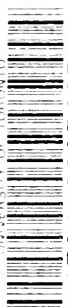

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00054654 9

33

РЪЧНИКЪ

НА

БЪЛГАРСКИЙ ЯЗЫКЪ.

1950

РЪЧНИКЪ
НА
БЛЪГАРСКЫЙ ЯЗЫКЪ

съ тълкувание рѣчи-ты на българскы и на русскы.

Събралъ, нарядилъ и на свѣтъ изважда

НАЙДЕНЪ ГЕРОВЪ.

ЧАСТЬ ВТОРА.

Е—К

ПЛОВДИВЪ.
Дружествена печатница „Съгласие.“

1897.

Право-то за прѣпечатвание е запазено.

Всякоа книга отъ тоа рѣчникъ безъ долний подписъ на урядника му ще се счита укрьта.

Иванов

PG
975
G4
Ch. 2

Е. е. е.

Шесто слово, шеста буква въ Словянскѣхъ азбукѣхъ, наричано *есть*; по старо-то начрътанне е, а по-новото е, и ржкописцо е. Въ начало на рѣчь и слѣдъ самогласнѣхъ тѣхъ буквѣхъ изричатъ и като просто е и като наставено съ полугласъ ѿ отпрѣди, *йе*, та казвать *едѣнъ* и *йедѣнъ*, *ѳзеро* и *йезеро*, *елѣнъ* и *йелѣнъ*, *ѳсень* и *йѳсень*, *перѣшь* и *играйшь*, *пѣемъ* и *пѣемъ*, *поишь* и *поишь* и пр. За таково изричанне гласъ е съ наставкѣхъ отъ полугласъ ѿ въ старѣхъ Словянскѣхъ азбукѣхъ има наставенкѣхъ буквѣхъ *ѳ*, кождо нѣде знамы за съкратително начрътанне вмѣсто *ие* за-въ такывы случая, дѣто тына двѣ буквы ся изричатъ слѣто въ едно изглашенне, както въ *людіе*, *братіе*, *царіе*, *зѣлие*, *кѣние* вмѣсто *людие*, *братіе*, *царіе*, *зѣлие*, *кѣние*, и въ *стокине*, *сѣдѣние*, *бѣрене*, *бѣснати* вмѣсто *стокине*, *сѣдѣние*, *бѣрене*, *бѣснати* и пр. — Има мѣста, дѣто: 1) Вмѣсто е безъ ударенне изричатъ *и*, и наонакы, вмѣсто *и* безъ ударенне изричатъ *е*; 2) Вмѣсто е въ пѣкоп случая изричатъ *йо*, и 3) Вмѣсто *на* и *я* изричатъ *е*; а рѣчты въ рѣчника по азбучный рядъ сж писаны само по правилно-то имъ изричанне, та при трѣсенне-то въ него рѣчты-ты трѣба да ся има прѣдъ видъ това извратено изричанне *и* и *йо* вмѣсто *е* и *е* вмѣсто *на* и *я*, за да ся трѣснѣтъ въ прѣвобытныи тѣхънъ видъ, както и ся изричатъ въ по-правы-ты говоры. А дѣто ся е нашло за потребно да ся покаже, че вмѣсто е изричатъ *йо*, въ такывы случая вмѣсто *йо* е писано е съ двѣ точки отгорѣ надъ него, така: *ѳ*, за да ся види, че то е е, вмѣсто което изричатъ *йо*.

междом. Казвася: 1) Когато ся пыта за пѣчто *Е, стига ли*; ну, довольноль? *Е,*

*какво щешъ кажешъ? ну, что ты на это скажешъ? Е, сврши ли? а что, кончили? Е, да врывимъ? ну, пойдѣмъ? а что, ѳхатъ? Е! какъ не е ли така? а что, не такъ ли? Е, пише ли перо-то? 2) Като за одобренне и пристаанне за нѣчто. *Е, добръ*; ну, хорошо, ну, пожалуй. *Е, бѣва*; ну, можно. *Е, нека е така*; хорошо, пусть будетъ такъ. *Е, да дойде*; хорошо, пускай придетъ. *Е, кажи, какво направи*? скажи же, что ты сдѣлалъ? *Е, казвай какво видѣ*; ну, говори что ты видѣлъ. *Стига ли ти толкова? — Е, като не давамъ повече*; доволенъ ли ты этимъ? — Нешто, коли больше не дашь. 3) Когато ся говори на прѣшпрнѣхъ, както и ала. *Е, така е!* — *Е, не е така.* Такъ! — нѣтъ, не такъ! *Е, ще дойде!* — *Е, не ще дойде!* Ну, придетъ! — Ну, не придетъ! *Е, не щж!* Ну, не хочъ! *Сѣдни да работишь.* — *Е сега*, ср. не щж. 4) За подкананне. *Е, казвай*; ну, говори, ну, отвѣчай же. *Е, дѣца, ставайте*; ну, ребята, вставайте. *Е, врви дѣ!* ну, ступай же. 5) Когато ся говори пѣкому задосапо. *Е, махнися оттура!* ну, убирайся вонъ! *Е, остави мя на мира*; ну, оставь меня въ покоѣ. *Е! какъвъ си былъ!* *Е, не ли ти казвалъ!* Что же, не говорилъ я тебѣ. Въ такывы изреченна това междомѣтне изричатъ и кратко и проточено. 6) Прѣдъ звателенъ надежъ, съ проточено изричанне, ей, хе, хей. *Е Боже Духови!* о Боже! *Е, брате!* о братѣ! *Е, сѣлико, ты си още дѣтя, та не разбирашь!* 7) Прѣдъ нарѣчна, съ. *Е, какъ е добро турка!* О какъ хорошо здѣсь. *Е, какъ жѣло глѣда!* О какъ грустно смотреть. 8) За даванне сплж на пѣкоп изреченна. *Е! да щемъ знаахъ, че**

ще блде така! О! если бы я зналъ, что это будетъ такъ! *Е! ты лжешь! О! ты прѣшь.* 9) Съ поштаране: *е, е, е.* При видѣ на нѣчто прѣкарано повяче отъ мѣрж-тж. *Е, е, е! цѣль ся с утлескалъ!*

Е, съжз. И така. *Е съ Богомъ;* и такъ прощай, ну прощайте. *Е та не щешъ;* и такъ не хочешъ? *Е приставамъ;* ну, и согласенъ. 2) Ужкакъ, като да. *Е че не знавалъ;* бѣдо не зналъ.

Е, нар. За показване нѣчто, за посочване на нѣчто; ей, ева, еве, ево, ето, нато, нѣ; воть, вонъ. *Е хлѣбъ, е и вода;* воть хлѣбъ, воть и вода. *Е го;* воть онъ. *Е го че иде;* воть онъ идѣтъ. Въ изреченна, въ които прѣдъ това нарѣчне има другъ рѣчь, както: *сега е, оттука е замикъ, тука е го оставилъ,* вмѣсто е казвать и *хе; сега хе;* воть сейчасъ. *Оттука хе замикъ;* воть отсюда прошѣлъ. *Тука хе го тури;* воть здѣсь положи егѣ. А когато ся посочва на нѣчто отдалечъ, казвать: *с го и* и *е го хи* (съ проточено изричане самогласнж-тж *и*); вонъ онъ. *Тамъ е* (съ проточено изричане *е*), тамъ и, тамъ хи; вонъ тамъ. *Е, ажъ,* нѣ ажъ. *Е, не щж,* нѣ, не щж! *Е че не знае;* да воть не знаеть.

Е, мѣст. личн. 1) Срѣдень родъ вин. пад. *Видѣхъ е,* видѣхъ го. 2) Жевскій родъ еднл. число дат. надежъ, ѣ; ей.

Така майкъ да е кажешъ. *Пѣс.*

Е, трете лице еднл. число настояще врѣмя отъ глаголъ **сѣмъ;** есть. *Това е добро;* это хорошо. *Той е здоровъ;* онъ здоровъ. *Всичко е добръ;* всё обстоить благополучно.

***Ебанѣ,** с. ж. Т. Чюжбина, чюжпина, чюжды мѣста, странство; чужбина. *Отишълъ е по ебанъ.*

Ебанджійка, с. ж. Ебанка.

Ебанджійскый и **ебанджискый,** ска, ско, нар. отъ ебанджѣна. Чюжднескый; инозѣмный, инозѣмскый, чужестранный. *Ебанджиска стока.* — **скы,** нар. Чюжднескы.

Ебанджійчя, ум. ср. Момчя, момчя ебанджѣна, чюждничя.

***Ебанджѣна,** с. м. Т. Ебанджѣ и забанджѣ, и **Ебанѣцъ,** нѣцъ, с. м. Чюжднець, что е дошълъ отъ друго мѣсто, отъ другъ земь, страненъ чловѣкъ; чужеземець, инозѣмець, иностранецъ.

Ебанкѣ, с. ж. Чюждника; чужезѣмка, инозѣмка, иностранка.

***Еблебина,** с. ж. Т. в. леблебина.

Ева, нар. Еве, ево, ете, ето, нѣ; воть. *Ева го,* ето го: воть онъ.

***Евалла,** Т. Евалахъ, казвася вмѣсто благодарь. — *Струвамъ свалла нѣкому на нѣчто,* покорямаея, познамаея, че съмъ надвѣтъ или че съмъ по-долень отъ него на нѣчто. *Стори му свалла.*

***Евангелѣ,** с. ср. Гр. 1) Ученне-то отъ Иисуса Христа; Евангелѣ. *Азъ стрвамъ Евангелѣ-то.* 2) Книга-та на Евангелѣ-то. *Евангелѣ, обковано съ сребро.* 3) Онова что ся чете отъ Евангелѣ-то въ разны случая. *Отидохъ въ цркъвж прѣди Евангелѣ-то.* *Прво Евангелѣ.*

***Евангелѣсть,** с. м. Гр. Така ся наричатъ четворица-та Апостоли, что сж наишсали Евангелѣ-то. *Святый Евангелѣсть Марко.*

Евангелѣскый, ска, ско, нар. Что е отъ Евангелѣ-то; Евангелѣскый. — **скы,** нар. Споредъ Евангелѣ-то, както казва Евангелѣ-то; Евангелѣски.

Еве, нар. Ева, ево, ете, ето, нѣ; воть. *Хонъ тронъ, еве ти го, изирѣчилъ.*

Еве ставж девять годнж дена,
Ка служимъ наши добры слугы,
Ка не смы еи слугы прожыли. *Пѣс.*

***Еветѣна,** с. об. Т. Който за всичко и въ всякаго казва **светъ,** така, есть; дакаль щикъ.

***Еветъ,** нар. Т. Така, есть; да.

***Евзѣ,** с. ж. Т. Еджза: 1) Велакъ нѣчто з справы за лѣкъ, за багрж и др.; **москотъ** 2) Канпчка за поднаване пушкж вмѣстъ подсыпъ; **пнестѣнъ** для затравки при огнестрѣльномъ оружіи.

Евзалийка, с. ж. и

***Евзалия,** нар. неизм. Т. Казвася за пушка за пнщовъ, что ся пали съ евзж.

Ево, нар. Ева, еве, ете, ето, нѣ; воть.

Еврѣйчи, с. ср. Малою некрьстено още дѣти голче, гущле, джоля, желѣзко, нуже, пурд-пушле, пыже, некрьстчя, некрьстеничя, шкля, шюлко. *Еврѣйчи ми даде, Христѣ ангя ти давамъ,* така казва понѣйдъ крьстникъ на майкж, като ѣ подава крьстено-чвиче дѣти.

***Евейтъ,** с. м. Т. Харачииска книга вторъ рядъ, ерѣдина; в. **харѣчъ.**

Евтинійка, ум. ж. отъ евтинѣна.

Евтинѣна, с. ж. Кога ся продава нѣчто с долний цѣнж; дешевѣзна. *У Собѣи евтинѣна.* *Жито евтинѣнж не прави:* сж живи рѣжъ и папуръ.

Евтинѣскый, ка, ко, нар. смякч. отъ **евтинѣнъ;** дешевенькый. — **ко,** нар. дешевенько.

***Евтинѣнъ,** нъ, на, но, нар. Гр. 1) Что не стрво много, не скжпѣнъ; дешевѣнъ. *Евтинѣно мясо и кустѣ-та не каджъ.* *Онъ хубаво ся задлъжѣва,* отъ евтинѣно и

засиромашава. 2) Който дава евтино. *На трици-ти скъпъ, на брашию-то евтинъ.* — *но, нар.* 1) Не скъпо, съ малко паръ; дешово. *Съ чождь-ти паръ евтино ся купува.* 2) Лесно, съ малко пѣчто. *Евтино ся куртулиса; легкѣ расплатилса.* — *Евтино ся продава,* много не иска, лесно ся прѣтурна откъмъ другы. *По-евтино; дешевѣле.*

евтинѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. ср.* Ставамъ евтинъ, снадамъ; дешевѣтъ.

гай, *нар.* Егай, гага: 1) Дано, да бы, може бы; авось, авось либо, лишь бы, чтобы. *Ега го далакъ хваижлъ! Ега го поразила.*

Га хвайтѣ лють змиж.
Да туримъ момъ Цвѣти,
Момъ Цвѣти у пазухъ,
Ега бы ся събудила. *Шѣ.*

2) Кога, катю; когдѣ. *Ега го видишь, кажи му да дойде.*

гай, *нар.* Ега.

Еге, *мн. егина, с. ср. Т.* Пила.

Егичъ, *с. м. вм. водичъ.*

Еглѣ, *связъ.* Нѣ, ала; *но.*

Почака го Джалъ-фика,
На си пойдѣ дори дома,
Егле порты затворены,
Повыкала, почюкала. *Шѣ.*

Еглендикѣ, *с. ср. Т.* Увеселенце, разговорка, забава; забѣва.

Еглендѣсвамъ и **еглендѣсувамъ** (да еглендишъ), *гл. д. Т.* Веселье, разговорамъ; забавлять. — *мси, гл. възвр.* Веселься, разговорамся; забавлятьса.

Еглендѣсваше и **еглендѣсваше,** *с. ср.* отъ еглендѣсвамъ и еглендѣсваемся; забавленіе.

Еглендишъ, ешь, — дѣсалъ, *гл. свр.* отъ еглендѣсвамъ; забавить.

Еглика, *с. ж. и еглича, с. ср.* цвѣте, в. аглика.

Че си сж лика, прилика,
Като два стрѣка егликж. *Шѣ.*

Егрѣкъ, рѣци, *с. м. Т.* Мѣсто, кошара на кѣра, за да ся прибиратъ въ неж овця лѣтъ; овчарня, овчій дворъ, овчій хлѣвъ, загонъ.

Егрѣщце, *с. ср.* Мѣсто, дѣто е имало егрѣкъ, егрище.

Егрище, *с. ср.* 1) Егрѣщце. 2) Егрѣкъ.

Егула, *с. ж.* Рыба, в. ягула, енгула.

Егуель, *с. м.* Мѣсяць Августъ, заревъ мѣсяцъ, ягость; мѣсяць Августъ.

Егюнка, *с. ж.* Циганка, Гюнка; Цыганка.

Егюнский, ека, еко, *пр.* отъ Егюнтинь.

Егюнский, Егюнский; Цыганскій. — *скы, нар.* Като Егюнтинь, Цыганскы.

Егюнтскы рѣбты. Малкы-ты на жабж, доклѣ не имъ сж израстли още крака, врьтокопанецъ, главулакъ, главушакъ, главочъ, жабшна, калугерщицъ, конани, лѣжичета, марморци, мръмурци, найбутка, палагуньчъ, пльхуци, понадийкы, поповы лѣжичета, пулѣглавци, екрѣдокопанцъ, циганскы рѣбты; **головастикъ лягущечный.**

Егюнтинь, *с. м.* Циганинь, Гюнтинь; Цыганъ.

Егюнчя, *ум. ср.* отъ Егюнтинь. Малкъ, младъ Егюнтинь, Циганчя.

Едѣ, *нар.* Нема, лема, белкимъ.

Едвѣ, *нар.* Едвамъ, одвай: 1) Насилъ, съ мжжж; едвѣ, такъ такъ. *Едва ся изкачигъ горѣ. Това сукно едвамъ ще стигне за дрѣжж-тж; ѣтого сукна такъ такъ хвѣтитъ на одѣжду.* 2) Като чтомъ; едвѣ, чуть толькѣ. *Едва лѣгивжж и сьмъ заспалъ.* — *Едва му кожа-та кости-тж дръжи,* много е слабъ, та скоро ще мре.

Едвѣ-ли, *связъ.* Показва сьмѣшине; едвѣ-ли, наврѣдъ. *Едва-ли щж пристигнж на врѣмя.*

Едвамъ, *нар.* Едва.

Еде, чястница, козато ся приставя прѣдъ мѣстоименна *кой, что, чий, какъвъ* и *колкавъ* и прѣдъ нарѣчяна *дѣ, какъ, кога, колко,* самы или съ мѣстоименне *си* слѣдъ тѣхъ, така: *еде-кой* и *еде-кой-си, еде-какъвъ* и *еде-какъвъ-си, еде-кога* и *еде-кога-си,* козато ся говори неопрѣдѣлено, намѣсто да ся каже имя, мѣсто, врѣмя и проч. — *Еде-дѣ* и *еде-дѣ-си, дѣ-си, пѣйдѣ-си,* на пѣкое-си мѣсто; *гдѣ-то,* въ **такѣмъ-то мѣстѣ, тамъ-то.** *Еде-дѣ-си* имало *законоу имате. Той иде отъ еде-дѣ-си.* — *Еде-какъ* и *еде-какъ-си, пѣвакъ-си* по единъ *начишъ; какъ-то, какимъ-то* образомъ. *Еде-какъ-си* ся *научилъ.* — *Еде-какъвъ* и *еде-какъвъ-си, такъвъ-си, пѣвакъвъ-си; какѣй-то.* *Еде-какъвъ* *чловѣкъ* *доходилъ* *въ село, да мя трѣси.* — *Еде-когѣ* и *еде-когѣ-си, пѣкога-си* едно врѣмя; *когдѣ-то, тогдѣ-то, въ такѣс-то врѣмя.* *Еде-кога-си* *му* *ся* *добылъ* *свиж.* — *Еде-кой* и *еде-кой-си, пѣкой* *си, овница; такѣй-то.* *Еде-кой-си* *си* *оженилъ* *за еде-кож-си* *на еде-кого* *си* *ссестрж* *отъ еде-кое-село.* *Дай* *го* *еде-кому-си.* *Спощи* *стопалж* *до еде-кос-си* *врѣмя.* — *Еде-кѣлкавъ* и *еде-кѣлкавъ-си, кѣлкавъ-си; такѣй-то* *величинъ,* *стѣлько-то* *большой.* *Той* *има* *еде-кѣлкавъ-си* *граднж.* — *Еде-кѣлкавичѣкъ,* *малкъ,* *не* *голѣмъ.* — *Еде-кѣлко* и *еде-кѣлко-си, толкова-си; стѣлько-то.* *Цѣтанъ* *има* *еде-колко-си* *главъ* *говяда.* *Той* *е* *закъванжлъ* *еде-*

колько-си мѣсто. — Еде-вждѣ и еде-вждѣ-си, вѣвждѣ-си, на вѣвож-си стражъ; куда-то. Отиньтъ еде-кждѣ-си. Дошьтъ отъ еде-кждѣ-си. Поглядилъ на еде-кждѣ-си. — Еде-что и еде-что-сѣ. — Еде-что-си; что-то. Казалося еде-что-си. — Еде-чий и еде-чий-си, вѣчий-си. Еде-ча-си кльца изгорѣли. Служва на еде-чи-си вриша.

*Едѣкъ, с. м. Т. 1) Казнася обыкновенно за конь оѣданъ и обузданъ за промѣнаване оиа, който назидтъ; заводной верхоный конь. Водж конь едекъ. 2) За сѣчива: вѣчто, което ся има двойно, второ-то за памѣрж, когато потрѣбва. 3) Едѣци, накътъ на булкж отъ сребьригы пары и други вѣчта, окачаея на тыза ѣ.

Едѣнъ, еднѣ, еднѣ, в. еднѣ.

*Едѣкъ, с. м. Т. Въ изреченне: дошьтъ му едежлъ-тъ, дошло му вѣрмя да мре

Единѣкъ, с. м. Който си вѣма видѣ никого, осталь самичкъ, самича; одинокій.

Гарванъ граци, та си вѣлка мамѣ:
Ела вѣлче, ела единаче,
Ты да видешъ Едушицж Едиж,
Еа че шемъ Дойчиновъ крѣви. Пѣс.

Единичя, с. ср. Дѣтя единичя, едно у майкж; единственое дитѣ.

Единнадесятий, единнаесетый, ть, та, то, числ. пор. Что иде слѣдъ десятый; одиннадцатый.

Единнадесять, единнаесеть, числ. Десятъ и едно; одиннадцать. Да е живж, ала е мотанъ у единнадесяти.

Единоверецъ, рцѣ, с. м. Единоверецъ.

Единородный, — днь и день, два, дно, пр. 1) Едиаквий. 2) Что е единъ у майкж, у бащж: единородный.

Рядъ ми е дошьтъ за царевж шеркж,
Царевж шеркж единородж. Пѣс.

Единъ, еднѣ, еднѣ, мн. еднѣ, еднѣ, числ.

Едѣнъ, аднѣ; однѣ, однѣ, однѣ, однѣ, однѣ. 1) Прввый отъ броевы-ты, на брой, на четъ самъ. Единъ волж: однѣ волъ. Еднѣ крава; однѣ корова. Едно дрово; однѣ дѣрепо. 2) Схичий, вѣтый. Отъ еднѣ майкж дѣца; одной матери дѣти. Нис еми отъ едно село; мѣ изъ одного селѣния. 3) Едиаквий. Единъ крѣсжж дрѣвжж; одного, одинакового покрѣн платѣ. Тѣмѣ платѣе сж едни; эти тѣани одинаковы. 4) Вѣкой, вѣкой си; вѣвий, вѣсто, вѣкоторый, какѣй-то. Другъ еднѣ, другъ вѣвой. Еднѣ отъ селѣнж-тж; вѣкоторые (незначитѣ) изъ поселѣнж. Единъ былъ богитъ, изъ вѣмалъ дѣца. Еднѣ игражтъ, другж рѣдикжтъ. Питьмалѣ одного, знае ли да честе. Еднѣ иджтъ отгорѣ, другж

иджтъ отдолу. Единъ вжтъ, веднѣжъ; разъ. Единъ дѣдо и еднѣ баба, вѣкой-си дѣдо и вѣкоя-си баба. Единъ умѣри отъ гладж, другъ го убива да тѣси въ пазурж-тж ми вѣлѣжъ. Единому майка, другому майца. Еднѣ го вѣвалжтъ, другж го коряжтъ. 5) Употрѣбавася като така, безъ да има вѣкакво знаменованне. Да писмъ еднѣ водж. Тропнѣжжжж му едно гори. Това е еднѣ малка работа. Той е единъ богатъ чловѣкж. 6) Самъ, само. Единъ Господъ знае. Ты единъ цешъ плащамъ. — Единъ два, малко вѣчто. Дай ми единъ два грошка на засмъ. Продадохъ еднѣ двѣ овцѣ да земж малко парж. Поевалж съмъ едно двѣ кила жито. — Единъ другъ, еднѣ другж, еднѣ друго, еднѣ другж, взаимно, помеждж си. Единъ другъ и еднѣ другж сѣ мразятъ; другъ друга ненавидятъ. Единъ другж и еднѣ другж му си помагатъ; другъ другу помагютъ. Еднѣ другж и еднѣ на другж си завиж-датъ; однѣ другѣй завидуютъ. Едно друго и едно на друго си приличатъ. Еднѣ другж сѣ лжжжтъ; другъ друга обманывають. Ржцѣ-тж сѣ жжжтъ еднѣ другж. — Едно друго, разны вѣчта; кое-что, то-сѣ. Купилъ си едно друго, что ми вѣ трѣбваше; я купилъ кое-что, что ми вѣ бѣло нужно. Приказвамъ си едно друго; разговариваемъ о томъ о сѣмъ. — Едно възъ друго и едно на друго: а) Шрѣ-слѣтнжти заедно вѣпжжж-ти едиакво; срѣднимъ числомъ. Набралъ сто овцѣ, които ми дойдохж, които ми лѣгнѣжж едно възъ друго, едно на друго по пятнадесять грошка. б) И по-голѣмото и по-малкото, и по-доброто и по-долнето на еднѣ вѣжж. Продадохъ си говядѣ-тѣ: воловж, кравж, тѣци, едно на друго по двѣстѣ грошка. — Единъ до другъ, паридъ; рядомъ однѣ подлѣ другѣго. Кжци-тж нж сѣ еднѣ до другж. — Единъ по другъ, не заедно, а парядъ еднѣ слѣдъ другъ; однѣ по одному, однѣ за однѣмъ. Единъ по еднѣ сѣ разотидоелж вси-тж; однѣ за другимъ разошлѣсь вѣ. — Единъ по другъ, еднѣ слѣдъ другъ; однѣ вѣлѣдъ за другимъ. — Единъ отъ другъ, еднѣ сперядъ другжй. Единъ отъ другъ по-богати; однѣ другѣго богаче. Едно отъ друго по-добро; одно другѣго лѣшше. Дѣца-тѣ едно отъ друго сѣ учятъ на лѣше. — Единъ прѣвж другъ, кой по-напрѣдъ, кой да спрѣварж; другъ перѣдъ другомъ, изануски, наперѣвъ, наперѣхвѣтъ. Сущитѣжж сѣ еднѣ прѣвж

другъ да бѣгатъ. Едно прѣзъ друго по-малкы. — До единъ, вѣщкы-ти безъ да остане пѣкой. Всичкы-ти до единъ сж сиромаси; всѣ до одного бѣдные. — Ни единъ, ни едиу, ни едио, никой отъ много-то; ни одиу, никто, никоторый. Ни единъ не ся обади да каже нѣчто. Ни одного не познавамъ. в. пнединъ. — Едно врѣмя, пѣкога-сп; пѣкогда, когдато. Имало едно врѣмя единъ дѣдо и едикъ бабъ; жилъ былъ старикъ да баба. — По едно врѣмя, но пѣкое-сп врѣмя, когато не ся надѣвахмы. Сѣдимъ и си приказывамы, по едно врѣмя ся изтропа. — Ни по едно врѣмя, късно, нѣ когато трѣбва, нѣ на врѣмя. Дошълъ ни по едно врѣмя. — Една овца, едно лѣгло. Двамина едного не чакатъ. Единъ направи, хилядо теглятъ. Не слушаи едного, па да сждишь дваминъ. Едно безъ друго не може. Единъ людъ вѣрга камыкъ въ кладенець, хилядо мѣдри не можтъ го извадытъ. Едно да е, вѣрдно да е. Съ единъ камыкъ дуваръ не става. Една ластовица пролѣтъ не прави.

Единѣй, пѣлно окончанше отъ единъ, п съ члѣнъ: единъ-тъ, една-та, едно-то, еднш отъ нѣболкого. Единѣй волъ п единъ-тъ волъ тягли по-добръ. Единѣй като и другый; одиу другаго стобитъ. И единѣй и другый, и едни-ти и другы-ти; и тотъ и другой, и тѣ и другіе. Единъ-тъ, отъ два-та еднш; одиу изъ двухъ. Единѣй трѣск, а другый нѣма. Хвани едного-то за крака-та, та удрай другый по главк-тъ.

Едиу, с. ж. Т. Харачийска книга третий рядъ, най-малка-та, в. харачъ.

Едиуаквѣй, — къвъ, ква, кво, пр. Едночный, что е като другый, что прилична на другый, подобный; одинакѣй, одинаковый. Тиа платове сж еднакви на глѣдъ; эти тѣани одинаковы на видъ. Цвѣтко е еднакъвъ съ Богдана на години-тъ. И на рѣжъ присти-ти не сж еднакви. — кво, нар. Все едно, исто; одинако, одинаково. Ние работимъ еднакво; мы работаемъ одинаково. На учение-то вѣрвимъ еднакво. Отъ мѣсяць все еднакво е боленъ.

Едиу-та, като с. ж. Своа-та, все исто-то. Казвай му, прави го какво щешъ, той си знае все едик-тъ; говори ему, дѣлай съ нимъ что хоченъ, онъ все своѣ знаетъ, все своѣ сещѣтъ.

Едиуикѣй, ика, кео, смякч. пр. отъ единъ, една, еднѣ. Единчѣкъ, единчка, единчко. Единчка у майкъ, една дѣщеря у майкъ.

Едиуичкѣй, — чѣкъ, чка, чко, смякч. отъ едиу; едиуственный. Имамъ си едиуичкѣкъ сѣнъ. Това ми е едиуичко-то пмане. Дай ми едиуичко зрлице.

Едиуѣ, 1) като с. ср. Нѣкое пѣчто. То едно, то друго; то однѣ, то другѣе. Едно слѣдъ друго п едно по друго; однѣ за другимъ, побчередно. Едно отъ двѣ-тъ; однѣ изъ двухъ. На язика едно, на срѣдце-то друго. 2) нар. Еднакво, равно; одинаково. Едно му е; ему все равно. И да го извадытъ, едно му е. Тиа платове сж едно, еднакви. Тии сж едно на години-тъ. Селяне-ти ся отличать едно. 3) Заедно, уедно; заодно. Тии всички сж едно; всѣ они заодно. Въ дюкана сѣми едно съ брата си. 4) Едва, едвамъ, одвай, чтомъ, като чтомъ; какъ только. Едно влѣгълъ въ пориж-тъ и го видѣли мжжъ-тъ и женъ-тъ.

Едиу въ къщи влѣзе п дѣтя си добы. Пѣс.

5) Прѣво; вопѣрвухъ. Едно, срамъ мя е да искамъ на заемъ, друго, не ми ся ще да ся задлъжявамъ, и трѣте, можемъ да ся поминемъ и така. 6) Само, само това. Той е добръ момкъ, едно го бръка, че обывка да пошнѣва; онъ поридочный царень, только то нехорошо въ пѣмъ, что любитъ вѣшптъ. Щж му кажж, едно мя е страхъ: да не ми ся разсрѣди; скажу ему, боюсь только, чтобы онъ не разсердился. 7) П, хемъ. Едно ми ся иска да идж, едно ми ся не ще; и хочется миѣ идти п не хочется. — Едно съ едно, веднѣка, изведнѣжжъ, завчяся; вдругъ. — Все едно: а) Еднакво, едно; все равно. И да дадешъ, и да не дадешъ, все едно ми е. б) Всакога, еднѣстайно; постойнно. Все едно Бога си моля, Господъ да му дава животъ.

Едиувѣмскѣй, ска, ско, п

Едиувѣмешный, — ниль п — шень, шна, шне, пр. 1) Что е былъ едно врѣмя, пѣкое-сп врѣмя; бѣвшій. 2) Что е осталь отъ едно врѣмя, отъ пѣкое-сп врѣмя; дрѣвний.

Едиувѣрецъ, рци, с. м. Едиувѣрецъ, който е отъ едикъ вѣрж съ другою; едиувѣрецъ, едиувѣрецъ. Влѣгаре-ти еж едиувѣрци съ Руссы-тъ.

Едиувѣрка, с. ж. Когато е отъ едикъ вѣрж съ другы-ты; едиувѣрка, едиувѣрка.

Едиувѣрчѣй, — рчѣ п — рѣнь, риа, рно, пр. Който дръжж, изновѣда едикъ вѣрж съ другы-ты; едиувѣрчѣй, едиувѣрчѣй.

Едиогласъ, пр. пѣнѣм. Всичкы-ти еднакви. Едиогласъ дѣца, все еднаквы, всичкы-ты голѣмы, или всичкы-ты малкы.

Едиогласенѣй, — сѣнь п — сѣтъ, сна, сно,

динохраниецъ, ищи, с. м. Казвася въ пѣсньхъ за кучета въ едно врѣмя изгладаны.

Пастыль Димо сиво стадо
У планижъ Вѣлчевишъ
Съ неговы-ты до три псета,
До три псета единохраница.

диночный, — чьль п — чень, чна, чно, пр. Адночный, еднаквый; одинаковый.

Едночлы коне жахажъ,
Едночлж рубж носажж. Пѣс.

одночь, нар. 1) Изедижжъ, въ одно врѣмя.

2) Едижжъ; одинъ разъ.

едижъ, нар. Ведижга, тутакси.

едижжга, едиожжга, нар. Едижжъ.

едижжъ, нар. Едножъ в. ведижжъ. Еднжжъ, та у вѣжъ. Дважъ мѣри, сдижжъ крой, или: дважъ мѣри, еднжжъ да не сбржжашъ.

едижжъ-дважъ, нар. Ведижжъ-дважъ, единъ-два пжти

Едрей, с. соб. Андрей, 30 Ноемвриа. Отъ Едрей день-тъ подкача да паядрова; в. Андрей.

Едрый, едъръ, едра, ёдро, пр. в. ядрый.

Ежевина, с. ж. Ежевы пера; ежовы игы.

Майка мя е дала за старо за харо,
Брада-та му боде като ежевиж. Пѣс.

Ежевый, въ, ва, во, пр. отъ ежъ. Ежевж трѣжъ мнозинж бѣратъ (тражжтъ) за да отворить жазжж.

Ежегодный, — днь п — день, дна дно, пр. Что става всакожъ годинж; ежегодный, повсегодний.—дно, нар. Всакожъ годинж; ежегдно, повсегодно.

Ежедневный, — вьпъ п — венъ, вна, вно, пр. Что става всакой день, катадневный; повседневный, ежедневный.—вно, нар. Катадневно; повседневно, ежедневно.

Ежемѣсячный, — чьль п — чень, чна, чно, пр. Что става всакой мѣсяць; повсемѣсячный, ежемѣсячный.—чно, нар. Всакой мѣсяць; повсемѣсячно, ежемѣсячно.

Ежеше, с. ср. отъ ежжжя.

Ежко, с. м. п

Ежъ, ежеве, с. м. Животно *Erimaccus euro-raeus*, четвероного, покрыто съ остры игы; таралешъ; ёжъ.

Ежжжя, ишса, ежжжя, гл. об. 1) Свиамся отъ тринжы, что уѣщамъ; ежжжжя. 2) Буржжя, навдигаема да направжъ нѣчто. Ежжжя да бие. Ежжжя като нѣкой ежъ.

Ежжя, ежета, ум. ср. отъ ежъ. Малкото на ежъ, таралешча; ёжжжжя.

Ежеви-ти сватбы чинить,
А желжы-ты паягажжвать,
Ежжя желжя надмжгванне. Пѣс.

Еза, с. ж. Въ клятвж: *еза-та да го спо-лѣти!*

Ёзеро, с. ср. Вода заобыколена отъ вси страпы съ сухж земж; ёзеро.

Ёзерце и ёзърце, ум. ср. отъ ёзеро; озерко.

Езъ, мѣст. Азъ.

Езъкъ, с. м. в. язъкъ.

*Езжжъ, в. назжжъ.

Ей, нар. 1) Это, ете, ева, нато, ја, нѣ; воть.

Ей го; воть онъ. Ей ж тука; воть она здѣсь. Ей гж че пджтъ; воть они идуть. Ей тойзи; воть ётотъ. Ей какъ ся оре; воть какъ надобно пахѣтъ. Ей така. — *Ей го же,* когато ся показва нѣчто, което е наблизо. *Ей го жж,* когато ся показва нѣчто, което е надалечь. 2) Казвася за отговоръ на пытанне, тава, а-хѣ, есть; да. *Обѣвалъ ли си? — ей, обѣдалъ съж; обѣдалъ ли ти? — да, обѣдалъ. Истина ли е това? — ей, истина е; правда ли ёто? — да правда.*

Ей, междом. Казвася: 1) Въ извъкъ отъ разжы чувства, ой, вой, хой, ай. *Ей ты тебе, добъръ юнакъ! Охъ ты гои еси, добрый молодець! Ей сиромаше! Ей луда главо! Ей свѣтъ, лжжѣвенъ свѣтъ!* 2) Когато да ся повыка нѣкой: хей; гей, ай. *Ей, момче, ка ела тука! ай, варень, поди сюда. Ей! чоешь ли? ай! слышь! Ей! кой е тамъ? ай! кто тамъ?*

Ей, мѣст. лично, женскый родъ, дат. надежъ, ней, ной, ѣ, е; ей.

Разердыся ей (Павлевица) честитый царо,
Та запрати телалъ за телала
Да си възкаты рядомо по града. Пѣс.

*Ека, с. ж. Т. в. пакѣ.

Еквалъ, гл. ми-кр. отъ ечжъ (да ежжъ).

*Екжжъ, с. м. Т. в. хекжжъ.

*Екжжъ, с. м. Т. Посѣвъ.

*Екжжжя, с. м. Т. Който прави или про-дава хлѣбъ, хлѣбаръ, фурпаджина; пѣкаръ, хлѣбжжъ, бѣлочжжъ.

Екнатие, п

Екнеше, с. ср. отъ ежжжя.

Екнжъ, ешь,—налъ, 1) гл. д. Псгамъ отъ нѣкого нѣчто, пекж го, врьж го, дѣбамъ го, крьжъ, дрыгамъ, дрыжжъ, захецвамъ, запытвамъ, рунаж го, хленчж; канючить, кучить, приставѣтъ, докучѣтъ. *Не скии мя! не крьти мя. Доста си екналъ.* 2) гл. ср. Заецвамъ въ говорене-то, пелжъ, фелжъ; шенелѣтъ, картѣвить.

Екнжъ, ешь,—нжлъ, гл. ср. отъ ечжъ. *Както жокжжло, тжж п скижжло;* какъ аужжжжлось, такъ и отжжжжжжлось.

Екнжъ, ешь,—налъ, гл. ср. в. пакжжъ.

Екомъ, наржж. Съ ежъ, съ екотъ, съ ечеше.

Что е екомъ, что е звикомъ
По момингы равны дворты! *Пѣс.*

ЁКОТЬ, с. м. Ечене, екъ, ехтѣше; гуль, отголосокъ, отъивъ, ёхо. *Екотъ отъ грѣмотвицъ*; раскаты грѣма. *Даде екотъ*; имѣлъ отголосокъ.

***Екранъ**, пр. исизм. *Т.* 1) Врѣстникъ; свѣрстникъ, ровня, ровѣсникъ. 2) Протива, лика, припка, чета: четá, ровня, веретá. *Ты не ми си экранъ*; ты миѣ не ровня.

***Ексеръ**, с. м. *Т.* Гвоздѣй, широнъ; гвоздь.

***Ексикъ**, пр. исизм. *Т.* Что не е венчко-то, не е тѣкмо, не е колкото трѣбва; легковѣснѣй, недовѣсокъ, недовѣсъ, обвѣсъ. *Давамъ ексикъ*, не колкото трѣбва, а нѣ-малко; недовѣшивать, обвѣшивать, недо-мѣривать, обмѣривать. *Ексикъ пара*, что не тягне колкото трѣбва; легковѣсная мо-нѣта. *Ексикъ въ смѣткы*; неочѣтъ. *На-мѣрили му ексикъ шилядо гроша*, нѣ-мало гы; на нѣмъ оказалося начѣту тѣ-сяча пѣстровъ. — *Не е ексикъ да нѣма госте*, не лписвать никога; гѣсти къ нему неурѣживають. — *Ексикъ да е*, никакъ да не е, хичъ не щѣ го, кога ще да е така. *Ексикъ да е имане*, кога години ми-нжжж. — *Това бѣ му само ексикъ*; тѣлько ётого ему не доставало.

***Ексилдѣсамъ и ексилдѣсувамъ** (да ексилдѣшж), гл. ср. *Т.* Губежа, оставамъ нѣ-малко на тягло, на брой и проч. губж. **Ексилдѣсване и ексилдѣсувание**, с. ср. отъ ексилдѣсамъ.

Ексилдѣшж, ешь, — дѣсалъ, гл. свр. отъ ексилдѣсамъ.

***Ектанъ**, с. м. *Т.* Аактанъ, другарь на пѣты; товарищъ въ дорогѣ.

Екъ, с. м. Екотъ. *Съ грѣмотъ слази, екъ задава.*

***Ела**, мн. елате, повел. накл. отъ неупотрѣбительнъ въ другы-ты наклонѣнна и врѣмена глаголь; дойди, дойдѣте; прійди. *Ела тука*, дойди тука. *Елате у насъ*, дойдѣте у насъ. *Ела зло, че безъ тебе нѣ-зло*. *Ела вѣро, ела клятво!* — Каз-вася и *ѣала*, *ѣалате*, което ще да е ста-нжло отъ *на сла*, *на елате*. — Кога прода-вать нѣчто изъ градъ или изъ село, выкать: *на ела!* или *ѣала!* за да ея чюе, че ея продава, та да излѣзжъ да куняты. *ѣАла грозде, ѣала!* ха грозде, ха!

Ѣла ела купецъ на кушж,
На кушж, труфж моминскъ;
Сжржж и злато продавамъ. *Пѣс.*

Ела́, с. ж. Дрво *Pinus picca* или *Abies excelsa*, елка; ель.

Ела ея свива, прѣвина,
Мома ея еъ майкж раздѣла,
Мома ея еъ рода процана. *Пѣс.*

— *Бѣла ела*, дрво *Pinus abies* или *Abies pectinata*, метанка; нѣхта. — *Чер-вена ела*, дрво *Picea excelsa*, смръчъ, смръча. — *Водна ела* и *черна ела*, дрво *Alnus incana* и *Alnus glutinosa*, елна, елаха, ажговица; бѣла и бѣла клѣйка.

Ела́, сжжж. Ала.

Елавецъ, с. м. Орѣхъ изирадненъ отъ на-кѣ-ты и наплѣненъ еъ глинж, за да ея лучи съ него на шрж на орѣхы; сана.

Елавъ, с. м. Металъ: 1) Калай; бѣло. *Врѣмися, свивася като слазъ*. 2) Кор-шумъ; свинѣцъ.

Елакъ, с. сѣб. Гора отъ елы; ельникъ.

***Елѣбѣте**, нар. *Т.* Казвать го и съ приды-ханше отъ *е*: хелбете. Навѣрно, какъ да е, кога да е; навѣрно, во всякомъ случаѣ. *Елѣбете щеш ми паднешъ нѣкога на ржжѣ*.

Елда, с. ж. Растенне *Polygonum Fagopyrum*; грѣнѣха.

Еле, нар. Хеле, токо, само, а. *Еле да дой-де, та щемъ видѣ, та цж му каза*. *Еле направи това, на . . . Еле пакъ това!*

***Елѣкъ**, с. м. Срѣдина дрѣха до пояса; жилѣтъ.

***Елемѣна**, с. ж. *Т.* Врѣтѣлка, врѣтанка; ворѣбы, мотушка, мотальница, мотовило.

Елѣненъ язвѣкъ. Раст. *Scoropendrium*, вол-скый язвѣкъ; олѣний язвѣкъ.

Елѣнегый, ска, еко, пр. отъ елѣнъ. Ро-гачьскый; олѣний.

Елѣнѣя, ум. ср. отъ елѣнъ. Малѣкъ, младъ елѣнъ.

Елѣнѣ, с. м. 1) Четвероного животно *Scorpius claphus*, рогачъ; олѣнъ. 2) Насѣкомо *Lucanus cervus*, ковачъ, рогачъ, сѣчко; рогачъ.

Елѣсница, с. ж. Едишъ видъ кыселница абѣлка.

Двъ момчета за абѣлжж,
Баремъ да е и абѣлка,
Ами и та елѣсница. *Пѣс.*

Елѣчя и **елѣченце**, ум. ср. отъ елѣкъ.

Елѣшка и

Елѣшница, с. ж. Рыба *Rhoxinus lacois*, лешника, лешка.

Ели, сжжж. 1) Напл. *Ели ти казажж*. 2) Или.

Что ея, еъне, подъ мустакъ смѣнешъ,
Далъ ея смѣнешъ майци на старость-тж,
Ели ея смѣнешъ на сухж вечерж,
Ели ея смѣнешъ любъ на грозости. *Пѣс.*

3) Нъ, ала, ама, обаче; но.

Пилъ бы вино, пилъ бы бань ракиж
Ели ми е копа аджамна,
Та не знае кѣдъ да ми води. *Пѣс.*

Елі́ка, с. ж. Дрѣво ела.

Елиме́ць, с. м. Елі́гъ видъ жыто, лимецъ, капланджа; по́лба.

Елисе́й, им. соб. Св. Елисей, 14-й Юиша. Селяни-ти празднувать тоа день «за да гы не залѣси Госнодь» както казывать тии. *Просо ся еве до Елисса.*

Елі́ца, ум. ж. отъ ела́; ёлка.

Елі́чка, ум. ж. отъ елі́ца; ёлочка.

Елка, им. соб. женско.

***Елкѣнь**, с. м. Т. Платно, вѣтрило на корабъ; парусъ.

***Елма́зь**, с. м. Т. в. алма́зь.

Елма́зничій, нъ, на, по, пр. в. алма́зничій.

Ело́вый, въ, ва, во, пр. отъ ела́; ёловый, еловый. *Елова дѣска, слова гора.* — *Елова снага*, хубава, гыздава, стройна като елж.

***Елсезѣ**, с. ср. Т. 1) Справа за да си духа чловѣкъ лице-то въ горящияхъ за хладъ; вѣтрило, духало; вѣрь, опахало, махало. 2) Дилевка, връзка нарядены листа тютюнь; папуша. *Тютюнь на елсезета*; папушный табакъ.

Елх́а, с. ж. Дрѣво *Alnus incana* и *Alnus glutinosa*, водна ела, дива лѣска, елиша, ехла, лѣговица, черна ела; бѣлая и бѣлая клѣвая.

Елх́акъ, с. соб. Гора отъ елхы; ольховникъ, ольшаникъ, ольшникъ, олешиникъ.

Елх́овый, въ, ва, во, пр. Что е отъ елж, елшничій; ольховый.

Елх́ица, ум. ж. отъ елх́а.

***Елчи́на**, с. м. Т. в. плчи́на.

Елшничій, нъ, на, по, пр. отъ елх́а. *Елшничій*; ольховый.

Елши́ца, ум. ж. отъ елх́а. Елх́ица.

Елши́а, с. ж. Дрѣво елха.

Елюмъ, нар. Само, токмо; то́лько.

Откако се посврышихъмы,
Никако се не видихъмы,
Елюмъ единомъ на изворы. *Пѣс.*

Ела, нар. Еле.

Елакъ, с. м. Срѣцася въ пѣсенъ:

Та си хванж вакъль овець,
Вакъль овець, шарецъ кйосецъ,
Оскуба му елаци-ты.

***Ема́**, с. ж. Т. Нама, кжъ отъ платъ, съ който е закрынена вехта дрѣха, продралася дрѣха, заплата; заплата.

***Ема́къ**, с. м. Т. Намакъ: 1) Ема, заплата. *Жена-та не е емакъ да ж отисрещи*, когато искашь. 2) Приставень при пѣкого за пѣчто.

***Ембаті́къ**, с. м. *Гр.* Оброкъ, что давать священни-ти на владыкж-тж.

Емвамъ (да ёмиж, ёмнувамъ), гл. д. 1) Зпмамъ, хващамъ, поемамъ, залавамъ, долавамъ; подхв́атывать. *Емижж го за такж-тж, та го повалижж.* 2) Подзимамъ, подхващамъ, подбпрамъ. *Па като го емижъ*, като го подземжъ на емѣхъ.—*меи*, гл. *възвр.* Напмамъ, нагрѣбнамъ, земамъ за пѣчто да го направж; б́ратся, взі́ться, вызыв́аться.

Кой ще се емне, емне
Дупава да си прѣплава. *Пѣс.*

Еме́жъ, с. м. Лемежъ, пилижничъ, ралиникъ.

Емені́йка, ум. ж. отъ емені́на; башмачёкъ.

***Емені́на**, с. ж. Т. Обувка калевра; башмакъ.

***Еме́гъ**, нар. Т. Хемепъ.

Емець и **ёмыць**, мѣи, с. м. Поржчитель, кефилъ; поручитель.

***Еми́рнамѣ**, с. ср. Т. Писмяна зановѣдъ отъ по-высоко началство.

***Еми́рчя**, ум. ср. отъ еми́ръ. Младъ, малкъ емиръ, а въ пѣсни-ты и емирова дъщеря.

Владыкж бѣдъ бѣдила,
Че либи булчя емирчя. *Пѣс.*

***Еми́ръ**, с. м. Т. Знаменува князь, пачялникъ. Така ся наричатъ онии отъ Турци-ты, копто ся имать да сж отъ потекло-то на Мохамеда по дъщерж му Фатиме, и можжъ да посятъ зеленж гжжвж.

Еми́ца, ум. ж. отъ ема́.

***Еми́шері́на**, с. об. Т. Единоземець, едноселець; землякъ, одиогородный.

Еми́шениъ, ум. м. отъ еми́ш. Малко емишъ.

***Еми́шли́къ**, с. м. Т. Мѣсто съ овоцкы насадено; плодový садъ.

Стапи, стани, назж Елао!
Ти се зора обзорила,
Вилбили си разивъвали
По опыта емишлици. *Пѣс.*

***Еми́шъ**, с. м. Т. Овоцне; фрукты, плод́а.

Ёмнувамъ, гл. уч. отъ ёмиж.

Ёмижъ, ешь,—нжлъ, гл. *свр.* отъ ёмвамъ.

1) Да земж, да поемж, да хванж, да доловж, да заловж; подхв́атить. 2) Да подземж, да подхваж, да подберж.—*нжтъий*, прич. *свр.* Земеный, поменый, хванжтъий, доловеный, заловеный.

***Емлакъ**, с. м. Т. 1) Недвижимъ имоть. 2) Данъкъ за недвижимъ имоть.

***Емфѣ** и **емфнѣ**, с. ср. Т. Емфнѣ, прахъ отъ духанъ за смръкане, бурноть; шюхательный табакъ.

***Емфеджійница**, с. ж. Дюкнанъ, въ който ся продава емфне.

Емчене, с. ср. отъ ёмчжся.

- маргаритарь, моминска слъза, моминъ слъзы, очница, парници, рубийци; маргаритка.
- Ергѣнскый**, ска, ско, пр. отъ ергѣнь.
Ергѣнска любовь — пролѣтна слана.
— скты, нар. Като ергѣнь.
- Ергѣнство**, с. ср. Врѣмя-то докѣ ходи чловѣкъ ергѣнь, ергѣнскый животъ, ергѣнскъ; холостѣа.
- Ергѣнувамь**, гл. ср. Ходж ергѣнь.
- Ергѣнуване**, с. ср. отъ ергѣнувамь.
- Ергѣнця**, ум. ср. отъ ергѣнцъ; парепѣкъ.
- *Ергѣнцъ**, с. м. 1) Момъкъ стигнѣлъ за женене; женихъ, парень. *Радоѣ е вяче ергѣнцъ.* 2) Който не ся е женилъ; холостой, холостякъ. *Ергѣнцъ дѣдо, старъ ергѣнцъ.* 3) Младоженакъ-тъ на сватбѣ. *Момъкъ-тъ плели, ергѣна клели.*—*Ергѣнцъ на сгяда за себе-си сгядва. Надѣваея като вдовица за ергѣнцъ. Сама кака Неда ергѣнцъ-тъ выка. Ергѣнцъ въ главъ-тъ. Ергѣнцъ вѣрж нѣма, мома срама нѣма.* — *Засмѣнъ ергѣнцъ, цвѣте Viola tricolor, кокорчя, комуныга, любичина, минушыга, очета, темянушка; фіалка трехцвѣтная, Аниѣтины глази, Иванъ да Марья.*
- Ерѣбница**, с. ж. в. ярѣбница.
- Ерѣмійскый**, ска, ско, пр. отъ ерѣмня.
Прѣзъ ерѣмійскы-тъ дни не сповѣтъ платно.
- Ерѣмина**, с. соб. Св. Пророкъ Ерѣмня, пръвый Маа. Празнуваея за змиа, затова ся выка и змѣскый праздникъ. Който работи тона день, прѣзъ лѣто-то щѣла го ухае змиа. Каквы обычаи ся врѣшати, за да бѣгать змиа-ты в. при **Благовѣщъ**. *Вѣгайте змиа, гущери, че утрѣ е Ерѣмина, или: бѣгайте змиа, гущери, че идѣтъ Татари, да вы мѣрятъ съ кантары,* така выкати да плашати змиа-ты.
- Ерѣмина**, с. ж. Вѣрвати, че има седемь ерѣмиа, нѣчто като болести, като боговы. Празнувати за тѣхъ седемь-ты недѣли отъ начало Маа.
- *Ерѣсь**, с. ж. Гр. Неправо учене за вѣрж-тъ, осѣдено отъ црѣвж-тъ, разколъ; ерѣсь.
- *Ерѣтѣкъ**, с. м. Гр. Който дръжи, изновѣда нѣкожъ ерѣсь, отетжнилъ отъ правж-тъ вѣрж; еретѣкъ, отценѣнецъ.
- Ерина**, с. ж. в. ярина.
- Ерица**, с. ж. в. ярица.
- Ерица**, с. ж. Единъ видъ жито.
- Ерице**, с. ср. Много ситна и прѣзъ часто рѣмето прѣкарвана трахана, росница.
- *Ерѣнка**, с. ж. Трѣва да е отъ грѣко-то *εμαρμένη*, урѣница.
- Ерѣнлѣско былие**. Една трѣва, съ кожто лѣкувати дѣца отъ урочасало. Кога урочаса дѣтя, сгоравати корень отъ това былие

на три вжглѣны, пзсѣпвати вжглѣна-та въ едикъ пащѣ съ водж, омывати съ тѣжъ водж три нѣти образа на урочасало-то дѣтя, прѣквати отъ нежъ задъ главж-тъ му, послѣ стрѣвати изгорѣлый корень съ прѣстие, та му направати черенъ бѣлѣгъ на чело-то.

Ерѣнлѣсвамь (да ерѣнлѣсамь), гл. ср. Казваея за родителжъ, конато подиръ рожбж-тъ пада въ несвѣсть, и земжъ да ся грѣчати рѣцѣ-ты, крака-та и другы-ты часты по снажж-тъ ѿ.

Ерѣтѣкъ, с. м. 1) Болестъ уплаха отъ врѣвь. 2) Когато боляти кости-ты по венчко-то тѣло отъ орамж, отъ пагазване и проч.

Ерѣтѣнници, с. ж. мн. Срѣщаея въ банаше за болестъ ерѣтѣкъ: *хванѣлы мя еж ерѣтѣнници, поподишници, мочорнишници.*

Ерѣвы яблѣкы. Срѣщаея въ изрѣченне: *пратила си мѣжа за ерѣвы яблѣкы, за прѣзморекы миндалы.*

***Ерѣфенѣ**, с. ср. Т. Кога дружина наджъ заедно или направати друго нѣчто изобще, на всякой плати болкото ся пада на чловѣкъ; склѣдчина. *Да побережъ ерѣфене Лапай, Гоше, жрѣкы, тебѣ ерѣфене нѣма!*

Ерѣжъ, ишь, — чѣлъ, гл. д. в. ярѣжъ.

***Ерѣ**, с. м. Т. Ерѣ, сѣдло, сѣдѣло; сѣдло-

Зема си пушжъ на рамо,
Чифте пищолы на покатъ,
Бѣлж-тъ джюка на еро. Пѣс.

Ерѣ, с. м. Тридесато слово, тридесата буква въ Словнѣскж-тъ азбукж, по старото начрѣтанне ѣ по повото ѣ и ржкописно ж. Въ корѣна на рѣчи-ты междъ съгласны тѣ е самогласна и ся изрична като ж, а накрай рѣчи слѣдъ съгласнж тѣ е полугласна. Въ корѣна на рѣчи-ты таа буква е *прѣставена* и стои въ тѣхъ като замѣстница на **о** и **у**, съ които и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *рѣсж* и *росѣ*, *тѣжж* и *тошж*, *сѣгжж* и *сушжж*—*сушжж дѣлж* и *душжж*; прѣрѣщаея въ нѣкои рѣчи и съ **ы**, както въ *енжж* и *сынжж*, *ржждѣ* и *ржжж*.

Ерѣ. Тридесати и прѣво слово, тридесати и прѣва буква въ Словнѣскж-тъ азбукж, по старото начрѣтанне ѣ, по повото ѣ и ржкописно ж. Въместо тѣхъ буквж повячете отъ Българы-ты изричати **и**, нь има мѣста въ Българско, дѣто рѣчи-ты, въ които ж има, изричати на мѣсто-то ѿ съ едно особенно изглашенне като отъ **ѣ** и **и** съ повяче замѣтанне на **и**, както Русси-ты изричати тѣхно-то **и**. Таа буква въ корѣна на рѣчи-ты е *прѣставена* и стои въ тѣхъ като замѣстница на **у**, **о**, **а**, **ѣ**, **ва**, **ов**, **во** и

в, съ копто и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *стѣнѣж* и *студѣж* — *студѣж*, *трѣнѣж* и *трѣнѣж*, *гѣнѣж* и *гѣнѣж*, *рѣнѣж* и *рѣнѣж*, *кѣнѣж* и *кѣнѣж*, *рѣнѣж* и *рѣнѣж*, *чѣнѣж* и *чѣнѣж* и *чѣнѣж*.

Ерь, с. м. Тридесять и второ слово, тридесять и втора буква въ Словянскѣж-тѣ азбукѣ по старо-то начрѣтанне к, по ново-то ъ и ржкописно ѡ. Въ коренѣ на рѣчи-ты междѣ съгласны тѣ е самогласна и са изрична еднакво съ з, а накрай рѣчь слѣдъ съгласнѣ е полугласна мяка. Таа буква въ коренѣ на рѣчи-ты е прѣставена и стои въ тѣхъ като замѣстница на **а**, **е**, **и**, съ копто и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *арѣтѣж* и *арѣтѣж*, *трѣнѣж* и *трѣнѣж*, *врѣхѣж* и *врѣхѣж*. Прѣрѣщаея и съ **ѣ**, **ю**, **я**, както въ *срѣдце* и *срѣдѣ*, *кльѣѣж* и *кльѣѣж*, *звънѣж* и *звънѣж*.

Ерѣж, ишь, — *рѣль*, *гл. д. в. ѡрѣж*.

Еря, с. ср. в. *ѡря*.

***Есакчѣна**, с. м. *Т.* Есакчи, който съ оружѣе придружава пѣкого въ пѣтъ за да го пази; проводникъ, провозатой для охранѣния.

***Есѣкъ**, *Т.* Есѣкъ: 1) *пр. неизм.* Что е забраненъ. 2) *нар.* Забранено; запрещено.

***Есѣпъ**, с. м. *Т.* в. *Хесѣпъ*.

Есенѣсь, *нар.* Мнѣж-тѣ есенъ; прошлоу ѡсенью, ѡсенесъ. *Есенесъ валѣж много дѣждоѡе.*

Есенинѣшнѣй, — шель и — шень, шина, шие, *пр.* Что е отъ есенъ, что е бѣлъ есенесъ, подзѣмашнѣй.

Есенка, с. ж. Едно растение.

Есеница, с. ж. Жѣто посѣяно есенъ. зимница; озимнѣй, озимнѣй.

Леле мале, стара мале,
Да какво щѣ да съмъ весель:
Есеници изгѣналы,
Пролѣтѣнѣшѣ не нѣкалы. *Пѣс.*
Есеници класъ врѣлилы,
Пролѣтѣнѣшѣ у врѣтѣше. *Пѣс.*

Есеничѣй, — шель и шень, шна, шно, *пр.* Что бѣла есенъ, есенекѣй, подзѣмашнѣй; ѡсеничѣй. *Есеничѣй врѣмя, есеничѣй слава.* — *Есеничѣй старѣе*, правено есенъ, отъ млѣко безъ да е бѣто отъ него масло.

Есенекѣй, ска, ско, *пр.* Есеничѣй.

Есенувамъ, *гл. ср.* Прѣкарвамъ, прѣмѣнувамъ пѣйдѣ есенъ-тѣж; осеневать. *Мнѣж-тѣж есенъ есенуважѣмъ съ овѣцѣ-тѣж край града.*

Есень, с. ж. 1) Врѣмя-то междѣ лѣто-то и зимъ-тѣж; подзимъ; ѡсень.

Есень ми дойде, слава запада!
Іа свѣвай байрагы, Манушь войводо! *Пѣс.*

2) като *нар.* Прѣзь есенъ-тѣж; ѡсенью, къ ѡсени. *Есень шумѣ-та канѣ.* — *Есень-тѣж*, неж есенъ, прѣзь есенъ-тѣж. *Лѣто-то жѣнажѣмъ, а есенъ-тѣж закѣнѣжѣмъ съ свѣнѣ-то.* *Щѣ цѣне като сливѣж есенъ.* *Есень пѣсѣ не ражда.* *Есень богата, зима рогама.*

Есеникъ, с. м. Граднѣскы рожбы като лукъ, бобъ и проч. браны есенъ.

Есеничѣя, с. ср. Шѣла или друго добычѣя, пзлушилося, добылося прѣзь есенъ, есеничѣя, есеничѣя добычѣя.

Есѣтра, с. ж. Рыба есѣтръ.

Есѣтрица, *ум. ж.* отъ есѣтра.

Есѣтръ, с. м. Рыба *Accipenser sturio*, есѣтра, мерениъ, цѣга; ѡсѣтръ.

Ескиджѣйскѣй, ска, ско, *пр.* отъ ескиджѣйна.

Ескиджѣйчи, *ум. ср.* отъ ескиджѣйна.

***Ескиджѣйна**, с. м. *Т.* Който трѣгува съ вехты пѣчѣта; ветѣшникъ.

Ески-чаршѣйна, с. ж. *Т.* Чаршѣйна, дѣто продаватъ вехты пѣчѣта; ветѣшнѣй рядъ.

***Есѣртъ**, *пр. неизм. Т.* Възъ-чрѣпѣй, мургѣй, пѣснѣй; чорновѣтѣй, смѣглѣй.

Естество, с. ср. 1) Свѣтъ-тѣ съ вѣнчко, что е въ него, и рядъ-тѣ, по който ся дръжи; естество, природа, натура. 2) Свойство-то на вѣнчко пѣчѣто; естество, свойство. *Тѣково му е естество-то.* *Жѣнско-то естество — бѣна и хоро.*

Ести. Трете лице един. число отъ *гл. съмъ*, *е*, *ести*. *Ако ести кѣжѣмъ, щѣ естѣ.* *Стрѣжко ти ести изкратѣж отъ насъ.*

Есть. Шесто слово, шеста буква отъ Словнѣскѣж-тѣ азбука, *е*; *ести*.

Есть, *нар.* Така, така е, аха; да. *Сврѣши ли? — Есть.* — *Христосъ посрѣди насъ!* — *Есть помеждѣ насъ.* Така казватъ, кога прѣчѣюватъ хлѣбовы на службѣж.

Етѣ п.

Ето, *нар.* Ей, ева, еве, ято, нѣ, яла; *вотъ.* *Ето го*, *аналѣ го*, *янали го*, *нѣ ти го*; *вотъ онъ.* — *Ето ти сега!* изречѣние, кѣсто показва внезапность; *вотъ тебѣ на!* *вотъ ещѣ!* — *И ето ти ж*, *и ето ти го*; *вотъ* и вси недолгѣ. *Ете* ся употребѣва и като така безъ да има пѣкакво знаменованне. *Имало ете единъ царъ.* *Ете онъ дошѣж, на сѣдѣжѣж.*

Етрѣва, с. ж. в. ятрѣва.

Етрѣнѣй, с. м. в. ятрѣнѣй.

Етъ. Трете лице един. число отъ *гл. съмъ*, *е*, *ести*.

***Ефимѣрий**, *пр. неизм. Гр.* Казва ся за священникъ, комуто е рядъ да служи, или служи по рядъ, чрѣднѣй; *очереднѣй*.

Еу, *междом.* за падѣние птици.

Дочюль ѡ е старь калугерь,
Кукавици говорнаше:
Еу, ишу, кукавице,
Не кукай ми прѣдъ монастырь. *Пѣс.*

*Ефѣнди, с. м. Т. Господарь, господинъ:
казвася на книжевици и, както и ага,
слѣдъ имя-то. *Османъ ефѣнди.*

Ехе-хе, между. Казвася прѣдъ видъ на
нѣчто неочаквано и неприятно. *Ехе-хе,*
урядимъ го! Ехе-хе, та станъ.

Ехлѣ, с. ж. Дрво слѣха.

Ехрияный, нъ, на, но, пр. Коприняный,
свиляный.

Подари ѡ Божя мѣйка
Съезъ ризицъ коприняныхъ,
Коприняныхъ, ехрияныхъ. *Пѣс.*

Ехтѣше, с. ср. отъ ехтѣ. Ечеше.

Ехтѣ, ишь, — тѣль, гл. ср. 1) За гласа:
грѣмъ, раздавамся, ечѣ, ентѣ, кѣштѣ; раз-
даваться, грѣмѣть, отзыватьсь, отда-
ваться. *Пѣсни ехтѣти изъ село.* 2) По-
врѣщамъ гласа; отдавать отголосокъ, гуль,
отзыватьсь. *Гора-та ехтѣти отъ пуки.*
3) Ишкамъ, охкамъ, стенкамъ, стенаж;
стонать.

Ехъ, между. Ахъ.

Ечѣше, с. ср. отъ ечѣж. Ехтѣше.

Ечимѣкъ, с. м. в. ячѣмѣкъ.

Ечко (ѣчко), с. м. Така наричатъ погѣйдѣ
мѣсяць Май.

Ечмень, с. м. в. ячмень, ячѣмѣкъ.

Ечѣж, ишь, ечѣль (да ѣкиж), гл. ср.

Ехтѣ. *Гора-та екижла отъ гласа му.*

Ешѣшь, с. м. Срѣщаея въ пѣсень:

И калесѣ до три млады ешѣше,
Что бѣхъ сватѣхъ прѣварници.

Ешка, с. ж. Така наричатъ погѣйдѣ обы-
чаю русалии.

*Ешѣиць, с. м. Т. Ходъ на конь.

*Ешмакъ, с. м. Т. Ешмакъ: 1) Врѣшникъ
на коминъ за да приборъ дѣма, бухаря,
бухарь; навѣсь у очага, кожухъ. 2) Було,
съ което булы си забувать главы-ты.

*Ешь, ешеше, с. м. Т. 1) Чета; пара, па-
ристый, парникъ. *Нѣма ешь, пѣма другъ*
като него. 2) Число, което може да ся
дѣли на двѣ; чѣтъ. *Четъре, шесть, осемъ*
сж ешь, а три, пять, седемъ не сж ешь;
тъма сж текъ.

Еще, сжжз. Още, вещь; ещѣ.

Ж. ж. ж.

Ж. Седмо слово, седма буква въ Словянож-
тѣ азбукѣ, наричана *живте*; по старо то
пачрътанне ж, а по пово-то ж, и ржко-
ниено ж.

Жа. За венчы-ты рѣчи, что начинать като
отъ жа в. жиа и жия.

Жбарамъ, гл. д. Дырьж, трѣсж, пишамъ нѣ-
что въ темно, въ водж, безъ да го виждамъ.

Жбетъ, с. м. Пижка отъ орошепъ гроздъ,
джебетъ; виноградная кисть, съ котѣрой
зѣрна сняты.

Жбурамъ (да жбуриж, жбуривамъ), гл.
д. Цамбурвамъ, цонамъ, поташамъ нѣчто
въ водж.

Жбуране, с. ср. отъ жбурамъ. Цамбур-
ване, цонаше, потанаше.

Жбуривамъ, гл. уч. отъ жбуриж.

Жбуриж, ешь, — пжль, гл. ед-кр. отъ
жбурамъ. Да цамбуриж, да цониж, да по-
тоиж. — пжтый, прич. стр. Цамбур-
пжтый, цонпжтый, потонпжтый.

Жвѣкамъ, гл. мн-кр. отъ жвѣчж. *Жва-*
ка като съ чужды жжж.

Жвѣкане, с. ср. отъ жвѣкамъ и жвѣчж.
Жвачене, дѣвчене, гвачане.

Жвѣкнувамъ, гл. уч. отъ жвѣкиж.

Жвѣкиж, ешь, — пжль, гл. ед-кр. отъ
жвѣчж; жевнѣть.

Жвѣчене, с. ср. отъ жвѣчж. Жвачене.

Жвѣчж, ешь, жвакѣль (да жвѣкиж, жвѣк-
нувамъ), гл. д. Гвачж, дѣвчж; жевѣть.
— жвѣканый, прич. стр. Гваданый,
дѣвканый; жѣванный.

Жграбамъ, гл. ср. Ходж безъ пжть, безъ
да глѣдамъ дѣ и какъ.

Жгурѣ, с. ж. Стуръ, стурна.

Жда. Дума, съ кождо пѣкѣи замѣнавать *цж*
да, цешъ да, цешъ да и пр. *Жда идж,*
вм. цж идж.

Ждрѣкыль, с. м. Неупотѣбително въ мн.
ждрѣкыли: 1) Дѣвѣ тоагы съ разохъ на
пихъ, на които стжнать, та ходять съ
тѣхъ; гыгы, когыли, конкыли, поцалкы,
пацулицы, патарагы, шули; ходули. 2) Заѣ,
лоше и криво написаны шѣма; каракуля.

Ждрѣбна, с. ж. Птица *Otis tarda*, дрон-
ла, дронла, дива мисрка; драхвѣ.

Ждрѣбене, ср. ср. отъ ждрѣбѣж.

Ждрѣбѣше, ум. ср. отъ ждрѣбѣ; жере-
бѣночекъ.

Ждрѣбне, с. ср. в. жрѣбнѣ.

Ждрѣбна, пр. ж. Казвася за непрадж ко-

быль, что носи ждрѣбї; жерѣбан, берѣ-
жан, сужерѣбан. *Таки кобыла е ждрѣбїа.*
Ждрѣбчї, *ум. ср.* отъ ждрѣбїа; жеребѣ-
почекъ.

Дайте ѱ свѣце,
Да набере мѣлце,
Да падои ждрѣбчи. *Пѣс.*

Ждрѣбѣжен, *пшєа*, — биласи, *гл. вгзвр.*
За кобылѣ; раждамъ ждрѣбї, турмаєя;
жеребїтъи. *Наша-та кобыла си ждрѣбї*
прѣзь годѣтѣ.

Ждрѣбїа, *с, ср.* Мало кончи, скоро ождрѣ-
бєно, турма; жеребѣнокъ, жеребїя.

Ждрѣблєць, *лиц, с. ж.* Атъ, бедухъ, нас-
тухъ; жеребѣць.

Да му прати до чєтыре добра:
Едно добро ждрѣбїа добра кома,
Друго добро саблѣк повалинѣк,
Трєте добро джебе поклопенє,
Чєтырто-то свое прѣвїю любїи. *Пѣс.*

Жѣвкамъ, *гл. ср.* За лєшнѣк: лѣжъ, ма-
укамъ.

Жѣвкамє, *с. ср.* отъ жѣвкамъ. *Лисичє*
жєвкамє.

Жѣвкамъ, *гл. ср.* Прѣживамъ, прѣгнац-
вамъ, прѣдѣвкамъ, дразгынѣжъ; перєжѣ-
вывать.

Жѣга, *с. ж.* Жегъ, жєжїна, горящїна, пєкъ,
жарь, марана лѣтнє врѣмїа; жаря, зной.
Днєсь бѣше голѣма жєга.

Жєгавїца и

Жєгавїна, *с. ж.* Една малка бубулєчка
по-голѣмка отъ мравкѣк, отъ кождо, като
заханє, много срѣбїи.

Жѣгавїчїй, *въ, ва, во, пр.* Что прави жєгж;
палѣщїй. *Жєгавє слѣпцє.*

Жѣгамъ (да жѣгнѣж, жѣгнувамъ), *гл. д.*
Пшѣж нѣчто свпрѣлїво, врѣгамъ, мѣтамъ,
смучѣж, плюскамъ. 2) Брѣкамъ. *Жєгнѣж сї*
въ златнїи джебѣжї, тї сї извадї златнї
кїицєвжї.

Жѣганє, *с. ср.* отъ жѣгамъ.

Жѣгвамъ, *гл. мѣ-кр.* отъ жєгѣжъ.

Жѣгвамъ, *гл. мѣ-кр.* отъ жѣгнѣжъ.

Жѣганє, *с. ср.* отъ жѣгвамъ.

Жѣгла, *с. ж.* и

Жѣглѣ, *с. ср.* Жєгѣль. — *Жєглѣ да тѣ*
жєгнє и жєглѣ го шрѣтїло, казвать то-
мува, който нєка да сї жєпї, а не е за
жєнєнє.

Жѣгнѣж, *пшѣ*, — лѣль (жѣгвамъ, да жѣгнѣж,
жѣгнувамъ), *гл. д.* Удрїамъ, бѣжъ съ жєгѣль,
съ томѣж; пѣрїтъ.

Жѣгнувамъ, *гл. пр.* отъ жѣгнѣжъ.

Жѣгнѣж, *сшѣ*, — пѣль, *гл. сѣ-кр.* отъ
жєгѣжъ. Да прїнєкѣ, да прїпѣжж извєд-
пѣжъ. *Жєгнѣж на оєгнїи влакнїо-то*
отъ конїа. — *Жєгнѣжлѣ го е пѣвїто*,

пѣрїпѣль е пѣвїто, та му мѣслїи, та го
чєплїи. *Жєгнѣжлѣ го по срїдцє-то съ го-
рїцє жєлѣзѣо.*

Жѣгнѣж, *сшѣ*, — пѣль, *гл. сѣ-кр.* отъ
жѣгнѣжъ. *Жѣгнѣж го по грѣбї еж сѣно*
дрѣво; огрѣтъ дубїноио. — *пѣтїй, прїч.*
сшѣ.

Жѣгнѣж, *сшѣ*, — пѣль, *гл. сѣ-кр.* отъ жѣ-
гамъ. *Жєгнї му сѣнѣ тѣмѣж рѣкнїж.*

Жєгѣвїна, *с. ж.* Жїговїна, повдїганє на
кѣсєло, кога е развалєнъ члѣвѣкѣ сто-
махъ-тъ, глѣга, горуха, гаравїца, изгага;
изгага, пѣжѣга.

Жєгъ, *с. м.* Жєга, пєкъ; жаря, зной.

Жєгѣль, жєглї, *с. м.* Жєглѣ, прѣчка на
парєль, когато сї вади за да сї вїрѣгнє
волъ-тъ и послѣ накъ сї вѣтка за да не
можє да сї извадї главѣ-тѣ. *Иєрас на*
жєгѣль, играє на вѣжє.

Жѣгѣца, *ум. ж.* отъ жѣга.

Жєгѣжъ, жєжѣшъ, жѣжѣхъ, жєглѣ, *гл. д.*
Жєжѣ.

Жєжѣнє, *с. ср.* отъ жєгѣжъ.

Жєжѣ-пѣчє. Насѣкомо *Cicada ornї*, жѣ-
варь, жѣварчя, жѣжєль, жѣжїа, жѣжнѣль,
крєчъ, крєчѣкъ, скрєжєцъ, скрєжъ, скрѣжъ,
прѣкалєць, прѣжѣрєць; травїнѣя кобїлка,
кузнїчїкъ.

Жѣжѣчїй, — жѣжъ, жѣжа, жѣжо, *пр.* Горящїй,
топльїй; горячїй, тѣплїй, жгучїй. *Жєжѣ*
вода, горяща, топла. *Жєжѣчїй вѣтрѣ*;
жгучїй пѣтеръ. — *Жєжѣжї слѣзжї*, слѣзжї
отъ голѣмѣ жалѣстї; горячїи слѣзжї.

Жєжѣжї слѣзжї Ангєлїша рѣнї. *Пѣс.*

— жѣжо, *нар.* Горящє, топло; горячѣ,
тєплѣ.

Жѣжнѣж, *сшѣ*, — пѣль, *гл. сѣ-кр.* отъ жє-
жѣжъ. Да жєгнѣжъ.

Жѣжѣчїнѣя, *с. ж.* Жѣга, горящїна, топлїна;
жарь, жаря, зной.

Жєгѣжъ, *сшѣ*, жѣжѣхъ, жєглѣ, (жѣгвамъ, да
жѣгнѣж, да жѣжнѣж, жѣгнувамъ), *гл. д.*
Жєгж: 1) Пєкж, прѣжж жєгж, жарьж.
Слѣпцє-то жєжє; сѣлїцє варїтъ, знойтъ,
палїтъ. *Жєгнѣж сѣно слѣпцє*, прїпєчє. 2)
Грѣж нѣчто на огнїа да станє горящє.
Жєжж жєлѣзѣо да посѣвѣтѣ. 3) Гѣрж.

Сѣжѣ свѣчїтъ и не свѣчїтъ,
А коложєтъ колє жєжїтъ,
Мартъ дерїтъ и на лѣтовнѣж мїрїсѣтъ. *Пѣс.*

— *Жєжє го пѣвїто*, пѣма нѣчто да го
чєплїи, да го жаравїи, да го врїтї. *Жѣгнѣжлѣ*
го пѣвїто.

Срїдцє, майко, не тє жєжж,
Нѣвїто мїлѣстѣ да пѣжъ стѣрїнїшъ. *Пѣс.*

— жѣжѣся, *гл. вгзвр.* и *сшѣ*. — жѣжѣчїй,
прїч. сшѣ.

Жекавий, въ, ва, во, *пр.* Что ся вие и прѣвива и не ся чюшн, жплавый, не крехкый, тигавый; гибкый, уиругий.

Желадѣнскы, с. ж. м. Гѣбы *Hypopholoma fasciculare*, орзипици, челядинкы; оиѣнкн.

Желание и **желаніе**, с. *ср.* отъ желанж.

Искане отъ срьдце нѣчто, годка; желаніе.

Желатниъ, с. м. Т. в. джелатъ.

Желанж, ешь, — лѣль, *гл. д.* Искамъ отъ срьдце да добьыж нѣчто, или да стане нѣчто; **желать**. *Желаеш ли чождо-то, разнебищашь свое-то.* — **лѣный**, *прим. стр.* желанный.

Желва, с. ж. 1) Земноводно животно *Testudo*, желка, жьва, костянурка, костяна жаба, костенушна; черепѣха. *Напрягася като желвж изъ угарь.* 2) Птица *Muscicapa*, гроздарка, жьлтурка, профирка, саржасма, чичепѣ; **виноигодинкъ**.

Желвакъ, с. м. Бѣль камыкъ, който пуца огыш като крѣмыкъ, кога ся удриа съ огинло; бѣлгѣкъ, бѣлотракъ, живагъ, жплавецъ; бѣлый кварцовый камень.

Желвица, *ум. ж* отъ желва.

Желви, *ум. ср.* отъ желва.

Желѣ, *им. соб.* мѣжско.

Желѣшка, *им. соб.* женско.

Желка, с. ж. 1) Желва, жьва, костянурка; черепѣха. *Личи му като на желкж прѣзъ угарь.* — *Отгорѣ дѣска, отдолѣ дѣска, вижтрѣ стѣи цырый софта*, *или: блодо врѣху блодо, вижтрѣ цыцина.* Гат. — Желка. 2) Болестъ живеница. *Желка го ударила по грѣло-то! Желка да го наложить!* Клятва.

Желка, *им. соб.* женско.

Желкавий въ, ва, во, *пр. в.* живничавый.

Желкарча, *ум. ср.* Желча, костенурча.

Желкаръ, с. м. Желюрокъ.

Желкышый, нъ, на, но, *пр.* Что е на желкж или отъ желкж, жьлвышый.

Който по пхтия помине,
Врьщайте да го вратимъ,
Ужина да му дадемъ:
Желкышы яйца прженъты. *Иѣс.*

Желна, с. ж. Птица *Picus viridis*, зеленъ кльвочъ, кльвандрьчъ, кльвидръво; дѣтель зелѣный.

Желникъ, с. м. в. жѣлѣнникъ.

Желудѣкъ, с. м. Въ утробѣ-тѣ на жпвотны оиый кошелекъ, въ който ся смѣла надене-то; кормина, тулумъ, шкембе; желудокъ, брюховина, охѣдъ.

Желча, *ум. ср.* Малко-то на желкж, желкарча, костенурча.

Ежеви-ти сватѣж чинять,
А желкы-ты папаторвать,
Ежа желча падыгваше. *Иѣс.*

Желѣзарекый, ска, ско, *пр.* отъ желѣзарь. *Желѣзарскый дюкманъ.*

Желѣзарство, с. *ср.* Работа на желѣзарь; желѣзное производство.

Желѣзаръ, с. м. Който работи или продава желѣзо.

Желѣзко, *им. соб.* мѣжско. Отъ него е *Жеко*, *Желѣ*, *Жеѣ*.

Желѣзко, с. *ср.* Малко некръстено оице мѣжско дѣтя, голче, гушле, джоля, пуже, пурде, пушле, пѣже, кушле, некръстеничя, некръстечя, шуля, шулко, еврейча.

Желѣзница, с. ж. 1) Цѣѣте смѣсна кытка, карамфиль. 2) Една болестъ въ корема, едннъ видъ бодежъ.

Желѣзный, — зьпъ и — зень, зна, зно, *пр.* 1) Что е отъ желѣзо; желѣзный. *Желѣзны врата.* *Блага рѣчь, златенъ ключъ желѣзны врата отвара.* 2) Что е много коравъ, много накъ. *Желѣзна рѣжа.* *Желѣзно срьдце*, кораво срьдце. *Желѣзно срьдце да имае, накъ би ся смѣлилъ.*

Желѣзо, с. *ср.* 1) Най-употрѣбительный и всякому познатый мѣталъ; желѣзо. *Желѣзо-то ся кове (ся чука), доклѣ е топло (горяще)*, *или: бий желѣзо-то, доклѣ е топло*; куй желѣзо пока горячѣ, *или: дерѣ лѣво покѣлъ дерѣтся.* 2) Нѣчто направено отъ желѣзо. *Остро желѣзо въ човалѣ не стои*, *или: въ торбѣ не ся крже.* 3) Желѣзенъ тѣлчекъ, съ който чокать соль; черясло, чирясло; черресло. 4) Котва на ладнж, на корабъ; якорь. — *Желѣзѣ*, оковы, букаи; желѣза, цѣпи, оковы. *Турижж го въ желѣза, оковахж го въ оковы, турихж му букаи; посадили егѣ въ капдалѣ, наложили ему цѣпи, оковали егѣ.* — *Желѣзо на пушкж*, масуръ; стволь ружья. — *Желѣзо чловѣжж*, тврѣдъ, накъ. — *Врьгамъ желѣзо: а)* Спущамъ желѣзо то, котвѣ-тѣ, на ладнж за да застане тѣ; отдаватъ якорь. *б)* Спирамся нѣйдѣ, заставамся, спадамъ на надало, на станѣ. — *Не бие студено желѣзо*, не чюка на праздно, знае си работѣ-тѣ — *Отъ плѣнаво желѣзо добра саблиа не става.* *Гори му срьдце-то (гори му глава-та) като желѣзо въ ледъ.* *Съ чождѣ рѣчѣ дръжи горящо желѣзо.* *Отъ желѣзо пѣнако срьдце има.* *Желѣзо да хване, злато да му ся учини.* *Камень да хване, желѣзо да му се учини.*

Желѣзце, *ум. ср.* отъ желѣзо. Малко кѣчя желѣзо; желѣнце.

Желѣдъ, с. м. Воднища, желудѣкъ на птицж; желудокъ у птици.

Желюрокъ, с. м. Мѣжска желва, желкаръ, костянурка; самѣцъ черепѣхи.

жена чини повяче отъ алмазъ. *Болна жена — голѣма неволна. Грѣда с жена-та, ала работна ѿ с рѣжа-та. Жена му чини два града, конця му чини хилядо. Законъ женж завална. Крѣпѣтесея, женги, царско ми е! Жена-та е като врьбж, дѣто ѿ посадишь, тамъ расте. Жена-та е като погж на столъ, единъ извади, другъ тури. Мжжъ-тъ отъ позѣ-тъи истѣнѣва, а жени-та е като шатицж. Вишо-то с отъ лозж-тъж, млѣ-ко-то с отъ козж-тъж, мома-та е отъ жемж-тъж, та што бы было!*

Женатый, ть, та, то, прич. като пр. За мжжъ: който има женѣ, женѣтый; женатый. За жевж: която има мжжъ, мжжена; замужна.

Женвамъ, гл. мжкр. отъ женѣж.

Женѣне, с. ср. отъ женѣж и женѣжен. Женѣне.

Женѣтый, нъ, на, но, прич. като пр. Който ся е жпшилъ. Женѣтъ с безъ поизъ. Та е жепена, мжжена; замужна.

Женѣте, с. ср. отъ женѣж и женѣжен. Женѣне.

Женѣлна, с. ж. в. женѣхла.

Петкапа расла, порасла,
Станж мома за женѣне;
За Петкапж дошлы женилж
Отъ деять села далеко. *Шѣ.*

Женѣтый, нъ, на, но, пр. отъ женѣ, стопанка; женѣннѣ. Женѣты-тъ родни-на. Женѣно имане прѣвѣда.

Женѣтба и женѣтѣва, с. ж. 1) За мжжъ: жепене; женѣтѣба. 2) За женѣ: мжжене; вѣходъ за мужжъ. — Женѣтба на кѣцж, зимане зять въ кѣщи, зять на кѣщж, зять на водъ.

Женѣтѣна, с. ж. Что ся зема за позво-ленне за женѣне.

На си слѣзжж на равгы дворовы
Та си спростре шарепж кабаинж
Да му броя тжжж женѣтѣнж. *Шѣ.*

Женѣхла, с. ж. Която е пратена да нека момж за нѣкого, женѣлна, главѣжница, годѣжница, годѣжтарка, думалиница, изгяд-ница, изводиница, наваджника, прѣдумница, сватѣ, спобинца, строиница; свѣха. — *Сѣд-ти да сѣдятъ женѣхлы*, така казвать ономува, който, дошълъ въ кѣщж, брѣза да си отиде безъ да посѣдне.

Женѣхълъ, хлы, с. м. Който е пратенъ да нека момж за нѣкого, главѣжнжж, годѣж-нжж, годѣжнжж, годѣжтаръ, дворнжж, ду-малнжж, дѣвоспобъ, изводнжж, изгяднжж, момаръ, просецъ, просегнжж, прѣдумнжж, сватовнжж, сватъ, своднжж, спобнжж, строи-нжж; сватъ.

Женѣца, ум. ж. отъ женѣ; жѣпочка. *Ро-си, роси, росица, да ся роди че-ница, да си кулж женицж! Шѣтъ момчета, кога валн дѣждъ. Който винце полива, безъ женицж поевива.*

Женѣчка, ум. ж. отъ женѣца.

Женѣще, ув. ср. отъ женѣ.

Женѣка, с. ж. 1) Така казна мжжъ на женѣ си на галено; жѣпушка. 2) Мжжъ като женѣ, женѣ.

Женѣкаръ, с. м. Който обычна да ся вѣвпра при женѣ; женко, женѣ; бабѣж.

Женѣко, с. м. Женѣкаръ.

Женѣорѣ и женѣорѣна, сѣб. ж. Много же-ны, кунъ жены; бабѣ.

Женѣсека, като с. ж. Жена въ 1-то зване-пованне; женѣщина. *Не емж само мжжж тука, има и женскы при насъ. Жен-скы-тъи пряджтъ, женѣ-ты пряджтъ.*

Женѣсеко, като с. ср. Онова отъ вѣнакой видъ жпвотно, което заченва и ражда; сѣмка, жѣсекаго пѣла.

Женѣскый, ска, ско, пр. 1) Что е на же-нѣ или свойственъ на женѣ; женѣскый, бабѣж. *Женѣко лице, женѣка дрѣва. Жен-ско лѣто по Илинъ дѣнь. Женѣско-то естество — бапа и хоро. Женѣско-то срдце с като памучнж чоранъ, разтя-гася.* 2) Что е женѣсеко; женѣсекаго пѣла. *Женѣскы дѣца.* 3) На вѣнако нѣчто, което бѣва съ дунжж и безъ дунжж, съ дунжж-тж ся парчя женѣско, а безъ дунжж-тж мжжско. *Женѣскый ключъ*, ключъ съ дунжж, *мжжскый ключъ*, ключъ безъ дунжж. *Жен-ска павта*, онаа отъ двѣ-ты, что има клупъ на неж, а мжжска, онаа, что е съ кукж, за да ся закача за прѣвж-тж. *Женѣска кон-чи* и проч. — *Женѣска богородица*, же-женѣлюбъ чловѣкж, жепче, женко, женѣкаръ.

— *Женѣска игла*, что е съ длгннѣты уши. — *Женѣскый кравѣж*, единъ видъ колачъ, който мѣсятъ по нѣкои мѣста за сватѣж. — *скы*, нар. Като женѣ, като жены; пожѣски.

Женѣчѣ, с. м. 1) Мжжъ като женѣ, женѣ. 2) Който обычна да ся вѣвпра при женѣ, да ся брѣка въ женѣты работы, женѣкаръ, женко, женѣска богородица; бабѣж.

Женѣчавѣый, вѣ, ва, во, пр. Что е като жена, женѣ, женѣка; женѣподобнѣй.

Женѣчѣора, ув. ж. отъ женѣ. Женѣще.

Женѣж, ннѣ, — ннѣ, гл. д. Правжж момж и момѣж да си земжтъ, та да станжтъ мжжъ и жена; задомавамъ. *Женѣж мжж-ско: женѣтъ. Женѣж женѣско*, мжжж; выдаватъ за мужжъ. *Женѣж сѣна си*; же-нѣю своего сына. *Женѣж дѣщерж*; вѣдѣю дочь за мужжъ. — *ннѣся*, гл. вѣзвр. Зп-

мамъ си жѣнх, стонанкх (за мѣжско), зимамаъ си мѣжъ, стонапъ (за женско) спорядъ узаконеный рядъ; задомавамся; жѣнитъся (за мѣжско), выходитъ, идти за мужъ (за женско). *Жѣнжся за момж; жѣнюсь на дѣвушкѣ. Жѣнжся за тръговецъ; выхожу за мужъ за кунца. — Който не е градилъ, да гради, и който не е женилъ, да жени* (да види каква е глоба). *Сестра сестрж жени. Жѣни влжа за оцъ-тѣх. Жѣни го да не бѣебѣ. Радъ ли си, калугере, да тя женимъ. Момча ся жени, когато ще, а момича, когато го поискать. Юнакъ оглядва дѣвоичя, а погъ-тъ ся жени. Скрытомъ ся жени, кавно го развождитъ за ерамъ, или: който ся скрытомъ жени, авѣ ерамъ продава.* Отъ обычнаа, когато мѣжско съ женско сгрѣшять, да ги развождатъ изъ село или изъ града по извѣстенъ начинъ за укоръ и за наказанье.

Жѣнх, ешь, — налъ, гл. д. Жѣнх.

Жѣрабъ и

Жѣравъ, с. м. Птица *Ardea grus*, жарабъ, турна; журавль. *Жеравъ между не знае. Врътятся като жеравы.* Понѣидъ дѣца, като видять лѣтъ жеравы да лѣтять на врыволицѣхъ, вѣкать:

Жерове, перове!
Врътвѣся на коло
Да въ видять селяне,
Да отворять дупницѣ
Да въ дадътъ пукницѣ!

Жѣравий, въ, вѣа, вѣе, пр. отъ жѣравъ; журавлиный.

По дворъ ходи тѣпка Неда хубава.
Затыкнула криво перо жеравѣ. *Пѣс.*
Двери, пера жеравы!
Еа доведѣте невѣстѣхъ,
Рѣжъ-тѣ да ми цалува. *Пѣс.*

Жѣрда, с. ж. в. жрѣда.

Жѣрка, с. ж. Сграда за мелене жито на брашно, водяница, терга; мельница.

Жерновень камыкъ. Камыкъ издѣлапъ коделать, съ който ся меле на водяницѣхъ, на жеркѣ; водяничень камыкъ; жерновъ. *Горний жерновень камыкъ*, горнакъ. *Долний жерновень камыкъ*, долнакъ. Камыкъ на водяницѣхъ на рѣцѣ за млене булгуръ, соль и др. се нарича *хромель*.

Жетвѣръ, в. жѣтвѣръ.

Жѣчѣ, им. соб. мѣжско.

Жѣчж, ишь, — чиль, гл. д. Давъхъ, дунухъ нѣкого, пѣчто.

Жѣшла, с. ж. и

Жѣщель, с. м. Дрѣво *Acer Tataricum*, клѣнь, макышь, отъ косто правять лѣжници; родъ клѣна.

Жи. Въ изречениа за прѣмалнае: жи ми

Бога, жи ти главица, жи му очи, вѣето живъ ми Бога, жина ти главица, живы му очн, в. при живый.

Жѣва, им. соб. женско.

Жѣва и здрава. Така наричать чюмж-тѣхъ, за да ѣх одобрволятъ да не врьзува. *Пазися отъ еде-что-си, като отъ живж и здравж.*

Живакъ, с. м. 1) Металъ роень *Hydrargyrum*, живо сребро; ртутъ. 2) Камыкъ желвакъ, бѣлтѣкъ, жплавецъ.

Живалець, с. м. Срѣцася въ гатанкѣхъ за дѣти бозайничя: *живж живалець отъ живж снажж падс.*

Живалинскъ, с. м. Живъ чловѣкъ въ кѣцѣхъ, въ челядь, казвася за присемѣхъ.

Живачице, с. ер. Едно растение; варять го, та нижтъ водж-тѣхъ му за отръване, за избаванье отъ напратень живакъ.

Живенѣца, живнѣица и живнѣица, с. ж. Рангы отъ болестъ на слѣзы-тѣхъ, които ставать най-чясто по нижж-тѣхъ; *scrophula*, желка, заушка, крѣтица крѣтична; золотѣха, свѣнка, свѣнуха.

Живенѣчкѣ, чка, чко, в. живнѣицкѣ.

Живѣць, с. м. Жила, тушанье по жилы-тѣхъ отъ крѣвж-тѣхъ. *Когато нѣкой ся убие нѣидѣ и живецъ-тѣхъ му земе да туша, то рана-та ще забере. Живеця да си отрѣже!*

Живилъ, с. ер. Срѣцася въ гатанкѣхъ за дѣти бозайничя: *живо, живо живиля на грамадж сѣдѣше, живо мясо тягѣнаше.*

Живилѣ, с. м. 1) Живо пѣчто, добѣчя, животнo, дыханна, чловѣкъ, животнo-то царство. 2) Вѣнкы. *Пѣлѣсъ е съ живилѣ. — Въ Живилѣ-тѣхъ му, при животь му, приживѣ му, доклѣ е още живъ, на животь; при живни.*

Живнѣица, в. живнѣица.

Живнѣкѣ, ум. ж. отъ живнѣица. *Младж живнѣкж ако ся заколи, е голѣмъ грѣжъ.*

Живнѣчкый, — чкѣк, чка, чко, пр. смякч. отъ живый. Живкый; живенькый. *Да ми е живичкѣхъ, че си нѣмамъ никого. Да сте живичкж.*

Жѣвка, им. соб. женско.

Жѣвко, им. соб. мѣжско.

Жѣвкый, ка, ко, пр. смякч. отъ живый. Живичкый; живенькый.

Живнѣицкѣ, чка, чко, пр. Живнѣицкѣхъ *Живж живнѣицкѣхъ и живж живнѣицкѣхъ съвѣсъмъ живъ; живѣхонекъ.*

Живнѣица, с. ж. в. живнѣица.

Живнѣчавый, въ, ва во, пр. Който им: живнѣицѣхъ, желвакый, крѣтичавый, грипчастьи; золотѣшный, золотѣнливый, свѣпѣшный.

Живо, нар. Чвьрсто, наж-тж. *Едосувалася баба-та нѣчто живо.*

Живовлѣкъ, с. м. Раст. *Plantago*, бръци, буквица, буквица, жилавецъ, жиловлѣкъ, жиловникъ, жиловлакъ, жилоглавъ, петро-жилка, пятожилгы сучи-тъчи, тѣчи-тѣчка, тяговецъ; **подорѣжникъ, понутникъ.**

Живозарица, с. ж. Жива жарь, неугасн-ли, разпалени вѣжлища.

Живо здраво. *Да направимъ живо здраво, да ся поздравямы, да ся попытамы, живо здраво ли сте. Дойдохмы живо здраво дотука, благополучно. Какъ сте?—Живо здраво; каково поживаєте? подобру по-здорову.*

Живописанне, с. ср. 1) Изобразяване, писанне нѣчто съ шаровы; **живописъ.** 2) Нѣчто изобразено съ шаръ; **живописъ.**

Живописецъ, сци, с. ср. Който работи живописание; **живописецъ.**

Живо сребро. Металъ живакъ; ртуть.

Животение, с. ср. отъ животѣ.

Животецъ, ум. м. отъ животѣ.

Животи, нар. Съ прѣл. *на: на животи, доклѣ е още живъ. Одралъ му кожж-тъ на животи.*

Животица, с. ж. 1) Малко животно, гадина; **насъбоме.** 2) Животно, добыча, живина, дивотица, дыханица; **животное.**

Животинка, ум. ж. отъ животица.

Животно, с. ср. Венако нѣчто, что живѣе, дыше и мръда отъ само-себе; **добытъкъ, добыча, живина, животица, дивотица, дыханица; животное.** *Чловѣкъ е животно словеси. Конь-тъ е работнио животно.*

Животный, — тѣнь и — теиъ, тна, тно, пр. 1) Что е за живота; **жизненный.** *Животицы погрѣбы.* 2) Който има животъ, има дни да живѣе. *Не бы животенъ да отгляда дѣца-та си. Доклѣ е животенъ чловѣкъ, все му ся иска.* 3) Който живѣе добръ съ другы-ты, добрый, сговорный, сложный; **ладный, уживчивый.** *Животна жена.*

Пытала ли си ты, маде,
Тъсъ хора имотни ли сж,
Съ комшии животни ли сж. *Пѣс.*

Животуж, ешь, гл. ср. Животж.

Животъ, с. м. и животѣ, с. ж. 1) Живяние-то на чловѣкъ или на животно; **жизнь.** *Животъ-тъ е сладжкъ.* 2) Врѣмя-то колко трае животъ-тъ; **вѣкъ; жизнь, вѣкъ.** *Длъгъ животъ, кжкъ животъ.*

Иди ми саблж извади,
На животъ да ѣж погладамъ,
Кога си, маде, загынж,
За саблж да не ми е жалъ. *Пѣс.*

3) Начипъ на живяние, поминуване; **жизнь** (образъ жизни). *Тяжкъ животъ. Сиро-*

маишкый животъ. 4) Поминуване съ другы, животение, живуване. *Не живѣе добръ животъ съ домашнж-тъ си.* 5) Имотъ, имане, добро, благо; **добрѣ.** *Спечали много животъ. — До животъ, доклѣ е живъ, до гроба; пожизненно.* *Щж го помнж до животъ. — При животъ и на животъ, доклѣ е още живъ, приживѣ; при живни.* — *Кучешкый, черенъ животъ, тяжкъ, лошъ, мжченъ животъ, кучешко тягло, черно тягло. — Влаиж животъ, влѣкж си живота, влѣкж си дни-ты, тяглж, мжчжся въ неволж, въ тягло; мѣкати горе, мѣкаться. — На вашъ животъ да ся помнж и азъ, на ваши дни, покрай васъ, съ вашж помощь, съ ваше прѣдствование. — Нѣмалъ животъ, нѣмалъ дни, умрѣлъ. — Отъ това ми е животъ-тъ, отъ него живѣж, отъ него ся помнжувамъ. — Прѣкаралъ, прѣтурилъ живота си, на години е прѣмнжлъ, остарѣлъ е вяче; онъ ужѣ отпирѣгалъ свой вѣкъ. — Тужъ животъ и здраве, прѣговоръ, когато да ся каже нѣчто за умрѣлъ и за боленъ. — Животъ-тъ му е като мѣсяць: кога пълнж, кога празденъ. Крапка вечера — длъгъ животъ. Магарешкий животъ да прокара!*

Животѣж, ешь — тѣль, и

Животѣ, ишь, — тѣль, гл. ср. Животуж:

1) Живѣж си, помнжувамся; **поживать, вѣкъ коротать, маячить, перебиваться** коѣ какъ, **жить себѣ потихонько, мотаться.** *Животъ е старость-тъ си, съ сиромашнж-тъ си.* 2) Живувамъ съ нѣкого добръ; **жить дружно съ кѣмъ.**

Живувамъ, гл. ср. Живувамъ си съ нѣкого, сговарямся, обычамяся съ него, водѣмся, другарувамъ, другувамъ; **жить дружно съ кѣмъ, дружить, вести дружбу, ладить.** *Пѣе и Богданъ си живуваатъ.*

Живуване, ср. ср. отъ живувамъ.

Живулчя и живуля, с. ср. Срѣцаяся въ атапкж за безайшчя: **живо живуля (живуля) на грамадж сѣднше, живо мясо трѣгаше.**

Живый, въ, ва, во, пр. 1) Что живѣе, что не е умрѣлъ; **живой.** *Живъ чловѣкъ иска и да наде.* 2) Срѣцатый, шавривый; **живой, рѣзвый.** *Живъ чловѣкъ, живо дѣтя.* 3) Сжщый, досущъ приличный на нѣкого. *Живъ Иванъ, сжщъ, цѣль Иванъ. — Жива стока, имотъ добытъкъ: овця, козы, говяда, коше и пр. — Живо цѣтне, истипско цѣтне, не направено. — Живъ вжгленъ, червенъ вжгленъ, разпаленъ, не изгаснжлъ, что тлѣе; **горящій уголь.** *Не е останкло въ огнище-то ни единъ живъ**

ободрять, одушевлять, придавать силы, духу. — *Влѣна жила*, храсть *Cytisus*, гергѣвденця, заповецъ, заповить; **ракітничкъ**.

Жілавецъ, с. м. 1) Раст. живовлѣкъ. 2) Камыкъ бѣлтѣкъ, желвакъ, живакъ. 3) Мясо-то около покрѣто чловѣку.

Жилавіка, с. ж. 1) Едно растение, съ което пофѣйдъ на Еневъ-день ся прѣпасвать за да бждѣтъ прѣзь година-тж жилави, здрави. 2) Жилавина, накость.

Жилавинна, с. ж. Свойство на жилаво; уиру-гость, тягучесть.

Жилавичкый, — чѣкъ, чка, чко, и **Жилавкый**, вка, вко, пр. *смякч.* отъ жи-лавый.

Жилавтый, въ, ва, во, пр. 1) Что ся сви-ва като жилъ и не ся троши; жевавтый; гибкый, уиругый. *Жилавъ пржтъ. Жилава пржтика*; витвина. 2) Что ся точи и не ся бѣса; тягучій. *Жилаво тѣсто*. 3) За глинякъ, калъ и др. т., липкавый, клѣвый, класавый; вязкій, липкій, клѣ-кій. *Жилавъ калъ, жилава глина*. 4) За чловѣкъ, за работень добытѣкъ, нагый, здравый, что дръжи. *Има жилави ржѣт.* *Жилавъ конь*. 5) За мясо и др. что не може да ся дѣвче лесно, некрѣхкый, жевавый, тягавый. *Жилаво мясо*. — *Да ли е кѣлаво или е жилаво?*

Жилвамъ, гл. *ми-кр.* отъ жилякъ.

Жилванне, с. *сп.* отъ жилвамъ.

Жилеше, с. *сп.* отъ жилякъ.

Жилестый, сътъ, ета, сто, пр. 1) Что има много или дебелы жилы; жилистый, жиловатый. 2) Іакый, коравый, здравый, живавый; крѣпкый.

Жилница, *ум. ж.* отъ жила; жилишка.

Жиличка, *ум. ж.* отъ жилища.

Жилище, *ув. сп.* отъ жила.

Жилище, с. *сп.* Мѣсто, дѣто сѣди нѣкой, дѣто ся прибира, живѣлище, свръталище; жилище.

Жилка, с. ж. 1) *ум.* отъ жила, тѣка жила; жилка. 2) *Fibra*, влагна-та на мясо, на растенна-та, на дръвие-то, на лета-та имъ и проч.; мѣчка, жилка. 3) Въ земж-тж пласть или ивица отъ другъ прѣтъ, отъ камыкъ, проточени въ земж-тж; жила (въ геогнози). 4) Въ камыкъ, въ дръво и др. проточено и повлѣчено по тѣхъ другъ шнаръ; жилка на кампѣ, на дѣревѣ и пр. *Борови-тж дѣски сж на жилкы*. 5) Влака, родъ, колъно, корень, лѣка. *Той не е отъ нашж-тж жилкж*. — *Жилка вода*: а) Вода, что протича въ земж-тж или изъ скалк, слизь; водяная жила. б) Вода, что източа изъ масуръ, изъ шолнеръ и тече като врьвъ; струй, струйка. — *Жилка*

чловѣкъ, жилавъ, здравъ, нагъ, коравъ, жилко.

Жилко, *им. соб.* мжжско.

Жилко, с. м. Жилавъ, здравъ, нагъ, коравъ чловѣкъ, чловѣкъ жилка.

Жилнувамъ, гл. *ум.* отъ жилякъ.

Жилнякъ, ешь, — нѣлъ, гл. *ед-кр.* отъ жи-лякъ. — **нжтый**, *прим. стр.*

Жило, с. *сп.* 1) У насѣкомы бодилка, съ кождо жилиять; жило, жила; жало. *На осж и пчелж жило-то е отзадъ на опашкж-тж*. 2) На чиркж, кога ся пробие, та изтече рѣдкый гной, гжетый гной, что ся види въ дунжж-тж като жилж; стѣржень (въ чирѣ).

Жиловлѣкъ,

Жилоблѣтъ,

Жилонникъ и

Жилоглавъ, с. м. Раст. *Plantago*; живовлѣкъ; подорѣжникъ.

Жилчища, *ум. ж.* отъ жилища.

Жилиж, ишь, — лѣлъ (жилявамъ, да жилиж, жилинувамъ), гл. д. 1) Ращавамъ съ жило, влосамъ; жалить. *Пчелы-тж жилиять. Оса-та жили; ося жигаеть. Жилиж го оса*. 2) За копривж; парж; жалить (о кропѣвѣ). *Стара-та коприва повяче жили*. 3) Ницца, врьвъ, вѣже, когато ся стягнжты или налѣгать на нѣчто, тѣна жилиять. 4) Удриамъ, бнж съ жилаво нѣчто, съ тѣкж пржтѣж, съ вѣже, съ рѣмыкъ, шлевж, враскамъ, шпбамъ; хлестать, хлы-стать. *Жилиж мя, та ми прѣсуши ржжж-тж*.

***Жинъ**, с. м. *Т. в.* джинъ.

Жинѣсамъ, гл. *свр.* отъ жинѣсвамъ. Да ся развалж, да ся разтурж, да чурудниж. **Жинѣсвамъ** и **жинѣсувамъ** (да жинѣсамъ), гл. *сп.* Развалиамъ, разтуряамъ, разсыивамъ, урвамъ, чурудневамъ.

Жинѣсване и **жинѣсуване**, с. *сп.* отъ жинѣсвамъ.

Жирецъ, *ум. м.* отъ жиръ. Малко жиръ, жѣлдець.

Жировница, с. ж. Свишна хранина съ жиръ, съ жѣлѣдъ.

Жирувамъ, гл. д. Іамъ жиръ, хранижъ съ жиръ.

Лѣтнягы сж изсѣхжллы.

Зимнягы сж изгжхжллы

Стары бабы въ горж ходять,

Въ горж ходить, жиръ жирувать. *Пѣс.*

Жируване, с. *сп.* отъ жирувамъ.

Жируна, с. ж. Зелка, зеле, конусъ, лахна; кочанъ канусты.

Жиръ, с. м. Жѣлѣдъ, желѣдъ, шикла, шошь; жѣлудъ.

Житάρка, с. м. Жѣна на житаръ.

Жълто бѣлье. Раст. *Inula*, жълто цвѣтие, шомкавчя; девесиль.

Жълтонгѣрица, с. ж. Птица жълватка.

Жълто салкѣмчя. Раст. *Cassia senna*, селемицѣ; родъ кассин.

Жълто цвѣтие. Раст. 1) Жълто бѣлье.

2) *Melilotus officinalis*, ядъръ звѣздѣль, дятелница; дѣшникъ, дѣшнаа трава.

Жълтуга, с. ж. Едно растение.

Жълтунка, с. ж. Птица жълватка.

Жълтунавый, въ, ва, во, пр. Жълтый въ лице-то. *Скопскы-ты дѣвойкы вси-ты жлзтунава.*

Жълтурка, с. ж. 1) Птица жълватка. 2)

Птица *Muscicapa*, гроздарка, желва, профирка, чичейѣ, саржасма; вишнойгодникъ.

3) Птица *Oriolus galbula*, пволга, чпчѣпѣ; йволга.

Жълтурчя, с. ср. 1) Птица жълватка.

2) Раст. *Ranunculus reptans*, мазни кокаля, разгонъ; ранункуль.

Жълтъ калешь. Раст. *Geum montanum*, жълтъ подшрѣкъ; гравилать.

Жълтъ кантарионъ. Раст. *Hypericum perforatum*, жълтъ катрионъ, звѣшпка, звѣшчя, калжево, порѣшничя, порѣшжто бѣлье, сѣчено бѣлье, посѣчено бѣлье, посѣчена трѣва, целешчя; звѣробой.

Жълтъ подшрѣкъ. Раст. Жълтъ калешь.

Жълтъ смилъ. Раст. *Helichrysum arvenarium*, смилъ, смилъ, смилъ трава; облечное зѣлото, сѣрцвѣтъ.

Жълтъкъ и жълтокъ, с. м. Жълтна на яйце; желтокъ.

Жълтый, ть, та, то, пр. Опова, на което шаръ-тъ е жълто; жѣлтый. *Жлзгы жлшци. Жлзгы свѣци,* свѣци отъ жълтъ воскъ. Жълтый, что бие на червено, *гранивый; оранжевый. Жлзгы като папушакъ, прѣжлѣтъ.* *Жлзгы като воскъ, като смилъ. На спуканы пятъ жлзги челли. Който е лютъ, той бѣва жлзгы.*

Жълтъше, с. ср. отъ жълтъшъ и жълтъшя.

Жълтъшъ, ешь, — тѣль, гл. ср. Ставамъ жълтъ, пожълтѣвамъ; желтѣть. — тѣшся, гл. об. Видѣся, показвамся жълтъ; желтѣть. *Низы-ты ся жлзтъшъ по поле-то.*

Жълчка и

Жълчь, с. ж. 1) Жълтозеленкава горчичва влага, козато ся слива отъ черный дробъ въ прикачено на него мѣхурчя у животны-ты; зълчь, зълчка; жѣлчь. *Канка медъ, блато жлзчки.* 2) Мѣхурчя-то, въ което ся събира жълчка-та. *Щаше да ми ся тукне жлзчка-та отъ страхъ.* 3) Раст.

Erythraea centaureum, басма, кытчица; золототѣшчяникъ, краснянка. — *Синка жлзчка,* раст. *Cichorium intybus*, гасплка, гвачка, дѣвка, кучешка дѣвка, синна млѣчка; цикорій. — *Свинска жлзчка,* една трѣва, что пуца млѣко, кога ся откѣсне, като млѣчка.

Жълбоный с. ж. мн. Мяса-та, съ които сж облѣчены крашца-та на челюсти-ты и корени-ти на зѣбцы-ты; вѣнци; дѣсны.

Жълбѣ, с. м. 1) Длго дръво, издѣбано на улѣй като корыто, за да тече по него вода или да стопъ въ него вода; лакомица; жѣлобъ. *Длбамъ жлбѣ; ложжѣть.* 2) Корабъ, въ който на гроздоберъ посятъ грозде-то отъ лоза-та; корыто, шарапхана.

Жлѣга, с. ж. Слѣза, жлѣза, грахалка на жлѣ, жлока; желѣза.

Жлѣгосана жѣла, жѣла, на кожто е станѣла жлѣга.

Жлѣза, с. ж. Жлѣга.

Жмари, — рило, гл. безл. *Жмари мя,* побивать мя трышкы, разтриса мя; *дрожъ* пронимаетъ.

Жмарци, с. м. мн. Трышкы; *дрожъ.*

Жмѣше, с. ср. отъ жмѣж. Жмѣше, жомѣше, мѣжене.

Жмѣргы, с. ж. мн. Что остава не разтопено, кога ся тони мазъ или лой; джиберницы, джигариткы, джимиринкы, джиркы, джмарины, джюбарлинны, джюберинкы, джюгариткы, джюмеркы, жюмеркы, клѣсы, прѣженцы, прѣжкы, прѣжюны, тиронкы, туренкы, цигарцды, цшоры, цшуркы, чваркы; *вѣтонки, оттопки.*

Жмѣчка, с. ж. Игра мѣжень, слѣпа баба; жмурка.

Жърькалце, с. ср. Въ една гатанкѣ за главѣ-тѣ, за образа на чловѣка така ся наречены хрыкы-ты, поздры-ты на носа: *качихя въ глзгъ горшкъ, спаднжъ на равно поле, подъ поле-то двѣ шивачкы, подъ шивачкы-ты два кладенца, подъ кладенцы-ты двѣ жърькалца, подъ жърькалца-та ламя, подъ ламж-тѣ чеканъ, подъ чекана цинциарево сѣдѣло.*

Жмѣж, шь, жмѣль, гл. ср. Жмѣж, жюмѣж, мѣжъ. *Что жмишь, та не хоратишь?*

Жмѣше, с. ср. отъ жмѣж. Жмѣше, жѣтва.

Жмѣшъ, ешь, жмѣль, гл. д. Жмѣшъ, жмѣшъ.

Жмѣшъ, ешь, жмѣль, гл. д. Жмѣшъ, жмѣшъ.

Жмѣшъ, ешь, жмѣль, гл. д. Жмѣшъ, жмѣшъ.

Жръгамъ, гл. ср. Урыгвамся, пзрыгамъ; отрыгаться.

Жръда и жърда, с. ж. п

Жръдь и жърдь, с. м. Врѣшя, голѣмъ ирѣтъ, просторъ, саржкъ; жердь, шестъ.

Жрѣбавець и **жѣрбавець**, с. м. Птица *Otis tetra* г. прышмакъ, трепетаца; стрѣ-
петь.

Жрѣтна, с. ж. Клане и гореше животны или плодовы за честь или за молитвѣ Бо-
гу, както въ старо врѣмя сѣх правила Еврей-
ти; молитва, курбанъ; жѣртва. *Язъи-
тици-ти и сега горятъ, приносятъ
жрѣтвѣ на свои-тъх божества.*

Жрѣтница, ум. ж. отъ жрѣтна.

Жрѣбене, с. ср. отъ жрѣбѣхся. Ждрѣбене.

Жрѣбѣне, ум. ср. отъ жрѣбѣи. Ждрѣбѣ-
не; жеребѣночекъ.

Жрѣбне, с. ср. и

Жрѣбѣи, с. м. Кога дѣлать нѣчто, като го
раздѣлять на дѣловы, врыгать (мѣтать)
жрѣбѣи, за да видять кому кой дѣлъ ще
ся падне. Жрѣбѣи ся мета и въ разны слу-
чая, за да ся види, кому ще ся падне да
свѣрши нѣчто; ждрѣбне, ждрѣбѣи, джонъ,
чонъ; жрѣбѣи, жеребей и жеребѣи. *Мѣ-
тамы, врыгамъ жрѣбѣи*; бросать, метать,
видать жрѣбѣи.

Жрѣбѣна, пр. ж. За кобылж, что носи жрѣ-
бѣа, ждрѣбѣна; жеребѣа, берѣжа, сужерѣ-
бая. *Наша-та кобыла е жрѣбѣна.*

Жрѣбѣхся, ишся, — бѣлася, гл. *взвр.*
За кобылж: раждамы жрѣбѣи, ждрѣбѣхся;
жеребѣхся. *Наша-та кобыла ся жрѣ-
би прѣзъ годикъ.*

Жрѣбѣи, с. ср. Конця скоро ожрѣбено, турмя,
ждрѣбѣа; жеребѣнокъ.

Жѣл. . . Рѣчи-ты, които пѣкои начинать
отъ жѣл като жѣлтѣница, жѣлтѣи и
проч. в. на ряда при жѣль . . .

Жѣдѣи, иъ, на, но, пр. 1) Обычный, дра-
гый, что смѣ желати; дорогѣи, любезный.
Имамы единъ жѣдѣи смѣ за чѣдо. 2) Жѣдѣи.
Жѣдѣи госте.

Жѣдѣи и **жѣдѣи**, с. ж. Свойство на
жѣдо, жѣдѣа, жѣдѣа.

Жѣдѣи и **жѣдѣи**, — дѣль и — дѣль
дѣа, дѣа, пр. 1) Който е лишень отъ
нѣчто, та е жаалень, че го пѣма, и жае
да го добые; тѣжнѣи, жаалнѣи, жѣдѣи,
страднѣи, петимнѣи; лишѣнный чегѣ и съ
чувствомъ жалости объ ономъ жаждущѣи
прѣобрѣсть оное. *Жѣдѣи смѣ за чѣдо,*
пѣмамы чѣдо, та смѣ жѣдѣи, тѣжнѣи и
жаеаеаеа да си добыеаеа. 2) Жѣдѣи, ко-
муто ся пека да пне; чувствующѣи жажду.
Брѣзъ за водж не жѣдѣи, а жѣдѣи. *Жѣ-
дѣи конь жѣдѣи водж не жѣдѣи.* *Жѣ-
дѣи е като рѣжъ за водж.* *Жѣдѣи ка-
то вранж за крѣвь.* 3) Който много пали-
та на нѣчто, гладнѣи, лакомнѣи за нѣчто;
пѣдѣи.

Жѣдѣи и **жѣдѣи**, ешь, — пѣль, гл.

ср. 1) Жѣдувааеа. 2) Пека ми ся да пне,
ставааеа жѣдѣи; жадиѣи. *Колкото по-
вяче пне, толкѣе повяче жѣдѣи.*

Жѣдѣи, с. ж. Жѣдѣи, жѣдѣи.

Жѣдувааеа и **жѣдувааеа**, гл. ср. Лишень
отъ нѣчто, жаалж, че го пѣмааеа, и жаеаа
да го добыаеа, жѣдѣи; жадааи, пѣмѣи сѣль-
ное жаелѣи.

Жѣдувааеа с. ср. отъ жѣдувааеа.

Жѣдѣи, ешь, — дѣль, гл. д. Чаеааеа; жадааи.

Жѣдѣи, с. ж. Жѣдѣи.

Жѣлѣа, с. ж. Жѣлѣа, жѣлѣа, костянурка.

Жѣлѣи, иъ, на, но, пр. отъ жѣлѣа.
Жѣлѣи.

Жѣлѣи, ум. м. отъ жѣлѣи. Малко
жѣлѣи.

Жѣлѣи, ум. ср. отъ жѣлѣи. Малкѣ
жѣлѣи, дребно зрѣи жѣлѣи.

Жѣлѣи, с. м. Плодъ отъ дѣбѣи, жѣлѣи,
жиръ, шикла, шонъ; жѣлѣи. *Храшѣи
сѣи-ты съ жѣлѣи.* *Чаишка, копанка
на жѣлѣи*; плоска жѣлѣи.

Жѣлѣи, вѣ, ва, во, пр. Който има раз-
двоена дѣлѣи.

Жѣмѣи и **жѣмѣи**, с. м. Жѣмѣи, жѣ-
мѣи, мѣжѣи, мѣжѣи, мѣжѣи; жѣмѣи.

Жѣмѣи и **жѣмѣи**, с. ср. отъ жѣмѣи
и жѣмѣи. Жѣмѣи, мѣжѣи, мѣжѣи.

Жѣмѣи, с. ж. Грѣсть, грѣица, грѣица, при-
грѣица, шына, шыка, етѣика, кривача; горѣи.
*Донеси единъ жѣмѣи стѣи, да стѣжѣи
огниа.*

Жѣмѣи и **жѣмѣи**, ишь, — мѣль (жѣмѣи-
вааеа, жѣмѣивааеа), гл. ср. Жѣмѣи, мѣжѣи,
мѣжѣи.

Жѣмѣи, жѣмѣи и жѣмѣи-
тѣ и жѣмѣи, жѣмѣи, жѣмѣи и
жѣмѣи-тѣ, нар. Съ жѣмѣи, мѣжѣи-
комъ, мѣжѣи, мѣжѣи-тѣ, съ за-
творѣи очи; съ закрытыи глазами.

Жѣмѣи и **жѣмѣи**, гл. мѣ-кр.
отъ жѣмѣи и жѣмѣи.

Жѣмѣи, с. ср. отъ жѣмѣи. Жѣмѣи.

Жѣмѣи, гл. мѣ-кр. отъ жѣмѣи.

Жѣмѣи, с. ср. отъ жѣмѣи. Жѣмѣи,
жѣмѣи.

Жѣнх, ешь, — пѣль (жѣнхѣи), гл. д. Жѣнх,
жѣнх, жѣнх, жѣнх, орѣзѣи съ сѣль поѣ-
ицо на пнеж, за да приборж рѣжѣи-тѣ;
жѣи, пожѣи. *Жѣнх рѣжѣи, жѣнхѣи
пне-ты.* — пнеи, гл. стр.; жѣи. —
пѣи, прич. стр.; жѣи. — *Жѣнх
на вѣжѣи*, избѣи само по-высокѣи-ты
класовы за да правж вѣжѣи, вѣжѣи, за
спѣи-то. — *Чѣи е стѣлж, чѣи жѣи;*
който посадиж, чѣи бере. *Не жѣи, не
вѣи, а повяче жѣи има.*

Жёрка, с. ж. Жерка: 1) Водяница; мельница. 2) Водяница, желудкъ на птицѣ, желюдь; желудокъ у птицѣ.

Жёртва, с. ж. в. жёртва.

Жѣста лоза́. Раст. *Tropaeolum majus* и *Nasturtium Indicum*, цвѣте латина, латинка, латинця, латифъ, латина, анджеръ, алтѣпка, джифирджифа, турчинъ; настурцій, индѣйскій крестъ.

Жѣтва, с. ж. 1) Жънене жито; жатва. *Отивамъ на жѣтвѣ*, да жънемъ. 2) Врѣмя-то когато ся жъне; жатва. *Слуцися по жѣтвѣ да отидемъ въ село.*

Жѣтвара́к, с. ж. Жена или мома, что жъне; жнѣя, жнѣца.

Жѣтварекъый, ска, еко, пр. Что е на жѣтварь или за жѣтварь. *Жѣтварска пѣсень*. — *скты*, нар. Като жѣтвари.

Жѣтварча, ум. ср. Младъ, малъкъ жѣтварь. 2) Насѣкомо жѣтварь.

Жѣтварь, с. м. 1) Който жъне; жнецъ. 2) Насѣкомо *Cicada orni*, жеже-пече, жѣтварча, жожеръ, жожелъ, жожа, жожалъ, кречъ, кречнакъ, скрежець, скрежь, скръжь, пръкалецъ, пръцорець; травяная кобылка, кузнѣчикъ.

Жюберница, с. ж. Срѣцася въ едиж пѣсень, кождо дѣца-та пѣжтъ, кога видять ластовицъ:

Ластовице, жюбернице,

Бери пѣвж за вечерж . . .

Жюберкамъ, гл. д. Работѣх едвамъ, едвамъ, клатѣся.

Жюберкане, с. ср. отъ жюберкамъ.

Жюберене, с. ср. отъ жюберѣж. Шюмолене, шюмтене; журчаніе.

Жюберѣж, ишь, — риль, гл. ср. *Вода-та жюбори*, издава тихъ гласъ, като тече, шюмоли, шюмти; журчѣтъ, урчѣтъ.

Жюга, — гало (да жюгне), гл. безл. *Жюга мя*, емжди мя.

Жюгамъ (жюгвамъ, да жюгѣж, жюгнувамъ), гл. ср. Спускамъ да побѣгнѣ, да ся скрыж; брѣзгать, убѣгать.

Мома жюгѣж да бѣга. *Пѣе*

Жюгане, с. ср. отъ жюгамъ.

Жюгвамъ, гл. ми-кр. отъ жюгамъ.

Жюгла, с. ж. Джюгла, джюглина, джюглина, почка, кучина отъ земж, струиана край пивж или ливадж, за да показва прѣдѣла ѣ; кучка землі, служащая для показанія граници поля или луга.

Жюгланъ, с. м. 1) Измыслено чудовище пѣкакво, что живѣло ужъ изъ скалы-ты и излизало само пощѣж да прави пакости. 2) Грозень, страшенъ, грѣдь чловѣкъ.

Жюглина, с. ж. Жюгла, джюглина.

Жюглинка, ум. ж. отъ жюглина.

Жюглица, ум. ж. отъ жюгла.

Жюгне, — нжло, гл. свр. отъ жюга. Да емжде.

Жюгнувамъ, гл. уч. отъ жюгнѣж.

Жюгнѣж, ешь, — нжлъ, гл. свр. отъ жюгамъ.

Жюждавѣый, въ, ва, во, пр. За жито: не палѣтый, не пашъненый, слабый.

Жюжелъ, с. м. 1) Насѣкомо жѣтварь. *Черенъ като жюжелъ*. 2) Животина *Helix*, бабуръ, бахгаль, бохлѣ, бохлѣвъ, бухыръ, гугу-петъръ, гулшѣкъ, лигавецъ, лигавичя, мелчѣ, мелчѣвъ, охлѣвъ, пасмолецъ, пасочя, пахаль, пижѣкъ, пши-рогъ, плужковъ, плужкъ, плужакъ, пльжекъ, пльжець, пльжковъ, пльжнѣкъ, пльзекъ, прѣжлокъ, прѣжайка, пужимусъ, пужель, роглѣ, роглѣвецъ, роглець, рожко, рожковецъ, рожковъ, салакъ, слимакъ, слимукъ, слинакъ, сльмень, слюмакъ, слюнакъ, смилнакъ, сригоръ, тодоръ, уленка, улешъ, уфленка, шелнагосъ, шналакъ; улитъ. *Жюжеле, пужеле, пуци баби роговы, да видимж бѣли ми ск, черни ми ск*, или:

Жюжеле, пужеле,

Пуци баби роговы, роговы,

На четъре бродовы, бродовы!

Така пѣжтъ на жюжелъ, за да си извади роговы-ты. 3) Една игра, въ кождо на куць кракъ ся тыка една плочица до срѣдж-тж на чрътеж като жюжелъ и ся пзкара пакъ надъриж.

Жюжеръ, с. м. Насѣкомо жѣтварь.

Жюжѣж, ешь, — нжлъ, гл. д. *Нѣчто го жюжѣж*, има пѣчто да го чепли, да го чевръка.

Жюжѣя, с. ср. п

Жюжнѣж, с. м. Насѣкомо жѣтварь.

Жюй, жюи, с. м. Единъ видъ червечета, вѣдятся изъ влажнѣ-тж земж.

Жюка, с. ж. Джюка, жюна, джюна, уста, бръна, бръла, гжба на уста-та; губа у рта, бръла.

Жюкѣстый, стъ, ста, сто, пр. Что има голѣмы увиснѣлы жюкы, джюкѣстый, жюиштый, джюиштый, брълавый, дудаклина; губастый. *Арапи-ти ск жюкѣсти*.

Жюкѣца, ум. ж. отъ жюка.

Жюкѣчка, ум. ж. отъ жюкѣца.

Жюлвамъ, гл. ми-кр. отъ жюлѣж.

Жюлѣ, с. м. Тынькъ слабъ чловѣкъ, жюлавый, затра, джигра.

Жюлене, с. ср. отъ жюлѣж.

Жюлнувамъ, гл. уч. отъ жюлнѣж.

Жюлнѣж, ешь, — нжлъ, гл. св-кр. отъ жюлѣж.

Жюлѣж, ишь, — лилъ (жюлвамъ, да жюлнѣж, жюлнувамъ), гл. д. 1) Тръкамъ съ

пѣчто; натирать что чѣмъ. 2) Изтрьк-
вамъ съ пѣчто; вытирать что чѣмъ.
*Жюльж паницы-ты съ пещель да ся из-
мыжть добръ.* 3) Съ трькане одирамъ;
трѣниемъ сдирать, сѣдинить. *Чизма-та
мя жюли на крака като годж, та ми
с направила ранж. Съдло-то жюли
конка; сѣдло (сѣдломъ) потираеть лѣ-
шадь.* 4) Биж, бѣхтж; битъ, драть. 5)
Намь; вѣсть. *Жюлимъ ржянакъ, жо-
лимъ просяникъ. — лжжя, гл. стр. и
възвр. — лѣпый, прич. стр.*

Жюлиавене, с. ср. отъ жюлиавж.

Жюлиавый, въ, на, во, пр. Мръшавый,
дрьгливый, слабый, посталый, золавый.

Жюлиавж, ишь, — вилъ, гл. д. Млащъ,
мулавж.

Жюмѣж, с. м. Жьмежъ.

Жюмене, с. ср. отъ жюмж. Жьмене.

Жюмеркы, с. ж. мн. в. жмѣркы.

Жюмитарка, с. ж. Жюмене, жьмене, мн-
жжж. *Играе жюмитаржж, не знае какво
прави.*

Жюмж, ишь, — мѣль, гл. ср. Жьмж.
мжжж, мьжж. *Азъ жюмж и продавамъ,
ты си очи-ты отварай.*

Жюмяшкѡмъ, жюмяшкѣмъ и жюмяш-
кж-тж, нар. Жьмяшкѡмъ, мжжашкѡмъ.
Жюмяшж-тж исперудж ниже.

Жюмиавамъ, гл. мн-кр. отъ жюмж. Жь-
мавамъ.

Жюна, с. ж. Жюка.

Жюна, с. ж. Ороненъ царевиченъ мамулъ,
вашковина, дудоленъ, гроздничка, кака-
лашка, калаваръ, класура, класчюнка, ко-
чанкы, кубакъ, кукулашка, кукумарка, ку-
куратка, кулепъ, луцка, махалка, мисир-
ликъ, рашковина, тувка, чекашъ, чекутка,
ченкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шю-
шюрага; кукурузина съ обитыми зѣрлами.
Жюнистый, етъ, ета, ето, пр. Жюкыстый;
губастый.

Жюница, ум. ж. отъ жюна. Жюкыца.

Жюркавый, въ, на, во, пр. Джюркавый,
мжжюркавый, палавый. *Жюркавы очи,
огнянъ поглядъ. — во, нар. Джюркаво.
Жюркавы очи, жюркаво глядать.*

Жюркамъ (да жюриж), гл. д. Джюркамъ;
болтать мутѡвкойю. *Жюркамъ бѡбъ, ко-
привж. — мяя, гл. стр. — кантый,
прич. стр.*

Жюркане, с. ср. отъ жюркамъ. Джюр-
кане.

Жюркытъ, с. м. Животина. *Gryllotalpa
vulgaris*, диво прася, дивъ ракъ, коноци-
ница, коноциница, коноцигъ, концигъ,
кремидаръ, куконощекъ, мече прася, поно-
во прася, ракъ, рачецъ, рачка, рачкытъ, ру-

чѣкъ, саѣно кучи; сверчѡкъ земляной,
земляной ракъ.

Жюриж, ешь, — ижль, гл. ед-кр. отъ
жюркамъ.

Жюрулиникъ,

Жюруль и

Жюрулакъ, с. м. Джюрулиникъ, джюруль,
джюрулакъ, чюрилакъ; мутѡвка.

Жюртжя, ишея, — рилея, гл. об. Казнаея
за пещель, кога чериѣ и става на тонкы.
*Кога пещель-та съ жюри и става на
грудкы, ще има тяжкж зимж.*

Жядничкый, — чѣкъ, чка, чко, пр. смжжж,
отъ жядный. Жядничкый.

Жядность, с. ж. 1) Кога е пѣкой жяденъ,
кога му ся нека да ише, жядъ; жяжда.
2) Жядность; жядность.

Жядный, — днь и — день, дна, дно, пр.

1) Който уѣща похоть за ишене; жяжду-
щый, чувствующый жяжду. *Водж бродж,
жяденъ годж. Жяденъ водж не пробира.
Жяденъ конь мжжж водж не глядя.
Жядна мечка и росж-тж лжжж. Жядна
врана хжтрува. Носи въ рѣшето водж
за жядны ты.* 2) Жядный; жядный.

Жяднѣж, ешь, — иѣль, гл. ср. Жяднѣж:

1) Добывамъ жяждж. *Въ горящж-тж
часъ по часъ жяднѣе чловжжж.* 2) Жя-
дувамъ.

Жядость, с. ж. Жядна, жядость, жядна,
жяжда, жядъ; жяжда.

Да отжядить мож жядость.

Да охладить мое грѣло. *Итѣ.*

Жядувамъ, гл. ср. 1) Жьмамъ что да ишеж,
та трьшж жяждж; терпѣтъ жяжду, жа-
дѣтъ. *Гладувамж и жядувамж.* 2) Жяду-
вамъ; жяждѣтъ.

Жядуване, с. ср. отъ жядувамъ.

Рѣш-ты: жядный, жядность, жяд-
нѣж, жядувамъ и жядуване въ раз-
говора ся смѣнвать съ рѣчи: жядный,
жядность, жяднѣж, жядувамъ и жа-
дуване и ся казвать една вмѣсто другж,
както е показавъ при всакожъ отъ тѣхъ.

Жядъ, с. м. Жяжда; жяжда. *Гладъ и
жядъ. Прѣсжжж ми уста-та отъ жядъ.*

Жяжда, с. ж. Похоть за ишене, жядъ;
жяжда. *Имамъ жяждж, жяденъ съмъ,
ише ми ся. Повячсто умиратъ отъ жяде-
не и ишене, а не отъ гладъ и жяждж.*

Жяло, с. ср. Жяло; жяло. *Жяло на ишжж.*

Жяба, с. ж. 1) Животно земноводно, *Rana*;
лягушка, жаба. 2) *Angina*, болѣть лонна
въ грѣло-то; крупъ, жаба. 3) Раст. *Cactus
coccinillifera*; оуиция. — *Костяна жаба*
и *коруба жаба*, животно желва, жялва,
костянурка, костенушка; черепѣха. — *Жя-
бы-ты ще изѣвѣе. Царъ е на жабы-ты.*

Клыне като жабж. Отъ жабж ся бои. Останжъл като жабж на сухъ виръ. Разкряцалися като жабы въ калъ. На сухо жаба не кряка. Като жабж прѣзъ угарь. Видѣла жаба, че кожить съволъ, и та си подала кракъ. Юнакъ си конь кове и жаба кракъ повдига. Ракъ и жаба на похабж. Да си опули очи-ты като жабж въ калъ (въ тиня). Удари го (пухни го) да му ся опулятъ очи-ты като на жабж въ калъ. Отварай си очи-ты като жабж въ калъ. Жабы-ты ся боятъ отъ цръкыла, а жени-ты отъ старость-тя. Колкото по жабж косми, толкось у насъ икрамъ. Жабы да проблова! Жаба да го помоча! Суха жаба да го помоча, та сугребъ да му излѣзе! Клятвы.

Жабарекый, ска, еко, пр. отъ жабаръ въ 1-то знаменованне.

Жабаръ, с. м. 1) Мжжска жаба, жаборъ, жамбокъ. 2) Птица *Ardea*, бабякъ, гущанъ, гущавецъ, чапла; цапля. 3) Птица *Sisonia*, щракукыль, щръкукыль, щръкъ, щръкыль, щръкыль, хаджия; аистъ.

Жабенце, ум ср. стъ жабя. Жабичка, жабча; лягушёнко.

Жабешкый, ка, ко, пр. отъ жабя; лягушечий, жабий. — шкы, нар. Като жабж.

Жабешкый гйозумъ. Раст. като воленикъ, нъ по-дребно, расте на мокро мѣсто, жаблакъ.

Жабина, с ж. 1) Малко-то на жабж, докъ не му сж израстли още крака, врьтокопанецъ, главунакъ, главунакъ, главочъ, егюпскы рыбы, калугерници, копанц, лъжичета, мраморци, мръмурци, пайвутка, налагуонецъ, плъхуци, попадийкы, поповы лъжичета, пузѣглавци, скръдоконани, циганскы рыбы; головастикъ лягушечный. 2) Жабуннакъ.

Жабинакъ, с. м. Жабуннакъ.

Жабинный, нь, на, по, пр. Что е на жабж, что е отъ жабж; лягушкинъ.

Да имъ дадемъ ужина:
Жабинж ногж пастжрмж,
Глушчево мѣши сыренце,
Лъшничовж бъчвж ракиж. Пѣс.

Жабница, с. ж. 1) ум. отъ жабя; лягушечка. 2) Болестъ по говяда-та, отъ кожто става мѣхуръ подъ языка на говядо-то, и послѣ то ся надуе и умре; жабаца.

Жабичка, ум. ж. отъ жабя. Жабенце; лягушёнко.

Жабиче, ув. ср. отъ жабя.

Жабка, с. ж. 1) ум. отъ жабя. Малка жаба, жабя; лягушечка. 2) Скойка, скол-

ка, мида, хаджийка, *Anodonta Cygnea*. 3) Кожна отъ тврьдокрылы насѣкомы, вдлѣбнжта, чюрункы отъ миды. 4) Резета, клупове на врата, на прозорци; пѣтля (у дверей, у окѣнницъ). 5) Халка на врата, за да ся дрыница тна, та да ся затварятъ врата-та; мандадо. 6) Примкы, дупкы на парвулы за провиране врьви-ты; клѣткы. 7) Прѣстияно бахуря за ракиж, крондилъ, плоска. 8) Двѣ-ты дръва, на които е сложено врьтено-то на тенавицъ, та ся врьти.

Жаблакъ, с. м. Раст. Жабешкый гйозумъ. **Жабо**, междом. За вызване момж, марц. Стани жабо! Стани мари!

Жабова ногя. Една трѣва, дѣдовы дисагы, крастова гора, овчаровъ стапъ, мачецъ, пазла, шева.

Жаборъ, с. м. Мжжска жаба, жабаръ, жамбокъ.

Жабрынакъ, с. м. Раст. *Caltha palustris*, цвѣте съ жлѣты цвѣтница и съ голѣмы зелены листа, расте по блатата; гергѣвско цвѣте; курослѣпъ болѣтний, желтоголовникъ. Отъ това цвѣте правятъ вѣшци, та нагычватъ съ тѣхъ пръвжтж овцъ, что излѣзе изъ кошарж-тж, кога да гы доятъ на Гергевъ дѣпъ, и прьво-то загня, что заколвать тона дѣпъ. 2) Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, жабуннакъ, капиносъ, кровавничя, крѣвиносъ, лютница, скопирничя, слѣтнкоса, струмишко цвѣте, попова чаша, трескавичя; лютикъ, преградъ, купало, соломѣнова печать, луговой ранункулъ, куриная слѣвиота, чечина.

Жабунка, ум. ж. отъ жабя.

Хой жабо, жабо!
Жабо, жабунко! Пѣс.

Жабуннакъ, с. м. 1) Водно растение на влакна отгоръ на водж-тж въ локвж и на рѣжж по крапцата, дѣто не врьви брѣзо вода-та; жабинакъ, жабина. *Жабуннакъ да наде, та да ся нааде!* 2) Растенне жабрынакъ въ 2-то знаменованне. 3) Вода застоалася, та зеленачала, глинза.

Жабурене, с. ср. отъ жабуржся.

Жабурка, с. ж. Лигы, пѣна по устата.

Жабуркамя, гл. об. Играж си съ жабурене.

Жабуркамне, с. ср. отъ жабуркамя.

Жабуржся, шися, — рился, гл. об. Напльинамъ си оста-та съ водно пѣчто и го дръжж въ тѣхъ. *Жабуржся съ водж.*

Жабчя, чѣта, с. ср. Двѣ желѣзны жлѣбчѣта вбиты въ жабкы-ты на тенавицъ за да стоятъ въ тѣхъ крайца-та на врьтено-то.

Жабя, ум. ср. отъ жабя; лягушёнко. **Жабасамъ**, гл. свр. отъ жабасамъ.

Жабіасваць и **жабіасуваць** (да жабіасваць). *г.л. ср.* За добыткы: хваца ми болесты жабіаца.

Жабіасване и **жабіасуване**, *с. ср.* отъ жабіасваць.

Жавіаць (да жавіаць, жавіуваць), *г.л. ср.* Джавіаць, гавіаць, чавіаць, лавіаць; гавіаць, тывіаць, лавіаць, брехіаць.

Жавіакане, *с. ср.* отъ жавіаць. Джавіакане.

Жавіуваць, *г.л. уч.* отъ жавіаць. Джавіуваць.

Жавіаць, *с. ср.* — *нх.л.*, *г.л. сд-кр.* отъ жавіаць. Да жавіаць.

Жагаріца, *с. ж.* Направа на водж, въ кождо трымаць, правіць дэскы, талны; стружна, бичкна; лэсоцільня, пільная мільніца.

Жагарічка *ум. ж.* отъ жагаріца.

Жалаць, *г.л. ср.* и *д.* Жалѣць.

Не жалай, моме, не плачи,
Не рони тызь слэзы крѣвѣвы
По тыа бѣлы, црѣвѣны образы. *Пѣс.*

Жалба, *с. ж.* 1) Жалене, жалость, печаль, тѣга, сѣрбѣ, жигь; тоска, грусть, печаль, горе, жалость. *Имаць си жалба, нѣчто си жалба. Жалба му ся нажалыло.*

Тодорь ся жалба нажали:
Нахлупи калнакь до вѣжды,
Оброши слэзы два ряда. *Пѣс.*

Хай ты, жепо жива жалбо,
Отъ очто ми болна лѣжишь? *Пѣс.*

Жалба грѣха нѣма. Меллемь на ранж, сборь на жалба. 2) Желанне за нѣчто, искане нѣчто; желаніе. Имаць жалба за учене, имаць желанне, искань да ся учѣ. Додогмы да прикажемь жалба-тж си, да прикажемь какво искамы.

3) Оплакване; жалоба.

Жалбца, *ум. ж.* отъ жалба.

Жаловіць, — *внѣ* и — *вѣнь*, *вна*, *вно*, жаловіць.

Жалене, *с. ср.* отъ жалба.

Жалникь, *с. м.* и

Жалніца, *с. ж.* Казвася за чловѣкъ, кога да го пожалымь за злочестне-то му, горкана, горкань, сиромакь, сирота, сиротичка, кутрый, клятиць, клятица, тѣжнѣць, тѣжнѣца; несчастьный, бѣднѣга, бѣднѣжка, бѣднѣжечка, горемічнѣный.

Вси овчари вечерали,
Жалникь Пѣне вечера. *Пѣс.*

Жалникь казвать и вмѣсто челникь, за косто в. на ряда му.

Жалничкы, — *чкь*, *чка*, *чко*, *пр. смякч.* отъ жалны. — *чко*, *нар. смякч.* отъ жално.

Жалность, *с. ж.* Кога е нѣкой жалень или нѣчто жално.

Жалны, — *внѣ* и — *вѣнь*, *лна*, *лно*, *пр.* 1) Който жалы за нѣчто, има нѣкаквж жалость, тѣжнѣый, тѣжнѣный, печалны, сѣрбѣный, жиговіцьный, жаловіцьный, жаловіцьный, кахжрѣцьный; печальны, грустьный, плачѣный. *Жалны еж, че имж умрѣло дѣтя.* 2) Что докарва жалость, что е за жалость, жалостны, жаловіцьный, горкѣый, тѣжнѣый; жалостны, жалкѣый, печальны, плачѣный, уныньный, зауныньный. *Жалны работы, жална пѣсь.* 3) Който е лишень отъ нѣчто, та жалы, че го нѣма; тѣжнѣый. *Жалны смя за снѣж. Жалны смя за Българскѣй владыкж. Жална майка и на мрѣтво дѣтя ся радва.*

— **Жално**, *нар.* 1) Тѣжно, жаловито, жаловно, печально, сѣрбно, кахжрно; грустно, печально, присѣрбно, горько. *Жално му е за брата му, че умрѣлж. Жално му е, че му ся карали.* 2) Жалостно, съ жалость; грустно, печально, уныньно, зауныньно. *Жално говори, жално гляда.* 3) Съ докарване жалость, умилно; жалко, грустно, уныньно. *Жално плаче, жално пѣе, жално свирѣ.* 4) Свидно; жалко. *Жално ми е за дѣца-та, кога видж, че ги бижжтж. Жално му е да даде парж за нѣчто, свидно му е, свиди му ся. Жално му е, та ся смяе. — Сталж ми жално, паджж ми жално: а) Дожалѣ ми. б) Досвидѣ ми ся. Жално-милно, жалостно и умилно; умилно-жалостно. Жално-милно говори, жално-милно плаче (въ пѣснѣ-ты).*

Жаловіцьный, *тѣ*, *та*, *то*, и

Жаловіцьный, — *внѣ* и — *вѣнь*, *вна*, *вно*, *пр.* Жалны; печальны, грустьный, плачѣный.

По дворя ходи и плаче
Грыжевна Стана, жаловна. *Пѣс.*

Жалостіцьный, — *внѣ* и — *вѣнь*, *вна*, *вно*, *пр.* Жалостны.

Жалостіцьность, *с. ж.* Качество на жалостны.

Жалостіцьный, *вѣ*, *ва*, *во*, *пр.* Жалостны, който има жалость за другы-ты, милостны; жалостны, сострадательны.

Жалостны, — *стѣнь* и *стенъ*, *стна*, *стно*, *пр.* 1) Който има нѣкаквж жалость, жалѣе за нѣчто, печалны, тѣжнѣый, сѣрбѣный, жалны, жиговіцьный; печальны, грустьный. 2) Что докарва жалость, что е за жалене, жалны; жалостны, жалкѣый, горестны. — **стно**, *нар.*

Жѣлѣность, с. ж. 1) Душевно болѣние за нѣчто, жалба, печаль, тѣжа, скръбь, жнгъ, кахжръ; печаль, скорбь, гѣре, гѣресть, грусть, кручина, туга, тоска. 2) Жѣленіе нѣкого или нѣчто, мѣлость; жѣлѣсть, состраданіе. *Нѣма жалѣсть за никого и за ничто*, не жали никого и ничто. 3) Жалба по причинѣ на нѣмане нѣчто. *Имамы жалѣсть за дѣтя*.

Жѣль, с. ж. 1) Жѣлѣность; жѣлѣсть, жаль. *Мѣтижлъ си жаль за нѣчто*. *Жаль му ся нажжало*. *На жаль-тѣ отгорѣ го направи*. 2) Съ спомагательный глаголѣ е: *жаль ми е, жаль ти е, жаль му е* какъ а) Жѣлно ми е, печально ми е, скръбно ми е, тѣжно ми е; грустно, печально, прискѣрно. *Жаль му е, че го хокали*. б) Жѣлно ми е, мило ми е за нѣкого, за нѣчто; жаль, жѣлко. *Жаль ми е като го глѣдамъ да ся жчи*. в) Свидно ми е, свиди ми ся; жѣлко. *Жаль ми е да дамъ толкови парѣ за таково нѣчто* г) Тяжко, мѣчно ми е; болѣно, обѣдно. — *Падж ми жаль, останж ми жаль, станж ми жаль*, станж ми жѣлно, нажжали ми ся.

Жѣлѣйца, с. ж. Дрѣха за носеніе когато ся жалѣе нѣкой; траурное плѣтье.

Калоце, булка хубава,
Что по дворѣ ходишь и плачешь.
Съ черж жѣлѣйжкъ подѣ було? *Пѣс.*

Жѣлѣж, ешь, лѣль. Жѣламы: 1) гл. ср. Намирамы въ жѣлѣсть за нѣчто, тѣжж, скръбж, печалжся, тѣжувамъ, жгуж; печалитѣся, жужитѣ, скорбѣтъ, горевѣтъ, груститѣ, жалѣтъ. *Жалѣ за смръть-тѣ на брата си*. 2) гл. д. Ходж почернежъ за умрѣлы бащж, майкж, братъ, сестрж или ближенъ родниж; носитѣ трауръ, оплѣкиватѣ, горевѣтъ. *Жалѣлъ бацж си три годинѣ*. *Да жалѣемъ Марка*, да ся свѣти Мара.

Сега девѣтъ годинѣ мой стара майка
И мой-тѣ сестры мене живѣ жалѣжтъ:
Разплетены ходятѣ, чергы крыгы носятѣ. *Пѣс.*

3) Жѣлж, жално ми е, свидно ми е, свиди ми ся. *Който жалѣе клинѣца, загуба и пстало-то*. *Който жалѣе пстало-то, загубж и коня*. 4) Какъ ся пишманж ся; сожалѣтъ, кѣйтѣся, раскѣиватѣся.

Жѣлѣніе, с. ср. отъ жѣлѣж.

Жѣльж, ишь, — лиль, 1) гл. ср. Имамы нѣвакжв жѣлѣсть, жѣлѣж, тѣжж, тѣжувамъ, скръбж, печалжся, горювамъ, жгуж; жалѣтъ, печалитѣся. *Жалж че си нѣмамъ подѣ никого*. 2) гл. д. Болжж за нѣкого, за нѣчто, грыжжся. *Жалж бра-*

товы-тѣ си дѣца, като останжжж си-рѣчета. *Жалж сиромасы-тѣ*. 3) Мило ми е, жаль ми е за нѣкого, за нѣчто, милѣж; жалѣтъ, щадитѣ. *Жали дѣца-та си*. *Кого ся качи на коня си, не го жчили*. 4) Свиди ми ся, не ми ся дава, назж. *Жали парѣ-тѣ, жали дрѣвж-тѣ си*. *Ничто не жали, всичко дава, само да оздравѣе*. 5) Обычамъ, милувамъ. *Кой чтото жали, него и жвали*. 6) Жѣдувамъ, конѣжж за нѣчто, страденъ съмъ за нѣчто; жалѣтъ, томитѣся, желѣтъ.

Жѣла ли она за мене,
Както азъ жѣлж за неж? *Пѣс.*

И ако му Богъ помогне
Да намѣри что онъ жали,
Онъ ще тебе да побрати. *Пѣс.*

— **лжся**, 1) гл. възвр. Оплаквамыся. 2) гл. стр. Бывамъ жѣленѣ. *Като падне глава-та, космы-тѣ ся не жалѣтъ*. — **лжый**, прич. стр. — *Жалж си на нѣкого, жаль ми е на него*. — *Лема цж приврѣжж черны крыгы да го жалж*. *Зачто да го жалж, лема ми е братъ*, или: *лема го е майка ми родила, та го жалжшь*. *Тяжко ти и горжо, ако ты жалѣтъ!* *Който жали клинѣца, изгуба и плѣчж-тѣ*. *Който жали подковж-тѣ, загуба коня*.

Жѣламѣль, с. м. Обычай да ся прѣблѣчатъ въ смѣшны дрѣхы и да правѣтъ разны смѣхурни въ нѣкон мѣста сръцж Новж Годниж и на Водни.

Жѣмбавѣй, въ, ва, во, пр. Въ нѣсенъ:

Роди мѣжско дѣтенце.
Грѣлѣсто за прѣгогеръ,
Патрово за фурунджжж,
Жѣмбаво за сѣмѣтжжж.

Жѣмбѣж, с. м. Мѣжска жѣба, жѣбаръ, жѣборъ.

Жѣмѣка, с. ж. Крайна-та ножичка на ошницѣ.

Жѣмѣлене, с. ср. отъ жѣмѣлж.

Жѣмѣлж, ишь, — лиль, гл. ср. Жѣмѣлж.

Жѣрабъ, с. м. Птица жѣравъ.

Жѣрава, с. ж. Разгорѣны вѣглища, жаръ, жаравина; раскалѣнные угли, жаръ. *Джбовы-тѣ дрѣва правѣтъ жаравж*. *Дѣцѣшь ми за пѣслѣ, ширинж-цж ти жаравж*, или: *дѣ-це Мара за пѣслѣ, да-цж ѣ жаравж*.

Жѣравенѣ, с. ср. отъ жѣрабѣж.

Жѣравина, с. ж. Жѣрава.

Жѣравина, у. м. ж. отъ жѣрава. Жѣравка.

Жѣравичка, у. м. ж. отъ жѣрава.

Жѣравка, у. м. ж. отъ жѣрава. Жѣравца.

Жѣравж, ишь, — виль, гл. д. 1) Некж

пѣчто на жаравѣ, жарѣ; жарить. 2) Биж, удриамъ, враскамъ; битъ, колотить, — *Жарави мя пѣчто: а) Жеже ми, врти ми извжтрѣ, чеврѣка мя, ченли ми, копае мя, не ми дава да съмь миренъ; имѣть внутренее беспокоійстїе. Что ты жарави? Голота мя жарави, фуду-лукъ мя не оставя. б) Иска ми ся много да го имамъ; заритъся на что. Жарави мя пушка, иска ми ся много да имамъ пушкѣ.*

Жіарене, с. ср. отъ жіарѣж.

Жіарець, ум. м. отъ жарѣ. Малко жарѣ, жаравица, жаравка.

Жіаро, с. м. Пѣкаквъ духъ, пѣкакво чю-

довище, което ставало ужъ дѣто ся е про-лѣла чловѣшка кръвь и което излизало по-щѣкъ, та выкало.

Жіарчець, ум. м. отъ жіарець.

Жіарѣ, с. м. и жарѣ, с. ж. 1) Жарава, жаравица. *Жарѣ-тъ за пселеъ. Потаенъ жарѣ повиче гори.* 2) Жега, жегъ, горя щина, пекъ; жарѣ, зной. *Жарѣ да му застане за мѣха!*

Жіарѣж, ишь, — риль, гл. д. 1) Правѣж жегъ, жежѣ, пекѣ; жечь, палить. *Слѣ-це-то жарѣ; солце жжеть.* 2) Пекѣ пѣчто на жаравѣ, жаравѣ; жарить. *Жарѣ-тъ си мръвки. — рѣжя, гл. възвр. Пек-жя срѣжж огнь. — ренѣй, прич. стр.*

З. з. з.

З. Девято слово, девята буква въ Словянскѣ-тѣ азбукѣ, наричано земля, по старо-то начрѣтанїе з, а по ново-то з, и ржкописно з.

За, прѣдл. Употрѣбавася отдѣлно, сложенъ съ другъ прѣдлогъ подырь него и оставенъ съ другы рѣчи. Казвася: 1) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ за что? за какво? какъ-то сж: *званжжъ го зѣ ржжж; и взялъ егѣ за руку. Водж го за ржжж; водить егѣ за руку. Вржжи коня за дръво-то, о дръво-то; привяжѣ лошадѣ къ дѣреву. Закачжжъ съ кражъ за прага; и задѣлъ ногою за порѣгъ. Држжжя за стѣнж-тъ; держѣсь за стѣну. Книга за писанѣ; писчая бумага. Глававажжя за ратай; нанимѣсь въ работники. Быва го за тжж работж. Не ми е за смѣжж; миѣ не до смѣху. Отишьж въ горж-тъ за дръва; пошѣлъ въ лѣсъ за дровѣми, по дровѣ. За много годитж; поздравлѣніе съ прѣздиномъ. Готвимжя за сватж; готѣнимж къ свѣтѣж. За душж, за Богъ да прости; на помѣнъ души. Заплати ми за брашно-то; заплаћи миѣ за мукъ. Лѣжж за главж, за тряскж; лѣкарство противъ головной боли, противъ лихорадки. Той ся среди за всичко; онъ за всё сѣрдитя. Мре за ряда си; умираеть въ своѣ очередь. И за что не! отчего же и не такъ! Ламти за парк. Пѣчто за падѣне, за шенѣ. Даваж мило за драго. Въ стѣпо царство едноокѣй за царъ бива. Молж Бога за ваше здравѣ. Ничто за ничто, ничтъчко.*

Кога ся съ тебе узехмы,
Ничто за ничто измажмы:
Ни злато, либа, ни сребро,
Ни кжжж, ни покжжцинж. Пѣс.

2) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ за кого? какъ-то сж: *азъ отговарямъ за Стояна; я отпѣчамъ, я ручаюсь за Стояна. Застжжжжя за него; я вступи-лѣся за него. Азъ плацаж за него; я плачѣ за него. За тебе работж, за тебе ся мжжж. Тага мома не е за тебе, не е твоа прилика, не е тебѣ чета; ѣта дѣвушка не годѣтся для тебѣ, тебѣ не пара, не подѣ пару. За кого мя имашъ; за кого ты менѣ приимаешъ. Купилъ съмь тжжжжжжжж за брата си; я купилъ ѣтотъ домъ для своего брата. Омжжжилася за Стояна; вѣшла за мужъ за Стояна. Оженилжя за Станж; женилжя на Стѣнѣ. Подарувайтѣ за Господа, молба за милостѣнж; дайтѣ Христѣ радѣ. Плаче, милѣ за брата си, за сестрж си; плакать, тужѣть по братѣ, по сестрѣ.*

Та му е рекла, парекла:
Какъ блѣ агня за майжж,
Така и Стоянъ за милжж. Пѣс.

Изгорѣхъ за тебе като лѣщъ за водж,
Като лѣщъ за водж, босилакъ за росж. Пѣс.

3) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ за колко, какъ-то сж: *купилъ лозж за десѣтъ жлѣтѣнж; я купилъ виноград-никъ за десѣтъ черничець. Продадохъ воловъ-тъ си за гилѣдо гроша; я про-далъ свойхъ волѣвъ за тѣсячу пѣстровъ.*

Той ми дава за коня триста гроша; онъ предлагаетъ миѣ триста пѣстровъ за лошадь. Мѣниахъ воловь-ты си за бѣволы; я промѣнялъ своихъ волѡвъ на бѣволѡвъ. За толкова съмъ го купиля. 4) Въ изреченна като отговоръ на въпросъ за колко врѣмя? за кога? какъбыто еж: отъ Пловдивъ до Софийск ся ходи за два дни; отъ Пловдива до Софий два дня ѣзди.

За день ходи и доходи. Пѣс.

Излъкува мя за недѣля; онъ вѣлѣчилъ менѣ въ недѣлю. Главилъ съмъ ся за години, за-до Димитровъ-день; я напаяся на годъ, до Дмитриева дня. Брѣзамъ нѣшто за Велидень, работж го и навалаямъ да го свръшиж за Велидень. Да дойде за Рожество. 5) Въ изреченна, като отговоръ на въпросъ какъдѣ? на кое мѣсто? като: азъ отивамъ за Букурещъ; я ѣду въ Букарестъ. Тока нѣтъ води, отива за Цариградъ; эта дорѡга ведѣтъ въ Царьградъ. Карамъ стокж за градъ; везу товаръ въ горѡдъ. Отивамъ за село, за пазаръ. 6) Въ изреченна като отговоръ на въпросъ зашто? по кож причинж? като: запрѣли го за кражбж; егѡ арестовали за воровство. Хвалятъ ж за хубость-тж ѡ; еѡ хвалятъ за красоту. 7) Прѣдъ цѣло прѣдложение съ чястницж да прѣдъ глагола, като: брѣзамъ за да свръшиж; сиѣшу, чтобы кончить. Казвамъ ти го за да знаешъ; говорю тебѣ для того, чтобы ты зналъ. 8) Казвая вмѣсто като, колкото, намѣсто, както въ изреченна: азъ го имамъ за братъ; я почитаю егѡ за брата.

Прочюлася е Калинка,
Калинка мома хубава,
Калинка една на мамж
За момча и за момичя. Пѣс.

Казвать за вѣрно; выдають за вѣрное. Той иде за четворицж; онъ ѣтъ за четверыхъ. Та работи за троицж; она работаетъ за тройхъ. 9) Вмѣсто около, до, както въ

Боленъ лѣжи за девять години,
Ми изкънж за девять постели,
Ми изкънж за девять перници. Пѣс.

10) Вмѣсто въ, както въ изреченна: за показъ, въ показъ. Два комата за показъ. Закачило шюпелжж за показъ. Кому тчела за какж, той ся похваля.

Тамъ си найде онжй старж бабж,
Дѣ си пере рижж за педѣляж, . . .
Зачто кошашъ лозие за педѣляж. Пѣс.

11) Вмѣсто слѣдъ, едно слѣдъ друго, както въ изреченна: чтото самъ дадешъ съ

рѣкж, то ще иде за тебе. День за день дошьля Велидень.

Разердися еѡ честитый царо,
Па запрати телналь за телнала,
Да си вѣкати ридомо по града. Пѣс.

— Прѣдлогъ за ся остави съ прѣдлозы въ, до, какж, на, отъ, по, прѣдъ, прѣзъ, слѣдъ, у подыръ него, та прави съ тѣхъ двойны прѣдлозы за-въ, за-до, за-какж, за-на, за-отъ, за-по, за-прѣдъ, за-прѣзъ, за-слѣдъ, за-у, като въ изреченна: гомъж си едно друго за-въ нѣтъ, чтото ще ми трѣбва въ пѣтуване-то ми. Азъ си имамъ тжж дрѣжж за-въ недѣляж, за-въ празничж, дрѣжж ж да ся облачямъ съ нежъ, въ недѣляж, въ празниченъ день. За-въ людѣ, за свѣта. За-въ кжци, за-у дома. Не е за-въ работж, не стана, не иде. Да го оставимъ за-до недѣляж, за-до години, за-до другж, за другж-тж недѣляж, дѣто иде, за другж-тж години, за по-другж-тж. Имамъ си хранж за-до пролѣтъ, колкото да ны стигне до пролѣтъ. Отъ тжжж хранж ще ны остане и за-до зимж, за другж-тж зимж. За-до вѣка, за всякога, докрай. Трѣгня за-къмъ Шюмень. За-на нѣтъ, за-по нѣтъ. За-на двѡрж. За-на главж-тж. За-отъ врата-та. За-отъ пазара до дома ми зехж три гроша. Да си земемъ кадене за-по нѣтъ. Това ще стигне за-по сватѡж-тж, колкото ще трѣбва по сватѡж-тж. Нарядилъ си всичко за-по смрътъ, какъво да му правятъ, кога умре, какъ да ся разправи пмѡтъ-тъ му. Това не е за-прѣдъ кума, за-прѣдъ хора-та, не е за свѣта, не е както трѣбва. Пригѡвили смж си всичко за-прѣзъ зимж-тж, за прѣзъ години-тж. Да ся намира за-прѣзъ постж, за врѣмя когато еж постж. За-прѣзъ всичко-то врѣме. Да го оставимъ за-слѣдъ Рождество, кога ся мине Рождество. Трѣгнжли смж за-у васъ, да пдемъ у васъ. Събиратъ ся за-у момичи, да пджтъ у момичи. — Прѣдлогъ за, подобно на прѣдлогъ до, ся съчинява съ нарѣчна отъ мѣсто, врѣмя и количество като съ имена съществителны и съ мѣстоименина, та прави съ тѣхъ, така да ся каже прѣдложны сложны нарѣчна: за дѣ, за-дѣто, за-тѣка, за тѣмъ, за-гѡрѣ, за-дѡлу, за-вжтрѣ, за-вѣнж, за нѣидѣ, за-нидѣ, за-кждѣ, за-кждѣто, за-нѣкждѣ, за-никждѣ, за-от-сѡмъ, за-отвждѣ, за-насѡмъ, за-натѡмъ; за-когѡ, за-когѡто, за-сегѡ, за-тогѡва, за-чясъ, за-довчера, за-днѣсъ, за-утрѣ, за-зарѡнъ, за-зимъ и за-зимжжъ, за-лѣтъ и за-лѣтъсь, за-пролѣтъ и за пролѣ-

тось, за-ѣсенъ и за-ѣсенісь, за-пѣкожъ, за-вѣкожа, за-вѣсодѣ, за-вѣпжъ, за-дѣѣжа, за-пѣкожа; за-пѣкожа; за-кѣкожа, за-кѣкожа, за-пѣкожа, за-вѣдѣжъ, за-дѣжъ, за-пѣкожа и проч. Знаменованіето на тѣна прѣчна е показано за всякое на ряда му. — Сетавенъ съ другы рѣчи, прѣдлогъ за показва: 1) Начяло на пѣчто, както: за-игравамъ (да заиграж), за-правамъ (да заправж), за-работвамъ (да заработж), за-мывамъ (да замыж), за-спирамъ (да за-врьж), за-валѣва (да завали), за-денкавася (да ся задени), за-зорявася (да ся зазори), начинамъ да играж, да правж, да работж, да мьжъ, да врьж, начина да вали, да ся съгнува. Заигралъ е отъ озарѣж. За-работилъ съмь отъ едикъ пѣдѣлжъ. За-работилъ е кола. Замыли съмь сѣдовъ-тъ. Заврѣла е вода-та. Завалѣлъ е дъждъ. 2) Сврѣшане, пѣчто както въ рѣчи: за-тварямъ (да затворж), за-ключаемъ (да за-ключж), за-плащамъ (да за-платж), за-спивамъ (да заспж), за-смивамся (да ся засмѣж), заговѣвамъ (да заговѣж). 3) И начало на пѣчто и сврѣшане, както въ рѣчи: забивамъ (да забиж), за-вличамъ (да за-влѣжъ), за-сѣвамъ (да засѣж), за-шивамъ (да зашивж). Забивамъ: начинамъ да бижъ, и забивжъ гвоздѣи въ грядж-тж, вѣихъ, зачюкахъ. За-вличамъ: начинамъ да влѣжъ, за-влѣжъ съмь го отъ сѣв-кос-си мѣсто, и за-влѣжъжъ го до врата-та. За-вличамъ пивж-тж, съ влакъ жъ пз-равнамъ. За-сѣвамъ: начинамъ да сѣжъ, за-сѣвали съмь отъ Кръстовъ-денъ, и за-сѣвалъ съмь пивж-тж съ просо, по-сѣвалъ съмь жъ съ просо. За-шивамъ: подбачамъ да шивжъ, зашивжъ съмь едикъ дрѣжъ, и зашивжъ разпрано-то, зашивжъ копчж-тж. 4) И начало на пѣ-что, и сврѣшане и друго още пѣкое зна-менованіе, както въ рѣчи: за-писвамъ (да за-пишжъ), за-придамъ (да за-прядж), за-плита-мъ (да за-плетж) За-писвамъ: начинамъ да пишжъ, за-писалъ съмь писмо, за-бѣлѣ-жамъ пѣчто на писмо, за-писвамъ что давамъ и зимамъ, напишвамъ малко за да глѣдять отъ него да ся учять да пишжъ. За-придамъ: начинамъ да пряджъ, за-прядла съмь отозаранж, впридамъ въ пѣчто, меж-дъ бѣлы-тъ влакна има за-пряд-сны и чертъ, напридамъ малко, та да глѣдять по него да пряджъ, за-пряди ми, та да виджъ колко тѣка искашь пряд-ж-тж. За-плитамъ: начинамъ да плетжъ, станжъ два дни, какъ съмь за-плела тоа чоранъ, вицитамъ въ пѣчто и друго, въ

кож-тж си за-плела и гайтанъ, уш-п-тамъ малко, та да глѣдять по него да плетжъ, за-плети ми, че не знажъ, какъ си плетжъ тѣка кестѣа. 5) Движеніе за-задъ пѣчто, както въ рѣчи: за-гождамъ, за-лѣзвамъ, за-ликамъ. Слѣще-то за-ложда, мѣсѣцъ-тъ за-лѣзва, за-лѣды-тъ за-ликамъ. 6) Нахождане пѣйдѣ въ пѣ-кое врѣмя, както въ рѣчи: за-мрькамъ, за-младивамъ, за-мрѣжкамъ. За-мрь-кажъжъ въ горж-тж.

Богъ да убие твож-тж майжъ,
Что ми те пуци доина на госте,
Доина на госте съсъ пѣвѣстж-тж:
Слѣще те заиде въвъ ливаде-то,
Мракъ те замрачи долу подь село Пѣе.

7) Стояние, нахождане отвѣдъ пѣчто, задъ пѣчто или слѣдъ пѣчто, както въ рѣчи: за-горе, мѣсто, что е отвѣдъ горж-тж, отвѣдъ планнж-тж (и отъ него: за-горсѣ, за-горжа, за-горский); за-вѣра, за-вѣрашникъ, день тъ задъ вчера, прѣди вѣрашнѣи день; за-утрѣшникъ, день-тъ слѣдъ утрѣ, слѣдъ утрѣшнѣи день; за-морсѣ, за-моржа, кѣпто сж ототвѣдъ море, отъ прѣзъ море.

За-игнжъ (да ся), ишь, — илсѣя, гл. об. свр. За етадо овця: да подкачжъ да ся агнжъ, да ся за-агнжъ, да ся за-багнжъ; начѣтъ ягнѣтъся. Овцѣ-тъ сж ся за-агнжъжъ отъ едикъ пѣдѣлжъ насамъ.

За-ахамъ, гл. ср. свр. Да подкачжъ да ахамъ, да за-ахамъ, да заохжамъ; за-ахатъ.

За-ахжамъ, гл. ср. свр. Да заахамъ.

За-ашикамъ, гл. д. свр. Да подкачжъ да аш-камъ, да подврьгамъ пѣчто нагорѣ.

За-бабувамъ, гл. ср. свр. Да подкачжъ, да наченжъ да бабувамъ, да забабжъ; начѣтъ ба-бничать. За-бабувала съмь отъ двадѣ-сятъ годинъ.

За-бабжъ, ишь, — билъ, гл. ср. свр. Да забабувамъ.

За-бава, с. ж. 1) Бавеше, манане; замедлѣніе. Да го сврѣшнжъ безъ забавж. 2) Разго-ворка, еглендже; забѣва, развлѣченіе. То-ва ми е за забавж.

За-баваща, у. ж. отъ забѣва.

За-бавѣтый, — вьнъ и — вепъ, впа, впо, пр. Что става полсѣа, съ бавеше, съ про-влѣчаше, бавѣтый; медленнѣи, мѣшкот-нѣи. — впо, нар. Съ провлѣчаше, бавно, полсѣа; медленно, мѣшкотно, пѣскоро. Говори забавно.

За-бавѣжъ, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ за-бавѣтъ. 1) Да обавжъ, да замажъ, да задрѣ-жжъ; 2) Да заливжъ, да егленднжъ; забавѣтъ. — венѣтый, пр. стр. Обавенѣтый, задрѣжанѣтый; задрѣжанѣтый замедленнѣи.

Забáвнѣмь и **забáвувамь** (да забáвѣж), *гл. д.* 1) Подкачнамь да бавѣж, да маѣж, да залисвамь нѣкого отъ работж-тж му. *Забавилъ мя е отъ озаранѣж, та оставѣ безъ работж.* 2) Обавнамь, замаивамь, задръжнамь нѣкого нѣйдѣ или отъ работж-тж му; задѣрживать, замѣдливать, замедлять. *Забави мя, та не можяхъ да застигнѣж за-въ черковѣж.* 3) Бавѣж да свръшѣж, да направѣж нѣчто; мѣдлить. *Господь забавка, нѣ не заборавака.* 4) Подкачнамь да бавѣж, да ваювамь; начать нѣничить. 5) Бавѣж, залисвамь дѣтя; забавлять ребѣнка. *Забави малко дѣтя-то да не плаче. — мся, гл. възвр.* 1) Замаивамся, бавѣжся, закѣснѣвамь; мѣдлить, мѣшкать, замѣшкивать. *Забавися да дойде.* 2) Замаивамся, заплесвамся, забжкатвамся; замѣшкивать, застѣивать. *Забавился да зѣпа нагорѣ, надолѣ. — внѣнѣй, прич. стр.*

Забáвнѣние, *с. ср.* отъ забáвнѣмь и забáвнѣмся.

Забáгнѣж (да ся), *ишь*, — нился, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся багнѣж, да ся заагнѣж, да ся занагнѣж; начать ягнѣться.

Забáгрѣж, *ишь*, — рилъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да багрѣж, да забойдѣсвамь; начать крѣснѣть. — *ренѣй, прич. стр.*

Забáждамь (да забодѣж), *гл. д.* Забождамь.

Забáждане, *с. ср.* отъ забáждамь. Забождане.

Забáзѣкамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да базѣкамь, да чеплѣж, да чевръкамь нѣчто.

Забáивамь (да забáивѣж), *гл. д.* Подкачнамь да баивѣж; начать ворожить, гадать, колдовать.

Забáиванѣе, *с. ср.* отъ забáивамь.

Забáикамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да баикамь, да забаикамь, да зацѣлувамь; начать цѣловать, лобызать.

Забáиламь, *гл. д. свр.* Да подкачж да баиламь, да забарамь, да заппнамь; начать трогать, щунать.

Забáлосвамь и **забалосувамь**, *гл. д. свр.* Да подкачж да балосвамь.

***Забáипѣ-карáнѣж**. Раст. *Medicago*; люцѣрна, медунка, лѣчуха.

Забáипнамь (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся баипнамь, да ся кѣипж; начать мѣтѣся, купаться. *Забанился е става вяче два чяса.*

Забáарамь, *гл. свр.* отъ забáарвамь. Да забаламь, да заппнамь.

Дружка нѣ е въ горѣ забарала,
Да набереть сѣно копривяно,
Да нахранить нунко-тому коня. *Пѣс.*

Забáарвамь и **забáарувамь** (да забáарамь), *гл. д.* Подкачнамь да барамь.

Забáарѣж, *ишь*, — рилъ, *гл. свр.* отъ забáарнамь. Да забораваж; забѣть.

Забáарнамь (да забáарѣж), *гл. д.* Заборавнамь; забывать.

Забáаскамь, *гл. свр.* отъ забáасквамь. — скапѣй, *прич. стр.*

Забáасквамь и **забáаскувамь** (да забáаскамь), *гл. д.* Подкачнамь да баскамь.

Забáатáчвамь и **забатáчювамь** (да забáатáчѣж), *гл. д.* 1) Правѣж нѣчто да затѣне. *Забатачи кола-та въ кала.* 2) Уплитамь, въвирамь въ нѣкакѣж работж. — *мся, гл. възвр.* 1) Затѣивамь; завязать. 2) Уплитамся въ работж така, дѣто да не могж да ѣж пзкарамь на главѣж, залѣзва мичвина-та, зававамь работж-тж, сбръквамь конци-ты.

Забáатáчванѣе и **забатáчюванѣе**, *с. ср.* отъ забáатáчвамь и забáатáчвамся.

Забáатáчѣж, *ишь*, — чилъ, *гл. свр.* отъ забáатáчвамь. — *ченѣй, прич. стр.* *Забатачена работа*, побръкана работа, дѣто не ся знае дѣще и излѣзе край-тъ.

Забáаткамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да баткамь.

Забáацамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да баацамь, да забаакамь, да зацѣлувамь; начать цѣловать, лобызать.

Забáаѣж, *ишь*, — баалъ, *гл. свр.* отъ забáаивамь.

Забáаналѣисвамь и **забаналѣисувамь** *гл. ср. свр.* Да подкачж да баналѣисвамь.

Забáанамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да банамь.

Забáарѣж, *ишь*, — бралъ, *гл. свр.* отъ забáарнамь. — *бранѣй, прич. стр.* 1) Подкаченѣй да ся бере. 2) Подкаранѣй, подбранѣй, поведенѣй.

Забесѣдж, *ишь*, — дилъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да бесѣдж, да ся разговарямь; забесѣдовать.

Забáивамь (да забáивѣж), *гл. д.* 1) Подкачнамь да бивѣж; начинать битъ. *Като си забилъ кучя-то, добий го.* 2) Съ биенѣе накарвамь едно нѣчто да влѣзе въ друго, вбивамь, набивамь, задрѣствамь, затѣпкамь; забивать, вбивать, вколáчивать во что. *Забилъ гвоздѣж въ стѣнѣж-тж. Забивамь колѣж въ землѣж-тж. Забива трѣнь въ здравѣж погл. На кораво дрѣво коравѣж клинѣж и забий.* 3) Побивамь, забучвамь; водружать, поднимать, вбивать.

Снощи е Ынка отъ горѣ слѣзла,
Отъ горѣ слѣзва, въ село е влѣзла,
Въ село е влѣзла, байракъ забла. *Пѣс.*

4) Забождамь, забучвамь, рѣгамь; *вонзать.* *Забиму ножя въ сердце-то.* 5) *гл. ср.*

Отывамъ, зинамъ си пкѣта, хващамъ, подбирамъ. *Дай си, мжжю, жемж-тж, а ти забий въ горж-тж.* — *мѣя, 1) гл. възвр.* Подкачямъ да ся бнж. 2) За море: закачямъ да играж; заволноваться.

Забило ми ся свис-но море,
Заказался силнана лама. *Пѣс.*

2) *гл. вз.* Подкачямъ да ся бнемъ; начинать бѣтсья, начать бой. 4) *гл. стр.* Бывамъ забиванъ. *Разсоватъ колъ не ся забива. Дума стрѣла не е, пакъ въ срдце ся забива. — Заби клепадо-то, заудряхъ, зачюкахъ, заклепахъ. — Забилъ му ся е слухъ-тж, не слущна, не чюе. — Забилъ главъ, напшя, та паджлъ и засналь.*

Забіванне, с. ср. отъ забівамъ.

Забиканамъ и вспчкы-ты производны отъ тжж рѣчь в. при забыканамъ.

Забірамъ (да заберж), *гл. д. 1)* Подкачамъ да берж; начинать брать, начинать собирать. *Забрали смъ лозе-то отъ вчера, и дись не можажмъ да го оберемъ.* 2) Подкачамъ, начинамъ, закачямъ, захващамъ; начинать. *Забражъ да работж. Забра да чете.* 3) Подхващамъ да ся карамъ нѣкому, да го хокамъ, или да го бнж. *Като мя забра веднжж, та не видѣжж какъ бѣгажж. Ако тя заберж съ единъ пржтж, та щж ти кажж!* 4) Повождамъ *Забралъ дѣца-та отъ пжта, та ги води у дома да игражт.* 5) Подкарвамъ, подбирамъ. *Забралъ селяны-тж, та ги кара да му работжт. Говядаръ-тж забралъ говяда-та, да ги кара да пасжт.* 6) Искамъ, екиж, дрынкамъ, дрынкъ, заадамъ; канючить, кучитьсья. *Забралъ мя е да му дамъ парж да си купи нѣчто.* 7) Подкарвамъ, подкачамъ, влизамъ, захващамъ, подбирамъ. *Забралъ е двадесятж годинж, свршпль е девятнадесять години и е влѣзль въ двадесятж-тж, подбачилъ е двадесятж-тж; ему пошѣль двадцатый годъ.* 8) За ранж: подкачамъ да берж гной, гноасвамъ, загноавамъ; нагнаиватьсья. *рана-та е забрала. Нѣчто ми е забрало на крака, зело е да бере гной. — мѣя, 1) гл. възвр.* Подбрамъся. *Забрала съмъ ся да отидж на госте.* 2) *гл. вз.* Тръгамъ мпозина заедно, подбирамъсья. *Забрали смъ ся да идемъ въ горж-тж.* 3) *гл. стр.* Забранъ съмъ. *Забранъ не добранъ.*

Забіранне, с. ср. отъ забірамъ и забірамъся.

Забіркамъ, гл. д. свр. Да подкачж да биркамъ, да задырьж, да затрьсь, да затражж да затѣрамъ; начать искать.

***Забитлікъ, с. м. Т.** Пазене отъ странж на забиты-ты добръ рядъ, каквото да не ся правять злшгы отъ лони люде, и да е миръ и тишина. *Нѣма забитликъ ни въ града, ни по села-та.*

***Забітъ и забітницъ, с. м. Т.** Управитель на нѣкое мѣсто, забчина.

Забічнамъ и забічюнамъ (да забічж), *гл. д.* Подкачямъ да бичж.

Забічванне и забічюванне, с. ср. отъ забічвамъ.

Забічж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ забічвамъ. — **чептый, прич. стр.**

Забіж, емъ, — биль, гл. свр. отъ забівамъ. — **бѣтый, прич. стр.** 1) Подкачептый да ся бие. 2) Вѣптый, набѣптый, задрѣтеный; забѣптый, вбѣптый, вколѣченный. *Крака му сж въ тумруци забѣпты.* Пѣс. 3) Побѣптый, забучептый; вѣдучѣпный. 4) Забѣпый, забученый, рѣжктый; вѣзѣпный.

Заблагодѣвамъ, гл. д. свр. Да подкачж да благодѣвамъ; начать благодѣвать.

Заблагувамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да благувамъ, да задобрувамъ, да забогувамъ; заблаженствовать.

Заблѣдамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да бладамъ, да заблѣнувамъ, да заблѣнувамъ; забрѣдитъ.

Заблажвамъ и заблѣжювамъ (да заблажж), *гл. д.* Заблазвамъ.

Заблажжкъ, жинь — жиль, гл. свр. отъ заблѣжвамъ. Да заблажж, да заблазнж.

Заблажжкъ, ишь — жылъ, гл. свр. отъ заблажжвамъ. 1) Да подкачж да блажж; заскорѣничать. 2) Да одобровольж, да укротж; усладить, укротить. — **жѣптый, прич. стр.** Одоброленый, укротеный; услаждѣнный укрѣпленный.

Заблажжѣвамъ (да заблажж), 1) *гл. ср.* Начинамъ да блажж, да намъ блажно; начинать скорѣничать. 2) *гл. д.* Одоброволавамъ, укрѣчивамъ; услаждать, укрѣпчать. *Заблажи го съ нѣчто, залъга го.*

Заблажжѣванне, с. ср. отъ заблажжѣвамъ. **Заблазвамъ и заблазнувамъ** (да заблажж и да заблазнж) *гл. д.* Казвамъ блазѣ нѣкому за нѣчто, заблажвамъ.

Ергешъ момъ заблазнува:

Блазѣ си ти, малой моме,

Что си спнешъ при майкж ти! *Пѣс.*

— *мѣя, гл. вз.* Казвамъ си единъ другому блазѣ ти.

Двѣ нѣтъя ся заблазвать:

Блазѣ тебъ, трендафиле,

Че си имажъ милж майкж. *Пѣс.*

Заблазнжж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да подкачж да блазнж, да лѣстж; начать со-

блзаять, обольщать, искушать. *Нѣчто го е заблазило.*

аблазиѣжъ, ишь — ниль, и аблазиѣжъ, ишь, — зиль, *г.л. свр.* отъ заблазвямъ и заблазиувамъ. Да заблажжъ.

аблѣжжъ, ешь, — лизаль, *г.л. свр.* отъ заблѣзвямъ. Да залжжъ.

аблѣзвямъ и аблѣзувамъ (да аблѣжжъ), *г.л. д.* Подкачамъ да блжжъ, залзвямъ; начинать лизать.

аблѣкамъ, *г.л. свр.* Да подкачжъ да блкамъ, да заблювамъ.

аблудувамъ, *г.л. свр.* Да чодкачжъ да блудувамъ; начать любодѣйствовать.

аблѣбблвамъ и аблѣбблловамъ (да аблѣбблжъ), *г.л. д.* Подкачамъ да блѣбблжъ; начинать бормотать, лепетать.

аблѣбблжжъ, ишь — лиль, *г.л. свр.* отъ аблѣбблвямъ. Да забрѣбблжъ, да заджомельжъ; забормотать, залепетать.

аблѣгарѣжъ (да ся), ишь — рѣлся, *г.л. възвр. свр.* Да станжъ Българинъ, да ся нобългаржъ.

Аго ле, аго Сулиманъ,
Хайде ся ты забългари
Да быдешъ младо Българчи,
Младо Българчи, тръговчи. *Пѣс.*

аблѣшѣвѣжъ (да ся), ишь, — вился, и аблѣшнѣжъ (да ся), ишь, — шѣлся, *г.л. възвр. свр.* Да подкачжъ да ся блѣшевѣжъ, да ся блѣшнѣжъ; да ся запошжъ; начать искать, ловить блохъ.

аблѣвямъ, *г.л. свр.* Да подвачжъ да блвямъ, да заблювамъ, да зарыгамъ; начать блевать, рвать.

аблѣнувамъ, *г.л. свр.* Да подкачжъ да блнувамъ, да заблѣнувамъ, да забладамъ; забрѣдять, загрѣзнить.

аблѣсека (да ся), — скалося, *г.л. безл. свр.* Да подкачжъ да ся блсека, да ся заблѣсека, да ся засвѣтка.

аблѣскамъ, *г.л. свр.* отъ аблѣсқвямъ.

1) Да затропамъ, да затряскамъ; застучать. 2) Да забнжъ, да задрѣстжъ; забить, вбить, вколотить — сканъий, *прич. стр.* Забитый, задрѣстеный; забитый, вбитый, вколоченный.

аблѣсқвямъ и аблѣсқувамъ (да аблѣсқкамъ), *г.л. д.* 1) Подкачамъ да блсекамъ, затропвамъ; начинать стучать, ботать. 2) Съ блсекамъ вкарвамъ, забивамъ, задрѣствямъ; забивать, вбивать, вколочивать. 3) Забивамъ, заудрювамъ пакж-тжъ; начинать взвѣривать. *Заблѣсқалъ го с, па не мысли да го остави.* — мся, *г.л. възвр.* Затывкамся, забутвамся, отивамъ навтрѣ въ нѣчто.

Заблѣсқванне и аблѣсқуванне, *с. ср.* отъ аблѣсқвямъ.

Заблѣшукамъ, *г.л. свр. свр.* Да подкачжъ да блшукамъ, да заблѣшукамъ; начать мерцать.

Заблѣщжъ, ишь, — щаль, *г.л. свр.* отъ заблѣщѣвямъ. Да блснжъ, да заблѣщжъ; ваблѣстать, заблѣстѣть.

Заблѣщѣвямъ (да заблѣщжъ), *г.л. свр.* Подкачамъ да блщжъ, блсвямъ, заблѣщѣвямъ; начинать блѣстать.

Заблѣйвамъ и аблѣювамъ (да аблѣйжъ), *г.л. свр. свр.* Подкачамъ да блйжъ; начинать блѣять.

Заблѣнувамъ, *г.л. свр. свр.* Да подкачжъ да блнувамъ, да заблѣнувамъ, да забладамъ; забрѣдять, загрѣзнить.

Заблѣсека (да ся), — скалося, *г.л. безл. свр.* Да ся заблѣсека.

Заблѣщжъ, ишь, — щаль, *г.л. свр.* отъ заблѣщѣвямъ. Да заблѣшжъ.

Заблѣщѣвямъ (да заблѣщжъ), *г.л. свр.* Заблѣщѣвямъ.

Заблѣйжъ, ешь, — блйаль, *г.л. свр.* отъ аблѣйвямъ; заблѣять.

Заблѣювамъ, *г.л. свр. свр.* Да подкачжъ да блювамъ, да заблѣвямъ, да зарыгамъ; начать блѣвать, рвать.

Заблѣюкамъ, *г.л. свр.* Да подкачжъ да блюкамъ, да заблѣюкамъ.

Заблѣдажъ, ешь, — даналь. *г.л. свр. свр.* Да подкачжъ да блдажъ, да ся заскытамъ, да ся залутамъ; заблудить.

Заблѣдослѣвѣжъ, ишь, — виль, *г.л. д. свр.* Да подкачжъ да блдослѣвѣжъ, да забрѣшелевѣжъ; начать нуслѣвить, блдослѣвить.

Забогатѣвямъ (да забогатѣйжъ), *г.л. свр. 1)* Подкачамъ да богатѣжъ; начинать богатѣть. 2) Ставамъ богать, обогативамся; дѣлаться зажиточнымъ, богатѣть, разживаться.

Забогатѣванне, *с. ср.* отъ забогатѣвямъ.

Забогатѣйжъ, ешь, — тѣль, *г.л. свр.* отъ забогатѣвямъ; забогатѣть, разбогатѣть, обогатѣть.

Забогатѣжъ, ишь, — тиль, *г.л. свр.* отъ забогатѣвямъ. Да обогатжъ; обогатить.

Забогатѣивамъ (да забогатѣжъ), *г.л. д.* Направямъ да стане нѣкой богать, обогативамъ; обогащать.

Забогувамъ, *г.л. свр.* Да подкачжъ да богувамъ, да забобрувамъ, да заблагувамъ; заблаженствовать.

Забѣдвамъ и забѣдувамъ (да забѣджъ) и да забѣднжъ), *г.л. д. в.* забѣждамъ.

Забѣдикамъ, *г.л. д. свр.* Да подкачжъ да бодикамъ; начать кропать, ковырять.

Забѣднжъ, ешь, — нжль, и

Забодж, ешь, — бодохъ, — болъ, *гл. свр.* отъ забоджамь и забодвамь; поткнуть, взоткнуть, вонзять. — **ДѢНЬИЙ**, *прич. стр.* Втикнужтый, побитый, пальзинужтый; воткнутый, взоткнутый.

Забоджамь (да забодж да забодж), *гл. д.* Забодвамь: 1) Подкачамь да бодж: начинать колотъ, начинать бодать. 2) Втыкамь; втыкать, прикалывать. *Забодѣ кыткж цѣтѣ на чело. Ако сака и перо да си забодѣ, на е нафилѣ.*

Забодѣ чифте пищовы,
Запаса саблж фрспгвж. *Пѣс.*

3) Забивамь, втыкамь, забучвамь; вонзять. *Забодѣ пожа въ сердце-то му.* 4) Побивамь, забучвамь пѣчто; втыкать. *Забодѣ клѣчкж въ земж-тж. Забодѣ го въ стѣнж-тж. Забодѣ пржтжкж, ний вино. Забодѣ главнж, да горѣшь свѣта.* 5) Налзвамь; взоткнуть. *Заболѣ главж на колѣ, та ж носи.* — **МЯС**, 1) *гл. стр.* Бывамь забоденъ. 2) *гл. възвр.* *Забодѣ ми ся трѣнь въ крака, та не мож да ходж.*

Забоджанѣ, *с. ср.* отъ забоджамь.

Забозавамь (да забозаж), *гл. д.* 1) Начинамь да бозаж; начинать сосать. *Толкова врѣмя какъ е забозало дѣтя-то, оцѣ не може да ся набозаѣ.* 2) За дѣтя, прѣвъ нхтъ подкачамь да бозаж; всасываться. Като ся роди дѣтя, на майкж му и да не е още слѣзло млѣко, та му дава да забозаѣ отъ неж, за да ж обычѣа. 3) За теля, да побозаж маико. Кога да доять кравж, пуцать теля-то и да ж забозаѣ, та да и слѣзе млѣко-то да ж издоять.

Забозаванѣ, *с. ср.* отъ забозавамь.

Забозаж, ешь, — заль, *гл. свр.* отъ забозавамь; начать сосать; всосаться. — **ЗАНЧЫЙ**, *прич. стр.*

Забой, *с. м.* 1) Брусь дрьво, что дръжи палешника, забойниа. 2) Тяжкж колж, съ когото правять дупкы въ земж-тж за другы коле.

Забойдисвамь и **забойдисвамь**, *гл. д. свр.* Да подкачж да бойдисвамь; начать красить.

Забойниа, *с. ж.* Забой въ 1-го знаменованнѣ.

Заболѣвамь (да заболѣж), *гл. ср.* 1) Подкачамь да болѣж, залѣвамь. *Заболѣлж съмь отъ единж мѣсяцъ, оцѣ не мож да да оздрѣвж.* 2) Ставамь боленъ, разболѣвамь, занемогвамь, занемощивамь; заболѣвать, забаливать, занемогать, захворать. *Заболѣлж отъ тяжкж болѣсть.* 3) За растение: повянувамь, завяхнувамь, по-срѣнувамь.

Заболѣвашѣ, *с. ср.* отъ заболѣвамь. Разболѣвашѣ, занемогвашѣ, занемощивашѣ; заболѣшиѣ.

Заболѣдувамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да болѣдувамь, да болѣж; захворать. *Заболѣдувалж съмь отъ годинж.*

Заболѣж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ заболѣвамь.

Заболѣвамь (да заболѣж), *гл. д.* 1) Подкачамь да болѣж; начинать болѣть. *Като стож много, заболѣвамь мя крака-та; отстаивать ноги.* 2) Ставамь боленъ (за пѣчто отъ снажж-тж); заболѣвать. *Заболѣ мя ржка. Заболѣлж мя очи-тж. Ударихся по главж-тж, та мя заболѣ.* — *Заболѣва мя глава, става ми пѣчто нужда. Да слушаеш старо не тя заболѣва глава.*

Не бойся, сестро Еленко:
Доклж съмь азѣ съѣз тебе,
Глава не щѣ тя заболи. *Пѣс.*

Заболѣвашѣ, *с. ср.* отъ заболѣвамь.

Забора́вж, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ забора́вамь; забыть, забывать. — **РАВЕНЧЫЙ**, *прич. стр.* Забравенный; забытый.

Забора́вж, ишь, — виль, *гл. д.* Забуравж да подкачж да боравж.

Забора́вамь (да забора́вж), *гл. д.* Забравямь: 1) Изпущамь изъ память, не помнж излѣзва ми изъ ума, изъ память-тж, за трывнавамь; забывать, забывать, по забывать. *Забравилж съмь приказкж-тж.* 2) Оставямь пѣйдѣ пѣчто безъ да щж забывать. *Забравилж си дрѣвж-тж вась.* 3) Не ми дохожда на умъ, не смыслювамь; забывать. *Забравилж да си земж глѣбъ, кога да трѣнж.* 4) Не марж, не щж да знаж; забывать. *Направми това добро, нѣма никоза да го забора́вж.* — **МЯС**, 1) *гл. стр.* Бывамь забравенъ, не ся помнж; забываться. *Н видѣно лице скоро ся забора́ва.*

Лалушь кумици думашѣ:
Добро ако ти направж,
Добро ся скоро забравѣа.
А зло ся помни всакога. *Пѣс.*

2) *гл. възвр.* Замайвамь, захласвамь, залѣсамь, залюшвамь, прѣнасамь; забываться. *Забравася да не знаѣ что г ворѣ.* 3) Прѣнасамь, та не ся усѣщам замайвамь; внадать въ забвѣнѣ, въ л тѣргю, становитьсѣ беспамятнымъ. *Он пощѣс ся е забравилж, оцѣ не мож ся околѣти.* — *Господь забавѣа, аз не забора́ва. Баба дѣда забравилж — не е за вѣрж! Идѣ баба и нѣе, аз дѣда не забора́ва. Играй, Маро, пошгравай и дома си не забора́вай. На др*

ва отишьль, бравдвж-тж заборавиль. Отишьль Шабанъ на мечкы, заборавиль си пушкж-тж. Заборавиль какъ го выкать. Заборавиль съмъ и деня си. Заборавиль си имя-то. Заборави ты тога Велидень. Добро ся заборава, а зло никого. Вой ся заборава, а дума не може. Тяжка рана заздравна, лошка рѣчь ся не заборава. Заборавилься кога гаде. Да го заборава зло-то. — Да го заборава Господь! Клятва.

Забора́вание, с. ср. отъ забора́ванъ. Забраваніе; забвеніе, забытіе.

Забордѣваемъ и **забордѣюваемъ** (да ся забордѣжж), гл. об. Заборчлѣвамъ.

Мавродиа кова храни
Со пчсницж Дрънополскж,
Се заборджи, Мавродиа,
Се заборджи, се заложж. *Пѣс-*

Забордѣжж (да ся), ишь — жился, гл. свр. отъ забордѣваемъ. Да заборчлѣжж.

Заборина, с. ж. Мякина, луспы, сламки и праздны зрна, что излизать отгорѣ, кога ся сѣе жито; онашина, зуборина, починкы.

Заборичкамъ, гл. д. свр. Да подкачж да боричкамъ.

Заборчлѣвамъ (да заборчлѣжж), гл. ср. Заборчласвамъ, забордѣваемъ, ставамъ борчлпа, задлѣжнѣвамъ; називать долговъ. *Заборчлѣль е до шиж, потыжлѣ е въ борч, задлѣжнѣль е много.*

Заборчлѣване, с. ср. отъ заборчлѣвамъ. Заборчласване, задлѣжнѣване.

Заборчлѣжж, ешь, — лѣль, гл. свр. отъ заборчлѣвамъ. Да заборчласамъ, да задлѣжнѣжж; задолжать.

Заборчлѣсамъ, гл. свр. отъ заборчлѣсамъ. Да заборчлѣжж.

Заборчлѣсвамъ и **заборчлѣсувамъ** (да заборчлѣсамъ), гл. ср. Заборчлѣвамъ.

Заборчлѣсване и **заборчлѣсуване**, с. ср. отъ заборчлѣсамъ. Заборчлѣване.

Заборчж, ишь, — риль, гл. свр. отъ заборчлѣвамъ.

Забобчвамъ и **забобчювамъ** (да забобчж), гл. д. Забучвамъ.

Забобчване и **забобчюване**, с. ср. отъ забобчвамъ. Забучване.

Забобчж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ забобчвамъ. Да забучж. — ченый, прич. стр. Забученый.

Забонадѣсвамъ, гл. д. свр. в. забойдѣсвамъ.

Забравѣж, ишь, — виль, гл. свр. отъ забравѣвамъ. Да заборавѣж. — веный, прич. стр. Заборавеный.

Забравѣвамъ (да забравѣж), гл. д. в. забора́ванъ.

Забра́вание, с. ср. отъ забра́ванъ. Забраваніе.

Забра́да, с. ж. Връзка на главж-тж на женж, забрадка, разсучаль, чемберъ, дема, шампа; женская головная повязка.

Забра́дка, с. ж. Забрada. *Всичко има Радка, токо си нѣма шаренж забрадкж. — Шж си раздерж забрадкж-тж отъ него,* дошло ми е дотука, дошло ми е, изврьхъ главж-тж отъ него.

Забра́дникъ, ници, с. ж. Забрada, что е за забрадкж.

Забра́дничя, ум. ср. отъ забра́дникъ.

Забрадѣ, ишь, — диль, гл. свр. отъ забра́дкж. — дѣный, прич. стр.

Забра́дкж (да забрадѣж), гл. д. За женж: врьзамъ главж-тж си съ крыжж, съ махрамж, както ся носп; о женцинѣ: подвѣзывать, убирать голову платкомъ. *За брадила чертж крыль. — Мси, гл. възвр.* Забра́дкж главж-тж си. *Забрадилася како кукумавжж.*

Забра́ждане, с. ср. отъ забра́дкж.

Забрадѣ, ишь, — диль, гл. свр. отъ забра́дкж. Да забразнж; взбороздѣть. — дѣный, прич. стр. Забразненый.

Забраздѣвамъ (да забрадѣж), гл. д. Тяглж браздѣ, начинамъ да орж, забразнивамъ.

Забраздиль браздѣ и другж.
Быволи стоять, не мръдять. *Пѣс.*

Забраздѣване, с. ср. отъ забраздѣвамъ. Забразниване.

Забразнѣж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забразнѣвамъ. Да забрадѣж. — нѣный, прич. стр. Забразденый.

Забразнѣвамъ (да забразнѣж), гл. д. Забраздѣвамъ.

Пръвж-тж бразнж забразни
И за другж-тж повтори,
Рало-то му ся пчюши. *Пѣс.*

Забразнѣване, с. ср. отъ забразнѣвамъ. Забраздѣване.

Забра́на, с. ж. Запаза, завардѣване; зацѣта, оплѣть, ограда.

Забра́нвамъ и **забра́нювамъ** (да забра́нжж), гл. д. Забранамъ.

Забра́ница, ум. ж. отъ забра́на.

Забра́нтый, прич. в. забѣрж.

Забра́нжж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забра́нвамъ и забра́нжж. 1) Да запазж, да завардѣж; зацѣтитъ, оградитъ. 2) Да възбразнж; заперѣтитъ. — нѣный, прич. стр. 1) Запазеный, заварденый; зацѣщеный. 2) Возбраненый, есаж; заперѣщенный, возбраненый. *Забранено е,* не быва, есаж е; не велено.

Забранѣж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забра́нжж. — виборонитъ, виборонитъ,

забороніть. — пёнтий, *прич. стр.* вабороненный, вибороненный, забороненный.

Забрані́вамь (да забраніж), *гл. д.* 1) Подкачамь да бранж; начинать боронить. 2) Завличнамь съ бранж; взборанивать, заборанивать.

Забрані́ваніе *с. ср.* отъ забрані́вамь; взбораниваніе, взбороненіе, забораниваніе, забороненіе.

Забрані́намь (да забраніж), *гл. д.* Забранвамь: 1) Запазvamь, завардvamь, защитивамь, бранж; защищать, ограждать. *Ключ не пази, а забрана.* 2) Съ дат. пад.: възбранамь, недопущамь, не давамь; запрещать, возбранять, заказывать. *Забранать ми да ходж.* — *мєя, гл. възвр.* и *стр.* Запазvamься, завардvamься, защитивамься, бранжєя; защищатьєя.

брани́ннє, *с. ср.* отъ забрані́намь. Забранваніе: 1) Завардваніе, запаза, забрана; защищеніе. 2) Възбраннє, недопущанє; запрещеніе, заказъ.

Забрѣ́камь, *гл. ср. свр.* Да завьикамь *брс.*

Забрѣ́чвамь и **забрѣ́чювамь** (да забрѣ́чж), *гл. д.* Подкачамь да брчж, да брьєнж, забрьєсамь; начинать брить.

Забрѣ́чж, *ишь*, — *чиль, гл. свр.* отъ забрѣ́чвамь. Да забрѣж, да забрьєнж.

Забрѣ́жж, *ишь*, — *бріль, гл. д. свр.* Да подкачж да брїж, да забрпчж, да забрьєнж; начать брять.

Забрѣ́двамь и **забрѣ́дувамь** (да забрѣ́дж), *гл. ср.* Подкачамь да брѣдж.

Црьно море калпо, мжтно тече,
Па ся чюдять кытени сватове,
Па ся чюдять кой брѣдъ да забрѣдять. *Пѣс.*

Забрѣ́дж, *ишь*, — *диль, гл. свр.* отъ забрѣ́двамь.

Забрѣ́жж, *ишь*, — *їль, гл. свр.* отъ забрѣ́жжамь.

Забрѣ́жжамь (да забрѣ́жж), *гл. д.* Подкачамь да брѣжж; начинать считать.

Забрѣ́жжаніе, *с. ср.* отъ забрѣ́жжамь.

Забрѣ́ждвамь и **забрѣ́ждувамь** (да ся забрѣ́ждж), *гл. об.* Зачерывамься, ставамь червень (за человекъ); красить (о человекъ).

Забрѣ́ждваніе и **забрѣ́ждуваніе**, *с. ср.* отъ забрѣ́ждвамь.

Забрѣ́ждж (да ся), *ишь*, — *дїлєя, гл. свр.* отъ забрѣ́ждвамь; покрасить.

Забрѣ́лвамь и **забрѣ́лювамь** (да забрѣ́лж), *гл. д.* Забруламь, подкачамь да брулж, забрьєсамь, зашмулвамь; начать сбивать, обивать плодъ съ дѣрева.

Забрѣ́лж, *ишь*, — *лїль, гл. свр.* отъ забрѣ́лвамь и забрѣ́лжамь. 1) Да зашмулж, да забрьєж. 2) Да задуж, да завѣж,

да задухамь въ пѣчто. *Вѣтрь-тж изи забрули.*

Забрѣ́лжамь (да забрѣ́лж), *гл. д.* Забрулвамь, забрьєсамь.

Забрѣ́свамь и **забрѣ́сувамь** (да забрѣ́сж), *гл. д.* Подкачамь да брьєж, забрулвамь.

Забрѣ́сж, *ишь*, — *сїль, гл. свр.* отъ забрѣ́свамь. Да забрулж.

Забрѣ́тєптий нъ, *на, но, пр.* За человекъ; засукаптий, юнакъ на глядъ, левентъ, юначина; удалой, молодець.

Забрѣ́зvamь, *гл. свр.* отъ забрѣ́зжамь. Да заваркамь; засїгнїть, заторонїтьєя.

Забрѣ́зжамь и **забрѣ́зжувамь** (да забрѣ́зжж), *гл. ср.* Начинамь да брьєжамь; начинать спѣшїть.

Забрѣ́зжжамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да брьєжжамь, да запрьєжжамь, да запрьєжжамь; забрьєзжгать.

Забрѣ́сжжамь. *гл. свр.* отъ забрѣ́сжжамь. — *скаптий, прич. стр.*

Забрѣ́сжжамь и **забрѣ́сжжувамь** (да забрѣ́сжжжамь), *гл. д.* 1) Подкачамь да брьєжжамь. 2) Съ брьєжжамь накарвамь пѣйдъ.

Забрѣ́сжжаніе и **забрѣ́сжжаніе**, *с. ср.* отъ забрѣ́сжжамь.

Забрѣ́швамь и **забрѣ́шювамь** (да забрѣ́шж), *гл. д.* Забрышвамь, забрьєшвамь:

1) Начинамь да брьшж; начинать тереть, утирать. 2) Избрышвамь, отрывамь, заличивамь; вымарывать. — *мєя, гл. стр.* и *возвр.* Избрышvamься, отрывамься, заличивамься; вымарыватьєя.

Забрѣ́шжаніе и **забрѣ́шжаніе**, *с. ср.* отъ забрѣ́шжамь. Забрышжаніе.

Забрѣ́шжжамь, *ишь*, — *шїль, гл. свр.* отъ забрѣ́шжамь. Да забрышжж. — *шєптий, прич. стр.* Забрышжєптий, избрышжєптий, отрптий, заличєптий; вымаранный.

Забрѣ́сжжамь и **забрѣ́сжжувамь** (да забрѣ́сжжжамь), *гл. д.* Забрышжамь.

Забрѣ́шжжамь и **забрѣ́шжжувамь** (да забрѣ́шжжжамь), *гл. д.* Забрѣ́сжжамь, забрышжамь.

Забрѣ́шжаніе и **забрѣ́шжаніе**, *с. ср.* отъ забрѣ́шжжамь. Забрышжаніе.

Забрѣ́шжжжамь, *ишь*, — *шїль, гл. свр.* отъ забрѣ́шжжамь и забрѣ́сжжамь. Да забрышжжж. — *шєптий, прич. стр.* Забрышжжєптий.

Забрьб́орі́вамь и **забрьб́орі́ювамь** (да забрьб́орі́жж), *гл. д.* Подкачамь да брьб́орі́жж, избрьб́орі́жжамь; забїлывать. — *мєя, гл. възвр.* Съ брьб́орі́жжєя захласвамь; забїлыватьєя.

Забрьб́орі́жжамь, *ишь*, — *лїль, гл. свр.* отъ забрьб́орі́жжамь.

Забрьб́орі́жжжамь, *ишь*, — *рїль, гл. д. свр.* 1) Да подкачж да брьб́орі́жжж, да джомі́жжж, да забрьб́орі́жжж, да забл́жжж; забормотать, за-

лепетать. 2) Да забръболожъ, да забрътвѣжъ, да забръщелевѣжъ; заболтатъ, замолотъ. — **рѣжъ** (да ся), *гл. възвр.* Да бръборѣжъ много врѣмя, да ся забръбрѣжъ, да ся заприкажѣжъ; заболтатся.

Забрѣбрювамъ (да забрѣбрѣжъ), *гл. д. 1)* Подкачамамъ да бръбрѣжъ; забалтывать, начинатъ бормотатъ. 2) Съ бръбрѣше задръжнамъ нѣкого. *Забрѣбра мя, та закжентѣжъ.* — *мѣя, гл. възвр.* Залисвамся въ бръбрѣние, та бръбрѣжъ много врѣмя; забалтыватся.

Забрѣбрѣжъ, *ешъ*, — *бралъ, гл. свр.* отъ забрѣбрювамъ.

Забръждѣжъ, *ишь*, — *дѣлъ, гл. свр.* отъ забръждѣвамъ. Да загранѣжъ, да залютѣжъ, да загорѣжъ.

Забръждѣвамъ (да забръждѣжъ), *гл. ср.* Начинамъ да бръждѣжъ, да гранѣжъ, залютывамъ, загорчивамъ.

Забръждѣваніе, *с. ср.* отъ забръждѣвамъ.

Забръкамъ, *гл. свр.* отъ забръквамъ. — *капый, прич. стр.*

Забръквамъ и **забрѣкувамъ** (да забръкамъ), *гл. д. 1)* Начинамъ да бръкамъ въ различны-ты знаменованія на тона глаголь. 2) Подкачамамъ да бръкамъ, да ровѣжъ нѣчто; начинатъ мѣшатъ, перемѣшиваютъ. *Забръкалъ съмъ въ раклѣжъ-тѣжъ да трѣжъ нѣчто, па не можъ да го намѣрѣжъ.* 3) Сбръквамъ, сгрѣшывамъ, съ бръканіе правѣжъ нѣчто. *Забръкай малко трѣжици на кокошкѣ-тѣжъ.* *Забръкажъ варѣжъ съ глинкѣ да излѣтѣжъ стѣжъ-тѣжъ.* 4) Побръквамъ, сметама, замлѣнявамъ, заплитама, силпатама, мрѣсѣжъ, смрѣсывамъ; запутывать, спутывать. *Забръка нишкѣ-тѣжъ.* *Забръка работѣжъ-тѣжъ.* 5) Намѣшнамъ нѣкого въ нѣчто; виутывать, перепутывать. *Забръка и мене въ тѣжъ работѣжъ.* 6) Правѣжъ нѣкого да ся сбръка, да ся смае, слисывамъ. *Забръка мя съ думѣжъ-тѣжъ си, та не знамажъ что да отговорѣжъ.* 7) Побръкывамъ. *Забръкажъ улици-тѣжъ, та не можъ да намѣрѣжъ кѣжъ-тѣжъ.* 8) Забродывамъ, нагазывамъ.

Врѣжъ коша въ заднѣжъ дѣрѣжъ,
Та забръка Черно море. *Пѣс.*

— *мѣя, гл. възвр.* 1) Намѣшнамся въ нѣчто. *Забръкажся въ разговора имѣ.* 2) Запаштамся въ работы-ты си, сбръкывамся; спутыватся. *Забръкался е въ трѣговѣжъ-тѣжъ си, та на да ли ще го изкара на главѣжъ.* 3) Сбръкывамся, побръкывамся, изгубивамся; плутатся, сбиватся. *Забръкажся изъ горѣжъ-тѣжъ, та не можъ да намѣрѣжъ нѣчто.* *Врѣви изъ кривѣжъ нѣчто и не трѣси правѣжъ, че ся забръкывашъ.* *Забръкался като кучѣ въ водѣжъ-тѣжъ (въ*

сливѣжъ). 4) Сбръкывамся, побръкывамся, слисывамся, смайивамся. *Забръкажся, та не можъ да отговорѣжъ, както трѣбѣва.* — *Забръкалъ е конци-тѣжъ, побръкался е въ работы-ты си, па не му отивать добрѣ работы-ты.*

Забръкываніе и **забрѣкуваніе**, *с. ср.* отъ забръкывамъ.

Забрълѣжъ, *ешъ*, — *лѣлъ, гл. д. свр.* Да подкачѣжъ да брълѣжъ: 1) Да забрътвѣжъ, да забръщелевѣжъ, да задрѣдорѣжъ; начатъ молотъ, пустословить. 2) Да забрѣснѣжъ, да засалмывамъ, да залудывамъ; зашалить.

Забръмчѣжъ, *ишь*, — *чѣлъ, гл. ср. свр.* Да забръмчѣжъ.

Забръмчѣвамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣжъ да да бръмчѣжъ; начатъ мѣшатъ.

Забръмчѣжъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣжъ да бръмчѣжъ, да забръмчѣжъ; зажуужѣжъ, забренчѣжъ.

Забръмчѣжъ, *ишь*, — *чѣлъ, гл. свр.* отъ забръмчѣвамъ. Да забръмчѣжъ, да забръмчѣжъ; забренчѣжъ, зажуужѣжъ.

Забръмчѣвамъ (да забръмчѣжъ), *гл. ср.* Подкачамамъ да бръмчѣжъ.

Забръмчѣваніе, *с. ср.* отъ забръмчѣвамъ.

Забръснѣжъ и **забрѣсывамъ** (да забръснѣжъ), *гл. д. 1)* Подкачамамъ да бръснѣжъ, забръсывамъ; начинатъ брить. 2) За ножъ, така острѣжъ, дѣто бръсене.

Забръснѣваніе и **забрѣсываніе**, *с. ср.* отъ забръснѣжъ и забръсывамъ.

Забръснѣжъ, *ешъ*, — *налъ, гл. свр.* отъ забръснѣжъ. Да забръснѣжъ, да забръснѣжъ. — *спатый, прич. стр.* Забрѣснѣжъ; забръснѣжъ.

Забръстѣжъ, *ишь*, — *тѣлъ, гл. свр.* отъ забръстѣжъ.

Забръстѣжъ (да забръстѣжъ), *гл. д.* Подкачамамъ да бръстѣжъ, да хранѣжъ съ бръстѣжъ. *Забръстѣмили смѣи козы-тѣжъ отъ Никулѣденъ.*

Забръстѣваніе, *с. ср.* отъ забръстѣжъ.

Забрътвѣжъ, *ишь*, — *вилъ, гл. д. свр.* Да подкачѣжъ да брътвѣжъ, да забръболожъ, да забръборѣжъ, да забрълѣжъ, да забръщелевѣжъ, да задрѣдорѣжъ; заболтатъ, замолотъ.

Забръчѣжъ и **забрѣчювамъ** (да забръчѣжъ), *гл. д. 1)* Начинамъ да бръчѣжъ. 2) Набрѣчывамъ, сбръчывамъ; морщить.

Забръчѣваніе и **забрѣчюваніе**, *с. ср.* отъ забръчѣжъ.

Забръчѣжъ, *ишь*, — *чѣлъ, гл. свр.* отъ забръчѣжъ.

Забръщелѣвѣжъ, *ишь*, — *вилъ, гл. д. свр.* Да подкачѣжъ да бръщелевѣжъ, да забрътвѣжъ. — **лѣвѣжъ** (да ся), *гл. възвр. свр.* Съ бръщелевѣне да ся захласнѣжъ, да ся заприкажѣжъ.

Забрыццелавіся, та заборавіся, че мя чакать.

*Забтіѣ, тїѣта, с. ср. и

*Забтіѣ, тїѣ, с. м. Т. Служитель при начаство-то за пазене рядъ, миръ и тишинъ, пацдуръ, сегмень; полицейскій, жандармъ.

Забтісвамъ и забтісувамъ (да забтішж), гл. д. 1) Удрьжамъ, въздрьжамъ, задрьжамъ; задёрживать. *Конь-тѣ скача, конь-тѣ мя понесе, не мож да го забтішж.* 2) Турнамъ ржж на нѣчто, задрьжамъ; захватывать. *Забтісаль ми с дрѣжж-тж, не ми ж дава.* 3) Завладѣвамъ нѣчто по своѣ волю; присвоить, завладѣть. *Забтісаль ми с пивж-тж, та ж орс.— мся, гл. стр. Конь-тѣ е жакглавъ, не ся забтісва.*

Забтісваніе и забтісуваніе, с. ср. отъ забтісвамъ.

Забтішж, ешь, — тїсаль, гл. свр. отъ забтісвамъ; задержать, захватить, присвоить, завладѣть. — тїсаный прич. стр.

*Забть, Т. 1) с. м. *Нѣма забтъ, не ся забтісва, не ся удръжа. Чинж забтъ, забтісвамъ, задрьжамъ. Забтъ да го сврши, та мира да нѣма.* 2) Не даване волю, спирание, стягъ. 3) пр. неизм. Запрѣный, затвореный, хануъ; арестованный. *Той е забтъ.*

Забубѣж, ишь, — тиль, и

Забубѣж, ишь, — чиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да бубѣж, да бубучж, да занюмж.

Забудж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да подкачъ да будж; начать будить.

Забўламъ и забўлювамъ (да забўлж), гл. д. Забўламъ, прѣкрывамъ съ було. *Забўлжж булкж-тж.* Кога да забўлатъ булкж (невѣстж), за да ж водять на вѣнчю, пѣть:

Ела си врьше прѣвива,
Мома ся съ роде процава:
— Прощавай, роде, процавай:
Въ чуждж щж кжщж да идж,
Чуждж щж майкж да майчж,
Чуждый щж бацж да бацж,
Чужды щж брате да братж,
Чужды щж сестры да сестрж

— мся, гл. взвр. Турямъ сп на главж-тж, на лицето було, прѣкрывамъ съ було или съ какво и да е; покрываться покрываломъ, закутываться.

Забўланіе и забўлюваніе, с. ср. отъ забўламъ. Забўланіе.

Забўлж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ забўламъ и забўлювамъ. — лешый, прич. стр. Прѣкрытый съ було.

Забўламъ (да забўлж), гл. д. Забўламъ.

Забўланіе, с. ср. отъ забўламъ. Забўланіе.

Забумтж, ишь, — тѣль, и

Забумчж, ишь, — чиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да бумтж, да бумчж, да забучж; занумѣть.

Забунча, ум. ср. отъ забўнж, дрѣха.

*Забўнж, с. м. Единъ видъ дрѣха, зжбжнъ.

*Забўнж, пр. неизм. Т. Грьчавъ, мрьшавъ, клошчавъ, дрьгливъ; худбй, изнуренный, изможденный, истощенный.

Забўнж (да ся), ишь, — нился, гл. взвр. свр. Да подкачъ да ся бунж, да ся завльнучамъ; замутить, забунтоваться.

Забуравж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да подкачъ да буравж.

Забурмж, ишь, — милъ, гл. свр. отъ забурмавамъ; завинтить. — меный, прич. стр. Затянутый, винтый съ бурмж; авинченый.

Забурмавамъ (да забурмж), гл. д. Затягамъ, завивамъ нѣчто съ бурмж; авинчивать.

Забурж (да ся), ишь, — рился, гл. об. свр. Да подкачъ да ся бурж. *Врьме-то ся забури, та с страшно да не валя джждж.*

Забўтамъ, гл. свр. отъ забўтвамъ. — тиль, прич. стр. — *Забўтана работа*, забръкана, замлана; запутанное дѣло.

Забўтаніе и забўтувамъ (да забўтамъ), гл. д. 1) Подкачамъ да бутамъ. *Что мя си забўталъ така?* 2) Съ бутаніе докарвамъ. *Забўтай го въ кьта.* 3) Набўтывамъ за нѣчто, за да стане дума за него. — мся, гл. взвр. Отывамъ нѣидъ навжтрѣ, затыквамъ, затласквамся. *Какво си ся забўталъ чакъ тамъ?*

Забўтаніе и забўтуваніе, с. ср. отъ забўтывамъ.

Забўхамъ, гл. свр. отъ забўхвамъ. — ханый, прич. стр.

Забўхвамъ и забўхувамъ (да забўхамъ), гл. д. и ср. Подкачамъ да бухамъ. — *Да му забуха бухжъ на комна!* Клятва: да му занустѣ кьща-та.

Забухтвамъ (да забухтж), гл. ср. Начинамъ да бухтж.

Забухтваніе, с. ср. отъ забухтывамъ.

Забухтж, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ забухтывамъ.

Забўчвамъ и забўчювамъ (да забўчж), гл. д. Забўчнамъ, забўчвамъ: 1) Побождамъ, забождамъ нѣчто въ земж-тж или на друго нѣчто да стои право, да стръчи, побивамъ; водружать. 2) Втыкамъ, забождамъ, втыкамъ; втыкать, всаживать.

Іа на ти, браино, пожевъ,

Та си гы въ позасъ забучи. *Иъс*

3) Забождамъ нѣчто въ земж-тж да го посадж. — мся, гл. стр.

Забучванне и **забучюванне**, с. ср. отъ забучвамь. Забучанне.

Забучѣж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ забучвамь и забучнамь. Да забочѣж: водружить, воткнути. — ченѣй, прич. стр. Забоченѣй, побитѣй, забоденѣй; водруженѣй, воткнутѣй, вопзѣннѣй.

Забучнамь (да забучѣж), гл. д. Забучвамь. **Забуччанне**, с. ср. отъ забучнамь. Забуччанне.

Забушювамь, гл. ср. свр. Да подкачѣж да бушювамь; забуйнѣти.

Забушѣж, ишь, — шиль, гл. д. свр. Да подкачѣж да бушѣж, да бижѣж съ бушницѣж.

Забѣйга, с. ж. Жена, мома забѣйна.

Забѣйна, с. ж. Т. Забѣйна, забѣити.

Забѣрювамь (да забѣрѣж), гл. д. Забрѣрювамь.

Забѣрѣж, ешь, — раль, гл. свр. отъ забѣрювамь. Да забрѣрѣж.

Забѣздѣж, ишь, — дѣль, гл. ср. свр. Да подкачѣж да бѣздѣж, да засмрѣдѣж, да завонѣж, да зампришѣж; завонѣти, засмрѣдѣти.

Забѣкамь, гл. свр. отъ забѣкнамь.

Забѣкнамь и **забѣкувамь** (да забѣкамь), гл. д. 1) Подкачнамь да бѣкамь; начинѣти совѣтъ. 2) Втыкамь, втыкамь, вѣвирямь, пѣхамь; засѣвывать.

Забѣхѣж, ишь, — тѣль, гл. д. свр. Да подкачѣж да бѣхѣж, да забѣж, да затунямь; начѣти бити.

Забѣшѣж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ забѣшнамь и забѣшвамь.

Забѣшнамь и **забѣшвамь** (да забѣшѣж), гл. д. Хващамь бѣхѣ, чинѣ бѣхѣ, сторвамь инкарѣ, скривямь иѣчто, отричанамь отъ иѣчто; скривѣти, отрицѣти, отказываться, отириѣтѣся. *Забѣшила мома-та, изказва ѣж пола-та.*

Забѣшчанне и **забѣшванне**, с. ср. отъ забѣшнамь и забѣшвамь.

Забѣкалка, с. ж, забѣколка.

Забѣкалѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ забѣкалкамь. Да забѣколѣж.

Забѣкалкамь (да забѣкалѣж и да забѣколѣж), гл. д. 1) Забѣкалкамь, отивамь, заминувамь отоколо; обходѣти, объѣзжѣти кругомь. *Не отидохми направо, а забѣколѣжми прѣз село-то, а забѣколѣжми по крака.* 2) Ходж, разхождамь, обѣкалкамь изъ....; ходѣти по.... *Забѣкалкамь изъ града да го изгядамь.* 3) Наминувамь иѣйдѣти у иѣкого, отбивамь, махвамь; заходѣти, завѣртывать къ кому, куда. *Забѣколѣж да въ видж, что чинѣте, живо-здорово ли сте.* 4) Обѣкалкамь, очрѣтавамь, заграждамь; окружѣти. *Турица за-*

бѣколѣж село-то, не оставѣти нико-го да излѣзе. Забѣколѣжми сж отвѣждѣ.

5) За пѣтъ: вртѣж, пѣвпвамь, обѣкалкамь; о дорѣтъ: пѣвпѣтѣся, бѣти пѣвпѣтѣю, крутѣтѣся. 6) Казвамь иѣчто не направо, а отдалеч съ обѣкалкамь; говорѣти съ околѣчностями. *Кѣжи, каквото искаш да кажеш, направо, та не забѣкалкамь.* — *Забѣкалкамь иѣкого*, вртѣжя около него за иѣчто; ухаживѣти за кѣмь.

Забѣкалкамь, с. ср. отъ забѣкалкамь.

Забѣколка, с. ж. Забѣкалка, забѣколка:

1) Заминуванне отоколо, забѣкалкамь; обходѣти, объѣзжѣти, кружѣти. 2) Мѣсто, дѣто ся забѣкалка; кружѣти, обходѣти, объѣзжѣти. 3) На калець, на чоранѣж, единѣ рядѣ клпчевѣ наоколо, обѣколка. 4) Забѣкалкамь въ разказванне иѣчто; околѣчности, обѣкалкамь. *Говори съ забѣколѣжми; говорѣти съ околѣчностями.*

Забѣколѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ забѣкалкамь. Да забѣкалѣж. — лѣнѣй, прич. стр.

Забѣстрѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да подкачѣж да бѣстрѣж.

Забѣгамь, гл. ср. свр. Да подкачѣж да бѣгамь; забѣгѣти.

Забѣгвамь и **забѣгнувамь** (да забѣгнѣж), гл. ср. Отъ иѣкаквѣ нуждѣ оставямь отечество-то еп, та отивамь на чуждо мѣсто да живѣж, пропѣждамь отъ отечество-то еп; убѣжѣти, скривѣтѣся. *Забѣгнѣж Гаго три дни безъ недѣлѣж.*

Майкж имамь, та еп ми е стара.

Брата имамь, далеч е забѣгнѣж. *Пѣс.*

—мѣя, гл. вѣзвр. Прыпвамь отдалеч, за да еп земѣ сплѣ-тѣж, за да ся засплѣж за да прѣскочѣж иѣчто, залитамь, затрѣчавамь, запрыпвамь; разбѣгѣтѣся.

Забѣгванне и **забѣгнуванне**, с. ср. отъ забѣгвамь и забѣгнувамь.

Забѣгнѣж, ешь, — ижѣль, гл. свр. отъ забѣгвамь и забѣгнувамь.

Забѣдѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да подкачѣж да бѣдѣж, да заклетѣж, да заковладѣж; начѣти клеветѣти.

Забѣла, с. ж. 1) Врѣмя-то когато начпна да ся разсѣгнува, зорнодоба, дрягавина; разсѣжѣти. 2) Забѣль.

Забѣлвамь и **забѣлювамь** (да забѣлѣж), гл. д. Забѣлвамь: 1) Подкачнамь да бѣлѣж; начинѣти бѣлѣти. *Забѣлила сѣмь платно-то еп отвѣсера.* 2) Задирамь кожѣ-тѣж или корѣ-тѣж на иѣчто; залупѣти, осѣднѣвать. — мѣя, гл. вѣзвр. и стр. Задирамь; залупѣтѣся, задирѣтѣся. *Забѣлилася ко-жѣ-та на крака.*

- Забѣлваніе** и **забѣлованіе**, *с. ср.* отъ **забѣлвамь**. **Забѣлваніе**.
- Забѣлѣивамь** и **забѣлѣивамь** (да ся), *гл. възвр. свр.* Да подкачѣ да ся бѣлѣивамь, да ся бѣлѣивамь.
- Забѣлѣть**, *с. ж.* Вѣсно нѣчто, като масло, зехтинъ, яйце, что ся туря въ ястие, за подбѣлваніе; подбѣлѣ, забѣлѣ; подбѣлка къ яствамь.
- Забѣлѣивамь** и **забѣлѣивамь** (да забѣлѣивамь), *гл. д.* **Забѣлѣивамь**: 1) Турямь бѣлѣгъ, бѣлѣжкѣ на нѣчто; **отмѣчатъ**, **замѣчатъ**, **обозначать**, **назначать**. *Забѣлѣивамь си овця-ты да ся познаватъ. Ле-ма го е забѣлѣжилъ Господь на ухото! Не съмь го забѣлѣжилъ на ухото.* 2) Запшевамь, зарѣзvamь нѣчто да го помнѣж; **замѣчатъ**. *Забѣлѣжи го на книгѣ да не забораиши.* 3) Турямь въ ума си. *Забѣлѣжи добръ какво ти казвамь.* 4) Запомнивамь. *Казвамь му, учи го, ала не забѣлѣжа.* 5) Съглядвамь, съзираямь; **замѣчатъ**, **уемѣтривать**, **увидѣтъ**. *Забѣлѣжигъ отдалеч нѣчто като да шавре.* 6) Съглядвамь, смотривамь, саникасамь; **замѣчатъ**. *Отъ думи-ты му и отъ погледа му забѣлѣжамь, че е гусенъ.* 7) Усѣивамь; **чувствовать**. *Забѣлѣжвамь, че ми става то студено, то тепло. — мѣя, гл. стр.* Бывамь забѣлѣженъ.
- Забѣлѣиваніе** и **забѣлѣиваніе**, *с. ср.* отъ **забѣлѣивамь**. **Забѣлѣиваніе**.
- Забѣлѣжка**, *с. ж.* **Забѣлѣжено** на нѣчто, бѣлѣжка, бѣлѣгъ; **мѣта**, **замѣта**, **замѣтка**, **примѣта**, **примѣчаніе**.
- Забѣлѣжница**, *ум. ж.* отъ **забѣлѣжка**.
- Забѣлѣжѣж**, *ишь*, — **жилъ**, *гл. свр.* отъ **забѣлѣжвамь** и **забѣлѣжамь**. — **женитый**, *прич. стр.*
- Забѣлѣжнамь** (да забѣлѣжѣж), *гл. д.* **Забѣлѣжвамь**.
- Забѣлѣжваніе** *с. ср.* отъ **забѣлѣжамь**. **Забѣлѣжваніе**.
- Забѣлѣж** (да ся), *ешь*, — **лѣлся**, *гл. об. свр.* Да подкачѣ да ся бѣлѣж.
- Забѣлѣж**, *ишь*, — **ляль**, *гл. свр.* отъ **забѣлѣвамь** и **забѣлѣвамь**. — **ленчый** *прич. стр.*
- Забѣлѣнамь** (да забѣлѣж), *гл. д.* **Забѣлѣвамь**.
- Забѣлѣваніе**, *с. ср.* отъ **забѣлѣвамь**. **Забѣлѣваніе**.
- Забѣсвамь** и **забѣсувамь** (да забѣсѣж), *гл. д.* Подкачамь да бѣсѣж, **завѣсвамь**; **начинять вѣшать** (о людіяхъ).
- Забѣсѣивамь** (да забѣсѣивамь), *гл. ср.* Подкачамь да бѣсѣивамь, и въ двѣ-тѣ знаменованіа на тѣхъ рѣчь.
- Забѣсѣивамь**, *ешь*, — **нѣль**, *гл. свр.* отъ **забѣсѣивамь**; **зашалить**, **забѣсѣиться**.
- Забѣсѣж**, *ишь*, — **силъ**, *гл. свр.* отъ **забѣсѣивамь**. Да **завѣсѣж**.
- Забѣсѣиваніе** и **забѣсѣиваніе** (да ся **забѣсѣивамь**), *гл. об.* **Забѣсѣивамь**, **зашалѣвамь**, **замѣсѣивамь**; **зашалѣвамь**; **замѣсѣивамь**.
- Забѣсѣиваніе** и **забѣсѣиваніе**, *с. ср.* отъ **забѣсѣивамь**.
- Забѣсѣиваніе** (да ся), *ишь*, — **тился**, *гл. свр.* отъ **забѣсѣивамь**. Да ся **забѣсѣивамь**, да ся **зашалѣвамь**; **замѣсѣивамь**.
- Завѣбѣж**, *ишь*, — **билъ**, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да **завѣбѣж**, да **замамѣж**, да **застрѣвѣж**; **начать примѣивать**, **вѣбитъ**.
- Завѣбѣж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. свр.* отъ **завѣбѣивамь**, **подкачамь** да **вадж**, да **изваждамь**, да **изкарвамь**; **начать вынимать**.
- Завѣбѣж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. свр.* отъ **завѣбѣивамь**, **наваждамь**, **пожѣ**; **оросить**. — **денчый**, *прич. стр.* **Наваденчый**, **напоенчый**; **оросѣнчый**.
- Завѣбѣж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. свр.* отъ **завѣбѣивамь**. Да **скарвамь**, да **свадж**; **поссѣорить**, **разсѣорить**. — **денчый**, *прич. стр.* **Скарпанчый**, **сваденчый**.
- Завѣбѣж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да **вадж**, да **клонамь**, да **ковладж**, да **завѣбѣж**.
- Завѣбѣиваніе** (да **завѣбѣж**), *гл. д.* **Подкачамь** да **вадж**, да **изваждамь**, да **изкарвамь**.
- Завѣбѣиваніе** (да **завѣбѣж**), *гл. д.* 1) **Подкачамь** да **вадж**, да **пожѣ**; **начинять орошать**. 2) **Наваждамь**, **пожѣ**, **полпвамь** **градниъ**, **пшѣвж**; **оросить**. *Завѣбѣж бѣба*, **навади го**, **напои го**. 3) **Намокровамь**, **заливамь**; **омочить**, **заливать**.
- Дворты мететь, градомь слѣзы ропить,
Съ слѣзы ми дворты **завѣбѣж**. *Пѣс.*
- Завѣбѣиваніе** (да **завѣбѣж**), *гл. д.* **Скарвамь**, **сваждамь**; **сѣорить**, **разсѣоривать**. *Завѣбѣж Пятка съ селянѣ-ты*. — **мѣя**, *гл. вз.* **Скарвамь**, **сваждамь**, **разваливамь** съ **нѣкого**; **сѣорить**, **разсѣоривать**.
- Завѣбѣиваніе**, *с. ср.* отъ **завѣбѣивамь** и **завѣбѣивамь**. **Завѣбѣиваніе**.
- Завѣбѣиваніе**, *с. ср.* отъ **завѣбѣивамь**. **Завѣбѣиваніе**, **поше**; **оросѣніе**.
- Завѣбѣиваніе**, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да **вайкамь**, да **заохкамь**, да **заахкамь**; **заахчать**, **заохчать**. — **мѣя**, *гл. възвр. свр.* Да подкачѣ да ся **вайкамь**, да ся **заахкамь**.
- Завѣбѣж**, *с. ж.* Обычай да ся **обличать** **по-нѣидѣ** на **Ивановъ-день** съ **смѣшны** **дрѣхты**, та да **правять** **различны** **смѣхурни**.
- Завѣбѣно**, *нар.* **Завѣбѣно говори**, **блѣболн**, **печисто говори**, та **мѣчно** му ся **разбира**.
- ***Завѣбѣж**, *пр. иснзм.* **Т.** **Сиромѣж**, **горкчый**,

клягый, злочастый. *Завалиа Стопань, умрѣла му жена-та. Завалиа-ты дѣца, осталы безъ майкѣ.*

Завалкамь, гл. д. сѣр. Да подкачъ да валкамь, да заваламь, да затръкаламь; завалить, начать катать.

Завално, нар. *Завално говори*, не пзрича добръ думы-ты, мѣчно говори; картавить.

Завалъ, с. м. Т. Болка, тяжкота, досада, притѣсненне отъ нѣкого или отъ нѣчто. *Имамъ завалъ отъ Бойчина. Да нѣмамъ завалъ отъ никого*, никой да не мя закача.

Кефилъ да ми даде меджлисъ-тъ,
Завалъ за мене да нѣма. *Иѣс.*

Завалѣвамь (да завалижъ), гл. ср. За дѣждь, снѣгъ, градъ: подкачамъ да валъ, да пдъ, залетѣвамь. *Завалъ дѣждъ. Завалѣ снѣгъ.*

Завалѣванне, с. ср. отъ завалѣвамь.

Завалижъ, ишь, — лѣлъ, гл. сѣр. отъ завалѣвамь. Да залетъ, да заидъ; полить, посяпаться (о дождѣ, о снѣгѣ).

Завалижъ, ишь, — лѣлъ, гл. сѣр. отъ заваливамь и завалинамь. 1) Да затрунамь, да натрунамь; завалить, загрузить, загромоздить. 2) Да запрѣчь, да заградъ; загородить, заставить. 3) Да повалъ, да катуръ, да застѣчь; повалить, опрокинуть. 4) Да повалъ, да надвижъ, да надборъ; преодолѣть, побороть. 5) Да накладъ, да стѣкнж огнь; развести огнь. *Огня да завалъ, кахве да му направъ.* — **лѣный**, прич. стр. 1) Затруненный, натруненный; заваленный, загрузенный, загроможденный. 2) Запрѣченный, заграденый; загороженный, заставленный. 3) Поваленый, катуреный, бжкнжтый; поваленый, опрокинутый. 4) Поваленый, надвитый, надбореный; преодоленный. 5) Накладеный, стѣкнжтый; разведенный (объ огнѣ).

Ты мене рано да скорнешь,
Кога ми стане свѣгъръ-тъ
Огнь да найде завалень. *Иѣс.*

Заваливамь (да завалижъ), гл. д. Завалинамь.

Заваливанне, с. ср. отъ заваливамь. Заваливанне.

Завалинамь (да завалижъ), гл. д. Заваливамь.

1) Затрунамь, натрунамь, утрунамь; заваливать, загромождать, загрузать, окидывать. 2) Запрѣчвамь, прѣпрѣчвамь, заграждать; загоразживать, заставлять. *Завалили нѣта ди не може кола да ми нжтъ.* 3) Поваламь, катурнамь; валить, опрокидывать. *Завалили волъ да го ковжтъ. Законъ бабъ (булкѣ) завала. Хатжръ булкѣ завала.* 4) Поваламь въ борене,

надвивамь, надборвамь; преодолевать, поборать. *Ако му назимъ гащи-ты, не можешъ го завали.* 5) За огнь, наклаждамь, стѣкамь; разводить (огнь). *Завали огнь да ся огрѣемъ.* 6) Говоръ завално, завалено, нечисто, та мѣчно ся разбира, пелтж фелтж; картавить. — **мся**, 1) гл. стр. Бывамъ завалень. 2) гл. взвр. Начинамъ да ся валъ, да ся трунамъ. да ся катурнамъ, да ся поваламь. 2) Кылкамся, политать, сплитамся, спотурнамся, кога съмъ пинаць.

Завалинамь, гл. д. сѣр. 1) Да подкачъ да валнамь да завалкамь; завалить. 2) Съ валнане да направъ нѣчто; свалить. *Да завалинамь плѣсть; свалить войлокъ.* 3) Да уваламь на валавпцъ; свалить на валинѣ. *Да завалинамъ обж.* 4) Да замѣсь; замѣсйтъ. *Да завалинамъ тѣсто за едик питъ.* 5) Да уваламь, да направъ нечисто, да умачкамь, да наваламь; замарать, запачкать, завалить. *Завалижъ си дрѣвж-тж.* — **мся**, гл. стр. *Да ся завалъ плѣсть. Аба-та ся завалъ. Да ся завали тѣсто. Завалила ми ся е дрѣва-та.* — **лѣный**, прич. стр.

Заваливанне, с. ср. отъ завалинамь, да завалижъ. Заваливанне: 1) Затрунванне; заваливанне. 2) Поваливанне, катурванне.

Завалица, с. ж. Така наричатъ поиѣидѣ денна, въ който ся е вѣпчалъ нѣкой.

Завалисамъ, гл. д. сѣр. Да подкача да вансвамь, да забагръ, да забонаднсамь; начать красить.

Завара, с. ж. Кога заваръ нѣкой нѣкого, завариванне, свара, свариванне; заставанне. *Това бы на злж заваръ.*

Заварамъ (да ся), гл. об. сѣр. Да подкачъ да ся варамъ, да ся закарамъ, да ся запрѣширамъ, да ся заджокамъ; начать сеорить-ся, брапиться.

Заварвамъ и **заварювамъ** (да заваръжъ), гл. д. Заваривамъ.

Завардвамъ и **завардувамъ** (да завардъжъ), гл. д. 1) Начинамъ да вардъ. *Завардилъ съмъ отозаранъ.* 2) Забранамъ, закрыламъ, запазвамъ, зачювувамъ; защищать, отстаивать, охранять, предохранять, сохранять. *Де не бѣжъ го завардилъ, щаше да го бие. Завардилми горж-тж да ж не стѣкжтъ.* 3) Чакамъ нѣкого да мене отиѣидѣ за да го уловъ; подстергать, сидѣть въ засѣду. 4) Захващамъ нѣкое мѣсто да ловъ конто заминувать оттамъ (за хайдуты). *Завардили сжклисурж-тж, та не оставать никого да мене.* — **мся**, 1) гл. стр. Бывамъ заварденъ; защи-

ца́тыся. 2) *гл. вѣзвр.* Запавзався, забравшався, зачыювався; зашцица́тыся. *Да не бѣжъ ся завардилъ, цѣашъ мя удари по главл-тж.*

Завардваніе и **завардуваніе**, *с. ср.* отъ **завардвямъ**.

Завардж, *ишь*, — *диль, гл. свр.* отъ **завардвямъ**. 1) Да забравъ, да запавъ, да зачыювамъ; зашцититъ, отстойтъ, предохранитъ. 2) Да причакамъ; подстеречъ. — **депгый, прич. стр.** Забраненый, запавеный, зачыюваный; зашцищеный, отсѣянный. — *Завардена гора*, дѣто не быва да ся еѣче, бранше, корша; **заказный, заповѣднй лѣсъ**.

Завареникъ, *ници, с. м.* Заварникъ, сынъ отъ пръвж женъ, когото втора-та жена е заварила, кога си оженила за бацж му, та за неж е завареникъ, пасынкъ; **пасынокъ**, относительно второй женѣ своего отца.

Завареница, *с. ж.* Заварница, дѣщеря отъ првж-тж женъ на нѣкого е *заварница* за вторж-тж му женъ, пащерица; **падчерница**, относительно второй женѣ своего отца.

Завареничя, *ум. ср.* отъ **завареникъ**.

Заварзбсамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да варзосамъ, да валсамъ яйца за Велидепъ.

Заваргамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да варгамъ, да забрзгамъ; **заспшыйтъ**.

Заварливый, въ, ва, во, пр. Срѣшася въ иѣсьнь:

Дотече ми рѣка, рѣка заварлива
Отъ Будима града доръ до Овче поле.

Заварне, — *ишло, гл. свр.* отъ **заварнува**.

Заварникъ, *ници, с. м.* Завареникъ.

Заварница, *с. ж.* Завареница.

Заварничя, *ум. ср.* отъ **заварникъ**. Завареничя.

Заварнува (да **заварне**), *гл. безл.* Завалѣва, залита дѣждъ.

Заваросамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да варосамъ, да измазамъ съ варъ.

Заварѣж, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ **заварѣвамъ** и **заварѣямъ**; **заварѣтъ**. — **рѣный, прич. стр.**; **заварѣнный**.

Заварѣж, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ **заварѣямъ**. Да сварж, да затекж, да зафтасамъ; застатъ, застѣгнуть. — **рѣный, прич. стр.** Свареный, затеченый, зафтасаный. *Заварени дѣца*, завареници.

Заварѣвамъ (да **заварѣж**), *гл. д.* Заварѣямъ. **Заварѣвамше, с. ср.** отъ **заварѣвамъ**. Заварѣямше.

Заварѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да варѣкамъ; **завѣпить**.

Заварѣямъ (да **заварѣж**) *гл. д.* Заварѣвамъ: 1) Подкачамъ да варж; **заварѣвать**. *Заварѣли смж, ракиж отъ единъ недѣлж.*

2) Сварѣвамъ, уварѣвамъ; **варѣтъ**. *Заварѣ трѣци да направимъ киросимъ за платно-то.* 3) Запарѣвамъ иѣто съ врѣлж водж да ся затигне да не тече. *Заварѣ бѣжж-тж да не тече.* 4) Два кѣса желѣзо пажежавамъ и съ чюкаше направѣямъ да ся сковжтъ да станжтъ едно, задинвамъ; **заварѣвать** (о желѣзѣ). — **мся**, 1) *гл. стр.* Бывамъ заваренъ. 2) *гл. вѣзвр.* За ранж, за счюпенж кость: **заварѣвамъ, заздраввамъ; зарастатъ, заживатъ**.

Заварѣямъ (да **заварѣж**), *гл. д.* 1) Сварѣямъ, напарѣямъ нѣкого иѣидѣ, зафтасамъ; **заварѣвать**. *Отидохъ у Стокановы, тамъ заварѣжъ Пятка. Не можжжъ да го заварѣж у дома му.* 2) Затичамъ, застѣгамъ, сварѣямъ, фтасамъ, зафтасамъ; **заварѣвать**, **захватыватъ**. *Трѣгилжъ бѣ, не можжжъ да го заварѣж.* 3) Казвася за мжжъ, за женж повторицъ, кога заварѣять дѣца отъ првво-то вѣнчло. *Тя заварѣла едно чадъ, а друго завела.* — **мся**, *гл. стр.* Бывамъ заваренъ. — *Добрѣ заварѣжъ*, отговоръ на здрависване: *добрѣ дошжъ.* — *Така смж заварѣли отъ бацж, отъ майкж*, така смж видѣли, така смж ся научили отъ бацж, отъ майкж.

Заварѣямше, с. ср. отъ **заварѣямъ**. Заварѣямше.

Заварѣямше, с. ср. отъ **заварѣямъ**. Сварѣямше, зафтасамше.

Заварѣвамъ гл. ср. свр. Да подкачж да варѣвамъ, да бавж дѣца; **начатъ ияничить**.

Завдѣгамъ, гл. д. свр. Да подкачж да вдѣгамъ.

Завдѣгамъ и **завдѣгнувамъ** (да **завдѣгнж**), *гл. д.* Задѣгамъ: 1) Вдѣгамъ, повдѣгамъ; **подниматъ**.

Вуйча си на грѣбъ заведѣгнж,
Та го въ горж-тж занесе. *Иѣе.*

2) Зимамъ, отписамъ, отградвамъ; **уносить**. *Завдѣгнжжъ му вѣнчж-тж кжцж, зехж му, отнесохж му, обрахж му вспчко, что имаше въ кжци.* — **мся**, *гл. вѣ.* Ставамъ, трѣгамъ, опжтвямъся мнозина. *Цѣла-та махала ся заведѣгнжла за хорото. Завдѣгнжжъ ся вѣнчж-тж си кжцж, та трѣгнжжъ по госте.*

Завдѣгамше и **завдѣгнувамше, с. ср.** отъ **завдѣгамъ** и **завдѣгнувамъ**.

Заведѣжжъ, нар. 1) На единъ иѣтъ, обед-иѣжъ; **разомъ, сразу**. *Изаде го заведѣжжъ.* 2) За единъ иѣтъ; **на одѣнъ разъ**. *Това ми стига заведѣжжъ да ся на-камъ.* 3) Тога си чѣсъ, изведѣжжъ; **вдругъ**. *Заведѣжжъ сврши всичко.*

Заведѣйка, с. ж. 1) Мама, кожто е отвелъ, увѣлжжъ иѣбой, както правѣтъ по села-та,

за да ся ожени за неж, отмпца; уведѣн-
ная невѣста. 2) Булка, жена, която е та-
ка увлѣчена; вышедшая за мужа уводомъ.

Заведѣ, ешь, — ведохъ, — велъ, *гл. свр.*
отъ завѣждамъ и завѣждамъ; завести.
— денъый, *прич. стр.* Заведено не е като
сжще.

Завѣждамъ (да заведѣ), *гл. д.* Завождамъ.
Завѣждане, *с. ср.* отъ завѣждамъ. Заво-
ждане.

Завѣзвамъ, в. завѣзвамъ.

Завѣзвамъ и завѣзувамъ (да завезѣ), *гл.*
д. Завозвамъ.

Завезѣ, ешь, — везохъ, — везълъ, *гл. свр.*
отъ завѣзвамъ и завѣзвамъ; завести.
— зѣнъый, *прич. стр.*; завезѣнный.

Завѣлиѣ, ишь, — лилъ, *гл. д. свр.* Да под-
качъ да велѣ, да говорѣ, да заповѣдамъ,
да повѣлавамъ; заговоритъ, начатъ ве-
лѣтъ.

Завеселиѣ (да ся), ишь, — лился, *гл. свр.*
отъ завеселивамъ; завеселитъся.

Завеселивамъ (да ся завеселиѣ), *гл. об.*
Подкачамъ да ся веселиѣ; начинатъ весе-
литъся.

Завехтѣвамъ (да завехтѣѣ), *гл. ср.* Под-
качамъ да ставамъ ветхъ, да вехтѣѣ; на-
чинатъ старѣтъ, ветшатъ.

Завехтѣѣ, ешь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ за-
вехтѣвамъ.

Завечѣрамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачъ да
вечерамъ; начатъ ужинать.

Завѣмамъ (да завѣмѣ), *гл. д.* Завзимамъ.
Завѣмане, *с. ср.* отъ завѣмамъ и завѣ-
мамъ. Завзимане.

Завѣмѣ, ешь, — зѣлъ, *гл. свр.* отъ за-
вѣмамъ и завѣмамъ; запятъ. — зѣме-
нъый и — зѣтъый, *прич. стр.* 1) Зах-
ванжтъый; занятъый. 2) Навдигнжтъый, прѣ-
взятъый, прѣнесенъый отъ гордостъ.

Завѣмамъ (да завѣмѣ), *гл. д.* Завземамъ:
1) Захващамъ, запразднювамъ нѣчто; зани-
матъ. 2) Завладѣвамъ, заботисвамъ. *Завзе-
гж ны мерж-тж, та нѣма дѣ да си
пасемж добытка. — мся, 1) гл. стр.*
Бывамъ завзетъ. 2) *гл. възвр.* Захващамъ
нѣкож работж; братъся за что 3) Наем-
мамъ да свѣршж, да направж нѣчто; братъ-
ся за что. *Той ся завзима за всичко,
а ничто не може да изврши.* 4) Опра-
wiamъ, дохождамъ на себе си, замогвамъ,
завръщамъ, даврандисвамъ; поправляться,
оправляться, обмогатъся, омогатъся. *По-
олекж ми отж болестъ-тж, та подка-
чихж да ся завзимамъ. Нивж-тж бѣгж
позагорѣлж, нж като повалѣ джждж, пакъ
ся завзегж.* 5) Въздигамъ слѣдъ пзнада-
не, замогвамъ, даврандисвамъ; подниматъ-

ся (въ своѣмъ состоянїи). *Западнжлж
бѣгж, нж пакъ ся завзегж.*

Завѣмане, *с. ср.* отъ завѣмамъ и за-
вѣмамъ. Завземане.

Завѣрамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подка-
чъ да ся взирамъ.

Завивамъ (да завивѣ), *гл. д.* 1) Подкачамъ
да виѣж; завиватъ. *Завили смж кжткж
отж сутренж.* 2) Свивамъ; завиватъ, сви-
вать, скрѣчивать. *Завивамъ си кждри-
ци. Завивамъ байракъ, свивамъ, обшрамъ;
свернуть знямя.* 3) Врзavamъ, прѣврзavamъ;
обвиватъ. *Завивамъ си гжжжж, чалмж.*
4) Съ витло, съ бурмж затагамъ нѣчто;
завививать. *Завивамъ витло; вититъ,
вивививать.* 5) Мѣтамъ нѣчто въъ друго,
за да го покрывж, покрывамъ съ нѣчто;
покрыватъ, накрыватъ, прикрыватъ. *За-
вий го съ нѣчто да ся не глѣда. За-
вихж дѣца-та да спяж.* 6) Увивамъ въ
нѣчто; заѣртывать. *Завий го въ едикъ
кржж, въ книгж.* 7) Замахвамъ, заврѣтѣ-
вамъ, извивамъ, замѣрвамъ, засуквамъ да
ударж; замáхивать. *Зави съ вилж-тж,
та щраше му извади очи-тж.* 8) *гл. ср.*
Закрививамъ, поврщамъ на странж, засук-
вамъ, възвивамъ запрѣчивамъ, кршвамъ,
отбивамъ, възврщамъ; поворачивать.
*Врвжжж изж пжтжа донѣйдѣ, на зави-
гж на дѣсно. — мся, 1) гл. възвр.* Вы-
соко лѣтж п ся врѣтж въ въздуха, виѣся
надъ нѣчто; взвиватъся, виться, кружйтъся.

Завился е сивъ, бѣлъ соколъ

На царевы равны дворы. *Пѣс.*

2) За вѣтъръ, за бурж: излизамъ извед-
нжжж п ся врѣтж като вихрушжж; поды-
матъся.

Свихжся. Стойно, завихж

Дѣв сильны, еилны вѣтрушкы. *Пѣс.*

3) Покривамъ съ завивкж, съ чергж или
съ друго нѣчто; одѣватъся, окриватъся,
покрыватъся, обѣртывать. *Завилжя е въ
постелжж-тж като родилжж.* 4) Увивамъ,
загрѣтамъ въ нѣчто, съ нѣчто; заѣртывать-
ся, окидывать. *Гунж да нѣма да ся
завие!* 5) За женско добычя: воджся, нарѣ-
ся, развождамъ, разпасвамъ; бѣгаться,
лрватъ, случатъся, обгонятъся. *Крава-та
ся е завила, заводилася.* 6) *гл. стр.* Бы-
вамъ завить. 7) Като *гл. безл.* *Завило
му ся е,* пма да му дойде нѣчто до главж-
тж. — *Зави си крака, зави си опашкж-
тж, зави си сущѣ-то,* отиде, зе си пжтж.
*Завилъ си крака на едикъ странж. —
Завилъ изж горж-тж, завилъ по ссла-та,
отишълъ изж горж-тж, по села-та, зель
горж-тж, села-та. — Завилъ главж на нѣ-
кждѣ, отишълъ, изгубилъся, та го нѣма ни-*

какъвъ. — *Завивамъ пкъъ*, съ прѣтъ, съ къѣчкъ или съ дръжкъ-тъ на металъ вртѣтъ пкъа пѣкому за да му прѣмине болка-та на корема. — *Завивамъ пѣчто подѣ камъкъ*, прикрывамъ го, направямъ какъ-то да ся не чюе, да не стане явно; *конци хоронитъ*. — *Завилъ му ся е свѣтъ*: а) Брѣти му ся глава-та, става му лоне. *Да тя ударѣ въ тѣла, да ти ся завис свѣтъ-тъ*. б) Слеса ся е, замана ся е, да не знае какъво да прави, довило му е; у него головá вскружилась. *Завилъ ми ся е свѣтъ-тъ отъ него, та ми до-ложда да ся удавѣ*. — *Завила ми ся е глава-та*, отъ работѣ, отъ мьслѣ, отъ мѣжъ съмъ ся заманалъ; головá вскружилась у менѣ.

Завиване, с. ср. отъ завивамъ. — *Завиване главѣ*, лѣкуване болнѣ главѣ съ стягане.

Завивка, с. ж. 1) Что е за завиване пѣчто съ него. 2) Онова, что е за завиване съ него, когато ся еши; одѣло. *Нѣмамъ ни-то постикъ, ни-то завивкъ*.

Завивчица, ум. ж. отъ завивка.

Завидамъ (да заведѣ), гл. д. Завождамъ.

Завиджийка, с. ж. Завистница; завистница.

Завиджина, с. м. Завистникъ; завистникъ.
Завидливый, въ, ва, во, пр. Завистливый; завистливый.

Завидѣли (да ся), — *лилося*, гл. свр. отъ завидѣлилася.

Завидѣлилася, с. ср. отъ завидѣлилася.
Разсѣвнуване, задешаване; развѣтъ.

Завидѣлилася (да ся завидѣли), гл. безл. Подкача да става видѣло, разсѣвнулася, задешавася; развѣтатъ.

Завидѣ, ишь, — *дѣлъ*, гл. д. свр. Да подкѣжъ да видѣ; завидѣтъ. *Завидѣлъ ги съмъ отъ единъ чясъ мѣсто*. — *дженя*, гл. стр. свр. Да подкачѣ да ся видѣ, да ся провидѣ отдалечъ; завидѣтъсь.

Завидѣ, ишь, — *дѣлъ*, гл. свр. отъ завидѣдамъ; позавидовать.

Завидѣдамъ (да завидѣ), гл. д. Усѣщамъ надъ, досадѣ за добро-то на другого, гжѣкжидисамъ; завидовать. *Завидѣдамъ му на богатство-то; завидую богатству егô*. *Да ти завидать, тѣ да не завидашь*. *Добрѣ си, кога ти завидать, а не кога тя окайвать*. *Грѣя-то завидъ на котела, а и двѣ-тъ черти*.

Завидѣдане, с. ср. отъ завидѣдамъ. Зависть, гжѣкжидисане.

Завилѣвамъ (да завилѣж), гл. ср. Подкачамъ да вилѣж. *Дѣца-та много завилѣж*. *Море-то отъ вчера е завилѣло*.

Завилѣж, ешь, — *пѣлъ*, гл. свр. отъ завилѣвамъ.

Завирамъ (да завирѣ, ешь), гл. д. Въвирамъ, пѣхамъ, втыкамъ, совамъ, мушкамъ; засовывать, всовывать. *Заври го въ дупкъ-тъ, задѣ ковчегъ*. *Завира си носъ-тъ, дѣто не му е работа*, брѣкася, дѣто не му е работа. — *мся*, гл. стр. и *възвр*. Въвирамся, пѣхамся, втыкамся, совамся, мушкася; совѣтъся. *Заврѣлся подѣ одѣра, подѣ амбара*. *Что ся завирашь? Не ся завирай, дѣто пѣмашь работѣ*, не ся брѣкай.

Завирамъ (да завирѣ, ишь), гл. ср. 1) Подкачамъ да врѣ, да кыпнѣ; *закипѣтъ*. *Потжикъ огня да заври вода-та пб-скоро*. 2) Начипамъ да бродѣ; *зображивать*. *Випото завира*.

Завиране, с. ср. отъ завирамъ. Въвиране, пѣхане, втыкане, соване; засовыване. *Заврѣлъ си муцкъ-тъ, дѣто не е за завиране*.

Завиране, с. ср. отъ завирамъ, кога подкачи да врѣ пѣчто; *закипане*, *закипѣне*.

Завиравамъ и **завируювамъ** (да завирѣ), гл. д. Подкачамъ да вирѣ.

Завирѣж, ишь, — *рилъ*, гл. свр. отъ завиравамъ.

Зависамъ, гл. ср. свр. За конь: да подкачѣ да вискамъ, да завищѣ, да зацвилѣ; *заржѣтъ*.

Врана коня ми зависка:

Стани, стани, Вранко юнакъ,

Че плахна заминува. *Пѣс*.

Зависѣж, ешь, — *палъ*, гл. ср. свр. Да зависѣж.

Завистливичѣтъ, чка, чко, пр. *смякч*. отъ завистливый.

Завистливость, с. ж. Свойство на завистливъ; *завистливость*.

Завистливый, въ, ва, во, пр. Който има завистъ, който завижда, завидливый, гжѣкжиджина; завистливый. — *во, нар*. Съ завистъ; завистливо.

Завистникъ, ници, с. м. Който завижда на други-ты, завиджина, гжѣкжиджина; *завистникъ*. *Дѣто е добро-то пѣчто, тамъ и завистникъ-тъ е чясто*.

Завистница, с. ж. Койато завижда на други-ты, завиджийка, гжѣкжиджийка; *завистница*.

Зависть, с. ж. Надъ и досада, които усѣща пѣкой, кога глѣда другого да е пб-добрѣ на пѣчто отъ него; *зависть*. *Дѣто добро-то пѣчто, тамъ и зависть-та чясто*. *Зависть-та е люти болѣсть*.

Зависѣж, ишь, — *сѣлъ*, гл. ср. свр. Да подкачѣ да висѣж, да зависѣж.

Завіткамь, гл. д. свр. Да завнж, да увнж; завернуть. — кантій, прич. стр. Завитый, увитый; завернутый.

Тогай Груе ми зель рогозинж,
Намачкаль ък смолж, хемь катрана,
Завиткаль си младж Груевнж,
Завиткаль ък и си ък запалилж. Пѣс.

— мся, гл. стр. п взвр. Завивамся, увивамся; завёртываться.

Завіцямь (да ся), гл. свр. отъ завіцвамся. **Завіцвамся** п **завіцувамся** (да ся завіцямь), гл. об. За свнжж: водпся, жарпся, распасвся. *Завицалася свиня-та.*

Завицжъ, ѡшь, — щяль, гл. ср. свр. За конь: да подкачж да внцж, да завискамь, да зацпилж; **заржать**.

Завіжъ, ешь, — виль, гл. свр. отъ завівамь. — вѣтый п — вѣсый, прич. стр. *Завито то (покрзито-то) млѣко коткы-тж не лочяты. Бубрекж-тж му е завиенж у лой.* — **Завіто**, нар. Казвася за хубаво, пзвито пѣване. *Славн-ти ся надспрѣваряты кой пѣ-завито и пѣ-расно да пѣе и извива гласа си.*

Завлѣдамь, гл. свр. отъ завлѣдвамь. — дапый, прич. стр. Завладѣный; завладѣнный, овладѣнный.

Завлѣдвамь п **завлѣдувамь** (да завлѣдамь), гл. д. 1) Подкачамь да владамь; начинать владѣть. 2) Завладѣвамь.

Завладжкѣвамь, гл. ср. свр. Да подкачж да владжкѣвамь; начать архіерействовать.

Завладжчвамь п **завладжчювамь** (да завладжчж), гл. д. Ржкополагамь нѣкого за владжжж, владжжж; посвящать въ архіерей.

Завладжчване п **завладжчюване**, с. ср. отъ завладжчвамь. Владжчеше.

Завладжчжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ завладжчвамь.

Завладѣвамь (да завладѣжъ), гл. д. Завладвамь, обладавамь, завзимамь, присвоивамь си нѣчто, усвоивамь; овладѣвать.

Завладѣване, с. ср. отъ завладѣвамь; завладѣше.

Завладѣжъ, ешь, — дѣль, гл. свр. отъ завладѣвамь. Да завладамь; завладѣть, овладѣть. — **дѣбый**, прич. стр. Завладанный, обладабый, присвоеный, усвоеный; завладѣнный, овладѣнный.

Завлѣзамь, гл. ср. свр. Да подкачж да влазнамь, да завлзамь.

Завлѣсвамь п **завлѣсувамь** (да завлѣсж), гл. д. Въ живописанпето, завлччямь два шара единъ съ другый така, каквото да не бѣдъжъ отдѣленъ, а да ся сливать едншь съ другый.

Завлѣсване п **завлѣсуване**, с. ср. отъ завлѣсвамь.

Завлѣсжъ, ишь, — силъ, гл. свр. отъ завлѣсвамь. — **сеный**, прич. стр.

Завлѣчвамь п **завлѣчювамь** (да завлѣчж), гл. д. Начпнамь да влачж.

Завлѣчжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ завлѣчвамь. — **ченый**, прич. стр.

Завлѣчямь (да завлѣчжъ), гл. д. Завлччямь.

Завлѣчанпє, с. ср. отъ завлѣччямь. Завлччаше.

Завлѣзамь, гл. ср. свр. Да подкачж да влчзамь, да завлазнамь.

Завлѣччямь (да завлѣчжъ), гл. д. Завлччямь: 1) Начпнамь да влѣчж. 2) Съ влѣчене занаснамь; затѣсживать. *Конь-тж мя завлѣче възз камжжж; лошадь намчала меня на камень.* 3) Отвлччямь, относнамь, отвождамь; заволакивать, завлекать, увлекать, уносить. *Влѣжж-тж завлѣче еднж овцж. Завлѣче го вода-та. Отъ вѣтврж иде, бура го завлччя.* 4) Завождамь насплж; увлекать, затѣсживать. *Завлѣче мя у тѣжж.* 5) Бранжж, забранивамь нпвж, угарь; боронить. *Завлѣжжж нивж-тж, угарь-тж.* 6) Застпламь, затупламь; обволакивать. *Облакж завлѣче мѣсячнж-тж;* мѣсяць обволоклѣ облакомь. — мся, 1) гл. стр. Бывамь завлѣченъ. 2) гл. взвр. Съ мжжж, пасплж отпвамь допѣжждѣ. затѣтрывамся, довлчччямся; доволакиваться, дотѣсживаться, доплетаться. *Да ся завлѣжж у дома*, да си пдж у дома.

Завлѣчанпє, с. ср. отъ завлѣччямь. Завлччаше.

Завлѣччювамь, гл. д. свр. Да подкачж да влѣччювамь; замутить. — мся; гл. взвр. свр. Да подкачж да ся влѣччювамь, да ся забунжж; замутиться.

Завлѣхжумь, гл. ср. свр. Да подкачж да влѣхжумь.

Завлѣччѣжъ (да ся), ишь, — чиль, гл. об. свр. Да станж като влѣжж, да ся вѣвлѣчжж, да ся увлѣчжж.

Завлѣзжъ, ешь, — вохъ, — зль, гл. ср. свр. 1) Да влѣзж. 2) Да ся заннж въ нѣчто, та да не виждамь п не чювамь, какво става около мене.

Азе му рекохъ, сестро: помози Богъ!
Отчто бѣше оно въ кнжж завлѣзело,
Оно на мене, сестро, не ми отговорило. Пѣс.

Завлѣжжъ, влѣчешеь, — влѣжжж, — влѣжжж, гл. свр. отъ завлѣччямь п завлѣччямь; затѣсживать, зятанчить; заволачь, завлѣчь, увлѣчь, унѣсть; заборонить; обволачь. **Завлѣччѣбый**, прич. стр.

Завнпжъ, ппци, с. м. Земнжж, зимнжж.

Заводжъ, ишь, — диль, гл. д. свр. Да подкачж да водж, да поведж. *Вижж го, какжжж е заводилж хоро-то!* — **джся**, гл.

възвр. свр. За женско животно: да подкачъкъ да ся водж, да ся завнж. *Крава-та ны ся заводи*

Завѣждамь (да завѣдж), *г. д.* Завѣждамь:

1) Воджъ нѣкого нѣбждѣ; вестѣ, загодѣтъ, приподѣтъ, отводѣтъ. *Завѣждамь дѣца-ти въ черквж да гы причистж. Поведися по мужж да ты заведе на лайно. — Заведи го при пона, да му чете молитвж, казватъ за нѣкого, кога не си е съ вщчкѣтъ си умъ. 2) Закарвамь. *Заведождж го да го сждѣтъ. Завѣждамь коша да го кождж.* 3) За женж, кога повтори, та ся ожени, завѣжда дѣца-та си отъ прѣвѣтъ мжж. *Тя заварила едно чядо а завела друго. — мжж, г. стр.* Бывамь заведенъ. — *Заведохъ Стоана въ училище-то, пил: заведохъ го да ся учи, дадохъ го да ся учи на книгж. Заведохъ го на занакатж, дадохъ го да учи занаятъ.**

Завѣждане, *с. ср.* отъ завѣждамь. Завѣждане.

Завѣзвамь и завѣзувамь (да завѣзж и да завѣзж), *г. д.* 1) Подкачамь да возж. 2) Завѣзвамь, закарвамь нѣйдѣ; отвозѣтъ.

Завѣзж, *ишь*, — *зилъ, г. свр.* отъ завѣзувамь. Да подкачж да возж.

Завѣой, *с. м.* Мѣсто на нать, на рѣжж, на плавинж, дѣто завива на еднж или на другж странж; извоѣ, врьтопж; поворѣтъ на дорѣгж, на рѣкѣ, въ горѣхъ, затокъ, загибъ, изгибъ, излучина, крѣкъ.

Завѣойчя, *ум. ср.* отъ завѣой.

Завѣонѣвамь (да завѣонѣж), *г. ср.* 1) Начинамь да вошжж, засмрьдѣвамь; завонѣтъ, засмрьдѣтъ. *Рѣба-та завонѣва отъ глѣвж-тж. Нѣчто завонѣ.* 2) Ставамь во-нящъ, въонявамь, замиривамь, вмиривамь, втжхвамь; тухнуть, засмрьдѣтъ. *Рѣба-та завонѣ.*

Завѣонѣване, *с. ср.* отъ завѣонѣвамь.

Завѣонѣж, *ишь*, — *нѣлъ, г. свр.* отъ завѣонѣвамь.

Завѣорка и

Завѣорна, *с. ж.* 1) Кѣчка, дръяна или желѣзна, заврѣна за да скачи или скрѣни нѣчто; чивина, кама; деревянный или желѣзный тубѣй гвоздъ, болтъ, служащѣй къ прикрѣпленю или скрѣпленю чегѣ либо. 2) На кола кѣчка-та, коато е прокарана прѣзь гарванца, зарема в тяглича, за да държи зарема прикаченъ на тяглича; заносъ. 3) На пзлакъ прѣтчка-та съ валкж на краи, коато ся изкачва и свали въ масура, та прави да ся качва вода-та въ него; поршень. 4) Сюрме на врата за закличане, заврѣница, закличалка, заключалка, засовни-

ца, ключалка; запѣрка, задвѣжка, засѣвка.

Завѣонѣвамь, *г. ср. свр.* Да подкачж да во-ювамь; начѣтъ воевѣтъ.

Завѣонѣж, *ишь*, — *вѣлъ, г. ср. свр.* Да подкачж да вожж, да завѣжж; заивѣтъ.

Завѣорѣгамь, *г. д. свр.* Да подкачж да впрѣгамь.

Завѣрага, *нар.* 1) Напраздно, безъ ползж. *Работихжж завѣрага.* 2) Наврага, поврага.

Завѣрагѣвамь, *г. ср. свр.* 1) Да подкачж да врагѣвамь; зашалѣтъ. 2) Да подкачж да хытрувамь, да дяволувамь; захитрѣтъ.

Завѣражж, *ишь*, — *жилъ, г. д. свр.* Да подкачж да вражж, да забажж, да заврачювамь, да зачарувамь; начѣтъ ворожѣтъ.

Завѣракъ, *с. м.* 1) Доланъ, что е и за врата междж двѣ стап. 2) Една-та половина на прозорень.

Завѣросѣвамь, *г. д. свр.* Да подкачж да враносѣвамь; начѣтъ сурьмѣтъ.

Завѣранѣж, *ишь*, — *нилъ, г. свр.* отъ завѣранѣвамь; закурѣоритъ. — *цѣпѣтъ, прич. стр.* Затѣкижтѣй съ вранж; закурѣоренный.

Завѣрашавамь (да завѣранѣж), *г. д.* Затѣкамь съ вранж; закурѣоривать. *Намжслили да гы заврашавать въ еднж бѣжж, да гы турять въ бѣжж-тж, на да жж затѣкижтъ.*

Завѣраскамь, *г. д. свр.* Да подкачж да враскамь, да зафраскамь, да затряскамь.

Завѣратарѣвамь, *г. ср. свр.* Да подкачж да вратарѣвамь.

Завѣратначга, *с. ж.* Единъ видъ риза.

Завѣратъ, *с. м.* Въ изречениа: *овратъ, завратъ тамо*, свр. кой кждѣ ще, ты тамъ. *Обратъ, завратъ все токо това ся соборѣва*, навсакждѣ все едно ся приказва.

Завѣратж (да ся), *ишь*, — *тилъ, г. свзвр. свр.* Да подкачж да ся вратж; закобѣнитъ.

Завѣрачѣвамь, *г. д. свр.* Да подкачж да врачювамь, да завражж.

Завѣрацѣмь, *г. д.* Заврѣцѣмь.

Завѣрацѣване, *с. ср.* отъ завѣрацѣмь. Заврѣцѣване.

Завѣрѣжж, *ишь*, — *врѣлъ, г. ср.* Да заврѣжж; заклиѣтъ. *Да не заврѣис токогашъ! Мозжж-тж да му заврѣис!* Кл.

Завѣрѣвѣвамь (да завѣрѣвѣж), *г. ср.* Подкачамь да врѣвжж.

Откажъ ся е зора зазорила, Оттогашъ е войска завѣрѣвѣла. *Пѣс.*

Завѣрѣвѣжж, *ишь*, — *вѣлъ, г. свр.* отъ завѣрѣвѣвамь.

Завѣръгалнамь (да ся), *г. об. свр.* Да подкачж да ся врѣгалнамь, да ся трѣкаламь, да ся валнамь; начѣтъ валѣтъ.

Завръгамъ (да заврълж), *гл. д.* Заврълямъ :

1) Завръгамъ. 2) Връгамъ възъ нѣкого нѣчто, замѣрвамъ; кидать что на когѣ, зашвырывать. *Заврълихъ да го ударж. Завръгамъ нѣкого съ камъне.* 3) Оставамъ нѣчто дѣто не му е мѣсто-то, безъ грижжъ какво ще стане, подвръгамъ, фучкамъ; забрасывать, кидать. *Заврълилъ си дрѣвж-тж, па не знае, дѣ ж е оставилъ.* 4) Оставамъ въ немареше; забрасывать, закидывать, оставяи въ небреженіи. *Заврълилъ си е работж-тж, та годи нагорѣ надолу.*

Завръгамъ, *гл. свр* фтъ завръгвамъ. Да подкачж да връгамъ.

Завръгане, *с. ср.* отъ завръгамъ.

Завръгвалъ (да завръгамъ), *гл. д.* Подкачамъ да връгамъ, завръгамъ.

Завръжжъ, *ешъ*, — връзаль, *гл. свр.* отъ завръзvamъ. Да завяжжъ; завязать. — **връзаный**, *прич. стр.* 1) Сврзанный, завязанный; связанный, священный. 2) Обврзанный съ нѣкакъвъ договоръ, завязанный. 3) Магносанный, та не може да ся сходи, да си остави. 4) Който не умѣе да врши нѣчто, не му иде отъ ржжы, не го бѣва. — *Завръзано писмо*, писмо, въ което буквы-ты сж сврзаны, силетены една съ другж, та мжчно ся чете.

Завръзакъ, *заци*, *с. м.* 1) Нѣчто дѣто не расте колкото трѣбва. 2) За чловѣкъ, за конь и пр.: не голѣмъ, пѣ стягнжтъ, съ такж направж; обитѣтъ, чирегъ, шкрепъ; плѣтныи, коренастый, крѣико слѣженный. — *Дрво завръзакъ*, на което жилкы-ты сж силетены, та мжчно ся цѣни; кряжѣвина, свиловатое дѣрево.

Завръзаный, *прич. в.* завръжжъ.

Завръзачя, *ум. ср.* отъ завръзакъ. *Дѣтя завръзачя.*

Завръзvamъ и **завръзvamъ** (да завръжж), *гл. д.* Завязvamъ: 1) Подкачамъ да връзvamъ, да вязvamъ. 2) Връзvamъ, свръзvamъ; завязывать. *Завръжи човала да не ся разсѣтва жито-то.* 3) Уврзvamъ нѣкого за нѣчто, договарямся съ него така, каквото да не може да прави каквото ще. 4) (ѣ вражане и съ заричанна правж да си схване нѣкой, та да не може да ся остави, да ся сходи. 5) За растенна-та: връзvamъ, хванамъ, правж плодъ, сѣми, зрѣно; **завязывать** (о цвѣтахъ и плодѣхъ). *Нивж-тж завръзжж зрѣно.*

Въ горж-тж има аблѣжж
Девятгодишж жлѣжж,
Тжжи годишж нивжжла,
Цвѣжжла и завръзала
Едиж ми златжж аблѣжж. *Пѣс.*

*Овошжж-тж цвѣжжж, нѣ не завръзжж.
Когѣ просо завръжж, тогѣс жѣрж готви.*
(б) За женж: зачvamъ, ставамъ трудна, тяжка; зачипать.

Рожба да завръжешъ,
сладѣкъ животь да имашъ,
Когѣ рѣба пѣе, кога Дунавъ дума. *Пѣс.*

— *мѣя*, 1) *гл. стр.* Бывамъ завръзанъ. *Уста-та на хора-та не сж човаль да ся завръжжжтъ.* 2) *гл. вѣзвр.* Уврзvamъ, договарямся за нѣчто; обязывать. — *Завръзжжж го съ намученъ конецъ*, казвася за сговоръ нагласенъ и нѣкакъ увръзанъ. — *Щемъ цвѣнемъ и завръжжж*, пѣма да нѣ бѣде. *Цвѣжжж, ала не завръзжж.*

Завръзване и **завръзване**, *с. ср.* отъ завръзvamъ. Завязване.

Завръзка, *с. ж.* 1) Завръзване. 2) Връзка, визка, крыпа, тесма, плп връвь, съ кождо е завръзано нѣчто; завязка, связка.

Завръзчица, *ум. ж.* отъ завръзка; завязочка.

Завръзъ, *с. м.* 1) Когѣ ся завръже чловѣкъ да направи нѣчто, връзка; обязательство, условіе. *Това е голѣмъ завръзъ.* 2) Връзъ, плодъ, родъ, рожба; завязъ. *Цвѣтъ да цвѣти, завръзъ да не завръже!* Клятва.

Завръкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да връкамъ, да завръчж.

Завръичъ, *ешъ*, — *нжлъ*, *гл. ср. свр.* Съ връчане да отидж нѣкждѣ.

Стори мя, Боже, направи
На какво-годъ нилеце:
Далеко да си завръичж
На Святогорскый монастырь. *Пѣс.*

Заврълѣvamъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да врълѣvamъ; замалить, забуйнить, засврѣивствовать.

Заврължъ, *ишь*, — *лплъ*, *гл. свр.* отъ завръгамъ и заврълямъ. — *леный*, *прич. стр.*; заброшенный.

Заврълямъ (да заврълж), *гл. д.* Завръгамъ. **Заврълямъ**, *гл. д. свр.* Да подкачж да врълямъ, да завръгамъ.

Заврълчане, *с. ср.* отъ заврълямъ. Завръгане.

Завръие, — *нжло*, *гл. безл. свр.* Да подкачи да врѣе, да заварии, да завали. *Завръжжжж сѣбжжж, покрьжжж траговжж.*

Завръиница, *с. ж.* Дость за закличане врата, закличалка, заключалка, заворина, засовница, ключанка; заднійжа, засѣвка, запирка.

Завръичъ, *ешъ*, — *нжлъ*, *гл. свр.* отъ завръичамъ. Да повръич; заворотить, поворотить. — *нжтый*, *прич. стр.* Повръичтый; завороченный, повороченный. — *Когѣ завръичж, чтото завръичж, дѣто за-*

врѣтѣ, както заврѣтѣ, който ми ся изпрѣчи, чтою ми ся надѣе, дѣто и както ся случи; кого ни понаѣло, что ни понаѣло, гдѣ ни понаѣло, какъ ни понаѣло. *Удари кого дѣ заврѣтѣ. Тамъ и нѣж что заврѣтѣ. Работи както заврѣтѣ. Говори чтою заврѣтѣ, что му дойде до уста-та.*

Заврѣтамъ (да заврѣтѣ), гл. д. 1) Заврѣтѣвамъ. 2) Задрѣкамъ, увардвамъ, запазвамъ. *Не може да заврѣти ничто, чтою му дадѣшь, все цѣ го развали. Не може да заврѣти ратай, не му стои ратай. — мѣя, гл. възвр. 1) Запрамаея, стоѣтъ нѣидѣ. Не ся заврѣта у дома, все ходи. Берѣ, берѣ, ала кога изтунит, никой нѣма да ся заврѣти. 2) Не траж. Не му ся заврѣта доблѣтѣжъ. Не му ся заврѣта пара въ джеба. Отъ изидици не може да ся заврѣти кокошка въ двора.*

Заврѣташе, с. ср. отъ заврѣтамъ.

Заврѣтѣвамъ (да заврѣтѣ), гл. д. 1) Подкачамъ да врѣтѣ; завертѣтъ. 2) Съ врѣтѣне обръщамъ; поворѣчиватъ, оборѣчиватъ. *Заврѣти го ни ступаѣж. 3) Завивамъ, заврѣщамъ, поврѣщамъ на страпѣж; поворѣчиватъ въ стѣрону. Врѣвѣж изъ плѣти, на заврѣтѣжъ камъ горѣтѣж. 4) Врѣтѣ, заврѣтамъ, вѣтѣ, завивамъ, залюѣбвамъ.*

Хватися на хоро, на хоро на главѣж,
Дважъ хоро заврѣтъ, трижъ папуци
стѣнѣж. *Пѣе.*

5) Замахвамъ, завивамъ, пзвивамъ, замѣрвамъ, засувамъ да ударѣж; замѣхиватъся. *Заврѣтъ на лѣво, на дѣсно. Заврѣтъ, изврѣтъ му едикъ плесницѣж, едикъ тонажж, ударѣ му плесницѣж, тонажж. 6) Заврѣтамъ, задрѣкамъ, увардвамъ, запазвамъ. Ничто не заврѣтѣва. 7) Врѣтѣж, разпривамъ нѣчто, ридѣж. Пяшко заврѣтъ добрѣ торговиж-тѣж. Заврѣтъ бацниж-тѣж си стокаж. 8) Обръщамъ другонае, изврѣщамъ, извивамъ. Нека да заврѣти работѣж-тѣж. — мѣя, гл. възвр. 1) Врѣтѣся около нѣчто. Заврѣтѣся като врѣташѣжж. 2) Обръщамея, възвивамея; обраѣтѣся. Заврѣтѣся да го види, той бѣше вяче замѣнѣжж. 3) Замахамея, заврѣщамея, завивамъ, замѣрвамъ; размахиватъся, замѣхиватъся.*

Извади саблѣж фрѣлнѣж,
На ся на лѣво заврѣтъ,
Кога ся на дѣсно обръжж.
Венѣжж потерѣж погуби. *Пѣе.*

4) Запрамаея. *Заврѣтѣся на хоро-то. Заврѣтѣся хоро голѣмо. 5) гл. стр. Бѣвамъ заврѣтѣтъ. — Заврѣтѣвамъ главѣж, махамъ главѣж нѣкому за нѣчто. — Заврѣтѣвамъ нѣкому главѣж-тѣж, замайвамъ*

го, задневамъ го, та да не знае какво да прави, шамхрдискамъ. — *Заврѣтѣла ми ся с глави-та, заманалъ съмъ си, записалъ съмъ си, шамхрдисалъ съмъ си, та не знаѣж какво да праваж, завѣла ми ся еглава-та. — Заврѣтѣло му ся с нѣчто на главѣж-тѣж, има да му дойде нѣчто на главѣж-тѣж, ще му ся случи нѣчто лѣше, има да пати. — Заврѣтѣвамъ на чекрѣжж, банамъ да ся забрѣка нѣкой, та да не може да намѣри нѣхта. — Заврѣтѣвамъ свѣтѣжж, заправамъ тяжѣжж, голѣжж свѣтѣжж. Заврѣтѣламъ му едикъ свѣтѣжж, дѣто другѣж нѣтъ не с бѣла.*

Заврѣтѣване, с. ср. отъ заврѣтѣвамъ. **Заврѣтѣ**, ншъ, — тѣлъ, гл. свр. отъ заврѣтѣвамъ и заврѣтамъ. — тѣлнѣй, прич. стр.

Заврѣхѣвамъ (да заврѣхѣжж), гл. ср. Подбачамъ да врѣхѣжж.

Заврѣхѣлѣжж, ешь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заврѣхѣвамъ.

Заврѣщамъ (да ся), гл. възвр. свр. Да подкачѣж да ся врѣщамъ.

Заврѣтѣжж, ншъ, — чѣлъ, гл. ср. свр. 1) Да подкачѣж да врѣчѣж. 2) Да ся разсѣрѣжж, да вѣкѣжж, да ся закарамъ.

Заврѣнѣвамъ и **заврѣнѣювамъ** (да заврѣнѣжж), гл. д. Заврѣнѣамъ: 1) Подкачамъ да врѣнѣжж. *Заврѣнѣлъ съмъ едикъ работѣж, да видѣж, кога щѣжж сврѣнѣжж. 2) Изврѣнѣвамъ, сврѣщивамъ, направямъ; совершѣтъ, исполнѣтъ, дѣлатъ. Всѣчко заврѣнѣ чиче Мито. Заврѣнѣ работѣж като кучѣ ни шѣжж. — мѣя, гл. стр. Изврѣнѣамея, сврѣнѣамея, направѣамея; совершѣтъся, исполнѣтъся, дѣлатъся.*

Заврѣнѣване и **заврѣнѣюване**, с. ср. отъ заврѣнѣвамъ.

Заврѣнѣжж, ншъ, — шѣлъ, гл. свр. отъ заврѣнѣвамъ и заврѣнѣамъ. Да изврѣнѣжж, да сврѣнѣжж, да направѣжж; совершѣтъ, сдѣлатъ, исполнѣтъ, — шѣнѣй, прич. стр. Изврѣнѣнѣй, сврѣнѣнѣй, направѣнѣй; совершѣнѣнѣй, сдѣлѣнѣнѣй, исполнѣнѣнѣй.

Заврѣнѣтъжж, ншъ, — шѣлъ, гл. д. свр. Да годѣжж, да стѣжжж; сосѣтатъ.

Кытена Стоѣно, тѣмѣна,
Кому ся вяжѣшь крѣжж-тѣж?
Тебѣ ти мѣчѣж уирѣло
Оце прѣжж-тѣж годинѣж.
Кога ти тебе заврѣнѣнѣжж. *Пѣе.*

Заврѣнѣжж, ешь, — прѣхохъ, — прѣхѣтъ и — шѣхъ, — шѣлъ, гл. свр. отъ заврѣнѣвамъ. Да подкачѣж да врѣнѣжж; замолѣтѣтъ. — шѣнѣй, прич. стр; замолѣнѣнѣй.

Завтъѣкиж, ешь, — пжлъ, *гл. свр.* отъ завтъѣквамъ. Да втъкиж, да бѣкиж; засунуть. — тый, *прич. стр.* Втъкижтый, бѣкижтый; засунутый.

Завтъѣкивавмъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да си втъкивавмъ; начать притворяться.

Завучѣж, ишь, — чпаль, *гл. ср. свр.* Да подкачж да вучж, да захучж, да захвучж, да зафучж; засочѣтъ; забучевать, заревѣтъ; зафѣрвать, захрапѣтъ; зашипѣтъ.

Завушкы, *с. ж. мн. в.* заушкы.

Завчера, *нар.* День-тъ преди вчерашний, заючеръ, занчеръ, некина; трѣтьяго дня, позавчера. *Завчера дойдохъ, днесъ си отивамъ.*

Завчерашний, — шьнъ п — шень, *шпа, шне, пр.* Что е былъ завчера, или что е отъ завчера. *Завчерашний гостъ. Завчерашний хлѣбъ.*

Завчѣрашникъ, *с. м.* Завчерашний день, завчера; позавчѣрашний день, позавчѣра, трѣтьяго дня. *Завчѣрашникъ ходихъ въ градъ, а вчѣра бѣжъ въ село.*

Завчяса п

Завчясь, *нар.* 1) Тутакси, тона-си чясь, пзведжжъ, навчясь, вчясь; *точнось. Като го повикажъ, завчясь ся обади.* 2) Тврѣдѣ скоро, навчясь; *вдругъ, махомъ. Завчясь ходи и дойде. Завчясь го сврши.*

Завчяськж нар. *смякч.* отъ завчясь.

Завъ. *Не е за-въ хора-та. Не е за-въ работж.*

Заввъирамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да ввипрамъ.

Заввѣда, *с. ж.* Заввѣдане, подвѣда, домазлжжъ. *Добвчя за заввѣдъ; скотъ для приплѣду. Това ми е за заввѣдъ,* само това ми е останжло, та го назж за заввѣдане.

Заввѣдж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ заввѣждамъ. Да отвѣдж, да подвѣдж, да запатж; завесті, завестъ, развесті, развестъ, расплодѣтъ. — *дентый, прич. стр.* Отвѣдентый, подвѣдентый, развѣдентый, запатентый.

Заввѣждамъ (да заввѣдж), *гл. д.* Отвѣждамъ, развѣждамъ, подвѣждамъ, расплодавамъ жи вотны или растенна, запатвамъ; заводѣтъ, заводѣтъ, распложѣтъ. *Заввѣдижъ си овца. Заввѣдижжъ си черши въ градинж-жъ. Заввѣди си оташжъ. — мѣя, гл. възвр.* Отвѣждамъ, подвѣждамъ, развѣждамъ, расплодавамъ, запатвамъ; заводѣтъся, расплодѣтъся, распложѣтъся. *Заввѣдижъ сж ся мѣшижъ въ кжци. Отдѣ ся заввѣди толкова гадъ?*

Заввѣдане, *с. ср.* отъ заввѣждамъ. Отвѣдане, подвѣдане, развѣдане, расплода-

ване, запатване; разведеніе, распложеніе.

Заввѣивамъ (да заввѣж), *гл. ср.* 1) Начипамъ да ввѣж; начипѣтъ ввѣтъ. *Кучи-то е заввѣло отъ пѣвосъ врѣмъ.* 2) Ввѣж, вож; ввѣтъ. *Влжжъ заввѣва.* 3) Плачж съ заввѣиване; ввѣтъ, рыдѣтъ. *За главж-тъ си ди заввѣивъ!* Клятва.

Заввѣиване, *с. ср.* отъ заввѣивамъ.

Заввѣивамъ, *гл. свр.* отъ заввѣивамъ.

Заввѣивамъ п заввѣивувамъ (да заввѣивамъ), *гл. д.* 1) Начипамъ да ввѣивамъ, да ввѣивамъ; начипѣтъ звать. *Заввѣивалъ съжъ го отъ толкова врѣмъ, не се обажда.* 2) Подкачнамъ да ввѣивамъ, да канж, заканвамъ; начипѣтъ пригласѣтъ. *Заввѣивалъ съжъ го-стж отъ единъ недѣлж.* 3) *гл. ср.* Подкачнамъ да ввѣивамъ, да рукамъ, да глѣчж; начипѣтъ кричѣтъ, закричѣтъ. 4) Начипамъ да ввѣивамъ, да паряждамъ надъ мрътецъ, заплаквамъ съ ввѣивомъ гласъ; заввѣивитъ.

Заввѣивжгы, *нар.* Заввѣиваго, заввѣиваго; наввѣиваго, наввѣиваго.

Заввѣивж, ешь, — ввѣль, *гл. свр.* отъ заввѣивамъ; заввѣтъ, ввѣвѣтъ.

Заввѣивамъ (да заввѣж), 1) *гл. ср.* Начипамъ да ввѣж, задухвамъ; начипѣтъ ввѣвѣтъ. *Заввѣива ввѣвѣтъ.* 2) *гл. д.* Съ ввѣиване отпосамъ, доносамъ, задухвамъ; заноситъ, приноситъ, уноситъ куда ввѣвѣтомъ. *Заввѣива го ввѣвѣтъ.*

Буещъ ли ввѣвѣтъ повѣна,

Че пты думы-ты заввѣива? *Пѣс.*

3) Засыивамъ съ свѣбгъ (за ввѣвѣтъ); заввѣиватъ, заноситъ свѣбгомъ. *Ввѣвѣтъ заввѣивалъ пжта, колжбжж-жъ, пжтжцици.* — *мѣя,*

1) *гл. възвр.* Отивамъ, замитамъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ заввѣиванъ.

Заввѣиване, *с. ср.* отъ заввѣивамъ.

Заввѣдри (да ся), — рилоси, *гл. безл. свр.* За врѣмъ-то: да подкачи да ся ввѣдри, да ся изнапосуа; начать ведрѣтъ.

Заввѣждѣивамъ (да ся), *гл. възвр. свр.* Да подкачж да ся ввѣждѣивамъ.

Заввѣра, *с. ж.* Кога пѣвон ся стоворять тайно п си дадѣтъ вѣрж п клятвж да пзврѣнитъ пѣчто; заговоръ. Съ имя *заввѣра* наричатъ Грыцко-то възстаніе въ 1821 лѣтъ не само Българе-ти, пѣ п Турци-ти п Грыци-ти.

Заввѣраджина (Българска рѣчь съ Турско п кончаніе), *с. м.* Който прави заввѣрж притивъ правителство; заговорникъ.

Заввѣрвамъ п заввѣрувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да ввѣрвамъ, да поввѣрвамъ; начать ввѣрвѣтъ.

Заввѣрѣж (да ся), ишь, — рилси, *гл. свр.* отъ заввѣрѣивамъ.

вѣрѣваемся (да ся завѣрѣж), *гл. вз.* Стор-
ваемъ завѣрѣ съ пѣкого, даваемы си вѣр-
нѣ думѣ, че щемъ изврѣшимъ пѣчто; дѣ-
лать заговорѣ, давати обѣтъ.

вѣрѣваме, *с. ср.* отъ завѣрѣваемся.

вѣрѣса, *с. ж.* Платъ окаченъ пѣйдѣ, за да
закрѣва, да загула пѣчто; перде; завѣса,
завѣсъ.

вѣрѣсамъ и завѣрѣсувамъ (да завѣрѣж), *гл.*
д. Подкачамъ да вѣрѣж, да бѣрѣж.

вѣрѣсане и завѣрѣсуване, *с. ср.* отъ за-
вѣрѣсамъ.

вѣрѣска, *с. ж.* Вльняна задна прѣстѣлка,
кожто селянкы попѣйдѣ носять намѣсто
сукманѣ; вльнянѣкъ.

вѣрѣскамъ (да ся) и

вѣрѣстѣж (да ся), ишь, — тѣлеса, *гл. об.*
свр. Да подкачѣж да ся вѣрѣсамъ, да ся вѣр-
стѣж, да ся мѣрѣсамъ.

вѣрѣсѣж, ишь, — силъ, *гл. свр.* отъ за-
вѣрѣсамъ.

вѣрѣтрѣвамъ (да завѣтрѣж), *гл. ср.* Под-
качамъ да вѣтрѣж.

вѣрѣтрѣж, ешь, — рѣль, *гл. свр.* отъ за-
вѣтрѣвамъ.

вѣрѣтъ, *с. м.* Завѣщанше.

вѣрѣтъ, *с. м.* Мѣсто, дѣто не хваща вѣтрѣ;
мѣсто подъ вѣтромъ, защищѣнное отъ
вѣтра, затишь, затише. *Да ся заму-
лимъ на завѣтъ. Прѣдѣж къжж-тѣж е за-
вѣтъ. Иде на завѣтъ, иде грѣбомъ. Прот-
ивно-то на завѣтъ е прѣвѣтъ.*

вѣрѣщамъ (да завѣщамъ), *гл. д.* Наряж-
дамъ слѣдъ смръть-тѣж ми дѣ и кому что да
ся даде отъ имота ми; завѣщавати. *Завѣ-
щала на цркъжж-тѣж шилодо гроша.*

вѣрѣщанше, *с. ср.* отъ завѣщамъ.

вѣрѣщанше, *с. ср.* Пшемень или устенъ
зарѣжъ, что прави пѣкой за какъ да ся
наряди имотъ-тѣж му слѣдъ смръть-тѣж му;
завѣтъ; завѣщанше, духовная.

вѣрѣщамъ, ешь, — щаль, *гл. свр.* отъ
завѣщамъ; завѣщати.—щантъй, *прич.*
свр.; завѣщанный.

вѣрѣж, ешь, — вѣзалъ и — вѣлъ, *гл.*
свр. отъ завѣвамъ; повѣять, подуть.—вѣ-
зантъй, — вѣнътъй и — вѣтъй, *прич. свр.*

вѣрѣзантъй, пѣ, на, но, като *пр.* Извѣла-
нътъй; безтолковый.

вѣрѣваемся и завѣрѣсуваемся (да ся завѣрѣ-
сѣж), *гл. вѣзвр.* Подкачамъ да ся вѣрѣж, да
ся сушь, зачюмерваемся; начинати хмурить-
ся, мѣрѣщиться, сунуться.

вѣрѣсѣж (да ся), ишь, — елеса, *гл. свр.*
отъ завѣваемся. Да ся зачюмерѣж; за-
мѣрѣщиться.

вѣрѣщѣж, ишь, — щантъ, *гл. ср. свр.* Да
подкачѣж да вѣщѣж.

Завѣрѣжж, ешь, — залъ, *гл. свр.* отъ завѣрѣ-
вамъ. Да завѣрѣжж: завѣзати. — вѣзѣ-
нътъй, *прич. свр.* Завѣрѣзантъй, свѣрѣзантъй;
завѣрѣзаннъй, свѣзанный.

Завѣрѣжж, ешь, — вѣзалъ, *гл. свр.* отъ
завѣрѣвамъ, вѣжж; завѣзати.— вѣзантъй,
прич. свр.; завѣрѣзаннъй.

Завѣрѣзамъ и завѣрѣзувамъ (да завѣрѣжж),
гл. д. Завѣрѣзамъ.

Завѣрѣзамъ и завѣрѣзувамъ (да завѣрѣжж),
гл. д. Подкачамъ да вѣжж, да шнѣж шп-
вовъ, да плетѣж; начинати вѣзати, вышп-
вати.

Завѣрѣзане и завѣрѣзуване, *с. ср.* отъ за-
вѣрѣзамъ.

Завѣрѣзка, *с. ж.* Хута, фута, голѣма прѣстѣл-
ка; фартукъ, передникъ.

Завѣрѣзантъй, лъ, ла, ло, като *пр.* Завѣрѣжа-
нътъй, что е подкачѣж да вѣже, извѣрѣжалъ
малко; блѣклый.

Завѣрѣшамъ и завѣрѣшувамъ (да завѣрѣжж), *гл.*
ср. Завѣрѣшувамъ: 1) Подкачамъ да вѣжж,
да вѣжж; завѣдати. 2) Извѣрѣшамъ, повѣрѣ-
шамъ малко; блѣкнуть, увѣдати, подсы-
хати. *Цвѣте-то завѣрѣж.* 3) За ранѣ:
засѣхшамъ, заживѣшамъ; подсыхати (о ранѣ-
нѣ).

Завѣрѣшане и завѣрѣшуване, *с. ср.* отъ за-
вѣрѣшамъ; завѣдати.

Завѣрѣжж, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ завѣрѣ-
шамъ. Да завѣрѣжж; завѣрѣшати, поблѣкнуть,
увѣрѣшати.

Завѣрѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да вѣ-
самъ, да забрѣзамъ, да заваркамъ, да за-
сѣшшамъ; засѣшшати, заторонѣться, заю-
рѣти.

Завѣрѣжантъй, лъ, ла, ло, като *пр.* Завѣрѣжа-
нътъй.

Завѣрѣшувамъ и завѣрѣшамъ (да завѣрѣжж),
гл. ср. Завѣрѣшамъ.

Завѣрѣшуване и завѣрѣшане, *с. ср.* отъ
завѣрѣшувамъ. Завѣрѣшане.

Завѣрѣшжж, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ за-
вѣрѣшувамъ. Да завѣрѣжж.

Загáвкамъ, *гл. ср. свр.* За кученца: да под-
качѣж да гавкамъ, да залажъ, да заджавкамъ,
да зачавкамъ; загáвкати, залажати, забре-
хати.

Загáврѣтамъ и

Загáврѣщамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да
гаврѣтамъ, да гаврѣщамъ, да прѣврѣщамъ,
да катурнамъ; начати опрѣкѣдывати.

Загáврѣжж (да ся), ишь, — рилеса, *гл. об.*
свр. Да подкачѣж да ся гаврѣж, да подзи-
мамъ, да подигравамъ; да ся запáвжж, да ся
залаврѣжж.

Загáдваемъ и загáдувамъ (да загáдѣж), *гл.*
д. 1) Подкачамъ да гадѣж, да валамъ, да

развалиамъ; начинѣть гадить, марѣть, пор-
тить. 2) Валиамъ, мачкамъ, увалиамъ, у-
мачкамъ: загаживать.

Загади (да ся), — дилося, *гл. бсзл. свр.*
Да подкачи да ся гади, да ся повдига на
блюване. *Загидило ми ся с;* мѣѣ начало
тошнѣть.

Загадка, *с. ж.* Загатка, гатапка, гаетка;
загадка.

Загадкамы, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да гад-
камъ, да залучкамъ, да залучѣ, да забаткамъ.

Загадж, *ишь*, — дить, *гл. д. свр.* Да под-
качѣ да гадж, да захокамъ, да ся закарамъ,
да забрѣбрѣ; забранѣть.

Загадж, *ишь*, — дить, *гл. свр.* отъ за-
гадвамъ. Да увалиамъ, да умачкамъ; зага-
дить. — **дегый**, *прим. стр.* Увалиантый,
умачкантый; загаженный.

Загазвамъ и загазувамъ (да загазж), 1)
гл. д. Подкачамъ да газж. 2) *гл. ср.* За-
тънвамъ въ нѣчто, заглѣбвамъ; завязѣть.
Загазилъ въ کالا. 3) Влизамъ, ходж пѣй-
дѣ, въ нѣчто безъ пѣть. *Загазилъ въ го-
рж-тж. Загазилъ изъ трѣвж-тж.* — *За-
газвамъ въ нѣкож работж*, подхващамъ
нѣкож работж пѣ-наголъмо, дѣто не знаж
какъ щж ѣз изкарамъ на главж.

Загазване и загазуване, *с. ср.* отъ за-
газвамъ.

Загазица, *с. ж.* Загазване въ нѣкож рабо-
тж. *Влѣзълъ е въ едигъ загазици, кой
знае, дѣ ще му излѣзе край-тж.*

Загазж, *ишь*, — зиль, *гл. свр.* отъ загаз-
вамъ; завязнуть.

Загайтаниж, *ишь*, — ниль, *гл. свр.* отъ
загайтанивамъ.

Загайтанивамъ (да загайтаниж), *гл. д.*
Подкачамъ да гайтанавамъ.

Загайтаниване, *с. ср.* отъ загайтани-
вамъ.

Загаквамъ (да загакиж), *в.* загѣквамъ.

Загалвамъ и загалювамъ (да загалж),
гл. д. Залюбвамъ, залибвамъ, за обѣчвамъ.

Загалване и загалюване, *с. ср.* отъ за-
галвамъ. Залюбване,

Загалж, *ишь*, — лиль, 1) *гл. д. свр.* Да
подкачѣ да галж, да замилвамъ; начѣть
нѣжить, ласкѣть. 2) *гл. свр.* отъ загал-
вамъ. Да залюбж, да обѣчж; залюбѣть.
— **леный**, *прим. стр.* Залюбеный, зали-
беный, обѣчжтый.

Загалпамъ (да загольж), *гл. д.* Загольвамъ,
повдигамъ дрѣвж-тж нѣкому за да му ся
види нѣчто голо, отгольвамъ; заголять. — **мса**,
гл. взвр. Загольвамся, отгольвамся; заго-
ляться.

Загалване, *с. ср.* отъ загалпамъ. Загольване,
отгольване.

Загарѣеный, *иъ, на, по, пр.* Что е отъ
загарж. *Загарѣенъ хлѣбъ.*

Загарѣйка, *ум. ж.* отъ загарѣна. Мало
загарна.

Загарѣна, *с. ж.* 1) Единъ видъ пшеница,
захарска пшеница; арнаутка, блелотурка,
ледѣнка. 2) *Ми. загарѣти*, единъ видъ визант-
шаркы по дрѣвж.

Загарѣаный, *иъ, на, по, пр.* За дрѣвж:
обшитый по шаркы-тъсь чрнж агнежж
кожж.

Загарѣ, *с. ж.* Голѣмо ловчийско кучи, единъ
видъ коной, зыгъръ; гоичая собѣка.

Приполахж пауни-ти,
Пригужахж гължби-ти,
Прилахж загари-ти,
Тогай ся е разбудила. *Пѣс.*

Загарѣамъ (да загорѣж), *гл. ср.* Загорѣвамъ:

1) Подкачамъ да горѣж, запалвамся; заго-
рѣться. 2) Опичамся, пригорѣвамъ; при-
горѣть, подгорѣть. *Хлѣбжтъ е загорѣлж.*

3) За растената: синчамяся отъ слѣнце-то;
погорѣть (о растенѣяхъ). *Нивж-тж сж
загорѣлж.* 4) За ранж: заздраввамъ, загои-
вамся, заживѣвамъ; заживѣть (о ранѣ),

затѣживать, завѣлакивать рану. — **мса**,
гл. взвр. Запалвамся, начинамъ да горѣж;
загорѣться. — *Загорѣлъ за водж*, имамъ
голѣмъ жядъ; чувствовать жяду.

Загасвамъ и загасѣнувамъ (да загасѣж),
гл. ср. Загасѣвамъ, гасѣть, угасвамъ, из-
гасвамъ; потухѣть, затухѣть.

Загасване и загасѣнуване, *с. ср.* отъ
загасвамъ. Загасѣване; потухѣние, за-
тухѣние.

Загасѣвамъ (да загасѣж), *гл. ср.* Загас-
вамъ, загасѣнувамъ, изгасѣнувамъ, угасвамъ;
потухѣть, затухѣть.

Загасѣване, *с. ср.* отъ загасѣвамъ.
Загасѣване.

Загасѣнж, *ишь*, — нель, *гл. свр.* отъ
загасѣвамъ. Да загасѣж.

Загасѣж, *ишь*, — нель, *гл. свр.* отъ за-
гасѣвамъ и загасѣнувамъ. Да загасѣж,
да угасѣж, да изгасѣж; потухѣнуть, затухѣ-
нуть.

Загасѣж, *ишь*, — силь, *гл. свр.* отъ за-
гасѣвамъ и загасѣнувамъ. Да изгасѣж, да у-
гасѣж; погасѣть, затунѣть, потушѣть. —
сѣнтый, *прим. стр.* Изгасѣнтый, угасѣнтый,
погасѣнтый, затунѣнтый, потушѣнтый.

Загасѣнамъ и загасѣнамъ (да загасѣж), *гл. д.*
Правж да прѣстане да гори, изгасѣнамъ,
угасѣнамъ; погасѣнать, потушѣнать, затушѣнать.
Загасѣмъ огъна. Загасѣи свѣщж-тж. — **мса**,
гл. стр. Бывамъ загасѣнъ, изгасѣнамся,
угасѣнамся; погасѣнаться, потушѣнаться, за-
тушѣнаться.

Загасіаване і **загісанне**, *с. ср.* отъ загасіавамъ і загісамъ. Изгасіаване, угасіаване; погашеніе, потушеніе, затушеніе.

Загітвямъ і **загітнувамъ** (да загітнж), *гл. д.* 1) Спмянувамъ нѣчто пзлека безъ да го пзказvamъ напльно, загжкvamъ; закнаться о чѣмъ. *Загитнж ми нѣчто, или: за нѣчто, из не можяхъ да го разберж.* 2) Спмянувамъ колко да докарамъ на умъ; намегать, упоминатъ о чѣмъ мимоходомъ.

Загітванне і **загітнуванне**, *с. ср.* отъ загітвямъ і загітнувамъ.

Загітка, *с. ж.* Загадка, гатанка, ганетка; гатка.

Загіткамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачъ да ся гаткамъ.

Загітнж, *ешъ*, — *пжлъ*, *гл. свр.* отъ загітвямъ. — *пжтый*, *прич. стр.*

Загіщвамъ і **загіщувамъ** (да загіщж), *гл. д.* Загрывамъ нѣкого, нѣчто така, какъ вото да не може да пзбѣгне да не го уловъ, запримчvamъ, нагрывчvamъ.

Загіщванне і **загіщуванне**, *с. ср.* отъ загіщвамъ. Загрыванне, нагрыванне, запримчванне.

Загіщж, *ишъ*, — *щиль*, *гл. свр.* отъ загіщвамъ. Да запримчжъ, да загрывжъ, да нагрывжъ. — *щептый*, *прич. стр.* Запримчептый, загрывченый, нагрывченый.

Загвѣцвамъ і **загвѣцувамъ** (да загвѣчж), *гл. д.* Подкачамъ да гвачжъ; начинать жевать.

Загвѣчж, *ешъ*, — *гвѣцаль*, *гл. свр.* отъ загвѣцвамъ. — *гвѣцантый*, *прич. стр.*

Загѣлнвамъ і **загѣлнувамъ** (да загѣлнж), *гл. д.* Загелннамъ, завпрямъ, вѣвпрямъ, вкарвамъ нѣкого въ нѣкожъ работъ, на кождо не може ся зе крайтъ, заглавочвамъ. — *мси*, *гл. вѣзвр.* Загѣлбвамъ, затывамъ, заглобнавамся, заглавочвамся; завязать.

Загѣлнж, *ишъ*, — *ишль*, *гл. свр.* отъ загѣлнвамъ. — *ишптый*, *прич. стр.* — *Загелнена работа*, занлетена, забръкана, та не може да ѝ ся земе крайтъ.

Загѣлнамъ (да загѣлнж), *гл. д.* Загелннамъ.

***Загіна**, *с. ж.* Гр. вм. зигна Двой, чифтъ; пара.

Заглавка, *с. ж.* Дрвянь клипъ за затяганне разхателы части нъ кола.

Заглавочвамъ і **заглавочювамъ** (да заглавочж), *гл. д.* Загелннамъ, загелннамъ, завпрямъ, вѣвпрямъ, вкарвамъ нѣкого въ нѣкожъ загелненж работъ. — *мси*, *гл. вѣзвр.* Загелннамся, загелннамся, загѣлбнамся, затывамъ, заглобнавамся; завязать. *Загла-*

вочиль съмъ ся въ едикъ работж, на не знаж како цж правж.

Заглавочванне і **заглавочюванне**, *с. ср.* отъ заглавочвамъ.

Заглавочж, *ишъ*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ заглавочвамъ. Да загелнж. — *чептый*, *прич. стр.* Загелненый.

Заглавѣшвамъ і **заглавѣшнамъ** (да заглавѣшж), *гл. д.* Удриамъ плесницж, заушивамъ; заушать.

Заглавѣшванне і **заглавѣшнанне**, *с. ср.* отъ заглавѣшвамъ; заушеніе.

Заглавѣшж, *ишъ*, — *ишль*, *гл. свр.* отъ заглавѣшвамъ і заглавѣшнамъ. Да заушж; заушить. — *ишптый*, *прич. стр.* Заушеный; заушеный.

Заглавѣж, *ишъ*, — *виль*, *гл. свр.* отъ заглавѣнамъ. — *вешптый*, *прич. стр.*

Заглавамъ (да заглавж), *гл. д.* 1) Затпскамъ, притпскамъ, заглобнавамъ, заачнавамъ, задывамъ. 2) Главнавамъ, годнавамъ, сгоднавамъ, момъж съ момъ; свѣтать, сговаривать, обручать. — *мси*, *гл. вѣзвр.* Главнавамся, годнавамся, сгоднавамся.

Заглаванне, *с. ср.* отъ заглавамъ.

Загладвамъ і **загладувамъ** (да загладж), *гл. д.* Заглаждамъ.

Загладванне і **загладуванне**, *с. ср.* отъ загладвамъ. Заглаждане.

Загладибвамъ (да загладибж) *гл. ср.* Начинамъ да гладбжъ, да огладибвамъ; начинать чувствовать голодъ, начинать голодать.

Загладибж, *ешъ*, — *пѣль*, *гл. свр.* отъ загладибвамъ.

Загладувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да гладувамъ; начинать голодать.

Загладж, *ишъ*, — *диль*, *гл. свр.* отъ загладвамъ і заглаждамъ. — *денптый*, *прич. стр.*

Заглаждамъ (да загладж), *гл. д.* Заглаждамъ:

1) Начинамъ да гладж: начинать гладить.

2) Правж гладко, заравновамъ, пзравнювамъ, пзглаждамъ; заглаживать, заглаждать, приглаживать.

3) За брьсначъ, за пожъ точж на гладжю, захвачамъ, охващамъ; править, острить бритву на оселкѣ.

4) За нѣчто, кога не е както трѣба, та го паряддамъ, утъкнавамъ, нагласивамъ.

Загладилмж работж-тж; уладил дѣло. — *мси*, 1) *гл. стр.* Бывамъ загладенъ.

2) *гл. вѣзвр.* Льсвамся, оправямся, ставамъ бодъръ. *Какъжъ ся е загладил!*

Заглажданне, *с. ср.* отъ заглаждамъ. Заглаждане.

Загласж, *ишъ*, — *силь*, *гл. свр.* отъ загласіавамъ.

Загласіавамь (да загласѣ), *гл. д.* Подкачамь да гласѣ.

Заглѣзѣж (да си), *ишь*, — *злєн*, *гл. об. свр.* Да подкачѣ да си глєзѣж, да си заджєврѣж, да си заллєвѣж.

Заглібнамь и заглибнувамь (да заглибнѣж), *гл. ср.* Заглібвамь. *Да заглибнє, та да не излѣзє!*

Заглибванє и заглибнуванє, *с. ср.* оть заглибвамь.

Заглибнѣж, *ешь*, — *нхлѣ*, *гл. свр.* оть заглибвамь. Да заглибнѣж.

Заглобѣж, *ишь*, — *білѣ*, *гл. свр.* оть заглобѣвамь. Да задыбѣж, да заглавочѣж. — *бѣнѣтѣй*, *прим. стр.* Задѣнѣнѣтѣй, заглавочѣнѣтѣй.

Заглобѣвамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да глобавамь; начѣть штрафовѣть.

Заглобѣвамь (да заглобѣж), *гл. д.* 1) Удрямь нѣчто о друго така, дѣто да затѣне, да ся зарови, да ся забнє, да ся задѣни въ него, задѣивамь. *Заглоби го въ земѣж-тѣж.* 2) Заглавочвамь. — *мєи*, *гл. взѣвр.* 1) Заравнамь, затѣйквямь, задѣивамь. *Заглобилєя є въ земѣж-тѣж. Заглобилєя въ кѣтѣж.* 2) Заглѣбвамь, заглєивамь, заглавочвамь, затѣивамь; завязѣть.

Заглобѣванє, *с. ср.* оть заглобѣвамь и заглобѣвамь.

Заглодамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да глодамь, да заглождѣж, да заглозгамь, да загрызѣж.

Заглождѣж, *ешь*, — *далѣ*, *гл. д. и ср. свр.* Да подкачѣ да глождѣж.

Заглозгамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да глозгамь, да заглодамь, да заглождѣж, да загрызѣж. — *ганѣтѣй*, *прим. стр.*

Заглочкамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да глочкамь, да заглождѣж, да засрѣбѣж.

Заглумѣж (да ся), *ишь*, — *мїлєя*, *гл. об. свр.* Да подкачѣ да ся глумѣж, да ся смѣж, да ся подигравамь; начѣть пасмѣхѣтьсѣ, глумѣтьсѣ.

Заглушѣж, *ишь*, — *шїлѣ*, *гл. свр.* оть заглушѣвамь; оглушѣть, заглушѣть. — *шѣнѣтѣй*, *прим. стр.*; заглушѣнѣтѣй, оглушѣнѣтѣй.

Заглушѣвамь (да заглушѣж) *гл. д.* 1) Правѣж да не слѣшнѣ, да не чѣє; оглушѣть. *Грѣмотєвица-та мѣя заглуши.* 2) Правѣж да ся не чѣє; заглушѣть. *Сѣ възѣж и тряслѣж заглушавамь плача да ся не чѣє.* — *мєи*, *гл. стр.* Бывамь заглушѣнѣ.

Заглушѣвамь (да заглушѣж), *гл. ср.* Подкачамь да ставамь глухѣ, да глушнѣж, да не дочюнамь; глохнѣть.

Заглушѣванє, *с. ср.* оть заглушѣвамь.

Заглушѣж, *ешь*, — *шїлѣ*, *гл. свр.* оть заглушѣвамь, подкачамь да глушнѣж.

Загльнѣвамь, *гл. д. свр.* Да залѣжѣж, да заллѣж.

Загльтамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гльтамь; начѣть глотѣть.

Загльфамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гльфамь.

Загльхвамь и заглѣхнувамь (да заглѣхнѣж), *гл. ср.* 1) За растєннѣ-та: заданамь оть други трѣвѣ; глохнѣть, поглохнѣть, заростѣть. *Ива-та є заглѣхнала.* 2) Заглушавамь. *Уши-тѣ мѣ заглѣхнали, та не слѣшамь.* 3) За гласѣ: прѣсѣчнамь, ослабвамь. *Продума єж заглѣхналє гласѣ.*

Заглѣхванє и заглѣхнуванє, *с. ср.* оть заглѣхвамь и заглѣхнувамь.

Заглѣхнѣж, *ешь*, — *налѣ*, *гл. свр.* оть заглѣхвамь и заглѣхнувамь; заглохнѣть, поглохнѣть.

Загльчѣж, *ишь*, — *чїлѣ*, *гл. свр.* оть заглѣчѣвамь.

Загльчѣвамь (да заглѣчѣж), *гл. ср.* Начицамь да гльчѣж; начинѣть кричѣть. — *мєи*, *гл. вз.* Сѣ гльчѣванє ся залєивамь, та гльчѣж много врѣмѣ, забрѣбрувамь, заприказвамь; забѣлѣтѣваться.

Загльчѣванє, *с. ср.* оть заглѣчѣвамь.

Заглѣбнамь и заглибнувамь (да заглѣбнѣж), *гл. ср.* Заглибвамь, затѣивамь, заглазѣвамь, заглєивамь, заглобавамь въ нѣчто; топнѣть, вїзнутѣ, увїзѣть, завїзѣть, погрїзѣть. *Заглѣбнѣжлѣ въ کالا.*

Заглѣбванє и заглѣбнуванє, *с. ср.* оть заглѣбвамь.

Заглѣбнѣж, *ешь*, — *нхлѣ*, *гл. свр.* оть заглѣбвамь. Да заглибнѣж; завїзнутѣ, увїзнутѣ, погрїзнутѣ.

Загльїдамь, *гл. свр.* оть заглѣдѣвамь.

Загльїдѣвамь и заглѣдѣвамь (да заглѣдамь), *гл. д.* 1) Начицамь да гльїдамь; начинѣть гльїдѣть, смотрѣть. 2) Вїждамь, сѣзїрамь, санїкавамь; замѣчѣть.

Та си качи на механѣж,
Та разгледа горѣ долу,
Горѣ долу по друмовѣж;
Нїдѣ нїчто не загледа. *Ивє.*

— *мєи*, *гл. взѣвр.* 1) Запїрамь погледа си на нѣчто, та него само вїдѣж, зазїрамь, зашївамь; заглѣдѣваться, засмѣтрѣваться. *Загледалєя єж дѣца-та. Загледалѣ бѣхлє єя пататакѣ, та не сѣмь вїдѣлѣ мїнѣжлѣ ли є нѣкой оштурєка. Загледалє єя кѣно тєлѣ у старєсїлє врата.* 2) Завїдѣвамь, показѣвамь, провїждамь; авїдѣтьсѣ.

Загмѣчкамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гмѣчкамь, да загмѣчѣж, да замачкамь.

Загмѣчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подкачж да гмечж, да загмечкамъ.

Загмурамъ (да ся) и

Загмуриж (да ся), ишь, — рился, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся гмурамъ, да ся гмуриж, да ся загуркамъ, да ся занурамъ, да ся защивамъ; запыриятъ, заоркать.

Загнѣтж, ешь, — тохъ, — гнѣлъ, *гл. свр.* отъ загнѣтавамъ и загнѣтамъ. — *тѣнѣй, прич. стр.*

Загнѣтавамъ (да загнѣтж), *гл. д.* Загнѣтамъ.

Загнѣвамъ (да загнѣтж), *гл. ср.* Подкачамъ да гнѣж; загнѣвать.

Загнѣваніе, *с. ср.* отъ загнѣвамъ.

Загнѣтамъ (да загнѣтж), *гл. д.* Загнѣтавамъ, затѣквамъ, забивамъ, набивамъ, натѣквамъ, затѣквамъ, затлачамъ. — *мся, гл. стр.*

Загнѣж, ешь, — нилъ, *гл. свр.* отъ загнѣвамъ; загнѣтъ.

Загноіж, ишь, — нойлъ, *гл. свр.* отъ загноівамъ. Да загноісамъ.

Загноіж (да ся), ишь, — ился, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся гноіж, да ся запоіж.

Загноівамъ (да загноіж), *гл. ср.* Загноісамъ, забирамъ гноі; загноіваться, нагноіваться.

Загноіваніе, *с. ср.* отъ загноівамъ. Загноісаніе.

Загноісамъ, *гл. свр.* отъ загноісамъ. Да загноіж, да заберж; загноіться, нагноіться.

Загноісамъ и **загноісавамъ** (да загноісамъ), *гл. ср.* Подкачамъ да гноісамъ, загноісамъ, забирамъ; загноіваться, нагноіваться.

Загноісаніе и **загноісуваніе**, *с. ср.* отъ загноісамъ. Загноісаніе.

Загнувамся (да ся загнж), *гл. об.* Забѣгивамся, затичамся, затрѣчавамся, спущамся; пускаться, бросаться, кидаться.

Загнуваніе, *с. ср.* отъ загнувамся.

Загнѣвѣж, ишь, — вѣлъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да гнѣвѣж, да заадосвамъ, да засрѣж; начать гнѣвѣтъ.

Загнѣздвамъ и **загнѣздувамъ** (да загнѣздж), *гл. д.* Турямъ иѣчто междж другы иѣчто така, каквото да ся не клати и да не падне; вѣтавливать. — *мся, гл. взвр.* 1) Направямъ си гнѣздо; гнѣздиться. 2) Съдамъ помеждж иѣчто като въ гнѣздо, задѣнвамся; угнѣздиться.

Загнѣздваніе и **загнѣздуваніе**, *с. ср.* отъ загнѣздвамъ и загнѣздвамся.

Загнѣздж, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ загнѣздвамъ; вѣтавить. — *депѣй, прич. стр.*; вѣтавленый.

Загнж (да ся), ешь, — ился, *гл. свр.* отъ загнувамся. Да ся затекж, да ся затрѣж, да ся спустиж; пуститься, броситься.

Заговѣриамъ (да заговѣриж), *гл. д.* Подкачамъ да говорж; заговѣривать. — *мся, гл. вз.* Захоратавамся, запрѣказвамся съ иѣкого; заговѣриваться, забалтываться. *Заговориамъся съ Воіка, та ся забавитъ.*

Заговѣраніе, *с. ср.* отъ заговѣриамъ.

Заговѣриж, ишь, — нилъ, *гл. д. свр.* Да улѣекамъ. *Заговѣрижъ свѣти.*

Заговоръ, *с. м.* Сговоръ, сдумваніе.

Слѣще-то е надъ захода,
Арамля на сговора;
Заговоръ ся сговаряхъ:
Кон друмы да ударить. *Пѣс.*

Заговѣриж, ишь, — рилъ, *гл. свр.* отъ заговѣриамъ; заговѣрить.

Заговѣвамъ (да заговѣж), *гл. ср.* 1) Начинамъ да говѣж. 2) Прѣставамъ да намъ блажно и начинамъ да постж, покладувамъ; заговѣваться. *Заговѣвамъ за Велиденіе.* 3) Намъ и ижж на заговѣваніе, покладувамъ. *Заговѣвамъ съ прася. Заговѣва съ сужъ глѣбъ.* — *Заговѣвамъ отъ иѣчто*, прѣставамъ но иѣкожъ причинж да го намъ.

Заговѣваніе, *с. ср.* 1) Прѣставаніе да ся наде блажно и подкачаніе да ся говѣе; заговѣнье. 2) Дѣнь-тъ, въ който ся заговѣва, заговѣзни, заговѣзкы, заговѣнкы, запосткы, поклады; заговѣнье. — *Мясно заговѣваніе*, когато ся заговѣва отъ мясо прѣди великы посты, прѣди сырницж; *мясоусть.* — *Сырно заговѣваніе*, когато ся заговѣва отъ сырене и отъ всѣчко блажно за великы посты, *последній день масленниці, сыроусть.* *Натрупаилямъ на глѣвж-тъж като на сырно заговѣваніе.* — *Колядно заговѣваніе*, заговѣваніе за Колядны посты, 14-й Ноемврина. — *Богородично заговѣваніе*, заговѣваніе за Богородичны посты, 31-й Юлна. — *Петровско заговѣваніе*, заговѣваніе за Петровскы посты.

Заговѣзни, *с. ж. мн.*,

Заговѣзкы, *с. ж. мн.*, и

Заговѣнкы, *с. ж. мн.* Заговѣваніе, запосткы, поклады; заговѣнье.

Заговѣж, ешь, — вѣлъ, *гл. свр.* отъ заговѣвамъ; заговѣться.

Заговядарувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да говядарувамъ.

Загодж, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ загодѣвамъ.

Загодж (да ся), ишь, — дился, *гл. об. свр.* Да ся годж, да ся егодж; обручиться.

Сльнцу ся жалба пажали,
Че е Грозданка пѣмница,
Та си за другѣх загоди,
Да не е пѣма пѣмница. *Пѣс.*

- Загодѣвамь** (да загодѣ), *г.л. д.* Подкачамь да годѣ, затѣмнвамь.
- Загодѣвамь**, *г.л. д. свр.* Да подкачѣх да го давамь.
- Загѣлвамь** и **загѣлювамь** (да загѣлѣ), *г.л. д.* Загалнамь.
- Загѣлвамь** и **загѣлнувамь** (да загѣлѣ), *г.л. д.* Загѣгвамь. *Дай ми залѣкъ глѣбѣ да загѣлѣх дурѣх.*
- Загѣлване** и **загѣлюване**, *с. ср.* отъ загѣлвамь. Загалнане.
- Загѣлване** и **загѣлнуване**, *с. ср.* отъ загѣлвамь. Загѣгваше.
- Загѣлнѣх**, *ешь*, — *нѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загѣлвамь. Да залѣжѣ. — *нѣтѣй*, *прич. стр.* Залѣганѣй.
- Загѣлѣѣжѣ** (да ся), *ешь*, — *мѣлѣя*, *г.л. об. свр.* Да подкачѣх да ся голѣмѣжѣ, да ся заголѣмѣжѣ, да ся занавдигамь; заспесивѣть, зачѣванитѣся.
- Заголѣмѣжѣ** (да ся), *ишь*, — *мѣлѣя*, *г.л. свр.* отъ заголѣмѣвамь. Да ся заголѣмѣжѣ.
- Заголѣмѣвамь** (да ся заголѣмѣжѣ), *г.л. об.* Подкачамь да ся голѣмѣжѣ, подголѣмѣвамь; начѣть гордѣться, заспесивѣть.
- Заголѣжѣ**, *ешь*, — *лѣлѣ*, *г.л. свр.* Да подкачѣх да оставамь голѣ, да оспромашавамь.
- Заголѣжѣ**, *ишь*, — *лѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загалнамь и загѣлвамь; заголѣть, обнажѣть. — *лѣтѣй*, *прич. стр.*
- Загѣнвамь** и **загѣнювамь** (да загѣнѣжѣ), *г.л. д.* Подкачамь да гонѣх, подгонвамь; начѣлѣть гнѣть, преслѣдовать.
- Загѣнѣ**, *с. м.* Мѣра за землѣ, уврѣть, врѣтенѣ, погонѣ, дюномѣ. *Да пожнѣжѣх десѣять загонѣ. Посадила сѣмь до два загона всѣкакво цѣтѣе. Ты си имашь много загонѣ (пѣвѣх), продай си половинѣжѣ.*
- Посадила Кира голѣмѣжѣ-тѣх пѣвѣх
Три загонѣ мѣсто *Пѣс.*
- Загѣнѣжѣ**, *ишь*, — *нѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загѣнѣжѣ. — *нѣлѣй*. *прич. стр.*
- Загордѣвамь** (да ся загордѣжѣ), *г.л. об.* Подкачамь да ся гордѣжѣ, загордѣвамь.
- Загордѣжѣ** (да ся), *ешь*, — *дѣлѣя*, *г.л. свр.* отъ загордѣвамь. Да ся загордѣжѣ.
- Загордѣжѣ** (да ся), *ишь*, — *дѣлѣя*, *г.л. свр.* отъ загордѣжѣ. Да ся загордѣжѣ, да ся заголѣмѣжѣ, да ся заголѣмѣжѣ; возгордѣться, заспесивѣть.
- Загордѣвамь** (да ся загордѣжѣ), *г.л. об.* Подкачамь да ся гордѣжѣ, загордѣвамь, заголѣмѣвамь, подголѣмѣвамь.

Загорѣць, *рѣц.* *с. м.* Чловѣкъ отъ загорѣ, отъ прѣзѣ планинѣх-тѣх.

Загорѣ, *с. ср.* Мѣсто, что е прѣзѣ планинѣх-тѣх, отвѣдѣх планинѣх-тѣх. *Загорѣ* ся наричатѣ много мѣста, пѣ най-много мѣсто-то на сѣверѣ отъ Старѣх Планинѣх и жителѣ-тѣ му наричатѣ *загорѣцѣ*.

Да дадемь, мамо, Петканѣх
Вѣтъ това пусто загорѣ.
Че си загорѣцѣ болгарѣци. *Пѣс.*

Загорѣга, *с. ж.* Жѣна, мома отъ загорѣ.

Загорѣкѣтѣй, *ска, еко, пр.* Что е отъ загорѣ, что бѣва въ загорѣ. *Загорѣско обѣлѣкло.*

Загорѣнѣжѣ, *ишь*, — *чѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загорѣнѣжѣ.

Загорѣчѣ, *ум. ср.* отъ загорѣць. Момѣя отъ загорѣ.

Ой гдѣ момѣя Трозанѣя,
Трозанѣя младо загорѣя,
То си е камѣкъ поело.
Та си всѣкѣх-тѣх надѣрѣли. *Пѣс.*

Загорѣчѣвамь (да загорѣчѣжѣ), *г.л. ср.* 1) Подкачамь да горѣжѣ; горѣкнѣуть, становѣться горѣкѣмь. 2) Показвамь горѣчѣвъ на вкусѣ. *Нѣчто ми загорѣча въ уста-та.*

Загорѣчѣване, *с. ср.* отъ загорѣчѣвамь.

Загорѣжѣ (да загорѣжѣ), *г.л. ср.* 1) Загарѣямь. 2) Отъ сльнѣце, отъ стѣдѣ, отъ вѣтѣрь изѣрѣхва ми лице-то, та почрѣлѣва и ся понукава; загорѣть, морѣзомь обдѣрѣть, завѣтѣрѣть.

Загорѣжане, *с. ср.* отъ загорѣжѣ. Загарѣяне

Загорѣкѣтѣй, *лѣ, ла, ло,* като *пр.* Отъ сльнѣце, дѣждѣ, стѣдѣ или вѣтѣрь понукачѣлѣй, почрѣлѣлѣй, опрѣлѣнѣлѣй; загорѣлѣй.

Загорѣжѣ, *ишь*, — *рѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загарѣямь и загорѣжѣ; загорѣться, пригорѣть, подгорѣть, зажѣть (о рѣнѣ).

Загорѣжѣ, *ишь*, — *рѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загорѣжѣ. — *рѣнѣтѣй*, *прич. стр.* *Загорѣжѣ за водѣжѣ, ождѣнѣлѣ тѣврѣдѣ много.*

Загорѣжѣ (да загорѣжѣ), *г.л. д.* Подкачамь да горѣжѣ. *Загорѣли смѣи сдѣли кола дѣрѣва отъ два мѣлѣца, оцѣ гл горѣмѣжѣ.*

Загорѣжане, *с. ср.* отъ загорѣжѣ.

Загоснодарѣвамь, *г.л. ср. свр.* Да подкачѣх да госнодарѣвамь.

Загостѣвамь, *г.л. ср. свр.* Да подкачѣх да гостѣвамь.

Загостѣжѣ, *ишь* — *тѣлѣ*, *г.л. ср. свр.* Да подкачѣх да гостѣжѣ.

Загѣтѣжѣ, *ишь*, — *нѣлѣ*, *г.л. свр.* отъ загѣтѣжѣ. — *нѣлѣй*, *прич. стр.*

Загѣтѣнамь (да загѣтѣжѣ), *г.л. д.* 1) Подкачамь да гѣтѣжѣ, да справѣямь; начѣлѣть гѣтѣвить. 2) Подкачамь да гѣтѣжѣ, да пра-

вѣж настѣе; начинѣть стрѣпать. *Заговвила съмь отъ тѣмно, че цѣхъ ны дойдѣть госте.* — *мѣя, гл. вѣзвр.* Подкачамъ да ся готвѣж; начинѣть готѣвѣться. *Заговвилъ съмь ся отъ много врѣмя да отидѣж ѣвѣждѣ.*

Заготѣвѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да готѣвѣж, да заготѣвѣж.

Загоцѣвамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гоцавамъ; начѣть угоцѣть.

Загоѣж, ишь, — гоиль, *гл. свр.* отъ загоѣвамъ. — *гоѣпѣй, прич. стр.*

Загоѣвамъ (да загоѣж), *гл. д.* Подкачамъ да гоѣж, затѣвѣвамъ. — *мѣя, гл. вѣзвр.* 1) Затѣвѣвѣвамъ; начинѣть жирѣть, за жирѣть. 2) За ранж: заздравѣямъ, загарѣямъ, заживѣвамъ; заживѣть (о ранѣ), затѣгивѣть, заволакивѣть рану. *Рана-та е зсла да ся загоѣва.*

Загоѣванѣе, *с. ср.* отъ загоѣвамъ и загоѣваемся.

Заграбамъ, *гл. свр.* отъ заграбѣвамъ.

Заграбѣвамъ и заграбѣувамъ (да заграбѣж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да грабѣямъ; начинѣть грабѣть, выхвѣтывѣть, похищѣть. 2) Грабѣямъ, отнимѣямъ, отграбѣвамъ, отмычѣямъ; захвѣтывѣть, похищѣть, уволѣкивѣть.

Заграбѣвамъ и заграбѣювамъ (да заграбѣж), *гл. д.* Знамъ съ брѣзотѣж колкото могж.

Заграбѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ заграбѣчѣвамъ. — *ченѣпѣй, прич. стр.*

Заграбѣж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ заграбѣямъ. — *бенѣпѣй, прич. стр.*

Заграбѣямъ (да заграбѣж), *гл. д.* Знамъ колкото могж. *Заграби и съ двѣ-тѣ рѣцѣ.*

Заграбѣанѣе, *с. ср.* отъ заграбѣямъ.

Заграѣда, *с. ж.* 1) Зидѣ, плѣть или что да е, съ което е заградено нѣчто, ограда; заборъ, загорѣдка, ограѣда. 2) Заградено мѣсто, ограда, оградѣна; загорѣда, ограѣда.

Заграѣдѣца, *ум. ж.* отъ заграѣда.

Заграѣдж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ заграѣждамъ и заграѣѣвамъ; загородѣть. — *дѣнѣпѣй, прич. стр.*

Заграѣѣвамъ (да заграѣдж), *гл. д.* Заграждамъ.

Заграѣждамъ (да заграѣдж), *гл. д.* Заграждавамъ: 1) Начинѣямъ да градѣж, да зидѣямъ; начинѣть стрѣбѣть. *Заградилъ съмь клѣцѣ.* 2) Начинѣямъ да градѣж, да правѣж заградѣж; начинѣть загорѣживѣть. *Заградилъ съмь градѣж.* *Заградилъ плѣть.* 3) Ограждамъ, направѣямъ заградѣж, оградѣж; загорѣживѣть, обносѣть. *Заграждамъ си двора съ зидѣ.* *Заграждамъ съ шрѣте,* затрѣпѣвамъ. 4) Запрѣчѣвамъ: загорѣживѣть, преграждѣть. *Заградилѣ ижѣта съ кола, та не може да ся мине.* 5) За нѣчто отворано, празд-

но: запушѣямъ го, изилъямъ го; заѣбѣлывѣть, заклѣдывѣть. 6) Забѣвалѣямъ, обѣвалѣямъ, обѣколѣвамъ, очрѣтавамъ; окрѣжѣть. *Заградилъ село-то.* — *мѣя, гл. стр.* Бывѣямъ заграденъ.

Заграѣжданѣе, *с. ср.* отъ заграѣждамъ.

Заграѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да гракамъ, да заграчѣж.

Заграѣчѣж, ешь, — ижѣть, *гл. ср. свр.* Да прѣграѣчѣж, да прѣшѣчѣж.

Дай ми, мамо, малко да поѣцавамъ,
Вѣче ми си уста захвалѣжѣты,
Вѣче ми е грѣло заграѣжѣло. *Пѣс.*

Заграѣчѣж, ишь, — шиль, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да грачѣж; начѣть горѣкнѣть.

Заграѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да грачѣж, да загракамъ; закарѣть, заграѣть.

Загрѣбѣвамъ и загрѣбѣувамъ (да загрѣбѣж), *гл. д.* 1) Заграбѣямъ. 2) Зарѣвамъ; зарѣвѣть. *Загрѣбожъ корѣна на дрѣво-то.* *Загрѣби овѣжа,* зарѣви го.

Загрѣбѣанѣе и загрѣбѣуванѣе, *с. ср.* отъ загрѣбѣвамъ.

Загрѣбушь, *с. м.* Чюль за-вѣзь задѣнѣж-тѣ на конѣ, на магарѣ, санѣца.

Загрѣбѣть, *с. м.* 1) Кога ровѣ, драще кучѣ земѣж-тѣ и мѣсто-то дѣто то драще; сугрѣбѣть. 2) Болѣсть *Urticaria*, отъ кожѣто излизѣть по снажѣж-тѣ мехури като отъ упарено отъ копрѣвѣж и много срѣбѣ; сугрѣбѣть, усѣнѣж; крапѣвѣная лихорѣдка, крапѣвообразѣная сѣнь.

Загрѣбѣж, ешь, — грѣбохѣть, — блъ, *гл. свр.* отъ загрѣбѣвамъ и заграбѣямъ. — *бенѣпѣй, прич. стр.*

Загрѣздѣвамъ и загрѣздѣувамъ (да загрѣздѣж), *гл. д.* Затѣкамъ съ грѣздѣ; затѣкѣть.

Загрѣздѣанѣе и загрѣздѣуванѣе, *с. ср.* отъ загрѣздѣвамъ.

Загрѣздѣж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ загрѣздѣвамъ. — *дѣнѣпѣй, прич. стр.*

Загрѣздѣж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да грѣздѣж, да драѣкамъ по нѣчто.

Загрѣзѣвамъ и загрѣзѣувамъ (да загрѣзѣж), *гл. д.* Затрунѣвамъ, утрунѣвамъ, закрѣвамъ, покрѣвамъ. — *мѣя, гл. стр.* Затрунѣваемся, утрунѣваемся, закрѣваемся, покрѣваемся. *Вѣнѣко-то поле ся было загрѣзѣжѣло съ жиѣлѣ, змиѣ, гуѣцѣрѣ.*

Загрѣзѣж, ешь, — ижѣть, *гл. свр.* отъ загрѣзѣвамъ.

Загрѣбѣямъ (да загрѣбѣж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да грѣбѣж; загрѣбѣть. 2) Съ грѣбѣне зпѣямъ. *Загрѣби еѣжѣ лопѣтѣж пѣсѣжѣ.* 3) Чрѣнѣж водѣж или друго нѣчто роѣно; чернѣть, зачѣрѣнѣвать. *Загрѣби еѣжѣ ча-шѣж водѣж отъ кладѣнѣя-то.*

Загрѣбане, *с. ср.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣбевамъ, *г. д. свр.* Да подкачъ да грѣбевамъ.

Загрѣбамъ и загрѣбувамъ (да загрѣбѣж), *г. д.* Закопавамъ, заравивамъ въ гробъ, погребивамъ; хоронить. *Загрѣбемъ едекого-си, умрѣ едекой-си.*

Загрѣбване и загрѣбуване, *с. ср.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣбѣж, *ишь*, — билъ, *г. л. свр.* отъ загрѣбамъ. Да закопавъ, да погребѣж; похоронить. — **бегый**, *прич. стр.* Закопаный, погребеный; похороненный.

Загрѣжѣж, *ишь*, — зѣлъ, *г. л. свр.* отъ загрѣбамъ. Да вгрозж, да загрѣбѣж; обезобразить. — **зѣный**, *прич. стр.* Вгрозеный, загрѣбѣный; обезображенный.

Загрѣбамъ (да загрѣжѣж), *г. д.* 1) Докаривамъ грозотъ, правж грозенъ, вгрознавамъ, загрѣбамъ; безобразить, обезобразивать. *Дрѣво-та му го загрѣбамъ.* 2) Подкачивамъ да грѣж. — *мея*, *г. л. стр.* и *възвр.* Правжся грозенъ, вгрознаваея, загрѣбамъ; обезобразивать.

Загрѣбване, *с. ср.* отъ загрѣбамъ. Вгрознаване, загрѣбване; обезображивание, обезображеніе.

Загрѣхамъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣхамъ, да загрѣхамъ.

Загрѣхѣж, *ишь*, — тѣлъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣхѣж.

Загрѣбѣж, *ишь*, — билъ, *г. л. свр.* отъ загрѣбамъ. Да загрѣжѣж. — **бегый**, *прич. стр.* Загрѣбѣный.

Загрѣбамъ (да загрѣбѣж), *г. д.* Загрознавамъ. **Загрѣбване**, *с. ср.* отъ загрѣбамъ. Загрознаване.

Загрѣдѣж (да ся), *ишь*, — дѣлся, *г. л. об. свр.* Да станъ на груди, на буци, да ся съсырѣж. *Жена, что подоя, ако не укуси отъ нѣчто за падене, мѣлко-то ѣ ще ся загрѣди въ грѣды-ти.*

Загрѣкамъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣкамъ, да загрѣхамъ, загрѣхѣж, да загрѣхамъ; захрѣкатъ.

Загрѣхамъ, *г. д. свр.* Да подкачъ да грѣхамъ жито, царевнѣж.

Загрѣхамъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣхамъ, да загрѣхамъ, да загрѣкамъ, да загрѣхамъ; захрѣкати.

Загрѣхамъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣхамъ, да загрѣхамъ; захрѣкати.

Загрѣхѣж, *ишь*, — тѣлъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣхѣж, да загрѣхамъ; захрѣкати.

Загрѣбѣж (да ся), *ишь*, — билъ, *г. л. възвр. свр.* Да подкачъ да ся грѣбѣж; начати грѣбѣжся.

Загрѣбѣж, *ишь*, — рѣлъ, *г. л. свр. свр.* Да подкачъ да грѣбѣж, да забрѣбѣж, да задрѣбѣж; заболтати. — **рѣжен**, *г. л. възвр. свр.* Заплевамъ съ грѣгореж; заболтати.

Загрѣгрѣж, *ишь*, — рѣлъ, *г. л. свр. свр.* Да подкачъ да грѣгрѣж, да загрѣж; начати чѣлѣкати.

Загрѣдѣж, *с. м.* Желѣзна посѣпака съ свѣтъ врѣхъ, за да може да ся грѣбе и разгрѣба съ нежъ жаръ въ нещъ, въ фурнѣж; рѣженъ, лоната, ватраль, конкувалка, ожегъ; комерга, ожегъ.

Загрѣкамъ, *г. л. свр.* Да подкачъ да грѣкамъ, да загрѣкамъ, да загрѣгамъ; заворковать.

Загрѣнѣж, *ишь*, — лѣлъ, *г. л. свр.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣлнамъ (да загрѣлѣж), *г. д.* 1) Прѣгрѣнѣжъ пѣного прѣлѣж ишь-тѣж, прѣгрѣлнамъ. 2) Подкачивамъ да грѣлѣж царевнѣж или друго пѣчто, възривамъ.

Загрѣпане, *с. ср.* отъ загрѣлнамъ.

Загрѣнѣж, *ишь*, — нѣлъ, *г. л. свр.* отъ загрѣлнамъ и загрѣлѣж; запахнѣтъ. — **нѣтый**, *прич. стр.*

Загрѣнѣж, *ишь*, — нѣлъ, *г. л. свр.* Да загрѣнѣж, да прѣгракѣж, да прѣшнѣж.

ЕА ми додай студенѣж вода,

Грѣло ми е загрѣнѣло,

Грѣло-то да ся полѣж. *Пѣс.*

Загрѣтамъ (да загрѣтѣж), *г. д.* Загрѣтѣжъ.

Загрѣтане, *с. ср.* отъ загрѣтамъ. Загрѣтане:

Загрѣтѣж (да загрѣтѣж), *г. д.* Загрѣтѣжъ: 1) Завивамъ дрѣхы-ты отирѣдѣ да ся възсѣдикъ за да закрѣвѣтъ снагѣ-тѣ; зашхивѣтъ плѣтѣ. 2) Прибирѣж, запрѣтѣж, засукѣж; подбирѣтъ.

Далъ ѣ волжъ Маривѣж войвода,

Та отишла на крѣвано поле,

Загрѣтѣла свѣленѣж коннолѣж,

Пагазила крѣви до колѣнѣ. *Пѣс.*

3) Сѣивамъ, затваривамъ; закрѣвѣтъ. *Загрѣтѣжъ книгѣж-тѣж, та четѣж изуствѣж.*

4) Прѣгрѣтѣжъ; обнимѣтъ. 5) Заграждамъ отъ вѣщъ страны; обхѣтѣвать, охѣтѣвать.

Тодоръ вѣвади младо ся копчи,

Плажѣжъ загрѣтѣж негово булѣж,

Негово булѣж съсъ дрѣбѣты дѣж. *Пѣс.*

— *мея*, 1) *г. л. възвр.* Завивамъ, увивамъ; зашхивѣтъ. *Загрѣтѣжъ, та не годи така разгрѣдѣж.* 2) *г. л. стр.* Въивамъ загрѣтѣжъ.

Загрѣтане, *с. ср.* отъ загрѣтѣжъ. Загрѣтане.

Загрѣживаея и загрѣживоваея (да ся загрѣживѣж), *г. л. об.* 1) Подкачивамъ да ся

грьжж. 2) Угрѣживамся, замѣлювамся, ухахъривамся; задумываться, опечаливаться. *Загрѣжилася понадина-та, че порасла на попа брада. Загрѣжилася като влѣкъ-тъ за овця-тъ.* 3) Залѣгвамъ за пѣчто; озабѣчиватея о чѣмъ. *Загрѣжили сж ся да си уградятъ цръквж.*

Загрѣживане и загрѣживуване, с. ср. отъ загрѣживамся.

Загрѣженый, пѣ, на, по, като *пр.* Замысленый, умысленый, угрѣженный, ухмыленный; озабѣченный.

Загрѣжжж (да ся), *пшъ*, — жжж, *гл. свр.* отъ загрѣживамся.

Загрѣзвамъ и загрѣзувамъ (да загрѣзж), *гл. д.* Начинамъ да грѣзж; начинатъ грѣзть. *Вижь го, какъвъ е загрѣзж кокала.*

Загрѣзжж, *ешъ*, — грѣзохъ, — злж, *гл. свр.* отъ загрѣзвамъ. — зѣпый, *прим. стр.*

Загрѣмѣвамъ (да загрѣмж), *гл. ср.* Подкачамъ да грѣмж; начинатъ грѣмѣть.

Загрѣмжж, *пшъ*, — мѣлж, *гл. свр.* отъ загрѣмѣвамъ; загрѣмѣть.

Загрѣчвамъ и загрѣчювамъ (да загрѣчж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да грѣчж 2) Загачивамъ, нагрѣчвамъ пѣкого отблизю така, какъ вото да не може да бѣга, запримчвамъ; окружатъ, обступатъ.

Загрѣчване и загрѣчюване, с. ср. отъ загрѣчвамъ.

Загрѣчжж, *пшъ*, — члж, *гл. свр.* отъ загрѣчвамъ. — чепый, *прим. стр.*

Загрѣчжж (да ся), *пшъ*, — члж, *гл. об. свр.* Да подкачж да си грѣчж, да ся показвамъ Грѣчж.

Загрѣчавѣжж, *ешъ*, — вѣлж, *гл. ср. свр.* Да подкачж да грѣчавѣжж, да омрѣшавѣвамъ; начатъ худѣть.

Загрѣввамъ (да загрѣвж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да грѣвж; начинатъ грѣть. 2) Сгрѣвамъ, стоплавамъ; согрѣватъ, тошитъ. *Пещь-та загрѣва стижж-жж.* — мѣя, *гл. възвр.* Сгрѣвамся, стоплаювамъ; согрѣватъся. *Да пшжж пѣчто топло да ся загрѣвжж. Завий ми да ся загрѣвжж.*

Загрѣване, с. ср. отъ загрѣввамъ.

Загрѣшжж, *пшъ*, — шлж, *гл. свр.* отъ загрѣшавамъ.

Загрѣшжжж, *пшъ*, — шлж, *гл. д. свр.* Да подкачж да грѣшжж, да брѣкамъ пѣчто хрпж за добытъкъ.

Загрѣшшавамъ (да загрѣшшж), *гл. ср.* 1) Подкачамъ да грѣшшж, да правж грѣхъ; начинатъ грѣшитъ. 2) Грѣшшж, сбрѣквамъ, брѣкамъ пѣчто; ошибатъся, погрѣшатъ.

Загрѣшжж, *ешъ*, — рѣлж, *гл. свр.* отъ загрѣшвамъ; согрѣть. — грѣшый, — грѣ-

шый и — грѣшый, *прим. стр.* Сгрѣшый; согрѣтый,

Загрѣдвамъ и загрѣдуювамъ (да загрѣдж), *гл. д.* Загрѣчамъ, свивамъ дрѣхы-ты на грѣды-ты да гы побрѣжжъ да не ся види голо. — мѣя, *гл. възвр.* *Загрѣдися да не изстѣнешь.*

Загрѣдване и загрѣдуване, с. ср. отъ загрѣдвамъ и загрѣдуювамъ.

Загрѣддж, *пшъ*, — длж, *гл. свр.* отъ загрѣдвамъ. — деный, *прим. стр.*

Загрѣддж, *ешъ*, — дѣлж, *гл. ср. свр.* Да подкачж да грѣдж, да задогождамъ.

Загуба, с. ж. Кога губи пѣкой пѣчто, онова, что губи, что е загубилъ; нагуба, затра, сътра, затрѣвъ, тшета, зараръ; потѣря, утрата, урбѣж, убытокъ. *Имамъ загубж отъ стокж-жж. Това е голѣма загуба за мене.*

Загубѣвамъ и загубѣувамъ (да загубѣж), *гл. д.* Загубѣамъ.

Загубѣване и загубѣуване, с. ср. отъ загубѣвамъ. Загубѣане.

Загубѣнца, у. ж. отъ загубѣа.

Загубѣжж, *пшъ*, — блж, *гл. свр.* отъ загубѣвамъ и загубѣамъ. 1) Да изгубѣж, да затрѣж; потерѣть. 2) Да убѣж, да погубѣж, да затрѣж; убѣть, погубѣть. — бѣпый, *прим. стр.* 1) Изгубѣный, затрѣтый; потерѣнный. 2) У блтый, погубѣный, затрѣтый; убѣтый, погубѣнный. *Като загубѣжж; какъ растѣянные.*

Загубѣамъ (да загубѣж), *гл. д.* Загубѣамъ: 1) Губѣж, изгубѣвамъ, затрѣвамъ; терѣть. *Загубѣжж дрѣлжж-жж си.* 2) Имамъ загубѣж, нагубѣж, тшетаж; терѣть, имѣть убытокъ. *Загубѣжж отъ стокжж-жж триста жлѣтици.* 3) Погубѣвамъ, затрѣвамъ, затрѣвамъ, убѣвамъ; убѣватъ, губѣть, погубѣлѣть. *Хайдунж загубѣжж брата ми.* — мѣя, *гл. възвр.* 1) Изгубѣамся, та мя пѣма; пронадатъ, терѣться. 2) Изгубѣамъ, забрѣквамъ пѣтна; заблуждатъ, заблуждѣться. *Загубѣлжжжж въ горжж-жж.* — *Загубѣамъ ума си*, пзумавамся, полудѣвамъ; лишатъся умѣ, разсудка. — *Загубѣлжж ума и думж*, смалася, та не знае какъво да каже, какъво да правж. — *Който откранилжж, единж грѣлжж, който загубѣлжж, хилжждо грѣшжж.* *Нажрѣла баба блжж, та си загубѣла сокана. Загубѣла си булжжа грѣшжж-то, та пѣма съ какъво да прѣде. Загубѣла си булжжж-та чиржжж-то задъ врата-та. Като нажрѣши, не ся радвай, като загубѣши, не жжжи. Който иска много, загубѣа и малко-то. Който търси много, загубѣа и малко-то. Камѣла-та отшѣла да търси ро-*

Загѣжквамъ (да загѣжквж), *гл. д.* Заловивамъ, затягамъ, стягамъ, завръзвямъ.

Загѣжкване, *с. ср.* отъ загѣжквамъ.

Загѣжзурж (да ся), *ишь*, — *зился*, *гл. възвр.* *свр.* Да подкачж да ся гжзурж.

Загѣжж (да ся), *ишь*, — *зился*, *гл. възвр.* *свр.* Да подкачж да ся гжжж.

Загѣжквамъ и **загѣжкнувамъ** (да загѣжкнж), *гл. д.* Спомянувамъ иѣчто излека безъ да го изказвамъ нацѣлю, загатвамъ; занкаться о чѣмъ, намекать.

Загѣжкване и **загѣжкнуване**, *с. ср.* отъ загѣжквамъ. Загатване.

Загѣжкнж, *ишь*, — *ижлъ*, *гл. свр.* отъ загѣжквамъ. Да загатнж; занкнуться о чѣмъ, намекнуть.

Загѣнтамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да гжнтамъ.

Задавамъ (да задамъ), *гл. д.* 1) Натовариамъ иѣкого съ иѣчто, накарвамъ го на иѣчто, задавать. *Зададох ми работж. Гостъ мя выкажж, постъ ми задавать.* 2) Докарвамъ, причинявамъ; причинять, производить. *Съ гръмотъ слиза, екъ задава.*

Момича ситпоросничя,
Не ходи ситно прѣдъ мене,
Не вдигаи мѣглы праховы,
Не задавай ми ядовы. *Пѣс.*

Задавамъ гръжжж, докарвамъ гръжжж; причинять забѣту, приводить въ беспокѣйствіе. *Задавамъ страхъ*: внушать страхъ, 3) Врачувамъ на сапуиъ, занписамъ на сапуиъ (единъ видъ врачование); колдовать на мѣлѣ. — *мся*, *гл. възвр.* Показвамся отдалече, че идж; показываться, появляться ся. *Тамъ дѣто глядалмы, сто, че ся зададох изъ-зады брьод-то. Мѣсяць-тъ ся зададе изъ-зады брьод-то. Зададеса облакъ. Зададеса мѣгла.*

Задавамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да давамъ; начать давать.

Задаване, *с. ср.* отъ задавамъ.

Задавица, *с. ж.* Коизато задава, врачува съ сапуиъ.

Марие, на ты да идешъ
По жены по задавици,
По жены по отровници,
Дано ми брата отровишь. *Пѣс.*

Задавовамъ (да ся), *гл. вж.* Да подкачж да ся давовамъ; затягаться.

Задавътъ, *с. ж.* Онова, что ся дава нацрѣдъ отъ сговоренж-тж цѣнж на иѣчто, за да бжде оздравенъ сговоръ-тъ; пей; задытокъ.

Задавиж, *ишь*, — *вилъ*, *гл. свр.* отъ задавамъ; задавить, задуть, задушить, заглушить. — *вешый*, *прич. стр.* 1) Задущешый; задущенный. 2) Направеный да заглъхне; заглущенный.

Задавиамъ (да задавиж), *гл. д.* 1) Начинямъ да давиж; задавливать. 2) Правж да не може да дыше, задущинамъ; задушать. *Дымъ ны задави.* 3) Правж да заглъхне, за растенна-та; заглушить. *Трѣва с задавила нивы-тъж.* — *мся*, *гл. стр.* п възвр. 1) Загубвамъ си дышане-то; задыхаться. *Задавихся отъ дымъ.* 2) Засѣда ми иѣчто въ грълото, като да го глѣтнж; подавляться. *Задавися съ кокалъ.* 3) Кога ишж, та ми иде въ грѣклана, или, както базвать, въ кривж-тж дунжж; захлѣбываться. *Като пишаше, задавися.* 4) Тъичж си уста-та и намъ съ бръзотнж; жрать. *Поглядни го, какъвъ ся с задавилж!* 5) Бывамъ задавенъ.

Задавиане, *с. ср.* отъ задавиамъ и задавиамся,

Задаимъ, *зададешъ*, *зададохъ*, *задалъ*, *гл. свр.* отъ задавамъ. — *дадѣный*, *прич. стр.*

Задариѣж, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да подкачж да дарачж, да влачж на даракъ; замѣкать.

Задармонѣж, *ишь*, — *нилъ*, *гл. д. свр.* Да подкачж да дармонж.

Задарувамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да дарувамъ; начать даровать, дарить.

Задариѣж, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ задариавамъ.

Задариавамъ (да задариѣж), *гл. д.* Подкачамъ да дарж.

Задаскалувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да даскалувамъ, да заучителствувамъ; начать учительствовать.

Задвигамъ, *в. завдигамъ.*

Задвоиѣж, *ишь*, — *войлъ*, *гл. д. свр.* Да подкачж да двоиъ.

Задгоричия, *ум. ср.* Момича, момича, что е отъ-зады планнж-тж, загорчя.

А двѣйча задгоричя,
Алъ си было по зады-горы. *Пѣс.*

Задебелѣвамъ (да задебелѣж), *гл. ср.* Подкачамъ да дебелиж. закрываваяся; дебелитъ, толстѣтъ.

Задебелѣване, *с. ср.* отъ задебелѣвамъ. Закрываване.

Задебелѣж, *ишь*, — *лѣлъ*, *гл. свр.* отъ задебелѣвамъ. Да ся закрывж; задебелѣтъ, затолстѣтъ.

Задені (да ся), — *нилоси*, *гл. свр.* отъ задениаваяся. Да си зазорн, да ся завидѣл; ободнйтъ, ободнйтъ.

Задениаваяся (да ся задені), *гл. безл.* Подкача да става день, зазорнаваяся, завидѣлаваяся; ободневать, разсвѣтять.

Задѣрж, *ишь*, — *дрѣхъ*, — *дрѣлъ*, *гл. свр.* отъ задѣрамъ; задрать. — *дрѣный*, *прич. стр.*

Задлъжнѣвамь (да задлъжнѣж), *гл. ср.* Ставамь длъженъ толкова, дѣто да не стига имотъ-тъ ми да ся наплатж, заборчѣвамь, заборджвамь; приходѣтъ въ несо-стойтельность, наживаѣтъ долгъ, должаѣтъ, одолжаѣтъ. *Отъ естиво ся засиромашава, отъ хубаво ся задлъжнѣва. Чифутижъ, кога задлъжнѣе, рови весити-ти нефтерги.*

Задлъжнѣване, *с. ср.* отъ задлъжнѣ-вамь. Заборчѣване.

Задлъжнѣж, ешь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ задлъжнѣвамь. Да заборчѣж; задолжаѣтъ.

Задлъжнѣж, ишь, — жиль, *гл. свр.* отъ задлъжнѣвамь; задолжаѣтъ, одолжаѣтъ, обя-завать. — **жѣнѣый**, *прич. стр.*; одолжѣн-ный, обязанный.

Задлъжнѣвамь (да задлъжнѣж), 1) *гл. ср.* Ставамь длъженъ, начинамь да длъжнѣж; за-должаѣтъ. *Задлъжнѣжъ съмь Цѣтнику сто грошка.* 2) *гл. д.* Правнѣ нѣкого длъженъ за нѣчто; одолжаѣтъ, обязывать. — **мѣя**, *гл. взвр.* Зимаемь на себе нѣкаквж длъж-ность, нѣкаквж длъгъ; обязываться. *Зад-лъжнѣжъ да му пазж кжиж-тж, да му глѣдамь дѣца-та.*

Задлъжнѣване, *с. ср.* отъ задлъжнѣвамь и задлъжнѣвамь.

Задминѣвамь и **задминѣвамь** (да задми-нѣж), *гл. д.* 1) На ходъ: надминѣвамь, за-минувамь, сирѣварямь, излизамь напредъ; оперѣживаѣтъ, перегоняѣтъ. *Донѣидѣ врь-вѣжми засдно, послѣ задминѣжъ дружи-нж-тж.* 2) Пѣ-горенъ съмь отъ другы-ты на нѣчто; превосходитъ. — **мѣя**, *гл. стр.* Бывамь задминать.

Задминѣване и **задминѣване**, *с. ср.* отъ задминѣвамь; оперѣживанѣе.

Задминѣж, ешь, — ниль, *гл. свр.* отъ зад-минѣвамь. Да надминѣж, да замнѣж, да спрѣварѣж; опередѣтъ.

Задниѣвамь (да задниѣж), *гл. д.* Два кжса желѣзо нажежнѣвамь и съ чоканѣе напра-вивамь да ся сковжтъ да станжтъ едно, за-варямь, заваривамь; заваривать желѣзо кѣвкою. — **мѣя**, *гл. стр.* Заваряемь, за-вариваемь.

Задниѣване, *с. ср.* отъ задниѣвамь. Зава-риванѣе, завариванѣе.

Задниѣвка, *с. ж.* Желѣзна халка, вбита въ устие-то на главнѣнж, за да ѣж пази отъ из-трѣкване; втулка.

Задниѣй, — дньн и — дньн, — дна, — дне, *пр.* Что е отзадъ или назадъ, дырнѣй; зад-ниѣй. *Задниѣ-та страна на кжиж-тж.*

Задниѣнж, ешь, — ниль, *гл. свр.* отъ задниѣвамь. Да затулѣж.

Задниѣкъ, ници, *с. ж.* 1) Задниѣца, задниѣкъ, дырнѣкъ, гжзъ; задниѣца. *Налѣгни си задниѣка, та работи.* 2) Задниѣ-та частъ на дрѣвж; задниѣя часть плѣтъя. *Задниѣкъ-тъ на сукмана стои увиснѣлж. Прѣд-ниѣка си обрнѣжла на задниѣкъ.* 3) Вжтр-рѣшина стама въ кжщн, безъ прозорци навѣтъ, за дрѣжанѣе и крѣпенѣе въ неж домашни работы; прустъ, клѣтъ, килеръ, хапать: кладовая, чуланъ. — *Не си види задниѣка, не си види каквѣ е, ами Поглѣднѣ си задниѣка, вижж каквѣ сп.*

Задниѣмь, *нар.* Задниѣнж-тж, задниѣкомь, задниѣкомь, задниѣнж-тж, съ грѣба напредъ, грѣбомь, гжзннѣмь; задомь, спинѣю. *Врѣви задниѣмь; идѣтъ задомь. Стои задниѣмь камъ мене; стойтъ спинѣю ко мнѣ.*

Задниѣнна, *с. ж.* 1) Что е отзадъ, что пде назадъ или изотзадъ; задъ, тылъ. 2) Зад-ниѣще.

Задниѣца, *с. ж.* 1) Задниѣкъ, дырнѣкъ, зад-ниѣкъ, гжзъ; задниѣца. 2) Задниѣя часть на кола, задниѣ колесарка; задъ телѣги.

Задниѣчнамь (да задниѣнж), *гл. д.* Затулѣмамь, прѣчж; заслоняѣтъ.

Задниѣчанѣе, *с. ср.* отъ задниѣчнамь. За-тулѣванѣе.

Задниѣшкѣомь, **задниѣшкѣомь** и **задниѣш-кѣ-тж**, *нар.* Задниѣмь. *Задниѣшкѣ-тж, та въ трапа.*

Задниѣще, *с. ср.* Задниѣнна, отъ данѣка оста-ло недобрѣно прѣзъ годниѣж-тж, бакни; не-доймѣн. *Имамы отъ ланскѣж-тж вир-гнѣж задниѣще до пять шилѣды грошка.*

Задниѣж, ешь, — ниль, *гл. свр.* отъ зад-ниѣвамь. Да заварѣж; заваривать. — **ниѣтѣый**, *прич. стр.* Заварѣнѣый; заварѣннѣый.

Задниѣкъ, *с. ж.* Задниѣкъ, задниѣца, дырнѣкъ, гжзъ; задниѣца.

Задобрѣвамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да добрувамь, да заблагувамь, да забогувамь; важитъ въ благодѣнствѣи, заблаженство-вать.

Задобрѣж, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ за-добрѣвамь; задобрить. — **рѣнѣый**, *прич. стр.*

Задобрѣвамь (да задобрѣж), *гл. д.* Подхва-щамь нѣкого така, каквото да го направж да стапѣ добръ, да го одоброволюж; задаб-ривать, задобривать.

Задобрѣване, *с. ср.* отъ задобрѣвамь. Одоброволаванѣе.

Задобрѣвамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да до-бывамь; начѣтъ раждѣтъ. *Задобывала съмь отпрѣди десять годниѣж.*

Задомѣнѣный, нъ, на, но, като *пр.* Женѣнѣый, что има женж, челядь; семейнѣый.

Задухвамь и **задухувамь** (да **задухамь**),

1) *г.л. ср.* Подкачямь да духамь; задувать. *Задуха студентъ въшърь.* 2) *г.л. д.* Съ духане относямь, завѣвамь.

Задухване и **задухуване**, *с. ср.* отъ **задухвамь**.

Задухувамь, *г.л. д. ср.* Да подкачж да духувамь, да изповѣдамь; начать исповѣдывать.

Задухъ, *с. ж.* Задуха: 1) Тяжко дышане отъ печистотж въ въздуха; духотѣ. *Отъ много сѣщи и навалицж станж задухъ.* 2) Тяжчина, голѣма горящина, омалина. 3) Мжчно дышане отъ болестъ въ грѣло-то и въ грѣды-ты, трѣдуха, пѣхавица; *Asthma*; одышка, удыше.

Задушбина, *с. ж.* 1) Помянъ съ гоцавкж за умрѣло; помѣны, помѣнки.

Море лудо, кутро младо,
Вчера Митра ми умрѣла,
Денесь ми ѣж закопахж
И ѣж заджъ задушбинж. *Пѣс.*

2) Нѣчто за обще добро, бато чешма, владенець, пѣть, мость, копто е направилъ нѣкой за душк-тж си; хапратъ.

Задушвамь и **задушювамь** (да **задушж**), *г.л. д.* Задушамь: 1) Подкачямь да душж; начинать душить. 2) Съ затыкаше уста-та да не може да дыше уморивамь, удушвамь; задушать, удушать. — *Задушвамь дѣтя*, на сънь затыквалъ уста-та му, та ся удушва; засиать младѣнца. *Майка-та задушила дѣтя-то си въ сѣна.* 3) Накривамь, заклупивамь, завивамь нѣчто така, каквото да не зима въздухъ, да не отдышна. — *мѣя*, 1) *г.л. възвр.* Задушвамь себе-си, удушвамь; задушаться. 2) Поврѣждамь отъ незимане въздухъ, втжхвамь; задхнуться. 3) *г.л. стр.* Бывамь задушень.

Задушване и **задушюване**, *с. ср.* отъ **задушвамь** и **задушваемь**. Задушане; задушениѣ.

Задушено, *като с. ср.* Аетне готвено въ задушень еждъ.

Задуши, *с. ж. нескл.* Задушица.

Задушиница, *с. ж.* Сжбота прѣдъ мясно заговѣване, прѣдъ Пятдесятницж и прѣдъ Колядно заговѣване, кога помянувать мръвы-ты; задуши, задушна, одуши, душиница, мръвень, мръвты сжботы; **родѣтельскан**, **отпѣвская суббота**. *Голѣма задушиница*, въ сжботж прѣдъ мясно заговѣване. *Черешва задушиница*, что е прѣдъ Пятдесятницж. *Чакай, кога дойде задушиница, да задеш боговицж. Нагадохся като попско дѣтя на задушиницж. Нарѣзался като попъ на задушиницж. Пириска като просакъ на задушиницж.*

Задушиж, *ишь*, — *ишь*, *г.л. ср.* отъ **задушвамь** и **задушивамь**; задушить, удушить. — *ишеньй, прич. стр.* 1) Удушеньый; задушениый. 2) Поврѣденыый отъ незимане въздухъ, втжхжхжтысей; **зѣдхжый**. 3) Запареныый. *Мирше на задушено*, на запарено; пѣхнеть прѣлью.

Задушиж, *ишь*, — *ишь*, *г.л. д. ср.* Да подкачж да душж, да миршиж, да запушкж; запушхатъ, начать обонять.

Задушна, *с. ж.* Задушица.

Задушнамь (да **задушж**), *г.л. д.* Задушвамь.

Задушане, *с. ср.* отъ **задушивамь**. Задушване.

Задуж, *ешъ*, — *дѣлъ*, *г.л. ср.* отъ **задушвамь**. 1) Да задухамь, да завѣж; начать дуть, завѣять. 2) Да забѣжж.

Задъ, *прѣдл.* 1) Задн, отзадъ, позадъ; позади, позадь. *Стой задъ мене, зади мене; стой позади меня. Врѣви задъ мене; иди позади меня. Задъ кжцж-тж, зади кжцж-тж има градинкж; позади домѣ есть сѣднкж. Врѣли задъ себе да намѣриш прѣдъ себе. Волъ рже, задъ роза-та му пада.* 2) Отвѣдъ; за. *Задъ планжж-тж; за горюю.* — *Задъ-кжци*, мѣсто задъ кжцж-тж въ селскый дворъ; **задворокъ**, **зѣдворка**. — *Шивъ задъ-иглж*, единъ видъ шивъ; шовъ внозадъ-иглоку, стрѣчка.

Задъждѣ, — *дѣло*, *г.л. безл. ср.* Да подвачи да дъжди, да вали дъждъ, да зарьми.

Задѣивамь и **задѣивувамь** (да **задѣивж**), *г.л. д.* 1) Турямь, заковамь дѣло на нѣчто; закладывать дно. *Задѣивъ бжвжж-тж. Задѣивжж го въ бжвжж-тж*, турихж го въ нежъ, на ѣж задѣивжж, заврапихж го. 2) Заглобивамь; углублять. *Задѣивъ го въ земжж-тж.* 3) Забождамь, втыкамь надлѣбоко, задрѣствамь; всѣживать. 4) Затыкамь, запушамь, затыквалъ, задрѣствамь; задѣлывать. 5) Заборавямь, затрынавамь; забывать. 6) Подкачямь да дѣнж, да бнж, да тупамь; начинать колотить, катать, тузить. 7) *г.л. ср.* Отивамь далечъ навѣтрѣ, влизамь, отивамь, побѣгвамь въ нѣчто; углубляться. *Задѣивъ изъ горжж-тж*, захванж изъ горжж-тж. — *мѣя*, 1) *г.л. стр.* Бывамь задѣивень. 2) *г.л. възвр.* Випвамь, влизамь. *Трѣнь ся задѣивъ въ прѣсти ми.* 3) Загнѣждамься, задрѣствамься. *Задѣивъ ся въ кжжж. Задѣивъ ся, та не може да излѣзе.*

Задѣиване и **задѣивуване**, *с. ср.* отъ **задѣивамь**.

Задѣикамь, *г.л. д. ср.* Да подкачж да дѣикамь, да задѣивж, да забнж, да залуникамь, да затупамь; начать тузить.

Задѣнж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ задѣнвамь. — *неный, прич. стр.* — *Задѣнена улица*, улпца, что врьви допѣйдѣ, на ся свръшва съ сграды на около, та не излиза, чпгмазъ сокакъ; глухой переулокъ.

Задѣхамь, гл. ср. свр. Да подкачж да дѣхамь.

Задѣхамь (да ся), гл. свр. отъ задѣхамся. Да ся задыхамъ; задѣхнуться, запыхаться.

Задѣхамся и **задѣхувамся** (да ся задѣхамь), гл. об. Отъ умораваніе дыхамъ тяжело и бързо, задѣхамся; задыхаться, запыхаться.

Задѣмѣж, ишь, — миль, гл. свр. отъ задѣмѣвамь. — *мѣный, прич. стр.*

Задѣмѣвамь (да задѣмѣж), 1) гл. ср. Подкачамъ да дымѣж, запушвамъ; начинать дымѣть. 2) гл. д. Напѣннамъ съ дымѣмъ, надѣмѣвамь, запушвамъ; накуривать. *Задѣмили сте стаж-тж съ тютюнъ.* — *мѣя, гл. взвр.* 1) Подкачамъ да ся дымѣж, да ся пушж. 2) Напѣннамся съ дымѣмъ, запушвамся. *Задѣмилася е кжца-та.*

Задѣмѣваніе, с. ср. отъ задѣмѣвамь.

Задѣриж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да подкачж да дыриж, да затрѣж, да затражж, да затѣрамъ; начатъ искать. — *риж* (да ся), гл. вз. Да подкачимъ да ся дыримъ. *Отъ озаранж смѣ ся задѣрили, та едвамъ сега ся намѣрижмѣ.*

Задѣхамь, гл. свр отъ задѣхвамь. Да задѣхамь, да задѣшж; задѣшнать.

Задѣхвамь и **задѣхувамь** (да задѣхамь), гл. ср. Начпнамъ да дыхамъ; начинать дышнать. — *мѣя, гл. об.* Задѣхвамся; задыхаться, запыхаться.

Задѣшнж, ешь, — шаль, гл. ср. свр. Да подкачж да дѣшнж, да задѣшнамь.

Задѣшнамь, гл. ср. свр. Да подкачж да дѣшнамь, да задѣшнж, да задѣхамъ; задѣшнать.

Задѣвчж, ешь, — вкаль, гл. д. свр. Да подкачж да дѣвчж. *Задѣвкаль го е като съ бабинѣ-тж жжы. Какво си го задѣвкалаж, кажи си го, както си е.*

Задѣдржж, ешь, — раль, гл. д. свр. Да подкачж да дѣдржж, да задѣдроржж.

Задѣ, нар. За кое мѣсто. *Задѣ отивашъ? — За Цариградъ. Задѣ е връзанъ конь-тж? — Задѣто е връзано и магаря-то.*

Задѣбжж, ишь, — билъ, гл. д. свр. Да подкачж да дѣбжж, да ся увивамь. *Задѣбилъ мя е да види, какво щж правж.*

Задѣвамь (да задѣбжж), гл. д. 1) Обачнамъ пѣчто нѣбжкдѣ; прицѣлѣять, привѣшивать, привязывать. *Задѣвжжж кядѣлж на хур-*

кж-тж. 2) Натоварнамъ нѣкому пѣчто на грѣба. *Задѣвжжж му торбж брашно.* 3) Закачамъ, задирамъ, подкачамъ, залапвамъ, гыбамъ, кжтжж, лацамъ, досаждамъ съ пѣчто; задѣватъ, задиратъ, трѣгать. *Остави мя не мя задѣвай.* — *мѣя, 1) гл. взвр.* Натоварнамъ на грѣба си пѣчто да го носж 2) гл. об. Закачамся, подкачамся, задирамся. 3) Давамъ си трудъ за нѣчто, труджся. *Зачто ся задѣвате да ны служите!* 4) гл. стр. Бывамъ задѣвжжж.

Задѣваніе, с. ср. отъ задѣвамь и задѣвамся.

Задѣвжа, с. ж. Задѣваніе, закачаше, закачка. **Задѣкамь**, гл. д. свр. Да подкачж да дѣкамь.

Задѣкато, нар. Задѣто.

Задѣламь, гл. свр отъ задѣлвамь; затѣсать. — *лапый, прич. стр.*; затѣсаный.

Задѣлвамь и **задѣлувамь** (да задѣламь), гл. д. 1) Подкачамъ да дѣламъ; затѣсывать. *Задѣлалъ съмъ това дръво отозаранж.* 2) Като дѣламъ нѣчто зацѣивамъ го.

Задѣлваніе и **задѣлуваніе**, с. ср. отъ задѣлвамь.

Задѣлжж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ задѣлѣвамь. — *лѣпый, прич. стр.*

Задѣлѣвамь (да задѣлжж), гл. д. Подкачамъ да дѣлжж; начинать дѣлѣть.

Задѣнвамь и **задѣнувамь** (да задѣнжж), гл. д. Задѣвамъ въ 1-то и 2-то знаменованна.

Задѣно, нар. Задѣто.

Задѣнж, ешь, — нжль, отъ задѣвамь и задѣнвамь; прицѣпнать, привѣснать, привязать; задѣть, задратъ, трѣпнуть. — *нжтый, прич. стр.*

Задѣтнѣжж (да ся), ешь, — нѣлѣя, и **Задѣтнѣжж** (да ся), ишь, — нѣлѣя. гл. об. свр. Да подкачж да ся дѣтнѣжж, да ся дѣтншж; зарѣбичнѣся.

Задѣто, нар. За което мѣсто, задѣкато, задѣно. *И азъ отивамъ задѣто отивашъ и тж. Кое задѣто приличка. Задѣто го тжжмимж.*

Задѣволувамь, гл. ср. свр. Да подкачж да дѣволувамь.

Задѣчвамь и **задѣчювамь** (да задѣчжж), гл. д. За владѣжж: правж анагность и днѣкопъ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ задѣченъ.

Отдѣ го зачю владыка,
На Найдѣтъ хабѣрь проводи:
Дѣ да е Найдѣтъ да дойде,
Да дойде да го задѣчж.
Задѣчж, още запошж. *Шѣ.*

Задѣчваше и **задѣчюваніе**, с. ср. отъ задѣчвамь.

Задіачж, ишь, — чиль, *г.л. свр.* отъ за-
діачвамь. — ченый, *прич. стр.*

Заевтинѣж, ешь, — иѣль, *г.л. ср. свр.* Да
подкачж да евтинѣж, да ставамь евтинѣ;
начать дешевѣть.

Заедниа, с. ж. Обще, орташко, заеднич-
ко пѣчю.

Заедничтій, — чьль, чка, чко, *пр.* Общій
на пѣколко душъ, стрѣцкый, орташкый.

Хай невѣсто, душе моя,
Ако любж другж любж,
Да ми пукнетъ мѣжко дѣтя!
— Хай Стоане, башъ душмане,
И за дѣтя не тя вѣрвамь:
Дѣтя ны е заедничко. *Пѣс.*

Заедно, нар. 1) Ведно, воедино, уедино, смѣ-
сомь, парядъ; **вѣстѣ**, заодно, наряду. *Да*
отидемж заедно. Куня и котка цжжъ
спяж заедно, ще бѣде много студено. 2)
Изведжжъ, въ едно врѣмя. *Заедно под-*
качжмы да ся учжжъ.

Заєжж (да ся), ишь, — жился, *г.л. об. свр.*
Да подкачж да ся ежж; заєжжиться

Заєкпица, с. ж. Кашлица трѣдуха, занкли-
вица, магарешка кашлица; **коклѣшь.**

Заєкнувамь и **заєквамь** (да заєкж), *г.л.*
д. Заєцнувамь: 1) Подкачамь да екж. *За-*
екналъ мя е да му купж нѣчто. 2) За-
хѣвамь, захѣвамь, дрыкамь, екж, крѣж,
дрыгж; **канючить**, **кучитея**, **распрѣши-**
вать. *Доста мя си заеквалъ.* — **мся**,
г.л. възвр. Запинамь като говорж, мжчно
изричамь думы-ты, захѣвамь; **запкѣться.**

Заєкнுவане и **заєкване**, с. *ср.* отъ заєк-
нувамь и заєкнுவамься.

Заєкж, ешь, — наль, *г.л. свр.* отъ заєк-
нувамь.

Заєкж, заєци и зайци, с. м. Заякж, заяцъ.

Заемама (да заемж), *г.л. д.* Запнамь.

Заемане, с. *ср.* отъ заемама. Запмане.

Заемж, ешь, — нжль, *г.л. свр.* отъ зай-
мамь и заемама. Да заемж. — **нжтій**,
прич. стр. Заемный. *Заемжжжъ кожжжъ*
тогло не дрыжи.

Заєчж (да ся), ишь, — члеса, *г.л. об.*
свр. Да подкачж да ся емжж.

Заємъ, с. м. Кога земе пѣкой пѣчто съ до-
говоръ пакъ да го врьне или да го плати;
заємъ. *Зимамь на заемж; брать взаємъ,*
брать взаймѣ, въ долгъ. *Давамь на заемж;*
давать взаємъ, *взаймѣ*, *сеужать.* *Зезж на*
заемъ парж. *На вѣрж, на заемъ, пакъ*
отдѣ е, не знамъ. Който паде на заемъ,
отъ амбара си паде. Заємъ брашино врьца.
На войнж си сабли на заемъ не дава.
На заемъ до попржжжж. Чегато го е
зела на заемъ!

Заємж, ешь, зайль, *г.л. свр.* отъ заемама
и займамь. Да заемж, **Заємный**, за-
йтій, *прич. стр.* зайтый.

Заерѣ, в. захпрѣ.

Заеренувамь, *г.л. ср. свр.* Да подкачж да
еренувамь.

Заесенѣж, ишь, — нѣль, *г.л. свр.* отъ за-
есенѣвамь.

Заесенѣвамь (да заесенѣж), *г.л. ср.* Нап-
рамь пѣйдѣ, кога захваща есень. — **мез**,
г.л. възвр. За врѣмя-то: настжпа есень.

Заесенѣване, с. *ср.* отъ заесенѣвамь и
заесенѣвамься.

Заехтж, ишь, — тѣль, *г.л. ср. свр.* Да за-
ечж.

Заєцнувамь и **заєцвамь** (да заєцж), *г.л.*
ср. и *д.* Заєкнுவамь.

Заєцж, ешь, — наль, *г.л. свр.* отъ за-
єцнувамь. Да заєкжж.

Заечж, ишь, — чѣль, *г.л. ср. свр.* Да под-
качж да ехж, да ечж, да заєжжж.

Заєкурамь, *г.л. д. свр.* Да подкачж да жбу-
рамь, да цопамь, да потапнамь пѣчто въ
водж.

Заєквалъ и
Заєквалж, ешь, — жвалъ, *г.л. д. свр.*
Да подкачж да жвакамь, да жвачж, да за-
гвачж, да задвчж; **начать жевѣть.**

Заєдрѣбж (да ся), ишь, — билея, *г.л. об.*
свр. За кобылж: да подкачж да ся ждрѣбж,
да ся затурмж; **начать жеребѣться.**

Заєкване, *г.л. ср. свр.* За лиспж: да под-
качж да жевкамь.

Заєквалкамь, *г.л. ср. свр.* Да подкачж да
жеволкамь, да прѣживнамь.

Заєкглж, ишь, — лѣль, *г.л. свр.* отъ за-
жєглнамь. — **лентій**, *прич. стр.*

Заєкглнамь (да заєкглж), *г.л. д. 1)* Ту-
рамь жєггла въ нарема, та вирягамь до-
бычя въ кола, запрягамь.

Рада си ж не слушала:
Справи кола жєлзны,
Вирягж брѣзы быволы,
Заєггла жєгла сребряны. *Пѣс.*

2) Подкачамь да жєглж, да бжж; **начи-**
наць наръти, **битъ.**

Заєкглнане, с. *ср.* отъ заєкглнамь.

Заєкж, жєшь, — жєгохъ, — жєглъ, и

Заєкжж, ешь, — жєгохъ, — жєглъ, *г.л.*
д. свр. Да подкачж да жєжж, да жєжж, да
запекж.

Заєкжж, ешь, — лѣль, *г.л. д. свр.* Да
подкачж да жєлаж, да пєкамь; **начать**
жєлѣть.

Заєкжжж и **заєкжжжж** (да заєкжжж),
г.л. д. 1) Подкачамь да жєжж. 2) Повди-
гамь сватбж. *Заєкжжж е свжж, та е*
калесалъ отъ три сєли сватбары. — **мєж!**

гл. *взвѣр.* Заправнамъ, повдпгамъ сватѣж; затѣять свадѣбу.

Закѣнѣж, ишь, — ниль, гл. *свр.* отъ за-
кѣнѣвамъ.

Заживѣвамъ (да заживѣж), гл. *ср.* 1) Под-
качамъ да живѣж. *Заживѣлъ е много*
лошъ животъ. 2) За рапж: заздравнамъ,
загорѣвамъ, зараствамъ; заживать (о рѣнѣ),
затягиваться, заволакивать рѣну. *Рана-*
та заживѣ.

Заживѣваніе, с. *ср.* отъ заживѣвамъ.

Заживѣж, ешь, — вѣль, гл. *свр.* отъ за-
живѣвамъ.

Зажигуѣж, ешь, гл. *ср.* Да подкачж да
жигуѣж, да горювамъ, да зажалж, да за-
скръбж, да затжжж; загоревать.

Зажилѣж, ишь, — лиль, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жилж.

Зажимѣвамъ (да зажимѣж), гл. *ср.* Зажи-
вамъ, зажмувамъ, зажмѣвамъ, зажюмѣвамъ,
зампжывамъ; зажмуриваться.

Зажимѣваніе, с. *ср.* отъ зажимѣвамъ. За-
мижаніе; зажмуриваніе.

Зажимѣж, ишь, — мѣль, гл. *свр.* отъ за-
жимѣвамъ. Да зажмиж, да зажмж, да
зажмѣж, да зажюмж, да зампжж; зажму-
ряться.

Зажитѣж (да ся), ишь, — тѣлся, гл. *свр.*
отъ зажитѣвамся.

Зажитѣвамся (да ся зажитѣж), гл. *об.* Сдо-
бываемся съ житю. *Да ся зажити сирю-*
машина.

Зажелтѣж (да ся), ешь, — тѣлся, гл. *об.*
свр. 1) За нѣчто жлѣто: да ся завидж
отдалеч. 2) Да подкачж да пожелтѣвамъ;
зажелтѣть.

Зажмѣвамъ (да зажмѣж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажмѣваніе, с. *ср.* отъ зажмѣвамъ. Зажи-
мѣваніе.

Зажмѣж, ешь, — мѣль, гл. *свр.* отъ за-
жмѣвамъ. Да зажмиж.

Зажмувамъ (да зажмж), гл. *ср.* Зажимѣвамъ.

Зажмуваніе, с. *ср.* отъ зажмувамъ. Зажи-
мѣваніе.

Зажмѣж, ишь, — мѣль, гл. *свр.* отъ заж-
мувамъ. Да зажмиж.

Зажниѣвамъ (да зажниѣж), гл. *д.* Подка-
чамъ да жниж, зажывамъ.

Зажниѣваніе, с. *ср.* отъ зажниѣвамъ. За-
жываніе.

Зажниѣж, ешь, — ниль, гл. *свр.* отъ за-
жниѣвамъ. Да зажниж.

Зажрѣбѣж (да ся), ишь, — бился, гл. *об.*
свр. Да ся заждрѣбж.

Зажядувамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да
жядувамъ, да заядувамъ.

Зажядѣж, ешь, — дѣль, гл. *д. свр.* Да под-
качж да жядж, да зачакамъ; начать ждять.
Зажымѣвамъ (да зажымѣж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажымѣваніе, с. *ср.* отъ зажымѣвамъ. За-
жымѣваніе.

Зажымѣж, ишь, — мѣль, гл. *свр.* отъ за-
жымѣвамъ. Да зажмиж.

Зажынамъ и зажычувамъ (да зажыж),
гл. *д.* Подкачамъ да жыж, зажывамъ;
зажипать.

Зажываніе, с. *ср.* отъ зажынамъ. За-
жываніе; зажинъ.

Зажыж, ешь, — наль, гл. *свр.* отъ зажы-
намъ. Да зажыж; зажать.—*патый, прич.*
стр.; зажатый.

Зажюборѣж, ишь, — риль, гл. *ср. свр.* Да
подкачж да жюборж, да зашюмолж, да за-
шюмтж; зажурчатъ, заурчатъ.

Зажюжж, ешь, — нжль, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жюжж. *Зажюжжло го е*
нѣчто, зачопило го е, та е непрепъ.

Зажюлвамъ и зажюлювамъ (да зажюлж),
гл. *д.* 1) Подкачамъ да жюлж. 2) За-
бѣламъ кожж-тж на нѣчто.—*мѣя*, 1) гл.
взвѣр. Забѣламыя. 2) гл. *стр.* Бывамъ
зажюленъ.

Зажюлваніе и зажюлюваніе, с. *ср.* отъ
зажюлвамъ.

Зажюлж, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ за-
жюлвамъ.—*лентый, прич. стр.*

Зажюлавѣж, ишь, — виль, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жюлавж, да замлацж, да за-
мулавж.

Зажюлакѣж, лаца и лиц, с. *м.* Забѣлено
отъ кожж-тж на прѣстѣ-го при поктѣ-тѣ,
което смѣди; заусѣница.

Зажюмѣвамъ (да зажюмѣж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажюмѣваніе, с. *ср.* отъ зажюмѣвамъ.
Зажимѣваніе.

Зажюмѣж, ишь, — мѣль, гл. *свр.* отъ за-
жюмѣвамъ. Да зажмиж.

Зажюрмаж, гл. *д. свр.* Да подкачж да жюр-
камъ, да заджюркамъ.

Зажядувамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да
жядувамъ, да зажядувамъ.

Зажябѣнца, с. *ж.* Болѣсть жябѣнца.

Зажябѣуркамъ (да ся) и

Зажябѣурж (да ся), ишь, — рился, гл.
об. свр. Да подкачж да ся жябѣуркамъ, да
ся жябѣурж.

Зажявгамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да жяв-
гамъ, да заджявгамъ.

Зажялвамъ и зажялтовамъ (да зажялж),
гл. *д.* Подкачамъ да жялж.

Зажналѣж, ешь, — лѣль, гл. *ср.* и *д.* Да
подкачж да жналѣж.

Зажі́лж, *нш*, — *ліль*, *гл. свр.* отъ за-
жы́лвамь.

Зажы́мблж, *нш*, — *ліль*, *гл. ср.* Да под-
качы да жымольж, да заджомольж.

Зажы́арвж, *нш*, — *віль*, *гл. д. свр.* Да
подкачы да жыарвж.

Зажы́арж, *нш*, — *рыль*, *гл. д. свр.* Да
подкачы да жыарж.

Зазы́бывамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да за-
бывамь *Зазыбываль сьмь колле за плеть.*

Зазы́нкамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да
звынкамь, да зазынкамь.

Зазы́нтж, *нш*, — *тіль*, и

Зазы́нтжж, *нш*, — *чыль*, *гл. ср.* Да под-
качы да звынтж, да звынтжж; зазвепеть.

Зазы́нжж, *нш*, — *ніль*, *гл. д. свр.* Да
подкачы да звынж, да зазынкамь; зазвон-
неть.

Зазы́ржж (да ся), *нш*, — *рылся*, *гл. свр.*
отъ зазы́рывамся. Да ся зачюдж, да ся
почюдж, да ся задивж.

Зазы́рывамся (да ся зазы́ржж), *гл. об.*
Подкачамь да ся звырж, да ся дивж, за-
чюдвамся, почюдвамся; удивлятьсся.

Что ж видѣло, все ся зачудило,

Что ми ж чюло, все ся зазы́рило. *Пѣс.*

Зазы́рыванне, *с. ср.* отъ зазы́рывамся.
Зачюдванне.

Зазы́жж, *ешь*, — *віль*, *гл. д. свр.* Да под-
качы да зыж, да зазы́жж.

Зазы́камь, *гл. ср.* и *д. свр.* Да подкачы
да зыкамь.

Зазы́ривамь и **зазы́ривувамь**, *гл. д. свр.*
Да подкачы да зыравамь.

Зазы́ривамь и **зазы́ривувамь** (да зазы́-
ривж), *гл. ср.* За ранж: начинамь да оздра-
вивамь, заздравивамь, заздравывамь, заживы́-
вамь, зараствамь, загонавамся, загорывамь;
важивать, ватыгиваться (о ранѣ). *Рана-
та заздравва; рана заживаесть, завола-
киваесть рану. Тяжка рана заздравва,
лоша рѣчь не ся заборавва.*

Зазы́риванне и **зазы́ривуванне**, *с. ср.* отъ
зазы́ривамь. Заздравыванне.

Зазы́ривсамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да
здравивсамь; начать кланяться, привѣт-
ствовать.

Зазы́риввамь (да зазы́ривжж), *гл. ср.* За
ранж: заздравывамь.

Зазы́ривванне, *с. ср.* отъ зазы́риввамь.
Заздравыванне.

Зазы́ривжж, *ешь*, — *пѣль*, *гл. свр.* отъ
зазы́риввамь. Да зазы́ривжж.

Зазы́ривжж, *ешь*, — *вѣль*, *гл. свр.* отъ
зазы́риввамь и зазы́ривамь. Да зазы́-
ривжж, да зарастж; зажить.

Зазы́ривжж, *нш*, — *віль*, *гл. свр.* отъ за-
зы́риввамь. Да оздравж; утвердить, обес-

печить. — *вѣнтый*, *прим. стр.* Озdra-
вѣнтый, уврзанный, опеченый; обеспе-
ченный.

Зазы́риввамь (да зазы́ривжж), *гл. д.* О-
здравиввамь, уврзывамь пѣчьо да бжде здраво
и вѣрно, опичнамь; утверждать, обеспечи-
вать. *Зазы́ривжжмы работж-тж.*

Зазы́ривыванне, *с. ср.* отъ зазы́риввамь.
Оздравыванне, уврзыванне, опичнаше; обеспе-
чиванне.

Зазы́ривамь (да зазы́ривжж), *гл. ср.* Заздрав-
ывамь, заздравывамь.

Зазы́риванне, *с. ср.* отъ зазы́ривамь. За-
здравыванне, заздравыванне. *Рана-та с на
зазы́риванне.*

Зазы́риввамся (да ся зазы́ривжж), *гл. об.*
Подкачамь да ся зыренжж; начинать зы-
ретьсся. *Нѣчто ся зазы́рив отдалеч.*

Зазы́ривжж (да ся), *ешь*, — *пѣтсся*, *гл.*
свр. отъ зазы́риввамся; зазы́риветьсся.

Зазы́ривжжж (да ся), *нш*, — *ншлся*, *гл. свр.*
отъ зазы́ривывамся; зазы́риветь.

Зазы́ривывамся (да ся зазы́ривжж), *гл. об.*
Подкачамь да ставамь зыренж; зыренж.
*Гора-та ся зазы́рив. Ншжж-тжж ся за-
зы́ривжжж. Всичко ся с зазы́ривило.*

Зазы́ривыванне, *с. ср.* отъ зазы́ривывамся.

Зазы́мамь, *гл. д. свр.* Да зазы́мамь.

Зазы́дамь, *гл. свр.* отъ зазы́дывамь. — да-
ншый, *прим. стр.*

Зазы́дывамь и **зазы́дывувамь** (да зазы́дамь),
гл. д. 1) Подкачамь да зыдамь, заграждамь,
заградивамь. 2) Вграждамь, вградивамь.

Не сж леги, не сж ми лебеди,

Не е слыце зидомь зазы́рано,

Нело ми е Русалка двойка,

На главж ю перо отъ вуинж. *Пѣс.*

Хытри сж были дюнгеры,

Сыжжж-тжж ю прѣмѣрили,

У зидь сж ж зазы́дали. *Пѣс.*

Зазы́мамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да зы-
мамь, да зазы́мамь.

Зазы́нжжж, *нш*, — *міль*, *гл. свр.* отъ за-
зы́нжывамь; зазы́нжывать, озимывать.

Зазы́нжывамь (да зазы́нжжж), *гл. ср.* Нами-
рамся пѣйдѣ, кога захване зыма-та. *Зазы-
нжжжмы на чюждинж.*

Зазы́нжыванне, *с. ср.* отъ зазы́нжывамь.

Зазы́нжывася (да ся зазы́нжжж), *гл. безл.*
Настава зыма; настаесть зыма.

Зазы́нжжж, *гл. д. свр.* Да подкачы да зынамь,
да зазы́нжжж, да зарытамь; залягать.

Зазы́рамся (да ся зазы́ржж), *гл. об.* 1) За-
глядывамся въ пѣчто; заглядываться, за-
сматриваться на что. 2) Вглядывамся, вто-
рачывамся на пѣчто; обращать вниманне.
3) Призрамся, вочнавамся, вторачывамся.

Зазіраць (да *заврж*), *гл. д. 1*) Сьгляждаць, вьждаць нѣчто отдалечь или въ тьмнотѣ.
2) Зазираюся, прѣтрываюся, вглядываюся на нѣчто; обращаю вь вниманіе. *Това не е вино, та да му зазираю.*

Зазіраше, *с. ср.* отъ зазіраць и зазіраюся.

Зазіраюхъ, *ешь*, — *зніаць*, *гл. ср. свр.* Да подкачю да зніаць, да зазюхъ; зазвѣаць.

Зазлѣвамъ (да *зазлѣхъ*), *гл. ср.* Ставамъ злѣ, заболѣвамъ.

Зазлѣване, *с. ср.* отъ зазлѣвамъ. Заболѣване.

Зазлѣхъ, *ешь*, — *злѣць*, *гл. свр.* отъ зазлѣвамъ. Да заболѣхъ.

Зазніавамъ (да *зазніахъ*), *гл. д.* Забѣлѣжамъ нѣчто за да го помнѣхъ, заномнювамъ.

Ей та тебе, майко, стара майко,
Зазнала ли, мамо, запомнили,
Га ся жени Былинко Былинчань,
Тогасъ сѣмъ ся страшно упланиль. *Пѣс.*

Зазніахъ, *ешь*, — *іаць*, *гл. свр.* отъ зазніавамъ. Да заномнѣхъ.

Зазобамъ и

Зазобѣхъ, *ишь*, — *біць*, *гл. д. свр.* Да подкачю да зобамъ, да зобѣхъ.

Зазодѣхъ, *ишь*, — *диль*, *гл. д. свр.* Да подкачю да зодѣхъ, да пѣстрѣхъ, да шнарѣхъ.

Зазорі (да *ся*), *рѣлося*, *гл. свр.* отъ зазоріаюся. Да *ся* заденн.

Зазоркы, *с. м. мн.* *Врѣвять на зазоркы*, далечь единь отъ другъ за да изгяждать, за да *ся* пазять.

Зазорнѣй, — *рнѣ* и — *ренѣ*, *рна*, *рно*, *пр.* Что е за укорѣ, за осждаане; зазорнѣй.

Зазорѣ, *нар.* Вь зоры, сутрѣнь рано; разсвѣтъ.

Зазорѣ, *с. м. 1*) Свѣпнуванне, свѣпнѣ, ерамуванне; стьдѣ, зазорѣ, зазрѣніе. *Нѣма зазорѣ отъ ничто. Прави го безъ зазорѣ.* 2) *Ходж сѣ зазорѣ*, сѣ вниманне, внимателно, опасно, прѣдпазпво.

Зазоріаванне, *с. ср.* отъ зазоріаюся; разсвѣтъ.

Зазоріавася (да *ся* зазорі), *гл. безл.* Сьзоравася, обзоравася, заденавася, подкачю да сьвнува; начинатъ разсвѣтатъ, ободнѣть. *Зазорися, зора ся зазори*, пукнѣся зора, заденавася.

Откакъ ся е зора зазорила,
Оттогасъ е войска заврѣвла. *Пѣс.*

Зазрѣвамъ и зазрѣнувамъ, *гл. д. свр.* Подкачамъ да зрѣвамъ, да зрѣвамъ.

Зазрѣвамъ (да *зазрѣхъ*), *гл. ср.* Подкачамъ да зрѣхъ, узрѣвамъ; начинатъ зрѣть, снѣть.

Зазрѣнѣй, *иь*, *па*, *по*, *пр.* Что ся е зазрѣль вь нѣчто, та ся дурн зашкѣль вь него. — *по*, *нар.* *Гляда зазрѣно*, гляда

сѣ вьниманне на нѣчто, зазрѣлся вь него; прѣстально смотрянѣй.

Зазрѣхъ, *ешь*, — *зрѣць*, *гл. свр.* отъ зазрѣвамъ. Да узрѣхъ.

Зазрѣ, *ешь*, — *зрѣць*, *гл. свр.* отъ зазіраць.

Зазрѣ (да *ся*), *ешь*, — *зрѣлся*, *гл. свр.* отъ зазіраюся; заглядѣться, засмотрѣться.

Зазубрица, *с. ж.* Зазубница.

Зазурлѣхъ (да *ся*), *ишь*, — *лїлся*, *гл. об. свр.* Да подкачю да ся зурлѣхъ, да ся зазурлѣхъ.

Зазвѣхъ, *ешь*, — *вѣць*, *гл. д. свр.* Да подкачю да звѣхъ, да зазвѣхъ, да завѣкамъ.

Зазвѣнамъ (да *ся*), *гл. свр.* отъ зазвѣнаюся; заглазѣться, зазвѣтъся.

Зазвѣнаюся и зазвѣнуванне (да *ся* зазвѣнамъ), *гл. об.* Заплѣсамъ, замаивамъ, захласамъ вь нѣчто, та сѣдъ та зѣхъ на него и го глядамъ; зазвѣваться.

Зазѣхъ, *ешь*, — *зѣць*, *гл. ср. свр.* Да подкачю да зѣхъ, да зазнѣхъ; зазѣаць.

Зазѣбница, *с. ж.* Болестъ у конѣ-ты: подпухнѣло вь уста-та задъ зѣбы-ты, което имъ брѣка да дѣвчѣть, зазубрица, зазѣбница; пасѣць у лошадей. *Коль-тѣ е хванѣль зазѣбницѣ.* — *Рѣжѣ конь за зазѣбницѣ*; спускатъ пасѣць у лошади. — *Хващамъ зазѣбницѣ*, казвася за чловѣкъ като на смѣхъ: глядамъ нѣчто, та ми ся поща. *Дай му да ханне малко да го не хване зазѣбница.*

Зазѣбница, *с. ж.* Зазѣбница, зазубрица.

Зазѣбѣхъ, *ишь*, — *билѣ*, *гл. д. свр.* Да подкачю да зѣбѣхъ; начатъ зубрѣть.

Зазѣбѣхъ (да *ся*), *ишь*, — *бился*, *гл. об. свр.* Да подкачю да ся зѣбѣхъ.

Зайглювамъ (да *зайглюхъ*), *гл. д.* Запглюамъ, закачамъ дрѣхъ или нѣчто друго сѣ иглы, сѣ карфнцѣ за да ся дрѣжю; зашпїливать, нашпїливать.—*мси*, *гл. стр.* Запглюамъ; зашпїливанне, нашпїливанне.

Зайглюванне, *с. ср.* отъ зайглювамъ. Запглюанне; зашпїливанне, нашпїливанне.

Зайглюхъ, *ишь*, — *лїль*, *гл. свр.* отъ зайглювамъ и зайглюамъ; зашпїлїть.

— *лентѣй*, *прив. стр.*; зашпїленнѣй.

Зайглюамъ (да *зайглюхъ*), *гл. д.* Запглюамъ.

Зайглюанне, *с. ср.* отъ зайглюамъ. Запглюанне.

Заигравамъ (да *заиграхъ*), *гл. ср.* Подкачамъ да играхъ на пѣбакѣхъ игрѣ; начинатъ игратъ. *Заиграамъ на орѣхѣ.* *Заиграамъ на хоро*, на поствѣннѣхъ; начинатъ танцоватъ, заплѣсыватъ. — *мси*, *гл. свзвр.* Играхъ много, та ся заборавамъ; заигрыватъся. *Дѣца-та ся заиграамъ.* *Заиграамъ на хоро*; затанцоватъся.

Заиграване, *с. ср.* отъ **заигравамъ** и **заигравамся**.

Заиграѣхъ, *ещь*, — *рагъ*, *гл. свр.* отъ **заигравамъ**; **заиграѣхъ**, **заиграѣхъ**, **заиграѣхъ**. — *Заигра ми срѣще-то*; срѣдце вострѣтѣло.

Зайдвамъ и **зайдувамъ** и

Зайдвамъ и **зайдувамъ** (да **зайдѣхъ**), *гл. ср.* За слънце-то, мѣсяца и звѣзды-ты: **захождамъ**, **залѣзвамъ**; **заходѣхъ**.

Зайдохъ, *нар.* Съ **заидъ**, съ **захождаше**.
Слънце зайдохъ зайде.

Зайдѣхъ, *с. м.* 1) Мѣсто-то, дѣто слънце-то, мѣсячина-та и звѣзды-ты **захождатъ**, **запикъ**, **западъ**, **заходѣхъ**; **зайпадъ**, **закатъ**. 2) Врѣмя-то, когато слънце-то **захожда**, **запикъ**, **западъ**, **заходѣхъ**. *По заидѣ слънце ни дойдохъ госте, та стоахъ до късно*.

Зайдѣхъ, *ещь*, — *ишѣлъ*, *ишѣла*, *ишѣло*, и **заидѣлъ**, *гл. ср. свр.* 1) Да **наченѣхъ** да **идѣхъ**. 2) За **дъждъ**, за **снѣгъ**: да **наченѣхъ** да **идѣхъ**, да **вазѣхъ**, да **завалѣхъ**. *Да заиде дъждъ, да ся настѣ мжжъ, да ся нагълчи жсна*.

Дребенъ си дъждецъ **заиде**,

Силенъ си вѣтрецъ **завѣа**.

Милица отъ снѣгъ **събуди**.

Люто Милица **кълѣмаше**:

Вѣтре ле, не навѣялся.

Дъжду ле, не заидѣлся! *Пѣс.*

Зайдѣхъ, *ещь*, **зайдѣохъ**, **зашѣлъ**, **зашѣла**, **зашѣло**, *гл. свр.* отъ **захождамъ**, **зайдвамъ** и **зайдувамъ**. 1) Да **залѣзѣхъ**; **зайти** (о **облицѣ**, **луни** и **звѣздахъ**). *Слънце-то зайде. Когато слънце-то на хана **огрѣе**, на пжта **ще го зайде***. 2) Отъ **пиеше** или отъ друго **нѣчто** да ми **стане злѣ**, та да **прѣмрѣхъ**.

Рвѣч-тѣ не дорече, въ часа **Еана** **падижъ**,

Въ часа **Еана** **падижъ**, **падижъ** и си **зайде**. *Пѣс.*

Заизваждамъ, *гл. д. свр.* Да **подкачѣхъ** да **изваждамъ**.

Заизвѣирамъ, *гл. ср. свр.* Да **подкачѣхъ** да **извѣирамъ**. *Заизвѣира вода*.

Заизлизамъ, *гл. ср. свр.* Да **подкачѣхъ** да **излизамъ**.

Заизлѣзѣхъ, *ещь*, — *злѣ*, *гл. ср. свр.* Да **излѣзѣхъ**; **вийти**.

Заизлѣзи сега до **надвора**,

Да ми **видишъ** **войска** **обколѣла**. *Пѣс.*

Зайсамъ, *гл. ср. свр.* Да **подкачѣхъ** да **икамъ**, да **захлѣцамъ**; **закатъ**.

Закашливица, *с. ж.* **Лопна** **црѣва** **кашлица**, **заекшица**, **трѣдуха**, **магарешка** **кашлица**; **кок-лѣшъ**.

Зайко, *им. соб.* **мжжеко**.

Зайкова **сѣвика**. *Раст.* *Asparagus officinalis*, **каплика**; **спѣржа**.

Займамъ (да **займѣхъ** и да **заемѣхъ**), *гл. д.* **Заемамъ**: 1) **Зимамъ** на **заемъ**; **заимамъ**, **братъ** въ **зѣмъ**. *Займамъ **парѣ** отъ Драгана*. 2) **Давамъ** на **заемъ**; **даватъ** въ **зѣмъ**. *Займамъ **парѣ** Драгану*. *Займи ми сто гроша*. — *жси*, *гл. възвр.* 1) **Зимамъ** на **заемъ**. 2) **Наимамъ**, **нагрѣбвамъ** на **нѣчто**; **братъ** за **что**.

Займане, *с. ср.* отъ **займамъ**. **Заемане**.

Займчя, *ум. ср.* отъ **Турско-то** **займъ**, **спахша**.

Займчя, **лудо** **спахийчи**,

Въ **недѣлжъ** **дойде** отъ **войска**,

Въ **подѣлникъ** ми си **посврѣши**,

Въ **четвъртъкъ** ми си **ожепа**. *Пѣс.*

Займѣхъ, *ещь*, **зайхъ**, **зайлъ**, *гл. свр.* отъ **займамъ**. **Займенѣхъ** и **зайтѣхъ**, *пртч.* *стр.*; **занятѣхъ**.

Займѣа, *с. ж.* **вм.** **зѣмѣа**, **змина**.

Заинатѣхъ (да **ся**), *ишь*, — **тился**, *гл. свр.* отъ **заинатѣвамъ**; **заупрямитъ** ся. — **тѣпѣхъ**, *пртч.* *стр.*

Заинатѣвамъ (да **ся** **заинатѣхъ**), *гл. об.* 1) **Хващамъ** на **пнать**, **закучвамъ**; **упрямитъ** ся. 2) **Начинамъ** да **ся** **пнать**.

Заинатѣване, *с. ср.* отъ **заинатѣвамъ**. **Закучване**.

***Заирѣ**, *с. ср.* *Т.* **в.** **захерѣ**.

Зайскамъ, *гл. д. свр.* Да **подкачѣхъ** да **искамъ**, да **засакамъ**. *Заискалъ ми с парѣ, на и азъ **пѣмамъ***.

Израсте **Стоналъ**, **порасте**,

Да **иска** да **ся** **годиава**;

Заиска **можъ** **Диманжъ**. *Пѣс.*

Да **ми** **ся** **зайска**, *гл. безл. свр.* Да **подкачи** да **ми** **ся** **иска**. *Заискало ми **ся** с да си **хаинжъ** **нѣчичко***.

Зайскрѣхъ (да **ся**), *ишь*, — **рился**, *гл. об. свр.* Да **подкачѣхъ** да **ся** **искрѣхъ**, да **ищамъ** **искрѣхъ**; **зайскрѣхъ** ся.

Зайсто, *нар.* **Вѣрно**, **истина**

Зайтрѣ, *нар.* **Заутрѣ**, **заютрѣ**, **заранъ**, **утрѣ**; **завтра**.

***Запфлѣкъ**, *с. м.* *Т.* **Слабость**, **болнавость**.

***Зайфъ**, *пр. неизм.* *Т.* 1) **Слабъ**, **грѣчавъ**; **тщедушный**. 2) **Болнавъ**; **болѣанешный**, **хлѣпъ**.

Зайчѣнце, *ум. ср.* отъ **зайчи**.

Зайчеръ, *нар.* **Завчера**.

Зайчий, *ча*, *че*, *пр.* отъ **зайчъ**. **Заяшкѣхъ**; **зайчѣхъ**. *Зайче **лайно** ни **смърди**, ни **воин***.

Зайчнѣстѣхъ, *стѣ*, *ста*, *сто*, *пр.* За **съреше**, за **хлѣбъ**: **что** **има** **много** **зайци**, **много** **дупкѣ**; **поздрѣватѣхъ**.

Зайчо, *с. м.* **Заяшка** **игра**, **игра** на **посѣдинкѣ**, на **ржници** съ **разлигъ** **подскачанѣна** и **извиванѣна**; **родъ** **пѣски**.

Зайчи, *ум. ср.* отъ **зайчъ** и **зайчѣ**. **Малкъ** **зайкъ**, **малкото** на **зайкъ**; **зайчикъ**,

зайчѣнокъ. — Уловилъ зайчя-то, хванилъ болестъ, или случило му ся е пѣчто песоодно.

Зайчѣръ, с. м. Орель, что граби и заде зайци-ты.

Зайшкамъ, гл. д. свр. Да подкачж да шшкамъ, да зашшкамъ.

Зайщж, ешь, — йскаль, гл. д. свр. Да зашскаль.

Закадж, йшь, — дѣль, гл. свр. отъ закадѣвамъ. — дѣптый, прич. стр.; закончѣнный

Закадѣвамъ (да закадж), гл. д. 1) Закачамъ да кадж; начинѣть кадѣть. 2) Задымавамъ, запушвамъ. — мяя, гл. възвр. Запушвамся, задымавамся.

Закадѣванне, с. ср. отъ закадѣвамъ.

Заказж, ешь, — казаль, гл. свр. отъ каказвамъ. — казаный, прич. стр.

Заказвамъ и каказувамъ (да каказж), гл. д. Подкачамъ да казамъ. *Станж единъ часъ какъ ми е каказалъ единъ приказж и още нѣма свршанне.* — мяя, гл. възвр. Показвамся, задавамся; показываться, появляться.

Забилъ ми ся сине-но море,
Заказался силна-на ламѣ. Пѣс.

Закакамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да какамъ, да ся изсѣдамъ.

Закалафѣтж, йшь, — тиль, гл. свр. отъ закалафѣтамъ. Да затыкнж, да задрьстж; законопѣтитъ. — тептый, прич. стр. Затыкнжтый, задрьстеный; законопѣченный.

Закалафѣтамъ (да закалафѣтж), гл. д. 1) Подкачамъ да калафѣтж; начѣть конопѣтитъ. 2) Затыкамъ, задрьствомъ, запушамъ дупж, зирж съ кльчиче; законопѣчивать. — мяя, гл. стр.; законопѣчивая.

Закалафѣтанне, с. ср. отъ закалафѣтамъ; законопѣчиванне.

Закалѣптый, нь, на, но, като пр. Навыкнжтый на нѣчто тяжко, мжно за вршенье.

Закалѣсамъ и какалѣсувамъ, гл. д. свр. Да подкачж да калѣсамъ, да каканж; начѣть пригладѣть.

Закалугерѣж, йшь, — рѣль, гл. д. свр. Да ржкоположж нѣкого за калугеръ, да покалугерж.

Закаль, с. м. Срѣцая въ кльбене на шягж. *Закльнися!* — *Закаль, кокаль, всичко-то олокаль. Закаль, кокаль, по главж ты хлопалъ. Закаль, кокаль, задъ врата-та хлопалъ.*

Закалтамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачж да калтамъ. 2) Да укалтамъ. — лпантый, прич. стр. Укалпанный.

Закалтамъ (да заклѣж), гл. д. Заколдамъ: 1) Подкачамъ да кольж; начинѣть рѣзать.

2) Прѣрѣзвамъ шшж-тж, отрѣзвамъ главж-тж на нѣчто за да го уморж; зарѣзывать. — мяя, гл. стр. и възвр. Заколдамся, уморавамся съ клаше; зарѣзываться. — *Да заколимж вола, да направимж сбора. Заколи мя, аго, да ся посвятж. Дай ми ножъ, да ты заколи. Хей лодне, вардѣтсея: мжжа си бѣжъ и пѣтсела си заклаж!*

Закалпанне, с. ср. отъ закалптамъ. Заколпанне. **Закапна**, с. ж. Кога ся какаи нѣкой нѣвому, каканване; угрѣза.

Закапвамъ и какапювамъ (да какапж), гл. д. Начптамъ да капж. *Закапиль съмь госте отъ единъ недѣльж.* — мяя, гл. възвр. 1) Сторвамъ намѣрене; намѣрѣвать-ся. *Отодавна съмь ся какапиль да отидж въ Цариградъ.* 2) Туртамъ си на умъ, казамъ да направж нѣкому нѣчто, или за да си отворнж, или за наказание, захваламся, хвалжся; хвалиться, угрожать. *Закапиль съмь ся Войску. Закапни ми ся да мя бие.*

Закапванне и какапюванне, с. ср. отъ какапвамся. **Закапа**, с. ж. Кога ся какаи нѣкому нѣчто, или за да си отворнж, или за наказание, захваламся, хвалжся; хвалиться, угрожать. *Закапиль съмь ся Войску. Закапни ми ся да мя бие.*

Закапюванне и какапюванне, с. ср. отъ какапвамся. **Закапа**.

Закапѣсамъ и какапѣсувамъ, гл. д. свр. Да подкачж да капѣсамъ.

Закапж, йшь, — шиль, гл. свр. отъ какапвамъ. — неный, прич. стр.

Закапвамъ и какапувамъ (да какапж), 1) гл. ср. Подкачамъ да капж; начинѣть капѣть. 2) гл. д. Покапвамъ, укапвамъ, накапвамъ; какапывать. *Закапа мя съ восжж.* 3) гл. безл. *Закапва*, подкачна да вали дъждъ. — мяя, 1) гл. възвр. Покапвамся, укапвамся, накапвамся; какапываться. *Закапахся съ мастило.* 2) гл. стр. Бывамъ какапанъ.

Закапчтамъ, гл. д. Закопчывамъ.

Закапжж, ешь, — паль, гл. свр. отъ какапвамъ; какапѣть. — нантый, прич. стр. Покапптый, укапптый, накапантый; какапанный.

Закарамъ, гл. свр. отъ закарвамъ. — рптый, прич. стр.

Закарамъ (да ся), гл. свр. отъ закарвамся; забранить, забраниться, засобриться, заспорить.

Закарвамся и какарувамся (да ся какарамъ), 1) гл. об. Подкачамъ да ся карамъ, да хокамъ; начинѣть бранить. *Что съмь сториль, та ми си ся закаралъ така?* 2) гл. вз. Подкачамъ да ся карамъ, да ся сважд съ нѣкого; начинѣть сеобриться. *Закарватся отъ сутренж и ся каратъ до вечеръ. Закарали еж ся като Циганъ.* 3) Подкачамъ да ся прѣшпрамъ; заспорить.

Зака́рвамь и **зака́рувамь** (да **зака́рамь**), гл. д. 1) Подкачямь да карамь. 2) За животны: карамь пѣкхдѣ; гнать, уговить, отводить (о животныхъ). *Закарвамь воловы-ты да паскъ. Закарвамь коша да го ковкъ. Майсторъ Коста (маисторика) козы пасе: пять закара, три докара.* 3) За чловѣка, заводямь го безъ да ще той. *Закарагъ го на сждъ. Закарагъ го да го бѣсятъ.* 4) Съ коза или съ конь заносямь; отвозить. *Закарвамь жито на водянцъ да го смелъ. Закарагъ въ града единъ товаръ дръва за продать.* 5) Подбирамь, забирамь, подкачямь, подкарвамь. *Закарагъ е десятъ годнъ; ему повѣлъ десятый годъ. — мей, гл. стр.* Бывамь закаранъ; отводиться, отвозиться. — *Закарвамь нѣкого на кошагъ, на кадижъ, обаждамь го за нѣчто, та го повывквать да ея еждимъ.*

Зака́рванне и **зака́руванне**, с. ср. отъ **зака́рвамь**.

Зака́самь, гл. свр. отъ **зака́свамь**. Да ея уцелъ, да ея забатачъ.

Зака́свамь и **зака́сувамь** (да **зака́самь**), гл. ср. Уилитамея въ работъ така, дѣто да не мож да къ изкарамь на главъ, залѣзва ми чивна-та, събрывамь концы-ты, забатачвамся.

Зака́сванне и **зака́суванне**, с. ср. отъ **зака́свамь**. Забатачане.

Зака́стриювамь (да **зака́стрижъ**), гл. д. Да подкачъ да кастры.

Зака́стрижъ, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ **зака́стриювамь**.

Зака́танчжъ, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ **зака́танчнамь**. Да закофаржъ, да закатанжъ, да заключъ съ катанецъ. — **ченъй**, прич. стр. Закофаренъй, закатаненъй заключенъй.

Зака́танчнамь и **зака́танчювамь** (да **зака́танчжъ**), гл. д. 1) Закатаннамь, закофарнамь, заключаемь съ катанецъ. 2) Лѣвямь, удрямь накъ-тж.

Зака́танччанне и **зака́танччюванне**, с. ср. отъ **зака́танчнамь**.

Зака́танчжъ, ишь, — нилъ, гл. свр. отъ **зака́танчнамь**. Да закатанчжъ, да закофаржъ. — **ненъй**, прич. стр. Закатанченъй, закофаренъй.

Зака́танчвалъ (да **зака́танчжъ**), гл. д. Закатанчнамь, закофарнамь, заключаемь съ катанецъ.

Зака́танчванне, с. ср. отъ **зака́танчнамь**. Закатанчанне, закофаранне.

Зака́хжрижъ (да ея), ишь, — рилен, гл. свр. отъ **зака́хжривамь**.

Зака́хжривамь (да ея **зака́хжрижъ**), гл. об. 1) Подкачямь да ея кахжрь. 2) Угахжривамь, угряжвамь, загряжвамь, загыелювамь.

Зака́чвамь, гл. д. свр. Да подкачжъ да качвамь.

Зака́чвамь и **зака́чювамь** (да **зака́чжъ**), гл. д. Закачнамь.

Зака́чванне и **зака́чюванне**, с. ср. отъ **зака́чвамь**. Закачанне.

Зака́чка, с. ж. 1) Закачанне, задиране. 2) Разпривна. *Имамъ закачка съ нѣкого, имамъ зимане-даване нѣчто, или другъ нѣкакъ разпривнъ съ него.* 3) с. об. Който, когато обѣча да ея закача, задира, задира, задорица; **задѣрицкъ**, **задѣрица**, **зацѣна**.

Зака́чки, с. ж. мн. На рѣмичкы на царвулы кукы за закачане на павуце-то.

Зака́чжъ, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ **зака́чнамь** и **зака́чвамь**; повѣсить, зацѣнить, прицѣпить, привязать. — **ченъй**, прич. стр. 1) Окаченъй; повѣшенный. 2) Захважжтый съ кукъ; зацѣпленый, задѣтый. 3) Засыжжтый, зачеберьенжтый; задѣтый. 4) Приврзжанъй, прикаченъй; привязаный, прицѣпленый. 5) Подкаченъй; захважжтый; начѣтый.

Зака́чжъ, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ **зака́чнамь** и **зака́чвамь**. Да подкачжъ, да задѣжъ, да застѣжъ; задѣтъ, зацѣпить, потревожить. — **ченъй**, прич. стр.

Зака́чнамь (да **зака́чжъ**), гл. д. Закачвамь: 1) Окачвамь, прикачвамь; **вѣнать**. *Закачи го на кукъ-тж. Доклѣ е ново рѣшето, модимея (не знаемъ) дѣ да го закачимъ; като поуѣстѣе, заврлимъ го задъ вратата. Ново рѣшето, дѣ да тя закачимъ? Закачилъ, не откачилъ. Закачи му едикъ главъ чесновъ лукъ да не урочасва. Да го закачатъ като выжж на глогъ. Зобникъ на главъ-тж му да закачатъ.* 2) Захващамь нѣчто съ кукъ; зацѣпить, задѣвать. *Закачи го, на тѣли.* 3) Засыжжамь, зачеберьивамь; задѣвать. *Като вратанне тогаж-тж, закачи мя за чело-то, та ми обѣли кожж-тж. Махикъ съ пожа, та мя закачи за ржжж-тж и ми отѣче прѣста. Съ жрыль да махнешъ, ничто не можешъ да закачишь.* 4) Приврзavamь, прикачвамь; **прицѣпывать**, **прицѣпывать**. *Закачи коня за дръво-то. Закачи го за грядж-тж.* 5) Свачвамь одно съ друго. *Закачи го съ копуръ.* 6) Подбывамь, забывамь, забочвамь, забучвамь, **втыкамь**: **втыкамь**. *Зеръ колъ цжъ закачжъ на овий вѣкъ азъ.*

И ея спуща Ивагъ добръ юнакъ,
Си го хвати за теигы рамена,
До колѣна въ зени го закачи,
Съ кобылжъ подъ повъ го изгази. *Пѣс.*

7) Затыкамь, втыкамь, окачнамь; **вдѣвать**, **затыкать**. *Закачи кытжъ бисилжкъ. За-*

качи *цифте пицови*. 8) Казвася, кога нѣ-что захваща, опира, заада, та не може да връвви, да работи добръ; *цáнать*. *Едино-то колело заката*. 9) Допивамъ, докачамъ, зпмамъ; схватывать, подцѣплять. *Закачи комата и побѣжж*. 10) Подкачамъ, подбп-рамъ, начпнамъ, захващамъ; *начпнать*. *Закачигъ да ся учж да четж*. *Закачигъ да шиж*. *Закачи девятж-тж годишж*; ему по-шѣлъ девятый годъ. — *мся*, 1) *гл. стр.* Бывамъ закаченъ. 2) *гл. взвр.* Окачваемся; *зацѣпляться*. *Закачился като кукж, не ся откача*. 3) Засягамся, зачебрываемся, бутамся; *задѣвать*ся. *Минжлъ покрай него и не ся закачилъ*. 4) Увиваемся. — Кога пнлза пѣкой пзъ чюждж клцжж, ако ся за-качи пѣкакъ на врата-та за бравж-тж, за замѣталжж-тж, казвать, че е длъженъ пѣчто.

Закáчнамъ (да *закáчиж*), *гл. д.* Задѣвамъ, задирамъ, подкачамъ, застжпнамъ, гыбамъ, кжтнж, лапамъ, халамъ; *задѣвать*, *зацѣ-плять*, *трóгать*, *ворошить*, *трунить*. *Не мя закачай*. *Орлови покте има, никой не смѣе да го заката*. *Четуре Циганиж хоро игражтъ, пята-та ги заката*. Гат. — Кукы, плгы за плетене чорашъ. — *мся*, *гл. вз.* Задѣваемся, задирамея, подкачаемея, подпгравамея. *Что ся закаташь? Закачаея за качмакж*.

Закáчнане, *с. ср.* отъ *закáчнамъ*. Закачване.

Закáчнане, *с. ср.* отъ *закáчнамъ* и *закáч-намъ*. Закачка, задѣване, задиране.

Закáшлювамъ (да *закáшлжж*), *гл. ср.* Подкачамъ да кашлжж; *закáшлявать*. *Като настжжи зима, закашлювамъ, и кашлжж, доклъ да ся сгрѣе пакъ врѣмя-то*. — *мся*, *гл. взвр.* Начпнамъ да кашлжж п кашлжж много. *Закашлася, та дори посинѣ*. — *Закашла го, па не го изкашла*, загжж-нж за пѣчто, па не го пзказа.

Закáшлюване, *с. ср.* отъ *закáшлювамъ*.

Закáшлжж, *ешъ*, — *лалъ*, *гл. свр.* отъ *закáшлювамъ*; *закáшлять*.

Заквáса, *с. ж.* Нѣчто за квасване, подѣв-са, квасъ; *заквáса*, дрожди.

Заквáсвамъ и *заквáшнамъ* (да *заквáсж*), *гл. д.* 1) Подкачамъ да квасж; *начпнать* квáсить. 2) Подквашнамъ, подгъселнавамъ; *заквáшивать*. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ квасенъ, подквасвамея; *заквáшиваться*. — *Заквасвамъ сватбж*, съ замисане хлѣбъ за сватбж подкачамъ сватбж-тж. — *Заквасимж ж!* урядимж ж, уцанажмы ж!

Заквáсване и *заквáшнане*, *с. ср.* отъ *заквáсвамъ* и *заквáшнамъ*. Подѣвашна-не; *заквáшиване*.

Заквáсж, *ишъ*, — *силъ*, *гл. свр.* отъ *заквáсвамъ* и *заквáшнамъ*; *заквáсить*. — *се-пый*, *прич. стр.* Подквасенгый; *заквáш-ненный*.

Заквáшнамъ, *в.* *заквáсвамъ*.

Закв́ичамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачжж да кви-камъ; *захрюбать*, *завизжать*.

Заквичи́жж, *ишъ*, — *члалъ*, *гл. свр.* отъ *закв́ичивамъ*.

Закв́ичивамъ (да *заквичи́жж*), *гл. ср.* 1) Начпнамъ да квичжж. 2) Заплаквамъ; *начп-нать* плакать. *Дѣтя-то е заквичало отъ сръбъ пощъ*. *Да си заквичи за гла-вж-тжж!* Клятва.

Закв́ичиване, *с. ср.* отъ *закв́ичивамъ*.

Заклáдвамъ, *в.* *заклáждамъ*.

Закладаецъ, *ум. м.* п

Закладчя, *ум. ср.* отъ *закладъ*.

Закладъ, *с. м.* Длго п дебело дрьво, което има велакога па огнище-то за да ся под-дрьжиа огнь-тъ да не пзгасва.

Закладжъ, *ешъ*, — *клядохъ*, *гл. свр.* отъ *заклáждамъ* и *заклáдвамъ*.

Заклáждамъ и *заклáдвамъ* (да *закладжъ*), *гл. д.* Начпнамъ да кладж.

Заклáннамъ (да *заклони́жж*), *гл. д.* Закло-шавамъ.

Заклáннамъ (да *ся*), *гл. об. свр.* Да забачжж да ся кланямъ; *начать* кланяться. *От-далеч имж ся заклана*.

Заклапáчъ, *с. м.* Малгжж пожъ, что ся за-твариа, захлупажа ножа, заклопчя, клепача, брптва, пахлупажа, покленачъ, похлупажа, скуравчя, сойка.

Заклапáчя, *ум. ср.* отъ *заклапáчъ*. *Пож-чи закланачя*.

Заклáннамъ (да *заклопи́жж*), *гл. д.* Закло-шавамъ.

Заклáтвамъ и *заклáтувамъ* (да *заклáтжж*), *гл. д.* Заплащамъ, начпнамъ да клатжж, залю-лѣвамъ; *начпнать* качать, шатать. — *мся*, *гл. стр.* и *взвр.* 1) Начпнамъ да ся клатжж, заплащамея, залюлѣвамея; *заклáчиваться*, *зашатываться*. 2) Съ клатеше, едвамъ, ед-вамъ отивамъ пѣйдъ. *Заклатился е, та иде у насъ*. *На кждъ ли ся е закла-тилъ?*

Заклáтване и *заклáтуване*, *с. ср.* отъ *заклáтвамъ* и *заклáтвамея*. Заплащане.

Заклáтжж, *ишъ*, — *тилъ*, *гл. свр.* отъ *заклáтвамъ* и *заклáннамъ*. Да залюлѣжж; *закачать*, *зашатать*. — *тепый*, *прич. стр.*

Заклáннамъ (да *заклáтжж*), *гл. д.* Заклатвамъ.

Заклáннане, *с. ср.* отъ *заклáннамъ*. За-клатване.

Заклѣивамъ, *гл. д.* *в.* *заклѣивамъ*.

Заклѣивамъ и *заклѣивувамъ* (да *заклѣи́жж*), *гл. д.* 1) Начпнамъ да клепжж; *начпнать*

звонить. *Закленажъ всицкы-ты черковы.*
2) Желѣзѣж прѣчкѣж, прокаранѣж прѣзь пѣ-
что, сплѣскамъ на краи, за да ся дръжи да
не пзлза, перчимѣж; закльнѣвать. — *мѣя,*
г.л. стр. Перчимѣж; закльнѣваться.

Закльнѣваніе и закльнѣваніе, с. ср. отъ
закльнѣвать.

Закльнѣж, یشь, — *паль,* *г.л. свр.* отъ за-
кльнѣвать. 1) Да подкачѣж да клѣпѣж; зазвон-
ить. 2) Да перчимѣж; закльнѣть. — *паль-*
нѣй, *прич. стр.* Перчимѣнѣй; закльнѣ-
панный.

Закльнѣвать, г.л. свр. отъ закльнѣвать.

Закльнѣвать (да закльнѣвать), г.л. ср. Под-
качѣвать да клѣпѣвать.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ закльнѣвать.

Закльнѣвать (да закльнѣж), г.л. д. Заклевать,
закльнѣвать. 1) Подкачѣвать да клѣпѣж; на-
чинѣть клясть. *Слушай, кака го е за-*
кляла. 2) Съ клятвѣж порѣчамъ пѣи за-
повѣдамъ пѣчто; закльнѣть. *Закляли мя*
сѣ да не казвѣмъ. Баца ми мя е за-
клялъ да не ся брѣкамъ въ селскы ра-
боты. 3) Съ клятвѣж ся моѣж за пѣчто,
прѣклѣпѣвать; закльнѣть. *Заклина мя въ*
дѣца-та ми да му дамъ сто гроши на
земѣ. — *мѣя, г.л. възвр.* 1) Давѣмъ клят-
вѣж за пѣчто; присягѣть, клятьсѣя, божѣть-
сѣя. *Заклинамѣя, че не сѣмъ ни чоль,*
ни видѣлъ. 2) Съ клятвѣж ся обрѣчамъ;
присягѣть. *Заклягѣся да му бѣдж вѣ-*
рств. 3) Зарѣчамъ да не правѣж пѣчто;
закльнѣться, зарекѣться. *Заклялъ сѣмъ*
сѣ да не пѣж вино. — *Заклинамѣя на*
вѣрж-тѣж си, казвѣмъ за клятвѣж: да не
сѣмъ на вѣрж-тѣж си, ако . . .

Закльнѣваніе, с. ср. отъ закльнѣвать и за-
кльнѣваться. Заклеваніе.

Закльнѣвать и закльнѣювать (да закльнѣж),
г.л. д. Заклипать, закльнѣвать, забивѣвать
пѣчто съ клинѣж да ся дръжи яко, затыгѣмъ
съ клинѣж; закльнѣвать. *Да закльнѣж*
брадж-тѣж. — *Закльнѣлъ,* отпѣнѣлъ на
пѣкъдѣ, завѣлъ сѣ краи.

Закльнѣваніе и закльнѣюваніе, с. ср. отъ
закльнѣвать. Заклипаніе, закльнѣваніе;
закльнѣваніе.

Закльнѣж, یشь, — *паль,* *г.л. свр.* отъ за-
кльнѣвать, закльнѣвать и закльнѣвать;
закльнѣть. — *пальнѣй,* *прич. стр.;* за-
кльнѣпанный.

Закльнѣвать и закльнѣть (да закльнѣж),
г.л. д. Закльнѣвать.

Закльнѣваніе и закльнѣваніе, с. ср. отъ
закльнѣвать и закльнѣвать. Закльнѣваніе.

Закльнѣвать, г.л. д. Закльнѣвать.

Закльнѣвать и закльнѣть (да закльнѣж),
г.л. д. Закльнѣвать.

Закльнѣвалка, с. ж. Закльнѣвалка.

Закльнѣвать, г.л. ср. свр. Да подкачѣж да клѣ-
пѣвать; закльнѣвать.

Закльнѣть, с. м. Направѣно прикрѣто мѣсто
за завѣтъ, поделонѣж, словѣж, сайванѣтъ; па-
пѣсь.

Закльнѣть, یشь — *паль,* *г.л. свр.* отъ за-
кльнѣвать и закльнѣвать. Да закльнѣть.
— *пальнѣй,* *прич. стр.* Закльнѣпанный.

Закльнѣвать (да закльнѣж), г.л. д. Закла-
пѣвать, правѣж закльнѣть за пѣчто, заклапѣвать,
закльнѣвать. — *мѣя, г.л. възвр.* Скрѣпѣваться
на закльнѣть, на завѣтъ, заклапѣваться, за-
кльнѣваться.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ закльнѣвать.
Заклапѣваніе, заклапѣваніе, закльнѣваніе.

Закльнѣвать, г.л. свр. отъ закльнѣвать.

Закльнѣть, с. м. Захлѣпѣть; крѣпѣть.

Закльнѣть, с. ср. Ножа заклапѣть.

Закльнѣвать и закльнѣювать (да закльнѣ-
пѣвать), г.л. д. Подкачѣвать да клѣпѣвать.

Закльнѣть, с. ср. Ножа заклапѣть.

Закльнѣть, یشь, — *паль,* *г.л. свр.* отъ за-
кльнѣвать и закльнѣвать. Да захлѣпѣть;
накрѣтъ крѣпѣкою. — *пальнѣй,* *прич. стр.*
Захлѣпѣпанный; накрѣпѣпанный крѣпѣкою.

Закльнѣвать (да закльнѣж), г.л. д. За-
клапѣвать, закльнѣвать, захлѣпѣвать, турѣмъ на
пѣчто захлѣпѣвать, закльнѣвать му; накрѣ-
пѣвать крѣпѣкою. — *Закльнѣти очи,* замѣжѣ,
умрѣ; закльнѣть глазѣ.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ закльнѣвать.
Заклапѣваніе, захлѣпѣваніе.

Закльнѣвать и закльнѣювать (да закльнѣж),
г.л. д. Захлѣпѣвать, врѣзѣвать съ клѣпѣж, на
клѣпѣ.

Закльнѣваніе и закльнѣюваніе, с. ср. отъ
закльнѣвать. Захлѣпѣваніе.

Закльнѣть, с. м. мѣ. Захлѣпѣть, похлѣпѣть,
застрѣтъ, застрѣтъ, гаванѣтъ, гаванѣтъ; стѣ-
вецъ, стѣвень.

Закльнѣть, یشь, — *паль,* *г.л. свр.* отъ за-
кльнѣвать и закльнѣвать. — *пальнѣй,*
прич. стр.

Закльнѣть (да закльнѣж), г.л. д. Захлѣпѣ-
вать.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ закльнѣвать. За-
хлѣпѣваніе.

Закльнѣть, г.л. свр. отъ закльнѣвать.

Закльнѣть (да закльнѣж), г.л. д. За-
качѣвать да клѣпѣвать.

Закльнѣть, یشь, — *паль,* *г.л. д. свр.* Да
подкачѣж да клѣпѣж; закльнѣть.

Закльнѣть, یشь, — *кляхъ,* — *кляль,* *г.л.*
свр. отъ закльнѣвать, закльнѣвать и за-
кльнѣвать; закльнѣть. Да ся закльнѣтъ;
закльнѣться, зарѣчьсѣя, покльнѣться, побо-
жѣтьсѣя, присягѣть. — *кльнѣть п — кльнѣ-*

тѣй, прич. стр.; **заклѣтый**. *Заклѣтъ съмь да не казвамь.*

Заклѣпѣванѣ (да **заклѣпѣ**), гл. д. Заклѣпѣванѣ.

Заклѣпѣванѣ, с. ср. отъ **заклѣпѣванѣ**. Заклѣпѣванѣ.

Заклѣпѣж (да **ся**), ишь, — **члѣся**, гл. об. свр. Да **подкачѣж** да **ся** **кльчѣж**; **зачечѣнитѣся**.

Заклѣпѣцѣмь и **заклѣпѣцѣвамь** (да **заклѣпѣцѣж**), гл. д. Затѣсѣвамь ибѣто икѣж-тѣ между двѣ ибѣта. — **мѣя**, 1) гл. *взвр.* Затѣсѣвамь така, дѣто да не можь да **пзлѣзѣж**, **задръствамься**. 2) гл. стр. Бывамь **заклѣпѣщѣть**. — *Кучѣта-та сѣ ся* **заклѣпѣщилъ**, **склѣпѣщилъ** сѣ **ся**; **вязатѣся** съ **самкою** (о **собакахѣ**).

Заклѣпѣванѣ и **заклѣпѣванѣ**, с. ср. отъ **заклѣпѣцѣмь** и **заклѣпѣцѣвамь**.

Заклѣпѣцѣж, ишь, — **щлѣж**, гл. свр. отъ **заклѣпѣцѣмь**. — **щѣпѣтый**, прич. стр.

Заклѣпѣж, ишь, — **сѣлѣж**, гл. свр. отъ **заклѣпѣцѣмь**.

Заклѣпѣсѣванѣ (да **заклѣпѣж**), гл. ср. **Подкачѣнамь** да **кльчѣж**.

Заклѣпѣвамь и **заклѣпѣчювамь** (да **заклѣпѣчѣж**), гл. д. **Заклѣпѣчювамь**.

Заклѣпѣчанѣ и **заклѣпѣчюванѣ**, с. ср. отъ **заклѣпѣчювамь**. **Заклѣпѣчанѣ**.

Заклѣпѣчѣж, ишь, — **члѣж**, гл. свр. отъ **заклѣпѣчювамь** и **заклѣпѣчювамь**. Да **заклѣчѣж**; **заперѣтъ**, **замкнѣтъ**. — **чѣпѣтый**, прич. стр. **Заклѣпѣчѣтый**; **зѣпертый**, **замкнѣтый**. *Не е* **крѣвъж**, *който го излѣлъ*, *а който го оставилъ* **не** **заклѣпѣчю**.

Заклѣпѣчалка, с. ж. **Заклѣпѣчалка**, **справа** за **заклѣпѣчанѣ** **врата** и пр. **Заклѣпѣчалка**, **прикована** на **врата** или на **друго** что **ся** **заклѣпѣчю** съ **неж**, **бравъ**; **замѣж**. **Заклѣпѣчалка** — **кльчка** **дрѣвяна** или **жѣлѣзна**, **когато** **ся** **втыка** въ **кльпѣж**, **за** да **ся** **заклѣпѣчю**, **заворка**, **заворна**, **заврѣпѣща**, **засовѣпѣща**; **запѣрка**, **задвѣжка**, **засѣвка**, **защѣлка**, **щѣкѣлда**.

Заклѣпѣчювамь (да **заклѣпѣчѣж**), гл. д. **Заклѣпѣчювамь**, **заклѣпѣчювамь**, **затварѣнамь** на **кльчѣж**, или съ **какѣж** да **е** **заклѣпѣчалкаж**, **какѣвото** **другъ** да **не** **може** да **отвори**; **запѣратѣ**, **замыкѣтъ**, **заклѣпѣчютъ**. *Заклѣпѣчю* **врата-та**. — **мѣя**, 1) гл. стр. Бывамь **заклѣпѣчю**; **запѣратѣся**, **замыкѣтъся**. *Тѣмь* **врата** **не** **ся** **заклѣпѣчю**тъ. 2) гл. *взвр.* Стожь **вкѣтрѣ** съ **заклѣпѣчю**тъ **врата**; **замыкѣтъся**. *Заклѣпѣчючѣмься* **пощѣж** да **не** **дойде** **нѣкой** да **нѣж** **обере**. — *Заклѣпѣчючѣмь* съ **катанѣцѣж**, съ **кофарѣж**, **закатанѣвамь**, **закофарѣнамь**. — *Заклѣпѣчючѣмь* **уста-та** на **влькѣж**, съ **разпѣ** **врачюванѣ** и **зарѣчѣванѣ** **заслѣпѣнамь** **влькѣж** да **не** **налыта** на **добытъж**. *Заклѣпѣчючѣмь* **му**

ся **уста-та** **като** на **влькѣж**. — *Заклѣпѣчючѣмь* **ми** **ся** **е** **срдѣце-то**, отъ **жѣлѣсть** или отъ **нѣкакѣж** **неволеж** **не** **ми** **ся** **ещѣ** **ничто** — *Заклѣпѣчючѣмь* **годѣнѣж-тѣж**, **сврѣпѣщлѣж**, **пзкаралѣж**, **скльчючлѣж** **годѣнѣж-тѣж**.

Заклѣпѣчанѣ, с. ср. отъ **заклѣпѣчювамь**. **Заклѣпѣчюванѣ**, **заклѣпѣчанѣ**; **запѣратѣ**, **замыкѣтъ**.

Заклѣпѣвамь (да **заклѣпѣж**), гл. д. **Заклѣпѣванѣ**.

Заклѣпѣванѣ, с. ср. отъ **заклѣпѣвамь**. **Заклѣпѣванѣ**.

Заклѣпѣкамь, гл. ср. свр. Да **подкачѣж** да **кльчѣкамь**, да **заклѣчѣж**.

Заклѣпѣкѣвамь и **заклѣпѣкѣчювамь** (да **заклѣпѣкѣж**), гл. ср. 1) **Кльчѣкамь** ибѣдѣ, **та** **стож** **много** **врѣмѣя** 2) **Прѣсѣдамь**, **засковѣвамь**, **спирамься** въ **грѣлото**.

Ханѣж **зальгѣж**, **заклѣпѣж** **му**,
Ханѣж **другѣй** и **онѣ** **така**,
Пийѣж **вино**, **прѣвкльѣкѣж** **му**. *Пѣс.*

Заклѣпѣкѣж, **ешѣ**, — **нѣжлѣж**, гл. свр. отъ **заклѣпѣкѣвамь**.

Заклѣпѣтый, прич. в. **заклѣпѣж**.

Заклѣпѣчѣж, ишь — **члѣж**, гл. ср. свр. Да **подкачѣж** да **кльчѣж**, да **заклѣпѣкамь**.

Заклѣпѣчювамь, гл. ср. свр. Да **подкачѣж** да **кльчѣчювамь**.

Заклѣпѣж (да **ся**), ишь, — **тѣлѣя**, гл. свр. отъ **заклѣпѣчювамь**.

Заклѣпѣчювамься (да **ся** **заклѣпѣж**), гл. об. **Сѣдѣж** **много** **врѣмѣя** **кльчѣж**, **засѣдѣвамься** **кльчѣж**. *Кльчѣж* **наде** и **ся** **заклѣпѣчю**, *сирѣмаж* **наде** и **ся** **запѣлѣте**.

Заклѣпѣжѣвамь и **заклѣпѣжѣчювамь** (да **заклѣпѣжѣж**), гл. д. **Заклѣпѣжѣвамь**, **заклѣпѣжѣвамь** **про** **зорѣж** съ **кльпѣж**, **за** да **не** **влизѣ** въ **кльпѣж** **студѣж**; **обтѣгивѣтъ** **ѣкѣла** **бумагою**. *Зима* **дойде**, *а* **ощѣ** **не** **смыг** **си** **заклѣпѣжѣчили** **про** **зорѣж-тѣж**.

Заклѣпѣжѣж, ишь, — **жѣлѣж**, гл. свр. отъ **заклѣпѣжѣвамь** и **заклѣпѣжѣчювамь**. — **жѣпѣтый**, прич. стр.

Заклѣпѣжѣчювамь (да **заклѣпѣжѣж**), гл. д. **Заклѣпѣжѣчювамь**.

Заковѣвамь (да **заковѣж**), гл. д. 1) **Начѣпѣвамь** да **ковѣж**; **начѣпѣтъ** **ковѣтъ**. 2) Съ **чю** **канѣж** **забѣвамь**, **зачюкѣвамь**; **забѣватѣ**. *Закови* **гвоздѣж** въ **стѣлѣж-тѣж**, въ **дрѣво-то**. 3) **Приѣпѣвамь**, **приковѣвамь** съ **гвоздѣж**; **прибѣватѣ**, **приколѣчѣватѣ**. *Закови* **дѣскѣж** на **стѣлѣж-тѣж**. 4) **Открьѣпѣно**, **отпѣрано** **сковѣвамь**. *Сандѣжѣж-тѣж* **ѣж** **ся** **издѣпѣчлѣж** и **разпѣчлѣж**, **та** **го** **заковѣлѣж**. *Врата-та* **ѣжѣж** **ся** **открьѣпѣчили**, **та** **гѣж** **заковѣлѣж**. 5) **Налагамь** **оковы**; **заковѣчювамь**. *Заковѣлѣж* **го** въ **жѣлѣзи** и **го** **затвориѣж** въ **тѣмнѣчюж**. — **мѣя**, гл. стр. Бывамь **заковѣчю**.

Заковѣчанѣ, с. ср. отъ **заковѣвамь**.

Законъ, *сѣмь*, — *вѣль*, *г.л. свр.* отъ законѣванъ; забѣть, прибить, приколотѣть, законѣть. — *вѣнчѣй*, *прим. стр.* 1) Забитѣй, зачюканѣй; забѣтѣй. 2) Прибитѣй, прикованѣй; прибитѣй, приколотѣнный. *Длѣгъ, длѣгъ Тодоранъ на стѣж-тѣж законѣвъ*. Гат. — Комнѣ. 3) Туренѣй въ оковы; законѣнный.

Законѣж (да ся), *ишь*, — *рился*, *г.л. свр.* отъ законѣрванся.

Законѣрванся и **законѣрванся** (да ся законѣж), *г.л. об.* Закачѣмъ да ся конѣж; начинѣть хорохѣрѣться.

Законѣванъ и **законѣванъ** (да законѣж), *г.л. д.* Закачѣмъ.

Законѣваніе и **законѣваніе**, *с. ср.* отъ законѣванъ. Закачѣваніе.

Законѣтъ, *с. м.* Мѣсто-то на шѣжъ подѣ чело-сти-ты, дѣто ся отрѣзва глава-та, кега ся законѣ животно; зарѣзъ, ошѣсѣкъ. — *Закла го по законѣ*, направи му нѣчто зло, отврѣж му както му ся стоише, както му ся надаше. — *Той му с законѣ-тѣ*, той му с вѣнчѣ, на него трепере, отъ него ся бѣв. — *Намѣри му законѣ*, слабо-то мѣсто.

Законѣж, *ишь*, — *кѣлѣхъ*, — *кѣлѣтъ*, *г.л. свр.* отъ законѣванъ и законѣванъ; зарѣзѣть, — *кѣлѣнѣй*, *прим. стр.*; зарѣзанѣй. *Закланъ добычѣкъ*: зарѣзанѣнѣй, бѣтѣй скотѣ. *Гляда како закланъ овижъ*, како добычѣ, ахманѣкъ. — *Вѣка како закланъ*, колкото си може, дере си грѣло-то; кричѣть изѣ всѣй сѣлы, во всѣ гѣрло.

Законѣникъ, *ищи*, *с. м.* Който знае закона, който учи на Божѣй законѣ.

Постѣли ми шарѣжъ одаж,
И барѣй ми свѣщи и ламбады
Донеси ми поповы-законѣнице. *Пѣс.*

Законѣнѣй, — *нѣтъ* и — *нѣтъ*, *иша*, *ишо*, *пр.* Что с спорѣдѣ закона, както законѣдѣ законѣ-тѣ; законѣнѣй. — *ишо*, *нар.* По закона, спорѣдѣ закона; законѣно.

Законѣтъ, *с. м.* 1) Онова, что с нарядѣно отъ Бога да ся назѣ и да ся врѣви по него; законѣ. *Божѣй законѣ*. *По Божѣй законѣ така с.* 2) Писанѣ-ты нарядѣ за вѣнчѣ во едѣж дрѣжѣвѣж; законѣтъ, поставленіе, положѣніе. *Нужда законѣ измѣнѣва*. 3) Обычѣй; обычѣй. *Законѣ-тѣ ты с, кога доидѣ нѣкой, да го служѣмъ.*

Да турѣмъ три закона,
Три закона, три законѣдѣ:
Едѣнъ законѣ, мома хоро,
Мома хоро да не води;
Другѣй законѣ, овчѣрь стадо,
Овчѣрь стадо да не води,
Третѣй законѣ, что си нека,
Что си нека, да си земе. *Пѣс.*

4) Начинѣ на Богопочитаніе, вѣра; рели-

гѣя. *Христѣанскѣй законѣ*, *Еврѣйскѣй законѣ*. — *Дѣто сила владѣс*, *законѣ-тѣ ся стѣжѣсѣва*. *Законѣ-тѣ с како пакѣжѣнѣж: оса-та ж разкѣсѣва, мува-та ся слѣтѣна въ пѣж*. *Законѣ бабѣж (булѣкѣ) повали*. *Законѣ булѣкѣ завали*, *обычѣй ж загалѣ*. *Вѣсако село и законѣтъ; что гѣрлодѣ, то пѣровѣ, что дерѣвѣня, то обычѣй*. *На вѣжто село новѣ законѣ не бѣва*.

Законѣна *с. ж.* Законѣване, съсынѣна, разоборѣна; разорѣніе. *Това бѣ закона за него*, закона го, съсынѣна го.

Законѣванъ (да законѣж), *г.л. д.* 1) Подкачѣмъ да конѣж; начинѣть конѣтъ. *Законѣвалъ сѣмъ кладѣсѣръ*. 2) Зарѣванъ въ земѣ-тѣ или зарѣванъ съ прѣтъ; законѣпѣвать. *Законѣвалъ си парѣ-тѣ въ земѣ-тѣ*. 3) Погрѣбѣванъ мртѣвѣтъ, загрѣбѣванъ; зарѣвѣтъ, хоронѣтъ, погрѣбѣтъ. *Законѣвалъ го на грѣбѣща-та*. 4) По нѣкой начинѣ съсынѣванъ, разоборѣванъ нѣкого съвѣтъ; разорѣтъ. *Законѣ го сѣ главѣ-тѣ надѣлу*. — *мѣя*, 1) *г.л. възвр.* Зарѣванъ; законѣпѣваться.

2) *г.л. стр.* Бывѣмъ законѣнѣ. — *Законѣвалъ ж*, за момѣж: оженѣжъ ж за мѣжъ, дѣто да тягѣли много. — *Живѣ мѣ си законѣвалъ*, направѣлъ ми си толкова надѣвы и грѣжѣнѣ, како да мѣ си уморѣлъ. — *Законѣ го въ дѣнѣжъ земѣ*, съсынѣна го, разоборѣна го съвѣтъ. — *Не ѣжѣтъ го законѣвалъ сѣ парѣ-тѣ му*. *Зарѣвалъ да го законѣвалъ подѣ бѣжѣж-тѣ*. *Какѣто умрѣлъ, тѣй го и законѣвали*. *Какѣто го заорало, такѣвъ ѣго го законѣвалъ*, или: *какѣто го залѣлѣла, такѣвъ ѣго го законѣвалъ*: законѣ въ колѣбѣлку, такѣвъ и въ могѣлку. *Ега го законѣвалъ въ бу-нищѣ!* Кѣ.

Законѣваніе, *с. ср.* отъ законѣванъ.

Законѣж, *сѣмь*, — *пѣлъ*, *г.л. свр.* отъ законѣванъ; законѣтъ, похоронѣтъ, погрѣбѣтъ, зарѣтъ. — *пѣнѣй*, *прим. стр.*; законѣнѣнѣй, похоронѣнѣнѣй, погрѣбѣнѣнѣй, зарѣтѣй.

Законѣжѣванъ (да законѣжѣж), *г.л. ср.* Закачѣмъ да конѣжѣж; занѣвѣтъ.

Законѣжѣж, *сѣмь*, — *пѣлъ*, *г.л. свр.* отъ законѣжѣванъ; занѣтъ.

Законѣчѣванъ (да законѣчѣж), *г.л. д.* Закачѣмъ, закочѣмъ конѣчѣ-ты на нѣчто, занѣчѣванъ; застѣгѣвать. *Законѣчѣвалъ си дрѣжѣж-тѣ*. — *мѣя*, 1) *г.л. възвр.* Законѣчѣванъ си дрѣжѣчѣ-ты, занѣчѣванъ; застѣгѣваться.

2) *г.л. стр.* Бывѣмъ законѣчѣнѣ.

Законѣчѣваніе, *с. ср.* отъ законѣчѣванъ. Закачѣваніе, занѣчѣваніе; застѣгѣваніе.

Закончіаѣж, ешь, — чіаьль, *г.л. свр.* отъ закончіавамъ. Да запетлѣѣж; застегнуть. — чіаьнгый, *прич. стр.*; застѣгнутый.

Законѣ, *с. м.* Закопанане мртвецъ, погребеніе; похороны.

Закоравѣвамъ (да закоравѣѣж), *г.л. ср.* Начинамъ да ставамъ коравѣ, да коравѣѣж, вкоравивамся, затврѣдѣвамъ; затвердѣватъ, черствѣтъ.

Закоравѣванне, *с. ср.* отъ закоравѣвамъ. Вкоравиванне, затврѣдѣванне.

Закоравѣѣж, ешь, — вѣль, *г.л. свр.* отъ закоравѣвамъ. Да ся вкоравѣж, да затврѣдѣж; затвердѣтъ, зачерствѣтъ. — вѣльгый, *прич.* Станжльгый коравѣ, окоравѣгый, затврѣдѣгый; затвердѣльгый. *Закоравѣльгъ глѣбѣж*; зачерствѣльгый хлѣбѣ.

Закоренѣльгый, ль, ла, ло, *пр.* Что е катю хванжль коренѣ; закоренѣльгый.

Закосѣж, ишь, — сѣль, *г.л. свр.* отъ закосіавамъ; закосить. — сѣньгый, *прич. стр.*; закосенный.

Закосіавамъ (да закосѣж), *г.л. д.* Подкачамъ да косѣ; закашивать. *Закосили смѣ отъ еднѣ недѣльж.*

Закосіаванне, *с. ср.* отъ закосіавамъ; закашиванне, закосѣка.

Закоткамъ, *г.л. д. свр.* Да подкачѣж да коткамъ. *Закоткаль го с катю малко дѣтя.*

Закофаріѣж, ишь, — рѣль, *г.л. свр.* отъ закофаріамъ. Да закатанчѣж. — рѣньгый, *прич. стр.* Заключенгый съ кофарѣ, закатанченгый.

Закофаріамъ (да закофаріѣж), *г.л. д.* Заключаемъ съ кофарѣ, закатанчвамъ.

Закофаріанне, *с. ср.* отъ закофаріамъ. Закатанчванне.

Закѣшкамъ, *г.л. д. свр.* Да подкачѣж да кошкамъ.

Закрадѣж, ешь, — крадохъ, — краль, *г.л. д. свр.* Да подкачѣж да крадѣж.

Закраставѣвамъ (да закраставѣѣж), *г.л. ср.* Подкачамъ да ставамъ краставѣ, да краставѣѣж, окраставѣвамъ; корѣстовѣтъ.

Закраставѣванне, *с. ср.* отъ закраставѣвамъ.

Закраставѣѣж, ешь, — вѣль, *г.л. свр.* отъ закраставѣвамъ.

Закрѣивамъ и закрѣивамъ (да закрѣивѣж), *г.л. ср.* Подкачамъ да крачѣж, да ходѣж скоро, съ голѣмѣ крачѣ; начинатъ шагать.

Закрѣивѣж, ишь, — чѣль, *г.л. свр.* отъ закрѣивамъ.

Закрѣивѣж, ишь, — вѣль, *г.л. свр.* отъ закрѣивамъ и закрѣивамъ; закрѣивѣтъ, заворотѣтъ, поворотѣтъ. — вѣньгый, *прич. стр.* Завитгый, извитгый, изкрѣивенгый; закрѣивѣнный, загнугый.

Закрѣивамъ и закрѣивамъ (да закрѣивѣж), *г.л. д. 1)* Начинамъ да крѣивѣж. *2)* Възвивамъ, извивамъ на еднѣ странѣ да стане крѣиво, изкрѣивамъ; закрѣивѣтъ, загнуѣтъ. *Закрѣиви го на еднѣгый край.* *3)* *г.л. ср.* Завивамъ, заврѣивамъ, закрѣивамъ; поворотѣивать въ стѣрану, заворотѣивать. *Пжтъ-тъ е донѣидѣ правѣ, на закрѣивана на дѣсно. Врѣвѣжмѣ донѣидѣ изъ пжтка, на закрѣиванмѣ камѣ село-то. Закрѣиванмѣ изъ другъ пжтъ.* — *мѣся*, *1)* *г.л. стр.* Бывамъ закрѣивенѣ. *2)* *г.л. възвр.* Начинамъ да ся крѣивѣж.

Закрѣиванне и закрѣиванне, *с. ср.* отъ закрѣивамъ и закрѣивамъ.

Закрѣивѣж, ишь, — чѣль, *г.л. свр.* отъ закрѣивамъ; закрѣивѣтъ.

Закрѣивѣвамъ (да закрѣивѣж), *г.л. ср.* Начинамъ да крѣивѣж; начинатъ крѣивѣтъ.

Закрѣоснувамъ и закрѣоснамъ (да закрѣоснѣж), *г.л. д.* Подпирамъ, залоствамъ, задрѣствамъ, подлоствамъ, зацѣивамъ съ нѣчто катю съ лостъ. — *мѣся*, *г.л. стр.* Бывамъ закрѣоснатъ.

Закрѣоснуванне и закрѣоснанне, *с. ср.* отъ закрѣоснувамъ и закрѣоснамъ.

Закрѣоснѣж, ешь, — палъ, *г.л. свр.* отъ закрѣоснувамъ. Да залостѣж, да задрѣствѣж, да подлостѣж, да подпирѣж. — *натгый*, *прич. стр.* Залостенгый, задрѣстенгый, подлостенгый, подпиренгый.

Закрѣивѣж, ишь, — иль, *г.л. свр.* отъ закрѣивамъ; закрѣивѣтъ.

Закрѣивѣвамъ (да закрѣивѣж), *г.л. д.* Подкачамъ да крѣивѣж; начинатъ крѣивѣтъ.

Закрѣивѣж, *г.л. ср. свр.* Да подкачѣж да крѣивѣж.

Закрѣивѣж, ишь, — вѣль, *г.л. д. свр.* Да направѣж крѣивѣж, да окрѣивѣж. *Закрѣивѣж очѣ катю касанѣж.*

Закрѣивѣж (да ся), ишь, — вѣль, *г.л. свр.* отъ закрѣивѣвамъ. Да задебелѣж, да ся накрѣивѣж; потолстѣтъ, пополиѣтъ.

Закрѣивѣвамъ (да ся закрѣивѣж), *г.л. об.* *1)* Подкачамъ да ся крѣивѣж, задебелѣвамъ; начинатъ толстѣтъ. *2)* Накрѣивѣвамъ, ставамъ по-крѣивенѣ; толстѣтъ, полиѣтъ, поправляѣтъ. *Кѣнь-тъ ся закрѣивѣж.*

Закрѣивѣванне, *с. ср.* отъ закрѣивѣвамъ.

Закрѣивѣж, *г.л. ср. свр.* Да подкачѣж да крѣивѣж. *Дѣтя-то пакѣ закрѣивѣж.*

Закрѣивѣж, ишь, — мѣль, *г.л. свр.* отъ закрѣивамъ. — мѣньгый, *прич. стр.*

Закрѣивѣвамъ (да закрѣивѣж), *г.л. д.* Начинамъ да крѣивѣж.

Закрѣивамъ (да закрѣивѣж), *г.л. д. 1)* Начинамъ да крѣивѣж; начинатъ крѣивѣтъ. *2)* Покрѣивамъ, запазvamъ, затудамъ; закрѣивѣтъ.

- Закривамъ му кусуръ-ты.* — мя, 1) *гл. стр.* Затуляма, заслъвамъ. *Закрися задъ брьдо-то.* 2) *гл. възвр.* Накривама, покривама съ нѣчто; закрявѣтъся.
- Закрѣлникъ**, ищи, с. ж. Който закряла нѣкого, покровитель, застъпникъ; защитникъ, покровитель, заступникъ.
- Закрѣлѣкъ**, ишь, — лѣлъ, *гл. свр.* отъ *закрѣлѣвамъ* и *закрѣлнамъ*; защитѣть. — *лѣнѣый*, *прич. стр.* Запазенѣый, заварденѣый.
- Закрѣлѣвамъ** и **закрѣлнамъ** (да *закрѣлѣкъ*), *гл. д.* 1) *Запазвамъ*, *завардвамъ*, *вардѣмъ*, *чювамъ*; *хранѣть*, *берѣчь*, *защищѣть*, *покровительствовать.* *Господь да ны закряли отъ такво съ зло.* 2) *Възвивамъ* кряло на стадо на нѣкожъ странж.
- Сиво стадо зачало, /
Зачало, закряло /
Възъ планиж, възъ рудниж. *Пѣс.*
- Закрѣлѣване** и **закрѣлѣване**, с. ср. отъ *закрѣлѣвамъ* и *закрѣлнамъ*.
- Закрѣлѣкъ**, ешь, — крялѣ, *гл. свр.* отъ *закрѣлѣвамъ*; *закрѣть*. — *крялѣый*, *прич. стр.* Покрѣлѣый, запазенѣый, потуленѣый; *закрѣлѣый*.
- Закрѣлѣкъ**, ишь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ *закрѣлѣвамъ*.
- Закрѣлѣвамъ** (да *закрѣлѣкъ*), *гл. д.* Подбачамъ да крялѣ, *закастривамъ*.
- Закряна**, с. ж. Платъ, съ който е закрячено нѣчто съдрано, заплатъ, ема, емакъ.
- Закрѣвамъ** и **закрѣнамъ** (да *закрѣлѣкъ*), *гл. д.* Съдрано или разпрано съ крячене потягамъ; *почѣивать*, *зачѣивать*, *заплатѣвать*, *заштѣпывать.* *Додожъ си дрѣлѣжъ-тъ да ми ѣжъ закряпѣть.* Казвася и за нѣчто пробито и разнизано: *да го закряпѣмъ*, да го потягнемъ. *Мѣдникъ-тъ ся е пробилъ, трѣбба да го закряпѣмъ.* *Да си закряпѣмъ кжѣжъ-тъ, че иде зима,* да ѣжъ потягнемъ. *Имамъ иглѣ да ти закряпѣмъ кожюха.* *Ако си ся разпралъ на едно мѣсто, закряпѣ го, доклѣ не си ся разпралъ и на друго.* *Усукалъ конецъ, закряпѣмъ гжезецъ.* — мя, 1) *гл. стр.* Бывамъ *закряпѣнъ*; *почѣивать*ся. *Това е много подрано, не може да ся закряпѣ.* 2) *гл. възвр.* Кряпѣ си нѣчто. 3) *Завзимамъ* съ нмота; *оперѣтъся*, *поправлѣтъся* въ своѣмъ состоянѣи. *Оголѣлъ бѣ, нъ сега ся закряпѣ.*
- Закрѣване** и **закрѣване**, а. ср. отъ *закрѣвамъ* и *закрѣнамъ*.
- Закряпѣкъ**, ишь, — шилъ, *гл. свр.* отъ *закрѣвамъ* и *закрѣнамъ*; *почѣивѣть*, *зачѣивѣть*, *заплатѣть*. — *нѣнѣый*, *прич. стр.*; *почѣивѣнѣый*, *зачѣивѣнѣый*, *заплатѣнѣый.* *Терзѣна съ закрячено ходи.*
- Закрѣтвася** и **закрѣтвася** (да *закрѣтѣкъ*), *гл. об.* Подбачамъ да *закрѣтѣкъ*; *начинѣть* *крѣстѣтъ*.
- Закрѣтѣвамъ**, *гл. д. свр.* Да подбачжъ да *крѣтѣтвася*. *Закрѣтѣтвася е пжѣница-та.*
- Закрѣтѣкъ** (да *закрѣтѣкъ*), ишь, — тѣлѣ, *гл. свр.* отъ *закрѣтвася*.
- Закрѣтвася** и **закрѣтвася** (да *закрѣтѣкъ*), *гл. об.* *Закряцамъ*: 1) *Начинамъ* да *крѣтѣкъ*. 2) *Дрыкамъ*, *екѣжъ*, *дрыгѣжъ*; *капѣчѣтъ*, *кучѣтъ*.
- Закрѣтѣкъ**, ишь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ *закрѣтвася* и *закряцамъ*. — *тѣнѣый*, *прич. стр.*
- Закряцамъ**, *гл. д. свр.* Да подбачжъ да *крѣтѣкъ*, *ди* *закряцамъ*; *закряжетѣтъ.* *Закряцалъ гжѣтъ.*
- Закряшвамъ** и **закряшнамъ** (да *закряшжъ*), *гл. д.* 1) *Подбачамъ* да *кряшжъ*. 2) *Забивамъ* дупкѣ на нѣчто отъ дрьво съ *кряшжъ*. — мя, *гл. вѣ.* *Залавамъ*, *закачамъ*, *запирася*, *заставамъ.* *Закряшжѣся при врагъ-та-та,* *запирѣжъ* ся да си приказвать.
- Закряшжъ**, ишь, — шилъ, *гл. свр.* отъ *закряшвамъ* и *закряшнамъ*. — *нѣнѣый*, *прич. стр.*
- Закряшвамъ**, *гл. д. свр.* Да подбачжъ да *кряшвамъ*.
- Закряшнамъ** (да *закряшжъ*), *гл. д.* *Закряшвамъ*.
- Закряшжъ**, ишь, — шилъ, *гл. свр.* отъ *закряшвамъ* и *закряшнамъ*; *прикряшѣтъ*. — *нѣнѣый*, *прич. стр.*
- Закряшнамъ** и **закряшнамъ** (да *закряшжъ*), *гл. д.* 1) *Начинамъ* да *кряшжъ*. 2) *Намѣтвася* нѣчто така, *както* да *стопъ*, да не ся *клати* и да не *пада*; *прикряшѣтъ*. — мя, 1) *гл. възвр.* *Стожъ* безъ да *мрьдамъ*. 2) *Намѣтвася* нѣидѣ *добрѣ*, *както* *трѣбба*. 3) *гл. стр.* Бывамъ *закряшнѣнъ*.
- Закряшване** и **закряшване**, с. ср. отъ *закряшвамъ* и *закряшнамъ*.
- Закряшжъ**, *гл. ср. свр.* Да подбачжъ да *кряшжъ*; *закряшжъ*, *закряшжъ*, *закряшжъ*.
- Закряшжъ**, *гл. ср. свр.* Да подбачжъ да *кряшжъ*, *закряшжъ*.
- Закряшжъ** (да *закряшжъ*), *гл. ср.* Да подбачжъ да *кряшжъ*, да *закряшжъ*.
- Закряшжъ**, ишь, — шилъ, *гл. свр.* отъ *закряшжъ*.
- Закукуло**, с. ср. *Затыкала*, *тыкачъ*, *затка*, *затка*, *затыкъ*, *запушка*, *запушка*; *затычка*, *прѣбка*, *лѣчка*.
- Закукувамъ**, *гл. ср. свр.* Да подбачжъ да *кукувамъ*. *Ще поумѣе, кога му закукува кукувица на грѣба.*
- Закукувамъ**, *гл. ср. свр.* Да подбачжъ да *кукувамъ*.

Закукува сива кукувица,
Закукува рано прѣдъ Благовѣць,
Та измами Лалушпанъ войводж. *Пѣс.*

Заку́вамь, гл. ср. свр. Да подкачж да кумувамь.

Заку́шникъ, ници, с. м. Който закушилъ нѣчто; откушникъ.

Заку́вамь (да закупѣж), гл. д. 1) Подкачамь да купувамь; начинатъ покупатъ.

2) Купувамь нѣчто велико-то, колкото има; скупатъ. *Доиде трговецъ, та закупи всички-кѣ-тъи овця, колкото имаше въ село за проданъ.*

3) Откупувамь нѣчто, та азъ само да му владамь; откупатъ, брать на откупъ.

Закупилъ горж-тж и не дава другъ да стѣче дрѣва.

4) Давамь нѣкому нѣчто, откупувамь му за да прави онова, что искамь.

Закупилъ ли мя си, та ми заповѣдвашъ. — мся, 1) гл. възвр. Завзимамся (на гржъ).

2) гл. стр. Бывамь закупенъ.

Заку́ванне, с. ср. отъ заку́вамь.

Заку́нж, ишь, — нилъ, гл. ср. отъ заку́вамь. — ненгѣй, прич. стр.

Заку́вамь и **заку́сувамь** (да заку́сж), гл. д. Имь малко, захапвамь; закусыватъ. *Съ лжжицж-тж закусува, съ држжжж-тж ти очи вади.*

Заку́ванне и **заку́суванне**, с. ср. отъ заку́вамь.

Заку́ска, с. ж. Хапванне малко, захапванне, поручекъ.

Заку́сж, ишь, — силъ, гл. свр. отъ заку́свамь.

Заку́цамь, гл. ср. свр. Да подкачж да купцамь; захроматъ.

Заку́чвамь и **заку́чнамь** (да ся заку́чж), гл. об. 1) За кучкж: начинамь да ся кучжъ.

2) Завъждамь. 3) Запнативамь.

Заку́чванне и **заку́ччанне**, с. ср. отъ заку́чвамь и заку́чнамь.

Заку́чж (да ся), ишь, — числя, гл. свр. отъ заку́чвамь и заку́чнамь.

Заку́швамь и **заку́шювамь** (да заку́шямь), гл. ср. Баж, глдамь, вражж, кушнамь; ворожитъ.

Заку́шямь, гл. свр. отъ заку́швамь.

Заку́сенѣвамь (да заку́сенѣж), гл. ср. 1) Оставамь късно, забавямся до късно нѣйдѣ, задоцнувамь; поздатъ, запаздывать. *Заку́сенѣжми на пжтъ.*

2) Забавямся да дойдж или да отидж, окъсенѣвамь, задоцнувамь; опаздыватъ. *Заку́сенѣжми за обѣдъ.*

3) Оставамь късно да направж нѣчто. *Заку́сенѣжми съ всержж-тж.*

4) Не пристигамь да отидж. *Днесъ заку́сенѣжми за цржкжж.*

Заку́сенѣванне, с. ср. отъ заку́сенѣвамь. Задоцнуванне, окъсенѣванне.

Заку́сенѣж, ешь, — нѣлъ, гл. свр. отъ заку́сенѣвамь.

късенѣвамь. Да задоцнж, да окъсенѣж; запоздатъ, опоздатъ.

Заку́кѣтвамь и **заку́кѣтувамь** (да ся заку́кѣтж), гл. об. Начинамь да ся кыкѣтж; начинатъ хохотатъ. *Какво си ся заку́кѣтмижж като лудъ.*

Заку́кѣтж (да ся), ишь, — тился, гл. свр. отъ заку́кѣтвамь; заохотатъ.

Заку́клкамь (да ся), гл. об. свр. 1) Да подкачж да се кылкамь. 2) Съ кылкане да отидж нѣйдѣ.

Заку́пѣвамь (да заку́пѣж), гл. ср. Начинамь да кыпж, да врж съ ключъ, завирамь; закипатъ, вскипатъ. *Вода-та заку́пѣ.*

Заку́пѣванне, с. ср. отъ заку́пѣвамь. Завиранне; закипанне, вскипанне.

Заку́пѣж, ишь, — нѣлъ, гл. свр. отъ заку́пѣвамь. Да заврж, да заклокамь; закипѣтъ, вскипѣтъ.

Заку́свамь и **заку́снுவамь** (да заку́сенж), гл. д. Наливамь въ нѣчто водж, та да ся заварн дѣто има рѣзкы, дѣто ся е разсѣхнѣло, да не тече; замачивать. *Заку́сени буря-то да не тече. Заку́свамь съ врѣлж водж, запарвамь.*

2) гл. ср. Начинамь да ся вкысвамь; закисатъ. 3) Замайвамся, забавямся нѣйдѣ. *Пратижжми го да купи вино, той заку́сениж въ механж-тж.*

— мся, гл. стр. Бывамь заку́сенжтъ.

Заку́сванне и **заку́снуванне**, с. ср. отъ заку́свамь.

Заку́селѣвамь (да заку́селѣж), гл. ср. Начинамь да се вкыселавамь; начинатъ кислѣтъ, *Вино-то е заку́селѣло.*

Заку́селѣванне, с. ср. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́селѣж, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ заку́селѣвамь.

Заку́скамь (да ся), гл. об. свр. Да закачж да се кыскамь; захикать, захихивать.

Заку́сенж, ешь, — налъ, гл. свр. отъ заку́свамь; замочитъ, закиснуть. — нагѣй, прич. стр.; замоченгѣй.

Заку́твамь и **заку́тувамь** (да заку́тж), гл. д. Начнамь да кытж, да затрухвж; начинатъ рядитъ. *Заку́тили сж булжж-тж.* — мся, гл. възвр. Заку́тывамся. *Заку́твася отъ сутренж и ся кыти до пладне.*

Заку́тж, ишь, — тилъ, гл. свр. отъ заку́тывамь. Да заку́чж, да затрухвж.

Закѣхамь, гл. ср. свр. Да подкачиж да кы-хамь; зачихать.

Закѣчивамь и **закѣчивоувамь** (да **закѣчиж**), гл. д. 1) Подкачивамь да кычиж, да кытъж, да трухыж, закытывамь; начинять рядить. *Кога закычи, кычи ж по цѣль часъ.* 2) Затыкывамь кыткаж; убирать, украшать цвѣтами.

А ако бжде дѣвойка,
Тя при триадафилъ ще иде,
Триадафилъ ще си набере,
На главж ще го закычи. *Пѣс.*

—мѣя, 1) гл. *взвѣр.* Закытывамся. *Закычися, на ся кычи цѣль день.* 2) гл. *стр.* Бывамь закыченъ.

Закѣчиж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ закѣчивамь. Да закытъж, да затыкиж. — ченый, *прич. стр.* 1) Закыченый. 2) Затыкнхтый (за цвѣте).

Закѣдрювамь (да **закѣдрж**), гл. свр. 1) Подкачивамь да кѣдрж. 2) Правж кѣдро, завивамь да стапе кѣдро; кудрявить. — мѣя, 1) гл. *взвѣр.* Ставамь кѣдравъ; кудрявѣтъ. 2) гл. *стр.* Бывамь закѣдренъ.

Закѣдрж, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ закѣчивоувамь. — реный, *прич. стр.*

Закѣдѣто, нар. За което мѣсто, задѣто, задѣно. *Отивамь закѣдѣто съмь пратенъ.*

Закѣкрувамь (да **закѣкрж**), гл. ср. 1) Имамь по мене засъхналы нечистоты. *Вижь го, какво му е закѣкрало лице-то. Закѣкралы слдове, неомыти добръ, та засъхнало по тѣхъ нѣчто. Закѣкрала рана, засъхнало около нежъ кръвь, гной.* 2) Подкачивамь да кѣкрж. *Закѣкралъ като гръня копривария. Закѣкралъ като на празникъ воденицъ.*

Закѣкрж, ешь, — ралъ, гл. *стр.* отъ закѣкрувамь.

Закѣчивамь (да **закѣчиж**), гл. д. Подкачивамь да кѣчиж; начинять кунать. — мѣя, гл. *взвѣр.* Подкачивамь да ся кѣчиж; начинять кунаться. *Закѣчивамся отъ пролѣтъ и ся кѣчиж до есенъ.*

Закѣчиж, ешь, — наль, гл. свр. отъ закѣчивамь.

Закѣсамь, гл. свр. отъ закѣсывамь; начать рвать. — саный, *прич. стр.*

Закѣсывамь и **закѣсувамь** (да **закѣсамь**), гл. д. Подкачивамь да ся кѣсамь; начинять рвать. *Като влѣзжтъ въ градиниж-тъ и закѣсать цвѣте-то.* — мѣя, гл. *взвѣр.* Начинямь да ся кѣсамь.

Закѣтывамь и **Закѣтнувамь** (да **закѣтж**), гл. д. 1) Подкачивамь да кѣтж. 2) Побѣтывамь, добѣтывамь, досягамь, забачивамь; до-трѣговываться, касаться.

Закѣтж, ешь, — наль, гл. свр. отъ за-

кѣтывамь и **закѣтнувамь**. — натый, *прич. стр.*

Закѣцамь, гл. ср. свр. Да подкачиж да кѣцамь. *Отъ нѣкое врѣмя сж закѣцали гѣлѣби на древо-то.*

Залѣвивамь (да **заловж**), гл. д. 1) Подкачивамь да ловж, заловивамь; залѣвливать, заловлять. 2) Хвацамь; хватать. *Залови го за рѣкж-тъж, за дрѣвж-тъж.* 3) Захвацамь, подкачивамь, начинямь; начинять, предпринимать. *Заловилъ едикъ работж, да видж какъ щж ж изкарамъ на главж. Заловилъж по лобовъж, изкаражж на кавѣж.* — мѣя, гл. *взвѣр.* 1) Хвацамся; хвататься, ухватываться. *Да не бѣжъ ся заловиль за рѣкж-тъж му, щжжъ да пад-нж.*

Заловися на хоро-то,
На хоро-то на чело-то. *Пѣс.*

Заловился като слѣпецъ за томаж. 2) Захвацамся за нѣчто, подкачивамь, начинямь; браться, приниматься. *Заловиль съмь ся за работж.* 3) Захвацамся, прѣпирамся, карамся, сирѣчкывамся съ нѣкого. *Заловися съ Стояна да ся прѣпирашь. Заловился като кучя.* 4) гл. *стр.* Бывамь заловенъ. *Заловился отъ зимж-тъж едѣ-дѣ-си.*

Залѣвиване, с. ср. отъ залѣвивамь и залѣвивамся. Залѣвиване.

Залѣгамь (да **заложж**), гл. д. Заложивамь: 1) Турнамь ловжж, примкж, мрѣжж; ставить, разставлять (сѣтъ, ловушку, западню). *Залагамь ловжж да ловж птици.* 2) Давамь нѣчто за вѣрж, че щж вѣржж, щж платж опова, что съмь зель, че щж направж что съмь обрѣкжль, или че е истинско опова, что казвамь; заклѣдывать. *Азъ залагамь главж-тъж си, че е така, както казвамь; ручаюсь головою, что это такъ.* 3) На игрж: турнамь пары или опова, на чтого играемь; ставить стѣвку (въ игрѣ). *Играемъ на орѣжи и залагамъ по два.* — мѣя, 1) гл. *взвѣр.* Отговаривамь, стожж насрѣцжж за нѣчто; ручаться.

А за любя дивамь,
Давамь и падавамь,
Сама ся залагамь
Съ мож тынж снагж,
Съ мое бѣло лице. *Пѣс.*

2) Скрывамся нѣидѣ за да нападиж възъ нѣкого ненадѣнно; засѣдять. *Заложился да го чака да мине, та да го убие.* 3) Мѣржж, лучжж, нишжж съ пушкжж или съ друго; прицѣливаться. *Залагамся на нишанъ. Като муся заложы, отведижи го улучи.* 4) Съ брѣзаше и съ закомствъ издадамь нѣчто, сѣдамь, слагамся на нѣчто.

наваливаться. *Като ся заложил на печено-то прася, та ничто не остави отъ него.* 5) *г.л. стр.* Бывамъ заложень.

Залагане, *с. ср.* отъ залагамъ и залагамся.

Залагачъ, *с. м.* 1) Единъ видъ игра съ топагы, дзинканица, цапканица. 2) Който въ тѣхъ игрѣхъ залага, кылчна.

Залагъ, *лази, с. м.* Залѣкъ.

Залазvamъ и залазуvamъ (да залѣжъ), *г.л. ср.* Подкачамъ да лазж; начинатъ ползатъ.

Залѣжъ, *ишь*, — *вилъ, г.л. свр.* отъ залѣзvamъ; занѣлзатъ.

Залѣзамъ (да залѣжъ), *г.л. ср.* За слѣнце-то, мѣсячинж-тж, звѣзды-ты: залѣзvamъ, захождамъ, засѣдамъ; заходѣтъ.

Дѣто слѣнце-то залаза,
Тамъ има момж заспаж. *Пѣс.*

Залийвамъ и залиюvamъ (да залѣжъ), *г.л. ср.* 1) Подкачамъ да лаж; начинатъ лѣятъ.

2) Лаж възъ нѣкого; лѣятъ. *Костю кучия мя е заламало, все е побѣснѣло.*

Залинамъ, *г.л. д. свр.* Да подкачж да ланамъ, да залопамъ.

Залѣтж, *ишь*, — *тилъ, г.л. ср.* За нѣчто посѣнано: начинамъ да врѣзvamъ, да пуцамъ класъ, зръно, заклаивамъ; печатъ коло-сѣтъся, выколаиваться. *Ако залпати, џе му власти.*

Залацамъ, *г.л. свр.* отъ залацvamъ. Да задерж, да закачж, да задѣнж, да залачкамъ, да покжтнж; задѣтъ, трѣнутъ. — *цангый, прич. стр.* Задрангый, закаченгый; задѣтгый, трѣнутгый.

Залицvamъ и залицуvamъ (да залацамъ), *г.л. д.* Задирамъ, задѣвамъ, закачнамъ, залачкvamъ, кжтнж, гыбамъ, халамъ; задѣватъ, трѣгатъ, трѣвожнть, ворошѣтъ, зацѣплѣтъ, трунѣтъ. — *мся, г.л. възвр.* Задирамся, задѣвамся, закачнамся, залачкvamся, подигравамся.

Залацване и залацуване, *с. ср.* отъ залацvamъ.

Залачкамъ, *г.л. свр.* отъ залачкvamъ. Да залацамъ. — *кангый, прич. стр.* Залацангый.

Залачкvamъ и залачкуvamъ (да залачкамъ), *г.л. д.* Залацvamъ. — *мся, г.л. възвр.* Залацvamся. *Залачкася като нѣкож бѣснж кучж.*

Залѣжъ, *ешъ*, — *лѣналъ, г.л. свр.* отъ залѣжvamъ; залѣятъ.

Заледенѣ (да ся), — *нѣлося, г.л. свр.* отъ заледенѣвамся. Да ся заледи.

Заледенѣване, *с. ср.* отъ заледенѣвамся. Заледяване.

Заледенѣвамся (да ся заледенѣ), *г.л. безл.* Заледявамся.

Заледѣ (да ся), — *дѣлося, г.л. свр.* отъ заледѣвамся. Да ся заледени.

Заледѣване, *с. ср.* отъ заледѣвамся. Заледяване.

Заледѣвамся (да ся заледѣ), *г.л. безл.* 1) Помрѣзватъ воды-ты отъ студа, помрѣзва, заледявамся. *Тжж пощъ ся заледи.* 2) Става гололедница.

Залѣкъ, *с. м.* Кога излѣзжтъ мнозина съ чьновы на ловъ за краповы (въ Стружско-то езеро).

Залелѣкамъ и залелѣцамъ, *г.л. свр.* отъ залелѣкvamъ и залелѣцvamъ.

Залелѣкvamъ и залелѣцvamъ (да залелѣкамъ и да залелѣцамъ), *г.л. ср.* Подкачамъ, да лелекамъ, да лелецамъ, да плачж, да выкамъ: леле! да вайкамъ.

Залибvamъ и залибнамъ (да залибжъ), *г.л. д.* Залибувамъ.

Залибване и залибване, *с. ср.* отъ залибvamъ и залибнамъ. Залибуване.

Залибжъ, *ишь*, — *билъ, г.л. свр.* отъ залибvamъ и залибнамъ. Да залюбжъ. — *бенгый, прич. стр.* Залюбенгый.

Заливамъ (да залѣжъ), *г.л. д.* 1) Поливамъ съ нѣчто; заливатъ. *Залѣ ми дрѣжж-тж съ вино.* 2) За рѣкы-ты: поплаивамъ, затопивамъ; заливатъ, наводнѣтъ. *Рѣка-та притече, та залѣ село-то.* 3) Заливамъ ракиж или вино нѣкому, стож, на го служж съ ракиж или вино.

Сѣднѣли сж до тридесать люде,
Випо пижтъ вино и ракиж,
Залива имъ Деница дѣвойка. *Пѣс.*

4) Наливамъ, начрѣивамъ. *Мом-та си залѣкала водж отъ чешмж-тж и ся врънжла у дома си.* 5) Пувнжто или пробито на металлическый еждъ покрывамъ, заварямъ съ разтопенъ металъ; заливатъ, занѣиватъ, снѣиватъ, пѣйтъ, заглавлятъ. *Мѣдникж-тж ся е пробилъ, да го залѣмъ.* — *мся, 1) г.л. стр.* Бывамъ залѣнж; заливатъся. 2) *г.л. възвр.* Поливамся; заливатъся. *Залѣжся съ мастило.* — *Заливамся съ вино*, ииж много вино, наливамся съ вино. — *Заливамся съ слѣзы*, плачж много; заливатъся слѣзѣми.

Заливане, *с. ср.* отъ заливамъ. 1) Поливане; заливанѣ. 2) Поплаиванѣ, затопиванѣ; наводнѣнѣ. 3) Завариванѣ; пѣйка.

Заливъ, *с. м.* Чѣсть отъ море, вдадена въ сухж земж, зтокъ, лѣка, лиманж; залѣвъ.

Залигѣвжъ (да ся), *ишь*, — *вился, г.л. об. свр.* Да подкачж да ся лигавж.

Залижжъ, *ешъ*, — *лѣзалъ, г.л. свр.* отъ залѣжvamъ. — *зангый, прич. стр.*

Зализамъ (да залѣжъ), *г.л. ср.* Залѣзvamъ, залазамъ.

Зализане, с. ср. отъ зализамъ. Залъзваше, залазанше.

Зализвамъ и **зализувамъ** (да зализж), гл. д. Подкачамъ да лижж.

Залинѣвамъ (да залинѣж), гл. ср. Подкачамъ да линѣж, да чмажж; начинятъ чѣхнуть.

Залинѣж, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ залинѣвамъ. Да законнѣж, да зачмажж; зачѣхнуть.

Залисангій, прич. в. залинѣж.

***Залисвамъ** и **залисувамъ** (да залишж), гл. д. *Гр.* 1) Бавж (дѣтя); забавлять (дитя). *Залисвай дѣтя-то да не плач.* 2) Разплакалося дѣтя умиравамъ, тѣшж; унимать плачущаго ребѣнка. *Детя-то ся е разплакало, не мож да го залишж.* 3) Залъгвамъ; занимать, развлѣкать. *Залисвамъ ги съ приказки.* 4) Замайвамъ, забавямъ нѣкого отъ работж-тж му; отвлекать, отнимать время. *Не мя залисвай, да си врьшж работж-тж.* 5) Замайвамъ, зашемедavamъ; отуривать. *Вино-то мя залиса.* — *мся*, 1) гл. стр. и възвр. по венчкы-ты знаменованна. 2) Замайвамся, прѣносамся, не ся усѣшамъ; забываться, терять чувства, приходить въ беспамятство.

Залисване и **залисуване**, с. ср. отъ зализвамъ и зализвамся.

Залистж (да ся), ишь, — тѣлса, гл. об. свр. Да подкажж да пушамъ листе, да ся разлѣстж. *Гора-та ся залистила.*

Зались, с. м. *Имамъ зались:* 1) Залисанъ сьмъ, захванжть сьмъ съ работж. 2) Залисва ми ся, замайва ми ся понѣбога главата; гововокруженіе.

Залитамъ (да залѣтж), гл. ср. 1) Като ходж, спущамся като да щж да падж, политамаъ; шататься. *Залита като пиканж; шатѣется какъ пѣяный.* *Залита да падне.* *Залита ъ (му) колесникъ-тж.* 2) *Залитамъ за нѣчто*, залѣгамъ, затичамъ; радѣть. *Залита за работжтж си.* 3) *Залитамъ за нѣкого*, застѣшамся за него; заступаться за когѣ. *Залитамъ за Цветка.* — *мся*, гл. възвр. Забѣгвамся, затрѣчavamся, заспavamся, запрѣшвамся; разбѣгаться.

Залитане, с. ср. отъ залитамъ и залитамся.

Заличій, — чѣло, гл. свр. отъ заличѣва.

Заличѣж, ишь, — чѣль, гл. свр. отъ заличѣвамъ. Да затрѣж, да изличж; вымарать, замарать, вычеркнуть, зачеркнуть. — *чѣнтій*, прич. стр. Затрѣтый, изличеный; вымаранный, замаранный, вычеркнутый, зачеркнутый.

Заличѣж, ишь, — чѣль, гл. свр. отъ заличѣвамъ. Да заприличамъ.

Заличѣва (да заличій), гл. безл. Видися да е, запознаваяся, познаваяся. *Заличѣло ми е*, познава ми си. *Заличѣло му е по лице-то.*

Заличѣвамъ (да заличѣж), гл. ср. 1) Подкачамъ да приличамъ. *Бабуна младина на-възъ бауръ заличѣва.* 2) Правж да стане лично, да личи, да ся хубавѣе; украшать.

Кръстано бѣла, прѣвена,
Что рано ивѣте путило,
Что не го берешъ да посяишь,
Да ти заличи лице-то,
Да ти заличи става-та. *Пѣс.*

— *Заличѣло му*, види ся, че му е добрѣ, приличѣло му е, заприличѣло му е.

Заличѣвамъ (да заличѣж), гл. д. 1) Написано затрѣвамъ, задраскavamъ; вымарывать, зачеркивать написанное. *Заличи ми два ряда отъ писмо-то.* 2) Написано затрѣвамъ да не може да ся чете, изличѣвамъ, замрѣчavamъ; замарывать, вычерпывать, затрѣвать. *Азъ пишж, той ми заличѣва писмо-то.* 3) Отписвамъ, изличѣвамъ, забрѣшвамъ, избрѣшвамъ, изтрѣшвамъ; вычеркивать. *Залисали бѣжж и меня, на мя заличѣжж.* — *мся*, гл. стр. Бывамъ заличень.

Заличѣване, с. ср. отъ заличѣвамъ.

Залишж, ешь, — лисаль, гл. свр. отъ зализвамъ. — *лисангій*, прич. стр. 1) Захванжтый отъ работж; занятій чѣмъ. 2) Заплеснжтый, замазангій, прѣнесенгій, зашнжтый.

Залишж, ишь, — шѣль, гл. ср. свр. Да подкажж да лишж, да хлѣвжж.

Заловѣж, ишь, — вѣль, гл. свр. отъ заловѣвамъ и заловѣвамъ; заловить, хватить, схватить, начать, предпринять. — *нѣнтій*, прич. стр. Захванжтый.

Заловѣвамъ (да заловѣж), гл. д. Залѣвамъ.

Залогъ, лозж, с. м. 1) Нѣчто заложено, дадено за вѣрж, аманеть; залогъ, закладъ.

Марко кръчмаря повъка
И му подаде гривны-ты
Залогъ за вино червено. *Пѣс.*

2) Нѣчто заложено на игрж да ся лучи.

Заложвамъ и **заложювамъ** (да заложж), гл. д. Залагамъ.

Заложникъ, ници, с. м. 1) Побашимъ, старый свать, старокія. 2) Попѣйдѣ паричамъ така който отива отъ момковы да обади у момнигы, че иджть да земжть булжж-тж за вѣнчаване.

Заложница, с. ж. Помайчима.

Заложь, с. м. Срѣцаяся въ иѣсенъ:

Лоза ся вие слова
Около града Трънова;
Не ми е лоза слова,
Най ми е самъ-си заложо;
Заложо не е за много,
Заложо е за литрж сребро.

Залѡжжъ, ишь, — жиль, *гл. свр.* отъ залѡгамъ и залѡжвамъ; разстѡвить, насторожить сътъ, ловушку, западню; заложить; поставитъ ставку. — женый, *прич. стр.*

Затворенъ Стоанъ, заложешъ
У тжжъ пустж Софинж,
У тжжъ тьмжж жиданж. *Шѣс.*

Залѡнамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да лонамъ, да заланамъ.

Залѡствамъ и залѡствувамъ (да залѡстж), *гл. д.* Захлѡствамъ: 1) Затварямъ, заключамъ врата съ лѡстъ (хлѡстъ), закроснувамъ, закросвамъ. 2) Задрѣствамъ, задънвамъ, втыкамъ, загнивамъ. *Залостилж си глажж-тжж междж двѣ плочи. — мся, гл. възвр.* Задънвамся, загниждвамся, затънвамся иждѣ.

Залѡстване и залѡствуванне, *с. ср.* отъ залѡствамъ.

Залѡстж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ залѡствамъ. — теный, *прич. стр.* 1) Затвореный съ лѡстъ, закроснатый. 2) Задрѣстеный, задъненый, втыкнжтый, загнетеный.

Залѡчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* За кучя: да подкачж да лѡчж.

Залѡшѡва (да залѡшѡе) и

Залѡшѡвѡва (да залѡшѡвѡе), *гл. безл.* Да подкачи да става лѡше, да ся слѡшѡва. *Нѣчто ми залѡшѡвѡ, та искамъ да си отидж у дома.*

Залѡшѡвѡе, — вѡло, *гл. свр.* отъ залѡшѡвѡва. Да залѡшѡе.

Залѡшѡе, — шѡло, *гл. свр.* отъ залѡшѡва. Да залѡшѡвѡе.

Залудо, *нар.* Напраздно, напусто, нафиле, безъ да хване мѣсто; напрѡсно, тжѣтно. *Залудо съмъ ся трудилж. Залудо го има, кога не знае, какж да живѣе. Залудо трудж, кога нѣма рядж. Залудо ходи, залудо не сѡди. Залудо члѡвѣкж ся чѡва, кога Богж го не чѡва.*

Залудѣвамъ (да залудѣж), *гл. ср.* 1) Подкачамъ да луджж, да бѣснѣжж; зашѡливатъ. *Дѣца-та сж залудѣли.* 2) Начинамъ да луджж, да ставамъ лудъ, полудѣвамъ. *Лудж да залудѣе по неж!*

Залудѣж, ешь, — дѣль, *гл. ср.* отъ залудѣвамъ. 1) Да забѣснѣжж; зашѡлитъ. 2) Да полудѣж.

Залудѣж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подкачж да луджж.

Залудамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся лудамъ.

Залудавый, вѡ, ва, во, *пр.* 1) Глунавый, безумный, будала; глушой, олуховатый, олухъ. 2) Залсаный, шурый, шуравый.

Залудхамся и залудхнувамся (да ся залудхж), *гл. об.* Заплѣвамся, захласвамся, зазѣвамся, залюсвамся.

Мечка нагорѣ погляднж,
Та си ся малко залудхж,
Стоанъ си ножка извади,
Въ клято жъ сердце убѡде. *Шѣс.*

Залудхж (да ся), ешь, — нжлѣя, *гл. свр.* отъ залудхамся. Да ся заплѣснж, да ся захласнж, да ся зазѣпамъ.

Залудцамъ и залудцувамъ (да залудцж), *гл. д.* Подкачамъ да лудцж; начинатъ лудцитъ, шелушитъ.

Залудцж, ишь, — циль, *гл. свр.* отъ залудцамъ. — ценый, *прич. стр.*

Зальгѡлка, *с. ж.* Нѣчто, съ което си играють, съ което ся залгватъ дѣца, бавилка; игрушка. *Дѣтскж зальгѡлжж.*

Зальгѡлчица, *ум. ж.* отъ зальгѡлка; игрушечка.

Зальгвамъ и зальгувамъ (да зальгжж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да лгжж. *Зальгѡлжж мя е отж толкова врѣмя, че ще ми плати, па не ми плаца.* 2) Съ приказкы, съ игры бавжж, залсвамъ; тѣшитъ, потѣшатъ, развлекатъ, забавлятъ. *Зальгвамъ дѣца-та.* 3) Съ лгжж заслѣвосвамъ. 4) Отирачамъ нѣкого съ праздын думы, съ голы обѣщания; мѡзатъ коды по губѡмъ. — мся, *гл. възвр.* 1) Залсвамся, ирѣминувамъ врѣмя-то си съ нѣчто; развлекатъ ся, забавлятъ ся. 3) Забравнамся съ лгжжне, лгжжж множко; завиратъ ся.

Зальгванне и зальгуванне, *с. ср.* отъ зальгвамъ.

Зальгъ, лъзи, *с. м.* Зальгѣ.

Зальгжж, ешь, — лггалъ, *гл. свр.* отъ зальгвамъ. — лгганый, *прич. стр.*

Зальгъ, зальци и лци, *с. м.* 1) Зальгъ, кжсъ хлѣбъ, колкото ся туря въ уста-та на надене-то пзведнжжж; ханка, кжшей. 2) Кжсъ, парчя; кусѡкъ. *Направили го на залци, на кжсовы. Разкжса.ли го на залци. — Брокж нѣкому залци-тж, стожж, та го глѡдамъ като наде. — Давамъ си залжжк отж уста-та, или: отжкжсвамъ си отж залжжк, отъ иѣмане давамъ; ако и да иѣмамъ, пакж давамъ. — Болѣ голѣмж залжжж да лѡпнешъ, нежелци голѣмж думж да кажешъ. Голѣмж залжжж изѡшъ (глѡтти), голѣмж думж не кавай. Отж прѡвнжж жѡжж, прѡвннй залжжж и прѡвннй сѣнж пѡ-благо нѣма. Не учи*

старца кѣца да маха, онъ знае и по три на залѣхъ.

Залѣскамь (да ся), гл. об. свр. Да подкачѣ да ся лѣскамь.

Залѣщѣ, ишь, — щѣль, гл. свр. отъ залѣщѣивамь; заблестѣть.

Залѣщѣивамь (да залѣщѣ), гл. ср. Подкачамь да лѣщѣ; начинять блестѣть.

Залѣтатъ гл. ср. свр. Да подкачѣ да лѣтатъ, да ся залутатъ; начать лѣтатъ, зарѣскачь.

Залѣстѣ, ишь, — тѣль, гл. д. свр. Да подкачѣ да лѣстѣ.

Залѣгамь (да залѣгнѣ), гл. ср. 1) Труджѣ, мѣжжѣ, прилѣживамь, глядамь, чалѣштисивамь; стараться. *Залѣгамь да сѣришъ по-скоро. Залѣгамь да ся учѣ.* 2) Радж, настанамь, застанамь, налѣгамь, зараднавамь, грыжжѣ; стараться, хлопотить, пѣчься, пецися. *Залѣгамь да го оженѣ. Залѣгамь за негово-то добро.*

Залѣгане, с. ср. отъ залѣгамь.

Залѣгнѣ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ залѣгамь.

Залѣжжѣ, ишь, — жнѣль, гл. ср. свр. Да подкачѣ да лѣжжѣ (болень). *Залѣжжаль сѣмь отъ два мѣсяца, още не мож да станѣ.*

Залѣжжѣ (да ся), ишь, — жнѣся, гл. свр. отъ залѣжжѣивамь; залѣжжѣться.

Залѣжжѣивамь (да ся залѣжжѣ), гл. об. Лѣжж много врѣмя отъ болеть; залѣжи-ваться.

Залѣзвямь и залѣзувамь (да залѣзж), гл. ср. Залазимь, зализамь: 1) За слѣнце-то: захождамь, засѣдамь, засѣдвамь, занивамь; заходить (о солнцѣ). *Слѣнце-то залѣзва.*

Какъ ж слѣнце-то съзрѣло,
Три дни, три ноци трептѣло,
Трептѣло, не залѣзвало. *Пѣс.*

2) Влизамь въ, подѣ ибчто; залѣзатъ подѣ что. — *Залѣзва ми чивика-та*, побряк-вамь работж-тж еи, сбрьквямь конци-ты, забатачвамься.

Залѣзване и залѣзуване, с. ср. отъ залѣзвямь. Залазване, зализване.

Залѣзж, ешь, — лѣзохъ, — лѣзаль, гл. свр. отъ залѣзвямь, зализвямь и залазимь.

Залѣкувамь, гл. д. свр. Да подкачѣ да лѣкувамь; начать лѣчить.

Залѣламь, гл. д. свр. Да подкачѣ да лѣламь, да залюлѣж; закачить.

Ке ти пушж тихгый вѣтеръ
Да залѣлатъ мжжко дѣтя. *Пѣс.*

Залѣнамь, гл. д. свр. Да подкачѣ да лѣнамь.

Залѣнивамь, гл. мн-кр. отъ залѣниивамь.

Залѣниж, ешь, — нжль, гл. ср. свр. Да

подкачѣ да лѣниж.

Залѣниж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ залѣниивамь и залѣниимь; приклеить, прилѣпить, склейть, заклеить, залѣниить, слѣпить, вѣмазатъ, замѣзатъ. — **ненѣий**, прич. стр. 1) Прилѣненный; прилѣненный, приклеенный. 2) Слѣпенгый, сставенгый; склеенный, слѣблененный. 3) Измазангый, замазангый; залѣблененный, заклеенный, замѣзан-ный. 4) Доурвгый, приплатенгый, долѣпенгый.

Залѣниивамь и залѣниимь (да залѣниж), гл. д. 1) Начивамь да лѣниж; начинять лѣпить. 2) Съ лѣнене прикачамь; приклеивать, прилѣплять. *Залѣни го на стѣнж-тж.* 3) Съ лѣнене скачвамь, сставивамь; склѣнватъ, слѣлѣить. *Залѣни го за.* 4) Строено ибчто слѣниивамь да стане како цѣло; склѣнватъ. *Чаша-та ся строши, та ж залѣнижъ* 5) Съ лѣнене затывкамь, замазвямь; залѣниить, заклеивать, замѣзывать. *Залѣнижъ думж-ты на стѣнж-тж.* 6) Измазвямь кжщж, стѣнж съ гли-нж или варь, замазвямь; бѣлѣть, обѣли-вать. *Да си залѣнимъ кжщж-тж за праздника. Пѣзула залѣсила, а кжца-та Чифутска царшица.* 7) Приплативамь едно ибчто до друго. *Залѣни го до стѣнж-тж да не остава мѣсто пожеждж.* 8) Плесвамь, удриямь. *Залѣниивамь плеснищж*, давамь, удриямь плеснищж; даватъ (дать) пощѣчину, опеуѣху. *Да му залѣни плеснищж; влѣнить кому пощѣчину.* — **меся**, 1) гл. стр. Бывамь залѣненъ; приклеиваться, склѣнваться, заклеиваться, прилипѣть. 2) гл. вѣзвр. По знаменованне-то. 3) Заврѣтамь при ибкого или при ибчто и не си отмахвямь. *Залѣнися като ичелж на медѣ. Залѣнися като лѣнжж. Залѣнися за него като рѣнѣй.* — *Ничто не му ся залѣни за срдце-то*, ничто не може да обькне.

Залѣнииване и залѣнииме, с. ср. отъ залѣниивамь и залѣниимь.

Залѣсж, ишь, — снль, гл. д. свр. Базвася за Св. Елпсей, че, ако му не празднувать деня, щаль да гы *залѣси*, щаль да на-прави да занустьжжъ кжщи-ты имъ и да обрестижжъ въ бурнѣи и дрвие.

Залѣтѣ, — тѣло, гл. свр. отъ залѣтѣва. Да завали; поидти, полить (о дождѣ).

Залѣтѣва (да залѣтѣ), гл. безл. Завалѣва дѣждѣ.

Залѣтѣхъ, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ залѣтѣтамь.

Залѣкж, ешь, — лѣль, гл. свр. отъ залѣк-ивамь; залить, наводнить, запаять, спа-ять, опаять. — **лѣбгый**, — **лѣтгый** и

— лѣантій, прич. стр. 1) Полѣный; залитый. 2) Поплавленный, затопенный; залитый, наводненный. 3) Заваренный; залитый, запаренный, спянный, онянный.

Залюбвамъ и залюбувамъ (да залюбѣ), гл. д. Залибвамъ, подкачнамъ да любѣ, заобыквамъ (мѣжко за женско и женско за мѣжко); начѣть любить, полюбить (особу другѣго пола).

Залюбихъ любѣ хубаво,
Ала бѣ младо глупаво. *Пѣс.*

Срѣщни — залюби, замѣни — отлюби. — мѣя, гл. вѣ. Залибвамъ, влибвамся, заобыквамся; влюбляться. *Залюбилъ съмъ ся въ тебе като малко дѣтя въ майкъ си.*

Залюбване и залюбуване, с. ср. отъ залюбвамъ. Залибване.

Залюбѣжъ, ишь, — билъ, гл. свр. отъ залюбвамъ. Да залибѣжъ; полюбить. — бѣнтій, прич. стр. Залибенный.

Залюлѣвамъ (да залюлѣжъ), гл. д. Подкачнамъ да люлѣжъ; закачивать. *Залюлѣ дѣте-то да не плаче. — мѣя, гл. вѣзвр.* Начинамъ да ся люлѣжъ, занцинамся; закачиваться, заколебѣться. *На Гергевъ-день връзватъ люлкѣ на зелено дръво да ся залюлѣватъ за здраве. — Залюлѣлъ едно хоро, заграалъ, заврѣлъ, закрѣшилъ го, та го водѣ. — Залюлѣлъ единъ пѣсьнь, запѣлъ. — Каквато го люлка залюлѣла, такава го и долюлѣла, или: каквато го залюлѣло, таквотъ го и закопало; каковъ въ колыбельку, таковъ и въ могилку, какова жизнь, таковъ и конецъ.*

Залюлѣване, с. ср. отъ залюлѣвамъ и залюлѣвамся.

Залюлѣжъ, ешь, — лѣлъ, гл. свр. отъ залюлѣвамъ. Да залѣламъ; закачать. — лѣнтій, прич. стр. Залѣланый.

Залютѣвамъ (да залютѣжъ), гл. ср. Доваривамъ люто на вкусъ, прилютѣвамъ, долютѣвамъ, допаривамъ. *Пилеръ-тъ ми залютѣ.*

Залютѣване, с. ср. отъ залютѣвамъ. Прилютѣване, долютѣване, допариване.

Залютѣжъ, ишь, — тѣлъ, гл. свр. отъ залютѣвамъ. Да прилютѣжъ, да долютѣжъ, да допарѣжъ.

Залюшвамъ и залюшнувамъ (да ся залюшнѣ), гл. об. Залѣшвамся, залпшвамся, захласвамся, зазѣпшвамся. *Кой знае, дѣ ся е залюшнѣлъ!*

Залюшване и залюшнуване, с. ср. отъ залюшвамся.

Залюшкамъ, гл. д. свр. Да подкачѣжъ да люшкамъ.

Залюшнѣжъ (да ся), ешь, — ижлѣя, гл. свр.

отъ залюшвамся. Да ся залѣшнѣжъ, да ся залпшнѣжъ, да ся захласнѣжъ, да ся зазѣпшнѣжъ. **Залѣчѣжъ**, ишь, — чиль, гл. свр. д. Да подкачѣжъ да лѣчѣжъ.

Замѣжъ, ешь, — мѣзахъ, — мѣзаль, гл. свр. отъ замѣзвамъ.

Замѣзвамъ и замѣзувамъ (да замѣжъ), гл. д. 1) Подкачнамъ да мѣжъ; начинѣть мѣзать. 2) Съ мѣзане затыкамъ, залѣпшвамъ; замѣзывать. *Замѣзалъ рѣзкѣ-тъ на прозорци-тъ да не дуга. Замѣзалъ бурѣлкѣ-тъ да не тече.* 3) Пзмѣзвамъ кѣщѣ, стѣнѣжъ съ глинѣжъ, съ варѣ, залѣпшвамъ; бѣлѣть, обѣлнвать. 4) Умазвамъ, намазвамъ съ масло или съ друго, нанѣскамъ; замѣзывать, замѣрывать, занѣчкнвать. 5) Потулвамъ, потѣпквамъ, замѣпшвамъ. *Да замѣжѣ работѣ-тъ.* 6) Залпшвамъ, урядѣмамъ нѣчто така, каквото да ся не води заѣ. — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Умазвамся, уплескамся; замѣзываться, перемѣзываться. 2) Оправямся, лѣва ми ся лице-то. *Какъвъ ся е замѣзалъ.* 3) гл. стр. Бывамъ замѣзанъ. — *Да замѣжъ на хора-та очи-тъ, да гѣ залѣжѣ съ пѣчто; отвѣстѣ глаза.*

Замѣзване и замѣзуване, с. ср. отъ замѣзвамъ.

Замѣзка, с. ж. Онова, съ което ся замѣзавѣ пѣчто; замѣзка.

Замѣивамъ и замѣювамъ (да замѣжъ), гл. д. 1) Забавнамъ, обавнамъ, задрѣжнамъ; задрѣживать, замѣдлнвать, замѣдлѣть. 2) Смаивнамъ, омаивнамъ, очюднамъ, учюднамъ; удивлять, поразѣять, изумлять, очаровывать, смущѣть; *Замѣя мя съ приказкѣ-тъ си.* 3) Залпшвамъ, зашѣмедѣвамъ; отуривать, ошеломлять, вскружѣть голову. *Вино-то мя замѣя.* — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Забавнамся, обавнамся, мажѣся, бавѣся; бѣвнться, замѣннкнваться, мѣднть. 2) Смаивнамся, зачюднамся; удивляться. 3) Залпшвамся, зашѣмедѣвамся, прѣноснамся, забравнамся, залпшвамся, изгубнамъ си свѣса; забывѣваться, терѣть чувства, приходѣть въ беснѣмятство, шалѣть.

Замѣиване и замѣюване, с. ср. отъ замѣивамъ и замѣивамся.

Замѣивамъ и замѣивамъ (да замѣжъ), гл. д. Начинамъ да мѣжъ, примѣивамъ; замѣивать, примѣивать.

Замѣиване и замѣиване, с. ср. отъ замѣивамъ и замѣивамъ. Примѣиване; замѣиване, примѣиване.

Замѣивѣжъ, ишь, — миль, гл. свр. отъ замѣивамъ и замѣивамъ. Да примѣивѣжъ; замѣивѣть, примѣивѣть. — мѣнтій, прич. стр. Примѣивѣный; замѣивѣнный, примѣивѣнный.

*Заманъ, нар. Т. Всякога; всегда. *Заманъ правимъ така. Заманъ гызда гыздави, на Велидень гыздави.*

*Заманъ, с. м. Т. Врѣмя; время.

Заматорѣвамъ (да заматорѣжъ), гл. ср. Ставамъ маторъ, застарѣвамъ, остарѣвамъ; маторѣтъ, маторѣтъ.

Заматорѣване, с. ср. отъ заматорѣвамъ. Застарѣване, остарѣване.

Заматорѣлтый, лъ, ла, ло, нар. Станълый маторъ, застарѣлтый; заматорѣлтый, заматорѣлтый.

Заматорѣжъ, ешь, — рѣлъ, гл. свр. отъ заматорѣвамъ. Да застарѣжъ; заматорѣтъ, заматорѣтъ.

Замѣхамъ, гл. свр. отъ замѣхамъ; замѣхатъ. — хантый, прич. стр.

Замѣхамъ и замѣхувамъ (да замѣхамъ), гл. д. Подкачамъ да махамъ; замѣхивать. *Замѣхалъ саблы. Замѣха крыла-та си. Още коня не видѣлъ, крака замѣхалъ.* — мѣя, гл. взор. Подкачамъ да ся махамъ, заклатвамся, залюбѣвамся.

Замѣхамъ и замѣхнувамъ (да замѣхжъ), гл. ср. Замѣрвамъ, засукамъ да ударжъ; замѣхиваться. *Замѣхжъ да го удари.* — мѣя, гл. взор. 1) Замѣхамъ възъ нѣчто, възъ пѣного; замѣхиваться. 2) Махвамся, дѣвамся пѣжждѣ.

Замѣхване и замѣхнуване, с. ср. отъ замѣхамъ и замѣхнувамъ. Съ замѣхване; вразмѣхъ.

Замѣхжъ, ешь, — нжлъ, гл. свр. отъ замѣхамъ и замѣхнувамъ. Да замѣржъ, да засучжъ; замѣхнутъся.

Замѣхъ, с. м. Едно замѣхване; замѣхъ. — *Зе си замѣха, зе си силж-тжъ, минж му спла-та.*

Замѣцамъ, гл. свр. отъ замѣцамъ. Да зацапамъ, да уцапамъ, да залескамъ, да улескамъ, да уваламъ; запѣкати, замарати, загѣдти. — цантый, прич. стр. Уцапантый, залескантый, улескантый, увалантый; запѣканный, замаранный.

Замѣцамъ и замѣцувамъ (да замѣцамъ), гл. д. Съ мацапе валамъ, уваламъ, зацапвамъ, уцапвамъ, залескамъ, улескамъ; запѣкивать, замарывать, загѣживать. — мѣя, гл. стр. и взор. Увалвамся, зацапвамся, уцапвамся, залескамся, улескамся; запѣкиваться, замарываться.

Замѣцване и замѣцуване, с. ср. отъ замѣцамъ; запѣкивание, запѣкание, замарывание, загѣживание.

Замѣчвамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачжъ да мачкамъ. 2) Да затыкижъ, да залѣжъ. *Замѣчалъ дупки-ты съ гражъ.* — кантый, прич. стр.

Замѣжъ, ешь, — мѣлъ, гл. свр. отъ замѣвамъ. 1) Да забавжъ, да обавжъ, да задръжжъ; задержати, замѣдлти. 2) Да смажъ, да очюджъ, да учюджъ; удивити, поразити, изумити, очаровати. 3) Да залишжъ, да зашемеджъ; отурити, ошеломити. — мѣлантый, прич. стр. 1) Забавеный, обавеный, задръжаный; задержанный, замѣдленный. 2) Смалантый, очюденыый, зачюденыый; удивленый, пораженый, изумленый. 3) Залисаный, прѣнесеный, захласнжтый, зашемеденыый, зашижтый, хластаный; ошаланый.

*Замѣа, с. ж. Т. Замѣа, прѣчка отъ желѣзо или отъ стоманжъ, съ изображение на единый край за да ся удри съ нежъ дамга на металическо пѣчто, или да ся шарп пѣчто съ него; итѣмвель, чеканъ.

*Замѣажъ, с. м. Т. Раст. *Lilium candidum*, жмѣажъ, жмѣбулъ, арсланово око, кремъ, крипъ, хурга; лилия, лилѣя, крипъ.

Замѣржелѣжъ (да ся), ешь, — лѣлѣя, гл. об. свр. Да подкачжъ да ся мержелѣжъ, да ся мѣркамъ, да ся виджъ; мелькнути. *Итъчно ми ся замѣржелѣ въ тѣмниж-тжъ.*

Замѣлжъ, ешь, — мѣлахъ, — мѣлъ, гл. свр. отъ замѣламъ; замолѣтъ.

Заметжъ, ешь, — мѣтохъ, — мѣлъ, гл. свр. отъ замѣтамъ; замѣстъ, замѣстѣ. — тѣнжый, прич. стр.

Замѣтамъ, гл. ср. свр. Да подкачжъ да мѣгамъ; замѣгати, заморгати.

Замѣжжъ, ишь, — жѣлъ, гл. свр. отъ замѣжжывамъ. Да замѣжжъ, да зажжжъ, да зажжжжъ; зажжжурити, зацѣурити глаза, смежжѣти очи.

Замѣжжывамъ (да замѣжжъ), гл. ср. Зажжжывамъ: 1) Затварямъ си очи-ты съ клѣпкы-ты, заклонивамъ очи; зажжжуривать, зацѣуривать глаза, смежжжѣти очи. 2) Начипнамъ да мѣжжъ. — *Слѣтце-то замѣжжѣ, покры го облакъ, та не свѣти.* — *Свѣтъ-та съ замѣжжала*, нѣчто има на фитила ѣ, та не свѣти добръ.

Замѣжжыване, с. ср. отъ замѣжжывамъ. Зажжжыване.

Замѣлѣва, с. ж. Малко колчя, съ което спадавати кѣсъ колъ въ плетъ.

Замѣламъ (да замѣлжъ), гл. д. Подкачамъ, да мелжъ; начинати молѣтъ.

Замѣлане, с. ср. отъ замѣламъ.

Замѣлвамъ и замѣлывамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачжъ да мѣлвамъ. 2) Да заобычвамъ, да обыкижъ; полюбитъ.

Замѣивамъ (да замѣивжъ), гл. ср. Замѣивамъ.

Замѣиване, с. ср. отъ замѣивамъ. Замѣиване.

Заминувамъ (да заминѣ), *гл. ср. и д.* Заминувамъ: 1) Подкачамъ да минувамъ; **начинать проходить, проѣзжать.** *Заминували сѣ отозарана пѣтници.* 2) Минувамъ покрай нѣчто; **проходить, проѣзжать мимо.** *Заминѣхъ покрай село-то.* 3) Прохождамъ прѣзъ нѣчто, прѣминувамъ; **проходить, проѣзжать чрезъ что.** *Заминувамъ прѣзъ града. Заминѣхъ прѣзъ двора. Заминувамъ прѣзъ моста.* 4) Отпивамъ за нѣкъдѣ; **уходить, уѣзжать.** *Заминѣ за Цариградѣ.* 5) Минувамъ отъ единъ-тѣ странѣ на другъ-тѣ. *Да заминемъ рѣкъ-тѣ.* 6) Отминувамъ. *Заминѣхъ село-то безъ да ся запремъ въ него. Срѣщамъ — залиби, замини — отлиби.* 7) Прѣкарвамъ, пзминувамъ (за врѣмя-то); **проводить (о времени).** *Да заминемъ зимъ-тѣ тука, на напролѣтъ да отидемъ другдѣ.* 8) Надминувамъ, надварямъ, спрѣварямъ (на ходене, на прыскане, или на нѣкожъ работѣ); **перегонять, опереживать, обѣгать, обходить.** *Надпрыскахъмся съ Стойка, азъ го заминѣхъ. Радъ заминѣ Драгана на учение-то.* 9) Стпгамъ и отминувамъ; **обгонять.** *Кога го стпгамъ и заминувамъ, то все си отвара ешкинѣ. Сыне мине, да замине, доклѣ това да замине, друго ново да намине,* така казвать на дѣца за прѣговорѣжъ, когато ся убихътъ нѣчто. 10) Минувамъ, прѣминувамъ, свръшамся (за врѣмя-то, за болѣсть); **миновать, проходить.** *Лѣто-то заминѣ, настанѣ есенѣ. Заминѣ мѣсець, година. Заминѣ онова врѣмя. Болѣсть-та ми заминѣ.* 11) Наминувамъ, отбивамся, махвамся, свръщамъ; **захаживать, завѣртывать къ кому.** *На връщане замини у дома, има да ти кажѣ нѣчто. — Да не му замине захметъ, да не бы да ся потруди повяче за нѣкого, за нѣчто. — мѣя, 1) гл. възвр.* Минувамъ, свръшамся, изминувамъ; **миноваться, проходить.** *Три години ся заминѣхъ откакъ съмъ подкачилъ да ся учѣ.* 2) *гл. стр.* Бывамъ заминѣтъ.

Заминуване, *с. ср.* отъ заминувамъ.

Заминѣ, *с. м.* Заминуване. *Поминѣ — заминѣ.*

Заминѣжъ, *ещѣ — нѣжъ, гл. свр.* отъ заминувамъ и заминѣвамъ; **пронять, проѣхать; уйть, уѣхать; провестить; переигнать, опередить, обойть, обѣжать; обогнать.** — **нѣжтый, прич. стр.** 1) Отминѣжтый, прѣминѣжтый. 2) Надминѣжтый, надвареный, спрѣвареный; **перегнанный, опереженный, обойденный.**

Заминѣжтый, *лъ, ла, ло, прич.* като *пр.* Что е заминѣжъ, изминѣжъ; **минувший.**

Замирамъ (да замрѣ), *гл. ср.* 1) Подкачамъ да мрѣ. *Добитѣжъ-тѣ ны въ село-то е замрѣлъ отъ единъ мѣсець.* 2) Прѣмирамъ; **замирать.**

Замирамъ (да замѣрѣ), *гл. д.* Замѣрвамъ, замѣрвамъ: 1) Подкачамъ да мѣрѣжъ; **начинать мѣрить.** 2) Помѣрвамъ, засуквамъ, замахвамъ да ударѣжъ; **замѣхиваться, заносить руку.** *Замира съ тогажъ, съ ножъ. Замирамъ съ камѣжъ, завръгвамъ.* 3) Помѣрвамъ съ пушкѣжъ, нишкѣжъ, залагамся; **прицѣлываться.**

Иванче грабѣжъ тѣкъ-тѣ пушкѣжъ,
Та ся замѣри Дойнѣжъ въ село-то. *Пѣс.*

Замѣрилъ въ главѣ-тѣжъ, ударилъ въ крака-та; мѣтилъ въ соколѣ, поналъ въ ворону. 4) *Замирамъ нѣкому за нѣчто,* противѣжъ. *Нѣе не си замирамъ, не ся противимъ, не си виждамъ кусуръ за думѣ-ты, или за работѣ-ты. — мѣя, гл. въз.* Мѣримся, лучимся, пишимся, удрамъся; **швыряться.**

Замѣране, *с. ср.* отъ замѣрамъ (да замрѣ).

Замѣране, *с. ср.* отъ замѣрамъ (да замѣрѣ).

Замирѣсвамъ и замирѣсувамъ (да замирѣшѣ), 1) *гл. д.* Подкачамъ да мирѣшѣжъ, да душѣжъ; **начинать нюхать.** 2) *гл. ср.* Давамъ мирѣсъ, дѣхъ; **запахнуть.** *Цѣвѣе-то ми замирѣса. Замирѣса на дѣмъ.* 3) Вмирѣсамся, завонѣвамъ, засмрѣдѣвамъ; **завонять, засмердѣть.** *Мясо-то е замирѣсало. — Замирѣса на бой, работа-та отпва, глѣда, клони на бой, на бпене. — Не е нито замирѣсалъ тука, не е доходилъ никакъжъ.*

Замирѣсване и замирѣсуване, *с. ср.* отъ замирѣсвамъ.

Замирѣшѣжъ, *ещѣ, — рѣсалъ, гл. свр.* отъ замирѣсвамъ.

Замирѣжъ, *нѣшъ, — рѣлъ, гл. свр.* отъ замирѣвамъ. Да умрѣжъ, да смрѣжъ; **успокоить. — рѣнѣжый, прич. стр.** Умиреный, смрѣнѣжый; **успокоенный.**

Замирѣвамъ (да замирѣ), *гл. д.* Правѣжъ да стане мирѣжъ, умиравамъ, смиравамъ; **успокоивать. — мѣя, гл. стр. и възвр.** Умиравамся, смиравамся; **успокоиваться.**

Замирѣване, *с. ср.* отъ замирѣвамъ.

Замѣсамъ (да замѣсѣ), *гл. д.* Замѣсвамъ, замѣшамъ: 1) Начинамъ да мѣсѣжъ; **начинать мѣсить, замѣшивать.** 2) Мѣсѣжъ, заваламъ; **мѣсить.** *Замѣсилъ малко тѣсто за тутмашижъ.* 3) Намѣсвамъ, забръквамъ нѣкого, нѣчто въ друго нѣчто; **замѣшивать.** *Замѣси и мене въ тѣжъ работѣ. — мѣя, гл. възвр. и стр.* Бывамъ замѣсенъ. *Замѣсилъ дѣто не му е работа.*

Замісанне, с. ср. оть замісамь. Замѣшанне, замѣшанне.

Замітаць (да заметѣ), гл. д. 1) Начінаць да метѣ; начинать меть. 2) Съ метеша закарваць; заметать. *Замети смета на одинь край.* 3) Относамь, помітаць. *Замете го черта-та.* — мся, гл. *взвр.* Занелѣвамся, прѣждосвамся, отпвамь. *Заметсея*, отиде. *Заметсея оттукѣ!* махнися.

Замка, с. ж. Мѣсто, дѣто не хваща или малко хваща сльнце, усой, усона, мрътвина, мрътвица; мѣсто мало достуїнное облицу. *Стата ми е на замкѣ.*

Замкъ, с. м. Т. Кѣй, смола, липничь; камѣдъ, клей.

Замлѣскамь, гл. ср. *свр.* Да подкачѣ да мласкамь.

Замлѣтѣ, ишь, — тиль, гл. д. *свр.* Да подкачѣ да млатѣ.

Замлѣцѣ, ешь, — млѣскаль, гл. ср. *свр.* Да подкачѣ да млѣцѣ.

Замлѣнѣ, ишь, — ниль, гл. *свр.* оть замлѣнѣвамь; запутать, накаверзить. — нѣнѣй, прич. *стр.* 1) Забрѣканѣй, побрѣканѣй; запутанѣй. 2) Потуленѣй, потыканѣй, замазанѣй.

Замлѣнѣвамь (да замлѣнѣ), гл. д. 1) Забрѣквамь, побрѣквамь, заслѣвосвамь; запутывать, каверзить. *Замлѣни работѣтѣ.* 2) Потуламь, потыкнамь, замазвамь, за да не ся разбере. *Замлѣни го.* — мся, гл. *стр.* и *взвр.* 1) Забрѣквамся, побрѣквамся, заслѣвосвамся. 2) Потуламся, потыкнамся, замазвамся.

Замлѣнѣванне, с. ср. оть замлѣнѣвамь.

Замлѣчѣ, ишь, — чѣль, гл. *свр.* оть замлѣчѣвамь и замлѣчань: замолчать, умолчать, умолкнуть.

Замлѣчѣвамь и **замлѣчань** (да замлѣчѣ), 1) гл. ср. Спірамь да говорѣ, да выкамь или да нѣж, млѣквамь; замолкѣть, умолкѣть. 2) гл. д. Не назвамь нѣчто, което знаѣ или което трѣбваше да кажѣ, прѣмлѣчѣвамь; умѣлчивать. — мся, гл. *взвр.* Замлѣчѣвамь, млѣквамь; умолкѣть. *Всѣкѣ ся замлѣчаѣж.*

Замлѣчѣванне и **замлѣчанне**, с. ср. оть замлѣчѣвамь и замлѣчань.

Замлѣанѣй, иъ, на, но, *пр.* 1) Побрѣканѣй, забрѣканѣй, замлѣненѣй; запутанѣй, спутанѣй. *Замлѣана работа.* 2) Мѣжнѣй; труднѣй. 3) Много, безь разборѣ. *Замлѣано иманне.*

Замѣгвамся и **замѣгнувамся** (да ся замѣгѣ), гл. об. 1) Завзимамся, сдобывамся съ имоть; заживѣть (имѣуществовъ). 2) Завзимамся, оздравямь, сдобывамся съ силѣ; оправлятьсѣ, обмогѣтьсѣ, омогѣтьсѣ, у-

крѣпильтсѣ. *Ослабѣжѣ бѣжѣ оть бо-лесть-тѣжѣ, та есѣ ся замѣгвамь.* 3) Вѣздимамся слѣдѣ изпадане, завзимамся, оправямся; поднимѣтьсѣ (въ своѣмь еостойнѣе. *Изпаданѣжѣ, бѣжѣ из пакѣ ся замѣгѣжѣ.*

Замѣгванне и **замѣгнуванне**, с. ср. оть замѣгвамся.

Замѣгѣ (да ся), ешь, — ижѣся, гл. *свр.* оть замѣгвамся.

Замѣгѣтѣй, тѣ, та, то, *пр.* Замѣгѣтѣй, имотѣй, дрѣжѣливѣй, можѣтѣй; достѣточнѣй. *Пѣ-замѣгѣтѣи-ти, пѣ-имотѣи-ти. На замѣгѣтѣи всѣкѣ ся може.*

Замѣжнѣ, с. ж. Кога е нѣкой замѣженѣ; зажѣточнѣсть.

Замѣжнѣтѣй, — жѣть и — жѣсь, жѣна, жѣно, *пр.* Замѣжнѣтѣй: 1) Който си има имоть, замѣжнѣтѣй, имотѣй, имовитѣй, дрѣжѣливѣй, можѣтѣй; достѣточнѣй, зажѣточнѣй. *Замѣжнѣ людѣ.* 2) Който може, силнѣй, комуто ся може, можѣтѣй; сѣльнѣй. *Замѣжнѣ рѣжѣ. Замѣженѣ мѣжѣ мѣжѣ не знаѣ.*

Замѣлѣ, ишь, — лиль, гл. д. *свр.* Да подкачѣ да молѣ; начѣть молѣть. — **лѣжѣся**, гл. об. Да подкачѣ да ся молѣ; начѣть молѣтьсѣ.

Замѣрець, рѣцѣ, с. м. Който е оть-прѣзѣ море, оть отвѣдѣ море-то; чѣловѣкѣ изь замѣрья.

Замѣрка, с. ж. Мѣща, мома оть прѣзѣ море; жѣнѣщина, дѣвушка изь замѣрья.

Майно-ле, стара майчице,
Като ся ходѣхъ прѣзѣ море,
Тамъ видѣхъ момѣ замѣркѣ. *Пѣ.*

Замѣрливѣтѣй, вѣ, ва, во, и

Замѣрничѣавѣтѣй, вѣ, ва, во, *пр.* Който лесно озѣбѣ, мрѣзне, зиморливѣтѣй; анѣбѣй, зѣбѣй.

Замѣрѣтѣй, ска, ско, *пр.* Что е оть прѣзѣ море-то; замѣрѣскѣй.

Замѣрѣя, с. ср. *ум.* Малѣкъ, младѣ замѣрець, малѣка, младѣ замѣрка.

Замѣрѣ, ишь, — рѣль, гл. *свр.* оть замѣрѣвамь; начѣть морѣть.

Замѣрѣ (да ся), ишь, — рѣлѣцѣ, гл. *свр.* оть замѣрѣвамся. Да ся умѣрѣ; устѣть. — рѣнѣтѣй, прич. *стр.* Умѣрѣнѣтѣй; устѣльнѣй.

Замѣрѣвамся (да ся замѣрѣ), гл. об. Умѣрѣвамся, отпадамь, ослабѣвамь оть трудѣ; устѣватѣ. *Тѣчаѣжѣ, та ся замѣрѣѣжѣ.*

Замѣрѣвамь (да замѣрѣ), гл. д. Подкачѣнамь да морѣ; начинѣть морѣть. *Чѣма-та е замѣрѣла оть годѣнѣжѣ.*

Замѣрѣванне, с. ср. оть замѣрѣвамся. Умѣрѣванне; устѣлость.

Замота́вамъ (да замота́ж), *гл. д.* 1) Начи́намъ да мота́ж; начинáть мота́ть. 2) Намота́вамъ, умо́тавамъ, павива́мъ, завива́мъ на нѣчто; *заматы́вать. Замотай ко́нца.* 3) *Замота́вамъ работк-тж*, извьрща́мъ жъ така, какъ-то менѣ да понесе. 4) Забрьк-ва́мъ, побрьк-ва́мъ, замъгна́вамъ, засливос-ва́мъ; *запу́тывать. Замота́хмы жъ да ся не разбере каква е.* 5) Зима́мъ, отниса́мъ нѣчто чюждо, задига́мъ.—*мяся, 1) гл. възвр.* Отпиа́мъ пѣйдѣ, замита́мъ, запелѣ́вамъ, замък-ва́мъ. *На кждѣ ли ся е замоталъ?* 2) *гл. стр.* Быва́мъ замота́нъ. *Работа-та ся замотава, забрьк-вася, заплитася, та не ся знае каква ще пзлѣзе.*

Замота́ване, с. ср. отъ замота́вамъ.

Замота́ж, *ешъ*, — талъ, *гл. свр.* отъ за-мота́вамъ; замота́ть, запу́тать.—*танъйй, прич. стр.* 1) Намота́нъйй, навптъйй, завптъйй; замота́ннъйй. 2) Забрьк-ва́нъйй, побрьк-канъйй, замъгн-н-нъйй, засливос-анъйй; запу́таннъйй. *Замота́нж смѣтжж. Замота́нж работа,* забрькана, не права.

Замощпъйй, — щьнъ и — щень, щна, щно, *пр.* Заможнъйй.

***Зампала́, с. ж. Т. в.** земнаре́.

Замрази́, — зило, *гл. свр.* отъ замрази́ва.

Замразж́, *ишь*, — зиль, *гл. свр.* отъ замрази́вамъ; заморозитъ, оледенитъ.—*зѣнъйй, прич. стр.*; заморозеннъйй.

Замра́зж, *ишь*, — зиль, *гл. д. свр.* Да подкачж да мразж.

Замрази́ва (да замрази́), *гл. безл.* Подкача да мрази, да става студено, домрази́ва.

Замрази́вамъ (да замрази́ж), *гл. д.* Правж нѣчто да замрзне; замора́живать, леденитъ, оледенитъ.

Замрази́ване, с. ср. отъ замрази́вамъ; замора́живаніе.

Замрачѣ́ж, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ замрачѣ́вамъ; омрачѣ́ть.—*чѣнъйй, прич. стр.* 1) Покры́тъйй съ мракъ, затъмненъйй; омрачѣ́ннъйй. 2) Замъгленъйй; отуманѣ́ннъйй.

Замрачѣ́ва (да замрачѣ́е), *гл. безл.* Замръчнава, подкача да ся стьмѣ́ва, да ся мръква (вечерь), отвечерива́ся, замрачава́ся; начинáть темнѣ́ть.

Замрачѣ́вамъ (да замрачѣ́ж), *гл. д.* 1) Покрыва́мъ съ мракъ; омрачѣ́ть, помрачѣ́ть, покрывáть мракомъ.

Сльнце-то зайде вѣвъ ливадіе-то,

Мракъ те помрачи долу подъ село. *Пѣс.*

2) Замъгна́мъ; отуманѣ́вать.—*вася, като гл. безл.* Замрачава, замръчнава, отвечерива́ся; начинáть темнѣ́ть.

Замрачѣ́е, — чяло. *гл. свр.* отъ замрачѣ́ва. Да ся замрачи, да замръчае, да ся

отвечери, да ся свечери; затемнѣ́ть.

Замръ́вж, *ишь*, — виль, *гл. свр.* отъ замръ́вамъ. Да запру́тамъ въ горящъ пенелъ.—*венъйй, прич. стр.* Запру́танъйй въ горящъ пенелъ.

Замръ́вамъ (да замръ́вж), *гл. д.* Заравиа́мъ пѣчто въ мръвж, въ горящъ пенелъ, въ спуж, за да ся опече, запру́т-ва́мъ. *Замръ-ви главж въ пенела.*

Замръ́ване, с. ср. отъ замръ́вамъ.

Замръ́дамъ, *гл. д. и ср. свр.* Да подкачж да мръдамъ, да зашнаврж; зашевелитъся.

Замръ́вамъ и замръ́знавамъ (да замръ́знж), *гл. ср.* 1) Става́мъ на ледъ, полежда́мъ, заледива́мъся; замерзáть. *Вода-та замръ́знж; вода замёрзла.* 2) Покрыва́мъ ся съ ледъ. *Рѣкы-тж замръ́звать зимѣ; рѣкы замерзáютъ зимою. Ако замръ́зне, по леди минавамъ.* 3) Вкоравива́мъ ся отъ студъ, смръз-ва́мъся; замерáть, леденѣ́ть, цѣненѣ́ть. *Земля-та е замръ́знала, та не може да ся оре.* 4) Съ мръзнатіе прилѣ́пна́мъ на нѣчто; *примерзáть. Дрѣвкы-тж замръ́знахж за простора.* 5) Загыва́мъ отъ студъ; замерзáть. *Намѣ́рихж въ планинж-тж люде и добытъж замръ́зналы.*

6) За растеппна-та и дрвие-то: помръз-ва́мъ, измръз-ва́мъ, озяб-ва́мъ, развална́мъ отъ мразъ; *померзáть. Отъ много студъ прѣ́зж зимж-тж овоцкы-тж замръ́знахж.* 7) Изсты́ива́мъ, та ся стжстива́мъ и вкоравива́мъ, смръз-ва́мъся; засты́вáть. *Стопень лой, като изстѣне, замръ́зва. — Замръ́звамъ отъ страж, вкова́мъся, вѣщива́мъ, втрещива́мъ на едно мѣсто; обми́рать отъ страха. — Замръ́знала работа, когато пѣма да ж ѓжде. — Не хылися да ти не замръ́знжтъ зжби-ти възъ, казвать вѣкому, кога ся много хыли, смѣе.*

Замръ́зване и замръ́знуване, с. ср. отъ замръ́звамъ.

Замръ́знакъ, *ляци, с. м.* Помръзнакъ, кога сж замръзналы воды-ты, земна-та.

Замръ́знальйй, *лъ, ла, ло, като пр.* Повръ́денъйй отъ мразъ, помръзнальйй, измръзнальйй; зяблый.

Замръ́знж, *ешъ*, — наль, *гл. свр.* отъ замръ́звамъ; замёрзнуть, примёрзнуть, по-мёрзнуть, засты́ть, засты́нуть.

Замръ́кнамъ и замръ́кн-ва́мъ (да замръ́к-нж), *гл. ср.* Застига мя но́щ-та, нап-рама́е кога мръква; бывáть засты́гнутымъ су-мерками. *Замръ́кнахмы на икътъ, на икътъ ѓхмы, кога ся стьмиваше. Замръ́кнахмы въ горж-тж. Замръ́кна, та не освяна. Ако замръ́кваш съ хромля, до-въ зорж щеш захромилъ. Който освянува на гана, той замръ́кнува на*

пжта. Замръкналь му умъ-тъ. — Дано да не замръкне! Клятва.

Замръкване и **замръкнване**, *с. ср.* отъ **замръквамъ** и **замръкнுவамъ**.

Замръкне, — *нало, гл. безл. свр.* Да подкачи да ся мръква; *начать темпѣть. Замръкнало бѣ, кога са връжамъ въз село.*

Замръкнѣх, *ешъ*, — *наль, гл. свр.* отъ **замръквамъ**.

Замръкнѣвамъ и **замръкнѣювамъ** (да **замръкнѣж**), *гл. д.* Подкачамъ да мрморѣж.

Замръкнѣхъ, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ **замръкнѣвамъ**.

Замръкнѣвамъ (да **замръкнѣж**), *гл. ср.* (Ставамъ като мрътъвъ, да нѣма ничто живо около, **запуствѣвамъ**, **оупустѣвамъ**, **баталасвамъ**; **запуствѣвать**, **оупустѣвать**. *Както е замръкнѣль тоа кладенець, тѣй да замръкнѣе и тая кость отъ мене и да ж нѣма вяче* (отъ банане за мрътъж кость).

Замръкнѣване, *с. ср.* отъ **замръкнѣвамъ**. **Запуствѣване**, **баталасване**.

Замръкнѣж, *ешъ*, — *вѣль, гл. свр.* отъ **замръкнѣвамъ**. Да **запуствѣж**, да **оупустѣж**, да **баталасамъ**; **запуствѣть**, **оупустѣть**.

Замръкнѣкамъ, *гл. свр.* отъ **замръкнѣвамъ**. Да **замръкнѣж**, да **заличнѣж**; **замарать**, **зачернить**. — **канѣий**, *прич. стр.* **Замръченѣий**, **заличенѣий**; **замаранѣий**, **зачерненѣий**.

Замръкнѣвамъ и **замръкнѣювамъ** (да **замръкнѣж**), *гл. д.* Съ мръкване **заличавамъ**, **замръчавамъ**; **замарывать**, **зачернивать**. *Замръка ми писмо-то. — мѣя, гл. стр.* Бывамъ **замръчканъ**, **замръчавамъ**, **заличавамъ**; **замарываться**, **зачерниваться**.

Замръкнѣване и **замръкнѣюване**, *с. ср.* отъ **замръкнѣвамъ**. **Замръчаване**; **замарыване**, **зачерниване**.

Замръчнѣж, *ишь*, — *чѣль, гл. свр.* отъ **замръчнѣвамъ**. Да **заличнѣж**, да **замръчканъ**; **замарать**, **зачернить**. — **чѣнѣий**, *прич. стр.* **Заличенѣий**, **замръчканѣий**; **замаранѣий**, **зачерненѣий**.

Замръчнѣва (да **замръчнѣе**), *гл. безл.* **Замръчнѣва**, **замръчнѣваея**, **отвечериваея**.

Замръчнѣвамъ (да **замръчнѣж**), *гл. д.* Написано **заличавамъ** да не може да ся чете, **замръчквамъ**; **замарывать**, **зачернивать** **написанное**. *Замръчи ми писмо-то. — мѣя, гл. стр.* Бывамъ **замръченъ**, **замръчквамъ**, **заличавамъ**; **замарываться**, **зачерниваться**. *Остави писмо-то да изсече, да не ся замръчи.*

Замръчнѣване, *с. ср.* отъ **замръчнѣвамъ**. **Замръчаване**.

Замръчнѣване, *с. ср.* отъ **замръчнѣвамъ**. **Замръчкване**, **заличаване**; **замарыване**,

зачерниване.

Замръчнѣе, — *чѣло, гл. свр.* отъ **замръчнѣва**. Да **замръчнѣе**, да ся **замръчнѣе**.

Замръчнѣвамъ и **замръчнѣювамъ** (да ся **замръчнѣж**), *гл. об.* Подкачамъ да ся **мръчнѣж**; **начинать мръчнѣея**.

Замръчнѣж (да ся), *ишь*, — *щѣль, гл. свр.* отъ **замръчнѣвамъ**; **замръчнѣея**.

Замръчквамъ и **замръчкнѣвамъ** (да **замръчкнѣж**), *гл. д. 1)* **Покривамъ** съ **мръчкнѣж**; **накрывають сѣтью**.

И **извадихъ** **тыжъ мръчкнѣж**,
Та замръчкнѣжъ гѣжъ горъж,
Та утепахъ **црьвъ** **Арашивъ. Пѣс.**

2) **Кръстосвамъ** **пицкѣтъ** или **врѣвъ** на нѣчто да стане като **мръчкнѣж**. 3) **Дунѣж** на **платъ** **изпльнѣвамъ** съ **кръстосване** по **нежъ** **вицкѣтъ** или **конецъ**; **штѣнать**, **заштѣпывать**. — **мѣя**, 1) *гл. стр.* Бывамъ **замръчкнѣея**. 2) *гл. възвр.* Става ми **прѣдъ** **очи-ты** като **мръчкнѣж**, **та** не **можъ** да **виджъ** **насно**; **прѣмръчкнѣвамъ**. *Подвечеръ* **очи-ты** **ми** **земжѣтъ** **да** **ся** **замръчкнѣея**.

Замръчкване и **замръчкнѣване** *с. ср.* отъ **замръчквамъ** и **замръчкнѣвамъ**.

Замръчкнѣж, *ишь*, — *жѣль, гл. свр.* отъ **замръчквамъ** и **замръчкнѣвамъ**. — **женѣий**, *прич. стр.*

Замръчъ, *ешъ*, — *мръль, гл. свр.* отъ **замръчвамъ**.

Замучѣж, *ишь*, — *чѣль, гл. ср. свр.* Да **закачж** да **мучж**; **замучають**, **зарыкають**.

Замунѣж, *ишь*, — *шилъ, гл. д. свр.* Да **подкачж** да **мушж**.

Замъ, *прѣдл.* **За**, **унострѣивають** го **нѣкоп** **само** съ **съжъзъ** **да** **прѣдъ** **глаголы-ты** **вмѣсто** **за** **да**. *Кажѣ* **така** **замъ** **да** **разберж**.

Замъквамъ и **замъкнѣювамъ** (да **замъкнѣж**), *гл. д.* **Замъчнамъ**: 1) **Подкачамъ** да **мъчнѣж**. 2) Съ **мъчнѣж** **запосамъ**, **закарвамъ**; **затѣскивать**. 3) **Завличамъ**, **отнасамъ**, **отмъчкнѣвамъ**, **зимамъ**; **утѣскивать**. — **мѣя**, 1) *гл. възвр.* Съ **мъчж** **отивамъ** **пѣжкѣдѣ**, **завличамъ** **си**; **дотѣскиваться**, **доплетаться**. 2) *гл. стр.* Бывамъ **замъчкнѣея**.

Замъкване и **замъкнѣване**, *с. ср.* отъ **замъквамъ** и **замъкнѣвамъ**.

Замъчнѣж, *ешъ*, — *наль, гл. свр.* отъ **замъчквамъ** и **замъчкнѣвамъ**; **затацѣть**, **утацѣть**. — **патѣий**, *прич. стр.* 1) **Завъчкнѣенѣий**, **затѣтрапѣий**; **затѣценѣий**. 2) **Завъчкнѣенѣий**, **отнесенѣий**, **отмъчкнѣенѣий**, **откраднѣенѣий**; **утацѣенѣий**.

Замъчнѣвамъ (да **замъчнѣж**), *гл. д.* **Замъчкнѣвамъ**.

Замъчнѣване, *с. ср.* отъ **замъчнѣвамъ**. **Замъчкване**.

Замъивамъ (да **замъивж**), *гл. д.* **Подкачамъ** да **мъжж**; **начинать** **мыть**.

Замы́словамъ (да замы́слж), *гл. д.* 1)

Подкачамъ да мы́слж; начиня́тъ мы́слить, думать. 2) Намы́словамъ; замы́шлять, задумывать. *Замыслили смж да си изградимъ цркъж въ село-то. — мся, гл. възвр.* 1) Прѣдавамъ на мы́сль, мы́слж си нѣчто, умы́словамъ; задумываться. *Что си ся замыслилъ така? 2) Умы́словамъ, загрѣжвамъ, угры́жвамъ. Замыслился като лисицж въ капанъ, като магаря на празникъ наслж, като мисиря на слънце. Замыслился като свинж на прътишж, като свинж прѣдъ Колядж.*

Замы́словане, *с. ср.* отъ замы́словамъ и замы́словамъ. Умы́словане.

Замы́слж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ замы́словамъ; замы́слить, задумать. — **леный**, *прич. стр.* 1) Намысленый; замы́сленный, задуманный. 2) Умысленый, угры́женый, загрѣженый, ухыленый.

Замы́ж, ешь, — мы́ль, *гл. свр.* отъ замы́вамъ; начя́тъ мыть.

Замы́гли (да ся), — лисоя, *гл. свр.* отъ замы́гловася; затумани́ться.

Замы́гловане, *с. ср.* отъ замы́гловася.

Замы́гловася (да ся замы́гли), *гл. безл.* За врѣмя-то, става мы́глаго, излиза мы́гла; затуманиваться.

Что ми ся е мы́гла замы́ггла,
Изъ мы́глж-тж ситна роса пада,
Изъ росж-тж силень огнь блъска? *Пѣс.*

Замы́глиж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ замы́ггламъ; отумани́ть, затумани́ть. — **леный**, *прич. стр.* 1) Замраченый; отуманенный, затуманенный. 2) Забрѣканый, замраченый, засливосаный.

Замы́ггламъ (да замы́глиж), *гл. д.* 1) Правж да стане мы́глаго, покрывамъ съ мы́глж, замрачавамъ; затуманивать. 2) Зашемедавамъ, шашжрдисвамъ, забрѣквамъ, замрачавамъ; отуманивать. *Замы́гглатъ работж-тж. — мся, 1) гл. възвр.* Покрывама съ мы́глж, замрачавамъ; затуманиваться. 2) Бывамъ замы́гленъ; отуманиваться.

Замѣна, *с. ж.* Замѣнка, отмѣна; замѣна, замѣнь.

Замѣница, *с. ж.* Кога си помагать единъ на другъ на работж, работене на зарядж.

Замѣнка, *с. ж.* 1) Замѣна. *До небо-то скала не ся прави, на море-то пок-лопка не ся клава и на смръть-тж замѣнкж нѣма.* 2) Кога нѣкой работи нѣкому не съ заплаж, а да му ся наплати той пакъ съ работж.

Замѣновникъ, *ищи, с. м.* Прѣстенъ моговъ и моминъ, мѣнени на мѣнеж, мѣшовникъ; обручальный перестень.

Замѣнувамъ *гл. д. свр.* Да подкачж да мѣ-

нувамъ; начя́тъ мѣнять.

Замѣнж, ишь — пиль, *гл. свр.* отъ замѣнавамъ и замѣнаамъ. Да промѣнж, да отмѣнж; замѣнить, обмѣнить, промѣнять. — **пеный**, *прич. стр.* Промѣненный, отмѣненный, размѣненный; замѣленный, обмѣненный, промѣненный.

Замѣнавамъ и замѣнаамъ (да замѣнж), *гл. д.* Зинамъ, давамъ едно нѣчто за друго, мѣнавамъ одно съ друго, промѣнавамъ, отмѣнавамъ, размѣнавамъ; замѣнять, обмѣнивать, промѣнивать. *Замѣнаамъ си коне-тж. — мся, гл. стр.* п *въ.* Бывамъ замѣненъ, промѣнавамъ, отмѣнавамъ, размѣнавамъ; замѣниться, обмѣниваться, промѣниваться.

Замѣнаване и замѣнаене, *с. ср.* отъ замѣнавамъ.

Замѣрвамъ и замѣривамъ (да замѣрж), *гл. д.* Зампрамъ, замѣрамъ.

Замѣрване и замѣриване, *с. ср.* отъ замѣрвамъ. Зампране, замѣриане.

Замѣркамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся мѣркамъ; замелька́тъ.

Замѣржы, *с. ж. мн.* Зампране съ думъ, бутна; задѣрка. *Така дума не е на замѣржы, не е казана за да бутне, да докачи нѣкого, та да ѝ ся вижда кусуръ.*

Замѣрж, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ замѣрамъ, замѣрвамъ и замѣрианъ; начя́тъ мѣрить; замахну́ться; навесті, прицѣля́ться. — **реный**, *прич. стр.*

Замѣрамъ (да замѣрж), *гл. д.* Зампрамъ, замѣрвамъ.

Замѣриане, *с. ср.* отъ замѣрианъ. Зампране, замѣрване.

Замѣсвамъ и замѣсувамъ (да замѣсж), *гл. д.* Замисамъ.

Замѣсване и замѣсуване, *с. ср.* отъ замѣсвамъ. Замѣшане, замисане.

Замѣсаринъ, *с. м.* Дѣверъ, който въ четврѣтъкъ вечеръ прѣдъ сватѣж заноса у момж-тж хлѣбовы отъ замѣскы, отъ засѣвкы.

Замѣскы, *с. ж. мн.* Замѣсъ, обычай на сватѣж като засѣвкы, пзвршывася сутренж въ четврѣтъкъ прѣдъ сватѣж-тж.

Замѣствамъ и замѣстувамъ (да замѣстж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да мѣстж. 2) Замѣщамъ, намѣствамъ нѣчто на мѣсто-то на друго, махжкто оттамъ, замѣнавамъ; замѣщя́тъ, замѣняютъ. 3) Турямъ на мѣсто на нѣкого за да врнжж азъ неговж-тж работж; заступя́ть. — *мся, 1) гл. възвр.* Подкачамъ да ся мѣстж. *Какво си ся замѣстилъ такъвъ? 2) гл. стр.* Бывамъ замѣстенъ, замѣщамъ; замѣщя́ться, замѣняться.

Замѣстинж, *с. м.* Който замѣства нѣкого на нѣчто; заступа́ющий чье либо мѣсто.

Замѣтница, с. ж. Като замѣтва нѣкого или нѣкож на нѣчто; заступающая чѣмъ либо мѣсто.

Замѣтаж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ замѣтнамъ и замѣщамъ; замѣтитъ; заступитъ. — *теный, прич. стр.*; замѣщениый.

Замѣсь, с. м. Замѣскы.

Замѣсж, ишь, — силъ, гл. свр. отъ замѣсамъ, замѣсвамъ и замѣщамъ; замѣситъ, замѣшатъ. — *сеный, прич. стр.* 1) Подкаченый да ся мѣси, завалантый: замѣшеный. 2) Намѣсеный, смѣсеный, забръканный; замѣшанный.

Замѣталга, с. ж. Клячка за замѣтане врата; задвйжка, запёрка, засовка, щекблда.

Замѣтамъ (да замѣтаж), гл. д. Замѣтнамъ, замѣтнувамъ: 1) Затварямъ врата съ замѣталж; задвигать задвйжку, защѣкаивать. *Замѣтти врата-та.* 2) Прилячамъ, докарвамъ, мязамъ, дръзамъ; смѣхивать. *Той замѣтаж на бацж си.* 3) Замирамъ, противжся. *Той не замѣта*, не замира, не ся противи, не вижда кусуръ. *Замѣтамъ съ кракъ.* занитамъ съ кракъ. *Като прикази замѣта на Гръцкы*, докарва на Гръцкы. говори, изрича като Гръкъ.

Замѣтамъ, гл. д. свр. Да подкачж да мѣтамъ.

Замѣтане, с. ср. отъ замѣтамъ. Замѣтане, замѣтнуване.

Замѣтнамъ и замѣтнувамъ (да замѣтаж), гл. д. Замѣтамъ

Замѣтане и замѣтнуване, с. ср. отъ замѣтнамъ. Замѣтане.

Замѣтаж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ замѣтнамъ, замѣтвамъ и замѣтнувамъ; задвйнуть, защѣкнуть. — *пжтый, прич. стр.* Затвореный, заключеный съ замѣталж; защѣкнутый.

Замѣщамъ (да замѣсж), гл. д. Замѣсвамъ.

Замѣщане, с. ср. отъ замѣщамъ. Замѣщане.

Замѣщамъ (да замѣсж), гл. д. Замѣсвамъ въ 2-то знаменование.

Замѣщане, с. ср. отъ замѣщамъ. Замѣщане.

Замѣдрюванси (да ся замѣдрж), гл. об. Подкачамъ да ся мѣдрж. *Замѣдрилси като младж бурж.*

Замѣдрж (да ся), ишь, — рилси, гл. свр. отъ замѣдрюванси.

Замѣтнамъ и замѣтнувамъ (да замѣтаж), гл. д. 1) Подкачамъ да мѣтаж; начинать мутить. 2) За коконжж: подкачамъ да мѣтаж да лунж. — *мея, гл. възвр.* и *стр.* Ставамъ мѣтенъ, размѣтнамъ: мутиться, мутить.

Замѣтнамъ (да ся замѣттаж), гл. об. Подкачамъ да ся мѣтенж.

Замѣттаж (да ся), ешь, — нѣлси, гл. свр. отъ замѣтнамъ; помутиться, потускнѣть.

Замѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ замѣтнамъ; замутить.

Замѣчнамъ и замѣчнамъ (да замѣчж), гл. д. Подкачамъ да мѣчж; начинать мучить. — *мея, гл. възвр.* 1) Подкачамъ да ся мѣчж. *Да ся замѣчж*, да ся затрудж. 2) За женж: дождать ми болжы за радане; почувствовать потугы, перехваты.

Замѣчси Божя Майка
Отъ Игната до Колядж;
Кога было на Колядж,
Тя си роди млада Бога. *Пѣс.*

Замѣчж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ замѣчнамъ и замѣчнамъ.

Замѣкамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да мякамъ; замѣкать.

Занавѣнамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да навалнамъ.

Занавѣнамъ (да ся), гл. възвр. свр. Да закачж да ся навѣнамъ, да ся заголѣмж; загордиться.

Занавѣждамъ, гл. д. свр. Да подкачж да навождамъ нѣчто за ткаше.

Занавръивамъ, гл. д. свр. Да подкачж да навръивамъ.

Занадавамъ, гл. д. свр. Да подкачж да надавамъ.

Занадварямъ (да ся), гл. възвр. свр. Да закачж да ся надарямъ.

Занадврѣялося, гл. безл. Донцалося да ся надрвля. *Едно му ся бѣж забѣгало, друему ся борба заборило, третему ся камжж занадврѣяло.*

Занадничнамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да надинчамъ.

Занадирѣивамъ (да ся), гл. възвр. свр. Да закачж да ся надирѣивамъ.

Занадѣвамси (да ся занадѣж), гл. об. Подкачамъ да ся надѣж.

Занадѣж (да ся), ешь, — дѣвалси, гл. свр. отъ занадѣвамси.

Занапантамъ, гл. д. свр. Да подкачж да напантамъ.

Занапрѣдъ, нар. Отсега нататакъ; впередъ, вперѣдъ, вперѣдѣ. *Богъ знае какво ще има занепрѣдъ.* *Занапрѣдъ ты да му мѣслиши за тжж работж.*

Занарѣчамъ, гл. д. свр. Да подкачж да парѣчамъ, да парѣждамъ (на оплакване).

Занаріяждамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачж да парѣждамъ, да рядж нѣчто. 2) Да подкачж да парѣждамъ, да парѣчамъ (на оплакване умрѣло); начать приговаривать. *За*

плака и занаряжда така жално, да ти домильте. Занаряждалъ като врачкж.

Занастанаъ, гл. ср. свр. Да земж да настанаъ.

Занаснаъ (да занесж), гл. д. Заноснаъ, заносвамъ, занисамъ: 1) Носж отъ едно мѣсто на друго; относитъ, заноситъ. *Заносамъ го у дома.* 2) Закарвамъ съ кола или кошь; завозитъ, отвозитъ. *Занесохъ жито въ града да го продамъ.* 3) Относнаъ, отвлчнамъ; уноситъ. *Въ търъ-тъж го занесе. Вода-та занесе аза. Вода донесла, вода занесла. Влжж занесе овцж.* — *Занасамъ много здраве*, казвамъ много здраве; кланятея. — *мси*, 1) гл. възвр. Уносамся, прѣносамся, занисвамся, захласвамся, прѣхласвамся, забравямся; забыватъся, терять чувства. *Занесесе та заспа.* 2) гл. стр. Бывамъ занесень.

Занасане, с. ср. отъ занаснаъ. Занасане, заносване, занисане.

Занатискаъ, гл. д. свр. Да подкачж да натискаъ.

***Занатлиа**, пр. неиз. Т. Който има занатъ, занатчиа.

Занатскый, ска, ско, пр. отъ занатъ; ремѣсленый.

Занатчийка, с. ж. Който работи пѣкакъвъ занатъ; ремѣсленица.

Занатчийпица, с. ж. Мѣсто, дюкянъ, дѣло работять пѣкакъвъ занатъ; мастерскія.

Занатчийскый, ска, ско, пр. отъ занатчийа; ремѣсленичий.

Занатчийчя, ум. ср. отъ занатчийа.

***Занатчийа**, с. м. Т. Който работи пѣкакъвъ занатъ, ржкодѣлецъ; ремѣсленикъ.

***Занатъ**, с. м. Т. Занатъ: 1) Ржкодѣлие; ремѣсло. *Учж занатъ и учжся на занатъ.* 2) Работа, поминкъ; дѣло, занятіе, промысль. *Какъвъ ти е занатъ-тъж? Има ли алтатъ, има и занатъ. Занатъ безъ алтатъ не бива. Имаш ли занатъ, имаш и канатъ.*

***Занданъ**, с. м. Т. Зиданъ, зѣиданъ, тъмница въ земж-тж. *Тъмни зандани.*

Занемарж, ишь, — риль, гл. свр. отъ занемарнаъ. — *реный*, прич. стр.; пренебреженый, покинутый.

Занемарнаъ и **занемаривамъ** (да занемарж), гл. д. Оставямъ въ немареніе; оставяйтъ въ пренебреженіи, покидять.

Занемаране и **занемариване**, с. ср. отъ занемарнаъ и занемаривамъ.

Занемогвамъ (да занемогж), гл. ср. Занемощивамъ.

Занемогване, с. ср. отъ занемогвамъ. Занемощиване.

Занемогж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ занемогвамъ. Да занемощнаж; занемочъ.

Занемощивамъ (да занемощивж), гл. ср. Ставамъ немощень, лѣгамъ боленъ, заболѣвамъ, занемогвамъ, занехвелвамъ, олошнавѣвамъ, сложвамся; занемогать.

Занемощиване, с. ср. отъ занемощивамъ. Занемогване.

Занемощивж, ешь, — щяль, гл. свр. отъ занемощивамъ. Да занемогж, да занехвелвамъ; да заболѣж, да олошнавѣж, да ся сложж; занемочъ.

Занесж, ешь, — несохъ, — несль, гл. свр. отъ занаснаъ, заноснаъ, заносвамъ, и занисамъ; отнесті, занесті, отвезти, унести. — *сѣнтый*, прич. стр. Донесеный, закаранный; отнесеный, занесеный, отвезеный. 2) Отнесеный, завлѣченый; унесеный.

Занехвеламъ, гл. свр. отъ занехвелвамъ. Да занемощнаж.

Занехвелвамъ (да занехвеламъ), гл. ср. Занемощивамъ; занемогать.

Занижж, ешь, — иязль, гл. свр. отъ занисамъ; занивать. — *иизаный*, прич. стр.; занисанный.

Занизvamъ и **занизуvamъ** (да занижж), гл. д. Подкачамъ да иижж; занизывать.

Заникvamъ и **заникнуvamъ** да (заникж), гл. ср. Подкачамъ да никж, да растж; начинать произрастать, прозирать.

Заникнамъ (да заникж), гл. д. Заничамъ. **Заникж**, ешь, — наль, гл. свр. отъ заникvamъ, заникнуvamъ.

Заникж, ешь, — наль, гл. свр. отъ заникvamъ, заничнамъ. Да ушникж, да падникж.

Заникъ, с. м. Западъ, заидъ; заходъ (солнца, луны). *Стигикамъ у село по заникъ слънце. Вечерамъ слѣдъ заникъ слънце.*

Занимаса, гл. безл. *Занима ми ся*, занемедва ми ся, дохожда ми шемедъ.

Занисамъ (да занесж), гл. д. Занасамъ.

Занисане, с. ср. отъ занисамъ. Занасане.

Заничж, ишь, — иичналь, гл. свр. отъ заничнамъ. Да затулж; заслонитъ.

Заничнамъ (да заничж), гл. д. 1) Уничнамъ, падничнамъ, глядамъ иѣчто съ вниманіе за да го видж добръ; всматриваться, присматриваться, заглядываться. 2) За пѣкакъвъ справж: не врѣвж добръ, закачамъ.

Что тѣчешъ, либя, и плачешъ,
Да ли ти брьдо занича,
Или основа късинава. *Пѣс.*

Заничнамъ (да заничж), гл. д. Затулнамъ, затнуvamъ, засльвамъ; заслонитъ.

Заничнане, с. ср. отъ заничнамъ.

Занишвамся и **занишювамся** (да ся за-

- нишж), гл. об. Замѣрамъ, пишж съ пѣ-
что; прицѣлваться.
- Запи́шиж**, ешь, — ижлъ, гл. свр. отъ за-
пи́шиямъ. Да залюбѣж, да залынямъ.
- Запи́шювамъ** (да занесж), гл. д. Занасямъ
Запи́шиж (да ся), ишь, — шилея, гл. свр.
отъ запи́швамея; прицѣлється.
- Запи́шиямъ** и **запи́шювамъ** (да запи́шиж),
гл. д. Залюбѣвамъ; закѣчивать.
- Какъ ся млада провѣткнѣва,
Дори града запи́шюва. *Пѣс.*
- мси, гл. стр. и *възвр.* Залюбѣвамея; за-
кѣчиваться. *Момъ-ты и момѣи-ти ся за-
лаватъ и ся запи́шиа онова ми ти вито
хоро.*
- Запи́шиане** и **запи́шюване**, с. ср. отъ
запи́шиямъ. Залюбѣване.
- За́повець** и
- За́повитъ**, с. м. Храсть *Sytisus*, вльча жи-
ла, гергевденчя; раки́тникъ.
- За́побѣнца**, с. ж. Болѣсть въ нокте-то отъ
озябване.
- За́повеямъ** и **за́повеямъ**, гл. д. 1) (да за-
побж) Подкачамъ да носж; начинѣть по-
ейтъ. *Заносилъ съмъ дрѣва отозаранж.
Заносилъ съмъ тѣжъ дрѣвж отъ пролъ-
тось.* 2) (да занесж) Занасямъ.
- За́поеть**, с. м. Кѣтка, что дрѣжи нареза за
прощѣа, заворна.
- За́побж**, ишь, — силъ, гл. свр. отъ за́пове-
вамъ и за́повеямъ; начѣть поейтъ.
- За́повеямъ**, в. за́повеямъ.
- За́повеане**, ср. ср. отъ за́повеямъ. Зана-
сане.
- Зацѣ́рамъ** (да ся), гл. об. свр. Да закачж да
ся нурамъ, да ся защивамъ, да ся загму-
рамъ; занырѣтъ, заюрзатъ.
- Зацѣ́лѣвамъ** (да зацѣ́лѣж), гл. ср. Прѣста-
вамъ да говорж, опѣлѣвамъ; илѣтъ, пере-
ставѣтъ говорить.
- Зацѣ́лѣж**, ешь, — мѣлъ, гл. свр. отъ за-
цѣ́лѣвамъ; зацѣ́лѣтъ.
- Зацѣ́лшкямъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
ношкямъ, да задушж, да замиришж; за-
ноххатъ.
- Заобѣ́рамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да обн-
рамъ.
- Заобихо́ждамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
обихождамъ.
- Заобла́чвася** (да ся заоблачи), гл. об. За
врѣмя-то, става облачно; нахмуриваться,
наволакиваетъ, насмурѣтъ. *Врѣмя-то ся
заоблачи, може да вами дъждъ.*
- Заобла́чи** (да ся), — чилося, гл. свр. отъ
заобла́чвася; нахмуриться, насуниться
(о погодѣ),
- Заоблѣ́вамъ**, гл. д. свр. Да покачж да об-
лѣвамъ.
- Заоблѣ́звамъ** (да ся), гл. *възвр.* свр. Да
подкачж да ся облѣзвамъ.
- Заоблѣ́чамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
облѣчамъ. — мся, гл. *възвр.* свр. Да под-
качж да ся облѣчамъ.
- Заоблѣ́чювамъ** (да заоблѣж), гл. д. Правж
пѣчто да стане обло, валчнесто; дѣлѣть ока-
тистымъ, округлѣтъ. — мся, гл. стр. и
възвр. Блѣвамъ заобленъ, естамъ обьялъ,
валчнестъ; округлѣться.
- Заоблѣ́чюване**, с. ср. отъ заоблѣ́чювамъ.
- Заоблѣ́ж**, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ за-
облѣ́чювамъ; округлѣтъ. — лепѣий, прич.
стр.; округлѣнный.
- Заобрѣ́чамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да об-
ричамъ. — мся, гл. *възвр.* свр. Да под-
качж да ся обричамъ.
- Заобу́вамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да обу-
вамъ. — мся, гл. *възвр.* свр. Да подкачж
да ся обувамъ.
- Заобы́калка**, с. ж. Заобыкѣлка.
- Заобы́калкамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
обыкалкамъ.
- Заобыкѣ́лка**, с. ж. Заобыкалка, в. забы-
кѣлка.
- Заобыкѣ́лж**, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ
заобыкѣ́лавамъ; обойти, объѣхатъ, об-
кружить, обложитъ. — лѣнѣий, прич. стр.
Заобыколенѣий, обыколенѣий, запасанѣий, очръ-
танѣий; окруженѣий, обложенѣий.
- Заобыкѣ́лавамъ** (да заобыкѣлж), 1) гл. ср.
Заобыкалкамъ, отивамъ, заминувамъ отоколо,
избыкалкамъ; обходить, объѣзжитъ кру-
гомъ. *Заобыколенѣми покрай село-то.*
2) гл. д. Обыкѣлавамъ, очрътавамъ, за-
быкалкамъ, запасвамъ; окружитъ, облагитъ.
Кжрѣжални заобыколенѣ село-то ми.
3) Врѣтжся, врѣвж около пѣчто; обра-
цѣтъся. — мся, гл. стр. Бывамъ заобы-
коленъ.
- Заобыкѣ́лаване**, с. ср. отъ заобыкѣ́ла-
вамъ.
- Заобѣ́чвамъ** и **заобѣ́чювамъ** (да заобѣ́-
чнамъ), гл. д. Подкачамъ да обѣчвамъ,
обѣчвамъ; возлюблѣтъ. — мся, гл. *възвр.* Под-
качамъ да ся обѣчвамъ, обѣчвамея съ илѣкого.
- Заобѣ́чнамъ**, гл. свр. отъ заобѣ́чвамъ. Да
обѣчжж, да замишвамъ; возлюблѣтъ.
- Заобѣ́двамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да обѣд-
вамъ; начѣть обѣдѣтъ.
- Заозрѣ́тамъ** (да ся), гл. об. свр. Да под-
качж да ся озрѣтамъ.
- Заопѣ́вамъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
опасвамъ. — мся, гл. *възвр.*
- Заопѣ́намъ**, гл. д. свр. Да подкачж да опи-
намъ, да заопѣвамъ.
- Заопла́квямъ**, гл. д. свр. Да подкачж да
оплаквямъ. — мся, гл. *възвр.*

Заопѣвань, гл. д. свр. Да подкачѣ да опѣвань, да заопинавань.

Заорѣвань (да заорѣ), гл. д. 1) Подкачѣ да орѣ; запѣхивать. *Каквото го заорало, таквось ѣе го и закопае*: каковѣ въ колыбельку, таковѣ и въ могилку. 2) Задираць, закачѣвань, правѣ браздѣ; бороздѣть. *Опѣтаѣ ся да пишѣ, перо-то заора.*—мѣя, гл. вѣзвр. Като врьвѣ, забиваць въ земѣ-тѣ; врѣзыватьсь.

Заорѣванѣ, с. ср. отъ заорѣвань и заорѣвань.

Заорѣ, ешь, — рѣль, гл. свр. отъ заорѣвань; запахѣть, заорѣть. — рѣпѣть, прич. стр.; запѣханный.

Заобѣстрявань (да заобѣстрѣ), гл. д. Правѣ остро, изобѣстрявань, подобѣстрявань; заваѣстривать, заобѣстривать, заобѣстрѣть. *Заостри единѣ колѣ.* — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Подкачѣ да ся обѣстрѣ. *Поглядни го, какъвѣ ся е заострилѣ.* 2) гл. стр. Бываць заостренѣ, изобѣстряваць, подобѣстряваць; заваѣстриваться, заобѣстриваться, заобѣстрѣться.

Заобѣстряванѣ, с. ср. отъ заобѣстрявань. Изобѣстряванѣ, подобѣстряванѣ.

Заобѣстрѣ, ишь, — рѣль, гл. свр. отъ заобѣстрявань. Да изобѣстрѣ, да подобѣстрѣ; заваѣстричь, заобѣстричь. — рѣпѣть, прич. стр. Изобѣстрѣный, подобѣстрѣный; заваѣстрѣнный, заобѣстрѣнный.

Заотварѣвань, гл. д. свр. Да подкачѣ да отварѣвань. *Что си заотварѣлъ така врата-та!*

Заотѣчѣвань, гл. ср. свр. Да подкачѣ да отѣчѣвань; начѣть отекѣть, пѣхнѣть.

Заохамѣ и

Заохкамѣ, гл. ср. свр. Да подкачѣ да охамѣ, да охкамѣ, да завайкамѣ; заохчѣть.

Западамѣ, гл. ср. свр. Да подкачѣ да падамѣ.

Западамѣ и западнѣвань (да западнѣ), гл. ср. 1) Западавань, изгубваць пмѣта сп, изпадавань, заспромащѣвань; обѣднѣть. *Западнѣлъ чловѣкъ, изпаднѣлъ, заспромащѣлъ; обѣднѣлый, обѣднѣлый.* *Стос бѣ богатѣ, нѣ западнѣ.* 2) Начинаць да изпадавань, да ослабѣвань, да изнемощѣвань; начѣть слабѣть.

Западѣвань и западѣвань, гл. ср. 1) (да западамѣ) Подкачѣ да падамѣ. 2) (да западнѣ) Западавань, западнѣвань.

Западнѣый, — днѣ и — денѣ, дна, дню, пр. Что е на западѣ, или иде откамѣ западѣ; западнѣый. *Западенѣ вѣтерѣ.*

Западнѣ, — ешь, — илъ, гл. свр. отъ западамѣ, западнѣвань и западѣвань. 1) Да изпаднѣ, да заспромащѣ; обѣднѣть,

обѣднѣть. 2) Да ослабнѣ, да изнемощѣ; ослабѣть, ослабнѣть.

Западѣ, с. м. Мѣто-то, дѣто, захожда, дѣто заникѣва, засѣда слѣнце-то; захождѣ, заидѣ, заникѣ; западѣ, закѣть.

Запаза, с. ж. Опова, что запаза, что завардѣва, забрана; защѣта, охрапа, оплѣтъ, предохранѣнѣ.

Запазѣвань и запазѣвань (за запазѣ), гл. д. Запазѣвань.

Запазѣванѣ и запазѣванѣ, с. ср. отъ запазѣвань. Запазѣванѣ.

Запазѣ, ишь, — иль, гл. свр. отъ запазѣвань и запазѣвань; защѣтитѣ, отстойть, охранѣть, оборонѣть, оградѣть, сохранить. — зѣпѣть, прич. стр. 1) Забранѣный, зачѣваньпѣый, заварденѣый, закрѣпленѣый; защѣпленѣый, охранѣнный, оборонѣнный, оградѣ, дѣпнѣый. 2) Заварденѣый, уварденѣый, учѣваньпѣый; сохраниѣнный. 3) Запомненѣый, запамтенѣый, забѣлѣженѣый.

Запазѣвань (да запазѣ), гл. д. Запазѣвань: 1) Начинаць да пазѣ, завардѣвань. 2) Забранѣвань, завардѣвань, закрѣпѣвань, зачѣваньпѣвань; защѣцѣть, отстаивѣть, охранѣть, оборонѣть, оградѣть. 3) Завардѣвань, увардѣвань, учѣваньпѣвань, задрѣжѣвань; сохраниѣть. 4) Запомнивань, запамтѣвань, забѣлѣжѣвань; удѣржѣвать въ пѣмѣти. *Още отъ малѣкъ съмѣ го запазилѣ, та можѣ да ти го разкажѣ.* — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Забранѣваць, завардѣваць, зачѣваньпѣваць; защѣцѣваться. 2) гл. стр. Бываць запазѣнь.

Запазѣванѣ, ср. ср. отъ запазѣвань и запазѣвань. Запазѣванѣ.

Запѣвань и запѣловѣвань (да запѣлъ), гл. д. Запѣвань.

Запѣлѣванѣ и запѣловѣванѣ, с. ср. отъ запѣвань. Запѣлѣванѣ.

Запѣлѣ, ишь, — иль, гл. свр. отъ запѣвань и запѣвань; запѣлѣть, зажѣчь, засвѣтитѣ, затѣплѣть, затопѣть, истопѣть, развѣстѣ (огѣнь). — лѣпѣть, прич. стр. 1) Подпаленѣый; запѣленѣый, зажѣпленѣый, засвѣченѣый. 2) Напаленѣый; затѣпленѣый.

Запѣлѣвань (да запѣлъ), гл. д. Запѣлѣвань: 1) Подкачѣ да пѣлъ; запѣлѣвать. 2) Правѣ пѣчто да ся загорѣ; запѣлѣвать, запѣлѣть, зажигѣть. *Запѣлѣвъ огнѣ, паклаждавань, завалавань огнѣ; разводѣть огѣнь.* *Запѣлѣвъ свѣчь; засвѣчѣвать, засвѣчѣть, зажигѣть свѣчу.* *Запѣлѣвъ свѣчь въ црѣкѣх, прѣдѣ икопѣх; поставѣть свѣчу.* *Запѣлѣвъ кандѣль; затѣпѣлѣвать лампѣду.* *Запѣлѣвъ чѣбукъ, запѣлѣвать чѣбукъ; закурѣвать трубку.* 3) Правѣ пожарѣ, подпалѣвань. *Запѣлѣ кѣжѣ-тѣж.* *Запѣлѣвъ горѣ-тѣж.* 4) Пѣлъ пѣчто да

ся сгрѣе, напаламь; **топѣть**, **затопливать**, **затопить**. *Запаламь пещь-тж.* *Запалити мѣ бани-тж.* 5) Разпаламь, залютавамь, докарвамь огонь, лютишь; **воспалѣть**. *Пиперь-тж мѣ запали.* *Чюшка-та ми запали уста-та.* — **мѣя**, *гл. взвр.* 1) Загарямен; **загорѣтсь**, **возгорѣтсь**, **возжигѣтсь**, **воспламенѣтсь**. *Огнь-тж ся запали.* *Барутъ-тж ся запали отъ искрж.* 2) Става ми горнцо. *Отъ вино-то ся запалихъ.* 3) Загрѣвамь отъ влажность п начинамь да гнижь, запарвамь; **напрѣватъ**. *Съно-то ся с запалило.* 4) Разпаламь; **одушевлятсь**, **воспалѣтсь**, **разгорячѣтсь**. 5) *гл. стр.* Бывамь запалець. — *Запаламь нѣкому свѣць*, открывамь му нѣкаквж работж неприхатж. — *Запаламь нѣкому чержж-тж*, турямь го на мысль, на грыжж за нѣчто. — *Запали му ся черга-та*, зе да мысли, да ся грыжи. — *Да запалимъ чирасло-то*, сир. п азъ не знаж какво да правимъ, кога нѣва ничто. — *Запалихъ кавга*, зехж да ся карать много; **загорѣлса** себра. — *Доклѣ граждака свѣць запали*, селянка ся ожеш. *Запалили му ся гащи-тж.* *Запали на дѣвола свѣць*, *доклѣ миешь моста.* *Запали на дѣвола свѣць*, *да ти напакости по-многу.* *Запали на дѣвола свѣць*, *да ты сполѣти какото не щесъ.* *Запали му свѣць*, *че му дай мѣце да бѣли.* *Умрели*, *ако сакашь*, *боршиж му запали.* *Запали*, *сизго*, *пещь-тж да опечемъ нагна-то*, *дѣто цжмъ го допесжтъ.*

Запаметвамь и **запаметувамь** (да **запаметж**), *гл. д.* Запомнювамь, запаметывамь, забѣлѣжамь, запазвамь; **удѣрживать въ пѣмѣти**. — **мѣя**, *гл. стр.* Запомнювамь, забѣлѣжамь, запазвамь.

Запаметваше и **запаметуваше**, *с. ср.* отъ **запаметвамь**. Запомнюваше.

Запаметж, *ншь*, — **тѣль**, *гл. свр.* отъ **запаметвамь**. Да запомижь, да забѣлѣжж, да запазж. — **тѣнѣй**, *прич. стр.* Запомненѣй, забѣлѣженѣй.

Запамятѣвамь, *ншь*, — **тѣль**, *гл. свр.* отъ **запаметвамь**. Да запомижь; **запомнить**. — **тѣнѣй**, *прич. стр.* Запомненѣй; **запомненѣй**.

Запамятѣвамь (да **запамятж**), *гл. д.* Запомнювамь, запаметвамь; **удѣрживать въ пѣмѣти**. — **мѣя**, *гл. стр.* Бывамь запаметѣнъ, запомиювамь.

Запарѣстж, *ншь*, — **тѣль**, *гл. д. свр.* Да забыжь, да завраскамь, да затупамь.

Запарвамь и **запарювамь** (да **запарж**), *гл. д.* 1) Забывамь съ врѣлж водж разсъх-

нѣлся съдъ; **запаривать**. *Да запириимъ вѣдро-то.* 2) *гл. ср.* Подкачивамь да парж, допаривамь. — **мѣя**, *гл. взвр.* 1) Затоплювамь, запаламь, разгоряцавамь. 2) Загрѣвамь отъ влажность п начинамь да гнижь, запаламь; **прѣть**, **напрѣватъ**, **сопрѣватъ**. *Брашно-то ся с запарило.* *Рапа-та ся с запарило.* 3) *гл. стр.* Бывамь запаренъ; **запариватсь**.

Запариване и **запарюване**, *с. ср.* отъ **запаривать**; **запариванѣ**, **сопрѣванѣ**, **напрѣванѣ**.

Запарта, *с. ж.* Хокане, мьрене, еждене. *Дѣде му едиж запартж*; **далъ ему паговай**. *Дѣде запартж-тж*, **хокахж го**.

Запарѣж, *ншь*, — **рилъ**, *гл. свр.* отъ **запаривать**; **запарить**. — **рѣнѣй**, *прич. стр.* 1) Забывшѣй съ врѣлж водж; **запаренѣй**. 2) Запаленѣй отъ влажность п загнилѣй, задушенѣй; **рѣлѣй**. *Миртше на запарено*; **пахнетъ рѣлью**.

Запасвамь и **запасувамь** (да **запасж**), *гл. д. и ср.* Подкачивамь да насж, запасывамь. — **мѣя**, *гл. взвр.* Прикротывамь, та насж много врѣмя. *Врѣмя-то ся заглади*, *та овцѣ-тж ся запасожж*.

Запасвамь и **запасувамь** (да **запасж**), *гл. д.* 1) Опасвамь съ понасъ; **опойсывать**. *Запасвамь го*, *запасвамь му понаса.* 2) **Прѣпасвамь**, **окачивамь оржжне**. *Запасажъ саблж*.

Станка си сръпа остави,
Запаса кобуръ пищовы,
Прилеци пушж бойийкж.
Прѣпаса саблж Черкезскж. *Пѣс.*

3) Заобъиколавамь, обьикаламь, очрътавамь; **окуратъ**, **обхватывать**, **облагать**. — **мѣя**, 1) *гл. взвр.* Опасамь, врѣвамь си понаса; **опойсыватсь**, **подпойсыватсь**, 2) За женско животнѣ: **воджж**, **паржж**, **развождамь**, **распасамь**, **завивамь**; **бѣгаться**, **прывать**, **случатсь**, **обгонятсь**. 3) *гл. стр.* Бывамь **запасашъ**.

Запасване и **запасуване**, *с. ср.* отъ **запасвамь** и **запасувамь**.

Запастрѣж, *ншь*, — **рилъ**, *гл. д. свр.* Да подкачж да настрѣж, да снастрѣж, да завардж нѣчто.

Запасж, *ѣшь*, — **сохъ**, — **пасѣль**, *гл. свр.* отъ **запасвамь** и **запасувамь**.

Запасивамь (да **запасж**), *гл. д. и ср.* Подкачивамь да насж, запасывамь. *Запасжъ съмъ овцѣ отъ дѣтя.* *Овцѣ-ншъ ссга запасожж*, *остави гл да ся напасжтъ*.

Запѣвамь (да **запѣж**), *гл. д.* Завѣждамь, подвѣждамь, развѣждамь, отвѣждамь, разплодавамь животны; **заводить**, **разводить**, **распложать**. *Запѣтили си бѣвж бубы*

за копринж. — мся, гл. *възвр.* и *стр.* Завъждамъ, подвъждамъ, развъждамъ, отвъждамъ, заплывамъ; заводиться, разводиться, распложаться.

Запáтване, с. *ср.* отъ запáтвамъ. Завъждане, подвъждане, развъждане, отвъждане, расплодаване; разведёние, распложёние.

Запáтж, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ запáтвамъ. Да завъдж, да подвъдж, да развъдж, да отвъдж; завести, завести, развести, развести, расплодить. — **тенгый**, *пр. стр.* Завъденгый, подвъденгый, развъденгый, отвъденгый.

Запáнж, ешь, — пасахъ, — пасаль, гл. *свр.* отъ запáсвамъ; опойсать, подпоясать; окружить, обхватить, обложить. — **пáсангый**, *прим. стр.* 1) Опасангый; опойсанный, подпоясанный. 2) Ирпасапгый. 3) Заобыколенгый, обыколенгый, очуртангый; окружённый, обхваченный, обложанный.

Запáнавъ (да зáпнавъ), гл. *д.* Запнавамъ, запнавамъ.

Запéкъ, с. *м.* Кога нёкой ся е запекъ, та не може да иде повънка, зáпоръ; запоръ.

Запéкъж, чёшь, — пёкохъ, — пёкъ, гл. *свр.* отъ запáчнамъ. — **нечёпгый**, *прим. стр.* 1) Что е закачилъ да ся пече. 2) Засъхнългый. 3) Който не може да иде повъиз да ся пзежди, затыпжгый; страждущий запоромъ.

Запéштувамъ, гл. *ср.* Въ говорене-то пелтх пошбидъ; нёсколько картáвить.

Запелъвамъ (да запелъж), гл. *д.* Казвася на срьдито, махвамъ, завръгамъ, дъвамъ пёчто нёкъдъ. *Къдъ го е запелъль, та го нёма?* — мся, гл. *възвр.* Отпвамъ нёкъдъ, замитамся, пръждосвамся. *Къдъ ся е запелъль, та го нёма толкова врёмя!* *Запелълся с на механж-тж. Запелълся е пó-врага. Запелълся оттука!* *убирайся вонь!*

Запелъване, с. *ср.* отъ запелъвамъ и запелъвамся.

Запелъж, ешь, — лёлъ, гл. *свр.* отъ запелъвамъ. — **лжнгый**, *прим. стр.*

Запёрвамся (да ся запёрж), гл. *об.* 1) Подкачамъ да ся перж, да ся кокорж; начинать топáриться. 2) Разпервамся; растопáриваться.

Запёрж, ешь, — прáхъ, — прáль, гл. *свр.* отъ запáрамъ. Да подкаж да перж.

Запёржж (да ся), ишь, — рился, гл. *свр.* отъ запёрвамся. Да ся разперж; затопáриться, растопáриться.

Запетлѣвамъ (да запетлѣж), гл. *д.* Застагамъ съ петелкы, заканчивамъ петелкы-ты; застѣгивать, застѣливать. *Запетлѣй си елека.* — мся, 1) гл. *възвр.* Запетлѣвамъ

си дрѣхж; застѣгиваться. *Запетлѣйся, не ходи разгрѣденъ.* 2) гл. *стр.* Бывамъ запетлѣнь.

Запетлѣване, с. *ср.* отъ запетлѣвамъ; застѣгивание.

Запетлѣж, ешь, — лёлъ, гл. *свр.* отъ запетлѣвамъ; застѣгнуть, запетлѣть. — **пчгый**, *прим. стр.* Закончанный; застѣнутый.

Запётгый, в. запáтгый.

Запéцвамъ и **запéцувамъ** (да запéцж), гл. *д.* Закачамъ, задпрамъ, зацѣпвамъ; зацѣплять. — мся, гл. *стр.* и *възвр.* Закачамся, задпрамся, зацѣпвамся; зацѣплять ся. *Запéцжся на трень.*

Запéцване и **запéцуване**, с. *ср.* отъ запéцвамъ.

Запéцж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ запéцвамъ; зацѣпить. — **пхтгый**, *прим. стр.* Закаченгый, задрапгый, зацѣпенгый; зацѣпленгый.

Запечёнгый, *прим. в.* запéкъж.

Запечáтамъ, гл. *свр.* отъ запечáтвамъ.

Да михюрледипжж; запечáтать, опечáтать. — **тапгый**, *прим. стр.* Михюрледисангый; запечáтанный, опечáтанный.

Запечáтвамъ и **запечáтувамъ** (да запечáтамъ), гл. *д.* Удрнамъ печать на пёчто, за да не ся отваря, михюрледисвамъ; печáтать, запечáтывать, опечáтывать. *Запечáтвамъ писмо.* — мся, гл. *стр.* Бывамъ запечáтатъ, михюрледисвамся; запечáтываться, опечáтываться.

Запечáтване и **запечáтуване**, с. *ср.* отъ запечáтвамъ и запечáтувамъ. Михюрледисване; запечáтывание, опечáтывание.

Запивамъ (да запийж), гл. *д.* 1) Начпнамъ да пийж; начинать пить, запивать. *Запива за здраве, допива за Богъ да прости.* 2) Пийж отъ врёмя, на врёмя по малко; припивать. 3) Годнавамъ, главнавамъ, прѣстепувамъ; обручать, помóвлывивать, сговáривать, сосвáтывать. *Запивамъ сына си.* 4) Ыамъ, пийж на годежъ, на тькмежъ, прѣпивамъ, съпивамъ, впивамъ; запивать. *Да запиемъ тькмежа, годежа.* — мся, гл. *възвр.* 1) Годнавамся, главнавамся, прѣстепувамся; обручаться. *Спокамъ ся запилъ за Драганж.* 2) Удрнамъ го на пшене; курить, пшягствовать, запиваться. *Запился чловѣкъ*, проплся; курило.

Запиване, с. *ср.* отъ запивамъ и запивамся.

Запивъ, с. *м.* 1) Годежъ, главежъ, огляди, тькмежъ, впивъ, прѣпивъ, съпивъ; обручёние. 2) Гоцавка у момини слѣдъ годежа; запойны, запойка. 3) Чрънина, кога стане нёкакъвъ сговоръ; крѣча, алдамачъ; магарычъ, лётки, запойки.

видѣ, *запра.* 4) Ослабываю, изнемогаваю; *пзнемогаю*, приставаю. *Остарѣхъ, затираю вяче. Конь-тѣ ся умори, та запра,* постаю; лошади пристаю.

Запіранне, с. ср. отъ *запіраю*.

Запісываю и *запісываю* (да *запішыю*), *гл. д.* 1) Подкачиваю да пишу; *начинаю писать.* *Записалъ бѣхъ едно писмо, на не можашъ да го допишы.* 2) Забѣляю съ писмо за да ся помни; *записывать.* *Записываю всичко, что давамъ.* *Запиши му имя-то. Лема Господь го е записалъ на рабушю.* 3) Пишу люде за нѣчто, за пѣкавѣхъ службѣхъ; *записывать* для опредѣленія на службу или къ мѣсту. *Записавъ мя войникъ.* 4) Напеваю пишу, та по него да гляда другъ да ся учи да пише. *Учитель-тѣ ми записа.* 5) Записываю нѣкого, напеваю пмя нѣкому или изписываю лице-то му на нѣчто, за да му направѣхъ магнѣхъ съ него. *Записываю на сапушъ,* напеваю пмя-то нѣкому на кѣхъ сапушъ и го врыгаю въ водахъ, отъ дѣто той палва, та да ся магнѣса.

Па кынава, та ся поиде,
Та си поиде на ходжы-тѣ,
Та записа бѣхъ Недѣ.
Га записа, га зададе. *Пѣс.*

—*мѣя,* 1) *гл. възвр.* Пишюся за да ся нарядж на нѣчто; *записываться.* *Записавъся войникъ.* 2) *гл. стр.* Бываю записанъ. — *Запиши го на леда, на снѣга, на комина,* казвать на смѣхъ, кога зимать нѣчто на вѣрж и не мыслятъ да го плацать.

Запісыванне и *запісыванне, с. ср.* отъ *записываю*.

Запіска, с. ж. 1) Записыванне. 2) Записъ за нѣчто 3) Малко пишмце; *записка.*

Запіскамъ, гл. ср. свр. Да подкачю да пишамъ.

Запискѣ, с. ср. Подошаникъ, подошаница, палджмъ, коскунъ; *пахви, подхвостникъ.*

Записъ, с. м. 1) Всяко писмо, всяка книга, написаны за да показывать нѣчто; бумага (всякаго рѣду), письменный видъ, документъ, записъ. 2) Писмо, съ косто ся задѣлява чловѣкъ да плати на уречено врѣмя опова, что е зель. *тимпсюкъ, тахвѣль; вексель, облигація. Долженъ съ записъ сто гроша.* 3) Оправа, оправщина, тезгере. 4) Написано, за да гляда нѣкой по него да ся учи да пише; *прѣписъ.* 5) Служба на святецѣ, покровитель на нѣчто; оброкъ, подкрѣсть.

Запічаю (да *запечю*), *гл. д.* 1) Подкачиваю да печю; *начинаю печь.* 2) Затыгаю да не може да излѣзе повышъ; *производитъ запѣръ.* *Жылдѣ тѣ запеча, ко-*

га ся паде. 3) Печю, врыж, дѣлаю, крѣтѣ, задираю, запиною, дрыкамъ, захецаю, рупаю нѣкого за нѣчто; *капючить, кучиться.* *Запеклъ мя е да му дамъ парѣ.* — *мѣя, гл. стр.* 1) Начинаю да ся печю. 2) Засыхаю, затыгаюся, закруваю; *запекаться, твердѣть.* 3) Затыгаюся, та не могу да излѣзю повѣнъ; *страдѣть запѣромъ.*

Запічаюне, с. ср. отъ *запічаю* и *запічаюся.*

Запішю, *есть,—писалъ, гл. свр.* отъ *записываю*; *записать.* — *писаный, прич. стр.* *записанный.*

Запищю, *ишь,* — *пѣлю, гл. свр.* отъ *запищываю*; *запищать.*

Запищываю (да *запищю*), *гл. ср.* Подкачиваю да пишю; *начинаю пишеть.*

Запѣю, *есть,* — *пѣлю, гл. свр.* отъ *записываю*; *запѣть, припѣть; оброчить, помѣлвить, сговорить, сосватать.* — *пѣтый, пр. стр.* 1) Подкаченный да ся пѣе, напѣтый. 2) Годеный, главеный, утъмненый; *оброченый, помѣлвленный, сговореный, сосватанный.*

Заплаваю, *гл. ср. свр.* Да подкачю да плаваю, да заплаваю.

Заплавѣю, *ишь,* — *вилю, гл. свр.* отъ *заплаываю.* — *веный, прич. стр.* — *Заплавленъ кунушъ (зелю),* заляно отъ рѣкѣхъ притекаю, та остало по листе-то му нѣсѣкъ, и послѣ ся свилъ съ него.

Заплаываю (да *заплавѣю*), *гл. д.* 1) Начинаю да плаваю, оплаываю. 3) За рекѣ, кога притече: *заплаываю* и *покрываю* заляно-то съ плавой.

Заплаыванне, с. ср. отъ *заплаываю*.

Запладию, *ишь,* — *вилю, гл. свр.* отъ *запладиываю.* — *пеный, прич. стр.*

Запладиываю (да *запладию*), 1) *гл. д.* Закарываю овца на снѣж да пладиать. 2) *гл. ср.* Пладию. *Овця тѣ запладишю.* — *вася, като гл. безл.* подкачна да става пладне, иде пладне. *Запладишю, а него оце нѣма да обѣдвамъ.*

Запладиыванне, с. ср. отъ *запладиываю*.

Заплакалый, *лъ, ла, ло,* като *пр.* Что е като плакаю; *заплаканный.* *Заплакалы очи.*

Заплакываю и *заплакуваю* (да *заплачю*), *гл. ср.* Подкачиваю да плачю, зарываю; *начинаю плакать.* *Скарашъ му ся, той заплака.* *Доклѣ дѣтя не заплаче, майка му не му дава бозкѣ. Да си заплаче за душкѣ-тѣ! Да си заплаче на гроба!* Клятвы.

Заплакванне и *заплакуванне, с. ср.* отъ *заплакываю*. Зарыванне.

Запла́кнувамъ и запла́квамъ (да запла́к-
нж), *гл. д.* Подкачямъ да плакиж; начи-
нать полоксайтъ.

Запла́кнж, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ запла́к-
нувамъ. — пачтйй, *прич. стр.*

Запла́та, *с. ж.* Онова, что ся дава, за да
ся плати за нѣчто, за пѣкавж службж;
плата, руга, ржкоболъ, хакъ; запла́та, пла́-
та, жалованье, такса. *Главнжъ ратай*
съ заплатж пядесять гроша на мѣ-
сяцъ. Братъ за брата съ главж запла́та.

Запла́та, *с. ж.* Кжсь платъ или друго нѣчто,
съ което е закрынена дунка, закрына, намъ;
запла́та, намётка, лятка, платъ.

Заплатж́, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ за-
платѣвамъ, платѣвамъ; заплатитъ, уплатитъ,
отплатитъ. — тѣнжйй, *прич. стр.* Из-
платеный, наплатеный; заплаченный, упла-
ченный, отплатеный.

Заплатж́, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ за-
платѣвамъ и запла́цамъ, закрывамъ;
заплатитъ. — тѣнжйй, *прич. стр.* За-
крпѣнный; заплаченный.

Заплатѣ́вамъ (да заплатж́), *гл. д.* Запла-
цамъ, закрывамъ дункж съ кжсь платъ
или съ друго нѣчто; заплачивать, зачи́ни-
вать запла́тами.

Заплатѣ́ваніе, *с. ср.* отъ заплатѣ́вамъ;
заплачиваніе.

Запла́чж, ешь, — плакаль, *гл. свр.* отъ
запла́квамъ, плачж; запла́каты.

Запла́швамъ и запла́шювамъ (да запла́-
шж), *гл. д.* 1) Подкачямъ да плашж;
начинать пугать. 2) Спашвамъ, захва-
ламяся, че щж бнж; пристра́щивать, при-
пугивать, застра́щивать, запугивать. *За-
плаши дѣца-та да мирувать.* 3) Правж
нѣкого да ся бои да не стане, да не ся
случи нѣчто; угрожать. *Заплашва ны*
гладъ, боимся да не стане гладъ. Запла-
ши мя съ прьстж, закаи ми ся съ ма-
хане прьстж; пригрозиль пильдемъ. — *мѣя,*
гл. стр. Бывамъ заплашенъ.

Запла́шваніе и запла́шюваніе, *с. ср.* отъ
запла́швамъ.

Запла́шнж, ишь, — шиль, *гл. свр.* отъ
запла́швамъ; пристра́ститъ, припугну́тъ,
застра́ститъ, запугать, угрозить. — ше-
нжйй, *прич. стр.*; пристращённый, при-
пугнутый,

Запла́щамъ (да заплатж́), *гл. д.* 1) Пла-
щамъ за нѣчто; платитъ. *Заплатилъ съмъ*
за тжж дрѣжж четгиредесять гроша.
2) Плащамъ нѣчто; уплачивать. *Запла-*
щамъ длжа си. 3) Отврщамъ за нѣчто;
отплачивать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ
заплатенъ. *Добро съ добро ся заплаща.*

— *Заплатилъ му добръ,* дадохъ му да раз-
бере, навъикахъ го, набихъ го, отврнжхъ му.

Запла́щамъ (да заплатж́) *гл. д.* Заплатѣвамъ.

Запла́щаніе, *с. ср.* отъ запла́щамъ.

Заплё́самея и заплё́снувамея (да ея за-
плёснж), *гл. об.* 1) Залесвамся, залюшвам-
ся, залухвамся, забжкатвамся, зазѣвамся,
захласвамся. *Нжге го чакамы, а той, кой*
знае, дѣ ся съ заплеснжль. 2) Замайвам-
ся, прѣпосамся да не ся уѣщамъ; виадѣтъ
въ беснѣмѣтство.

Заплё́сваніе и заплё́снуваніе, *с. ср.* отъ
заплё́самея.

Заплё́скамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да
плескамъ. *Заплескаль го по бузи-ты. За-*
плескаль ржцъ; захлопаль рука́ми.

Заплё́скамъ, *гл. свр.* отъ заплё́сквамъ;
запачкаты, загрязнитъ. — сканжйй, *прич.*
стр. Уплесканый, замацаный, зацапаный,
умацаный, уцапаный; запачканный, за-
грязнённый.

Заплё́сквамъ и заплё́скувамъ (да заплёс-
камъ), *гл. д.* 1) Начинамъ да плескамъ, да
плещж. 2) Замацвамъ, зацапвамъ, умацвамъ,
уплесквамъ, уцапвамъ съ нѣчто; запачки-
вать, загрязнивать. *Заплеска мя съ*
каль. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ заплесканъ;
запачкиваться, загрязниваться.

Заплё́снж (да ся), ешь, — нжлен, *гл. свр.*
отъ заплё́самея.

Заплё́снжтйй, ть, та, то, като *пр.* 1) За-
мананый въ мысли-ты си, захласнжтйй.

2) Замананый, прѣнесеный да не ся уѣща.
Заплё́сь, 1) *с. об.* Който, конато ся заплесва;
ротозйй, зѣвака, розипя. 2) *с. м.* За-
плесване.

Заплетж́, ешь, — тохъ, — плель, *гл.*
свр. отъ заплѣтамъ; заплестъ, влестѣ,
влестъ, виутаты, запутаты. — тѣнжйй,
прич. стр. 1) Подкаченый да ся плете; запле-
тѣнный. 2) Силетеный, уплетеный; запле-
тѣнный. 3) Уплетеный, силетеный, забрѣ-
каный; вилетѣнный, виутанный, запутан-
ный. — *Заплетена работа,* забрѣкана, по-
брѣкана, замлана, трудна, чворовита работа;
запутанное дѣло.

Заплё́нж, ешь, — плескаль, *гл. д. свр.*
Да подкачж да плещж; заплёнать. *За-*
плескаль го по дебелины-ты.

Заплё́нж, ешь, — плескаль, *гл. д. свр.* 1)
Да подкачж да плещж. 2) Да заплескамъ,
да замацамъ, да зацапамъ, да уплескамъ, да
умацамъ съ нѣчто; запачкаты, загрязнитъ.
— плёсканый, *прич. стр.* Замацаный,
зацапаный, уплесканый, умацаный, уцапа-
нный; запачканный, загрязнённый.

Заплё́скамъ, *гл. свр.* отъ заплё́сквамъ; за-
плескаты, забрѣгаты, захлестнутъ. — *ска-*

ный, прич. стр. Уплисканый; заплёсканый, забрызганный.

Запліскамъ и **запліскувамъ** (да запліскамъ и да запліснж), гл. д. 1) Подкачамъ да пліскамъ. *Единъ дъждъ е запліскалъ като изъ рѣкавъ.* 2) Уплискамъ, упрѣскамъ съ водж; заплёскивать, забрызгивать, захлестывать. *Записка го съ водж.*—*мѣя, гл. стр. и ѡзвр.* Уплискамся, упрѣскамся съ водж; заплёскиваться, забрызгиваться, захлестываться.

Запліснж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ запліскамъ; заплеснѣть, забрызнуть.

Заплітамъ (да заплетж), гл. д. 1) Подкачамъ да плетж; заплетать. *Заплитама чоранъ.* 2) Сплитамъ, уплитамъ на плетеницж; заплетать. *Заплетохъ си косж-тж.*

3) Сплитамъ, забръквамъ, смотавамъ нѣчто, та мжчно да ся оправж; запутывать. *Заплете праждж-тж.* Ржцѣ заплелъ, склужилъ, скопчилъ. 4) Уплитамъ нѣкого, забръквамъ го въ нѣчто; вилетать, впутивать.

5) Забрѣквамъ, смитамъ, смрѣсвамъ, сплитамъ; запутывать, каверзить. *Заплете работж-тж.* 6) Наплитамъ малко, та по него да гляда другъ да ся учи да плете. — *мѣя, 1) гл. стр.* Бывамъ заплетенъ, вилитамся, уплитамся.

2) гл. ѡзвр. Забрѣквамся, уплитамся въ нѣчто, въ нѣкож работж; запутываться.

3) Завивамся, сплитамся; заплетаться. *Бръшлянъ-тж лажу по дръвю-то и ся заплита по клоню-то имж.* — *Заплитамъ съ кракъ,* заплитамъ, закачамъ еднннй кракъ съ другннй; заплетать погюбу.

— *Заплелъ конци-тж,* побръркалъ конци-тж, забръркалъ си работж-тж, не знае какво да прави. — *Заплелъ ся като пѣтелъ въ клужиче.* Заплетеся като пилж въ кочинж. *Кметъ жаде и ся закмети, сиромажъ жаде и ся заплете.*

Заплітаніе, с. ср. отъ заплітамъ и заплітамся.

Заплѣдж, ишь, — дилъ, гл. д. свр. Да завѣдж, да подвѣдж; завести. *Да заплѣдж пчелы.*

Заплѣвамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да плѣвамъ, да заплѣвамъ; начать плѣвать.

Заплѣнж, ишь, — нилъ, гл. д. свр. Да подкачж да плѣнж.

Заплѣзнж, ешь, — наль, гл. ср. свр. Да подкачж да плѣзнж; заскользять.

Заплѣвж, ишь, — вилъ, гл. ср. отъ заплѣвѣвамъ; заплѣбѣть. — *вѣнннй, прич. стр.;* заплѣбѣтый.

Заплѣвѣвамъ (да заплѣвж), гл. д. Подкачамъ да плѣвж; заплѣвѣвать. *Оплѣвѣхъ еднж лѣжж, сега заплѣвѣвамъ другж.*

Заплѣсѣвамъ (да заплѣсѣж), гл. ср. Подкачамъ да плѣсѣж, да плѣсенѣсвамъ, да ставамъ плѣсинѣвъ; начинать плѣснѣвѣть, зацвѣтѣть.

Заплѣсѣваніе, с. ср. отъ заплѣсѣвамъ. **Заплѣсѣж**, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ заплѣсѣвамъ; зацвѣсть.

Заплѣвамъ (да заплѣж), гл. д. 1) Подкачамъ да плѣж; начинать плѣвать. *Заплѣжъ е отъ нѣкое врѣмѣ лоши хржкж.* 2) Плѣж възъ нѣкого; плѣвать на когѣ, оплѣвѣвать. *Заплѣжъ го въ лицето да не лжже.* — *Заплѣжъ го да не урочжаса,* отъ обычаѣа да плѣжъть възъ нѣчто хубаво, да не урочжаса.

Заплѣваніе, с. ср. отъ заплѣвамъ.

Заплѣскамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да плѣскамъ, да ямъ.

Заплѣскамъ и

Заплѣщж, ишь, — щѣль, гл. ср. свр. Да подкачж да плѣщж, да плѣскамъ.

Заплѣж, ешь, — лѣль, гл. свр. отъ заплѣвамъ.—**плѣжтый**, прич. стр.; оплѣванный.

Запнѣвамъ (да запнж), гл. д. Запнѣвамъ.

Запнж, ешь, запнхъ, запнѣль и запнѣхъ, запнѣль, гл. свр. отъ запнѣвамъ, запнѣвамъ и запнѣвамъ; затянуть; взвести курѣкъ; натянуть, напрячь, насторожить. — **натнннй** и **запннннй**, прич. стр. 1) Затягнж-тнннй, стянжж-тнннй, обтягжж-тннннй; затянжж-тннннй.

2) Опнатнннй, вдигжж-тннннй, четкисаннннй, заложжж-тннннй; взведжж-тннннй, натянжж-тннннй, напряжжж-тннннй, насторожжж-тнннннй.

Заповѣдамъ, гл. д. 1) Велж, повелѣвамъ; приказывать, наказыывать, повелѣвать, командовать. *Заповѣдамъ ти да направншъ, както ти казвамъ. Който не слуша, нѣма и да заповѣда.* 2) Владѣдамъ, имамъ власть на нѣчто, стопанъ сѣмъ, господаръ сѣмъ на нѣчто, на нѣкого; владѣть, властвовать, повелѣвать чѣмъ, быть хозяйномъ чѣго, управлять, распоржжжж-тнннннй чѣмъ. *Въ клужж-тж си азъ заповѣдамъ. Кой заповѣда на тжжжж ннжж? Ты не ми заповѣдашъ, та да мя бншш.* — *Заповѣдай, заповѣдайте*, казвася: а)

За каненне за нѣчто, изволи, извольте; изволь, извольте, милости прѣснжмъ, пожалуйста. *Заповѣдай еднж чашжж вино.* *Заповѣдайте у насъ; пожалуйста къ намъ.*

Заповѣдай, куме, и отъ бѣба. — *Добрѣ ми е и отъ хайвера.* *Заповѣдай, куме, безъ хлѣбъ, че нѣмамъ гостбжж, та процѣвай за вино.* б) За обаждане, изволи, извольте. *Стожане!* — *Заповѣдай.*

Заповѣданіе, с. ср. отъ заповѣдамъ.

Заповѣдникъ, с. м. Който влада, заповѣда

на нѣчто, владаецъ, повелачъ; владѣтель, повелитель.

Заповѣдъ и

Заповѣсть, с. ж. Повеленіе, повелѣна, за- рѣчь; приказаніе, повелѣніе, приказъ, предписаніе.

Да туримы три закона,
Три закона, три заповѣди:
Единъ законъ мома хоро,
Мома хоро да не води . . . *Пѣс.*

Заподигравамъ (да ся), *г. л. об. свр.* Да за- качъ да ся подигравамъ.

Заподкачнамъ, г. л. д. свр. Да захваиж да подкачнамъ. — *мѣя, г. л. вз.* Да захванемъ да ся подкачнамъ.

Запобнамъ, г. л. ср. свр. Да подкачъ да поемамъ.

Запобнѣтый, в. запобѣ.

Запознавамъ (да запознаѣж), *г. л. д. 1)* Зе- мамъ да познавамъ нѣкого. *Запозналъ съмь Стоана отъ сде-кога-си* 2) Позна- вамъ, опознавамъ; узнавать, признавать. — *мѣя, г. л. вз.* Правѣхъ познаниство; зна- комиться, ознакомливаться. *Като ходи чловѣкъ много, запознаваяся съ всакак- вы люде.*

Запознаваніе, с. ср. отъ запознавамъ и запознаваемся.

Запознавася (да ся запознаѣ), *г. л. безл.* Запознава, познавася, видѣся да е. *Запозна му ся, излична му,*

Запознаѣ (да ся), — *зналося, г. л. свр.* отъ запознавася.

Запознаѣж, ешь, — знѣлъ, г. л. свр. отъ запознавамъ. — *знѣтый, прич. стр.*

Запѣивамъ (да запѣѣж), *г. л. д.* Запѣивамъ.

Запѣивамъ (да запѣѣж), *г. л. д.* Запѣивамъ.

Запѣиваемся и запѣиваемся (да ся запѣивѣж), *г. л. об.* Знамъ да ся покач- вамъ.

Запѣиваемъ и запѣиваемъ (да запѣивѣж), *г. л. д.* Заподкачвамъ, подкачнамъ, закачнамъ, захващамъ нѣчто, нѣкожъ работѣ, начинамъ; предприимать. *Запѣиваемъ да правѣж клѣж.*

Запѣивѣж, ишь—чиль, г. л. свр. отъ запѣиваемъ и запѣиваемъ; предприимать. — *ченѣтый, прич. стр.* Заподкаченѣтый, подкаченѣтый, закаченѣтый, захващѣтый; пред- приимѣтый.

Запѣивѣж (да ся), *ишь, — чилѣя, г. л. свр.* отъ запѣиваемся.

Заполѣзвася (да ся заполюбѣж), *г. л. об.* За кокошнѣж: правѣхъ си пологъ и споснамъ прѣво-то яйце. *Кокошка-та, дѣто ся запо- лѣзвася, тамъ носи.*

Заполѣзж (да ся), *ишь, — вилѣя, г. л. свр.* отъ заполюбвася.

Запомновамъ и запомнамъ (да запомнѣж), *г. л. д.* Задрѣжамъ въ память-тѣхъ си, не забораивамъ чтого чюлѣ или четѣж, и чтого видѣж; зазнавамъ, забѣлѣжамъ, бѣлѣжамъ, записывамъ; удерживать въ памяти.

Запомнованіе и запомнаніе, с. ср. отъ запомновамъ и запомнамъ.

Запомнѣж, ишь,—илѣя, г. л. свр. отъ запо- мновамъ; запомнить. — *ненѣтый, прич. стр.* Незабравенѣтый, забѣлѣженѣтый.

Запопнамъ и запопувамъ (да запопнѣж), *г. л. д.* Запопнамъ, правѣхъ попнѣ, рѣкопола- гамъ за священникѣ, опонвамъ; посвящать, рукополагать въ священники.

Дѣ да е Найд-нѣ да дойде,
Да дойде да го задрача,
Задрача, още запопнѣж *Пѣс.*

Запопнаніе и запопуваніе, с. ср. отъ запо- пнамъ. Запопнаніе.

Запопратѣж, ишь, — тиль, г. л. свр. отъ запоп- ратѣж; зашвырѣть, зашвырнуть, отшвырѣть, отшвырнуть. — *тенѣтый, прич. стр.* Попратенѣтый, заврѣленѣтый, захвученѣтый; зашвырнутѣтый.

Запопратѣж (да запопратѣж), *г. л. д.* Попр- атамъ, захвучамъ, заврѣгамъ; зашвыр- вать, отшвыривать.

Запопнѣж, ишь,—илѣя, г. л. свр. отъ запоп- намъ и запопнамъ. Да опонѣж; посвятитѣ, рукоположить въ священники. — *ненѣтый, прич. стр.* Опоненѣтый.

Запопнамъ (да запопнѣж), *г. л. д.* Запопнамъ.

Запопнаніе, с. ср. отъ запопнамъ. Запоп- наніе.

Запорникѣж, с. м. Който е пскалъ нѣкожъ за жѣж, доклѣ още была мома; низма- шна, любовникѣж.

Запорѣж, с. м. Запираше, забрашаніе отъ нѣчто; запрещеніе. *Нѣма запопнѣж, не зап- пра, не е забрашено, не е възбрашено, не е есаж; не запрещено. — Воловѣж За- порѣж, така паричать попнѣидѣ Власовѣ день.*

Запорѣж, ишь,—илѣя, г. л. д. свр. Да под- качъ да порѣж; запопнѣть. — *ренѣтый, прич. стр.*; запопнѣтый.

Запосмрачѣвася (да ся запосмрачѣѣ), *г. л. безл.* Начпна да ся поемрачава.

Запосмрачѣѣ (да ся), — *чѣлося, г. л. свр.* отъ запосмрачѣвася.

Запосрѣщамъ, г. л. д. свр. Да закачъ да по- срѣщамъ. *Отъ зоры съмь запосрѣщалаж гостѣ.*

Запоствамъ (да запостѣж), *г. л. ср.* Запостна- вамъ.

Запостваніе, с. ср. отъ запоствамъ, и **Запосткы, с. ж. мн.** Заговѣваніе, заговѣзні, заговѣлѣжы, заговѣлѣжы, поклады, запопнѣжъ запопнѣж; заговѣнѣж.

пость, с. м. Запосткы.

постѣж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ запо-
стиавамъ и запоствамъ.

постиаване (да запостѣж), гл. ср. Запост-
вамъ: 1) Подкачамъ да постѣж; начинятъ
постѣться. *Запостилъ сьмь отъ едикъ
недѣльж.* 2) Подкачамъ постѣж, влизамъ въ
постѣж. *Два дни останж да запостимъ
за Колядж, да подкачимъ Колядны посты.*

постиаване, с. ср. отъ запостиавамъ.
Запостванне.

пѣтвямъ и запѣтувамъ (да запѣтж и да
запѣтнж), гл. д. 1) Запечвамъ. 2) Зарп-
чямъ, правж чаруванне, баж да не хваща
зло. — мся, гл. стр.

пѣтванне и запѣтуванне, с. ср. отъ за-
пѣтвямъ.

пѣтнж, ешь, — нжль, и

пѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ за-
пѣтвямъ. — тнжтый и — тенжтый, прич.
стр.

пѣтж (да ся), ишь, — тилея, гл. свр.
отъ запѣтвямся. — тѣнжтый, прич. стр.
Изпѣтнжый; запѣтлжый.

пѣтвямся (да ся запѣтж), гл. об. 1)
Закачамъ да ся потж; начинятъ потѣтъ.
2) Изпѣтвямся малко.

пѣтванне, с. ср. отъ запѣтвямся.

пѣтвямъ и запѣчювамъ (да запѣчж)
гл. д. Турямъ почкы на швж, на ливадж,
за да ся познава и да ся знае, додѣ дръжж;
запѣтвямъ; намежѣвывать, отмежѣвывать.

пѣтвямъ и запѣчювамъ (да запѣчнж),
гл. д. Запеченвамъ, запечинамъ.

пѣтванне и запѣчюванне, с. ср. отъ за-
пѣтвямъ, да запѣчж. Запѣтванне; намежѣ-
выванне, отмежѣвыванне.

пѣтванне и запѣчюванне, с. ср. отъ
запѣтвямъ, да запѣчнж.

запѣчвамъ. (да запѣчѣнж) гл. д. Запѣч-
инамъ.

запѣчѣнамъ (да запѣчѣнж), гл. д. Запѣч-
чинамъ.

запѣчѣнж, ешь, запѣчѣахъ и запѣчѣнахъ,
запѣчѣаль и запѣчѣналъ, гл. свр. отъ за-
пѣчѣинамъ, запѣчѣвамъ и запѣчѣнамъ.
Да запѣчнж; начать. — натжтый, прич.
стр. Запѣчнатжый, наченатжый, закаченжый,
захванжтый, подкаченжый; начатжтый.

запѣчѣнамъ, гл. ср. свр. Да земж да по-
чивамъ,

запѣчѣинамъ (да запѣчѣнж), гл. д. и ср.
Запечвамъ, запечевамъ, запеченвамъ, запѣч-
ювамъ, начинамъ, закачамъ, подкачамъ,
захващамъ; начинятъ. *Запѣчинамъ да
градж кжцж. Зима-та запѣчина съ
дждж. Даволь запѣчева, баба доизкарва.
Запеченалъ за здраве, доизкарва за*

Богж да прости. — мся, гл. стр. и възвр.

запѣчѣинамъ, с. ср. отъ запѣчѣинамъ.

запѣчювамъ (да запѣчнж), гл. д. Запѣч-
чинамъ.

запѣчнж, ешь, — ниль, гл. свр. отъ за-
пѣчвямъ и запѣчювамъ. Да запечѣнж;
начать. — натжтый, прич. стр. Запеченатжый;
начатжтый.

запѣчж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ за-
пѣчвямъ, турямъ почкж. Да запѣчнж, да
запѣчж; намежѣвать, отмежѣвать. — че-
нжтый, прич. стр. Запѣчнатжтый, запѣченжый;
намежѣваннжый, отмежѣваннжый.

запѣчж, с. ж. мн. Запѣчж.

запѣж, ишь, — поиль, гл. свр. отъ запо-
твямъ. — поѣнжтый, прич. стр.

запѣж, ешь, — поналъ, гл. свр. отъ за-
пѣжвямъ. Да подкачж да пож, да запѣж.

запѣжвямъ (да запѣжж), гл. д. Запѣжвямъ:
1) Давамъ нѣкому (обыкновенно на дѣтя)
нѣчто прѣвъ пжтъ да го накуси, да пийне.
*Свой да не запожава дѣтя съ вино, че
ще обжча и вино-то като него.* 2) Да-
вамъ нѣкому да шне нѣчто прѣбанано, очна-
ровано, та да му ся обрне умъ-тъ.

запѣжанне, с. ср. отъ запѣжвямъ. Запѣж-
ванне.

запѣрѣвж, ишь, — виль, гл. свр. отъ запѣрѣ-
вямъ. Да зачинж. — венжтый, прич. стр.

запѣрѣвамъ (да запѣрѣвж), гл. д. Закачамъ
да правж, да градж; начинятъ стрѣить.
Запѣрѣвилъ кола, па не гж допѣрѣвилъ.

запѣрѣванне, с. ср. отъ запѣрѣвямъ.

запѣрѣвамъ (да запѣрѣднж), гл. д. За-
пѣрѣднжвямъ.

запѣрѣвамъ, гл. д. свр. Да запѣрѣднжвямъ.

запѣрѣднжвямъ (да запѣрѣднж), гл. д. За-
пѣрѣвамъ: 1) Захващамъ сждъ съ нѣчто, ту-
рямъ нѣчто въ него; запѣрѣжнивать, запо-
рожнать, запѣрѣстывать, занимать. *За-
пѣрѣднжихъ гргня-то съ масло, плат-
ника съ брашно, гамбара съ жито.* 2)
Закачамъ да празднж, да изпѣрѣвамъ.

запѣрѣднжвямъ, гл. д. свр. 1) Да запѣрѣз-
вамъ, да подкачж да празднжвямъ; начать
пѣрѣдновать, запѣрѣдновать. *Запѣрѣдну-
вали сжж Св. Кирила и Методина от-
какъ ся отворижж училища.* 2) Да под-
качж да празднжвямъ, да не работж.

запѣрѣднжванне, с. ср. отъ запѣрѣднж-
вямъ, захващамъ сждъ съ нѣчто.

запѣрѣднжж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ
запѣрѣднжвямъ. Да захванж сждъ съ нѣ-
что; запѣрѣжнить, запѣрѣстать. — ненжтый,
прич. стр. Захванжтжтый; запѣрѣжненнжый,
запѣрѣстаннжый.

запѣрѣднжж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ
запѣрѣднжвямъ.

Запраздні́вамъ (да запразднѣ), *гл. ср.* Папуцамъ работж-тж вечерь спорядь праздникъ. Обыкновенне е да ся запраздшава (да ся папуца работа-та спорядь праздникъ) по-рано оть каквото въ дѣлникъ, когато е время за вечерникъ.

Запраздні́ваніе, *с. ср.* оть запраздні́вамъ.

Запрати́ж, *ишь*, — тиль, *гл. свр.* оть запрати́цамъ; послать; зашвырять, зашвырнуть. — *тенгый, прич. стр.* 1) Прателгый, проводенгый; посланный. 2) Заопратенгый, попратенгый, завреленгый, захвученгый; зашвырнутый.

Запра́швамъ и **запра́шювамъ** (да запра́шж), *гл. д.* 1) Покрываюмъ съ прахъ, напрашывамъ, упрашывамъ; запыливать, запорашивать. 2) За сибга: павалавамъ малко като прахъ по земьж-тж; запорашивать (о сибгѣ). 3) Взыривамъ царевицж, лозе, прѣкопавамъ. — *мея, гл. стр.* Бывамъ запрашенъ; запыливаться, запорашиваться.

Запра́шваніе и **запра́шюваніе**, *с. ср.* оть запра́швамъ.

Запра́шж, *ишь*, — шиль, *гл. свр.* оть запра́швамъ; запылить, запорашить. **Запра́шенгый**, *прич. стр.* 1) Упращенгый, напращенгый; запыленный, запорашенный. 2) Прѣкопный, взрытый.

Запра́щамъ, *гл. д.* 1) Закачамъ да пращамъ. 2) (да запрати́ж) Пращамъ, проваждамъ; посылать. *Запрати́жъ писмо.*

Разердися ей честитый царо,
Та запрати телалъ за телала.
Да си възкаты ридома по града. *Пѣс.*

3) Завривамъ, захвучивамъ, заопращивамъ, попращивамъ; зашвыривать, отшвыривать.

Запрати́ца, *с. ж.* Прѣстилка, опрылачка, хута, запрати́чка; перѣдникъ, запонъ.

Запрати́ж, *ишь*, — щаль, *гл. ср. свр.* Да закачж да пращж; затрепять.

Запрѣдъ, *в. запрядъ*.

Запрѣнгый, *в. запрянгый* при запряжж. **Запрѣгла́швамъ**, *гл. ср. свр.* Да подкачж да приглашывамъ.

Запрѣда́мъ (да запрядъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да прядж; запрядывать. 2) Въ пряденіе засукывамъ пѣчто въ шлицж-тж, что прядж; запрядывать. *Запрядожъ косъмъ въ шлицж-тж.* 3) Напривамъ малко за да поважж какъ да ся пряде. — *мея, гл. стр.* Бывамъ запряденъ; запрядываться.

Запрѣданіе, *с. ср.* оть запрѣда́мъ.

Запрѣка́жж, *ишь*, — казалъ, *гл. свр.* оть запрѣка́звамъ; заговорить.

Запрѣка́звамъ и **запрѣка́зувамъ** (да запрѣка́жж), *гл. д.* Закачамъ да приказывамъ; начинать расказывать. — *мея, гл. свр.*

Начинаюмъ да ся приказывамъ съ пѣкого, на ся замаивамъ, заговариваемъ, захоративаемъ, спраказываемъ; заговариваться.

Запрѣли́чивамъ и **запрѣли́чивювамъ** (да запрѣли́чимъ), *гл. ср.* Зимамъ да приличивамъ; начинать походить, унодобляться. *Това, что работишь, сега запрѣличива на пѣчто. Дзщертата запрѣличива на майкж си.*

Запрѣли́чива, — чало, *гл. безл. свр.* Да заличи, да земе да ся познава. *Запрѣличивало ти е да правнишь такжжъ работи*, *свр. не ти приличива.*

Запрѣли́чивамъ, *гл. свр.* оть запрѣли́чивамъ.

Запрѣимъ и **запрѣимювамъ** (да запрѣимж), *гл. д.* 1) Туривамъ, уплитамъ въ примжы. 2) Загрывамъ, нагрывамъ, заганывамъ; окружать, стѣснять. 3) Затваривамъ, закличивамъ, заключаюмъ, замѣтамъ; заперать, замыкать, затворить. *Запрѣимчи врата-та.* — *мея, гл. стр.* Бывамъ запримченъ.

Запрѣимъ и **запрѣимюваніе**, *с. ср.* оть запрѣимжамъ.

Запрѣимж, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* оть запрѣимжамъ. — *ченгый, прич. стр.*

Запрѣира́мъ, *гл. д. свр.* Да закачж да пробирамъ.

Запрѣо́ждамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да проваждамъ, да запращивамъ.

Запрѣо́ждамъ, *гл. д. свр.* Да закачж да проваждамъ.

Запрѣо́лѣтї (да ся), — тѣлося, *гл. свр.* оть запрѣо́лѣтїавася.

Запрѣо́лѣтж, *ишь*, — тиль, *гл. свр.* оть запрѣо́лѣтїавамъ.

Запрѣо́лѣтїавамъ (да запрѣо́лѣтж), *гл. ср.* Влизамъ въ пролѣтъ.

Запрѣо́лѣтїаваніе, *с. ср.* оть запрѣо́лѣтїавася и запрѣо́лѣтїавамъ.

Запрѣо́лѣтїавася (да ся запрѣо́лѣтї), *гл. об.* Настажна пролѣтъ.

Запрѣо́ривамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да проправивамъ.

Запрѣо́свамъ и **запрѣо́сувамъ** (да запрѣо́сж), *гл. д.* 1) Закачамъ да просж. 2) Запрѣо́сувамъ.

Косанъ Милицж запроси,
Милицж владж загоржж. *Пѣс.*

Запрѣо́стирамъ, *гл. д. свр.* Да закачж да простивамъ, да запружж.

Запрѣо́сж, *ишь*, — силъ, *гл. свр.* оть запрѣо́свамъ.

Запру́сжж, *ишь*, — жиль, *гл. д. свр.* Да наченж да пружж, да запрустирамъ.

Запру́сувамъ, *гл. свр.* оть запру́сувамъ.

Запру́сувамъ и **запру́сувамъ** (да запру́сувамъ)

Запрѣшваемся и **запрѣшюваемся** (да ся запрѣшиж), *гл. об.* Закачамъ да ся прѣшиж.

Запрѣшѣтиж, *ишь*, — *лиль*, *гл. ср. свр.* За ситень, дребень дѣждь, снѣгъ: да завалж, да зарѣж. *Ако не завали, ще запрѣшѣли.*

Запрѣшиж (да ся), *ишь*, — *шилса*, *гл. свр.* отъ **запрѣшваемся**. — *шеный*, *прич. стр.* Напрѣшеный.

Запрѣварѣж, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ **запрѣварямъ**; *предупредѣть*, *отвратѣть*.

Запрѣварямъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да прѣварямъ, да прѣваривамъ.

Запрѣварямъ (да **запрѣварѣж**), *гл. д.* Прѣварямъ да прѣдпаж да не стане нѣчто; *предупреждаѣть*, *отвращѣть*. *За да запрѣварѣж зло-то направихъ.*

Запрѣваряне, *с. ср.* отъ **запрѣварямъ**.

Запрѣговарямъ, *гл. д. свр.* Да закачж да прѣговарямъ.

Запрѣгрѣизамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да прѣгрѣизамъ. *Запрѣгрѣизва киселици. Запрѣгрѣизва като магаричж.*

Запрѣлчя, *с. ср.* Въ пѣснь:

Нито е яря сугаря,
Нито е шила запрѣлчя,
Иъ ми е Дала хубава,
Башцо лозе обижда.

Запрѣшѣрамъ (да ся), *гл. вз. свр.* Да качж да ся прѣшѣрамъ; *заспорѣть*.

Запрѣтамъ, *гл. свр.* отъ **запрѣтвамъ** и **запрѣщамъ**, *заривамъ*. — *тапый*, *прич. стр.*

запрѣтамъ, *гл. свр.* отъ **запрѣтвамъ**, *засукувамъ*, *възпрѣтвамъ*; *засучѣть*, *подобрѣть*.

Запрѣтвамъ и **запрѣтювамъ** (да **запрѣтамъ**), *гл. д.* **Запрѣщамъ**: 1) *Заривамъ* огънь, *застышамъ* го съ пенель, та да ся дрѣжи да не изгасне. *Да запрѣтвми огъня, та да спимъ.* 2) *Заривамъ* нѣчто въ горянь пенель за да ся опече, *замръивамъ*. *Запрѣтвжъ нитж.* 3) *Заривамъ*, *зарывамъ*, *законавамъ* въ нѣчто; *зарываѣть*. — *мея*, *гл. стр.* Бывамъ **запрѣтанъ**.

Запрѣтвамъ и **запрѣтювамъ** (да **запрѣтамъ** и да **запрѣтиж**), *гл. д.* **Възпрѣтвамъ**, *упрѣтвамъ*, *засукувамъ*, *възсукувамъ*, *запрягамъ*, *запрѣчвамъ*; *засучиваѣть*, *засучаѣть*, *заворачиваѣть*, *подбирѣть*. *Запрѣтвми си ржжави-ми. Запрѣтай си полж-мж.* — *мея*, *гл. взер.* 1) **Възпрѣтваемся**, *упрѣтваемся*, *възсучиваемся*, *засукуваемся*, *запрѣчваемся*; *засучиваѣться*, *засучаѣться*, *подтыкаѣться*. *Запрѣтвмися, та ожий паницы-ми.* 2) **Увиваемся**, **възпрѣтваемся**, **подпрѣтваемся**, **опрѣтваемся**, **възсукуваемся**, **уекуваемся** да правж, да срышж нѣчто. *Запрѣтвмжся да стѣе дрѣва. Като му ся*

запрѣтвмж, тока-си чясъ го сврѣши. 3) *гл. стр.* Бывамъ **запрѣтижъ**.

Запрѣтване и **запрѣтювание**, *с. ср.* отъ **запрѣтвамъ**, *заривамъ* огънь. **Запрѣщане**.

Запрѣтване и **запрѣтювание**, *с. ср.* отъ **запрѣтвамъ** и **запрѣтваемся**. **Възпрѣтване**, **засукуване**.

Запрѣтпый, — *тъль* и — *теъ*, *тна*, *тно*, *пр.* **Засукапый**, **запрѣтижтый**, **спрѣтпый**, **опрѣтжтый**.

запрѣтиж, *ешъ*, — *пжль*, *гл. свр.* отъ **запрѣтвамъ**. Да **възпрѣтиж**, да **засучж**, да **запрѣтж**, да **запрѣчж**; *засучѣть*, *заворотѣть*. — *пжтый*, *прич. стр.* 1) **Възпрѣтижтый**, **упрѣтижтый**, **засукапый**, **възсукапый**, **запрѣченый**; **засученый**. 2) **Запрѣтпый**, **спрѣтпый**, **засукапый**, **опрѣтжтый**.

Запрѣтжъ, *ишь*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **запрѣтѣивамъ**; *приказаѣть*, *заказаѣть*. — *тѣпый*, *прич. стр.* 1) **Заповѣданый**; **приказанный**. 2) **Заржчипый**, **поржчипый**; **заказанный**.

Запрѣтѣивамъ (да **запрѣтжъ**), *гл. д.* 1) **Запрѣщивамъ**, **заржчивамъ**, **заповѣдамъ**; *приказываѣть*. *Запрѣтѣивамъ ти да слушаешъ учители-ми си.* 2) **Поржчивамъ** да ми направяѣть нѣчто; *заказываѣть*. *Запрѣтвмижъ обуца*, **поржчиваѣть** да ми ушнѣѣть обуца.

Запрѣтѣиване, *с. ср.* отъ **запрѣтѣивамъ**.

Запрѣчвамъ и **запрѣчювамъ** (да **запрѣчжъ**), *гл. д.* 1) **Закачамъ** да **прѣчжъ**. 2) **Турямъ** **прѣчжжъ**, **както** да не може да ся **мине**, **заграждамъ**, **заваливамъ**; **загораживаѣть**, **заставиваѣть**, **заставиваѣть**, **заставиваѣть**. *Запрѣчили пжта съ кола, та не може (да не може) да ся мине.* 3) **Прѣчжъ** да ся не види, **затуламъ**, **зашчюламъ**. — *мея*, *гл. взер.* и *стр.*

Запрѣчване и **запрѣчювание**, *с. ср.* отъ **запрѣчвамъ**.

Запрѣчкамъ (да **си**), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся **прѣчкамъ**, да ся **прѣчжъ** **прѣд** нѣкого, **прѣдъ** нѣчто.

Запрѣчжъ, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ **запрѣчвамъ**; **загородѣть**, **застановѣть**, **заставѣть**. — *чѣпый*, *прич. стр.* **Загрѣденый**, **заваленый**; **загорѣженный**, **заставленый**, **заставленый**.

Запрѣшнелѣжъ, *ишь*, — *лѣль*, *гл. свр.* отъ **запрѣшнелѣивамъ**.

Запрѣшнелѣивамъ (да **запрѣшнелѣжъ**), *гл. д.* **Заграждамъ** **болжъ** съ **багаше** съ **прѣшнелѣивамъ**.

Запрѣцавамъ (да **запрѣтжъ**), *гл. д.* **Запрѣтѣивамъ**.

Бѣло ми мѣсо не яжте,
Че съмъ заржчавъ, запрѣщавъ,
Да дойдъжъ тато и мама,
Да видяѣть чюдо голъво. *Штс.*

Запрѣщаване, *с. ср.* отъ запрѣщавамъ. Запрѣщаване.

Запрѣщамъ (да запрѣтамъ), *гл. д.* Запрѣт-вамъ, заравамъ огънь.

Запрѣщане, *с. ср.* отъ запрѣщамъ. Запрѣтване.

Запрѣщца, *с. ж.* Запранца.

Запрѣж, ешь, — прѣлъ, *гл. свр.* отъ за-прѣрамъ; остано́вить, задержа́ть, запре-реть, заклю́чить, запрети́ть; остано́виться, приста́ть, переста́ть, прекрати́ться, изнемо́чь, приста́ть. — **Запрѣаный**, *прич. стр.* 1) По знаменоване-то на рѣчь-тж. 2) Затвореный въ затворъ; арестантъ.

Запрѣгамъ (да запрѣгж, запрѣгвамъ), *гл. д.* Запрягивамъ: 1) Впрягамъ въ кола, захамчамъ; запряга́ть, заклады́вать. *Запря-гамъ воловы-ты.* 2) Стягамъ, напругамъ, напинамъ нѣкого да работи, да прави нѣчто. *Запрягнхля мя е да копаж.* 3) Запн-вамъ нѣкого за нѣчто, пекамъ му усилно нѣчто, запнчамъ; каню́чить, кучи́ться. *За-прягнхля мя е да му дамъ паря.* 4) Запрѣтвамъ, засуквамъ, запрѣчвамъ, възсук-вамъ; засучивать, загиба́ть.

Запрягнхля Божя майка,
Запрягнхля свилчы полгы,
Па си зема младый Бога,
Младый Бога и Божича. *Пѣс.*

5) Запряждамъ. — *мен.* 1) *гл. възвр.* Стягамся, запрѣтвамся да работж, да правж нѣчто, на-пинамся. *Запрягнхляся като раж на брзвѣй.* 2) *гл. стр.* Бывамъ запрягнхтъ.

Запрѣгане, *с. ср.* отъ запрѣгамъ.

Запрѣгвамъ, *гл. ми-кр.* отъ запрѣгамъ.

Запрѣгнувамъ (да запрѣгж), *гл. д.* Зап-рягамъ.

Запрѣгж, ешь, — нхлъ, *гл. свр.* отъ запрѣгамъ; запрѣчь, запрѣчь, заложить. — **нхтый**, *прич. стр.* Впрягнхтый, захамченый; впряжѣнный, запряжѣнный, заложенный.

Запрѣдкъ, *с. м.* Прѣшенъ на врѣтено.

Запрѣдж, ешь, — прѣдохъ, — прѣлъ, *гл. свр.* отъ запрѣдамъ; запрѣсть. — **дѣнтый**, *прич. стр.*; запрѣденый.

Запрѣдж, ешь, — прѣдохъ, — прѣлъ, *гл. свр.* отъ запрѣждамъ.

Запрѣждамъ (да запрѣдж), *гл. д.* Лѣг-вамъ болестъ талафъ съ кукуриаковы ко-реше, запрямъ, заспряждамъ.

Запрѣждане, *с. ср.* отъ запрѣждамъ.

Запрѣждамъ и запрѣждавамъ (да за-прѣдж), *гл. д.* Кога подухне нѣчто на добытъж, за да го запрѣтъ да не ся по-вѣче повяче, зымать на клѣчж говно, та намажхтъ около подухнхло-то да го загра-дять — това ся казва: *да го запряж-*

дять. Запряждаване-то става п само съ по-вличане пгж около ранж-тж или болж-тж на животно. Това е овчарско лѣкуване. **Запрѣждаване** и запрѣждаване, *с. ср.* отъ запрѣждамъ.

Запрѣждж, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ запрѣждамъ.

Запрѣлтый, лъ, ла, ло, като *пр.* Ослаблх-лтый, пзнемоцалтый; присталый, пзнемог-лый. *Запралх конь. Запралх чловѣкж,* пзнемоцалъ отъ старость.

Запрѣана, *им. соб.* женско.

Запрѣанъ, *им. соб.* мжжско. Когато не жи-вѣхтъ на нѣкои дѣца-та, крыщавать това пмя — *Запранж* мжжско п *Запрана* жен-ско, та да ся запрѣтъ, да не мржтъ вяче.

***Заптие**, *в. забгте.*

Запцкамъ, *гл. свр.* отъ запцквамъ.

Запцквамъ п запцкувамъ (да запцкамъ), *гл. ср.* Закачамъ да пукамъ въ вепчкы-ты знаменованна на тжж рѣчь.

Запцнамъ, *гл. ср. свр.* Да завыкамъ пуну, пуну като пацунякъ.

Запцнурж, ишь, — рилъ, *гл. свр.* отъ запцнурямъ. Да напхнж.

Запцнурямъ (да запцнурж), *гл. ср.* За растенна-та: пуцамъ пжнжж, напхннамъ.

Запцнурване, *с. ср.* отъ запцнурямъ. На-пхнване.

Запцстеникъ, *с. м.* Напцснхтъ годеникъ, напцстеникъ, парясипкъ.

Запцстеница, *с. ж.* 1) Напцснхта годеница, напцстеница, парясеница. 2) Къща или друга сграда изоставена, дѣто не живѣе ни-кой, баталъ; опалый, покннутый домъ.

Да си варишь былле-то
Въ пятькъ спроти сжботж
Въ кщж запцстеницж,
Въ грѣля необжежено. *Пѣс.*

Запцстнж, ешь, — нхлъ, *гл. свр.* отъ за-пцщамъ. Да запцстж, да заемарж; за-пцстить. — **нхтый**, *прич. стр.* Зап-цстеный, зацемареный; запцщеный.

Запцствамъ (да запцствж), *гл. ср.* Ста-вамъ пцсть; оцстввамъ, замрѣтвѣвамъ, ба-таласвамъ; запцствать, оцстввать.

Запцстване, *с. ср.* отъ запцствамъ.

Запцстѣлтый, лъ, ла, ло, като *пр.* Оста-нхлтый, станхлтый пцсть, баталъ; зап-цстѣлтый, оцстѣлтый, опалый.

Запцстѣж, ешь, — стѣлъ, *гл. свр.* отъ запцствамъ. Да оцствж, да замрѣтвж, да баталасамъ; запцстѣтъ, оцстѣтъ. *Пу-сто запцстѣло!* Клятва.

Запцстѣж, ишь, — стѣлъ, *гл. свр.* отъ за-пцствамъ; оцстощить. — **стѣнтый**, *прич. стр.* оцстощенный.

Запцстж, ишь, — стилъ, *гл. свр.* отъ за-

пущамъ. Да занустиж. да занемарж; занустить. — стѣный, прич. стр. Занустижтый, занемаренный; занущенный.

Занусти́вамъ (да занустиж), гл. д. Правж да стане пусто, разсынамъ; опустошати. *Занустижж ны село-то.*

Занусти́вание, с. ср. отъ занусти́вамъ.

Зану́швамъ и зану́шювамъ (да зану́шж), 1) гл. ср. Подкачамъ да пушж, да давамъ пушакъ, задымавамъ, загадавамъ; начинать дымѣться, начинать куриться. *Коминъ-тъ зануши.* 2) гл. д. Напльнамъ съ пушакъ, съ дымъ; закуривать, задымлять. *Занушижжмы стаж-тж съ дымъ.* — мя, 1) гл. взвр. Закачамъ да ся пушж, да издавамъ пушакъ; закуриваться. 2) гл. стр. Напльнамяся съ дымъ, съ пушакъ.

Зану́швамъ и зану́шювамъ (да зану́шж), гл. д. Занушамъ.

Зану́шване и зану́шювание, с. ср. отъ зану́швамъ и зану́шямяся.

Зану́шка, с. ж. Занушкалка. *Занушки за шиста.*

Зану́шкамъ, гл. ср. свр. Да закачж да пушкамъ; застрѣлять (изъ огнестрѣльнаго орудія).

Зану́шж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ зану́швамъ. Да задымж, да загадж, да зачадж; закурить, задымить. — шеный, прич. стр. Задыменный, загаденый, зачаденый.

Зану́шж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ зану́швамъ и зану́швамъ (затыкамъ); заткнуть, закупорить, задрѣлать, заложить. — шеный, прич. стр. 1) Затыкнжтый; заткнутый, закупоренный; 2) Задрѣненый, заграденый, изплъненый; задрѣланый, заложенный.

Зану́шкалка, с. ж. Занушка, затыкалка, затка, затькъ, затулка, тькачь, забукало; затычка, пробка, втулка.

Зану́шнамъ (да зану́шж), гл. д. Занушвамъ: 1) Затыкамъ, затинамъ, затварямъ съ занушналж, съ затжж; затыкати, закупоривать. *Зануши шиста-то.* 2) За дупжж: затынвамъ жж съ пѣчто, задынамъ да не зѣе; затыкати. *Зануши дупжж-тж да не духа вѣтъръ.* 3) За пѣчто отворено: заграждамъ, изплънамъ; задрѣлывать, закладывать отвѣрасте. *Занушижж прозрѣца.* — мя, 1) гл. взвр. Затыкамяся. 2) гл. стр. Бывамъ занушенъ. — *Занушамъ нѣкому уста-та, затварямъ, затыкамъ му уста-та, правж го съ нѣчто да млькне, да не говори.*

Зану́щамъ, гл. д. свр. Да закачж да пущамъ.

Зану́щамъ (да зану́стж и да зану́стжж), гл. д. Оставямъ занемарено, безъ глдане, занемаривамъ; занустиж, оставять въ небреженіи. *Занустижж си работж-тж. Занустижжж лозе-то, та ся развалило.*

Занчелѣж, ишь, — лиль, гл. д. свр. Въ пѣсьнъ:

Замрѣжили мрѣжъ у поле,
Запчелили пчелинъ горж,
Па хванжли младо дѣче.

*Занчѣна, с. м. Т. Забитинъ, забчина.

*Занъ, в. забтъ.

Занѣ́хвамъ и занѣ́хювамъ (да занѣ́хж), гл. д. Затыкамъ, забождамъ, втыкамъ; занѣхивать, вобывать, втыкати. — мя, гл. стр. Бывамъ занѣхжтъ; занѣхиваться, вобываться, втыкаться.

Занѣ́хж, емь, — ижлъ, гл. свр. отъ занѣ́хвамъ. Да затыкж, да забодж, да втыкж; занѣхжтъ, занѣхжтъ, всѣнутъ, воткнутъ. — ижтый, прич. стр. Затыкнжтый, забоденый, втыкнжтый; занѣхжтый, занѣхжтый, всѣнутый, воткнутый.

Занѣ́хтѣвамъ (да занѣ́хтж), гл. ср. Закачамъ да пѣхтж; начинать пѣхтѣть. — мя, гл. взвр. Дышж тяжко отъ скоро ходеше, отъ тичане; занѣхжтъся, задыхжтъся.

Занѣ́хтѣване, с. ср. отъ занѣ́хтѣвамъ и занѣ́хжтъся.

Занѣ́хтж, ишь, — тѣлъ, гл. ср. отъ занѣ́хтѣвамъ; занѣхжтѣть.

Занѣ́шкамъ, гл. ср. свр. Да закачж да пѣшкамъ, да застенж; застойати, застенати.

Занѣ́тамъ, гл. свр. отъ занѣ́твамъ.

Занѣ́твамъ и занѣ́түвамъ (да занѣ́тамъ), гл. д. Пытамъ за одно за друго, за да научж нѣчто.

Занѣ́тване и занѣ́түване, с. ср. отъ занѣ́твамъ.

Занѣ́твѣчь и

Занѣ́тинжкъ, с. м. Който чето и много занѣтыва.

Занѣ́щвамъ и занѣ́щювамъ (да занѣ́щж), гл. д. Казвать и занѣщивамъ, завалиамъ съ пѣть, съ насыпъ, за да прѣградж водж-тж да не тече, затлачвамъ, прѣставямъ, подпыщвамъ; занѣржживать, занѣржжати, опѣржживать. *Занѣщжжмы дола.*

Занѣ́щване и занѣ́щювание, с. ср. отъ занѣ́щивамъ; занѣржживание.

Занѣ́щж, ишь, — щиль, гл. свр. отъ занѣ́щивамъ; занѣржжати, опѣржжати. — щеный, прич. стр. Затлаченый, подпыщеный, прѣставеный; занѣржженный, опѣржженный.

Занѣ́ивамъ и занѣ́ивувамъ (да занѣ́ивж), гл. д. Занпнамъ: 1) Закачамъ, задрѣвамъ, за

чебрьсвамь; задѣвѣть, зацѣплять. *Запѣжъ си дрѣжж-тж о трѣнь.* 2) Затварямь, закличамь. *Запѣжи врата-та да ся не хлопатъ.* 3) Вдигамь бръзака на пушкѣхъ, на пищовѣхъ, чектисвамь; взводити курокъ. *Запѣжъ пушкѣж-тж и грѣмѣжъ възъ него.* 4) Захващамь пѣкого, та му некамь успѣло нѣчто, заинамь, запрягамь, записамь; капиочить, кучитьсѣ. *Запѣжъ мя е да му дамь еде-что-си.* — *мѣя, гл. възвр. и ср.* по знаменованне-го.

Запѣжъ, ешь, — нжль и — нѣхъ, — пѣль, гл. *свр.* отъ запѣивамь. — нжтый и запѣтый, *прим. стр.*

Запѣивамь (да запѣжъ), гл. *д.* Закачамь да пѣжъ; зацѣвѣть. *Сега запѣжъ за прѣносъ.* *Запѣжъ пѣсень;* затянули пѣсню.

Закачи си златѣхъ люлкѣхъ,
Че си гуди млада Бога,
Катъ го гуди, залюлъ го,
Залюлъ го, присива го,
Присива го, запѣва му. *Пѣс.*

Запѣиване, с. *ср.* отъ запѣивамь.

Запѣеть, с. *ж.* Запѣиваше.

Запѣивамь, гл. *мжкр.* отъ запѣжъ.

Запѣивамся и **запѣиваемся** (да ся запѣимъ), гл. *об.* 1) Закачамь да ся пѣжъ; зацѣиваться. 2) Пушчамь пѣжъ, покрывамся съ пѣжъ; вспѣиваться, напѣиваться, напѣивать. *Запѣивался отъ надъ.*

Запѣиване и **запѣивоване,** с. *ср.* отъ запѣивамся.

Запѣивжъ (да ся), ишь, — нился, гл. *свр.* отъ запѣивамся; запѣивитесь, вспѣивитесь, напѣивитесь, напѣивѣть.

Запѣветъ, ишь, — стѣль, гл. *д. свр.* Да закачъ да пѣветъ; зазаконити, зазаконичити.

Запѣжъ, ешь, — пѣль, гл. *свр.* отъ запѣивамь. Да запожъ; запѣть.

Запѣждъ, ишь, — дилъ, гл. *свр.* отъ запѣивамь.

Запѣждамь (да запѣждъ), гл. *д.* Подкачамь да пѣждъ. *Какъ възъ мя е запѣждилъ!*

Запѣжтвямся и **запѣжтвямся,** запѣжтвямся (да ся запѣжтжъ), гл. *об.* Тръгамь на пѣть, за пѣйдѣ, унѣтвямся; пускатъсѣ въ дорогю.

Запѣжтжъ (да ся), ишь, — тился, гл. *свр.* отъ запѣжтвямся и запѣжтвямся.

Запѣята, с. *ж.* Бѣльгъ въ инемо-то, който показва, дѣ трѣбва да ся поспира гласъ-тъ, когато ся чете, и ся изображава така (); запѣята. *Пѣше съ запѣятаи.*

Запѣтый, ть, та, то, *пр.* Запѣтый, който мѣчно зима, мѣчно ся учи, обутый. *Веле е запѣтъж, мѣчно ся учи.* — то, *пр.* Мѣчно, тяжко, успѣло. *Работа-та му врѣви на запѣто.*

Зара, с. *ж.* Стрѣла, прѣтчка, шпѣ свѣтлпна; лучъ. *Мѣсячина-та заръ даде да огрѣе.* *Слънце-то заръ дава,* изгрѣва.

Па ся качи Денко юнакъ,
Та отиде на истока,
Дѣка слънце заръ дава,
Мѣсячинка рогъ подава. *Пѣс.*

— *Глядамъ нѣчто на заръ-тж,* дрѣжжъ го издигнжто срѣщж свѣтлинж-тж, та го глядамъ.

Заработвамь и **заработувамь** (да заработжъ), гл. *д.* Закачамь да работжъ; начинать работать. *Заработилъ съмь отозаранжъ.*

Заработжъ, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ заработвамь.

Заравнивамь (да заравнижъ), гл. *д.* Заравнивамь.

Заравниване, с. *ср.* отъ заравнивамь. Заравниване.

Заравнижъ, ишь, — нилъ, гл. *свр.* отъ заравнивамь и заравнивамь; заравниять, заравниять. — негый, *прим. стр.* Изравниный; заравниенный, заравниенный.

Заравниамь (да заравнижъ), гл. *д.* Заравнивамь: 1) Закачамь да равнижъ; начинать равниять. 2) Съ засыпване, затрупване или заглаждане правъ нѣчто отгорѣ равно; заравнивать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь заравнець; заравниваться.

Заравниане, с. *ср.* отъ заравниамь. Заравниване; заравнивание.

Заравнямь (да заравнижъ), гл. *д.* Заравнямь: 1) Подкачамь да ровнижъ; начинать рыть. 2) Засыпвамь съ земжъ или съ друго нѣчто, загребвамь; зарывать. *Заравнямъ лозжата.* 3) Обсыпвамь съ нѣчто, запрѣтвамь; обсыпять.

Ако султана хванемъ,
Съ имаше щж вы заровнижъ. *Пѣс.*

4) Загробвамь, законамь, погребивамь; хоронить. *Заровнижъ го младъ и зеленъ.* 5) Правъ злочестенъ пѣкого съ нѣчто. *Оженижжъ мя, та мя заровнижъ.* — *мѣя, гл. стр.* и *возвр.* спорядъ разума на рѣчь-тж. — *Който мѣчяшь, заравнитъ гл. Ровъ изрови, себе-си зарови. Заровниять като свижи въ лайна (въ гюбре).*

Заравниане, с. *ср.* отъ заравниамь.

Зарадвамь и **зарадувамь,** гл. *д. свр.* Да направъ пѣкого да ся радва, да възрадвамь; обрадовать. *Ты мѣне зарадвалъ, а Господь тебе.* — *мѣя, гл. възвр. свр.* Да ся възрадвамь; обрадоваться. *Зарадвася, като мя видѣ.* *Зарадва му ся като кравжъ на мрътво телъ.* *Зарадвался до уши.* — *вагый, прим. стр.* Възрадвагый; обрадованный.

Зараді, *прѣдл.* По-часто ся казва зарады:

1) Поради, по причинѣ на, спорядъ, спротивъ; ради, по причинѣ. *Заради тебе и азъ тягълъ; ради тебѣ и я терилю.*
2) За; дѣя. *Заради васъ залѣгамъ; дѣя насъ стараясь. Заради това, поради това, затова; посему.*

Зарадь, прѣдл. Заради. *Зарадь босилкака поливать и щира.*

Зарадьвамъ (да зарадьж), гл. д. Изработвамъ, уработвамъ, изслужвамъ, специалвамъ; зарабатывають, зарабатывають. *Ничто не зарабатывали, ничто не имъ дали.*

Зарадьване, с. ср. отъ зарадьвамъ.

Зарадьж, ешь, — дѣлъ, гл. свр. отъ зарадьвамъ. Да изработж, да уработж, да изслужж, да специалж; заработать, вырабатывать.

Зарадьж, ишь, — дѣлъ, гл. свр. отъ зарадьвамъ.

Зарадьжамъ (да зарадьж), гл. ср. и

Зарадьжамся (да ся зарадьж), гл. об. Застанамъ, залѣгамъ за нѣкого, за нѣчто. *Нѣма кой да заради (да ся заради) за насъ. Чтото смеъ зарадили да е благо-словено!*

Зарадьжане, с. ср. отъ зарадьжамъ и зарадьжамся.

Зарѣждамъ (да ся зародж,) гл. об. Добывамъ си рожбж. *Съ челядь да ся зародить.*

Зарѣждамъ, гл. свр. отъ зарѣждамъ.

Зарѣждамъ и **зарѣждавамъ** (да зарѣждамъ), гл. д. Подкачамъ да раждамъ.

Заразвѣлвамъ, гл. д. свр. Да закачж да развалямъ.

Заразговорямъ, гл. д. свр. Да подкачж да разговорямъ, да раздумвамъ. *Да ся заразговорямъ*, гл. вж. свр. Влизамъ въ разговоръ съ нѣкого, заприказвамъ, сприказвамъ.

Заразграждамъ, гл. д. свр. Да закачж да разграждамъ.

Зараздавамъ, гл. д. свр. Да подкачж да раздавамъ.

Заразказвамъ, гл. д. свр. Да начепж да разказвамъ; начать разказывать.

Заразпирямъ, гл. д. свр. Да подкачж да разпирямъ.

Заразпиривамъ, гл. д. свр. Да подкачж да разпиривамъ.

Заразтакамъ (да ся), гл. об. свр. Да подкачж да ся разтакамъ.

Заразтурямъ, гл. д. свр. Да подкачж да разтурямъ.

Зарана, нар. Зарань. *Зарекъ, порекъ до зарана.*

Заранка, нар. ум. отъ зарань. Утрѣчка.

Зарань, нар. Утрено врѣмя, сутреиж, сутрень,

отсутра, утромъ; утромъ. *Азъ ставамъ зарань рано.*

Иди речи, Димитро-ле, мамѣ си
Да ти пуца зарань, вечерь на водж. *Пѣс.*

*Който ся зираць смѣе, вечерь плаче.
Зарань ляца, вечерь мерджемекъ.*

Младость е, либи, като росицж:
Зарань иж има, денъ иж пѣма. *Пѣс.*

Зарань, с. ж. Начяло-то, прѣви-ти часове на деня, утро, утрена, сутрепа, сутрень; **утро**. *Тѣж зарань станижъ рано. Вчерашна-та зарань бѣ студена. Зарань-тж, господарь, вечерь-тж говядарь.*

Зарань, нар. Зарана, утрѣ, сутра, взорѣ, заутрѣ, заутрѣ; зѣвтра. *Зарань щж отидж на пжтъ. Днесъ бахъ, зарань тахъ. Днесъ, зарань, докль ти чокне махалджина на врата-та.*

Зарань-вечерь. Раст. цвѣтие *Convolvulus*, разцвѣтванася вечерь, кога зайде слънце-то, а зарань, кога огрѣе слънце-то, ся свива; зурна, пукъ; **внюпѣкъ**.

Зарань-тж, нар. Неж зарань, сутрень-тж.

***Зарарѣна**, пр. неизм. *Т.* 1) Что докарва зараръ, пагубж; **убыточнѣй**, **накладнѣй**. 2) Който има зараръ, загубж. *Азъ съмъ зарарѣна отъ тѣжж стокж.* 3) Что докарва врѣдь, врѣднѣй. *Таа думя не е зарарѣна.*

***Зараръ**, с. м. *Т.* 1) Загуба, пагуба, щета зѣанъ; **убытокъ**, **потѣря**, **накладъ**. *Продадохъ стокж-тж на зараръ. Съ зараръ накладно.* 2) Врѣдь; **вредъ**. *Нѣма зараръ, не врѣди. — За парж работа, зе двѣ зараръ. Кларъ до глезнѣ, зараръ до колѣнѣ. Зараръ става по кжра, а е кжци му е кажжра.*

Зарарѣж, ишь, — рѣлъ, гл. свр. отъ зарарѣвамъ.

Зарарѣвамъ (да зарарѣж), гл. д. Губж отъ проданъ нѣчто, имамъ, правж зараръ, зѣанъ **имѣть** **убытокъ**. *Зарарѣжъ пѣтдесѣтъ гроша отъ конъ.*

Зарарѣване, с. ср. отъ зарарѣвамъ.

Зарѣствамъ, **зарѣстнувамъ** и **зарѣстнувамъ** (да зарѣстж и да зарѣстнж), гл. ср.

1) Начпнамъ да растж. *Зарѣстла му брада, побѣла го е брада; у негѣ бородъ пробивается* 2) **Обраствамъ**; **зарѣстать**, **пѣростать**. *Градина-та е зарѣстла съ буранъ.* 3) За порѣзано на животно и о. чезнато на дрьво, на растение: захващаме, **закживѣвамъ**, **закживямъ**; **зарѣстать**, **закживѣвать**. *Порѣзано-то зарѣсте.* 4) Прикрѣпямъ, залѣпямъ, приплативамъ ся до нѣчто, като да съмъ **врастнжлъ** въ него.

Зарѣстване, **зарѣстнуване** и **зарѣстну-**

ваше, с. ср. отъ зарáствамъ и зарáст-
пúвамъ.
арáстнж, ешь, — нжль, и
арáстж, ёшь, — рáстохъ, — рáслъ, гл.
свр. отъ зарáствамъ и зарáстпáвамъ.
арáстпáвамъ (да зарáстж), гл. ср. За-
рáствамъ.
арáтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ зарá-
тпáвамъ.
арáтпáвамъ (да зарáтж), гл. ср. Начп-
намъ да рáтж, зарáтпáвамъ.
арвамъ (да зáрнж), гл. д. в. зр́вамъ,
зр́вамъ.
Зарделина, с. ж. Зарзала, зарзална, зарза-
луйка: 1) Овоцце *Armenica vulgaris*,
капсина; абрикóсъ. 2) Дрýво, что рáжда
тона плодъ; абрикóсовое дéрево.
Зардншáвъ, с. м. Един коренне, съ конто
боаджнн-ти боадпешвъ жльто.
Заревáвамъ (да заревж), гл. ср. 1) Зака-
чнамъ да ревлж; начпнать ревлтъ. *Теля-
то, като види кравж-тж, зареве. Заре-
валъ като бжкъ.* 2) Запáквамъ, пзпáквамъ,
пзревáвамъ нжж-тж; заревтъ, завонйтъ.
Заревáваше, с. ср. отъ заревáвамъ.
Заревъ м́сяць. М́сяць Августъ, Егусъ,
Агостъ.
Заревж, ёшь, — вáль, гл. свр. отъ заре-
вáвамъ; заревтъ, завонйтъ.
Зарезж, ишь, — зиль, гл. свр. отъ заре-
зпáвамъ.
Зарезпáвамъ (да зарезж), гл. д. Заключамъ,
затварямъ п́что съ резе.
Зарéквамъ и зарéкувамъ, гл. мн-кр. отъ
зарекжъ.
Зáрекъ, с. м. 1) Заричанне, заречъ. *Зарекъ,
порекъ до заранж.* 2) Болестъ като урокъ.
Зарекж и заречж, чешъ, — рéкохъ,
— рéклъ, гл. свр. отъ заричнамъ.
Заречёнъй, пъ, на, по, като пр. Когото
сж зарекли или който ся е зарекълъ отъ
п́что — *Заречено имане*, на коего е наре-
чено да не ся подава кому и какъ да е, а
както му е наказано; кладъ съ зарóкомъ.
Заречъ, с. м. Зарекъ: 1) Кога ся зарече п́-
кой да не прави вяче п́что, заричанне,
туйбе; зарóкъ, зареканне. 2) Проговаряне
за п́что. *Не дава заречъ*, не дава да ся
продума.
Зарзавáна и
Зарзавáнка, с. ж. Птица *Coracias*, ешна
гарга, сипековица, сипавица, кокаръ гарга,
граговецъ, звъздовранка, модра чавка, пез-
дровапка; сивоворонка. — *Остави го тжж
зарзаванж*, тона ахмагъ.
Зарзавáтець, ум. м. отъ зарзавáтъ.
Зарзаватч́йка, с. ж. Когато продава зарза-
вать, бурнапарка; продавщица зéлени.

*Зарзаватч́на, с. м. Т. Който продава зар-
завать, бурнапаръ; продавщикъ зéлени,
зеленщ́къ.

*Зарзавáтъ, с. м. Т. Зеленчукъ, бурянъ
за идеше; огородная зéлень

Зарзалá,

Зарзалина и

Зарзалуйка, с. ж. Зарделна.

Зарп́вамъ и зарп́нувамъ (да зарп́ж),
гл. д. 1) Закачамъ да рннж. 2) Загрибамъ
съ п́что, нарп́вамъ; загребáтъ. *Зарпнн
съ лопатж-тж п́съжж.* 3) Зарывамъ.

Зарп́ваше и зарп́нуваше, с. ср. отъ зар-
п́вамъ.

Зарп́нж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ зарп́-
вамъ; загрéсть. — патый, прич. стр.
Загрéбенъй, п́рпнатый; загрéбённъй.

Зарп́чнамъ (да зарекж, зарéквамъ), гл. д.
Отричамъ п́кого отъ п́что; зарекáтъ, зарекáтъ на-
лагáтъ зарóкъ. *Баца ми мя е зареклж
да не купувамъ ничто на в́рж. За-
рекохъ Стояна отъ вино. — мя, гл.
възвр. Правж заречъ, давамъ си думж да не
правж вяче п́что, покаявася, отричамся
отъ п́что, сторвамъ туйбе; зарекáтъся,
давáтъ обéтъ. *Зарекохся да не пнжж; я
зарéкъся, заказáлся пнть, паложиль на
себя зарóкъ не пнть. Зареклж съмъ ся
отъ вино. Зареклж поль да не р́же
гольми пор́заници. Зареклж да не
пне водж. Зареклжся баба Неда да не
пне вино, и ся заселила въ земника.
Зарекло ся кучя да не гложде кокаль.
Зареклжся свинна да не рови въ калъ.
Зареклжся свинна да не кáде говна, п́р-
скокнжла плетъ, изкала пята.**

Зарп́чнаше, с. ср. отъ зарп́чнамъ и зарп́-
чнася. Заречъ, зарекъ; зареканне, зарóкъ.

Зáрно, нар. Рано утрпнж, въ зоры; рано,
при разевтъ, на разевтъ. *Зарно, зар-
но станжла та отпшла на водж.*

Зáрнж, ешь — нжль, гл. свр. отъ зáрвамъ.
Да зр́вж.

Зарóбвамъ и зарóбувамъ (да зарóбж), гл.
д. Заробавамъ.

Зарóбж, ишь, — биль, гл. свр. отъ заробпá-
вамъ и зарóбвамъ; пльнйтъ, порáбо-
тйтъ. — бенъй, прич. стр.; пльнён-
нъй, порáбощённъй.

Заробпáвамъ (да заробж), гл. д. Заробвамъ:
1) Хващамъ, зпмамъ п́кого робъ; брать
въ пльнъ, пльнйтъ, порáбощётъ. 2) Цъ-
пáвамъ, назарпáвамъ, глави́вамъ слугж.
— мя, гл. възвр. Ставамъ като робъ.
Заробилж съмъ ся да работж.

Заробпáваше, с. ср. отъ заробпáвамъ.

Зарóбвамъ и зарóбувамъ, гл. мн-кр. отъ
зарóбжъ.

Заровништъ, с. м. 1) Който прави, конае гробовы, гробарь; могильникъ, могилкопатель, могильякъ, могильщикъ. *Заровнищи-ти безъ пары шьтатъ. Заровнищи-ти безъ пары желятъ. Заровнищи-ти подъръ пона връзатъ. И заровнищи-ти заравятъ.* 2) Който заравя пѣго, прави го злочестень съ пѣчто. *Гьди заровнику и'сдни!*

Заровѣж, ишь, — ишь, гл. свр. отъ зарѣвамъ; зарѣтъ, обсыпнать, похоронитъ. — венчій, прич. стр. 1) Засыпанный, загребенный; зарѣтый. 2) Обсыпанный; обсыпанный. 3) Загребенный, закопанный, погребенный; похороненный.

Зародѣ (да ся), ишь, — дѣлся, гл. свр. отъ зарѣждаемъ.

Заронивамъ и **заронювамъ** (да заронѣж), гл. д. Подкачамъ да ронѣж. — *Заронилъ съзыи*, плаче.

Долѣтели ми съ три бѣли гълѣби
И си застанкли на бѣлж-тж лозж;
Съ крыле затрещяли, двѣта заронили,
Цвѣта заронили, ризж наирашили. *Пѣс.*

Заронѣж, ишь, — ишь, гл. свр. отъ заронивамъ.

Заросѣ, — сѣло, гл. свр. отъ заросѣва; замороситъ (о мѣлкомъ дождѣ).

Заросѣж, ишь, — сѣлъ, гл. д. свр. Да подкачж да росѣж, да пуцямъ росѣж.

Самовила говораше:
Щѣ заросѣж ситѣж росѣж,
Щѣ надоѣж мжжеко дѣти. *Пѣс.*

Заросѣва (да заросѣ), гл. безл. 1) Подкача да роси, да вали роса. 2) Прѣвалава, вали попѣгога роса.

Зарошнавѣвамъ (да зарошнавѣж), гл. ср. Ставамъ рошнавѣ, космать; космѣтѣтъ.

Зарошнавѣжж, ешь, — вѣлъ, гл. свр. отъ зарошнавѣвамъ; окосмѣтѣтъ, покосмѣтѣтъ.

Зарукамъ, гл. свр. отъ заруquamъ.

Заруquamъ и **зарукувамъ** (да зарукамъ), гл. ср. Закачамъ да рукамъ, завѣквамъ, захоквамъ.

Зарумѣнѣж, ишь, — ишь, гл. свр. отъ зарумѣнамъ.

Зарумѣнамъ (да зарумѣнѣж), гл. д. Правѣж румѣно, зачервивамъ.

Мѣтѣкло рѣдѣ въ босилакъ,
Простѣкло ноги въ карамфилъ,
Зарумѣнило образы. *Пѣс.*

— мси, гл. възвр. Зачервивамъ, ставамъ румѣно; зарумѣниваться.

Заручѣж, ишь, — чѣлъ, гл. свр. отъ заручѣвамъ.

Заручѣвамъ (да заручѣж), гл. ср. Закачамъ да ручѣж въ вѣщкѣ-ты знаменова-

ниа на рѣчь **ручѣж**. *Ето ти и рѣката заручала, заручала и придошла черта, буйна.*

***Зарфѣ**, фове, с. м. Т. 1) Сребряна или отъ друго пѣчто чашка, въ коикто турнати чашникъ съ кафе, за да не пари като съ дръжи. (*Сребряни зарфосе.*) 2) Вѣсако пѣчто което служи, за да си турна въ него друго пѣчто за да ся назѣ; **футляръ**. *Зарфѣ на сакамъ.* 3) Отъ книгж кпсина за турнати въ неж писмо, пликъ; **накѣтъ**, **конвѣртъ**.

Зарѣвѣвамъ (да зарѣвѣж), гл. д. 1) Подкачамъ да рѣвѣж; **закусывать**. *Вижъ го какъвъ е зарѣвалъ комата.* 2) Захаввамъ ухаивамъ; **укусивать**. *Зарѣва мя кучя. Зарѣвалъ го за рѣжж-тж, на стиска* — *мѣя*, гл. стр. Бывамъ зарѣванъ; укусивать.

Зарѣвѣване, с. ср. отъ зарѣвѣвамъ.

Зарѣвѣж, ешь, — вѣлъ, гл. свр. отъ зарѣвѣвамъ; **закусить**, **укусить**. — **ваный** прич. стр. Захаванный, ухаиванный; **закушенный**, **укушенный**.

Зарѣгамъ, гл. свр. отъ зарѣгвамъ.

Зарѣгвамъ и **зарѣгувамъ** (да зарѣгамъ), гл. д. 1) Начинамъ да рѣгамъ. 2) Съ рѣгане набугвамъ, вваривамъ, втыкамъ.

Зарѣжж (да си), ешь, — жѣлся, гл. свр. отъ зарѣжѣваемъ.

Зарѣжѣваемъ (да си зарѣжж), гл. об. 3) кучя: **закачамъ** да ся рѣжж; **начинатъ скѣлнться**, **огрызѣтъся** (о собѣкѣ). *Кучя то ся зарѣжжи. Зарѣжжали съ ся какъ кучета.*

Зарѣжѣване, с. ср. отъ зарѣжѣваемъ.

Зарѣжѣвамъ и **зарѣсувамъ** (да зарѣжж), гл. д. Подкачамъ да рѣжж; **начинатъ крѣпнть**. 2) гл. ср. За дѣждъ: **запрѣквамъ** **начинамъ** да валиж по малко и ситво; **дождѣ**, **начинатъ мороситъ**, **замороситъ** *Зарѣси дѣждѣ. Зарѣсен*, като гл. без. **Закачи** да рѣси, да вали дѣждѣ.

Зарѣсж, ишь, — сѣлъ, гл. свр. отъ зарѣсвамъ.

Зарѣтж (да ся), ишь, — тѣлся, гл. свр. отъ зарѣтѣваемъ.

Зарѣтѣваемъ (да ся зарѣтж), гл. об. Пчинамъ да ся рѣтж.

Зарѣивамъ (да зарѣивж), гл. д. **Заривамъ** 1) **Закачамъ** да рыжж, да ровжж. 2) **Заривамъ**; **зарыватъ**. *Зарый го съ пѣсѣжж* — *мѣя*, гл. стр. и *възвр.* **Зарывамъ** пѣчто, въ пѣчто.

Зарѣиване, с. ср. отъ зарѣивамъ.

Зарѣивамъ, гл. свр. отъ зарѣиввамъ; **зарыватъ**; **начѣтъ рывать**, **блевѣтъ**.

Зарѣиввамъ и **зарѣивувамъ** (да зарѣивамъ), гл. ср. 1) **Начинамъ** да рыгамъ, да ся урѣ-

вамь; начинать рыгать. 2) Закачямь да рыгамь, да блювамь; начинать рвать, блевать.

ры́тамь, гл. свр. отъ зары́твамь; забрыкаться, залыгаться.

ры́твамь и **зары́тучамь** (да зары́тамь), гл. д. Закачямь да рытамь; начинать брыкаться, начинать лягать — *мси*, гл. вз. Подбачамы да ся рытамы. *Конне-ти ся зарытамх.*

ры́иж, ешь, — *рыль*, гл. свр. отъ зары́ивамь. Да заровых, да зарниж; зарыть. **Зары́итый** и — **ры́иеный**, прич. стр. Заровенный, зарнижтый; зарытый. *Зарыена му е глава-та.*

ры́имь, — *мбло*, гл. свр. отъ зары́ива.

ры́ива (да зары́имь), гл. безл. Подкача да рыми, завалѣва, залетѣва, засышва.

ры́ижж, ешь, — *рѣзалъ*, гл. свр. отъ зары́ивамь; зарѣзать, нарѣзать, надрѣзать, наскѣчь; покінуть, бросить. — **рѣзаный**, прич. стр. 1) Засѣченый; зарѣзанный, надрѣзанный, нарѣзанный. 2) Оставенный, напущенный, парасанный; покінутый, брошенный.

ры́изимь, с. м. 1) Имя, дадено на Святый Трифонъ, покровитель на лозна-та, *Св. Трифонъ зарѣзанъ*, зачото на неговый день, пръвый Февруарина, зарѣзвать лозна-та. 2) Това имя ся употрѣбыва още въ изречение: *умрѣлъ харизанъ, та осталъ зарѣзанъ*, което ся казва за отговоръ, кога ибкой попка да му харяжътъ ибчто; подарит-то померъ, а осталея въ живыхъ братъ его купи. Подарить уѣхалъ въ Парижъ, а осталея одиъ купишь. *Зарѣзанъ* отъ зарѣзваше на рабушь, кога ся дава ибчто.

Зарѣивамь и **зарѣивучамь** (да зарѣижж), гл. д. 1) Закачямь да рѣижж; начинать рѣзать, зарѣзывать. *Зарѣивамы лозна-та.*

2) Съ рѣзание турямъ, правжъ бѣлѣгъ, зарѣзъ на ибчто, заспичамь; дѣлатъ ножѣмъ зарѣбку, зарѣзывать, зарубать, нарѣзывать, надрѣзывать, наскѣкать, нарубать.

Прѣмѣри го и зарѣжи до дѣто стига.

3) Съ рѣзание бѣлѣжнамь ибчто вмѣсто шемо (за копто не знажтъ да пиныжтъ). *Зарѣжи на рабуша колко ти давамь.* 4) Съ особенъ видъ банаше цѣриж дѣнаво или клинаво дѣтя; застрѣгвамь. 5) Оставямь, напущамь, парасвамь; кидать, бросать, пренебрегать. *Зарѣза всишко, та отиде.*

— *мси*, гл. стр. и вьзвр. спорядъ разума на рѣчь-тж. — *Ножь-тъ зарѣзва*, така е остъръ, дѣто да ся досягне до края на длань-тж, както обыкновенно опытывать ножъ, и зарѣзва кожихъ тж.

Зарѣивание и **зарѣивуание**, с. ср. отъ зарѣивамь.

Зарѣзка, с. ж. и

Зарѣзъ, с. м. Мѣсто на ибчто, дѣто е зарѣзано, заскѣж; зарѣбка, зарѣбина, вырубка, парубка, нарубъ, нарѣзка, нарѣзъ, наскѣка.

Зарѣивамь и **зарѣивувамь** (да зарѣижж), гл. д. Закачямь да рѣиных, зачесвамь; зачесывать.

Зарѣижж, ишь, — *шилъ*, гл. свр. отъ зарѣивамь; зачесать.

Зарѣивамь и **зарѣивучамь** (да зарѣижж), гл. д. Закачямь да рѣижж; начинать рубить, обшивать край у ткапи. *Зарѣивла съмь кривж, та брѣзамь да иж порѣижж.*

Зарѣижж, ишь, — *биль*, гл. свр. отъ зарѣивамь. — **беный**, прич. стр.

Зарѣжа и **зарѣжчка**, с. ж. 1) Зарѣжъ, заповѣдъ, повелана, повеленне; приказаніе, повелѣніе, порученіе. 2) Зарѣжъ.

Зарѣжъ, с. м. 1) Зарѣжчано на работникъ да направи ибчто, или на трѣговецъ за стокж, порѣжжа; заказъ. *Далъ съмь зарѣжъ за обуца.* 2) Заповѣдъ или порѣжчаше ибкому ибчто, зарѣжа, зарѣжжа; порученіе. *Имамь зарѣжъ да направжъ сдѣчто-си.* 3) Зарѣжа, зарѣжжа, заповѣдъ, повеленне, повелана; приказаніе, повелѣніе. *Има царекъий зарѣжъ никоий да не носи орѣжже.*

Зарѣжчамь и **зарѣжчвамь**, гл. д. 1) Порѣжчамь да ми направятъ ибчто; заказывать. *Зарѣжчалъ си шиклж.* 2) Казвамь ибкому, наряджамъ го да направи ибчто; поручать. *Зарѣжчалъ Драгою да ми купи ибчто.* 3) Заповѣдамь, повелавамь, наряджамь, заурѣивамь; приказывать. *Господарь-тъ ми е зарѣжчалъ да го чакамь тука.* *Показили магаря-то на сватѣж, на му зарѣжчили да си земе и самара.*

— **чаный**, прич. стр. *Така шапка е зарѣжчана.* *Зарѣжчано ми е да стож тука.*

Зарѣжчание и **зарѣжчание**, с. ср. отъ зарѣжчамь и зарѣжчвамь.

Зарѣя, с. ж. 1) Лъскави облаци сутренж на изтокъ и вечеръ на западъ. 2) Зара; лучъ.

Зарѣяда, с. ж. Голы, остры камяны скалы, зжбери, грамада.

Зарѣяда, с. ж. *Работятъ на зарѣяда*, замѣпница, работятъ всички-ти у одного, доклѣ ся сврши неговата работа и послѣ у другий, у третий, доклѣ еж изрядятъ всички-ти.

— *Ивжтъ на зарѣяда*, едни ивжтъ, послѣ слѣдъ тѣхъ другы ся рядятъ да ивжтъ; перенѣваться. — *Иванж на зарѣяда*; переклячное ибнне.

Зарѣядж, ишь, — *дѣлъ*, гл. свр. отъ зарѣядамь и зарѣядивамь.

Зарѣядамь и **зарѣядивамь** (да зарѣядж),

гл. д. 1) Закачамь да ридж. 2) Начинямь открай и изриждамь венчы-ты съ нѣчто. *Заряди село-то и изгоди венчы-ты кжици. Заряди сватовы-ты и дари венчы-ты.* — мси, гл. *взвр.* Радимей единь по другъ да врѣшимь нѣчто; чередоваться.

Засадж, ишь, — дѣль, гл. *свр.* отъ засаждамь и засади́ваамь; засаждѣть, насаждѣть. — дѣнтьй, *прич. стр.* Пасаденъй съ нѣчто; засаженый, насаженый.

Засаждамь и **засади́ваамь** (да засадж), гл. д. 1) Подкачамь да садж; засаживать. 2) Насаждамь съ нѣчто; засаживать, насаживать. *Засадижъ градиж-тж съ лукж.*

Засаждане и **засади́ванне**, с. *ср.* отъ засаждамь и засади́ваамь; засаживанне.

Засакамь, гл. д. *свр.* Да подкачж да сакамь, да запскамь.

Засамѣнъй, иъ, на, по, *пр.* Прѣмрѣльйй, прѣпесенъйй, захласнѣтъйй, полумрътъвъйй отъ болѣсть.

Засбѣрамь, гл. д. *свр.* Да закачж да сбѣрамь.

Засбѣрамь и **засбѣрювамь** (да засбѣрж), гл. д. Начинямь да сбѣрж, заговарямь, проговарямь; начинать говорить.

Постигнжлася хубава Еана,
Постигнжлася на день Велидень,
Кръстила ми ся на день Гергевъ-день,
Засборвала ми на день Спасовъ-день,
Заходила ми на день Петровъ-день. *Пѣс.*

Засвѣлнамь, гл. д. *свр.* Да закачж да евалнамь, да засннамь.

Засвѣтж (да ся), ишь, — тилея, гл. *об.* Да ставж сватъ.

Засвѣвамь, гл. д. *свр.* Да закачж да свѣвамь. *Засвѣважъ чрапа.*

Засвѣрвамь, **засвѣрювамь** и **засвѣряамь** (да засвѣрж), гл. д. и *ср.* Закачамь да свѣрж; заигрывать на чѣмъ, начинать свистать, свистѣть. *Засвири гайдж. Засвири вътръ-тж. За парж засвириа, за пять не мжкъва.*

Засвѣрванне, **засвѣрюванне** и **засвѣрианне**, с. *ср.* отъ засвѣрвамь.

Засвѣрж, ишь, — риль, гл. *свр.* отъ засвѣрвамь; заиграть на чѣмъ; засвистать, засвистѣть.

Засвѣлкамь, гл. д. *свр.* Да подкачж да свѣлкамь.

Засвѣниж (да ся), ишь, — ийлея, гл. *свр.* отъ засвѣни́ваамь; засвѣститися.

Засвѣни́ваамь (да ся засвѣниж), гл. *об.* Засрамываемь; посвѣститися.

Засвѣткамь (да ся), гл. *об. свр.* Да закачж да ся свѣткамь; засверкать.

Засвѣтувамь, гл. *ср. свр.* Да закачж да свѣтувамь.

Засвѣтж, ишь, — тиль, гл. *ср. свр.* Да подкачж да свѣтж; засвѣтлѣть, заблестать. Да ся засвѣтж, гл. *об. свр.* Да подкачж да ся свѣтж; засвѣтлѣтися.

Засвѣтж, ишь, — тиль, гл. д. *свр.* Да подкачж да свѣтж.

Засдѣамь (да ся), гл. *об. свр.* Да ся задамь да ся покажж, да ся завидж; показаться.

Кога гледать по море-то,
Засдаделся инарешъ корабъ. *Пѣс.*

Засега, *нар.* Въ сегашне врѣмя; въ настоящее время. *Засега пивы-ты съ добры; въ настоящее время поля хороши. Засега това стига; это пока достаточно.*

Засѣлнамь, **засѣлювамь** и **засѣлнамь** (да засѣлж), гл. д. 1) Настаиваемь пѣйдѣта направямь село. *Засѣлжми село.* 2) Настаиваемь пѣкого пѣйдѣ, тамъ да сѣди поселять. 3) Паселываемь праздно мѣсто заселять. — мси, гл. *стр.* и *взвр.* Настаиваемь; поселятися. *Зареклася баба. Не да да не пие вино, и ся заселила в землика. Кога ся село засели и слѣчи ся поведоуж!*

Заселванне и **засѣлванне**, с. *ср.* отъ засѣлвамь и засѣлнамь.

Засѣлж, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ засѣлвамь и засѣлнамь; поселить, заселить — лентый, *прич. стр.*

Засѣлвамь и **засѣлювамь** (да засѣлж да засѣлж), гл. д. Давамь снлж, прависленъ, какъ; усилывать, укрѣплять. — мси, гл. *взвр.* 1) Добываемь снлж, ставамь и какъ на нѣчто; усилываться. 2) Наипнамь насилываемь да направжж нѣчто; дѣлаю усиле. *Засѣлжсся да прѣскочж тамж-то.*

Засѣлванне и **засѣлюванне**, с. *ср.* отъ засѣлвамь и засѣлювамь.

Засѣлж, ешь, — ижль, и

Засѣлж, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ засѣлвамь; усилить, укрѣпить. — лентый — лихтъйй, *прич. стр.*

Засни́ввамь (да ся засни́вж), гл. *об.* Начинямь да ся снѣвж; начинать снѣйтися. *Отдалечъ ся засниѣ село-то.*

Посни́ввамь отъ нѣчто. *Засниѣся да смѣе, отъ смѣжж. Не шра, не шра да та а кога вдигнж, засниѣся.* 2) За дѣт плачж до носни́вванне. *Дѣтя-то ся засниѣва.*

Засни́вванне, с. *ср.* отъ засни́ввамь.

Засни́вж (да ся), ешь, — иѣлея, гл. *свр.* отъ засни́ввамь; засниѣтися.

Засни́вж, ишь, — иѣлея, гл. *свр.* отъ засни́ввамь; засниѣтися.

Заспромаши́ваамь (да заспромаши́вж), гл. *ср.* Ставамь спромахъ, западамь, пзнадамъ бѣднѣть. — мси, гл. *стр.* *Отъ губе ся задлжжнѣва, отъ свитно ся заспрумашава.*

аспромаи́вание, с. ср. отъ заспромаи́вание.

аспромаи́аѣ, ешь, — ши́ль, гл. свр. отъ заспромаи́вание.

аси́чаемъ (да засѣкѣ), гл. д. 1) Начинамъ да сѣкѣ; засѣка́ть, заруба́ть. *Засѣкълъ сѣмь дръва отъ озаранк.* 2) Правѣ засѣкѣ, зарѣзъ на нѣчто за бѣлѣгѣ; дѣлать зарубку, заруба́ть, засѣка́ть, надруба́ть, парѣзывать, насѣка́ть. 3) Сѣкѣ нѣчто малко отгорѣ, подси́чаемъ; надруба́ть, надсѣка́ть. 4) Съ сѣчение вѣивамъ, заѣивамъ на наю едно нѣчто въ друго, закрѣивамъ; вруба́ть. *Засѣкожъ го въ дръво-то.* 5) За водѣ, вѣзипрамъ, та ѣ отѣивамъ на друго мѣсто.

Па разигра добра конна,
Та излѣнѣ на планинѣ,
Та засѣче вси-ты воды,
Вси-ты воды планичевы,
Планичевы, кладенчевы
И езеро непаято. *Пѣс.*

6) Правѣ засѣкѣ на пѣтъ, заваламъ го съ прѣсѣчены дръва, съ камъне и проч. за да не може да ся замине; заруба́ть, засѣка́ть доро́гу, дѣлать засѣку. 7) Разлѣивамъ коѣж-тѣ на нѣкое мѣсто на тѣло-то, та ся зачръивава тѣ и смѣди, подси́чаемъ, подси́чаемъ. 8) Въ пране не опирамъ добруѣ, та не ся избѣлывать дръхы-тѣ. *Засѣче дръхы-тѣ, та не можѣтъ да ся изперѣтъ.* — мся, гл. стр. Бывамъ засѣченъ; заруба́ться, засѣка́ться. *Клинѣ-тѣ ся засѣче, та останѣ въ дръво-то.* *Брадѣ-та ся засѣче, изхабисѣ,* та не сѣче хубаво. — *Засичамъ въ говорене-то,* заши́наемъ, заѣивамъ; заѣка́ться.

Заси́чане, с. ср. отъ заси́чаемъ.

Заска́мѣ, ишь — ми́ль, гл. свр. отъ заска́мѣвание. Да ся опѣж; напѣться.

Заска́ивамъ (да заска́мѣ), гл. ср. Опѣивамъ, напѣивамъ, пахлузѣивамъ, паплюскѣивамъ; напѣива́ться.

Заска́ивание, с. ср. отъ заска́мѣвание.

Заска́чивамъ и заска́чивамъ (да заска́чивамъ), гл. ср. Начи́намъ да скачамъ; запри́гивать. *Заскачка отъ радость.*

Заска́чивамъ, гл. свр. отъ заска́чивамъ; запри́гивать.

Заско́бѣ, ишь, — би́ль, гл. свр. отъ заско́бѣвание; заско́битъ. — бѣсѣтъ, прич. стр.

Заско́бѣвание (да заско́бѣ), гл. д. Сврѣивамъ, скачѣивамъ съ скобы; обхва́тывать ско́бами.

Заско́кѣ и заско́кнувамъ (да заско́кѣ), гл. ср. 1) Изпа́дамъ, па́мѣрѣивамъ нѣидѣ случайно; попада́ть. *Изгубилъми пѣтъ и заскокижъми въ едно мѣсто, дѣто*

ни назадѣ, ни напѣрѣдѣ. 2) Уловаивамъ въ нѣчто, въ нѣкоѣ работѣ, отдѣто да не можѣ да пѣлѣжѣ, или дѣто да не знаѣ какво да правѣ. *Заскокижъ въ приѣжѣ-тѣ.* 3) Като намъ нѣчто и го глѣтамъ, засѣдва ми, заѣкава ми въ грѣло-то, отѣива ми въ кривѣ-тѣ дунѣж. *Заскокижъ ми нѣчто въ грѣло-то, та мя ударѣ по грѣба да ми мине.* 4) гл. д. Напѣрамъ, заварѣивамъ нѣкого нѣидѣ; застава́ть. *Заскокижъ го на кладенеца, че си поаше конѣ.*

Заско́кѣ, ешь, — ижѣ, гл. свр. отъ заско́кѣ и заско́кнувамъ.

Заско́кѣивамъ и заско́кѣивамъ (да заско́кѣ), гл. д. Закачѣмъ да скокѣжѣ, заѣдѣличѣивамъ; начинѣтъ ѣекотѣть.

Заско́кѣжѣ, ешь, — щѣль, гл. свр. отъ заско́кѣивамъ.

Заскру́мѣ, ишь, — ми́ль, гл. свр. отъ заскру́мѣвание. — мѣнѣтъ, прич. стр.

Заскру́мѣвание (да заскру́мѣ), гл. д. Запѣивамъ, запарѣивамъ ранѣ съ скру́мѣ.

Заскру́мѣвание, с. ср. отъ заскру́мѣвание.

Заскрѣ́цаемъ, гл. свр. отъ заскрѣ́цаемъ; заскрѣ́титъ. *Да заскрѣцаемъ съ ножици; зачѣкавъ.*

Заскрѣ́цаемъ, и заскрѣ́цаемъ (да заскрѣ́цаемъ), гл. ср. Закачѣмъ да скрѣцаемъ; начинѣтъ скрѣтитъ. *Врата-та заскрѣцажѣ.*

Заску́бамъ, гл. свр. отъ заску́бамъ и заску́бамъ.

Заску́бамъ и заску́бамъ (да заску́бамъ), гл. д. Закачѣмъ да ску́бамъ; начинѣтъ вырѣва́ть, выдѣргива́ть.

Заскѣ́тамъ (да ся), гл. об. свр. Да закачѣжѣ да ся скѣтамъ, да ся зашѣрамъ; нача́тъ скѣтѣться.

Заскѣ́ивамъ и заскѣ́ивамъ (да заскѣ́ивамъ), гл. ср. Заскѣ́ивамъ, заскѣ́ивамъ, закачѣмъ да отскѣивамъ; начинѣтъ доро́жѣть. *Жито-то заскѣивѣ.*

Заскѣ́ивамъ (да заскѣ́ивамъ), гл. ср. Заскѣ́ивамъ.

Заскѣ́ивамъ, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ заскѣ́ивамъ. Да заскѣ́ивамъ.

Заскѣ́ивамъ, ешь, — ижѣ, гл. свр. отъ заскѣ́ивамъ. Да заскѣ́ивамъ, да заскѣ́ивамъ; вздоро́жѣть.

Заскѣ́ивамъ (да заскѣ́ивамъ) гл. ср. Закачѣивамъ.

Заскѣ́ивамъ, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ заскѣ́ивамъ. Да заскѣ́ивамъ.

Заскѣ́ивамъ, гл. д. свр. Да подкачѣжѣ да скѣивамъ.

Засладѣ́, ишь, — ди́ль, гл. свр. отъ засладѣ́ и засладѣ́вание.

Заслаждамъ и **заслаждавамъ** (да засладжъ), *гл. ср.* 1) Начиnamъ да сладжъ; начинатиъ быть сладкимъ на вкусъ. 2) *Заслаждамъ отъ нѣчто*, поревва ми ся то, та да ми ся нека пакъ. *Засладижъ отъ приказкити му.* *Заслади да дожджа у васъ.* 3) *Заслаждамъ си съ нѣчто*, слѣдъ друго-то надене ханвамъ нѣчто по-угодно на вкуса. *Да надемъ прѣвъ попарж-тжъ, а съ тутманика да си засладимъ.*

Заслаждаше и **заслаждаваше**, *с. ср.* отъ **заслаждамъ** и **заслаждавамъ**.

Засланижъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслаивамъ** и **заслаивавамъ**. Да посланижъ. — *пѣный*, *прич. стр.* Посланный.

Заслаивамъ и **заслаивавамъ** (да засланижъ), *гл. д.* За сланижъ: попарвамъ, та да увихне, посланиамъ. *Люта го сланиа заслани.*

Заслаивамъ (да заслонижъ), *гл. д.* Заслоивамъ, затуламъ, заклаивамъ, заклоивамъ; заслаивать, заслонить, застѣивать, застѣивать. — *мси*, *гл. стр.* и *възвр.* Заслоиваема, затулаема, заклаиваема, заклоиваема; заслаивается, застѣивается.

Заслаиване, *с. ср.* отъ **заслаивамъ**. Заслоиване, затулане, заклоиване.

Засливосамъ, *гл. свр.* отъ **засливосвамъ**. — *саный*, *прич. стр.*

Засливосвамъ и **засливосувамъ** (да засливосамъ), *гл. д.* Замазvamъ, уряждамъ нѣчто така, каквото да не ся покаже зтѣ. *Засливоса работж-тжъ.*

Засливосване и **засливосуване**, *с. ср.* отъ **засливосвамъ**.

Засливамъ, *гл. ср.* *свр.* Да подкачжъ да слнзамъ.

Заслонижъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслаивамъ** и **заслаивавамъ**; заслонить, застѣивать. — *пѣный*, *прич. стр.* Затупленный, заклопленный; заслоненный, застѣпленный.

Заслонивамъ (да заслонижъ), *гл. д.* Заслаивамъ.

Заслониване, *с. ср.* отъ **заслонивамъ**. Заслаиване.

Заслуга, *с. ж.* Гоцавка вечерь-тжъ срѣцжъ обичаиа службжъ, засельгъ, кана.

Заслугувамъ, *гл. ср.* *свр.* Да закачжъ да слугувамъ; начатиъ служить.

Кои ми е звѣзда пай-рано раиила?
Таи ми е звѣзда войводона слуга;
Како заслугала, така задрьмала. *Иъс.*

Заслужвамъ и **заслуживамъ** (да заслужжъ), *гл. д.* Закачамъ да служжъ, да чрыжжъ, да залпвамъ (вино, ракижъ).

Заслужжжъ, *ишь*, — *жилъ*, *гл. свр.* отъ **заслуживамъ**.

Заслухжжъ, *ишь*, — *тѣль*, *гл. ср.* *свр.* Да

земжъ да слухжжъ, да ся услушивамъ; прислушиваться.

Заслушивамъ и **заслушивавамъ** (да заслушивамъ), *гл. ср.* 1) Закачамъ да слушивамъ, зачивамъ; заслушивать. 2) Закачамъ да слушивамъ, да ставамъ послушенъ; начинатиъ слушивать. — *мси*, 1) *гл. стр.* Закачамъ да ся слушивамъ, да ся чюжжъ; начинатиъ слышаться. *Заслушивася възжъ и глжжъ.* 2) *гл. възвр.* Слушивамъ съ внимание, услушиваема; заслушиваться, прислушиваться. *Заслушивася на приказкити му, на пѣснь-тжъ му.*

Заслѣивамъ и **заслѣивавамъ** (да заслѣивжъ), *гл. д.* Засолвамъ, засувамъ, засѣвамъ, затуламъ, заслаивамъ, заслѣивавамъ, скривамъ; заслонить, застѣивать. — *мси*, *гл. стр.* и *възвр.* Заслаиваема, затулаема; заслониться, застѣиваться.

Засельгъ, *с. м.* Заслуга, кана. *Въ ся поклони татко ми да повелите вечерь нѣ засельгъ!*

Заслѣивамъ и **заслѣивавамъ** (да заслѣивжъ), *гл. д.* Затуламъ да ся не види нѣчто, правжъ сѣнкжъ, заслаивамъ, заживамъ, задничамъ, засѣивамъ, засолвамъ, засельгамъ.

Заслѣивавамъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслѣивамъ** и **заслѣивавамъ**.

Заслѣивжжъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслѣивамъ**.

Заслѣивжжъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. д. свр.* Да начежъ да слѣджъ, да ходжъ слѣдъ нѣкого, да го задрыжжъ.

Отъ малкы ся загалили
Загалили, заслѣивили. *Иъс.*

Заслѣививамъ (да заслѣививжъ), *гл. ср.* Закачамъ да не виджъ, да ослѣививамъ.

Заслѣививане, *с. ср.* отъ **заслѣививамъ**.

Заслѣививжжъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслѣививамъ**.

Заслѣививжжъ, *ишь*, — *ицль*, *гл. свр.* отъ **заслѣививамъ**; заслѣививать, ослѣививать. — *пѣный*, *прич. стр.* 1) Ослѣпленный; заслѣпленный, ослѣпленный. 2) Омантый; ослѣпленный.

Заслѣививамъ (да заслѣививжъ), *гл. д.* 1) Правжъ нѣкого да не види; заслѣививать, ослѣививать. *Свѣтлина-та биваше въ очити ми, та мя заслѣивива.* 2) Омайвамъ нѣкого съ нѣчто, та да не гляда, что ся правжъ; ослѣививать. *Заслѣивива го съ паржъ. Дари го, заслѣивива го.* — *мси*, *гл. стр.* Бывамъ заслѣививень; заслѣививаться, ослѣививаться.

Заслѣививане, *с. ср.* отъ **заслѣививамъ**.

Засмалівавамъ, *гл. д. свр.* Да закачжъ да смалівавамъ. — *мси*, *гл. възвр.* Да закачжъ да ся смалівавамъ. *День-тжъ ся с засмалівавжжъ отъ единъ мѣсяцъ.*

Засмивамъ (да засмѣѣж), *гл. д.* Засмѣвамъ, засмѣивамъ, правѣхъ нѣкого да ся смѣе, смѣишь го; смѣишь. *Азъ си четъж, а той прави насрѣщъ ми дяволни, та мя засмива.* — *мѣя, гл. възвр.* 1) Начиная да ся смѣѣж; начинатъ смѣяться. 2) Усмѣхиваюся, усмихиваюся; усмѣхаться, улыбаются. *Засмѣся като Циганинъ на готовъи паръ.* — *Засмѣся до уши отъ радость; онъ улыбулся отъ удовольствія, растянулъ ротъ по-уши.* — *Засмѣся подъ мустакъ,* позасмѣся малко.

Засмиване, с. ср. отъ засмивамъ и засмиваюся.

Засмивка, с. ж. Засмиваше, усмиване, усмивка; усмѣника, улыбка.

Засмоляжъ, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ засмолявамъ; засмолять. — **лѣнѣтый, прич. стр.** Замазанный съ смоляж; засмоленый.

Засмолявамъ (да засмоляж), *гл. д.* Замазывамъ съ смоляж; засмѣливать. — *мѣя, гл. стр.* Бываю засмоляж; засмѣливаются.

Засмоляване, с. ср. отъ засмолявамъ; засмѣливане.

Засмръкамъ, гл. свр. отъ засмръквамъ.

Засмръквамъ и засмръкувамъ (да засмръкамъ), *гл. д.* Закачаю да смръкамъ.

Засмръдѣвамъ (да засмръдѣж) *гл. ср.* Закачаю да смръдѣж, завопѣвамъ; начинатъ емердѣть.

Засмръдѣтый, лъ, ла, ло, пр. Что е закачилъ да смръди, завопѣтый; засмердѣтый, провопѣтый.

Засмръдѣжъ, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ засмръдѣвамъ. Да завопѣж; засмердѣть.

Засмучѣжъ, ешь, — смучкаль, гл. свр. отъ засмучивамъ и засмучивамъ.

Засмучивамъ и засмучивамъ (да засмучѣж), *гл. д.* Закачаю да смучѣж.

Засмѣвамъ и засмѣивамъ (да засмѣѣж), *гл. д.* Засмиваю.

Засмѣване и засмѣиване, с. ср. отъ засмѣвамъ и засмѣивамъ. Засмиване.

Засмѣиѣ ергѣнѣ. Раст. цвѣтне *Viola tricolor*, кокорчи, комуцънга, любичница, мпущага, очета, темянужка; фиалка трехцвѣтная, Аютины глѣзки, Ивѣль да Мѣрѣя.

Засмѣиѣтый, нъ, на, но, прич. като *пр.* Който ся смѣе, който има весело лице, като засмѣлося; улыбочивый. — *Засмѣиѣ чловѣкъ, засмѣиѣно лице. Засмѣиѣ шаръ,* лѣскавъ, хубавъ. — *но, нар.* Весело; миловидно, улыбаясь.

Засмѣиѣжъ, ишь, — шѣль, гл. свр. отъ засмѣиѣивамъ.

Засмѣиѣивамъ (да засмѣиѣжъ), *гл. д.* Закачаю да смѣишь, да правѣхъ да ся смѣѣжъ; начинатъ смѣишь.

Засмѣѣжъ, ешь, — смѣль, гл. свр. отъ засмѣивамъ и засмѣивамъ; разсмѣишь.

Засмѣдѣвамъ (да засмѣдѣж), *гл. ср.* Закачаю да смѣдѣж; начинатъ садѣишь.

Засмѣдѣване, с. ср. отъ засмѣдѣвамъ.

Засмѣдѣжъ, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ засмѣдѣвамъ; засадѣишь.

Заснѣмамъ и заспивамъ, гл. д. свр. Да закачажъ да спивамъ, да засвадамъ.

Засноивамъ (да засноивѣж), *гл. д.* 1) Закачаю да сноивѣж; начинатъ сноивать. *Засноивала съмъ платно.* 2) *гл. ср.* Начиная да сноивѣж, да прѣхождаю отъ едно мѣсто на друго; начинатъ сноивать (ходить туда и сюда).

Засноиване, с. ср. отъ засноивамъ.

Засноивѣжъ, ешь, — вѣль, гл. свр. отъ засноивамъ; засноивать. — **вѣиѣтый, прич. стр.;** засноиванный.

Засовамъ, гл. д. свр. Да закачажъ да совамъ.

Засовница, с. ж. Заворка, заворпа, завръница, закличалка, заключалка, ключанка, сюрме; запѣрка, задвѣжка, засовка.

Засой, с. м. Колъ, за който сж закрѣпени протонци-ти на далажъ.

Засолявамъ и засолювамъ (да засоляжъ), *гл. д.* Заслъвамъ.

Засоляване и засолюване, с. ср. отъ засолявамъ. Заслъване.

Засоляжъ, ешь, — пжль, гл. свр. отъ засолявамъ. Да заслъжъ. — **пжлѣтый, прич. стр.** Заслъжлѣтый.

Засоляжъ, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ засолявамъ; засолить. *Да ся засоляжъ,* да ся обосоляж; засолонѣть. — **лѣнѣтый, прич. стр.** засолѣнный.

Засолявамъ (да засоляжъ), *гл. д.* 1) Закачаю да соляж; засолявать. 2) Посолявамъ малко. 3) *Засолявамъ си съ нѣчто,* хапвамъ си нѣчто за да усѣжъ малко солено. *Да си засолимъ съ нѣчто, та да пийнемъ винце.* — *мѣя, гл. възвр.* Зпываю си соль-тѣж, ставамъ солень, обосоляваюся; солонѣть.

Засоляване, с. ср. отъ засолявамъ и засоляваюся.

Засочивамъ и засочивамъ (да засочѣжъ), *гл. д.* Закачаю да сочѣжъ.

Засочѣжъ, ишь, — члль, гл. свр. отъ засочивамъ.

Заспивамъ (да заспѣжъ), *гл. ср.* Заспываю.

Заспѣиѣтый, лъ, ла, ло, като пр. 1) Заусижлѣтый; заспѣиѣиѣтый. 2) Който ходи, говори, хваща полѣка, не разбира, не ся усѣща. *Той е заспѣлъ,* или *заспѣла работа.* *Заспѣли очи;* заспѣиѣиѣе глѣзѣ.

Заспѣивамъ и заспѣивамъ (да заспѣжъ), *гл. ср.* Закачаю да спѣжъ, хваща мя спѣжъ, за-

уевамь: засніпаць. *Льгнужь бѣлх и вяче заснівалх, кога чыгх, че ся извика.* — *Заспа като кжпань, като окжпань, заспа лесно и дѣбоко.* — *Заспалъ отъ дѣлѣнѣ, умрѣлъ; уснуль непоробуднымъ сномъ.* — *Заспалъ дѣлко, встрясло го, казвася за пѣкого, кога пѣе лоще.* — *Заспала свята Недѣля на святх Пяткх на скута, казвася за проспанко пѣванне.* — *Заспалъ Мило на притскъ. Заспала свина въ кошкх. Който ходи, находи; който трѣси, намира; който не, заснива.*

Засніванне, с. ср. отъ заснівамь.

Заснічкх, ишь, — чиль, гл. свр. отъ заснічамь. Да зашлчкх. — *чепый, прич. стр.* Зашилченый.

Заснічань (да заснічкх), гл. д. Закачамь, заврѣзамь, зашлчвамь пѣчто съ клѣчкх, съ шило. *Заспичи торбх-тх.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамь заспичень, зашлчвамься.

Заснічанне, с. ср. отъ заснічань. Зашилчванне.

Заснорікх, ишь, — ріль, гл. свр. отъ засноріавамь.

Засноріавамь (да заснорікх), гл. д. Начнамь да сноркх, да пѣтѣх пѣчто.

Заспрігамь, гл. д. свр. Да закачкх да спрягамь.

Заспріядвамь и **заспріядувамь** (да заспріядкх), гл. д. На подухнѣло, на отекло на добыткѣ прокарвамь подь кожкѣтх корень отъ спряжѣ (вукуракѣ), та да го разработи като наикх, запряждамь.

Заспріядванне и **заспріядуванне**, с. ср. отъ заспріядвамь.

Заспріядкх, ишь, — диль, гл. свр. отъ заспріядвамь. — *деный, прич. стр.*

Заспѣкх, ишь, — спіль, гл. свр. отъ заспѣвамь. Да зауспкх; заспуть.

Засрамікх, ишь, — міль, гл. свр. отъ засраміамь и засраміавамь; осраміть, по-сраміть, пристыдїть, устыдїть. — *мѣный, прич. стр.* Посраменый, присраменый; осрамлѣнный, посрамлѣнный, пристыжѣнный, устыжѣнный.

Засраімань и **засраіавамь** (да засрамікх), гл. д. Докарвамь срамъ пѣкому, правкх го да ся срамува за пѣчто посрамавамь; дѣлать, причинить стыдъ кому, осраміть, посраміть, позорить, срѣзать съ ногъ. *Направи такова пѣчто, дѣто мя засрами прѣдъ свѣта.* 2) Правкх пѣкого да ся срамува, присрамавамь; *прстыжкх, устыжкх.* *Щѣ кажкх, какво с правилъ, да го засрамкх.* — *мѣя, гл. възвр.* Доходя ми срамъ; *стыдїтхся.* *Засрамися отъ гори-та! Засрамися отъ бока си!*

Засраіманне и **засраіаванне**, с. ср. отъ засраіамь и засраіамься.

Засрѣбамь, гл. свр. отъ засрѣбвамь; захлебать.

Засрѣбамь и **засрѣбувамь** (да засрѣбамь), гл. д. Закачамь да срѣбамь; начинать хлебать.

Засрѣбѣвамь (да засрѣбкх), гл. д. Закачамь да срѣбкх; начинать свербѣть.

Засрѣбѣванне, с. ср. отъ засрѣбѣвамь.

Засрѣбкх, ишь, — бѣль, гл. свр. отъ засрѣбѣвамь; засвербѣть.

Засрѣщамь, гл. д. свр. Да закачкх да срѣщамь.

Застаінамь (да застаікх), гл. ср. Застаіамь.

Застаіавамь, гл. ср. свр. Да закачкх да стаивамь, да застаіамь.

Застаіванне, с. ср. отъ застаінамь.

Застаікх, ишь, — виль, гл. свр. отъ застаіавамь; *остановить, задержкхть.* — *вѣнйый, прич. стр.* Запрѣбый, сирѣбый; *остановлѣнный, задержкхнный.*

Застаінамь (да застаікх), гл. д. Запирамь, спирамь пѣчто да не врыви, възпирамь; *останавливать, задерживать.*

Извыкихси младый младожена:

Иа застави тх сремскѣ кочкх,

Та отвори врата и пейджеры,

Да видимы зачто дни губамы,

Дни губамы и коше морямы. *Пѣс.*

Застаінамь и **застаіувамь**, гл. мн-кр. отъ застаікх.

Застаікх, ешь, — пкхль, гл. свр. отъ застаіавамь и застаіавамь; *остановитхся, стать, постарітхся.*

Застарѣвамь (да застарѣкх), гл. ср. Закачамь да старѣкх, да ставамь старѣ; начинать старѣть. *Влкх-тх, като заста-рѣе, на куста-та клоць става.*

Застарѣванне, с. ср. отъ застарѣвамь.

Застарѣлый, лъ, ла, ло, като пр. Что е закачиль да старѣе, постарѣлый; *постарѣлый.*

Застарѣкх, ешь, — рѣль, гл. свр. отъ застарѣвамь.

Застаіамь (да застаікх, застаіивамь), гл. ср. Застаивамь: 1) Запирамь, спирамься, *останавливатхся, ставатъ.* 2) Стокх, из-правямься пѣйдѣ, прѣдъ пѣчто. *Застаікх прѣдъ мене, та ми затула да не глядамы.* 3) За птицх: *кжцамь, клякамь; садитхся, опускайтхся (о итйцахъ).* *Орслъ застаікх на дрѣво-то.* 4) Залѣгамь, па-стаіамь, налѣгамь, радкх, зараіавамь за пѣкого, за пѣчто; *старітхся, хлопотйтх, пѣчѣся, пеіаіся.* *Застаіамь да го изрукх. Азъ застаіамь за него, нѣ той не го познава.*

На прѣдѣ тѣхъ с Свѣтлѣй Георгій,
Въ лѣвѣ рѣкѣ въдро поси,
А въ дѣвницѣ магаричѣхъ,
Застрѣга-ще елихъ врыше,
Та ще стори повж стрѣгж. *Пѣс.*

- 3) Съ врачюванѣ и проч. лѣкувамъ кли-
паво, дыпаво дѣти; зарѣзнамъ.
- Застрѣгъ**, с. м. Застругъ, гаванкы, гаванци,
захлунци, заклункы, лнгодавино, панца,
нахлунци, похлунци, склонци, склопонецъ;
ставецъ, стѣвень.
- Застрѣгж**, жѣшь, и
- Застрѣгжж**, ешь, — стрѣгохъ, — стрѣгъ, гл.
свр. отъ застрѣгвамъ и застрѣгаемъ;
застрогаты. — ганцый и — женцый, *прич.*
свр. застроганный.
- Застрѣгаемъ** (да застрѣгаж), гл. д. За-
стрѣгвамъ.
- Застрѣживамъ**, гл. *ср.* *свр.* Закачамъ да
стрѣжж.
- Застрѣчж**, ишь, — чѣль, гл. *свр.* отъ за-
стрѣчавамъ.
- Застрѣчавамъ** (да застрѣчж), гл. *ср.* За-
качамъ да стрѣжж.
- Застрѣвж**, ишь, — вѣль, гл. *свр.* отъ за-
стрѣвѣвамъ и застрѣвѣемъ. — вѣпцый,
прич. свр. Настрѣвпцый.
- Застрѣвѣвамъ** и **застрѣвѣемъ** (да застрѣ-
вж), 1) гл. д. Стрѣвж, настрѣвѣвамъ.
2) гл. *ср.* Настрѣвѣваемся; поваживаться.
*Лицуца-та застрѣвила да дожджа въ
сло-то да паде кокошки-ны. — мѣя,
гл. възвр.* Настрѣвѣваемся; поваживаться.
- Застрѣвѣванѣ** и **застрѣвѣванѣ**, с. *ср.* отъ
застрѣвѣвамъ и застрѣвѣемъ.
- Застрѣламъ**, гл. *свр.* отъ застрѣлвамъ.
- Застрѣлвамъ** и **застрѣлчувамъ** (да застрѣ-
ламъ), гл. д. Закачамъ да стрѣламъ.
- Застрѣлала черны очи,
Черны ма черени. *Пѣс.*
- Застрѣлж**, ишь, — лѣль, гл. *свр.* отъ за-
стрѣлвамъ; застрѣлать. — лепцый, *прич.*
свр.; застрѣленный.
- Застрѣлнамъ** (да застрѣлж), гл. д. 1) За-
качамъ да стрѣламъ. 2) Убивамъ съ стрѣлж;
застрѣлнвать.
- Застудж**, ишь, — дѣль, гл. *свр.* отъ за-
студѣвамъ; застудить, захолодить.
- Застудѣвамъ** (да застудж), гл. д. Правѣхъ
нѣчто да застыне, да стане студено; за-
стужать, застуживать. — мѣя, гл. *возвр.*
Закачамъ да ставамъ студень, разстудѣ-
ваемся. *Врѣмя-то ся застуди.*
- Застудѣванѣ**, с. *ср.* отъ застудѣвамъ
и застудѣваемся.
- Застѣивамъ** и **застѣивемъ** (да застѣивж),
гл. *ср.* Подкачамъ да стѣивж, изстѣивамъ;
начинать стѣивуть, холодѣть.

- Застѣиванѣ** и **застѣиванѣ**, с. *ср.* отъ
застѣивамъ и застѣивемъ.
- Застѣивж**, ешь, — нѣль, гл. *свр.* отъ за-
стѣивамъ и застѣивемъ.
- Застѣивамъ** и **застѣивувамъ** (да застѣивж),
гл. д. Застѣивамъ.
- Застѣиванѣ** и **застѣивуванѣ**, с. *ср.* отъ
застѣивамъ. Застѣиванѣ.
- Застѣивка**, с. ж. 1) На стѣивж издадено и
отгорѣ равно като да може да ся стѣивж;
вѣступъ. 2) По брѣда-та полянка на на-
паторищѣ; уступъ.
- Застѣивнцый**, ници, с. м. Който застѣива
нѣкого, закрывла го, закрывникъ, покрови-
тель; застѣивникъ, зацѣитникъ, покрови-
тель, поборникъ.
- Застѣивж**, ишь, — пѣль, гл. *свр.* отъ за-
стѣивамъ и застѣивемъ; наступить,
заступить, зацѣитъ. — пѣпцый, *прич.*
свр. Настѣивпцый.
- Застѣивамъ** (да застѣивж), гл. д. Застѣив-
вамъ: 1) Настѣивамъ на нѣчто; наступать.
*Застѣив ми крака. Застѣив мя на
крака.* 2) Задѣивамъ, закачамъ съ думж;
трупить. 3) Бранж, пазж, закрывламъ;
защитять, заступать, обѣивать, отѣива-
вать, поддерживать, поборать. — мѣя,
гл. *возвр.* Застѣивамся за нѣкого, за-
бранамъ го, закрывламъ го. *Застѣивамся
за нѣчто, за нѣкож работж, настоивамъ
за тѣхъ; заступаться, вступаться.*
- Застѣиванѣ**, с. *ср.* отъ застѣивамъ. За-
стѣиванѣ.
- Застѣивамъ** и **застѣивувамъ** (да застѣивж),
гл. д. Стѣивамъ, правѣхъ да бѣде стѣивжто;
стѣивать.
- Застѣивамъ**, гл. д. *свр.* Да закажж да стѣ-
ивамъ.
- Застѣивж**, ешь, — нѣль, гл. *свр.* отъ за-
стѣивамъ.
- Засѣивамъ** (да засѣивж), гл. *ср.* Улавямся злѣ,
намирамся на тѣсно, въ лошетнж.
- Засѣивамъ** (да засѣивж), гл. д. Засѣивамъ.
- Засѣивпцый**, иъ, на, по, 1) *прич. свр.* отъ
засѣивж. 2) Опрѣивжтый, запрѣивжтый,
спрѣивжтый, запрѣивпцый, спрѣивпцый. — *За-
сѣивахъ чловѣкж, комуто иде отъ рѣкы.
— по, нарк.* Опрѣивжто, запрѣивжто. *Го-
вори засѣивано.*
- Засѣивамъ** и **засѣивувамъ** (да засѣивж), гл.
д. Закачамъ да сучж, забозавамъ; начи-
нать сосѣть.
- Засѣивамъ** и **засѣивувамъ** (да засѣивж и да
засѣивж), гл. д. Засѣивамъ: 1) Закачамъ
да сучж, усѣивамъ; засѣивать, засѣивать.
2) Усѣивамъ, завивамъ; закручивать, скру-
чивать. *Засѣива си мустаки-ны. Засѣива-
каль мустакаж като ражж.* 3) Възсѣивамъ,

възвивамъ, завивамъ, възпрѣтвамъ, запрѣтвамъ, упрѣтвамъ, запрягамъ, запрѣчивамъ; засучивать, засучать, подбирать (рукава, платье). 4) Замахвамъ, замирамъ, заврътывамъ, помѣрвамъ; замáхиваться, размáхиваться. *Засука, та го удари.* 5) Искамъ много, искамъ скáпо за нѣчто; заламивать, задрáшивать. *Засука ми по пять грошиа за окъ-тж.* 6) Възвивамъ, трѣгамъ на нѣкожъ странж, завивамъ, завръщамъ, свивамъ; створáчивать, повёртывать, ворóчать въ стóроу. *Засука на дѣсно.* — *мся, гл. възвр.* 1) Запрѣтвамся, възсуквамся, възпрѣтвамся, опрѣтвамся, упрѣтвамся, подпрѣтвамся, увивамся, усуквамся; засучиваться.

Севдалино, мила щерко,
Засуквися, запрягнися,
Да направишь маленъ ручекъ,
Маленъ ручекъ, зеленъ зелникъ. *Пѣс.*

2) Замахвамся, засуквамъ (4); замáхиваться, размáхиваться.

Засу́кване и засу́куване, с. ср. отъ засу́квямъ. Забозаване.

Засу́кване и засу́куване, с. ср. отъ засу́квямъ. Възсукване.

Засумтѣвамъ (да засумтж), *гл. ср.* Начпнамъ да сумтж; начинять сонѣтъ. *Лѣвж, захръка и засумтѣ.*

Засумтж, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ засумтѣвамъ; засонѣтъ.

Засу́нж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ засу́квямъ.

Засу́рвамъ и засу́рнувамъ (да засу́рнж), *гл. д.* Завличнамъ, отвличнамъ, открадвамъ, отмѣквямъ момж; уводять (дѣвушку).

Засу́рнж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ засу́рвамъ.

Засу́тромъ, нар. Утрѣ заранъ; завтра у́тромъ.

Бой ке засутромъ сутромъ да дойде
Съ ручекъ на главж, съ крондиръ на ржжж. *Пѣс.*

Засу́ха, с. ж. Кога ся засуши врѣмя-то, кога не валя много врѣмя дъждъ; засу́ха.

Засу́чж, ешь, — сукаль, гл. свр. отъ засу́квямъ. Да забозаж.

Засу́чж, ешь, — сукаль, гл. свр. отъ засу́квямъ и засу́чямъ; засучить, закрутить, замахнуться, размахнуться, заломить, запросить, своротить. — *сукангый, прич. стр.* 1) Усукапый, завитый; закрученый, скрученый. 2) Възсукпый, възвитый, възпрѣтжтый, запрѣтжтый; засученый.

Засу́чямъ (да засучж), *гл. д.* Засуквамъ.

Засу́чане, с. ср. отъ засу́чямъ. Засукване.

Засу́нж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ засу́квямъ; засушить.

Засу́шáвамъ (да засушж), *гл. д.* 1) Закачамъ да сушж; начинять сушить. 2) Правж да засъхне; засушивать. 3) Прѣсушавамъ. *Шитка-та си забръкали, платна-та си засушили.* — *мся, гл. стр.* Начпнамъ да съхнж; засушиваться. — *Врѣмя-то ся засуши,* станж сухо, не валя дъждъ.

Засу́шáване, с. ср. отъ засу́шáвамъ и засу́шáвамся.

Засѣ́барямъ, гл. д. свр. Да закачж да събарямъ.

Засѣ́бйрамъ, гл. д. свр. Да подкачж да събйрамъ.

Засѣ́блйчямъ (да ся), *гл. възвр. свр.* Да закачж да ся съблйчямъ.

Засѣ́вамъ и засѣ́нувамъ (да засѣнж), *гл. д.* Заслѣвамъ.

Засѣ́нувамъ, гл. д. свр. Да закачж да сънувамъ.

Засѣ́нж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ засѣ́вамъ. Да заслѣнж.

Засѣ́хвамъ и засѣ́хнувамъ (да засѣхж), *гл. ср.* 1) Начпнамъ да съхнж, зачюхвамъ; начинять сохнуть. *Трѣва-та по полето засъхва вячс.* 2) Зачюхвамъ, пзчюхвамъ, пзсъхвамъ, ставамъ су́хъ; засыхать, насыхать, подсыхать. *Лѣвж-тъ на стѣнж-тж засъхнж. Цѣтж-та засъхнаж.*

Засѣ́хване и засѣ́хнуване, с. ср. отъ засѣ́хвамъ. Зачюхване, зачюхнуване.

Засѣ́хнж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ засѣ́хвамъ и засѣ́хнувамъ. Да зачюхнж; засохнуть. — *палгый, прич. стр.* Что е зель да засъхва или е пзсъхналъ, запеченый, зачюхналгый; засохлый, подсохлый.

Засѣ́нжа (да засѣне), *гл. бсзл.* Завалъва, залѣтѣва, заръмѣва.

Мъгла падж, мъгла лѣгж
На Плъвенско поле;
Снѣгъ завалъ, снѣгъ засына
На день на Петровъ-день. *Пѣс.*

Засѣ́нжамъ и засѣ́нужамъ (да засѣнж), *гл. д.* 1) Закачамъ да сыпвамъ; засыпать. 2) Съ сыпане закрывамъ, заравамъ, затлачвамъ; засыпать, зарушать. *Засѣти го съ пселя. Засѣтвямъ нжж.* — *мся, 1) гл. стр.* Бывамъ засѣнанъ. 2) *гл. възвр.* Начпнамъ да ся сынж.

Засѣ́нжане и засѣ́нужане, с. ср. отъ засѣ́нжамъ и засѣ́нжамся.

Засѣ́не, — пало, гл. свр. отъ засѣ́нжа.

Засѣ́нж, с. м. Подсѣнж на шумж, на щировъ, азлжж; полка у огнестрѣльного оружия.

Засѣ́нж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ засѣ́нжамъ; засыпать, зарушить. — *палгый,*

- прим. стр.* Заровенный, затлаченый; засѣиванный, зарушенный.
- Засѣрвамъ** и **засѣрювамъ** (да засѣрж), *гл. д.* Закачамъ да сырж — *меся, гл. възвр.* Закачамъ да ся съсырвамъ; свѣртываться, сеѣдаться, творожиться.
- Засѣржх**, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ засѣрвамъ.
- Засѣтж**, *ишь*, — *тилъ, гл. д.* Да насытж; насытитъ.
- Засѣвамъ** и **засѣйвамъ**, **засѣювамъ** (да засѣж), *гл. д.* 1) Закачамъ да сѣж; засѣвать. 2) Посѣвамъ, пасѣвамъ съ нѣчто; засѣвать, обсеивать, обсеивать, осеивать, осеивать чѣмъ. *Засѣвалъ нивж-тж съ пшепцж.* 3) Квасяся за сѣяне-то на квасъ въ пятъкъ прѣдъ сватѣж.
- У мож-тж засѣвахж,
Засѣвахж, запѣвахж. *Пѣс*
- Засѣваше**, *с. ср.* отъ засѣвамъ.
- Засѣвкы**, *с. ж. м.* 1) Засѣваше за квасъ на сватѣж.
- Въ поидѣльникъ пили ракиж,
Въ вторникъ годежъ правила,
Въ срѣдъ сж дара кроили,
Въ четвѣртъкъ сж го съшили,
Въ пятъкъ засѣжи правила,
Въ ежботж даръ сж собирали. *Пѣс.*
- 2) Пѣсни, что нѣхтъ, кога засѣвать на сватѣж.
- Засѣвникъ**, *ищи, с. м.* Който отива, който е капенъ на засѣвкы.
- Засѣвница**, *с. ж.* Колато е капена на засѣвкы.
- Засѣдамъ**, *гл. ср. свр.* Да закажж да сѣдамъ.
- Засѣдамъ**, **засѣдвамъ** и **засѣднувамъ** (да засѣдх), 1) *гл. ср.* Сѣдъ много врѣмя нѣйдѣ. *Кога засѣдне нѣйдѣ, не мысли вяче да стане. Засѣднхлж е отъ нѣкое си врѣмя, та не става да си отиде.* 2) Задѣивамъ въ нѣчто; засѣдять. *Засѣднх му залжж въ грѣло то.* 3) За сѣлице-то, мѣсяца и звѣзды-ты: захождамъ, залѣзвамъ; заходять, закатываться (о солнцѣ, лунѣ и звѣздахъ). *Сѣлице-то засѣда. Мѣсяцж-тж засѣднх. Ако искашъ да не ходишь голожжж, то да ти не огрѣва сѣлице-то въ село и да ти засѣда край село.* 4) *гл. д.* Сѣдамъ възъ нѣчто, пасѣдамъ. *Засѣднх ми дрѣжж-тж. Корабъ-тж засѣднх на плитко; корабль нашѣлъ на мель.* — *меся, гл. въз.* Възсѣдамъ.
- Засѣдане** и **засѣдване**, **засѣднуване**, *с. ср.* отъ засѣдамъ.
- Засѣднх**, *ишь*, — *нхлъ, гл. свр.* отъ засѣдамъ и засѣдвамъ, засѣднувамъ; засѣсть. — *нхтый, прим. стр.* Пасѣднхтый.
- Засѣдѣвамъ** (да ся засѣдх), *гл. об.* 1)

Засѣлавамъ, настаивамъ нѣйдѣ; водвориться, поселиться. *Засѣдѣжмися въ Трѣново.* 2) Сѣдъ много врѣмя; засѣживаться. *Засѣдѣжж въ госте.*

Засѣдх (да ся), *ишь* — *дѣся, гл. свр.* отъ засѣдѣвамъ; водвориться, поселиться, засѣдѣться.

Засѣйвамъ, *в. засѣвамъ.*

Засѣка, *с. ж.* Засѣкъ въ 2-то знаменованне.

Засѣжъ, *сѣци, с. м.* 1) Зарѣзано, зарѣзъ, зарѣзка, засѣчено на нѣчто; зарубина, зарубка, нѣрубка, нарубъ, нарубка, нарѣзка, пасѣка, пасѣча. 2) Засѣка, завалено на нѣтъ съ дрова, съ камне и проч. каквото да не може да ся мине; засѣка.

Засѣкх, *чѣмъ*, — *сѣкохъ*, — *сѣкль, гл. свр.* отъ засѣчамъ; засѣчь, зарубить, нарубить, надрубить, нарѣзать, пасѣчь. — *сѣчѣный*, *прим. стр.* 1) Что има засѣкъ, зарѣзъ; засѣченный, зарубленный. 2) Вбитый, забитый, закрыщенный; врубленный. 3) Неопраный добрѣ.

Засѣптый, *прим.* отъ засѣж. Засѣптый, засѣптый; засѣпанный.

Засѣпж, *ишь*, — *пиль, гл. свр.* отъ засѣивамъ; осенить.

Засѣивамъ и **засѣивамъ** (да засѣивж), *гл. д.* Покрываю съ сѣикж, затунаю; осѣивать. *Изгрѣ сѣлице-то, засѣив го облакъ.* — *меся, гл. възвр.* осѣиваться.

Пикж водж да паже,
Сѣика и ся засѣвило;
Не е было мала сѣика,
Лю е было врѣла юда. *Пѣс.*

Засѣивамъ, *гл. д. свр.* Да закажж да сѣивамъ.

Засѣчено, *като с. ср.* Засѣкъ, зарѣзъ; зарубина.

Засѣжъ, *ишь*, — *сѣмъ* и — *сѣлъ, гл. свр.* отъ засѣвамъ; засѣять. — *сѣптый*, — *сѣптый* — и *сѣпанный*, *прим. стр.*; засѣпанный.

Засѣдх, *ишь*, — *дилъ, гл. д. свр.* Да качы да еждж.

Засѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкажж да сѣкамъ.

Засѣкама, *гл. ср. свр.* Да подкажж да сѣкамъ; зашипѣть. *Засѣка като пепеланжж змиж.*

Засѣгамъ и **засѣгнувамъ** (да засѣгнх), *гл. д.* 1) Досѣгамъ до нѣчто, докачамъ; касаться, дотрогиваться до чего либо. *Засѣга до стѣжж-тж.* 2) Закачамъ, зачѣбрьвамъ; задѣвать. *Засѣгнхлж го съ топажж-тж, та му охлузилъ чело-то.* — *меся, гл. стр.*

Засѣгане и **засѣгнуване**, *с. ср.* отъ засѣгамъ.

Засѣгнх, *ишь*, — *нхлъ, гл. свр.* отъ засѣгамъ; коснуться, дотронуться, задѣть.

— **нхты́й**, прич. стр. Закаченый, заче-
брьснхты́й; задѣ́тый.

Зася́кнамъ и **зася́кнувамъ** (да зася́кнж),
гл. д. Закачнамъ да сякнж.—**мся**, гл. *възвр.*
Начинамъ да ся сякнж.

Зася́кнж, ешь — **налъ**, гл. *свр.* отъ зася́к-
намъ и зася́кнувамъ.

Затя́ж, ешь, — **та́налъ**, гл. *свр.* отъ затя́-
намъ. Да ся затошж; затя́ять.

Зата́ж, ишь, — **я́лъ**, гл. *свр.* отъ зата́я-
вамъ и затя́намъ; утайтъ.

Зата́явамъ и **зата́ямъ** (да зата́ж), гл. д.
Скрывамъ нѣчто да не ся чюе; утаевать.
Мжчжся да го затаж отъ хора-та.
— **мся**, гл. *възвр.* Потамамъ, прѣставамъ
да ся слушама, да ся чюж; утихать.

Затя́намъ (да затя́ж), гл. *ср.* Закачнамъ да
таж, да ся тошж, затонавамъ; начинать
таять. *Снѣгъ-тъ затака.*

Затвамъ (да затнж), гл. д. Затнувамъ.

Затвѣ́риамъ (да затвѣ́риж), гл. д. 1) При-
тварямъ врата или друго като врата; зат-
ворять. *Затварямъ врата-та, затва-
рамъ прозорци-тъи да не духа вѣтрь.*
*Дяволъ-тъ затвара едни врата, Гос-
подь отвара десять.* 2) Казвася вмѣсто
заключама; зашпрать, заключать. *Затвори
санджка, затвори го на ключ.* 3) Запуш-
вамъ, задѣивамъ нѣчто отворено, заграж-
дамъ; задѣлывать, закладывать, закры-
вать отворѣстие. *Клѣца-та имаше три
прозорци, та затворихъ едигый.* 4) Запн-
рамъ нѣкого за нѣчто; сажать подь арестъ.
Затворихъ мя за бирнж-мж. — **мся**,
гл. *стр.* и *възвр.* спорядъ разума на рѣчъ-
тж. — **Затвѣ́риа**, гл. *безл.* Съ отрица-
тельнж частицж **не**: *не ми затвара*, не
ми износи, не ми отнима, не ми отрѣва,
не куртардисва ми; не сходно мжѣ. — *За-
творихъ очи-тъи нѣкому*, намѣрихъ ся
при него кога издѣхнж, дръжнахъ му свѣщъ.
— *Затварамъ уста-та нѣкому*, затык-
вамъ, запушвамъ му уста-та, направляма го
съ нѣчто да не говори, да млъчи. — *За-
тварямъ клѣцж-тж нѣкому*, разобарнамъ
го, доврѣшамъ го отъ корень. — *Затво-
рило му ся срьдце-то*, има си нѣчто на
срьдце, та не му ся ще ничто. *Что ти ся
е затворило така срьдце-то?*

Затвѣ́риане, с. *ср.* отъ затвѣ́риамъ.

Затвѣ́рка, с. *ж.* 1) Затвѣриане. 2) Затворъ,
тъмница.

Затвѣ́ринкъ, ници, с. *м.* Който е затворенъ,
запранъ за нѣчто.

Затворъ, с. *м.* 1) Кога е нѣкой или
нѣчто затворено. *На затворъ съмъ*; быть,
находиться въ запертой. *Затворъ дъгъ
не плаца.* 2) Мѣсто, дѣто затварять, за-

творка, тъмница, хапсхана; острѣгъ, тюрь-
ма. *Затворъ-тъ е пълнж.* 3) Въ пѣсньи:

Азъ си имамъ дворы самотворы,
И си имамъ отъ злато затворы . . .
Дворы ми сж—сама азе млада,
А затвори—мое было лице. *Пѣс.*

Затвѣ́риж, ишь, — **рилъ**, гл. *свр.* отъ затвѣ́-
риамъ; затворить, запереть, заключить,
задѣлать, закрыть, посадить подь арестъ.
— **реный**, прич. *стр.* 1) Притвореный;
затворенный. 2) Заключеный; запертый,
заключенный. 3) Заграденый, запушеный,
задѣненный; задѣланный, заложенный, за-
крытый. 4) Запрѣженный; посаженный подь
арестъ, арестованный.

Затврѣ́дѣвамъ (да затврѣ́дѣж), гл. *свр.*
Ставамъ тврѣдъ, загоравѣвамъ, вкоравявамъ;
затвердѣвать.

Затврѣ́дѣване, с. *ср.* отъ затврѣ́дѣвамъ.
Вкоравяване.

Затврѣ́дѣлый, лъ, ла ло, като *пр.* Ста-
нжлый тврѣдъ, закоравѣлый; затвердѣ-
лый.

Затврѣ́дѣж, ешь, — **дѣль**, гл. *свр.* отъ за-
тврѣ́дѣвамъ; затвердѣть.

Затѣ́клый, — **къль**, **кла**, **кло**, като *пр.*
Отеклый; затѣклый. *Затеклы ржѣф.*

Затекж, чѣшь, — **тѣкохъ**, — **тѣкль**, гл.
свр. отъ затѣ́чнамъ; застать, захватить.
— **теченый**, прич. *стр.* Завареный, сва-
реный, застигнжтый, претигнжтый. *За-
течени жѣца*, заварены. — *Затемено
жито*, застигнжто жито, което е валиало
дѣждъ на сноше, та си е изгубило лице-то.

Затемнѣ́вамъ, в. затымнѣ́вамъ.

Затѣ́намъ (да затнж), гл. д. Затнувамъ.

Затѣ́рвамъ и **затѣ́рпувамъ** (да ся затѣ́-
тирж и да ся затѣ́риж), гл. *об.* Затѣ-
чамъ, прѣшвамъ, спущвамъ, слытвамъ,
затрѣчавамъ, трещж, хуквамъ; сбѣгать.
*Затирнися, та донеси едигъ бжкъль
водж.*

Затѣ́рвамъ (да затѣ́риж), гл. д. Прогон-
вамъ, изпжждама нѣкого, нѣчто да отиде,
да ся бѣга, натирвамъ.

Затѣ́риж (да ся), ешь, — **нжлся**, гл. *свр.*
отъ затѣ́рвамъ. Да ся затѣриж.

Затѣ́риж, ишь, — **рилъ**, гл. *свр.* отъ затѣ́р-
вамъ. Да натѣриж. — **реный**, прич. *стр.*
Натѣреный.

Затѣ́риж (да ся), ишь, — **рился**, гл. *свр.*
отъ затѣ́рвамъ. Да ся затѣриж.

Затѣ́свамъ, гл. *мж-кр.* отъ затѣ́снж. За-
тѣснѣвамъ.

Затѣ́скамъ (затѣ́свамъ, да затѣ́снж, затѣ́с-
нувамъ), гл. д. 1) Притѣскамъ, натѣскамъ,
приплѣщивамъ; прижимають, пригнетать, при-
тѣсживать, придавливать, зацемять. *За-*

- тисіжць *си прысьць вь врата-та.* 2) Загнiтаць; затісківаць. 3) Нагнiтаць отгорб, націскаць; прыдiявліваць. *Затіснi го сь камажъ.* — *мяся гл. стр.* Бываць затіснiжць.
- Затісканне**, *с. ср.* оть затіскаць.
- Затіснуваць**, *гл. уч.* оть затіснж.
- Затіснi**, *снъ*, — *нжль, гл. свр.* оть затіскаць; прыжаць, прыгнiсьць, прытiснуць, прыдавіць, зацемяць, затіснуць. — *снжтый, прич. стр.* 1) Прытiснжтый, прыкашчєный; прыжатый, прытiснжтый, прыдiявлєнный, зацемялєнный. 2) Загнетєный; затіснутый. 3) Натіснжтый, нагнiжтый.
- Затіхваць** и **затіхнуваць** (да затіхж), *гл. ср.* Утiхваць, прѣставаць, запыраць, тiхнж; затіхать, притіхать. *Вѣтрь-тѣ затіхнж.* *Глѣзь-тѣ затіхнж.*
- Затіхванне** и **затіхнуванне**, *с. ср.* оть затіхваць.
- Затіхнж**, *снъ*, — *нжль, гл. свр.* оть затіхваць. Да утiхнж; затіхнуць, притіхнуць.
- Затічнамь** (да затєж), 1) *гл. ср.* Закачаць да текж, протічаць; пачынаць тєць. 2) Закачаць да отпичаць; затєкаць. *Затєчє му кражъ.* 3) *гл. д.* Заваляць, сьваряць, застыгаць, прыстыгаць, зафтаєваць; заставать, захвiтываць. *Отпашъ, не могож да го затєжъ.* — *мяся, гл. вѣзвр.* 1) Прышываць да отпiж до вѣждѣ, завтiчамаць, затырвамаць, спускамаць, слiтвмаць, трєцж, хукамаць. *Затєчiся до дома, та ми донєси дрѣж-тж.* 2) Запрышывамаць, та да земж снiж да ськопж, забѣгвамаць, затрiчавамаць; разбѣгiсься. *Затєкожся да прѣскопж камыка.*
- Затічнамь**, *гл. ср.* Залѣгаць, радж, настамаць, зарадаваць, застамаць, налѣгаць, грыжжєся за вѣкого, за пѣчтє; старiсься, хлопотать, пѣчься, пєщiсья, забѣтiсься. *Затiчнамь за Богдана.*
- Затічнамь**, *гл. ср. свр.* Да закачж да тiчнамь, да прышкаць, да трѣчж.
- Затча**, *с. ж* Опова, сь косто сн затыква, запушва пѣчтє, затыкалка, зтiулка, затыкь, запушка, запушалка, закукало; затычка, прѣбка, втiулка.
- Заткiваць** (да заткiж), *гл. д.* Заткiвамаць.
- Заткiванне**, *с. ср.* оть заткiваць. Заткiванне.
- Заткашнiжъ**, *с. м.* Цѣль на основж, бога заткiваць.
- Заткiж**, *снъ*, — *каль, гл. свр.* оть заткiвамаць. Да затыжъ. — *кiнтый, прич. стр.* Заткiшый.
- Затлакуваць**, *гл. ср. свр.* Да закачж да
- тлакуваць.
- Затланижъ**, *ншъ*, — *пiль, гл. свр.* оть затланивамаць. Да запономжъ. — *пєнтый, прич. стр.* Запономєный.
- Затланивамаць** (да затланижъ), *гл. д.* *Затла-тавамаць пѣчтє вь ума сн, вь памiаць-тж сн, забѣлѣжвамаць го добрѣ, запономювамаць го хубаво.*
- Затлiскамаць**, *гл. свр.* оть затлiскамаць. — *скаптый, прич. стр.* Затыкантый.
- Затлiскамаць** и **затлiскамаць** (да затлiскамаць), *гл. д.* 1) Закачамаць да тласкамаць; пачынаць толкаць. *Что мя ся затлiскамаць така!* 2) Сь тласканне закарвамаць или накарвамаць пѣждѣ, затыкмаць *Затлiскамаць го до стѣж-тж.* — *мяся, 1) гл. вѣзвр.* Махвамаць, запелѣвамаць, отывамаць напѣждѣ. *Клѣб ся затлiскамаць, не знажъ.* 2) *гл. стр.* Бывамаць затлiскамаць.
- Затлiчнамь** и **затлiчювамаць** (да затлiчж), *гл. д.* Затлiчнамь.
- Затлiчванне** и **затлiчюванне**, *с. ср.* оть затлiчвамаць. Затлiчванне.
- Затлiчжъ**, *ншъ*, — *чиль, гл. свр.* оть затлiчвамаць и затлiчнамь; запырдыць, засьпiаць, зарушiць. — *чєптый, прич. стр.* 1) Запышчєный; запыржєнный. 2) Засыпiаный, заровєный; засыпiаный. 3) Загнетєный, затіснжтый; затіснутый.
- Затлiчнамь** (да затлiчжъ), *гл. д.* Затлiчвамаць: 1) Запышчмаць; запыржiваць, запыржiаць. *Да затлiчмаць пiзи.* 2) Засыпiнамаць, заравамаць; засыпiаць, зарушiаць. *Затлiчмаць камж-тж.* 3) Загнiтамаць, затіскамаць, затыкмаць, забывамаць, набывамаць, пацькмаць; затіскамаць. — *мяся, гл. стр.* Бывамаць затлiччєць.
- Затлiчванне**, *с. ср.* оть затлiчнамь. Затлiчванне.
- Затлѣкувамаць**, *гл. д. свр.* Да закачж да тлѣкувамаць.
- Затлѣкжъ** и **затлѣчжъ**, *чєшь*, — *тлѣкохъ*, — *тлѣкль, гл. свр.* оть затлѣчнамь; затолѣць. — *тлѣчєный, прич. стр.*
- Затлѣстѣвамаць** (да затлѣстѣжъ), *гл. ср.* Закачамаць да тлѣстѣжъ, да ставамаць тлѣстѣ, заголавамаць; пачынаць толєтѣць, тучнѣць. *Затлѣстѣла кокошка пiца не носи.*
- Затлѣстѣжъ**, *снъ*, — *тѣль, гл. свр.* оть затлѣстѣвамаць. Да сн загож; потолєтѣць.
- Затлѣстѣжъ**, *ншъ*, — *тiль, гл. свр.* оть затлѣстѣвамаць. Да загож; утучнiць. — *стѣ-ный, прич. стр.* Загоєный; утучєнный.
- Затлѣстѣвамаць** (да затлѣстѣжъ), *гл. д.* Закачамаць да тлѣстѣ, заголавамаць; утучнiаць.
- Затлѣчжъ**, *снъ*, — *тлѣкохъ*, — *тлѣкль, гл. свр.* в. затлѣкжъ.
- Затлѣчнамь** (да затлѣжъ и да затлѣчжъ),

гл. д. Закачнамь да тлѣжж; начинать то-
лѣчь.

Затлѣвамь (да затлѣж), гл. ср. Закачнамь
да тлѣж; начинать тлѣть, тлѣться.

Затлѣж, ешь, — тлѣль и — тлѣаль, гл.
свр. отъ затлѣвамь. Да зачмаж; затлѣть,
затлѣться.

Затпувамь (да затпж), гл. д. Затвамь, за-
тинамь: 1) Затупнамь, засѣивамь, заслѣ-
вамь, заслонивамь; застѣивать, заслонять.
2) Затыкамь, запушамь, затварямь; заты-
кать. *Съ бубакъ душиж-тж да му за-
тпжть!* Клятва.

Затпж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ затпу-
вамь, затвамь и затинамь; застѣивать,
заслонить, заткнуть. — пжтый, прич.
стр. 1) Затупеный, засѣеный, заслѣн-
тый; застѣенный, заслоненный. 2) За-
тыкнутый, запушенный, затворенный; за-
тпнутый.

Затовъ, сжз. По тжж причинж, заради това,
поради това, затуй, затый; посеми, потому,
оттого, для того. *Не слушашь, затова ти
ся карать.*

Затоварѣж, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ за-
товарямь.

Затоварямь (да затоварѣж), гл. д. Зака-
чнамь да товарѣж.

Затокъ, с. м. Чаять отъ море, владена въ
сухж земж, заливъ, лиманъ; заливъ.

Затопамь, гл. свр. отъ затопивамь. Да за-
тупамь.

Затопивамь и затопивамь (да затопамь),
гл. д. Закачнамь да топамь, затупивамь. *За-
топалъ топамь.*

Затопивамь, гл. м-кр. отъ затопѣж.

Затоплювамь (да затоплж), гл. д. Напра-
вамь да стане топль, етоплювамь; согрѣ-
вать. — мся, гл. взвр. Ставамь топль,
етоплювамь; согрѣваться. *Врѣмя-то ся
затопли.*

Затоплж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ за-
топлювамь. Да етоплж; согрѣть. — ле-
пый, прич. стр. согрѣтый.

Затонѣж, ишь, — пиль, гл. свр. отъ зато-
пивамь; обмакнуть, затонить. — пѣгый,
прич. стр. 1) Натоненый, потоненый; об-
макнутый. 2) Тонжтый. 3) Залѣный, за-
плавленный; затопленный.

Затонѣж, ишь, — пиль, гл. свр. отъ зато-
пивамь, разтопивамь.

Затопивамь (да затонѣж), гл. д. 1) Начи-
намь да топж. 2) Натопивамь, потопивамь
края на пѣчто; обмакивать. *Затопилъ
единъ залжкъ въ медъ. Затопивамь мас-
тило, потопивамь перо въ мастило за да
пишж; макать, обмакивать перо въ чер-
нила.* 3) Заливамь, заплаивамь; затоплять.

Рѣка-та притече, та затопи село то.

4) Съ тошение зимамь, топивамь. *Затопилъ
си соль.* — мся, гл. стр. Бывамь зато-
пенъ; обмакиваться, затопляться.

Затопивамь (да затопѣж), гл. д. Закачнамь
да топж, да разтопивамь. *Затопилъ съмъ
лой.* — мся, гл. взвр. Закачнамь да ся
тонж, да таж, затаивамь. *Снѣгъ-тж ся за-
топи.*

Затопиванѣ, с. ср. отъ затопивамь.

Заторѣж, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ зато-
ривамь.

Заторивамь (да заторѣж), гл. д. Закачнамь
да торж; начать унавоживать.

Заточивамь и заточивамь (да заточѣж), гл.
д. Закачнамь да точж, да острж; начинать
точить, острить.

Заточивамь и заточивамь (да заточѣж),
гл. д. Закачнамь да точж, да правж, да пу-
шамь да тече. *Заточилъ съмъ вино отъ
бѣвж-тж.*

Заточивамь и заточивамь (да заточѣж),
гл. д. Закачнамь да точж, да разтакамь. *За-
точилъ мти свилъ. Заточила съмъ петуръ
за млинъ.* — мся, гл. взвр. 1) Закачнамь
да ся точж. 2) Врѣвж, пдж единъ слѣдъ
другъ, на врѣволицж. *Заточили сж ся
като гжжж.*

Заточѣж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ заточ-
ивамь и въ три-ты му знаменованна.

Затра, 1) с. ж. Загуба, сътра, затривъ, па-
губа, тцета, зараръ; потеръ, утрага, уронъ,
убытокъ. *Една натра день затра.* 2)
с. об. Тънжкъ слабъ чловѣкъ, жюлавый,
жюдѣ, джигра; хилжкъ.

Затраивамь и затраивамь (да затражж),
гл. д. Закачнамь да тражж, затривамь, за-
дыривамь; начинать искать.

Затраивж, ишь, — жилъ, гл. свр. отъ за-
траивамь. Да задырж, да затрѣж.

Затраивамь, гл. д. свр. Да закажж да тра-
камь; застучать.

Затралъ, с. м. Запытникъ, запытвачь.

Затрѣивамь, гл. свр. отъ затрѣивамь. Да
затрѣж, да затрѣнж.

Затрѣивамь (да затрѣивамь), гл. д. Затрѣнѣ-
ивамь. *Пилецъ-та разкрѣпилъ крыльця
и затрѣилъ съ тѣвж.*

Затрѣивамь и затрѣивамь (да затрѣнж),
гл. д. Закачнамь да трѣнж, да убивамь.
— мся, гл. взвр. Закачнамь да ся трѣнж,
да ся мжжж, замжчвамь съ пѣчто.

Затрѣнѣивамь и затрѣнѣивамь (да за-
трѣнѣрж) гл. ср. Закачнамь да трѣнерж;
начинать дрожать, начинать трѣнѣтять.
Затрѣнержъ отъ страж.

Затрѣнѣиванѣ и затрѣнѣиванѣ, с. ср.
отъ затрѣнѣивамь.

Затрєнєрѣжъ, ешь, — ралъ, гл. свр. отъ затрєнєвямъ; задрожать, затрєнєтять.

Затрєнїжъ, ешь, — нжлъ, гл. ср. свр. Да затрєнтѣ, да затрєнаемъ.

Затрєнтѣвамъ (да затрєнтѣ), гл. ср. Закачамъ да трєнтѣ; начинать трєнєтять. *Затрєнтѣ ми срѣдце-то.*

Затрєнтѣваше, с. ср. отъ затрєнтѣвамъ.

Затрєнтѣжъ, ишь, — тѣлъ, гл. свр. отъ затрєнтѣвамъ. Да затрєнаемъ, да затрєнїжъ; затрєнєтять.

Затрєнїжъ, ешь, — налъ, гл. свр. отъ затрєнївамъ.

Затрєнїамъ, гл. свр. отъ затрєнївамъ; застучать.

Затрєнївамъ и затрєнїувамъ (да затрєнїамъ), гл. ср. *Затрєнївамъ на врата-та, и гл. д. затрєнївамъ врата-та.* Закачамъ да трєнаемъ; начинать стучать. *Како трєна у кошми-тъ, ще затрєна и у насъ.*

Затрєнїжъ, ишь, — шїлъ, гл. свр. отъ затрєнїавамъ; заломать.

Затрєнїавамъ (да затрєнїжъ), гл. д. 1) Закачамъ да трєнїжъ, да чюшжъ; заламывать. 2) Закачамъ да трєнїжъ, да правжъ на трєхъ.

Затрєдѣжъ (да ся), ишь, — дїлєя, гл. об. свр. Да закачжъ да ся труджъ, да ся замжжъ за нѣчто.

Затрєнїамъ, гл. свр. отъ затрєнївамъ; завалить, обвалить, загромоздить, загрузить, засыпать. — *напѣый, прич. стр.* Завалєпѣый, отрунѣпѣый, засыпѣпѣый; завалєпѣпѣый, загромоздѣпѣпѣый, загрузѣпѣпѣый, засыпѣпѣпѣый. *Затрєнїамъ отъ много работжъ.*

Затрєнївамъ и затрєнїувамъ (да затрєнїамъ), гл. д. 1) Закачамъ да трєнаемъ. 2) Съ трєнаше закрывамъ, завалаемъ нѣчто, отрунєвамъ, загрєзваемъ; завалєвать, загромозжєвать, загрузжать, засыпжть. *Затрєнїа го съ дрѣвѣи.* — *мєя, гл. стр. и възвр.* Завалємєя, отрунємєя.

Затрєнїаваніе и затрєнїуваніе, с. ср. отъ затрєнївамъ.

Затрєнїжъ, ишь, — нїлъ, гл. д. свр. Да закачжъ да трєнїжъ, да правжъ на трєновѣ, да прѣтрєнїамъ.

Затрєнїфамъ, в. затрєнїхвамъ.

Затрєнїхвїжъ, ишь, — вїлъ, гл. свр. отъ затрєнїхвамъ. Да закычжъ.

Затрєнїхвамъ (да затрєнїхвїжъ), гл. д. Затруфамъ, закачамъ да трєхвїжъ, закычвамъ; наряжжть, убиржть. — *мєя, гл. възвр.* Закачамъ да ся трєхвїжъ.

Затрєнїшїжъ ишь, — шїлъ, гл. д. свр. Да закачжъ да трєбушжъ, да закормжжъ; начинать потрошжть.

Затрѣивамъ (да затрѣжъ и да зѣтрѣжъ), гл. д. Затрѣивамъ. *За хатжрѣ, за хатжрѣ, та себе-си затрѣлѣ.*

Затрѣгамъ, гл. д. свр. Да закачжъ да трѣгамъ, да задрѣнїнамъ, да зѣтягжлжъ.

Затрѣгнїжъ (да ся), ешь, — нжлєя, гл. об. свр. Да ся затрѣчжъ, да прѣнїнїжъ, да ся енустижъ.

Затрѣгнїжєя Марко вридєнѣ юнакъ,
Та отидє у тєвжъ клїєуржъ,
Та достгнїжъ три сїнджїра робїє. *Пѣс.*

Затрѣкалїжъ, ишь, — лїлъ, гл. д. свр. Да затрѣкольжъ, да заврѣлжъ нѣчто дѣ да е, дѣто не му е мѣсто-то.

Затрѣкалїамъ, гл. д. свр. 1) Да закачжъ да трѣкалїамъ. 2) Съ трѣкалїаше да закарѣмъ нѣкждѣ.

Затрѣквѣамъ, гл. свр. отъ затрѣквѣамъ.

Затрѣквѣамъ и затрѣквувамъ (да затрѣквѣамъ), гл. д. Закачамъ да трѣквѣамъ.

Затрѣжъ, ешь, — трѣлъ, гл. свр. отъ затрѣивамъ. Да затрѣжъ.

Затрѣивамъ (да затрѣжъ), гл. д. Затрѣивамъ:

1) Закачамъ да трѣжъ. 2) Изтрѣивамъ, залїчѣивамъ, излїчѣивамъ, избрѣшѣивамъ; вымѣрѣивать, замѣрѣивать, зачѣрѣивать, вычѣрѣивать. *Затрѣ ми писмо-то.* 3) Загубѣивамъ, губѣжъ; терѣжъ; терѣжъ, *Затрѣжъ си дрѣвѣж-тжъ.* 4) Загубѣивамъ, погубѣивамъ, отбѣивамъ, прѣмахѣивамъ, сѣтрѣивамъ; лишѣжъ жїзнї, губѣжъ, погубѣжть, убивѣжть. *Глжжъ главжъ затрѣива.* — *мєя, гл. възвр.* 1) Закачамъ да ся трѣжъ. 2) Изтрѣивамєя, залїчѣивамєя, излїчѣивамєя, избрѣшѣивамєя. 3) Загубѣивамєя, погубѣивамєя, отбѣивамєя, прѣмахѣивамєя, сѣтрѣивамєя; погубѣжть. 4) гл. стр. Бывамъ затрѣивать.

Затрѣиваніе, с. ср. отъ затрѣивамъ.

Зѣтрѣивѣжъ, с. м. Загубѣя, нагубѣя, зѣтра, сѣтра, тїцєта, зарѣрѣжъ; потѣрѣя, утрѣта, урѣнѣжъ, убїтѣжъ.

Затрѣїжъ, ешь, — трѣлѣ, гл. свр. отъ затрѣивамъ. Да затрѣжъ, да зѣтрѣжъ. — *трѣїтїй, прич. стр.* 1) Залїчєпѣїжъ; затѣрѣпѣїжъ. 2) Погубєпѣїжъ.

Затрѣнїжъ, ишь, — нїлъ, гл. свр. отъ затрѣнїавамъ. — *нєнѣпѣїжъ, прич. стр.*

Затрѣнїавамъ (да затрѣнїжъ), гл. д. 1) Заграждамъ съ трѣнїє. *Затрѣнїжъ нївж-тжъ.*

Слопци навѣнѣжъ излѣвжжъ,

Прѣлѣвжъ да сї затрѣнїжъ. *Пѣс.*

2) Заборѣивамъ, задѣивамъ; забывѣжть. *Затрѣнїжъ что-то е учїлѣ.* — *Затрѣнїавамъ нѣкому нжїна,* направѣивамъ да не може дѣидє. — *Мрѣзлїва жєна кжїжъ затрѣнїавѣя. Прѣдѣ портж-тжъ сї смєла, кжїжъ-тжъ сї затрѣнїавѣя.*

Затрѣнїаваніе, с. ср. отъ затрѣнїавамъ

Затрѣпнж, ешь,—наль, *гл. ср. свр.* Да закачж да трѣпнж.

Затрѣсвамь и **затрѣсувамь** (да затрѣсж), *гл. д.* Закачамь да трѣсж; начинять трѣсти. — мся, *гл. взвѣр.* Закачамь да ся трѣсж; начинять трѣстись. *Кжца-та ся затрѣси отъ грѣмотевицж-тж.*

Затрѣскамь, *гл. д. свр.* Да закачж да трѣскамь.

Затрѣсж, ишь,—силъ, *гл. свр.* отъ затрѣсвамь; затрѣсти, затрѣсть.

Затрѣсж, ишь,—силъ, *гл. д. свр.* Да закачж да трѣсж, да затражж, да задѣржж; начять нескать.

Затрѣчѣж, ишь,—чяль, *гл. свр.* отъ затрѣчявамь.

Затрѣчявамь (да затрѣчѣж), *гл. ср.* Закачамь да трѣчж, да тичнамь, да припкамь. — мся, *гл. взвѣр.* Затичнамя, затирвамя, заитамя, спущамя, хахвамя; побѣжять. *Затрѣчися, та го стигни.*

Затрѣчяване, *с. ср.* отъ затрѣчявамь и затрѣчявамь.

Затрѣшкамь, *гл. д. свр.* Да закачж да трѣшкамь. — мся, *гл. взвѣр. свр.* Да закачж да ся трѣшкамь.

Затрѣбва, — валю, *гл. безл. свр.* Да стане потрѣба, да дотрѣбва, да потрѣбва.

Затрѣбвамь и **затрѣбувамь** (да затрѣбж), *гл. д.* Закачамь да трѣбж, да разтрѣбвамь; начинять убирать. *Затрѣбила съмь кж-цж-тж*

Затрѣбвамь, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ затрѣбвамь.

Затрѣвѣльгый, ль, ла, ло, като *пр.* Обрасельгый съ трѣвж.

Затрѣвѣж (да ся), ишь,—вился, *гл. свр.* отъ затрѣвявамь.

Затрѣвявамь (да ся затрѣвж), *гл. об.* Покрывамя съ трѣвж, поинква по мене трѣва; травенѣть. *Зема-та се затрѣви, обрасж съ трѣвж.*

Затрѣж, ешь,—раль, *гл. свр.* отъ затрѣвамь. Да затрѣж.

Затрѣбѣж, ишь,—биль, *гл. свр.* отъ затрѣбявамь; затрѣбить.

Затрѣбявамь (да затрѣбж), *гл. ср.* Закачамь да трѣбж, засвирвамь; начинять трубить.

Задался е чобанъ Пѣе,
Чобанъ Пѣе отъ планиж,
Та засвириль съ тынкъ свиркж,
Засвириль ми, затрѣбилъ ми,
Та излѣзли да го глядать. *Пѣе.*

Затрѣбяване, *с. ср.* отъ затрѣбявамь.

Затрѣсва (да затрѣсе), *гл. безл.* Начина да трѣсе; заболѣвять, лихорадкою. *Затрѣсло ми с отъ единъ мѣсяць.*

Затрѣсе, сло, *гл. свр.* отъ затрѣсва.

Затрѣскамь, *гл. ср. свр.* 1) Да закачж да трѣскамь. 2) Да закачж да вѣкамь, да глѣчж, да хокамь, да рукамь, да затряцж.

Затрѣсж, ёшь, затрѣсохъ,—сль, *гл. д. свр.* Да затрѣскамь, да затрѣсж, да задрусамь.

Затряцѣж, ишь,—щѣль, *гл. ср. свр.* 1) Да закачж да тряцж; затрѣцять. 2) Да затряскамь.

Зату́й, свѣж. Затова, затѣй.

Зату́лка, *с. ж.* Затка, затыкалка, затыкъ, запушка, запушалка, закукало; затычка, прѣбка, втулка.

Зату́ль, *с. м.* Дѣто иде затулено, та не ся види. *На затуль е, на затулено е.*

Зату́льж, ишь,—лиль, *гл. свр.* отъ зату́лямь; застѣнйть, зазастить, заслонйть, закрьть, заткнйть.—ленгый, *прич. стр.*

1) Заслоненгый, засѣненгый, заццленгый; застенѣнный, застороненный, заслонѣнный. 2) Покрьтгый, скрьтгый; закрьтгый. *Затулено мѣсто, дѣто не ся види, что е е на затуль; закрьтѣе мѣсто.* 3) Затыкнжгый; затыкнутый.

Зату́ламь (да зату́льж), *гл. д.* 1) Закрьвамь да не ся види, засланямь, заслонивамь, заннчямь, затпувамь, засѣивамь, засльвамь, засльчывамь, заднпчямь, заццлавамь; застѣнйть, застѣнивать, засторонйть, застить, заслонйть. *Махнися отъ прозореца, че ми затулашь, та не видж.* 2) Покрывамя, скрывамя; закрьвять. *Затули го да го не видяж.*

Облакж затули мѣсячинж-тж; мѣсяць обволокло туманомь. Затула слънце-то съ ршето. 3) Затыкамь, запушамь; затыкять. *Затули вранж-тж на бж-вж-тж.* — мся, *гл. взвѣр.* 1) Отивамь задъ иѣчто, та не ся видж; скрьвяться изъ виду, заходя за что нибудь. *Затулижся задъ могилж-тж. Затулился задъ кокала. Затуляся задъ прѣста си.* 2) Закрьвамя задъ иѣчто, та да мя не видять, или за да ся запажж, засланамя, засльвамя, засльчывамя, задекрьвамя; прятать за чѣмь. *Затулижся задъ дрьво-то.* 3) Скрьвамя. *Затулился да не го гланиж.* 4) *гл. стр.* Бывамь затуленъ.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Зату́лане, *с. ср.* отъ зату́ламь и зату́ламя.

Затупуркамь, гл. ср. свр. Да закачы да тушуркамь; затопотать. *Затупуркамь конь изъ плъта.*

Затурвамь и **затурювамь** (да затурж), гл. д. Затурямь.

Затурмж, ишь, — миль, гл. свр. отъ затурмжмь. — меный, прич. стр. 1) Запушеный, задыменый, зачяденый. 2) Напрашеный.

Затурмж (да ся), ишь, — миль, гл. об. свр. Да закачы да ся турмж.

Затурмамь (да затурмж), гл. д. 1) Закачамь да турмж. 2) Запушамь, задынамь, закадиavamь. 3) Напрашамь. — мей, гл. свзвр. 1) Закачамь да ся турмж, да ся пушж. 2) Запушамь, задынамь, закадиavamь. 3) Напрашамь.

Затурнж, ешь, — ижль, и

Затурнж, ишь, — риль, гл. свр. отъ затурнамь и затурвамь; засунуть, забросить. — реный и — рижтый, прич. стр. Турнжтый ийдъ не на мѣсто, потомасавый; засунутый, брошенный.

Затурнямь, гл. д. свр. Да закачы да турнямь.

Затурнямь (да затурнж и да затурнж), гл. д. Затурвамь, турнямь ибчто не на мѣсто то му, помеждъ другы ибчто, та не ся знае дѣ е, потомасавь; засовывать, забрасывать. *Кждѣ ми сж затурили дрѣвж-тж, та не мож да си ж намѣрж? — мей, гл. стр.* Бывамь затурень.

Затѣвамь (да затѣж), г. ср. Затѣвамь.

Затѣй, свжз. Затова, затѣй.

Затѣкавамь (да затѣж), гл. д. Заткавамь: 1) Закачамь да тѣж; затыкать. *Затѣкала съмь платио, та брзгамь да го изтѣж.* 2) Глядамь по ибчто изтѣкано, та и азъ да натѣж токово. 3) Втѣкавамь едно ибчто въ друго; вставлятъ посредствомь тканія. — мей, гл. стр. Бывамь затѣкань. *Както ся затѣкало, така ся и дотѣкало.*

Затѣкане, с. ср. отъ затѣкавамь. Затѣкане.

Затѣкамь и **затѣкнамь** (да затѣж), гл. д. Затѣкамь; затыкать.

Затѣкане и **затѣкване**, с. ср. отъ затѣкамь и затѣкнамь. Затѣкане.

Затѣкмж, ишь, — миль, гл. свр. отъ затѣкмавамь.

Затѣкмавамь (да затѣкмж), 1) гл. ср. Закачамь да тѣмж, да мѣрж, сторвамь намѣрене. *Затѣкмилъ съмь отодавна да направж ибчто.* 2) гл. д. Начинамь да тѣмж, да готвь, да годж ибчто, загодивамь. 3) Годивамь, главивамь, тѣмж, утѣкивамь, прѣстенувамь.

Затѣмь Стопанъ, затѣмь Гюбреж витж пейветж. Затѣмь и ж утѣмь. *Ибс.*

Затѣнувамь (да затѣнж), гл. д. Затѣнувамь, затѣкамь, затѣкамь. *Не можеш да затѣнешь уста-та на хора-та.*

Затѣнж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ затѣкамь, затѣкнамь и затѣнувамь. Да затѣнж; затѣнуть. — ижтый, прич. стр. Затѣнжтый; затѣнутый.

Затѣкь, с. м. Затка, затулка, затѣкалка, запушка, запушалка, закукало; затѣчка, пробка, втулка.

Затѣкж, тѣчесь, — тѣкаль, гл. свр. отъ затѣкавамь. Да затѣчж, да затѣж; затѣать. — каный и — тѣченый, прич. стр. Затканый; затканный.

Затѣшамь и **затѣшувамь** (да затѣшж), гл. ср. Затѣшамь: 1) Закачамь да тѣшж, да потѣшамь. 2) Загазамь, заглѣшамь, заглобивамь, загелшамь въ ибчто; завязать, погрязать, врѣчиваться, утопать. *Затѣшъ въ کالا, въ тжнж-тж. Затѣшъ въ свѣга. Затѣшжъ ли ти коли-та, не чикай Кралий Марка да ти ги извади.* 3) Пропадамь, загубвамь, потѣшамь, баттисвамь.

Затѣшване и **затѣшуване**, с. ср. отъ затѣшамь. Затѣшване.

Затѣнж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ затѣншамь и затѣшамь. *Затѣнжжый*, потѣнжый.

Затѣншамь и **затѣншувамь** (да затѣншж), гл. д. 1) Закачамь да тѣншж. 2) Съ тѣншамь увалвамь, смачкнамь; затѣншывать, понирать. *Затѣншж ми дрѣвж-тж, чергж-тж, постыкж-тж.* 3) Потѣншамь, сгазvamь, стѣншамь; затѣншывать. *Затѣншж ми нивж-тж, ливадж-тж.* 4) Натѣншамь въ ибчто, втѣншамь; затѣншывать по что. *Затѣншжъ го въ کالا, въ свѣга.* 5) Загншамь, задрѣтшамь, задынамь; затѣншять. *Затѣншжъ го въ торж-тж.* — мей, гл. стр. Бывамь затѣншань.

Затѣншване и **затѣншуване**, с. ср. отъ затѣншамь.

Затѣншж, ешь, — икаль, гл. свр. отъ затѣншамь; затѣншять, понирать, затѣншывать, затѣншять. — иканый, прич. стр. 1) Стѣншаный, смачканный; затѣншанный пониранный. 2) Потѣншаный, сгазеный, стѣншаный; затѣншанный. 3) Натѣншаный втѣншанный; затѣншанный. 4) Загнетеный, задрѣтеный, задыненый; затѣншанный.

Затѣнж, ешь, — тѣкаль, гл. свр. в. за тѣжж.

Затѣкалка, с. ж. Затка, затулка, затѣк запушка, запушалка, тѣкачъ, закукало; затѣчка, пробка, втулка.

Затыка́лце, *ум. ср.* отъ затыка́лка.

Заты́камь (да заты́киж, заты́кнувамь), *гл. д.* Затыквямь: 1) Затыкамь, запушямь, затнувамь, затварямь съ затыкалкж: затыкать, закупоривать. *Затѣкни бжклицж-тж да не изтече вино-то.* 2) Затѣквямь съ нѣчто, запушямь, задѣнвамь да не зѣе; затыкать отвѣртіе. *Затѣкни дужки-тж.* 3) Втыкамь, втыкамь, забучвамь; втыкать. *Затѣкнж кыткж на чело.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамь затыкижть. — *Затѣкамь уста-та нѣкому:* а) Турямь нѣчто на уста-та му, за да не може да говори или да вѣка. б) Направямь го съ нѣчто да млѣчи, да не говори, запушвамь му уста-та, затварямь му уста-та; зажимать ротъ кому, заткнууть глотку.

Заты́камь, *гл. свр.* отъ затѣквямь. — *каниый, прич. стр.* Натыканиый, захласканиый.

Заты́каніе, *с. ср.* отъ затѣквямь. Затыканіе, затыкнуваніе.

Заты́квямь и затѣ́кувамь (да заты́камь), *гл. д.* 1) Закачамь да тыкамь. 2) Съ тыканіе закарвамь пѣкждѣ, натыквямь, захласквямь. *Затѣка го өз рѣкж-тж.* — *мѣя, гл. өзвр.* Съ тыканіе отывамь нѣйдѣ, захласквямся.

Заты́квямь (да заты́кж), *гл. д.* Затыкамь, затыкнувамь.

Заты́кваніе, *с. ср.* отъ затѣквямь.

Заты́кнувамь, *гл. уч.* отъ затѣкиж.

Заты́кнуваніе, *с. ср.* отъ затѣкнувамь. Затыканіе, затыкваніе.

Заты́киж, *ешь*, — *нжль, гл. свр.* отъ заты́камь и затѣквямь. Да заты́киж; заткнууть, закупорить, воткнууть. — *нжтый, прич. стр.* 1) Заты́кижтый, запушеный; заткнуутый, закупоренный. 2) Заты́каниый, задѣненый, запушеный, затвореный; заткнуутый, задѣланный. 3) Вты́кижтый, вты́кжтый, забученый, закыченый; воткнуутый.

Заты́кльжъ, *с. м.* Задна-та часть на шпѣж-тж, тыль, вратъ; затылокъ, подзатылокъ, зашекъ.

Затѣ́миѣвамь (да затѣ́миѣж), *гл. ср.* Затемнѣвамь, закачамь да тѣмиѣж; начинать темнѣть.

Затѣ́миѣжъ, *ешь*, — *нѣль, гл. свр.* отъ затѣ́миѣвамь. Да затемнѣжъ; затемнѣть, потемнѣть.

Затѣ́миѣжъ, *ишь*, — *нѣль, гл. свр.* отъ затѣ́миѣвамь и затѣ́миямь. Да затемнѣжъ; затемнѣть, отемнѣть, затмѣть. — *нѣиый, прич. стр.* Затемненый, замраченый; затемненый, затмѣнный.

Затѣ́миѣвамь (да затѣ́миѣж), *гл. д.* Затѣ-

миямь, затемнѣвамь, правѣж тьмно, замрачѣвамь; затемнѣть, отемнѣть, затмѣвать. — *мѣя, гл. өзвр.* и *стр.* Затемнѣмся, затемнѣвамся, ставамь тьмень, бывамь затмѣненъ. — *вася, гл. безл.* Затемнѣся, затемнѣвася, стѣмиѣвася, зима да става тьмно, мръква, замрачѣвася.

Затѣ́миѣваніе, *с. ср.* отъ затѣ́миѣвамь. Затемнѣваніе.

Затѣ́миямь (да затѣ́миѣжъ), *гл. д.* Затемнѣвамь.

Затѣ́нтиѣтый, *нъ, на, но, пр.* Затѣ́нтено мѣсто. мѣсто отдалечено, на странж, глухо, глушина; захолустье, глушь.

Затѣ́нтѣжъ (да ся), *ишь*, — *тѣлся, гл. об. свр.* Да отидж нѣйдѣ на затѣ́нтено мѣсто, въ глушиж. *Кждѣ ся е затѣ́нтилъ, та не можж да го намѣрѣж.*

Затѣ́нчѣжъ, *ишь*, — *чѣль, гл. свр.* отъ затѣ́нчѣвамь.

Затѣ́нчѣвамь (да затѣ́нчѣжъ), *гл. д.* Закачамь да тычѣж; начинать тончить.

Затѣ́трувамь (да затѣ́трж), *гл. д.* 1) Закачамь да тѣтрж; начинать таскать. 2) Съ тѣтрание занасамь нѣчто нѣкждѣ, зататразвамь, завличамь; затаскивать. *Кучя-то затѣ́тра кокала подѣ одѣра.* — *мѣя, гл. өзвр.* Едвамь, съ мѣкж, съ тѣтрание отывамь нѣйдѣ. 2) Казва ся на срьдито вѣсто отывамь. *Всичкж-ти ся затѣ́трали на гостѣ.* 3) *гл. стр.* Бывамь затѣ́транъ.

Затѣ́труваніе, *с. ср.* отъ затѣ́трувамь и затѣ́трувамся.

Затѣ́тржъ, *ешь*, — *ралъ, гл. свр.* отъ затѣ́трувамь. — *раный, прич. стр.* Зататразвеный, завлѣченый.

Затѣ́рамь, *гл. д. свр.* 1) Да закачѣж да тѣрамь, да гонж. 2) Съ тѣрание да закарямь. — *раный, прич. стр.* Закаранный.

***Затѣ́жъ**, *нар. Т.* Та, на, аслж. *Затѣ́ж с така.* **Затѣ́жжѣжъ**, *ишь*, — *жѣль, гл. свр.* отъ затѣ́жжѣвамь; затужить, затосковать.

Затѣ́жжѣвамь (да затѣ́жжѣжъ), *гл. ср.* Закачамь да тѣжжѣж; начинать тужить. — *мѣя, гл. өзвр.* Става ми тѣжно, дожаѣѣва ми, домиѣѣва ми. *Затѣ́жжѣся за дѣца-та, като не съмь гж видѣль отодавна.*

Затѣ́жнѣжъ, *ишь*, — *нѣль, гл. свр.* отъ затѣ́жнѣвамь; затунѣть, притунѣть. — *нѣиый, прич. стр.* Отжненый; затунѣленный, притунѣленный.

Затѣ́жнѣвамь (да затѣ́жнѣжъ), *гл. д.* На правямь тѣнж, отжнѣвамь, изхабѣвамь; затунѣять, притунѣять. — *мѣя, 1) гл. өзвр.* Ставамь тѣнж, отжнѣвамся, изхабѣвамся; затунѣяться, притунѣяться. 2) *гл. стр.* Бывамь затѣ́женъ.

Затягивание, с. ср. отъ **затягивамъ**.

Затягамъ (да **затыгнѣ**), гл. д. **Затыгивать**:

1) Заврѣзывать наконечники, стягивать, зашивать; **затыгивать**. *Затягни го да не ся отворжы.* 2) Заначивать, учеврѣстивать, укрѣпывать. 3) Защищать, править да не може да пзлизз по себе (за лѣкъ, за друго); производить заборъ. 4) Потягивать, поправлять, стягивать, мереметж. *Затягниж къщж-тж.* — *мжя*, гл. стр. Бываюмъ затыгивать.

Затыгивание, с. ср. отъ **затыгивать**.

Затыгивать и **затыгивувамъ** (да **затыгнѣ**),

1) гл. д. **Затыгивать**. 2) гл. ср. **Закачиваюмъ** да **тягнѣ**, **дотыгиваюмъ**.

Затыглювамъ (да **затыгнѣ**), гл. д. **Зака-**

чиваюмъ да **тягнѣ**; **затыгивать**. *Затяглиж мя е като да имжы да му давимъ нѣчто.* *Затяглиж мя е зи жераж.*

Затыгнѣ, ишь, — **ливъ**, гл. свр. отъ **затыглювамъ**; **затынуть**.

Затыгнувамъ (да **затыгнѣ**), гл. д. **Заты-**

гивать.

Затыгнѣ, ешь, — **нжъ**, гл. свр. отъ **заты-**

гивать и **затыгнувамъ**; **затынуть**. — **нж-**
тѣй, прич. стр. 1) Заврѣзанный, стягн-
тый, зашитый; **затынутый**, 2) Заключенный,
учеврѣстанный, укрѣпленный. 3) Потягн-
нутый, стягнанный, поправленный. 4) Запеченный.

Затыгнѣ, ешь, — **нжъ**, гл. свр. отъ **заты-**

гивать.

Затягивала, пр. ж. *Затягивала жена*,

станжала тяжежа, трудна; беременная.
Затыкамъ, гл. свр. отъ **затыгивать**.

Затыквямъ и **затыкувамъ** (да **затыкамъ**),

1) гл. ср. **Закачиваюмъ** да **тыкамъ**. 2) гл. д. **Загатаюмъ** за нѣчто. *Поченжж да затык-*

вастъ, че ще ся ожени жа. . .
Зауздвямъ и **зауздывамъ** (да **зауздѣ**), гл. д. **Заюздвямъ**: 1) Туряюмъ **уздѣ** на конь, **обуздвямъ**; **взуздывать**, **обуздывать**, **мунд-**
штучить. *Зауздихъ коня.* 2) Не даюмъ **прѣднѣж**, **спираюмъ**, **въздрѣжамъ**, **зимаюмъ** **главж**; **обуздывать**. *Всакой си има лот-*

тинж, блазъ си му кой си ж заузда. — **мжя**, гл. стр. Бываюмъ **зауздѣ**, **обузд-**

вямъ.

Зауздывание и **зауздывание**, с. ср. отъ **зау-**

здвямъ. **Заюздывание**.

Зауздѣ, ишь, — **дилъ**, гл. свр. отъ **заузд-**

вямъ. Да **заюздѣ**, да **обуздѣ**; **взнуздать**, **обуздать**. — **денѣй**, прич. стр. **Заюзде-**
пый, **обуздѣпый**; **взнузданный**, **обузданный**.

Заумѣ, ишь, — **милъ**, гл. свр. отъ **заумѣ-**

вямъ. — **мѣнѣй**, прич. стр. **Забѣлѣженѣй**
въ ума, **запомненѣй**; **врѣзанный** въ **пѣ-**
мяти. *Ты помнишь Стожана, ами не*
ти е зауменъ.

Заумѣвамъ (да **заумѣ**), гл. д. 1) **Забѣ-**
лѣживамъ нѣчто **добрѣ** въ ума си. 2) **Виж-**
дамъ, **зрѣвамъ**, **заушывамъ**, **забѣлѣживамъ**, **са-**
никасамъ. — **мжя**, 1) гл. стр. Бываюмъ **зауменъ**. 2) гл. *възор*. **Заюждаюмъ**, **почю-**
вямъси, **възюждаюмъ**си, **въздываюмъ**си.

Дошла кова, дошло врѣмѣ,

Да си жени Маливца;

Ся зауми, си зачюди.

Что да чини, какъ да стори. *Лѣ*

Заурѣгивамъ (да **ся**), гл. об. свр. Да **закачѣ**
да си **урѣгивамъ**.

Заусевамъ и **заусивувамъ** (да **заусѣ**), гл. ср. **Заюсевамъ**, **засививамъ**; **засыпѣть**.

Па си **лѣвнѣ** та **заусѣ**. *Пѣ*.

Заусивание и **заусивывание**, с. ср. отъ **за-**

усевамъ. **Заюсивание**.

Заусѣ, ешь, — **нжъ**, гл. свр. отъ **заус-**

евамъ. Да **заусѣ**; **заснѣть**.

Заутквямъ, гл. ср. свр. Да **завѣкаюмъ** като

уткж, като **кукумивѣж**.

Заутра, нар. Въ другѣй день, что е **слѣдъ**

утрѣшнѣй; **послѣ** **завтра**.

Заутрѣшникъ, с. м. **Дѣнь-тъ**, что е **слѣдъ**

утрѣшнѣй, другѣй день, **ондѣль**; **послѣ-**
завтрашнѣй **дѣнь**. *Пѣ-заутрѣшникъ*, **дѣнь-**
тъ, что иде **слѣдъ** **заутрѣшникъ**. *Заутрѣ-*
шникъ има ли празникъ? — *Пѣма*; *пѣ-*
заутрѣшникъ има.

Заушивамъ и **заушывамъ** (да **заушѣ**),

гл. д. **Заушивамъ**: 1) **Удрямъ** **лѣсениж** по **бузж**; **заушѣть**, **давать** **пощѣчину**. *Мах-*
нися отщюка да не тя заушж, та щж
ти кажж. 2) **Забѣлѣживамъ**, **виждаюмъ**, **зрѣ-**
вамъ, **заумѣвамъ**, **садикасамъ**. 3) гл. ср. **Отивамъ** на **пѣкхѣ** **безъ** да **мя знажтъ**, **завивамъ** си **пощѣто**.

Заушкы, с. ж. *мж.* 1) **Завушкы**, **заушници**,

сливници, **страшници**, **глыкы**, **поднухнѣж** на **слезы-ты** **около** **уши-ты** (**става** на **дѣца**); **заушница**, **заушница**. *Дѣтя-то има за-*
ушкы. 2) **Живеница**.

Заушница, с. ж. 1) **Плѣсеница**, **шамаръ**,

шамарница, **шляканица**, **шлякеница**; **заушна**,
онлеуха, **онлеушина**. 2) *Заушници*, **за-**
ушкы.

Заушнѣ, ишь, — **шилъ**, гл. свр. отъ **за-**

ушивамъ и **заушывамъ**; **заушѣть**. — **ше-**
нѣй, прич. стр.; **заушеннѣй**.

Заушивамъ (да **заушнѣ**), гл. д. **Заушивамъ**.

Зафѣлтвямъ и **зафѣлтувамъ** (да **зафѣлтѣ**),

гл. ср. **Закачиваюмъ** да **фѣлтж**, **захѣцвямъ**; **начинѣть** **шенѣть**.

Зафѣлтѣ, ишь, — **тилъ**, гл. свр. отъ **за-**

фѣлтвямъ. Да **захѣцаюмъ**; **зашенѣть**.

Зафрѣгивамъ, в. **заврѣгивамъ**.

Зафтисамъ, гл. свр. отъ **зафтисивамъ**. Да **заварѣ**; **застѣть**.

Зафтáсамь и **зафтáсувамь** (да зафтáсамь), *гл. д.* Заварямь, сварямь; заставлять.

Зафтáсамь, *гл. ср. свр.* Да закачь да фтасвамь.

Зафúчвамь, *в.* захвúчвамь.

Зафучáвамь, *в.* захвучáвамь.

Захабáж, *ишь*, — билъ, *гл. свр.* отъ захабáвамь.

Захабáвамь (да **захабáж**), *гл. д.* 1) Закачамь да хабъ, да струвамь знанъ. 2) Нъчто остро за ръжане правъ да не ръже, изхабáвамь. — *мся, гл. взвр.* За пожь и венаккво съчиво, изхабáвамь, та закачамь да не ръжъ, да не съжъ. *Съзра-та ся захаби, та не съче.*

Захабáване, *с. ср.* отъ захабáвамь.

Захáмчáж, *ишь*, — чилъ, *гл. свр.* отъ захáмчнамь. Да запрягъ, да впрягъ; запрячь, заложить. — *ченъй, прич. стр.* Запрягъжтýй, впрягъжтýй; запряжённýй, заложеннýй.

Захáмчнамь и **захáмчвамь** (да **захáмчáж**), *гл. д.* Запрягамь, впрягамь въ яремь; запрягать, закладывать.

Захáмчание и **захáмчание**, *с. ср.* отъ захáмчнамь. Запрягане, впрягане.

Захáнвамь и **захáнувамь** (да **захáнáж**), *гл. д.* 1) Закачамь да ханъ; начинать кусать. 2) хващамь съ зжбы-ты, заръвавамь. *Захапалъ коматъ. Захали го, па стискай.* 3) Ухапвамь, ранавамь съ ханане; укусывать. *Захапа си усты-ты. Захапа мя кучя. Косто кучя мя с захапало, все е побънъло. Имаш ли зжбы, гали, доклъ не сж ты захапали.*

Захáнвание и **захáнувание**, *с. ср.* отъ захáнвамь.

Захáнекъ, *с. м.* Бълъгъ отъ захапано, ханекъ.

Захáннувамь и **захáнвамь** (да **захáнáж**), *гл. уч.* Ханвамь малко нъчто, закусувамь. *Да заханъж нъчто; закусейть что нибудь.*

Захáннувание и **захáнвание**, *с. ср.* отъ захáннувамь.

Захáннáж, *ешь*, — нжлъ, *гл. свр.* отъ захáннувамь и захáнвамь. Да закусь; закусийть.

Захáннáж, *ешь*, — налъ, *гл. свр.* отъ захáннувамь. — *нацъй, прич. стр.* Заръванъй, ухапанъй; укушенъй.

Захарска иненáца, *в.* загарáна.

Захарь, *с. м. и*

Захарь, *с. ж.* Гр. Онова сладко, което пай-много ся употрѣбава за ядене и за под-сладыване разны нъчта; шикеръ; сáхаръ. *Сладко като захаръ.*

Захаряцъй, *иъ, на, но, пр.* Что е огъ захарь или поделадено съ захарь; сáхарнýй.

Захвáливамь и **захвáлювамь** (да **захвáлáж**), *гл. д. и ср.* Захвалямь.

Захвáлáж, *ишь*, — лилъ, *гл. свр.* отъ захвáлнамь и захвáлвамь.

Захвáлнамь (да **захвáлáж**), **Захвалвамь**: 1) *гл. д.* Закачамь да хвалъ; захвáливать. *Кога захвали нъчто, не може да го изхвали.* 2) *гл. ср.* Захваламь нъкому за нъчто, хвалъ го за нъчто, за нъкое му добро, казвамь добро за него; говорить хорошо, отзываться съ похвáлою о комъ, выхвалить.

Младо джелечы да станешъ,
Хора-та да ти захвалить. *Пъс.*

— *мся, гл. взвр.* 1) Закачамь да ся хвалъ; начинать хвáстать. *Кога ся захвали, да ти омръзне да го слушаши.* 2) Закачвамь нъкому, хвалъся, че щъ му направъ нъчто, или за да си отврънъ, или за наказание; занлашвамь; хвалитья, угрожать. *Захвалилъ ми ся е да мя бие.*

Захвáлвание, *с. ср.* отъ захвáлнамь и захвáлвамь.

Захвáнáж, *ешь*, — нжлъ, *гл. свр.* отъ захвáцамь; ухватить, занять, запорожнить, запростать, начать, отпустить, отточить, отострить. — *нжтýй, прич. стр.* 1) Заловенъй; занятый. *Захванъжть съмь съ работъ. Това мѣсто е захванъжто.* 2) Запразденъй съ нъчто. *Гръня-то е захванъжто съ масло.* 3) Закаченъй, скаченъй. 4) Заченъй, наченъй, подкаченъй, закаченъй; начатый. *Дръва-та е захванъжта да ся шие, нъ не е оце свръшна. Захванъжта работа свръшане гяда. Захванъжта работа прѣполовена ся броч.*

Захвáтамь (да **захвáтáж**), *гл. д.* Захващамь.

Захвáтание, *с. ср.* отъ захвáтамь. Захващане.

Зáхватъ, *с. м.* Захванъжто мѣсто горъ за съчене дръва за кпмюръ.

Захвáтáж, *ишь*, — тилъ, *гл. свр.* отъ захвáтамь и захвáцамь. Да захванъ. — *тепъй, прич. стр.* Захванъжтýй.

Захвáцамь, *гл. д. свр.* 1) Да закачь да хващамь, да барамь, да забарамь. 2) Да качъ да хващамь, да ловъ, да заловъ; захватить.

Захвáцань (да **захвáтáж** и да **захвáнáж**), *гл. д.* Захватамь: 1) Хващамь за нъчто, залавамь; ухватывать. *Захванъжъ го заръжъ-тъ.* 2) Завзимамь; занимать. *Санджъ-тъ захваца много мѣсто. Отидоуъ рано въ цркъвъ, та си захванъжъ добро мѣсто.* 3) Запразднувамь, запразвамь; заноразнивать, занорозжить, запраздывать. *Захванъжъ е платица съ жито. За-*

хванжъ избл-тъ съ бѣвы. 4) Хванцамъ нѣкое мѣсто, дѣто да можъ да ловж кошто мѣнувать оттамъ, заварднамъ. *Хайдути захванжли пѣтя, та, който замине, го обирать.* 5) Закачамъ, скачвамъ едно нѣчто съ друго. *Захвани го съ копецъ.* 6) Начинамъ, закачамъ, подкачамъ, забирамъ, подбирамъ, хванцамъ, подхващамъ, залавнамъ; начинатъ, предприиматъ. *Захващамъ да работъ, да ся уиж.* *Захванжли съ любовь, свръшили съ омразъ.* *Захваща за здравъ, изкарва за Богъ да прости.* *Който захваща много работъ, ни единъ не свршиша.* 7) Зимамъ, хванцамъ пѣтъ, отивамъ. *Захванж изъ поле-то.* *Захванж изъ пѣтекъ-тъ, прѣзъ лоза-та.* 8) Начинамъ, простирамъ, пдъ. *Оттамъ захваща гора; оттудѣ идѣтъ лѣсъ.* 9) Подхващамъ, подзимамъ нѣкого. *Захвани го съ добро, дано да послуша.* 10) Забирамъ нѣкого за нѣчто, некамъ му нѣчто. *Захванжлъ мя е да му продамъ коня си.* 11) За нѣчто, което рѣже, охващамъ го за глаждамъ го, наточвамъ го; отпускатъ, оттачиватъ, отвастриватъ. *Захващамъ бръснача на гладило.* *Захванжжъ ножя, косж-тъ.* — *мѣя, гл. възвр.* 1) Хванчаема, залавнамъ за нѣчто; ухватыватъся. *Който ся дави, захваща ся и за сламж (и за змиѣ); утопѣющій и за щенку хвататъся.* 2) Уловнамъ за нѣчто, подкачамъ да правжъ, да врѣшж нѣчто; браться, предприиматъ. *Захванжжѣ на работъ, или за работъ.* 3) Добывамъ си толкова, каквото да можъ да си врѣшж работъ, да ся поминувамъ. *Слабъ бѣжъ, ама сега ся захванжжъ.* 4) Съ прѣпирнж казвамъ, пнатжѣ за нѣчто, че е еде какъ си. *Не ся захващай, защото не знаешъ, какъ е работа-та.* 5) За нѣчто посадено, прѣсадено или присадено: прихващамъ, хванчаема, начинамъ да растж; приниматъся (о растѣнїяхъ). *Прѣсадени-ти овоцки ся захванжж.* 6) Схванчаема, хванчаема, стѣга ми ся оставъ, та не може да работи.

Додай ми, сестро, водинж.
Низъ зеленж-тъ стовициж;
Уста ми ся захванжжлы,
Грѣло ми е загракижло,
Уста-та да си разхванж,
Грѣло-то да си натонж. *Пѣс.*

7) *гл. въз.* Залавнамъ, сврѣчквамъ съ нѣкого, зандамъ. *Който има кошъ плѣвж (сламж) повече отъ тебе, съ него не ся захващай.* 8) *гл. стр.* Бывамъ захванжтъ. — *Захващамъ горж-тъ,* забывамъ горж-тъ, задѣavamъ изъ горж-тъ, ставамъ хайдутинъ. — *Захващамъ кривѣй пѣтъ, зи-*

мамъ кривѣй, лошій пѣтъ, развалаема. — *Захващамъ лѣжж-тъ,* закачамъ съ лѣжжъ да работж. — *Захванж ны дѣждж, снѣжж,* затече пѣтъ, застигнж ны дѣждж, снѣгъ. — *Захващамъ одлѣбоко,* кога да приважжъ за нѣчто начинамъ отдалечъ. — *Захващамъ любовь,* залибваема съ нѣкого. — *Захващамъ сватбж,* начинамъ сватбж; затѣватъ свѣтбу.

Захва́щане, с. ср. отъ захва́щамъ.

Захвѣлтвамъ и захвѣлтувамъ, гл. ср. Хвѣлж понѣкога, като говорж, захѣцвамъ; картатътъ, пришепѣливать.

Захвѣлтвање и захвѣлтуване, с. ср. отъ захвѣлтвамъ.

Захвѣлтж, ишь, — тиль, гл. ср. свр. Да закачж да хвѣлтж.

Захврѣкиж, ешь, — ихлъ, гл. ср. свр. в. заврѣкиж.

Захврѣламъ, в. заврѣламъ.

Захвучивамъ и захвучювамъ (да захвучѣж), гл. д. Захвучамъ, зафучнамъ, заврѣламъ, попращамъ, запопращамъ; забрѣсывать.

Захвучнж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ захвучивамъ и захвучювамъ; забрѣсать. — *ченгѣй, прич. стр.* Заврѣленгѣй, попрагѣнгѣй, запопрагѣнгѣй; забрѣшенгѣй.

Захвучнжъ, ишь, — чѣль, гл. свр. отъ захвучивамъ.

Захвучиванъ (да захвучѣж), гл. ср. Начинамъ да хвучѣж.

Захвучиванъ (да захвучѣж), гл. д. Захвучивамъ.

***Захерѣ, с. ср. Т.** Захире: 1) Обще имя на всичкы-ты жита; зерновой хлѣбъ. *Тжж годинж захерѣ-то е склпо.* 2) Венчко нѣчто, приготвено да ся намира за ѣдене или за-въ нѣкаквж работж, пмошнице; запѣсть, припѣсть, съѣстныѣ припѣсы.

Захладѣж, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ захладѣвамъ и захлѣждамъ; прохладѣтъ, освѣжатъ. — *дѣнгѣй, прич. стр.* Разхладепгѣй, прохладенгѣй; прохладепгѣннж, освѣжѣннж.

Захладѣвамъ (да захладѣж), гл. д. Захлаждамъ: 1) Правж хладно, разхлаждамъ, прохлаждамъ; прохладѣтъ, освѣжатъ. *Дурнж вѣтрж, та захлади врѣмя-то.* 2) За водж: сврѣвамъ ѣж малко да стане хладба, марпа. *Захлади малко водж-тъ.* — *мѣя, гл. възвр.* Станамъ хладенъ, разхлаждама, прохлаждама; холодѣтъ, похолодѣтъ. *Врѣмя-то ся захлади.*

Захладѣване, с. ср. отъ захладѣвамъ и захладѣвамъ.

Захлѣждамъ (да захладѣж), гл. д. Захлаждавамъ.

Захлѣваема и захлѣснуваема (да ся

захлѣснѣ), *гл. об.* 1) Заплесамся, залесамся, залюшамся, зазѣвамся; засмѣтриваться. *Кой знае, дѣ ся е захлѣснѣлъ, та го нѣма да дойде.* 2) Прѣхлѣсамся, прѣносамся, прѣнасамся, заплесамся, не ся уѣщамъ; терять чувства, приходѣть въ беснѣмятство.

Захлѣсамъ и **захлѣсквамъ** (да захлѣскамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да хлѣскамъ. 2) Съ хлѣскане закарвамъ нѣкъдѣ. *Захлѣска го въ друкъ-тъ.*

Захлѣсамъ и **захлѣснѣвамъ**, *с. ср.* отъ захлѣсамся.

Захлѣсамъ, *гл. свр.* отъ захлѣсамъ, захлѣскамъ. — *скантый, прич. стр.* Захлѣсканый пѣйдѣ.

Захлѣскамъ и **захлѣскувамъ** (да захлѣскамъ), *гл. д.* Захлѣсамъ.

Захлѣснѣвамъ (да ся захлѣснѣ), *гл. об.* Захлѣсамся.

Захлѣснѣ (да ся), *сшь*, — *нжлѣ*, *гл. свр.* отъ захлѣсамся и захлѣснѣвамся. — *снжтый, прич. стр.* 1) Залесканый въ нѣчто, та не гляда, какво става около него. 2) Прѣхлѣснѣтый, прѣнесеный, заплеснѣтый, та не ся уѣща, замантый, хластавый.

Захлѣснѣж, *ншь*, — *члѣ*, *гл. ср. свр.* Да закажъ да хлѣснѣж, да захлѣсамъ; захлѣснѣвать.

Захлѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да закажъ да хлѣсамъ, да захлѣснѣж; захлѣснѣвать.

Захлѣсамъ, *гл. д. свр.* Да закажъ да хлѣсамъ; захлѣснѣж. *Захлѣскалъ врата-та.*

Захлѣсамъ и **захлѣснѣвамъ** (да захлѣснѣж), *гл. д.* Затварямъ врата чверсто, каквото да ся притворять добръ, прихлопвамъ; захлѣснѣвать. *Захлѣска врата-та да ся притворять добръ.* — *мѣя, гл. възвр.* Прихлопвамся; захлѣснѣваться. *Врата-та ся захлѣснѣж.*

Захлѣснѣвамъ и **захлѣснѣвамъ**, *с. ср.* отъ захлѣсамъ; захлѣснѣваніе.

Захлѣснѣж, *сшь*, — *нжлѣ*, *гл. свр.* отъ захлѣсамъ, захлѣснѣвамъ. Да прихлопнѣж; захлѣснѣнуть. — *пжтый, прич. стр.* Прихлопнѣжтый; захлѣснѣнутый.

Захлѣснѣвамъ и **захлѣснѣвамъ** (да захлѣснѣж), *гл. д.* Залѣснѣвамъ.

Захлѣснѣваніе и **захлѣснѣваніе**, *с. ср.* отъ захлѣснѣвамъ. Залѣснѣваніе.

Захлѣснѣж, *ншь*, — *тилѣ*, *гл. свр.* отъ захлѣснѣвамъ. Да залѣснѣж. — *тентый, прич. стр.* Залѣснѣжтый.

Захлѣснѣж, *пѣци*, *с. м.* Опова, съ което нѣчто ся захлѣснѣж, захлѣснѣж, похлѣснѣж, заклопачъ, поклопѣкъ, капакъ; крѣшка, крѣша.

Захлѣснѣж, 1) *ум. ср.* отъ захлѣснѣж; крѣшечка. 2) *с. ср.* *Захлѣснѣж* ножя, ножя, что ся затваря, заклопачъ, заклопчя, клепажя, бритва, нахлѣснѣж, поклопачъ, похлѣснѣж, сойка, скуравя.

Захлѣснѣж и **захлѣснѣж** (да захлѣснѣж), *гл. д.* Захлѣсамъ.

Захлѣснѣж и **захлѣснѣж**, *с. ср.* отъ захлѣснѣж. Захлѣснѣж

Захлѣснѣж, *с. ж.* Захлѣснѣж.

Захлѣснѣж, *с. м. мн.* Валчистъ сждъ пзврѣтенъ на стругъ отъ едно дръво и съ захлѣснѣж, гаванкы, гавлицы, захлѣснѣж, захлѣснѣж, застрѣжъ, застрѣжъ, лигодавино, нахлѣснѣж, похлѣснѣж, склопци; стѣвецъ, стѣвенъ.

Захлѣснѣж, *ншь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ захлѣснѣж и захлѣснѣж. Да захлѣснѣж; захлѣснѣж, захлѣснѣж. — *пѣнтый, прич. стр.* 1) Похлѣснѣжый, захлѣснѣжый, поклопѣжый; захлѣснѣжый. 2) Прихлопѣжый. *Захлѣснѣж кжца*, прихлопѣж, что е низка и съ длѣгы стрѣхы, та стои като притворена.

Захлѣснѣж (да захлѣснѣж), *гл. д.* Захлѣснѣж, захлѣснѣж: 1) Закрѣвамъ, затварямъ нѣчто съ захлѣснѣж, похлѣснѣж, заклопачъ, поклопачъ; захлѣснѣж, захлѣснѣж. *Захлѣснѣж дѣлѣж-тъ.* 2) Турямъ нѣчто съ дѣно то на нагорѣ, похлѣснѣж. *Захлѣснѣж мѣдника съ уста-та надолу да ся изѣжди.* 3) Накрѣвамъ нѣчто съ сждъ, турямъ възъ него съ дѣно-то нагорѣ, нахлѣснѣж. *Захлѣснѣж го подъ корѣто-то, или съ корѣто-то.* — *мѣя.* 1) *гл. стр.* Бывамъ захлѣснѣж. 2) *гл. възвр.* Лѣгамъ или падамъ по очи-ты си.

Захлѣснѣж, *с. ср.* отъ захлѣснѣж. Захлѣснѣж, захлѣснѣж.

Захлѣснѣж, *гл. свр.* отъ захлѣснѣж; захлѣснѣж, захлѣснѣж.

Захлѣснѣж и **захлѣснѣж** (да захлѣснѣж), *гл. ср.* 1) Закачамъ да хлѣснѣж; начѣть пѣжъ. 2) Заплаквамъ съ хлѣснѣж; захлѣснѣж.

Захлѣснѣж, *гл. д. свр.* Да закажъ да хлѣснѣж.

Захлѣснѣж (да захлѣснѣж), *гл. д.* Захлѣснѣж, захлѣснѣж.

Захлѣснѣж, *с. ср.* отъ захлѣснѣж. Захлѣснѣж, захлѣснѣж.

Захлѣснѣж, *ншь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ захлѣснѣж. Да захлѣснѣж; захлѣснѣж, захлѣснѣж. — *пѣнтый, прич. стр.* Захлѣснѣжый.

***Захлѣснѣж**, *пр. неизм. Т.* Что става съ захлѣснѣж, съ трудъ; трудный.

***Захлѣснѣж**, *с. м. Т.* Трудъ. *Не си струва захлѣснѣж*, не си струва, не си плаща труда.

Заходба, с. ж. Заходъ, западъ; западъ.

Слънце ми е на заходбѣ,
Юшку душа на раздѣлѣ. *Пѣс.*

Заходбамъ (да заходж), гл. ср. Заходнямъ.

Заходване, с. ср. Закъснѣване на мѣсяца,
на праше-то безъ причинѣ.

Заходне, с. ср. Заходъ, западъ; западъ.

Заходливый, въ, на, во, пр. *Заходлива кашлица*, отъ кождо чловѣкъ ся дори за-
снѣвава, кога ся закашле.

Заходница, с. ж. Мама, конато не могла да
ся ожени на врѣмя, та ходи дѣвица, ўходна
мама, уходника; засидѣвшася въ дѣвакѣхъ.
Мама, казвать, остава заходница, зачтото,
кога ся родила, уреници-ты заборавилы да
ѣ уришижтъ, та, за да може да ся ожени,
трѣбова да отиде у родителкѣ, пръвый ве-
черь слѣдъ рожѣж тѣхъ, да снѣ тамъ задъ
врата-та, та, като иджтъ уреници-ты да
уришижтъ отроя-то, да ѣ видятъ и да ури-
шижтъ и нежъ.

Заходъ, с. ж. 1) Мѣсто, дѣто заходжа слѣн-
це-то, западъ, заходба, заходне, заидъ, за-
никъ; западъ.

Докль слѣнце на захода,
Добрь юпакъ слѣнцу въ порты. *Пѣс.*

2) Врѣмя-то, когато заходжа слѣнце-то; за-
кѣтъ, заходъ. *Стигнѣжми въ село по за-
ходъ слѣнце.* 3) Мѣсто дѣто ходятъ по
внѣ, дѣто ходять по себе; хале, стоборъ,
мущуракъ, кощъ, серникъ, кеневъ; отхѣе
мѣсто, отхѣдно мѣсто, отхѣдъ, заходъ,
пужное мѣсто, пужникъ.

Заходж, ишь, — дилъ, гл. ср. отъ заход-
нямъ и заходвамъ; заходить.

Заходнямъ и **заходвамъ** (да заходж), гл.
ср. 1) Начинамъ да ходж; начинатъ хо-
дитъ. 2) За дѣтя, прохождамъ.

Засборвала ми на день Спсѣвъ-день,
Ми заходила на день Петровъ-день. *Пѣс.*

3) Отъ пиене или отъ друго пѣчто ми
става злѣ, та ся заборивамъ.

Не щѣ Николж да земж,
Че си го казвать бекрина:
Та въвъ вино-то лудѣ,
А въвъ ракиж заходи. *Пѣс.*

— *Заходна ѣ колесника*, не врьви въ
пжтя, отбивася отъ пжтя, шнавре, играе.

Заходнямъ и

Заходждамъ (да зайдж), гл. ср. 1) За слѣн-
це-то, мѣсячинж-тѣхъ и звѣзды-ты: засѣдамъ,
залѣзвамъ, свривамся задъ пѣчто; захо-
дить (о сѣлицѣ, лунѣ и звѣздахъ). *Слѣн-
це-то заходжа. Мѣсяць-тѣхъ заиде въ
облакѣ.* 2) Прѣбарвамъ го, прѣкалавамъ го,
като въ изречениа: *Нашьлж, та зашьлж.*
Нашла баба, та зашла.

Заходждане, с. ср. отъ заходждамъ.

Заходкамъ, гл. д. ср. 1) Да закачж да хо-
камъ, да выкамъ, да рукамъ, да завыкамъ,
да зарукамъ; закричатъ. 2) Да закачж да
ся карамъ пѣкому, да го сѣдж за пѣчто, да
загльчж, да засѣдж; забранить, заругать.

Захоратж, ишь — тилъ, гл. ср. отъ за-
хоративамъ; заговорить.

Захоративамъ (да захоратж), гл. д. 1) За-
качамъ да хоратж; заговаривать. 2) Каз-
вамъ пѣкому пѣчто, и го правж да си ос-
тави работж-тѣхъ, та да говори. *Азъ си четж,
а той мя захоратилава.* — мѣя, гл. вз.
Заговарамся, заприказвамся съ пѣкого; заго-
вариваться съ кѣмъ. *Захоратихамся, та
не устжихми, какъ ся минж врѣмя-то.*

Захоративане, с. ср. отъ захоративамъ
и захоративамся.

Захривамъ и **захранювамъ** (да захраниж),
гл. д. 1) Закачамъ да хранж; начинатъ
кормить. 2) Давамъ пѣкому (на дѣтя) пѣ-
что пръвъ пжтъ да нае отъ него. *Азъ съмъ
захранилъ дѣтя-то съ слѣбѣ.* 3) Давамъ
пѣкому да нае пѣчто прѣбанано, очаровано,
та да му ся обрьне умъ-тъ. — мѣя. 1) гл.
взвр. Подкачамъ да ся хранж. 2) гл. стр.
Бывамъ захраненъ.

Захриване и **захранюване**, с. ср. отъ
захранивамъ.

Захранж, ишь — нилъ, гл. ср. отъ за-
хранивамъ. — негтый, прич. стр.

Захринамъ, гл. ср. ср. отъ захривамъ.
Да захринкамъ, да заскачамъ.

Захривамъ (да захринамъ), гл. ср. Начи-
намъ да хринамъ, да хринкамъ, да ска-
чамъ; заскакатъ.

Захривамъ (да захринж), гл. ср. Прѣ-
дрѣзвамъ, прѣдрѣзвамъ, одразгавѣвамъ, прѣ-
сипвамъ, прѣхривамъ; охрипять, осипять.
*Всж ночь много викажми, та захрин-
жжж.*

Захринкамъ, гл. ср. ср. отъ захринк-
вамъ. Да захринамъ, да заскачамъ.

Захринквамъ (да захринкамъ), гл. ср. На-
чинамъ да хринкамъ, да хринамъ, да ска-
чамъ; заскакатъ.

Захринж, ешь, — ижлъ, гл. ср. отъ за-
хривамъ; охринуть, осипнуть.

Захроматж, ишь, — миль, гл. ср. отъ за-
хромивамъ. Да закуцамъ; захромать.

Захромивамъ (да захроматж), гл. ср. Зака-
чамъ да хромж, да куцамъ; начинатъ хро-
мать. *Ако замрыкаш съ хромля, до-въ
зорж цешъ захромилж.*

Захруцамъ, гл. д. ср. Да закачж да хрунамъ.

Захрускамъ, гл. д. ср. Да закачж да хру-
скамъ, да захржскамъ.

Захрущж, ишь — ициль, гл. ср. отъ за-
хрущивамъ.

Захруща́вамь (да захрущѣ), *гл. ср.* Закача́мь да хрущѣ, захрѣщавамь.

Захрѣ́намь, *гл. свр.* отъ захрѣ́квамь (отъ хрѣкамь въ спаніе); захрѣа́ѣтъ.

Захрѣ́квамь, *гл. свр.* отъ захрѣ́квамь (отъ хрѣкамь, хрѣчѣ); захрѣ́кать.

Захрѣ́квамь и захрѣ́кувамь (да захрѣ́камь), *гл. ср.* Закача́мь да хрѣкамь въ спаніе; начиня́тъ хрѣа́ѣтъ. *Чтомоу лѣгне и захрѣка.*

Захрѣ́квамь и захрѣ́кувамь (да захрѣ́камь), *гл. д.* 1) Закача́мь да хрѣкамь, да хрѣчѣ; захрѣ́кивать. *Захрѣкаль с крѣвь.* 2) Заплюва́мь пѣкого.

Захрѣ́кваніе и захрѣ́куваніе, *с. ср.* отъ захрѣ́квамь.

Захрѣ́скамь, *гл. д. свр.* Да закачѣ да хрѣскамь, да захрускамь.

Захрѣ́щѣ, *ишь*, —щѣа́ль, *гл. свр.* отъ захрѣ́щѣа́вамь; захрѣ́стѣтъ.

Захрѣ́щѣа́вамь (да захрѣ́щѣ), *гл. ср.* Закача́мь да хрѣщѣ, захрущавамь; начиня́тъ хрѣстѣтъ.

Захубави́къ, *ишь*, —ви́ль, *гл. свр.* отъ захубави́квамь. —вѣнчѣй, *прич. стр.*

Захубави́квамь (да захубави́къ), *гл. д.* Правѣ въчто да ся види хубаво; придава́тъ красоту, дѣлать красивымь. *Врѣзка-та на главѣ-тѣ ѣ хъ захубававѣ.* —мѣя, *гл. ѡзгор.* Ставамь хубавъ; хорошѣтъ. *Каква ся е захубавила.*

Захубави́кваніе, *с. ср.* отъ захубави́квамь и захубави́квамь.

Заху́гамь, *гл. д. свр.* Да закачѣ да хугамь, да хокамь, да выкамь.

Заху́льж, *ишь*, —лиль, *гл. д. свр.* Да закачѣ да хульж; заху́льтъ.

Захѣ́хрѣ, *ешь*, —ра́ль, *гл. ср. свр.* Да закачѣ да хѣхрѣ.

Захѣ́рякъ, *раци*, *с. м.* Чловѣкъ, добытъкъ или дрьво хырасали, что не вирѣе.

Захѣ́ряча, *ум. ср.* отъ захѣ́рякъ.

Захѣ́ръжъ, *ешь*, —рѣ́ль, *гл. ср. свр.* Да закачѣ да хѣръжъ, да слабѣжъ, да зачмажъ; захѣ́рѣтъ, захѣ́верѣтъ.

Захѣ́чѣкъ, *ишь*, —чѣа́ль, *гл. ср. свр.* Да закачѣ да хѣчѣкъ, да выкамь: хы, хы, да захлѣнчѣ; захѣ́чѣвать.

Захѣ́цамь, *гл. ср.* Захѣ́цвамь.

Захѣ́цваніе, *с. ср.* отъ захѣ́цамь. Захѣ́цваніе.

Захѣ́цвамь и захѣ́цувамь, *гл. ср.* Захѣ́вамь: 1) Заеквамь катоговорѣжъ, запишамь, мѣчно пзричамь думѣ-ты; заика́тъся. 2) *гл. д.* Екиж, дрыкамь пѣкого за пѣчто; капи́ючить. 3) Съ екиатіе записвамь пѣкого отъ работѣ-тѣ му.

Захѣ́цваніе и захѣ́цуваніе, *с. ср.* отъ захѣ́цвамь. Захѣ́цваніе.

Заца́лувамь, *гл. д. свр.* Зацѣ́лувамь.

Заца́намь, *гл. свр.* отъ заца́нвамь; заца́чкать. —цапѣй, *прич. стр.* Замацапѣй, заплесканѣй, уцапанѣй; заца́чканый.

Заца́нвамь и заца́нувамь (да заца́намь), 1) *гл. ср.* Закача́мь да цапамь. 2) *гл. д.* Замаца́вамь, заплескѣвамь, уца́вамь; заца́чкивать.

Заца́нваніе и заца́нуваніе, *с. ср.* отъ заца́нвамь.

Заца́рувамь, *гл. ср. свр.* Да закачѣ да царувамь; нача́тъ ца́рствовать.

Зацѣ́лвамь и зацѣ́лювамь (да зацѣ́лжъ), *гл. ср.* 1) Закача́мь да цѣвилѣ; начиня́тъ рѣзать. *Конь-тѣ зацѣвили.* 2) Заплакѣвамь, завѣ́вамь.

Зацѣвила Богданова майка,
Зацѣвила въ равны дворовы:
Ей гида сынокъ, ты младъ Богдане. *Пѣс.*

Зацѣ́лжъ, *ишь*, —лиль, *гл. свр.* отъ зацѣ́лжъ; зарѣ́жътъ.

Зацѣ́ръчѣкъ, *ишь*, —чѣа́ль, *гл. свр.* отъ зацѣ́ръчѣквамь; зацѣ́рковать, зацѣ́рлѣквать.

Зацѣ́ръчѣквамь (да зацѣ́ръчѣкъ), *гл. ср.* Закача́мь да цѣръчѣ; начиня́тъ чѣрикать, чѣрлѣквать. *Птички зацѣръчѣахъ.*

Зацѣ́втѣвамь (да зацѣ́втжъ), *гл. ср.* Зацѣ́втѣвамь, закача́мь да цѣвтжъ; зацѣ́втѣтъ. *Овоцкъ-тѣ зацѣ́втѣвать.*

Зацѣ́втѣкъ, *ишь*, —тѣ́ль, *гл. свр.* отъ зацѣ́втѣквамь. Да зацѣ́втжъ; зацѣ́втѣтъ.

Заца́нцамь, *гл. свр.* отъ заца́нцвамь. Да забоза́жъ.

Заца́нцвамь и заца́нувамь (да заца́нцамь), *гл. д.* Забоза́вамь.

Зацѣ́ръвѣкъ, *ишь* —ви́ль, *гл. свр.* отъ зацѣ́ръвѣквамь. Да зачервѣ́жъ.

Зацѣ́ръвѣквамь (да зацѣ́ръвѣкъ), *гл. д.* Зачервѣ́вамь. —мѣя, *гл. ѡзгор.* Зачервѣ́вамься. *Зацѣ́ръвился като ракѣ.*

Зацѣ́рънувамь (да зацѣ́рънжъ), *гл. д.* Зачерну́вамь.

Зацѣ́рънжъ, *ишь*, —ниль, *гл. свр.* отъ зацѣ́рънувамь. Да зачернѣ́жъ.

Зацу́камь, *гл. д. свр.* Да закачѣ да цукамь, да ишжъ, да чукамь.

Зацѣ́втѣвамь (да зацѣ́втжъ), *гл. ср.* Зацѣ́втѣвамь.

Зацѣ́втѣкъ, *ишь* —тѣ́ль, *гл. свр.* отъ зацѣ́втѣквамь. Да зацѣ́втжъ.

Зацѣ́ккамь, *гл. ср. свр.* Да закачѣ да цѣккамь.

Зацѣ́дѣкъ, *ишь*, —дѣ́ль, *гл. свр.* отъ зацѣ́дѣквамь.

Зацѣ́дѣквамь (да зацѣ́дѣкъ), *гл. д.* Закача́мь да цѣдѣ; начиня́тъ цѣдѣ́тъ.

Зацѣ́лувамь, *гл. д. свр.* Да закачѣ да цѣлувамь, да заца́лувамь; нача́тъ цѣ́ловѣ́тъ.

Зацѣнѣжъ, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зацѣнѣивамъ. Да заназарѣжъ.

Зацѣнѣивамъ (да зацѣнѣжъ), *гл. д.* Закачамамъ да цѣнѣжъ, да назарѣжъ.

Зацѣнѣямъ и зацѣнѣивамъ (да зацѣнѣжъ), *гл. д.* 1) Закачамамъ да цѣнѣжъ. 2) Като дѣламамъ нѣчто, цѣнѣивамъ го, задирамъ, зацѣнѣивамъ го; зацѣнѣивать. — *мси, гл. възвр.* Задирамся, закачамамся, зацѣнѣивамся о нѣчто; зацѣнѣиваться.

Зацѣнѣиваніе и зацѣнѣивуваніе, *с. ср.* отъ зацѣнѣивамъ и зацѣнѣивамся.

Зацѣнѣжъ, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зацѣнѣивамъ. — *пенгый, прич. стр.* Зацѣнѣивангый, задранигый; зацѣнѣивангый.

Зачалѣжъ, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ зачалавамъ.

Зачалѣивамъ (да зачалѣжъ), *гл. д.* 1) Заграждамамъ нѣчто съ чалѣжъ, съ дракѣжъ.

Да бы брала самодива
Крыло овци, четѣжъ козы,
Все бы поле побѣвила
И слоговы зачалада *Пѣс.*

2) *гл. ср.* Трыгамъ изъ чаловыты на планижъ.

Сиво стадо зачалоило,
Зачалоило, закрылоило
Възъ планижъ, възъ рудинжъ. *Пѣс.*

Зачебрѣивамъ и зачебрѣивувамъ (да зачебрѣивжъ), *гл. д.* Като врытѣжъ или махамъ съ нѣчто, закачамамъ съ нѣго нѣкого или нѣчто, та му свличамъ кожѣжъ-тѣжъ или го задирамъ.

Зачебрѣиваніе и зачебрѣивуваніе, *с. ср.* отъ зачебрѣивамъ.

Зачебрѣивжъ, ешь, — ижлъ, *гл. свр.* отъ зачебрѣивамъ. — *ижтгый, прич. стр.*

Зачѣивамъ (да зачѣивжъ), *гл. д.* Зачинамамъ.

Зачѣиваніе, *с. ср.* отъ зачѣивамъ. Зачинаніе.

Зачѣивжъ, ешь, — ниль, *гл. д. свр.* Да закачѣжъ да чѣивжъ. — *ижся, гл. възвр. свр.* Да закачѣжъ да ся чѣивжъ, да ся кльчѣжъ.

Зачѣлѣивамъ (да зачѣлѣжъ), *гл. д.* Зачалавамъ.

Зачѣлѣивамъ и зачѣлѣивувамъ (да зачѣлѣивжъ), *гл. д.* Зачинамамъ.

Зачѣлѣиваніе и зачѣлѣивуваніе, *с. ср.* отъ зачѣлѣивамъ. Зачинаніе.

Зачѣлѣжъ, ешь, — ижлъ, *гл. свр.* отъ зачѣлѣивамъ, зачѣлѣивамъ и зачѣлѣивамъ. Да зачѣлѣжъ; зачѣлѣивать. — *ижтгый, прич. стр.* Зачѣлѣивангый; зачѣлѣивангый.

Зачѣлѣивувамъ (да зачѣлѣивжъ), *гл. д.* Закачамамъ да чѣлѣжъ.

Зачѣлѣивжъ, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ зачѣлѣивувамъ.

Зачѣрѣивамъ (да зачѣрѣивжъ), *гл. д.* Зачерпювамъ.

Зачерпѣивамся (да ся зачерпѣивжъ), *гл. об.* Закачамамъ да ся черпѣивжъ.

Зачерпѣивжъ (да ся), ешь, — нѣлся, *гл. свр.* отъ зачерпѣивамся.

Зачерпѣивжъ, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ зачерпѣивамъ. — *вѣнтгый, прич. стр.* 1) Зарумяненгый; покрасѣлѣивгый. 2) Причерпѣивангый; поджаристгый.

Зачерпѣивамъ (да зачерпѣивжъ), *гл. д.* Зачерпювамъ: 1) Закачамамъ да черпѣивжъ. 2) Правѣжъ да стане черпѣиво; дѣлать краснѣивжъ. *Зачерпѣивжъ очи като вльжжолѣжъ.* 3) Съ прѣженіе, съ печене правѣжъ да почерпѣивжъ, причерпѣивамъ; поджаривать. *Зачерпѣивжъ пильжъ, на го свали отъ огниа. — мси, гл. възвр.* 1) Закачамамъ да ся черпѣивжъ, да ставамъ черпѣивжъ; начинѣивать краснѣивать. *Аблѣжжы-тѣжъ ся зачерпѣивжъ.* 2) Изчерпѣивамся, ставамъ черпѣивжъ, зарумянамся; зарумяниваться, начинѣивать рѣдѣть, рѣдѣться, зарѣдѣть, покраснѣивать. *Зачерпѣивжъ му ся лице-то отъ студа. Зачерпѣивжъ отъ срамѣжъ.* 3) причерпѣивамся отъ печене или прѣженіе; зарумяниваться, поджариваться, подпекѣиваться, поджариваться. *Хлѣбѣжъ-тѣжъ ся зачерпѣивжъ. Опрѣжжы лука да ся зачерпѣивжъ. — Зачерпѣивжъ като варѣивжъ ракъ. Зачерпѣивжъ като чокундурѣжъ (панджарѣжъ). Зачерпѣивжъ като вѣпжжѣжъ. Зачерпѣивжъ като Балдѣивжъскый просяжжъ.*

Зачерпѣиваніе, *с. ср.* отъ зачерпѣивамъ и зачерпѣивамся. Зачерпѣиваніе.

Зачерпѣивамся (да ся зачерпѣивжъ), *гл. об.* Закачамамъ да ся черпѣивжъ; начинѣивать черпѣивжъ.

Зачерпѣивжъ (да ся), ешь, — нѣлся, *гл. свр.* отъ зачерпѣивамся; зачерпѣивжъ.

Зачѣрпювамъ (да зачѣрпюжъ), *гл. д.* Зачерпювамъ, зачѣрпювамъ, зачѣрпювамъ: 1) Закачамамъ да черпѣивжъ; начинѣивать черпѣивжъ. 2) Направямъ нѣчто черно, учерпювамъ; черпѣивжъ. 3) Направямъ нѣкого злочестѣивжъ съ нѣчто, почерпювамъ. *Оженижжъ мя, та мя зачѣрпюжжъ. — мси, гл. възвр.* 1) Учерпювамся. 2) Почерпювамся.

Зачѣрпюваніе, *с. ср.* отъ зачѣрпювамъ и зачѣрпювамся. Зачѣрпюваніе.

Зачѣрпюжъ, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зачѣрпювамъ. Да зачѣрпюжъ. — *пенгый, прич. стр.* Зачѣрпювангый.

Зачѣрпювамъ и зачѣрпювамъ (да зачѣрпюжъ), *гл. д.* 1) Закачамамъ да черпѣивжъ. 2) Загрибамъ съ сѣдѣжъ нѣчто водно; зачѣрпювать.

Зачѣрпюжъ, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зачѣрпювамъ.

Зачѣрѣивамъ (да зачѣрѣивжъ), *гл. ср.* Закачамамъ да чѣрѣивжъ, да ослабѣивамъ, да болѣивжъ, да чмѣжъ; начинѣивать чѣхнѣивжъ, хилѣивжъ, хирѣивжъ. *Той е зачѣрѣивжъ.*

Зачѣрѣиваніе, *с. ср.* отъ зачѣрѣивамъ.

Зачёрѣжъ, ешь, —рѣль, *гл. свр.* отъ зачёрѣвамъ. Да заболѣжъ, да ослабнѣжъ, да зачмажъ; зачѣхнутъ, захилѣтъ, захирѣтъ.

Зачёсвамъ и **зачесувамъ** (да зачешнѣжъ), *гл. д.* 1) Начинамъ да чешнѣжъ; зачёсывать. 2) За коск.: зарѣшвамъ. 3) Закачамъ да бнжъ, да враскамъ нѣкого, забивамъ.

Зачетѣжъ, ешь, —тохъ, —чёлъ, *гл. свр.* отъ зачитамъ; зачестъ. —тепый, *прич. стр.*

Зачёшлижъ, ишь, —лиль, *гл. д. свр.* Да закачъ да чешлѣжъ, да зарѣшнѣжъ, да зачешнѣжъ. —леный, *прич. стр.*

Зачёшнѣжъ, ешь, —чесаль, *гл. свр.* отъ зачёсвамъ; зачесать. —чёсаный, *прич. стр.*

Зачи́намъ (да зачѣнѣжъ и да зачнѣжъ), *гл. д.* Зачвамъ, зачевамъ, заченвамъ: 1) Начи намъ, починамъ, закачамъ, забирамъ, захващамъ, подкачамъ, подбирамъ; зачинать, начинать. *Зачинамъ да пишжъ.* 2) За женѣ: ставамъ тяжка, затяжчала, неспрадна, трудна; зачинать, становиться беременною, чреватѣтъ. —мѣя, *гл. взвр.* 1) Начи намъ; зачинаться. 2) Зараждамъ въ майчнѣжъ-тжъ си утробжъ; зачинаться. 3) *гл. стр.* Бывамъ заченжтъ.

Зачи́шнѣжъ, ишь, —ниль, *гл. д. свр.* Да заправжъ. —нѣжся, *гл. стр.* Да ся заправжъ.

Стопанъ си свадбж дочки.

Въ село си сватба зачини. *Пѣс.*

Зачи́ствамъ и **зачи́стувамъ** (да зачистѣжъ), *гл. д.* Закачамъ да чистѣжъ; начинать чистить.

Зачи́стѣжъ, ишь, —стиль, *гл. свр.* отъ зачиствамъ.

Зачи́тамъ (да зачетѣжъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да четжъ; зачитать. *Зачелъ съмъ однѣжъ книгжъ. Черкова зачете, закачнѣжъ да четжтъ въ черковжъ утрѣнѣжъ или вечернѣжъ.* 2) Закачамъ да четжъ, да брожъ, забронавамъ; начинать считать. 3) Въ броевне-то изкарвамъ по-малко. 4) Почитамъ, тачжъ. *Не го зачита, не тачи го.* 5) Считаю за нѣчто. *Това азъ не зачитамъ.* 6) За чи намъ, начинамъ, начитамъ. —мѣя, 1) *гл. стр.* Бывамъ зачетенъ. 2) *гл. взвр.* Заплесвамъ въ четене, четжъ много врѣмъ; зачитываться.

***Зачина, с. ж.** *T. Oleum vitriolium*, сѣрна кислота; купоросное масло.

Зачи́нажъ, ешь, —чманаль, *гл. ср. свр.* Да закачжъ да чмажъ: 1) Да затлѣжъ. 2) Да заболѣжъ, да захырѣжъ.

Зачи́нѣжъ, ешь, —нжль, *гл. свр.* отъ зачи́ намъ. Да заченжъ. —нжтый, *прич. стр.* Заченжтый.

Зачръвѣнѣвамъ (да ся зачръвѣнѣжъ) *гл. об.* Зачервѣвамъ.

Зачръвѣвамъ (да зачръвѣжъ), *гл. д.* Зачервavamъ.

Зачрънѣвамъ (да ся зачрънѣжъ), *гл. об.* Зачернѣвамъ.

Зачръ́нивамъ (да зачръ́нѣжъ), *гл. д.* Зачернивамъ.

Зачто́ (зацо), *нар.* За питане: за какво? за кожъ причинжъ? зачѣмъ? почему? отчего? *Зачто си дошлѣжъ тука? Зачто ми е, чуму ми е; начто. Азъ знамъ за что мя вѣка. — Почто за что, какъ да е, за колко и да е. Почто за что свръши го. — Зачто му е брада-та, кога го нѣма въ главжъ-тжъ. Зачто го хранѣжъ, кога му не чожъ гласа. Зачто да намъ попарникжъ, дордѣ ми е зелникжъ. Зачто ми си на волжъ, га тя нѣмамъ въ неволжъ.*

Зачто́, *свѣж.* За изяснение, че; что. *Не ми е жалъ, за что (че) ми ся кара, нѣ ми е жалъ, за что (че) не оставя да му разправѣжъ какъ е работа-та.*

Зачто́то, *свѣж.* Показва причинжъ; потому что, ибо, послику, такъ какъ. *Зачто ти сжъ мокры гаци-тжъ? — Зачто то ми сжъ мякы очи-тжъ.*

Зачю́вамъ (да зачю́жъ), *гл. д.* 1) Чювамъ, дочювамъ, дохожда ми до уши нѣчто; слышать. *Зачюхъ выхъ.*

Дѣ ѣжъ зачюжъ юнаци,

Далечъ ежъ Пенжъ сръщнѣжи. *Пѣс.*

2) Научвамъ за нѣчто; слышать, узнавать. *Зачюхъ нѣчто, нѣ не знамъ, истина ли с. — мѣя, гл. стр.; слышаться, по слышаться. Зачюва ми ся гласъ.*

Мень ми ся гласи зачювать

Долу ми бѣ долнѣжъ махалжъ,

Въвѣчъ юнашкжъ-тжъ механжъ:

Да ли ся вѣща подкова,

Или си мома открадикъ. *Пѣс.*

Зачю́вамъ, *гл. свр.* отъ зачю́вувамъ. Да завардѣжъ, да запазжъ; сохранишь. — ваный, *прич. стр.* Заварденый, запазеный.

Зачю́вувамъ (да зачю́вамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да чювамъ, да пазжъ. 2) Завардвамъ, запазвамъ, забраннамъ, закрынамъ; сохранишь, защищать.

Зачю́двамъ и **зачю́дувамъ** (да зачю́джъ), *гл. д.* Правжъ нѣкого да ся чюди, да ся мае; удивлять, изумлять. —мѣя, *гл. взвр.*

1) Закачамъ да ся чюджъ. 2) Почюдвамъ, замаявамъ; удивляться, изумляться недоумѣвать. *Като го видѣлѣжъ, зачюдится.*

Зачю́диница, *с. ж.* Сръщася въ баиане за урокъ.

Зачю́джъ, ишь, —дилъ, *гл. свр.* отъ зачю́двамъ; удивить, изумить. —деный, *прич. стр.* Почюденый, учюденый, замаяный.

- Зачюкамь**, гл. *свр.* отъ зачюкнамь; забить, заколотить. — кантый, прич. *стр.* Забитый, заковантый; забитый, заколоченный.
- Зачюквамь** и **зачюкувамь** (да зачюкамь), гл. *д.* 1) Закачамь да чюкамь. 2) Съ чюкане забивамь, заковавамь; забивать, заколачивать. *Зачюка гвоздь въ дрьво-то.* 3) Закачамь да шпкъ, да чюкамь, да цукамь. — мся, гл. *стр.* Бывамь зачюканъ; забиваться, заколачиваться.
- Зачюкване** и **зачюкуване**, *с. ср.* отъ зачюкнамь.
- Зачюлвамь** и **зачюлнамь** (да зачюлж), гл. *д.* 1) Оббивамь, завивамь пѣчто съ чюль, мѣтамь възъ него чюль. 2) Оббивамь, завивамь. — мся, гл. *възвр.* Оббивамся, завивамся.
- Зачюлване** и **зачюлване**, *с. ср.* отъ зачюлвамь и зачюлнамь,
- Зачюлж**, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ зачюлвамь и зачюлнамь. — лептый, прич. *стр.* Обвитый, завитый съ чюль.
- Зачюмервамь** (да ся зачюмерж), гл. *об.* Закачамь да ся чюмерж; пачинять хмүряться, морщиться.
- Зачюмерж** (да ся), ишь, — рился, гл. *свр.* отъ зачюмервамь.
- Зачюмж**, ишь, — миль, гл. *свр.* отъ зачюмивамь; зачумить. — мѣптый, прич. *стр.* Хванжтый отъ чюмж; зачумлѣнный.
- Зачюмивамь** (да зачюмж), гл. *д.* Правых да ся хване пѣкой отъ чюмж; зачумлять. — мся, гл. *възвр.* Хванамся отъ чюмж; зачумлѣться.
- Зачюруликамь**, гл. *ср. свр.* Да закачж да чюруликамь; зашебетать.
- Зачюриж**, ишь, — риль, гл. *свр.* отъ зачюривамь. Да запушж, да задымж, да закадж, да зачадж; закурить, задымить. — рѣптый, прич. *стр.* Запушеный, задыменый, закаденый, зачаденый.
- Зачюривамь** (да зачюриж), 1) гл. *ср.* Закачамь да чюриж, да давамь пушакъ; начинять дымиться, куриться. 2) гл. *д.* Напльнамь съ пушакъ задымавамь, запушвамь; закуривать, задымлять. — мся, 1) гл. *възвр.* Закачамь да ся чюриж, да ся пушж, да чадж; закуриваться. 2) гл. *стр.* Напльнамся съ дымь, съ пушакъ, запушвамся, задымавамся, закадавамся. *Зачюрилося у зыжж-тж, та ничто живо не ся види.*
- Зачюхпувамь** и **зачюхвамь** (да зачюхж), гл. *ср.* 1) Начинамь да чюхж, да съхж. 2) Изчюхпувамь, изсъхвамь, засъхвамь.
- Зачюхж**, ешь, — наль, гл. *свр.* отъ зачюхпувамь. Да засъхж; засохнуть.
- Зачиивкамь**, гл. *ср. свр.* Да закачж да чивкамь; загавкать.
- Зачяло**, *с. ср.* Начяло; начяло.
- Зачястж**, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ зачястивамь,
- Зачястивамь** (да зачястж), гл. *ср.* 1) Закачамь да правых пѣчто чясто; заридить. *Пешли-ти зачястжж (зехж да пѣжть чясто), та це да съвие.* 2) Закачамь да ходж чясто пѣкхдж; зачястить, заридить.
- Зачятне**, *с. ср.* За женж: кога стане тяжка, неспрадн; зачатіе. *Зачятне Ирѣсвятя Богородици.*
- Зачадж**, ишь, — диль, гл. *ср. свр.* Да закачж да чадж, да запушж, да задымж, да зачюриж; закурить, задымить. — джси, гл. *възвр.* и *стр.* Да ся задымж, да ся закадж, да ся запушж, да ся зачюриж; закуриться, задымиться. — дѣптый, прич. *стр.* Задыменый, зачюреный.
- Заншамь** и **заншувамь** (да ся заншж), гл. *об.* 1) Запирамь погляда ся на пѣчто, та само него глядамь, заглядвамь, запирамся; заглядываться, засматриваться. *Заншж-ся е въ пѣчто.* 2) Ирѣнашамь съ мьслѣтж ся въ пѣчто; погружаться мьслю во что.
- Заншване** и **заншувание** *с. ср.* отъ заншамь
- Зашегувамь** (да ся), гл. *об. свр.* Да закачж да ся шегувамь; зашутить.
- Зашемедж**, ишь, — диль, гл. *свр.* отъ зашемедивамь; ошеломить, отурить. — дѣптый, прич. *стр.* Замаантый, заласаптый, ошомоглавеный; ошеломлѣнный.
- Зашемедивамь** (да зашемедж), гл. *д.* Докарвамь шемедь, замаивамь, заласвамь, ошомоглавамь; ошеломлять, производить головокруженіе, отуривать. *Вино-то мя зашемеди.* — мся, гл. *стр.* Дохожда ми шемедь, замаивамся, заласвамся, ошомоглавамся, занима ми ся. *Зашемеджся отъ работж. Зашемеди ми ся глава-та. У-дари го да му ся зашемеди глава-та.*
- Зашемедивание**, *с. ср.* отъ зашемедивамь и зашемедивамь.
- Зашивамь** (да зашивж), гл. *д.* 1) Закачамь да шивж; зашивать. 2) Съ шивене скачвамь или прикачвамь пѣчто. *Зашивамь копчи на дрьвж* 3) Разпрано или раздрано съшивамь, закрывамь; зашивать 4) Глядамь по пѣчто ушито, та и азъ да ушнж като него. *Зашивамь бѣлушки, пополкж.* — мся, гл. *стр.* Бывамь зашить; зашиваться. *Хорекж-тж уста не сж човалж да ся зашивж.*
- Зашпльчнамь** и **зашпльчновамь** (да зашивчж), гл. *д.* Заспичнамь, закачамь, завръз-

вамь нѣчто съ шило. *Хорскы-ты уста не сж вртнице да жы зашилчимъ.*

Заши́лчваніе и **заши́лчюваніе**, *с. ср.* отъ заши́лчвамь.

Заши́лчж, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ заши́лчвамь. — чентый, *прич. стр.* Заспенченый, завръзаный съ шило.

Заши́ж, *ешь*, — шиль, *гл. свр.* отъ заши́вамь; зашійть. — тый, *прич. стр.*; зашійтый.

Защкру́ивамь (да защкруи́ж), *гл. д. в.* защкру́ивамь.

Защнувамся (да ся за́шнж), *гл. об.* Защвамся.

За́шнж (да ся), *ешь*, — нжлся, *гл. свр.* отъ за́швамся и за́шнувамся. Да ся заглядамь, да ся зазрж; заглядѣться, засмотрѣться. — нжтый, *прич. стр.* Замааный, залсаный; погружѣнный во что.

Защкамь, *гл. д. свр.* Да закачж да щкамь; зашкать.

Защѣнж, *ешь*, — нжль, *гл. д. свр.* Да закачж да щѣнж; зашѣтать.

Защѣнотж, *ишь*, — тиль, *гл. ср. свр.* Да закачж да щѣнотж.

Защюмтѣвамь (да защюмтѣ́ж), *гл. ср.* Закачамь да щюмтж; начинать шелестить.

Защюмтж, *ишь*, — тѣль, *гл. свр.* отъ защюмтѣвамь; зашелестить.

Защюмѣвамь (да защюмѣ́ж), *гл. ср.* Закачамь да щюмж, да правж щюмь; начинать щюмѣть.

Защюмж, *ишь*, — мѣль, *гл. свр.* отъ защюмѣвамь; защюмѣть.

Защюми́ж, *ишь*, — миль, *гл. свр.* отъ защюми́вамь. — мѣтый, *прич. стр.* Покрытый съ щюмж.

Защюми́вамь (да защюми́ж), *гл. д.* Покрывать съ щюмж, съ врѣшнж. *Нѣкой строшилъ набоднж-тж, та нѣма съ что да защюмимъ слаж-тж.* — мя, 1) *гл. възвр.* Покрываемся съ щюмж, пушамь листе, разливамся; одѣваться, покрываться листьемь, опушаться, окыдываться. *Гората не ся е оше защюмила!* 2) *гл. стр.* Бывамь защюменъ.

Защюшо́камь (да ся), *гл. об. свр.* Да закачж да ся щюшокамь; защюшукать.

Защна́вамь, *гл. ср. свр.* Да закачж да шнавамь, да зашнавж.

Защна́врж, *ешь*, — раль, *гл. ср. свр.* Да закачж да шнаврж, да зашнавамь, да замръдамь.

Защнаматж, *ишь* — тиль, *гл. свр.* отъ зашнаматѣвамь.

Защнаматѣвамь (да зашнаматж), *гл. д.* Закачамь да шнаматж; поднимать шумь.

Защивамь (да ся), *гл. об. свр.* Да закачж

да ся щивамь, да ся загмурамь, да ся загмурж, да ся занурамь; запырять, заюркать.

Защилѣ́ж, *ишь*, — лиль, *гл. свр.* отъ защилѣвамь. Да затумж; застѣнить, засторонить, зазастить, заслонить. — лѣнгий, *прич. стр.* Затулѣный, заслонѣный, застѣнѣный; застѣнѣнный, засторонѣнный, заслонѣнный.

Защилѣ́вамь (да защилѣ́ж), *гл. д. 1)* Затумамь, засланамь, заслонивамь, заничнамь, затнумамь, застѣнавамь, заслѣвамь, заслѣнчвамь, задничнамь; застѣнять, застѣнивать, засторонять, заслонять. 2) Затумамь, затыкамь, запрѣчвамь; затыкать. — мя, *гл. стр.* и *возвр.* Затумамся.

Защилѣ́ваніе, *с. ср.* отъ защилѣ́вамь.

Защипвамь и **защипувамь** (да защипж), *гл. д. 1)* Закачамь да щипж; начинать щипать. 2) Ущипвамь; ущипывать. *Защипа мя за (на) ржжж-тж.* 3) Хващамь съ машж, съ щипци. — мя, *гл. стр.*, *вз.* и *возвр.* Закачамь да ся щипж.

Защипваніе и **защипуваніе**, *с. ср.* отъ защипвамь.

Защипж, *ешь*, — палъ, *гл. свр.* отъ защипвамь; защипнуть, ущипнуть. — пингий, *прич. стр.* Ущипаный, щипнжтый; защипанный, защипнутый.

Защитж, *ишь*, — тиль, *гл. свр.* отъ защитѣвамь. Да забранж, да зашазж, да завардж; защитить. — тѣнгий, *прич. стр.* Забранѣный, зашазѣный, заварденый; защипѣнный.

Защитѣ́вамь (да защитж), *гл. д.* Забранамь, зашазамь, завардамь закрывламь; защипать. — мя, *гл. стр.* и *возвр.* Забранамся, зашазамся, завардамся, закрывламся; защипаться.

Па си мѣтнж тнжж стрѣлжж
Да удари Храбро Юшакъ;
То си мѣтнж щить на себе,
Защити си конь и себе. *Пѣс.*

Защо́, *в. зачто́.*

Защото́, *в. зачто́то.*

Защра́камь, *гл. свр.* отъ защра́квамь.

Защра́квамь и **защра́кувамь** (да защра́камь), *гл. д. и ср.* Закачамь да щракамь. *Защрака ми срѣдце-то. Защракаль е пушжж-тж, та ще ж развали.*

Защра́кваніе и **защра́куваніе**, *с. ср.* отъ защра́квамь.

Защу́нж (да ся), — ишь, — пился, *гл. об. свр.* Да закачж да ся щупж.

Защу́рамь (да ся), *гл. об. свр.* Да закачж да ся щурамь, да ся защкытамь.

Защурѣ́къ, *ишь*, — риль, *гл. свр.* отъ защурѣ́ивамь. — рѣнгий, *прич. стр.* 1) По-

дивеный. 2) Запустеный, осамотеный.
Зацуріавамь (да зацуріж), *гл. д.* 1) Правя пѣго да стане цурь, подивавамь. 2) Запуставамь.

Зацуріаване, *с. ср.* отъ зацуріавамь.

Заюздвамь и **заюздывамь** (да заюздж), *гл. д.* Зауздвамь.

Заюздванне и **заюздыванне**, *с. ср.* отъ заюздвамь. Зауздванне.

Заюздж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ заюздывамь. Да заюздж. — деный, *прич. стр.* Заузденый.

Заюсвамь и **заюснывамь** (да заюснж), *гл. ср.* Заусвамь, заюхвамь; засыпать.

Стана лежи заюснжла,
 Глава-та й у-въ трендафиль,
 Рядь-ть й въ рань босилагь,
 Драга ми бѣ да ѡ гладамь.
 Мила ми бѣ да ѡ будж. *Пѣс.*

Заюсванне и **заюсныванне**, *с. ср.* отъ заюсвамь. Заусванне.

Заюснж, ешь, — ижль, *гл. свр.* отъ заюсывамь. Да зауснж, да заюхнж; заснуть.

Заютрѣ, *нар.* Заптрѣ, зарань, утрѣ; зѣвтра.

Заюхвамь и **заюхуваль** (да заюхнж), *гл. ср.* Засывамь, заюсвамь, заусвамь; засыпать.

Поби копе, врьза коша,
 На ся лѣгнж, та заюхнж. *Пѣс.*

Заючерь, *нар.* Завчера; третьюго дня.

Заюшвамся и **заюшювамся** (да ся заюшнж), *гл. об.* За водж: запынцвамся, възпирамся, та не врьвж.

Заюшванне и **заюшюванне**, *с. ср.* отъ заюшвамся.

Заюшнж (да ся), ешь, — ижлся, *гл. свр.* отъ заюшвамся.

Заюшнжлый, ль, ла ло, *пр.* Казвася за трѣвж-тж, за храпж-гы: заспалы, слабъ, не впрѣхъть. *Трѣва-та е заюшнжла.*

Заюдрѣвамь (да заюдрѣж), *гл. ср.* Начинамь да ядрѣж.

Заюдрѣж, ешь, — рѣль, *гл. свр.* отъ заюдрѣвамь.

Зайкъ, зайца и зайца, *с. м.* 1) Животно *Lepus*, заекъ, заяць; зайць. *Който гони два заяка, и два-та изнуца.* 2) Валчисто дрьво за подлаганне подь тяжкы пѣчта, кога да гы мѣститъ; въ срѣдъ-тж то е малко вдлѣбнжто, та да може да влизъ лостъ да го трѣкала; *катокъ.* *По заякж ся свала водиченъ камжж.* 3) Мѣсто-то, дѣто прынцывать вадж да не нади вяче и отбивать водж-тж да отиде въ другж браздъ. 4) *Зайци*: дупкы на хлѣбъ. *Добрѣ умѣстный хлѣбъ има много зайци.* — *Нива-та гони зайци, люѣсея на вльны отъ вѣтра.* — *Лови съ кола зайци,*

еь хытроссть сп врьши работж-тж. — *Минжль му заякж пжть, не ще му отива на добро.* Кога пѣгой срѣщце заякж, работа-та му не ще врьши напрѣдъ, кога срѣщце влькж, ще има сподукж.

Ходили сж старци
 Съ кола на зайци,
 Ходили сж два дни,
 Остали сж гладни. *Пѣс.*

Да слушашь еде-кого-си, щемь ловишь по море зайци, по горж рѣбж. И мюкта хрѣтка (и мое-то кучя) ще хване заякж. Съ врьзанъ хрѣтж зайци ся не ловяшь. Заякж съ ботуше не ся стига. Заякж-тж скоро бѣга, ала кучя-то го стига. Казва на заяка бѣгай, на хрѣта — дрьж! Далець кучий отъ заяка. Слѣпый пушижль, та ударилъ заякж, а кучий прижижль, та го уловилъ. Ако гонишь два заяка, ни единъ не улавяшь. Ловець-тж дава мѣсто на заяка да бѣга, а отстранж пуца кучя-то да го гони. Заякж съ мечжж бори ли ся! Брѣзж като заякж. Заякж-тж и спи и гляда. Трьпи заякж-тж, защото орель му е надъ главж-тж.

Зайтый, ть, та, то, *прич. стр.* отъ займж, заѣмж. Заеый.

Заяць, *с. м.* Животно заякж.

Заяшка еѣнка. Нѣкакво растение.

ЕА пабери синж-тж типтавж,
 Типтавж и овчарскж отѣлж,
 И запшкж-тж сѣнкж. *Пѣс.*

Заяшкый, ка, ко, *пр.* Заешкый, что е на заякж или отъ заякж, зайчий; заячий. *Заяшка кожа.* — *шкы*, *нар.* Като заякж. — *Заяшко срѣдце*, плахъ, страхливъ чловѣкъ. — *Заяшкый сѣнж*, леко спаше. — *Заяшка игра*, в. зайчо. — *Други сж заяшкы, други сж бузельскы очи.* *Не ся бои отъ заяшкж турмурдик.*

Заяшкы ушн. Единъ видъ трѣва съ голѣмы листе, расте изъ лѣтници-гы.

Заяшювамся (да ся заяшнж), *гл. об.* За овця: пачинамь да ся агнж; начать агнитъся. *Овця-ты сж ся заагнжлы отъ голѣмый мѣсяць.*

Зайагнж (да ся), ишь, — нилси, *гл. свр.* отъ зайагнювамся.

Зайадамь и **зайаждамь** (да зайамь), *гл. д.*

1) Закачнамь да замь; начинать ѣсть. 2) Закачнамь да работж пѣчто съ панаанаше. *Закаде го като тошьль хлѣбъ.* 3) Дрынкж, врьтж, пекж, кжтнж, длѣбамь, крѣтж, забирамь, екнж, рупаж пѣкого за пѣчто; капючать, кучитъся. *Заяль мя е да му дамь парж.* 4) Казвася, кога пѣчто закача, та не врьви, не работи добрѣ. *Пожици-ты*

закадашь; пожиници заѣдають. — мѣя, 1) гл. стр. Закачамъ да ся намъ. 2) гл. вз. Захващамся, ямся, дрължся, залавамся, сирѣчквямся съ нѣкого. *Закали сж ся като кучета.* 3) гл. об. Закадамъ въ четвърто-то знаменоваше. *Врата-та сж ся закали, та мжчно ся отварять и затварять.*

Зайадаше и зайаждаше с. ср. отъ зайадамъ и зайаждамъ.

Зайадка, с. ж. Сухо или студено надене помежду другы-ты частна или слѣдъ тѣхъ, за прѣпадкж; закуса, заѣдки.

Зайадбевамъ, гл. д. свр. Да закачж да надосвамъ.

Зайаждамъ (да зайамъ), гл. д. в. зайадамъ.

Зайаждж, ишь, — дилъ, гл. д. свр. Да закачж да наждж, да заахамъ.

Зайаквамъ и зайакнувамъ (да зайакнж), гл. ср. Ставамъ пакъ, вяквямся; крѣпнуть, укрѣплятьсѣ.

Зайакване и зайакнуване, с. ср. отъ зайаквамъ. Вякване.

Зайакнж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ зайаквамъ. Да ся вякнж; окрѣпнуть.

Зайамъ, заядешъ, заядохъ, заямъ, гл. свр. отъ зайадамъ и зайаждамъ. — денъый, *прим. стр.*

Заярчжж, ишь, — чилъ, гл. д. свр. Да закачж да ярчж; начать гарцовать.

Заячжж, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ заячивамъ. Да скрѣпнж, да учеврьстж; укрѣпнть, вкрѣпнть. — чѣнъый, *прим. стр.* Скрѣпненъый, учеврьстенъый, затягнхтый.

Заячявамъ (да заячжж), гл. д. Затягамъ, учеврьствавамъ, скрѣпшавамъ, правж яко, правж да ся дръжи, да стон яко; укрѣплять, вкрѣплять. — мѣя, гл. стр. и *възвр.* Затягамся, учеврьствавамся, скрѣпшавамся, захвщамся пакж-тж; укрѣплятьсѣ.

Заячяване, с. ср. отъ заячявамъ.

Званіе, с. ср. отъ звж. Зъвание

Званіиць, с. м. Зъваникъ, който е поканецъ, повыканъ на сватбж, на гостбж и на какъвъ да е сборъ.

Гължбе да ми гуканать,
Званици да ми вселить,
Пауи пера да рядить,
Званицимъ сѣнкж да чинять. *Пѣс.*

*Званици, званици, како въ лѣджици?
Е званици, званици, зашто въ сж
праздни паници?*

Званіца, с. ж. Зъваница: 1) Козато е поканена, повыкана на зване. 2) Момини-ти сватове, които заводжатъ булжж-тж до зятевы. *Вратися званица-та.* 3) Поканване родници и съѣды на сватбж, на кръщене, или на друго нѣчто; калеска, калесване. 4) Сждъ, напльиенъ съ вишо или съ ракиж, за калесване званици.

Званка, с. ж. Птица *Loxia, Cocothraustes*, балканска званка, черешпарка; дубонкъсь, щуръ, толстонобка.

Званъый, пъ, на, по, прим. стр. отъ звж. Зъванъый, каненъый. *Званъ дому не сжди. Дошълъ не званъ, отишълъ си напранъ.*

Звѣнтъль, с. м. Който ся лута нагоръ надолу, който ся скыта, скытникъ; шатунъ.

Звизакъ, с. м. Едногодшине овня; годовалый баранъ.

Звизка, с. ж. Млада, едногодшна овца, пръвескына.

Звизя, ум. ср. отъ визакъ.

Зворецъ, с. м. Птица *Turdus merula*, врагово плья, дроздъ, дворецъ, косакъ, косарецъ, косарь, косъ, черна кокошка, чернокъсь; дроздъ чѣрный.

Звънника, с. ж. Раст. *Hypericum perforatum*, звъничя, кантарпонъ, жльть катрионъ, калжчево, пеленцици, порѣзничя, порѣзнжто, съчено былье, посъчена трѣва; звѣробой, кровца зайчяя. Дръвяно масло съ пакъснжты въ него листа отъ цвѣтне-то отъ звънникж употрѣбовать за лѣкъ за порѣзано, за убито.

Звънничевый, въ, ва, во, пр. отъ звънника.

Звънничя, с. ср. Раст. звъника.

Звънъ, с. м. Гласъ, что пзлиза, кога ся удари нѣчто, което звъити; звонъ.

Звънъ, с. ж. Халка, белюгъ като обржчъ на нѣчто за да го дръжи, да го стята; брънка; кольцо, звенб.

Звънъ, с. м. Звънецъ.

Звънѣне, с. ср. отъ звънжж.

Звънѣць, ници, с. м. Орждие за звънение, разлато въ уста-та и вжтрѣ на дъно-то му окаченъ языкъ, та, като са клати, да удриа языкъ-тъ о стѣны-ты да звъни; звъна, звънило, кланка, клопотаръ, клопята, клопчя; звонокъ, колокольчикъ. *Приливна му като на свинж звънецъ; идѣтъ къ нему какъ коровѣ сждло. На свинж звънецъ и на тлжкж обржчъ. Лудъ звънецъ не дръжи. На хубавъый овенъ окачатъ звънецъ. Гласъ като звънецъ. Гласовитъ като пукнжтъ звънецъ. — Едно нѣчто отъ барчинкж на барчинкж врьви и въка: уйко, уйко?* Гат. — Звънецъ.

Звънѣло, с. ср. Звънецъ.

Излѣтъ соколъ низъ порты.
На крыльъ поси звънила,
На нозъ носи личила:
Кждѣ лѣгаше, звыгаше,
Кждѣ надшаше, личаше. *Пѣс.*

Звънкамъ, в. звънжж.

Звънкарка, с. ж. Овца водичъ съ звънецъ.

Звънливъый, въ, ва, во, пр. Что звъни, дрънка; звонкый.

Звънчувамъ, гл. *уч.* отъ звѣнчъ.

Звънчъ, *сшъ*, — *нжль*, гл. *сд-кр.* отъ звѣнчъ.

Звънтѣше, *с. ср.* отъ звѣнтѣ. Звънчеше; *звъчъ*

Звънтѣхъ, *ишъ*, — *тѣль*, гл. *ср.* Звънчъ: 1)

Издавамъ звѣнь като ся ударъ; *звенѣть*, *звѣчатъ*. *Жельзо-то, мѣдь-та, сѣребро-то, злато-то звѣнтятъ*. 2) Звънчъ въ 3-то знаменованне.

Звънтѣше с. ср. отъ звѣнтѣхъ. Звънтѣше.

Звънтѣхъ, *ишъ*, — *чѣль*, гл. *ср.* Звънтѣ.

Звънтѣя, *ум. ср.* отъ звѣнѣць. Клонотчя; *звонѣчекъ*.

Звънчъ, *ишъ*, — *ниль*. Звънчамъ: 1) гл. *д.*

Удрамъ пѣчто, косто звѣнти, за да издава звѣнь; *звонить*. 2) гл. *ср.* Звънтѣ, звѣнчъ. 3) Казваея, кога отъ запемедаванне или отъ друго пѣчто ся чое въ уши-ты пѣз звѣнь, звѣнтѣ, звѣнчъ. *Звѣни ми въ уши-ты*, или: *уши-ты ми звѣнтятъ*; *звенить въ ухахъ*.

Звѣзда, *с. ж.* 1) Свѣтлы-ты тѣла, что ся видятъ по небо-то пощъ; *звѣзда*. *Звѣзды-ты нѣматъ брой*. 2) Раст. *Scabiosa*, звѣздица, бѣлоградчя, нананрега понадна; *скабіоза*, корѣставикъ. 3) Им. соб. жевско. — *Звѣзда зорница* и *звѣзда денница*, в. зорница и денница. *Вечерняя звѣзда*, в. вечерница. *Опашата звѣзда*, звѣзда, отъ кождо ся види простихта слаба свѣтлина като метла; *комѣта*, *космѣтая звѣзда*.

— *Свалла звѣзды-ты*, знае много. — *Брож звѣды-ты*, дръжъ еп главж-тѣ нагорѣ, навдигамся; *носить высоко голову*. *Кога годи, звѣзды-ты брои*. — *Щеши броиши звѣзды-ты*, щенъ останеш навѣтъ да мрънешъ. — *Съ уста птици лови, съ языкъ звѣзды сисмай, нѣмаш ли паръ, ничто не си*. *Не брои звѣзды-ты, да не паднешъ въ кладенець*. — Всякой чловѣкъ еп ималъ ужъ звѣздж и кога умиралъ, тѣ изгасвала; това ужъ было, дѣто ся види да падатъ звѣзды. *Звѣзда-та да му угасне!* Клятва. — *Сина риза и бройница, плъна съ просо и пченицъ и двѣ долги мръзливъ?* Гат. — Небо, звѣзды, сльнце и мѣнцъ.

Звѣздинъ, *с. м.* Раст. *Lotus corniculatus*, звѣздицъ; *лядвенець*.

Звѣздатый, *тъ*, *та*, *то*, *пр.* Что е като звѣздж; *звѣздообразный*.

Звѣздица, *ум. ж.* отъ звѣзда. 1) Малка звѣзда; *звѣздка*.

Зорнице, наспа звѣздице.

Ты стоишь близо при Бога. *Пѣс.*

2) Раст. звѣзда.

Звѣздичка, *ум. ж.* отъ звѣздица; *звѣздочка*

Звѣздобрѣць, *бройци*, и

Звѣздоброй, *с. м.* 1) Чловѣкъ, който знае и борави звѣздобройство; *астронѣтъ*, *звѣдословъ*. 2) Чловѣкъ, който ужъ познава по звѣзды-ты и прѣдказва онова, что има да стане; *звѣздохѣтъ*, *астрологъ*. 3) Така е нареченъ единъ бръзъ конь въ единъ пѣсень.

Кога коша да съдлажъ,
Да ли коша звѣздоброя,
Или коша вихрогаша,
Или коша шарколима?

Звѣздобройство, *с. ср.* 1) Наука за небесны-ты тѣла: сльнце-то, мѣсяца и звѣзды-ты, и за вѣщкы-ты явленна небесны; *астронѣмѣя*, *звѣдословіе*. 2) Лъжевно изкуство да познава чловѣкъ по звѣзды-ты и да прѣдказва онова, что има да стане; *звѣздохѣтство*, *астрологѣя*.

Звѣздовитый, *тъ*, *та*, *то*, *пр.* Что е като звѣздж, звѣздатый; *звѣздообразный*, *звѣздоподобный*.

Звѣздовранка, *с. ж.* Птица *Coracias*, граговецъ, синна гарга, зарзаванка, кокаръ гарга, модра чавка, нездраванка, спиековица, спшавница; *сивоворѣйка*.

Звѣздѣль, *с. м.* 1) Раст. *Trifolium*, дятелина, трифилъ, жълто цвѣтие; *клевѣръ*, *трилистникъ*, *кашка*. 2) Раст. *Melilotus officinalis*; *донникъ*, *донная трава*, *дятлина*. 3) Раст. *Medicago lupulina*; *жѣлтый*, *чѣрный клеверъ*, *полуклеверъ*. 4) Раст. звѣзданъ.

Звѣрене, *с. ср.* отъ звѣржесъ. Дивеше, чюдеше.

Звѣрѣтна, *с. ж.* *ув.* отъ звѣрь. Звѣрище.

Звѣрець, *ум. м.* отъ звѣрь.

Звѣрица, *с. ж.* Звѣрь.

И чюдомъ еж ся чюдили,

Каква е тази звѣрица? *Пѣс.*

Звѣрище, *ув. ср.* отъ звѣрь. Голѣмъ звѣрь, звѣретина.

Звѣройдина, *с. ж.* Добытъкъ, наденъ или хананъ отъ звѣрь; *звѣройдина*.

Звѣрекий, *ска*, *ско*, *пр.* отъ звѣрь. Лютый; *звѣрекій*. — *скы*, *нар.* Като звѣрь, люто; *звѣреки*, *повзѣреки*.

Звѣрчя, *ум. ср.* отъ звѣрь. Звѣрець; *звѣрѣкъ*.

Звѣрь, *с. м.* 1) Диво животно като медуиъ, влъкъ и др. дивина, дивначъ, ливъ; *звѣрь*. *Страхитъ звѣръ*. 2) Животно какво да е; *живина*; *животное*. *Кой го знае, какъвъ е звѣръ!* 3) Лютъ и лошнавъ чловѣкъ като звѣрь; *звѣрь*, *жестокій чловѣкъ*. — *Звѣру! сса ти*. . . . ; *заканване*. — *Подилашитъ звѣръ триже не гяда*; *испуганый звѣрь далече бѣжить*. *Свѣтять му очи-ты като на звѣръ*. *Лоша жена*

— *зѣбрь свирѣнь. Зѣброве да го разкы-
нхть!* Клятва.

Звѣржся, ишея, — рѣлся, *гл. об.* Дивжся, чюджся за нѣчто и не го разбирямъ, не го разумѣвамъ; дивѣться, удивляться.

Звж, звешъ, звалъ, *гл. д.* Зѣвж.

Звѣкало, *с. ср.* Играчка, что звяка, звячало, дрыкало, брыкало, траскалка; брякѣшка, гремушка, побрякѣшка, погремушка, трещѣтка.

Звѣкамь (звѣквямъ, да звѣкнж, звѣкнувамъ). Дзвякамъ: 1) *гл. ср.* Издавамъ гласъ като сплесканъ звѣнь; звѣкать. 2) *гл. д.* Удриамъ нѣчто, та звяка; брякать. 3) Удриамъ, туввамъ нѣкого; брякать. *Звякнж го по главж-тж.* — *мся, гл. стр. и възвр.* — *кантѣй, прич. стр.*

Звѣканіе, *с. ср.* отъ звѣкамь. Дзвяканіе.

Звѣквямъ, *гл. мн-кр.* отъ звѣкамь.

Звѣкнувамъ, *гл. уч.* отъ звѣкнж.

Звѣкнж, ешь, — ижлъ, *гл. ед-кр.* отъ звѣкамь. Да дзвякнж; звѣкнуть, брякнуть. — *ижтѣй, прич. стр.* Дзвякнжтѣй.

Звѣкомь, *нар.* Съ звякъ, съ звякотъ.

Звѣкотъ и

Звякъ, *с. м.* Звяканіе, звѣтене. *Звякъ отъ оржжје.*

Что е екотъ, что е звякотъ
По моминъ равнъ дворты? *Пѣс.*

Звякъ, *междом.* Дзвякъ, казвася: 1) Кога падне нѣкой, та ся ударн. *Звякъ на земж-тж!* 2) За удриане, тупъ, врасъ! брякъ.

Звѣчало, *с. ср.* Звякало

Здрава, *с. ж.* Здравца.

Снощи ми сж довтасалы
Отъ три страны три калескы,
Три калескы, три здравца:
Крѣва здрава да крыцавамъ,
Втора здрава да паплитамъ,
Третя здрава да вѣпчавамъ. *Пѣс.*

Здрава. *Жива и здрава*, почетно называніе на чюмж-тж, за да не ѣж докачнать.

Здраввамъ и **здравувамъ**, *гл. д.* 1) Като ся видж съ нѣкого, поздравнамъ го и го пытамъ, живо здраво ли е. *Азъ виждажъ Пѣна и го здравважъ.* 2) Цалувамъ, цѣлувамъ, полюбвамъ, бочжъ, бацамъ, бакамъ; цѣловать, лобызать. — *мся, гл. вз.* Поздравямся съ нѣкого и правжъ живо здраво съ него, пытамыся единъ другѣй: живо, здраво ли си; здорѣваться. *Здраввамся съ госте-тж.* — *вантѣй, прич. стр.*

Здравваніе и **здравуваніе**, *с. ср.* отъ здраввамъ и здравувамъ.

Здраве, *им. соб.* мжжбо.

Здравіе, *с. ср.* Състояніе-то на тѣло-то, кога е здраво, кога е добрѣ, не е болно; здорѣвье, здравіе. — *Господь здраве да*

ти дава! Благословна. — *Иди съ здраве*, благословна, кога пзпращать нѣкого, на което той отговаря: *останѣте съ здраве.* — *На здраве*, благословна, кога да ипе нѣкой, а като ипе, другѣ-ти му казвать: *да ти с сладко!* на което по нѣкой мѣста отговарять: *сладко въ здраве*, или *сладко въ здраве и имане.* — *Пиж за здраве на нѣкого; пнть чѣе или за чѣе здорѣвье.* — *Много здраве*, поздраваніе, поздравленіе оногова, който ся намира далечъ; поклѣнъ. *Много здраве Богдану; поклѣнъ Богдану. Носи много здраве Драгану отъ мене; клѣннися Драгану отъ менѣ.*

Зорнице, ясна звѣздце!
Ты стоишь близо при Бога,
Много му здраве занеси,
Молж-тж да ми послушна. *Пѣс.*

Много здраве отъ или: *много ти здраве провожда* Така обыкновенно начина думж-тж си, който е пратенъ до нѣкого си за нѣчто. *Много въ здраве отъ тате и мамж да заповѣдате утрѣ у насъ на госте.*

На здравіе ти, домагыне!
Отъ Бога ти много здравіе!
Колко здравецъ по планинж,
Толкосъ здраве въ тжзи кжщж,
Въ тжзи кжщж, въ тжжъ дружинж,
По дружинж, по чловѣчно,
По чловѣчно, по добычно!

Припѣвъ на краи на Колядарскы и Лазарскы пѣснн. — *Безъ паркы здраве—суха болестъ. Безъ здраве нѣма богатство. здраве-то е най-голѣмо богатство на свѣта. Здраве до раменѣ. Негова-та болестъ, мос-то здравіе. Добра мысль половина здраве. Всичко ся кунува, само здраве не може ся куни. Който си рѣже поктѣ-то въ недѣлж, здраве-то си рѣже. Почнж за здраве, сврши за Богъ да прости. Здраве, животъ и зубаво врѣмя никогда не омръзвать. Здраве го убилъ въ главж-тж. Колко ка что го сакамъ, толко онъ здраве да има! Колко что съмъ земалъ, толко здраве да видамъ! Единъ пжтъ щѣ ся мре, нека е здраве.*

Здравенѣкъ, *с. м.* Здравъ, здравендалістъ, какъ чловѣкъ, здравца, левентъ; джжжй, здоровѣкъ.

Здравендалістъ, *ста, сто, пр.* Здравѣй, за чловѣкъ, здравенѣкъ; здоровѣкъ.

Здравѣне, *с. ср.* отъ здравѣкъ.

Здравецъ, *с. м.* Цвѣтне *Geranium*, бабино вѣнце, расте по горы-ты, има мпризливъ листа и стои зимѣ зелено; гераній, журавлинникъ, журавлинный носъ.

Провѣннѣхъ зеленъ здравецъ
Изъ горъ зеленъ :
Нѣма цвѣтѣ по-хубаво
Отъ мене, отъ мене,
Че съмъ зеленъ азъ и зимъ
И лѣтъ, и лѣтъ ;
Га замине сиво стадо
Прѣзъ мене, прѣзъ мене,
Размирише весичка гора
Отъ мене, отъ мене. *Пѣс.*

Здравецъ-тъ е обычно-то цвѣтѣ на Българь-ты, и когато правятъ тии кыткы, за каквото и да е, все турятъ въ тѣхъ и отъ него. — *Стамболскый здравецъ*, цвѣтѣ отъ рода на здравца, вѣдятъ го въ саксии; молаха, сардела.

Здравинѣй, с. ж. 1) Кога е пѣчто здраво, здравость. 2) Кога е пѣчто оздравено; обезпеченіе. 3) Кога нѣма да ся бои отъ пѣчто; безопасность. *Нѣмамы здравинъ за ничто.*

Здравиникѣ, у. м. ж. отъ здравинѣ.

Здрависамъ, гл. свр. отъ здрависамъ; поклонитъся.—сангый, прич. стр.

Здрависамъ и **здрависувамъ** (да здрависамъ), гл. д. Поздравямъ съ наклонение главж-тж и съ казване добро утро, добъръ день, или добъръ вечеръ, или добра ерѣнца, добра стига и проч.; кланятъся, привѣтствовать. — *мен*, гл. вз. и стр. Поздравямъ съ нѣкого; здороватъся.

Здрависване и **здрависуване**, с. ср. отъ здрависамъ; привѣтствие.

Здравица, с. ж. Здрава: 1) Благословина, что ся казва, кога да шие нѣкой; заздравиное привѣтствие за чашею, тость.

Здравица е наша,
Дайте пльжъ чашнж ;
Да немъ, дружина,
Весела година!
Който ны обычна,
Винце да навлична,
Който пазе мрази,
Богъ да го поразн,
Да надне подъ пазе.
Здравица е Ньшова (имя-то),
Пий, Иване, ний,
Здравица е твоя,
Да ти видимъ соя!

2) Имене за здравие пѣчне. Казвася и *на здравицж* и *здравица ти*, вмѣсто *на здраве*, кога се шие. 3) Сждина съ вино или съ ракижъ за банение, за калескж и за напиване здравие.

Замѣси ми двѣ бѣлы ногачи,
Паточи ми двѣ здравици вино. *Пѣс.*

4) Вино-то колкѣто събира еждина здравица.—*Жлѣта здравица*, ракига съ медъ за калескж.

Здравинѣ, с. об. Здравенакъ. *За него трѣбва нѣком здравица мома.*

Здравице, у. м. ср. отъ здравие; здорѣвнице.
Здравицкый, — чыкъ, чка, чко, пр. *смякч.* отъ здравый; здорѣвнскый.

Здравка, и. м. соб. женско.

Здравка, нар. Кога кыхне дѣтя, казвать му: *здравка!* намѣсто *на здраве*; ако повтори, казвать му *живка!* а на третий пѣтъ *веселка!*

Здравко, и. м. соб. мъжско.

Здравеничкыж, чка, чко, пр. *Здравъ здравеничкыж*, съвѣмъ здравъ; здорѣвѣхонекъ, здорѣвѣшенекъ.

Здрѣво, нар. отъ здравый: 1) Съ добро здравие; здорѣво. *Какво правите, здраво ли сте? Живо здраво ли сте?* 2) Здравѣ-тж, нако, пакж-тж, чеврьсто, цврьсто, етягичто; твѣрдо, крѣико, пакрѣико, надежно. *Дрѣжъ здраво да не изпустншеш.* *Направи го здраво да ся не развала.* *Зашихъ го здраво да ся не разтира.* *Ключъ отъ кола по-здраво.* — *Правжъ съ нѣкого живо здраво*, в. *живо-здраво.* — *Хваца си работж-тж здраво*, както трѣбва, оздравено. — *На здраво да кажемъ*, както си е работа-та да кажемъ; собственно говорѣ.

Здравость, с. ж. Качество на здравый, здравина; здорѣвѣ, здорѣвность.

Здравувамъся, гл. вз. Цалувамъся, цѣлувамъся съ нѣкого по страны-ты. *Кога да излѣзе булка-та изъ бащнж-тж си кжцжж, здравуवासя съ бацж си и майкж си.*

Здравуване, с. ср. отъ здравувамъся.

Здравче, и. м. соб. мъжско.

Здравецъ, у. м. м. п.

Здравчѣ, у. м. ср. отъ здравецъ.

Здравый, въ, ва, во, пр. 1) Който има здравие, не е боленъ; здорѣвый. *Здравъ и читавъ.* 2) Който има още силж-тж си, още може. *Старъ съмъ, ала съмъ още здравъ.* 3) Иакый, силгый, не слабый; здорѣвый, плѣтный, дѣожый. *Здравъ мжжъ*, юнакъ, съпчага; плѣтный муцина. *Здравъ конъ.* 4) Что е добъръ, приятенъ за здравие-то; здорѣвый. *Здрава храна.* 5) Иакый, твѣрдый, чеврьстый, цврьстый, трайный; твѣрдый, крѣикый, здорѣвый, поскый. *Здраво вжже, здравъ камжжж, здравѣ обуца, здравъ платъ.* 6) Что има пакж направж, пакый, трайный; прочный, плѣтный. *Здрава направа, здрава кжца, здравѣ кола.* *Здравъ старъ*; ностойннал краска. 7) Добъръ наряденый, увързаный, патъкменый, оздравеный; обезпеченый. *Здрава работа.* 8) Дѣто нѣма отъ что да ся бои; безопасный. *Намирася на здраво мѣсто.* 9) Казва ся за земъж, кога не е насыпъ и нанесена, та да потѣва въ нежъ, чтото ся

сгради връху и. — *Здравъ боленъ*, на кръка ся дръжи, ходи, нъ е боленъ. — *Здравъ на боленъ вѣрж не хваща*, пн: *здравъ боленъ не вѣрва*. *Боленъ ся врѣча, здравъ не дава*. *Здравъ като кочиянъ (като камъкъ)*. *Здравъ като кошниця*. *Богатъ е който е здравъ*. *Докль е чловѣкъ здравъ и вода-та му е сладка*. *Здравый чловѣкъ всичко може да направи*. *Забива трънъ въ здравъ погж*. *Ако влѣзе правъ, не излиза здравъ; ако влѣзе кривъ, не излиза живъ*. *Здравъ като Ралевытѣ гауци*. *Вѣрна дружина—здроаво кале*. *Вѣренъ слуга—здравъ ключъ*.

Здравѣж, ешь, — вѣль, гл. ср. 1) Здравъ съмъ, нампрамъ въ здравіе; здравствувать. *Какво правите, здравѣте ли?* 2) Ставамъ здравъ, оздравѣвамъ; здоровѣть.

Здравѣ-тж, нар. Здроаво, иако, иакъ-тж, червѣсто, цѣрѣсто, стягнажто; твѣрдо, крѣпко, пѣкрѣпко. *Удари го здравѣ-тж*. *Работж-тж си връши здравѣ-тж*.

Здравѣж, ишь, — вѣль, гл. д. Лѣкувамъ, цѣрж, глѣдамъ боликъ; лѣчыть.

Здрави го Нонка, здрави го
Тъкмо до три ми мѣсяца.
Додъ му ранъ здрави. *Пѣс.*

Здракъ, здраци, с. м. Зракъ, лжчъ, лжчна свѣтлина, шипъ; лучъ. *Здраци отъ видѣло*.

Зѣбж, ешь, — ижлъ, гл. ср. в. зѣбж.

***Зевгарично**, нар. Чпфте, чпфтъ, двой, едно до друго; парой.

***Зевгаръ**, с. м. Гр. Дживгаръ.

***Зевзѣтъ**, пр. неизм. Т. Смѣшникъ, весель чловѣкъ, който кара всичко на смѣхъ.

Остави го тоа зевзѣкъ.

Зевзѣчи, с. ср. Едно растение.

***Зевклендѣсвамъ и зевклендѣсувамъ** (да ся зевклендѣишж), гл. об. Т. Подправамъ, гавржся, лпвржся, подзнимамъ, бнж си шнажъ съ нѣкого; шутить, подшучивать, трупить, подтрупивать, издѣвѣться надъ кѣмъ. *Не ся зевклендисвай съ мене*.

Зевклендѣсване и зевклендѣсуване, с. ср. отъ зевклендѣсвамъ.

Зевклендѣишж (да ся), ешь, — дѣсался, гл. свр. отъ зевклендѣсвамъ.

***Зевкъ**, зѣковъ, с. м. Т. 1) Дѣга другъ шаръ по краи на пѣчто, като на платъ, на дрѣхж и проч.; кайма. 2) Веселба съ надеше и пшене. *Правишж зевкъ*.

Зевийкъ, ици, с. м. Земнякъ.

***Зедѣ**, пр. неизм. Т. Знаде.

***Зѣръ**, с. м. Т. в. зѣхъръ.

Зѣва, с. ж. Калница, калника, мжжева сестра; мужина сестра, золѣвка.

Зѣйка, с. ж. Домакына, сайбийка-та на

кжщж-тж, чорбаджпика; хозяйка. *Зѣйка, имате ли малко глѣбъ да ни дадете?*

Зейтиневый, въ, ва, во, пр. Что е отъ зейтинъ, съ зейтинъ или за зейтинъ, или умазанъ съ зейтинъ, зейтиняный *Зейтиневъ кастие, зейтиневъ сждж, зейтиневъ кръпъ*.

Зейтинецъ, ум. м. отъ зейтинъ. Малко зейтинъ.

Зейтиняный, нъ, на но, пр. Что има шара на зейтинъ; олівоковаго цвѣта. *Зейтиняно сукно*.

Зейтиникъ и зейтиникъ, ици, с. м. Сждъ, въ който ся дръжи зейтинъ; масленица.

***Зейтинъ**, с. м. Т. Зейтинъ, дръвяно масло, платъ; деревянное, олівоковое масло. *Гаси огнь съ зейтинъ*, още повяче подклажда, раздухва работж-тж. *Огнь ся съ зейтинъ не гаси*. — *Изплувалъ отгоръ като зейтинъ*, излѣзълъ отгоръ, зель връхъ, надвплъ, наддумалъ. *Да излѣзе като зейтинъ все отгоръ*.

Зейтиняный, нъ, на но, пр. Что е отъ зейтинъ или съ зейтинъ, зейтиневый.

Зѣле, с. ср. 1) Бурянь, зеленчюгъ за надеше, зарзавать; огородная зеленъ. 2) Купушь, жируна; капуста. *Кисело зелне; прѣсолъ, разсолъ, армена; кислая капуста. Чюкано зелне; крошево. Глава зелне, зѣлка, лахна; голова капуста. Който има шиперъ, той и на зелне-то си туря. Зелне-то е изгасилъ*. — *Жлѣтж прасци въ виръ (въ тжнж) лѣжжтъ*. Гат. — Зелне.

Зеленика, с. м. Срѣщася въ пѣсенъ за зеленъ конъ, сивъ съ доста черно, та да бле на зелено:

Телалъ вѣка въз Будина града:
Продавася коша зеленика.

Зеленика, с. ж. 1) Раст. *Vinca minor*, зимзеленъ, самодивско цвѣтѣ; барвинокъ, гробъ трава, могильница. 2) Раст. *Vincis sempervirens*, зимзеленъ, чемшпръ; самшитъ.

Брала мома зеленика
Во два скута кавѣдаци,
Ми увѣла зеленъ вѣнецъ,
На вѣнеца девять кытгы,
Девять кытгы босилковы. *Пѣс.*

Зеленикавый, въ, ва, во, пр. Что бле на зелено, ѳ-зеленый, възъ-зеленый, прѣзеленый, муравый; зеленоватый. *Зеленикавъ платъ*. — *во*, нар. Что бле на зелено, мураво; ѳзелена, въ прѣзеленъ.

Зеленіло, с. ср. 1) Бурянь, зелне, зеленчюгъ за надеше. *Царѣца-та ходила по гора-ти и ся хранила съ емшиъ, трѣви и други таквы зеленила*. 2) Нѣчто много зелено. *Блюва зеленило*.

Зеленни́я, с. ж. 1) Зелень шаръ; зелѣность, зелѣнь. 2) Зелена трѣва на пѣкое мѣсто, зеленъ; зелѣнь на землѣ, мѣсто покрѣтое зелѣнью. *Ходимъ по зеленицѣ.*

Зеленицкѣ, у. м. ж. отъ зеленни́я.

Зелени́ца, с. ж. *Купувамъ зеленицѣ* или *на зеленицѣ*, давамъ шары на селяны зимъ, съ сговоръ на пролѣтъ да ми дадѣтъ живѣх стокѣ, или на лѣто рожбѣ по договоренъ цѣнкѣ. Въ тоа разумъ ся казва и *продавамъ зеленицѣ* или *на зеленицѣ*.

Зелѣничкѣй, — чѣкъ, чка, чко, пр. смякч. отъ зелѣничѣй. Зелѣничѣй; зелѣненчѣй.

Зелѣничка, с. ж. Зелѣ, бурянь за идеше, зелѣнюкъ, зелѣнцѣ; зелѣнь огородная.

Зелѣнка, с. ж. Единъ видъ прѣстянь сѣдъ съ зеленъ глечъ за вино.

Зелѣничѣй, ка, ко, пр. смякч. отъ зелѣничѣй. Зелѣничкѣй; зелѣненчѣй.

Зелѣно, с. ср. Шаръ като на трѣвыты и на листа-та на дръвѣ-то; зелѣничѣй цвѣтъ.

Зѣленце, у. м. ср. отъ зѣне. Зѣлицѣ.

Станѣла баба въ ранищѣ,
Та ми отишла въ градинѣ,
Набрала ми е зеленце,
Засукала е зелничѣ,
Губы-ты фолько враты-ты,
Виткы-ты колко гряды-ты. *Пѣс.*

Зелѣнче, с. м. За конь въ пѣсенъ:

Хемъ е кончи зеленче,
Хемъ е кончи врьковато. *Пѣс.*

Зелѣничюкъ, с. м. Бурянь, зелѣ за идеше, зелѣничка, зелѣнцѣ, зарзавать; огородная зелѣнь, овоць.

Зелѣничъ, с. м. Одно растение, на което коренна надѣтъ за срьдцеболъ.

Зелѣничъ камычъ. Галица, сачи-кѣбржъ; зелѣничъ купоросъ.

Зелѣничъ кльвочъ. Птица *Picus viridis*, желна, кльвандрѣчъ, кльви-дрѣво; дѣтелъ зелѣничъ.

Зелѣничѣй, иъ, на, но, пр. 1) Опова, на което шаръ-тъ е зелено; зелѣничѣй. *Зелено сукно*. 2) За дръвѣ-то: когато сѣх покрывы съ листа. *Зелено дръво*.

Мишкѣ поле широко,
Настали горж зеленѣ. *Пѣс.*

Ей горнице, горо ми зелена!
Что тя пытамъ, право да ми кажешъ:
Что еи толко рано повяжѣла? *Пѣс.*

3) Неузрѣлѣй, невтасалѣй; зелѣничѣй, незрѣлѣй, неспѣлѣй. 4) За растѣния-та: неизваналѣй, веселѣй; живой, свѣжѣй (о растѣнѣяхъ). *Зеленъ вѣнецъ на келавѣ главѣ*. 5) За чловѣка: младъ; молодой (о чловѣкѣ). *Умрѣ младъ зеленъ*.

Оженися, сынокъ, майци,
Додъ ми еи младъ и зеленъ:

Мустачюри до ушюри,
Бѣла брада до пояса. *Пѣс.*

— *Зелени-ти*, така наричатъ пошѣйдѣ Турци-ты. *Зелени-ти съ памукъ брьснѣжъ чловѣка*. — *Блюва зеленѣ гуцѣры*, казвася, кога ея идосва пѣкой и пѣма рядъ да еи оттуши съ глѣчъ или съ что и да было, та трѣбва да мальчи. — *Да излѣземъ на зелено*, да дойде пролѣтъ, да излѣземъ на пролѣтъ. — *Да пушимъ конѣ-ты на зелено*, да гы пушимъ да насѣтъ. — *Не нисе зеленѣ трѣвѣжъ*, не е глупавъ, разбѣра, ебѣся. — *Продава зеленѣ краставици*, казва лѣжи, лѣже, като мысли, че другы-ты го не разбѣратъ. — *Тыква-та му е зелена*, глупавъ е, ахмакъ е. — *Трай, конѣ*, за зеленѣ трѣвѣжъ. *Не умирай, магаря*, до зеленѣ трѣвѣжъ. *Квачка-та не нисе зеленѣ трѣвѣжъ*. *Ако съмъ Помакъ*, не съмъ азмакъ, та ми давали зеленѣ краставици. *Зелени-ти умове тишатъ на зеленѣ черши*. *Кога бѣхъ младъ и зеленъ*, бѣлюкъ момѣ слѣдъ мене; *га остарѣхъ*, роакъ мужи на мене. *Зеленъ е като юдъ*.

Зелѣны парѣчкы. Одно растение.

Зелѣнь, с. ж. Зеленина. *Младостъ безъ либѣне*—*пролѣтъ безъ зеленъ и цвѣтѣ*.

Зелѣничѣжѣ, еся, —пѣся, гл. об. 1) Показвамъ зеленъ; зелѣничѣся. *Нивѣ-ты ся зелѣничѣжѣ*. 2) Бывамъ зеленъ. *Осламена трѣва не ся зелѣнѣ*.

Зелѣни́самъ, гл. ср. отъ зелѣни́свамъ.

Зелѣни́свамъ и **зелѣни́сувамъ** (да зелѣни́самъ), гл. ср. Казвася за мѣдъ, сыреше и др. кога добые по себе-си зелено отъ влагъ, пѣсенъ и проч.

Зелѣни́сване и **зелѣни́суване**, с. ср. отъ зелѣни́свамъ.

Зѣлицѣ, у. м. ср. отъ зѣне; капѣтка.

Зѣлка, с. ж. 1) Глава зелѣ, купусъ, жирна; голова капѣсты, кочанъ капѣсты. *Бѣла гѣска на едикъ погж*. Гат. — Зѣлка. 2) Всяко растение свято като купусъ.—*Дива зѣлка*, раст. *Carlina*, трънова гулна, рѣшетка, рѣшетка; **колѣчничъ**.

Зѣлникъ, ници, с. м. 1) Тѣсто точено съ зелѣ междъ петуры-ты, бюрегъ съ зелѣ; **пирѣгъ** съ зелѣнью или съ капѣстою. 2) Много разкжсана книга. *Книга-та му е станѣла на зѣлникъ*.—*Въ дѣлникъ зѣлникъ, оз недѣлж попарникъ*. *Всакой дѣнь зѣлникъ, на Велиденъ попарникъ*. *Зачто да намъ попарникъ, доклѣ ми е зѣлникъ*. *Не е лудъ който изада два зѣлника, а който му гѣ дава*, или: *лудъ изада и два зѣлника, из лудъ е който му гѣ дава*. *Лудъ изада и два*

зелника, нъ кой му гы дава. Ако смѣ изнали зелника, тепсиа-та е на мѣданъ. И баба знае да шару зелникъ, кога има шарило. И мама знае да прави шаренъ зелникъ, ала шарилкъ нѣма. — Дршава Циганка прѣдъ царь излиза, пил: отгорѣ небо, отдолѣ небо, верѣдѣ ливада. Гат. — Зелникъ.

Зѣлничецъ, *ум. м. и*

Зѣлничя, *ум. ср. отъ зѣлникъ.*

Зѣлница, *ум. ж. и*

Зелчя, *ум. ср. отъ зѣлка. Малка зелка.*

Зеларка, *с. ж. Която продава зеле, купусъ.*

Зеларскый, *ска, еко, пр. отъ зеларъ.*

Зеларъ, *с. м. Който продава зеле, купусъ.*

Земалтый, — лънъ и — лень, лна, лпо, *пр. что е долу на земѣ-тж.*

И св влвзе въ земалты килеръ.

Та си найде младж Еангулицж. *Пѣс.*

Земамъ (да земж), *гл. д. Зимамъ.*

Земане, *с. ср. отъ земамъ. Зимане.*

Земане-дѣванне, *в. зимане-дѣванне.*

Земанка, *с. ж. Зиманка, кога има нѣкой да зима отъ нѣкого, аладжакъ; долгъ на когѣ.*

Земвамъ, *гл. мн-кр. отъ земамъ. Зимвамъ; бираъ.*

Земване, *с. ср. отъ земвамъ. Зимване.*

Земный, *прич. в. земж.*

Земн, *съ прѣдл. на: нѣземн, на земѣ-тж, долу; нѣземъ.*

Земница, *ум. ж. отъ земнѣ. Земница; землица.*

Земничка, *ум. ж. отъ земница. Земничка; земелька.*

Земледѣлецъ, *лиц, с. м. Който работи и ся помпнува съ земледѣлне; земледѣлецъ.*

Земледѣлие, *с. м. Работене земж за сѣпане на пѣж; земледѣлие.*

Земледѣрецъ, *рици, с. м. Който знае и борави земледѣрие; земледѣръ.*

Земледѣрие и

Земледѣрство, *с. ср. Наука за какъ ся мѣрять протокъ-ты и лице-то на земѣ-тж; геометрия, земедѣрие.*

Землеописание, *с. ср. Наука за земѣ-тж; землеописание, география.*

Землетрясение, *с. ср. Трхсъ, трхсавница, трясавица; землетрясение.*

Землица, *ум. ж. отъ землица. Землица. Пѣж му врьлж землицж у гроба, пѣж доживѣж да го видж мрътѣвъ, пѣж му ханиж отъ коливо-то.*

Земличка, *ум. ж. отъ землица. Земничка.*

Земля, *с. ж. Земля.*

Земля. Осмо слово, осма буква отъ Словянскж-тж азбукж, з; земля.

Земный, *ници, с. м. Сждъ подъ кжщж въ*

земж-тж за дръжене въ него вино и проч.; зимникъ, зевникъ, звиникъ, изба, пивница, попица, клѣтъ, килеръ, мааза; погребъ, подвалъ, подклѣтъ. *Зареклася баба Неда да не пие вино, на ся заселила въ земника.*

Земница, *с. ж. Нѣчто отъ земж.*

Мяка ли е земница постилка,

Мяка ли е камяна сглавица,

Лека ли е земница покрывка? *Пѣс.*

Земничя, *ум. ср. отъ земникъ. Малжкъ земникъ, зимничя; погребѣкъ.*

Земный, — мьнъ и — менъ, мна, мно, *пр. Что е на земж-тж или отъ земж-тж; земной.*

Земпувамъ, *гл. уч. отъ земж.*

Земж, *ешъ, — ижлъ, 1) гл. свр отъ земамъ и зимамъ. Да земж. 2) гл. ед-кр. отъ земамъ и зимамъ. Да земж малко.*

— **ижтый**, *прич. стр.*

Земна, *с. ж. Земна, земля.*

***Земнарѣ**, *с. об. Т. Зампала, развратникъ, чапкънъ; распутникъ.*

Земскый, *ска, еко, пр. Что ся намира, что е на мѣсто-то, за което ся говори; мѣстный, земскій.*

Заколи девять вѣкошкы,

Помети равны дворовы,

Нарядя много столовы.

Ке дойджтъ земскы сеймени. *Пѣс.*

Земж, *ешъ, зехъ, зѣдохъ, зель, гл. свр. отъ земамъ и зимамъ; взять, получить, принять, купить, начать. — меный и зѣтый, прич. стр. 1) Хванжтый въ ржж; зѣтый. 2) Применжтый, приятжтый; полученжтый, принятжтый. 3) Отнятжтый, грабжжтый; отнятжтый. 4) Добытжтый, спечаленжтый; полученжтый. 5) Купенжтый; купленжтый.*

Земный, *с. м. Житель на пѣвож земж.*

Зитенина, туглы земжние,

Другачка пты въ горж отбѣгжла,

Ся сторила горска зарбница. *Пѣс.*

Земный, *нъ, на, но, пр. 1) Что е отъ земж, прѣстжжтый; земной. Земжны стовны.*

Деле сыне, единъ та ни едишь!

Харно ли е земляна постела,

Харно ли е камяна сглавица? *Пѣс.*

2) Что ся намира въ земж-тж, изконажжтый вжтрѣ въ земж-тж.

Тодораци, а мила стопанко,

Еж влѣзи си въ земжты келары,

Огключи си плетѣжы ковчеджы

Облвчи си рухо невѣстжнско. *Пѣс.*

Земнѣ, *с. ж. Земна, земина: 1) Свѣтъ-тъ на който живѣжтъ; земля. Отъ чериж земж до сине небо. Единж Господь на небо-то и единж царь на земж-тж. 2) Прѣсть;*

земля рѣхлая. *Наситвамъ земж.* 3) Суха земля, за отличие отъ водж, отъ море; суша, твёрдая земля. *Да ми стжжж кракъ-тж на земж-тж, нѣма да си качжж вяче на ладжж.* 4) Лице-то на земж-тж; земля, поверхность земли. *Влчеся по земж-тж.* 5) Лице-то на земж-тж споридъ прѣсть-тж каквато е; земля, почва. *Черта зема. Пѣсчива зема. Жилави зема.* 6) Мѣсто населено, дръжава, краице, крайшина, по-крайшина, страна; земля, край, странѧ, государство. *Турска зема. Влашка зема. Русска-та зема с пѧй-голѣма.* 7) Недвижимъ имотъ, дръжава, мюлкъ; позѣмъ, полевѧя угодѣя. *Стопанж има много земж. Кжца-та му е на пашжж земж.* 8) Казвася и на мѣсто одъръ въ кжщи; полъ, помостъ. *Лѣжи на земж-тж на голж-тж дѣскж. Изпустжж го на земж-тж. — Въ днжж земж, дѣбноко въ земж-тж, на дѣно-то въ земж-тж. Закона го въ днжж земж. — На земж-тж, паземи, долу; нѧземъ. — О земж-тж или въ земж-тж; оземъ. — Подъ земж-тж, пѣйдѣ на много скрито мѣсто. Изгубижжся като подъ земж-тж. Подъ земж-тж да ся скржж, пакъ щж го намѣржж. — Прѣзж земж п отвлѣдъ земж-тж, пѣйдѣ много надалечъ.*

Ако ще да е прѣзж земж,

Пакъ неж щж да си земж. *Пѣс.*

— *Зема-та е на рѣшето,* казвася, кога си отивать госте по срѣдъ ноцъ, че имало страхъ отъ сладкы и медены. — *Миржше на земж,* ще да мре, замирисалъ е на темянѧ. — *Прѣзж девятъ земж го прѣвелъ,* излѣгалъ го както трѣбва. — *Држжся за земж-тж!* казвать пѣкому, кога падне. *Хопна, кѧорче, држжся за земж-тж!* — *Зема-та да го не приеми!* Клятва отъ вѣрване че зема-та извърга попѣкога мрътвы-ты. *Далечъ колкото отъ небо-то до земж-тж. Богъ на небо, царъ на земж. Зема-та скржжшно не држжж. Зема-та мсть не гони. Трѣнакъ-тж расте, дѣто зема-та не с очистена. Ако сж брѣзи волосе, зема-та е подѣлена. Ици го подъ земж-тж. На миржж земж черенъ робъ. Доброволна сирота — коремъ-тж ѧ до земж-тж. Зема му кости измѣтала! Црѣна-та зема да го не прибере! Зема-та кости-тж да му не изгние! Да му проклетосувать земж-тж, дѣто е лѣгилъ! Подъ земж-тж да ся заврѣ! Клятвы.*

*Зенгиликъ, с. м. Т. Чапша вино, или служеше, когато ся е качилъ вяче пѣкой на коша да връви на пѣтъ. *Да писемъ по единъ зенгиликъ.*

Зенгинка, с. ж. Жена, мома зенгинъ.

*Зенгиликъ, с. м. Т. Богатство, имотъ; богатство.

Зенгинский, ска, ско, пр. Что е на зенгинъ, на богатъ чловѣкъ, богатскый, чорбаджийскый. *Зенгинскый сѣлж. Зенгинска кжца. — сѣты, нар.* Като зенгинъ, богатскы, чорбаджийскы.

*Зенгинъ, пр. исизм. Т. Богатъ, имотенъ, имать, боларъ; богатый. *Зенгинъ чловѣкъ.*

*Зенгина, с. ж Т. Юзengi, стрѣмя, стрѣмень, стрѣмень, стрѣми; стрѣмя.

*Зерданѧ, с. ж. Т. Животно златка.

*Зерде, с. ср. Т. Едно вариво, което раздавать на спромасы по джампи-ты. *Зерде да ладе, кръвъ да блюе.*

*Зере, сѣжж. Т. Зира, зачтото, че; потому что, ибо. *Да сѣднемъ да си починемъ, зере ся уморихъ.*

*Зѣръ, нар. Т. Лема? та; развѣ. *Зѣръ ти не знаещя? — Така зѣръ: а) Така е. б) На подигравкж, не е така. Така зѣръ, иска ти ся!*

Зѣстра, с. ж. Онова, что давать родители на дѣщерж си, кога ѣж женить; что приноси жена на мжжѧ си; приданъ, придъ, прикна, прико; приданное.

Зѣстрица, ум. ж. отъ зѣстра.

Зѣтъ, с. м. в. зятъ.

Зѣтъй, прич. в. зѣмж.

*Зехерѣ, с. ср. Т. в. захерѣ.

Зехирѣцъ, ум. м. отъ зехирѣ.

Зехирѣсамъ, гл. д. Трѣвъж, правѣхъ пѣкого да ся надосва, надосвамъ, лютж.—мся, гл. възвр. Надосвамж, трѣвжся за нѣчто.

Зехирѣсаме, с. ср. отъ зехирѣсамъ и зехирѣсамся.

*Зехирѣ, с. м. Т. 1) Утрова; отравѧ, ядъ. 2) Адове. — *Блюва зехиръ,* много го е надъ.

*Зехтинъ, с. м. Т. Зейтинъ.

Зп. Частица, когато ся приставѧ на пѣкои мѣстоименна и нарѣчна: *тойзи, тази, оизи, онази, толкози* и проч. и съкратено: *тазъ, тозъ, оназъ, ооизъ, толкозъ* (тосъ, тасъ, опосъ, толкосъ).

*Знафѣтъ и знафѣтъ, с. м. Т. Гоцавка съ надене и пшеше, собать, зевкъ; пиръ. *Давамъ, правѣж знафѣтъ. Дѣто нѣма коткж, мжжжжж-тж си бержжж знафѣтъ.*

Зибилёсамъ, гл. свр. отъ зибилёсамъ. Да пзхабж, да зѧносамъ.—сангый, прич. стр. Пзхабѣпый, зѧносангый.

Зибилёсамъ и зибилёсувамъ (да забилёсамъ), гл. д. Правѣхъ пѣчто зибилъ, зѧпъ, пзхабѧвамъ го напраздно, зѧносамъ го. — мся, гл. възвр. и стр. Ставамъ зибилъ, зѧпъ, пзхабѧвамся, зѧносамся.

Зибилёванне и **зибилёсванне**, с. ср. отъ **зибилёсвамь**.

***Зибіль**, с. м. *Т. Сторвамь нѣчто знанъ зибиль*, изхабавамь го напраздно, заносвамь го.

Зівра, с. ж. Дзивра: 1) Слѣпота, слѣпотна, невиджане; слѣпотá. 2) За прѣкоръ на момж, на женж: кйорка, слѣпница; слѣпусья.

Зиврѣкъ, с. м. Дзиврѣкъ: 1) Слѣпецъ, слѣпакъ, слѣпъ чловѣкъ; слѣпецъ. 2) Кйорчѣ, слѣпчѣ; слѣпншъ, слѣпендрый.

Зівричый, — чькъ, чка, чко, *пр. смякч.* отъ **зіврый**.

Зівры, с. ж. мн. Дзивры, влѣняны гащи възъ памучны-ты.

Зіврый, — вѣръ, вра, вро, *пр. Дзиврый*: 1) Слѣпый, кйоравый, дзивый; слѣпой. 2) Чтѣ не довижда, дзивый, полуслѣпый; слѣповатый.

Зідамь, гл. д. Зидж, градж, правж сградж; стрѡить. *Зидамь кжцж. — мся, гл. стр.* Зиджся, граджся, правжся; стрѡиться. — **данный**, *прим. стр.* Зиденый, граденый; стрѡенный.

Зіданне, с. ср. сть **зідамь**.

Зідарскый, ска, ско, *пр. отъ зідарь. Дюлгерскый; плѡтническый, плѡтничій.*

Зідарча, ум. ср. отъ **зідарь**. Младъ, малгъ зидарь, дюлгерча.

Зідарь, с. м. Който гради кжщи и другы сграды, дюлгеръ; плѡтникъ.

Зідецъ, ум. м. отъ **зидъ**. Зидча, малгъ зидъ.

Зідина, с. ж. Зидъ.

Зідомь, като *нар.* Съ зидъ, зидосано. *Слѣнце ны е зидомь зазидано.*

Зідосамь, гл. ср. отъ **зідосвамь**. — сапый, *прим. стр.* *Зидъ зидосано, варь варосаро, ни зирка, ни прозирка.* Гат. — **Ийце**.

Зідосвамь и **зідосувамь** (да **зідосамь**), гл. д. Заграждамь нѣчто съ зидъ, съ стѣпж.

Зідосванне и **зідосуванне**, с. ср. отъ **зідосвамь**.

Зидча, ум. ср. отъ **зидъ**. Зидецъ

Зидъ, с. м. Стѣна изградена, зидина; стѣна. *Камянъ зидъ, дуварь. Зидъ уши и плетъ очи имать, плн: и плетъ очи има и зидъ уши има.*

Зідж, ешь, видаль, гл. д. Зидамь, градж, правж сградж; стрѡить, класть. — **ся**, гл. *стр.* Зидамся, граджся; стрѡиться.

Зиліосамь, гл. ср. отъ **зиліосвамь**. Да завидж, да кжскжидишж; позавидовать.

***Зиліосвамь** и **зиліосувамь** (да **зиліосамь**), гл. ср. *Гр.* Завиждамь, кжскжидисвамь; завидовать.

Зиліосванне и **зиліосуванне**, с. ср. отъ **зиліосвамь**. Завижданне, кжскжидисванне.

***Зиліа**, с. ж. и

***Зиль**, с. м. *Т.* Въ свирнж: мѣдни кржгове, конто блѣскать единъ о другъ.

***Зіла**, с. ж. *Гр.* Зависть, кжскжидисванне; зависть.

Посврьшилося мало-во,
Та ми е zelo хубаво;
Село му зильж хватило,
Тяжжк вергнж хврьмили,
Хилядж и пятетотанъ,
Кой имать моме хубаво. *Пѣс*

Зиліатарка, с ж. Завистница, завиджийка, кжскжиджийка; завистница. *Другачкы зиліатаркы.*

Зиліатарь, с. м. *Гр.* Завистникъ, завиджина, кжскжиджина; завистникъ.

Зіма, с. ж. Едно отъ четьре-ты врѣмена на годнж-тж, което иде слѣдъ есенъ-тж; зимá. *Тяжжа зима. Люта зима. Зла зима.*

Знаеш ли, мале, помнишь ли,
Кога зла быше зима-та
И быше гладна година? *Пѣс.*

Есенъ листе-то на дръвие-то ако подкачать отъ врѣха да окапвать, зима-та ще бжде люта; ако ли подкачать отъ долни-ты клоне да капътъ, зима-та ще бжде мяка. — *Есенъ богата—зима рогата. Зимата прави богатъ-ты хамалж, сиромасы-ты чапкжнж. Осма година, девята зима Влѣку зима за обжчжай. Единъ умъ за зимж ли, за лѣто ли? Ще дойде лѣто, щемж сръкамж млѣко; ще дойде зима, щемж пиемж вино. Зима гъздж не гляда.*

Зимá, нар. Студено; холодно. *Зима ми е, студено ми е, мрази ми; миѣ холодно.*

Зймаць и **зѣмамь** (зймаць, да зѣмж, да зѣмжж, зѣмпувамь), гл. д. 1) Хващамь, турямь въ ржцѣ-ты си; брать. *Ищеш голѣмж лжжцжж—зѣми и голѣмж лопатж.* 2) Принимамь опова, что ми ся дава или ми ся праца; получать, принимать, брать. *Зѣжъ писмо, извѣстие. Ийце дава, паткж зима.* 3) Отнимамь, отъивамь, грабвамь; отнимать, брать насильно. *Уловили го хайдути и му зѣли парж-ты.*

Тяжжа ще хазна да мине,
Деять товари имане,
На сръщж да излѣземъ,
Хазнж-тж да си земемъ. *Пѣс*

4) Събирамь, обирамь; отбирать. *Зѣжж умъ пуикж-ты, силкажж.* 5) Събирамь данъкъ; взимать. *На жито-то зимать десятъкъ, на работенж-тж стокж гюмрукъ (жито).* 6) Добывамь, печалжж, иде

ми; получать. *Имаць лозе, отъ което зимамъ сто грошка на годишк-тж.* 7) Купувамъ; покупати. *Зелъ го еккно, естнино.* *Зимамъ си дръва за-прѣвъ зимж-тж.* 8) Прѣминувамъ; идти. *Зимамъ десять часовы пжтъ на день.* 9) Женижся, мѣжжжся за. . . ; женитъся на. . . , выходить за. . . . *Зимамъ вдовцж.* *Мразили мома хоро-то, та си зела мжжж гждуларь.* 10) Берж, собирамъ, събирамъ; вѣщять. *Така бѣзва зима сто вѣдра.* 11) гл. ср. Начинамъ, забирамъ, закачамъ, подкачамъ, захващамъ; начинать. *Зимамъ да работж.* *Зелъ да пишж.* *Пакъ зе да каде; онятъ пошѣлъ вѣтъ.* *Зе да играе; онятъ пошѣлъ плясать.* *Разсердися и зе да вика; онятъ разсердился и пошѣлъ кричать.* — мся, 1) гл. стр. по знаменовашието на рѣчь тж. 2) гл. вз. Женижся, мѣжжжся за. . . ; сочетаваться бракомъ.

Да-щемъ на попа стотинж
И на владыжк хлядо,
Развали-щемъ си роднинж,
Та да си земемъ дваина. *Пѣс.*

— *мангый, прич. стр.* — *Да си земж солука,* да си поимж душж-тж, да въздыхнж, да отдыхнж, да си починж, да ся отморж; перевести духъ. — *Да земе нѣкому крака-та, подлоги-тж, таратанцы-тж, царвулы-тж,* нѣма ничто да земе. — *Дяволъ да го земе,* да иде, да ся не види, поврага, по дяволы-тж; чортъ его поберы. — *Зелъ му залька отъ уста-та,* *зелъ му хлѣба,* *зелъ му занаята,* *поминѣка,* та му не останахо съ какво да ся поминува. — *Зелъ му занаята, усталѣка,* *пзучилъ неговый занаятъ и стаялъ изкусенъ като него.* — *Зелъ си пять-тж пары:* а) Побѣгнжлъ. б) Отврнжли му. — *Зелъ го дяволы-тж,* *надухъ го дяволы-тж,* *надосая,* *раздютися,* *разсердися.* — *Зелъ го на душж-тж си,* *грѣхъ-тъ да е мой,* азъ да отговарямъ. — *Зелъ, дадохъ,* *свршнихъ,* нѣмамъ вяче работж съ нѣкого или нѣйдѣ. — *Зимамъ вѣтръ,* *начинамъ да мыслѣъ высоко за себе; дѣлаться тщѣславнымъ.* — *Зимамъ главж-тж нѣкому,* *отенчамъ му главж-тж,* *посичнамъ го; обезглавливать.* — *Зимамъ главж на конь,* *удръжамъ го,* *запирамъ го,* *кога понесе.*

Дору мома порты да отвори,
Пакъ конця си прѣвъ порты прѣврели,
Таче рѣгнж прѣвъ широко поле,
Че не можна главж да му земе. *Пѣс.*

— *Зимамъ душж-тж нѣкому,* *вадж му душж-тж.* — *Зимамъ дни-тж нѣкому,* *събирамъ му дни-тж,* *прѣмахвамъ го,* *уморивамъ го.* — *Зима ми глава-та,* *разбирамъ,*

призимамъ. Но-често си употрѣбава съ отрицателнж чистицж *не* не му зима глава-та, не разбира, не приема, не може да ся учи, не му стига глава-та; емуничего не лѣзеть, не входить въ голову. *Ничто не му зима глава-та.* — *Зимамъ мѣрж,* *мѣржж,* *прѣмѣрвамъ,* *измѣрвамъ* нѣчто, *зе* да му знаж мѣржж-тж. *Земи ми мѣржж да ми ушисеш дрѣвж.* — *Зима ми страхъ,* *пздува мя страхъ,* *дохожда ми страхъ,* *божжя.* — *Зимамъ на вѣрж,* *купувамъ* нѣчто съ починаж, на вересинж; *братъ на кредитъ,* *въ долгъ,* *на мѣлоктъ.* *Зимамъ нѣчто на юнашж вересинж,* *купувамъ го,* *на щж го платж,* *ако ми надпжтъ пары въ рхцѣ,* *ако съмъ живъ.* — *Зимамъ на заемъ,* *зимамъ* нѣчто съ договоръ *накъ да го врънж; братъ взаимъ,* *братъ взаимы.* — *Зимамъ нѣкого на око,* *туриамъ го на око,* *гонж го,* *пскама да му вапранъ зло.* *Богъ мя е зелъ на око.* — *Зимамъ нѣкого на подбивъ,* *на подигравкж,* *на майтанъ,* *подигравамъ ся,* *гавржся; поднимать когѣ на смѣхъ.* — *Зимамъ нѣкому ума,* *акжла,* *обезумивамъ го,* *правнъ да си изгуби акжла, ума; обезумлять.* *Кога Господъ иска да убие нѣкого, но-напрѣдъ му земе ума.* — *Зимамъ нѣкому и шапжж-тж отъ главж-тж,* *и рижж-тж отъ грѣба,* *съ хытростъ,* *съ измамж,* *съ силж зимамъ му всичко; обобратъ когѣ кругѣмъ.* — *Зимамъ нѣкому почкж-тж,* *дзржжж-тж,* *научваема,* *шамирамъ* *накъдѣ е отишълъ,* *къдѣ ся крые.* — *Зимамъ нѣчто на-взъ себе-си:* а) *Попнамъ го,* *та да му мыслж,* *да ся гръжжж азъ за него.* *Зе стокж-тж на-взъ себе-си.* б) *Чѣто казвать нѣкоп, мѣслѣъ,* *че го казвать за мене.* — *Зимамъ за деверъ,* *деверж.* — *Зимамъ отъ думж,* *слушнамъ,* *что ми казвать,* *что мя учать.* *Не зима отъ думж като вчерашне дѣтя.* — *Зимамъ си думжж-тж назадъ,* *повръщамъ ся; беру свое слово назадъ.* — *Зимамъ примѣрж отъ нѣкого,* *отъ нѣчто,* *глядамъ на него,* *та да правж и азъ така или да знаж,* *какъ стая,* *какво пзлиза; братъ съ когѣ либо, съ чегѣ либо примѣрж.* — *Зимамъ си даржж-тж,* *дрѣмжж-тж,* *пжта,* *шоцере-то,* *отивамъ,* *ушжтвама ся,* *завивамъ си опашкж-тж.* — *Зимамъ си сладкж,* *горчивкж;* *дѣца-та вечеръ слѣдъ нржж-тж,* *кога да ся разиджтъ,* *гонятея и всако гяда то най-подыръ да удари нѣкого отъ другары-тж си—това е зимане сладкж.* *Което не е сварило да си земе сладкж, а сж него ударили най-послѣ,* *то си е зело горчивкж.* — *Не зимамъ отъ ничто,* *каквото и да ми правять,* *азъ си знаж мѣжжж-тж.* *Не зема отъ бой,* *и да*

го бѣхътъ, пакъ не слуша. *Туражма встакакъви лѣковъи на ранж-тж, нъ отъ ничто не зима, ничто не помага, отъ ничто не оздравва. — Нидѣ ис мя зема, не мож да ся спрж, не мя сдржжа, не мя хвата съдка.*

Бегъ-тъ се много разлоти,
Нидѣ го него не земать,
Ми бѣше на долний сарай,
Съ изкачи на горний сарай *Пѣс.*

— *Зехъ ми ся очи-ти, отидохъ ми очиты въ нѣчто.*

Что видѣхъ еднж невѣстж,
Очи-въ ми ся зедохж,
Умъ-тъ ке си го загубж
Отъ пейзажж-тж хубавинж! *Пѣс.*

— *Не може да му ся земе край-тж, за нѣчто кога е много побръкано, забръкано, та не ся разбпра. На тжж работж не може да ся земе край-тж. — Богъ го даде, Богъ го зе. Богъ далж, Богъ зелж. Земи мя, кога мя намѣришь, за да мя имашъ, кога ти потрѣбвамъ. Дѣто чоешь много черешъ, зимай малкж кошницж. Мари жено стракопзгло, что не идеш да ми земеш калпака? Ако го е зелж, не го е откраднжжлж. Земи два камжика, че си бий главж-тж. Далж ми маслинж, да земе тулумж. Ако дадеш кокошкж, щеш земеш паткж. Нито да му земеш, нито да му дадеш. Ако искашь да зимашь, то и давай. Дала врана, пакъ зела. Кого бѣхътъ и не бѣга, кому даватъ и не зима? Земѣте всички по цѣло, и дайте менѣ по половинкж. Что дава, а не зима, Господъ е. Съ еднж ржкж дава, а съ другж-тж зима. Да дадемъ, мжжю, наши-тж повѣсма на ортака, а нже да земемъ чужды на изполу. За что си го зелж? — Не знаехъ че е. — Ами не знаеш ли, че не е твое? Кога Богъ дава брашно-то, дяволъ-тж зима човала. Погони босгй, та му земи царвулж-тж. Който нѣма, никой му ничто не зима. Биволъ отъ мужж не зима. Чюждо-то нѣчто и на пазаръ (на срѣдъ пжть) ся зима. Чюждий конь срѣдъ водж ся зима. На лжжж-тж гомрокъ не ся зима. Зимай женж отъ сой, а кучя отъ копанж. Да-вашъ го съ ржцѣ, зимашь го съ крака, спр. съ ходене за нѣчто дадено на заемъ, на вѣрж. Да го земе панго! Да го земе мжтж-на-та! Да го земе чома-та! Клятвы.*

Зѣмане, с. ср. отъ зѣманъ.

Зѣмане-даване. Зѣманкы-даванкы, зѣмане и даване съ нѣкого, тръговина, алжшь-вершъ; торгѡвля. *Нѣмамъ зѣмане-да-*

ване съ него. Съ свой (съ другаръ) пажъ, пий, зѣмане-даване не прави (нѣмай).

Зѣманка, с. ж. Зѣманка.

Зѣманкы-даванкы. Зѣмане-даване.

Зимбѣлчя, ум. ср. отъ зимбѣль.

***Зимбѣль, с. м. Т. 1)** Торба, плетена отъ сазъ; кулѣкъ. 2) Зюмбѡль.

Зѣме, с. ср. Зѣма; зима. *Това зиме стая много студѣ.*

Зимѣлчя, с. ср. Едногодишне яря, иззимѣлькъ.

Зѣмзеленъ, с. ж. Раст. зеленика.

Зѣмнакѣйна, с. ж. Казвася за плодъ, что узрѣва кжсно и ся държи прѣзъ зимж-тж. *Зѣмнакѣйна крушка, наблька.*

Зимнѣвка-слива. Слива драгунъ, допостейка, пожега.

Зѣмний, — мнь и — менъ, мня, мне, пр. Зимний: 1) Что быва зимѣ; зѣмний. *Зимень студѣ.* 2) Что е за зимѣ; зѣмний. *Зимна дрѣвжа, зимна храна. — Зимне врѣмъ е като малко дѣтя; сега плаче, сега ся смѣе; сега вали, сега слжнце грѣе. Дѣтно говненце (лаино) — зимна понуда.*

Зѣмникъ, ници, с. м. 1) Земникъ, изба, пивница, поница, клѣтъ, килеръ; подвълъ, погребъ, подклѣтъ. 2) Оборъ, ахжръ, пуцова, дамъ за зимѣ; зѣмнее стойло.

Зѣмнина, с. ж. Потрѣбнѣ-ты нѣчта за прѣзъ зимж-тж, зимовище, зимовина. *Приготвишь си зимнинж.*

Зѣмница, с. ж. Зимне жито, жито посѣяно прѣзъ есенъ-тж, отъ есенъ; озимъ, озимный, озимовый, озимый хлѣбъ.

Зѣмничя, ум. ср. отъ зѣмникъ. Земничя.

Зѣмний, — мнь и — менъ, мня, мно, пр. Зимний.

Зѣмны наблькы. Раст и неговый корень като плодъ, *Helianthus tuberosus*, гулина, гулкы, дивы наблькы, каракушкы, кочнани, рѣпкы, чалгани, шалгани, жрдовкы; бѣлва, земляныя груши.

Зѣмовѣ, с. ср. Зимовище, кжшла; зимовище.

Зѣмовина, с. ж. Зимнина, зимовище.

Зѣмовище, с. ср. 1) Мѣсто за зимуване на него, зимовѣ, кжшла; зимовище. 2) Стая въ кжщж, по-топца отъ другы-ты, за съдѣне зимѣ въ пѣкъ. 3) Зимнина, зимовина. *Да си приготвимъ зимовище.*

Зѣмопращъ, с. м. Зараване лозя-та есенъ.

Зѣморливецъ, с. м. Зиморливъ чловѣкъ,

Зѣморливый, въ, ва, во, пр. Който лесно озябва, мръзне, заморливый, заморпчавый; зѡбкйй, зѣбкйй.

Зѣмуваль, гл. ср. Прѣкарвамъ зимж-тж, нампрамамъ нѣйдѣ прѣзъ зимж-тж; зимовать. *Зѣмовахъ на чюждо мѣсто.*

Земи мя, земли, Драгано.
 Чома тв зела, славѣйко,
 Че ми далеко зимувашь
 И по-далеко лѣтувашь. *Пѣс.*

Зимуване, с. ср. отъ зимувамь; зимованье.

Зимѣ, нар. Прѣзь зимж-тж, въ зимне врѣмя, зимжскж; зимюю. *Зимѣ става студено. Лѣтѣ подѣ стѣкы-ты, зимѣ подѣ прѣс-ны-ты. Който лѣтѣ не работи, зимѣ гладува. Който лѣтѣ ладнува, зимѣ гладува. Единъ умъ за зимѣ ли, за лѣтѣ ли. Лѣтѣ безъ кожоухъ и зимѣ безъ хлѣбъ на пжть не трѣвай.*

Зимжскж, нар. 1) Зимѣ; зимюю. *Ако ти е топло, бери си топлинкж за зимжскж.* 2) Зимжсь.

Зимжсь, нар. Прѣзь минжлж-тж зимж, зимжскж; прошлою зимюю.

Зимжшій, — шель и — шель, шина, шие, пр. Что е билъ зимжсь, что е отъ зимжсь.

Зи́намь и зи́нувамь (да зи́нж), гл. ср. 1) Отварнамь си уста-та, зѣнамь; разѣватъ ротъ. *Зини да ти турж нѣчто въ уста-та.* 2) Зѣнамь възъ нѣчто, заплѣсамся, залухвамь. *Зинжлж, та го гляда. Зинжлж като волъ на слзнце. — Зинжлж да продумамь, приготвихся, накинхся да кажж нѣчто. Зинж, та продума; рече, та отсѣче. — Зинжлж е да мя лопне, надъ го е на мене, та да може, ще мя изаде. — Зинжлж като чавжж, зѣннжлж е възъ нѣчто, та сѣди и го гляда. — Зинжли сж възъ мене, выкнжли сж възъ мене, зели сж мя на око, като че ли азъ съмь кривъ.*

Зи́ване и зи́нуване, с. ср. отъ зи́намь. Зѣване.

***Зинджирли́на**, пр. неизм. Т. Синджирлина, что е като зинджиръ или е направенъ съ зинджиръ; цѣной.

Зинджирча, ум. ср. отъ зинджиръ. Синджирча; цѣбочка.

***Зинджиръ**, с. м. Т. Синджиръ, веръга, веруга; цѣль.

Нъ прѣминж црна Арапина,
 Та проведе три зинджиръ робие:
 Единъ зинджиръ все млады юнаци,
 Другый зинджиръ все млады дѣвойкы,
 Третий зинджиръ все млады невясты. *Пѣс.*

Зиндомшій, — мьнъ и — менъ, мна, мно, пр. Въ пѣсень:

Кове Видуль острж сабж,
 Въ девять зиминка зиндомшъ.

Зинп-ланпй. Раст. цвѣте *Antirrhinum*, арслановы уста, арсланча, гура, дойкынча, зурлпчкы, зѣйка, зѣплякъ, кученца, руш-

кый шибой, таушанча, уста, устича, филибилпчп, табанско цвѣте; львиноустъ.

Зи́нувамь, в. зи́намь.

Зи́нж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ зи́намь. Да зѣннж; разинуть ротъ.

Зи́намь (зѣнамь, да зѣннж, зѣнувамь), гл. д. Дзѣнамь, зѣнкамь, рѣтамь, удрамя пѣкого съ кракъ; нинать, лягать. *Зиннаго магаря-шо. — мей, гл. вз. и стр. Дзѣпамся, рѣтамся. Зинатся като магарета.*

Зи́пане, с. ср. отъ зи́намь. Дзѣпане, зѣпане, рѣтане; пинаніе.

Зи́паница, с. ж. Дзѣпаница, зѣпниа, дзѣпниа, рѣтннкъ, рѣтнница, ударъ съ кракъ; пинокъ.

Зи́намь, гл. ми-кр. отъ зи́намь.

Зи́нкамь (да зѣннж), гл. д. Дзѣнкамь, зѣпамь, дзѣпамь, рѣтамь.

Зи́нкане, с. ср. отъ зи́нкамь. Зѣпане.

Зи́нувамь, гл. уч. отъ зѣннж. Дзѣнувамь.

Зи́ннж, ешь, — нжль, гл. св-кр. отъ зи́намь и зи́нкамь. Да дзѣннж, да рѣтнж; шнуть, лягнуть. — нжтый, прич. стр. Дзѣннжтый, рѣтнжтый.

Зи́пниа, с. ж. Зѣпаница, дзѣпниа.

Зи́ра, с. ж. Вода-та, что остава отъ млѣкото, като ся подѣпирп то, цвнкъ; сѣвро-ротка.

Зи́рка, с. ж. Дзѣрка, прозѣрка, пролука, процѣпка, процѣнъ, разтрога, разцѣпка, рѣзка, тряскотина, цапотина, цѣбетина, цѣботина, аралжж; сквѣжина, щель.

Зи́ркамь, гл. д. Дзѣркамь, глядамь; смотрѣтъ.

Зи́ркане, с. ср. отъ зи́ркамь. Дзѣркане.

Зи́рчица, ум. ж. отъ зи́рка; сквѣжинка, щѣлка.

Зифтѣсамь, гл. свр. отъ зифтѣсамь. Да насмољж, да теклосамь; вѣсмолятъ. — сантый, прич. стр. Насмоленый, теклосантый; вѣсмоленый.

Зифтѣсамь и зифтѣсувамь (да зифтѣсамь), гл. д. Измазvamъ съ зифтъ, съ смољж, смољж, теклосамь; смолятъ. — мей гл. стр. Смољжся, теклосамся; смолятъ ся.

Зифтѣсване и зифтѣсуване, с. ср. отъ зифтѣсамь. Смолене; смолѣние.

***Зифтъ**, с. м. Т. Текъль, смола; смолѣтирь. *Съ варъ варосано, съ зифтъ зифтосано, нѣма дукж ни прозорецъ. Гат — Аѣце.*

***Знаде**, пр. неизм. Т. Зеде, повяче от колкото трѣбва, аржжж; лишній. *Това знаде. Излѣзе знаде.*

***Знафѣтъ**, в. знафѣтъ.

- Зи́яѣж**, ешь, зи́яль, *гл. ср.* Зыж.
- Злакъ**, *с. м.* 1) Зеленина, мѣсто покрыто съ зеленѣ трѣвѣж; зелёнь, мѣсто покрытое зелёню. *Поглядай, какъвъ е закъ!* 2) Зелень, неузрѣяль плодь; незрѣлый, неспѣлый плодь. *Какъвъ сж закъ тыя круши!*
- Зла́та**, *им. соб.* женско.
- Златáнь**, *им. соб.* мжжско.
- Златáрка**, *с. ж.* Жена на златарь.
- Златáринца**, *с. ж.* Стана или дюкянь, въ които работи златарь, куюмджинца.
- Златáрскый**, ска, ско, *пр.* Отъ златáрь. Куюмджийскый. *Златарскый дюкянь*, златаринца.
- Златáрчи**, *им. ср.* отъ златáрь. 1) Малъкъ, младъ златарь. 2) Златарскый ученикъ.
- Златáрь**, *с. м.* 1) Който работи златны и серебряны нѣчта, куюмджина; золотыхъ и серебряныхъ дѣль майстеръ. 2) Единъ брѣмбалъ, който врѣчи по триадафилы-ты (по гюловы-ты).
- Зла́те**, *им. соб.* мжжско.
- Златéне**, *с. ср.* отъ златъ; золоченіе.
- Златéный**, *прич.* в. златъ.
- Злати́ль**, *им. соб.* мжжско.
- Злати́нка**, *с. ж.* Лусна отъ злато, сребро, мѣдь, колелата и съ дункж на срѣдъ-тж, льска, тетерѣца, тетерѣ флотора; блѣстка, блѣсточка. *Взысокъ Тодоранъ съ златинкы накована.* Гат.—Царевница.
- Златка**, *им. соб.* Женско, *им.* отъ Зла́та.
- Златка**, *с. ж.* Животно четвероного *Mustela*, има хубавж кожь, зердава; кўна, кўница.
- Златко**, *им. соб.* мжжско, *им.* отъ зла́те.
- Златнокосый**, съ, са, со, *пр.* Что има златнж косж, златокосый; златовласый. Имашь сына златнокоса, Златнокоса, среброглава. *Пѣс.*
- Златнокрýлый**, ль, ла, ло, *пр.* Златокрýлый, что има златны крыла; златокрýлый. Съла мома дунж и калиж, Съла гы е покрýй езеро-то; Научися рыба златнокрýла. Да гы коси, гиди, да си пасс. *Пѣс.*
- Златнопо́нкый**, ка, ко, *пр.* Что има златны понкы, цици, вѣмя. Кравици ся изтелижж Все кравици златнопонкы. *Пѣс.*
- Златпоро́жкый**, ка, ко, *пр.* Что има златны роговы, златорогый; златоро́гий. Козици ся изарижж Все козици златпорожкы. *Пѣс.*
- Златношáткый**, тка, тво, *пр.* Что е съ рудж хубавж като злато влѣнж. Овчици ся изагнхж Все овчици златношаткы. *Пѣс.*
- Злати́ный**,—тънь и—тепъ, тна, тно, *пр.*

- 1) Златый, что е отъ злато или направень съ злато, алтжяный; золотой. *Златны гривны. Златны менгуши на келавы уши. Златенъ ключъ желъзны врата отваря*, *спр.* пары-ты вспчко направать. *Хубава като златнж каблѣкж.* 2) Позлатеный, хубавый, скжпый, драгоценный.
- Зла́то**, *с. ср.* 1) Най-скжпый металл, отъ който правять жльцици-ты, алтжпъ; золото. *Злато-то рѣждж не хваца. Приятель ся познава въ нуждж като злато въ огнь. Желъзо да хване, злато да му ся ушину!* 2) Златны пары; золотая монета, золота.—*Сухо злато*, чисто злато. У момж-тж запѣвахж, Запѣвахж, засѣвахж Съсъ двѣ сита коприняны, А третие-то сухо злато. *Пѣс.*
- Златоврѣхъ**, *с. м.* Раст. цвѣтне *Lilium bulbiferum*, парчюла, петровъ кръсть; златоглавъ, красная лилія.
- Златогла́вый**, въ, ва, во, *пр.* Что има златнж, позлатенж главж; златогла́вый. Похвалялся Димо. . . . У мене си има Выдрж златоглаваж. *Пѣс.*
- Златокосый**, съ, са, со, *пр.* Что има златнж косж, златнокосый; златовласый.
- Златокрáйка** крѣпа. Бѣла крѣпа, съ златенъ калабаданъ по крайща-та тъкана, какъ-выто пѣбога сж носилы жены-ты на главы-ты сп, кога ся прѣмѣнять.
- Златокрýлка**, *с. ж.* Животина съ златны крыль. Плете мома мрѣжж коприннж Да улови рыбж златокрýлкаж. *Пѣс.* Момчилъ ч' иде на горж по лова Да си лови шаткы златокрýлжы. *Пѣс.*
- Златокрýлчя**, *с. ср.* Казвася за птиця съ златны крыла. ЕА излѣзте, козы златорогы, Да видите птиця златокрýлчя. *Пѣс.*
- Златокрýлтый**, ль, ла, ло, *пр.* Златнокрýлтый, что има златны крыла; златокрýлтый. Златокрýла заребице! Не пѣй рано у ливадѣ, Имамъ брата соколара, Та си кани да ти лови, Да ти рѣже златы крыла. *Пѣс.*
- Зла́томъ**, като *нар.* Съ злато, златный. Оплаквася Святый Пвэнь, Оплаквася нагрѣдъ Бога: Слава тебъ, вышший Боже, Откраднхжж ми златомъ кръстець, Дѣто кръстилъ небо и земж. *Пѣс.*
- Златоро́гый**, гъ, га, го, *пр.* Что има златны роговы; златоро́гий.

Злато́ръ, с. м. в. злату́ръ.

Златоуе́тый, стъ, ста, сто, пр. Който при-
казва сладко, сладкодумнѣй, сладкодумникъ ;
златоуе́тый. *Святыи Иванъ Златоуе́тъ.*

Ты си имашь едногo сынка
Среброръка, златоуста :
Дѣтъ похвае, посребрива,
Дѣтъ продума, позлатива. *Иѣс.*

Злату́ръ и злато́ръ, с. м. Раст. *Amaran-
thus*, кадифе, кукудичя, мрьсоли, слату́ръ,
страторъ, страту́ль ; амари́нтъ.

Златце, ум. ер. отъ злато. Малко злато ;
золотцо.

Златѣ́й, ть, та, то, пр. Златнѣй, алтжия-
нѣй ; золотой. *Златъ прѣстенъ. Златѣ́й
святъ срѣща безъ пѣтъ горлицъ. Ако
быжъ носилъ всичкы-тъ магарета са-
мары, самарджии-ти цааъ да паджъ
въ златъ паницы.—Златъ венець, въ
пѣкоп села въ западнъ Българинъ единъ
видъ корона като вѣнецъ съ рясъ отъ пары,
кобто булкъ посятъ, когато ся вѣнчавать,
мѣднѣкъ.*

Златѣ́, ишь,—тѣль, гл. д. Покривамъ съ
злато, позлативамъ ; золотѣ́тъ. — **Златѣ́ся**,
гл. стр. Позлативамся ; золотѣ́тся.—**тѣ-
нѣй**, прич. стр. Позлатенѣй ; золочѣ́н-
ный и золоченый.

Гольмъ имъ бакшишь хариза :
Кузману саблж златенъ,
Димитру пушкж сребрнж *Иѣс*

Златни́ца, с. ж. Мѣсто влажно, дѣто не из-
съхва трѣва-та, а ся зеленѣе всякога.

Златнѣ́й, — чѣтъ и — чѣтъ, чна, чно, пр.
Что има злакъ ; златнѣ́й. *Златно мѣсто.*

Зли́на, с. ж. 1) Качество-то на злѣй ; злость.
2) Зло ; зло. *Праздна жена — сама злина. Зло
и лоше двѣ злины.* 3) Хала.

Зли́ница, ум. ж. отъ зли́на.

Зло, с. ср. 1) Опова, что не е добро, что
докарва врѣдъ, тѣетж, что е противно, зли-
на ; зло. *Кога ти царъ прави зло, кому
да ся оплачешъ? 2) Бѣда, невола, зло-
честие. Гольмо зло го постигнж. — Да
тя не види зло, извинение, което ся каз
ва ономува, когото не смгы видѣли, че и
той ся намира тамъ, дѣто смгы. — Да спи
зло подъ камѣкъ, да прѣмълчимъ, да не
казвамъ, че е стапжло пѣкое зло. — *Зло-
то почюка врата-та, дойде. — Съ зло,
съ зломъ, на силж ; сѣлою, пасѣльно. Съ
зло ничто не ся врши. — Дойди зло,
че безъ тебе пѣ-зло. Който намъ зло
мысли, Господь да го очисти. Зло за
зло не врщай. Който зло мысли, зло
и намира. Стори добро, да намѣришь
зло. Добро ся забравва, а зло никога.**

*Добро добро не паца, зло зло не хва-
ца. Зло ся души съ добро. Зло и ло-
шаво двѣ недобрини. Бий добро пѣ-добро,
бий зло пѣ-зло. Никой не иска на
себе си зло. На встало зло лѣкъ е
смытъ-та. Всако зло друго зло вѣлѣ-
че. Зло, добро, мое е. Зло съ кола, а
добро и съ везие нѣма. Зло-то лесно
доходи, а мжшио отходи. Стара жена
у кжци е нуждно зло : ако го имашъ,
продай го, ако го нѣмашъ, купи го. Да
го убис зло въ главж-тъж, или : зло го
убило въ главж-тъж! Клятва.*

Зло, нар. Злѣ, пририано, притряно.

Злоба, с. ж. Злина, вражда възь пѣкого ;
злоба, пасѣрдка. *Братска злоба ми-
лостъ нѣма.*

Злобница, ум. ж. отъ злоба.

Злобнѣ́й, — бнѣтъ и — бѣтъ, бна, бно,
пр. Что има злобж, что е отъ злобж ; злоб-
нѣ́й.

Зловѣ́ди (да ся), — дѣлося, гл. об. Да ся
види злѣ, не добрѣ, да ся зима за зло.

Злогидѣ́на, с. об. Зълъ лошь гидина.

Поминжж харамни,
Харамни злогидни. *Иѣс.*

Злодѣ́ецъ, дѣйци, с. м. Който прави зло,
злосторникъ : злодѣ́й.

Злодѣ́йка, с. ж. Която прави зло, злосторни-
ца ; злодѣ́йка.

Злодѣ́йскыи, ека, еко, пр. отъ злодѣ́ецъ ;
злодѣ́йскый. — *сгы, нар. Като злодѣ́ецъ,
душманскы ; злодѣ́йски.*

Зложелѣ́телка, с. ж. Която желае зло дру-
гому ; зложелѣ́тельница.

Зложелѣ́тель, с. м. Който желае зло дру-
гому ; зложелѣ́тель.

Злоко́бникъ, ници, с. м. Който прокобива
зло ; зловѣ́щій предвѣстникъ.

Злоко́бнѣ́й, — бнѣтъ и — бѣтъ, бна, бно,
пр. Что показва зло ; зловѣ́щій.

Зломѣ́слене, с. ср. отъ зломѣ́слж ; зло-
мѣ́слѣ.

Зломѣ́слж, ишь, — лилъ, гл. ср. Имамъ
лошж мысль, мыслж пѣчто зло, имамъ
зло намѣрение.

Зломъ, нар. Съ зло *Учж го съ зломъ, се
добржм.*

Злонамѣ́ренѣ́й, нѣ, на, но, пр. Който има
лоше, зло намѣрение ; злонамѣ́ренѣ́й.

Зло́нка, с. ж. Която ся лесно надосва, зла
люта жена, мома.

Зло́нко, с. м. Който ся лесно надосва, зълъ
лютъ човѣкъ. *Злонко пиронко*, така надос-
вать злоноквци-ты. *Злонко до плadni
колдва.*

Злонъра́внѣ́й, — внѣтъ и — вѣтъ, ви-
вно, пр. Който има лошь нѣравъ, не е

относи съ другы-ты както прилича; зло-
правный.

Злопамятный, — тнь и — тень, тна,
тно, *пр.* Който помни зло и иска да си
отверща; злопамятный.

Злополучие, *с. ср.* Злочестие; злополучіе.

Злополучный, — чнь и — чень, чна,
чно, *пр.* Злочестный; злополучный.

Злоризичный, — чнь и — чень, чна,
чно, *пр.* *Гр.* Злочестный.

Злословие, *с. ср.* отъ злословіж. Зло-
словие.

Злословие, *с. ср.* Казваніе зло за нѣкого,
злословеніе, хуленіе; злословіе.

Злословіж, ишь, — виль, *гл. д.* Казвамъ
зло за нѣкого, хуль го; злословить.—*в-*
пый, прич. стр. Хуленый.

Злосторникъ, *с. м.* Който прави нѣкому
зло, злодѣецъ, врагъ, непріятель, душманинъ;
врагъ, злодѣй, лиходѣй.

Злосторница, *с. ж.* Жена, мома злостор-
никъ, злодѣйка, непріятелка, душманка;
злодѣйка, лиходѣйка.

Злострадамъ, *гл. ср.* Страдамъ, тягль злѣ.

Злость, *с. ж.* Злина.

Злоупотрѣбж, ишь, — биль, *гл. свр.*
отъ злоупотрѣбавамъ; злоупотрѣбить.
— бѣный, *прич. стр.*; злоупотрѣблен-
ный.

Злоупотрѣбавамъ (да злоупотрѣбж), *гл. д.*
Употрѣбавамъ нѣчто злѣ, или за зло;
злоупотрѣблять. — *мѣя, гл. стр.* Бы-
вамъ злоупотрѣбень; злоупотрѣбляться.

Злоупотрѣбаване, *с. ср.* отъ злоупо-
трѣбавамъ; злоупотрѣбленіе.

Злочестие, *с. ср.*,

Злочестина и

Злочестіа, *с. ж.* 1) Лоща честь; несча-
стіе. 2) Бѣда, пакость, зло, злополучіе, не-
вола; несчастіе, злочастіе, злочлюче-
ніе, злополучіе. 3) Бѣдность, невола.

Злочестникъ, *с. м.* Злочестень чловѣкъ;
несчастный.

Злочестница, *с. ж.* Злочестна жена или
мома; несчастная.

Злочестный, — сть и — стень стна,
стно, *пр.* Злочестый: 1) Който има лощъ
честь, лощъ кжметъ; не имѣющій сча-
стія, злочастный. 2) Който се намира въ
злочестіе, бѣдный, неволный, злополучный,
злоризичный; несчастный, злочастный,
злополучный. — стно, *нар.* Бѣдно, не-
волно; несчастно, злочастіо, злополучно.

Злочестый, сть, ста, сто, *пр.* Злочестный.
Злочестый и трижъ клятый.

Зльва, *с. ж.* Сестра на мжжъ, мжжева сест-
ра, калника, лѣлка, сестрица, бойница;
золѣвка, мужнина сестра. Пѣ-голѣма-та

зльва, още мома, кога ся оженилъ братъ њ,
ся нарича *калина*, пѣ-малка-та отъ нежъ
— *малина*, третна-та — *хубавка*, четвърта-
та — *абляка*, пятна-та *дука*.

Зльвенікъ, *с. м.* Зльвениъ мжжъ; золѣв-
никъ мужъ.

Зльвеничый, иъ, на, но, *пр.* Что е на зльвж;
золѣвникъ,

Зльвица, *ум. ж.* отъ зльва. Зльвка; зо-
лѣвушка.

Зльвичка, *ум. ж.* отъ зльвица.

Зльвка, *ум. ж.* отъ зльва. Зльвица.

Зльчка и

Зльчь, *с. ж.* Жльчка, жльчь; жѣльчь. *Кому*
зльчка въ уста, все му горчиво. За
члѣкъ медъ, съ години зльчка.

Зльый, зльъ, зла, зло, *пр.* 1) Лютый, врь-
лый, песосаный; зльый, злой. *Зльъ чло-*
вѣкъ. Зло кучя; лихошерстная собака.
2) Безчловѣчный, бездушный, немилости-
вый; лютый, жестокий. *Поклонися зло-*
му отъ нужджъ като святому. 3) Ло-
ший, лошавый; худой. *Харна (добра)*
мома — зла невѣста. 4) Лихый, лука-
вый, хытрый, дяволитый; хитрый, лу-
кавый, пронирливый, коварный. 5) Не
добрый, не както трѣва; не хоршій,
плохой. *На злж пазжъ тжйъ быва; не*
кладі плохо, не вводі вѣра въ грѣхъ.
6) За врѣмя-то: врьлый, лютый, лоший,
тяжкий.

Знаеш ли, мале, помнишь ли,
Кога зла бше зима-та,
И бше гладна година? *Пѣс.*

— *Зло врѣмя*, ноцжъ доклѣ още не сж
пѣли пѣгли-ти, потайно врѣмя, глуха доба,
глуходоба; глухая поря. — *Зло кучя*
стадо чова. Зло кучя ни кость таде,
ни другому ж дава. Зла жена — мж-
жю адъ. Да смилншь зльый, да изгуби-
шь добрый. Голъ, та золъ (зль).
Хемъ голъ, хемъ золъ. Зла свѣкръва на
пѣ-злж снзжж. Зла свпруга — готова
тщета. Зла жена и отъ море пѣ-зла,
добра жена и отъ имане пѣ-добра. На
злж браджъ зльъ брнчь. На злж крушж
зльъ прнжъ. Зльъ трнжъ — зла копач-
ка. Пазж, Боже, отъ тунжъ бѣдж и отъ
злж срѣцж. Съ добръ другаръ и въ зло
врѣмя весело.

Злы ятрывы. 1) Раст. *Orobus*, фасуляця;
сочевичникъ, сочевникъ. 2) Раст. *Del-*
phinium consolida, сини кыткы, ралица,
ржка, хуркы; живокость, кавалерійскія
шнѣры.

Зль, *нар.* 1) Съ злнж, съ злость, съ зло-
бж; зло. *Зль мя гяда.* 2) Люто, врьло,
тяжко; люто, жестоко, крѣико. *Зль го*

ударі. 3) Недобрѣ, нехубаво, не както трѣба; нехорошо, худо, незавидно. Той злѣ ся учи, злѣ хваца, злѣ работи. Съ тебе, жено, злѣ, а безъ тебе по-злѣ. — По-злѣ, уге, уже; хуже. — Злѣ добрѣ, какъ да е.

Змієво грóзде и

Змієвъ трѣнь. Раст. *Calla palustris*, зміино грóзде, зміинны лубеници, зьмено пожчо; бѣлокрѣльничкъ, змїйка водяная.

Змієвий, въ, ва, во, пр. Зміинный.

Зміино грóзде. 1) Раст. змієвъ трѣнь. 2) Раст. *Muscari racemosum*, куко грóзде, кукувичино грóзде, кукувичина плюнка.

Зміинный, нь, на, но, пр. отъ зміи́а. Что е на зміи́ж, отъ зміи́ж, зміи́вий, зміи́скый, зьмскый; змїи́ный.

Зміинны лубеници. Раст. змієво грóзде, змієвъ трѣнь.

Змійска трѣва. Единъ видъ трѣва, съ кождо цѣрятъ ухацано отъ зміи́ж, зміи́скый бурянь.

Зміиско грóзде. Раст. *Blitum*, бодливо зеле, кисела трѣва, чавкыны уста; боро-вйкъ, боро́вничкъ, бросовая трава, жмїнда.

Зміиско мѣшко. Раст. *Chelidonium majus*; бородавничкъ, желтомолочничкъ, лѣстовица, лѣстовичная трава, чистотѣль.

Зміи́скый, ска, ско, пр. отъ зміи́а. Что е на зміи́ж или отъ зміи́ж, зьмскый; змїи́ный.

Зміи́скый бурянь. Раст. змійска трѣва.

Зміи́скы хурґы. Раст. *Equisetum arvense*, горчица, грѣкланъ, конеска борна, дзука, кукувичина плюнка, наставча, прышлика, прѣлици, ставиакъ; хвоць, пестышки, пунышй.

Зміи́чй, ум. ср. отъ зміи́а. Мало-то на зміи́ж, зьмчя, зміюлчя. Не ся турта зміи́чя въ пазулж.

Зміи́нца, ув. ж. отъ зміи́а.

Зміи́ще, с. ср. Мѣсто дѣто зимувать зміи, змїи́ница, мртвило. Сѣбралися като зьме на зміи́ще.

Зміи́онка, с. ж. Рыба *Cobitis*, вполець, вполка, вполе, внонець, дѣрла, змпорка, змѣорчи, зьмпа, пѣсьчица, сѣмонъ, сѣионка, сѣиончя, щипецъ; голѣць, голѣчикъ, вьюнь.

Зміи́орка, с. ж. 1) Рыба зміюрка. 2) Рыба зміюнка.

Зміи́орчя, ум. ср. отъ зміи́орка.

Зміи́олчя, чина, ум. ср. отъ зміи́а. Зміи́чя, зьмчя.

Зміи́орка, с. ж. Рыба *Anguilla vulgaris*, егула, енгула, змюрка, змѣюрка, погула, югула, ягула, плашь балжкъ, ангула, ахель; угорь.

Зміи́а, с. ж. Зьма: 1) Животно гадъ *Serpens*, змѣя, гуа, диаволь; змїй, змїй, змїй,

змїй, гадїюка, ужъ. Лють като зміи́ж. 2) Казвася и за чловѣкъ лють. Каква е зьма той! — Улогата зьма, лютица, пепелапка, осейница, ридовкына; *Vipera berus*; ехїдна. — Какулата, какуласта зьма, сивиакъ; *Vipera amodytes*; родъ ехїдны. — Бльва зміи и гуцеры, или вари зміи, зеленцы гуцеры блюва, ладосвася много за пѣчто, кога нѣма какъ да си оттуши. — Бльчєся като прѣбитж зміи́ж, едвамъ ходи, врвыи полека, кога има брѣзж работж. — Свилася е зьма въ кисиж-тж му, казвася за чловѣкъ, комуто ся свиди да даде парж за пѣчто. — Коїто ся дави, хвацася и за зміи́ж, или: коїто падне въ море-то, и о зміи́ж ся улава; утопающй за все хватается. Зьма-та, като ходи, ся вие (ся лж-кути), па, кога да влѣзе въ дупкж-тж си, ся изправа, или: зьма-та ся вие и пакъ въ дупкж-тж си права влазю. Зьма-та, кога ж заболѣ глава, излѣзе на пжта. Кої ще бркне въ дупкж-тж да извади зміи́ж-тж? Срьдитъ като зміи́ж осойнищж. Удрай зміи́ж-тж по главж-тж. Нито е зьма да тя хапе, нито е муля да ся изди. — Коїто е хапанъ отъ зміи́ж, не ся бои отъ гуцерищж. И зьма-та чирва-та си не каде. Зьма-та умира и утровож-тж си дръжи. Грачи като Грѣж надъ зміи́ж. Зьма-та не си показва позѣ-тж. Окапалъ като зміи́ж на трѣнь. Дѣв зміи на едно слѣнцє ся пекжтъ, па и дѣв-тж не ся вѣрвать. Сѣблѣклася като зміи́ж. Жива зьма си е: кого ухапе, не може да оздраве. Люта зьма да го клюкне по языка! Ега му зміи́-тж измижтъ очи-тж! Да ся исцуши като зміи́ж на трѣнь! Клятвы. — Вѣрвать, че зміи́-ты пролѣтъ излизать изъ мртвило-то си на Благовѣщеніе, та затова спорядъ тоа день прѣзъ пощ-тж ходять съ мѣдны сѣдовы и дрыкать за да гы прогонять; в. Благо-вѣць, Еремїа.

Змїєвий, въ, ва, во, пр. Что е на змїй.

Змїєць, ум. м. отъ змїй. Мальбъ змїй.

Змїй, змїєве, с. м. Змїхъ, баснословно животно като зміи́ж съ крыла, а спорѣдъ другы като чловѣкъ съ крыла подъ мѣшиницы, което живѣе въ скалы-ты по пещеры-ты, врчы по въздуха и рьна огнь изъ уста-та си, та затова му давать и прѣ-имя *огнищж*; аждарха; драконъ, змїй огненый, сказочный. Каквы вѣрованна еж имали пѣкога Българи-ти за змѣекы-ты, може да ся види отъ тѣж пѣсьбъ:

Рада на водѣ ходила
 На змѣвѣ-ты владѣщи,
 Ходила и ся врьшала;
 Срънца и идѣть два змѣя,
 Два змѣя, два огнишка.
 По-старый Радж замия,
 По-младый Радж запира,
 И и стовиц-тѣ наива,
 Че си на Радж думаше:
 — Радо-ле, любя Радо-ле,
 Всякой ми вечеръ дождашь,
 По смѣнѣх кытѣх доноешашь,
 Тось вечеръ не си допсела. —
 Рада си змѣю думаше:
 — Змѣино-ле, змѣино огнейно.
 Пустия мя, змѣино, да мицк,
 Да мицк, да си замия,
 Че лѣжи болна мама ми,
 Колкото болна отъ болестъ,
 Два ката гори за водѣ. —
 Змѣй си на Радж думаше.
 — Радо-ле, мома хубава,
 Лѣжи ты, Радо, друго,
 Ала си змѣйна не лѣжи:
 Змѣино си врька високо,
 И глѣда змѣино широко.
 Сега надъ вае прѣврѣкнѣхъ.
 Майка ти свди въ горѣнь катъ,
 Майка ти маѣосница-та,
 Майка ти омайница-та,
 За тебе ризы съшива,
 Всякакѣты былѣкы обива,
 Омразиты былѣкы, раздѣлѣты
 Дано тя, Радо, намразж.
 Майка ти маѣосница-та
 Маѣоса горж и водж;
 Живѣ е змиц хванѣла,
 Въ ново иж грѣня турѣкла,
 Стѣсъ былъ иж бодилъ подкѣла;
 Огънь подъ грѣня горѣше,
 Змиа си въ грѣня виташе,
 Виташе, още пѣшаше
 А мама ти си нарича:
 — Както ся вие тасъ змиа,
 Тѣй да си вѣдѣть за Радж,
 За Радж Турци, Бѣлгари,
 Дано иж змѣино намрази,
 Намрази да иж остави. —
 Доклѣ не тя е цѣрила,
 Азе щѣ да ты задигнѣ. —
 Доклѣ тось змѣино издума,
 И той си Радж задигнѣ,
 Издигнѣ горѣ въ небеса
 На высокы-ты зѣберѣт,
 У широкы ты пещеры.

Вѣрвали сѣ нѣкога още, че змѣвѣ-ти, като
 любили нѣкои жены, ходили и у дома нѣтъ
 отъ врьми на врьми и ся затваряли съ
 тѣхъ нѣйдѣ въ кѣнци, та стоали по нѣкол-
 ко дни. *Чегато го змѣвѣе любѣть*, каз-
 вать за нѣкого, кога съхне и блѣдиѣе, кога
 чмае отъ нѣкожъ незнайныхъ болестъ. — Кога
 стане буре и вали градъ, казвать, че змѣ-
 вѣе ся бѣжѣть въ въздуха.

Змѣй, с. м. Врьшало, вѣтрило, кергенезъ,
 учуртма; бумажний змѣй.

Змѣйкѣйна, с. ж. Змѣица.

Змѣйница, с. ж. 1) Змѣице, мрътвило. 2)
 Змѣица, змѣйкѣйна.

Змѣино, с. *смякч.* отъ змѣй.

Змѣйска трѣва. Одно растение.

Змѣйскый, ска, ско, *пр.* отъ змѣй.

Змѣица, с. ж. Мѣнскый змѣй, змѣйница,
 змѣйкѣйна.

Довечера щѣтъ да дождѣ
 Змѣвѣе съ бѣлы атовѣ,
 Змѣици съ златы кочии,
 Змѣйчета въ златы люлѣици. *Пѣс.*

Змѣйчевый, въ, ва, во, *пр.* отъ змѣй.

Змѣвѣый, змѣйскый. — *Змѣйчесо дѣтя*,
 дѣтя, родено отъ женж, что ся е любѣла
 съ змѣй, хала.

Змѣйчѣ, *ум. ср.* отъ змѣй.

Змѣорѣя, с. *ср.* Рыба змѣорѣя.

Змѣхъ, с. м. Змѣй.

Змѣюрка, с. ж. Рыба змѣюрка.

Змѣя, с. ж. Змиа.

Знайникъ, с. м. Знаптель.

Знайница, с. ж. Знаптелка.

Знайный, знаенъ, зпайно, *пр.*

Что ся знае, познатый, извѣстный; извѣст-
 ный. — *по, нар.* Познато, извѣстно; из-
 вѣстно. *Зпайно бѣди* (да ся знае); съ
 тына думы начпшпть всякой записъ. *Знай
 по бѣди, какъ. . .*

Знаптелка, с. ж. Жѣна, когато познава, раз-
 бира отъ болести и проч. и знае да лѣкува;
 зпайница.

Знаптель, с. м. Чловѣкъ, който познава,
 разбира отъ много пѣчта, найначе отъ боле-
 сти и знае да гы лѣкуна; зналець, зпай-
 никъ; свѣдущий, знатокъ, знахарь.

Зналець, лиц, с. м. Знаптель, зпайникъ;
 знахарь. *Всякой старецъ и зналець.*

Знаменне, с. *ср.* Бѣлѣгъ, лѣча, полѣча,
 нпшпашъ; знакъ, знаменіе.

Знаменувамъ, *гл. д.* Показвамъ разума на
 пѣчто; значить, знаменоватъ, означатъ.
Какво знаменува така дума?

Знамену (о) ванне, с. *ср.* отъ знаменувамъ;
 значеніе, знаменованіе.

Знаменъ, с. м. Знамя.

Знамъ, знаенъ, знаналъ, *гл. д.* Знаж. *Знамъ
 ли азъ! Пары малко, бой голѣмъ!*

Знамя, с. *ср.* Знаменъ, прѣпорѣць, прапорѣць,
 стягъ, байракъ; знамя.

Знатый, тѣ, та, то, *прим. стр.* отъ знаѣж.
*Помысли-ти на чловѣка сѣ знати
 Богу.*

Знаѣж, емъ, знаѣлъ, *гл. д.* Знаемъ: 1) Умѣж,
 разумѣвамъ, познавамъ, отпшпамъ отъ пѣчто;
 зпайть, вѣдѣть. *Знаѣж да четж, знаѣж
 что мѣслишь.* 2) Познавамъ, познать ми е;
 зпайть. *Азъ знаѣж Драгока.* 2) Помнѣж. *Да
 знаѣж Мара, кога е кумовала и на тѣ-
 пашъ грѣшъ давала.* 4) Могж, умѣж;
 зпайть, умѣть. *Азъ знаѣж да правѣж кола.*

5) Вардж, назж, дръжж, почитамъ; **читать**, **соблюдать**.

Ваппа-та е вѣра лошава;
Не знаете дѣлнѣж, ни праздниѣж,
Не знаете свѣж пѣдѣлж,
Цити ми Веладенъ, Гергеви-денъ. *Иѣс.*

Знаѣжся, 1) гл. вз. Познаваме съ нѣкого; **знѣться**, **имѣть** знакомство съ кѣмъ. *Азъ ся знаѣж съ Иѣа, знаѣжся съ Иѣа.* 2) гл. вззвр. Знаѣж себе-си. *Азъ ся знаѣж какъвъ съмъ.* 3) гл. стр. Бывамъ знѣть. *Бурка-та и на конѣ не ся знае кога с.* **Знаѣся**, гл. безл. Извѣстно е; **извѣстно**. *Хлѣбъ ся пече, а не ся знае, кой ще го каде.* — *Всичко иска да знае*, разпѣтѣва за всичко, иска да посѣе на дѣно-то просо. — *Господь знае, Богъ знае*, показва съмиѣние, неизвѣстность за нѣчто; **Богъ знѣеть**, **Богъ вѣсть**. *Господь знае, така ли е, както казваши.* *Единъ Господь знае, какво съмъ протяглилж.* — *Знае до круши*, ничто не знае. — *Знае си едик-тж*, каквото да му расправашъ, той дръжи все едно-то. — *Знаемъ си наш-тж*, каквото щѣтъ да казвать и да править другы-ты, каквото да е, ные си го карамъ както си го знаемъ или както си щемъ. *Каквото и да му казваши, той неговж-тж си знае; что ни говори ему, онъ всё такъ своѣ несѣтъ.* — *Знаѣж книгж и знаѣж писмо*, знаѣж да четж и да пишж; **умѣть** **читѣть** и **писѣть**, **быть** **грамотнымъ**. *Който знае книгж, има четире очи.* — *Знаѣж му и зжбы-тж*, или: *знаѣж что има и междж зжбы-тж му*, знаѣж му всичко. — *Знаѣж си врѣмя-то*, знаѣж, кога какво трѣба да правж. *Коконка-та струва двѣ парж, на и та си знае врѣмя-то.* — *Знаѣж си мѣсто-то*, знаѣж на какъвъ рядъ съмъ, колко струвамъ. *Който не си знае мѣсто-то, сѣдира си гачи-тж.* — *Знаѣж срамъ*, имамъ срамъ, срамувамея; **имѣть** **стыдъ**. — *Както знаеши*, както можешъ, както и да е, безъ друго; **во что бы то ни стѣло**. — *Кой знае!* показва съмиѣние, очюдване. *Кой знае како си правилж!* — *Кой знае дель и пощъ что носи!* не ся знае что може да етѣне доутрѣ. — *Не знаѣж на кой Богъ, да ся молжъ*, показва безпомощность, иѣмамъ при кого да идж да ми помогне. — *Не щж да знаѣж*, малко мя е грѣжжа, не марж, не мя е грѣжжа; и **знѣть** не **хочу**, **наплевѣть**. — *Ще ще да знае ничто*, не зима отъ ничто. *Казвай му, бий го, прави го каквото щешъ, не ще да знае.* — *Ще ще да знае много*, не го е грѣжжа отъ никого, за нѣкого. — *Ира-*

ви каквото знаеши, каквото щешъ. — *Тоя ся знае*, то е явно, така е то, не ще думж; **вѣдомо**, **извѣстно**, **разумѣется**. — *Да знаеши много, скоро щешъ остарѣеши*; **много знѣть** — **скоро состарѣеши**. *Казвамъ ти го като ни братъ, та да го знае всичкый свѣтъ*; **будемъ знѣть ты да я**, да **братъ Илѣя**. *Това баба знае, това си и бае.* *Който не го знае, съ шикеръ да го храни*; *който го знае, и хлѣбъ да му не дава.* *Много знаеши, изъ много щешъ тяглиши.* *Знае лилица-та какъвъ огнь прѣскача.* *Знае баба и другж пжтечж.* *Който има пять гроша, знае шесть думж.* *Нинаши, ни вашъ, носи, враже, вждѣтъ знаеши.* *Господь знае и стара баба.* *На свржж, на заемъ, на отдѣ е не знаемъ.* *Единъ казва, хилѣда го знаѣтъ Паси трѣвжж, кож знаеши.* *Знакала свѣтокладенчевж водж.* *Не какъ знае баба, а какъ намѣри.* *Не каквото знаеши, а каквото намѣриши* **Добро е всичко да знаеши**, **ала не и всичко да правиши**. *Цтрѣ-тж е за парж, али кой го знае.* *Знае Богъ кому что дава.* *Да бѣжъ чери умрѣлж, не щѣлж това да знаѣж* **Отдѣка** и **той знае**, **лема е съ Богъ говорилж?** *Почаѣж-тж ми ли е нахалила, та да ми знае години-тж?* *Грѣшарь-тж знае отдѣ да турне на грѣшя-то ужо.* *Който не знае да сѣди на лопатж-тж, сѣди на дръжжж-тж и.* *Който трѣли, той знае.* *Кой знае, знае кой не знае, трѣвжж пасе.* *Азъ ли е празъ ли е, не го знаѣж.* *Глядаши му лице-то, не му знаеши срдце-то.* *Всакый знае себе-си.* *Какъ знаеши хора-та.* — *Като себе-си.* *Дѣ да тя знаѣж, чми си смѣгилжъ въ тѣминжж-тж.* *Балибанъ что дума, бодка да не знае.* *Който не знае да дере, порѣзва кожжж-тж.* *Всѣака мома знае да нѣе у домѣ си, изъ да ж видѣж на хоро-то.* *Знае дѣда ти, да видж тебѣ.* *Да е знакала баба-та, че щешъ си такъвъ, отрѣзала бы ти главж-тж, а не пжла.* *Да е знакала майка ти, че ще роди такъвъ жа презжжжж, щеше си отрѣже главж-тж.*

Знаѣние, с. ср. отъ знаѣж. Вѣщина; **знание**.

Зноѣние, с. ср. отъ зноѣжся. Потене; **потѣние**.

Зноѣнецъ, у. м. м. отъ зной.

Зной, с. м. (Съ члѣнъ **зной-тж** и **зной-то** като **лой-тж** и **лой-та**). 1) Потъ; **потъ**.

2) Горнищина, жага; **жарѣ**, **зной**.

Зноѣнѣтъ, **зноѣнѣтъ**, **зноѣнина**, **зноѣно**, **пр.**

Потный; потный. 2) Горящий, жежгый, топгый; жаркий, знойный.

по́жєся, ишея, зпойсея, гл. об. Потжея; потѣть.

зобамь (зобвамь, да зобиж, зобнувамь), гл. д. 1) Іамь, ланамь пѣчто на зрына. *Зобамь грозде. Было грозде да зобамы.* Изъ пѣс. 2) Зобѣ. — бангый, прич. стр.

зобаше, с. ср. отъ зобамь.

зобвамь, гл. мн-кр. отъ зобамь.

зобѣне, с. ср. отъ зобѣ.

зобѣнъ, у. м. м. отъ зобѣ. Малко зобѣ.

зобѣлиця, с. ж. Зобница.

зобѣлю, с. ср. Зобникъ, зобница.

На си везе Андрияж главлъ,
Та ѣз тури у златны зобила,
На си нахж копа доринана,
Та си ойде дома на дворовы. Пѣс.

зобло, с. ср. Бранище джбова гора.

зобникъ, с. м. и

зобница, с. ж. Торба, въ кождо ся дава зобъ, на конь, зобница, зобло, конека торба; торба. *Зобникъ на главж-тж му да му закачатъ! Да го видж съ зобникъ като конь, кога прѣнесви грозде у браве!* Кв.

зобнувамь, гл. уч. отъ зобиж,

зобиж, ешь, — ижлъ, 1) гл. ед-кр. отъ зобамь. *Да зобиж едно зрыно.* 2) гл. смякч. отъ зобамь. Да позобамь. *Зобни си малко грозде.*

зобиж (да ся), ешь, — ижлєся, гл. об. свр. Да ся съзобиж. — ижгый, прич. стр. Съзобенгый. *Красавичкы-тж ся зобижж, подкачпж да ся сплувать.*

зобунця, в. зжбжнця.

зобъ, с. м. и зобъ, с. ж. Храна, что ся дава на конь заранъ и вечеръ на зрыно, ячмыкъ или овесъ; кормъ зерномъ, даваемый лошадю по утрамъ и вечерамъ. *Надѣвася като конь за зобъ. А ли щєшь, кошо, зобъ? Искя ти коня отъ зобъ загыне. Зобъ въ коня ся не губи. Хвати приатєль понъ, та да му зранишь коня съ зобъ. Зобъ-та тѣри коня, а не камшикы-та.*

зобѣ, ишь, — бѣлъ, гл. д. 1) Зобамь. 2) Давамъ зобъ на конь. *Зобѣ коня.* — бѣжєся, гл. стр. *Дѣт кобылы въ едик торбж не ся зобятъ.* — бѣнгый, прич. стр.

зобаше, с. ср. отъ зобѣ. Зыване.

зобиж, ешь, — ижлъ, гл. свр. отъ зовѣ.

зовѣ, ешь, — валь (да зовиж), гл. д. в. зѣвѣ.

*Зографъ, с. м. Гр. Изографъ, иконописецъ; иконописецъ, икониикъ.

зодене, с. ср. отъ зодж.

зодж, ишь, — дилъ, гл. д. Пишьж, шаржж, пѣстржж; расписывать, пестрѣть. *Зоджєся, гл. стр.* Пишьжєся, шаржжєся, пѣстржжєся; расписываться. — денгый, прич. стр. Писангый, шаренгый, пѣстрєнгый.

Камо ми ти, щєрко,
Дѣв егомпы зодєны?

*Зокумъ, с. м. Т. Раст. *Nerium Oleander*; олеандръ, лавровая рѣза, цуховникъ.

золн, с. ж. 1) Горящъ, посвѣтлѣлъ пепель на огына, епуза, мрѣва. 2) Вода, варена съ пепель, пепелина вода, бугада, вогава, лешина, лисѣва, лєнда, луга, люта вода, пепелица, пепелина вода, протѣ, цвѣкъ, цєкъ; щѣлокъ, букъ. *Щєрж дръжжы-тж съ золн.*

*Зѣла, с. ж. Т. 1) Тридєсять пары, три четвѣртины отъ грѣшна. *Продалъ го за пять и золн.* 2) Пара, что врьѣла тридєсять пары, золота. — *Рытамъ ти золн накрай Стамбола, като идемъ у Стамболъ, пары съ торбж щємъ си нагрєбємъ. До грѣш не дошьж, че до золн ли? Продаж за грѣш, зєлж золн-тж. Грѣш-тж станжлж на золн. Курдисалєся като три и золн.*

зѣлавгый, въ, ва, во, пр. Мрышавгый, дрыгливгый, слабгый, посталгый, жулавгый.

золнѣ, с. м. Зѣлъ чловѣкъ. злонко. *Дари добрѣ золана, да не дарить голана. Золанъ учи добрана да лужи.*

золѣне, с. ср. отъ золѣ.

золота, с. ж. Зола. *Дѣт золоты цѣлж грѣш.*

золѣ, ишь, — лѣлъ, гл. д. Посывамъ, перѣсвамъ, солж; посыпѣть чѣмъ. — лѣнгый, прич. стр. *Пєсно нагия съ црѣвєнж шпєрж золєно.*

*Зѣна, с. ж. Гр. Дѣга на небо-то, божный лѣкъ, бабина риза, бабинъ понасъ, бабино платно, богородичинъ понасъ, вино-жито, вино-ракпа, зонница, зонка, зунца, зунка, зюнцавапца, облакъ, понасъ, узунца; радуга.

зѣница и зунѣца, с. ж. Раст. и плодъ *Fragaria vesca*, нагода, кошато, като ся потягли, ся откъсева отъ стѣбло-то чисто зрыно-то, куконца, пламеница, планица, планучка, плюскавица; земляника, зунѣца, сунѣца.

зѣница и зѣнка, с. м. в. зѣна.

зѣра, с. ж. 1) Утренняя свѣтлица, кога закали да съвиува; развѣтъ, зарѣ. 2) Врѣмя-то когато ся начина зѣра. 3) Жлѣти и червени облаци на пзтокъ въ зѣры. 4) Зѣвѣзда зорница, денница; денница, утренняя звѣзда. 5) Кога боли иѣбого глава, нѣ не цѣла, а само подовина-та. — *Въ зѣры, рано, кога да ся съвне. Станжжмы рано;*

прѣди пѣтлы, та въ зоры. Въ зорѣ ранила, дѣнь изгубила (изгабила). — Отъ зоры, отъ зарань-тѣ, отъ рапо. Отъ зоры съмь заисрѣцалъ гостик. Станкль съмь отъ тьмы зоры, отъ раны зоры, като чтомь закачи да си зазорава. Въ раны и части зоры загрѣмѣ камбана-та. Работи отъ тьмы зоры до къснѣ вечерѣ. — Обзорися зора, зазорися, подкачи да съва, зора зори.

Први пѣтли дори прощвали,
Црѣло море Марко го прѣлтивалъ,
Дори ми си зора обзорила,
Ми излѣзе край бѣлы друмовы. Пѣс.

— Пужихя зора и сънижя зора, обзорися, зазорися, закачи да съвнува.

Зора ся съниж, мило либи, слыще изгрѣва,
Конь-тѣ ми чѣка, сладко пила, на пѣтѣ да
трѣгик. Пѣс.

— Прѣдъ зоры, прѣди да ся съвне. Станкль съ до-прѣдъ зоры. — Става въ сѣбигы-ты зоры, става заедно съ кокошкы-ты, казвася, кога сини пѣкой много. — Червста зора — мокра вечера; кога сутрѣнѣ има червены облаци на пѣтокъ, въ тоа день подь вечерѣ ще вали дѣждь. — Ако замръквашъ съ зрѣмла, до-въ зоры щемь зазрѣмши.

*Зорба, с. об. Т. Зорбаджина.

Споци мнѣхъ зорба Турци,
Зорба Турци бостанджи,
Обзели ти милѣк сеестрѣ,
Милѣк сеестрѣ Ангелинкѣ. Пѣс.

*Зорбаджина, с. м. Т. Зорба, насильнѣвъ, потисникъ; насильникъ, притѣснитель.

*Зорбаджлѣгъ и

*Зорбалѣгъ, с. м. Т. Зоръ, насилье, по-нѣда; насиліе.

Зорница, у. м. ж. отъ зорѣ.

Зоричка, у. м. ж. отъ зорича.

Зорѣ, с. ж. Зурѣ. Ако смѣташь зорѣж и тѣнѣ, свѣтѣ не направиши

Зорладисвалъ и зорладисувалъ (да зорладиснѣж), гл. д. Т. 1) Насилвамъ, накарвамъ насилѣ на иѣчто; принуждѣтъ. 2) Усилвамъ, давамъ зорѣ. Болестъ-та го зорладиса. 3) За конь или воловы: прѣкарвамъ гы; загонѣтъ. Зорладисахъми конѣ-ты. — мѣя, гл. стр.

Зорладисвалѣ и зорладисуванѣ, с. ср. отъ зорладисвалъ.

Зорладиснѣж, ешъ, — дѣсахъ, гл. ср. отъ зорладисвалъ; принудитъ, загнѣтъ. — дѣсанѣгъ, пр. стр. 1) Насильнѣгъ; принужденѣгъ. 2) Прѣкаранѣгъ; загнанѣгъ.

*Зорле и

*Зорленъ, нар. Т. Насилѣ, силомъ, съ зорѣ;

насилу, насильно. Зорленъ можешъ ми зѣ, а не можешъ ми да.

Зорница, с. ж. Звѣзда зора, денница, дѣлница, зорна, утрѣница; денница, утрѣнница звѣзда.

Звѣзда зорница изгрѣва,
Петкана дворы метаме;
Петкана дума зорница;
Зорнице, насна звѣднице! Пѣс.

Зорничка, у. м. ж. отъ зорница.

Зорно, нар. отъ зорѣ. Много ны е зорно, много пѣ е мѣчно, тѣжко, усилно.

Зорнодѣба, с. ж. Зорна доба, врѣмя-то прѣди да си разсъвнѣ, прѣзоры, узоры, забѣла; врѣмя передъ разсѣтомъ.

Зорный, — рѣвъ и — рѣвъ, рна, рно, пр. отъ зорѣ. Зорна доба, зорнодѣба; разсѣтъ. Кудѣ си бѣла у зорнѣ добѣ?

Зазорися зорна зора
Прѣвъ горицѣ, прѣвъ зеленѣ;
То не было зорна зора,
А си было Божия майка. Пѣс.

Зорна, с. м. Звѣзда зорница.

Зорумъ, нар. Съ прѣдлогъ на: назорумъ, дѣбомъ, дѣбничкомъ, дѣбничкѣмъ, дѣбничѣ-тѣ, мѣкомъ.

Зоръ, с. м. Зора. Мѣсячница зорѣ зазори, зѣ да изгрѣва.

*Зоръ, с. м. Т. 1) Силеие, насиліе, усукъ, зулумъ; насиліе, принужденіе. Съ зорѣ мя кара да му работѣж. Видѣлѣ зорѣ, та бѣла. 2) Нужда. Имамъ зорѣ. Отъ зорѣ го правѣж. 3) Усиліе, мѣка. Кашлица-та му дава зорѣ. 4) Додѣване. Убуца-та ми съ тѣснѣ, давамъ ми зорѣ на крака-та. — Давамъ зорѣ иѣкому: а) Присилвамъ го, зорладисвамъ го; принуждѣтъ. б) Подканамъ го, искамъ да сврши по-скоро. Имамъ порѣчанѣ работѣ, на ми давамъ зорѣ за неж. в) Измѣчвамъ. Таа работа ми даде зорѣ, измѣчхѣся, докѣ да ѣхъ свршихъ. — Чо ти е зорѣ-тѣ, чо искамъ? — Зорѣ работа, мѣчна.

Зорѣ, нар. Утрѣ, сутрѣ, заранѣ.

Зорѣж, ишъ, — рѣтъ, гл. ср. и — ся, гл. възор. Съввамѣя, обзоривамѣя. Зора зори, подкача да ся зазорава, да съвнува.

Откакъ си зора зорѣла,
Откакъ съ пѣтли пѣвали.
Колко гѣми мнѣжлѣ? Пѣс.

Пѣтлы-ты пѣжтъ, зора си зори,
Радица майка на порты стои,
Радицы дружкы на водѣ ходятъ. Пѣс.

Зѣнагъ, с. м. Закагъ.

Зрѣкла, с. ж. Зарѣ. Хубива-та мома слышѣсѣ-тѣ зрѣклѣ надгрѣва.

Зракъ, зраци, с. м. Лжць, лжца свѣтлина, шпш; лучь. *Зраци отъ видѣло.*

Ради грѣло бльваше,

Лице-то ѡ свѣтъаше,

Очи-ты ѡ зракъ давахъ *Шѳс.*

Зръвамъ и **зрънувамъ** (да зрънж), гл. д. Зарвамъ, зьрвамъ: 1) Като глядамъ, виждамъ нѣчто, мѣрва ми ся, съглядвамъ, забѣлжамъ, заушавамъ, саникасамъ; **видѣть мѣлкомя**. *Зрънжжъ го отдалечъ въ ка-лабалжжа. Не мя зрънж, не мя съгляда.* 2) Надниквамъ, поглядвамъ, врьгамъ поглядъ; **вгладывать, заглядывать**. *Като заминувахъ, зрънжжъ изъ врата-ша, та го видѣхъ на двора.*

Зръванше, с. ср. отъ зръвамъ.

Зръкала, с. ср. мн. 1) Дзьркала, дзьрзала, зрьцала, очила, цьблы, цьклета; **очки**. 2) Зрькыли. *Зръкала-та да си извади!*

Зръколь,

Зръкыть и

Зръкыль, с. м. Прѣкорно названше на очиты, блѣскы, мигалы; бѣльма, бъркалы. *Отвори си зрькылы-ты, мигалы-ты.*

Зрънастець с. м. Раст. *Rhamnus frangula*, дша боа, зрынець; крушина, собачья ягоды, придорбжная игла.

Зрънатка, с. ж. Раст. зрынещникъ.

Зрънець, с. м. Раст. зрынастець.

Зрънешникъ, с. м. Раст. *Solanum nigrum*, зрънатка, кучево грозде, кученка отрова, кученко грозде, мачкыно грозде, модриць, муркенъ, отравачка; населенъ чернойгодовой, пейнка, сорбчьи ягоды.

Зрънистый, сть, ста, сто, пр. 1) Что е на зрна; зернистый, зернчатый. 2) Что е като на зрна и сыпково, грѣхчатый; **крупчатый**.

Зрънищець, с. м. Раст. *Solanum*; населъ, пейнка.

Зръно, с. ср. 1) Сѣвка отъ растенше; зерно. *Зръна жито. Просяно зръно. Отъ едно зръно брашно ся не памела. Взирася като пѣтель у бобово зръно.* 2) Пѣгон плодове, нагода; ягода. *Едно зръно грозде, череша.* 3) Всячко нѣчто дребно. *Зръно пѣсжжъ. Зръна маниста.* 4) Мало нѣчто. *Нѣма ни зръно. — Завръзва зръно*, за растенна-та: врьзва, хваца, прави сѣмя, зръно. — *На зръна*, като зръна, сънесе, зрынистый, грѣхчатый.

Зрънувамъ, гл. д. в. зръвамъ.

Зрънуванше, с. ср. отъ зрънувамъ. Зръване.

Зрънце, ум. ср. отъ зръно; зѣрышко, крупинка.

Зрънище, ум. ср. отъ зрънце. *Огрѣвало слжнице на попово зрынище.*

Зрънж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ зръвамъ. 1) Да съглядямъ, да заушж, да саникасамъ. 2) Да поглядж, да надникж; **взгнѣть, глнѣть**. — **пактъый**, прич. стр.

Зрътѣне, с. ср. отъ зрътж.

Зрътж, ишь, — тѣль, гл. ср. Зрътж: 1) Глядамъ на едикъ, на другж странж, тукъ тамъ, да видж нѣчто. 2) Взирася. призираемъ на нѣчто, което работж, за да го направж добрѣ (за тьнкж работж). *Колко съмъ зрътѣль, доклѣ да го направж.*

Зръцала, с. ср. мн. Зръкала, дзьркала, дзьрзала, очила, цьблы, цьклета; **очки**.

Зръльтый, ль, ла, ло, пр. Зръльтый, за земны-ты плодовы: что е достигнжль вяче да ся бере и да може да ся наде, узръльтый, узръльый, втасалый; зръльый, сѣблый. *Зрълы сливы. Зръла круша сама пада.*

Зръльж, ешь, зръль, гл. ср. За плодовы-ты земны: ставамъ зръль, узръвамъ, втасвамъ; зръть, сѣть.

Зръльтый, ль, ла, ло, пр. Зръльтый. *Гляда като куча на зръльы сливы.*

Зръванше, с. ср. отъ зръвж. Втасванше; зръне, сѣпане.

Зуборина, с. ж. Заборина.

***Зулѣсувамъ**, гл. ср. Гр. Завждамъ, кжс-кжидневамъ.

Зулѣвчи, ум. ср. отъ зулѣвъ; внебечкъ.

***Зулѣвъ**, с. м. Т. Скулѣвъ, коса-та мѣжду уши-ты и очи-ты; високъ. *Пропустилъ зулѣвы.*

***Зулумджина** и

***Зулумжаръ**, с. м. Т. Който прави зулумъ.

***Зулумлѣтъ** и

***Зулумъ**, с. м. Т. Развалнаше, обирание, грабешо, зоръ.

Дѣто ходять, зулумъ правять,

Зулумъ правять и обирать. *Шѳс.*

***Зулиаъ**, с. м. Т. Сиромахъ.

Зуница с. ж. в. зонїца.

Зуница, с. ж. Гр. 1) в. зона. 2) Ноасъ, зонка. 3) **Зуници**, раст. *Pulsatilla pratensis*, мачкы, коткы, сьнкоткы, сьнесьноткы, сьсѣль, сьсѣнкоткы; **вѣтрянїца**.

***Зупка**, с. ж. Гр. 1) в. зона. 2) Ноасъ, зушца. 3) Подврьзка; **подвѣзка**. *Зупка на тузлуци.*

Зунене с. ср. отъ зуннжся.

Зуннжся, ишся, — нїлес, гл. об. в. зурнжся.

***Зурать**, с. м. Т. Пратень нарочно за нѣчто да отиде както може но-скоро; **нарочный курьеръ**.

Зурепавый, въ, ва, во, пр. 1) За чловѣка: опоритый, инать, быковитый, быкоглавый; упрямый, упорный, несговорчивый. 2) За жпвотны: планливый, плахтый, страшливый; пугливый.

Зурла, с. ж. 1) Прѣдняя-та часть на главк-тж на животно, постъ-тъ и уста-та; муцва, муцуна: морда, рѣло, сурна. *Свииска зурла*, джюрулка, дулица; хрюкало, свиное рѣло. *Отрѣжи на свитѣх зурлаж-тж, та пакъ си рови*. 2) Свирка на крака-та, пиццалъ.

Зурла, с. ж. в. зурна.

Зурлене, с. ср. отъ зурляжся. Зуреше.

Зурлица, у.м. ж. отъ зурла.

Зурличка, у.м. ж. отъ зурлица.

Зурличкы, с. ж. мн. Раст. цвѣте *Antirrhinum*, арелановы уста, ареланчи, гура, дойкычя, зини-лапни, зѣйка, зѣлянакъ, кучешца, рункый шибой, таушанчя, уста, устичя, филибилыйча, табанеко цвѣте; льви-поусть.

Зурляжся, ишея, — лѣся, гл. об. Дзурляжся, дурляжся, дзушжся, зушжся, вжжся, сунжся, мужся, мръжджся, чюмержся, срьддся, правж сурать; хмуришься, сунить-ся, морщитъся, дуться, сердитъся, наду-вать губы.

***Зурна**, с. ж. Т. 1) Зурла, зорла, една свирка, има остьрь гласъ, свирять ѣ заедно съ тьянап; сурна.

Че гы сж съ гайды сръщжкли.

Съ съ гайды и съ съ цигулкы.

Съ съ зурны и съ съ тьянаны. *Иъс*.

Който смѣна зурнѣ и тьянап, не може ся ожени. 2) Раст. цвѣте *Convolvulus serotum*, вампиръ, джефа, дива слачка, качюль, люля, модръ шаторъ, повивка, повлѣкъ, пукъ, рожжыно цвѣте, чаджри, чашулкы, зарань-вечеръ; вьюнокъ забор-ный.

***Зурнаджйна**, с. м. Т. Който свиря зурнѣ; сурѣнщикъ, сурначѣй, сурникъ.

Зурийца, у.м. ж. отъ зурна; суренка.

Зурийчка, у.м. ж. отъ зурийца.

Зъване, с. ср. отъ зъвъ.

Зъванѣ, с. ср. Зъванѣ, гостѣа, гоцавка, на кождо госте-то сж поканени; угощѣние, шръ по приглашѣнью, званыи обѣдъ.

Зъваникъ, пицц, с. м. Зъваникъ.

Зъващица, с. ж. Зъващица.

Зъвъ, снѣ, — вѣлъ, гл. д. Зовж, звѣ: 1) Выкамъ, клякамъ, рукамы пѣкого да дойде или да ся обади; звать, клякать. *Зъважъ го, не ся обади*. *Магаря реве, магаря зъве*. 2) Выкамъ, наричамъ по имя; звать, именовать. *Зъвжъ мя Грозданъ*. 3) Выкамъ, канж, калесвамъ на госте и проч.; авать, приглашяты. *Зъвжъ гостж*. **Зъвъжся**, гл. стр. Выкамжся, наричамжся; звѣтжся, назывѣтжся. *Азъ ся зъвж Байко*. — **пѣ-ный**, прич. стр. 1) Выкантый, клякантый, руканый; званыи. 2) Поканецтый,

калесантый на госте, на сватѣж; пригла-щѣнный, званныи. *Азъ съмъ зъванъ днесъ*. *Зъванъ дому не сжди*; иъ чужомъ домѣ не указывають.

Зъл . . . Рѣчи-ты, които пѣкоп начинать отъ зъл като зѣла, зѣлачъ, в. на ряда при злѣ . . .

Зъль, зла, зло, *пр. усѣв. оконч.* отъ злыи.

Зъгърь, с. м. Ловчийско куча загаръ.

Зъмнина, с. ж. Рыба змынка.

Зъмнина майка. Насѣкомо *Scutigera coleopterata*, зымекий запрѣтъкъ, скрина; родъ многоножки.

Зъмнино покъня. Раст. змыневъ тръпъ.

Зъмниска слъза. Раст. *Chelidonium majus*; чистотѣлъ. Съ това растенне цѣрять брадавици.

Зъмнискый, ска, ско, *пр.* Зымекий.

Иъмамы былкы зымнискы,

Имамы былкы зымевскы. *Иъс*.

Зъмнигыи, пѣ, на, но, *пр.* отъ змыи. Зымскый, зымшскый.

Зымскый, ска, ско, *пр.* Что е на зымы и отъ зымж, зымнискый, зымнигыи; змииный, змѣиный. *Зымскый кокалъ не ся паде*.

Зымскый бѣхъиръ. Животина *Limax argestis*, голакъ, цигаискый бухъиръ, голъ охлевъ; слайзень.

Зымскый запрѣтъкъ. Насѣкомо зымнина майка.

Зъмчй, у.м. ср. отъ змыи. Малко-то на зымы, змыиця; змѣйка.

Змыи, с. ж. 1) Животно змына, змѣя; змии.

Билася мома съ зымы,

Зыма на момж падвила

И ѣ на срьдѣ прозала,

Отъ коск ѣ гпѣздо увяла,

Дребныи майчица напесала,

Пѣстрыи зымчета измжти,

На си гы зыма поведе,

Широко поле прѣкржши. *Иъс*.

2) Едно растенне.

Зър . . . Рѣчи-ты, които пѣкоп начинать отъ зър като зырмамъ, зырно, зыртж и проч. в. на ряда при зръ . . .

Зѣйка, с. ж. Раст. зурличкы.

Зѣнама (зѣивамъ, да зѣинж, зѣипувамъ),

гл. ср. 1) Отварямъ си уста-та, зывамъ;

разѣвѣтъ ротъ. *Зѣна като гладжъ вра-*

иж. 2) Глядамъ или слушнамъ съ отворе-

ныи отъ внимание, или отъ чюдеше уста.

Зѣнжжж възъ него да го глѣдѣтъ, да

го слушѣтъ, да му ся чюдѣтъ. 3) Катъ

ходж, глядамъ, заглядвамъ, на едно на дру-

го, чтото ми ся пзирѣчи, отъ праздно лю-

бопытство, захласвамъ, заплѣвамъ, за-

духвамъ; зѣвѣтъ, глазѣтъ, верхоглѣди-

чать. *Зѣна нагорѣ, надолу*. *Зѣна цѣл*

десъ изъ улици-тж. — *Зѣнжжж е де*

мя лопне, зпнжль е да мя лопне, надъ го е на мене, та да може, ще мя пзаде. — *Зѣпа като дивж паткж. Зѣпа като пукжль. Зѣпа по чавкы-мж. Единъ зѣпа, другъ лапа.*

Зѣпаніе, с. ср. отъ зѣпань.

Зѣпань, гл. мн-кр. отъ зѣпань.

Зѣплѣ, с. об. Който зѣпа нагорѣ надолѣ; зѣвака.

Зѣплиакъ, с. м. Раст. зурлпчкы.

Зѣпцувамъ, гл. уч. отъ зѣпнж.

Зѣпнж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ зѣпань.

Зѣж, ешь, зѣяль, гл. ср. 1) Дръжж уста-та си отворены; зѣять. 2) За всичко нѣчто, което ся затваря или захлупа: отворенъ съмь. *Врата-та зѣжтъ. Кладенець-тъ зѣе.* Назвать *зѣе* и за онова, что е въ сждъ и не е захлупено, намѣсто да кажтъ: сждъ-тъ зѣе. *Млѣко-то зѣе. Вино-то зѣе*, намѣсто: сждъ-тъ зѣе, въ който е млѣко-то, вино-то. *Зѣе като чавкж. Зѣе като ламж. Вамъ пѣжтъ, връзъ насъ зѣжтъ. Баба бае, дупка зѣе. Баба бае, уста-та ѳ зѣе. Кога баба бае, и сз уста-та зѣе.*

Зѣялчя, с. ср. Корень отъ нѣкакво былпе, който даватъ Циганкы баначкы на ергены да зѣжтъ възъ тѣхъ момы-ты.

Зѣпаніе, с. ср. отъ зѣж; зѣяніе.

Зюмбѣль и **зюмбѣль**, с. м. Т. Раст. цвѣтѣ *Hyacinthus*, зимбѣль; гѣацінтъ.

Зюмрѣдъ, с. м. Т. Единъ отъ сжпоцѣнш-ты камене, на шаръ зеленъ; пзмурѣдъ.

Зюнциаваншца, с. ж. в. зѣна.

Зюртъ, пр. неизм. Т. Зюгюртъ, сиромакъ.

Зжбятый, ть, та, то, пр. 1) Който има жбы; имѣющій зубы. 2) Който хане, може да направи зло. жбистый; зубастый. *Не хващайся сз него: той е жбать.* 3) Что е на жбы, что има по краа жбы; **зубчатый**. *Зжбато колело, зжбата коса.* — *Зжбато слънце*, зпне врѣмя въ мразъ, кога грѣе слънце, нъ пакъ е студено.

Изгръвало слънце жжбато.

Изкопнжло пѣчто рогато. *Приказка.*

Зжбелъ, с. м. Дунжж въ скалж, пырень, пырше.

Зжбеніе, с. ср. отъ зжбжся.

Зжбенце, ум. ср. отъ жбѣ; зубѣчекъ.

Зжберакъ, с. м. Било, дѣль, прѣвалъ на планиж, на рѣтъ, гребень.

Зжберъ, с. м. 1) Остра, стръмна скала, на-шара, силгы, заряда; скала, угѣсь. 2) Планинскый връхъ само отъ камыне безъ трѣвж, рудина.

И зжѣи си Радж задигж,
Издигж горѣ въ небеса

На високогы-ты жжберы
У шпирогы-тъ пещеры. *Пѣс.*

Зжбѣць, бѣцї, 1) ум. м. отъ жжбѣ. Жжбѣ; **зубѣць**. 2) с. м. Жжбѣ на нѣчто; **зубѣць**. 3) **Зжбѣцї**, брьдо за тѣканне, гребень; брьдо, гребень у ткачѣй. 4) Жѣлзѣна сирава, съ кожто натягаты платно-то, кога го тѣжтъ; пржтъ, напрузци, разпнжгы.

Зжбѣло, с р. 1) Сирава за гребене сѣно. гребло, гребула; **грабли**. 2) Ковачка сирава като ножци, съ кожто жжбятъ срьновы.

Зжбистый, стъ, ста, сто, пр. 1) Что има голѣмы, длгы жжбы; **зубастый**, **пжѣющій** большіе, длннне зубы. 2) Жжбятый въ 2-то знаменуване. 3) За цвѣта на цвѣтѣ: рѣдкый, не кычестый, пулакъ, рохавый, однорядый, калжнъ-катъ.

Зжбѣще, ув. ср. отъ жжбѣ. Голѣмъ жжбѣ; **зубѣще**.

Зжбѣла, с. ж. 1) Кожто има голѣмы жжбы; **зубанья**. 2) Кожто ся жжби.

Зжблѣ, лѣвци, с. м. 1) Който има голѣмы жжбы; **зубанъ**, **зубачъ**. 2) Който ся жжби.

Зжблѣвый, въ, ва, во, пр. За тѣканъ: что е рѣдкы като жжбѣ, като цѣдилкж.

Зжблѣ, с. ср. Дебело кльчнщно платно, кешпиръ; хрящъ, дерюга, парусїна, тѣл-стый, грубый холестъ, тикъ.

Зжбнгий, — бннь и — бень, бна, бно, пр. Что е на жжбы-ты или за жжбы-ты; **зубной**.

Зжборїна, с. ж. 1) Съадено, съзобено нѣчто отъ мышкы или отъ другы животны. 2) Зжборнша, жжборнша.

Зжбѣцї, с. м. мн. в. жжбѣць 3-то и 4-то знаменуванна.

Зжбжнчя, ум. ср. отъ жжбжнъ.

***Зжбжнъ**, с. м. Т. Зжбжнъ, зжбжнъ: 1) Горна дрѣха съ кжсы ржкавы до лакте-то, забунъ; епанчя. 2) Длгя жѣска антернша.

Зжбѣ, жжби, с. м. 1) Кость, кожто израства изъ челюсти-ты на животны, та съ пѣж разхапвать, кжсать и дѣвжтъ, раздробя-вать хранж-тж; **зубъ**. 2) Венчко пѣчто остро, что стрѣчи като жжбы; жжбѣнь, жжбѣци; **зубъ**, **зубѣць**. *Зжби на гребенъ, на тшонъ, на колело, на брьдо. Зжби на бранж; клецїя.* — *Горни жжби*, копто сж на горнж-тж челюсть; **вѣрхнїе зубы**. — *Долни жжби*, копто сж на доинж-тж челюсть; **пнжнїе зубы**. — *Прѣдни жжби*, что сж на срьдк-тж по четыре на челюсть; **перѣднїе зубы**, **рѣзцї**. — *Кучешкы жжби*, что пджтъ слѣдъ прѣднн-ты по единъ отъ странж и сж по-остри, носѣнци; **зубы боковїе**, **кы-кї**. — *Кжтнн жжби* или *кжтннщн*, что пджтъ слѣдъ кучешкы-ты и съ тѣхъ ся дѣвче; **зубы кореннїе**. — *Млѣчнн жжби*,

контю израствать напръдъ и по врѣмн па-
дать, та израствать други на мѣсто-то имъ;
зубы молочныя, врѣменныя. — *Мждрци*
зжби, у чловѣка, по единъ задъ кхтншци-
ты и на двѣ-ты челюсти; тни израствать
късно; *зубы мудрости*. — *Вадж зжбъ*, пз-
крыцамъ го, пзваждамъ го; дѣргать, *выры-*
вать зубъ. — *Вадж зжбы*, пикнать ми,
расткть ми зжби. — *Да сж здрави*
прѣдми-ты зжби, че *задръжати*, пмамы
да ти кажъ, ала ся въздръжамъ. — *Ду-*
ша-та му съди въ зжбы-ты, или: *ду-*
ша-та му ся с запрѣла въ зжбы-ты,
носи си душиж-тж (пченицж-тж) въ
зжбы-ты, много е слабъ, едвамъ ся крѣши,
та живѣе, не го бѣва вяче, скоро ще мре.
— *Двѣче го като сж бабинъ зжбы*, така
казвать, кога пѣкой нарѣзва пѣчто не добрѣ.
— *Двѣче, жвака като сж чожды зжбы*,
пехриво, не може да дѣвче, не му ся дѣвче.
— *Знас, что има и между зжбы-ты му*,
знае му вѣчко. — *Клзца си зжбы-ты*
като праздиж водяницж, приказва празд-
ны работы, не за въ работж. — *Миришжтъ*
му зжбы-ты на трѣвж, още е младъ,
неопытенъ, дѣтя е. — *Напуето си троши*
(си клзца) зжбы-ты, напраздно говори,
пѣма кой да го слуша, не щкть да го
слушать. — *Не си обѣли зжбъ да продума*,
не си отвори уста-та да каже пѣчто. — *Не*
смѣе да си обѣли зжбъ, да каже пѣчто;
не смѣеть рта разинуть. — *Не ся смѣй*,
да не ти замржиктъ зжбы-ти оп-
взника, казвать пѣкому, кога ся много смѣе
и му ся видять зжби-ти. — *Още му мири-*
шжтъ зжбы-ти на млѣко, още е много
младъ, неопытенъ и аджамна; на губахъ
ещѣ *молоко* не *обеохло*. — *Разкжсва го сж*
зжбы-ты, така го е надъ на него, дѣто, да
можаше, прѣмахнажлъ бы го. — *Скръца*
зжбы; *скрежѣцеть зубами*. — *Това не е*
за твои-ты зжбы, не е лѣжница за твои-
ты уста, не е за тебе, не е като за тебе
чловѣк. — *Точж зжбы за пѣчто*, надѣвамъ
ся за пѣчто да го получж; мѣтитъ на
что. — *Точи зжбы за печенж прасста*,
чака да нае на готово, или: неса му ся
да стане еелскый чорбаджина. *Точй си*
зжбы-ты да падеши! *Още ржбж-тж въ*
море-то, той точи зжбы да паде. — *Трже*
му ралонж на зжбы-ты, подсказва му хлѣ-
ба. — *Бъли го зжбъ, та куца*; *боленъ*:
на *зубахъ мозоли* и *волоса распухли*,
или: на *головѣ чирей*, а *ногой хромаеть*.
На подарено магаря (на поклоненж
конь) зжби-ти ся не глядать; даровому
коню въ *зубы* не *смотрять*. *Сладостъ до*
зжбы, свѣтъ до очи, радость до уши, или:

до очи свѣтъ, до зжбы сладостъ. Око-то
го види, нъ зжбъ го не зваца. Зжби-ти
му като дигель. Пчениж ли зжбы, запи,
доклѣ не сж тя загасали. Филова
зжбы да има, на ничто не може пшпра-
ви. Наострилъ си зжбы-ты на точило.
Круша-та ся молила баби да ж изаде,
че ъ сж остри зжби-ти. Ты менѣ зжбы-
ты побѣли, а тебѣ Господь очи-ти. Ако
не спечалиши отъ работж, отъ зжбы-
ты поспѣети. Доброволна сирота ко-
ремъ-тъ ъ до зжбы-ты. Чтото излѣзе отъ
тридесять и два зжба, наплжнова три-
десять и два града. Чтото излѣзе отъ
тридесять и два зжба, развалиа три-
десять и два града. Вѣлы кокошкы подъ
стѣнж лѣжати, или: *бѣлы кокошкы на*
червнж конецъ висять, или: *плжна кжца*
сж синны айца, или: *плжна копошница*
сж бѣлы коне, наерѣдъ имъ чрвнж конь,
та бѣлы-ты ржтка, или: *четырѣдесять*
камилж на едно корито водж пжжтъ. Гат.
— *Зжби*. — Когато си мѣшавать дѣца-та
зжбы-ты, та пмъ надне зжбъ, *врыгъть го*
възъ стрѣхж тж на кжцж-тж и казвать:
нй ти, врано, костилж зжбъ, та ми дай
желѣзенъ; *мѣшка, мѣшка*, воть тебѣ
зубъ рѣжняной, а ты дай мѣкъ *костяной!*
за да бжде *здравъ оный*, что ще порасте на
негово мѣсто. — *Бабини зжби*, растение пзъ
трѣвж-тж, врзъва малкы трыне, контю бо-
дѣтъ, кога ходи пѣкой босъ по трѣвж-тж.
— *Конскы зжби*, одно растевне.

Зжбжж, ишь, — *бѣлъ*, гл. д. Правж зжбы на
пѣчто; *зубитъ*, *зубритъ*. — *беный*, прич.
стр.

Зжбжжя, ишя, — *билез*, гл. об. 1) Правж
си уста-та така, какво-то да ми ся видять
зжби-ти, показвамъ си зжбы-ты; *скалитъ*
зубы. *Зжбися като мртвъж конь*. 2)
Зжбжжя пѣкому, ржжж му ся, ржчжжя;
крѣснеться, *скалиться на когѣ*.

Зжбй, ум. ср. отъ зжбъ. *Зжбець*; *зубѣкъ*,
зубишко.

***Зждъ**, Т. 1) нар. Противно, напръкы.
Вржжж, отивамъ зждъ сж пѣкого или на
пѣчто; *иду противъ когѣ, на перекѣръ*
чему. 2) с. м. Онова, что прави против-
но-то на пѣчто; *противодѣйствиѣ*. *На кот-*
ласало зждъ с шекеръ.

***Зжмбѣ**, с. ж. Т. *Замба*.

***Зжмбѣкъ**, *зжмбѣкъ*, и

***Зжмбѣлъ**, с. м. Раст. цвѣтие *Lilium can-*
didum, арсланово око, *замбакъ*, *кремъ*,
кринъ, *хурка*; *лиліи*, *лилія*, *кринъ*.

***Зжиданджйна**, с. м. Т. *Тъмничаръ*, който
варди *зжиданъ*; *темничный сторожъ*.

***Зжиданъ**, с. м. Т. *Тъмница* въ *земж-тж*,

западь; подземная темница. *Тъми зхидрапи.*

***Зхидрапъ**, с. м. Т. 1) Животно *Sciurus vulgaris*, сына катерица, веверица; бѣлка, вѣшка. 2) Кожа за кожихъ отъ това животно; бѣличій мѣхъ. 3) *пр. неизм.* За конь: что е на шарь като козинъ-тж на мышкж; мышастый (о цвѣтъ лошади). *Зхидрапъ конь.*

***Зхидрапъ**, с. м. Раст. гѣба *Agaricus muscarius*, гучешка пичюка; мухоморъ.

Зябнатие, с. ср. отъ зябнѣ.

Зябнѣ, ешь, — наль, гл. ср. Зябнѣ, мръзнѣ, стынѣ, кочепѣж; зябнуть, колѣтъ. *Что стоишь на студа да зябнешь? Да не бы зябнало, не бы слана паджло.*

Зяташинѣ и

Зятѣщина, с. м. Зять.

А Сръбше, моя зяташине,
Разговари три товары хазно,
И зми си хубавж невѣстж. *Пѣе*

Добрѣ дошли, кѣтени сватове,
Зяташина кыгжа босялкова.
Зяташина црвено наблоко! *Пѣе.*

Зятевий, въ, ва, во, *пр.* Что е на зять, зятневый, зятоскый; зятевь, зятинѣ.

Зятева огръвка — врьбовж дръва. Зятевь приглядъ — бориковж огън.

Зятецъ, *ум. м.* отъ зять; зятѣкъ, зятюшка.

Зятко, *смякч. м.* отъ зять.

Посгодился Влько
За царекж дѣщерѣж.
Царекж бре и кралекж.
Царь си Вльку дума:
Влько, зятко Влько! *Пѣе*

Зятневый, въ, ва, во, *пр.* Зятевий. *Врьбово углеие — зятнева храна.*

Зятоскый, ска, ско, *пр.* Зятевий, зятневый, зятскый.

Извади рижж зятоскж,
Хубо ѣ лице вбрьлеа. *Пѣе.*

Зятскый, ска, ско, *пр.* Зятевий, зятневый, зятоскый.

Стойна въ граднж съдѣше,
Между два трага босилакъ,
Зятекж ми крьж визаше. *Пѣе.*

Зять, с. м. Зеташинѣ, зеташина, оубый кой-то води дѣщерѣж на вѣкого или сестрѣж му

е зять нему; мжж-тъ на дѣщерѣж или на сестрѣж, сватко, свако; зять. — *Приведенъ зять, зять на водѣ, на приводѣ, зять на кжцж, зять, земень, да съди у тьста си и у тыщж си, въ тѣхнж-тж кж-щж; домазять, призятѣкъ, приводѣкъ, приходѣкъ, пришьлецъ; набій, вдѣмникъ. — Зимамъ зять на приводѣ, да живѣе въ кжщж-тж мп. женитба на кжщж; припимать зятя, призятать. — *Щеши, не щешь, стани баби зять. Зять като медъ, сынъ като пельнъ (като клинъ). Сынъ ми си — пельнъ ми си, зять ми си — медъ ми си. Зять родина — магаря стока. Зять сынъ не става, нето невѣста дѣщеря. Зять ся храни съ пръженъ райца. Единъ гляда сватбж, другъ гляда бравж, зять-тъ булкж-тж си да гляда. Пѣ-добрѣ отъ зять на приводѣ. Добрѣ му е като на зять на кжцж. Зять на кжцж — синигъръ у крамуж. Зятове да му раджтъ стокж-тж!**

Зяносамъ, гл. *свр.* отъ зяносамъ. — сапый, *прич. стр.*

Зяносамъ и **зяносуамъ** (да зяносамъ), гл. д. 1) Правж пѣчто зянь, изхабивамъ го безъ ползж или безъ потрѣбж, споразямъ; тратить что либо напрасно или безъ надобности. 2) Губѣж отъ пѣчто, имамъ зянь, нагубж, зараръ, зяньж; терять, имѣтъ убытокъ. *Зяносамъ отъ тжжж стокж много пѣчто. — мѣя, гл. стр.* Ставамъ зянь.

Зяносаванѣ и **зяносуванѣ**, с. ср. отъ зяносамъ.

***Зянь**, с. м. Т. Пагуба, тцета, зараръ; убытокъ, потеря, изьянъ, накладъ. *Имамъ отъ стокж-тж зянь. — Правж зянь, изхабивамъ напрасно, споразямъ. — Ставамъ зянь, отивамъ, изхабивамъ напрасно, зяносаванѣ.*

***Зянь-зибилъ**, Т. Правж пѣчто зянь-зибилъ, зяносамъ го, зибилѣсамъ го. — *Става зянь-зибилъ, зяносаванѣ, зибилѣсаванѣ.*

Зяньж, йшь, — пиль, гл. д. в зяносаванѣ въ 2-то знаменуванѣ.

II. II. II.

II. Десято слово, десята буква въ Словянекж-тж азбукж, нарочно иже; по старо-то начрътанне и, а по ново-то и, и ржкошшо и.

II, съжж. Употрѣбаванѣ: 1) Междж двѣ еднаквы чясти на слово-то; и. *Братъ и сестра. Мжж и жена. Богданъ и Дра-*

ганъ съ братъ. Стоганъ и Рада съ братъ и сестра. Да си живъ и здравъ. Азъ знамъ да четъ и да пише. Тамъ и пишъ, что закрилъ. Врътъмъ три дни и три поци. Той работи бръзо и лубаво. 2) Междъ двѣ предложена дагы скачва едно съ друго. Казалъ е и ще го саршии. Чтомъ лѣвнжъ и съмъ засталъ. Алъ съмъ и пакъ съмъ гладенъ. Чтото тръсилъ, това и намѣрилъ. 3) Повторно прѣдъ всякоѣхъ отъ рѣчи-ты и прѣдъ всякоѣхъ отъ прѣдложена-та, кошто скачва. И плаче и ся смѣе. И сръби и боли. И азъ и ты, и всички съмъ одинаеи. И карагъ му ся и бизъ го, не зима. И дъждъ вали, и слънце грѣе. И така и така ще ся мре. И на дължъ и на ширъ. 4) Въ начало на пзречениа като: И на присмѣвъ Господь помага. И отъ свикръ-тъ си ся бои. И на свизъ не е видѣлъ таково пѣчто. И стѣны-тъ иматъ уши. И да видишь, да не вѣрвашъ. И да съмъ старъ, пакъ съмъ пакъ. 5) Въ сложны-ты числа отъ двадесять нагорѣ. Двадесять и единъ, тридесять и два. Четъресять и три. Седедесять и пять. Сто и единъ. Сто и два. Сто и десять. Сто и единдесять. Дѣстѣ и единъ. Триста и десять. Четъре стотинъ и двадесять и единъ. Хилядо и единъ. Хилядо и десять. Дѣвъ хиляда и сто и двадесять и два и т. п. 6) Като съжъзъ раздѣанеленъ, вмѣсто а. Ты казвай, и азъ да слушаемъ; ты гонорі, а я буду слѣшать. 7) Вмѣсто заключителенъ съжъзъ то, противоположно на като. Родили съмъ си и щемъ мремъ, вм. като съмъ ся родили, то щемъ и времъ; коби родились, то и умремъ. Баща ти съмъ и трѣбба да мя слушаешъ. 8) Съ чястницъ да, и да: а) Вмѣсто ако и да. И да щъ, не можъ, ако и да щъ, не можъ; хотя и хочю, но не могу. И да съмъ галъ (ако и да съмъ галъ), пакъ съмъ гладенъ. б) Вмѣсто ако. Дъждъ вали — И да вали, да идемъ; дождъ идѣтъ.—Ничегобъ, поидемъ. Азъ съмъ нлъ.—И да си, пакъ да запиемъ.

И, междом. Съ проточено изричане, казвася: 1) Въ досадъ и отъ надъ. И! доста мя си скналъ. И! ама си и ты! И! магинъ ся оштукъ. 2) Въ чюдене. И! колко е въскоко това дръво. И! каква голъма клица!

И, нар. Съ проточено изричане за показване пѣчто, за посочване на пѣчто, коесто е далечъ. Ей го и! вонъ онъ. Тамъ и! въ горж-тъ; вонъ тамъ въ лѣсу. Ей го и,

че иде; вонъ онъ идѣтъ. Казвать и жи вмѣсто и: ей го жи. Тамъ жи.

И, дат над. отъ лично мѣстоимение третие лице женскый родъ единствено число. Ней, пои, ѣ, ю. Кажу ѣ; скажи ей. Дай ѣ хлѣбъ; дай ей хлѣба. Баща ѣ ж обича; отѣцъ ей любить еѣ. Майка ѣ ѣ купила гривны.

И, виц. над. отъ лично мѣстоимение третие лице мъжскый родъ единствено число, го. Видѣхъ и, видѣхъ го.

***Ибрійкъ, рица, с. м. Т. 1)** Сждъ, съ който ся полива за мъеное лице и рѣцѣ; дулецъ; рукомойникъ. Мѣдизъ, калянъ ибрикъ; мѣдний, глиняный рукомойникъ. 2) Всякой сждъ като ибрикъ съ дръвжъ и чепъ. Кривъ старецъ възъ брѣгъ тикае (отъ грядъ тикае). Гат. — Ибрійкъ.

Ибрійченце, ум. ср. отъ ибрійчя.

Ибрійчя, ум. ср. отъ ибрійкъ; рукомойничекъ.

Ибришмарка, с. ж. Игла за шиеше съ ибришимъ.

Ибришмець, ум. м. отъ ибришимъ. Малко ибришимъ.

Ибришимчя, ум. ср. Малкъ конецъ ибришимъ.

***Ибришимъ, Т. 1)** с. м. Свляяни конци за шиеше; сучѣныя шѣлковыя нитки для шитья. 2) пр. неизм. Свляяный, коприный; шелковый.

Проточила тыкы вѣжды
Ибришимъ гайтагы. Шѣ.

Ибришимяный, пъ, па, по, пр. Что е отъ ибришимъ или съ ибришимъ.

Ива, с. ж. Раст. дръво *Salix caprea*; верба козы, бредина.

Ивамъ (да идъ), гл. ср. Отивамъ. Кждѣ ивате? кждѣ отивате?

Ивановскый, ска, ско, пр. Что е отъ Ивановъ-день, за Ивановъ-день, или по Ивановъ-день. Петровскы искове—Ивановскы мразове.

Ивановъ-день. День на Св. Иоаннъ Прѣдтечъ (Креститель), 7 Иануарина, личенъ у Вългары-ты по обычаю да ся кжнжтъ тоа день въ рѣкж, и да си посятъ крещеници и крестници, кумци и кумове краван.

Иванъ, им. соб. мъжеко. Иованъ, Ованъ; Иванъ.—Дѣдо Иванъ, имя, съ което Българе-ти наричатъ Руссы-ты. Ще дойде дѣдо Иванъ, ср. щѣтъ дойджтъ Русси-ти.—Иванъ съжноклавъ, усѣбноенне на Св. Иоаннъ Прѣдтечъ, 29 Августа; Иванъ побстный.—Иванъ коприванъ и коприваръ, празникъ Обрѣтение честныя главы Св. Иоанна Крестителя, 24 Февруарина.

Иванъ-день, в. Енѣвъ-день.

Иверецъ, рцѣ, с. м. На отсѣчено дрьво, кладъ, трупъ, неравно-то на краѣ, което трѣбна да ся изсѣче, за да ся прѣкружи дрьво-то; **круглишь**.

Иверка, с. ж. Иверъ.

Иверчи, ум. ср. отъ **иверъ**; **иверешекъ**, **иверешокъ**.

Иверъ, с. м. Ивергы, кжсове, что ся отдѣлвать отъ нѣчто, когато ся сѣче то; **иверень**. *Като сѣклъ дрьво, отвержижлъ иверъ, та го ударилъ.*

Облагалися троица брата
Да си направятъ Смилена града;
День го градятъ, ноцѣ ся рови
Камыкъ по камыкъ, иверъ по иверъ. *Пѣс.*

Ивица, с. ж. 1) Длъгъ п тѣсенъ кжсъ отъ нѣкакъвъ платъ; **полосѣ ткѣни**. *Ивица платно, ивица сукно.* 2) Всако длъго п тѣсно нѣчто, като тесна п пр; **полосѣ**. *Нарѣжи го на ивици.* 3) Дѣла на платъ или на какво да е, другъ шаръ, другъ видъ или отъ друго нѣчто; **полосѣ** на чѣмъ **и-будъ**, **кайма**. 4) Поѣсъ отъ платъ на ивицѣ.

Тодора хытра, разумна:
Разнаса пестрѣж ивицѣ
И въ дупавъ ся е врьлила. *Пѣс.*

— *Ивица земля, мѣсто, длъго п тѣсно мѣсто; полосѣ землѣ.*

Ивичка, ум. ж. п

Ивичя, ум. ср. отъ **ивица**; **полбека**.

Иволга, с. ж. Птица *Oriolus galbula*, жълтурка, чичѣпѣ, чичѣшѣа; **иволга**.

Игла́, с. ж. 1) Тыка прѣтчица отъ стомакъ, отъ единъ край изострена, а на другъ гый съ дупкъ (ухо) да ся вдѣва конецъ, за да ся шие съ неж; **игла́ швейная**, **игло́ка**. 2) Губерка; **игла́ пѣруенал**, **рого́жная**, **кулевѣя**, **игла́ица**. 3) Иглы, шившеве за плетене чораны и проч., **игла́ица**, **сушици**; **вязальныя**, **чуло́чныя**, **плетѣйныя** **иглы**. 4) Бодъ. *Сто иглы за парж. Бод-ижжъ само двѣ иглы и мя повзикаж.* 5) Бодилка на дрьво п на другы растення, като на трыше п проч.; **игла́**, **бетіе**, **колѣчка** у растеній. 6) Бодилкы-ты по кожь-тж на ежъ (таралежъ); **иглы** у ежа. 7) Летца-та на хвойны-ты дрьве, като боръ, елж п проч.; **хвойныя** **иглы**. — *Топлийка игла*, **игланка**, **карфица**; **булавка**. — *Задъ иглж*, шивъ задъ бодъ, тегель; **стрѣчка**. — *Прѣдъ иглж*, шивъ, что ся шие направо п ся боде нѣколко нѣхти изедижжъ на иглж тж, на носѣ ся прокарва тѣа. — *Вино-то пуца иглы*, искрися, пѣишея, пуца звѣзды; **вино** **пукѣетъ** **игло́кы**. — *На врьжъ иглж нѣчто*, тврьдѣ малко. *Пѣма си ти на врьжъ иглж нѣчто*. — *Отъ иглж до конецъ*, отъ край до край, **вепчко-**

то. Разказа ми всичко: отъ иглж до конецъ. — Сѣди като на иглы, нѣчто го мжчи извжтрѣ, та не е мирень; быть, сидѣть какъ на игло́кахъ. — Храниж-ся съ иглж, помншувашя отъ шивъ. — Не видѣла баба кожь-тж, а видѣла въ неж иглж-тж, или: видѣла баба иглж-тж, а не видѣла кожь-тж. Не види баба кожь-тж, та ще види иглж-тж. Далъ иглж, сака глето. Иглж-тж не кабули, а глето-то глѣта. Игла за чирасло. Съ иглж копае бунаръ. Шмамъ иглж да му закрьиж кожьо́ж Болеситѣ доходи съ кола, отнемася съ иглж. Мжжъ съ кола да виасна, жена съ иглж да изнасна, пакъ не ся надвива. Клѣи на книжкж, игла на дрѣшкж. Дѣто игла-та, тамъ и конецъ-тж. — Сестрица прѣзъ плетъ ся провира, черевѣта ѿ ся влачатъ; кжса невѣста съ длъгж крьицж; мало по малечко царя наружко; мало видристо всичкий вѣкж облица; съ носа рови, съ гжза тяглы. Гатанкы. — Игла. — Казвать да не подврьга чловѣкж иглж намѣсто да ѿ подаде, кога му ѿ поекать, зачото ся излѣгва, та го изпуца прѣдъ хора.

Иглекъ, с. м. Раст. игличина.

Иглені́къ, **илиц**, с. м. Сѣдъ за дрьжане иглы въ него; **игло́никъ**.

Иглені́чя, 1) ум. ср. отъ **иглені́къ**; **игло́ничекъ**. 2) Малко рыби, скоро излупено, та тыко, бато иглж; **рыбѣшка** **поволунка**.

Игле́шый, **иъ**, **на**, **но**, пр. Что е на иглж; **игла́шый**, **игло́шый**. *Иглеиъ врьжъ. — Като прѣзъ иглены уши, тврьдѣ малко, тврьдѣ по малко. — Прѣминжлъ е прѣзъ иглены уши, омръшнавѣлъ е.*

Игла́ка, ум. соб. женско. *Ако имаше кжметъ Иглика, ще ж земеше владыка.*

Игли́стый, **етъ**, **ета**, **ето**, пр. 1) Что има много иглы; **игла́стый**. 2) Что е на иглы, като **иглы**; **игло́лчатый**.

Игла́ица, 1) ум. ж. отъ **игла́**; **игло́ка**. 2) Игла, шивъ за плетене, сушици; **вязальная**, **плетѣйная**, **чуло́чная** **игло́ка**.

Игла́ициня, с. ж. Раст. цвѣте *Primula veris*, **аглика**, **ангелика**, **ангелинка**, **еглика**, **егличя**, **иглекъ**, **игличя**, **гороцвѣтие**, **горецвѣтъ**, **мечѣ** **стжика**, **пятопрѣстница**, **пятопрѣсть**, **христосово цвѣтие**; **бѣлая** **буквица**, **барѣпчики**, **барѣшки**, **бозжы** **рѣчки**, **гарлува**, **га́сеникъ**, **куритина**, **скоросѣлка**.

Игла́ичка, ум. ж. отъ **игла́ица**; **игло́чка**.

Игла́иця, с. ср. Раст. цвѣте **игличина**.

Игла́, ум. ср. отъ **игла́**. **Игла́ица**; **игло́ка**.

Игла́и́ка, с. ж. Игла съ вадж на единъ край за заплане съ неж нѣчто да го дрь-

жи, карфина, топлина, пгла топлийка; бу-
лавка.

Игнажъ-день,

Игнатовъ-день и

Игнатъ. Праздникъ Св. Игнатий, 20 Декем-
врина; **Игнатий Богородицецъ.**

Замжичи Божиа майка
Огъ Игната до Колидж
Да си роди Млада Бога. *Иъс.*

По пѣкои мѣста срѣщѣж Св. Игнатъ правятъ бѣднѣий вечеръ. Който намѣри бабкѣ-тѣ въ боговицѣ-тѣ, става на Игнажъ-день рано, влиза изъ кѣщи и пакъ ся връща, та влиза пръвѣ въ кѣщи за да полѣзе кѣщѣ-тѣ добро. По другы мѣста пакъ венака кѣща си има полѣзникъ, похожникъ, когото още отъ срѣщѣж Игната калесвать да гы полѣзе, да гы споходи, и на утрѣнѣ-тѣ рано цѣла-та кѣща го чака съ иадение и ипанане. Като дойде полѣзникъ-тѣ въ двора, събира малко трѣскы, влиза въ кѣщи, дѣто сѣда възъ трѣскы-ты, та гы мѣти, за да излуняты прѣзь тѣж годниж вепчкы-ты ко-кеникы къ тѣж кѣщѣж добры и много пи-лета. Сѣлъзъ това сѣда съ крестосангы кра-ка срѣщѣж огъна, рови жаравѣ-тѣ съ прѣт-чка и благослава: *колкуто искрѣци, толкова пиленца, шилѣнца, парѣнца, телѣнца, ждрѣбѣнца, прасѣнца, плов-чѣнца, бибѣнца, пуйчѣнца, дѣница, а най-вяче медъ и масло и бѣла пшеи-ца на съвз народъ,* и тогава го гончавать. Обще забѣлѣжнать кой чюдъ е влѣзълъ най-напрѣдъ въ кѣщи и каквото ся случи доб-ро или зло прѣзь годниж-тѣ на кѣщѣ-тѣ, казвать, че отъ него гы е сполазило. Пѣ-коп пакъ ся заключочтъ къ кѣщи, не ну-щатъ вѣтрѣ никого, не ходять ницѣ и не давать да ся изнесе ничто изъ кѣщи на-вънъ. По нѣйдѣ тона деньдѣца-та прынкатъ и вѣкаты: *Игнате брате, кучета ла-жить, свиця квичятъ, хора глѣчатъ, да ли не е дошла Коляда?*

Иго, с. ср. 1) Арѣмъ, робство, чюджа власть; *йго, Турско иго.*

Иго, и.и. соб. мажско.

Игра, с. ж. 1) Бавение съ нѣчто не за ра-ботѣж, а за залѣсване; *игра, забава. Дѣца-та мпнувать врѣмя-то съ игрѣж.* 2) Игра на нѣчто, игране по отрядѣнъ начинъ за приатно прѣминуване врѣмя-то; *игра по что. Игра на мижешъ, игра на орѣ-жи. Съ игрѣж чловѣкъ ситѣ не бѣва.* 3) Прѣстѣпанане и подкачанане по свирниж или по пѣсьнѣ, пляшане; *плѣска, тѣпанецъ. Игра на хоро, на ржчици, на посѣд-нижъ.* 4) Онова, съ което ся играе, игралка, играло, играчка; *игрушка.* — *Зимамъ, под-*

зимамъ нѣкого на игрѣж, зимамъ го на подигравкѣж, на подбниѣ, подигравамъ, гав-рижен съ него. — *Зимамъ нѣчто на игрѣж,* зимамъ го на шигѣж. — *Правѣж, казвамъ нѣчто на игрѣж,* правѣж го, казвамъ го на шигѣж, шигувамъ; *шутѣтъ.* — *Това е за него игра,* лесна работа; *это для него игрушка, это оны едѣлаеть играючи.*

Игравамъ, гл. мѣ-кр. отъ **играѣж.** Могж игра.

Играѣкамъ, гл. с.мѣж. отъ **играѣж.** Упо-трѣбаваяся съ частицѣж *си:* *играѣсамъ си.*

Игралнице, с. ср. Игрище, играло, игрило.

Игралка, с. ж. Нѣчто, съ което ся играе, нѣчто за игрѣж; *играло, играчка; игрушка.*

Игралничѣй, — *льиъ и — лѣиъ, лѣа, лѣо, пр.* Что е за игрѣж; **игралничѣй.** *Игрални пѣсени,* пѣсени за игрѣж хоро и др.

Играло, с. ср. 1) Игралка, играчка; *игруш-ка.* 2) Игрище, игралнице, игрило.

Тамъ е Драгачка отишла,
Та е легнѣла, заспала
На дявоново падало,
На самодивско играло. *Иъс.*

Игралце, у.м. ср. отъ **играло;** *игрушечка.*

Играше, с. ср. отъ **играѣж;** *играніе.*

Играчка, с. ж. 1) Игра, игралка, играло; *игрушка.* 2) Игра, играше; *играніе, игра.* 3) Жена, мома, която играе нѣчто добрѣ. 4) нар. На игрѣж. *Това е играчка,* не е истина, не е на истижъ. — *Играчка-плѣска:* когато игражтъ дѣца-та, ако надне нѣкой или ся убѣе нѣкакъ, казвать му така. — *Това не е играчка, не е играчка работа,* не е игра, не е лесно, не е шига; *это не игрушка, не шутка. Сиромашина-та не е играчка.*

Играѣж, с. м. Игрецъ.

Играѣж, ешѣ,—*раѣж (игравамъ), гл. д. и ср.* 1) Бавѣся, залѣсвамъ ся съ нѣчто; *играѣтъ. Дѣца-та си игражтъ. Котка-та си играе съ котѣта-та.* 2) *Играж нѣчто и играж на нѣчто,* играж игрѣж по отрядѣнъ начинъ за приатно прѣмину-ване врѣмя-то; *играѣтъ во что, играѣтъ чѣмъ. Играемъ тѣличкѣж, на тѣличкѣж. Играемъ робѣ, на робѣ. Трѣбваше да играешъ попъ,* да врѣлишь попъ; *падо было ходѣтъ королѣмъ.* 3) Прѣстѣпанамъ и подкачанамъ нѣкакъ по нѣкож свирниж или по пѣсьнѣ, илинж; *илисѣтъ, танцовѣтъ. Играж хоро, ржчици, посѣднижъ, или на хоро, на ржчици, на посѣднижъ. Въ каквото хоро влѣзешъ, така щѣши и да играешъ;* съ волѣкамъ жить, по волѣчи вытъ. 4) Работѣж полека съ раз-майване, или оставямъ еи работѣж-тѣ. та работѣж друго нѣчто. *Играе цѣлъ денъ съ ничто работѣж. Намѣсто да плете,*

играе си да шарѣ чорана. 5) За конь: скачнамъ, перчѣся; о лошади: играть, рѣзвиться подь сѣдокѣмъ. **Играѣжся**, гл. стр. Така игра не ся играе така. —раеса, гл. безл. Съ огнь не ся играе; огнѣмъ не играють. Играе ми ся, нека ми ся, ще ми ся да поиграѣж. — **ра-нѣий**, прич. стр.; **играний**.—Играѣж си, правѣж нѣчто на шягѣ, шягуваема; шутѣтъ. Не си играѣж; не шучу. — **Играѣж си съ нѣчто**, барамъ го, кѣтѣж го, чачнамъ го, чеплаж го; **ковырѣтъ**. — **Играѣж си съ нѣкого**, играѣж си съ него **тигрѣж**, лѣжж го, подиграваема, гаврѣжся съ него. **Играе си съ него** като **котката съ мышкѣж**.—Играѣж си както щѣ, имама власть да правѣж каквото щѣ, може ми ся. **Въ рѣцѣ съ ми му**, играе си както ще.—Играе на **вжже**, въ работѣж съ нѣкого врати ѣж така, каквото да може да ѣж обрѣца както му попесе.—Играе на **жюмшаркѣж**, не знае какъво прави.—Играе **му коня-то**, може да прави каквото поиска. **Не му играе тамъ конь-тѣж**, не може, не му минува, тамъ да прави каквото ще.—Играе **му душа-та**, още е живъ.

И Недж чюма хванѣла,
Душа ѣ още играе,
Ляба ѣ мѣсто купува. *Пѣс.*

— **Играе му кръвь-та**, кѣши му, ври му кръвь-та, не го сдрѣжа, не може ся спре на едно мѣсто, още е младѣ, буенѣ е; **крвь въ нѣмъ** волнуется.—Играе **му срдце-то**, тупа, бне чевръсто; срдце бѣтѣся.

Кръetano бѣла, прѣвена!
Мѣжися дори си млада,
Дори си тынка въсока,
Дори ти играть срдце-то. *Пѣс.*

Играе ми око, кога шавре клѣпка-та на око-то, прѣдказва, прѣдвѣщава нѣчто. — **Играѣжт му очи-тѣж**, шавре, не мпрува съ очп-тѣ. **Играѣжт му очи-тѣж** като на **воденъ дяволѣж** — **Вино-то** играе, пуца пглы, пѣнися, псѣрися; **вино** пгрѣетѣ. — **Въ хамбара му мышкѣж** играѣжт, празденѣ е, пѣма ничто въ него.— **Морето** играе, клатися отъ вѣтра, има по него влѣтѣжы, склашовѣж, плавон; **море** волнуется.— **Както му свирятъ**, така ще и играе. **Както ти дѣдо свирѣ**, тако и играй. **Единѣ свирѣ**, **друѣж** играе. **Свирѣ**, **Рай-ко**, играй, **Трайко**. **На** каквото хоро ся хванеш, така щесѣ играеш. **Като** си дошьлѣ на село-то пѣж, щесѣ играеш и хоро-то пѣж. **Хванѣлѣя на хоро-то**, а да играе не може. **Не той** играе, а **вино-то**. **Не кажѣ**, не пий, а играй.

Играй, Маро, поигравай, и дома си не заборавай. **Гайда свирѣ** на гарѣж, а **попѣ-тѣ** играе. **Играй самѣ-си**, да не ся свѣашѣ. **Играе** като голо **Циганѣж** зимѣ въ студа. **Който шѣта** по двора, **той** играе на сбора. **Лудѣ свирѣ**, **лудѣ** играе, **кой гѣ** глѣда, **умѣ** нѣма. **Съ лудѣ** не играй: **щѣж** ти **строшѣж** крака-та. **Гладна мечка** хоро не играе. **Мечка-та** на **рядѣ** играе. **Всякой мечкарѣ** казва, **че негова-та мечка** **пѣ-хубаво** играе. **Апове-ти** си играѣжт, **магарета-та** **умирѣж**.

Играѣние, с. ср. отъ играѣж. Играѣне; **играѣне**.

Игрѣцѣ, **реци**, с. м. Който играе добрѣ нѣчто, **играчѣ**; **игрѣкѣ**.

Игрѣло, с. ср. Игрище, **играло**. **Самодивскѣж** **игрѣла**.

***Игрѣтѣна**, пр. неизм. Т. Егрѣтѣ, нѣчто неприковано, неприкрѣшено, а да може да се махва.

Игрѣца, **ум. ж.** отъ **игра**; **игрѣка**.

Игрѣча, **ум. ж.** отъ **игрѣца**; **игрѣчка**.

Игрѣще, с. ср. Мѣсто въ село и въ градѣ, дѣто ся събиратъ за **игрѣ** на хоро и пр. **играло**, **игралице**, **игрѣло**; въ селѣнѣяхъ и **городѣхъ** мѣсто сбора для **игрѣ** и **плѣкѣ**. — **Самодивско** **игрѣще**, **самодивско** **играло**, **самодивско** **хорище**, мѣсто, дѣто ся **сбиратъ** **самодивѣж** да **играѣжт**.

Пасѣлъ е Стоянѣ телѣцѣ-тѣ
По самодивскѣж **играца**
И си съ мѣшничѣж самѣ свирѣлѣ. *Пѣс.*

Дѣто слѣнце-то залаза,
Тамъ има момѣ заспалѣ,
На лоше мѣсто заспала,
На самодивско **игрѣще**. *Пѣс.*

Игумѣшка, с. ж. Началница въ женскѣй **монастирѣж**, **госпожня**; **игумѣния**. **Вси-тѣж** **калугеркѣж** не **ставѣж** **игумѣнкѣж**.

Игумѣнскѣй, **ска**, **ско**, пр. Что е на **игу-менѣ** или за **игуменѣж**; **игумѣнскѣй**.—**скѣж**, **пар**. Като **игуменѣж**.

Игумѣнство, с. ср. Чинѣ, **достоинство** на **игуменѣж**; **игумѣнство**.

Игумѣнѣж, **ум. ср.** отъ **игуменѣж**. **Младѣ** **игуменѣж**.

***Игумѣнѣж**, с. м. **Гр.** **Пастоятель**, **начал-никѣж**, **глава** въ **мѣжскѣй** **монастирѣж**; **игу-менѣж**. **Какѣжто** **игуменѣж-тѣж**, **такѣж** **и** **бритѣца-та**.

Идвѣмъ, гл. **ми**—**кр.** отъ **идѣж**. **Дохождѣвамъ**. **Ако** си **пчела** да **посишѣ** **медѣж**, **идѣж** и **за** **напрѣдѣж**, **ако** **ли** си **трѣтѣй**, **да** го **кадѣшѣ**, **врѣви** **кѣждѣто** **щесѣ**. 2) гл. ср. **Дохождѣмъ**; **приходѣтъ**. **Дѣца-та** си **ид-вѣж** **отъ** **учѣлицѣ-то** **по** **пладне**.

Идвѣне, с. ср. отъ **идѣмъ**. **Идвѣне-то**

отъ васъ, отивамъ-то отъ насъ.

Идеме, с. ср. отъ идж.

*Иджаръ, с. м. Т. Кирна; паѣтъ.

Иди-доиди, в. идж.

*Идиць и идичь, с. м. Т. Егдичь, конь отъ скопелъ бедухъ.

Идолоноклоники, с. м. Който ся клана на идолы; идолоноклоники.

Идолоноклоница, с. ж. Когато ся клана на идолы; идолоноклоница.

Идолскый, сва, ско, пр. Что е отъ кланаше на идолы; идолоноклоницкый, азыцкскый. *Остатъ-то отъ идолако врьмя,* отъ онова врьмя, когато сж ся кланаша на идолы.

Идолця, ум. ср. отъ идолъ. Малъкъ идолъ.

*Идолъ, с. м. Гр. Чловѣцскый или другъ икакъкъвъ образъ, направенъ отъ камъкъ или отъ друго иѣчто, та го иматъ за богъ и му ся кланатъ като на богъ; лъжевенъ богъ; идолъ, кумиръ, иступакъ.

Идж, ешь, ииѣль (да дѣйдъ), гл. ср.

1) Кога ирѣмичувамъ отъ едно мѣсто на друго, на оныя, что сж тамъ, одѣто трѣгамъ, казвамъ: *отхождамъ, отивамъ,* и ти казвать за мене: *отхожда, отива,* а на оныя, камъ конто врьвкъ, казвамъ; *идж,* и ти казвать за мене: *иде;* грядъ; иди, ити (по отношенію къ тому мѣсту, къ которому иѣствие направлено). *Отидъ идешь и кждѣ отивашъ?* — *Идж отъ дома и отивашъ въ църквъ.* *Идж у васъ.* *Иджъ госте.* 2) За всяко иѣчто, что врьви, ако е врьвеше-то му камъ онова мѣсто, на оныхъ странъ. дѣто ся направма, казвамъ: *иде;* иди (по направленію къ тому мѣсту, въ ту сторону, гдѣ мы находимся). *Онаа ладина, что ся види въ море-то, насамъ ли иде, или на другеж странъ отхожда?* *Иджъ облаци отъ изтокъ (отхожда изтокъ).* 3) За водъ: тече, изтича; *о водѣ: течь, вытекатъ, выходить.* *Таа вода, рѣка иде отдалецъ, отъ планиж-тж.* 4) За дъждъ, за снѣгъ: вали, лѣти; *идти (о дождѣ, о снѣгѣ).* *Иде буря, вѣтри; поднимается буря.* *Дъждъ да вали, снѣгъ да иде, зно врьмя да не звациа.*

Боже-ле, вшыиый Господи,
Деять години станахъ,
Какъ свѣдъ въ тѣзи тьминъ,
Надахъ тяжкы снѣгове,
Идяхъ буйни дъждове! *Иѣе.*

5) Доносамся; иди, быть привозиму, быть доставляему. *Црковниа книги въ България иджъ отъ Россия.* *Отъ вѣтрь иде, буря го заноси.* 6) Излизамъ, раздавамся; иди, пеходить, раздаваться.

Отидъ иде тоа гласъ? Оиѣйдѣ, отъ иѣчто иде воня, вонѣе, мирше отъ иѣчто; несѣтъ поныю. *Отъ иѣщъ-тж иде топлотъ; несѣтъ телло изъ пѣчи.* *Иде вѣтрь изъ прозорца; несѣтъ въ окно.* 7) За врьмя-то: наскынамъ, настаамъ; пастунать, наставать, приходить. *Иде пролѣтъ, иде лѣто.* *Велидень иде, а Стопанъ безъ гащи.* 8) Дръвкъ мѣсто, простираемъ; иди, занимать мѣсто, простирается. *До едно мѣсто е гора, а отъ горж-тж насамъ, или, отъ горж-тж иштатъкъ иджъ лоза.* *Тоа пжтъ иде отъ единъ край на село-то до другий* 9) Протакамъ, простираемъ, врьшкя; дѣтъся, продолжаться. *Таа работа иде иде цѣлъ мѣсяць.* 10) Врьвкъ сѣдѣ иѣчто, дохожда ми рядъ; слѣдовать. *Слѣдъ тѣвж идемъ нѣс да плацамъ,* нашъ рядъ е да заплатимъ.

Задалися сивни-но вѣтрове,

Задалися мѣсла и прахове,

Но имъ идтъ силны вчулицы. *Иѣе.*

11) Когато ся говори за родство; съмъ, падамся; говорю о родствѣ: доводиться, приходиться. *Той ми иде роднина; онъ миѣ доводится родни.* *Ты му идешь браточидъ; ты ему приходиться двоюроднымъ братомъ.* 12) Прилѣгамъ, ставамъ; быть виору, въ мѣру, приходить, приходиться. *Таа дръва ми иде, иде ми добръ,* става ми; это платѣ миѣ виору. *Тыя обуца не ми иджтъ, не ми ставать; иджтъ ми тѣсны,* тѣсны ми сж; эти башмаки не приходять по моймъ ногамъ, узки. *Тоа ключъ не иде на брава-тж,* не прилѣга, не става; этотъ ключъ не приходится къ замку. 13) Струвамъ, падамся, ставамъ. лѣгамъ, дохождамъ; стоить, обходиться. *Овца-тж съ кунувашето и съ разноска-тж заедно ми иджтъ по тридесать гроша една-та.* 14) Приличамъ, мазамъ, докарвамъ; иди, приличествовать, престаивать. *Черезъ покъ не иде на бѣлы дръвжъ; чѣрныи покъ не идѣтъ къ бѣлому платью.* *Таа прища не иде тужа; эта пословица не идѣтъ сюда.* 15) Имамъ приходъ, печалю отъ иѣчто. *Отъ кжцъ-тж и нивы-тж ми иджтъ тридесать лири на годижъ-тж.* 16) Рѣчь идж ся употрѣбава още въ много случаи въ разумъ на разны други думы, както ся види отъ тыи примѣры: а) Кога ся говори за рядъ: *отъ тоа край азъ идж пръвый, а ты идешь пятый,* азъ съмъ, падамся, пръвый, а ты пятый; съ этого конца я второй, а ты пятый. *Слѣдъ пролѣтъ-тж иде лѣто, а*

слѣдъ лѣто-то иде есен и послѣ зима; за весноу слѣдуетъ лѣто, а за лѣтомъ осень и потомъ зимѣ. б) Кога да ся каже за пѣчто какъ е по тягло, по мѣрж, по количество, по качество, по голѣминж, высочинж, дълбочинж, по връсть и пр. спорядъ другы нѣчта: *тока товаръ иде по-тяжкжъ отъ другий, пѣчто е по-тяжкжъ; этотъ вьюкъ нѣсколькѣ тяжелѣе другѣго. Той иде десять окы повяче, тягли, има десять окы повяче; онъ вѣситъ (вѣсомъ) десять окъ болѣше. Сукно-то иде два аршина широко, има, е два аршина широко; сукно имбеть въ ширину два аршина. Тога слдъ иде по-голѣмжъ отъ вѣдро, бере, зима повяче отъ вѣдро. Рѣзнягъ-тъ иде три аршина, има три аршина. Аршинъ-тъ иде по-голѣмжъ отъ лакъти, е по-голѣмжъ; аршинъ болѣше локтя. Тога сукно иде малко за дрѣвж, не стига, малко е за дрѣвж; иде много, повяче е отъ колкото трѣбва. Тога сукно иде по-дебело, видися да е, пѣколко е по-дебело; это сукно нѣсколькѣ, кажется толще. Тога пжтъ иде по-кжжъ, по-сложенъ, е по-кжжъ, по-сложенъ. Тога конь иде по-хубавъ отъ другий, видися по-хубавъ; эта лошадь кажется красивѣе той. Водата въ рѣкж-тж ми иде до колѣнѣ, достига ми до колѣнѣ; вода въ рѣкѣ миѣ по колѣна. Ты ми идеш до ramo, твой израсть ми е до ramo; ты миѣ (рѣстомъ) по плечѣ. Той иде по-високъ отъ тебе; онъ вѣше тебѣ. Дрѣво-то иде извръжъ стрѣвж-тж, високо е колко стрѣвж-тж. Тога дворъ иде по-широкъ отъ другий, е нѣколко, сочи катѣ по-широкъ; этотъ дворъ нѣсколькѣ, кажется шире другѣго. Азъ идж по-старъ отъ тебе, съмь по-старъ; я старше тебѣ. в) Кога ся говори за положенне-то на нѣгон прѣдмѣты и за разстоянне-то, на което ся намаратъ: *кжца-та иде на изтокъ, глѣда, има лице-то си камъ изтокъ; домъ обращѣнъ лицѣмъ къ востѣку. Ты идешъ грѣбомъ камъ мене, обрыжтъ си грѣбомъ; ты обращѣнъ спиной ко миѣ. Азъ идж отъ дѣсно, а тж идеш отъ лѣво, намирамся, съмь отъ дѣсно; я нахѣжусь съ правой, а ты съ лѣвой стороной. Столж-тж иде при прозореца, близѣ е при прозореца. Витюна иде на югъ отъ Софийж, намирася на югъ; Витюна (горѣ) стойтъ къ югу отъ Софий. Идж на лице, намирамся на таково мѣсто, дѣто да ся видж; находится на видномъ мѣстѣ. Идж на затулж, намирамся на затулено мѣсто. Лоза-та иджтъ отсамъ рѣкж-тж, намиратся, падатся отсамъ рѣкж-тж. Ваше-**

то лозе иде по-далечъ отъ наше-то, е по-далечъ. Тога мѣсто иде на припекж, слѣнце-то може да го пече, да го грѣе. Иде на замжж, на усож, не го хваща слѣнце-то, мрътвечина е. Иде на завѣтж, намирася на закрыто мѣсто, та вѣтъръ-тъ не го закача, не го брули. Иде на прѣвѣй, на отворено мѣсто е, та го брули вѣтъръ-тъ.—Иде, гл безл. Става, струва, быва, чпши си. Иде да му кажеш, че това не е така. Иде ми, кара ми, тѣка ми, повдига ми; менѣ подмывѣеть. Иде ми да го ударж.—Иде ми добръ отъ тога лѣвж, отъ това астие, става ми добръ, принатъ ми е.—Иде ми злѣ, иде ми тяжело, мжчно, става ми, дохожда ми, види ми ся злѣ, тяжело, мжчно.—Иде ми жално, става ми жално, дожалева ми.—Иде ми срамж, иде ми срамоти, иде ми срамотно, срамно, види ми ся, става ми срамно, досрамѣва ми.—Иде ми грѣшно, грѣхота, грѣвж, види ми ся грѣшно, грѣхъ ми е, догрѣшава ми.—Иде ми отъ ржжж, можж, умѣж, знажж какъ да подхванж; удаватся. Иде ми на-прѣвж ржжж, не ми е на прилѣгж, не ми прилѣга да хващамъ, да барамъ лесно.—Не ми иде да казвамъ, да говорж, не ми прилѣга. Тога не иде да ся казва, не бѣва да ся казва, не е за казваше.—Не му иде на гайдж-тж, не е както му по-пѣси, както го нека той.—Иде ми на умж, смѣлювамъ, припомнювамъ си; идѣтъ на умъ, на мысль, въ голову, вспадѣеть на умъ, на мысль. Не ми иде на умж, не можж да си припомнж; не идѣтъ на умъ, въ голову.—Иде ми съмѣнѣне, съмѣвамся, хваща ми шупе; у менѣ раждѣеться, являеться сумѣнѣне.—Иде му на лудостъ, кара го, повдига го на лудостъ.—Иде му да повръца, на повръщане, повдига му ся да блѣва.—Иде на сине, докарва, удра, бие на сине.—Малко му иде! Отговоръ на пытане за нѣкого прави ли нѣчто, което или не трѣбва да прави, или ся мыслѣ, че не може да го прави. Ише ли вино? — Ба! Малко му иде.

Идж, ешь, идѣхъ, ишьелъ, гл. свр. Да отидж; пойти, поѣхать. Идж идж въ църковж; пойду въ цѣрковъ. Идж идж у Стояна да го навѣдж; я побываю у Стояна, навѣщу егѣ. Мыслж да иде въ Цариградъ; джмаю поѣхать въ Царградъ. Иди си дома; ступай домой. — Иди дойди, и така и така, и тжй и тжй, бждѣ-годе, и бѣва го и пе; идѣтъ, годится, не совсѣмъ худо. Тога е иди дойди, а друго-то никакъ не бѣва, не чпши.—Иди му ся падѣй, за чюдеше кога нѣгой е направилъ нѣчто

често, ꙗкоже не по него. — Прощедше неокончательно отъ тоя глаголь, *идохъ*, си употребява само отъ ꙗкоже отъ Българскы. — *Кога дойде Св. Тома, кой дѣ да е, да си иде у дома. Чото дадеши съ свои рѣкъ, тови ще иде за тебе. Ако не щешъ, ти иди къдѣ щешъ. Кога да идеши на крадежъ, сдружиши прѣвъ съ крѣста-та. Прати жаро на водѣ, и ти иди слѣдъ него. Безъ трудъ почивка не иде. Дѣ иде врата, все е покрѣпа. Брѣда за главѣ да иде. Иди му свѣри съ габровъ (връбовъ) свѣржъ (пищаликъ). Иди, маго, за дръва. — Да постигъ, овчарко, че зима. Да иде околосвѣта! Да иде поврага!*

Издивѣше, с. ср. Разносъ, направенъ за ꙗкоже; **издивѣше**. Книга, написана съ **издивѣше** отъ ед-кого-си.

Издивѣхъ, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ **издвѣивамъ**; **издержать**, **изтратить**. — **вѣтѣй**, прич. стр. Изхарченый, разнесеный; **издержанный**, **изтраченный**.

Издвѣивамъ (да **издвѣи**), гл. д. Изхарчювамъ, разнасямъ за ꙗкоже; **издерживать**, **тратить**.

Издвѣиване, с. ср. отъ **издвѣивамъ**.

Иже, с. ср. Названіе на десѣтъ-тъ буквѣ въ Словянскѣ-тъ азбукѣ, **и**.

Ижеши, *междум.* За чюдене, бре!

Ижица, с. ж. 1) Названіе на послѣдѣ-тъ буквѣ въ Словянскѣ-тъ азбукѣ. 2) Така наричатъ и буквѣ **і**, единадѣсѣтъ-тъ въ Словянскѣ-тъ азбукѣ. — *Ижица — крочили ти майка ти ризницъ.*

Изигнѣхъ (да ся), ишь, — илѣя, гл. об. свр. Казвася за овца само въ множествено число: да ся обогнѣтъ всѣчкы-ты. *Овцѣ-ты ся изигнѣхъ.*

Изва, с. ж. 1) Кѣща въ земѣ-тъ, хѣжа, бурдей; землянка. 2) Земникъ, зимникъ, пивница, поница, кѣтъ; **подвѣлъ**, **погребъ**, **въходъ**. 3) Оборъ, ахжръ, дамъ въ земѣ-тъ; **стѣпо** въ землѣ.

Изва, с. ж. Избаване, **избавище**; **избавленіе**. *Изва избавъ отъ това.*

Избавамъ и **избавувамъ**, гл. мѣ-кр. отъ **избавамъ**.

Избавителка, с. ж. Кѣшто избавя или е избавила ꙗкого; **избавительница**.

Избавитель, с. м. Който избавя или е избавилъ ꙗкого; **избавитель**.

Избавище, с. ср. Избавя, **избаване**; **избавленіе**. *Изва за мене избавище.*

Избавѣхъ, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ **избавамъ**. Да **отнемъ**, да **отнимъ**, да **отрѣвъ**; **избавить**, **спасѣти**, **выручить**, **освободить** **вывести**. — **вѣтѣй**, прич. стр. Отнеменный,

отнятый, **отимжтый**, **отрѣванный**; **избавленный**, **спасѣнный**, **вырученный**, **освобожденный**.

Избавнамъ (**избавамъ**, да **избавѣхъ**), гл. д. Отнимамъ, **отнемамъ**, **отнимамъ**, **отрѣвамъ**, **изваждамъ** отъ бѣдѣ, отъ ꙗкакъ-тъ неволѣ; **избавлять**, **спасѣть**, **выручѣть**, **освобождать**, **выводить**. *Избави го отъ смръть. Малка милостивна отъ много бѣдѣ избавя.* — **мѣи**, гл. **взр.** и **стр.** Отнимамея, **отнемам**, **отнимам**, **отрѣвам**, **откъсам**, **отрѣсам**, **избѣгвамъ** отъ бѣдѣ, отъ неволѣ; **избавляться**, **спасѣться**, **освобождаться**, **отвѣзывать**, **отдуваться**. *Избавямся отъ ерѣжи. Кога щемъ ся избави отъ насилницѣ? Умръ, ти ся избави. Кога ся дави, пуца бравѣ-тъ; кога ся избави, вѣкася за топорѣцкѣ-тъ — **вѣтѣй**, прич. стр.*

Избаване, с. ср. отъ **избавамъ**. Избавя, **избавище**, **отнемане**, **отнимане**, **отрѣване**; **избавленіе**.

Избадамъ (да **избодѣ**), гл. д. 1) **Избаждъ**, **избождамъ**. 2) За ученикъ, **подкачѣлъ** да ся учи да шче: **бодѣ** като да **ишѣ**, за да ся научѣ да **дрѣжѣ** **ишѣ-тъ**. *Чиракъ-тъ оше избада.*

Избадане, с. ср. отъ **избадамъ**. **Избаждане**, **избождане**.

Избаждамъ (да **избодѣ**), гл. д. **Избадамъ**, **избождамъ**.

Избаждане, с. ср. отъ **избаждамъ**. **Избадане**, **избождане**.

Избайвамъ и **избайювамъ** (да **избайамъ**), 1) гл. ср. **Сврѣшамъ** да **багамъ**. 2) гл. д. Съ **багане** **изкарвамъ** ꙗкоже.

Избайкамъ, гл. свр. отъ **избайкамъ**. Да **изцадувамъ**, да **избацамъ**. — **канѣй**, прич. стр.

Избайкамъ и **избайкувамъ** (да **избайкѣ** и да **избайкамъ**), гл. д. **Багамъ**, **бацамъ**, **цадувамъ** **вѣчкы-ты**, **избацамъ**, **изцадувамъ**. — **мѣи**, гл. **вз.** **Багамъ**ся, **бацамъ**ся, **цадувамъ**ся единъ другъ; **избацам**ся, **изцадувам**ся.

Избайкѣхъ, ешь, — илѣ, гл. **ед-кр.** отъ **избайкамъ**. — **ишѣтѣй**, прич. стр.

Избайкѣхъ, ишь, — илѣ, гл. свр. отъ **избайкамъ**. — **ишѣтѣй**, прич. стр.

Избайнамъ (да **избайнѣхъ**), гл. д. **Избайнамъ**, **изкѣнамъ** ꙗкоже въ **тоѣжъ** **водѣ**, въ **банѣ**. — **мѣи**, гл. **взр.** и **стр.** **Избайнам**, **изкѣнам**ся въ **банѣ**, съ **тоѣжъ** **водѣ**.

Речи имѣ да **почекасть**,
Дуръ да с' **изгладамъ** **грѣды-въ**,
Дуръ да си въ **банѣ** **избайнамъ**. *Ише.*

Избарабарѣхъ, ишь, — рѣлъ, гл. свр. отъ **избарабарѣвамъ**. Да **изравѣхъ**; **повер-**

стать, сверстать, уравниѣть. — рѣнѣый, прич. стр. Изравненѣый; повѣрстанный, свѣрстанный, уравниѣнный.

Избарабаріавамь (да избарабаріѣ), гл. д. Правѣ, докарвамь двѣ или повяче нѣчта да дойдѣтъ барабарь, да станѣтъ равны на тѣло, на мѣрѣ и проч. или да стоять равно; изравнювамь; верстать, повѣрестывать, свѣрстывать, уравнивать. — мѣся, 1) гл. *взвр.* Ставамь барабарь, изравнюваема; верстать, повѣрестываться, свѣрстываться, уравниваться. 2) гл. стр. Бывамь избарабарепь.

Избарабаріаване, с. ср. отъ избарабаріавамь и избарабаріавамся. Изравнюване.

Избарамь, гл. свр. отъ избарвамь. Да пздѣбѣж.

Избарвамь и избарувамь (да избарамь), гл. д. Дохождамь при нѣкого безъ да мя чюе, безъ да мя усѣти отдалечь и безъ да знае, че идѣ; пздѣбвамь. *Избаравѣж ны госте.*

Избарване и избаруване, с. ср. отъ избарвамь. Издѣбване.

Избаскамь, гл. д. свр. Съ баскане да пздѣбѣж, да насѣбѣж, да нарѣжѣж, да сдробѣж нѣчто; изрубѣть. — сканѣый, прич. стр.; изрубленый.

Избацамь, гл. свр. отъ избѣцвамь. Да пзбакамь, да пзцалувамь.

Избацвамь и избѣцувамь (да избацамь), гл. д. Избаквамь, пзцалувамь. — мѣся, гл. *вз.* Избакваема, пзцалуваема.

Избайовамь (да избаюамь), в. избѣйвамь.

Избаалдіишѣж, ешь, — діисаль, гл. ср. свр. Само къ мн. ч. да баалдіишемь вѣнчѣкы. *Избаалдисавѣж да ся смѣжѣтъ. Избаалдисавѣж отъ горяцииѣж.*

Избайовамь, гл. свр. отъ избѣйвамь и избѣювамь.

Избервамь, гл. мн-кр. отъ избѣрамь.

Изберѣж, ешь, — брѣль, гл. свр. отъ избѣрамь; избрѣть, vybrѣть, отобрѣть. **Избрѣнѣый**, прич. стр. 1) Когого или что сѣ избрали; **выбранный**. 2) Отборный, отбраный, по-хубавый, личный; **избранный**, отборный, **выборный**. *Избрани люде.* 3) Останѣлый по-долень, като сѣ избрало по-добро-то. *Избрама стока*, етока останѣла долина слѣдъ като избрали отъ неж по-добрѣ-тѣж.

Избѣвамь (да избѣж), гл. д. 1) Сврѣшнамь биеие-то на нѣчто. *Избѣжѣж паринѣж-тѣж.* 2) Бивамь всичѣкы-ты; перебивать всѣхъ. *Като подкачи да бие на рядѣж, доклѣ не избие всичѣкы-ты, не остава.* 3) Убивамь, утрѣвамь, изтрѣвамь всичѣкы-ты

или мнозинѣж; **избивать**, перебивать. *Избили ги до одного. Избивѣж много свѣтѣж.*

4) Изтрошавамь, изпочювамь; перебивать, переламывать. *Избилѣж всичѣкы-ты сѣждовѣж.* 5) Съ биеие, съ ударь изкарвамь, изваждамь, изкрѣтывамь; **выбивать**, **вышибать**, **выстѣгивать**, **выхлѣстывать**. *Ударилѣж го, та му избилѣж ѣжѣж. Шлевнѣжѣж го по око-то сѣ прѣтѣжѣж, та му го избилѣж. Клиѣжѣж клина избива.* 6) Съ биеие изтрѣсывамь отъ нѣчто като прахъ, избухвамь; **выколачивать**, **перетрѣхивать**. *Избий дрѣвѣжы-ты отъ праха*, или: *избий праха отъ дрѣвѣжы-ты.* 7) Избутьвамь, избучывамь, набутивамь; **напѣхтывать**. *Отъ вѣдро млѣко избивать еднѣж окѣж масло.* 8) За женѣж: раждамь нѣ на врѣмя, мѣтамь, помѣтывамь, пзтурвамь; **выкѣдывать** недонѣсѣка. *Пѣять роди, еднѣ не избие.* 9) гл. ср. Излизамь, показывамь, побивамь; **выступать**, **осыпѣть**. *Избие го по лице-то потѣж; потѣж выступилѣж у него на лицѣж. Избивѣж го прыцѣкы по чело-то.*

Калина на дворѣж заспала,
Сѣтна ѣж роса избило;
Чюдисѣж, мае младѣж Стопанѣж,
Какво ли да ѣж събуди. *Пѣс.*

— мѣся, 1) гл. *вз.* Единѣж другъ ся биемь, биемамь помеждѣж-си. *Братскѣж дѣвѣжыж, та ся избиежыж.* 2) гл. стр. Бывамь избѣтъ. — *Избивамь си крака-та*, отъ много ходене убивамь си крака-та; **оттѣпывать** себѣ ноги. — *Избий си го изъ ума*, забравѣж го, не дѣй мѣсли за него, оставѣж отъ него, нѣма да го бѣде. — *Избий си го изъ главѣж-тѣж*, избѣтъ си го изъ главѣж-тѣж.

Избѣване, с. ср. отъ избѣвамь.

Избѣнѣый, прич. в. избѣжѣж.

Избѣй-кѣло. Единѣж видѣж игра мижешь; шюшюми-капа.

Избѣрамь (избервамь, да избѣрѣж), гл. д.

1) Измеждѣж много люде или нѣчта зпнамь оногова или онова, что ми ся ревне повяче, или ся види по-сгодно; **избирать**, **выбирать**. *Избирамь си платѣж за дрѣвѣж.* 2) Отдѣламь хубаво отъ нехубаво или нѣчта единѣж строй отъ другъ, отбирамь, прѣбирамь; **выбирать**, отбирѣть, перебирѣть, сортировывать. *Избирамь гнилѣжы-ты круши. Избирамь стокѣж-тѣж да ѣж нарядѣж.* 3) Прѣтрѣсывамь много, прѣбирамь, пробирамь; **быть разборчивымь въ выборѣж**. *Който избира (прѣбира), той прѣмира*; **заберѣшѣж**, **худѣе выберѣшѣж**. — мѣся, гл. стр. 1) Бывамь избранѣж (по 1-то и 2-то знамен.). 2) Избирѣть ми по-хубаво-то, та остава само долне. *Стока-та ся е избрала.* — **ранѣый** прич.

стр.—*Избирамъ время за нѣчто, трѣхъ, чакамъ* сгодпо врѣми; *изпоравливать время.* — *Господь не е избираалъ, а събиралъ.* *Влѣзь въ Циганчеста-та, та си избери по-бѣло.* *Отъ двѣ злины избирай по-малк-к-тж.* *Избира като меккж глила круши.*

Избіранше, с. ср. отъ **избірамъ**; **избирание**, **избрание**.

Избирачъ, с. м. Които избира нѣчто; **выбиратель**. *Господь не е избирачъ, а събирачъ.*

Избиркамъ, гл. д. *свр.* Да изидж, да проидж, да изгонж, да прогонж; **выгнать**, **прогнать**. *Врзалиж камикъ да избиржа гарвана.*

Избиръ, с. м. Изборъ, отборъ, **избирание**; **выборъ**, **выборка**. *Азъ съмъ го избиръ избирала.*

Избирькъ, с. м. Останжло леше отъ нѣчто избрано, **измѣтъ**; **бракъ**.

Избитый, *прич.* в. **избитж**.

Избичвамъ, **избичювамъ** и **избичамъ** (да **избичж**), гл. д. 1) **Свръшамъ** колкото има да ся бичи; **испичивать**. *Избичихъ клады-ты, колкото имаше приготвени.* 2) Съ бичене **изкарвамъ**, **изработвамъ**; **выпичивать**. *Избичвамъ по толкова джеки на деть.*—**жси**, гл. *стр.* **Вывамъ** **избичень**; **испичиваться**, **выпичиваться**.

Избичжъ, *ишь*,—**чиль**, гл. *свр.* отъ **избичвамъ** и **избичамъ**; **испичить**, **выпичить**.—**ченый**, *прич. стр.*; **испиченный**, **выпиченный**.

Избичнямъ, в. **избичвамъ**.

Избитжъ, *ешъ*,—**билъ**, гл. *свр.* отъ **избичвамъ**; **избить**, **перобить**, **переломать**, **выбить**, **вышпбить**, **выколотить**, **перетрихпуть**, **выкинуть**.—**биеный** и **битый**, *прич. стр.*; **побитый**, **избитый**, **перобитый**, **выбитый**.

Изблагославвамъ, гл. д. *свр.* Да **свршж** да **благославямъ**, да **благословж** **вещкы-ты**. *Като закахилъ единъ пжтъ да благослава, не мож да изблагослава.*

Изблагжъ, *ишь*,—**жиль**, гл. д. *свр.* Да **ублагж**, да **облагж**, да **омрьж**, да **оноганж** **вещкы-ты** или **мнозинж**; **оскоромить** **всѣхъ** или **многихъ**.

Избланижъ, *ишь*,—**ниль**, гл. д. *свр.* Да **прѣлжжъ**, да **извадж** отъ **главж** **вещкы-ты** или **мнозинж**; **соблазнить**, **обольстить** **всѣхъ** или **многихъ**.

Избликжъ, *ешъ*,—**лизаль**, гл. *свр.* отъ **изблизвамъ**. Да **излижжъ**.—**запый**, *прич. стр.* **Излизачый**.

Изблизвамъ и **изблизувамъ** (да **изближжъ**), гл. д. **Излизвамъ**.

Изблизване и **изблизуване**, с. ср. отъ **изблизвамъ**. **Излизване**.

Избликнвамъ и **избликнувамъ** (да **избликнжъ**), гл. ср. **Бликамъ** **павънь** отъ **нѣчто**, **бликнамъ** **изеднжжъ** много; **пробиваться**, **прорываться** (о **водѣ** и **жидкости**). *Вода избликнжъ изъ-подъ леда.*

Избликване и **избликнуване**, с. ср. отъ **избликнамъ** и **избликнувамъ**.

Избликнжъ, *ешъ*,—**икжъ**, гл. *свр.* отъ **избликнамъ** и **избликнувамъ**.

Изблѣблвамъ и **изблѣблювамъ** (да **изблѣблжъ**), гл. д. **Казвамъ** нѣчто **изведнжжъ** съ **блѣболеше**. *Изблѣббли нѣчто, из не му разумѣжъ.*

Изблѣблжъ, *ишь*,—**лиль**, гл. *свр.* отъ **изблѣблвамъ**; **пробормотать**.—**леный**, *прич. стр.*

Изблѣшвамъ и **изблѣшювамъ** (да **изблѣшжъ**), гл. д. **Попосквамъ** нѣкого отъ **блѣхы**, **блѣшевжъ**, **блѣшжъ** **вещкы-ты** или **мнозинжъ**.—**мея**, 1) гл. *свр.* **Попосквямся** отъ **блѣхы**. 2) гл. *вз.* **Пощемся** **единъ другъ**.

Изблѣшжъ, *ишь*,—**шилъ**, гл. *свр.* отъ **изблѣшвамъ**.—**шеный**, *прич. стр.*

Изблѣвамъ, гл. *свр.* отъ **изблѣввамъ**. Да **изрыгамъ**; **изблѣвать**, **выблѣвать**.—**ваный**, *прич. стр.* **Изрыганый**; **изблѣваный**, **выблѣваный**.

Изблѣввамъ и **изблѣвювамъ** (да **изблѣввамъ**), гл. д. **Изблѣввамъ**: 1) **Изваждамъ**, **извръгамъ** съ **блѣване**, **изрыгамъ**; **изблѣвывать**, **выблѣвывать**. *Изблѣва всичко, чтото е палъ.* 2) **Изказвамъ** **злож-тж** **си**, **нада** **си** съ **думы**; **изрыгать**, **изблѣвывать** **хулу**, **жельжъ**, **идъ**. *Изблѣва толкова хулы. Каквы не ги изблѣва!*—**мея**, гл. *об.* **Влѣвамъ**, **изрыгвямся**. *Изблѣвася на срѣдъ улиж-тж.*—*Изблѣва си и чирвата*, **блѣва** много.

Изблѣнувамъ, гл. ср. *свр.* Да **изблѣнувамъ**.

Изблѣкнамъ, гл. *свр.* отъ **изблѣкнамъ**. 1) Да **изтропамъ**. 2) Да **изтласкамъ**, да **изрытамъ**, да **изтыкамъ**, да **изкошкамъ**; **вытолкать**, **выпихать**.—**сканый**, *прич. стр.* **Изтласканый**, **изтыканый**, **изрытаный**, **изкошканый**; **вытолканый**.

Изблісквамъ и **избліскувамъ** (да **изблѣскамъ**), гл. д. 1) **Закахамъ** да **блѣскамъ** **изеднжжъ**, **изтропамъ**. 2) **Изтласкамъ**, **изтыкамъ**, **избутвамъ**, **изрытвамъ**, **изкошквамъ**; **вытѣлковать**, **выпихивать**. *Изблѣска го изъ врата-та навънь.*—**мея**, гл. *стр.* 1) **Изтропвямся**. *Изблѣскажъ ся врата-та.* 2) **Изтласквямся**, **изтыквямся** **избутвямся** **изрытвямся**, **изкошквямся**; **вытѣлковаться**.

- брѣчамъ и избрѣчамъ. Да избрѣсижъ; избрѣтитъ.—чепый, прич. стр. Избрѣснатый; избрѣтитый.
- Избрѣчамъ** (да избрѣчижъ), гл. д. Избрѣчамъ.
- Избрѣдувамъ и избрѣдувамъ** (да избрѣдъжъ), гл. д. 1) Изгазамъ. 2) Изходвамъ нѣкое мѣсто или много мѣста; избрѣживать, избрѣживать. *Избрѣдилъ е всичкый святъ.* 3) Съ бродене, съ ходене нахождамъ нѣчто, намирамъ.—мся, гл. стр.
- Избрѣдъжъ**, ишь,—диль, гл. свр. отъ избрѣдувамъ. 1) Да изгазжъ. 2) Да изходжъ; избрѣдѣтъ, избрѣдитъ. 3) Да намѣржъ.—денный, прич. стр.
- Изброиѣжъ**, ишь,—иль, гл. свр. отъ изброиѣвамъ; изчислѣтитъ, насчитѣтъ.—ѣптый, прич. стр.; изчислѣнный, насчитанный.
- Изброиѣвамъ и изброиѣвамъ** (да изброиѣжъ), гл. д. 1) Сврѣшамъ броеше-то на нѣчто, прѣброиavamъ всичкы-ты, брожъ колкото трѣбва; изчислѣтитъ, насчитывать. *Изброиѣжи овця-ты.* 2) Изряждамъ едно слѣдъ друго; изчислѣтитъ. *Добрини-ты му не можжъ ся изброи.*—мся, гл. стр. Бывамъ изброенъ; изчислѣтѣся, насчитываться. *Не ся изброена,* толкова е много.
- Изброиѣваше и изброиѣваше**, с. ср. отъ изброиѣвамъ; изчислѣненіе.
- Избруѣсамся и избруѣсувамся** (да ся избруѣсжъ), гл. об. Изсывается, излизать по лице-то, по снагж-тжъ ми ижичици, прыщичета отъ нѣкаквжъ болестъ, като отъ сыпавица и др.; изпрыщиваеся; дѣлается, выстунаѣтъ сыпи, выметѣтъ, обметѣтъ, окидывать, обкидѣтъ у когѣ. *Азъ ся избрусижъ; у менѣ сдѣлалася сыпь.*
- Избруѣваше и избруѣсуваше**, с. ср. отъ избруѣсамся. Изпрыщиваше.
- Избруѣсжъ** (да ся), ишь,—сился, гл. свр. отъ избруѣсамся. Да ся изпрыщжъ.—сеный, прич. стр.
- Избрѣзамъ**, гл. ср. свр. Да избрѣзамъ, да ся затекжъ нѣбръзо; ноторонѣтѣся.
- Избрѣскамъ**, гл. свр. отъ избрѣскамъ.—сканый, прич. стр.
- Избрѣскамъ и избрѣскувамъ** (да избрѣскамъ), гл. д. 1) Обрѣскамъ всичко. 2) Съ брѣскане избрѣгамъ, изпштамъ вѣтъ, отбрѣскамъ на странжъ.
- Избрѣшвамъ, избрѣшювамъ и избрѣшнамъ** (да избрѣшижъ), гл. д. 1) Изтрынамъ, избрѣсвамъ; нитирѣтъ. *Избрѣши си ржѣтъ-ты, че ти сжъ мжжжъ.* 2) Изтрынамъ, избрѣсвамъ, заличивамъ, отпсвамъ записано; зачѣркивать, исключѣтъ изъ списка.—мся, гл. взвр. и стр. Изтрынамеся, избрѣсвамеся; вытирѣтѣся, зачѣркиваться.
- Избрѣшваше и избрѣшнанше**, с. ср. отъ избрѣшвамъ и избрѣшнамъ. Изтрынаше, избрѣсваше.
- Избрѣшижъ**, ишь,—шилъ, гл. свр. отъ избрѣшнамъ и избрѣшнамъ. 1) Да изтрынжъ, да избрѣсижъ; вѣтереть. 2) Да заличжъ, да затрынжъ, да избрѣсижъ, да отпснжъ зачѣркнутъ.—шешый, прич. стр. 1) Изтрытый, избрѣсанный; вѣтертый. 2) Заличеный, затрытый, избрѣсанный, отпсанный; зачѣркнутый.
- Избрѣшнамъ** (да избрѣшижъ), гл. д. Изтрынамъ.
- Избрѣшнанше**, с. ср. отъ избрѣшнамъ. Избрышнанше.
- Избрѣсывамъ и избрѣсывувамъ** (да избрѣсижъ), гл. д. Избрысывамъ, избрышнамъ.
- Избрѣсываше и избрѣсывуванше**, с. ср. отъ избрѣсывамъ. Избрышваше, избрышнанше.
- Избрѣшнжъ**, ешь,—брысаль, гл. свр. отъ избрѣсывамъ. Да избрѣсижъ.—брысаный, прич. стр. Избрышеный.
- Избрѣболвамъ и избрѣболювамъ** (да избрѣболжъ), гл. д. Избрыбувамъ, избрѣборвамъ.
- Избрѣболѣжъ**, ишь,—лиль, гл. свр. отъ избрѣболвамъ. Да избрѣбрыжъ, да избрѣборжъ.
- Избрѣборвамъ и избрѣборювамъ** (да избрѣборжъ), гл. д. Избрыбувамъ, избрѣболвамъ.
- Избрѣборѣжъ**, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ избрѣборвамъ. Да избрѣбрыжъ, да избрѣболжъ.
- Избрѣбрюнамъ** (да избрѣбрыжъ), гл. д. Побрыбувамъ нѣчто бръзо безъ да ми ся разбере; избрѣболвамъ, избрѣборвамъ; пробормотѣтъ.
- Избрѣбрыжъ**, ешь,—ралъ, гл. свр. отъ избрѣбрюнамъ. Да избрѣболжъ, да избрѣборжъ; пробормотѣтъ, протараторить.
- Избрѣккамъ**, гл. свр. отъ избрѣккамъ.—каный, прич. стр.
- Избрѣккамъ и избрѣккувамъ** (да избрѣккамъ), гл. д. 1) Сврѣшамъ брѣкане-то на нѣчто, что е имало да ся брѣка, сбрыккамъ го всичко-то. 2) Разны нѣчта разбрыккамъ, размѣсамъ. *Избрыка ми стокжъ-ты.* 3) Побрыккамъ, смитамъ, избрѣлавнамъ; перепутывать. *Избрыкажъ ми шичкы-ты.*—мся, гл. стр. Разбрыккамся, побрыккамся, смитамся; перепутываться.
- Избрѣлавижъ**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ избрѣлавидамъ. 1) Да уцанамъ, да умацамъ; испѣкчатъ. 2) Да избрѣккамъ, да побрыккамъ, да смѣтжъ; перепутать.—веный, прич. стр. 1) Уцанный, умацанный; венѣканный. 2) Избрыканный, побрыканный, разбрыканный, смитеный; перепутанный. *Избрылавижъ умъ, побрыкавъ умъ.*

избрѣлавамь (да избрѣлавиж), *г. д. 1*) Направлямь нѣчто нечисто, уцапвамь, умацвамь; испачкивать. 2) Избрѣквамь, побрѣквамь, разбрѣквамь, сметаю, замѣнавамь; перепутывать.—*мся, г. стр. и вззвр.* 1) Уцапваюсь, умацваюсь; испачкиваюсь. 2) Избрѣквася, побрѣквася, разбрѣквася, замѣнавася; перепутываюсь.

избрѣлаване, *г. д.* отъ избрѣлавамь.

избрѣнкамь, *с. ер.* Да побрѣнкамь насѣдѣ, въ вепчко.

избрѣнчѣж, *ишь, — чѣль, г. свр.* отъ избрѣнчѣивамь.

избрѣнчѣивамь (да избрѣнчѣж), *г. ер.* Забрѣнчѣивамь изведѣжъ.

избрѣнж, *ешь, — нѣль, г. свр.* отъ избрѣщамь. Да обрѣнж.—*нѣтѣй, прич. стр.* Обрѣнжѣтѣй.

избрѣнувамь п **избрѣсвамь** (да избрѣснж), *г. д.* Избрѣнчвамь: 1) Обрѣсвамь съвѣсьмь, хубаво; выбрѣивать. *Избрѣснѣжъ си брадж-тж.* 2) Обрѣснувамь мнозинж. *Избрѣснѣжъ съмь отозаранж толкось душъ.* 3) Съ брѣснате изработвамь; **выбрѣивать**.—*мся, г. вззвр.* Избрѣнчвася: 1) Обрѣсвася хубавѣ. 2) За животно, както за конь, за волъ: изглажда ми ся козината. *Коньтъ ся заарани съ ячмыжъ и зе да ся избрѣсва.* 3) *г. стр.*

избрѣснуване п **избрѣсване**, *с. ер.* отъ избрѣснувамь п избрѣсвамь. Избрѣсване.

избрѣснж, *ешь, — нѣль, г. свр.* отъ избрѣснувамь п избрѣсвамь. Да избрѣснж; **выбрѣить**, **набрѣить**.—*натѣй, прич. стр.* Избрѣснѣтѣй, обрѣснатѣй; **выбрѣитѣй**.

избрѣщамь (да избрѣнж), *г. д.* Завивамь нѣчто на другж странж, обрѣщамь.—*мся, г. вззвр.* Завиваюся на другж странж, обрѣщамся, изврѣщамся; **обѣртываться**, **повѣртываться**.

Кого въ срѣдѣ Маринж отиде, Дѣтенце ся назадъ избрѣнж
И си на тѣйна продума. *Иѣс.*

избрѣщане, *с. ер.* отъ избрѣщамь. Обрѣщане.

избрѣщелѣвиж, *ишь, — виль, г. д. свр.* Да пробрѣщелѣвиж, да кажиж нѣчто безъ приликж.

избѣдѣж, *ишь, — диль, г. д. свр.* Да разбудѣж, да събудѣж вепчкы-ты; **разбудѣить** **всѣхъ**, **пересудѣить**.

избѣзвамь п **избѣзувамь** (да избѣзж), *г. д.* Правѣж нѣчто да ся издаде, да изпѣгне, да излѣзе напѣдѣ, да ся изкоруби; **отпучивать**.—*мся, г. вззвр. и стр.* Изпѣквамь, издаваюся, излизамь напѣдѣ, изкорубваюся; **отпучиваться**. *Дуваръ-тъ ся с избѣзилъ.*

избѣзване п **избѣзуване**, *с. ер.* отъ избѣзвамь. Изкорубване.

избѣзж, *ишь, — зиль, г. свр.* отъ избѣзувамь. Да изкорубѣж; **отпучить**.—*зѣтѣй, прич. стр.* Изкорубѣнѣтѣй; **отпученнѣй**.

избѣкнувамь (да избѣкнж), *г. ер.* Избѣхвамь (да избѣхнж).

избѣкнуване, *с. ер.* отъ избѣкнувамь. Избѣхване.

избѣкнж, *ешь, — нѣль, г. свр.* отъ избѣкнувамь. Да избѣхнж.

избѣтамь, *г. д.* отъ избѣтвамь. 1) Да изтѣкамь; **оттѣснѣть**. 2) Да избѣнж, да избѣчкамь; **напѣхтатъ**. 3) Да намѣрж, да набѣтамь. — *танѣй, прич. стр.* 1) Изтѣканѣтѣй; **вытолканнѣй**, **оттѣсненнѣй**. 2) Избѣтѣтѣй, избѣчканѣтѣй; **напѣхтаннѣй**. 3) Намѣренѣтѣй, набаранѣтѣй, набутанѣтѣй.

избѣтвамь п **избѣтувамь** (да избѣтамь), *г. д.* 1) Съ буташе изтѣквамь, измѣтывамь, изкарвамь отиѣйдѣ, изтласѣвамь; **вытѣлживать**, **оттѣснѣть**. *Избѣта го изтѣкжи, изтѣка го, пнѣжди го.* 2) За масло: избѣивамь, избѣчквамь, набѣтывамь; **напѣхтатъ**. *Избѣтамъжъ масло-то.* 3) Нампѣрамь, набѣтывамь, набарывамь. *Избѣта го скрѣтъжъ въ гамбара.* — *мся, г. стр.*

избѣтнувамь (да избѣтнж), *г. ер.* Избѣхтѣвамь.

избѣтнуване, *с. ер.* отъ избѣтнувамь. Избѣхтѣване, избѣтѣване.

избѣтнж, *ешь, — нѣль, г. свр.* отъ избѣтнувамь. Да избѣхтѣж, да избѣтѣж; **передрѣбнуть**.

избѣтѣвамь (да избѣтѣж), *г. ер.* Избѣхтѣвамь, избѣтнувамь.

избѣтѣване, *с. ер.* отъ избѣтѣвамь. Избѣхтѣване, избѣтнуване.

избѣтѣлѣтѣй, *лъ, ла ло, прич. като пр.* Избѣхтѣлѣтѣй.

избѣхамь, *г. д.* отъ избѣхвамь. 1) Да избѣнж, да изтрѣсж; **выколотить**. 2) Да изтрѣснж, да оронж, да изтрѣснж. — *ханѣй, прич. стр.* 1) Изтрѣсенѣтѣй; **выколоченнѣй**. 2) Изтрѣсенѣтѣй, оронѣнѣтѣй, изтрѣсенѣтѣй.

избѣхвамь п **избѣхувамь** (да избѣхамь), *г. д.* 1) Бѣхамь нѣчто за да излѣзе отъ него прахъ-тъ или нечистота-та, избѣивамь, изтрѣсывамь; **выколѣчивать**, **перетрѣхивать**. *Избѣхамъжъ праха отъ дрѣвѣжъ-тж.* 2) Сврѣшамь бѣхаме-то, что е имало да ся бѣха. 3) Изронивамь, оронивамь, изтрѣсывамь зрѣната на нѣчто. *Избѣхамъжъ си кукуруза.* — *мся, г. стр.*

избѣхвамь п **избѣхувамь** (да избѣхнж, избѣхнувамь), *г. ер.* Избѣкнувамь: 1) Излизамь, показывамь, захващамь, бѣкнамь; **вепѣхивать**, **возгарѣваться**. *Избѣхнѣжъ огнь, пожаръ; вепѣхнулъ огонь, пожаръ. Избѣхнѣжъ мѣзва, война; вепѣхнула себра,*

войла. 2) Избухѣвамь.

Избу́хване и **избу́хване**, с. ср. отъ **избу́хвамь**.

Избу́хнувамь, гл. уч. отъ **избу́хнѣж**.

Избу́хнѣж, ешь, — **нѣжъ**, гл. свр. отъ **избу́хвамь**. 1) Да **излѣзж**, да ся **показж**, да ся **захванж**, да **букиж**; **вспѣхнуть**, **возгорѣться**. 2) Да **избухтѣж**.

Избухтѣвамь (да **избухтѣж**), гл. ср. **Закачнамь** **пзведѣжж** да **бухтж**.

Избухтѣвамь (да **избухтѣж** и да **избухтѣж**), гл. ср. **Избухнувамь**, **избухнувамь**, **избухтѣвамь**, **избухвамь**: 1) За **растениа** и **плодовы**: отъ **прѣзрѣване** или отъ **прѣсѣдѣване**, **спарвамь**, **изпрѣхвамь** и **загубвамь** **сочность-тж** си; **дрѣбнуть**. *Рѣпа-та* **вяче** **избухтѣва**; **рѣпа** **начинаеть** **дрѣбнуть**. 2) **Прораствамь**, **пушамь** **листе**, **стволе**, **корень** **безъ** да **сѣмь** **посадежь**. *Зелка-та* **избухтѣ**. 3) **Израствамь** **скоро**; **выбѣгати** (о **растѣнїяхъ**).

Избухтѣване, с. ср. отъ **избухтѣвамь**.

Избухтѣлый, **лъ**, **ла**, **ло**, *прич.* **като** **пр.** 1) Отъ **прѣзрѣване** или **прѣсѣдѣване**, **изпрѣхнѣлый** и **изгубнѣлый** **сочность-тж** си; **бухавый**, **избутѣлый**; **дрѣбный**, **передрѣбный**. *Избухтѣлы* **каблѣжж**; **дрѣблы** **яблоки**. 2) **Порасѣлый**, **избутѣлый**. *Избухтѣла* **зелка**. 3) **Израстѣлый**.

Избухтѣж, ешь, — **тѣлъ**, гл. свр. отъ **избухтѣвамь**. Да **избухтж**, да **избутѣж**; **передрѣбнуть**.

Избухтѣж, **нѣшъ**, — **тѣлъ**, гл. свр. отъ **избухтѣвамь**.

Избу́чкамь, гл. свр. отъ **избу́чквамь**. Да **избутамь**, да **избуж**. — **каный**, *прич.* **стр.** **Избутаный**, **избитый**.

Избу́чквамь и **избу́чкувамь** (да **избу́чквамь**), гл. д. **Избпвамь**, **избутвамь** **масло**; **сбывати** **масло**.

Избу́чкване и **избу́чкуване**, с. ср. отъ **избу́чквамь**.

Избу́шивамь и **избу́шювамь** (да **избу́шнѣж**), гл. д. **Казвамь** **нѣчто** **внѣ** отъ **ряда**, **дѣто** **не** **му** **е** **мѣсто-то**, **дума-та**, **издывамь**, **изтрѣсвамь**; **брыкать**. *Стопанж* **ж** **избуши**, **изтрѣси** **нѣкож** **думж**. *Ама* **го** **избуши!** **выкинулъ** **же** **ты** **штѣку!**

Избу́шиванне и **избу́шюванне**, с. ср. отъ **избу́шивамь**.

Избу́шнѣж, **нѣшъ**, — **нѣшъ**, гл. свр. отъ **избу́шивамь**. Да **издѣнж**, да **изтрѣсж**; **брыкнуть**. — **шеный**, *прич.* **стр.**

Избѣ́брювамь (да **избѣ́брѣж**), гл. д. **Пробѣбрювамь** **нѣчто**, **избѣбрювамь**.

Избѣ́брѣж, ешь, — **ралъ**, гл. свр. отъ **избѣ́брювамь**. Да **избѣбрѣж**.

Избѣ́хтѣж, **нѣшъ**, — **тѣлъ**, гл. д. свр. Да **па-**

блхтж, да **набнж** **всичкы-ты** или **миозинж**; **переколотити** (**всѣхъ**, **многихъ**).

Избы́кѣлаамь (да **избы́кѣлаж**), гл. ср. **Избы́кѣлаамь**, **забы́кѣлаамь**.

Избы́кѣлаж, **нѣшъ**, — **лѣлъ**, гл. свр. отъ **избы́кѣлаамь**.

Избы́стриювамь (да **избы́стриж**), гл. д. **Правыж** **нѣчто** да **стане** **быстро**, да **не** **е** **мѣтно**, да **стане** **насно**; **очищати** **что** отъ **мѣтнѣсти**, **дѣлати** **прозрачнѣлымъ**, **свѣтлымъ**, **освѣтлѣти**. *Както* **си** **мѣтиль** **водж-тж**, **така** **ж** **и** **избы́стривай**. — **жѣя**, гл. **взвѣр**. **Станамь** **быстрѣрь**, **насенъ**; **отстаиваться**, **просвѣтлѣться**. *Вино-то* **ся** **с** **избы́стрило**. *Вода-та*, **доклѣ** **ся** **не** **разбрыка**, **не** **ся** **избы́стрива**.

Избы́стриванне, с. ср. отъ **избы́стриювамь** и **избы́стриюамь**.

Избы́стриж, **нѣшъ**, — **нѣшъ**, гл. свр. отъ **избы́стриювамь**. — **нѣшъ**, *прич.* **стр.**

Избѣ́гамь, гл. свр. отъ **избѣ́гвамь**. Да **побѣгнемъ** **всичкы**.

Избѣ́гамь (**избѣ́гвамь**, да **избѣ́гнѣж**, **избѣ́гнувамь**), гл. ср. 1) **Бѣгамь** отъ **нѣчто**, **глядямь**, **пазжся** да **не** **ся** **напѣсж**, **не** **ми** **ся** **ще** да **го** **врышж**, **та** **глядямь** да **изклинѣж**, **извивамься**; **избѣгати**, **убѣгати**, **уклонѣться**, **устраиваться**, **отклонѣться**, **отвѣртываться**, **отвѣливать**, **отвѣливаться**. *Избѣ́гамь* **прѣпирни**; **избѣгати** **споровъ**, **уклонѣться** отъ **споровъ**. 2) **Глядамь** да **ся** **не** **срѣщамь** **съ** **нѣкого**, **сѣ** **нѣчто**, **бѣгамь** отъ **него**, **страшж**; **обѣгати**. *Избѣ́гамь* **да** **ся** **срѣщнѣж** **съ** **нѣкого**; **набѣгати** **встрѣчи** **съ** **кѣмъ**.

Избѣ́гамь (да **избѣ́гнѣж**, **избѣ́гнувамь**), гл. ср. 1) **Побѣгвамь** отъ **нѣждѣ**; **убѣгати**, **уходѣти**. *Избѣ́гнѣжж* отъ **затворж**, **изъ** **тѣмнѣнѣж-тж**; **убѣжалъ**, **ушѣлъ** **изъ-подъ** **арѣста**, **изъ** **тюрьмы**. 2) **Сѣ** **бѣгане** **ся** **избавямь**, **убѣгвамь**; **спасѣться**, **скрывѣться** **бѣгетвомъ**, **уходѣти**. *Погоннѣж* **нѣ** **хайдунѣ**, **нѣ** **избѣ́гнѣжж**, **та** **не** **можнѣж** **да** **нѣ** **сванжж**. 3) **Само** **въ** **множ.** **число** и **сѣ** **свр.** **в.** **да** **избѣ́гамь**: **побѣгвамь** **всичкы**. *Дружина-та* **ми** **избѣ́гнѣжж**, **та** **останнѣжж** **самж**. *Избѣ́гнѣж* **ми** **ратаи-тж**.

Избѣ́гвамь, гл. **мн-кр.** отъ **избѣ́гамь**.

Избѣ́гнувамь, гл. уч. отъ **избѣ́гнѣж**.

Избѣ́гнѣж, ешь, — **нѣжъ**, гл. свр. 1) Отъ **избѣ́гамь**; **избѣгати**, **избѣгнуть**, **убѣгати**, **уклонѣться**, **устраиваться**, **отклонѣться**. 2) Отъ **избѣ́гвамь**; **убѣгати**, **уйти**; **спасѣсь**.

Избѣ́дѣж, **нѣшъ**, — **дѣлъ**, гл. свр. отъ **избѣ́дѣвамь**. Да **набѣдж**, да **напастж**. — **дѣнтый**, *прич.* **стр.** **Набѣденый**, **напастеный**.

Избѣ́дѣвамь (да **избѣ́дѣж**), гл. д. **Казвамь** **за** **нѣкого**, **че** **е** **направилъ** **нѣчто**, **всето** **той** **не** **е** **сторпѣж**; **набѣдавамь**, **напастивамь**;

взводитъ напръслипу, клепать на когѣ.
Избѣди мя, че му съмь открадижъ овцъ.

Избѣдаване, с. ср. отъ избѣдавамь.

Избѣлвамь и **избѣловамь** (да избѣлж), гл. д. Избѣлнамь.

Избѣлване и **избѣловане** (да избѣлж), гл. д. 1) Обѣлвамь, олуцвамь; вылуццивать, вылуццать. *Избѣлижъ единъ шипикъ орѣха.* 2) Обѣлвамь, олуцвамь всичко-то или много.—*мса, гл. стр.* Обѣлвамея, олуцвамея; вылуцциваться, вылуццаться.

Избѣлване и **избѣловане**, с. ср. отъ избѣлвамь. Обѣлване, олуцване.

Избѣлѣвамь (да избѣлѣж), гл. ср. 1) Ставамь бѣлѣ, побѣлѣвамь; бѣлѣть. 2) За шаровы-ты: пзмѣнавамея, загубвамея, пзпзамь; о краскахъ: лпнйть, бѣжать. *Шарове-ти избѣлѣвать отъ слънце-то; краски отъ солнца лпнйють, бѣгуть. Сукно-то избѣлѣло, шарь-ть му пзбѣлѣло. Избѣлѣва лесно; лпнйчій.*

Избѣлѣване, с. ср. отъ избѣлѣвамь.

Избѣлѣжж, ишь,—жиль, гл. д. ср. Да бѣлѣжж вепчкы-ты или много. *Избѣлѣжжъ овця-тж.*

Избѣлѣтый, ль, ла, ло, прич. като пр. 1) Что е станжъ бѣлѣ, побѣлѣтый; побѣлѣвшій. 2) Что си е пзгубилъ шара, что му е пзлѣзъ шарь-ть; полпнйлый. *Избѣлѣло сукно.*

Избѣлѣж, ешь,—лѣлѣ, гл. ср. отъ избѣлѣвамь. 1) Да побѣлѣж; побѣлѣть. 2) Да ся пзмѣнж, да ся загубж, да пзлѣзж; полпнйть, побѣжать.

Избѣлж, ишь,—лилѣ, гл. ср. отъ избѣлнамь и избѣловамь. Да-направж да стане бѣло, да избѣлѣ; выбѣлнить.—леный, прич. стр.; выбѣленный.

Избѣлж, ишь,—лилѣ, гл. ср. отъ избѣлвамь. Да обѣлж, да олуцж, да пзлуцж; вылуццичь.—леный, прич. стр. Обѣленный, олуцценый, пзлуцценый; вылуцценый.

Избѣлнамь (да избѣлж), гл. д. Избѣлвамь: 1) Правж пѣчто да стане бѣло, да избѣлѣ; выбѣлнвать. *Избѣлижъ платно-то.* 2) Свршнамь бѣлене-то на вепчко, что е имало да ся бѣлп.—*мса, гл. стр.* п *взвр.*; выбѣлнваться.

Избѣлнане, с. ср. отъ избѣлнамь. избѣлване; выбѣлнваніе.

Избѣсвамь и **избѣсувамь** (да избѣсж), гл. д. Обѣсвамь вепчкы-ты или мнознж; перевѣшать.

Дѣпа-та да имъ поробишь,
Поповы да имъ изколпшь,
Владци да имъ пзбѣсишь. *Пѣс.*

Избѣсване и **избѣсуване**, с. ср. отъ избѣсвамь.

Избѣсѣвамь (да избѣсѣж), гл. ср. Ставамь бѣсенѣ, побѣсѣвамь, хваща мя бѣсѣ; бѣсѣться. *Коего куця мя е заламало, все е избѣсѣло.*

Избѣсѣване, с. ср. отъ избѣсѣвамь. Побѣсѣванне.

Избѣсѣжж, ешь,—нѣлѣ, гл. ср. отъ избѣсѣвамь. Да побѣсѣжж; взбѣсѣться.

Избѣсж, ишь,—силѣ, гл. ср. отъ избѣсвамь. Да обѣсж вепчкы-ты или мнознж; перевѣшать.—сеный, прич. стр.; перевѣшанный.

Избѣждамь и **избѣждувамь** (да избѣдж), гл. ср. Избѣждамь.

Избѣдж, ешь,—пжлѣ, гл. ср. отъ избѣждамь и избѣжкдамь. Да оздравѣж, да оздравѣж; выадорѣвѣть.

Избѣжкдамь (да избѣджж), гл. ср. Избѣждавамь, ставамь здравѣ, оздравѣвамь, оздравнвамь, пзцѣлѣвамь; выадорѣвлнвать.

Избѣжданне, с. ср. отъ избѣжкдамь. Оздравѣване; выадорѣвлнваніе.

Извѣденый, пѣ, на, по, 1) прич. стр. в. пзвѣдж. 2) Като пр. а) За чловѣкъ: хитрый, който разбира, ваденый; хитрый, ппнпмающій, знающій. *Извэднжъ чловѣкъ.* б) Пзкусный, майсторекый; съ искусствомъ сдѣланный, мудрѣнный. *Извэднжъ работа.*

Извѣдж, ишь,—дилѣ, гл. ср. отъ пзвѣжкдамь; вѣннуть, достать, вѣклясть, вѣложить, вѣсунуть, снять, вѣвесть, вѣрвать, вѣкопать, вѣрыть, вѣкпнуть, отдѣлѣть, вѣколоть, вѣткнуть, вѣвесть, вѣдумать, вѣмыслить, пзобрѣсть, вѣручпть, вѣнграть, заработать, сппскать, вѣчьсть, вѣпустпть, освободѣть, вѣручпть.—деный, прич. стр. 1) Земеный пзъ пѣчто, отъ пѣйдѣ; вѣпнутый, 2) Пздаденый, подаденый вѣль отъ; вѣсупнутый. 3) Сваленый, спятый; снятый. 4) Пзведеный, пзкараный; вѣведеный. 5) Пзтягленый, пзтрьпжктый; вѣрванпый. 6) Пзкопаный, пзровеный; вѣкопаннпый, вѣрытый. 7) Отдѣленый, отбраный, отгуреный на странж; отдѣленый, вѣкпнутый. 8) Пзрѣтеный, пзбоденый, пзглобеный; вѣколотый, вѣткнутый. 9) Пзмысленый; вѣдуманпый, вѣмысленнпый, пзобрѣтенпый. 10) Пзкараный, добытый, пзработеный, сппчаленый; вѣрученпый, вѣнгранный, заработанный. 11) За чело: сваленый; вѣчтеный.

Извѣжкдамь (да пзвѣдж), г. д. 1) Вадж, ппмамь пзъ пѣчто, отъ пѣйдѣ; ппнпмать, доставать, вѣкляднвать. *Извѣди пѣчто пзъ пазу-ж-тж си. Извѣдижъ дрѣвлъ отъ ковчеза.* 2) Пздавамь, подавамь вѣль отъ; вѣсѣывать. *Извѣдижъ си главж-тж пзъ про-*

зорца; высеунуль голову изъ окнѣ. 3) Изплезвамъ; высобивать. *Извадилъ си языка.* 4) За водж: вадж, чернж, чрышж; черпѣть, выкѣчивать, доставѣть воды. *Извадилъ водж изъ кладенеца.* 5) Свалнамъ, сиемамъ; спижать. *Извадилъ си прѣстена, грѣенж-тж отъ ржжж-тж. Извади юздж-тж на коня.* 6) Извождамъ, изкарвамъ; выводѣть. *Извадилъ коня да го напож.* 7) Вадж, точж, паточвамъ; точѣть. *Извади вино отъ бѣвжж-тж, та ны служи.* 8) Вадж, изтяглювамъ, изтрыгвамъ; вырывать. *Извадилъ си зжбж.* 9) Изконавамъ, изроввамъ; выкѣпывать, вырывать, доставѣть изъ земли. *Извадилъ изъ земжж-тж каменж, иманж.* 10) Вадж, отдѣламъ, отбирямъ, оттурнамъ на странж; отдѣлять, выкѣдывать. *Извади чтою имаше въ стокжж-тж по-долге, та же само субаво-то.* 11) Изврътывамъ, извождамъ, изчевръкывамъ, изглобывамъ; выкѣлывать, вытыкѣать. *Извадилъ му очи-тж.* 12) Изкарвамъ, вадж изъ водж, изъ рѣкж, изъ море, изъ калж; ловѣть, добывѣть изъ воды, изъ грязи. *Паднж въ море-то, та едва го извадилж живж.* 13) Правж нѣчто да ся махне; выводѣть. *Изваждамъ лекета; выводѣть пѣтна.* 14) Пораства ми, излиза ми по снагжж-тж, вадж. *Дѣтя-то извади зжбж.* *Извадилъ пжкжж по лице-то.* 15) Вадж, измысливамъ; выдѣмывать, вымыслѣть, выгѣдывать, изобрѣтѣть. *Кой ли е извадилъ писмо-то?* 16) Изкарвамъ, правж да излѣзе. *Отъ три лакте сукно изваждамъ двѣ дрѣвж.* 17) Направямъ отъ нѣчто останкло, отъ парчетни и пр.; выгѣдывать. *Отъ петеци-тж, отъ парчета-та извади еднж шапкж; выгѣдалъ шапку изъ обрѣзковъ.* 18) Вадж, изкарвамъ, добывамъ, изработывамъ, печалж; выручѣть, выигрывать, зарабатывать. *Съ шивз изваждамъ по пять гроша на день, колко да ся хранж.* 19) Изучвамъ, научвамъ, изкарвамъ, измайсторосвамъ, калж. *Извадилъ е достойнж чираци.* 20) Свалнамъ едно число по-малко отъ друго по-голѣмо; вычитѣть. *Отъ десять да извадимж три, оставаатъ седемъ.* 21) Съ броене, съ мѣрене, съ тяглене или съ смѣтане изкарвамъ, наирамъ колко е. *Броижъ паржж-тж, извадилъ жг пять стотинж гроша. Злѣ мѣришж, затова го изваждаш по-малко. Смѣтахъ по колко ми иджтъ овци-тж, извадилъ жг по двадесять гроша еднж-тж.* 22) Пушамъ отъ затворъ; выпускаъть, освобождѣть. *Извади мя изъ тъмницж.* 23) Избавнамъ, отнимаемъ, отрѣ-

внамъ; излекѣть. *Извадилъ го отъ еднж голѣмж злонж.* 24) Главенгѣй, приставенгѣй отпушамъ, отирацамъ, да си отиде, давамъ му пжкта; отпускатъ, увольнятъ, отрѣшѣть кого отъ должности, откѣзывать кому отъ чего. *Главилъ бѣжж ратѣй, на го извадилъ.* 25) Направнамъ да излѣзе, да остави кжцжж-тж, мѣсто-то, дѣто сѣди или дрѣжи съ киришж, изнжждамъ; выжнѣвѣть, высылѣть. *Иманж кираджжж въ кжци, та жг извадилъ.* 26) Даденжж за нѣчто паржж си зимамъ, изкарвамъ; выручѣть. *Като продадохъ половинжж-тж отъ стокжж-тж, извадилъ си паржжж-тж колкото съмь далъ за целж, а друга-та половина ми останж псчала.* *Извадилъ си вереси-тж. — мѣн, гл. възвр. и стр.* спорядъ знаменованне-то. — денгѣй, прич. стр.—*Изваждамъ думж нѣкому, казвамъ за него нѣчто, което не е направилъ, приказвамъ лоне за него, пушамъ лонж думж; силѣтничать на кого, ославлѣть. — Изваждамъ душжж-тж нѣкому: а) Зимамъ му душжжж-тж, уморивамъ го. б) Вадж му душжжж-тж, досаждамъ му тяжко, мжжж го съ нѣчто. — Изваждамъ зжбы-тж нѣкому, закаривамъ да му направж нѣчто зло. — Изваждамъ имя нѣкому, прокръшамъ му прѣкоръ; давѣть прозвище кому. — Изваждамъ йорнежж отъ нѣчто, направнамъ сжще като него, та да ся гяда и работи по него. — Изваждамъ пожж, сабжж, тягжж пожж, сабжж, изтрыгвамъ го изъ ножницжж-тж, изножвамъ; обнажѣть мечж, саблю. Извади саблж ржждивж, углаши бабж страшливж.—Изваждамъ нѣкого отъ главж, направнамъ го, близжж го, подучвамъ го, подеторвамъ го да стори, да направж нѣчто, дѣто не трѣбова; вскружѣть голову, подетрекаъть, побуждѣть, соблазнѣть. — Изваждамъ нѣкому очи-тж, направнамъ му нѣчто зло. *Похвали го, та му извади очи-тж. Да му направж вѣждж, та му извади очи-тж. — Изваждамъ нѣкому очи-тж съ нѣчто, продавамъ му го за повяче отъ колкото струва.—Изваждамъ нѣкому нѣчто изъ носа: а) Отвръщамъ му за нѣчто, наказывамъ го за нѣчто, правжж го да се разкае; заставалять кѣяться. б) Подказывамъ му до досаждане опова, что му съмь далъ или съмь направилъ за него. — Изваждамъ нѣчто изъ ума си, изъ главжж-тж си: а) Измысливамъ го; выдѣмывать. Това не е истина, той го е извадилъ изъ ума си. б) Забораннамъ, прѣстанамъ да мыслжж за нѣчто, махвамъ го отъ ума си; выкннуть, выбѣть изъ головы. Извади**

го изъ ума си, изъ главж-тж си, пѣма да го бжде.—Изваждамъ пѣчто изъ ржжж, отъ ржжж, продавамъ го, махвамъ го; сбываѣтъ, епукать съ рукъ.—Изваждамъ пѣчто на бѣль свѣтъ, на навѣ, на лице, на мейданъ, пацравямъ да ся види, да ся познае; выводѣтъ наружу, обнаруживать. Извадижъ навѣтъ лжжи-тж му.—Изваждамъ пѣчто на проданъ, на пазаръ, изкарвамъ го да го продавамъ; выставлѣтъ на продажю.—Изваждамъ си хлѣба, изкарвамъ си хлѣба, печалжъ, та ся прѣхраивамъ; добываѣтъ хлѣбъ.—Щжтъ си извадятъ очи-тж, щжтъ ся избѣжтъ, щжтъ ся изтрепжтъ.—Кой ще брыкне въ дупкж-тж да извади змижж-тж? Извадилъ си рижж-тж като чершаринъ. Единъ людъ врьла камжжъ въ кладенець, сто мждри не можтъ да го извадятъ. Извади на слѣпнѣи очи-тж. Хвани слѣпнѣи, та му извади очи-тж. Видѣли у слѣпца едно око, и него искать да му извадятъ. Извади му око-то, че слѣпо пѣ-хубаво. Дай му ножъ, да ти извади очи-тж. Съ добро и очи-тж изваждашъ до вѣку. Извади тж мѣтъ едно-то око, да ти извадж азъ двѣ-тж. Кой ти извади око-то? —Братж ми.—Затова така джбоко.

Извѣждамъ (да изведж), гл. д. в. извѣждамъ.

Извѣждане, с. ср. отъ извѣждамъ.

Извѣждамъ, гл. д. свр. Да уваламъ, да уцанамъ.—мѣся, гл. възвр. и стр. свр. Да ся уваламъ, да ся уцанамъ.—капнѣи, прич. стр. Уваланнѣи, уцананнѣи.

Извалѣвамъ (да ся извалѣж), гл. об. За джждъ, за снѣгъ: 1) Свршвамъ валѣне-то сп. 2) Валжъ тврѣдъ много. Малко джждъ не ся извалѣ и тжж пощр.

Извалѣжъ, ишь,—лѣлжъ, гл. свр. отъ извалѣвамъ и извалѣвамъ. Да изтрыкольж; вѣвалитъ, вѣпрокинутъ. —лѣннѣи, прич. стр. Изтрыколеннѣи; вѣваленнѣи, вѣпрокинутнѣи.

Извалѣжъ (да ся), ишь,—лѣлжя, гл. свр. отъ извалѣвамъ.

Извалѣвамъ (да извалѣж), гл. д. в. извалѣвамъ.

Извалѣванне, с. ср. отъ извалѣвамъ. Извалѣване.

Извалѣвамъ и **извалѣвамъ** (да извалѣж), гл. д. Правжъ да ся прѣвали, та да ся изтрысь изъ пѣчто, изтрыколвамъ; вывалѣвать, выпрокидывать.—мѣся, гл. възвр. Изтрыколваемъ, изтрынаемъ; вывалѣвать ся. Дѣтя-то ся извали изъ люлжж-тж.

Извалѣвамъ, гл. д. свр. 1) Съ валѣше да пацравжъ, да приготвжъ, да наваламъ, да

уваламъ; наваламъ. 2) Да уваламъ, да наваламъ много пѣчто въ брашно или въ друго; перевалѣтъ.—лапнѣи, прич. стр. Извалѣване, с. ср. отъ извалѣвамъ. Извалѣване.

Извѣра, с. ж. Сырене изварено отъ цвика, изварѣкъ, отвара, подвара, хурда, шюмнѣж; творогъ. Намѣри го съ прѣснж изварж. Знае ти Циганинъ, извара ли е за попарж, или попара за изварж.

Извѣрдувамъ и **извѣрдувамъ** (да извѣрдж), гл. д. 1) Съ вардене дочаквамъ пѣкого или пѣчто да дойде или да замине, та да го уловжъ или ударж; подетерегаѣтъ. 2) Съ вардене сполучвамъ пѣчто. Извардилъ сгодно врьмя; выгадалъ удобное время.

Извѣрдуване и **извѣрдуване**, с. ср. отъ извѣрдувамъ.

Извѣрджъ, ишь,—дилъ, 1) гл. свр. отъ извѣрдувамъ; подетеречѣ. 2) гл. д. свр. Да увардж вспжжы-ты. —деннѣи, прич. стр. подетережѣннѣи.

Извѣрница и **извѣрка**, ум. ж. отъ извѣра. Малко извара; творожекъ.

Извѣрничка и **извѣрничца**, ум. ж. отъ извѣрница.

Извѣрчанинъ, с. м. Червякъ въ изварж; червь въ творогѣ. Онъ си е отъ нѣжъ, онъ си е изварчанинъ, отговорилъ Шопъ-тъ, когато му казали, че въ изварж-тж има червякъ.

Извѣрѣкъ, с. м. Извара. Отъ мазъ-тж хаиръ пѣма, та отъ изварѣка ли?

Изварѣжъ, ишь,—риль, гл. свр. отъ изварѣвамъ; выкурить, накурить, вѣсѣдѣтъ, вѣгнать.—рѣннѣи, прич. стр. выкурѣннѣи, накурѣннѣи, вѣсѣженнѣи, вѣгнаннѣи.

Изварѣвамъ (да изварѣж), гл. д. 1) Свршвамъ варѣне-то на вспжко, что имаше да ся вари. Изварилъмж пращитж-тж. 2) Съ варѣне изкарвамъ; выкуривать, накуривать, выежкивать, выгоняѣтъ. Отъ едикъ кацж пращитж изварилъ двѣ вѣдра ракижж.—мѣся, гл. възвр. Увариваемъ. Въ горящжж-тж ся изварилъмж.

Изварѣване, с. ср. отъ изварѣвамъ.

Изварѣкамъ, гл. ср. свр. Да заваривамъ изведжжж.

Извѣювамъ, гл. д. свр. Да изгледамъ дѣтя; вѣпнѣичитъ, вѣпѣстовать. —ваннѣи, прич. стр. Изгледаннѣи, отгледаннѣи; вѣпнѣиченнѣи, вѣпѣстованнѣи.

Извѣдгамъ (извѣдгамъ, да извѣдгжж, извѣдгнувамъ), гл. д. Издгамъ: 1) Повдгамъ нагорѣ; поднимать. Издгамъ го изврьжъ главж-тж си. 2) Правжъ пѣчто да стане високо, извышавамъ; возвышѣтъ,

повышати. 3) Съ дрыниаше изтяглювамъ нагорѣ; издѣргивати. 4) Вдигамъ всичко, качивамъ всичко. *Извдига сждовги-ты на полицж-тж.* 5) Възпиривамъ всичко, извъзпиривамъ. 6) Вдигамъ всички-ты да етапяти, изсъбуждамъ. 7) Съграждамъ, изграждамъ, направямъ. *Извдигиж кжцж, извдигенжжъ видъ.* 8) За цѣнж тж на нѣчто: вдигамъ, качивамъ ж, правыхъ го по-сжжно; о цѣнѣ: повышати, возвышати. 9) Подкарявамъ всички-ты или мнозинж, забирамъ. *Извдигенж всички-ты слягж да му работятж, да гж затвори.* — *Извдигамъ мжгж, прахъ,* вдигамъ мжгж, прахъ. — *Извдигамъ очи,* поглеждамъ нагорѣ. — *мжя,* 1) *гж. възвр.* спорядъ знаменованше-то на рѣчь-тж. 2) Изврѣчамъ навъсоко; взлетати. *Орелъ-тж ся издигенж до облацитж;* орѣлъ взлетѣлъ до облаковъ. *Извдигенжя горѣ въ небеса.* 3) Стож по-горѣ надъ нѣчто; вѣситъ. *Скала-та ся извдига надъ урвж-тж.* 4) *гж. стр.* Бывамъ извдигнжтъ; поднимати, повышати, возвышати.

Издѣгане, *с. ср.* отъ издѣгамъ. Издѣгане; подниманіе, повышеніе, возвышеніе.

Издѣгивамъ, *гж. мж-кр.* отъ издѣгамъ.

Издѣгнувамъ, *гж. уч.* отъ издѣгнж.

Издѣгнж, *ешъ,—нжлъ,* *гж. свр.* отъ извдѣгамъ. Да издѣгнж; поднѣтъ, возвыситъ, повѣситъ, вздѣрнуть. — *нжтъий,* *прич. стр.* Издѣгнжтъий; поднѣтый, возвышенный, повѣшенный, вздѣрнутый.

Изведѣ, *извѣло,* *гж. свр.* отъ извѣжда. Да изнесе, да повесе, да куртулише.

Изведнжжж, *нар.* Изеднжжж: 1) На единъ пжтъ, наведнжжж, заведнжжж, обеднжжж, о единъ нжтъ; однімъ рѣзомъ, рѣзомъ, съ рѣзу, за одінъ пріѣмъ, однімъ пріѣмомъ. *Изведнжжж прѣстче дрьво-то,* съ едно махаше, съ единъ ударъ; рѣзомъ, срѣзу отрубѣлъ дѣрево. *Врѣли сертме-то и изведнжжж улови окж рѣбж.* 2) О прѣвъ пжтъ; съ рѣзу. *Като помѣри съ пуикж-тж, изведнжжж улужи.* 3) Заедно, въ едно врѣмя; однімъ рѣзомъ, вдругъ, вмѣстѣ. *Изведнжжж дойдохъ мнозина.* *Изведнжжж продадохъ и коня и воловы-тж.* 4) Ненадѣино, внеблюдъ, изневѣрешкы, изненадѣино, пенаузда; вдругъ, висзѣпно, печѣино, невзначѣй. *Изведнжжж завалѣ джждъ.* 5) Тога-си чясъ, тутакси, завчясъ, мнгомъ, брѣзо, скоро; рѣзомъ, мнгомъ, дѣхомъ, мѣхомъ. *Изведнжжж отиде и дойдѣ.* *Изкарахъ го на пазаръ и изведнжжж ся разпродаде.*

Изведжъ, *ешъ,—вѣдохъ,—вѣлъ,* *гж. свр.* отъ извѣждамъ; вѣвести, вѣвести. — *дѣнѣий,*

прич. стр.; вѣведенный.

Извѣждамъ (да изведжъ), *гж. д.* Извождамъ. **Извѣждане,** *с. ср.* отъ извѣждамъ. Извождане.

Извезжъ, *ешъ,—вѣзохъ,—вѣзълъ,* *гж. д. свр.*

1) Съ возене да изкарамъ горѣ; *взвести,* *взвезъ.* *Извезохъ гж на планиж-тж.*

2) Съ возеше да изкарамъ, да изнесж отъ нѣидѣ; *вѣвести,* *вѣвеать.* — *зѣнѣий,* *прич. стр.,* *извезѣнный,* *вѣвезенный.*

Извѣхнувамъ, *в.* извѣхнувамъ.

Извехтѣвамъ (да извехтѣжъ), *гж. ср.* Ставамъ ветхъ, увехтѣвамъ; *изветнѣвати,* *обветнѣвати.* *Извехтѣжж ми дрѣвжж-тж.*

Извехтѣване, *с. ср.* отъ извехтѣвамъ.

Извехтѣжъ, *ешъ,—тѣлъ,* *гж. свр.* отъ извехтѣвамъ. Да увехтѣжъ; *изветнѣати,* *обветнѣати.* — *тѣлѣий,* *прич. стр.* Станжлѣий ветхъ, увехтѣлѣий; *изветнѣалѣий,* *обветнѣлѣий.*

Извехтѣжъ, *ишъ,—тѣлъ,* *гж. свр.* отъ извехтѣвамъ. Да увехтжъ; *сдѣлатъ вѣтхимъ.* — *тѣнѣий,* *прич. стр.* Увехтѣпѣий.

Извехтѣивамъ (да извехтѣжъ), *гж. д.* Направямъ нѣчто да стане вехто, увехтѣивамъ; *дѣлатъ вѣтхимъ.* — *мжя,* *гж. стр.* Увехтѣиваемся.

Извехтѣиване, *с. ср.* отъ извехтѣивамъ. Увехтѣиване.

Извѣивамъ (да извѣижъ), *гж. д.* 1) Възвивамъ, изврѣчамъ на еднж или на другж странж; *извивати,* *изгибати,* *сгибати,* *скручивати.* *Изви му ржцѣ-тж назадъ.* *Извива си главж-тж на странж.* *Извижъ му ухото,* *ошнжхъ му,* *дрѣнжхъ му ухото.* 2) Внж нѣчто мовро да ся стигне, та да ся изцѣди вода-та, изтѣпеквамъ изцѣждамъ; *выжимати,* *взжимати.* 3) Правыхъ кржгло, обло, изврѣтѣивамъ, изоблуживамъ; *кружлатъ,* *выкружлатъ,* *вывруглатъ,* *выкруживати.* 4) Поврѣждамъ пѣкой составъ на тѣло, *изкльчивамъ,* *взмѣтамъ,* *пзвихивамъ,* *извѣхивамъ;* *ввлѣмивати,* *вывихати,* *новыхати.* 5) Сви вивамъ, увивамъ, направямъ; *свивати* (гнѣздѣ).

И птичка-та е мѣнижа,
Ала си гнѣздо извива
И си птиченца измѣща. *Пѣс.*

И чюжъ, лябѣ, и виджъ,
Ала не можъ да станж:
Черна ми земля притиска,
Тѣшка ми снага мѣхъ хвацж,
Змиа ми очи извила,
Въ кости ми гнѣздо извила,
Дребнѣи змѣйчета извела. *Пѣс.*

6) Изврѣгамъ на вѣсоко, извѣививамъ. 7) Замахивамъ, извививаемся. *Изви, та го удари по главж-тж.* *Изви му еднж плесницж,* *удари му,* *изврѣтъ му еднж плесницж.* 8)

За гласъ, за пѣсень: врътъ го, та го крышъ. *Славѣ-ти ся надпрѣварятъ кой по-завито, по-часно да пѣе и да извива гласа си.*

Малка мома отговаря:
Пжтець ми е, връвък си го,
Пѣсень ми е, пѣж си ъж,
Глас-ць ми е, извивамъ го. *Пѣс.*

9) *гл. ср.* Отивамъ на другъ стражъ, правъ завой, завивамъ, врътъж, обыкалнамъ, заобыкалнамъ; *крутіться, извиваться, поворачивать.* *Рѣка-та извива на дѣсно.*

10) Завивамъ, та минувамъ отдалечъ, обыкалнамъ, заобыкалнамъ; *колесить.* *Пжтъ-тъ извива, та слиза въ дола.—мѣс, гл. възвр.* 1) Възвивамъ, изврѣщамъ на еднѣ или на другъ стражъ; *изгибаться, вилить, повѣртываться.* *Извивася като змиѣж въ огнь.* 2) Врътъся, обыкалнамъ около; *кружиться.* *Извивася въ воздуха; кружиться въ воздухъ.* 3) Замахвамъ, замахвамся, извивамъ; *замѣхиваться.* *Извися, та го удари.* 4) Изкачвамся на високо, извышавамся; *възвиваться.* *Извися въ сине небо.* 5) Избѣгвамъ, изклинчвамъ изъ нѣчто, да не връшъж нѣчто; *отвѣртываться, отвилывать, отвилываться, отклоняться.* *Изви ми ся изъ ржѣж-тъж.* *Извися, та не плати ничто.* 6) *гл. стр.* по знаменованіе-то на глагола.—*вангій, прич. стр.*

Извиваніе, с. ср. отъ **извивамъ**; *извиваніе, извивъ, изгибаніе, сгибаніе, выжиманіе, изжиманіе.*

Извидѣж, ишь,—дѣлъ, гл. д. свр. Да видѣж всичкы-ты; *осмотрѣть.*

Извинѣж, ишь,—нѣлъ, гл. свр. отъ **извинѣвамъ**; *извинѣть.—пѣнгій, прич. стр.*

Извинѣвамъ (да **извинѣж**), *гл. д.* Глядамъ да оправѣж нѣкого, да нѣма винѣж; *извинѣть.—мѣс, гл. възвр.* Оправамся, махвамъ отъ себе си винѣж-тъж; *извинѣться.*

Извинѣваніе, с. ср. отъ **извинѣвамъ**; *извинѣніе.*

Извѣрамъ (да **изврѣж**), *гл. ср.* 1) За водѣж: излизамъ изъ земѣж-тъж, та текѣж; *быть ключемъ, битъ, вытекать.* *Извѣра вода изъ камѣжъ.*

Дѣва си хрышѣж съсъ конѣ,
Изврѣла вода студена,
Направи три кладенци,
Погуби Грыци прокляты. *Пѣс.*

2) Казвася и за другы нѣчта кога излизать много като гжгло. *Толкова много сж като да извѣратъ отъ нѣидѣ.* 3) Спадамъ, смалавамся, ставамъ по-малкъ, изпаривамся отъ врѣне; *увѣриваться, укипѣть.* *Изврѣж всичка-та вода,* изварися.

Извѣрамъ, гл. д. свр. Да сврѣшъж да въ-вѣрамъ, да въврѣж всичкы-ты.

Извѣраніе, с. ср. отъ **извѣрамъ**; *вытеканіе, выврѣваніе, выкипаніе.*

Извѣренгій, нъ, на, по, и

Извѣрижгій, ть, та, то, пр. Навѣренгій, *напрѣченгій; поднгій*

Изврѣ, с. м. Изворъ; *родникъ, ключъ.*

Тамо има изврѣ водѣж,
Изврѣ водѣж все студенѣж. *Пѣс.*

Изврѣж, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да навѣриж всичкы-ты. *Извѣрижми чашѣж-тъж, изпжхмы ги.*

Извѣскамъ, гл. ср. свр За конѣ: да из-цвилѣж, да извнижъ; *прорѣжъть.*

Извѣто, като с. ср. 1) На платъ, на дрѣхъж изрѣзано накриво; *вѣемка.* 2) Завой, изввой на нѣчто; *извивина, извиллина, кривизна.*

Извѣтѣж (да **ся**), *ишь,—тѣлся, гл. свр.* отъ **извѣтѣвамся**. Да **ся** измѣтѣж, да **ся** изкорубѣж, да **ся** избузѣж; *покоробиться, скоробиться.—тѣнгій, прич. стр.* Измѣтѣжгій, *изкорубенгій, избузенгій; покоробленный, скоробленный.*

Извѣтѣвамся (да **ся** **извѣтѣж**), *гл. об.* Измѣтамся, *изкорубвамся, избузвамся; коробиться.* *Извѣтѣся доска-та.*

Извѣтѣваніе, с. ср. отъ **извѣтѣвамся**.

Извѣхвамъ и извѣхнувамъ (да **извѣхнѣж**), *гл. д.* Измѣствамъ нѣкой оставъ на тѣло, *извѣхвамъ, извивамъ, измѣтамъ, изкльчвамъ; повихать, вывихать, выламывать.* *Извѣхнѣж си ржжж-тъж.—мѣс, гл. възвр. и стр.* Извѣхвамся, *извивамся, измѣтамся, изкльчвамся; повихаться, вывихаться, выламываться.*

Извѣхваніе и извѣхнуваніе, с. ср. отъ **извѣхвамъ**; *вывихнутіе.*

Извѣхнѣж, ешь,—пжлъ, гл. свр. отъ **извѣхвамъ**. Да **извѣхнѣж**, да **извнѣж**, да **измѣтѣж**, да **изкльчѣж**; *повихнуть, вывихнуть, выломить.—пжгій, прич. стр.* Извѣхпжгій, *извѣтгій, изкльчепгій, измѣтѣжгій; повихнутый, вывихнутый, выломанный.*

Извѣсѣж, ишь,—щѣлъ, гл. ср. свр. За конѣ: да изцивилѣж, да **извискамъ**; *прорѣжъть.*

Извѣж, ешь,—вилъ, гл. свр. отъ **извѣивамъ**. 1) Да **възвнѣж**, да **изврнѣж**; *извѣть, изогнуть, согнуть.* 2) Да **изѣтѣскамъ**, да **изцѣдѣж**; *выжаты, изжаты.* 3) Да **изврѣж**, да **изоблѣж**; *выкруглить.* 4) Да **изкльчѣж**, да **измѣтѣж**, да **извнѣж**; *вывихнуть, повыхнуть, выломить.* 5) Да **завнѣж**, да **заобыкожъж**.—**вѣтгій, прич. стр.** 1) **Възвѣтгій**, *изврѣпжгій; извѣтгій, изогнутый, согнутый.* 2) **Изѣтѣскашгій, изцѣденгій; выжаты, из-**

жатый. 3) Извѣренный, изболѣнный; изъкруженный. 4) Направенный като вѣло; вывѣной. *Извѣта стѣла. Извѣтъ сѣвѣннѣкъ.* 5) Извѣченый, извѣхнѣтый, извѣхнѣтый измѣхнѣтый; повѣхнѣтый, вывѣхнѣтый.

Извѣрамы, гл. д. *свр.* Да вѣрамы вѣпчкы-ты.

Извѣбичж, ишь, — чиль, гл. д. *свр.* Да вѣбичж вѣпчкы-ты.

Извѣбѣнж (да ся), ешь, — нжся, гл. об. *свр.* въ мѣ. Да ся вѣбѣнемъ вѣпчкы.

Извѣдѣчж, ишь, — чиль, гл. д. *свр.* Да овладѣчж вѣпчкы-ты.

Извѣлакъ и **излакъ**, с. ж. Справа, съ кохъто вадять, чрѣнять водж, тулумба; насобъ. *Вадж водж съ излакж; качать.*

Извѣасж, ишь, — силь, гл. *свр.* отъ извѣасѣвамъ.

Извѣасѣвамъ (да извѣасж), гл. *свр.* За растенне: нушамъ вѣасъ, рѣсы.

Извѣасѣване, с. *ср.* отъ извѣасѣвамъ.

Извѣасѣсамъ, гл. *свр.* *свр.* Да вѣасѣсамъ вѣпчкы-ты.

Извѣатж, ишь, — тиль, гл. *свр.* За ивѣж: да вѣатимъ вѣпчкы-ты, да изкласж; вѣколоситься.

Извѣачж, ишь, — чиль, гл. *свр.* отъ извѣачнамъ; перемыкать. — ченый, *прим.* *свр.* Изчесаный, увлаченый; перемыканый.

Извѣачнамъ (да извѣачж), гл. д. 1) Влачж много, изчесывамъ; перечѣсывать. 2) Сврѣшывамъ нѣчто да влачж, увлачывамъ вѣпчкото. *Извѣачиж влачж-тж, та почивамъ.* 3) Съ влачеше спечалывамъ, извѣривамъ. *Надеи извѣача по пять гроша.* — мѣя, гл. *свр.*

Извѣачнамъ (да извѣчж), гл. д. в. извѣачнамъ.

Извѣачване, с. *ср.* отъ извѣачнамъ.

Извѣачнамъ и **извѣачнамъ** (да извѣчж) гл. д. Съ мжж, съ вѣчеше извѣасямъ, изквачамъ, извѣтರುವамъ, измѣчнамъ; извѣкаты, вытѣскивать, уносить. *Кога надие чловѣкъ въ море-то, хващася и за змиж, дано го извѣче. Извѣчнамъ горѣ; вѣтѣскивать, вѣзлѣкнѣвать, вѣтѣгнѣвать. Извѣчнамъ изъ водж-тж; вѣчѣлѣвать.* — мѣя, 1) гл. *свр.* Съ мжж, едвамъ, едвамъ излизамъ изъ нѣчто или ся изквачувамъ на нѣчто; вытѣскиваться, вѣтѣскиваться, вѣтѣгнѣваться. *Едвамъ ся извѣчѣ изъ дола, на планиж-тж.* 2) Пوراствамъ на бой, изтѣглювачемъ, ставамъ високи. *Въ сѣмъ годиж ся извѣчѣ коджа мжж.* 3) гл. *свр.* Бывамъ извѣченъ, извѣтರುವамъ, измѣчнамъ; вытѣскиваться, извѣкаться.

Извѣачване, с. *ср.* отъ извѣачнамъ и

извѣчнамъ; извѣкнѣне, вѣвѣлѣкнѣване, вѣтѣскнѣване, вѣтѣскнѣване, вѣзлѣкнѣване, вѣтѣгнѣване.

Извѣчвамъ и **извѣчнѣвамъ** (да извѣчж), гл. *свр.* Ставамъ вѣчѣнъ, овлѣчвамъ; сырѣть, вѣлгнѣуть.

Извѣчване и **извѣчнѣване**, с. *ср.* отъ извѣчвамъ.

Извѣчнѣж, ешь, — наль, гл. *свр.* отъ извѣчвамъ. Да овлѣчж; отсырѣть, отвѣлгнѣуть.

Извѣчкж, вѣчѣшь, — вѣчкхъ, — вѣчкль, гл. *свр.* отъ извѣчнамъ и извѣчнамъ; извѣчѣть, выволочѣть, вытѣскать, вытѣщѣть, вѣтѣкаты, вѣзлѣчѣть, вѣтнѣуть. — вѣчѣчѣный, *прим.* *свр.* Извѣчачнѣтый, измѣчнѣтый; извѣчѣннѣый, вѣволочѣннѣый, вѣтѣсканнѣый, вѣтѣщѣннѣый, вѣтѣщѣннѣый, вѣзлѣчѣннѣый, вѣтнѣннѣый.

Извѣчнѣж (да ся), ешь, — рѣсахся, — рѣсая, гл. об. *свр.* Да ся вѣчнѣнемъ вѣпчкы-ты.

Извѣсж, ешь, — сохъ, — нѣсль, гл. д. *свр.* Да вѣсж вѣпчкы-ты.

Извѣденж, ишь, — ниль, гл. *свр.* отъ извѣденѣвамъ. Да намокрж, да измокрж, да наквасж; намочѣть, измочѣть. — нѣчнѣтый, *прим.* *свр.* Измокреннѣый, намокреннѣый, наквасеннѣый; измѣченнѣый, намѣченнѣый.

Извѣденѣвамъ (да извѣденж), гл. д. Поливамъ съ водж, измокрѣвамъ, намокрѣвамъ, наквасывамъ; измѣчнѣвать, намѣчнѣвать, обливѣть водѣю. — мѣя, гл. *свр.* п *свр.* Измокрѣвачемъ, намокрѣвачемъ, наквасываемъ; измѣчнѣваться, намѣчнѣваться.

Извѣденѣване, с. *ср.* отъ извѣденѣвамъ и извѣденѣвамъ.

Извѣднѣж, с. ж. Който е пратенъ да иска момж за нѣкого, главѣжнѣкъ, годѣжнѣтъ, годѣжнѣкъ, годѣжнѣръ, дворнѣкъ, думалнѣкъ, дѣвоснѣбъ, женнѣхъль, изгяднѣкъ, момаръ, огяднѣкъ, просѣнь, просѣнѣкъ, нрѣдумнѣкъ, сватовнѣкъ, сватъ, своднѣкъ, снѣбнѣкъ, стрѣйнѣкъ; сватъ.

Извѣднѣца, с. ж. Койато е пратѣна да иска момж за нѣкого, главѣжнѣца, годѣжнѣца, годѣжнѣрка, думалнѣца, женнѣца, женнѣла, изгяднѣца, наваджнѣка, огяднѣца, нрѣдумнѣца, сватнѣ, сгодѣнѣца, снѣбнѣца, стрѣйнѣца; свѣха.

Извѣдчѣйка, с. ж. Койато водн хоро.

Извѣдчѣна, с. ж. Който водн хоро, хоро-водѣнь, тапчѣръ.

Изводъ, с. ж. 1) Извѣждане, извѣждане. 2) Что е извѣдено отъ нѣчто, отъ нѣжж, отъ нѣсемо или найдѣно съ нрѣсмѣтанѣне, съ нрѣмыслѣванѣне; извѣчѣнѣне, **выводъ**. — *Оже-тѣлж дѣцѣрж ся на изводъ, далъ жъ вѣтъ,*

не зель зять на приводъ.

Извѣжда (да изведѣ), *гл. безл.* Поноси, износи, изходи, отиѣма, затваря, отрѣва, куртарисва. *Не ми извожда да кажж, не ми поноси.*

Извѣждамъ, извѣждамъ и извѣждамъ (да изведж), *гл. д.* 1) Водж выпъ, изкарвамъ, вадж; **выводить**. *Изведохъ коня изъ котюшницж-тж.* 2) Изкарвамъ, изваждамъ прѣдъ нѣкого, прѣдъ нѣчто; **выводить, приводить**. *Изведохъ нж прѣдъ пашж-тж. Изведохъ го на пазарь, на проданъ, да ся продаде. Изведохъ войската на алай.* 3) Съ водене показвамъ пжтн, изкарвамъ донѣидѣ. *Изведохъ го докрай село, на го оставихъ да врьви самж.* 4) Правж да си пзлѣзе, да си дойде нѣкой, довождамъ. *Изведохъ Стоана на велест.* 5) За пжть: водж, изкарвамъ нѣидѣ; **вести** (о дорогѣ). *Така пжтека извожда горѣ на планиж-тж.* 6) Казвася и за всако нѣчто за неговъна свръшжкъ; **выводить**. *Така работа нѣма да нж изведе на добръ край.* 7) За водж: съ прокопаване вадж или съ кюнци хващамъ ѣж отъ рѣкж или отъ изворъ, та ѣж докарвамъ да тече нѣидѣ; довождамъ. *Изведе новж чешмж.*

Проговори Марко, краљъ великый:
Малко дръвнжхъ, голѣмъ сѣнъ сыувахъ:
Двори ми сж въ пельнж обраскжн,
Прѣдъ порты-ты байракъ ми е побить,
До байрака чешма изведена. *Иѣс.*

8) Вадж, изкарвамъ нѣкому нѣчто, изваждамъ. *Обыча да изважда прѣкорж.* 9) За квачкж, за змшж: жлупвамъ, измжтвамъ; **выводить, высйживать**. *Кокюшка-та е извела пять пилета.*

Змина ми очи изпила,
Въ косы ми гнѣздо извила,
Дребны змийчѣта извела. *Иѣс.*

—**мся**, *гл. стр.* Бывамъ изведенъ; **выводиться**.

Извѣждане, *с. ср.* отъ извѣждамъ.

Извѣзвамъ и извѣзувамъ (да извезж и да извѣзж), *гл. д.* Сврѣшамъ возене-то, съ возене пзпрѣнасамъ вепчкы-ты; **вывозить**.

Извѣзж, ишъ, —**зиль**, *гл. свр.* отъ извѣзвямъ.

Извѣзой, с. м. 1) Дѣто завнѣа пжть, завој, вртопъ, кривулъ; **поворотъ**. 2) Извито на нѣчто, изкривено, кривулъ; **извѣвина, извѣлина, излучина**. *На извои, на завои, съ завои; извѣлистый, извѣлнстый, излучистый.*

Изволѣние, с. ср. Воля, изпшъ; **благословѣние, изволѣние, согласіе**.

Изволѣж, ишъ, —**лиль**, *гл. свр.* отъ **изволивамъ**. Да дамъ волж, да заповѣдамъ; **позволить, согласиться**.

Изволивамъ (да изволиж), *гл. ср.* Давамъ волж, изпшъ, волж, некамъ, заповѣдамъ, допущамъ, пристамамъ; **позволить, давать свое согласіе, соглашаться, давать волю, допускать**. *Изволавате ли да стане това? угодно вамъ? Господарь-тж изволи да стане така.*

Изволиване, *с. ср.* отъ **изволивамъ**. Даване волж, заповѣдане, допущане, пристапане.

Изволивамся (да ся изволиж), *гл. об.* Изпшз ми вонн-та, та не вонѣжъ ваче.

Изволиж (да ся), *ешъ*, —**нѣлся**, *гл. свр.* отъ **изволивамся**.

Изворецъ, ум. м. отъ **изворъ**. Изворчя.

Изворовый, въ, ва, во, пр. Что е отъ изворъ, или на изворъ, изворекый, кладенчевый; **ключевой, родниковый**. *Изворова вода, налѣна отъ изворъ; ключевая, родниковая вода.*

Изворекый, ска, ско, пр. Изворовый.

Изворчецъ, ум. м. и

Изворчя, ум. ср. отъ **изворъ**. Малжъ изворъ, изворецъ, кладенчя; **родничекъ, ключекъ**.

Изворъ, с. м. 1) Мѣсто дѣто извира изъ земж-тж вода, извиръ, впръ, врѣло; **источникъ, родникъ, ключъ, кивень**.

Изворъ вода извирала студена,
Надъ извора шюмка вѣйка зелена. *Иѣс.*

2) Дѣто ся начина рѣка, глава на рѣкж; **вершина, верховье, истокъ рѣки**.

Извоивамъ, гл. д. свр. Съ воюване да спечнаж, да придобьж; **воюя ириобрѣсть**.

Изврапѣсамъ, гл. д. свр. Да врапѣсамъ вепчкы-ты.

Извратеный, нъ, на, но, 1) *прим. стр.* отъ **извратж**. 2) Като *пр.* Разваленый, развратеный, пзпаченый, изхабеный; **испорченый**. *Извратенъ хора.*

Извратж, ишъ, — **тилъ**, отъ **извращамъ**. Да прѣвратж, да катурж, да прѣобрнж; **опрокинуть**. — **теный, прим. стр.** Прѣвратеный, катуреный, прѣврыжтый, прѣобрнжтый; **опрокинутый**.

Изврачювамъ, гл. д. свр. Съ врачюване, да спечнаж, да придобьж; **выворожить**.

Извращамъ (да извратж), *гл. д.* Извръщамъ, прѣвращамъ, прѣвръщамъ, прѣобръщамъ, катурямъ; **опрокидывать**.

Подухж вѣтеръ изъ море.

Та си гемнж изврати. *Иѣс.*

— **мся**, *гл. стр.* и *сввр.* Извръщамся, прѣвръщамся, прѣвращамся, катурямся; **опрокидываться**.

Извръщане, с. ср. отъ извръщамъ и извръщамся. Извръщане, прѣвръщане прѣобрыщане; опрокидываніе.

Извръщвамъ (да извръщѣ), 1) гл. д. Изходямъ отъ единъ край до другій; приходитъ.

Връщѣли сѣж, что сѣж връщѣли,
Извръщѣли горѣ зеленѣж,
Настали ми поле широко. *Пѣс.*

2) гл. ср. Изминувамъ, прѣминувамъ, пѣма виче бой да минува. *Извръщѣж всицѣкы ты воиска.* — *мѣя*, гл. *взѣвр.* Прѣвръщвамся, изотпвамъ, прѣминувамъ. *Извръщѣжся и малко и голѣмо да глѣдате.*

Извръщване, с. ср. отъ извръщвамъ.

Извръщѣж, ишь, — вѣль, гл. *свр.* отъ извръщвамъ. Да изходж.

Извръщѣж, ишь, — вѣль, гл. *свр.* отъ извръщвамъ. Да отвръщѣж, да развръщѣж. — *вѣнтѣй*, *прим.* *свр.* Отвръщѣнтѣй, развръщѣнтѣй.

Извръщѣвамъ и **извръщѣвамъ** (да извръщѣж), гл. д. 1) Нѣчто навръщено на връщѣ изваждамъ, отвръщамъ, развръщамъ. *Извръщѣж гащи-ты.* 2) Издѣвамъ, издѣвамъ. — *мѣя*, 1) гл. *взѣвр.* Самъ ся отвръщѣвамъ, развръщѣвамъ. 3) гл. *свр.* Бывамъ извръщѣнъ, отвръщѣвамся, развръщѣвамся.

Извръщѣване и **извръщѣване**, с. ср. отъ извръщѣвамъ. Отвръщѣване, развръщѣване.

Изврълкаж и **изврълкаж**, гл. д. 1) Сврѣшамъ врѣлаше-то, врѣламъ всицѣкы-ты. 2) Съ врѣлаше изваждамъ навѣтъ; **выбръсывать**, **выкѣдывать**, **извергѣть**. *Изврълкаж смета на кулице-то.* 3) За рѣкѣж, за водѣж: врѣламъ на брѣга, на сухо чтото поскѣ; **выбивѣть**, **выбръсывать**, **выкѣдывать**. *Море-то го изврълкаж на единъ островѣ.* 4) Съ врѣгане измѣтамъ нѣчто да иде нагорѣ, на високо, извышывамъ; **выбръсывать**. *Изврълкаж камѣка изврълкаж крушкѣж.* 5) Изкарвамъ изъ уста-та си нѣчто, рѣгамъ.

Кога клѣпа таа пуста уста,
Дорѣ отъ устѣ огнь изврълюва,
Дорѣ на горѣ листовѣ облива. *Пѣс.*

6) Отдѣламъ отъ стокѣж чтото е нехвѣлно или по-долше, правѣж измѣтъ; **браковѣть**. *Половинѣж-тѣж отъ стокѣж-тѣж му изврълкажи измѣтѣж.* 7) Изоставямъ, махвамъ; **исключѣть**, **выключѣть**, **выкѣдывать**, **извергѣть**, **отбръсывать**, **вытѣснѣть**. 8) Изпущивамъ, изпращивамъ пушкѣж; стрѣлять.

Видѣжх шѣи пѣдаре-то,
Изврълкаж тыкы пушкѣж,
И удрижѣж златны крыла, *Пѣс.*

Изврълкаж, с. ср. отъ изврълкажъ. Изврълкаж; **выбросѣка**. — *Не е за изврълкаж*, не

е за изврълкаж, добро е, струва.

Изврълкажъ, гл. *мѣж-кр.* отъ изврълкажъ.

Изврълкажъ, ешь, — **врѣзалъ**, гл. *свр.* отъ изврълкажъ; **перевѣзѣть**. — **врѣзанѣй**, *прим.* *свр.* Извѣзанѣй; **перевѣзанный**.

Изврълкажъ и **изврълкажъ** (да изврълкажъ), гл. д. Извѣзvamъ: 1) Врѣзvamъ всицѣкы, наврѣзvamъ всицѣкы-ты; **перевѣзывать**. *Изврѣзѣж гѣл, на гѣл затвориѣж.* 2) Сврѣшамъ да врѣзvamъ, доврѣшамъ врѣзване-то.

Ай ти тебе, сестро Ангелино,
Отпущи го платно бабакерно.
Да изврѣжешъ рѣчы отъ ханджары. *Пѣс.*

Изврълкажъ (да изврълкажъ, изврълкажvamъ), гл. ср. Изврълкажъ: 1) Съ врѣкане излизамъ изъ нѣчто; **вылетѣть**, **выпѣрхивать**. *Изврълкажъ птица изъ гнѣздо.* 2) Казвѣся и за друго нѣчто, кога излиза отпѣйдѣ като да врѣка; **вылетѣть**. *Изъ комина изврѣкѣж искрѣ.* *Клинѣж-тѣж изврѣкѣж.*

Самъ-си Стопанъ ся излѣга,
Че ѣ рокаж-тѣж извади,
И Марѣйка ся разврѣтъ,
Че изъ комина изврѣкѣж,
Че на кѣжѣж-тѣж кѣжѣжла. *Пѣс.*

Дума-та не е птица, а като изврѣкѣж, не ся улава. 3) Брѣзо, силно излизамъ, изсѣчамъ; **вылетѣть**. *Изврълкажъ, та ся не видѣж*, отпѣде, излѣзе. 4) Издигамся нагорѣ, врѣкѣжамъ високо; **влетѣть**. *Изврѣкѣжъ орѣжъ въ синѣ небѣ.* 5) Издавамся, изкачамъ, изжѣкѣжамъ, показвамся навѣтъ; **выпучивѣть**, **выпѣрхивѣть**. *Изврѣкѣжъ му корѣж-тѣж като на Циганѣж.* 6) За нѣкож часть на тѣло-то, кога то ся показва прѣзъ съдрѣно на дрѣвѣж-тѣж. *Изврѣкѣжъ му е колѣно-то*, съдрѣлася е дрѣвѣж-та, та изжѣкѣжло колѣно-то му. — *Изврѣкѣжъ му умѣж-тѣж, изврѣкѣжъла му чивѣж-та*, умѣж-тѣж не му е на мѣсто-то, не му е цѣль, хлана му дѣска-та, побрѣкался е. — *Ще му изврѣкѣжъ душа-та*, пѣма трѣпѣжне, не може да потрае.

Изврълкажъ, с. ср. отъ изврълкажъ. Изврълкажъ; **вылетѣніе**, **выпѣрхиваніе**.

Изврълкажvamъ, гл. *уч.* отъ изврълкажъ.

Изврълкажъ, ешь, — **нѣжъ**, гл. *свр.* отъ изврълкажъ и изврълкажъ; **вылетѣть**, **выпѣрхнѣть**, **влетѣть**.

Изврълкажъ, с. ж. Казвѣся въ вѣтъж, съ кожѣто женѣ влѣжѣтъ дѣца, кога гѣ замѣрѣвать съ камѣне: *изврълкажъ врѣла, майѣци ти брѣжѣ въ грѣла!*

Изврълкажvamъ (да изврълкажъ), гл. д. в. изврълкажъ.

Изврълкажъ, ишь, — **лѣль**, гл. *свр.* отъ изврълкажъ и изврълкажъ; **выбросѣть**, **выбросѣть**, **выкинуть**, **извергнѣть**, **выбросѣть**.

иплченый; обвоетреный.

Извѣрховѣтж, ишь,—тиль, *гл. д. свр.* Да извѣтльнж иѣчто съ врьхъ, да навѣрховатж; наполнить вѣрхомъ.—тепый, *прич. свр.* Направеный съ врьхъ, навѣрховатеный.

Извѣрхъ, нар. Высоко напорядъ колкото, доврхъ. *Подерхли го извѣрхъ кжцж-тж*, колкото е висока кжцата. *Израскъ е извѣрхъ товани*, до тована.—*Излѣзло ми е извѣрхъ главж-тж*, дошло ми е, дотяжло ми е, дошло ми е до шпж-тж, повяче не мож да трнж.

Извѣрчѣтж, ишь,—чалъ, *гл. свр.* отъ извѣрчѣтж. Да извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж и да извѣрчѣтж), *гл. свр.* в. извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж, *с. свр.* отъ извѣрчѣтж. Извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж и извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* в. извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж,—шь и—шевъ, шпа, шно, *пр.* Что надшнжува, по-горный, по-майсторскый, по-изкаражый.—*шо*, нар. По-майсторскы, по-извадено, по-изкарано; въ высшей степени. *Направи го извѣрчѣтж. Той го направи два пжти по-извѣрчѣтж.*

Извѣрчѣтж, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ извѣрчѣтж и извѣрчѣтж. Да свѣрчѣтж, да изработж, да заврнж; завершить, исполнить, сдѣлать.—шеный, *прич. свр.* Свршеный, изработеный, завршеный; завершѣнный, исполненый, сдѣланный.

Извѣрчѣтж, ёшь,—врѣхохъ,—врѣхъ, *гл. свр.* отъ извѣрчѣтж. Да извѣрчѣтж, да овѣрчѣтж; измолотить.—шеный, *прич. свр.* Овршеный; измолотеный.

Извѣрчѣтж, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ извѣрчѣтж и извѣрчѣтж. Да извѣрчѣтж, да заврнж; завершить, овершить.—шеный, *прич. свр.* Извѣрчѣтж, завршеный; завершѣнный, овершѣнный.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* Извѣрчѣтж: 1) Свршѣтж да врьхъ, да врьшѣтж, овршѣтж; измолотить. 2) Овршѣтж много, навршѣтж; перемолотить.—*мѣя*, *гл. свр.* Овршѣтж; измолотиваться.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* Правж врьха на иѣчто, правж иѣчто съ врьхъ, извѣрчѣтж, завршѣтж; вершить, завершить, овершѣтж.

Извѣрчѣтж, *с. свр.* отъ извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* Извѣрчѣтж, извѣрчѣтж: 1) Свршѣтж, завршѣтж, изработж иѣчто; овершѣтж, исполнить, оканчиватъ, сдѣлать. 2) Свршѣтж, изработж много иѣчто; передѣлыватъ. *Дисъ съм извѣрчѣтж много ра-*

ботж. 3) Направѣтж иѣчто не както трѣбѣва, или чтото не трѣбѣва, угенцѣтж; подгѣдѣтж. *Кой извѣрчѣтж това?*—*мѣя*, *гл. свр.*

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* 1) Врьчѣтж извѣрчѣтж иѣчто, извѣрчѣтж, извѣрчѣтж. 2) Извѣрчѣтж, завршѣтж; вершить, завершѣтж овершѣтж.

Извѣрчѣтж, *с. свр.* отъ извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д.* Извѣрчѣтж: 1) Прѣвѣрчѣтж, прѣобѣрчѣтж, прѣвѣрчѣтж, извѣрчѣтж, прѣмѣтж; опрокидыватъ. 2) Врьчѣтж, поврьчѣтж, вѣврьчѣтж докрай, венчѣтж. 3) Заврчѣтж, поврьчѣтж на другж странж, извѣрчѣтж, заврчѣтж; повертыватъ, обрацѣтж. 4) Правж да не е както е или както ся разбѣра, промѣнѣтж, измѣнѣтж; переиначиватъ, пережѣнѣтж. *Извѣрчѣтж ми джжж-тж.*—*мѣя*, *гл. свзвр.* 1) Прѣвѣрчѣтж, прѣобѣрчѣтж, прѣмѣтж; извѣрчѣтж, опрокидыватъ. 2) Обѣрчѣтж, извѣрчѣтж; обѣрчѣтж. *Извѣрчѣтж, та му каза . . . , та му заврчѣтж сдж пжсѣнѣтж.* 3) Доходжтж ся, врьчѣтж ся венчѣтж-тж. *Колкото бѣжж отишли, извѣрчѣтжжжж.* 4) Съ сладж джжж, съ хытросъ, майсторскы избѣтж, извѣрчѣтж да не направж иѣчто; отбоирыватъ. 5) *гл. свр.* по знаменованѣтж на глагола.

Извѣрчѣтж, *с. свр.* отъ извѣрчѣтж и извѣрчѣтж. Извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да свѣрчѣтж да врьчѣтж, съ врьченѣ да изкажж венчѣтж-то, да изговорж, да изромонж, да изхоратж.—венчѣтж, *прич. свр.* Изговорѣтж, изромонѣтж, изхоратѣтж.

Извѣрчѣтж, ешь,—врѣзалъ, *гл. д. свр.* Да врьжж венчѣтж-тж.

Извѣрчѣтж, ишь,—нилъ, *гл. свр.* Венчѣтж да врьченѣтж.

Извѣрчѣтж, ишь,—врѣзъ, *гл. свр.* стъ извѣрчѣтж. 1) Да потѣжж. 2) Да спаджж, да ся смажж, да ся изпаржж; выпрѣтж, выкипѣтж.

Извѣрчѣтж, *гл. свр.* Да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж.—*мѣя*, *гл. свзвр.* свр. Казвѣтж за ижнъ: отъ много врьчѣтж да излѣж навѣтж.—*Скоро, че на майкж ти ся извѣрчѣтж пжжж-тж*, казвѣтж иѣкому, кога го вькатъ много, а той не отива или не ся обажда.—*Малжж-тж дѣца* не оставѣтж да врькатъ много, за да не имъ ся извѣрчѣтж пжжж-тж.

Извѣрчѣтж, *гл. свр.* Да заврчѣтж издѣжжж, въ единъ гласъ, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж, да извѣрчѣтж; некрикнуть.

Извѣрчѣтж, ишь,—врьчалъ, *гл. свр.* свр.

Да заврящѣ изведнѣжъ, въ единѣ гласѣ, да извряскамъ, да изврящѣ.

Изврящѣ, ишь, —вряскаль, *гл. ср. свр.* в. извряскамъ.

Изврящѣвамъ, *гл. мн-кр.* отъ изврящѣ.

Извтасамъ, *гл. д. свр.* Да извтасамъ, да втасамъ всичкы-ты, да втасамы всичкы.

Извторо, *нар.* Вторый пѣтъ, цввторно.

Извучѣ, ишь, —чѣаль, *гл. св.* отъ извучѣ-вамъ.

Извучѣвамъ (да извучѣ), *гл. ср.* Изфучавамъ, изхучавамъ силно, изеднѣжъ завучавамъ; забущевать вдругъ (о стихіяхъ).

Извѣдамъ и **извѣждамъ** (да извѣдж), *гл. д.* Навѣдамъ много, разводѣть, распложѣть. *Извѣдили съмъ добѣтъкъ.* —мѣя, *гл. вѣзвр.* Раждамъ много, расплодавамъ, навѣждамъ; разводѣться, распложѣться. *Извѣдили сж ся на свѣта да. . . ,* родили сж ся да . . .

Извѣдж, ишь, —дилъ, *гл. свр.* отъ извѣд-вамъ и извѣждамъ. Да навѣдж; развестѣ, расплодѣть. —денщѣй, *прим. стр.* Навденщѣй.

Извѣждамъ (да извѣдж), *гл. д. в.* извѣд-вамъ.

Извѣждане, *с. ср.* отъ извѣждамъ.

Извѣзправѣ, ишь, —вилъ, *гл. д. свр.* Да вѣзправѣ всичкы-ты.

Извѣнка, *нар.* Извѣнь.

Извѣнѣрнѣй, —рѣнь и —рѣнь, рѣа, рѣо, *пр.* Что е извѣнь мѣрж-тѣ; чрезмѣр-ный. —рѣо, *нар.* Извѣнь мѣрж-тѣ; чрезмѣрно.

Извѣнѣрнѣй, —дѣнь и —дѣнь, дѣа, дѣо, *пр.* Что е извѣнь ряда, что не е въ ряда, както е рядъ; чрезвычайнѣй, необы-чайнѣй. —но, *нар.* Извѣнь ряда; чрез-вычайно, необычайно.

Извѣнѣ, *нар.* Извѣнка: 1) Откамъ вѣншиж-тѣ странѣ, вѣнь, отвѣнь; вѣѣ, извѣѣ, снаружи, отвѣѣ. 2) Отвѣнѣ, вѣншине, на глѣдъ; наружно, по видному. *Извѣнѣ ся глѣда да с добро.* —*Извѣнѣ това*, вѣнь отъ това, освѣнь това; крѣмъ этого. —*Извѣнѣ свѣта*, нѣ за свѣта, нѣ както приличѣ, нѣ както подобава. —*Извѣнѣ мѣрж-тѣ*, по-вяче отъ мѣрж-тѣ, повяче отъ колкото трѣба; чрезмѣрно, непомѣрно. *Извѣнѣ мѣрж-тѣ лотѣ.* —*Извѣнѣ ряда*, нѣ както е рядовно; изъ ряда вонъ.

Извѣоржѣжѣ, ишь, —жѣль, *гл. д. свр.* Да вѣоржѣжѣ всичкы-ты.

Извѣѣдѣ, емъ, —нѣль, *гл. д. свр.* въ мн. Да вѣѣдемъ всичкы.

Извѣнѣсамъ, *гл. ср. свр.* въ мн. Да вѣншасамы всичкы.

Извѣкамъ, *гл. свр.* отъ извѣктамъ. Да

извѣкнѣ; вѣкликать. —канщѣй, *прим. стр.* Повѣканщѣй, позвѣанщѣй, изруканщѣй; вѣкликаннѣй, вѣкликнутѣй, вѣзваннѣй.

Извѣктамъ и **извѣктувамъ** (да извѣктамъ, да извѣкнѣ, извѣктувамъ), 1) *гл. ср.* Надавамъ вѣкъ изеднѣжъ, изруктамъ, изхоктамъ, изгльчавамъ; вскрѣкнѣвать. 2) *гл. д.* Вѣкамъ, кликамъ, зѣвж нѣкого отнѣйдѣ, изруктамъ, повѣктамъ го да ся оба-ди, да дойде; вызывѣть. 3) Казвѣся и на-мѣсто казвѣмъ, поржчѣмъ.

Боана съ гласѣ извѣка:
Дружѣно вѣрна, сговорна,
Брѣмета дрѣва берѣте,
Гольмъ си огнь кладѣте. *Пѣс.*

4) Изхоктамъ, изгльчавамъ, навѣктамъ, красвамъ нѣкому. *Извѣкажъ му, и той мѣкнѣ.* —мѣя, 1) *гл. вѣзвр.* Вѣктамъ колкото си могж, колкото ми гласѣ дрѣжп, провѣктамъ, изруктамъ; вскрѣкнѣвать въ весь голосъ.

Извѣкнѣжѣ младѣй младожѣна:
Такомъ Бога срѣмѣжѣе гидѣ,
Еа застави тѣ срѣмѣжѣ кочнѣж,
Та отвори врата и цѣнжерѣ. *Пѣс.*

2) *гл. стр.* Бывамъ извѣканъ, повѣктамъ-ся, изруктамъ.

Извѣкване и **извѣктуване**, *с. ср.* отъ извѣктамъ.

Извѣктувамъ, *гл. уч.* отъ извѣкнѣжѣ.

Извѣкнѣ, емъ, —нѣль, *гл. св-кр.* отъ из-вѣктамъ. Да вѣкнѣ, да извѣктамъ.

Извѣкомъ, *нар.* 1) Вѣкомъ, съ извѣкване.

2) Съ извѣкване *иху* на краа на нѣнѣн-ты.

Извѣсѣ, ишь, —сѣль, *гл. свр.* отъ извѣ-сѣвамъ. Да извѣсѣжѣ. —сѣнщѣй, *прим. стр.* Извѣсенщѣй.

Извѣсѣвамъ (да извѣсѣжѣ), *гл. д.* Извѣ-сѣвамъ.

Извѣсѣване, *с. ср.* отъ извѣсѣвамъ. Извѣсѣване.

Извѣшѣжѣ, ишь, —шѣль, *гл. свр.* отъ из-шѣвамъ. Да извѣсѣжѣ; возвѣсѣть, вѣвестѣ. —шѣнщѣй, *прим. стр.* Извѣсенщѣй, из-дигнѣжѣтѣй, изнищенщѣй; возвѣшенщѣй, вѣведѣнщѣй.

Извѣшѣвамъ (да извѣшѣжѣ), *гл. д.* Извѣ-сѣвамъ: 1) Правѣ нѣчто да стане вѣсоко, издигамъ, изнишамъ; возвѣшѣть, вѣзводѣть. 2) Врѣгамъ изврѣхъ нѣчто, наспорѣдъ него вѣсоко, изврѣнамъ. *Извѣшѣжѣ дрѣво-то*, врѣлихъ изврѣхъ него, наспорѣдъ него. 3) Извѣывамъ гласѣ, извѣктамъ вѣсоко.

Пропустѣжѣ конѣ хранѣна,
Разшири рѣжѣ ширѣжѣ,
Извѣсѣ гласѣ вѣсокы. *Пѣс.*

—мѣя, *гл. вѣзвр.* Извѣсѣвамъ, издигамъ-ся, изнишамъ; возвѣшѣть, подымѣть-

ся. Орель-тъ ся извѣши въ сине небо; орель поднялся до облаковъ.

Извѣщѣваніе, с. ср. отъ извѣщѣванъ. Извѣщѣваніе.

Извѣж, ешь,—вѣль, гл. ср. свр. Да завѣж изеднѣж; завѣть.

Извѣжамъ (да извѣж), гл. д. 1) Съ вѣжане изчѣствамъ, отвѣжамъ. 2) Отвѣжамъ всичко-то.—*мѣя*, 1) гл. стр. Отвѣжамся. 2) гл. *взвр.* Изгубвамъ си ума, извѣтрѣва ми умъ-тъ, ставамъ като безуменъ, извѣжанъ.

Извѣжане, с. ср. отъ извѣжамъ. Отвѣжане.

Извѣдрювамъ (да извѣдрѣж), гл. д. Извѣдрямъ

Извѣдрюваніе, с. ср. отъ извѣдрювамъ. Извѣдрюваніе.

Извѣдрѣж, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ извѣдрямъ и извѣдрювамъ. Да изяснѣж, да разкарамъ.—*дренгій, прич. стр.* Изясненгій, разкарангій.

Извѣдрямъ и **извѣдрювамъ** (да извѣдрѣж), гл. д. Изяснявамъ, разяснявамъ, правѣж да стане ясно, разкарвамъ.—*мѣя*, гл. *взвр.* Ставамъ вѣдро, изяснювамся, разяснювамся, разкарвамся; *вывѣдриваться, выяснивать.* Небо-то, вѣрмя-то ся извѣдри.

Извѣдряніе, с. ср. отъ извѣдрямъ и извѣдрювамъ.

Извѣргнѣй,—рнѣж п—рнѣж, рна, рно, пр. Много вѣргнѣй.

Самъ-си ся Повко обади:
Еа имамъ либа най-вѣрно,
Най-вѣрно, най-извѣрно. *Пѣс.*

Извѣргѣж, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ извѣрѣжамъ.

Извѣрѣжамъ (да извѣрѣж), 1) гл. д. Изваждамъ отъ вѣрѣж, направлямъ нѣкого да не вѣрва. *Отъ вѣрмя-то извѣрили народа*, направляли го да не вѣрва. 2) гл. ср. Промѣнявамъ, оставамъ вѣрѣж-тъ си.

Царь-нѣ си ѿ думѣж думаше:
Млада ми хубава Христанко,
Вѣрѣж-нѣ ли ще си извѣришь,
Или главѣж-нѣ ще си дадешъ? *Пѣс.*

— мѣя, гл. *взвр.* Изгубвамъ вѣрѣж, не ми вѣрвать, пѣмамъ вѣрѣж, не съмъ за вѣрѣж; извѣриваться.

Извѣриваніе, с. ср. отъ извѣрѣжамъ и извѣриваться.

Извѣстие, с. ср. Обадено, навено за нѣчто, извѣсть, хаберь; извѣстіе, вѣсть. *Пригѣж извѣстие. Проводѣж извѣстие. Пмамъ извѣстие за нѣчто*, обадено ми е, навено ми е за него, знаѣж го.

Извѣстнѣй,—стѣнъ п—стенъ, стна, стно, пр. 1) Който ся знае, когото знаѣтъ, познатѣй, прочютѣй, окликванъ; **извѣстный**. 2) Който има извѣстие, който знае; **знаю-**

нѣй. Азъ съмъ извѣстенъ за това, знаѣж го; я объ ѣтомъ извѣстель.—**стно**, нар. Познато, знаѣно. *Извѣстие е*, знаеся, познато е; **извѣстно**, знаемо, **вѣдомо**.

Извѣсть, с. ж. 1) Извѣстие, хаберь; **извѣстіе**, **вѣсть**. 2) Заповѣдъ; **указъ**.

Отъ царя извѣсть е дошла:
Кой има стѣна да прати,
Кой пѣма, самъ-си да дойде. *Пѣс.*

Извѣстѣж, ишь,—тилъ, гл. свр. отъ извѣстѣжамъ. Да обадж, да явѣж; **извѣстѣтъ**, **увѣдомитъ**, **объявитъ**. — **стѣнгій, прич. стр.** извѣщѣнный.

Извѣстѣвамъ и **извѣстѣванъ** (да извѣстѣж), гл. д. Пращамъ извѣстие, навѣжамъ, обаждамъ; **извѣщѣтъ**, **увѣдомлѣтъ**, **объявлѣтъ**. *Не мож да тя извѣстѣж, така ли е*, не мож да ти кажѣж, не знаѣж.—*мѣя*, гл. стр. Бывамъ извѣстѣнъ.

Извѣстѣваніе, с. ср. отъ извѣстѣжамъ; **извѣщѣніе**.

Извѣсѣж, ишь,—силъ, гл. д. свр. Да навѣсѣж всички-тъ, да извѣшамъ, да изнакачѣж.

Извѣтрѣжамъ (да извѣтрѣж), гл. ср. 1) Ставамъ на парѣж, на вѣтрѣж, та ся изгубвамъ, изпаривамся, вѣтрѣж; **вѣтрѣтъ**, испарѣтъся, улѣтучиваться. *Вода-та извѣтрѣж*, изпарѣся. *Спиртъ-тъ извѣтрѣва*; спиртъ летучій, улѣтучивается. 2) Отъ много стоаніе незахлупѣж развалиамся, изгубвамъ си силѣж-тъ, вкуса; **настаниваться**, **выстаниваться**. *Вино-то извѣтрѣло*; вино выстойлось. 3) Изгубвамъ си дѣха, измиривамся; **выдыхаться**. 4) **Прѣчѣствамся**, **провѣтривамся**. *Остави врата-та отворѣж да поизвѣтрѣс*. 5) Изгубвамся, **липѣвамъ**, пѣма мя. *Сега бѣис тѣка, кждѣ извѣтрѣж, не знаѣж. Оттѣж нѣчто е извѣтрѣло*, изгублося е, земено е.—*мѣя*, гл. *взвр.* За въздуха: **прѣчѣствамся**, **провѣтривамся**; **провѣтриваться**. — *Извѣтрѣлъ му умъ-тъ*, **подивѣлъ**, **полудѣлъ**.

Извѣтрѣваніе, с. ср. отъ **Извѣтрѣжамъ**.

Извѣтрѣлѣй, лъ, ла, ло, като пр. 1) Станѣлѣй на парѣж, изпарѣся. 2) Измирѣлѣй; **вѣдохлѣй**, **выстойлѣй**, **изстойлѣй**.

Извѣтрѣж, ешь,—рѣль, гл. свр. отъ извѣтрѣжамъ. Да ся измирѣж; **вывѣтрѣтъся**, **испарѣтъся**, **изстойтъся**, **вѣдохнутѣся**.

Извѣтъ, с. м. 1) Измыслѣна причина, изговоръ; **предлѣж**. 2) Кога извѣсти нѣкой за нѣкакѣж накость, за нѣчто; **извѣтъ**, **донѣсъ**.

Извѣшамъ, гл. д. свр. Да навѣшамъ всички-тъ, да вѣсѣж, да изнакачѣж.

Извѣщѣж (да са), ишь,—чилъ, гл. свр. отъ извѣщѣжамся

Извѣщѣжамся (да ся извѣщѣж), гл. об

Ставамь вѣщницъ, прѣборьняма на вѣщницъ. *Вси-ты бабы, что бѣж измрѣли, ся были извѣщичили.*

Извѣжъ, ешь, — вѣзаль, *гл. свр.* отъ извѣ-
вамь. — вѣзаль, *прич. стр.* Отвѣзаль.

Извѣзаль, нь, на, по, като *пр.* Подивѣзль, бльеззль, глупавль, смахзль.

Извѣтрѣ, нар. 1) Отъ-въ нѣчто, извѣдѣ, отвѣтрѣ; изнутрь, извѣтрѣ. *Извѣтрѣ ничто ся не види; изнутрь ничего не видно. Кале-то ся извѣтрѣ прѣдава.* 2) Отъ вѣтрѣшиж-тж стражъ, отвѣтрѣ; внутри. *Извѣж бѣло, извѣтрѣ червено; спаружа бѣлое, внутри красное. — Едс го нѣчто извѣтрѣ, има нѣчто, цѣкажж мысль да го мжчи.*

Извѣтрѣшиный, — шень и — шень, шна, шне, *пр.* Что е пзвѣтрѣ, что ся намира вѣтрѣ въ нѣчто, вѣтрѣшиный; внутреней.

Извѣжцѣ, ньш, — щзаль, *гл. ср.* Извѣжж да завѣжж.

Извѣжжъ, ешь, — вѣзаль, *гл. свр.* отъ из-
вѣзvamь.

Извѣзvamь и извѣзувamь (да извѣжжъ), *гл. д.* 1) Визvamь вѣщкы-ты, докрай.

Стоа му ся помолила:

Погрѣй, погрѣй насно слънце,

Да извѣжж кошолж-тж,

Кошолж-тж ученижж-тж. *Шце.*

2) Сврѣшvamь да вѣжж. — мся, *гл. стр.* По знаменованне-то на глагола.

Извѣзалль, ль, ла ло, *пр.* Извѣхжзль, повяззль, завяззль, увяззль; вѣ-
зль, извѣзль, повѣзль. *Ис извѣзалль, зеленль; свѣжль.*

Извѣзvamь и извѣзувamь (да извѣжжъ), *гл. ср.* Извѣзvamь, извѣзувamь: 1) За-
визvamь, повязvamь, увязvamь съвѣжъ; извѣдѣть, повидѣть, увидѣть. 2) за чло-
вѣка: посьрпувamь.

Извѣзваше и извѣзуваше, *с. ср.* отъ из-
вѣзvamь. Извѣзваше, извѣзуваше; увя-
даніе.

Извѣжъ, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ извѣ-
вамь. Да извѣжж, да повѣжж, да завѣжж,
да увѣжж; извѣжнуть, повѣжнуть, увѣжнуть.

Извѣжvamь и извѣжувamь (да извѣжжъ), *гл. ср.* Извѣжvamь.

Извѣжваше и извѣжуваше, *с. ср.* отъ
извѣжvamь. Да извѣжж.

Извѣхжзль, ль, ла, ло, *пр.* Извѣзалль.

Изгáвaмь, *гл. свр.* отъ изгáвaмь. Да из-
гáвaсамь. — банль, *прич. стр.* Изгáвa-
шь.

Изгáвaмь и изгáвувamь (да изгáвaмь,
да изгáжжъ), *гл. д.* Изгáвaсамь.

Изгáвaваше и изгáвуваше, *с. ср.* отъ из-
гáвaмь. Изгáвaваше.

Изгáбнжъ, ешь, — нжль, *гл. ед-кр.* отъ из-
гáбvamь.

Изгáбoсамь, *гл. свр.* отъ изгáбoсамь.
Да изгáбамь, да изгáбнжъ, да изгáвамь, да
измамъ, да излжжжъ, да изигражъ; обдуть.
— санль, *прич. стр.* Изгáбанль, изгá-
ванль, измаменль, излганль, изигра-
нь.

Изгáбoсамь и изгáбoсуvamь (да изгáбo-
самь), *гл. д.* Изгáбvamь, изгáвvamь, измам-
vamь, излгвvamь, изиграvamь; обдувать,
махлѣвать, олетать. *Изгáбoсамж ны въ
тжж работж, изиграж ны. — мся, 1)*
гл. вззвр. Изгáбvamь, изгáвvamь, измам-
vamь, излгвvamь, изиграvamь. 2) *гл. стр.*
Бывамь изгáбoсанъ, изгáбvamь, изгáвvamь.

Изгáбoсаше и изгáбoсуваше, *с. ср.* отъ
изгáбoсамь. Изгáбoсаше, изгáвваше.

Изгáбoснжъ, *с. м.* Който изгáбoсва, мамъ,
лже, лжхъ; обдувало, олетало. *Какъж
е изгáбoснжъ.*

Изгáбoсница, *с. ж.* Която изгáбoсва, мамъ,
лже, лжжа, лжжына.

Изгáбoмь (да изгáбжжъ), *гл. д.* Изгáбvamь.

Изгáвaмь, *гл. свр.* отъ изгáвvamь. Да из-
гáбoсамь. — ванль, *прич. стр.* Изгáбoса-
нь.

Изгáвaмь и изгáвувamь (да изгáвaмь и
да изгáвжжъ), *гл. д.* Изгáбoсамь.

Изгáвaваше и изгáвуваше, *с. ср.* отъ из-
гáвaмь. Изгáбoсаше.

Изгáвжжъ, *гл. ср. свр.* Да излжжъ, да из-
джавжжъ, да пзчавжжъ; гáвжжнуть.

Изгáвнжъ, ешь, — нжль, *гл. ед-кр.* отъ из-
гáвvamь. Да изгáбнжъ, да изгáбoсамь.

Изгáврѣтжъ, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да
гáврѣтжж вѣщкы-ты; опрокинуть всё.

Изгáга, *с. ж.* Горуха, что ся усьца понѣ-
кога, че иде отъ подѣ лжжжжж-тж въ грѣ-
ло-то; глзга, жеговина, жиговина; изгáга,
изжóга, нжжóга.

Изгáгъца, *у. м. ж.* отъ изгáга.

Изгáджъ, ньш, — диль, *гл. свр.* отъ изгáж-
дамь. Да развалжъ, да покваржъ; изгáдить,
испакостить. — денль, *прич. стр.* Раз-
валель, покварель; изгáжжель.

Изгáжждамь (да изгáджъ), *гл. д.* Развалиамъ,
поквариамъ; изгáжжвать. — мся, *гл. стр.*
и *вззвр.* Развалиамь, поквариамь; изгáжж-
ваться.

Изгáжждане, *с. ср.* отъ изгáжждамь. Раз-
валиане, поквариане.

Изгáзvamь и изгáзувamь (да изгáжжъ), *гл.*
д. 1) Съ газеше пзходvamь нѣчто, изброд-
vamь. 2) Излизамъ отдѣто сьмь загазилъ;
выбраться. 3) Измачкvamь, изстжкvamь,
потжкvamь, спозvamь; топтать, потоптать.
Изгазилъ просо-то. Зеле-то е изгазилъ.

И си спуци Иованъ добръ юнакъ,
 Си го хвати за тыкы рамена,
 До колына въ земли го закачи,
 Съ кобылж го подь позь изгази. *Шѣс*

—*мси*, гл. стр. 1) Бывамъ изгазень, измачквямся, потыквямся. 2) Избродвямся, изходвямся. *Отъ много калъ не може да ся изгази.*

Изгáзване и изгáзуване, с. ср. отъ изгáзване.

Изгáзж, *ишь*,—*аиль*, гл. свр. отъ изгáзване. 1) Да избродж, да изходж. 2) Да измачкамъ, да изпотычж; *потоптáть*. —*зеньгый*, *прич. стр.* 1) Изброденгый. 2) Измачкангый, изпотыкангый.

Изгáйтанж, *ишь*,—*ииль*, гл. д. свр. Да гáйтанж венчыкы-ты.

Изгалáтване и изгалáтуване (да изгалáтж), гл. д. Изгалацамъ.

Изгалáтж, *ишь*,—*тиль*, гл. свр. отъ изгалáтване и изгалáтване. Да изхайтж, да изхуйлузж; *извáдять*.—*тенгый*. *прич. стр.* Изхайтенгый, изхуйлузенгый; *извáженный*.

Изгалáцаж и **изгалáтване** (да изгалáтж), гл. д. Научвамъ пѣкого на пѣчто неохвално, пѣчто лоше, галатж, изхайтувамъ, изхуйлузавамъ, онѣравямъ; *извáживать*. *Изгала-ти ми чядо-то*.—*мси*, 1) гл. взгър. Научвамся, навъквямъ на пѣчто лоше, галатж-ся, разваламяся, изхайтувамся, изхуйлузавамся, онѣравямся; *извáживаться*, *пóртить-ся*. 2) Промѣнамъ си вѣрж-тж, потурчвамся, пошетвамся. 3) гл. стр. Бывамъ изгалатень.

Изгалáцаж, с. ср. отъ изгалáцажъ. Изгалатване, изхайтуване, изхуйлузаване; *извáживаніе*.

Изгаи́самъ, гл. д. свр. Да гапосамъ венчыкы-ты, да изкалапнж; *пáлудить*.

Изгáряж, *изгорáивамъ* (да изгорáж),—*риль*, гл. д. 1) Съ огнь или съ друго пѣчто прѣмахвамъ, довршнамъ; *выжигать*, *изжигать*, *сожигать*, *сжигать*, *перезжигать*, *выпáливать*. 2) Упарвамъ, попарвамъ; *обжигать*. *Изгоритъ си прѣста*, *упарихъ го*. 3) За слапж-тж: попарвамъ. *Слана изгори цвѣта на овоцкы-тж*, *послани го*, *услани го*. 4) За пѣчто люто: упарвамъ, попарвамъ. *Чюшка-та была люта*, *та ми изгори уста-та*. 5) Съ пѣчто подадамъ пѣкого, съсынвамъ го. *Хайдути обирници мя изгорихъ*. *Тона заровникъ мя изгори*. 6) За момъж и момж: възбуждамъ страсть съ хубостж-тж си. *Кожто поглядие*, *изгори ж*. *Кожто поглядие*, *изгори го*. 7) Зачерпявамъ, почерпявамъ (съ несполучено женене). *Из-*

горихъ момж-тж, *дѣто ж дадохъ на тона момъж*.—*мси*, 1) гл. взгър. Парвамся, упарвамся, попарвямся. 2) гл. стр. Бывамъ изгорень.—*Изгори единого*, *та посети другеого*, или: *изгори Петра*, *та посети Павла*. *За блъжж-тж губер изгари*. *Духайтс*, *дѣца*, *че азъ си изгорихъ уста-та*. *Кога хвали*, *ще разнали*; *кога кори*, *ще изгори*. *Да мя изгори комка-та!* *Клятва*.

Изгáряж, *изгорáивамъ* (да изгорáж, *изгорѣль*), гл. ср. 1) Довршнамся, изтрѣбвамся отъ огнь; *выгорать*, *выгарать*, *изгарать*, *изгорать*, *перегорать*, *сгарать*. 2) Изѣшавамъ ми си шаръ-тж отъ слънце или отъ друго пѣчто, почерпвамъ; *выгорать*. *Изгорѣ му вратъ-тж отъ слънце-то*, *почерпѣ му*. *Изгорѣ платно-то*, *прѣгорѣ*, *стоа повече на слънце*. 3) За растение: повянвамъ, извянвамъ, попарвамся; *погорать*. *Нива-та изгорѣж отъ сушж*. 4) Казвася за чловѣж, кога не е сполучивъ въ пѣчто, попарвамся. *Изжж за момчя-то*, *че изгорѣ момчя-то*. 5) На шрж: излизамъ съ несполукж.—*Изгорѣлъ съмъ за водж*, *пмамъ жяждж*, *ше ми ся много*, *ожьдѣль съмъ*; *сгарать жяждю*.—*Изгорѣлъ ми е бѣлий джигеръ за него*, *малко мя е гръжжа за него*, *не искамъ да го знаж*.—*Изгорѣло ми е срѣдце-то за пѣчто*, *много ми ся иска*, *отинили ми ся очи-ты по него*. — *Не съмъ изгорѣлъ за пѣго*, *не ми ся иска*, *не го щж*.—*И пѣвникъ-тж ще изгори*, *ала и мѣшкы-тж пѣма да видятъ добро*. *Изгорѣ ти пѣвникъ-тж*, *свето!*—*Азъ одѣвъ го заключихъ*. *Ако не изгори*, *то ще цвъртж*. *Отъ едикъ некрж много кжчи изгаратъ*.

Изгáряне, с. ср. отъ изгáряжъ.

Изгáсване и изгáсване (да изгáсж), гл. ср. Изгашнамъ, изгасивамъ: 1) Прѣставамъ да горж, да тлѣж, угасвамъ, угаспѣвамъ, загасвамъ, загаспѣвамъ; *погасать*, *потухать*. *Огнь-тж изгасиж*. 2) Ослабвамъ, изнемоцavamъ, гасиж, довршнамся, умирамъ; *гáснуть*, *ослабѣвать*.

Изгáсване и изгáсване (да изгасж), гл. д. Изгашнамъ, изгасямъ: 1) Правж да не горж, да не тлѣж, загасavamъ, погасavamъ, угасavamъ; *погашать*, *потушать*. *Изгаси свѣщъ-тж*, *духин ж*; *задуй свѣчу*. 2) За варъ: поливамъ ж съ студенж водж за да смякне, да стане на тѣто, разрудвамъ; *гасить*, *вымáривать известъ*. 3) За болъж: турнамъ и пѣчто тлѣж, да и земе огьна.—*мси*, гл. стр. Бывамъ изгасень, изгашнамся, изгасavamся; *погашаться*, *потушаться*.

Изгасване и **изгасуване**, *с. ср.* отъ **изгасвамъ** и **изгасувамъ**. Изгашане, изгасиване, загасиване; погасение, потушение.

Изгасване и **изгасуване**, *с. ср.* отъ **изгасвамъ** и **изгасувамъ**. Изгашане, изгасиване, загасиване; погасение, потушение.

Изгасивамъ (да изгасивъж), *гл. ср.* Изгасивамъ, изгасивувамъ, изгашивамъ.

Изгасиване, *с. ср.* отъ **изгасивамъ**. Изгасиване, изгасивуване, изгашиване.

Изгасивлгий, *лъ, ла, ло, като пр.* Что не горитъ вяче, изгасивлгий; погасивлгий, потушлгий. — *Изгасивлы очи, изгасивлы очи*, въ които нѣма живость, като умрѣлы, мртвешкы.

Изгасивъж, *ешъ, —нѣлъ, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**. Да изгасивъж, да загасивъж, да угасивъж; погасивнуть, потушнуть.

Изгасивувамъ (да изгасивъж), *гл. ср.* Изгасивамъ, изгасивувамъ.

Изгасивъж, *ешъ, —нжлъ, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**, **изгасивувамъ** и **изгашивамъ**. Да изгасивъж, да угасивъж; погасивнуть, потушнуть.

Изгасивлгий, *лъ, ла, ло, пр.* Изгасивлгий.

Изгасжъ, *ишь, —силь, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**, **изгасивувамъ** и **изгашивамъ**. Да загасжъ, да погасжъ, да угасжъ; погасить, потушить. — *сѣпгий, прич. стр.* Загасенный, погасенный, угасенный; погашенный, потушеный.

Изгасивамъ (да изгасжъ), *гл. д.* Изгасивамъ, изгасивувамъ, изгашивамъ.

Изгасиване, *с. ср.* отъ **изгасивамъ**. Изгасиване, изгасивуване, изгашиване.

Изгашивамъ (да изгасжъ), *гл. д.* Изгасивамъ.

Изгашиване, *с. ср.* отъ **изгашивамъ**. Изгасиване.

Изгвѣцвамъ и **изгвѣцувамъ** (да изгвѣчъж), *гл. д.* Сгвѣцвамъ, разгвѣцвамъ всичко-то, свршнамъ гвѣцане-то.

Изгвѣчъж, *ешъ, —гвѣцалъ, гл. ср.* отъ **изгвѣцвамъ**.

Изглавие, *с. ср.* 1) Възглавие, сглавие, възглавка, възглавница, лгавница, перница, чючка; изголовье, подушка.

Недо ле моме хубава,
Гердано ти е на мене,
Позлатенъ гайтанъ отъ косжъ,
Денъ го поскъ въ пазухъ,
Вечеръ го клавамъ изглавие. *Шѣ*

2) Мѣсто-то въ къщи, дѣто ся наряджати възглавници-ты въ къщжъ. *Съдижлъ е на изглавие-то.*

Изглавѣжъ, *ишь, —вилъ, гл. д. ср.* Да главѣжъ всичгы-ты.

Изглавѣжъ, *ишь, —вилъ, гл. ср.* отъ **изглавямъ**. Да изглавѣжъ, да изгюзджъ. — *вентый, прич. стр.* Изглавенный, изгюзденый.

Изглавямъ (да изглавѣжъ), *гл. д.* Сваламъ, махвамъ оглава на добычя, изглавямъ, изгюздамъ. — *мся, гл. стр.* и *възвр.* Изглавямся, изгюздамся.

Изгладвамъ (да изгладжъ), *гл. д.* Изглаждамъ.

Изгладиване, *с. ср.* отъ **изгладвамъ**. Изгладиване.

Изгладивамъ (да изгладивъжъ), *гл. ср.* 1) Ставамъ гладенъ, огладивамъ; проголодаться, оголодать, чувствовать голодъ. *Лъча като изгладивло куця. Изгладивлъ като пушкжъ. Изгладивло, че послѣ нѣло.* 2) Казвася за земжъ, за мѣсто, когато е останало безъ торъ, не е никакъ торно. *Изгланѣла нива.*

Изгладиване, *с. ср.* отъ **изгладивамъ**.

Изгладивъжъ, *ешъ, —нѣлъ, гл. ср.* отъ **изгладивамъ**. Да огладивъжъ.

Изгладжъ, *ишь, —дилъ, гл. ср.* отъ **изглаждамъ** и **изгладвамъ**. 1) Да изравнѣжъ, да угладжъ; выгладить, выравнить, нагладить, огладить. 2) Да изправѣжъ лѣскаво; выполировать, отполировать, отшлифовать, вылощить. — *денгий, прич. стр.* 1) Пригладеный, угладеный, изравненый; выглаженый, выравненный, наглаженый, оглаженый. 2) Лѣснхтый, излѣскапый; выполированный, отполированный, отшлифованный, вылощенный.

Изгладжъ, *ишь, —дилъ, гл. ср.* отъ **изгладвамъ**; выголодить.

Изгладивамъ (да изгладжъ) *гл. д.* Дръжжъ нѣкого безъ хранжъ, не му давамъ да наде, та да изгладиве; выголаживать.

Изглаждвамъ (да изгладжъ), *гл. д.* Изглаждамъ, изгладувамъ: 1) Нѣчто грацаво, рошнаво, неравно изравнявамъ; выглаживать, выравнивать, наглаживать, оглаживать. 2) Правѣжъ да етапе лѣскаво, лѣщжъ, излѣскамъ; выполировать, полировать, отшлифовывать, лощить. — *мся, 1) гл. възвр.* Изгвѣсамся, обрѣсамся, лѣскамся; выбриваться. 2) *гл. стр.* Бывамъ изгладенъ; выглаживаться, выравниваться.

Изглаждане, *с. ср.* отъ **изглаждвамъ**; выглаживане, выравнивание, полирование.

Изгласжъ, *ишь, —силь, гл. ср.* отъ **изгласивамъ**. Да изгласжъ, да ся изгласжъ, да изгласжъ; вскрикнуть, закричать.

Изгласивамъ (да изгласжъ), *гл. д.* Изгласивамъ съ высюгъ гласъ, изгласивамъ; изгласивать.

Такомъ Бога, Марко стопаинце,
Хочжъ да ти пвесеъ запозати,

Ръченитѣ, тынкѣ, гласовитѣ,
Съ една уста двѣ думѣ шѣ думамъ,
Съ едно грѣло два гласа да изгласѣ. *Пѣс.*

—*мѣс*, *гл. вѣзвр.* Извыкваше, извыквашъ,
изруквашъ.

Тога си Ииче изгласи
Изъ тѣхъ горѣ зеленѣхъ :
Потрай ми, горо зелено! *Пѣс.*

Изгласіване, *с. ср.* отъ изгласівамъ п
изгласіванася. Извыкваше, изрукваше.

Изглѣзамъ п **изглѣзувамъ** (да изглѣжъ),
гл. д. Съ глезене разваламъ нѣкого, раз-
глезвамъ, разгалвамъ; избаловывать, изнѣ-
живатьъ. —*мѣс*, *гл. вѣзвр.* Разглезамся, раз-
галгамся; избаловыватся, изнѣживатся.

Изглѣзване п **изглѣзуване**, *с. ср.* отъ из-
глѣзамъ. Разглезване, разгалване; избало-
вываніе, изнѣживаніе.

Изглѣзж, *ишь*, —*вилъ*, *гл. свр.* отъ изглѣз-
вамъ. Да разглезж, да разгалж; избаловать,
изнѣжить, испортить. — *зентый*, *прич. стр.*
стр. Разглезеный, разгаленый; избалован-
ный, изнѣженый.

Изглобѣж, *ишь*, — *билъ*, *гл. свр.* отъ из-
глобѣвамъ п изглобѣвамъ. Да пздажъ,
да издлѣбамъ, да изчевръбамъ, да избождъ,
да изврътж, да извръточж; въворотить
въколоть. — *бѣный*, *прич. стр.* За очи :
пзавденый, издлѣбаный, изчевръканый, из-
боденый, изврътѣный, извръточеный; въ-
вороченый, въколотый.

Изглобѣвамъ п **изглобѣвамъ** (да изглобѣжъ)
гл. д. Издлѣбамъ, изчевръквашъ, избождамъ,
извръточвашъ, изврътѣвашъ, отврътѣвашъ, из-
важдамъ очи; выворачивать, выкалывать.

Разлутися самовила,
Изглови ѿ пръвты очи,
Пръвты очи отъ глобовы. *Пѣс.*

—*мѣс*, *гл. стр.* Бывамъ изглобенъ, из-
глобамся, избождамся, изврътѣвамся; вы-
ворачиватся, выкалываются.

Изглобѣване, *с. ср.* отъ изглобѣвамъ.
Изглобваше; выворачиваніе, выкалываніе.

Изглодамъ, *гл. свр.* отъ изглодвамъ. Да
изглождж, да изглозгамъ. — *даный*, *прич.*
стр. Изгложданый, изглозаный.

Изглодамъ п **изглодувамъ** (да изгло-
дамъ), *гл. д.* Изглождвамъ, изглозгамъ.

Изглождвамъ п **изглоздувамъ** (да из-
гложджъ), *гл. д.* Съ глождане пздамъ, из-
глодамъ, изглозгамъ, оглозгамъ, изгрыз-
вамъ; выгладывать. — *мѣс*, *гл. стр.* Из-
глождамся, изглозгамся, оглозгамся, изгрыз-
вамся; выгладываются.

Изглождж, *ишь*, — *далъ*, *гл. свр.* отъ из-
глождвамъ. Да изглодамъ, да изглозгамъ,
да оглозгамъ, да изгрызж; изглодять. — *да-*
ный, *прич. стр.* Изглоданый, изглозга-

ный, оглозаный, изгрызеный; изглодан-
ный, выглоданный.

Изглозгамъ, *гл. свр.* отъ изглозгамъ.
Да изглождж, да изглодамъ. — *ганый*, *прич.*
стр. Изгложданый, изглоданый.

Изглозгамъ п **изглозгувамъ** (да изглоз-
гамъ), *гл. д.* Изглождвамъ, изглодвамъ.

Изглытамъ, *гл. свр.* отъ изглытвамъ. Да
пзамъ, да оглытамъ. — *таный*, *прич. стр.*
Изаденый, оглытаный.

Изглытамъ п **изглытувамъ** (да изглы-
тамъ), *гл. д.* Съ глыташе пздамъ, довр-
шамъ вѣчко-то, докрай, оглытамъ.

Изглычѣж, *ишь*, — *чѣль*, *гл. свр.* отъ из-
глычѣвамъ. 1) Да изыквашъ, да изру-
квашъ; възаркнуть. 2) Да избръбръж. 3)
Да изхокамъ, да навыкамъ, да ся накарамъ;
изругать.

Изглычѣвамъ (да пэльчѣжъ), *гл. ср. и д.*
1) Изыквашъ, изруквашъ пѣж-тж; възар-
ковать. 2) Изказвамъ набръзо пѣчто, что
ми е достигало или дошло отъ него, из-
бръбрювамъ си. *Изглыча си, чтото мыс-*
лваше, на заминж. 3) Изхокамъ, на-
выквашъ нѣкого, накарвашъ му ся; изру-
гать. — *вася*, *гл. безл.* Чюва ся глычъ.
На пжта ся изглыча

Изглычѣване, *с. ср.* отъ изглычѣвамъ.

Изглыбамъ, *гл. свр.* отъ изглыбвамъ. Да
издлѣбамъ. — *баный*, *прич. стр.* Издлѣ-
баный.

Изглыбамъ п **изглыбувамъ** (да изглы-
бамъ), *гл. д.* Издлѣбамъ.

Изглыдамъ, *гл. свр.* отъ изглыждамъ п
изглыдвамъ. 1) Да разглыдамъ, да огля-
дамъ, да обглыдамъ; раземотрѣть, осмот-
рѣть, оглядѣть. 2) Да оглыдамъ можъ.
3) Да оглыдамъ, да отхранж, да изчювамъ,
да изваювамъ; въпнянчить, въпѣствовать,
вскормить, воспитать. — *деный*, *прич.*
стр. 1) Разглыданый, оглыданый, обглыда-
ный; осмотрѣнный. 2) Отглыданый, от-
храненый, изчюваный, изваюваный; въ-
пнянченый, въпѣствованный, воспитан-
ный.

Изглыдинжъ, *с. ж.* Който ходи да изглыда
можъ, главешникъ, годежникъ, годежинакъ,
годежаръ, дворникъ, думалникъ, дѣвоснобъ,
женихълъ, изводникъ, момаръ, оглыдинжъ,
пресець, просетникъ, прѣдумникъ, сватовникъ,
сватъ, сводникъ, сглыдинжъ, снобникъ, строи-
никъ; свать.

Изглыдинца, *с. ж.* Която изглыжда можъ,
главежинца, годежинца, годежарка, думал-
ница, женилна, женихла, изводница, навал-
жийка, оглыдинца, прѣдумница, сватна, сглы-
динца, сгоденница, снобница, стройница; свѣха.

Изглыдинтый, — *дъль* и — *дѣнь*, *дня*, *дно*, *пр.*

Что е на глядъ хубавъ, угляднѣй, грайнѣй ; **взрачнѣй**. *Изглядна кѣща, съ хубавъ изглядъ, грайна кѣща; домъ съ прекраснымъ видомъ.*

Изглядъ, с. ж. Образъ, видъ, както ся гляда; **видъ**. *Хубавъ изглядъ; хорóшій, красівый видъ.*—*Има добръ изглядъ, видпса добро, хубаво на глядъ; хорóшій, красівый на видъ. Нѣма изглядъ: а) Не е хубавъ на глядъ. б) Не може ся изгледа—толкова е много.*

Изгліаждамъ и изгліадвамъ (да изгліадамъ), *гл. д.* 1) Разгліадамъ, огліаждамъ нѣчто отъ вси страны добръ; **разсмѣтривать, осмѣтривать, огліадывать.**

Робына слъзы роваше
И си горж-тж изгліада,
Дѣ има дръво вьсоко,
Вьсоко, още кычисто
Люлж-тж да си прикачи. *Пѣс.*

2) Обгліадамъ, разгліадамъ, огліадамъ наоколо; **огліадывать, осмѣтривать**. *Изгліадай, да нѣма нѣйдѣ нѣкой скрѣтъ.* 3) Полека си мѣстж очи-ты по нѣчто за да го разгліадамъ; **поводѣтъ, поволѣкнвать глазами**. *Изгледа го отъ главж-тж до краката; огліадыль егѣ съ головѣ до ногу.* *Изгледахъ го като отиде, глядахъ го доклѣ да ся затули.* *Жално, мило мя изгледа.* 4) Бывамъ на оглядъ, огліадамъ момж; **смотрѣтъ невѣсту.** 5) Отхранвамъ, отгліадамъ, пзчуывувамъ, пзваювамъ; **вскармливать, воспитывать**. *Той ны е изгледалъ, та ны е като бацж.* 6) Глядамъ болникъ да оздраве; **вылѣчивать болнаго посредствомъ лѣкарствъ или хождѣніемъ за нимъ.**

И при него (Гюра) сестра Ангелина,
Кръпы дере, люгы рапы бръшы,
Слъзы рони, люти рапы мѣе.
Отговаря Гуро добръ юнакъ:
„Ой ты тебе, сестро Ангелино!
„Еа гліадай мя, дано ми изгледашь.“ *Пѣс.*

Изгледай мя да оздравѣ, та цж ти дамъ, каквото обгычашъ. 7) *гл. ср.* Видж-ся, чинжся, показвамъ, на глядъ сѣмъ; **высмѣтривать, имѣтъ видъ**. *Изглежда да е добръ.* *Изглежда старъ.*—*мя.* 1) *гл. взвр.* Отъ много глядаше за нѣчто ми ся уморавать очп-ты. *Изгледахъ ми ся очи-ты да глядамъ.*—*Изгледахъ ми ся очи-ты за нѣчто, така казвать, кога нѣкой много гляда съ чакане и надѣждж за нѣчто.* 2) *гл. стр.* по знаменуванце-то на глагола.

Изгліаждане и изгліадване, с. ср. отъ изгліаждамъ и изгліадвамъ; **высмѣтриваніе, пнпченіе, пѣстованіе.**

Изгмѣчкамъ, гл. д. свр. Да угмечкамъ

всичкы-ты, да изгмечжъ, да измачкамъ; **измѣять**.—**капчѣй, прич. стр.** Изгмеченѣй, измачканѣй; **измѣтый.**

Изгмѣчжъ, ишь,—члѣъ, гл. д. свр. Да изгмечкамъ; **измѣять**.—**ченѣй, прич. стр.** Изгмечканѣй; **измѣтый.**

Изгмурамъ (да ся), *гл. об. свр.* въ *мл.* Да ся гмурпемъ всичкы, да ся изгуркамъ, да ся пзнурамъ, да ся пзщивамъ.

Изгнетжъ, ешь,—гнѣтохъ, гл. свр. отъ изгнѣтамъ. Да изгпчжъ, да измачкамъ, да изгмечкамъ; **измѣять, раздавить**.—**тѣпчѣй, прич. стр.**; **измѣтый.**

Изгнѣчжъ, ишь,—члѣъ, гл. д. свр. Да изгмечкамъ.—**ченѣй, прич. стр.** Изгмечканѣй.

Изгнѣвамъ (да пзгнѣжъ), *гл. ср.* 1) Ставамъ на прахъ, на пепель отъ гпнене; **стонивамся, схумвамся, сплудвамся, скапвамся; сгнивать, ислѣвать.** 2) Разваламся, разсыпвамся отъ гпнене, та ставамъ не здравъ, не добръ; **сгнивать, трѣхнуть, выгнивать, перегнивать.** 3) Отъ сѣдѣне много врѣмя на едно мѣсто поврѣждамся, разваламся. *Изгнило му здраве-то по тъмници-тж.* *Изгнихъ ми грѣды-ты изъ тъмны-ты жиданг.*

Изгнѣване, с. ср. отъ изгнѣвамъ; **выгниваніе, сгниваніе, ислѣваніе.**

Изгнѣлѣй, ль, ла, ло, пр. 1) Станжлѣй на прѣсть, на прахъ отъ гпнене; **ислѣвнѣй, вѣгнѣлѣй.** 2) Развалентѣй, поврѣденѣй отъ гпнене, силутѣй, скапанѣй; **вѣгнѣлѣй, истрѣхлѣй, опрѣлѣй, мѣзлѣй.**

Изгнѣтамъ (да изгнетжъ), *гл. д.* Изгпчквамъ, изгмечквамъ, пзмачквамъ; **пзмнпять, раздавливать.**

Изгнѣташе, с. ср. отъ изгнѣтамъ.

Изгнѣжъ, ешь,—гнѣлъ, гл. свр. отъ изгнѣвамъ. Да ся стопжъ, да ся схумжъ, да ся сплужъ, да ся скапжъ; **вѣгнѣть, ислѣтъ, сгнѣть, истрѣхнуть, опрѣтъ, напрѣтъ, прогнѣтъ.**

Изгноѣжъ, ишь,—гноѣлъ, гл. свр. отъ изгноѣвамъ; **выгноѣть, изгноѣть, перегноѣть, погноѣть, сгноѣть**.—**гноѣчѣй, прич. стр.**; **вѣгноенный, изгноенный.**

Изгноѣвамъ (да изгноѣжъ), *гл. д.* Изтрѣбвамъ, прѣмахвамъ, доврѣшамъ разваламъ нѣчто съ гноене; **сгнѣивать.**

Да каде Господъ, Петроп,
Деять годины да лѣжишь,
Деять постела да изгнопшь,
Деять възлава да мѣнишь. *Пѣс.*

Изгноѣваше, с. ср. отъ изгноѣвамъ; **сгнѣиваніе.**

Изгноѣсамъ, гл. ср. свр. Да гноасамъ

всичкы, да иззаберемъ, да иззаберемъ. *Ра-ны-ты му иззаберемъ.*

Наговѣрѣнѣ (да изговѣрѣж), *гл. д. 1)* Казвамъ, изказвамъ, изричамъ; **выговѣрѣвать, говорѣть.** 2) Отговарѣвать, отричамъ, отказвамъ; **отвѣчать.**

Еа опъ си имъ изговарѣа:
Нити мьслѣж бой да бижъ,
Нити мьслѣж ловъ да ловѣжъ,
Недо мьслѣж да си идъ,
Да си идъ долъ въ поле,
Долъ въ поле Овче Коле. *Шѣ.*

—**мѣя.** *гл. стр.* Бывамъ изговоренъ, изричама, изказма; **выговѣрѣваться.**

Наговѣрѣнѣ, *с. ср.* отъ изговѣрѣнѣ. 1) Изричанѣ, изказванѣ; **выговѣрѣванѣ.** 2) Отговарѣванѣ, отричанѣ, отказванѣ.

Изговорѣ, *с. м.* Изговарѣнѣ, изричанѣ; **выговорѣ.**

Изговѣрѣж, *ишь,—риль,* *гл. ср.* отъ изговѣрѣнѣ. 1) Да изрекъ, да изкажъ; **выговорѣть.** 2) Да отговорѣж, да отрекъ, да откажъ; **отвѣтитъ.** — **речѣнѣ,** *прич. стр.* Изреченѣнѣ, изказанѣнѣ; **выговоренѣнѣ.**

Изгоди́нѣвать, *гл. ср. ср.* Да прѣкарамъ, да изкарамъ годнѣж-тѣж.

Изгодѣж, *ишь,—дѣль,* *гл. д. ср.* 1) Да наряда, да натѣмъж, да нагласъ всичко. 2) Да годъ, да углавъ всичкы-тѣж.

Изгѣнѣвать и изгѣнѣювать (да изгѣнѣж), *гл. д. 1)* Накарвамъ да изгѣзе вънъ, изпѣждама, изтирвамъ, брѣкамъ; **изгонѣть, изгонѣть.** 2) Изкарвамъ, изтѣрвамъ, изтирвамъ, махвамъ; **изгонѣть, отдалять.** *Гладъ и слѣжа изъ шюмъ-тѣж изгонѣа. Дошли дивѣ-ти, та изгонѣли шюмъ-тѣж.* — **мѣя,** *гл. стр.* Бывамъ изгонѣнъ; **изгонѣваться, изгонѣться.**

Изгѣнѣванѣ и изгѣнѣюванѣ, *с. ср.* отъ изгѣнѣвать. Изгѣжданѣ, изтирванѣ, изкарванѣ.

Изгѣнѣж, *ишь,—ниль,* *гл. ср.* отъ изгѣнѣвать. Да изпѣдъ, да изтирѣж, да изкарамъ, да махѣж; **изгнѣть, изгнѣть.** — **пенѣнѣ,** *прич. стр.* Изпѣденѣнѣ, изтирченѣнѣ, изкарченѣнѣ, махѣнѣнѣ; **изгнѣнѣнѣ, изгнѣнѣнѣ.** *Изгонѣж изъ царство-то на-вѣж; изгнѣнѣнѣж.*

Изгѣра, *с. ж.* 1) Хубава дѣвѣйка, за кождо горятъ момѣнѣ-ти, и хубавъ момѣкъ, за когото горятъ момѣ-тѣж, прогора. *Тодоро изгѣра, изгѣрѣж за тебе. Хѣй мари Тодоро, старѣсть дошла, изгѣра! Изгѣра, хѣра-та горѣшь по пѣжа, а мѣне изгѣри вѣжѣи.* 2) Случай, докаралъ нѣкакъж вѣдъж, нѣкакъж тицѣж, нѣкакъво злочестѣе. *Това бѣ изгѣра за насъ.*

Изгѣрѣнѣж, *с. м.* Който е изгорѣлъ нѣкомъ, изгорѣ, прогора.

Изгорѣ, *с. м.* 1) Мѣсто, дѣто е имало кѣжѣж, на изгорѣла, юртъ; **пожарѣще.** 2) Изгорѣнѣж, изгѣра, прогора.

Изгорѣкъ, *с. м.* Занаденъж сухъ, горящъ вѣтѣрѣ.

Изгорѣ, *нар.* Отгорѣ; **свѣрху.** *Кѣй ли из-вѣжа изгорѣ.*

Изгорѣвать (да изгорѣж,—рѣль), *гл. ср.* в. **изгѣрѣнѣ.**

Изгорѣванѣ, *с. ср.* отъ изгорѣвать. Изгарѣнѣ.

Изгорѣлѣнѣ, *лъ, ла, ло,* *като нар.* Отъ горѣше, отъ огнѣж, отъ слыще, отъ голѣмъж горящѣж разваленѣнѣ; **сгорѣлѣнѣ.** *Мурѣше на изгорѣло; пахнѣтъ гарѣю.*

Изгорѣж, *ишь,—рѣль,* *гл. ср.* отъ изгѣрѣнѣ, изгорѣвать. 1) Да ся прѣмахиж, да ся доврѣшѣж съ огнѣж; **изгорѣть, изгорѣть, сгорѣть.** 2) Да почерѣж; **изгорѣть, пересмѣгнуть.** 3) Да пѣвѣнѣж, да повѣнѣж; **погорѣть.** 4) Да ся попарѣж. 5) Да бѣдъж оманѣж, да горѣж (момѣж за момъж и мома за момѣкъ); **старѣтъ любѣвию.**

Момѣжа, момѣжа, гѣди лудо младо,
Изгорѣхъ за тебе като лѣнъ за водъж,
Като лѣнъ за водъж, босѣмакъ за рѣсж. *Шѣ.*

Изгорѣж, *ишь,—риль,* *гл. ср.* отъ изгѣрѣнѣ и изгорѣвать. 1) Да доврѣшѣж, да прѣмахиж съ огнѣж; **изжѣчь, изжѣчь, сожѣчь, сжѣчь, выпалѣть.** 2) Да упарѣж, да попарѣж; **обжѣчь.** 3) Да усланѣж, да попарѣж, да упарѣж, да ужпѣж. 4) Да подѣнѣж, да съсыпѣж. — **рѣнѣнѣ,** *прич. стр.* 1) Прѣмахижѣнѣ, доврѣшенѣнѣ отъ огнѣж; **изжѣженѣнѣ, сожѣженѣнѣ, выпалѣнѣнѣ.** 2) Упарѣнѣнѣ, попарѣнѣнѣ; **обжѣженѣнѣ.** 3) Усланѣнѣнѣ, посланѣнѣнѣ, попарѣнѣнѣ, упарѣнѣнѣ, ужпѣнѣнѣ. 4) Разсыпанѣнѣ, подпаденѣнѣ.

Изгорѣвать (да изгорѣж,—риль), *гл. д. в.* **изгѣрѣнѣ.**

Изгорѣванѣ, *с. ср.* отъ изгорѣвать. Изгарѣнѣ.

Изгѣстѣж, *ишь,—тѣль,* *гл. д. ср.* 1) Да нагѣстѣж всичкы-тѣж. 2) Да гѣстѣж, да нагѣстѣж; **угѣстѣть.**

Да излетѣж мрѣжж копрѣнѣвѣж,
Да изловѣж рыбѣж златнокрылѣж,
Да изгѣстѣж кумѣ и кумѣжж,
Что остаѣе — зѣтѣ и невѣстѣж. *Шѣ.*

Изгѣтвѣвать (да изгѣтвѣж), *гл. д. 1)* Сврѣшамъ да гѣтѣж; **отстрѣпѣвать.** 2) Нагѣтвѣвать много. 3) Съ гѣтѣше доврѣшамъ. *Изгѣтвѣжѣ си лука.* — **мѣя,** *гл. стр.* По знаменѣванѣ-то на глагола.

Изгѣтвѣж, *ишь,—вилъ,* *гл. ср.* отъ изгѣтвѣвать.

Изготóвъж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да приготвьж всичко, да наготовьж; изготóвить.

Изгои́ж, ишь, — иль, *гл. свр.* отъ изгои́вамь. Да нагои́ж, да угои́ж, да накръвьж; откорми́ть. — гои́нъий, *прич. стр.* Нагои́нъий, угои́нъий, накръвени́ий; откóрмленый.

Изгои́вамь (да изгои́ж), *гл. д.* Съ гоине направямь да стане крвенеъ, нагоивамь, угоивамь, накръвивамь; откáрмливать. 2) Свршнамь да гои́ж, откáрмливать. — мся, *гл. стр.* Нагоивамся, угоивамся, накръвивамся; откáрмливаться.

Изгои́ване, *с. ср.* отъ изгои́вамь. Нагоиване, угоиване, накръвиване; откáрмливаніе.

Изгра́бамь, *гл. свр.* отъ изгра́бвамь. Да изграбъж. — банъий, *прич. стр.* Ограбеный, иззиманый, изграденый, изграбеный.

Изгра́бвамь и **изгра́бувамь** (да изгра́бамь и да изгра́бъж), *гл. д.* Свршнамь да грабамь, ограбамь всички-ты, иззимамь, изкрадамь.

Изгра́бъж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ изгра́бвамь. Да изграбамь. — бенъий, *прич. стр.* Изграбаный.

Изградъ́ж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ изгра́ждамь и изградáвамь; выстроить, отстроить, построить, настроить. — деи́нъий, *прич. стр.* Направеный; выстроеный, отстроеный, построеный.

Изградáдамь и **изградáвамь** (да изградъ́ж), *гл. д.* 1) Съ градене направямь нѣчто, издигамь, сторвамь; выстраи́вать, постраи́вать. 2) Довршнамь да градъж, съ градене направямь всички-ты; отстраи́вать. 3) Градъж, награждавамь много; настраи́вать. 4) Заграддамь около, обграддамь; обстраи́вать, одѣвать. — мся, *гл. стр.* и *взвр.* По знаменованіе-то на глагола.

Изградáдане и **изградáваніе**, *с. ср.* отъ изградáдамь и изградáвамь; выстраи́ваніе, отстраи́ваніе, обстраи́ваніе.

Изгра́камь, *гл. ср. свр.* Да гракнъ изведнъжъ, въ единъ гласъ, да изграчъж.

Изгра́мамь, *гл. свр.* отъ изгра́мвамь. Да измѣсж, да размѣсж, да смѣсж; смѣшати́. — маи́нъий, *прич. стр.* Измѣсеный, размѣсеный, смѣсеный; смѣшанный, смѣшеный.

Изгра́мвамь и **изгра́мувамь** (да изгра́мамь), *гл. д.* Измѣсамь, размѣсамь, смѣсамь; смѣшивать. — мся, *гл. стр.* Бывамь изграманъ, измѣсамся, размѣсамся, смѣсамся; смѣшиваться.

Изгра́мване и **изгра́муване**, *с. ср.* отъ изгра́мвамь. Измѣсване, размѣсване; смѣшиваніе.

Изгранáсамь, *гл. ср. свр.* Да гранасамъ всички.

Изгра́чиж, ишь, — чиль, *гл. ср. свр.* Да изгракамь.

Изгрéбвамь (да изгрéбъж), *гл. д.* Изгрибамь.

Изгрéбъж, ешь, — грéбохъ, — блъ, *гл. свр.* отъ изгрибамь, изгрéбвамь и изгрéби́вамь; выгрести́, вырыти́, выкопати́. — беи́нъий, *прич. стр.* 1) Огрэбеный; выгрэбенный, 2) Изкопаный, изровеный; выгрэбенный, вырытый, выкопанный.

Изгрéби́вамь (да изгрéбъж), *гл. д.* Изгрибамь.

Изгрéздвамь и **изгрéздувамь** (да изгрéздъж), *гл. д.* Съ грэздене надраскамь, издраскамь; изчэрчивать. — мся, *гл. стр.* Бывамь изгрэзденъ, издраскамся; изчэрчиваться.

Изгрéздване и **изгрéздунаніе**, *с. ср.* отъ изгрéздвамь. Издраскване; изчэрчиваніе.

Изгрéздъж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ изгрéздвамь. Да издраскамь; изчертити́, изчеркати́. — депъий, *прич. стр.* Издрасканный; изчэрченный, изчерканный.

Изгри́бамь (да изгрéбъж), *гл. д.* Изгрэбамь, изгрэивамь: 1) Съ грэбене изчиствамь, махвамь; выгрэбати́. *Изгрибамь пенеельтъ изъ собъ-тъж; выгрэбати́ золу изъ пѣчи.* 2) Изкопавамь, изровнамь; выгрэбати́, вырывати́, выкапывати́. 3) Изчыпвамь, излоскамь, чрыпж; вычэрипывати́. *Не можакъми да изгрэбемъ водъ-тъж изъ кладенця-то.*

Изгри́бане, *с. ср.* отъ изгри́бамь.

Изгрóбвамь и **изгрóбувамь** (да изгрóбъж), *гл. д.* Изровнамь, изкопавамь изъ гробъ.

Изгрóбъж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ изгрóбвамь. Да изровнъж, да изкопашъ. — беи́нъий, *прич. стр.* Изровеный, изкопаный изъ гробъ.

Изгрóхотъж, ишь, — тѣль, *гл. ср. свр.* Изведнъжъ да загрохотъж.

Изгрúбвамь (да изгрúбъж), *гл. д.* Правъж да стане грубъ, грозенъ, грубъж, загрознавамь; обезображивати́.

Изгрúбъж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ изгрúбвамь. Да загрозж; обезобразити́. — бенъий, *прич. стр.* Загрозеный; обезображенный.

Изгрúкамь, *гл. ср. свр.* Изведнъжъ да изгрукамь, да изгрукамь, да изгруктъж, да изгукамь.

Изгрúхамь, *гл. свр.* отъ изгрúхвамь. Да огрукамь. — ханъий, *прич. стр.* Огруканый.

Изгрúхамь, *гл. ср. свр.* Да изгрукамь, да изгруктъж. *Свини-тъж изгрúхакъж.*

Изгрúхвамь и **изгрúхувамь** (да изгрúхамь), *гл. д.* Свршнамь да грукамь, изровнамь

всичкы-ты, огрухвамъ. *Изгрукхамы царев-ицѣж-тж.*

Изгрукѣ, ишь,—тѣль, гл. ср. свр. Да изгрукамъ, да изгрукхамъ, да изгрукхамъ.

Изгрьбѣж, ишь,—билъ, гл. д. свр. 1) Да извнѣкъ нѣчто като грѣбъ; изгрьбѣть. 2) Да ударѣкъ нѣкого съ нѣчто по грѣба.—**бѣж-ся,** гл. възвр. свр. Да ся наведѣж надолу, да ся нргрьбѣвахъ; изгрьбѣться.

Изгрьбизвамъ и **изгрьбизувамъ** (да изгрьбизѣ), гл. д. 1) Съ гръизене пизадамъ; изгрьбизѣть. *Мышкѣ цѣль му изгрьбизѣть уши-ты,* казвать за дѣтя, кога троши хлѣбъ. 2) Съ гръизене наиравамъ дупкѣж, проадамъ; выгрьбизѣть. 3) Огрьбизвамъ много, на мнго мѣста, нагрьбизвамъ; нагрьбизѣть, перегрьбизѣть, изгрьбизѣть. *Мышкѣ сж изгрьбизѣли орѣхы-ты.*—**мѣя,** гл. стр. Бывамъ изгрьбизенъ.

Изгрьбизане и **изгрьбизуване,** с. ср. отъ изгрьбизвамъ.

Изгрьбизѣ, ешь,—грьбизохъ,—зль, гл. свр. отъ изгрьбизвамъ.—**зѣнѣй,** прич. стр. Огрьбизеный; выгрьбизеный

Изгрьмѣвамъ (да изгрьмѣж), гл. ср. 1) Грьмвамъ пзведнѣжъ; загрьмѣть вдругъ. 2) Пушвамъ, изпраздвамъ пушкѣж, пищовъ; выстрѣливать.

Изгрьмѣване, с. ср. отъ изгрьмѣвамъ.

Изгрьмѣж, ишь,—мѣль, гл. свр. отъ изгрьмѣвамъ; загрьмѣть, выстрѣлить.

Изгрьчавѣвамъ (да изгрьчавѣж), гл. ср. Ставамъ гръчавъ, изпустагъвамъ, измрьшна-вѣвамъ; худѣть.

Изгрьчавѣж, ешь,—вѣль, гл. свр. отъ изгрьчавѣвамъ. Да изпустагъжъ, да измрьшнавѣжъ; исхудѣть, исхудѣть, поху-дѣть, отоцѣть.

Изгрьбвамъ (да изгрьбѣж), 1) гл. ср. За сльнце-то, мѣсяца и звѣзды-ты: пзлизамъ, показвамъ, изтичамъ, огрьбвамъ; восходѣть (о небѣсныхъ свѣтилахъ).

Сльнчице дума мами си:
Каквж си мож сьглядахъ
На долнж земж на свѣта!
Ако тжжь мож не земж,
Не щѣ си засно изгрьбамъ,
Каквото засно изгрьбвахъ *Пѣс.*

2) гл. д. Приничамъ нѣчто на огнь, на сльнце за да ся стоиш, огрьбвамъ, сгрьбвамъ; грѣть.

Развалили силны-ны огневъ,
Изгрьбали дѣтя малечково. *Пѣс.*

Доклѣ изгрьбѣ сльнче-то, колко калпацѣ опустѣвать. Да му изгрьбѣ мѣсячина на гроба! Клятва.

Изгрьбване, с. ср. отъ изгрьбвамъ.

Изгрьбѣ, с. м. в. изгрьбѣй.

Изгрьбѣй, с. м. Изтокъ, изгрьбѣвъ, изникъ; постокъ.

На си станж Михалъ добръ юнакъ,
Тури погж въ дьвенж-тж зенгжж,
Дорѣ прѣврѣли и лѣвж-тж погж,
Той отиде на сльнчицѣ ми изгрьбѣвъ. *Пѣс.*

Игрьбнѣж, ишь,—шѣль, гл. д. свр. Да сгрьбнѣжъ, да сбрькамъ трънци.

Изгрьбѣж, ешь,—грьбаль и нагрьбѣль, гл. свр. отъ изгрьбѣвамъ. 1) Да огрьбѣж; взойти. 2) Да огрьбѣжъ, да сгрьбѣжъ, да стонѣжъ; со-грьбѣть.

Изгубвамъ и **изгубнамъ** (да изгубж), гл. д. 1) Лпшнавамъ отъ нѣчто, чтоо сьмъ ималъ, загубнамъ; терѣть. *Изгубилъ си кисиж-тж.* 2) Въ тръговнѣж или въ друго нѣчто губжъ; оставѣться въ наклѣдѣ, носѣть убѣтокъ. *Въ тжжж работж много изгубилъ.* 3) Прѣмахвамъ, изтрѣбвамъ, до-врѣшнамъ, погубвамъ, избивамъ; набивѣть, истрѣблять.

Мамо ле, моа майчице,
Нали ми пыташь, да кажж:
Тяжжж си сватѣж прѣврѣщѣжжъ,
Та си изгубилъ кумовъ,
Кумовъ, стары сватовъ. *Пѣс.*

—**мѣя,** гл. възвр. 1) Дѣвамъ пѣкждѣ, та мя пѣма, загубнамъ, витосвамъ, прѣждос-вамъ; исчезѣть, проадамъ. *Отъ войнж-тж ся изгуби, дѣ е отишьлъ, не знаемъ.*

2) Побрькнамъ, сбрькнамъ въ пжть, загубнамъ; сбивѣться съ дорѣги, заблуж-дѣться. *Изгубилъ мѣя изъ горж-тж и сѣвамъ надвечеръ намѣрижжж пжта.*

3) Излизамъ изъ унотрѣблене; выводѣться. *Широкы-ти шалвари ся изгубилъ, не гж носѣть вѣче.* 4) Ставамъ пѣ-малко, прѣмахнамъ, изгрьбнамъ, доврѣшнамъ, из-вѣднамъ; выводѣться, перенодѣться.—*Из-губвамъ си гласѣ,* развала ми ся, ослаб-ва ми сладкый за пѣане и силный гласъ; спадѣть съ голоса.—*Изгубамъ си ли-це-то,* промѣнава ми ся отъ нѣчто лице-то, та или прѣжлѣтѣвамъ или погрозиѣвамъ. *Уплашишя и си изгуби лице-то.*—*Из-губвамъ си свѣса,* замайвамъ, прѣносамъ, та не ся усѣнчамъ, надамъ въ неспѣть; терѣть чунства, приходѣть въ беснѣмят-ство.—*Изгубвамъ си ума,* пзлизамъ изъ умъ, подивѣвамъ, полудѣвамъ, обезумивамъ; лишѣться умѣ, разсудка, выживѣть изъ умѣ.—*Изгубилъ ума и думж,* сласелѣ, забравилѣя, та не знае нито какво да правѣ, нито какво да кажѣ.—*Камѣла-та отиш-ла да трѣси рога, та изгубила и уши-ты си. Да смѣлишь злѣй, да изгубишь добръй. За малко да ся сждишь, много да изгубишь. Изгубилъ и кѣйца-та и кошницѣж-тж. Изгубилъ си вели-*

дешка. Отъ майкж-тж до бабж-тж, изгубися дѣтя-то!

Изгубване и **изгубяние**, с. ср. отъ изгубвамъ и изгубямъ.

Изгубѣж, ишь, — билъ, гл. свр. отъ изгубвамъ и изгубямъ; **потерѣтъ**, **погубѣтъ**. — **бенѣтъ**, прич. стр. 1) Загубенѣтъ; потеряннѣтъ. 2) Погубенѣтъ, прѣмахнѣтъ, избитѣтъ; погубленнѣтъ. *Изгубено-то не ся връща. Изгубено-то връмя никого не ся връща.*

Изгугамъ, гл. ср. свр. Изведнѣж да гугнѣж, да изгугамъ, да изгугукамъ.

Изгугукамъ, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгугутѣж, ишь, — тилъ, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгугучѣж, ишь, — чилъ, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгудѣж, ишь, — дилъ, гл. д. свр. Да гудѣж венчкы-ты, да изнатурнамъ.

Изгукамъ, гл. ср. свр. Изведнѣж да загукамъ, да изгугамъ, да изгугутѣж, да изгугучѣж, да изгургуликамъ, да изгуцамъ.

Изгургуликамъ, гл. ср. свр. Да изгукамъ.

Изгурелѣсамъ, гл. ср. свр. въ мн. Да гурелѣсамы венчкы. *Дѣца-та му изгурелѣсали.*

Изгуркамъ, гл. д. свр. Да гурнѣж, да нагуркамъ венчкы-ты.

Изгуцамъ, гл. д. свр. 1) Да изгукамъ. 2) Да изгурхтѣж, да изгуркамъ.

Изгушвамъ и **изгушамъ** (да изгушѣж), гл. д. Вадѣ чирва-та и друго на рыбѣ изъ ушн-ты, изкормювамъ; **потрошѣтъ** рыбу.

Илови ми рыбѣ златокрылѣж,
Изгуши ѣ съсъ фръяко-но ножи,
Изпече ѣ на стребрѣнѣ скарѣ. *Пѣс.*

Изгушване и **изгушяние**, с. ср. отъ изгушвамъ и изгушамъ.

Изгушѣж, ишь, — шилъ, гл. свр. отъ изгушвамъ и изгушамъ. Да изкормѣж рыбѣж; **вѣнотрошѣтъ**. — **шенѣтъ**, прич. стр. Изкорменѣтъ; вѣнотрошеннѣтъ.

Изгушнѣж (да ся), ишь, — шилѣся, гл. вѣзвр. свр. въ мн. Съ гущесе да ся скриеъмъ венчкы. *Изгушнѣж ся изъ-по дупкѣж-тж.*

Изгивамъ (да изгивѣж), гл. д. Извивамъ, свивамъ, прѣвивамъ. — **мѣя**, гл. вѣзвр. и стр. Извивамся, свивамся, прѣвивамся.

Изгивѣж, ешь, — наль, гл. свр. отъ изгивамъ. 1) Да извивѣж, да прѣвивѣж, да свивѣж. 2) Да сгивѣж венчкы-ты. — **патѣтъ**, прич. стр.

Изгивяване (да изгивнѣж), гл. ср. Изгивямъ.

Изгивнѣж, ешь, — наль, гл. свр. отъ изгивяване. Да изгивнѣж.

Изгивѣсамъ, гл. свр. отъ изгивѣсамъ.

Да прахосамъ, да разнесѣж, да разнелѣж. — **сагнѣтъ**, прич. стр. Прахосаннѣтъ, разнесеннѣтъ, разнелнѣтъ.

Изгивѣсамъ и **изгивѣсувамъ** (да изгивѣсамъ), гл. д. Прахосамъ, разносамъ, разнелѣвамъ. *Всичко изгивѣса, кждѣ го дѣлѣж, да ся чодишь. — мѣя*, гл. стр. Прахосамся, разносамся, разнелѣвамся.

Изгивѣсване и **изгивѣсуване**, с. ср. отъ изгивѣсамъ.

Изгиздамъ и **изгиздувамъ** (да изгиздѣж), гл. д. 1) Съ кычене правѣж гиздавъ, нагиздавамъ. 2) Нагиздавамъ, накытвамъ венчкы-ты, изкытвамъ, изкычвамъ. — **мѣя**, гл. вѣзвр. и стр. Изкытвамся, изкычвамся.

Изгиздване и **изгиздуване**, с. ср. отъ изгиздамъ.

Изгиздѣж, ишь, — дилъ, гл. свр. отъ изгиздамъ. Да изкытѣж, да изкычѣж. — **деннѣтъ**, прич. стр. Изкытеннѣтъ, изкыченнѣтъ.

Изгивнамъ и **изгивнувамъ** (да изгивнѣж), гл. ср. Загивнамъ венчкы, до-кракъ, изгубамся, доврѣшамся, измирамъ, изгивнувамъ; **выгивѣтъ**.

Изгивване и **изгивнуване**, с. ср. отъ изгивнамъ; **выгивѣние**.

Изгивнѣж, ешь, — наль, гл. д. свр. отъ изгивнамъ. Да загивнѣж, да ся доврѣшѣж, да измрѣж, да изгивнѣж; **выгивнѣтъ**, **изгивнѣтъ**.

Изгѣгнѣж, ешь, — паль, гл. д. свр. Съ гѣгнѣсе да кажѣ нѣчто; **отгѣгнѣтъ**, **пробормотѣтъ**.

Изгѣгрѣж, ешь, — раль, гл. д. свр. Съ гѣграше да кажѣ нѣчто.

Изгѣжвамъ и **изгѣжзувамъ** (да изгѣжѣж), гл. д. Показвамъ дирницѣж-тж на нѣчто, издупнамъ. *Изгѣжи го на самѣж. — мѣя*, гл. вѣзвр. Показвамъ ся дирницѣж-тж нѣкому, обръщамся съ дирницѣж-тж ся на-камъ него. *Изгѣжи му ся, а той го удари. Какво ми ся изгѣжилъ насрѣтѣж?*

Изгѣжване и **изгѣжзуване**, с. ср. отъ изгѣжвамъ и изгѣжзувамъ.

Изгѣжѣна, с. ж. Измыслѣна; **небылицѣна**. *Това е Стойкова изгѣжѣна.*

Изгѣжѣж, ишь, — зилъ, гл. свр. отъ изгѣжзувамъ. — **зенѣтъ**, прич. стр.

Изгѣжтамъ, гл. д. свр. Да гѣжнѣж, да катурѣж венчкы-ты.

Издáвамъ (да издáмъ), гл. д. 1) Издавамъ венчкы-ты. *Издадохъ ми ся сждовѣж-тж, сега за насъ нѣма. Издадохъ си и слонкѣж-тж отъ грѣло-то. Издадохъ си и калѣж-тж подъ шоктеж-тж.* 2) Изхарчювамъ, изразносвамъ, изнотрошавамъ, изгивѣсамъ, прахосамъ; **издѣрживѣтъ**, **израс-**

хѣдывать. *За него издадохъми доста парѣ, нъ не стажъ свѣстно.* 3) Подавамъ, изкарвамъ навъпъ, показвамъ: *высѣвывать. Издалъ си главж-тж изъ прозорѣца; вѣсунулъ голову изъ окнѣ. Издай го малко по-насамъ.* 4) Изпжчвамъ; *вытѣливать, выплѣчивать. Издалъ си грѣба; вѣтѣлилъ спину. Издалъ си корема; вѣнѣтилъ брѣохо.* 5) Прѣдавамъ, не бывамъ вѣрѣнь, не устонавамъ на дѣла си камъ пѣкого, или камъ пѣчто; *выдавать, измѣнять. Издаде го на Турци-тж, та го затворихъ.* 6) Правъ да излѣзе, да ся чѣе, изпущамъ; *издавать. Клепало-то не издава добръ гласъ.* 7) Надавамъ въкъ, подкачамъ да выкамъ. *Издаде гласъ, выкиж.* 8) Печатамъ, тиносамъ, щамносамъ; *издавать. Издадохъ на свѣтъ сѣджъ кинжъ.* — *мѣся,* 1) *гл. възвр.* Излизамъ навъпъ, не като други-тѣ на единъ рядъ; *выдаваться, выступать, высѣвываться.* 2) *гл. стр.* по знаменуванне-то на глагола.

Издавамъ, гл. свр. отъ издавамъ; *переплатить.*

Издаване, с. ср. отъ издавамъ.

Издавамъ и издавувамъ (да издавамъ), *гл. д.* Отъ врѣмя на врѣмя давамъ, плащамъ; *давать въ рѣзныя времена, переплѣчивать. Издавалъ съмъ дѣ-да-си е чѣдо парѣ.*

Издавижъ, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ издавамъ; *перетопить.—вѣпый, прич. стр.*

Издавамъ (да издавижъ), *гл. д.* Удавамъ *всичкы-тѣ.* — *мѣся, гл. възвр.* и *стр.* Удавамъся *всичкы-тѣ.*

Издѣдникъ, с. м. Издатель.

Издѣдница, с. ж. Издательница.

Издѣдникъ, с. м. Издатель.

Издѣдница, с. ж. Издательница.

Издалеко и издалекъ и

Издалеко и издалекъ, нар. 1) Отъ далечъ *разсѣжъ, отдаlechъ, издалеко; издали. Видѣхъ го издалеко; я видѣлъ егѣ издали.* 2) Изъ далечно мѣсто, *отдалечъ, издалеко; издалекъ, издалекѣ. Азъ иджъ издалекъ; я ѣду издалекѣ. Издалеко, та да му е леко.*

Издѣмъ, издадешъ, издадохъ, издалъ, гл. свр. отъ издавамъ. 1) Да раздамъ *всичкы-тѣ.* 2) Да изхарчъ, да изразнесъ, да изпотроихъ, да изгѣбасамъ, да прахосамъ; *издержать, израсхѣдовать.* 3) Да подамъ, да покажъ; *вѣсунуть.* 4) Да изпжчъ; *вѣтѣлить, вѣнѣтитъ.* 5) Да прѣдамъ; *вѣдъать, измѣнять.* 6) Да изпустъ; *издѣть.* 7) Да напечатамъ, да тиносамъ, да щамносамъ; *издѣть.—дадѣный, прич. стр.* 1) *Раздаденый, израздаденый.* 2) *Изхарченый,*

изгѣбасаный, изразнесеный, изпотрошеный, прахосаный; издѣржаный, израсхѣдованый. 3) *Подаденый, показаный, что ся види изъ пѣчто; вѣсунутый, издающійся.* 4) *Изпжченый; вѣтѣленый, вѣнѣченый.* 5) *Прѣдаденый; издаанный.* 6) *Напечатаный, тиносаный, щамносаный; издаанный.*

Издамгѣсамъ, гл. д. свр. Да дамгѣсамъ *всичкы-тѣ, вѣнчко, докрай.*

Издѣние, с. ср. отъ издамъ.

Издѣнка, с. ж. Младочка, филизъ *покараль* отъ пѣкое растение, издѣнка; *отрасль, отпрыскъ, ростокъ, побѣгъ, иель.*

Издѣдница, у. м. ж. отъ издамъ.

Издѣдчя, у. м. ср. Млада *овощка, младочка, фиданчя.*

Издарижъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ издавамъ; *передарить, надарить, одарить.*

Издариavamъ (да издарижъ), *гл. д.* Надаривамъ *всичкы-тѣ* или *мнозинъ, изнадаривамъ; передаривать, одаривать.*

Марко го дарва до триста дукаты,
Вси-тѣ дѣти си го издарвахъ,
Кой броешь и кой неброешь. *Иѣс.*

Издѣтелища, с. ж. Която е *издала пѣкого, пѣчто, издадница, издаища, издѣтелища, прѣдѣтелка; измѣнища, измѣнища, предѣтелища.*

Издѣтель, с. м. Който е *издалъ, прѣдалъ пѣкого, пѣчто, издадникъ, издаиникъ, издѣтликъ, издѣтець, прѣдѣтель; измѣдникъ, предѣтель.*

Издѣтець, тѣи, с. м. Издатель.

Съинко Стояне, Стояне,
Отъ никого ми ся не бой,
Само отъ Гръци лукавы,
Лукавы още издѣтѣи. *Иѣс.*

Издѣтликъ, с. м. Издатель.

Издѣтелища, с. ж. Издательница.

Издѣтничя, с. ср. Едно растение, на което *корена паджъ за ерьдѣболъ.*

Издѣвгамъ (да издѣвгжъ), *гл. д. в.* *издѣвгамъ.*

Издѣвгжъ, ешь,—пжлъ, гл. свр. отъ издѣвгамъ. Да *издѣвгжъ.*

Издѣбелъ, нар. Отдѣбело, *отдѣбело, издѣбело. Издѣбелъ е стажло.*

Издѣрвамъ и издѣрвовамъ, гл. мн-кр. отъ издѣржъ.

Издѣржъ, ешь,—дрѣхъ,—дрѣлъ, гл. свр. отъ издѣрамъ; *издрѣть, ободрѣть, содрѣть, изорѣть, износить.—дрѣный, прич. стр.* Съдрѣный, *скжсаный, подрапый; издрѣпый, обдрѣпый, содрѣпый, изорваный. Издрѣно пѣчто, което отъ много посеене ся е издрѣло, та не може да се нося; износѣокъ.*

Издѣврѣжъ (да ся), *ишь,—рилъся, гл. об.*

свр. Изведнѣжъ да ся заджеврьж, да ся изкеврьж.

Издженабѣтж (да ся), ишь,—тился, гл. об. свр. Да станж дженабѣт.

Изджендемѡсамъ (да ся), гл. об. свр. Да ся джендемѡсамы, да ся махнемъ, да ся прѣждѡсамы вѣпчгы.

Изджѡбамъ (да ся), гл. об. свр. Да ся екарамы, да ся сджокамъ.

Изджѡмѡлвамъ и **изджѡмѡлювамъ** (да изджѡмѡлж), гл. д. Изджамолвамъ: 1) Изведнѣжъ изджѡмолвамъ. 2) Съ джѡмолеше изказвамъ иѣчто. *Не можжаз да му разберж какво изджѡмолѣ.*

Изджѡмѡлж, ишь,—лилъ, гл. свр. отъ изджѡмѡлвамъ. Да изджамолж.—ленгый, прич. стр. Изджамоленгый.

Изджюркамъ, гл. д. свр. Да сврьшж джюркане-то, да сджюркамъ вѣпчгы-ты.

Изджѡвкамъ, гл. ср. свр. Изведнѣжъ да джавнѣж, да заджавкамъ.

Изджѡмѡлвамъ и **изджѡмѡлювамъ** (да изджѡмѡлж), гл. д. Изджѡмолвамъ.

Изджѡмѡлж, ишь,—лилъ, гл. свр. отъ изджѡмѡлвамъ. Да изджѡмолж.—ленгый, прич. стр. Изджѡмоленгый.

Изджѡсамъ и **изджѡсамъ**, гл. д. свр. Съ джѡсаме, съ джѡсакане да изтыкамъ, да изѣлѣсамъ, да избутамъ; вытолкатъ.

Издзипнамъ и **издзипнамъ**, гл. д. свр. Съ дзипане, съ дзипкане да изкарѡмъ навѣнъ, да иззипнамъ, да иззытамъ. — **пангый** и — **пангый**, прич. стр. Иззипангый, иззыпангый.

Издзипнамъ, гл. д. свр. Изведнѣжъ да зыпнж, да задзипнамъ, да иззипнамъ.

Издивѡтѣж, ешь,—тѣлъ, и

Издивѣж, ешь,—вѣлъ, гл. ср. свр. Да станж дивъ, да подивѣж.

Издѣгамъ, и вѣпчгы производны отъ иеж в. при издѣгамъ.

Издѣплж, ишь,—лилъ, гл. д. свр. 1) Да сдиплж вѣпчгы, докрай. 2) Съ диплене да направж иѣчто.

Издѣрамъ (да издѣрж, издѣрвамъ), гл. д. 1) Съдѣрамъ вѣпчгы-ты, докрай. 2) Правж на дупкы, на кжесовы, съдѣрамъ, ескевамъ; издѣрѡтъ. *Како ѡбѡлѡ изъ горж-тѣж, издѣралъ си дрѣвѣжы-ты о дражы-ты.* 3) Съ носесе съдѣрамъ, ескевамъ; изнѡшивать. *На годинж издѣра по два чифта обуца.* 4) Съ драше, съ драскане убивамъ, удрасквамъ; испарѡпывать, выпарѡпывать. *Падж въ трыне-то, та си издѣра лице-то.* — **мея**, 1) гл. възвр. Окжевамъ еи дрѣвѣжы-ты, та ходж дрипавъ; обдѣрѡтъся. *Издѣралъ е, иѣма вѣче какво да носи; такъ ободѣралъ платьемъ, что иѣчего*

носить. 2) гл. стр. Бывамъ издѣрѡтъ. — *Издѣралъ си овѣжы-ты, говѣда-та, измрѣжж, та гы одрахмы и имъ зехмы само кожп-ты.*

Издѣраше, с. ср. отъ издѣрамъ.

Издлѣбавамъ (да издлѣбѡж), гл. д. Издлѣбвамъ.

Издлѣбамъ, гл. свр. отъ издлѣбвамъ и издлѣбѡмъ. Да издлѣбѡж, да изглѣбѡмъ, да издлѣбѡж; выдолбить, вынѡзить.—**бангый**, прич. стр. Изглѣбангый, издлѣбенгый; выдолбленный, вынѡженный.

Издлѣбѡж, ешь,—бѡлъ, гл. свр. отъ издлѣбавамъ. Да издлѣбѡмъ, да изглѣбѡмъ.

Издлѣбѡмъ и **издлѣбѡвамъ** (да издлѣбѡмъ), гл. д. Издлѣбѡмъ, издлѣбѡвамъ, изглѣбѡмъ: 1) Съ длѣбане правж намъ, падпж на иѣчто; выдѡлблѡвать, выдѡлблѡтъ.

Издлѣбѡмъ дупкж да ся стѣлка вода-та. 2) Съ длѣбане направѡмъ иѣкажѣвъ сѣдъ; выдѡлблѡвать. *Издлѣбѡлъ корѣто.* 3) Правж, длѣбѡмъ длабъ; вынѡживать. *Да издлѣбѡмъ жлебъ; выже-лобить.* 4) Правж дупкы на иѣчто, пробивамъ; издѡлблѡвать. *Клѡвож издлѣбѡлъ корѣ-нж на дрѣво-то; дѣтелъ издѡлблѡтъ кору на дрѣвѣ.* 5) Изпечнамъ на камѣжъ или на друго иѣчто образъ, писѡмъ и друго; высекатъ, гравировѡтъ. 6) Съ длѣбане еи направѡмъ иѣжъ; прорывѡтъ. *Рѣка-та си издлѣбѡла друо жѣсто да тече.*

7) Съ длѣбане развалѡмъ иѣчто, изчѣврькѡвамъ. *Издлѣбѡли очи-тѣж на иконѣ-тѣж.*

8) Съ длѣбане, съ епете изкарѡмъ иѣчто, изекнувамъ, изкрѣтѡвамъ; выканѡчивать.

— **мея**, гл. стр. и възвр. Издлѣбѡмѡся, издлѣбѡвамѡся, изглѣбѡмѡся; выдѡлблѡваться, выдѡлблѡваться, вынѡживаться.

Издлѣбане и **издлѣбуване**, с. ср. отъ издлѣбѡмъ. Издлѣбане, изглѣбане; выдѡлблѡванѡе, вынѡживанѡе.

Издлѣбѡко, нар. Изглѣбѡко, издѣбѡлъ, от-длѣбѡко, отъ голѣмж длѣбочпнж, отдалечъ, отъ дѣно.

Издлѣбѡж, ишь,—бѡлъ, гл. свр. отъ издлѣбѡмъ. Да издлѣбѡмъ, да изглѣбѡмъ, да издлѣбѡж.—**бенгый**, прич. стр. Издлѣбангый, изглѣбангый.

Издлѣбѡмъ (да издлѣбѡж и да издлѣбѡмъ), гл. д. Издлѣбѡмъ, изглѣбѡмъ, издлѣбѡвамъ. — **мея**, гл. стр. и възвр. Издлѣбѡвамѡся, изглѣбѡвамѡся, издлѣбѡвамѡся.

Издлѣбѡшѡе, с. ср. отъ издлѣбѡмъ. Издлѣбѡшѡе, изглѣбѡшѡе.

Издлѣжѣж (да ся), ишь,—жѣлся, гл. свр. отъ издлѣжѡмѡся и издлѣжѡвамѡся. Да ся панлатж.—**жѣнгый**, прич. стр. Наплатенгый.

Издѣляемя и **издѣляюаемя** (да ся **издѣлѣжѣ**), *г.л. об.* Изплащамъ си дѣлга, **изплащамея**; **высплѣчивать** долгы.

Издѣляемя и **издѣляюаемя**, *с. ср.* отъ **издѣляемя**. Наплащане.

Издобѣрж, *ешь*,—**брѣхъ**,—**брѣль**, *г.л. д. свр.* Да добѣрж и останжло-то, **всичко-то**

Издоведж, *ешь*,—**вѣдохъ**,—**вѣль**, *г.л. д. свр.* Да доведж и останжлы-ты, **всичкы-ты**.

Издовлѣчж, *ишь*,—**чиль**, *г.л. д. свр.* Да довлѣчж и останжло-то, **всичко-то**.

Издовлѣчжѣ, *влѣчешь*,—**влѣкохъ**,—**влѣкль**, *г.л. д. свр.* Да довлѣчж и останжло-то, **всичко-то**. Да ся **издовлѣчель**, *г.л. об. свр.* Да ся довлѣчемъ **всичкы**.

Издоврѣшж, *ишь*,—**шиль**, *г.л. свр.* отъ **издоврѣшамъ**.

Издоврѣшамъ (да **издоврѣшж**), *г.л. д.* Доврѣшамъ и останжло-то, **всичко-то**.—**жся**, *г.л. стр.* Доврѣшамея **съвѣсьмъ**, докрай.

Издогорѣж, *ишь*—**рѣль**, *г.л. д. свр.* Да догорѣж и останжло-то, **всичко-то**.

Издоенгый, *прим. в.* **издоиж**.

Издой, *с. ж.* Едно издоаване; **подой**, **удой**.

Издойвамъ (да **издоиж**), *г.л. д.* Издоавамъ.

Издойдж, *ешь*,—**дойдохъ**,—**дошьль**, **шлѣ**, **шлѣ**, *г.л. свр.* отъ **издохѣждамъ**.

Издокарамъ, *г.л. д. свр.* 1) Да докарамъ и останжлы-ты, **всичкы-ты**. 2) Да докарамъ много, да **издокарамъ**. *Издокара дѣ да си с камыжкѣ*.

Издоколѣж, *ишь*,—**клѣхъ**,—**клѣль**, *г.л. д. свр.* Да доколѣж и останжлы ты, **всичкы-ты**.

Издоконамъ, *г.л. д. свр.* Да доконамъ и останжлы-ты, **всичкы-ты**.

Издонесж, *ешь*,—**несохъ**,—**несль**, *г.л. д. свр.* 1) Да донесж и останжло-то, **всичко-то**. 2) Да донесж много, да **издодонесж**.

Издонелѣж (да ся), *ешь*,—**лѣсья**, *г.л. об. свр.* Да ся донелѣземъ и останжлы-ты, **всичкы**.

Издоиѣнамъ, *г.л. д. свр.* Да доиѣнамъ и останжлы-ты, **всичкы-ты**.

Издопрѣвж, *ишь*,—**вьль**, *г.л. д. свр.* Да допрѣвж и останжло-то, **всичко-то**.

Издопратж, *ишь*,—**тиль**, *г.л. д. свр.* Да допратж и останжло-то, **всичко-то**.

Издопрядж, *ешь*,—**прѣдохъ**,—**прѣль**, *г.л. д. свр.* Да допрядж и останжло-то, **всичко-то**.

Издостѣгж, *ешь*,—**пжль**, *г.л. д. свр.* Да достѣгж и останжло-то, **всичко-то**.

Издосѣгж, *ешь*,—**пжль**, *г.л. д. свр.* Да досѣгж **всичко**, и **останжло-то**.

Издотрѣчж, *ишь*,—**чѣль**, *г.л. ср. свр.* Да дотрѣчж **всичкы**, и **останжли-ти**.

Издотфасамъ, *г.л. ср. свр.* Да дофасамы и **останжли-ти**, **всичкы**.

Издохѣждамъ (да **издойдж**), *г.л. ср.* 1) Дохѣждамъ **всичкы**, и **останжли-ти**. 2) На-

дохѣждамъ мнозина, много. *Издождождъ селне, ти наплѣшиж града*.

Издоиѣж, *ешь*,—**иѣль**, *г.л. д. свр.* Да доиѣж и останжло-то, **всичко-то**.

Издоиж, *ишь*,—**дойль**, *г.л. свр.* отъ **издоавамъ** и **издойвамъ**. Да **измльзж**; **вѣдонть**, **издойть**, **падойть**.—**доенгый**, *прим. стр.* **Измльзеный**; **вѣдоенный** **издобенный**, **падобенный**.

Издоавамъ (да **издоиж**), *г.л. д.* Издойвамъ: 1)

Изтискамъ **мѣжо-то** па животно да **изтее** изъ **бозкы-ты** **навъшь**, **измльзвамъ** **измльзамъ**, **пмузвамъ**; **выдѣивать**, **издѣивать**, **надѣивать**. 2) Съ **измамж**, съ **хытрость** **зимамъ** отъ **нѣкого** **пѣчто**, **пзбозавамъ** го.—**жся**, *г.л. стр.* **Бывамъ** **издоенъ**, **издойвамъ**, **измльзамея**; **выдѣиватьея**, **издѣиватьея**, **надѣиватьея**.

Издоаване, *с. ср.* отъ **издоавамъ**. **Издой**, **измльзване**; **выдѣиване**, **издѣиване**, **надѣиване**.

Издрабамъ (да **издрѣбж**), *г.л. д.* Издрѣбавамъ.

Издрангый, *прим. стр. в.* **издѣрж**.

Издриэкамъ, *г.л. свр.* отъ **издриэкамъ**.

Да **издращж**; **изчѣртитъ**, **изчѣркатъ**, **изцарѣнать**, **выцарѣнать**.—**скангый**, *прим. стр.*

1) **Надраскангый**, **изгрезденый**; **изчѣрченый**, **изчѣрканный**. 2) **Удраскангый**; **изцарѣнанный**, **выцарѣнанный**.

Издриэкамъ и **издриэкувамъ** (да **издриэкамъ** и да **издрѣчж**), *г.л. д.* 1) **Покрывамъ** **нѣчто** съ **драскотины**, **правж** на **пего** **драскотины**, **надраскамъ**, **изгрездвамъ**; **изчѣрчивать**, **изчѣрживать**. *Издраска одъра съ крака-та си*; **изшѣркивать** **поль**. 2) Съ **драскане** **напанавамъ**, **убивамъ** **нѣкого**, **нѣчто**, **удраскамъ**; **изцарѣнывать**, **выцарѣнывать**. *Котка-та издраска очь-ты на дѣтя-то*; **кѣника** **изцарѣнала** **ребѣнку** **глазѣ**. 3)

Надраскамъ **всичко-то**, и **останжло-то**, **изгрездвамъ**. *Издраска кыжы-ты, на ссга нѣма на какво да тше*. *Издраска ми лице-то*. 4) **Драсвамъ** **изведжж** на **нѣчто**. *Нѣчто издраска на врата-та, виж да не с котка-та*.—**жся**, 1) *г.л. стр.* **Бывамъ** **издрасканъ**; **изчѣрчиватьея**, **выцарѣныватьея**, **изцарѣныватьея**, **изшѣркиватьея**. 2) *г.л. възвр.* **Идраскамъ** **себе-си**, **удраскамъ**; **изцарѣныватьея**.—**скася**, **като** *г.л. безл.* **Драскея** **пѣйдѣ**. *Подъ одъра ся издраска, да ли не съ мышкы*.

Издриэкане и **издриэкуване**, *с. ср.* отъ **издриэкамъ**.

Издранж, *ешь*,—**дриэкахъ**,—**дриэкаль**, *г.л. свр.* отъ **издриэкамъ**. Да **издраскамъ**.

Издриэкамъ, *г.л. свр.* отъ **издриэкамъ**. Да **издрищж**, да **издриенж**.—**скангый**, *прим. стр.* **Идриенжтый**.

Издры́скамь и **издры́снупамь** (да издры́скамь, да издры́щж и да издры́снж), *г. д.* 1) Съ дрысѣкъ изкарвамь нѣчто. 2) Съ натискане направямь нѣчто да дрысене, да ся издрыска.—*мея*, 1) *г. л. възвр.* Отъ натискаше или отъ друго нѣчто дрысвамь *Сливити ся издрыскалы въз джеба ми.* 2) Изспрама съ дрысѣкъ. *Издрыскался на сръдѣ двора.* 3) *г. л. стр.* Бывамь издрыскашь, издрыснжть.

Издры́сване и **издры́снупане**, *с. ср.* отъ издры́скамь и издры́снупамь.

Издры́снж, *ешь*,—*нжль*, *г. л. свр.* отъ издры́скамь и издры́снупамь. Да издрыскамь, да издрыщж.—*снжтьй*, *прич. стр.* Издрысканыйй.

Издры́щж, *ешь*,—*дрыскахъ*,—*дрыскаль*, *г. л. свр.* отъ издры́скамь. Да издрыскамь, да издрыснж.—*дрысканыйй*, *прич. стр.* Издрыснжътыйй.

Издры́бѣж, *ишь*,—*бѣль*, *г. л. свр.* отъ издры́бамь и издры́бавамь; *искрошить*, *издробѣть*, *измельчить*.—*бѣныйй*, *прич. стр.* Издробенътыйй, сдробенътыйй, изтрошенътыйй, патрошенътыйй; *перекрошенныйй*, *издробленыйй*, *измельченыйй*.

Издры́бавамь (да издры́бѣж), *г. л. д.* Издрабамь: 1) Издробавамь, патрошавамь вепчко-то, и останжло-то. 2) Изпадробавамь, патрошавамь много; *перекрошивать*. 3) Издробавамь, сдробавамь, изтрошавамь; *издроблять*, *измельчивать*.—*мея*, *г. л. стр.* Бывамь издробенъ.

Издры́гждѣ, *нар.* Изъ друго мѣсто, отдругждѣ; изъ другаго мѣста.

Издруму́вамь, *г. л. ср. свр.* Да свръшж да друмувамь, съ друмуване да изходж, да изпжтупамь.

Издры́самь, *г. л. д. свр.* Да одрусамь вепчко-то, и останжло-то.

Издры́вѣж, *ишь*,—*вѣль*, *г. л. д. свр.* Да ударж нѣкого изведнжж съ дрьво, да издрыгж.

Издры́гнж, *ешь*,—*налъ*, 1) *г. л. д. свр.* Да свръшж да дрыгж, да одрыгж вепчко-то, и останжло-то. 2) Да ударж нѣкого изведнжж, да го издрывж, да го изребрж. 3) *г. л. ср.* Да обдрыгж, да навыкнж, да привыкнж, да алащпнж; *привыкнуть*, *пріучитьсѧ*. *Издрыгнжлѣ с на боѣ, та не зима вяче отъ ничто.*

Издры́дѣржж, *ишь*,—*рилъ*, *г. л. свр.* отъ издры́дѣрамь. Да издыдржж.—*ренътыйй*, *прич. стр.* Издыдраныйй.

Издры́дѣрамь (да издры́дѣржж), *г. л. д.* Издыдрамь, съ дрыдорене изказвамь нѣчто изведнжж.

Издры́жвамь, *г. л. мн-кр.* отъ издры́жкамь.

Издры́жѣж, *ишь*,—*жѣль*, *г. л. свр.* отъ издры́жкамь. Да утражж, да удрыжж; *выдержать*, *надержать*.—*жѣпътыйй*, *прич. стр.* Удрыжпапътыйй, задрыжпапътыйй.

Издры́жкамь и **издры́жѣвамь** (да издры́жѣж, издры́жвамь), *г. л. д.* 1) Утраивамь да дрыжж до край, удрыжамь; *выдѣживать*. *Издрыжкамь изпжтъж*; *выдѣрживать экзаменъ*. 2) Удрыжамь вепчкы-ты.

Издры́жане и **издры́жѣване**, *с. ср.* отъ издры́жкамь и издры́жѣвамь.

Издры́замь, *г. л. д. свр.* Да свръшж да дрызамь, да одрызамь вепчко-то, да издрыцамь, да измынж, да изтрыбѣж (кльчпще, ленъ); *вытрепать*.—*занътыйй*, *прич. стр.* Издрыцапътыйй, измынатътыйй, изтрыбенътыйй.

Издры́нкамь, *г. л. свр.* отъ издры́нкамь. Да издрынчжж.—*канътыйй*, *прич. стр.* 1) Издрынченътыйй. 2) Изпскапътыйй, изпросенътыйй, изкрынкапътыйй. *выкапюченыйй*.

Издры́нкамь и **издры́нкувамь** (да издры́нкамь и да издры́нчѣж), *г. л. д.* 1) Дрыивамь нѣчто изведнжж. 2) Изпскамь, изпросамь, издыбвамь, изкрынкамь; *выкапючивать*. *Насилж издрынкалѣ отъ него два гроша*.—*мея*, *г. л. стр.* Бывамь издрынкашь.

Издры́нкване и **издры́нкуване**, *с. ср.* отъ издры́нкамь.

Издры́нчѣж, *ишь*,—*чѣль*, *г. л. свр.* отъ издры́нкамь. Да издрынкамь.

Издры́памь, *г. л. свр.* отъ издры́памь. Да издрыпжж.—*папътыйй*, *прич. стр.* Изтягленътыйй.

Издры́памь и **издры́пувамь** (да издры́памь и да издры́пнж), *г. л. д.* Съ дрыпане изтяглювамь.—*мея*, 1) *г. л. възвр.* Изтяглювамь, отдрыивамь, дрыпамь на странж. 2) *г. л. стр.* Бывамь издрыпанъ, издрыпнжть.

Издры́пнжж, *ешь*,—*нжль*, *г. л. свр.* отъ издры́памь.—*пжътыйй*, *прич. стр.*

Издры́етвамь и **издры́етувамь** (да издры́етжж), *г. л. д.* 1) Изчыетвамь, изтрыбѣвамь, измыивамь ленъ. 2) Одрыетвамь вепчко-то. 3) Избухамь, изпжрамь нѣчто въ рѣкж; *вынолоскивать*. *Издрыетжжмы си черга-ты*.—*мея*, *г. л. стр.* Бывамь издрыетешъ.

Издры́етване и **издры́етуване**, *с. ср.* отъ издры́етвамь.

Издры́етжж, *ишь*—*тилъ*, *г. л. свр.* отъ издры́етвамь. 1) Да изчыетжж, да изтрыбѣжж, да измынж, да издрызамь, да издрыцамь. 2) Да избухамь, да изперж; *вынолоскать*.—*тенътыйй*, *прич. стр.* 1) Изтрыбенътыйй, измынатътыйй, издрыцапътыйй, издрыцапътыйй. 2) Избухапътыйй, изпапътыйй; *вынолоскапътыйй*.

Издры́тѣвамь (да издры́тѣжж), *г. л. ср.* Ставамь дрыть, одрытѣвамь, остарѣвамь.

Издрытъѣжъ, ешь,—тѣль, *гл. свр.* отъ издрѣтъѣвамъ. Да остарѣжъ.

Издрыцамъ, *гл. д. свр.* Да свръшж да дрыцамъ, да издрьзамъ.—*цаный, прич. стр.* Издрьзаный, измьнатый, издрѣбеный.

Издѹвамъ (да издѹжъ), *гл. д.* 1) Съ духаше падувамъ. 2) Съ патѣкване или съ друго нѣчто правж да стане падуто; *напружывать, напучивать.* — *мси*, 1) *гл. възвр.* Падуваема, подпучивама, разпучивама, възбѣжъ; *вадуватъси, напучиватъси, надуватъси.* 2) За хлѣбъ, за тѣсто, кога кѣсне, възжидамъ, шюивамъ; *всходѣтъ, подыматъси* (о тѣстѣ при броженіи). *Тѣсто-то зе да си издува.* 3) *гл. стр.* Бывамъ издуть.—*Издува мя нѣчто*, боде мя, бута мя, повдига мя, кара мя на нѣчто. *Издува мя да земж да го пабыж.* — *Издува мя смѣжъ*, иде ми да ся смѣжъ — *Издува мя страхъ*, зема мя страхъ, дохожда ми страшно.

Издѹваніе, *с. ср.* отъ издѹвамъ.

Издѹмамъ, *гл. свр.* отъ издѹвамъ. 1) Да изкажж, да изговорж, *высказать.* 2) Да свръшж да думамъ. 3) Да измыслж; *выдумать.* — *маный, прич. стр.* 1) *Изказаный; высказанный.* 2) *Измысленый; выдуманный.*

Издѹвамъ и издѹмувамъ (да издѹмамъ), *гл. д.* 1) *Изказвама съ думы, чтого имамъ на срьдце-то си; высказывать.* *Азъ му издѹмажъ всичко; и высказалъ ему всё, что у меня было на душѣ.* 2) *Свръшывамъ да думамъ, да казвама.* 3) *Измыслювамъ; выдумывать.* — *мси*, 1) *гл. вз.* Сговаряема, сѹдуваема; *уговариватъси, переговаривать.*

Тога велитъ негова мила сестра:
Не е кабилъ, брате, да мя канишь,
Токо хайде да ся издумамъ,
Доръ не дошьтъ Дервишъ бегъ войвода. *Шѣ.*

2) *гл. стр.* Бывамъ издѹманъ; *высказыватъси, выдумыватъси.*

Издѹваніе и издѹмуваніе, *с. ср.* отъ издѹмамъ. 1) *Изказване, изговаряние; высказываніе.* 2) *Измыслюваніе; выдумываніе.*

Издѹмама, *гл. д. свр.* Да думж изведжжъ, да издѣнкама.

Издѹншамъ (да издѹнжъ), *гл. д.* Издѹншамъ.

Издѹншаніе, *с. ср.* отъ издѹншамъ. Издѹншаніе.

Издѹншывамъ и издѹншювамъ (да издѹншжъ), *гл. д.* Издѹншывамъ.

Издѹншываніе и издѹншюваніе, *с. ср.* отъ издѹншывамъ. Издѹншываніе.

Издѹншжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹншамъ.—*шеный, прич. стр.*

изколѣтъ, издиравитъ. Да ся издѹншжъ, *гл. стр.* и *възвр.* Да станж само дунжы; *издиравѣтъ.*—*ченый, прич. стр.* Изпабоденый, изпадушеный, изподушеный; *исколѣтый.*

Издѹншывамъ (да издѹншжъ), *гл. д.* Издѹншывамъ, издѹншювамъ: 1) *Надуншывамъ, набождама на много мѣста, избождама, изпабождама, изпадушывамъ, изподушывамъ, издуншывамъ; искальвать.* 2) *Свръшывамъ да дунжъ, надуншывамъ вѣщкы-ты.* — *мси*, *гл. стр.* и *възвр.* Избождама, изпабождама, изпадушывама, изподушывама, издуншывама; *искальватъси.*

Издѹншываніе, *с. ср.* отъ издѹншывамъ. Издѹншываніе, издѹншюваніе, издѹншываніе; *искальваніе.*

Издѹншжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹншамъ и издѹншывамъ. 1) Да издуншжъ. 2) Да изгжжъ.—*неный, прич. стр.* 1) *Издуншеный.* 2) *Изгженый.*

Издѹншамъ (да издѹншжъ), *гл. д.* Издѹншамъ: 1) *Издуншамъ.* 2) *Изгжывамъ, показывамъ дирницж-тж на нѣчто.* — *мси*, 1) *гл. възвр.* Издуншамся. 2) *Показывамъ дирницж-тж си нѣкому, обръщамъ съ дирницж-тж си накамъ него, изгжывама.* 3) *гл. стр.* Издуншамся. 4) *Бывамъ издуншжъ.*

Издѹншаніе, *с. ср.* отъ издѹншамъ и издѹншывамъ. Издѹншаніе: 1) *Издуншываніе.* 2) *Изгжываніе.*

Издѹтый, *прич. в.* издѹтжъ.

Издѹхамъ, *гл. свр.* отъ издѹхывамъ; *выдуть.*—*ханый, прич. стр.*; *выдутый.*

Издѹхывамъ (да издѹхамъ и да издѹхжъ), *гл. д.* 1) Съ духаше изчистивамъ нѣчто, махывамъ, изкарывамъ легкы нѣчто, прахъ, перушникажъ и др.; *выдуватъ.* *Издѹхай прага отъ стола.* 2) *Одѹхывамъ вѣчко.* 3) Съ духаше правж да пастыше, изстудивамъ. *Издѹхай кахве-то, че е °горящо.* 4) *гл. ср.* Дѹхивамъ изведжжжъ. *Издѹха силенъ вѣтеръ.* 5) *Побѣгывамъ, одѹхывамъ.* *Като видѣ зоръ, издѹха.* — *мси*, 1) *гл. възвр.* Одѹхывама. 2) *гл. стр.* Бывамъ издѹханъ; *выдуватъси.*

Издѹхываніе, *с. ср.* отъ издѹхывамъ.

Издѹхжъ, ешь,—ижжъ, *гл. св-кр.* отъ издѹхывамъ.

Издѹшжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹншамъ.—*шеный, прич. стр.*

Издѹшывамъ и издѹшывамъ (да издѹшжъ), *гл. д.* 1) *Удушывамъ вѣщкы-ты, издаивамъ.* 2) *Помиривамъ вѣщкы-ты, изпюивамъ.* — *мси*, 1) *гл. възвр.* Удушывама, издаивама. 2) *Задаивама съ дымъ или съ друго нѣчто.* *Издѹшжжъ отъ дыма.* 3) *гл. стр.* Бывамъ издѹшенъ.

Издѣшанше и издѣшванше, с. ср. отъ издѣшамъ.

Издѣжъ, ешь, — дѣль, гл. свр. отъ издѣвамъ. Да падушъ; вздутъ. — **дѣтѣй, прич. стр.** 1) Надутый, подутый; вздутый. 2) Изпѣкнѣтый, избузеный, подутый; выпуклый.

Издѣивамъ и издѣивовамъ (да издѣивжъ), гл. д. 1) Пробивамъ дѣно-то на нѣчто, продѣивамъ; выбивать дно. *Издѣилъ жница-ты.* 2) Тягжъ, та пробивамъ нѣчто, продѣивамъ, сббарамъ; обламывать. *Снѣгъ-тъ издѣни покрыва на обора.* 3) Удряамъ нѣчто какъ-тжъ, за да го развалжъ. *Не бльскай толкова, щель издѣишии врата-та.* 4) Удряамъ, бльскамъ нѣкого изеднжжъ. *Издѣи го по грѣба, та да види.* 5) Избѣбрювамъ, издумвамъ, избушвамъ, изтрѣвамъ. *Издѣни сднж думж, изтрѣси, цапнж. — мси, 1) гл. взвр.* Развала ми ся дѣно-то, продѣивамся. 2) гл. стр. Бывамъ издѣиенъ, продѣивамся.

Издѣиванше и издѣивованше, с. ср. отъ издѣивамъ.

Издѣивка, с. ж. Издапка, филизъ; отрасель, отпрыскъ, ростокъ, побѣгъ, плеть.

Издѣно, нар. Отдѣно, изъ дѣно, отъ дѣбоко, издѣбого, изъ тько; отъ основанія. *Иска да знае работж-тж издѣно.*

Издѣнжъ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ издѣивамъ. — **неный, прич. стр.** 1) Продѣненый, пробитый. — *Щж го скржж въ издѣненж-тж кошницж, щж го пзамъ.* 2) Удареный, бльснжтый, лунжжтый.

Издѣхвамъ и издѣхивамъ (да издѣхжъ), гл. ср. 1) Излиза ми душа-та, издѣшнамъ, умирамъ, свршнамся; издыхать, кончатся. 2) Въздѣхвамъ, въздышнамъ, понмамъ си душих-тж издѣбого; въздыхать.

Издѣхванше и издѣхиванше, с. ср. отъ издѣхвамъ.

Издѣхжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣхвамъ. 1) Да умржъ, да ся свршнжъ; издохнуть, скончатся, неуститъ духъ, послѣдній вздохъ. 2) Да въздѣхжъ, да въздыхжъ; въздохнуть.

Издѣйрамъ (да издѣйржъ), гл. д. Издѣйрамъ.

Издѣйржъ, ишь, — риль, гл. свр. отъ издѣйрамъ и издѣйрвамъ; сыскать, отыскать, изслѣдовать, найти. — **реный, прич. стр.** Изнамѣреный, намѣреный; сысканный, отысканный, найденный.

Издѣйрамъ и издѣйрвамъ (да издѣйржъ), гл. д. 1) Съ дѣйреніе пскамъ да намѣржъ, да научж нѣчто, трѣсж, изнамѣрвамъ; сыскывать, отыскивать, отыскивать, паходить, изслѣдовать. 2) Изтрѣсвамъ, изтражвамъ, изглядвамъ, прѣдѣйрвамъ. *Не му*

издѣйрва дотамъ, не му изглядва до толкова. Който издѣйрва свиржж и тпанъ, никога свѣтъ не види (сватѣж не прави). — мси, гл. стр. Бывамъ издѣйренъ.

Издѣйранше и издѣйрванше, с. ср. отъ издѣйрамъ и издѣйрвамъ; сыскиваніе.

Издѣихамъ и издѣихвамъ (да издѣихжъ), гл. ср. Издѣшнамъ.

Издѣиханше и издѣихванше, с. ср. отъ издѣихамъ и издѣихвамъ. Издѣшнанше.

Издѣихжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣйшнамъ, издѣихамъ и издѣихвамъ.

Издѣихъ, с. м. Кога въздѣхне нѣкой, въздышка, въздышнанше; вздохъ.

Издѣйшнамъ (да издѣйхжъ), гл. ср. Издыхамъ, издыхвамъ: 1) Изпускамъ въздуха, что ся нампра въ грѣды-ты ми, да излѣзе изъ уста-та ми. 2) Не съмъ затворенъ, захлупенъ добрѣ, та има отнѣйдѣ да влиза и излиза въздухъ, отдѣшнамъ. 3) Излиза ми душа-та, издѣхвамъ, умирамъ, свршнамся; издыхать, испускать духъ, кончатся. — *Издѣихжъ, та ми рече,* зпнжъ, та ми каза.

Издѣйшанше, с. ср. отъ издѣйшнамъ. Издыханше, издыхванше.

Издѣвчжъ, ешь, — вкаль, гл. д. свр. Да сдѣвчжъ вѣнчко-то, п останжло-то.

Издѣдржъ, ешь, — раль, гл. свр. отъ издѣйрамъ. Да издрѣдоржъ. — **раный, прич. стр.** Издрѣдореный.

Издѣйрамъ (да издѣдржъ), гл. д. Съ дѣйране да изкажж нѣчто изведнжжъ, издрѣйрамъ.

Издѣ, нар. Изъ кое мѣсто, издѣка, отдѣ, отдѣка; откуда. *Издѣ идешь?*

Издѣбвамъ и издѣбювамъ (да издѣбжъ и да издѣбнжъ), гл. д. Издѣбнамъ.

Издѣбванше и издѣбюванше, с. ср. отъ издѣбвамъ. Издѣбнанше.

Издѣбнжъ, ешь, — нжль, в. издѣбнжъ.

Издѣбооль, нар. Съ дѣбѣне, дѣбомъ, дѣбнишкомъ, дѣбнишкымъ, дѣбнишкж-тжъ, дѣбяшкомъ, дѣбяшкымъ, дѣбяшкж-тжъ, назоромъ; потихонько, неслотниха, неслотнишка, подкравкою, укривкою, тайкомъ. *Издѣбомъ го сванжли.*

Издѣбжъ, ишь, — билъ, и издѣбнжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣбнамъ и издѣбвамъ. Да избарамъ; подкраваться, печально застать. — **бегый и — бнжтый, прич. стр.**

Издѣбнамъ (да издѣбжъ и да издѣбнжъ), гл. д. Издѣбвамъ, дохождамъ, приближавамся, при нѣчто полека, безъ да мя усѣти, избарвамъ; подкравиваться, печально заставать. *Издѣбнжъ го, та мя не видѣ, кога го зель.* — **мси, гл. стр.** Бывамъ издѣбешъ, издѣбнжтъ.

Издѣбанше, с. ср. отъ издѣбамъ. Издѣбанше.

Издѣбамъ (да издѣиж), гл. д. Издѣивамъ, пѣчто вдѣижто правѣж да издѣзе, изтягнувамъ го, изврѣивамъ. *Глядай да ми не издѣишь илж-тж.*—*мси*, гл. *взвѣр*. и *стр.* За пѣчто вдѣижто: излизамъ, изтяглювамъ ся, изврѣивамъ ся, бѣивамъ издѣижтъ; *выдѣргиваться. Издѣиж ми илж-тж.*

Издѣбамъ (да издѣиж), гл. д. Дѣвамъ вспичкы-ты, спотурямъ гы да гы пѣма; *подѣвать. Кждѣ си издѣижлъ пѣчти-та ми?* куда *подѣвалъ ты мой вещи?*—*мси*, гл. *взвѣр*. Дѣвамъ ся вспичкы, спотурямъ ся, та пѣ пѣма; *подѣваться. Кждѣ сж ся издѣижлы дрѣжы-ты ми?*

Издѣбанше, с. ср. отъ издѣбамъ. Издѣбанше.

Издѣка, нар. Издѣ.

Издѣкамъ, гл. свр. отъ издѣквямъ.

Издѣкато, нар. Издѣто.

Издѣквямъ и **издѣквямъ** (да издѣкамъ), гл. д. Извѣквямъ дѣ, дѣ! дѣквямъ, издѣквямъ. *Издѣка коне-ты* и *издѣка на коне-ты.*

Издѣламъ, гл. свр. отъ издѣлвамъ; *вѣтесать, итесать, вѣрубать.*—*лаптый, прич. стр.* 1) Издѣлаптый, итесаптый, изравнептый; *вѣтесанный*. 2) Изсѣченый; *вѣтесанный, вѣрубленный*.

Издѣламъ и **издѣлювамъ** (да издѣламъ), гл. д. Издѣлвамъ: 1) Съ дѣлане изравнивамъ, изглаждамъ пѣчто, изтесвамъ; *вѣтесывать, обтесывать*. 2) Съ дѣлане направямъ пѣчто, изсичамъ; *итесывать*. 3) Съ дѣлане изваждамъ, изсичамъ пѣчто; *вырубать.*—*мси*, гл. *стр.* Бывамъ издѣламъ, издѣламъ, изтесвамъ ся, изсичамъ ся; *вѣтесываться, обтесываться, итесываться, вырубаться.*

Издѣлане и **издѣлюване**, с. ср. отъ издѣламъ. Издѣлване.

Издѣлкамъ, гл. свр. отъ издѣлквямъ. Да одѣлкамъ вспичкы-ты, да издѣламъ.—*каптый, прич. стр.* Издѣлаптый.

Издѣлквямъ и **издѣлкувамъ** (да издѣлкамъ), гл. д. Издѣлвамъ.

Издѣлкване и **издѣлкуване**, с. ср. отъ издѣлквямъ. Издѣлване.

Издѣивамъ и **издѣивувамъ** (да издѣиж), гл. д. Издѣивамъ.

Издѣиване и **издѣивуване**, с. ср. отъ издѣивамъ. Издѣиване.

Издѣно, нар. Издѣто.

Издѣиж, ешь,—*палъ*, гл. свр. отъ издѣивамъ и издѣивамъ.—*патый, прич. стр.*

Издѣто, нар. Изъ което мѣето, издѣкато, издѣно, отдѣто. *Издѣто идешъ ты, идж и азъ. Издѣто с излѣзлъ.*

Издѣквямъ, гл. свр. отъ издѣкквямъ. Да издѣкквямъ.

Издѣкквямъ и **издѣкквямъ** (да издѣкквямъ), гл. д. Издѣкквямъ.

Издюздѣишж, ешь,—*дисать*, гл. д. свр. Да дюздишж вѣчико, да изпардх.

Издаволувамъ, гл. д. свр. Да направѣж пѣкавж дяволжж, та да измамж пѣкого.

Издѣичж, ишь,—*чиль*, гл. д. свр. Да одѣичж вспичкы-ты.

Издѣичвамъ и **издѣичювамъ** (да издѣичж), гл. д. Направямъ еднакво, изравнивамъ.—*мси*, 1) гл. *взвѣр*. Глядамъ да етанж еднаквѣ съ другыно, изравнивамъ ся. 2) гл. *стр.* Бывамъ издѣичеж, изравнивамъ ся.

Издѣичване и **издѣичюване**, с. ср. отъ издѣичвамъ. Изравниване.

Издѣичж, ишь,—*чиль*, гл. свр. отъ издѣичвамъ. Да изравнжж.—*ченый, прич. стр.* Изравненый.

Издѣно, нар. Издѣижж, изведижж, ведно, изедно, заедно, уедно, въ едно врѣмя; *вмѣстѣ.*

Издѣижж, нар. Изведижж: 1) Изъ единъ пѣжъ, вкушъ, наведижж, изедно; *вдругъ, вмѣстѣ. Издѣижж надоидоож мнозина.* 2) Тутакъ, ведижга, тона-си чѣсь, пѣзавбно, завчѣсь, навчѣсь; *вдругъ, тотчѣсь, пемѣленно. Казахъ му и изведижж го направи. Издѣижж станж студено; вдругъ стало холодно.* 3) Брѣзо, брѣзяшкж-тж, брѣзяшкомъ, набрѣзо; *скоро, съ косѣишностю, круто. Изведижж ходи и доиде.* 4) Напрасно, насѣкомъ, изненадѣино, пенадѣино, нечѣкаю, извѣврѣшкы, вѣнеблюдъ, вѣзѣпно; *вѣзѣпно, пѣчаянно, вдругъ. Изведижж въ тѣмно-то пѣчто мя удари по глаж-тж. Издѣижж умрѣ.*

Изѣквямъ и **изѣкквямъ** (да изѣккж), гл. д. Съ екпате си изсквямъ отъ пѣкого пѣчто. *Едвамъ си изскнажъ малко сырѣце.*

Изѣкване и **изѣккване**, с. ср. отъ изѣкквямъ и изѣкквямъ.

Изѣкж, ешь,—*палъ*, гл. свр. отъ изѣкквямъ.

Изѣмж, ешь,—*палъ*, гл. д. свр. Да емжж вспичкы-ты, да изловж, да хванж.

Изесенувамъ, гл. д. свр. Да прѣкарямъ, да сврѣшж есень-тж; *провѣсти бѣсень.*

***Изетлина**, пр. неизм. Т. Что етава съ изетъ, *Изетлина работи.*

***Изѣгъ**, с. м. Т. Езнетъ, трудъ, мѣка. *Безъ изѣгъ, не ся иде медъ.—Правж пѣкому изѣгъ на пѣчто, мѣчж го, трошж го, не му пристамамъ.*

Изехтж, ишь,—*тѣлъ*, и

Изечкъ, ишь,—*чиль*, гл. свр. Изведижж да заехтж, да заемж.

Изживакамъ и

Изживачкж, ешь, — жвакахъ, *гл. д. свр.* Съ жвачене да изямъ всичко, да изгвачкъ, да да издвчж. — *живакантый, прич. стр.*

Изждрѣбж (да ся), ишь, — бился, *гл. об. свр.* За кобылы: да ся изждрѣбимъ, да ся ождрѣбимъ всицы-ты, да ся изгуримъ. *Кобылы-ты ся изждрѣбиж.*

Изжеглювамъ (да изжеглж), 1) *гл. д.* Удрамъ съ жеглъ, съ тоага, изжилвамъ, пухвамъ; огрѣтъ когô дубиною. *Изжегли го, та да ти помни.* 2) *гл. ср.* Очиствамъ, офейквамъ, бѣгамъ, побѣгамъ. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изжегленъ.

Изжеглж, ишь, — лилъ, *гл. свр.* отъ изжеглювамъ. Да ударж, да пухнж, да изжилж. — *ленгый, прич. стр.* Ударештый, пухижтый, изжиленгый.

Изженвамъ и **изжѣнювамъ** (да изженж), *гл. д.* Оженвамъ всицы-ты. *Изженилмы, си можы-ты.* — *мся, гл. взвр. и стр.* Оженвамъся всицы. *Ергене-ти ны ся изженилж.*

Изженж, ишь, — нилъ, *гл. свр.* отъ изжѣнювамъ. Да оженж всицы-ты; пережешить, поженить. — *ненгый, прич. стр.*

Изживѣвамъ (да изживѣж), *гл. д.* Доживѣвамъ докрай опрѣдѣлено врѣмя; изживать. *Не щж да изживѣж сто години, та да му жьслж.*

Изживѣванце, *с. ср.* отъ изживѣвамъ.

Изживѣж, ешь, — вѣлъ, *гл. свр.* отъ изживѣвамъ; изжить.

Изжилвамъ и **изжилювамъ** (да изжилж), *гл. д.* 1) Нажилвамъ, ужилвамъ всицы-ты; изжалить. 2) Ужилвамъ мнозинж; пережалить. 3) Удрамъ, изжеглювамъ съ пѣчто жилаво. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изжиленъ.

Изжилване и **изжилюване**, *с. ср.* отъ изжилвамъ.

Изжилж, ишь, — лилъ, *гл. свр.* отъ изжилвамъ. 1) изжалить. 2) пережалить. 3) Да изжеглж, да жилж. — *ленгый, прич. стр.* 1) Ужиленгый, нажиленгый; изжаленгый. 2) Изжелевгый, жилжгый.

Изжинѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да ся изразвалж, да изчурудинж, да ся урнж цѣлъ.

Изжирѣвамъ, *гл. д. свр.* Съ жируване да изямъ, да изхранж всицкый жиръ. — *вцптый, прич. стр.* За жиръ: изяденгый, изгрухангый.

Изжлтѣвамъ (да изжлтѣж), *гл. ср.* Отъ слѣнце-то, отъ врѣмя-то или отъ друго пѣчто ставамъ жлтѣ, пожлтѣвамъ; жлтѣтъ.

Изжлтѣванце, *с. ср.* отъ изжлтѣвамъ. Пожлтѣванце.

Изжлтѣж, ешь, — тѣлъ, *гл. стр.* отъ изжлтѣвамъ. Да пожлтѣж; пожелтѣтъ.

Изжнѣвамъ (да изжнѣж), *гл. д.* Изжнѣвамъ. — *мся, гл. стр.* Изжнѣвамся.

Изжнѣванце, *с. ср.* отъ изжнѣвамъ. Изжнѣванце.

Изжнѣж, ешь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ изжнѣвамъ. Да изжнѣж.

Изждрѣбж (да ся), ишь, — бился, *гл. об. свр.* Да ся изждрѣбж.

Изжидѣвамъ (да изжидѣж), *гл. ср.* Изжидѣвамъ, ставамъ много жѣденъ, припсквамъ ся много да пнж, ождидѣвамъ; чувствовать сильную жѣжду. *Изжидѣжъ за водж.*

Изжидѣванце, *с. ср.* отъ изжидѣвамъ. Изжидѣванце, ождидѣванце.

Изжидѣж, ешь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ изжидѣвамъ. Да изжидѣж, да ождидѣж.

Изжидѣж, ешь, — дѣлъ, *гл. д. свр.* Да изжидѣж.

Изжнѣвамъ и **изжнѣнувамъ** (да изжнѣж), *гл. д.* Ожнѣвамъ всичко, всицы-ты, изжнѣвамъ, изожнѣвамъ; пережнѣать. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изжнѣать.

Изжнѣванце и **изжнѣнуванце**, *с. ср.* отъ изжнѣвамъ.

Изжнѣж, ешь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ изжнѣвамъ. Да изжнѣж, да изожнѣж; пережѣать. — *натгый, прич. стр.*

Изжюлвамъ и **изжюлювамъ** (да изжюлж), *гл. д.* 1) Нажюлвамъ, ожюлвамъ всицы-ты. 2) Съ жюлене изжывамъ, изтрѣквамъ, изчиствамъ, изжсквамъ; вымывать, промывать. *Изжюли хубаво сждовж-ты.* 3) Съ жюлене разнасамъ, потрошавамъ, изтрѣквамъ; изжмливать. *Изжюли цѣлъ калжъ сапулж.* — *мся, гл. стр. и взвр.* по знаменуванце то на рѣчь-тж.

Изжюлване и **изжюлюване**, *с. ср.* отъ изжюлвамъ.

Изжюлж, ишь, — лилъ, *гл. свр.* отъ изжюлвамъ. — *ленгый, прич. стр.*

Изжидѣвамъ (да изжидѣж), *гл. ср.* Изжидѣвамъ.

Изжидѣванце, *с. ср.* отъ изжидѣвамъ. Изжидѣванце.

Изжидѣж, ешь, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ изжидѣвамъ. Да изжидѣж.

Изживакамъ, *гл. ср. свр.* Да жавнж изведлжж, да изживакамъ, да изгавнамъ, да изжавкамъ, да излаж,

Изживалвамъ и **изживалювамъ** (да изживалж), *гл. д.* Прѣставамъ да жлаж, прѣживалвамъ, забравямъ. *Не можж да го изживалж.*

Изживалж, ишь, — лилъ, *гл. свр.* отъ изживалвамъ.

Изживамблж, ишь, — лилъ, *гл. д. свр.* Съ жамолене изведлжж да изкажж нѣчто, да изжомолж. *Не можж да му ся раз-*

- бѣрс* какъво *изжамолн*.—ленгый, *прич. стр.* Изжомоленгый.
- Изжарáвѣж**, *ишь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изжарáвямъ.—венгый, *прич. стр.*
- Изжарáвямъ** (да изжарáвѣж), *гл. д.* 1) Направямъ вѣчко да стане на жаравѣж, изгарямъ. 2) Опичамъ на жаравѣж. 3) Барвамъ нѣчто въ жаравѣж да ся изгори, опрьламъ.—*мса*, *гл. стр.* Бывамъ изжаравень.
- Изжарáвямне**, *с. ср.* отъ изжарáвямъ.
- Изжаркамъ**, *гл. свр.* отъ изжарквямъ.—кангый, *прич. стр.* Упаренгый, ужиленгый съ жаркѣж, съ копривѣж.
- Изжарквямъ** и изжаркувамъ (да изжаркамъ), *гл. д.* Шлевѣж съ жаркѣж, съ копривѣж, упарвамъ, ужилвамъ, избождамъ. *Хвати копривѣж, ако искашь да ти изжарка рѣжж-тѣж*.—*мса*, *гл. стр.* Бывамъ изжарканъ.
- Изжарквямне** и изжаркувамне, *с. ср.* отъ изжарквямъ.
- Изжаркѣж**, *ишь*,—риль, *гл. д. свр.* Да опежѣ, да изжаравѣж.—*ренгый*, *прич. стр.* Опеченгый, изжаравенгый.
- Изжабáвѣж**, *ишь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изжабáвямъ.
- Изжабáвямъ** (да изжабáвѣж), *гл. д.* Забавямъ мнозинѣж, вѣчкы-ты.—*мса*, *гл. вѣзвр.* Забавямъся мнозина, вѣчкы.
- Изжабатáчѣж**, *ишь*,—чилъ, *гл. д. свр.* Да забатачѣж мнозинѣж, вѣчкы-ты. *Да ся изжабатáчѣж*, *гл. вѣзвр. свр.* Да ся забатачимъ мнозина, вѣчкы.
- Изжабѣрѣж**, *ешь*,—брáхъ,—браль, *гл. д. свр.* Да забѣрѣж, да подбѣрѣж вѣчкы-ты.
- Изжабѣнѣж**, *ешь*,—билъ, *гл. д. свр.* Да забѣнѣж вѣчкы-ты.
- Изжабогатѣнѣж**, *ешь*,—тѣль, *гл. ср. свр.* Да жабогатѣемъ мнозина, вѣчкы.
- Изжабодѣж**, *ешь*,—бóдохъ,—бóль, *гл. свр.* отъ изжабóждамъ.
- Изжабóждамъ** (да изжабодѣж), *гл. д.* Забождамъ вѣчкы-ты.
- Изжаболѣнѣж**, *ешь*,—лѣль, *гл. ср. свр.* Да жаболѣемъ мнозина, вѣчкы.
- Изжаборáвѣж**, *ишь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изжаборáвямъ. Да изжабравѣж.—*венгый*, *прич. стр.*
- Изжаборáвямъ** (да изжаборáвѣж), *гл. д.* Заборавямъ вѣчко, изжабравямъ.
- Изжаборчлѣнѣж**, *ешь*,—лѣль, *гл. ср. свр.* Да жаборчлѣемъ мнозина, вѣчкы.
- Изжабóчѣж**, *ишь*,—чилъ, *гл. д. свр.* Да жабóчѣж вѣчкы-ты, да изжабóчѣж.
- Изжабрáвѣж**, *ишь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изжабрáвямъ. Да изжаборавѣж.—*венгый*, *прич. стр.* Изжаборавенгый.
- Изжабрáвямъ** (да изжабрáвѣж), *гл. д.* Изжаборавямъ.
- Изжабрадѣж**, *ишь*,—дилъ, *гл. свр.* отъ изжабрáждамъ.—*денгый*, *прич. стр.*
- Изжабрáждамъ** (да изжабрадѣж), *гл. д.* Забраждамъ вѣчкы.
- Изжабрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да жабрѣкамъ вѣчкы-ты.
- Изжабтѣнѣж**, *ешь*,—тѣсаль, *гл. д. свр.* Да жабтѣнѣж вѣчко.
- Изжабóульнѣж**, *ишь*,—лиль, *гл. д. свр.* Да жабóульнѣж вѣчкы-ты.
- Изжабурмѣж**, *ишь*,—милъ, *гл. д. свр.* Да жабурмѣж вѣчкы-ты.
- Изжабóутамъ**, *гл. д. свр.* Да жабóутамъ вѣчкы-ты.
- Изжабóучѣж**, *ишь*,—чилъ, *гл. д. свр.* Да жабóучѣж вѣчкы-ты, да изжабóчѣж.
- Изжабыкáламъ** (да изжабыколѣж), *гл. д.* Жабыкáламъ, обыкáламъ, изжабыкáламъ, изжабыкáламъ; обходѣть, объѣзжáть кругомъ.
- Изжабыкáламне**, *с. ср.* отъ изжабыкáламъ.
- Изжабыколѣж** *ишь*,—лиль, *гл. свр.* отъ изжабыкáламъ. Да жабыколѣж, да обыколѣж, да изжабыколѣж, да изжабыколѣж.—*ленгый*, *прич. стр.* Жабыколенгый, обыколенгый, изжабыколенгый, изжабыколенгый.
- Изжабѣнѣж**, *ешь*,—нжалъ, *гл. ср. свр.* Да жабѣнѣемъ мнозина, вѣчкы.
- Изжабѣлѣжѣж**, *ишь*,—жилъ, *гл. д. свр.* Да жабѣлѣжѣж вѣчкы-ты.
- Изжабѣлѣж**, *ишь*,—лиль, *гл. д. свр.* Да жабѣлѣж вѣчкы-ты.
- Изжавалѣж**, *ишь*,—лиль, *гл. д. свр.* Да жавалѣж вѣчкы-ты.
- Изжавáрдѣж**, *ишь*,—дилъ, *гл. д. свр.* Да жавáрдѣж вѣчко.
- Изжавáрѣж**, *ишь*,—рцль, *гл. д. свр.* Да жавáрѣж вѣчкы-ты.
- Изжаварѣж**, *ишь*, риль, *гл. д. свр.* Да жаварѣж вѣчкы-ты.
- Изжаведѣж**, *ешь*,—вѣдохъ,—вель, *гл. д. свр.* Да жаведѣж вѣчкы-ты.
- Изжавезѣж**, *ешь*,—вѣзохъ,—везль, *гл. д. свр.* Да жавезѣж вѣчкы-ты.
- Изжавѣмѣж**, *ешь*,—зель, *гл. д. свр.* Да жавѣмѣж вѣчко.
- Изжавѣвамъ** (да изжавѣж), *гл. д.* Жавѣвамъ вѣчко.
- Изжавѣнѣж**, *ешь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изжавѣвамъ.
- Изжавладѣнѣж**, *ешь*,—дѣль, *гл. д. свр.* Да жавладѣнѣж вѣчко.
- Изжавлѣчамъ** (да изжавлѣжѣж), *гл. д.* Жавлѣчамъ вѣчко.—*мса*, *гл. вѣзвр.* Жавлѣчамъся вѣчкы.

Иззакрѣніѣ, ишь, — иль, *гл. свр.* отъ иззакрѣніавамъ.

Иззакрѣніавамъ (да иззакрѣніѣ), *гл. д.* Закрѣнавамъ вничкы-ты.

Иззакунѣж, ишь, — иль, *гл. д. свр.* Да закунѣ вничкы-ты.

Иззакъсиѣж, ешь, — иль, *гл. ср. свр.* Да закъсиѣемъ мнозина, вничкы.

Иззалівамъ (да иззалѣж), *гл. д.* Заливамъ вничко.

Иззаличѣж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да заличѣ вничкы-ты.

Иззалиниѣж, ешь, — лисахъ, — лисаль, *гл. д. свр.* Да залиниѣ вничкы-ты.

Иззаловѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да заловѣ вничкы-ты.

Иззалѣжж, ишь, — жиль, *гл. д. свр.* Да залѣжж много, вничко.

Иззалѣжжж, ешь, — лѣгахъ, — лѣгаль, *гл. д. свр.* Да залѣжжж мнозинѣж, вничкы.

Иззалѣниѣж, ишь, — иль, *гл. д. свр.* Да залѣниѣ много, вничко.

Иззалѣж, ешь, — лѣль, *гл. свр.* отъ иззалівамъ.

Иззалѣбѣж, ишь, — билъ, *гл. д. свр.* Да залѣбѣ мнозинѣж, вничкы.

Иззалѣлѣж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да залѣлѣж много, вничко.

Иззамѣжж, ешь, — мѣзахъ, — мѣзаль, *гл. свр.* отъ иззамѣвамъ.

Иззамѣвамъ и **иззамѣзувамъ** (да иззамѣжж), *гл. д.* Замазvamъ много, вничко.

Иззамѣвамъ и **иззамѣювамъ** (да иззамѣжж), *гл. д.* Замайvamъ мнозинѣж, вничкы.

Иззамѣцамъ, *гл. свр.* отъ иззамѣцвамъ.

Иззамѣцвамъ и **иззамѣцувамъ** (да иззамѣцамъ), *гл. д.* Замацvamъ много, вничко.

Иззамѣж, ешь, — мѣаль, *гл. свр.* отъ иззамѣивамъ.

Иззамѣниѣж, ешь, — палъ, 1) *гл. д. свр.* Да замѣниѣ много, вничко. 2) *гл. ср.* въ *мл. ч.* Да замѣнемъ мнозина, веница.

Иззамѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да замѣчимъ вничкы.

Иззамѣгвамся и **иззамѣгнувамся** (да ся замѣгнѣж), *гл. об.* Замогvamъ мнозина, вничкы.

Иззамѣгнѣж (да ся), ешь, — нѣлся, *гл. свр.* отъ иззамѣгвамся.

Иззамрѣниѣж, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* Да замрѣнемъ мнозина, вничко.

Иззамрѣкиѣж, ешь, — ижль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да замрѣкнемъ мнозина, вничкы.

Иззамрѣчкамъ, *гл. д. свр.* Да замрѣчкамъ много, вничко, да иззамрѣчж.

Иззамрѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да замрѣчж много, вничко, да иззамрѣчкамъ.

Иззамрѣжжвамъ и **иззамрѣжжювамъ** (да

иззамрѣжжж), *гл. д.* Замрѣжжvamъ много, вничко.

Иззамрѣжжж, ишь, — жиль, *гл. свр.* отъ иззамрѣжжжvamъ.

Иззамрѣтнѣж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да замрѣтнѣж много, вничко.

Иззамрѣжж, ешь, — нѣсоухъ, — нѣсаль, *гл. д. свр.* Да занесж много, вничко.

Иззаобѣкалтамъ (да иззаобѣколѣж), *гл. ср. и д.* Иззаобѣколавамъ.

Иззаобѣколѣж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ иззаобѣкалтамъ и иззаобѣколѣивамъ. Да забыколѣж, да обѣколѣж, да иззабыколѣж, да избыколѣж. — лѣниѣж, *прим. стр.* Иззабыколѣиѣж

Иззаобѣколѣивамъ (да иззаобѣколѣж), *гл. ср. и д.* Иззаобѣкаламъ, иззабыкаламъ, забыкаламъ, обѣкаламъ, избыкаламъ; обходѣтъ, обѣзакѣтъ кругомъ.

Иззапѣзж, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да запѣзж много, вничко.

Иззапѣлѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да запѣлѣж много, вничко.

Иззапѣрѣж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да запѣрѣж много, вничко.

Иззапѣниѣж, ешь, — пѣсахъ, — пѣсаль, *гл. д. свр.* Да запѣниѣж много, вничко.

Иззапѣлѣж (да ся), ешь, — лѣлся, *гл. свр.* въ *мл. ч.* Да ся запѣлѣемъ мнозина, вничкы.

Иззапѣтлѣж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да запѣтлѣж много, вничко.

Иззапѣчатамъ, *гл. д. свр.* Да запѣчатамъ много, вничко.

Иззапѣниѣжж, ешь, — пѣсахъ, — пѣсаль, *гл. д. свр.* Да запѣниѣжж много, вничко.

Иззаплатѣж, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да заплатѣж вничко.

Иззаплатѣжж, ешь, — лѣкахъ, — лѣкаль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заплачемъ мнозина, вничкы.

Иззаплатѣниѣж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да заплашѣж мнозинѣж, вничкы.

Иззаплатѣсиѣж (да ся), ешь, — нѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся заплатѣсимъ мнозина, вничкы.

Иззаплатѣжж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да заплажжж мнозинѣж, вничкы.

Иззаплатѣниѣжж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да заплатѣжжж много, вничко.

Иззапразднѣж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да запразднѣж много, вничко.

Иззапрѣчжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да запрѣчжж много, вничко.

Иззапрѣжж, ешь, — приаль, 1) *гл. д. свр.* Да запржж много, вничкы. 2) *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да запрежж мнозина, веница.

Иззапрѣгнѣж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да запрѣгнѣж много, вничкы.

Изапустѣѣж, ешь, — тѣлъ, *гл. ср. свр.* Да запустѣемъ много, всичкы.

Изапушѣж, ишь, — ишлъ, *гл. д. свр.* Да запушѣ много, всичко, да иззатыкиж, да изпозапушѣж.

Изапушѣж, ишь, — ишлъ, *гл. д. свр.* Да запушимъ мнозина, всичкы.

Изапѣхтѣж (да ся), ишь, — тѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся запѣхтимъ мнозина, всичкы.

Изапѣщвамъ и **иззапѣщвамъ** (да иззапѣщѣж), *гл. д.* Запѣщвамъ много, всичко.

Изапѣщѣж, ишь, — щиль, *гл. свр.* отъ иззапѣщвамъ.

Изапѣвамъ и **иззапѣвамъ** (да иззапѣж), *гл. д.* Запѣвамъ много, всичко, иззатварямъ, иззакличамъ.

Изапѣж, ешь, — пѣлъ, — пѣхъ, — пѣлъ, *гл. свр.* отъ иззапѣвамъ. Да иззатворѣж, да иззакличѣж.

Направили сѣ въсогы капи,
Ка направили, та гы иззапѣли;
ЕА Лагници прѣдъ капи стоѣахъ,
Та на Марва тихо говорѣахъ. *Пѣс.*

Изарѣдвамъ (да ся), *гл. ѡзвр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зарѣдвамъ мнозина, всичкы.

Изарастѣж, ешь, — рѣстохъ, — рѣсель, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да зарастемъ много, всичкы.

Изарѡвѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да зарѡвѣж много, всичко.

Изарѣж, ешь, — рѣлъ, *гл. д. свр.* Да зарѣж много, всичко.

Изасадѣж, ишь, — дѣлъ, *гл. д. свр.* Да засадѣ много, всичко.

Изасомлѣж, ишь, — дѣлъ, *гл. д. свр.* Да засомлѣж много, всичко.

Изасмѣж (да ся), ешь, — мѣлся, *гл. об. свр.* Да ся засмѣемъ мнозина, всичкы.

Изаспѣж, ишь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заспѣемъ мнозина, всичкы.

Изаерамѣж, ишь, — мѣлъ, *гл. д. свр.* Да заерамѣ мнозина, всичкы.

Изастанѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да застанемъ мнозина, всичкы.

Изастанѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да застанѣж много, всичко.

Изасасѣж, ешь, — сѣкъ, *гл. д. свр.* Да засасѣж много, всичко.

Изасѣхѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* Да засѣхѣемъ много, всичкы.

Изасѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да засѣж много, всичко.

Изасѣж, ешь, — сѣкъ, *гл. д. свр.* Да засѣж много, всичко.

Изатварѣж (да иззатворѣж), *гл. д.* Затварѣж много, всичко.

Изатворѣж, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ иззатварѣж.

Иззатекѣж (да ся), течѣшь, — тѣкохся, — затѣкъся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся затечемъ мнозина, всичкы.

Иззатѣспѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да затѣспѣж много, всичко.

Иззатрѣнамъ, *гл. д. свр.* Да затрѣнамъ много, всичко.

Иззатрѣж, ешь, — риль, *гл. д. свр.* Да затрѣж много, всичко.

Иззатрѣчѣж (да ся), ишь, — чѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся затрѣчимъ мнозина, всичкы.

Иззатрѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да затрѣж много, всичко.

Иззатѣпѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да затѣнемъ мнозина, всичкы.

Иззатѣкамъ, *гл. д. свр.* 1) отъ иззатѣивамъ. 2) Да затѣкамъ много, всичко.

Иззатѣквямъ и **иззатѣкувамъ** (да иззатѣкамъ), *гл. д.* Затѣквямъ много, всичко.

Иззатѣкиж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да затѣкиж много, всичко, да иззапушѣж, да иззатѣкамъ.

Иззатѣкиж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да затѣкиж много, всичко.

Иззауспѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да зауспѣемъ мнозина, всичкы.

Иззахѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да захѣж много, всичко.

Иззахлѣж, ишь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да захлѣж много, всичко.

Иззацѣнамъ, *гл. д. свр.* Да зацапамъ много, всичко.

Иззачѣрѣж, ишь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да зачѣрѣж много, всичко.

Иззачѣдѣж (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зачѣдимъ мнозина, всичкы.

Иззачѣкамъ, *гл. свр. д.* Да зачѣкамъ много, всичко.

Иззачѣхѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* Да зачѣхѣемъ много, всичкы, да иззасѣхѣж.

Иззашемедѣж (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зашемедимъ мнозина, всичкы.

Иззашѣлѣж, ишь, — чѣлъ, *гл. д. свр.* Да зашѣлѣж много, всичко.

Иззашѣж, ешь, — шиль, *гл. д. свр.* Да зашѣж много, всичко.

Иззаѡспѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заѡспѣемъ мнозина, всичкы.

Иззвъичѣвамъ (да иззвъичѣж), *гл. ср.* Звъичѣвамъ иззвъичѣжъ, иззвъичѣвамъ, иззвъичѣвамъ.

Иззвъичѣж, ишь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ иззвъичѣвамъ. Да иззвъичѣж, да иззвъичѣж.

Иззвъичѣж, ишь, — чѣлъ, *гл. свр.* отъ иззвъичѣвамъ. Да иззвъичѣж, да иззвъичѣж.

Извъичіавамъ (да извъичіѣ), *гл. ср.* Извъитѣвамъ, извъичавамъ.
Извъичіѣ, *ишь*,—*ицль*, *гл. свр.* отъ извъичіавамъ. Да извъитѣ, да извъичѣ.
Извъичавамъ (да извъичіѣ), *гл. ср.* Извъитѣвамъ, извъичавамъ.
Издравісамъ, *гл. д. свр.* Да здрависамъ мнозинѣ, всичкы-ты.
Издравіѣ, *ишь*,—*вицль*, *гл. свр.* отъ издравіавамъ.
Издравіавамъ (да издравіѣ), *гл. д.* Издраивавамъ мнозинѣ, всичкы-ты.
Иззеленісамъ, *гл. ср. свр.* Да зеленасамъ много, всичкы.
Изземамъ (да изземаѣ), *гл. д.* Иззимамъ.
Изземецъ, *мци*, *с. м.* Дръво израсло направо изъ земаѣ-тѣ като сурѣвицѣ, а не клонѣ. *Изземеци-ти сѣ добри за вѣглы.*
Изземаѣ, *ишь*,—*зѣхъ*,—*зѣль*, *гл. свр.* отъ иззімамъ и изземамъ. Да земаѣ всичко или много.
Иззибилісамъ, *гл. д. свр.* Да зибилісамъ много, всичко.
Иззідамъ, *гл. свр.* отъ иззідвамъ. Да зидѣ.
Иззідвамъ и **иззідувамъ** (да иззідамъ и да иззідаѣ), *гл. д.* Съ зидане направамъ много, всичко, свршвамъ да зидамъ, да зидѣ. —*мси*, *гл. стр.*
Иззидѣсамъ, *гл. свр.* отъ иззидѣсамъ.
Иззидѣсамъ и **иззидѣсувамъ** (да иззидѣсамъ), *гл. д.* Свршнамъ да зидѣсамъ.
Иззідѣ, *ишь*,—*далѣ*, *гл. свр.* отъ иззідѣвамъ. Да иззідамъ.
Иззімамъ, *гл. свр.* отъ иззімавамъ. Да изземаѣ.
Иззімавамъ и **иззімувамъ** (да иззімамъ и да изземаѣ), *гл. д.* Зимамъ много, всичко-то. —*мси*, *гл. стр.* Зимамъ всичкыѣ, докрай.
Иззімане и **иззімуване**, *с. ср.* отъ иззімавамъ.
Иззімувамъ, *гл. ср. свр.* Да изкарамъ, да прѣмичѣ зимѣ-тѣ, да иззимѣ.
Иззимѣлѣтъ, *лци*, *с. м.* Едногодишно жаръ, зимелѣя.
Иззиміѣ, *ишь*,—*мицль*, *гл. свр.* отъ иззиміавамъ. Да иззимувамъ.
Иззиміавамъ (да иззиміѣ), *1) гл. ср.* Прѣкарвамъ, прѣмичувамъ зимѣ-тѣ; выдѣрживать зиму. *2) гл. д.* Изхранвамъ добитѣлѣ прѣзъ зимѣ-тѣ. *Иззимичѣмѣ овця-ты.*
Иззиміаване, *с. ср.* отъ иззиміавамъ.
Иззінамъ, *гл. свр.* отъ иззінавамъ.—*нацль*, *прич. стр.* Иззытанѣѣ.
Иззінавамъ и **иззінувамъ** (да иззінамъ и да иззінавамъ), *гл. д.* Съ зипане иззыкывамъ, изкарамъ иѣчто навѣнѣ, иззытвамъ. *Иззыпанѣ го изъ врата-та навѣнѣ.*

—*мси*, *гл. стр.* Бынамъ иззыпанѣ, иззытвамси.

Иззінаване и **иззінуване**, *с. ср.* отъ иззінавамъ. Иззытваване.

Иззінасамъ, *гл. свр.* отъ иззінавамъ. Да иззыпамъ.

Иззыфтѣсамъ, *гл. д. свр.* Да зыфтѣсамъ много, всичко.

Иззытѣ, *ишь*,—*тицль*, *гл. д. свр.* Да позлатѣ много, всичко.

Иззыотѣ, *ишь*,—*знойцль*, *гл. свр.* отъ иззыотіавамъ. Да иззыотѣ.—*знойцль*, *прич. стр.* Иззыотѣѣѣ.

Иззыотіавамъ (да иззыотѣ), *гл. д.* Иззыотіавамъ, правѣ да ся иззыоти.—*мси*, *гл. стр.* Бынамъ иззыотѣ, иззыотіавамъ.

Иззыотіаване, *с. ср.* отъ иззыотіавамъ. Иззыотіаване.

Иззыобамъ, *гл. свр.* отъ иззыобамъ. —*бацилѣ*, *прич. стр.*

Иззыобамъ и **иззыобувамъ** (да иззыобамъ), *гл. д.* 1) Съ зобане изыдамъ. 2) Озобамъ всичко. 3) Казвася за молци, кога проидѣтъ иѣкой платѣ, съзобамъ. —*мси*, *гл. стр.* Бынамъ иззыобанѣ.

Иззыобане и **иззыобуване**, *с. ср.* отъ иззыобамъ.

Иззыобіѣ, *ишь*,—*бицль*, *гл. свр.* отъ иззыобіавамъ. Да назобіѣ.

Иззыобіавамъ (да иззыобіѣ), *гл. д.* Назобіавамъ много, всичкы.

Иззыобіаване, *с. ср.* отъ иззыобіавамъ.

Иззыодѣ, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да назодѣ, да иззыишѣ, да нашарѣ много, всичко. —*денѣлѣ*, *прич. стр.*

Иззыорладіишѣ, *ишь*,—*дйсахъ*,—*дйсалѣ*, *гл. д. свр.* Да зорладіишѣ мнозинѣ, всичкы.

Иззырыѣ, *ишь*,—*нжль*, *гл. д. свр.* Да зрыѣ, да видѣ много, всичко изведиѣжѣ.

Иззыбінувамъ и **иззыбівамъ** (да иззыбіѣ), *гл. ср.* 1) Иззытынамъ, иззырзvamъ, озыбамъ; иззыбѣтъ. 2) Зыбемъ много, всичкы; перезыбѣтъ.

Иззыбінуване и **иззыбіване**, *с. ср.* отъ иззыбінувамъ.

Иззыбіѣ, *ишь*,—*нжль*, *гл. свр.* отъ иззыбінувамъ. 1) Да иззытышѣ, да иззырзвѣ, да озыбіѣ; иззыбінутѣ, иззыбѣтъ. 2) Да озыбемъ много, всичкы; перезыбінутѣ. *Стопанѣмѣ много на студа, та иззыбіѣжѣмѣ.*

Иззыбіѣлѣтъ, *лѣ*, *лѣ*, *лѣ*, *пр.* Иззырзвѣлѣтъ, иззырзвѣлѣтъ, озыбіѣлѣтъ; иззыбілѣтъ, перезыбілѣтъ.

Иззыанѣсамъ и

Иззыаніѣ, *ишь*,—*ицль*, *гл. д. свр.* Да иззыанѣсамъ, да иззыанѣ много, всичко.

Иззыгравамъ (да иззыграѣ), *гл. д.* 1) Съ игране спечалвамъ, придобывамъ, мотамъ;

выигрывать, найгрывать, наплясать. *Изиграхъ пять гроша.* 2) Съ игране, на прѣхъ зимамъ нѣкому нѣчто. *Изиграхъ му колкото пари имаше.* 3) Сврьшнамъ да играхъ, да пляшѣхъ нѣкаквѣхъ игрѣхъ; отплясывать, сѣигрывать. *Изиграхъ ми му едно хоро, трѣтихъ ми му едно хоро.* 4) Измамвамъ, изльствамъ, прѣльствамъ нѣкого въ пѣчю, изгабосвамъ; проводить кого либо. *Изигра мя въ тѣхъ работѣхъ.*—*мси, гл. стр.* по знаменованіе-то, бывамъ изигранъ.

Изигрѣваніе, с. ср. отъ изигрѣвамъ.

Изигрѣжъ, ешь, —раѣтъ, гл. свр. отъ изигрѣвамъ; выигрывать, найгрывать; обыгрывать; отплясать, сѣигрывать; провести.—*раѣтъ, прич. стр.* 1) Спецаленъ, придобитый съ игрѣхъ; выигранный, найгранный. 2) Сврьшенъ да ся играе; сѣигранный. 3) Измаменъ, изльстенъ, прѣльстенъ, изгабосанъ; проведенъ.

Изидамъ (да изидѣмъ), гл. д. Изидамъ.

Изиданіе, с. ср. Т. Писмяно позволеніе.

Изидѣ, с. м. Т. Изволеніе, волна, допущаніе; позволеніе, допущеніе. *Нѣма изидѣ, нѣма изволеніе, не бѣва.* *Безъ изидѣ, безъ изволеніе, безъ да пѣта.* *Давамъ изидѣ, давамъ волѣ, изволавамъ.*

Изидоханъ, нѣ, на, по, пр. Изидоханъ, ослабиханъ, омалѣхъ; изидоханъ, изидоханъ.

Изискамъ, гл. свр. отъ изисквамъ. Да изидѣхъ; выканочить.—*исканъ, прич. стр.* Изпросенъ, издрьканъ, изкрывканъ; выканоченъ.

Изисквамъ и изискувамъ (да изисквамъ и да изидѣхъ), гл. д. 1) Съ много искаше направямъ да ми дадѣтъ нѣчто, изпросвамъ, издрьквамъ, изкрывкамъ; выканочивать. 2) Искамъ, трѣбова спорядѣ . . . ; трѣбовать. *Истина-та го изиска така.* *Така работа изиска много трудѣ.*—*мси, гл. стр.* Бывамъ изисканъ, изпросамъ, издрькамъ, изкрывкамъ; выканочиваться.

Изискваніе и изискуваніе, с. ср. отъ изисквамъ. Изпросаніе, издрьканіе, изкрывканіе.

Изидѣ, ешь, —искахъ, —искалъ, гл. свр. отъ изисквамъ. Да изисквамъ.—*исканъ, прич. стр.* в. изисквамъ.

Изидѣжъ, ишь, —лилъ, гл. д. свр. Да направѣхъ, да изидѣхъ нѣчто.

Изидѣжъ, ишь, —дѣлъ, гл. свр. отъ изидѣвамъ.

Изидѣвамъ (да изидѣжъ), гл. д. Прѣкадамъ всякы-ты, сврьшнамъ да кадѣжъ.

Изидѣжъ, ешь, —казѣхъ, —казѣлъ, гл. свр. отъ изидѣвамъ; высказать, повѣдать;

выразить, изразить; выболтать; выдать, довести, оболтать, оговорить.—*казанъ, прич. стр.* 1) Разказанъ, разправенъ, высказанный. 2) Изреченъ, изговоренъ, издуманъ; выболтанный. 3) Обаденъ, изваденъ, изваденъ, прѣваденъ; выданный, оговоренный.

Изидѣвамъ и изидѣжувамъ (да изидѣжъ), гл. д. 1) Казвамъ всячко, изричамъ, изговарямъ. 2) Разказвамъ, разправямъ чтото съмъ чюль или видѣль; высказывать. *Изказа ми и майчино-то си мѣко, изказа ми всячко, чтото знае, чтото има.* *Дай ми лулѣ тоотонѣ да ти изкаже и майчино-то си мѣко.* 3) Съ думъ, съ писмо, съ тѣлодвиженіе, или съ друго изваивамъ нѣчто; выражать, изразять. *Нѣмъ изказа искаша-та си съ знаковѣ; нѣмъ изказѣтъ свои желанія знаками.* 4) Казвамъ нѣкому нѣчто направо, безъ забыкалки. *Изказахъ му ги, на ако ще, нека ся среди.* 5) Казвамъ нѣчто тайно, което другы не трѣбова да знають; выболтывать. 6) Обаждамъ, изваивамъ, издавамъ, прѣдавамъ; выдавать, доносить, обалтывать, оговаривать. *Изказали го, че ся крылъ изъ село-то.*—*мси, 1) гл. свзвр.* Не можъ да ся удръжѣ, та казвамъ и другому, каквото знаѣхъ; высказываться. *Нему да не казвашь, че той ся изказа, лесно щѣтъ го изидѣтъ.* 2) Изваивамъ, обаждамъ кой съмъ, какъ съмъ; открываться. *Той крыкаше кой е, изидѣлъ ся изказа.* 3) гл. св. Обаждамъ, изваивамъ, прѣдавамъ. *Щѣтъ ся изкажѣтъ единъ другѣ.* 4) гл. стр. Бывамъ изказанъ.—*Не може да ся изидѣ, нѣма изказъ, много е голѣмо или чюдно, та нѣма какъ да ся разкаже; быть невыразимымъ.*

Изидѣваніе и изидѣжуваніе, с. ср. отъ изидѣвамъ.

Изидѣжъ, с. м. Изидѣваніе; высказываніе. *Нѣма изидѣжъ, не може да ся изкаже, че е много дѣло или много чюдно.*

Изидѣратѣжъ, ишь, —тѣлъ, гл. свр. отъ изидѣратѣвамъ. Да изидѣжъ.

Изидѣратѣвамъ (да изидѣратѣжъ), гл. ср. Кайратѣ докрай, кайратимъ всякы, изидѣвамъ. *Едвамъ изидѣратѣжъ да изидѣжъ зимѣжъ.*

Изидѣратѣваніе, с. ср. отъ изидѣратѣвамъ. Изидѣваніе.

Изидѣискамъ и изидѣискувамъ (да изидѣискамъ), гл. д. Да казанъ много, всячко, изваивамъ; вылуживать многое, все.

Изидѣисжъ, ешь, —искалъ, —искалъ, гл. свр. отъ изидѣискамъ. Да изваивамъ; вылуживать.

Изкалафатж, ишь,—тилъ, *гл. д. свр.* Да закалафатж много, всичко.

Изкалвамь и **изкалювамь** (да изкаламь), **Укаламь**, **накаламь** всичко.

Изкалжнѣж, ишь,—пѣлъ, *гл. свр.* отъ **изкалжнѣвамь**.—**пѣнѣй**, *прич. стр.*

Изкалжнѣвамь (да изкалжнѣж), *гл. д.*

1) Изкарвамь, изливамь пѣчто въ калжнѣ. 2) Направямь, изработвамь пѣчто добрѣ, гыздаво като изъ калжнѣ. *Изкалжнѣж му едик гурлж, дѣшо ж иѣма на друго мѣсто.* 3) Измысловамь, скроявамь. *Изкалжнѣ едик лжжж.—мен*, *гл. стр.* Бывамь изкалжнѣнѣ.

Изкалжнѣване, *с. ср.* отъ **изкалжнѣвамь**.

Изкалнамь *гл. свр.* отъ **изкалвамь**. Да укаламь, да накаламь всичко; изгрязнѣть.

Изкалнамь (да изколѣж), *гл. д. в.* **изколвамь**.

Изкапвамь и **изкапнувамь** (да изкапнѣж), *гл. ср.*

1) Прѣтавамь, свршнамь да капнѣж. 2) Накапвамь, покапвамь на много мѣста, всичко. 3) Надамь, капнѣж, окапвамь; **опадѣть** (о лѣстьяхъ). *Изкапнѣж листето на дръвс-то.* 4) Окапвамь, олитамь; **вылѣпнѣвать**. *Изкапнѣ му коса-та, влѣна-та; волосы вылѣпнѣли.* 5) Капвамь, надамь, уморявамься мнозина, венчкы. *Отъ ходѣ изкапнѣж като круши.*

Изкапнѣж, ешь,—палъ, *гл. свр.* отъ **изкапвамь**.

Изкара,—рало, *гл. свр.* отъ **изкарва**.

Изкарвамь (да ся), *гл. свр.* отъ **изкарвамься**.

Изкарвамь, *гл. свр.* отъ **изкарвамь**; **выгнать**; **вынуть**; **вышибить**; **выручить**, **выиграть**, **выработать**, **заработать**, **достать**, **добыть**, **выбаришничать**, **выторговать**; **вывести**, **звестить**, **кончить**.—**ранѣй**, *прич. стр.*

1) Изгоненѣй, изтиренѣй, изжденѣй изъ пѣчто; **выгнапнѣй**. 2) Изваденѣй, изврленѣй; **вынутый**. 3) Избитый, изкретенѣй. 4) Изваденѣй, изработенѣй, добытый, спечаленѣй; **вырученнѣй**, **выиграпнѣй**, **выработапнѣй**, **заработапнѣй**, **добытый**. 5) Направенѣй, издигнѣй. 6) Изработенѣй, свршенѣй, довршенѣй, направенѣй; **кѣченнѣй**.

Изкаранѣй, иѣ, на, но, като *пр.* Извршпнѣй. *Пѣ-изкаранѣж*, *пѣ-извршенѣж*.

Изкарацѣвамь (да изкарацѣшж), *гл. д.* 1) Разбрѣвамь, сбръквамь, смѣлнамь, правѣж карашжжѣ; **смѣшивать**. 2) Разкарацѣвамь много, всичко.

Изкарацѣшж, ешь,—цѣсалъ, *гл. свр.* отъ **изкарацѣвамь**; **смѣйть**.

Изкара (да изкара), *гл. безл.* Съ лично

мѣстоименне въ *вин. пад.*: **искарава** мѣ, кара мя да ходж чѣсто новнѣж, имамь бѣгавнѣж; **менѣ** слѣбить. *Изкарва* го *на-внѣж*; егѣ *позынѣеть* на *низъ*.

Изкарвамься и **изкарувамься** (да ся **изкарамь**), *гл. об.* Скарвамься, выквамь пѣкому **изведнѣжъ**.

Изкарвамь и **изкарувамь** (да **изкарамь**), *гл. д.* 1) Правѣж да излѣзе отпѣжжѣ, изъ пѣчто или да отиде пѣжжѣ; **выгонѣть**. *Изкарай* *говѣда-та* *да пасжтъ*; **выгони** *стадо* въ *поле*. 2) Изгонвамь, изтырвамь, изнѣжждамь; **выгонѣть**. *Изкарай* *козж-тж* *изъ* *граднѣж-тж*; **выгони** *козу* изъ *оторода*. 3) Накарвамь да излѣзжтъ на работж. *Изкарвамь* *селнѣж-тж* *на* *меджнѣж*; **сгонѣть** *поселнѣж* на *работу*. 4) Съ каране, съ возене **изваждамь**, **занисамь**. *Изкаражъ* *го* *на* *пазаръ* *да* *го* *продамь*, *та* *да* *земж* *пѣкож* *парж*. 5) Земамь пѣчто отъ мѣсто-то му, **изваждамь**; **вынимѣть**. 6) Избивамь, изкрѣвамь, **изваждамь**; **вышибѣть**. *Удари* *го* *въ* *уста-та*, *та* *му* *изкара* *зжбж-тж*. *Замажж* *съ* *топжж*, *та* *цраше* *му* *изкара* *око-то*. *Стара-та* *кѣлѣка* *изкара* *повж-тж*. 7) Вадж, **изваждамь**, **изврѣгамь**; **вычѣтыватъ**. *Изкарай* *отъ* *главно-то* *(отъ* *майкж-тж)* *колкото* *ти* *сжмь* *издавалж*, *та* *да* *виднѣж* *колко* *остава* *оце* *да* *ти* *длжжж*. 8) Съ броење, съ прѣемѣтане **виждамь** *колко* *сж*, **изваждамь**; **насчитыватъ**. *Изкаражъ* *парж-тж* *си* *толкова* *гроша*. *Изкаражъ* *го* *длжжж*. *Не* *му* *думай* *добро* *утро*, *да* *тя* *не* *изкара* *длжжж*. *Изкаражъ* *го*, *че* *има* *толкова* *годинѣж*. 9) Пѣчто, дадено пѣйдѣ или има да ся зима, **вадж**, **изваждамь**; **выручѣть**. *Изкаражъ* *си* *парж-тж*, *вереснѣж-тж*. 10) Правѣж да излѣзе, **вадж**, **изваждамь**. *Отъ* *окаж* *влнѣж* *изкара* *пѣтъ* *чѣфта* *чоранѣж*. 11) Вадж си харча, **изваждамь**, **печалж**, **добывамь**, **изработвамь**; **выручѣть**, **выигриватъ**, **выработыватъ**, **заработыватъ**, **спѣсживать**, **доставѣть**, **добывѣть**. *Изкарва* *си* *злѣба*, печалж, да ся *храни*. *Умнѣй* *всжду* *си* *изкара* *злѣба*. 12) Спечалвамь при *продаване* или *купуване*; **выбарѣшничиватъ**, **выторговыватъ**. *Изкара* *по* *пѣтъ* *гроша* *на* *окаж-тж*. 13) За сградж, **направямь**, **издигамь**; **выводѣть**, **взводѣть**. *Да* *изкара* *мѣж* *комнѣж* *въ* *стѣжж-тж*. 14) Казваея за *всяко* пѣчто, **изработвамь**, **свршнамь**, **довршнамь**, **направямь**, **допранамь**; **кончѣть**. *Изкаражъ* *чоранѣж*, *свршннѣж* *го*, *уплехѣж* *го*. *Изкаражъ* *дрѣжж-тж*, *упнѣжж*. *Изкаражжж* *кжжжж-тж*, *довршннѣжжж* *жж*, *заграднѣжжж* *жж*, *свршннѣжжж* *жж*. *Зало-*

вили съ обичь, изкарали съ крамоулъ. 15) За нѣчто дълго, изработвамъ, направямъ докрай. *Изкарвамъ шивъ; выстрачивать. Изкарвамъ браздъ; гнать, гонять борозды.* 16) Извршвамъ си, изработвамъ си, изсѣдвамъ си, отбивамъ гънъ-тъх за нѣчто, откарвамъ го; отбива́тъ чего. *Изкарахъ си ряда, службъ-тъ.* 17) Изминувамъ, прѣкарвамъ. *Изкарахъ едина година.* *Сѣди да си изкарашь година-тъ, па си излѣзъ.* 18) Утрайвамъ, тражъ. *Тзя дрѣхъи щжтъ мя изкаратъ до пролѣтъ, щжтъ ми тражтъ.* 19) Водж нагорѣ, навъсоко, изкачвамъ; взводѣтъ, взвозѣтъ. *Пжтека-та ны изкара наврѣхъ планинъ-тъ.* 20) Излизамъ, водж. *Пжтъ-тъ изкара край село-то.* 21) Правж нѣчто да излѣзе на бѣлъ свѣтъ, изваждамъ на явѣ. *Изкара работъ-тъ на мейданъ.* 22) Вадж, измысливамъ. *Всакъ година изкара новъ шапкъи.* 23) Вадж, изучвамъ. *Изкара новъ чираци.* 24) Покарвамъ, пуцамъ, израствать ми листе, коренне, мустаки, зжбы и проч.; пускать. *Дрѣвста-та не съ изкаралъ оце пжкъи.* *Дѣтя-то оце не съ изкарало зжбы.*—*мся, гл. стр.* По знаменованне-то на глагола, бывамъ изкаранъ.—*Изкарахъ му едно хоро, трътихъ му едно хоро, играхъ много; отдѣрнулъ пляску.*—*Изкарахъ му сдинъ сизъ, трътихъ му едно спане, снахъ много.*—*Изкарвамъ нѣчто на главъ, свршвамъ го, направямъ го; справля́тъ съ чѣмъ.*—*Изкарвамъ нѣкого отъ главъ, накарвамъ го да направн нѣчто дѣто не трѣбва.*—*Изкарвамъ нѣкому нѣчто изъ носа, правж да му излѣзе кысело, да му стане скжпо.*—*Изкарвамъ нѣкого лжець, показвамъ, че лже.*—*Изкарвамъ си пада, юфке-то на нѣкого, вадж си надж, юфке-то отъ него, оттушвамъ си на него; срывать гнѣвъ, опрокѣдыва́тъ на когô.*—*Не можешъ изкара двѣ паръ отъ него, многе е стпнжтъ, скжленикъ.* *Съ топъ да го бисешъ, нѣма да изкарашь двѣ паръ отъ него; хоть игло́й въ глаза, не выщѣрбишь (тажъ скупъ).*—*Изкаралъ си го изъ ума, измыслилъ го.*—*Ще си изкара глѣба, щжтъ го бижтъ.*—*Той си изкара ряда; онъ отходѣлъ свою очередь.*

Изка́рване и изка́руване, с. ср. отъ изка́рвамъ.

Изкаричѣрка, с. ж. Момчя изкарничаръ.

Изкаричѣрчи, ум. ср. отъ изкарничѣръ.

Изкаричѣръ, с. м. Момчя, что подкарва мльзници камъ мльзничаръ за да гы измльзи той.

Изка́стриювамъ (да изка́стрижъ), *гл. д.* 1) Съ кастрене изчиствамъ нѣчто, окастриювамъ дрѣво. 2) Окастриювамъ много, всичко. 3) Изхоквамъ, навыквамъ нѣкого; обруга́тъ.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изкастренъ.

Изка́стриюване, с. ср. отъ изка́стриювамъ.

Изка́стрижъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изка́стриювамъ. 1) Да окастрижъ. 2) Да скастрижъ, да нахокамъ, да навыкамъ; обруга́тъ.—*ренгѣй, прич. стр.* 1) Окастренгѣй. 2) Скастренгѣй, нахокангѣй, навыкангѣй; обругангѣй.

Изка́тервамъ и изка́терювамъ (да ся изка́терѣжъ), *гл. об.* Съ катерене си изкачвамъ възъ пѣрчло, покатервамъ; взбира́тъ-ся. *Изкатерилъ на връхъ дрѣво-то, на връхъ кжцъ-тъ.*

Изка́терѣжъ (да ся), ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изка́тервамъ. Да ся покатерѣжъ; взобра́тъся.

Изка́турвамъ и изка́турювамъ (да изка́турѣжъ), *гл. д.* Катурямъ много, всичко.—*мся, гл. стр.*

Изка́турѣжъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изка́турвамъ.

Изка́хжрѣжъ (да ся), ишь,—рилъ, *гл. об. свр.* Да ся кахжрѣжъ, да му мьслѣжъ много, да ся накахжрѣжъ; нагрусѣтъся.

Изка́чвамъ и изка́чювамъ (да изка́чжъ), *гл. д.* Съ качване изписамъ нѣчто навъсоко; вска́тъвать.—*мся, 1) гл. възвр.* Възлизамъ нѣйдѣ на високо; възлѣзѣтъ, възлѣзжѣтъ, подымѣтъся. *Изкачилъ на връхъ кжцъ-тъ.* 2) Съ мжкж си пробивамъ нжтъ, та изпъплювамъ нѣйдѣ на високо, изтътрувамъ-ся; вздирѣтъся. 3) Съ слѣбж, по скелѣж излизамъ нѣйдѣ на високо; възгрома́жжива-ся. 4) Покачвамъ, оскжпвамъ, достига́мъ до. . . *Жито-то ся изкачи до пѣтдесѣтъ грошка кило-то.* 5) *гл. стр.* Бывамъ изкаченъ.

Изка́чване и изка́чюване, с. ср. отъ изка́чвамъ и изка́чювамъ.

Изка́чжъ, ишь,—чилъ, гл. свр. отъ изка́чвамъ. Да качж всичко.—*ченгѣй, прич. стр.* Каченгѣй, изсеенгѣй горѣ.

Изка́шлювамъ и изка́шливамъ (да изка́шлижъ), *гл. д.* 1) Съ кашленне изкарвамъ нѣчто изъ грѣло-то си, изъ уста-та си; выка́шливать, отка́шливать. 2) Съ мжкж, съ много забыкалпане казвамъ нѣчто. *Закашла го, па не го изкашла, загжкж за нѣчто, па не го изказа.* 3) Прѣкарвамъ, изкарвамъ, утрайвамъ на нѣчто, прѣписамъ, даваидевамъ; переносѣтъ. *Изкашла-мъ зижъ-тъ.* *Изкашла болестъ-тъ.*—*мся, 1) гл. възвр.* Закашлювамъ изведжжъ. *Нѣкой ся изкашла на двора, та вижъ кой е.* 2) Съ кашлпане изчиствамъ грѣло-

то си отъ хрьколь или отъ друго нѣчто вѣзло въ него; **выкашливаться**, откашливаться, прокашливаться. *Не мож да ся изкашлѣж.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изкашлянь.

Изкашлюваніе и **изкашляніе**, *с. ср.* отъ **изкашлювамъ** и **изкашлюваемъ**.

Изкашлижъ, *ешъ*,—*лалъ*, *гл. свр.* отъ **изкашлювамъ**; **выкашлять**, **выкашлянуть**.—*лангѣй*, *прич. стр.*

Изквасвамъ и **изквасувамъ** (да **изквасѣж**), *гл. д.* **Изквашамъ**: 1) **Наквасвамъ**, **намокروвамъ** много, **всичко**, **пзокроувамъ**. 2) **Наквасвамъ**, **уквасвамъ**, **намокроувамъ**, **умокроувамъ**, **пзокроувамъ**; **измачивать**, **вымачивать**. *Изквасилъ си дрѣлж-тж.*—*мѣя*, 1) *гл. възвр.* **Наквасамъ**ся, **намокроувамъ**ся много, **всичкы**, **пзокроувамъ**ся. 2) **Наквасамъ**ся, **уквасамъ**ся, **намокроувамъ**ся, **умокроувамъ**ся, **пзокроувамъ**ся; **промокать**, **вымокать**. 3) *гл. стр.* Бывамъ **изквасенъ**, **пзокроуваемъ**ся.

Изквасваніе и **изквасуваніе**, *с. ср.* отъ **изквасвамъ**. **Изквашаніе**, **пзокроуваніе**.

Изквасѣж, *ишь*,—*силъ*, *гл. свр.* отъ **изквасвамъ** и **изквашамъ**. Да **пзокроужъ**; **измочить**, **вымочить**.—*сенгѣй*, *прич. стр.* **Измокренгѣй**; **измоченгѣй**, **вымоченгѣй**.

Изквашамъ (да **изквасѣж**), *гл. д.* **Изквасвамъ**.

Изквашпаніе, *с. ср.* отъ **изквашамъ**. **Изквасваніе**.

Изквичѣжъ, *ишь*,—*чалъ*, *гл. свр.* отъ **изквичивамъ**.

Изквичивамъ (да **изквичѣжъ**), *гл. ср.* 1) **Квичивамъ**, **заквичивамъ** **изведижъ**. 2) **Изревавамъ**, **пзилаквамъ**.

Изквѣрѣжъ (да **ся**), *ишь*,—*рилъ*, *гл. об. свр.* Да **ся** **закверимъ** **изведижъ**, да **ся** **пзджеврѣжъ**.

Изкклявѣжъ, *ишь*,—*вилъ*, *гл. свр.* отъ **изккляивамъ**. Да **изккльжъ**.—*вентѣй*, *прич. стр.* **Изккленгѣй**.

Изккляивамъ (да **изкклявѣжъ**), *гл. д.* **Изккльвамъ**.

Изккльвамъ и **изккльювамъ** (да **изккльжъ**), *гл. д.* **Изккляивамъ**: 1) **Правѣжъ** **пѣкого** да **стане** **кылавъ**, **пзмждвамъ**, **пзтрѣсвамъ**. 2) На **кльбо**, **врѣтено**, на **пѣчто** **намотано** **направнамъ** да **ся** **смѣкнжть** **пѣкои** **пщцкы**. *Изккли габла, кльбо-то.*—*мѣя*, 1) *гл. възвр.* **Изккляивамъ**ся, **пзтрѣсвамъ**ся, **пзезывамъ**ся, **пзмждвамъ**ся, **стрѣсвамъ**ся, **пронадамъ**; **дѣлать** **кыластамъ**. 2) *гл. стр.* Бывамъ **изккленъ**, **изккляивамъ**ся.

Изккльваніе и **изккльюваніе**, *с. ср.* отъ **изккльвамъ**.

Изкклено, *като с. ср.* **Болезнь** *Hernia*, отъ **кожто** **спадать** **мжде-ти** и **ся** **издувать**; **пзмждено**, **пзтрѣсено**; **кыла**, **грѣжа**.

Изккльжъ, *ишь*,—*лялъ*, *гл. свр.* отъ **изккль-**

вамъ. Да **изкклявѣжъ**.—*ленгѣй*, *прич. стр.* **Изкклявентѣй**: 1) **Пзмжденгѣй**, **пзтрѣсенгѣй**, **пзезывангѣй**, **стрѣсенгѣй**, **кылавгѣй**; **кыластѣй**. 2) **Намотано** **пѣчто** **съ** **смѣкнжты** **пщцкы**.

Изккльвамъ, *гл. д. свр.* Да **накклявамъ** **всичко**, да **пзнатуріамъ**.

Изккляджъ, *ешъ*,—*кыдохъ*,—*кылаъ*, *гл. д. свр.* Да **наккляджъ** **много**, **всичко**, да **пзнаккляджъ**.

Изккленгѣй, *прич. в.* **изккльжъ**.

Изккласѣжъ, *ишь*,—*ейлъ*, *гл. свр.* отъ **изккласивамъ**. Да **наккляжъ**; **вѣколотисъ**ся.

Изккласивамъ (да **изккласѣжъ**), *гл. ср.* **Пущамъ**, **врѣгамъ** **класъ**, **класивамъ**; **выккляшиваться**. *Рѣжъ-та изккласила*; **рѣжъ** **вѣколотислѣся**.

Изккласиваніе, *с. ср.* отъ **изккласивамъ**.

Изккленивамъ и **изккленувамъ** (да **изккленѣжъ**), 1) *гл. ср.* **Заккленвамъ** **изведижъ**. 2) **Сврѣпнамъ** да **кленжъ**. 3) *гл. д.* Съ **чюкаше**, съ **коване**, съ **кленане** **пзостроувамъ**; **выккленывать**. *Изкклена и източи брадѣж-тж.* 4) **Казвася** за **дѣждъ**, **кога** **намокри** **пѣкой** **добрѣ**, **наккленвамъ**.

Изккленѣжъ, *ешъ*,—*палъ*, *гл. свр.* отъ **изккленивамъ**.—*напгѣй*, *прич. стр.*

Изккленивамъ и **изккленивамъ** (да **изккленѣжъ**), 1) *гл. д.* **Изккльвамъ**, **пзкарвамъ**, **пзвжамъ** **кльнѣжъ**; **выккленивать**. 2) *гл. ср.* **Отивамъ** **безъ** да **мя** **видать**, **безъ** да **мя** **пущать**, **избѣгвамъ**, **побѣгвамъ**, **изккльничвамъ**, **измѣккльвамъ**; **улызывать**, **ускользать**. *Изккльни го*, **бѣга**, **отиде**. 3) **Избѣгвамъ** да **не** **направѣжъ** **пѣчто**, **пзвнивамъ**ся, **пзврѣтамъ**ся, **изккльничвамъ**ся; **отвѣртываться**.

Изккльничваніе и **изккльничпаніе** *с. ср.* отъ **изккльничвамъ** и **изккльничамъ**.

Изккльничжъ, *ишь*,—*шлъ*, *гл. свр.* отъ **изккльничвамъ** и **изккльничамъ**.—*ненгѣй*, *прич. стр.*

Изккльничвамъ и **изккльничвамъ** (да **изккльничжъ**), *гл. ср.* **Изккльничвамъ** въ 2-то и 3-то **знаменованіе**.

Изккльничваніе и **изккльничпаніе**, *с. ср.* отъ **изккльничвамъ** и **изккльничамъ**.

Изккльничжъ, *ишь*,—*чиль*, *гл. свр.* отъ **изккльничвамъ** и **изккльничамъ**. Да **изккльничжъ**.

Изккльничвамъ, *в.* **изккльничвамъ**.

Изккльничамъ, *в.* **изккльничвамъ**.

Изккльцдамъ, *гл. свр.* отъ **изккльцдамъ**.—*цапгѣй*, *прич. стр.* 1) **Скльцдангѣй**. 2) **Наккльцдангѣй**, **проккльцдангѣй** на **много** **мѣста**.

Изккльцдамъ и **изккльцдувамъ** (да **изккльцдамъ**), *гл. д.* 1) **Скльцдамъ** **много**, **всичко**. 2) **Наккльцдамъ**, **проккльцдамъ** **пѣчто** на **много** **мѣста**.—*мѣя*, *гл. стр.* Бывамъ **изккльцданъ**.

Изккльцданіе и **изккльцдуваніе**, *с. ср.* отъ **изккльцдамъ**.

Изккльвавамъ (да **изккльвѣжъ**), *гл. д.* 1) Съ

кльваніе, съ клювь изваждамъ, изчевръ-
вамъ; выклѣвывать, исклѣвывать. *Орли
очи-ты да му изкльвѣжт!* 2) Съ кльваніе
паращивамъ, убивамъ, поврѣждамъ; исклѣ-
вывать. *Изкльва ми рѣцѣ-ты.* 3) Съ
кльваніе издамъ всичко, окльванамъ всичко;
выклѣвывать, исклѣвывать, подклѣвывать,
склѣвывать. *Кокоски-ты изкльваж
чамака.* 4) Изсичамъ; вырубать. *Из-
кльваж горж-тж* (Скеченско).—*мѣся,* 1)
г. в. За птици: кльвемся еднѣ другѣхъ
много. 2) *г. стр.* Бывамъ пзкльванъ.

Изкльвѣваніе, с. ср. отъ изкльвѣваніе.

Изкльвѣжъ, ешь,—вѣль, *г. ср.* отъ из-
кльвѣваніе. Да окльвѣж; выклевать, искле-
вать, позобать.—*вангый, прич. стр.*
Окльвангый; выклеванный, исклеванный.

Изкльвѣжъ, ешь,—нѣхъ,—нѣжъ п—кльхъ,
—кльхъ, *г. д. ср.* Да прокльвѣж мнозинѣж,
всичкы. Да ся изкльвѣжъ, *г. в.* *ср.* Да
ся прокльвемъ мнозинѣж, всичкы.

Изкльвѣвамъ и изкльвѣчамъ (да изкльвѣжъ),
г. д. Измѣствамъ нѣкой составъ на тѣло-то
отъ мѣсто-то му, извѣхвамъ, навѣхвамъ, из-
мѣтамъ, извивамъ, уливамъ; вывихать, вы-
вихивать, свихивать, повихать. *Паднѣжъ
и си изкльвѣжъ ржжж-тж.*—*мѣся,* 1) *г.*
взвр. Стожъ прѣдъ нѣкого не какогъ припача,
съ кльченіе. *Какво си ся изкльвѣжъ на
срѣцѣж ми!* 2) *г. стр.* Бывамъ изкльвѣ-
ченъ; извѣхвемся, навѣхвемся, измѣтамся,
извивемся, уливемся; вывихаться, свихи-
ваться.

Изкльвѣваніе и изкльвѣчаніе, с. ср. отъ
изкльвѣвамъ и изкльвѣчамъ; вывиханіе,
вывихиваніе, свихиваніе.

Изкльвѣчено, като *с. ср.* Мѣсто-то, дѣто
составъ-тъ е изкльвѣченъ; вывихъ.

Изкльвѣчѣжъ, ишь,—чѣль, *г. ср.* отъ из-
кльвѣвамъ и изкльвѣчамъ. Да извѣчѣжъ,
да навѣчѣжъ, да измѣчѣжъ, да извѣчѣжъ;
вывихнуть, свихнуть, новихнуть.—*пгый, прич. стр.*
Извѣчѣжгый, навѣчѣжгый, измѣчѣжгый,
извѣчѣжгый; вывихнутый, свихнутый, по-
вихнутый.

Изкльвѣчанъ, в. изкльвѣчвамъ.

Изкльвѣжъ, ешь,—вѣль, *г. д. ср.* Да из-
кльвѣжъ, да окльвѣжъ.—*вангый, прич. стр.*
Изкльвѣжгый, окльвѣжгый.

Изкопѣжъ, ишь,—билъ, *г. ср.* отъ из-
копѣваніе. Да прокопѣжъ; предсказать.
—*бѣнгый, прич. стр.* Прокопѣжгый; пред-
сказанный.

Изкопѣваніе (да изкопѣжъ), *г. д.* Отпона-
прѣдъ казvamъ пѣчто, което може да из-
лѣзе, което може да стане, прокопѣваніе;
предсказывать.—*мѣся, г. стр.* Бывамъ
изкопѣченъ, прокопѣваемся; предсказываться.

Изкопѣваніе, с. ср. отъ изкопѣваніе. Про-
копѣваніе; предсказываніе.

Изковѣвамъ (да изковѣжъ), *г. д.* 1) Едно
пѣчто заковано въ друго изваждамъ, отдѣ-
ламъ, отковывамъ. 2) Съ кованіе направямъ,
изработвамъ пѣчто, отсичамъ отъ металлъ;
выковывать, скѣвывать, выбивать. 3) На-
правямъ, паряждамъ, скроявамъ, измайсто-
ривамъ; устрѣивать. *Изковажъ му еднѣж
лѣжж.*—*мѣся, г. стр.* Бывамъ изкованъ;
выковываться, выбиваться.

Изковѣвъ, вѣцъ, *с. м.* Излизанъ, износенъ, из-
трѣканъ клинѣцъ на плочѣжъ на конь, на волѣ.

Изковѣжъ, ешь—вѣль, *г. ср.* отъ изковѣ-
ваніе; выковать, выбить.—*вѣнгый, прич.
стр.* 1) Отковангый. 2) Отсѣченгый; вы-
ковангый, выбитгый. 3) Скоренгый, пзмай-
сторосангый.

Изкопѣжъ, ишь,—лѣль, *г. д. ср.* Да от-
ворѣжъ очи и да глядамъ вторачено на пѣчто,
да опулѣжъ. Да ся изкопѣжъ, *г. взвр.*
ср. Да ся опулѣжъ.

Изкопѣвамъ и изкопѣлювамъ (да изкопѣжъ),
г. д. Изкаламъ, заколамъ всичко; пере-
рѣзывать. *Изкалажъ си овцѣ-ты.*—*мѣся,
г. стр.* Изкаламся, бѣвамъ изкалянъ;
перерѣзываться.

Изкопѣваніе и изкопѣлюваніе, с. ср. отъ из-
копѣвамъ. Изкаланіе.

Изкопѣжъ, ишь,—кльхъ,—кльхъ, *г. ср.*
отъ изкопѣвамъ и изкалянъ; перерѣзать.
—*кльхгый, прич. стр.* Перерѣзанный.

Изкопѣдвамъ и изкопѣдѣвамъ, *г. д. ср.*
Да изкарамъ, да придобѣжъ отъ коладуваніе;
вѣславить, наслѣвить. *Изкопѣдважъ еднѣж
жлѣтницѣж.*

Изкопѣтѣвамъ и изкопѣтѣвамъ (да изко-
пѣтѣжъ), *г. д.* Направямъ на коматы, на
кѣсовы, надробывамъ. *Изкопѣти го парѣ
по парѣ.*—*мѣся, г. стр.* и *взвр.* Надро-
бываемся.

Изкопѣтѣжъ, ишь,—тѣль, *г. ср.* отъ из-
копѣтѣвамъ. Да надробѣжъ.—*тенгый, прич.
стр.* Надробенгый.

Изкопѣтамъ, *г. д. ср.* Да комвамъ мнозинѣж,
всичкы ты.

Изкопѣваніе (да изкопѣжъ), *г. д.* 1) Съ
кованіе изравямъ намъ, надпѣжъ въ земѣжъ-
тѣжъ; выкапывать, некапывать, вырывать.
Изкопѣжъ кладенцѣжъ; выкопать колодезь.
2) Съ кованіе изваждамъ, изкрѣщамъ пѣчто
изъ земѣжъ-тѣжъ, изривамъ, изравямъ. *Изко-
пѣжъ много камѣне изъ градинѣж-тж.*
3) Като копанъ нампрямъ, изваждамъ; от-
рывать. *Изкопѣжъ еднѣжъ грянѣжъ иманѣжъ.*
4) Съ ровеше изваждамъ, изравямъ, изгри-
бамъ; выгрѣбать. *Кокоски-ты изкопѣли
брѣбока, та го кльвѣжт.* 5) Копанъ на

много мѣста; *изкапывати*. *Изкопалъ* *всичкъ-тъ градикъ*. — *мѣся*, *гл. стр.* Бывамъ *изкопанъ*; *выкапывати*, *искапывати*.

Изкопáване, *с. ср.* отъ *изкопáвамъ*; *выкапываніе*, *вырываніе*.

Изкопáкъ, *сшь*, — *паль*, *гл. свр.* отъ *изкопáвамъ*; *выкопати*, *ископати*, *вырыти*; — *пáнчый*, *прим. стр.* 1) *Пзрытый*; *пáкпанный*, *ископанный*. 2) *Пзрытый*, *пзровенчый*; *пáрытый*. 3) *Пзровенчый*, *пáмфренчый*; *отрытый*. 4) *Пзровенчый*, *пзребенчый*; *пáгребенный*.

Изкопáвамъ (да *изкопáкъ*), *гл. ср.* *Разваламъся*, *пзнадамъ*, *чмакъ*, *пзвемоцáвамъ* отъ *копáване*; *пзывати*.

Изкопáване, *с. ср.* отъ *изкопáвамъ*.

Изкопáкъ, *сшь*, — *пѣлъ*, *гл. свр.* отъ *изкопáвамъ*. Да *ся* *развалъ*, да *пзнадкъ*, да *пзвемоцáкъ*, да *пзчмакъ*; *пзыати*.

Изкопáвамъ, *изкопáчвамъ* и *изкопáчамъ* (да *изкопáкъ*), *гл. д.* 1) *Зимамъ пѣчто съ сплж*, *пзкубамъ*, *пзтрыгамъ*; *вырывати*. *Не можешъ му изкопчи ничто изъ ржцѣ-ты*. 2) *Накарвамъ съ мѣкъ пѣкого да каже пѣчто*, *пзкубамъ*, *пзтрыгамъ*. *На силж изкопчякъ двѣ думж изъ уста-та му*. — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* *Изкубамъся*, *пзтрыгамъся*; *вырывати*. *Изкопчи му ся изъ ржцѣ-ты*, *та побѣж*. 2) *гл. стр.* Бывамъ *изкопченъ*, *пзкубамъся*, *пзтрыгамъся*.

Изкопáване и *изкопáчаніе*, *с. ср.* отъ *изкопáвамъ* и *изкопáчамъ*. *Изкубване*, *пзтрыгване*.

Изкопáкъ, *пшь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ *изкопáвамъ* и *изкопáчамъ*. Да *пзкубкъ*, да *пзтрыкъ*. — *ченчый*, *прим. стр.* *Пзкубпчтый*, *пзтрыпчтый*.

Изкопáчамъ, *в. ископáвамъ*.

Изкопá, *с. м.* *Изкопано*, *хендекъ*.

Изкоренáкъ, *пшь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ *изкоренáвамъ*; *искоренати*. — *пѣнчый*, *прим. стр.* *Изкубпчтый съ корень*, *прѣмахпчтый*, *доврышенчый*, *пзтрыбенчый* отъ *корень*; *искорененный*.

Изкоренáвамъ (да *изкоренáкъ*), *гл. д.* 1) *Изкубамъ съ корень*; *вырывати съ корень*. *Изкорени тови дрьво оттука да не прѣчи*. 2) *Прѣмахвамъ*, *доврышамъ*, *пзтрыбамъ съвѣмъ*, *всичкы-ты*; *искоренати*, *пзтребляти*. — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* *Прѣмахвамъся*, *доврышамъся*, *пзтрыбамъся*. 2) *гл. стр.* Бывамъ *изкоренецъ*.

Изкоренáване, *с. ср.* отъ *изкоренáвамъ*; *искорененіе*.

Изкормáвамъ и *изкормáчамъ* (да *изкормáкъ*), *гл. д.* *Изкормамъ*.

Изкормáване и *изкормáчаніе*, *с. ср.*

отъ *изкормáвамъ* и *изкормáчамъ*. *Изкормане*.

Изкормáкъ, *пшь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ *изкормáвамъ*. Да *пзкормкъ*. — *шенчый*, *прим. стр.* *Изкорменчый*.

Изкормáчамъ, *в. изкормáвамъ*.

Изкóрмáкъ, *пшь*, — *миль*, *гл. свр.* отъ *изкóрмáвамъ* и *изкóрмáчвамъ*. Да *изкóрмушкъ*, да *пзтрыбушкъ*, да *разкóрмкъ*; *пáпзтрошати*, *пáпзротъ*. — *менчый*, *прим. стр.* *Пзтрыбушенчый*, *пзкормушенчый*, *разкóрмушенчый*, *разкóрменчый*, *разпóренчый*, *разпáрачый*; *пáпзтрошенный*, *пáпзротчый*.

Изкóрмáчамъ и *изкóрмáчвамъ* (да *изкóрмáкъ*), *гл. д.* 1) *Разрѣвамъ корема на животно*, да *му* *пзвэдкъ* *утробы-ты*, *пзтрыбушамъ*, *пзкормушамъ*, *разкóрмамъ*, *разкóрмушамъ*; *пзтрошати*, *пáпáрывати*. 2) *Разпáрамъ корема пѣкому*, *промушамъ го* да *му* *ся* *пзтрысати черва-та*; *распóрывать брѣхо*. *Ржжжжъ го съ ножъ*, *та го изкормилъ*. — *мѣся*, *гл. стр.* и *възвр.* Бывамъ *изкорменъ*, *изкормушамъся*, *пзтрыбушамъся*, *пзпáрамъся*, *разкóрмамъся*, *разкóрмушамъся*.

Изкóрмáчаніе и *изкóрмáчване*, *с. ср.* отъ *изкóрмáчамъ* и *изкóрмáчвамъ*. *Изкормушване*, *пзтрыбушване*, *пзпáране*, *разкóрмушване*, *разкóрмушване*; *пзтрошеніе*.

Изкорóбáкъ, *пшь*, — *билъ*, *гл. свр.* отъ *изкорóбáвамъ* и *изкорóбáчамъ*. Да *пзмѣтъкъ*, да *пзбузкъ*, да *пзкривкъ*; *скорóбити*, *пóкорóбити*, *отпучити*. — *бенчый*, *прим. стр.* *Пзмѣпчтый*, *пзбузенчый*, *пзкривенчый*; *скорóбленный*, *пóкорóбленный*, *отпученный*.

Изкорóбáвамъ и *изкорóбáчамъ* (да *изкорóбáкъ*), *гл. д.* За *пѣчто* *равно*, *право* *правж* да *ся* *пздуе*, да *пзлѣзе навънъ*, *пзмѣтамъ* *пзбузамъ*, *пзвпчавамъ*; *корóбити*, *отпучивати*. — *мѣся*, *гл. възвр.* и *стр.* Бывамъ *изкорóбенецъ*, *пзмѣтамъся*, *пзбузамъся*, *пзкривывамъся*, *пзвпчавамъся*; *корóбитъся*, *отпучивати*, *егпбати*, *кривитъся*.

Изкорóбáчаніе и *изкорóбáчване*, *с. ср.* отъ *изкорóбáчамъ* и *изкорóбáчвамъ*.

Изкорíкъ, *пшь*, — *риль*, *гл. д.* *свр.* Да *пзкоркъ*, да *пзкоркъ* *много*. *Не може да г изкорн*, да *го* *пзкорн* *доста*.

Изкосáкъ, *пшь*, — *силь*, *гл. свр.* отъ *изкосáвамъ*; *выкосити*, *скосити*. — *сѣнчый* *прим. стр.* *Покосенчый*; *пáкшениный* *скóшенный*.

Изкосáвамъ (да *изкосáкъ*), *гл. д.* 1) *Съ косе* *пзрѣвамъ* *всичкъ-тъ* *трѣвж*, *послэвамъ*; *выкашивати*, *скашивати*. 2) *Скосене* *спечалвамъ*, *пзработвамъ*, *пзкарвамъ* *выкашивати*. *Изкосава по пль гроши на день*. 3) *Пзпчнамъ*, *пзколавамъ*, *послэвамъ*. *Изкоси гл като трѣвж*. — *мѣся*

гл. стр. Бывамъ изкосеиъ, покосавама; выкашиваться, скашиваться.

Изкосіаваніе, с. ср. отъ изкосіавамъ. Покосаваніе; выкашиваніе, скашиваніе.

Изкѣтъ (да ся), ишь,—тѣлси, гл. об. свр. За коткы: окотвамъси вепчкы, да ся изкѣтѣмъ. *Изкѣтѣмъ ся коткы-тѣ.*

Изкѣшкамъ, гл. д. свр. 1) Да пакѣшкамъ много, вепчкѣ. 2) Да изрѣтѣмъ, да избѣлѣшкѣмъ.

Изкѣрѣдамъ и **изкѣрѣдувамъ** (да изкѣрѣдѣ), гл. д. Изкѣрѣдамъ, окѣрѣдамъ много, вепчкѣ; обкѣрѣдѣвать. *Изкѣрѣли нѣмъ и дрѣтѣ тѣ.* —мси, 1) гл. стр. Бывамъ изкѣрѣдеиъ, окѣрѣдема; выкѣрѣдѣваться. 2) гл. взвр. Изкѣрѣдувама.

Изкѣрѣдувама (да ся изкѣрѣдѣ), гл. взвр. Излѣзамъ скрышемъ безъ да мя видѣть, безъ да мя чѣжѣть, излѣжѣма, изкѣрѣдема; выкѣрѣдѣваться.

Изкѣрѣдуваніе, с. ср. отъ изкѣрѣдувама.

Изкѣрѣдѣ (да ся), ешь,—нжлси, гл. свр. отъ изкѣрѣдувама. Да ся излѣжѣ; выкѣрѣдѣваться.

Изкѣрѣдѣ, ешь,—дохъ,—кѣрѣль, гл. свр. отъ изкѣрѣдувама и изкѣрѣдема. Да окѣрѣдѣ; обкѣрѣдѣть, обкѣрѣдѣть.—дѣнѣтѣй, прич. стр. Окѣрѣдѣтѣй; обкѣрѣдѣнѣтѣй, обкѣрѣдѣнѣтѣй.

Изкѣрѣдема (да изкѣрѣдѣ), гл. д. в. изкѣрѣдема.

Изкѣрѣжѣ, ишь,—чѣль, гл. д. свр. Съ краченіе, крачѣшкѣмъ да изходѣ, да измѣнѣ.

Изкѣрѣне, като с. ср. 1) Завой, извой, крѣвуль, крѣво на нѣчто; излучѣна. 2) Издуто, подпухнѣло, изкѣрубено, избузено на нѣчто; изгѣбѣна, горбѣна, вѣпорѣ.

Изкѣрѣво, нар. Накрѣво, злѣ, нѣ съ добро око; ѣкоса. *Глѣдамъ нѣкого изкѣрѣво, накрѣво, злѣ.*

Изкѣрѣвокрѣтѣ, ишь,—тѣль, гл. свр. отъ изкѣрѣвокрѣщѣмъ и изкѣрѣвокрѣщѣма.—стѣнѣтѣй, прич. стр. Кѣмѣто е изкѣрѣвѣшь, поврѣдеиъ крѣтѣ-тѣ.

Изкѣрѣвокрѣщѣмъ и **изкѣрѣвокрѣщѣма** (да изкѣрѣвокрѣтѣ), гл. д. Изкѣрѣвавамъ, поврѣдема нѣкому крѣста.—мси, гл. стр. Бывамъ изкѣрѣвокрѣтѣиъ.

Изкѣрѣвокрѣщѣне и **изкѣрѣвокрѣщѣваніе**, с. ср. отъ изкѣрѣвокрѣщѣмъ.

Изкѣрѣпомъ, нар. Поглѣдва изкѣрѣвома, врѣга поглѣдѣ крачѣшкѣмъ, безъ да ся обрѣща; поглѣдѣвать ѣкоса, исподлѣбѣ.

Изкѣрѣвѣ, ишь—вѣль, гл. свр. отъ изкѣрѣвавамъ и изкѣрѣвама; искрѣвѣть, выгнуто, изогнуто, извѣлѣть; извернуто; извратѣть, исказѣть.—вѣнѣтѣй, прич. стр. 1) Извѣтѣй, излѣтѣжѣтѣй; выкѣрѣвленѣтѣй, искрѣвленѣтѣй, выгнуто, изогнуто. 2)

Разваленѣтѣй, поврѣдеиъ отъ крѣвеніе; извѣрнуто. 3) Изѣначѣтѣй; искажѣнѣтѣй.

Изкѣрѣвавамъ и **изкѣрѣвама** (да изкѣрѣвѣ), гл. д. 1) Правѣхъ нѣчто да стане крѣво, извѣто, извѣвамъ, излѣтамъ; искрѣвѣлѣть, выгѣбѣть, изгѣбѣть, извѣлѣвать. *Да изкѣрѣвѣ нѣкому очѣ-тѣ,* да го напѣравѣхъ крѣвоглѣдѣ; изкосѣть, перекосѣть. 2) Съ крѣвеніе развалама, поврѣдема нѣчто; извѣрѣтѣвать. *Изкѣрѣви кѣлочѣ;* извернуль кѣльчѣ. 3) Показѣма нѣчто не тѣй како е, правѣхъ да ся вѣдѣ, да ся чѣни друго-нѣче, изѣначѣма; извѣращѣть, искажѣть. *Изкѣрѣвама ми дѣлѣ-тѣ,* казва гѣ не тѣй, како сѣ. 4) гл. ср. Извѣвама, отѣвама на нѣкожѣ странѣ, завѣвама изкѣрѣвавамъ, завѣвама; поворѣчивѣть.—мси, гл. стр. Бывамъ изкѣрѣвѣиъ.—*Изкѣрѣвама си язѣка, уста-та,* казвама нѣчто крѣвѣ, говорѣжѣ крѣво, не казвама истѣнѣжѣ-тѣ.—*Не можѣ да си изкѣрѣвѣ уста-та,* не можѣ да кажѣ лѣжѣжѣ.

Изкѣрѣваваніе и **изкѣрѣваніе**, с. ср. отъ изкѣрѣвавамъ и изкѣрѣвама.

Изкѣрѣчѣ, ишь,—чѣль, гл. свр. отъ изкѣрѣвавамъ. Да изкѣрѣчѣ, да извѣкама.

Изкѣрѣчавамъ (да изкѣрѣчѣ), гл. ср. За крѣчавамъ извѣдѣжѣть, изкѣрѣчавама, извѣнѣвама.

Изкѣрѣвама и **изкѣрѣвовама**, гл. мн-кр. отъ изкѣрѣвама.

Изкѣрѣо, ишь,—крѣоля, гл. свр. отъ изкѣрѣвавамъ; выкѣрѣоить, искрѣоить, вынѣуть.—крѣоѣтѣй, прич. стр. 1) Скрѣоѣтѣй; выкѣроѣнѣтѣй. 2) Сврѣшенѣтѣй да ся крѣо; искрѣоѣнѣтѣй.

Изкѣрѣоивамъ (да изкѣрѣоѣ, изкѣрѣоивамъ), гл. д. 1) Изрѣвама отъ платѣ или отъ друго нѣчто кѣсовѣ, копто, като ся ешѣжѣть или нарядѣть, да станѣть на нѣчто; выкѣрѣивѣвать, вышѣмѣть. 2) Съ крѣоѣне правѣхъ да излѣзе, вѣдѣ. *Отѣ едикѣ трѣбѣ платѣно изкѣроивѣхъ нѣтъ рѣзѣ.* 3) Скрѣоивѣма много, вепчкы-тѣ; искрѣоить. *Изкѣроивѣхъ абѣ-тѣ.* —мси, гл. стр. Бывамъ изкѣроѣиъ; выкѣрѣивѣваться.

Изкѣрѣоиваніе, с. ср. отъ изкѣрѣоивамъ; выкѣрѣивѣваніе.

Изкѣрѣукамъ, гл. свр. отъ изкѣрѣукама.

Изкѣрѣукама и **изкѣрѣукама** (да изкѣрѣукама), гл. ср. Крѣукама извѣдѣжѣть.

Изкѣрѣвама (да изкѣрѣвѣ), гл. д. Скрѣивѣма много, вепчкѣ, вепчкы-тѣ.—мси, гл. взвр. Скрѣивѣмама мнозина, вепчкы. *Изкѣрѣвѣжѣ като жѣшѣжѣ.*

Изкѣрѣвѣ, ешь,—крѣль, гл. свр. отъ изкѣрѣвавамъ; покрѣвѣть.—тѣй, прич. стр. Изкѣрѣвѣтѣй; покрѣвѣтѣнѣтѣй.

Изкрѣивамъ и изкрѣивувамъ (да изкрѣбнѣ), *гл. ср.* За збѣты: хвацамъ оскоминѣ, оскоминѣ, отъ ладше кѣсело изтрывати ми збѣ-ти, та не можѣ да дѣвѣмъ; скомитѣ, скомлѣтъ, шѣтъ (о зубѣхъ). *Лесно ми изкрѣивати збѣ-ти, та не можѣ да ми кѣсело.*

Изкрѣиване и изкрѣивуване, *с. ср.* отъ изкрѣивамъ и изкрѣивувамъ.

Изкрѣбнѣ, *шѣ*, — *нѣлѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣивамъ и изкрѣивувамъ.

Изкрѣкотвамся и изкрѣкѣтувамся (да ся изкрѣкотѣ), *гл. об.* Изкрѣкотвамся.

Изкрѣкотване, *с. ср.* отъ изкрѣкотвамся. Изкрѣкотване.

Изкрѣкотѣ (да ся), *шѣ*, — *тилѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣкотвамся. Да ся изкрѣкотѣ.

Изкрѣнкамъ, *гл. свр.* отъ изкрѣивамъ. Да издрывкамъ, да изнекамъ, да изпросѣ; *выканючить*. — *канѣй*, *прим. стр.* Издрывканѣй, изнеканѣй, изпросенѣй; *выканюченнѣй*.

Изкрѣнкамъ и изкрѣнкувамъ (да изкрѣнкамъ), *гл. д.* Съ крѣнкаше изкарвамъ нѣчто, издрывкамъ, изнекамъ, изпросамъ; *выканючивать*. *Изкрѣнкахъ пять гроша.*

Изкрѣнкване и изкрѣнкуване, *с. ср.* отъ изкрѣнкамъ.

Изкрѣнѣ, *шѣ*, — *нѣлѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣивамъ. Да изкастрѣ. — *ненѣй*, *прим. стр.* Изкастрѣнѣй.

Изкрѣнѣивамъ (да изкрѣнѣ), *гл. д.* Окрѣивамъ много, вѣсичко, изкастрювамъ. — *мѣя*, *гл. стр.* Бывамъ изкрѣнѣцѣ, изкастрювамся.

Изкрѣнѣиване, *с. ср.* отъ изкрѣнѣивамъ. Изкастрюване.

Изкрѣивамъ и изкрѣивамъ (да изкрѣивѣ), *гл. д.* Закрѣивамъ вѣсичѣ-ты съдранѣ, разиранѣ, развалены мѣста на нѣчто, потягамъ; *вычѣивать*, *вылѣивать*. — *мѣя*, *гл. стр.* и *взвѣр*. Бывамъ изкрѣивѣцѣ, закрѣивамъ ея вѣсичко; *вычѣивать*, *вылѣивать* ся.

Изкрѣиване и изкрѣиване, *с. ср.* отъ изкрѣивамъ и изкрѣивамъ.

Изкрѣивѣ, *шѣ*, — *нѣлѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣивамъ и изкрѣивамъ. Да потягѣ, да закрѣивѣ вѣсичко; *вычѣивать*, *вылѣивать*, *исчѣивать*, *ислѣивать*. — *ненѣй*, *прим. стр.* Потягѣнѣй, закрѣивѣнѣй вѣждѣ; *вычѣивеннѣй*, *вылѣивеннѣй*, *исчѣивеннѣй*, *ислѣивеннѣй*.

Изкрѣивѣмъ (да изкрѣивѣ), *гл. д.* Изкрѣивамъ.

Изкрѣиване, *с. ср.* отъ изкрѣивамъ. Изкрѣиване.

Изкрѣивѣсамъ, *гл. д. свр.* 1) Да накрѣ-

ивѣсамъ, да направѣ на крѣтѣвы, на крѣтѣ вѣсичко. 2) Да накрѣивѣсамъ, да изгрѣивѣ, да изгрѣивѣ нѣчто съ крѣтѣвы; *искрѣивѣтъ*. 3) Да изходѣ, да измиткамъ, да изобѣивѣмъ наисакѣждѣ; *искрѣивѣтъ*. *Изкрѣивѣсамъ е Вѣлгарѣмъ надлѣжѣ и на шѣрѣ*, изходилъ е, былъ е наисакѣждѣ. — *санѣй*, *прим. стр.* 1) Накрѣивѣсанѣй. 2) Изгрѣивѣнѣй, изгрѣивѣнѣй, издрѣивѣнѣй съ крѣтѣвы; *искрѣивѣннѣй*.

Изкрѣивѣтѣ, *шѣ*, — *стѣлѣ*, *гл. д. свр.* 1) Да крѣивѣтѣ мнозинѣ, вѣсичѣ-ты. 2) Да изваивѣ нѣкому имя, прѣкорѣ. *Изкрѣивѣтѣ му имя.*

Изкрѣивѣмъ и изкрѣивѣмъ, *изкрѣивѣмъ* (да изкрѣивѣтѣ), *гл. д.* 1) Съ удиване, съ натискане спѣивамъ, строивамъ; *вылѣивѣвать*, *выбѣивѣтъ*, *отбѣивѣтъ*. *Изкрѣивѣмъ врата-та; выбѣивѣтъ дѣри*. 2) Избѣивѣмъ, изваивѣмъ, изкарвамъ, избѣивамъ съ силѣ; *выворѣивѣвать*, *вышѣивѣтъ*. *Изкрѣивѣмъ ка-мѣнѣ изъ землѣ-тѣ*. 3) Окрѣивѣмъ, открѣивѣмъ, олѣивѣмъ. *Изкрѣивѣмъ лѣвѣжѣ*. — *мѣя*, *гл. стр.* Бывамъ изкрѣивѣцѣ. — *Изкрѣивѣмъ му единѣ сънѣ*, трѣтихъ му единѣ сънѣ, наспахѣ добрѣ. — *Не можѣшъ да му изкрѣивѣшъ ни единѣ дѣмъ изъ уста-та*, не можѣшъ да му изваивѣшъ ни единѣ дѣмъ изъ уста-та, не можѣшъ да го накарашъ да кажѣ нѣчто.

Изкрѣивѣне и изкрѣивѣне, *изкрѣивѣне*, *с. ср.* отъ изкрѣивѣмъ и изкрѣивѣмъ.

Изкрѣивѣтѣ, *шѣ*, — *тилѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣивѣмъ и изкрѣивѣмъ; *выломѣтъ*, *выломѣтъ*, *выбѣивѣтъ*, *выворотѣтъ*, *вышѣивѣтъ*. — *тенѣй*, *прим. стр.* Открѣивѣнѣй; *выломленнѣй*, *выломленнѣй*, *выбѣивѣнѣй*, *выворѣивѣннѣй*, *вышѣивѣннѣй*.

Изкрѣивѣмъ и изкрѣивѣмъ (да изкрѣивѣтѣ), *гл. д.* Изкрѣивѣмъ.

Изкрѣивѣмъ, *нар.* Забрѣивѣно, занѣивѣно, прѣивѣтѣно; *запѣивѣно*.

Изкрѣивѣтѣ, *шѣ*, — *шилѣ*, *гл. свр.* отъ изкрѣивѣмъ и изкрѣивѣмъ; *изломѣтъ*. — *шенѣй*, *прим. стр.* Изтрѣивѣнѣй, изчѣивѣнѣй; *изломленнѣй*.

Изкрѣивѣмъ (да изкрѣивѣтѣ), *гл. д.* Изкрѣивѣмъ, изтрѣивѣмъ, изчѣивѣмъ на кѣсовѣ; *излѣивѣвать*. — *мѣя*, 1) *гл. взвѣр*. За разѣивѣ: изчѣивѣмъ, изтрѣивѣмъ, изчѣивѣмъ. *Отъ вѣтра ся изкрѣивѣмъ клѣнѣ-то на дрѣвѣ-та*. 2) Бывамъ изкрѣивѣцѣ, изчѣивѣмъ, изтрѣивѣмъ, изчѣивѣмъ; *излѣивѣваться*.

Изкрѣивѣне, *с. ср.* отъ изкрѣивѣмъ. Изкрѣивѣне.

Изкрѣивѣсамъ (да изкрѣивѣтѣ), *гл. д. в.* изкрѣивѣмъ.

Изкрѣщаше, с. ср. отъ изкрѣщамь. Извръщаше.

Изкрѣкамь, гл. свр. отъ изкрѣквамь; вскрѣкнуть.

Изкрѣквамь и **изкрѣкувамь** (да изкрѣкамь), гл. ср. 1) Закрѣквамь изведѣжъ, изкрѣквамь, изкрѣщавамь; вскрѣкивать. 2) Прѣмшувамь, прѣкарвамь, изврѣшамь иѣчто, укрѣвамь. *Какъ щемъ го изкрѣкамь, не знажъ.*

Изкрѣскамь, гл. свр. отъ изкрѣсквамь. Да изкрѣкамь, да изкрѣщъ; вскрѣкнуть.

Изкрѣсквамь и **изкрѣскувамь** (да изкрѣскамь), гл. ср. Закрѣсквамь изведѣжъ, изкрѣсквамь, изкрѣщавамь; вскрѣскивать.

Изкрѣщавамь (да изкрѣщъ), гл. ср. Закрѣщавамь изведѣжъ, изкрѣквамь, изкрѣсквамь, извѣквамь, изкрѣщавамь; вскрѣкивать, *Като му изкрѣщаа единъ пжтъ, не ся видѣ къдѣ ся дѣлжъ.*

Изкрѣщъ, ишь,—щѣль, гл. свр. отъ изкрѣщавамь. Да изкрѣкамь, да изкрѣсквамь, да извѣквамь, да изкрѣщъ; вскрѣкнуть.

Изкулунишквася (да ся), гл. свр. отъ изкулунишквася. Да ся измѣжъ, да избѣгъ, да изклѣщъ, да ся изклѣщъ, да ся измѣжъ; ускользнуть.

Изкулунишквася (да ся изкулунишквася), гл. об. Скрышемь си отивамь отъ иѣидѣ безъ да мя видать, безъ да мя чюжъ, безъ да мя пуцать, избѣгвамь, побѣгвамь, изклѣщамь, изклѣщамся, измѣжвася, измѣжвася; ускользать.

Изкумувамь, гл. д. свр. Да си сврѣщъ работѣ-тѣ като кумь.

Изкумѣжъ, ишь,—мѣль, гл. д. свр. Да сврѣщъ да кумувамь, да си изкумувамь.

Изкумѣжъ (да ся), ишь,—мѣся, гл. свр. отъ изкумѣжвася.

Изкумѣжвася (да ся изкумѣжъ), гл. об. Дохождамь, изправамся прѣдъ иѣкого. *Какво си ся изкумѣжъ прѣдъ мене, земи та поработи.*

Изкунѣвамь и **изкунѣкувамь** (да изкунѣжъ), гл. д. 1) За иѣчто, заложено за длѣгъ, заплащамь, та го зпмамь, откунѣкувамь; выкупать, некупать, некуплять. *Изкунѣжъ си лозе-то.* 2) Купувамь венчко, что има да ся купува, накупувамь; некуплять, изкуплять. *Изкунѣжъ всишко за-прѣзъ зимъ-тѣ.* 3) Прѣкупувамь, разкупувамь венчко; выкупать. *Изкуни всишкѣи, дѣ что имаше за продать, добытъжъ.* — мся, 1) гл. вѣзвр. Откунѣжася; выкупаться, изкупаться, некупляться. 2) гл. стр. по знаменованше-то на глагола, бывамь изкунѣжъ.

Изкунѣванше и **изкунѣванше**, с. ср. отъ изкунѣжъ.

Изкуномь и

Изкунѣжъ, нар. Вкупъ, скуномь, уедно, всишкѣ-ти ведно; гуртомъ.

Изкунѣжъ, ишь,—илъ, гл. свр. отъ изкунѣжъ. 1) Да откунѣжъ; выкупить, некупить. 2) Да накунѣжъ; накупить. 3) Да прѣкунѣжъ, да разкунѣжъ; выкупить. — неилъ, прич. стр. 1) Откунѣжый; выкупленный, некупленный. 2) Накунѣжый; накупленный. 3) Прѣкунѣжый, разкунѣжый; выкупленный.

Изкунѣкувамь, в. изкунѣкувамь.

Изкунѣскамь и **изкунѣскувамь** (да изкунѣсжъ), гл. д. Ханвамь отъ иѣчто да го видѣ какво е, накунѣшамь.

Изкунѣшаше и **изкунѣшаше**, с. ср. отъ изкунѣскамь.

Изкунѣтелка, с. ж. Която изкунѣшаша иѣкого; некунѣтельница.

Изкунѣтель, с. м. 1) Който изкунѣшаша иѣкого; некунѣтель. 2) Дяволъ; дяволъ, некунѣтель.

Изкунѣный,—силь и — сень,—сна,—сно, пр. 1) Който знае, познава иѣчто много добрѣ и може да го врѣши, майсторъ; некунѣный. *Изкунѣжъ златаръ.* 2) Что е направель съ искусство, майсторскѣи. *Изкунѣжъ работа.*—сно, нар. Съ умѣнане, майсторскѣи; некунѣсно.

Изкунѣство, с. ср. Знанше, умѣнане да ся прави иѣчто добрѣ, както трѣбва, майсторскѣи; искусство.

Изкунѣсурѣжъ, ишь,—риль гл. свр. отъ изкунѣсурѣжъ.—рѣный, прич. стр.

Изкунѣсурѣжъ (да изкунѣсурѣжъ), гл. д. 1) Дѣто е остало кусуръ, недорѣшено, недодадено, недотѣмлено, изврѣшамь, изтѣмнѣнамь. 2) Изтѣмнѣнамь, изтѣмнѣнамь. *Изкунѣсурѣжъ заната.*—мся, гл. стр. Бывамь изкунѣсурѣжъ.

Изкунѣсурѣшаше, с. ср. отъ изкунѣсурѣжъ.

Изкунѣсь, с. м. Изкунѣшаше, опытъ, изпытана; некунѣсь.

Изкунѣсжъ, ишь,—силъ, гл. свр. отъ изкунѣсжъ. Да накунѣсжъ.

Изкунѣсжъ, ишь,—силь, гл. свр. отъ изкунѣсжъ. 1) Да изпытать, да опытать; некунѣсжъ. 2) Да излѣстѣжъ, да прѣлѣстѣжъ, да прѣсатанѣжъ, да съблѣстѣжъ, да пзмѣжъ; некунѣсжъ.—сѣный, прич. стр. 1) Изпытаный, опытаный; некунѣсжъ. 2) Излѣстеный, прѣлѣстеный, прѣсатаненый, съблѣстеный, пзмѣженый; некунѣсжъ, соблѣстеный.

Изкунѣшаше (да изкунѣсжъ), гл. д. Изкунѣшаше, опытивамь иѣкого какъвъ е, какво мѣсли; некунѣшаше. 2) Излѣстѣшаше, прѣлѣстѣшаше, прѣсатанѣшаше, прѣсатанѣшаше,

съблзвивамъ, измамвамъ; искушѣть. — мѣя, гл. стр. Бывамъ изкусѣтъ, изкушавамся; искушѣться.

Изкусѣваніе, с. ср. отъ изкусѣвамъ; искушѣніе.

Изкутамъ, гл. свр. отъ изкутъвамъ. Да пзбуть, да изглядамъ, да изхранѣ, да отхранѣ, да отглядямъ. — тангѣй, прич. стр. Изкутенгѣй, изгладангѣй, изхраненгѣй, отхраненгѣй, отгладангѣй.

Изкутъвамъ и **изкутувамъ** (да изкутамъ и да изкутъ), гл. д. Изглядвамъ, изхранвамъ, отглядвамъ, отхранвамъ; вскормлѣть, вырощѣть.

Изкутъваніе и **изкутуваніе**, с. ср. отъ изкутъвамъ; вскормлѣніе, вырощеніе,

Изкутъж, ишь, — тилъ, гл. свр. отъ изкутъвамъ. Да изкутамъ; вскормѣть, выростить. — тенгѣй, прич. стр. Изкутангѣй; вскормлѣный, вырощенный.

Изкуфѣвамъ (да изкуфѣж), гл. ср. 1) Ставамъ куфѣ, празденъ извѣтрѣ, окуфѣвамъ. 2) Изгубямъ си ума, извѣтрѣва ми умъ-тъ, обезумивамся, изумивамся; выживѣть изъ ума.

Изкуфѣваніе, с. ср. отъ изкуфѣвамъ.

Изкуфѣж, ешь, — фѣлъ, гл. свр. отъ изкуфѣвамъ. 1) Да окуфѣж. 2) Да ся обезумѣ, да ся изумѣ, да ми извѣтрѣ умъ-тъ; выжить изъ ума.

Изкушѣніе, с. ср. Опытѣ, изпытна, изкусь, изкусаваніе, изкушаваніе, налѣтнице, напастъ, съблзвиваніе; изкушѣніе, напастъ.

Изкушѣвамъ (да изкушѣж), гл. д. Изкусивамъ.

Изкушѣваніе, с. ср. отъ изкушѣвамъ. Изкусаваніе.

Изкыкѣтваніе и **изкыкѣтуваніе** (да ся изкыкѣтъж), гл. об. Закыкѣтваніе изведнѣж, изкыкѣтваніе; захохотѣть, расхотѣться.

Изкыкѣтваніе и **изкыкѣтуваніе**, с. ср. отъ изкыкѣтваніе.

Изкыкѣтъж (да ся), ишь, — тилѣя, гл. свр. отъ изкыкѣтваніе. Да ся изкыкѣтъж.

Изкытваніе и **изкытуваніе** (да изкытж), гл. д. 1) Изкысвамъ.

Богъ да бие ковчи отъ минтана,
Что закачи момина гердана,
Та изкына герданъ отъ грѣло-то. *Пѣс.*

2) Скубамъ, кжсамъ, *Изкына си русь косж.* 3) Съдирамъ, скжсамъ, изпосамъ.

Побольси Іавина майка,
Лъжала ми девить години,
Изкынала девить постели. *Пѣс.*

— мѣя, гл. стр. Бывамъ изкытѣть, изкысвамся, изпосывамся.

Изкытваніе и **изкытуваніе**, с. ср. отъ

изкытваніе.

Изкытж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изкытваніе. Да изкысвамъ, да изпосывамъ, да издерж. — натгѣй, прич. стр. Изкысангѣй, изпосывангѣй, издержангѣй. *Жены-ты съ коприяны фустаны, мжжю-ти съ изкытаны бечвы.*

Изкытѣвамъ (да изкытѣж), гл. ср. Изливамся, прѣливамъ отъ голѣмо врѣше, отъ голѣмъ огнь; искынѣть, выкынѣть. *Млѣко-то изкытѣло; молоко вѣрхомъ умѣло, перекипѣло. Смали огъна да не изкыни вариво-то. — Изкытѣлъ му умъ-тъ, излѣзълъ му, изврѣкнѣжълъ му умъ-тъ, изгубилъ си ума. — Да му изкыни и тоя, дѣто го има! Колько-то малко умѣнь и да е, да стане още пѣ безумѣнь, да си изгуби съвѣсь ума. — Изкытѣ ми, кытж ми, не можнахъ вяче да траж, да ся удрыжж.*

Изкытѣваніе, с. ср. отъ изкытѣвамъ.

Изкытѣж, ишь, — пѣлъ, гл. свр. отъ изкытѣвамъ; искынѣть, выкынѣть.

Изкысвамъ и **изкысывамъ** (да изкысж), гл. д. Натопивамъ иѣчто въ водж да омякне, да обезсолѣе или да изгуби иѣчто отъ жада си; вымѣчывать. — мѣя, 1) гл. *взвѣр.* Изгубивамъ соль-тж си, киселинж-тж си пива жада си отъ кыснате въ иѣчто; вымокѣть. *Слашина-та ся изкысна; солонина вѣмокла.* 2) Омяквамъ, ставамъ мякж; вымокѣть. 3) гл. стр. Бывамъ изкыснѣть.

Изкысваніе и **изкысываніе**, с. ср. отъ изкысвамъ, изкысывамъ и изкысывамся; вымѣчываніе, вымокѣніе.

Изкыскамъ (да ся), гл. об. свр. Да ся изсмѣж кысь, кысь, да ся изкыкотж; захикѣть, захохотѣть.

Изкыснатгѣй, лъ, ла, ло, пр. Что е обезсолѣзъ, изгубилъ киселинж-тж си, или что е омякнѣж отъ кыснате; вѣмоклый.

Изкыснж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изкысвамъ и изкысывамъ; вѣмочить, вѣмокнуть. — натгѣй, прич. стр. вѣмоченый.

Изкытваніе и **изкытуваніе** (да изкытж), гл. д. Изкычивамъ: 1) Облачивамъ иѣкого въ повы дрѣхы, прѣмѣивамъ, накытывамъ; выряжѣть, наряжѣть. *Изкыти дѣца-та си и ги завѣде въ черковж да ся комкатъ.* 2) Наряддамъ, натѣкывамъ, скжтывамъ, укжтывамъ, дюдисывамъ стажъ или друго; устраивать. 3) Накытывамъ много, вѣичко. *Изкытывамы цѣлж-тж си кжцж за сватбж-тж. — мѣя, гл. *взвѣр.* и стр. Бывамъ изкытѣть, изкычивамся, накытывамся, укжтывамся. *Изкытывалъ с като за Велидень.**

Изкѣтваніе и **изкѣтуваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтвѣамъ**. Изкѣчваніе.

Изкѣтѣхъ, *ишь*,—*тилъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтвѣамъ**. Да изкѣчѣхъ, да накѣтѣхъ, да укѣтѣхъ, да прѣмѣнѣхъ; *вырѣдѣть*, *нарядѣть*.—*тепѣй*, *прим. стр.* Изкѣченѣй, накѣтенѣй, укѣтенѣй, прѣмѣненѣй; *вырѣженѣй*, *наряженѣй*.

Изкѣтѣхамъ и **изкѣтѣхувамъ** (да **изкѣтѣхѣхъ**), *гл. д.* Съ кѣхаме изкарвамъ нѣчто изъ поса си; *вычѣхивать*.—*мея*, *гл. възвр.* Сврѣшнамъ да кѣхамъ; *вычѣхиваться*.

Изкѣтѣхѣхъ, *ешъ*,—*нѣлѣ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣхамъ** и **изкѣтѣхувамъ**; *вычѣхѣть*, *вычѣхнутъ*.

Изкѣтѣчѣамъ и **изкѣтѣчѣамъ** (да **изкѣтѣчѣхъ**), *гл. д.* Изкѣтѣчамъ.

Изкѣтѣчѣваніе и **изкѣтѣчѣваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣчѣамъ**. Изкѣтѣчѣваніе.

Изкѣтѣчѣхъ, *ишь*,—*чилъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣчѣамъ** и **изкѣтѣчѣамъ**. Да изкѣтѣчѣхъ.—*ченѣй*, *прим. стр.* Изкѣтенѣй.

Изкѣтѣдрѣхъ, *ишь*,—*риль*, *гл. свр. д.* Да накѣдрѣхъ много, вѣпчѣко. Да ся **изкѣтѣдрѣхъ**, *гл. възвр. свр.* Да сврѣшѣхъ да ся кѣдрѣхъ, да ся накѣдрѣмъ мнозина, вѣпчѣкы.

Изкѣтѣживамъ и **изкѣтѣживувамъ** (да **изкѣтѣживѣхъ**), *гл. д.* 1) Окѣживамъ много, вѣпчѣко, изокѣживамъ; *перекупѣть*. 2) Окѣживамъ; *выкѣкупѣть*.

Тога ѣ рече мѣла свекрѣва:

Ай изкѣтѣ си мѣжѣко-но дѣтя. *Пѣс*

—*мея*, 1) *гл. възвр.* Окѣживамся; *выкѣкупѣться*. 2) *гл. стр.* Бывамъ изкѣживанѣхъ.

Изкѣтѣживѣхъ, *ешъ*,—*лѣль*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣживамъ**. 1) Да изокѣживѣхъ; *перекупѣть*. 2) Да окѣживѣхъ; *выкѣкупѣть*.—*нанѣй*, *прим. стр.* Окѣживанѣй; *выкѣкупанѣй*.

Изкѣтѣжсамъ, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣжсамъ**; *изокѣтѣжѣть*, *издѣргѣть*; *истерѣзѣть*.—*санѣй*, *прим. стр.* Покѣжанѣй, окѣжанѣй; *издѣрганѣй*.

Изкѣтѣжсамъ и **изкѣтѣжсувамъ** (да **изкѣтѣжсамъ**), *гл. д.* Изкѣтѣжсамъ: 1) Покѣжсамъ на парѣчѣта; *издѣргѣвать*. 2) Отъ много носене, отъ лудешѣко носене покѣжсамъ дрѣхѣты-ты си; *изнѣшѣвать*, *издѣргѣвать*. 3) Окѣжсамъ много, вѣпчѣкы-ты. *Изкѣжѣ фтасалѣтѣ дѣни*.—*мея*, 1) *гл. възвр.* Издосѣвамся много, *измѣжѣвамся* съ нѣчто; *истерѣзѣться*. *Изкѣжѣхѣ да му думѣмъ да иде въ учѣлицѣ-то*. 2) *гл. стр.* Покѣжсамся, *скѣжсамся*, *бывамъ* изкѣжсамѣхъ.

Изкѣтѣжѣваніе и **изкѣтѣжѣваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣжсамъ**.

Изкѣтѣжѣамъ, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣжѣамъ**. Да направѣжѣхъ, да нагласѣжѣхъ, да скѣжѣамъ.—*танѣй*, *прим. стр.* Направѣженѣй, нагласѣженѣй, скѣжѣтанѣй.

Изкѣтѣжѣамъ и **изкѣтѣжѣувамъ** (да **изкѣтѣжѣамъ**), *гл. д.* Направѣжѣамъ, нагласѣжѣамъ, патѣжѣамъ, скѣжѣамъ.—*мея*, 1) *гл. възвр.* Нагласѣжѣамся, патѣжѣамся, скѣжѣамся. 2) *гл. стр.* Бывамъ изкѣжѣтанѣхъ.

Изкѣтѣжѣваніе и **изкѣтѣжѣуваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣжѣамъ**.

Изкѣтѣжѣилѣхъ, *ишь*,—*лѣль*, *гл. д. свр.* Да прѣжѣкарѣмъ врѣмѣ-то за кѣжѣшлѣваніе.

Изкѣтѣжѣрувамъ, *гл. д. свр.* Да изжѣкарѣмъ кѣжѣръ отъ нѣчто, да изпѣжѣчалѣхъ, да снѣжѣчалѣхъ; *выжѣторговѣть*, *получѣть* барѣишь.

Изкѣтѣжѣивамъ (да **изкѣтѣжѣивѣхъ**), *гл. д. в.* изкѣтѣжѣивѣамъ.

Изкѣтѣжѣгамъ (да **изкѣтѣжѣгѣхъ**), *гл. д.* 1) Разжѣтурѣамъ нѣчто нѣйѣдѣ да ся глѣда; *выжѣставлѣять*. *Изжѣжилѣхъ стокѣжѣ-тѣхъ си прѣдѣжѣ дѣжѣкана си*. 2) Нѣчто, наложено нѣйѣдѣ, изжѣтурѣамъ.

Доклѣ баба (зелѣникѣ) пѣложи,

Бѣжѣкѣ прѣсеолѣ изжѣложи. *Пѣс.*

Изкѣтѣжѣзарѣвамъ и **изкѣтѣжѣзарѣувамъ**, *гл. д. свр.*

1) Да изжѣходѣжѣ съ лазѣруваніе. *Оуѣе не смѣжѣ изжѣлазарѣуѣвали всѣжѣко-то село*. 2) Съ лазѣруваніе да изжѣкарѣмъ, да набѣрѣжѣ. *Изжѣлазарѣуѣѣамъжѣ пѣѣтъ грѣшѣна и едѣнѣжѣ окѣжѣ слаѣнѣнѣжѣ*.

Изкѣтѣжѣивѣамъ и **изкѣтѣжѣивѣувамъ**, *гл. мн-кр.* отъ **изкѣтѣжѣивѣамъ**

Изкѣтѣжѣивѣамъ и **изкѣтѣжѣивѣувамъ**, *гл. мн-кр.* отъ **изкѣтѣжѣивѣамъ**

Изкѣтѣжѣизѣтъ, *с. м.* 1) Мѣсто, прѣѣзѣжѣ коѣсто ся излѣзѣа, вѣзлѣзѣа нагорѣ. 2) Излѣзѣтъ.

Изкѣтѣжѣизѣамъ, *ишь*,—*зѣиль*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣжѣизѣамъ**; *излѣзѣить*.—*зѣпѣй*, *прим. стр.* Изжѣходѣнѣй съ лазѣне; *облѣжѣенѣй*.

Изкѣтѣжѣизѣамъ (да **излѣзѣжѣ**, **излѣзѣвамъ**), 1) *гл. ср.* Съ лазѣне ся изжѣкачѣамъ нѣйѣдѣ; *лѣзѣть*. *Излѣзѣи на баѣра*, *качѣися*. 2) *гл. д.* Съ лазѣне изжѣходѣвамъ, *облѣжѣвамъ*; *излѣзѣить*, *облѣжѣивѣать*. *Дѣтя-то излѣзѣи всѣжѣкѣ-тѣхъ стѣжѣ*.

Изкѣтѣжѣизѣамъ (да **излѣзѣжѣ**), *гл. ср. в.* излѣзѣамъ.

Изкѣтѣжѣизѣаніе, *с. ср.* отъ **изкѣтѣжѣизѣамъ**.

Изкѣтѣжѣизѣивѣамъ и **изкѣтѣжѣизѣивѣувамъ** (да **излѣзѣжѣ**), *гл. ср.* Лѣйѣвамъ изжѣведѣнѣжѣжѣжѣ-тѣхъ; *залѣять*. *Излѣзѣѣжѣжѣ кѣчѣта-та*, *нѣжѣкой е дошѣльѣ*.

Излакуѣтѣвамъ и **излакуѣтувамъ** (да **излакуѣтѣжѣ**), *гл. д.* Излѣжѣкутѣвамъ: 1) Направѣжѣамъ нѣчто на лѣжѣтѣушѣкы, кѣто лѣжѣтъ. 2) Изжѣкорѣубѣвамъ, *изжѣкрѣивѣвамъ*. *Излакуѣти изжѣкорѣшто-то*, *на изжѣго носѣишь*. 3) *гл. ср.* Изжѣвивѣамся, *крѣвѣжѣ*, *отѣивѣамъ* на изжѣвоп, на завѣой, на лѣжѣтѣушѣкы.—*мея*, 1) *гл. възвр.* Изжѣкорѣубѣвамся, *изжѣкрѣивѣвамся*; *изжѣгѣбѣтъся*. 2) *гл. стр.* Бывамъ излакуѣтенѣхъ.

Излакуѣтѣваніе и **излакуѣтуваніе**, *с. ср.* отъ **излакуѣтѣвамъ**. Излѣжѣкутѣваніе.

Излакѣтж, ишь,—тиль, *гл. сѣр.* отъ излакѣтвямь. Да излакѣтж: 1) Да направь на лакѣтшкы. 2) Да изкорубчж, да изкривж. 3) Да ся извиж, да закривж.—тепый, *прич. стр.* Излакѣтеный: 1) Направеный на лакѣтшкы. 2) Изкорубченый, изкривеный. *Излакѣтено корыто.*

Излакѣт, с. ж. Кладенецъ, изъ който ся изтича вода-та, вѣбелъ; колодець.

Излапанамь, *гл. сѣр.* отъ излапавамь. Да излопанамь, да олпанамь, да олопанамь; оилѣсть, оилестій.—паный, *прич. стр.* Излопаный, олопаный, олопаный; оилетѣнный.

Излапавамь и **излапувавамь** (да излапанамь), *гл. д.* Съ лапане изадамь всичко, излопавамь, олапавамь, олопавамь; оплетать.—мси, *гл. стр.* Бывамь излапанъ, излопавамся, олапавамся, олопавамся.

Излапанане и **излапуванане**, с. ср. отъ излапавамь. Излопаване.

Излапж, ешь,—лапалъ, *гл. сѣр.* отъ излапавамь.

Излека, **излеко** и

Излекомь, нар. Полека, полегычка, тихо, тихычко, низко; излегка, слегка, полегоньку, потихоньку. *Каза ми излека, та го не чожж. Досягж ми излекомь.*

Изливамь (да излѣжж, излѣивамь), *гл. д.*

1) Пушамь нѣчто да изтече, направямь нѣчто да изтече; выливать, изливать, изливать. 2) Отъ нѣчто прѣилышено правж да изтече, та да остане колкото трѣбва, отливамь; отливать. 3) Разливамь много водж, проливамь; проливать. *Вода-та е съ парж, стига си ж изливала.* 4) Нѣчто разтощено вливамь въ калжъ да ся сжжстне, или потопавамь нѣчто въ него, та да вземе нѣкакъвъ видъ; выливать, отливать. *Той излива губави звичи. Излѣжжж си свѣци.* 5) Изказвамь, изавивамь възъ нѣкого нѣчто; изливать. *Излѣви си пада възъ него, зе си юфке-то отъ него, оттуши си на него; излилъ свой ядъ на него.*—мси, 1) *гл. възвр.* Разливамся; выливаться, изливаться. *Катурился бардакъ-тж, та ся излѣлъ въ тигана.* 2) *гл. стр.* Бывамь излѣпанъ; выливаться, изливаться, отливаться.—*Излѣлъ си мурафета*, показалъ си изкуство-то

Изливанане, с. ср. отъ изливамь; выливанане, отливанане.

Изливоволчжж, ишь,—чиль, *гл. сѣр.* отъ изливоволчанамь. Да изкривж, да окуцж, да осакатж.—ченый, *прич. стр.* Изкривеный, окуценый, осакатеный, охроменый, ливоволчченый.

Изливоволчанамь (да изливоволчжж), *гл. д.* Правж да стане нѣкой куцъ, хромъ, изкривива-

вамь, окуцавамь, охромовамь, осакатавамь.—мси, 1) *гл. възвр.* Окуцѣвамь, осакатѣвамь, охромѣвамь. 2) *гл. стр.* Бывамь изливоволчченъ.

Изливоволчанане, с. ср. отъ изливоволччанамь.

Излизжжж, ешь,—лизажъ,—лизаль, *гл. сѣр.* отъ излизѣвамь. Да олижж, да изблизжж, да излизжж; вылизать, излизать, отлизать, перелизать.—лизаный, *прич. стр.* 1) Олизаный, облизаный, изблизаный; вылизанный, излизанный, передлизанный. 2) Изтрыканый, озжбеный; отѣртый.

Излизавамь (да излѣжж, да излѣивжж и да излѣивжжж, излизѣвамь, излѣивамь и излѣивамь), *гл. ср.* Излизавамь, излѣивамь: 1) Отивамь възъ изъ нѣчто; выхаживать, выступать. *Излѣзте на двора, та си поиграйте.* 2) Съ коза, съ конь или съ какъвъ и да е другъ начинъ отивамь възъ изъ нѣчто; выѣзжать. *Кираджи-ти сж излѣзли вяче изъ село.* 3) Нѣма мя въ кѣщи, не съмь у дома, не ся намирамь на мѣсто-то, дѣто стож. *Излѣзл е, не щешъ го намѣришь.* 4) Измѣквямся, извлачямся, изтытрувамся, излазавамь; выбиратьъ, вылѣзать, выкарабкаться. *Излѣзешкомь излѣзе изъ памж-тж. Едвамь излѣзожжж изъ шюмака на полямж-тж.* 5) Оставамь мѣсто-то си, дѣто съмь ся крылъ или стоалъ. *Прилѣпи-ти излизать вечеръ да си джриять хранж.* 6) Слѣдъ болестъ ся завзимамь, та начинамь да ходж възъ; выбродить. *Едвамь, тѣма дни ся е свѣстилъ отъ трясжж-тж и излиза помалко възъ.* 7) Земамь да ходж да връшжж нѣчто, навивамся. *Разшюми ли ся гора-та и хайдуци-ти излизать. Влас-ти пролѣтъ излизать по планижж-тж.* 8) Отдѣлнамся отъ кабабалжжж и отивамь отирѣди; выступать. *Излѣзе прѣдъ сватбары-тж и игра съ двѣ крыжж ржченици.* 9) Оставамь мѣсто-то, дѣто работж или слугувамь, папушамь майстора си, училище-то, занаята си, службж-тж си; выхаживать, выбивать, отхаживать. *Не шра да стои у майсторж, а излѣзе да ся свѣта безъ работж по улици-тж.* 10) Износамся, ваджж; выбиратьъ, выноситься. *Кѣща-та имж ся запали изведжжж, та едвамь пристижжжж да излѣзжжж.* 11) Изпасамся, прѣизпасамся на друго мѣсто, въ другж кѣщж; выноситься, вывозиться, выбиратьъ. *Тѣмь излѣзожж, сега вяче не живѣжжж въ тѣжжж кѣщж.* 12) Излизамь, изкачвамся, възкачвамся на високо; всхаживать, възлѣзать, избираться, подниматься. *Излѣзе на бродо-то, на пла-*

ниж-тж. 13) Отивамъ срѣщж нѣкого да го прѣсрѣщиж за да му сторжж нѣчто зло.

На срѣщж да излѣземъ,
Хазнж-тж да си земемъ. *Пѣс.*

14) Навивамся прѣдъ нѣкого, изправямся прѣдъ него; **представать.** *Всякой може да излѣзе прѣдъ него; къ нему всѣкій имѣеть свободный входъ.* 15) Въ игрж на книгы: врыгамъ книгж на земж-тж за да играж; **пдтї.** *Излѣзохъ съ асо; я пошѣлъ тѣзомъ.* 16) Разслабямся, размѣствамся, та падамъ, измѣствамся; **выходить.** *Излѣзохъ климиш-ты на кола-та.* 17) Прокжсамъ облѣкло-то си, или ся отивамъ, та ся показвамъ. *Излѣзли му прѣстѣто, прокжсали обувкы-ты, та ся видѣть голп.* *Излѣзли му лакъ-тж.* 18) Изпжквямъ, избубвамся, извржчямъ. *Излѣзли му коремъ-тж.* *Излѣзли му очи-ты, изпжкнжлы му навѣнь.* 19) Дочаквамъ, доживѣвамъ; **доживать.** *Да излѣземъ на пролѣтъ, на зелено.* 20) За вѣтьрь: начинамъ да вѣжж, завѣйвамъ, вдигамся; **вѣтрепѣть.** *Излѣзе вѣтьрь; поднялся вѣтеръ.* 21) Навивамся, показвамся, задавамся; **показываться.** *Излѣзе облакъ.* 22) Показвамся, видждамся, личжж. *Чисто срѣдце излиза на лице.* 23) Изсыпвамся, избрусвамся, избивамъ. *Излѣзе му цирка на грѣба.* 24) За божж: не оставамъ тѣй бакто си съмъ, изгубвамся, избѣлжвамъ; **линять, сбѣгать.** *Тыя бои излизать; краски ѣти бѣгуть, линяють, линяючіе, линялые краски.* *Като ся опра, излѣзе му боа-та.* 25) Махвамся, изппрамся, измывамся, изчиствамся. *Това леке не можя да излѣзе.* 26) Пораствамъ, растж. *Не му сж излѣзли още зжби, не му сж още порасли, не е още пзвалилъ.* 27) Печатамся, типосвамся; **выходить.** *Това вѣстникъ излиза всякой день.* 28) Раждамся, намирамся, растж; **раждаться, добываться.** *Отъ тамъ излизать много маслинъ.* 29) Ставамъ, направямся, ваджся; **выходить.** *Отъ тожъ шакаж излизать два ката дрѣжж.* *Отъ окж орѣжж излизать сто драма каджж.* 30) Изминувамся, свршвамся; **проходить, оканчиваться.** *Лѣто излѣзе, сега е вяче есенъ. Срогъ-тж на тона тимисюкж излѣзе.* 31) Навивамся като слѣдствие; **выходить, оказываться, пронестекать, слѣдовать, происходить.** *Отъ това не ще излѣзе ни добро, ни зло, не ще има; изъ этого не вйдѣть ни добраго, ни худаго.* *Мислажж, е . . . , а то излѣзе Тяглижж го, броижж го, мѣрижж го, излѣзе толкова.* — *Дѣ ще му излѣзе край-тж?* какъ ще

ся свршиши, дѣ ще ны заведе, добро ли щемъ дочакамъ отъ него? **чѣмъ ѣто кончится, бѣ чѣму ѣто поведѣтъ, приведѣтъ?** — *Излѣзе му душа-та: а) Умрѣ, издѣхнж, изпустнж душж.* *Душа излиза, правж (трѣса) не излиза.* б) Отъ голѣмы мжжжы, нѣмотни, трудовы съсыпался, канпжжлѣ. *Доклѣ дойде кефъ-тж на чорбаджина, на сиромакъ душа-та излазж.* — *Излѣзло имя, дума нѣкому,* извадилъ му прѣкоръ, реклося, чулося, че былъ еде-какъ-сп, или че направилъ еде-что си. *Око да ти излѣзе, лоши (зла) дума да не ти излѣзе.* — *Излѣзло му дума изъ уста-та,* изпустнжлѣ, измамился та казалъ нѣчто, коего трѣбваше да ся држжп тайно; **вырвалось слово, обмѣлвиться.** — *Не му излиза дума изъ уста-та,* не продумва, не казва ничто, држжп тайно. *Душа излиза, дума не излиза отъ него.* — *Излѣзло ѣ кжсметъ,* казвать за момж, кога ся сгоди за нѣкого. — *Излизамъ на главж нѣкому, съ нѣкого, на нѣчто, съ нѣчто,* дохождамъ въ главж, дохождамъ отхакаы, давамъ да разбере, изкарвамъ на главж; **справляться, слаживать, управляться съ ѣмъ, съ чѣмъ, одолѣвать, преодолять.** *Не имъ ся излиза на главж.* *Не можж да му излѣзж на главж.* *Не ся излиза на главж; невозможно.* — *Излѣзло ми е извржж главж-тж,* довило ми е, дотягнжло ми е, домжчнѣло ми е, дошло ми е до шиж-тж, повяче не можж да трпжж. — *Излизамъ на бой,* отивамъ да ся биж; **пдтї** *войноу.* — *Излизамъ на блѣж свѣтж, на видѣло,* наставать п за мене добри дни. — *Излизамъ наиванъ, на мейданъ,* открывамся, ставамъ навенъ; **вйдѣти наружу, обнажаться.** *Лжжж-та скоро на мейданъ излиза.* — *Излизамъ на чело,* излизамъ отпрѣдъ, ставамъ главж, заставамъ на чело, отпрѣдъ; **стать во главѣ, занимать видное мѣсто.** — *Излѣзохъ отгорѣ,* надвнхъ, надделѣхъ; **взять верхъ.** — *Излѣзе люжж,* отиде на люжж, на южж, напрасдно, не сполучи. — *Излѣзла му работа,* отворила му ся работа. — *Излиза си изъ кожж-тж,* мжчися, напичжся; **лѣзть изъ кожж.** — *Излизамъ изъ себе-си,* надосвамся много, та ся забравямъ что правжж и говоржж; **выходить изъ себя.** — *Излизамъ отъ мѣрж-тж на възж,* правжж нѣчто неприлично, извршжвамъ нѣчто повяче отъ колкого трѣбва, прѣкарвамъ го, прѣкалавъ го; **выходить изъ предѣловъ умѣренности.** — *Излѣзълъ му умъ-тж* изгубилъ си ума, извржкнжлѣ му умъ-тъ, избезумѣлъ; **вѣжилъ изъ ума.** — *Излизамъ изъ умъ,*

излиза ми умъ-тъ, изгубвамъ си ума; **выжива́тъ изъ ума́.** — *Излѣзе ми изъ ума,* изкопикъ ми изъ ума, щукиж ми изъ ума, заборавахъ; *вѣшно изъ ума́.* — *Излѣзе ми изъ очи,* намразихъ го, омръзихъ ми. — *Излиза му изъ носа,* тягли отпослѣ за него, става му скжно. — *Излизамъ по себе, по-вѣнь,* отивамъ да си видѣ пуждѣ-тѣ, да нустиж водж; **ходѣтъ на низъ.** — *Не му излизамъ отъ хатѣръ,* не му развалиамъ волж-тѣ, хатѣра, не ся противѣж, правѣж каквото песка. — *Съ бѣло лице излѣзе,* непосраменъ, правъ, съ отворено лице. — *Влиза съ двѣ очи, излиза съ едно.* Влиза панжа, излиза гжска. *Който влѣзе въ банж, неизпотенъ не излиза.* *Мокръ го нуспити, сучъ ще излѣзе.* *Излѣзихли като гли-стѣ слѣдъ дѣждъ.* *Ако влѣзе правъ, не излиза здравъ, ако влѣзе кривъ, не излиза живъ.* *Отъ едно-то ухо влиза, отъ друго-то излиза.* *Отъ ненадѣйж-тѣ дупкѣ излиза мѣшка.* *Кога заболи глава змиж-тѣ, тя излиза на пжтѣ.* *Насалася вѣшка, не излѣзла на чело.* *Излѣзь, коне, изъ гѣола, цѣ ти дамъ плѣнж торбѣ зобъ.* *Добръ волъ отъ мѣ-сто не излиза.* *Да излѣзе все като зѣйтинъ отгорѣ.* *Зехъ го за транда-филъ, то излѣзе трѣнь.* *И отъ ценя-то (палѣ-то) излиза овчарско куя.* *Въ уста-та му жито ся меле, а пѣсѣкъ излиза.* *Добро нѣшто на годиниж излиза.* *Чтото излѣзе отъ тридесѣтъ и два града.* *Излѣзълъ числѣж като помѣжж.*

Излизане, с. ср. отъ излизамъ. Излазане; **вѣходъ, вѣвѣздъ.**

Излизвамъ, гл. мн-кр. отъ излизамъ.

Излизвамъ и излизувамъ (да излѣжж), гл. д. 1) Съ лизане изадамъ, обирамъ чтото е останжло по нѣчто, олизвамъ, облизвамъ; **вылизывать.** 2) Съ лизане отадамъ отъ нѣчто, излизвамъ; **отлизывать.** 3) Олиз-вамъ, излизвамъ много, всечко; **излизывать, вылизывать, перелизывать.** *Волове-ти излизали всекѣж-тѣ соль.* — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Казвася за платъ кога ся отрѣка, та изтиѣе и ще ся продере, озжбвася. *Лакте-то (на дрѣвж-тѣ) му еж ся излизали.* 2) гл. стр. Бывамъ излизанъ, излизувамъ; **вылизываться, излизываться.**

Излизане и излизуване, с. ср. отъ излизамъ.

Излизсамъ, гл. ср. вѣр. Да ся изгубѣж, да мя пѣма.

На отиде въ ливады-ты:
Ливады-ты трѣвж пѣматъ,

Зимници-ты измръзихли,
Лѣтници-ты излизали, *Пѣс.*

Излизивамъ, в. излѣисквамъ.

Излизтамъ, гл. ср. вѣр. Да изпадамъ, да онадамъ, да окапж.

Самодива пѣ и заспа,
Дѣвѣж чобанъ още свири,
Зѣбни му еж излитѣли,
Уста му ся разкривили,
Надевири ж Дѣвѣж чобанъ. *Пѣс.*

Изличѣж, ишь, — **чѣль,** гл. вѣр. отъ изличѣвамъ. Да заличѣж; **вѣмарать.** — **чѣнѣжй,** *прим. стр.* Заличенъжй, затрытѣжй; **вѣмаранный.**

Изличѣвамъ (да изличѣж), гл. д. 1) Врѣзь панпесапо тяглиж чрѣтѣж да ся не познава, или го затрѣвамъ съеѣмъ, заличивамъ; **вѣмарывать.** 2) Записано за нѣчто отписвамъ, изтрѣвамъ, заличивамъ; **зачѣркывать изъ свѣска.** *Записали бѣжж и мене, на мя изличисжж.* — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Отпис-вамъ, изтрѣвамъ, заличивамъ. 2) Бывамъ залпченъ, изличенъ; **вѣмарываться.**

Изличѣване, с. ср. отъ изличѣвамъ.

Излишѣж, ишь, — **шѣлся,** гл. вѣр. отъ из-лишѣвамъ.

Излишѣж (да ся), **ишь,** — **шѣлся,** гл. вѣр. отъ излишѣвамъ. Да ся полишжж, да ся ваншжж. — **шѣнѣжй,** *прим. стр.* Станжжлѣжй лихъ, полишенъжй.

Излишѣвамъ (да ся излишѣж), гл. об. Ставамъ лихъ, полишавамъ, ваншавамъ; **дѣлаться своенравнымъ, причудливымъ, капризнымъ.**

Излишѣвамъ (да излишѣж), гл. д. Излѣ-вамъ въ пѣрж; **плутовѣтъ въ игрѣ.** *Тѣ из-лиши, та ся не хвалца.*

Излишѣване, с. ср. отъ излишѣвамъ и излишѣвамъ.

Изловѣж, ишь, — **вилъ,** гл. вѣр. отъ изло-вивамъ и излѣвивамъ; **выловить, изло-вить, поймѣтъ, переловить.** — **вѣнѣжй,** *прим. стр.* Доврышенъжй, прѣмахнѣжй съ ловене; **вѣловленный, изловленный.**

Излови́вамъ (да излови́ж), гл. д. Излавямъ: 1) Уловивамъ много, всечко; **излѣвливать, переловить.** *Изловижж хайдунѣ-тѣ до одного.* 2) Съ ловене прѣмахвамъ дивчѣж, рѣбжж и проч., доврѣшамъ гы; **вылѣвли-вать.** 3) Лѣвжж, улавямъ; **ловить.**

Да излетѣж мрѣвжж копричѣжж,
Да изловиж рѣбжж златнокрѣжж,
Да изгостѣж кума и кумицѣж,
Что остане — зѣтѣ и невѣсѣж. *Пѣс.*

— *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изловенъ, излавямъ-ся; **излѣвливаться, вылѣвливаться.**

Изложжж, ишь, — **жиль,** гл. вѣр. отъ из-ложжамъ; **вѣставить.** — **жѣкѣжй,** *прим. стр.* вѣставленный.

Излѡкамь, гл. *д. свр.* Да олокамь всичко, да излочкъ.

Изломѡтъж, ишь, — тиль, гл. *д. свр.* Да изкажъ нѣчто съ ломотене, какъ да е, не на мѣсто, да избѡбрж.

Изломѡтъж, ишь, — миль, гл. *свр.* отъ изломѡвамь. Да изтрошькъ, да изчюнькъ; переломѡтъ. — мѣпътый, прич. *стр.* Изтрошенътый, изчюпенътый.

Изломѡвамь (да изломѡкъ), гл. *д.* Сломѡвамь много, всичко, изтрошавамь, изчюпвамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь изломень, изтрошавамся, изчюпвамся.

Изломѡванѣ, с. *ср.* отъ изломѡвамь. Изтрошаванѣ, изчюпванѣ.

Излѡпань, гл. *свр.* отъ излѡпвамь. Да излапамь. — пачътый, прич. *стр.* Излапанътый.

Излѡпвамь и **излѡпнувамь** (да излѡпамь), гл. *д.* Излапамь. — мѣя, гл. *стр.* Излапавамь.

Излѡбствамь и **излѡбствувамь** (да излѡбтъж), гл. *д.* 1) Махвамь лоста, съ който нѣчто е залостено. 2) Изтыквамь измѣствамь съ лостъ.

Излѡбтъж, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ излѡбствамь. — стѣпътый, прич. *стр.*

Излѡчвамь и **излѡчювамь** (да излѡчкъ), гл. *д.* Съ лочене изадамь, изнивамь много, всичко, олочвамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь излочень, олочвамся.

Излѡчванѣ и **излѡчюванѣ**, с. *ср.* отъ излѡчвамь.

Излѡчтъж, ишь, — чиль, гл. *свр.* отъ излѡчвамь. Да излокамь, да олочкъ. — чѣпътый, прич. *стр.* Излоканътый, олоканътый, олочѣпътый.

Излошнавѣвамь (да излошнавѣкъ), гл. *ср.* Ставамь лошнавъ, полошнавѣвамь. *Сѣтъж-тъж е много излошнавѣлъж*

Излошнавѣванѣ, с. *ср.* отъ излошнавѣвамь.

Излошнавѣтъж, ешь, — вѣлъ, гл. *свр.* отъ излошнавѣвамь. Да излошнавѣтъж.

Излошнавѣтъж, ишь, — вѣлъ, гл. *свр.* отъ излошнавѣвамь. Да извалѣкъ нѣкого. — вѣпътый, прич. *стр.*

Излошнавѣвамь (да излошнавѣкъ), гл. *д.* Направамь нѣкого или нѣчто да сташѣ лошнавѣ, да ся извали. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Извалиамся, ставамь лошнавѣ, излошнавѣвамь. 2) гл. *стр.* Бывамь излошнавѣнь.

Излошнавѣванѣ, с. *ср.* отъ излошнавѣвамь.

Излудъж (да ся), ишь, — дѣля, гл. *свр.* отъ излудѣвамь. Да полудѣж, да забѣсѣтъж.

Излудѣвамь (да ся излудъж), гл. *об.* Ставамь лудъ, немпрѣж, полудѣвамь; лишѣтъся умѣ, постунѣтъ безрасудно.

Излудися Секула дѣтѣнце,
Ѣ посака тѣ водж студѣнкъ,
Ѣ посака и водж му даде. *Шѣс.*

Излѣпвамь и **излѣпнамь** (да излѣпкъ), гл.

д. 1) За птици-ты: измѣтвамь, изчюпвамь, извождамь; высѣживать, выводѣтъ итенѣцѡвъ. *Квачка-та излупи малкки пилѣнца. Всяка квачка на полога си излупва.* 2) Излущвамь, олуцвамь, обѣлвамь, излуснамь, олуцнамь. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Измѣтвамся, изчюпвамся, извождамся; вылупѣтъся, излуплѣтъся, выходѣтъ. *Чюждо-то пилѣ ся излупва изъ чюждо пѣйце. Пати, пати, какъкъ-тъж патѣнца, вчера гѣ насадижъ, днѣсь ся излупижъ.*

2) Пада ми кожѣ-та или чюрупка-та, олуцвамся, обѣлвамся; излуплѣтъся, вылуплѣтъся. 3) гл. *стр.* Бывамь излупень.

Излѣпванѣ и **излѣпнанѣ**, с. *ср.* отъ излѣпвамь и излѣпнамь.

Излѣпкъж, ишь, — ниль, гл. *свр.* отъ излѣпвамь и излѣпнамь. 1) Да измѣтъж, да изчюпкъж, да изведъж; вывестѣ, высѣдѣтъ. 2) Да олуцкъж, да обѣлъж, да излущкъж; излупѣтъ, вылупитѣ. — пѣпътый, прич. *стр.* 1) Измѣтенътый, изчюпенътый, изведенътый; выведенътый, высѣженътый. 2) Олуцѣпътый, обѣленътый, излущѣпътый; излупленътый, вылупленътый.

Излѣснамь и **излѣснамь** (да излѣснкъ), гл. *д.* Обѣлвамь, очиствамь луспы-ты на нѣчто, олуспнамь, излупнамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь излуспѣнь.

Излѣснкъж, ишь, — ниль, гл. *свр.* отъ излѣснамь и излѣспнамь. Да олуспкъж. — пѣпътый, прич. *стр.* Олуспенътый.

Излѣщвамь и **излѣщювамь** (да излѣщкъ), гл. *д.* Съ лущене махвамь, изваждамь коржтъж, кожѣ-тъж на нѣчто, олуцвамь, обѣлвамь; вылѣщивать, вылѣщѣтъ, изшелушивать, вышелушивать, вылупѣтъ. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Олуцвамся, изобѣлвамся; вышелушивѣтъся, вылѣщѣтъся, выщѣлѣживѣтъся. 2) Избѣгвамь, отивамь безъ да мя видѣтъ, измѣквамся, изклинчвамь, изклинвамь; улызывать, ускользѣтъ. *Излущися, излѣщкъж, изклинчкъж.* 3) гл. *стр.* Бывамь излѣщѣнь.

Излѣщванѣ и **излѣщюванѣ**, с. *ср.* отъ излѣщвамь и излѣщювамь.

Излѣщкъж, ишь, — щиль, гл. *свр.* отъ излѣщвамь. Да олуцкъж, да изобѣлъж; вылѣщитѣ, изшелушитѣ, вылѣщитѣ. — щѣпътый, прич. *стр.* Олущенътый, избѣленътый; вылѣщенътый, изшелушенътый, вылѣщѣпленътый.

Излѣгвамь и **излѣгубвамь** (да излѣгкъж), гл. *д.* 1) Изказвамь лѣжкъж, лѣжкъж; лѣтъж, солгѣтъж. 2) Съ лѣжкъж измамвамь нѣкого;

обмѣнывать, выхитрывать, обморочивать, надувать. *Излѣга го*, измами го, вдигна му мѣжеца. 3) Изневѣривамъ; измѣнить. —мѣя, 1) *гл. възвр.* Измамамѣя; обмѣнываться, обмѣничиваться, ошибаться. 2) Припознавамѣя, зимамаъ одного за другыго; опознаваться. 3) *гл. стр.* Бывамаъ излѣганъ. —*Излѣжи го, да тя върва. Клысиа като Циганиць, кога иска да излѣже. Който ведижъ излѣже, не върватъ го вторый пкътъ.*

Излѣгваніе и излѣгуваніе, с. ср. отъ излѣгвамъ.

Излѣжикъ, ешь, —лѣгахъ, —лѣгалъ, гл. срв. отъ излѣгвамъ; солгать, обмануть, выхитрить, обморочить, надуать; измѣнить. — **лѣганый, прич. стр.** Измаменный; обманутый.

Излѣзvamъ и излѣзнуvamъ (да излѣзикъ), гл. д. Разваламаъ да не е налѣзикто. —мѣя, *гл. възвр.* п *стр.* Отлѣзвамаъ. —*Излѣзикъ го и излѣзикася*, отиде безъ да го видять, очисти, плзущія, изкличи.

Излѣзваніе и излѣзнуваніе, с. ср. отъ излѣзvamъ и излѣзнуvamъ.

Излѣзикъ, ешь, —ижлъ, гл. срв. отъ излѣзvamъ и излѣзнуvamъ. — **ижтый, прич. стр.**

Излѣскамъ, гл. срв. отъ излѣскамъ. — **есканый, прич. стр.**

Излѣскамъ и излѣскувамъ (да излѣскамъ и да излѣжъ), гл. д. 1) Направнамаъ да стане нѣчто лѣскаво, да ся гыщи, гыжъ. 2) Лѣсвамъ много, всичко. —мѣя, *гл. стр.* Бывамаъ излѣсканъ.

Излѣщъ, ишь —щѣлъ, гл. срв. отъ излѣскамъ. Да излѣскамъ.

Излѣтамъ, гл. срв. отъ излѣтvamъ. Да изходъ, да измиткамъ; излытатъ, изрыскать, обмѣкать.

Излѣтvamъ и излѣтувамъ (да излѣтамъ), гл. д. Съ лытане изходвамъ, измиткамъ; изрыскивать.

Излѣствамъ, в. излѣстіavamъ.

Излѣстникъ, с. м. Който излѣстнава нѣкого; обольститель.

Излѣстница, с. ж. Кюато излѣстнава нѣкого; обольстительница.

Излѣстѣ, ишь; —тилъ, гл. срв. отъ излѣстіavamъ и излѣствамъ. Да измамаъ, да прѣлѣстѣ, да прѣсатанаъ, да изюдъ; обольстить, обмануть. — **стеный, прич. стр.** Измаменный, прѣлѣстеный, прѣсатаносакый, изюденый; обольщенный, обманутый.

Излѣстіavamъ и излѣствамъ (да излѣстѣ), гл. д. Измамамъ съ лѣстивы думы, съ лѣстивы нѣчта, прѣлѣстнавамъ, прѣсатаннавамъ, прѣсатаносвамъ, изюдвамъ; обольщать,

обмѣнывать. —мѣя, *гл. стр.* Измамамѣя, прѣлѣстнавамѣя, прѣсатаннавамѣя, изюдвамѣя; обольщаться, обмѣниваться.

Излѣстіаваніе и излѣстваніе, с. ср. отъ излѣстіavamъ; обольщение.

Излѣтамъ, в. излѣтavamъ.

Излѣтгамъ, гл. срв. ср. въ *ми. ч.* Да налѣтгамы мнозина, венчыкы.

Излѣгвамъ, гл. мн-кр. отъ излѣжикъ.

Излѣгнувамъ, гл. уч. отъ излѣжикъ.

Излѣжикъ, ешь, —ижлъ, гл. срв. отъ излѣжикъ. Да излѣжъ.

Излѣгомъ, нар. Излѣзь. *На излѣгомъ зимж-тж,* на излѣзь.

Излѣжикъ, ишь, —жѣлъ, гл. срв. отъ излѣжикъ; выскать, выхворать, отсидѣть. — **жѣланый, прич. стр.** Отлѣжанный, отсѣдѣнный, изсѣдѣнный.

Излѣжикъvamъ (да излѣжикъ), гл. д. Лѣжжъ болень или въ тѣмницѣ колкото трѣбва, отлѣжнавамъ, отсѣдѣвамъ, изсѣдѣвамъ; вылекать, выхворать, отейживать. *Излѣжжа си, на го пустижжж.* — мѣя, *гл. възвр.* Лѣжжъ празденъ, безъ да работж, изтагамѣя, трѣкаламаѣя, валмаѣя; излѣживать, валяться, перевѣртываться съ бѣку на бѣгъ. *Излѣжавася цѣлж чюсовж подъ сѣнкы-тж. Излѣжавайся младъ, да мрешъ на старость отъ гладъ.*

Излѣзvamъ, гл. мн-кр. отъ излѣзvamъ, излѣзvamъ.

Излѣзнувамъ, гл. уч. отъ излѣзикъ.

Излѣзикъ, ешь, —ижлъ, гл. срв. отъ излѣзvamъ. Да излѣжъ.

Излѣзь, с. м. Излазь, излзваніе, излѣгомъ; выхоть, исхоть. *На излѣзъ на мѣсяца;* въ концѣ мѣсяца.

Излѣжъ, ешь, —зохъ, —злъ, гл. срв. отъ излѣжvamъ, излѣзvamъ. Да излѣжикъ, да излѣжжъ; вѣнти, вѣстунить, вѣлхатъ; вѣбрать, вѣлѣзть, вѣкарбаться; вѣбродить; вѣбыть, отойти; вѣнести, вѣвестись; вѣзойти, вѣлѣзть, вѣобратъ, подняться; предстать; дожить; оказаться; вѣлннать, сѣжѣть.

Излѣкувамъ, гл. срв. отъ излѣкувамъ.

Да излѣжъ, да излѣжжъ, да оздравж; вѣлѣлчить, излѣлчить, вѣпользовать. — **ваный, прич. стр.** Излѣлченый, излѣлченый, оздравеный; вѣлѣлченный, излѣлченный, вѣпользованный.

Излѣкувамъ и излѣкуввамъ (да излѣкувамъ), гл. д. Излѣкувамъ, излѣкувамъ, оздравивамаъ нѣкого съ лѣковы; излѣчать, излѣчивать, вѣлѣчивать, вѣпользовать. —мѣя, *гл. стр.* Бывамаъ излѣкуванъ, излѣкувамѣя, излѣкувамѣя, оздравивамаѣя; излѣчаться, излѣчиваться, вѣлѣчиваться.

Излѣкување и **излѣкување**, *с. ср.* отъ **излѣкувамь**.

Излѣный, *прим.* в. **излѣж**.

Излѣнѣж (да ся), *имѣ*, — *пиль*, *гл. об. свр.*

Да станж лѣннѣж; излѣнѣтся, облѣнѣтся.

Излѣнѣж, *имѣ*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **излѣ-**

нѣвамь. 1) Да измажж; выштукатурить,

оштукатурить, выкленить, обмазать. 2)

Да слѣнж; вылѣнить, извѣять. 3) Да за-

лѣнж. 4) Да заушж, да плеснж. — **пѣный**,

прим. стр. 1) Измазаный, залѣпный;

выштукатуренный, оштукатуренный, вы-

клевенный, обмазанный. 2) Слѣпный; вы-

лѣпленный, извѣянный.

Излѣнѣвамь (да **излѣнѣж**), *гл. д.* 1) За-

лѣнѣвамь много, всичко. *Излѣни прозор-*

ци-ты. 2) Съ лѣпене доврѣнѣвамь. *Из-*

лѣни книги-ты. 3) Измазvamь, замазvamь

съ лѣпѣж или съ друго нѣчто; выштукатуривать,

выклевивать, обмазывать. *Из-*

лѣнѣвамь стѣнж съ калж, съ хоросанж,

сжвадѣвамь; штукатурировать, оштукатурить.

4) Съ лѣпене направѣвамь, слѣнѣвамь нѣчто;

вылѣпивать, вылѣпять, извѣять. 5)

Удрѣвамь, заушѣвамь, плесѣвамь отъ невидѣно,

впелюдь. *Излѣни му едик плеснуцж,*

та му посинѣ буза-та. — **мси**, *гл. стр.*

Бывамь излѣпѣж.

Излѣнѣвание, *с. ср.* отъ **излѣнѣвамь**.

Излѣтнѣвамь (да **излѣтнѣж**), *гл. ср.* Излѣ-

тѣвамь.

Излѣтнѣж, *имѣ*, — *нжль*, *гл. свр.* отъ **из-**

лѣтнѣвамь. Да излѣтж; вылетѣть.

Излѣтѣвамь (да **излѣтѣж**), *гл. ср.* Съ лѣ-

тѣне излѣзамь, излѣтнѣвамь, извѣрчѣвамь;

вылетѣть.

Излѣтѣвание, *с. ср.* отъ **излѣтѣвамь**.

Излѣтѣж, *имѣ*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **излѣ-**

тѣвамь. Да излѣтнж, да извѣрчнж; вы-

летѣть.

Излѣж, *имѣ*, — *лѣль* и — *лѣпаль*, *гл.*

свр. отъ **излѣвамь**; вылѣть, излѣть, низ-

лѣть; отлѣть; пролѣть. — **лѣный**, — **лѣ-**

тый и — **лѣпный**, *прим. стр.* 1)

Разлѣный, пролѣный; вылѣтый, излѣтый,

пролѣтый, низлѣтый. 2) Отлѣный; от-

лѣтый. 3) Изкалѣпный; вылѣтый, от-

лѣтый. 4) Направеный въ калѣж изъ

нѣчто разтопено, изкалѣпный, лѣпный; ли-

тый, литой. 5) като *пр.* Что прилѣпѣ

тврѣдѣ много на другого; вылѣтый.

Излюдный, — *днѣ* и — *днѣ*, *дно*,

пр. Който е отъ свѣта навѣшь. *Излюдна*

работа, чюдна, не както другы-ты. — **дно**,

нар. Отъ свѣта навѣшь. *Излюдно напра-*

вено, не както ся прави, а друго-лече.

Излюдѣвамь (да **излюдѣж**), *гл. д.* вмѣсто

излюдѣвамь.

Излѣонѣж, *имѣ*, — *пиль*, *гл. д. свр.* Да из-

лѣжж.

Излѣкутѣвамь и **излѣкутѣвамь** (да **излѣ-**

кутж), *гл. д.* Излакутѣвамь.

Излѣкутѣвание и **излѣкутѣвание**, *с. ср.*

отъ **излѣкутѣвамь**. Излакутѣвание.

Излѣкутѣж, *имѣ*, — *тиль*, *гл. свр.* отъ **из-**

лѣкутѣвамь. Да излакутж.

Измажж, *имѣ*, — *мазахъ*, — *мазаль*, *гл. свр.*

отъ **измазvamь**; вымазать, оштукатурить,

облицевать; выемолить; вымалевать; вы-

салить; засалить, изсалить, измазать; пере-

мазать. — **мазаный**, *прим. стр.* 1) На-

мазаный; вымазанный, оштукатуренный.

2) Излѣпный, ващаный, боладисанный;

вымалеванный. 3) Умазаный, намаза-

ный, намащаный, уплесканный, уцапанный;

высаленный, засаленный, изсаленный,

измазанный. 4) Разнесеный съ мазане;

измазанный, вымазанный, изсаленный.

Измазvamь и **измазѣвамь** (да **измажж**),

гл. д. 1) Замазvamь, намазvamь много,

всичко; измазывать, перемазывать. 2) Съ

мазаше разнасамь, изхарчѣвамь всичко-то;

измазывать, вымазывать, изсаливать. 3)

Намазvamь съ бож или съ друго нѣчто;

вымазывать, оштукатуривать, облицевать.

Измазvamь съ смолж, насмолавамь; выма-

ливать. 4) Излѣнѣвамь, вщѣвамь, боладѣ-

вамь; вымалѣвивать. *Измазахмы кж-*

цж-тж си съ синж бож. 5) Намащѣвамь,

умащѣвамь, уплескѣвамь, уцапѣвамь съ нѣчто

мазно; высаливать, засаливать, изсали-

вать, измазывать. — **мса**, *гл. стр.* и

взвр. Бывамь измазанѣж.

Измазѣвание и **измазѣвание**, *с. ср.* отъ **из-**

мазvamь.

Измайвамся, *гл. об.* Стож нѣйдѣ да ся

мажж, когато трѣбва да ся брѣза, размай-

вамся.

Измайвание, *с. ср.* отъ **измайвамся**. Раз-

майване.

Измайсторѣвамь и **измайсторѣсѣвамь**

(да **измайсторѣшж**) *гл. д.* Измайсторѣсѣвамь.

Измайсторѣшж, *имѣ*, — *рисаль*, *гл. свр.*

отъ **измайсторѣсѣвамь**. — **рисанный**. *прим.*

стр. Измайсторѣсанный.

Измайсторѣсамь, *гл. свр.* отъ **измайсто-**

рѣсѣвамь. Да измайсторѣшж, да измайсторѣж.

— **рисанный**, *прим. стр.* Направеный

майсторѣкы, измайсторѣсанный, измайсторе-

пный.

Измайсторѣсѣвамь и **измайсторѣсѣвамь**

(да **измайсторѣсамь**), *гл. д.* Направѣвамь

нѣчто майсторѣкы, изкусно, както трѣбва,

услугодамь, уриждамь, улучѣвамь, измайсто-

рисѣвамь, измайсторѣсѣвамь; мастерить.

Измайсторѣж, *имѣ*, — *риль*, *гл. свр.* отъ **из-**

майсторіавамъ. Да измайсторосамъ, да измайсториниць. — **рѣнѣтый**, *прич. стр.* Измайсторосанѣтый. измайсторисанѣтый.

Измайсторіавамъ (да измайсторѣжъ), *г. л. д.* Измайсторосвамъ.

Измакѣшнамъ, *г. л. д.* Срѣщася въ пѣсьнь:
Та си шие свиланѣиць,
Свиланѣ копецъ промакѣшна,
Петру срьдце измакѣшна.

Измѣлнамъ, в. **измѣлвамъ.**

Измѣма, *с. ж.* Измамка, измамване: 1) Подмама, лѣжня; **обмѣнѣ**, **подлѣгѣ.**

Не ходи, вуйче, у Видишь,
Това е, вуйче, измама,
Измама, люта прѣвара. *Пѣс.*

2) Кога ся измами пѣкой въ нѣчто, та не сполучи; **ошибѣка**, **прѣмахѣ.**

Измѣввамъ и **измѣвнамъ** (да измѣвѣжъ), *г. л. д.* 1) Излѣгвамъ, изкушавамъ; **обмѣнѣ**вать, **обольщѣть**, **надувѣть**. 2) Съ мамене правѣ, **накарвамъ** да излѣзе; **вымѣнѣ**вать. — **мѣя**, 1) *г. л. взвѣр.* Излѣгвамся, изкушавамся. 2) *г. л. стр.* Бывамъ измаменѣ.

Измѣване и **измѣване**, *с. ср.* отъ **измѣввамъ** и **измѣвнамъ**.

Измѣжка, *с. ж.* Измама.

Чакай, дѣти, на измажѣкъ быде,
Чакай, дѣти, ошь едижѣ да врѣжѣ,
Иаже сега, дѣти, лоше врѣжижѣ. *Пѣс.*

Измѣмникъ, *с. м.* Който мамѣ, лѣже пѣкого; **обмѣнѣиць**, **шарлатѣнѣ.**

Измѣмница, *с. ж.* Която мамѣ, лѣже пѣкого; **обмѣнѣница**.

Измѣмѣжъ, **ишь**, — **милѣ**, *г. л. свѣр.* отъ **измѣввамъ** и **измѣвнамъ**; **обманѣть**, **обольстѣть**, **надѣть**, **вымѣнѣть**. — **мѣнѣтый**, *прич. стр.* 1) Излѣгѣнѣтый, изкушенѣтый; **обманѣнутѣый**, **обольщенѣный**, **надѣнутѣый**. 2) **Изкарапѣтый** съ мамене; **вымѣненѣный**.

Измѣмнамъ (да измѣмѣжъ), *г. л. д.* в. **измѣввамъ**.

Измѣхамъ, *г. л. свѣр.* отъ **измѣхвамъ**; **вѣмахѣть**.

Измѣхвамъ и **измѣхувамъ** (да измѣхамъ), *г. л. д.* 1) Съ махаше изтрѣсвамъ, **отрѣсвамъ**; **вымѣхивѣть**. 2) **Испридамъ**, **сврѣшнамъ** махаше-то.

Измѣхвамъ и **измѣхнувамъ** (да измѣхижъ), 1) *г. л. д.* Махвамъ всѣчко, **измѣствамъ** всѣчко на друго мѣсто. 2) *г. л. ср.* Извивамся, **замахвамъ**; **размахивѣться**.

Краланѣ е не добро надѣжло,
Извадила едно фрѣжеко пожа,
Имахижѣла назадъ наопако,
Иѣ удрила Ружицѣ дѣвойкѣ. *Пѣс.*

— **мѣя**, *г. л. взвѣр.* и *стр.* Махвамся, махвамъся всѣчкѣ да не имѣ има, **бѣгамъ** ся; **убрѣаться**.

Измѣхамъ, *г. л. д. свѣр.* Да махижъ всѣчко, да измахижъ.

Измѣхижъ, **ишь**, — **ижа**, *г. л. свѣр.* отъ **измѣхамъ** и **измѣхнувамъ**.

Измѣцамъ, *г. л. свѣр.* отъ **измѣцвамъ**. Да **измацамамъ**, да **изпацамамъ**, да **умацамамъ**, да **изпацамамъ**; **измарѣть**, **выпачкѣть**. — **цапѣтый**, *прич. стр.* Измацапанѣтый, изпацапанѣтый, умацапанѣтый, изпацапанѣтый; **измарѣнѣный**, **выпачкѣнѣный**.

Измѣцвамъ и **измѣцувамъ** (да измѣцамамъ), *г. л. д.* 1) **Имацамамъ**, **пацапамъ**, **умацамамъ**, **изпацапамъ**; **измарѣвать**, **выпачкѣвать**. 2) Съ мацане **разнасамъ**, **изхарчвамъ**. — **мѣя**, *г. л. стр.* и *взвѣр.* **Имацамамся**, **пацапамся**, **умацапамся**; **измарѣваться**, **выпачкѣваться**.

Измѣчкамамъ, *г. л. свѣр.* отъ **измѣчкѣвамъ**; **измѣть**, **истолѣчить**; **перекѣмѣкать**; **загрѣзнить**. — **капѣтый**, *прич. стр.* 1) **Смачкѣпѣтый**; **измѣпѣтый**, **истолѣченѣный**, **перекѣмѣпѣный**. 2) **Умачкѣпѣтый**, **укалѣпѣтый**, **измацапѣтый**; **загрѣзненѣный**.

Измѣчкѣвамъ и **измѣчкувамъ** (да измѣчкѣмамъ), *г. л. д.* 1) Съ **мачкѣше** **развалнамъ**, **поврѣждамамъ**, **смачкѣмамъ**; **измѣпѣть**. *Измачка си дрѣвѣ-тѣл.* 2) **Смачкѣмамъ**, **умачкѣмамъ** много, **всѣчко**; **раздапѣть**, **измѣпѣть**. *Измачкашѣмѣ гроздѣ-то.* 3) **Умачкѣмамъ**, **намачкѣмамъ**, **изпацамамъ**, **укалѣмамъ**; **замарѣвать**, **загрѣзнивать**. — **мѣя**, *г. л. стр.* и *взвѣр.* 1) **Смачкѣмамся**, **умачкѣмамся**; **измѣпѣться**, **перекѣмѣкѣваться**. 2) **Имачкѣмамся**, **умачкѣмамся**, **изпацамамся**, **уплескѣмамся**, **укалѣмамся**; **замарѣваться**, **загрѣзниваться**.

Измѣждѣжъ и **измѣждѣдѣ**, *прѣдл.* **Измѣжду**, **между**, **изъ**; **междѣ**, **среди**. *Измѣждѣ насѣ има и лоши.*

Измѣкарѣка, *с. ж.* **Слугѣшня**; **служѣнка**.

***Измѣкарѣлѣжѣжъ**, *с. м. Т.* **Слугѣване**, **ходѣше** слугѣ, **прѣтавство**.

Измѣкарѣкѣтый, **ска**, **еко**, *пр.* **Что е** на **измѣкарѣ**, на **измѣкарѣ**. — **скѣ**, *нар.* **Като измѣкарѣ**.

Измѣкарѣчѣ, *ум. ср.* **Младѣ**, **малѣжъ** **измѣкарѣ**.

***Измѣкарѣ** и **измѣкарѣнѣ**, *с. м. Т.* **Измѣкарѣ**, **измѣчѣна**, **слугѣ**; **работѣниць**, **слугѣ**. *Дѣтѣ измѣкарѣ, зѣмѣ господарѣ. На бѣлѣ колѣ сезишѣ и на новѣ чорбаджѣ измѣкарѣ не ставѣай.*

Измѣлѣжъ, **ишь**, — **мѣлѣжъ**, — **мѣлѣжъ**, *г. л. свѣр.* отъ **измѣлѣвамъ**; **намолѣть**, **перемолѣть**, **вымолѣть**. — **мѣлѣпѣтый**, *прич. стр.* **Смѣлѣпѣтый**; **намолѣтѣтый**, **перемолѣтѣтый**, **вымолѣтѣтый**.

Измѣнци, *с. ж. мн.* **Долѣни** **гапѣ**.

Измѣтувамъ, *г. л. ср.* **Чпѣшѣ**, **правѣ** **измѣть**, **слугѣвамъ**.

Изметчийка, с. ж. Която изметува, слугува.

***Изметчица**, с. м. Т. Който изметува, слугува; прислуга.

Изметъ, с. м. Развалени нѣща изхвърлени, парцали, чрепи, сметъ, боклукъ; **выбро-сокъ**, **выметъ**, **изметъ**, **отбросокъ**, **дрянь**.

***Изметъ**, с. м. Т. Хизметъ, слугуване; служба, прислуживанье.

Изметѣ, ешь,—метохъ,—мелъ, гл. свр. отъ **измѣтамъ**; **вѣмести**.—тѣмѣй, прич. стр.

1) Помененый; **вѣметенный**. 2) Изхвърленый съ метене.

Измѣламъ (да **измѣлж**), гл. д. 1) Умпламъ, смпламъ много, всичко; **намѣлывать**, **перемѣлывать**. 2) Съ млене изкарвамъ, спечалвамъ; **вымѣлывать**. *На день измила пять грошка*.—**мса**, гл. стр. Бывамъ **измѣланъ**, смпламся, умпламся.

Измѣлане, с. ср. отъ **измѣламъ**.

Изминувамъ (да **изминж**), гл. д. 1) Изврѣввамъ, изходвамъ; **проходить**. 2) Заминавамъ, прѣминувамъ; **проходить мимо**. *Изминж си*; **прошѣлъ**.—**мса**, 1) гл. взвр. За врѣмя-то: свръшамся, пзтвичамъ; **петекайтъ**, **протекатъ**, **проходить**. 2) гл. стр. Бывамъ **изминжтъ**, **изврѣввамся**, **изходвамся**.

Изминуване, с. ср. отъ **изминувамъ**.

Изминжъ, ешь,—нжлъ, гл. свр. отъ **изминувамъ**. 1) Да **изврѣвжъ**, да **пзходжъ**. 2) Да **заминажъ**, да **прѣминажъ**; **пройтъ**.—**нжтъй**, прич. стр. **Изврѣвнѣй**, **изходенѣй**; **прѣйденѣй**.

Измирамъ и **измиравамъ** (да **измрѣж**), гл. ср.

1) Изтрѣввамся, прѣмахвамся, доврѣшамся съ мрѣне досущъ или много, изцрквамъ; **измирать**, **вымирать**, **изводиться**, **выпадать**. *Родники-ти му сж измрѣлж*. *Всичкѣй добытъж измрѣ*, **пзпука**; **всѣ скотъ исколълъ**. 2) **Казвася** и **кога** ся **смѣжтъ** **мнозина** много, **та** **пзнадаты** отъ **смѣхъ**. *Като имж го каза*, *измрѣж да ся смѣжтъ*.

Измирамъ (да **измѣржъ**), гл. д. в. **измѣрвамъ**.

Измиране, с. ср. отъ **измирамъ**.

Измиревамъ и **измиреувамъ** (да **измиришжъ**), гл. д. Помпиривамъ всичко.

Измирисахъ всички-ти цѣвка въ градинжтъ.—**мса**, гл. взвр. Изпускамъ **миримжтъ** си, **излиза** ми **миримжа-та**, **та** не **миришжъ** **вяче**. *Отвори прозорци-ти да ся измирише стана-та*. *Цѣвтие-то не мирише вяче*, *измирисалося* е.

Измиреване и **измиреуване**, с. ср. отъ **измиревамъ** и **измиреувамъ**.

Измиришжъ, ешь,—рисалъ, гл. свр. отъ **измиревамъ**.—**рисанѣй**, прич. стр. **Что** си е **изпуснжлъ** **миримжтъ**, **та** не **мирише** **вяче**.

Измирно, с. ср. **Смирна**; **смурна** *Всакой прѣднж-тж си за измирно има*.

Измѣтамъ (да **изметжъ**), гл. д. 1) **Омптамъ**, **помптамъ** **всичко**. 2) Съ **метене** **пзчиствамъ**, **помптамъ**; **вымѣтатъ**. 3) Съ **метене** **пзврѣлювамъ** **нѣчто**. *Измети гж на пжта*.

4) **Като** **метж** **намирамъ** **нѣчто**. *Изметохъ си единж грошъ*.—**мса**, 1) гл. стр. Бывамъ **изметенъ**. 2) гл. взвр. **Излизамъ**, **казвася** на **срѣднито**. *Кждѣ ся изметохж, та гж нѣма?*

Измѣтане, с. ср. отъ **измѣтамъ**.

Измѣлжъ, с. м. **Излакжъ**, **тулумба**.

Измѣлжъ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. **Да** **намлатжъ** **всичкѣ-ты**.

Измѣлжъ, ешь,—мѣлскалъ, гл. д. свр. **Да** **омлащжъ**, **да** **смлащжъ** **всичко**.

Измѣмѣлжъ, ишь,—лилъ, гл. д. свр. Съ **мѣмѣлене** **да** **изкажжъ** **нѣчто**, **да** **избѣбржъ**.

Измѣлжвася и **измѣлжзувася** (да **ся** **измѣлжжъ**), гл. об. **И** **качамъ**, **измѣлжвася** **пзъ ржцѣ**, **пзъ** **нѣчто**, **изплесвася**; **ускользатъ**. *Измѣлжвася като рѣбж (като гулеш)*. *Измѣлжжся като косъмъ изъ масло*.

Измѣлжжъ (да **ся**), ешь,—нжлсая, гл. свр. отъ **измѣлжвася**.

Измѣлжвамъ и **измѣлжувамъ** (да **измѣлжжъ**), гл. д. **Измѣлжвася**.

Измѣлжжъ, ишь,—зѣлъ, гл. свр. отъ **измѣлжѣвамъ** и **измѣлжвамъ**. **Да** **издожъ**.—**зѣнѣй**, прич. стр. **Издоенѣй**.

Измѣлжѣвамъ и **измѣлжвамъ** (да **измѣлжжъ**), гл. д. **Измѣлжвамъ**, **пзмузвамъ**, **пздоавамъ**; **выдѣивать**.

Ай овчаре, мили братя!

Измѣлжѣте сиво стадо,

Подсѣрѣте прѣсно мѣлжко. *Пѣс*.

—**мса**, 1) гл. стр. Бывамъ **измѣлжжъ**, **пздоавамся**; **выдѣиватся**. 2) гл. взвр. **Скрѣшемъ** си **отивамъ**, **измѣлжжвася**, **пзгличчвамся**, **пзкулунншквася**; **выгрѣиватся**.

Измѣлжѣване, с. ср. отъ **измѣлжѣвамъ**. **Издоаване**; **выдѣиване**.

Измѣлжнѣй, прич. в. **измѣлжжъ**.

Измѣкрявамъ и **измѣкрявамъ** (да **измѣкряжъ**), гл. д. 1) **Намокрювамъ** много **нѣчто**, **всичко**, **пзнамокрювамъ**; **перемѣчивать**. *Измокрилъ си дрѣвжы-ти, та нѣма съ что да ся прѣболѣче*.

2) **Направнамъ** **нѣчто** **да** **стане** **мокро**, **виръ-вода**, **намокрювамъ**, **пзквасвамъ**; **измѣчивать**, **вымѣчивать**. *Който Господъ измокри, той ще и изсуши*.—**мса**, 1) гл. взвр. **Намокрювамся**, **умокрювамся**, **пзквасвамся**; **вымѣкатъ**, **намѣкатъ**, **обмѣкатъ**, **промѣкатъ**. 2) **Ставамъ** **мокръ**, **виръ-вода**, **пзквасвамся**; **измѣкатъ**. 3) гл. стр. Бывамъ **измокрѣнъ**.

Измѣкряване и **измѣкряне**, с. ср. отъ **измѣкрявамъ** и **измѣкрямъ**.

Измѣкряжъ, ишь,—риль, гл. свр. отъ **измѣкряювамъ** и **измѣкряишь**. Да намокряхъ, да умокряхъ, да паквасжъ, да изквасжъ; **измѣчить**, **вѣмочить**, **омочить**, **смѣчить**, **перемѣчить**.—**репгый**, прич. стр. Намокренгый, умокренгый, изквасенгый; **измоченный**, **вѣмоченный**, **омоченный**, **смѣченный**, **перемѣченный**, **измоклый**, **обмоклый**, **перемоклый**.

Измѣла, с. ж. Измѣлане. У кара Феиза *измѣла иѣма*, отъ него не може ся измѣла иѣто.

Измѣлвамъ, **измѣлювамъ** и **измѣлѣвамъ** (да **измѣлжъ**), гл. д. Измѣламъ, съ молене изкарвамъ, придобывамъ, изписывамъ си иѣчто, изпросвамъ; **вымѣливать**, **вымѣлить**, **выпрѣшивать**, **отпрѣшивать**. *Измѣлижъ си малко хлѣбець. Едвамъ го измѣлижъ, та го пустижъ Турци-тжъ*.—**мѣя**, 1) гл. възвр. Съ молѣжъ прѣдумвамъ да ми простятъ, да ми дадѣтъ волюжъ да направѣжъ иѣчто; **отпрѣшиваться**. *Измѣлихся да си иджъ за Велиденъ удома*. 2) гл. стр. Бывамъ измѣленъ, изпросвамся; **вымѣливаться**, **отпрѣшиваться**.

Измѣлане, **измѣловане** и **измѣлѣване**, с. ср. отъ **измѣлвамъ** и **измѣлѣвамъ**. Изпросване; **вымѣливаніе**, **отмѣливаніе**, **выпрѣшиваніе**, **отпрѣшиваніе**.

Измѣлжъ, ишь,—лиль, гл. свр. отъ **измѣлвамъ**, **измѣлѣвамъ** и **измѣлѣямъ**. Да изпросжъ; **вѣмолить**, **вѣпросить**, **отпросить**.—**ленгый**, прич. стр. Изпросенгый; **вѣмоленный**, **вѣпрошенный**, **отпрѣщенный**. *Измѣлена тжъка—кисела гостѣа*.

Изморѣжъ, ишь,—риль, гл. свр. отъ **изморѣвамъ**. Да уморѣжъ; **переморѣить**, **уморѣить**, **вѣморить**, **изморѣить**.—**ренгый**, прич. стр. Уморевгый; **вѣморенный**.

Изморѣвамъ (да **изморѣжъ**), гл. д. 1) Не давамъ да наде, или правѣжъ така каквото да знадне, да ослабне, да изнемощае, уморявамъ; **замѣривать**, **приводить** въ **изнеможѣніе**. 2) Правѣжъ да ся уморятъ мнозина, вѣщкы. *Доклѣ да ся изкачимъ на планинжъ-тжъ, изморихмжъ си конѣ-тжъ*. 3) Съ морѣжъ прѣмахвамъ, изтрѣбывамъ; **вымѣривать**. *Да изморихъ дръвници-тжъ*.—**мѣя**, 1) гл. възвр. Уморявамся, отпадамъ. *Изморихмжъся, та сѣднжъмжъ да си починемъ*. 2) Отморявамся, почивамъ си. 3) гл. стр. Бывамъ изморевъ.

Изморѣване, с. ср. отъ **изморѣвамъ**.

Измѣтавамъ (да **измѣтажъ**), гл. д. 1) Иѣчто намотано размѣтавамъ; **вымѣтывать**. *Измѣтай мотовилжъ-тжъ*, размѣтай, отмѣтай. 2) Намѣтавамъ много, вѣсичко-то, изна-

мѣтавамъ; **перемѣтывать**. *Измѣтай вѣсичжъ-тжъ пряжджъ, на си вѣрви*. 3) Отъ мѣтане спецiалнама, добывамъ, изкарвамъ; **вымѣтывать**. *Измѣтава по пять грошѣа на день*.—**мѣя**, 1) гл. възвр. Излизамъ, измѣквямся изъ иѣчто замѣтано, забръкано. *Какъ ся измѣта изъ тжъжъ работжъ, не знажъ*. 2) гл. стр. Бывамъ измѣтанъ; **вымѣтываться**.

Измѣтаване, с. ср. отъ **измѣтавамъ**; **вымѣтываніе**.

Измѣтажъ, ешь,—таль, гл. свр. отъ **измѣтавамъ**; **вѣмотать**.—**тангый**, прич. стр.; **вѣмотанный**.

Измѣчвамъ и **измѣчнамъ** (да **измѣчжъ**), гл. д. 1) Изпикавамъ. 2) Попикавамъ, намочывамъ.—**мѣя**, 1) гл. възвр. Изпикавамся; **вымѣчиваться**. *Когато ще дойде на пѣсь умирачка-та, на црковни-тжъ врата ще ся измѣчи*. 2) гл. стр. Бывамъ измѣченъ.

Измѣчване и **измѣчнане**, с. ср. отъ **измѣчвамъ** и **измѣчнамъ**.

Измѣчжъ, ишь,—чиль, гл. свр. отъ **измѣчвамъ** и **измѣчнамъ**. Да попикажъ, да намочѣжъ.—**ченгый**, прич. стр. Попикангый, намоченгый.

Измръзжъ, ишь,—зиль, гл. свр. отъ **измръзѣвамъ**. Да изстуджъ, да измръзжъ, да ознобжъ; **вѣморозить**, **изморозить**, **переморозить**, **отморозить**, **иззнобить**, **ознобить**, **отзнобить**.—**зѣнгый**, прич. стр. Изстуденгый, измръзенгый, ознобенгый; **вѣморозенный**, **изморозенный**, **отморозенный**, **иззнобленный**, **ознобленный**, **отзнобленный**.

Измръзѣвамъ (да **измръзжъ**), гл. д. 1) Измръзывамъ, правѣжъ иѣчто да измръзне, да изстыгне, изстудывамъ, изпобывамъ; **вымръзѣживать**, **изморѣживать**, **отморѣживать**, **иззноблять**, **озноблять**, **отзноблять**, **отзноблявать**, **позноблять**. 2) Изстудывамъ, ознобывамъ много, вѣсичко; **иззнобить**, **переморозить**.—**мѣя**, гл. стр. Бывамъ измръзенъ, измръзавамся, ознобывамся, изстудывамся; **вымръзѣживаться**.

Измръзѣване, с. ср. отъ **измръзѣвамъ**. Измръзѣване, ознобыване.

Измръзѣвамъ и **измръзѣнувамъ** (да **измръзѣнжъ**), гл. ср. 1) Уѣщамъ студъ, става ми студено, изстывамъ, иззябывамъ, озябывамъ, помръзѣвамъ; **позябать**, **перезябать**, **отзябать**, **озябать**. *Измръзѣжжъ ми ржѣбъ-тжъ, та да си гжъ постоплжъ*. 2) Отъ голѣмъ студъ и мразъ ставамъ на ледъ, или ся поврѣждамъ и развалинамъ, помръзѣвамъ, замръзѣвамъ, смръзѣвамся; **вымерзѣать**, **измерзѣать**, **замерзѣать**, **отмерзѣать**, **померзѣать**, **перемерзѣать**, **вызѣбать**. *Овоцкы-тжъ*

измръзихъж; морозъ побѣлъ, или : морозомъ побѣло фруктѣвѣя деревѣя. 3) Загынвамъ, замръзвамъ, умирамъ отъ студъ.

Мнозина измръзихъж въ планинк-тж.

Измръзване и измръзпуване, с. ср. отъ измръзвамъ.

Измръзихъ, ешь,—ижлъ, гл. свр. отъ измръзвамъ и измръзпувамъ. Да помръзихъ, да иззияихъ, да озияихъ; вымерзнуть, измёрзнуть, замёрзнуть, отиёрзнуть, перемерзнуть, помёрзнуть, вызябнуть, озиябнуть, отзябнуть, перезыбнуть.

Измръзихло, като с. ср. Нѣчто поврѣдено отъ студа, помръзихло, озияихло; ознѣба.

Измръзихлѣтый, ль, ла, ло, пр. 1) Изстыижлѣтый, помръзихлѣтый, озияихлѣтый; отзяблѣтый. 2) Поврѣденѣтый отъ студа, помръзихлѣтый, замръзихлѣтый, смръзихлѣтый; вымерзлѣтый, измёрзлѣтый, възлѣблѣтый.

Измръзѣ, ишь,—эйлъ, гл. свр. отъ измръзѣвамъ. Да измръзѣж.—зѣпчѣй, прич. стр. Измръзѣный.

Измръзѣвамъ (да измръзѣжъ), гл. д. Измръзѣвамъ.

Измръзѣване, с. ср. отъ измръзѣвамъ. Измръзѣване.

Измръмръж, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Съ мръморене да изкажѣж нѣчто изведижижъ, да измъжмолахъ, да избрьбрьжъ.

Измръсѣ, ишь,—сѣлъ, гл. свр. отъ измръсѣвамъ. Да омръсѣж.—сѣпчѣй, прич. стр. Омръсенѣый.

Измръсѣвамъ (да измръсѣжъ), гл. д. 1) Направямъ нѣчто мръсно, нечисто, омръсѣвамъ. 2) Омръсѣвамъ много, всичко. *Кучято измръсѣ сждовѣ-тж*, близа гы, та станѣж нечисти.—мѣя, гл. стр. и взвѣр. Ставамъ мръсенъ, нечестъ, бывамъ измръсенъ, омръсѣвамъ.

Измръсѣване, с. ср. отъ измръсѣвамъ. Омръсѣване.

Измръчѣ, ишь,—чѣлъ, гл. свр. отъ измръчѣвамъ. Да замръчѣж, да изтрычѣж.—чѣпчѣй, прич. стр. Замръченѣый, изтрычѣтый.

Измръчѣвамъ (да измръчѣжъ), гл. д. Написано нѣчто замръчѣвамъ, изтрычѣвамъ.—мѣя, гл. стр. Бывамъ измръченъ.

Измръчѣване, с. ср. отъ измръчѣвамъ.

Измръшавѣвамъ (да измръшнавижъ), гл. ср. Ставамъ мръшавъ, развалиамъ, изпадамъ, изтънѣвамъ, посталѣж; худѣть, отощѣвѣтъ.

Измръшавѣване, с. ср. отъ измръшнавижѣвамъ.

Измръшавѣлѣтый, ль,—ла,—ло, пр. Който е станѣлъ мръшавъ, изпадилѣтый, [разваленѣтый; исхудѣлѣтый, исхудѣлѣтый.

Измръшавѣжъ, ешь,—вѣлъ, гл. свр. отъ измръшавѣвамъ. Да ся развалѣж, да изпадиж, да изтънѣж, да изпосталѣж; исхудѣтъ, исхудѣтъ, похудѣтъ, отощѣтъ.

Измрълѣтый, ль, ла, ло, прич. Изпукалѣтый, ослѣжихлѣтый; подѣхлѣый.

Измрълѣ, ешь,—рѣлъ, гл. свр. отъ измрърамъ. Да умрѣмъ вепчѣты, да изпукамъты; вымереть, исколѣтъ.

Измръзвамъ (да измръзжъ), гл. д. Измръзвамъ.

Измръшавѣвамъ (да измръшавѣжъ), гл. д. 1) Изваждамъ мушака на нѣчто. 2) Съ мушене изваждамъ, изкарвамъ нѣчто. *Котка-та ся е заврѣла подъ одъра, та ж измуши да излѣзѣ*. 3) Мушѣ много, вепчѣкы-ты; натѣлѣывать. 4) Мушѣ нѣчто на много мѣста. *Измушилъ е човала, та го е направилъ на рѣшето*.—мѣя, гл. стр. Бывамъ измушенъ по знаменованпетю на глагола.

Измръшване и измръшанѣне, с. ср. отъ измръшвамъ и измръшамъ.

Измръшѣжъ, ишь,—шилъ, гл. свр. отъ измръшвамъ и измръшамъ.—шѣпчѣй прич. стр.

Измущрѣвамъ, гл. д. свр. Да изучѣжъ, да калѣжъ нѣкого както трѣбва; вымуштроватъ.—мѣя, гл. взвѣр. Да ся изучѣжъ, да ся калѣжъ въ нѣчто както трѣбва; вымуштроватъ ся.—вапчѣй, прич. стр. Изученѣый, каленѣый както трѣбва.

Измъжвамъ (да измъжжъ), гл. д. Измъжвамъ.

Измъкване (да измъкѣжъ, измъкѣнѣвамъ), гл. д. Измъкѣвамъ, измъкѣнамъ: 1) Изтъргѣвамъ, изсѣкуѣвамъ, изпѣвамъ, съ мѣкнатѣе изваждамъ; **вымъкѣтъ**, **вырѣватѣ**, **отдѣргѣватѣ**, **извлекѣтъ**. *Измъкѣжъ го изъ човала*. *Пази да не измъкѣнешъ цѣштѣто изъ саксий-тж*. *Измъкѣжъ конѣца изъ ислѣ-тж*. *Измъкѣжъ го като косьмъ изъ масло*. 2) Извлѣчамъ, изписамъ, изтътрѣвамъ изъ нѣчто; **вытѣскѣватѣ**. *Конѣ-тж го измъкѣжъ изъ рѣкѣж-тж*; конѣ **вымчѣлъ** сѣбѣ изъ рѣкѣй. *Едвамъ го измъкѣжъ изъ калѣ-тж*. 3) Изваждамъ, изпѣжвамъ; **извлекѣтъ**.

Обсѣдижъ сѣ конѣ шаркулижъ,

На сѣ дрѣнѣжъ сабѣжъ отъ рѣмѣжа.

Че измъкѣжъ сабѣжъ дамѣсѣтѣжъ. *Пѣе*.

4) Провирамъ прѣзъ нѣчто да ся види, подавамъ; **высѣвывѣтъ**. *Измъкѣжъ сѣ главож-тж изъ прозорѣца*; высунулъ голову изъ окнѣй. 5) Зимамъ нѣкому нѣчто изъ джеба. изъ назухѣж-тж. *Не съмъ го стѣтилъ, кога ми е измъкѣжъ кесий-тж*.—мѣя, 1) гл. взвѣр. Съ мѣжжъ, съ силѣжъ, едвамъ излизамъ, извлѣчамъ ся; **выдѣрѣтъ ся**, **выбѣватѣ ся**. *Едвамъ ся измъкѣжъ изъ кала-*

балъка, изъ капа. 2) Излизамъ скрпшемъ, отградвамъ, паклинчвамъ, изклинчвамъ, пзмъзвамъ, изкулушншквамъ; выкрдыватся, ускользать. *Измъкнася, та не плати ничто. Не можна да му ся измъкне изъ ржѣвъты, не можна да му убѣгне, да ся откончи, да ся избави отъ него. Измъкнася като пзник изъ гащи.* 3) гл. стр. Бывамъ измѣкнать.

Измѣкване, с. ср. отъ измѣквамъ. Измѣкване, измѣкване.

Измѣкнувать, гл. уч. отъ измѣкнж.

Измѣкнж, ешь,—наль, гл. свр. отъ измѣквамъ, измѣкнать и измѣкнать.—натый, прич. стр. 1) Изтръгнжтый, изекубнжтый, изоннжтый, пзвденжтый; вѣрваннжтый. 2) Извѣченжтый; изнесенжтый, изтъражтый. 3) Извденжтый, изноженжтый. 4) Проврѣнжтый, подаденжтый.

Измѣкнать (да измѣкнж), гл. д. Измѣквамъ, измѣкнать.

Измѣкчане, с. ср. отъ измѣкнать. Измѣкчане.

Измѣкчавать (да измѣкж), гл. д. 1) Изчпствамъ съ мѣнене, омывамъ; вымывать, обмывать, перемывать, омывать, подмывать, смывать. *Вода-та всичко измыва, само черно лице и лаш язикъ не може.* *Измывъ бѣло-то, та остало черно-то.* 2) За рѣкж, за водж: изкопавамъ, изравямъ; вымывать. *Рѣка-та е измыла брѣга. Порой-тъ измыла темела на къщж-тъж, та ще падне.* 3) Направямъ нѣчто, баквото да излѣзж съ бѣло лице прѣдъ хора-та. *Каквото е направилъ, не може го измые нито Дунавъ.*—мси, 1) гл. вѣзвр. Изчпствамъ съ мѣнене, омывамъ; умыватся. 2) Изкопавамъ, подкпавамъ, изравямъ. *Отъ дъжда глина-та ся измыва; глина отъ дождей оплываеть.* 3) гл. стр. Бывамъ измѣкчать.

Измѣкчване, с. ср. отъ измѣкчавать; вымыване, вымыване.

Измѣслища и

Измѣслина, с. ж. Измѣслено нѣчто, измѣслъ; вымысль, вѣдумка, небылица.

Измѣслж, с. ж. 1) Нѣчто измѣслено, измѣдрено; вымысль, вымысль, вѣдумка. 2) Нѣчто гжж-си казано, не истина, лъжа, измѣслища, измѣслина; вымысль, небылица, ложь, обманъ.

Измѣслиювамъ и **измѣслиямъ** (да измѣслиж), гл. д. Измѣслиювамъ: 1) Съ мѣслеше направямъ, направямъ, изкарвамъ нѣчто ново, что не е было досега; вадж, изваждамъ, издумвамъ; вымыслиять, выдумывать, изобрѣтать, выгдывать. *Измѣслилъ новъ чаркъ за нѣчто.* 2) Казвамъ нѣчто така,

безъ да е истина, вадж си го изъ ума, говоржх измѣслищи; вымыслиять. *Не го вѣрвайте, той гж измыслова, а не че гж е видѣлъ. Чшто глухо не чое, то си измыслова.*—мси, гл. стр. Бывамъ измѣслень, издумвамъ; вымыслияться, выдумываться.

Измѣслиюване и **измѣсличане**, с. ср. отъ измѣслиювамъ и измѣслиямъ. Измѣслиюване, издумване; вымысличане, выдумыване.

Измѣслиж, ишь,—ляль, гл. свр. отъ измѣслиювамъ, измѣслиямъ и измѣслиювавамъ. Да издумамъ; вымыслить, выдумать, изобрѣсти.—ленжый, прич. стр. 1) Издуманжый, пзвденжтый, изнамѣренжый; вымысленнжый, выдуманнжый, изобрѣтеннжый. 2) Что не е былъ, не е ставалъ, като така казанжый, неистиннжый; небывалжый.

Измѣсликамъ, гл. д. свр. Съ мѣткане да бѣдж на много мѣста, всякъждъ, да изходж; околѣсить, неколѣсить.

Измѣито, като с. ср. Мѣсто издѣбано, изровено, измѣито отъ водж; вымоина.

Измѣичжтый,—чень и—чень, чна, чно, пр. 1) Что е изострень изотдалечъ. 2) За чловѣкъ: израслжтый тѣнкъ, та вѣсокъ.

Измѣичъ, междом. отъ измѣичнать. Измѣичане, измѣкчане.

Измѣичнать, гл. д. Измѣкчавать.

Измѣиччане, с. ср. отъ измѣичнать. Измѣкчане, измѣкчане.

Измѣшлиювамъ, гл. д. Измѣслиювамъ.

Измѣшлиюване, с. ср. отъ измѣшлиювавамъ. Измѣшлиюване, измѣсличане.

Измѣтж, ешь,—мѣль, гл. свр. отъ измѣтывамъ; вымытъ.—мѣтжый, прич. стр. 1) Омжтый; вымытжый. 2) Изровенжтый, изкпнжтый, подкпнжтый, подмжтый; вымытжый.

Измѣрювамъ (да измѣрж), гл. д. 1) Съ мѣрчане изказвамъ, изговарямъ нѣчто изведжжж, избрѣрювамъ; пробормотать, протараторить. 2) Смырювамъ, нахоквамъ, навыватомъ нѣкого; дѣлать выговоръ, упрекать.

Измѣрж, ешь,—раль, гл. свр. отъ измѣрювамъ.

Измѣивамъ и **измѣивувамъ** (да измѣивж), гл. д. Изчпствамъ лѣнь съ мѣнано, съ мялицж; тренать лѣнь.—мси, гл. стр. Бывамъ измѣивать.

Измѣиване и **измѣивуване**, с. ср. отъ измѣивамъ.

Измѣивж, ешь,—наль, гл. свр. отъ измѣивывамъ; истрепать лѣнь.—натжый, прич. стр. За лѣнь, изчпстжтый.

Измѣинища, с. ж. Когато измѣинава, замѣ-

нава, замѣща другыго, отмѣнища, отмѣна.

Бабо, мила бабо,
Размѣтай дворовы,
Та кладай столовы,
Че ся ти водимы
Младж измѣнищк,
Да ти измѣнава
Зимѣ отъ мразовы,
Лѣтъ отъ цековы. *Пѣс.*

Измѣнюваль и **измѣнваль**, *гл. ми-кр.* отъ **измѣниаваль** и **измѣниамь**.

Измѣнижъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ **измѣниаваль** и **измѣниамь**. 1) Да промѣнижъ, да замѣнижъ; **измѣниитъ**. 2) Да размѣнижъ, да промѣнижъ, да трамѣносамъ; **обмѣниитъ**. 3) Да замѣнижъ, да отмѣнижъ, да замѣстжъ; **замѣниитъ**.—*пѣснѣй, прич. стр.* 1) Промѣненчѣй, замѣненчѣй; **измѣниенчѣй**. 2) Размѣненчѣй, промѣненчѣй, трамѣносанчѣй; **перемѣниенчѣй**.

Измѣниаваль и **измѣниамь** (да **измѣнижъ**, **измѣнваль**, **измѣнюваль**), *гл. д.* 1) Правѣи нѣчто да добѣе другъ видѣ, другъ изгядѣ, направѣи го другоначе, промѣниаваль, замѣниаваль; **измѣниитъ**. *Измѣни си лице-то. Измѣни кроежа на дрѣвж-тж.* Нужда законъ *измѣнава*. 2) Размѣниаваль, промѣниаваль, замѣниаваль, давамъ едно нѣчто, та зимажъ друго, трамѣносамъ; **обмѣнивать**. *Измѣни дребусака на цѣло.* 3) Замѣниаваль, отмѣниаваль, замѣниамь, ставамъ измѣнища; **замѣниитъ**.—*мѣся*, 1) *гл. взѣвр.* Не стожъ единакъвъ, не бывамъ все сжщѣ, промѣниавамея, мѣнижъ; **измѣниитъ**. *Какъвъ ся е измѣнилъ на лице-то. Измѣниавася като прѣвъ Марта вѣрѣмѣ-то.* 2) *гл. стр.* Бывамъ измѣненъ; **измѣниитъ**, **перемѣниитъ**.

Измѣниаване и **измѣниане**, *с. ср.* отъ **измѣниаваль** и **измѣниамь**.

Измѣрваль и **измѣрюваль** (да **измѣрижъ**), *гл. д.* Измѣрваль: 1) Съ мѣрѣше намѣрамъ едно нѣчто колко тягне, колко е дълго, високо или дълбоко; **вымѣривать**, **вымѣрять**, **измѣривать**, **измѣрять**. 2) Докарваль нѣчто на мѣрѣжъ, на калжжъ; **подговѣитъ**, **приводитъ** въ мѣру. 3) Улучваль, унишваль, ударваль; **изноравливать**. *Измѣрилъ го тжжмо по главж-тж.* 4) Изгядваль нѣкого вторачено, срьдито. *Измѣрилъ го отъ главж-тж до крака-та*, изгядаль го —*мѣся*, *гл. стр.* Бывамъ измѣренъ.

Измѣрване и **измѣрюване**, *с. ср.* отъ **измѣрваль** и **измѣрюваль**; **вымѣриване**, **измѣриване**.

Измѣрижъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ **измѣрваль** и **измѣрваль**; **вымѣрѣитъ**, **измѣрѣитъ**, **подогнѣитъ**; **изноровѣитъ**.—*рѣснѣй, прич. стр.* 1) Прѣмѣренчѣй; **вымѣренчѣй**, **измѣренчѣй**. 2) Докаранчѣй на мѣрѣжъ, на

калжжъ; **подогнанный**. 3) Улученчѣй, унишенчѣй; **изноровленный**.

Измѣсваль, **измѣсамь** и **измѣшиамь** (да **измѣсжъ**), *гл. д.* Измѣсваль: 1) Мѣсжъ нѣчто много вѣрѣмѣ за да ся умѣши добрѣ, умѣсваль; **вымѣшивать**, **замѣшивать**, **выми-нѣитъ**, **изми-нѣитъ**. *Измѣсиль жлѣба. Измѣсиль глинк-тж, та станж жилива.* 2) Умѣсваль, намѣсваль много, вѣсчко. *Измѣси дѣ что да си е жлѣбъ.* 3) Размѣсваль, смѣсваль, разбѣрѣкваль, изграмваль; **смѣшивать**. *Измѣсили си обуца-та.*—*мѣся*, 1) *гл. стр.* Бывамъ измѣсенъ. *Какъто мѣсила, таково ся и измѣсило.* 2) *гл. взѣвр.* Размѣсваль, смѣсваль, разбѣрѣкваль; **смѣшиватъ**. *Измѣсилься козъ-ти и овцъ-ти.*

Измѣсване и **измѣсане**, *с. ср.* отъ **измѣсваль** и **измѣсамь**.

Измѣстваль и **измѣстиамь** (да **измѣстжъ**), *гл. д.* Измѣстваль, съ мѣстѣне избутвамъ, изтыкваль отиѣидѣ, извзждамъ нѣчто изъ мѣсто-то му; **сворачивать**, **передвигать**, **оттѣснять**. *Едвамъ измѣстижъ камѣка. Измѣсти мене, да сѣдне той.*—*мѣся*, 1) *гл. взѣвр.* Мѣстжѣя, помѣствамея, прѣмѣствамея на друго мѣсто, отмѣствамея. 2) *гл. стр.* Бывамъ измѣстенъ.

Измѣстване и **измѣстнане**, *с. ср.* отъ **измѣстваль** и **измѣстиамь**. Измѣстнане.

Измѣстжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ **измѣстваль**, **измѣстиамь** и **измѣстиамь**. Да отмѣстжъ, да прѣмѣстжъ, да махжъ; **своротитъ**, **передвинуть**.—*тѣснѣй, прич. стр.* Отмѣстенчѣй, прѣмѣстенчѣй, махнѣчѣй; **свороченчѣй**, **передвинутый**.

Измѣсжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ **измѣсваль**, **измѣстиамь**, **измѣсамь** и **измѣсамь**. 1) Умѣсваль; **вымѣсѣитъ**, **вымѣсѣитъ**, **измѣсѣитъ**. 2) Да размѣсжъ, да смѣсжъ, да разбѣрѣкваль; **смѣшѣитъ**.—*тѣснѣй, прич. стр.* 1) Умѣсенчѣй; **вымѣсенчѣй**, **вымѣсѣчѣй**, **измѣсѣчѣй**. 2) Размѣсенчѣй, смѣсенчѣй, разбѣрѣканчѣй; **смѣшанный**.

Измѣтамь (**измѣтваль**, да **измѣтижъ**, **измѣтнуваль**), *гл. д.* 1) Съ мѣтане извѣрѣгамъ нагорѣ; **выбрасывать**. *Измѣтилъ камѣжъ извѣрѣжъ кжжж-тж.* 2) Извѣрѣгамъ измѣтѣ, вадж измѣтѣ; **браковѣитъ**. 3) Нѣчто закачено, заключено правѣи да ся откачи, да ся отключи, отмѣтамъ. 4) Изгльчваль, извивамъ, извѣхваль, извихваль; **повихать**. 5) Изкрививамъ, изкорубивамъ, извивамъ; **переканчивать**, **коробить**.—*мѣся*, 1) *гл. взѣвр.* Изкорубивамея, извѣтивамея, излакутвамея, изкрививамея, извивамея; **коробѣитъ**, **вскоробливатъ**, **поводѣитъ**. *Измѣтилъ дѣска-та*; **повѣло** дѣску.

Врата-та сж ся измѣтнѣхъ, та не ся затварятъ добръ. 2) Измѣчвамъ, извивамъ, извѣчвамъ, извихвамъ; поивхѣтъся. 3) Раждамъ подобенъ, приличенъ на пѣкого; рождѣтъся въ когѣ либо, уродитѣся. *Измѣтнѣхъ на бацѣхъ си, мѣтнѣхъ на бацѣхъ си, станкѣхъ като бацѣхъ си; пошѣхъ въ отцѣ.* 4) Станамъ другъ, мѣнавамъ, зинамъ да живѣхъ друго-начѣ. *Свѣтъ-та сж с измѣтнѣхъ, та отивамъ все на лоще-то. Измѣтнѣхъ като букѣхъ дѣхъ.* 5) Подкачамъ да раждамъ пледъ по-лошь или по-малко, израждвамъ, прѣраждвамъ; выраждѣтъся, вырождѣтъся. 6) гл. стр. Бывамъ измѣтнѣхъ.

Измѣтамъ, гл. свр. отъ измѣтвамъ. Да намѣтамъ, да изнамѣтамъ.

Измѣтаніе, с. ср. отъ измѣтамъ.

Измѣтвамъ, гл. ми-кр. отъ измѣтамъ.

Измѣтвамъ (да измѣтамъ), гл. д. Мѣтвамъ много, всичю, изнамѣтамъ. *Измѣта глѣба въ фурѣхъ-тѣхъ.*

Измѣтване, с. ср. отъ измѣтвамъ.

Измѣтнувамъ, гл. уч. отъ измѣтнѣхъ.

Измѣтнѣхъ, ешь,—нѣхъ, гл. свр. отъ измѣтамъ.—нѣхътѣй, прич. стр. 1) Изверленый нагорѣ; брѣщенный вверхъ. 2) Изверленый, пзвденый измѣтъ; бракованный. 3) Изкривеный, пзвитый, изкорубченый, пзлакутеный; покорѣбленый, перекѣшеный. 4) Изкѣченый, пзвитый, извихнѣхътѣй, извѣхнѣхътѣй; повѣхнутый.

Измѣтнѣхто, като с. ср. Нѣчто измѣтнѣхлося, пзжнѣхло много; вѣхнѣхъ.

Измѣтнѣхътѣй, тѣ, та, то, като пр. Что ся е измѣтнѣхъ, та не ся е родилъ като родитѣл-тѣ си; вѣродѣхъ.

Измѣтъ, с. м. 1) Стога, что ся е поврѣдила, развалила, или что е отъ по-долне качество, та не може да отиде съ другѣхъ-тѣхъ, а ѣхъ отдѣлять на странѣ; изѣбрѣхъ; бракъ, от-брѣсохъ. *Вадж измѣтъ, извергамъ, измѣтамъ измѣтъ; бракованѣе, браковѣка.* 2) Нѣчто съвѣсъ развалено, та не е за-въ работѣхъ п трѣбова да ся врѣли. *Това е измѣтъ, за врѣгане.*

Измѣшамъ и **измѣшювамъ** (да измѣсѣхъ), гл. д. Измѣсвамъ.

Измѣшаніе и **измѣшюване**, с. ср. отъ измѣшамъ. Измѣшване.

Измѣщамъ (да измѣсѣхъ), гл. д. Измѣсвамъ.

Измѣщаніе, с. ср. отъ измѣщамъ. Измѣсване.

Измѣшвамъ и **измѣшдувамъ** (да измѣсѣхъ), гл. д. Направямъ пѣкого да стане кпавъ, пзкпавамъ, изтрѣсвамъ.—мѣя, 1) гл. вѣзвр. Изкпавамъ, пзкпавамъ, пзсыпавамъ, пз-

трѣсвамъ, стрѣсвамъ, пронадамъ. 2) гл. стр. Бывамъ пзмѣсѣхъ.

Измѣшдрювамъ и **измѣшдрямъ** (да измѣшдрѣхъ), гл. д. 1) Измыслювамъ, измыслиамъ, измыслинамъ, издумвамъ; измыслихъ, придумывахъ. 2) Изправямъ, турямъ пѣчто на срѣщѣ. *Какво си го измѣшдрихъ прѣдѣхъ врата-та, видѣхъ го оттамъ.*—мѣя, 1) гл. вѣзвр. Изправамъ, та стохъ срѣщѣхъ пѣкого мирно. *Измѣшдрихъ като букѣхъ прѣдѣхъ кумъ.* 2) гл. стр. Бывамъ измѣшдрѣхъ, измыслювамъ, издумвамъ; измыслихъ, придумывахъ.

Измѣшдрюване и **измѣшдряне**, ср. ср. отъ измѣшдрювамъ и измѣшдрювамъ.

Измѣшдрѣхъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ измѣшдрювамъ и измѣшдрямъ.—реный, прич. стр. 1) Измысленый, издуманый; вѣдуманый, придуманный, вымысленый. 2) Изправеный срѣщѣхъ пѣкого.

Измѣшдѣхъ, ишь,—диль, гл. свр. отъ измѣшдвамъ. Да изтрѣсѣхъ, да изкпавѣхъ, да изкпавѣхъ.—деный, прич. стр. Кпавый, изкпавеный, пзсыпаный, изтрѣсеный, стрѣсеный; кпавеный, чезовѣхъ съ кпавю, съ грѣжею.

Измѣштвамъ и **измѣштувамъ** (да измѣшѣхъ), гл. д. 1) За кпавѣхъ за птнѣхъ: лѣхъхъ надъ пайца. долѣхъ ся излуцѣть отъ тѣхъ птнѣхъ, измѣщамъ, излуцамъ, пзвождамъ; выводѣть, высѣживахъ.

Радка драгпкѣ думаше:
И птнѣхъ-та е мнѣшка,
Ала си глѣздо пзвива
И ся птнѣхъца измѣща. *Пѣс.*

2) Съ много магане. мѣтене, ишпане едвамъ сполучамъ да направѣхъ пѣчто. *Едвамъ измѣщхъ и той сдѣхъ работѣхъ.*—мѣя, гл. стр. Бывамъ измѣшѣхъ, излуцамъ, пзвождамъ; выводѣтъся, высѣживахъся.

Измѣштвање и **измѣштуване**, с. ср. отъ измѣштвамъ. Измѣшѣчане.

Измѣшѣхъ, ишь,—тихъ, гл. свр. отъ измѣштвамъ и измѣшѣчамъ. Да излуцѣхъ; вынести, высѣдѣть.—теный, прич. стр. Излученый; вѣведеный, высѣженый.

Измѣшчвамъ и **измѣшчювамъ** (да измѣшѣхъ), гл. д. Измѣшчамъ: 1) Давамъ пѣкому мѣхъ, правѣхъ го да ся мѣчи, да изпемоцае, да отпадне, да ся умори; пзмѣшчывахъ, истомляхъ. *Работа та мя измѣшчи.* 2) Мѣхъхъ мнѣшнѣхъ, вѣчкѣхъ-тѣхъ; перемѣшчѣть. *Измѣшчи свѣта за парѣхъ.*—мѣя, гл. стр. и вѣзвр. Мѣхъхъ много; пзмѣшчывахъся, мѣшѣхъся. *Долѣхъ го сврѣшихъ, измѣшчѣхъся.*

Измѣшчване и **измѣшчюване**, с. ср. отъ измѣшчвамъ. Измѣшчване.

Измѣчѣжъ, ишь,—чиль, *гл. свр.* отъ измѣчвамъ и измѣчнамъ; измѣчить, изнуричь, перемѣчить, утомить.—**ченгый**, *прич. стр.* 1) Когото ся мѣчили много; измѣченный. 2) Ослаблѣгый, отпадижлѣгый, изнемошчалгый, изпитгый; изнуриженный, утомлѣнный, испитой.

Измѣчнамъ (да измѣчѣжъ), *гл. д.* Измѣчвамъ.

Измѣчнаніе, *с. ср.* отъ измѣчнамъ. Измѣчваніе.

Измѣщамъ (да измѣтжъ), *гл. д.* Измѣтвамъ.

Измѣздрювамъ (да измѣздрѣжъ), *гл. д.* Избирамъ лоа отъ мясо за да го тошжъ.

Измѣздрюваніе, *с. ср.* отъ измѣздрювамъ.

Измѣздрѣжъ, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ измѣздрювамъ.

Измѣкушавѣвамъ (да измѣкушавѣжъ), *гл. ср.* Ставамъ мякушавъ, слабъ, съсынанъ отъ нерадовень животь, отъ неработене; изѣживаться.

Измѣкушавѣваніе, *с. ср.* отъ измѣкушавѣвамъ.

Измѣкушавѣлгый, лъ, ла, ло, *пр.* Станлгый мякушавъ, слабъ, съсынанъ отъ неработене, отъ нерадовень животь; изѣженный. *Измѣкушавѣли Грѣци.*

Измѣкушавѣжъ, ешь,—вѣлъ, *гл. свр.* отъ измѣкушавѣвамъ.

Измѣкушавѣжъ, ишь,—вилъ, *гл. свр.* отъ измѣкушавѣвамъ. Да разгалъ; изѣжить.—**венгый**, *прич. стр.* Разгаленгый; изѣженный.

Измѣкушавѣнамъ (да измѣкушавѣжъ), *гл. д.* Дрѣжжъ нѣкого разслабено, та ся научва на широко, на галено, разгалвамъ; изѣживать.—**мея**, *гл. стр.* Бывамъ измѣкушавѣнъ; изѣживаться.

Изнабарамъ, *гл. д. свр.* Да набарамъ много, всечко, да изнабутамъ.

Изнабаскамъ, *гл. д. свр.* Да набаскамъ много, всечко, да изнасѣжъ.—**екангый**, *прич. стр.* Изнасѣченный, изпосѣченный.

Изнаберѣжъ, ешь,—брахъ,—бралъ, *гл. д. свр.* Да наберѣ много, колкото трѣбва.

Изнабивамъ (да изнабѣжъ), *гл. д.* 1) Набивамъ мнозинжъ, всечкы-ты, изпобивамъ; перебивать, перекачывать, переколачивать. 2) Набивамъ, побивамъ, набочвамъ много, всечко.—**мея**, *гл. стр.*

Изнабѣжъ, ешь,—билъ, *гл. свр.* отъ изнабивамъ. 1) Да изпобѣжъ; перебить, перекачать, переколотить. 2) Да изпобѣжъ, да изнабучжъ, да изнабочжъ.—**битгый**, *прич. стр.*

Изнабѣскамъ, *гл. д. свр.* Да набѣскамъ много, мнозинжъ, всечко.

Изнабодѣжъ, ёшь,—бодохъ,—болъ, *гл. свр.* отъ изнабодѣдамъ.—**дѣнгый**, *прич. стр.*

Изнабодѣдамъ (да изнабодѣжъ), *гл. д.* Набодѣдамъ много, всечко.

Изнабозаѣжъ (да ся), ешь,—зѣлся, *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся набозаемъ мнозина, всечкы.

Изнабочѣжъ, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да набочѣ много, всечко.—**ченгый**, *прич. стр.*

Изнабрѣчкамъ, *гл. д. свр.* Да набрѣчкамъ много, всечко.—**кангый**, *прич. стр.* *Изнабрѣчкано лице.*

Изнабутамъ, *гл. свр.* отъ изнабѣтвамъ.—**тангый**, *прич. стр.*

Изнабѣтвамъ и **изнабѣтувамъ** (да изнабѣтамъ), *гл. д.* Набѣтвамъ много, мнозинжъ, всечко.

Изнабѣчѣжъ, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да набѣчѣ много, всечко.—**ченгый**, *прич. стр.*

Изнабѣкамъ, *гл. д. свр.* Да набѣкамъ много, мнозинжъ, всечко, да изнабѣтамъ, да изнабѣчкамъ.—**кангый**, *прич. стр.* *Изнабѣтангый, изнабѣчкангый.*

Изнабѣхтѣжъ, ишь,—тѣлъ, *гл. д. свр.* Да набѣхтѣ мнозинжъ, всечкы-ты, да изнабѣжъ; перекачать, переколотить.—**тѣнгый**, *прич. стр.* *Изнабѣтгый.*

Изнавалѣжъ, ишь,—лѣлъ, *гл. д. свр.* Да навалѣ много, всечко. Да ся изнавалѣжъ, *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся навалимъ мнозина, всечкы. *Изнавалилися като гарваны на мръшжъ.*

Изнавалѣжъ, ишь,—лѣлъ, *гл. д. свр.* Да навалѣ, да намокрѣ много, всечко. *Изнавалѣ ны дѣждъ-тъ, та смеи вирь-вода.*

Изнаведѣжъ, ёшь,—вѣдохъ.—**вѣлъ**, *гл. д. свр.* Да наведѣ много, всечко. Да ся изнаведѣжъ, *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Да ся наведемъ мнозина, всечкы.

Изнавечѣрамъ (да ся), *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Да ся навечернамъ мнозина, всечкы.

Изнавивамъ (да изнавиѣжъ), *гл. д.* Навивамъ много, всечко.

Изнавѣрвамъ и **изнавѣрювамъ** (да изнавѣрѣжъ), *гл. д.* Навѣрвамъ много, всечко.

Изнавѣрѣжъ, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изнавѣрвамъ.—**ренгый**, *прич. стр.*

Изнавиѣжъ, ешь,—вилъ, *гл. свр.* отъ изнавивамъ.—**вѣтгый**, *прич. стр.* *Изнавѣсукангый.*

Изнавлѣчѣжъ, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да навлѣчѣ много, колкото трѣбва.

Изнавлѣзамъ (да изнавлѣзжъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Навлѣзамы мнозина, всечкы.

Изнавлѣчнамъ (да изнавлѣчѣжъ), *гл. д.* Навлѣчнамъ много, всечко.—**мея**, *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Навлѣчнамъ мнозина, всечкы,

изнадождывамъ. *Изнавлѣкожся отъ да си сж дѣца.*

Изнавлѣжъ, ешь, — вохъ, — вѣбѣль, *г.л. свр.* отъ изнавлѣзамъ.

Изнавлѣжжъ, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣкълъ, *г.л. свр.* отъ изнавлѣчамъ.

Изнавождамъ (да изнаведжъ), *г.л. д.* На-вождамъ много, вѣчко.

Изнаврѣвѣжъ, ишь, — вѣль, *г.л. д. свр.* Да наврѣвж много, вѣчко.

Изнаврѣгамъ, *г.л. д. свр.* Да наврѣгамъ много, вѣчко.

Изнаврѣжжъ, ешь, — врѣзахъ, — врѣзалъ, *г.л. свр.* отъ изнаврѣзамъ. Да изпрѣврѣжжъ; перевязать, перекрутить.

Изнаврѣзамъ и **изнаврѣзувамъ** (да изнаврѣжжъ), *г.л. д.* Наврѣзамъ много, вѣчко. изпрѣврѣзамъ; перевязывать, перекручивать.

Изнавѣджъ (да ся), ишь, — дился, *г.л. об. свр.* Да ся навѣдж много.

Изнавѣкамъ, *г.л. д. свр.* отъ изнавѣк-вамъ. Да изнахокамъ, да изпрѣхокамъ; перебрашйтъ.

Изнавѣквямъ и **изнавѣкувамъ** (да изнавѣкамъ), *г.л. д.* Да навѣкамъ мнозинж, вѣчки-ты, изнахоквямъ, изпрѣхоквямъ; перебрашивать.

Изнавѣкнжъ, ешь, — ижлъ, *г.л. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да навѣкнемъ мнозина, вѣчки.

Изнавѣвамъ (да изнавѣжъ), *г.л. д. и ср. свр.* Навѣвамъ много, на много мѣста, навѣкждѣ.

Изнавѣжъ, ешь, — вѣль, *г.л. свр.* отъ изнавѣвамъ. *Да ся изнавѣжъ*, да ся навѣжъ доста.

Изнавѣсжъ (да ся), ишь, — сился, *г.л. вѣзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся навѣсимъ мнозина, вѣчки.

Изнагаждамъ (да изнагоджъ), *г.л. д.* Нагаждамъ много, вѣчко.

Изнагазвямъ и **изнагазувамъ** (да изнагазжъ), *г.л. ср.* въ *мн. ч.* Да нагазимъ мнозина, вѣчки. *Изнагазижъ въ рѣкж-тж.*

Изнагазжъ, ишь, — зилъ, *г.л. свр.* отъ изнагазвямъ.

Изнагалажъ (да ся), ишь, — лился, *г.л. вѣзвр. свр.* Да ся нагалажъ досыта, колкото ми ся пѣса.

Изнагласжъ, ишь, — силъ, *г.л. д. свр.* Да нагласж много, вѣчко.

Изнаглѣтамъ (да ся), *г.л. вѣзвр. свр.* 1) Да ся наглѣтамъ досыта, колкото ми ся глѣта. 2) Въ *мн. ч.* Да ся наглѣтамы мнозина, вѣчки.

Изнагледамъ (да ся), *г.л. вѣзвр. свр.* Да ся нагледамъ досыта, колкото ми ся глѣда.

Изнагнетжъ, ешь, — гнѣтохъ, — гнѣлъ, *г.л. свр.* отъ изнагнѣтамъ.

Изнагнѣтамъ ^м (да изнагнетжъ), *г.л. д.* Нагнѣтамъ много, вѣчко.

Изнагнѣвамъ (да изнагнѣжъ), *г.л. ср.* Нагнѣвамъ много, на много мѣста.

Изнагнѣжъ, ешь, — гнѣль, *г.л. свр.* отъ изнагнѣвамъ.

Изнагоджъ, ишь, — дѣль, *г.л. свр.* отъ изнагаждамъ. — дѣнѣтъ, *прич. стр.*

Изнагостжъ, ишь, — тѣль, *г.л. д. свр.* Да нагостж мнозинж, вѣчки-ты.

Изнаготвоямъ (да изнаготвѣжъ), *г.л. д.* Да наготвѣж много, вѣчко — *мѣся*, *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Наготвоявамъся мнозина, вѣчки.

Изнаготвѣжъ, ишь, — виль, *г.л. свр.* отъ изнаготвоявамъ. Да изприготвѣжъ. — вѣнѣтъ, *прич. стр.* Изприготвѣнѣтъ.

Изнагоиѣжъ, ишь, — гоиль, *г.л. свр.* отъ изнагоиѣвамъ. — гоѣнѣтъ, *прич. стр.*

Изнагоиѣвамъ (да изнагоиѣжъ), *г.л. д.* Нагоиѣвамъ много, вѣчки-ты. — *мѣся*, *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Нагоиѣвамъся мнозина, вѣчки.

Изнаграбамъ, *г.л. д. свр.* Да награбамъ много, вѣчко. *Да ся изнаграбамъ*, да ся награбамъ досыта, колкото можъ.

Изнаграджъ, ишь, — дѣль, *г.л. свр.* отъ изнаграждамъ. Да изнаправжъ; перестройтъ.

Изнаграждамъ (да изнаграджъ), *г.л. д.* Награждамъ, съграждамъ много, вѣчко, да изнаправжъ; перестраивать.

Изнагрѣчжъ, ишь, — чиль, *г.л. д. свр.* Да нагрѣчж много, вѣчко, да изнабрѣчжъ. — чѣнѣтъ, *прич. стр.* Изнабрѣченѣтъ.

Изнагрѣвамъ (да изнагрѣжъ), *г.л. д.* Нагрѣвамъ много, вѣчко.

Изнагрѣжъ, ешь, — грѣль, *г.л. свр.* отъ изнагрѣвамъ.

Изнагѣздравъ и **изнагѣздувамъ** (да изнагѣзджъ), *г.л. д.* Нагѣздвамъ много, мнозинж, вѣчко, изнакѣчвамъ.

Изнагѣзджъ, ишь, — диль, *г.л. свр.* отъ изнагѣздвамъ. Да изнакѣчжъ. — денѣтъ, *прич. стр.* Изнакѣченѣтъ.

Изнадавамъ, *г.л. д. свр.* Да надавамъ много, вѣчко.

Изнадѣмъ, дадѣшь, — дадохъ, — дѣлъ, *г.л. д. свр.* Да надамъ много, вѣчко.

Изнадарѣжъ, ишь, — риль, *г.л. свр.* отъ изнадарѣвамъ. Да издарѣжъ; передарить.

Изнадарѣвамъ (да изнадарѣжъ), *г.л. д.* Надарѣвамъ мнозинж, вѣчки-ты, издарѣвамъ; передаривать.

Изнадвѣвамъ (да издавѣжъ), *г.л. д.* На-двѣвамъ мнозинж, вѣчки-ты.

Издавѣжъ, ешь, — виль, *г.л. свр.* отъ издавѣвамъ.

Издадѣнжъ, ешь, — ижлъ, *г.л. свр. д.* Да издадѣнж мнозинж, вѣчки-ты.

Изнадраскамъ, *г.л. свр.* отъ изнадрас-

- вамь. Да изнадрацѣжъ. — сканѣй, прич. стр.
- Изнадрáсквамь** и **изнадрáскувамь** (да **изнадрáскамь** и да **изнадрацѣжъ**), *гл. д.* Надрасквамь много, всичко.
- Изнадрáцѣжъ**, *ешь*, — надрáскахъ, — дрáскаль, *гл. свр.* отъ изнадрáсквамь. Да изнадраскамь.
- Изнадробѣжъ**, *ишь*, — бѣль, *гл. свр.* отъ изнадробѣвамь; передробѣть. — бѣнѣй, прич. стр.
- Изнадробѣвамь** (да **изнадробѣжъ**), *гл. д.* Надробѣвамь много, всичко-то; передробѣльть.
- Изнадѣвамь** (да **изнадѣжъ**), *гл. д.* Надувамь много, всичко.
- Изнадѣнѣжъ**, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ изнадѣнѣамь. — ченѣй, прич. стр.
- Изнадѣнѣамь** и **изнадѣнѣювамь** (да **изнадѣнѣжъ**), *гл. д.* Надѣнѣамь много, всичко.
- Изнадѣжъ**, *ешь*, — дѣль, *гл. свр.* отъ изнадѣвамь. — дѣтѣй, прич. стр. — *Изнадѣжъ гайды-ты*, иззаплакахъ.
- Изнадѣнѣвамь** и **изнадѣнѣювамь** (да **изнадѣнѣжъ**), *гл. д.* Надѣнѣвамь мнозинѣжъ, всичкы-ты, знабивамь, знатунѣвамь; перекатѣвать, переколѣчивать.
- Изнадѣнѣжъ**, *ишь*, — ниль, *гл. свр.* отъ изнадѣнѣвамь. Да знабѣжъ, да знатунѣамь; перекатѣть, переколѣтитъ. — ненѣй, прич. стр. Изнабитѣй, знатунѣнѣй.
- Изнаѣжѣжъ** (да ся), *ишь*, — жиля, *гл. възвр.* свр. въ *мн. ч.* Да ся наѣжѣмь мнозина, всичкы.
- Изнаѣжежѣжъ**, *ешь*, — жѣгохъ, — жѣгль, *гл. д. свр.* Да наѣжежъ много, всичко.
- Изнаѣжюльвамь** и **изнаѣжюльтамь** (да **изнаѣжюльжъ**), *гл. д.* 1) Наѣжюльвамь много, всичко. 2) Наѣжюльвамь, набивамь мнозинѣжъ, всичкы-ты, знабивамь; перенарѣывать.
- Изнаѣжюльжъ**, *ишь*, — лиль, *гл. свр.* отъ изнаѣжюльвамь и **изнаѣжюльтамь**.
- Изнаѣжнѣльжъ** (да ся), *ишь*, — лиля, *гл. възвр.* свр. въ *мн. ч.* Да ся наѣжнѣльмь мнозина, всичкы.
- Изнаѣжѣжъ** (да ся), *ешь*, — зѣхъ, — зѣля, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся наѣжѣмь всичкы, мнозина.
- Изнаѣждъ**, *ешь*, — найдѣхъ, — нашѣль, *гл. свр.* отъ изнаѣждѣамь. Да изнаѣжѣрьжъ, да измыслѣжъ, да измѣдрѣжъ, да издумамь; выдумать, изобрѣсть, открытъ.
- Изнаизкѣчѣжъ**, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* свр. въ *мн. ч.* Да наизкѣчимь, да изкѣчимь, мнозина, всичкы.
- Изнакадѣжъ**, *ишь*, — дѣль, *гл. свр.* отъ изнакадѣвамь. Да изнапушѣжъ. — дѣнѣй, прич. стр. Изнапушѣнѣй.

- Изнакадѣвамь** (да **изнакадѣжъ**), *гл. д.* Накадѣвамь много, всичко, изнапушвамь.
- Изнакаѣжѣжъ**, *ешь*, — казахъ, — казаль, *гл. д. свр.* Да накаѣжѣжъ мнозинѣжъ, всичкы ты.
- Изнакалайшѣжъ**, *ешь*, — лайсаль, *гл. д. свр.* Да накалайшѣжъ много, всичко; перелудѣть.
- Изнакальтамь**, *гл. д. свр.* Да накальтамь много, всичко, да изпокальтамь; изгрязнѣть. — ланѣй, прич. стр. Изпокаланѣй.
- Изнаканѣжъ** (да ся), *ишь*, — ниль, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся наканѣмь мнозина, всичкы.
- Изнаканѣвамь** и **изнаканѣтамь** (да **изнаканѣжъ**), *гл. д.* Наканѣвамь много, всичко, изпокапвамь.
- Изнаканѣжъ**, *ешь*, — паль, *гл. свр.* отъ изнаканѣвамь и **изнаканѣтамь**. Да изпокапѣжъ. — панѣй, прич. стр.
- Изнакарѣамь**, *гл. свр.* отъ **изнакарѣвамь**.
- Изнакарѣамь** (да ся), *гл. об. свр.* Да изнахокамь, да изнавыѣкамь.
- Изнакарѣвамь** и **изнакарѣувамь** (да **изнакарѣамь**), *гл. д.* Накарѣвамь много, мнозинѣжъ, всичкы-ты.
- Изнакѣчѣжъ**, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ изнакѣчѣамь. — ченѣй, прич. стр.
- Изнакѣчѣамь** (да **изнакѣчѣжъ**), *гл. д.* Накачѣамь много, всичко. — мя, *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Накачѣамься мнозина, всичкы.
- Изнакѣвѣвамь** и **изнакѣвѣшѣамь** (да **изнакѣвѣжъ**), *гл. д.* Накѣвѣвамь, наѣвашѣамь много, всичко. — мя, 1) *гл. възвр.* Накѣвѣвамь много, цѣль. 2) Въ *мн. ч.* Накѣвѣвамься мнозина, всичкы. 3) *гл. стр.* Бывамь знакѣвѣсенъ.
- Изнакѣвѣжъ**, *ишь*, — силъ, *гл. свр.* отъ изнакѣвѣвамь и **изнакѣвѣшѣамь**. — сенѣй, прич. стр.
- Изнакѣльѣтамь**, *гл. д. свр.* Да накѣльѣтамь много, всичко. — цанѣй, прич. стр.
- Изнаковѣвамь** (да **изнаковѣжъ**), *гл. д.* Наковѣвамь много, всичко. — мя, *гл. стр.* Бывамь знаковѣанъ.
- Изнаковѣжъ**, *ешь*, — вѣль, *гл. свр.* отъ изнаковѣвамь. — ванѣй, прич. стр.
- Изнакѣнѣкамь**, *гл. д. свр.* Да наковѣкамь много.
- Изнакрадѣжъ**, *ешь*, — крадохъ, — краль, *гл. д. свр.* Да накрадѣжъ много. Да ся **изнакрадѣжъ**, *гл. възвр. свр.* Да ся накрадѣжъ, да крадѣжъ досѣта, колкото можъ.
- Изнакривѣжъ**, *ишь*, — вѣль, *гл. д. свр.* Да накривѣжъ много, всичко. — венѣй, прич. стр.
- Изнакрѣвѣжъ** (да ся), *ишь* — вѣля, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся накрѣвѣмь мнозина, всичкы.
- Изнакрѣмѣжъ**, *ишь*, — мѣль, *гл. д. свр.* Да

- накрѣмь много, вѣчко. — **мѡнѣй**, прич. стр.
- Изнакрѣвамь** (да **изнакрѣж**), гл. д. Скрѣвамь много, вѣчко, наскрѣвамь; **напрѣтатъ**. — **мѡя**, 1) гл. *взвр.* въ *мн. ч.* Скрѣвамяся мнозина, вѣчки. 2) гл. стр. Бывамь **изнакрѣтитъ**, наскрѣвамяся, **изнакрѣвамяся**.
- Изнакрѣж**, ешь, — **крѣль**, гл. *свр.* отъ **изнакрѣвамь**. Да **наскрѣж**, да **изнакрѣж**; **напрѣтатъ**. — **крѣтитѣй**, прич. стр. **Наскрѣтитѣй**, **изнакрѣтитѣй**.
- Изнакрѣшамь** и **изнакрѣшамь** (да **изнакрѣшж**), гл. д. Накрѣшвамь много, вѣчко. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнакрѣшенъ**, **изнакрѣшвамяся**.
- Изнакрѣшж**, ишь, — **шиль**, гл. *свр.* отъ **изнакрѣшвамь** и **изнакрѣшамь**. Да **изнакрѣшж**. — **шенѣй**, прич. стр. **Изнакрѣшенѣй**.
- Изнакуѣвамь** и **изнакуѣвамь** (да **изнакуѣж**), гл. д. Накуѣвамь много, вѣчко, **изнакуѣвамь**; **перекупатъ**. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнакуѣшенъ**, **изнакуѣвамяся**; **перекупатъся**.
- Изнакуѣж**, ишь, — **пиль**, гл. *свр.* отъ **изнакуѣвамь** и **изнакуѣвамь**. Да **изнакуѣж**; **перекупитъ**. — **пенѣй**, прич. стр. **Изнакуѣшенѣй**.
- Изнакусамь** и **изнакусамь** (да **изнакусж**), гл. д. Накусамь много, вѣчко. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнакусенъ**.
- Изнакусж**, ишь, — **силъ**, гл. *свр.* отъ **изнакусамь** и **изнакусамь**. — **сенѣй**, прич. стр.
- Изнакѣсвамь** и **изнакѣсвамь** (да **изнакѣсж**), гл. д. Накѣсвамь много, вѣчко. — **мѡя**, 1) гл. *взвр.* Накѣсвамяся колкото трѣва. 2) гл. стр. Бывамь **изнакѣснатъ**.
- Изнакѣсж**, ешь, — **налъ**, гл. *свр.* отъ **изнакѣсвамь**. — **снатѣй**, прич. стр.
- Изнакѣтвамь** и **изнакѣтвамь** (да **изнакѣтж**), гл. д. Накѣтвамь много, вѣчко, **изнакѣтвамь**. — **мѡя**, 1) гл. *взвр.* въ *мн. ч.* Накѣтвамяся мнозина, вѣчки, **изнакѣтвамяся**. 2) гл. стр. Бывамь **изнакѣтень**, **изнакѣтвамяся**.
- Изнакѣтж**, ишь, — **тиль**, гл. *свр.* отъ **изнакѣтвамь**. Да **изнакѣтж**. — **тенѣй**, прич. стр. **Изнакѣченѣй**.
- Изнакѣчвамь** и **изнакѣчвамь** (да **изнакѣчж**), гл. д. Накѣчвамь много, вѣчко, **изнакѣтвамь**. — **мѡя**, гл. стр. и *взвр.* **Изнакѣтвамяся**.
- Изнакѣчж**, ишь, — **чиль**, гл. *свр.* отъ **изнакѣчвамь** и **изнакѣчвамь**. Да **изнакѣчж**. — **ченѣй**, прич. стр. **Изнакѣтень**.
- Изнакѣдровамь** и **изнакѣдровамь** (да **изнакѣдрж**), гл. д. Накѣдровамь много, вѣчко. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнакѣдренъ**.
- Изнакѣдрж**, ишь, — **риль**, гл. *свр.* отъ **изнакѣдровамь** и **изнакѣдровамь**. — **ренѣй**, прич. стр.
- Изналѣнамь**, гл. д. *свр.* Да **наланамь** много, вѣчко. Да **ся** **изналѣнамь**, гл. *взвр.* *свр.* 1) Да **ся** **наланамь** досыта, колкото **мѡя** **мѡя**. 2) Въ *мн. ч.* Да **ся** **наланамь** мнозина, вѣчки.
- Изналѣвамь** (да **изналѣж**), гл. д. **Наливамь** много, вѣчко.
- Изналѡжж**, ишь, — **жилъ**, гл. д. *свр.* Да **наложж** много, вѣчко.
- Изналѡчж** (да **ся**), ишь, — **чиль**, гл. *взвр.* *свр.* 1) Да **ся** **наложж** много, досыта. 2) Въ *мн. ч.* Да **ся** **наложж** мнозина, вѣчки.
- Изналѣзвамь** и **изналѣзнавамь** (да **изналѣзнж**), гл. д. Да **налѣзнж** много, вѣчко. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изналѣзнжъ**.
- Изналѣзнж**, ешь, — **нжль**, гл. *свр.* отъ **изналѣзнавамь**. — **пжтѣй**, прич. стр.
- Изналѣгамь**, гл. *ср.* *свр.* въ *мн. ч.* Да **налѣгамь** мнозина, вѣчки.
- Изналѣжж**, ешь, — **лѣль**, гл. *свр.* отъ **изналѣвамь**. — **лѣтитѣй** и — **лѣтитѣй**, прич. стр.
- Изнамѣжжж**, ешь, — **мѣзахъ**, — **мѣзалъ**, гл. *свр.* отъ **изнамѣвамь**; **перемѣзатъ**. — **мѣзтитѣй**, прич. стр.
- Изнамѣвамь** и **изнамѣзвамь** (да **изнамѣжж**), гл. д. **Намѣвамь** много, вѣчко; **перемѣзывать**. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнамѣзатъ**.
- Изнамѣцамь**, гл. *свр.* отъ **изнамѣцавамь**. — **цажѣй**, прич. стр.
- Изнамѣцвамь** и **изнамѣцвамь** (да **изнамѣцжж**), гл. д. **Намѣцавамь** много, вѣчко. — **мѡя**, гл. стр. Бывамь **изнамѣцажъ**.
- Изнамѣлж**, — ешь, — **мѣлахъ** — **мѣлѣль**, гл. *свр.* отъ **изнамѣламь**; **перемѣлѡтъ**.
- Изнамѣламь** (да **изнамѣлж**), гл. д. **Намѣламь** много; **перемѣлѣвать**.
- Изнамѣрамь** (да **изнамѣрж**), гл. д. **Изнамѣрвамь**, **изнахождамь**: 1) **Намѣрамь** много, вѣчко. *Изнамѣри загубень-тъи дрѣхъ*. 2) **Изнамѣривамь**, **измѣдривамь** **пѣчто** **ново**; **изобрѣтатъ**, **открыватъ**, **выдумывать**. — **мѡя**. 1) гл. *взвр.* въ *мн. ч.* **Намѣрамяся** мнозина, вѣчки. 2) гл. стр. Бывамь **изнамѣренъ**.
- Изнамѣранѣ**, с. *ср.* отъ **изнамѣрамь**. **Изнамѣранѣ**; **изобрѣтенѣ**, **открѣтѣ**.
- Изнамѡкровамь** (да **изнамѡкрж**), гл. д. **Намѡкровамь** много, вѣчко, **измѡкровамь** **перемѣчиватъ**. — **мѡя**, 1) гл. *взвр.* **Намѡкровамь** мнозина, вѣчки. 2) Въ *мн. ч.* **Намѡкровамь** мнозина, вѣчки.

- мокрювамыя мнозина, вепчкы, измокрювамыся. *Изнамокрижмыся, станжжмы вурь-вода.* 3) *гл. стр.* Бываы знамокрень.
- Изнамóкряж**, ишь,—риль, *гл. свр.* отъ изнамóкряваы. Да измокрж; перемочыть.—реный, *прич. стр.* Измокреньый.
- Изнамотáваы** (да изнамотáж), *гл. д.* Намотаваы много, вепчко.
- Изнамотáж**, ешь,—тáль, *гл. свр.* отъ изнамотаваы.—таный, *прич. стр.*
- Изнамрѣждж** (да ся), ишь,—длеса, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся намрѣдимъ мнозина, вепчкы.
- Изнамýж** (да ся) ишея,—силея, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся намусемъ мнозина, вепчкы, да ся пзнавжеспъ.
- Изнамбываы** (да изнамбж), *гл. д.* Намываы много; перетрѣнывать.
- Изнамбж**, ешь,—паль, *гл. свр.* отъ изнамбываы; перетрѣять.
- Изнамб́раваы** п изнамб́роваы (да изнамб́рж), *гл. д.* Изнамб́рамы.
- Изнамб́равне** п изнамб́ровичне, *с. ср.* отъ изнамб́раваы. Изнамб́равне.
- Изнамб́рж**, ишь,—риль, *гл. свр.* отъ изнам́рамы п изнамб́раваы. Да пзмждрж, да измыслж; изобрѣсть, открыть, выдумать.—реный, *прич. стр.* Измждреный, измысленьый; изобрѣтенный, открытый, выдуманный.
- Изнамб́стваы** п изнамб́щаы (да изнамб́стж), *гл. д.* Намб́стваы, намб́щаы много, вепчко; намб́щать.—*мся*, 1) *гл. в́звр.* въ *мл. ч.* Намб́ствамыя мнозина, вепчкы. 2) *гл. стр.* Бываы изнамб́тенъ.
- Изнамб́стване** п изнамб́щане, *с. ср.* отъ изнамб́стваы п изнамб́щаы.
- Изнамб́стж**, ишь,—тыль, *гл. свр.* отъ изнамб́стваы п изнамб́щаы.—теный, *прич. стр.*
- Изнана́дамы** (да ся), *гл. свр.* отъ изнана́двался.
- Изнана́двался** п изнана́дувался (да ся изнана́дамы), *гл. об.* Прѣставаы да ся надамы, да ся надбж, изгубоваы надбждж.
- Изнана́дване**, *с. ср.* отъ изнана́двался.
- Изнанесж**, ешь,—несохъ, пѣсель, *гл. свр.* отъ изнанысамъ.
- Изнаныжж**, ешь,—нызахъ,—нызаль, *гл. свр.* отъ изнанызвалъ; перенизать.—пизаный, *прич. стр.*
- Изнанызвалъ** п изнанызувалъ (да изнаныжж), *гл. д.* Нанызвалъ много, вепчко; перенизывать.—*мся*, *гл. стр.* Бываы изнанызанъ.
- Изнанысамъ** п изнано́самъ (да изнанесж), *гл. д.* Напсаы много, вепчко.
- Изнаока́чж**, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да наокачж много, вепчко.
- Изнао́коло**, *нар.* Изоколо нѣчто, наоколо нѣчто; вокрúтъ чего.
- Изнапа́дамы**, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да нападамы много, вепчкы.
- Изнапаза́риж**, ишь,—риль, *гл. д. свр.* Да папаза́рж много, вепчко.
- Изнапалáтваы** п изнапалáщаы (да изнапалáж), *гл. ср.* въ *мл. ч.* Напалатваы мнозина, вепчкы.
- Изнапалáтване** п изнапалáщане, *с. ср.* отъ изнапалáтваы п изнапалáщаы.
- Изнапалáтж**, ишь,—тыль, *гл. свр.* отъ изнапалáтваы п изнапалáщаы.
- Изнапал́ваы** п изнапал́ловаы (да изнапал́ж), *гл. д.* Напалваы много, вепчко; перетанливать.
- Изнапал́ж**, ишь,—лиль, *гл. свр.* отъ изнапал́тваы; перетонить.—леный, *прич. стр.*
- Изнапар́ваы** п изнапар́роваы (да изнапар́рж), *гл. д.* Напарваы много, вепчко; перепаривать.—*мся*, 1) *гл. в́звр.* въ *мл. ч.* Напарвамыя мнозина, вепчкы. 2) *гл. стр.* Бываы пзнапарень.
- Изнапар́рж**, ишь,—риль, *гл. свр.* отъ изнапар́раваы; перепарить.—реный, *прич. стр.*
- Изнапер́ж**, ешь,—прахъ,—праль, *гл. д. свр.* Да наперж мнозина, вепчкы-ты, да изнажюль, да изнабж; перенорóть.
- Изнапываы** (да изнапйж), *гл. д. 1)* Напываы много, вепчко. *Изнапи ми водж-тж.* 2) Напываы, опываы мнозина, вепчкы-ты. *Съ едно буря вино изнапилъ вепчкы-ты сватбары.* —*мся*, 1) *гл. в́звр.* въ *мл. ч.* Напывамыя мнозина, вепчкы. *Изнапывжся и иззаснаж.* 2) *гл. стр.* Бываы изнапнть.
- Изнапика́ваы** (да изнапика́ж), *гл. д.* Напикаваы много, вепчко.—*мся*, 1) *гл. в́звр.* въ *мл. ч.* Напикавамыя мнозина, вепчкы; перемочиваыся. 2) *гл. стр.* Бываы изнапиканъ.
- Изнапика́ж**, ешь,—каль, *гл. свр.* отъ изнапика́ваы.—каный, *прич. стр.*
- Изнапй́сваы** (да изнапй́шж), *гл. д.* Напй́сваы много, вепчко.
- Изнапй́шж**, ешь,—пй́сахъ, пй́саль, *гл. свр.* отъ изнапй́сваы.
- Изнапй́тж**, ешь,—пй́ль, *гл. свр.* отъ изнапй́ваы.—пй́тый, *прич. стр.*
- Изнапла́стж**, ишь,—тыль, *гл. д. свр.* Да напластж много, вепчко.
- Изнаплатѣ** (да ся), ишь,—тылсея, *гл. д. свр.* Да ся наплатж всякому, да изплатж вепчкый си длгъ.

- Изнаплáчж** (да ся), *ешь*, — *плáкля*, *гл.* *об. свр.* Да ся *наплачж* много, *колько* мн ся *плаче*.
- Изнаплáнжж**, *ишь*, — *ниль*, *гл. д. свр.* Да *напласьж* мнозиж, *всичкы-ты*. — *шён-ный*, *прим. стр.*
- Изнаплéскамъ**, *гл. свр.* отъ *изнаплéск-вамъ*. Да *изнаплещж*.
- Изнаплéскамъ** и **изнаплéскувамъ** (да *изнаплéскамъ* и да *изнаплéщж*), *гл. д.* *Наплéскамъ* мнозиж, *всичкы-ты*
- Изнаплетж** *ешь*, — *плéтохъ*, — *плéль*, *гл. свр.* отъ *изнаплéтамъ*.
- Изнаплéщж**, *ешь*, — *плéскаль*, *гл. свр.* отъ *изнаплéскамъ*. Да *изнаплéскамъ*.
- Изнаплéтамъ** (да *изнаплетж*), *гл. д.* *Наплéтамъ* много, *всичкы-ты*.
- Изнаплéтювамъ** (да *изнаплéнжж*), *гл. д.* *Наплéтювамъ* много, *всичко*.
- Изнаплéнжж**, *ишь*, — *ниль*, *гл. свр.* отъ *изнаплéтювамъ*. — *пéчтый*, *прим. стр.*
- Изнаплéювамъ** (да *изнаплéюжж*), *гл. д.* *Наплéювамъ* много, *всичко*.
- Изнаплéюскамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся *наплéюскамъ* мнозина, *всичкы*.
- Изнаплéюжж**, *ешь*, — *лéюль*, *гл. свр.* отъ *изнаплéювамъ*. — *пéютый*, *прим. стр.*
- Изнапéкопъ**, *нар.* *Изнапéсэ*, *изсетнэ*, *отпéсэ*; *всэ*дъ за *тэ*мъ.
- Изнапéюжж**, *ишь*, — *и́ль*, *гл. свр.* отъ *изнапéювамъ*.
- Изнапéювамъ** (да *изнапéюжж*), *гл. д.* *Напéювамъ* много, *всичкы-ты*.
- Изнапéвжж**, *ишь*, — *вилъ*, *гл. свр.* отъ *изнапéривамъ*; *надéлатъ*, *понадéлатъ*, *понастрóитъ*. — *вэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéривамъ** (да *изнапéривжж*), *гл. д.* *Напéривамъ* много, *всичко*. *Изнапéривжж му всакаквэ пакостэ. Изнапéривжж си кжци*. — *мэя*, *гл. стр.* *Бывамъ* *изнапéривэ*. *Изнапéривжжэя това лéтно много кжци*.
- Изнапéриванэ**, *с. ср.* отъ *изнапéривамъ*.
- Изнапéрэскамъ**, *гл. д. свр.* Да *напéрэскамъ* мнозиж, *всичкы-ты*, да *пэнабжж*.
- Изнапéривамъ** и **изнапéривамъ** (да *напéривжж*), *гл. д.* *Напéривамъ* много, *всичко*, *изнапéривамъ*. — *мэя*, *гл. стр.* *Бывамъ* *изнапéривэ*, *изнапéривжжэя*.
- Изнапéривжж**, *ишь*, — *ниль*, *гл. свр.* отъ *изнапéривамъ* и *изнапéривамъ*. Да *изнапéривжж*. — *пéчтый*, *прим. стр.* *Изнапéривжжэчтый*.
- Изнапéривамъ** (да *изнапéривжж*), *гл. д.* *Напéривамъ* много.
- Изнапéривжж**, *ишь*, — *чиль*, *гл. д. свр.* Да *напéривжж* много, *всичко*, да *изпéривжж*.
- Изнапéрэскамъ**, *гл. свр.* отъ *изнапéрэскамъ*; *перэбрéзгаты*. — *скаптый*, *прим. стр.* *Изнапéрэскаптый*.
- Изнапéрэскамъ** и **изнапéрэскувамъ** (да *изнапéрэскамъ*), *гл. д.* *Напéрэскамъ* много, *всичко*, *изнапéрэскамъ*; *перэбрéзгиваты*.
- Изнапéрдъ** и **изнапéржж**, *нар.* *Отнапéрдъ*, *пéрдэ пéчто*; *напéрдъ*, *впередэ*.
- Изнапéржж** и **изнапéржжамъ** (да *изнапéржжж*), *гл. д.* *Напéржжамъ* много, *всичко*. — *мэя*, *гл. стр.* *Бывамъ* *изнапéржжэ*.
- Изнапéржжж**, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ *изнапéржжамъ* и *изнапéржжамъ*. — *чэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéривжж**, *ешь*, — *пéриво́хъ*, — *пéривъ*, *гл. свр.* отъ *изнапéривамъ*. — *дэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéсэвамъ**, *гл. д. свр.* Да *напéсэвамъ* мнозиж, *всичкы-ты*.
- Изнапéукамъ** (да ся), *гл. об. свр.* 1) Да ся *напéукамъ* на много *мэста*, да ся *изпéукамъ*. 2) Въ *ми. ч.* Да ся *напéукамъ* мнозина, *всичкы*, да ся *изнапéсэжж*, да ся *изнапéлюскамъ*.
- Изнапéу́сжж**, *ешь*, — *и́жль*, *гл. д. свр.* въ *ми. ч.* Да *напéу́сжж* мнозина, *всичкы*.
- Изнапéухамъ**, *гл. д. свр.* Да *напéухамъ* мнозиж, *всичкы-ты*.
- Изнапéу́шивамъ** и **изнапéу́шивамъ** (да *изнапéу́шжж*), *гл. д.* *Напéу́шивамъ* много, *всичкы-ты*; *перэка́пчиваты*.
- Изнапéу́шжж**, *ишь*, — *ниль*, *гл. свр.* отъ *изнапéу́шивамъ*; *перэкопéтитъ*, *пéкопéтитъ*.
- Изнапéхамъ**, *гл. д. свр.* Да *напéхамъ* много, *всичко*, да *изнапéжжамъ*.
- Изнапéжжамъ**, *гл. д. свр.* Да *напéжжамъ* много, *всичко*, да *изпэты́камъ*, да *изнапéжжамъ*.
- Изнапéсэвамъ** и **изнапéсэсувамъ** (да *изнапéсэжж*), *гл. д.* *Напéсэвамъ* много, *всичко*. — *мэя*, *гл. стр.* *Бывамъ* *изнапéсэжжэ*.
- Изнапéсэжж**, *ишь*, — *силъ*, *гл. свр.* отъ *изнапéсэвамъ*. — *сэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéжжжж**, *ешь*, — *рэзэжж*, *гл. свр.* отъ *изнапéржжамъ*. — *рэзэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéржжамъ** и **изнапéржжамъ** (да *изнапéржжжж*), *гл. д.* *Напéржжамъ* много, *всичкы-ты*. — *мэя*, 1) *гл. стр.* *Бывамъ* *изнапéржжэ*. 2) *гл. вэзэр.* въ *ми. ч.* *Напéржжамъ* мнозина, *всичкы*, *изнапéржжамъ*, *изпéржжамъ*; *напéржжываты*, *напéржжываты* мно́гимъ.
- Изнапéривжж**, *ишь*, — *дйль*, *гл. свр.* отъ *изнапéривжжамъ*. — *дэчтый*, *прим. стр.*
- Изнапéривжжамъ** (да *изнапéривжжжж*), *гл. д.* *Напéривжжамъ* много, *всичко*.
- Изнасáджж**, *ишь*, — *дйль*, *гл. свр.* отъ *изнапéривжжамъ*. — *дэчтый*, *прим. стр.*
- Изнасáджжамъ** (да *изнапéривжжжж*), *гл. д.* *Изнапéривжжамъ* много, *всичко*.

Изна́свамь (да *изнесѣ* и да *изно́сѣ*), *гл. д.* Изно́самь, *износвамь*.
Изна́сване, *с. ср.* отъ *изна́свамь*. Изно́сване, *износяние*.
Изна́свѣткамь (да *ся*), *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *на́свѣткамы* мнозина, *всичкы*, да *ся* *пзна́шемь*, да *ся* *пзна́рѣжемь*, да *ся* *пзна́жолимь*.
Изна́сѣлвамь и *изна́сѣлнамь* (да *изна́сѣлж*), *гл. д.* *Насѣлвамь* много, *всичко*.
Изна́сѣлвамь и *пзна́сѣлювамь* (да *пзна́сѣлж*), *гл. д.* 1) *Правѣж* нѣкакво *на́сѣлие*; *пзна́сѣлывать*. 2) Съ *силж* *прпнѣдвамь* нѣкож, *или* нѣкого да *на́правимь* *мръснж* *работж*, *пзрѣзнавамь*; *пзна́сѣлывать*, *пзна́сѣлничать*, *пзна́сѣлствовать*. *Не излѣзе момж, че ж были изна́сѣлили Черкези*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣленъ*.
Изна́сѣлване и *пзна́сѣлюване*, *с. ср.* отъ *пзна́сѣлвамь*.
Изна́сѣлж, *ишь*,—*лѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣлвамь*; *пзна́сѣлить*.—*лѣпѣий*, *прич. стр.* 1) *Комуто* е *на́правено* нѣкакво *на́сѣлие*; *пзна́сѣленный*. 2) *Пзрѣзѣный*; *пзна́сѣленный*, *пзна́сѣлствованный*.
Изна́сѣрамь (да *изна́сѣрж*), *гл. д.* *Насѣрамь* много, *всичко*.—*мѣя*, *гл. възвр. въ мн. ч.* *Насѣрамься* мнозина, *всичкы*.
Изна́сѣчамь (да *изна́сѣчж*), *гл. д.* *Насѣчамь* много, *всичко*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣченъ*.
Изна́сѣмолѣж, *ишь*,—*лѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣмолѣвамь*; *пересѣмолѣть*.—*лѣпѣий*, *прич. стр.*
Изна́сѣмолѣвамь (да *пзна́сѣмолѣж*), *гл. д.* *Насѣмолѣвамь* много, *всичко*; *пересѣмолѣвать*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣмоленъ*.
Изна́сѣлѣж, *ишь*,—*лѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣлѣвамь*.—*лѣпѣий*, *прич. стр.*
Изна́сѣлѣвамь (да *пзна́сѣлѣж*), *гл. д.* *Насѣлѣвамь* много, *всичко*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣленъ*.
Изна́сѣпѣж (да *ся*), *ишь*,—*спѣхся*, *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *на́спимь* мнозина, *всичкы*.
Изна́сѣрѣбамь (да *ся*), *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *на́срѣбамы* мнозина, *всичкы*.
Изна́стапѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. д. свр.* Да *на́стапѣж* много, *всичкы-ты*.
Изна́стѣпѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да *на́стѣпѣмь* мнозина, *всичкы*, да *пзна́стѣпѣмь*.
Изна́стѣпѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. д. свр.* Да *на́стѣпѣж* много, *всичко*.
Изна́сѣквамь и *пзна́сѣчнамь* (да *пзна́сѣчж*), *гл. д.* *Насѣквамь* много, *всичко*, *пзна́сѣчнамь*.—*мѣя*, 1) *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣкванъ*. 2) *гл. възвр.* *Сѣчж*, *бозаѣж* *досѣта*, *доклѣ* *ся* *на́сѣчж* *добрѣ*, *набоза-*

вамься. 3) *Въ мн. ч.* *Насѣквамься*, *набозавамься* мнозина, *всичкы*.

Изна́сѣчж, *ишь*,—*сѣкахъ*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣквамь* и *пзна́сѣчнамь*.—*сѣкванѣий*, *прич. стр.*

Изна́сѣвамь (да *пзна́сѣвж*), *гл. д.* *Насѣвамь* много, *всичко*, *пзна́сѣвамь*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́сѣванъ*, *пзна́сѣванъ*.

Изна́сѣвж, *ишь*,—*сѣкохъ*,—*сѣкль*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣчнамь*.—*сѣченѣий*, *прич. стр.*

Изна́сѣвж, *ишь*,—*сѣль* и —*сѣналъ*, *гл. свр.* отъ *пзна́сѣвамь*.—*сѣлѣий* и —*сѣванѣий*, *прич. стр.* *Пзна́сѣлѣий*, *пзна́сѣванѣий*.

Изна́сѣна (да *изнесѣ*), *гл. безл.* *Изно́са*.

Изна́сѣнамь (да *изнесѣ* и да *изно́сѣ*), *гл. д.* *Изно́самь*.

Изна́сѣние, *с. ср.* отъ *пзна́сѣвамь*. *Изно́сание*.

Изна́тѣрѣвамь и *пзна́тѣрѣювамь* (да *пзна́тѣрѣж*), *гл. д.* *Натѣрѣвамь* много, *всичкы-ты*.

Изна́тѣрѣване и *пзна́тѣрѣюване*, *с. ср.* отъ *пзна́тѣрѣвамь*.

Изна́тѣрѣж, *ишь*,—*рѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́тѣрѣвамь*.—*рѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́тѣрѣпѣж, *ишь*,—*нѣль*, *гл. д. свр.* Да *натѣрѣж* много, *всичкы-ты*.

Изна́товѣрѣж, *ишь*,—*рѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́товѣрѣвамь*.—*рѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́товѣрѣвамь (да *пзна́товѣрѣж*), *гл. д.* *Натовѣрѣвамь* много, *всичко*, *всичкы-ты*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́товѣрѣнъ*.

Изна́топѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́топѣвамь*.—*пѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́топѣвамь (да *пзна́топѣж*), *гл. д.* *Натопѣвамь* много, *всичкы-ты*.

Изна́торѣж, *ишь*,—*рѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́торѣвамь*.—*рѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́торѣвамь (да *пзна́торѣж*), *гл. д.* *Наторѣвамь* много, *всичко*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́торѣнъ*.

Изна́то́чвамь и *пзна́то́чнамь* (да *пзна́то́чж*), *гл. д.* *Нато́чвамь* много, *всичкы-ты*; *перетѣчивать*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́то́ченъ*.

Изна́то́чж, *ишь*,—*чѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́то́чвамь* и *пзна́то́чнамь*; *перетѣчивать*.—*чѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́тра́пѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́тра́пѣвамь*.—*пѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́тра́пѣвамь (да *пзна́тра́пѣж*), *гл. д.* *Натра́пѣвамь* много, *всичко*.—*мѣя*, *гл. стр.* *Бывамь* *пзна́тра́пенъ*.

Изна́трошѣж, *ишь*,—*шѣль*, *гл. свр.* отъ *пзна́трошѣвамь*.—*шѣпѣий*, *прич. стр.*

Изна́трошѣвамь (да *пзна́трошѣж*), *гл. д.*

- Патрошавамь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изпатрошенъ.
- Изнатру́фѣж**, *ишь*, — *филь*, *гл. свр.* отъ изнатру́фѣямь. — *фенгѣй, прич. стр.*
- Изнатру́фѣямь** (да изнатруфѣж), *гл. д.* Натруфѣямь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Натруфѣямся цѣль. 2) *Въ мн. ч.* Натруфѣямься мнозина, всичко. 3) *гл. стр.* Бывамь изнатруфенъ.
- Изнатръ́камь**, *гл. д. свр.* Да натръкамь много, всичко.
- Изнатръ́ивамь** (да изнатръѣж), *гл. д.* Натръивамь много, всичко.
- Изнатръ́ѣж**, *ешь*, — *трѣль*, *гл. свр.* отъ изнатръ́ивамь. — *трѣтъѣй, прич. стр.*
- Изнату́памь**, *гл. д. свр.* Да натупамь мнозинѣж, всичко-ты.
- Изнату́рамь**, *гл. д. свр.* Да натурпамь много, всичко.
- Изнатъ́кмѣж**, *ишь*, — *мѣль*, *гл. свр.* отъ изнатъ́кмѣивамь. — *мѣнѣй, прич. стр.*
- Изнатъ́кмѣивамь** (да изнатъкмѣж), *гл. д.* Натъкмавамь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изнатъкменъ.
- Изнатъ́нквямь** (да изнатъпчѣж), *гл. д.* Натънквамь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изнатънканъ.
- Изнатъ́пчѣж**, *ешь*, — *пчѣхъ*, *гл. свр.* отъ изнатъ́пчѣивамь. — *пчѣнѣй, прич. стр.*
- Изнатъ́квямь**, *гл. д. свр.* отъ изнатъ́квѣивамь. — *квѣнѣй, прич. стр.*
- Изнатъ́квѣивамь** и **Изнатъ́квѣивамь** (да изнатъ́квѣивамь), *гл. д.* Натъквѣивамь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Натъквѣивамся много, цѣль. 2) *Въ мн. ч.* Натъквѣивамься мнозина, всичко. 3) *гл. стр.* Бывамь изнатъкванъ.
- Изнатъ́квѣивамь** и **Изнацѣ́пшамь** (да изнацѣ́пшѣж), *гл. д.* Нацѣпшамь много, всичко-ты; перекѣпшѣивать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изнацѣпенъ.
- Изнацѣ́пшѣж**, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ изнацѣ́пшѣивамь; переколѣтъ. — *пѣнѣй, прич. стр.*
- Изначѣ́свямь** и **Изначѣ́свѣивамь** (да изначѣ́свѣшѣж), *гл. д.* 1) Начесвѣивамь много, всичко-то. 2) Начесвѣивамь мнозинѣж, всичко-ты, изначѣсвѣивамь.
- Изначѣ́свѣшѣж**, *ешь*, — *чѣсахъ*, *гл. свр.* отъ изначѣ́свѣивамь.
- Изначръ́пшѣивамь** (да изначръ́пшѣж), *гл. д.* Начръпшѣивамь много, всичко-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изначръпшенъ.
- Изначръ́пшѣж**, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ изначръ́пшѣивамь. — *пѣнѣй, прич. стр.*
- Изначю́мерѣж** (да ся), *ишь*, — *рился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся начюмеримъ мнозина, всичко, да ся изначюсимъ.
- Изначі́юивамь** и **Изначі́юивамь** (да изначі́юшѣж), *гл. д.* Начюивамь много, всичко-ты.

Изнахлѣ́звямь (да изнахлѣ́зѣж), *гл. д.* Нахлѣзвямь много, всичко.

Изнахлѣ́зѣж, *ишь*, — *виль*, *гл. свр.* отъ изнахлѣ́звѣивамь. — *зѣнѣй, прич. стр.*

Изнахлѣ́зѣж, *ешь*, — *хлѣль*, *гл. свр.* отъ изнахлѣ́зѣивамь.

Изнахлѣ́тѣямь, *гл. свр.* отъ изнахлѣ́тѣивамь.

Изнахлѣ́тѣивамь и **Изнахлѣ́тѣивамь** (да изнахлѣ́тѣивамь), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Нахлѣтѣивамь мнозина, всичко.

Изнахѣ́ждѣямь (да изнаѣ́ждѣж), *гл. д.* Изнамирамь.

Изнахѣ́ждѣивамь, *с. ср.* отъ изнахѣ́ждѣивамь. Изнамираше.

Изнахѣ́камь, *гл. свр.* отъ изнахѣ́кѣивамь. Да изнавѣкамь, да изпрѣхокамь; перебраиить.

Изнахѣ́кѣивамь и **Изнахѣ́кѣивамь** (да изнахѣ́кѣивамь), *гл. д.* Нахѣкѣивамь мнозинѣж, всичко-ты, изнавѣкѣивамь, изпрѣхокѣивамь; перебраивать.

Изнахрѣ́ивамь и **Изнахрѣ́ивамь** (да изнахрѣ́ивѣж), *гл. д.* Нахрѣивамь много, мнозинѣж, всичко-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изнахраненъ.

Изнахрѣ́ивѣж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ изнахрѣ́ивѣивамь и изнахрѣ́ивѣивамь. — *пѣнѣй, прич. стр.*

Изнацѣ́пшамь, *гл. свр.* отъ изнацѣ́пшѣивамь. — *пиль, прич. стр.*

Изнацѣ́пшѣивамь и **Изнацѣ́пшѣивамь** (да изнацѣ́пшѣивамь), *гл. д.* Нацѣпшамь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Нацѣпшамся много, цѣль. 2) *Въ мн. ч.* Нацѣпшамься мнозина, всичко. 3) *гл. стр.* Бывамь изнацѣпанъ.

Изнацѣ́пшѣивамь и **Изнацѣ́пшѣивамь** (да изнацѣ́пшѣивамь), *гл. д.* Нацѣпшамь много, всичко-ты; перекѣпшѣивать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изнацѣпенъ.

Изнацѣ́пшѣж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ изнацѣ́пшѣивамь; переколѣтъ. — *пѣнѣй, прич. стр.*

Изначѣ́свямь и **Изначѣ́свѣивамь** (да изначѣ́свѣшѣж), *гл. д.* 1) Начесвѣивамь много, всичко-то. 2) Начесвѣивамь мнозинѣж, всичко-ты, изначѣсвѣивамь.

Изначѣ́свѣшѣж, *ешь*, — *чѣсахъ*, *гл. свр.* отъ изначѣ́свѣивамь.

Изначръ́пшѣивамь (да изначръ́пшѣж), *гл. д.* Начръпшѣивамь много, всичко-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изначръпшенъ.

Изначръ́пшѣж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ изначръ́пшѣивамь. — *пѣнѣй, прич. стр.*

Изначю́мерѣж (да ся), *ишь*, — *рился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся начюмеримъ мнозина, всичко, да ся изначюсимъ.

Изначі́юивамь и **Изначі́юивамь** (да изначі́юшѣж), *гл. д.* Начюивамь много, всичко-ты.

ты.—*мѣся*, *гл. стр.* Бывамь изначюпѣжъ, изнатрошавамься.

Изначіюпѣжъ, *ишь*,—*щилъ*, *гл. свр.* отъ изначіюпѣвамь. Да изнатрошѣжъ. — *ненѣтый*, *прич. стр.* Изнатрошенѣтый.

Изначіюло, *нар.* Отначіюло, открай; сначѣла, вначѣлъ.

Изнашѣнамь, *гл. д. свр.* Да нашѣнамь много, всѣчкы-ты. Да ся изнашѣнамь, 1) *гл. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Да ся нашѣпамъ мнозина, всѣчкы, да изнавлѣземь. *Изнашѣпахжѣся* *като* *мѣшкы* *изъ-по* *дупкы-тѣи*. 2) *гл. стр.* Бывамь изнашѣпань.

Изнашѣвамь (да изнашѣжъ), *гл. д.* Нашивамь много, всѣчко.—*мѣся*, *гл. стр.* Бывамь изнашѣтъ.

Изнашѣжъ, *ешь*,—*шилъ*, *гл. свр.* отъ изнашѣвамь.—*шилѣтый*, *прич. стр.*

Изнашлѣвавамь (да изнашлѣвѣжъ), *гл. д.* Нашлѣвавамь мнозинажъ, всѣчкы-ты, изнабивамь; перестѣгивать, пересѣкѣть.—*мѣся*, *гл. стр.* Бывамь изнашлѣвань.

Изнашлѣвѣжъ, *ешь*,—*валъ*, *гл. свр.* отъ изнашлѣвавамь. Да изнабѣжъ; перестегѣть.—*валѣтый*, *прич. стр.* Изнабѣтый.

Изнашюцѣжъ, *ишь*,—*щилъ*, *гл. свр.* отъ изнашюцѣвамь. Да изнапрашѣжъ.—*щѣнѣтый*, *прич. стр.* Изнапрашенѣтый.

Изнашюцѣнамь (да изнашюцѣжъ), *гл. д.* Нашюцѣвамь много, всѣчкы ты, изнапрашивамь.—*мѣся*, *гл. стр.* Изнапрашавамься, бывамь изнашюцѣнъ.

Изнашѣрвамь и **изнашѣрювамь** (да изнашѣрѣжъ), *гл. д.* Нашарвамь много, всѣчкы-ты.—*мѣся*, *гл. стр.* Бывамь изнашарѣнъ.

Изнашѣрѣжъ, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр.* отъ изнашѣрвамь.—*ренѣтый*, *прич. стр.*

Изнащрѣбѣжъ, *ишь*,—*билъ*, *гл. свр.* отъ изнащрѣбѣвамь.—*бѣнѣтый*, *прич. стр.*

Изнащрѣбѣвамь (да изнащрѣбѣжъ), *гл. д.* Нашщрѣбѣвамь много, всѣчко.—*мѣся*. *гл. стр.* Бывамь изнащрѣбенъ.

Изнаядрѣжъ, *ешь*,—*рѣлъ*, *гл. свр.* въ *мн. ч.* Да наядрѣжемь мнозина, всицца.

Изнаіадамь (да ся изнаіамь), *гл. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Наіадамься мнозина, всѣчкы.

Изнаіаквамь и **изнаіакнувамь** (да изнаіакнѣжъ), *гл. стр.* въ *мн. ч.* Наіаквамьты мнозина, всицца.

Изнаіакнѣжъ, *ешь*,—*налъ*, *гл. свр.* отъ изнаіаквамь.

Изнаіамь (да ся), *іадѣшь*,—*іадохся*,—*іался*, *гл. свр.* отъ изнаіадамься.

Изневѣджъ (да ся), *ишь*,—*дѣлся*, *гл. свр.* отъ изневѣждамься.

Изневѣждамься (да ся изневѣджъ), *гл. об.* Махавамь отъ нѣйдѣ, отивамь нѣждѣ, та

да ся не виджъ; *исчезѣть* *изъ* *виду*, *убирѣтъся*.

Изневѣжся оттука, незнайна гидио,
Что щѣшь тука у Арапскѣ земѣжъ,
Да отнимвашь Арапскы-ты робѣе. *Пѣс*

Изневѣрвамь и **изневѣрювамь** (да изневѣрѣжъ), *гл. д.* Изневѣривамь.

Изневѣриване и **изневѣриване**, *с. стр.* отъ изневѣривамь. Изневѣриване.

Изневѣрешкомь, **изневѣрешкытымь** и **изневѣрешкѣ-тѣжъ**, *нар.* Безъ да ся надѣва, неочнаквано, печакано, изнаенадѣбно, ненаузда, внеблюдъ; *нечѣянно*, *неожиданно*, *врасплѣхъ*.

Изневѣрѣжъ, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр.* отъ изневѣривамь и изневѣривамь.

Изневѣрѣжъ, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр.* отъ изневѣривамь; *измѣнѣть*.—*ренѣтый*, *прич. стр.*

Изневѣрѣвамь (да изневѣрѣжъ), *гл. д.* Изневѣривамь, изневѣривамь: 1) Показивамь камь нѣкого невѣренъ, излизамь му невѣренъ, ставамь му издатникъ, не упазивамь вѣрность; *измѣнѣть*. *Ты* *мѣ* *изневѣри*; *ты* *мѣ* *измѣнилъ*. 2) Направивамь нѣкого невѣренъ, направивамь го да излѣзе отъ вѣржъ.—*мѣся*, 1) *гл. вѣзвр.* Излизамь отъ вѣржъ, ставамь невѣренъ, издатникъ. 2) *гл. стр.* Бывамь изневѣренъ.

Изневѣрѣване, *с. стр.* отъ изневѣрѣвамь и изневѣрѣвамь. Изневѣриване, изневѣриване.

Изневѣривамь (да изневѣрѣжъ), *гл. д.* Изневѣривамь.

Изневѣриване, *с. стр.* отъ изневѣривамь. Изневѣриване.

Изнеіало, *с. стр.* Сѣчиво за дѣбане дупкы и длабовы на дрьво, глето, дѣбало, длато, длето, дѣлто; долбіло, долотѣ.

Изнеіомѣвамь, **изнеіомѣжвамь** и **изнеіомѣжѣвамь** (да изнеіомѣжъ), *гл. стр.* Изнеіомѣживамь.

Изнеіомѣване, **изнеіомѣжване** и **изнеіомѣжѣване**, *с. стр.* отъ изнеіомѣжвамь и изнеіомѣжвамь. Изнеіомѣживане.

Изнеіомѣжъ, *мѣжѣшь*,—*мѣглъ*, *гл. свр.* отъ изнеіомѣжвамь и изнеіомѣжвамь. Да изнеіомѣжѣжъ.

Изнеіомѣжѣжъ, *ишь*,—*щилъ*, *гл. свр.* отъ изнеіомѣжѣжамь; *сдѣлать* *неіомѣжѣжамь*.—*щѣнѣтый*, *прич. стр.*

Изнеіомѣживамь (да изнеіомѣжѣжъ), *гл. стр.* Изнеіомѣживамь, изнеіомѣживамь, изнеіомѣживамь, ставамь неіомѣнъ, изгубивамь си силы-ты, изнаіадамь, слабѣжъ, ослабивамь, отслабивамь, заіапрамь, отіадамь, неіомѣжѣжъ, чмажъ; *изнеіомѣжѣтъ*, *ослабѣвать*. *Отъ* *болѣсть* *е* *изнеіомѣжѣжѣжъ*.

Изнемоціавамъ (да **изнемоцѣ**), *гл. д.* Направямъ нѣкого немощень; дѣлать нѣмоцныма. *Болестъ-та го изнемоци, та едвамъ ходи.*

Изнемоціаване, *с. ср.* отъ **изнемоціавамъ**. Изнемогване; ⁴изнемоганіе.

Изнемоціалтѣй, *лъ, ла, ло, пр.* Отслабнхлѣй, ослабнхлѣй, отпаднхлѣй, заприхлѣй, грухнхлѣй; **изнемоглѣй**.

Изнемоціагж, *ешь, —щяль, гл. свр.* отъ **изнемоціавамъ**. ⁵Да **изнемогж**, ⁶да **ослабнж**, да **отслабнж**, да **изпаднж**, да **запрж**, да **отпаднж**; **изнемобчъ**.

Изненада, *с. ж.* Нѣчто, что е дошло, что е станѣло, ненадѣбно; печаянность, сюрпрвзъ. *Това бѣ изненада за мене.*

Изненадвамъ и **изненаждамъ** (да **изненадж**), *гл. д.* Издѣвамъ, заварвамъ нѣкого, безъ да ся надѣва той, извардвамъ; **ваставать** **врасплѣхъ**.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ **изненаденъ**, **издѣвамся**, **извардвамся**.

Изненадваніе и **изненажданіе**, *с. ср.* отъ **изненадвамъ** и **изненаждамъ**.

Изненадѣбно, *нар.* Изведнжжъ, безъ да ся е чакало, нечакано, впеблюдъ; **неожиданно**, **нечаянно**.

Изненадж, *ишь, —дилъ, гл. свр.* отъ **изненадвамъ** и **изненаждамъ**. Да **издѣбж**, да **извардж**. — **денгѣй**, *прич. стр.* **Издѣбенгѣй**, **изварденгѣй**.

Изнесѣ,—*нѣсло, гл. свр.* отъ **изнобса**, **изнабса**, **изнибса**, **изнобси**.

Изнесѣж, *ешь, —нѣсохъ, —нѣсель, гл. свр.* отъ **изнобсамъ**, **изнабсамъ** и **изнибсамъ**; **вынѣсти**. — **сѣнгѣй**, *прич. стр.* **Вынѣсенгѣй**.

Изниязгж, *ешь, —низахъ, гл. свр.* отъ **изниязвамъ**; **разниязать**.—**ниязнгѣй**, *прич. стр.*

Изниязвамъ и **изниязувамъ** (да **изниязгж**), *гл. д.* 1) **Наниязано** **разниязвамъ**, **отниязвамъ**; **разниязывать**. 2) **Наниязвамъ** много, **всичкы-ты**.—*мѣя, 1) гл. взвр.* **Разниязвамся**, **отниязвамся**. 2) **За врьмя-то**: **минувамъ**, **изминувамъ**, **врьвж**; **проходѣть** (о врьмени). *Дни-ти ся изниязвать, изминувамъ.* 3) *гл. стр.* Бывамъ **изниязанъ**.

Изниязваніе и **изниязуваніе**, *с. ср.* отъ **изниязвамъ**; **разниязываніе**.

Изниязкамъ и **изниязкувамъ** (да **изниязкж**), *гл. ср.* **Изниязкамъ**: 1) **Показвамся**, **излизамъ** изъ **земж-тж** или изъ друго, **зимамъ** да **растж**, **пониквамъ**; **выходѣть**, **изникать**, **проаябать**, **пробивать**ся, **веходѣть**.

Изниязало едно дрьво,
Едно дрьво дафиново,
Болго вышно, толко лачно. *Пѣс.*

Изниязли му язби, **показалися**, **зели**

да **растжтѣ**. 2) **Излизамся**, **излизамъ**, **показвамся** **изведнжжъ**, **изпрѣжкамъ**; **изникать**. *Изниязж като изъ земж-тж, та ни изплати.* 3) **Подавамся**, **показвамся** изъ нѣчто, **надничамъ**, **поглядвамъ**. *Изниязж като врата-та, изъ провореца. Изниязж като мжшкж изъ трѣци.*

Изниязкваніе и **изниязкуваніе**, *с. ср.* отъ **изниязкамъ**. **Изниязкване**.

Изниязж, *ешь, —налъ, гл. свр.* отъ **изниязкамъ** и **изниязкамъ**; **вѣдти**, **изниязкувать**.

Изникъ, *с. м.* Мѣсто-то, отъ дѣто **изгрѣва** **слѣнце-то**, **изтокъ**; **востокъ**. *На изникъ слѣнце*, на **изтокъ**.

Изнибса (да **изнесѣ**), *гл. безл.* **Износиса**.

Изнибсамъ (да **изнесѣж**), *гл. д.* **Износисамъ**.

Изнибсаніе, *с. ср.* отъ **изнибсамъ**. **Износисаніе**.

Изнибчанъ (да **изнибкж**), *гл. ср.* 1) **Изнибкамъ**. 2) **Отличамъ**.

Изнибчаніе, *с. ср.* отъ **изнибчанъ**. **Изнибкване**.

Изнибшж, *ишь, —шилъ, гл. свр.* отъ **изнибшамъ**; **взбрѣсѣть**, **вскѣнуть**.—**шенгѣй**, *прич. стр.* **Изврѣленгѣй**, **подврѣленгѣй**, **ашнжгѣй**.

Изнибшамъ (да **изнибшж**), *гл. д.* **Подврѣгамъ** нѣчто **нагорѣ**, **изврѣгамъ**, **ашкамъ**; **кидать**, **бросать** **вверхъ**, **взрасываать**, **вскѣдываать**. — *мѣя, 1) гл. стр.* Бывамъ **изнибшенъ**, **подврѣгамся**, **изврѣгамся**, **ашкамся**. 2) *гл. взвр.* **Извыбсавамся**, **издигамся**; **поднимать**ся. *У небеси ся изнибша*; **поднялся** до **облаковъ**.

Изнибшаніе, *с. ср.* отъ **изнибшамъ** и **изнибшамся**.

Изнибшвамъ и **изнибшувамъ** (да **изнибшж**), *гл. д.* 1) **Изкарвамъ** **нищкы** изъ **нищелкы** на **станъ**. 2) На **тъканъ** **вадж** **нищкы-ты** **едж** по **едж**, **нищж**, **разнибшвамъ**.—*мѣя, гл. взвр.* и *стр.* **Нищжся**, **разнибшвамся**, **изрыгвамся**; **осыпаться** (о **ткѣняхъ**).

Изнибшваніе и **изнибшуваніе**, *с. ср.* отъ **изнибшвамъ** и **изнибшвамся**.

Изнибшж, *ишь, —щиль, гл. свр.* отъ **изнибшвамъ**. Да **разнибшж**.—**щѣнгѣй**, *прич. стр.* **Разнибщѣнгѣй**.

Изново, *нар.* **Отново**, **открай**, **пакъ**; **ивновъ**, **снова**, **сѣязнова**, **онѣть**.

Изнобжкамъ и **изнобжкувамъ** (да **изнобжкж**), *гл. д.* **Изваждамъ** **ножъ**, **сабж** изъ **пож** **нищж**, **изстанамъ**; **обнажать**, **вынимать** изъ **ножѣнь**.

На изножи тжкж сабж,
Та си погнж дели Дима,
Достигнж го, сѣѣче го,
Разкачи го по дракы-ты. *Пѣс.*

Изно́бжаніе и **изно́бжованіе**, с. ср. отъ **изно́бжвамь**.

Изно́бжѣж, ишь,—жилъ, гл. свр. отъ **изно́бжвамь**; **обнажѣтъ**, **вынуть** изъ **пожень**. —**женѣтый**, прич. стр.

Изно́сѣчка, с. ж. Помянуваніе умрѣлъ всақы три мѣсяца прѣзь прѣвѣ-тѣ годнѣж.

Изно́свамь, гл. мн-кр. отъ **изно́снамь**.

Изно́сено, като с. ср. Вехтарь, ветушина; **обносокъ**.

Изно́си (да **изнесѣ**), гл. безл. Износна.

Изно́снѣтый,—снѣтъ и —снѣтъ, сна, сно, пр. Что **износи**, что **поноси**, что **иде** на **смѣтѣж**; **вѣгоднѣтый**.—**сно**, нар. Кога **износи**, **поноси**, кога **иде** на **смѣтѣж**; **вѣгодно**.

Изно́сѣж, ишь,—силъ, гл. свр. отъ **изно́снамь**, **изно́снамь**. Да **увехтѣж**, да **пожжсамь**; **изно́сѣтъ**, **истаскѣтъ**.—**сенѣтый**, прич. стр. **Увехтенѣтый**, **пожжсенѣтый**; **изно́снѣтый**, **истаскнѣтый**. *Изно́снѣ дрѣжѣ*, что сѣ носены много, та сѣ **увехтѣлы**; **вѣносокъ**.

Изно́сна и **изно́си** (да **изнесѣ**), гл. безл. **Изнаси**, **изнасна**, **изнипса**, **изнасна**, **износна**, сѣ мѣст. *ми, изнасна ми*: **понасна ми**, **поносна ми**, **поноси ми**, **отнима ми**, **отнема ми**, **изходи ми**, **изходиа ми**, **отрѣва ми**, **затвариа ми**, **иде ми** на **смѣтѣж**, **куртардисва ми**. *Не ми износи да ги дамь*, не ми **затвариа**; не **сходно** мнѣ.

Изно́снамь и **изно́снамь** (да **износѣж**), гл. д. **Носж** иѣчто много, та го **направнамь** **вехто**, **разжжсано**, **увехтнавамь**, **пожжсвамь**; **изно́снѣвать**, **истаскнѣвать**.—**мѣся**, гл. стр. **Бывамь** **изно́сенѣ**. *Както ся е скроула*, *така ще ся износи*.

Изно́снѣтъ и **изно́снѣтъ** (да **изнесѣж**), гл. д. **Изнисамь**, **изно́свамь**, **изнесвамь**: 1) **Носж** **внѣж**; **выно́сѣтъ**. *Момичѣ-то износи*, *момичѣ-то униси*. *Попѣ Манолѣ проси*, *шюрѣ-то износи*. *Сѣ двѣ-тѣ рѣцѣ мѣжж да вносна*, *а жена сѣ малкѣй прѣстѣ да изнасна*, *пакѣ кѣща-та бѣва праздна*. *Мжж сѣ кола да вносна*, *а жена сѣ иглѣ да изнасна*, *пакѣ не може да ся надвѣе*. 2) За **водѣ**: **извръгамь**, **извлѣчамь**, **изкарвамь**; **выно́сѣтъ**. *Рѣка-та го изнесе на брѣга*.—**мѣся**, 1) гл. *взвѣр*. **Излизамь** отъ **дѣто** **сѣмь живѣлъ**, та **отивамь** да **живѣж** на **друго мѣсто**, **прѣнасамь**; **перѣбирѣтъся**, **перѣносѣтъся** изъ **одного мѣста** въ **другое** 2) гл. стр. **Бывамь** **изнесѣтъ**.—*Износнѣтъ изъ кѣщи думѣ*, **ходж** по **хора-та**, та **разказвамь**, что **ся говори** и **врѣши** въ **кѣщи**; **выно́сѣтъ** изъ **избѣ** **сору**.

Изно́снѣне, с. ср. отъ **изно́снѣтъ**. **Изнаснане**, **изнисане**. *Изно́снѣне кѣтѣж*, **ладуваніе**.

Изно́снѣтъ и **изно́снѣтъ** (да **износѣж**),

гл. д. **Свалнамь**, **вадж юздж** на **конь**, **изно́снѣтъ**.—**мѣся**, гл. стр. **Бывамь** **изно́снѣтъ**, **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ и **изно́снѣтъ**, с. ср. отъ **изно́снѣтъ**. **Изно́снѣтъ**. **Изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, ишь,—**дилъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**. Да **изно́снѣтъ**.—**денѣтый**, прич. стр. **Изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**. Да **изно́снѣтъ**, да **измиришѣж**; **перѣно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ и **изно́снѣтъ** (да **изно́снѣтъ**), гл. д. **Изно́снѣтъ** много, **всѣкѣ-ты**, **изно́снѣтъ**, **измиришѣтъ**; **перѣно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ (да **ся**), ишь—**нился**, гл. об. Да **ся** **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, ишь,—**дилъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ (да **изно́снѣтъ**), гл. д. **Обаждамь** **мнозина**, **всѣкѣ-ты**. *Изно́снѣтъ ги*, *та ги хванжжѣ и ги затворишжѣ*.—**мѣся**, гл. *взвѣр*. **Въ** **мн. ч.** **Обаждамь** **мнозина**, **всѣкѣ**. *Повзикаж ги и всѣкѣ ся изно́снѣтъ*.

Изно́снѣтъ, ешь,—**бѣлѣтъ**, гл. д. свр. Да **обажж** **мнозина**, **всѣкѣ-ты**.

Изно́снѣтъ (да **изно́снѣтъ**), гл. д. **Обиввамь** **много**, **всѣкѣ ты**; **перѣку́тъвать**.

Изно́снѣтъ, ешь,—**вилъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**; **перѣку́тътъ**.—**вѣтъ**, прич. стр. **перѣку́тъный**.

Изно́снѣтъ, ешь,—**врѣзалъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**.—**врѣзанѣтый**, прич. стр.

Изно́снѣтъ и **изно́снѣтъ** (да **изно́снѣтъ**), гл. д. **Обвръжжамь** **много**, **всѣкѣ-ты**.—**мѣся**, гл. стр. **Бывамь** **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, ишь,—**милъ**, гл. свр. д. Да **обезумж** **мнозина**, **всѣкѣ-ты**.

Изно́снѣтъ (да **ся**), ишь,—**мѣлся**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ (да **ся** **изно́снѣтъ**), гл. *взвѣр*. 1) **Обезумѣвамь** **сѣвѣмь**, **много**. 2) **Въ** **мн. ч.** **Обезумѣвамь** **мнозина**, **всѣкѣ**.

Изно́снѣтъ, ешь,—**брѣхъ**,—**брѣлъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**.—**брѣнѣтый**, прич. стр.

Изно́снѣтъ (да **изно́снѣтъ**), гл. д. **Обиввамь** **много**, **всѣкѣ-ты**, **изно́снѣтъ**; **перѣку́тъвать**.

Изно́снѣтъ, ешь,—**вилъ**, гл. свр. отъ **изно́снѣтъ**. Да **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, ешь,—**дѣхъ**,—**бишѣлъ**,—**шлѣ**, гл. д. свр. Да **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ, с. ср. Кога **иѣчто** **стане**, **родися** **или** **го** **има** **много**, **благодѣтъ**, **болжукъ**; **изно́снѣтъ**.

Изно́снѣтъ,—**ленъ** и —**ленъ**, **лна**, **лно**, пр. **Что** **е** **станжжѣ**, **что** **ся** **е** **родилъ**, **или** **что** **го** **има** **много**, **благодѣнѣтый**,

- плодородный, плодovitый, берекетный; **изобильный, благодатный.** — **люо, нар.** Съ изобилне, на много, болъ; **изобильно, избыточно.**
- Изобіраць** (да **изобёрж**), *г. д.* Обираць много, всичкы-ты. *Изобра круши-ты. Тжж годинж хайдути изобраз дъ да си е пльтникъ.* — **мся, 1) г. д. възвр. въ мн. ч.** Изотивамы си, разотивамыся. *Селяне-ти ся изобраз отъ пазаря.* 2) *г. д. стр.* Бывамь изобранъ.
- Изобіраче,** *с. ср.* отъ **изобіраць.**
- Изобиходж, ишь, — дихъ, — бишьль, шлѣ, шлѣ, г. д. свр.** отъ **изобиходжамь.** Да **изобидж.**
- Изобиходжамь** (да **обиходж**), *г. д.* Обиходжамь много, всичко, изобыкаламь.
- Изобийж, ешь, — билъ, г. д. свр.** Да обийж много, всичкы-ты.
- Изобковѣ, ешь, — вѣль, г. д. свр.** Да обковж много, всичкы-ты.
- Изоблажжѣ, ишь, — жиль. г. д. свр.** Да облажжж мнозинж, всичкы-ты. Да **ся изоблажжѣ, г. д. възвр. въ мн. ч.** Да **ся облажжмь** мнозина, всичкы.
- Изоблѣчамь** (да **изоблѣжж**), *г. д.* Изоблѣчамь.
- Изоблѣжж, ешь, — лизахъ, — лизаль, г. д. свр.** отъ **изоблѣжжамь.** Да **изолижж.**
- Изоблѣжжамь** и **изоблѣжжамь** (да **изоблѣжжж**), *г. д.* Облѣжжамь много, всичкы-ты, **изоблѣжжамь.**
- Изобличѣж, ишь, — чиль, г. д. свр.** отъ **изобличѣжамь; изобличить, обличить. — чѣный, прич. стр.** изобличѣнный, обличѣнный.
- Изобличѣжамь** (да **изобличж**), *г. д.* *Изобличѣжамь нѣкого:* изкарвамь прѣдъ очиты му нажавъ негово нѣчто педобро; **изобличать, обличать. — мся, г. д. стр.** Бывамь изобличенъ.
- Изобличѣжане, с. ср.** отъ **изобличѣжамь; изобличѣне.**
- Изоблѣчань** и **изоблѣчань** (да **изоблѣжж**), *г. д.* Облѣчань, обличань много, всичкы-ты.
- Изоблѣскамь, г. д. свр.** Да облѣскамь много, всичкы-ты.
- Изоблѣгамь** (да **изоблѣгж**), *г. д.* Облѣгамь много, всичкы-ты — **мся, г. д. възвр. въ мн. ч.** Облѣгамься мнозина, всичкы.
- Изоблѣгж, ешь, — ижль, г. д. свр.** отъ **изоблѣгамь.**
- Изоблѣжж, чѣшь, — лѣкохъ, — лѣль, г. д. свр.** отъ **изоблѣчань** и **изоблѣчань. — лѣчѣный, прич. стр.**
- Изоблѣнж, ишь, — иль, г. д. свр.** Да облѣнж много, всичкы-ты. — **нѣный, прич. стр.**
- Изоблювамь, г. д. свр.** Да облювамь много, всичкы-ты.
- Изоблювамь** (да **изоблж**), *г. д.* 1) Направямь нѣчто да стане обло, ваччисто; **округлять.** 2) Направямь нѣчто, **измайсторивамь. — мся, г. д. стр.** Бывамь **изоблещь.**
- Изоблюванне, с. ср.** отъ **изоблювамь.**
- Изоблж, ишь, — лиль, г. д. свр.** отъ **изоблювамь; округлять. — лѣный, прич. стр.**
- Изображенне, с. ср.** Нѣчто изображено, **изписано** на **книгж, на платно** и проч. **щампа; изображенне, картина.**
- Изобразжѣ, ишь, — виль, г. д. свр.** отъ **изобразжамь; изобразить. — зѣный, прич. стр.** **изобразжѣнный.**
- Изобразжамь** (да **изобразжж**), *г. д.* Написвамь, **изписвамь** нѣчто на **книгж, на платно** или на **друго нѣчто, както** то **ся видат, катю живо; изображать, рисовать. — мся, г. д. стр.** Бывамь **изобразенъ; изображаться, рисоваться.**
- Изобразжане, с. ср.** отъ **изобразжамь; изображенне.**
- Изобрѣный, прич. в. изобёрж.**
- Изобрѣчвамь** и **изобрѣчнамь** (да **изобрѣчж**), *г. д.* Обрѣчвамь мнозинж, всичкы-ты, **изобрѣсвамь. — мся, г. д. стр.** въ **мн. ч.** Обрѣчвамься мнозина, всичкы, **изобрѣсвамься.**
- Изобрѣчж, ишь, — чиль, г. д. свр.** отъ **изобрѣчвамь** и **изобрѣчнамь.** Да **изобрѣсж — чѣный, прич. стр.** Изобрѣснатый.
- Изобрѣлж, ишь, — лиль, г. д. свр.** Да **обрулж** много, всичко.
- Изобрѣшвамь** и **изобрѣшювамь** (да **изобрѣшж**), *г. д.* Обрѣшвамь много, всичко, **изобрѣшвамь. — мся, г. д. стр.** Бывамь **изобрѣшенъ, изобрѣшамь.**
- Изобрѣшж, ешь, — брѣсахъ, — брѣсаль, г. д. свр.** отъ **изобрѣшвамь.** Да **изобрѣшжж, — шѣный и — брѣсаный, прич. стр.** Изобрѣшеный, **изобрѣсаный.**
- Изобрѣшвамь** и **изобрѣшювамь** (да **изобрѣшж**), *г. д.* Обрѣшвамь много, всичко, **избрѣшвамь. — мся, г. д. стр.** Бывамь **изобрѣсанъ, изобрѣшамь.**
- Изобрѣшж, ешь, — брѣсахъ, — брѣсаль, г. д. свр.** отъ **изобрѣшвамь.** Да **изобрѣшжж, — шѣный и — брѣсаный, прич. стр.** Изобрѣшеный, **изобрѣсаный.**
- Изобрѣнж, ешь, — ижль, г. д. свр.** отъ **изобрѣчнамь** и **изобрѣчнамь. — ижтый, прич. стр.**
- Изобрѣсвамь** и **изобрѣсуювамь** (да **изобрѣсж**), *г. д.* Обрѣсвамь мнозинж, всичкы-ты, **изобрѣчвамь; перебривать. — мся, г. д. стр.** въ **мн. ч.** Обрѣсвамься мно-

- зна, вспкгы, изобричвамъся; перебриваться.
- Изобрѣнж**, ешь,—налъ, *гл. свр.* отъ изобрѣсвамь. Да изобрпчж; перебрить.—*патый, прич. стр.* Изобриченый.
- Изобрѣщамь** и **изобрѣтамь** (да изобрѣнж), *гл. д.* Обръщамь, обрътамь пѣчто на другъ-тж странж.—*мса, 1) гл. стр.* Бывамь изобрѣнжть. 2) *гл. взвр.* Изврѣщамься, обръщамься, изврѣщамься; обораиваться.
- Святый Петръ въ рай походи,
По него е стара майка
Святъ ся Петръ изобрѣща:
Назадъ, назадъ. старо мале,
Ты не можешь въ рай да идешь. *Пѣс.*
- Изобрѣщане** и **изобрѣтане**, *с. ср.* отъ изобрѣщамь и изобрѣщамься и изобрѣтамь и изобрѣтамься.
- Изобрѣжж**, ешь,—рѣзалъ, *гл. свр.* отъ изобрѣзвамь.—*рѣзаный, прич. стр.*
- Изобрѣзvamь** и **изобрѣзувamь** (да изобрѣжж), *гл. д.* Обрѣзvamь много, вспкгы-ты.—*мса, гл. стр.* Бывамь изобрѣзанъ.
- Изобувamь** (да изобуж), *гл. д.* Обувamь много, мнозинж, вспкгы-ты.—*мса, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Обувамъся мнозина, вспкгы. 2) *гл. стр.* Бывамь изобуть.
- Изобуж**, ешь,—буль, *гл. свр.* отъ изобувamь.—*бутьый, прич. стр.*
- Изобшивамь** (да изобшиж), *гл. д.* Обшивамь много, вспкгы-ты.
- Изобшиж**, ешь,—шилъ, *гл. свр.* отъ изобшивамь.—*шилый, прич. стр.*
- Изобще**, *нар. 1)* Отъ обще, вспкко заедно; сообща. *Харчимъ изобще.* 2) Обще, обькковено; вообще. *Изобще казано.*
- Изобькаланамь** и **изобьколанамь** (да изобьколѣж), *гл. д. 1)* Изхождамь много мѣста; перебивать во многихъ мѣстахъ. *Изобьколимъ вспккый свѣтъ.* 2) Забыкаламь, заграждамь пѣчто изоколо. 3) *гл. ср.* Забыкаламь около, та не отивамь направо, извивамь, завивамь. *Пжть-тъ изобькала прѣзъ горж-тж.*—*мса, гл. стр.* Бывамь изобьколенъ.
- Изобькалане** и **изобьколане**, *с. ср.* отъ изобькаланамь и изобьколанамь.
- Изобьколѣж**, ишь,—лилъ, *гл. свр.* отъ изобькаланамь и изобьколанамь; исколесить.—*лѣцый, прич. стр.* Изьколеный, обьколеный, пзходеный.
- Изобѣлvamь** и **изобѣлюvamь** (да изобѣлж), *гл. д.* Обѣлvamь много, вспкгы-ты.—*мса, гл. стр.* Бывамь изобѣленъ.
- Изобѣлж**, ишь,—лилъ, *гл. свр.* отъ изобѣлvamь.—*лѣцый, прич. стр.*
- Изобѣсвамь** и **изобѣсувamь** (да изобѣсж), *гл. д.* Обѣсвамь много, мнозинж, вспкгы-ты; перевѣшивать.—*мса, гл. взвр.* и *стр.* въ *мн. ч.* Обѣсвамъся мнозина, вспкгы.
- Изобѣсж**, ишь,—силъ, *гл. свр.* отъ изобѣсвамь; перевѣсить.—*сеный, прич. стр.*
- Изовлѣгvamь** и **изовлѣгнуvamь** (да изовлѣгж), *гл. ср.* Овлѣгvamь пѣль, съвѣсьмь, овлѣгvamь много, вспкгы.
- Изовлѣгж**, ешь,—налъ, *гл. свр.* отъ изовлѣгvamь.
- Изоврѣшж**, ешь,—врѣхохъ,—врѣхлъ, *гл. свр.* отъ изоврѣшивамь; поизмолотить.—*шѣный, прич. стр.*
- Изоврѣшивamь** (да изоврѣшж), *гл. д.* Оврѣшивамь много, вспкко-то.—*мса, гл. стр.* Бывамь изоврѣшенъ.
- Изоглавивж**, ишь,—вилъ, *гл. свр.* отъ изоглавивamь. Да изюздж, да изнуздж.—*веный, прич. стр.* Изюденый, изнузденый.
- Изоглавивamь** (да изоглавивж), *гл. д.* Свалvamь, изваждамь юздж-тж на конь, изюздовamь, изнуздовamь.—*мса, 1) гл. взвр.* За конь: свалvamь сп, изваждамь сп юздж-тж, изюздовамься, изнуздовамься. 2) *гл. стр.* Бывамь изоглавенъ.
- Изоглавиване**, *с. ср.* отъ изоглавивamь и изоглавивамься.
- Изогладивvamь** (да изогладивж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Огладивvamь мнозина, вспнца.
- Изогладивж**, ешь,—нѣлъ, *гл. свр.* отъ изогладивvamь.
- Изоглождж**, ешь,—ждалъ, *гл. д.* Да оглождж много, вспкгы-ты.
- Изоглушивamь** (да изоглушивж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Оглушивамь мнозина, вспнца.
- Изоглушивж**, ешь,—шилъ, *гл. свр.* отъ изоглушивamь; переглохнуть.
- Изоглядамь**, *гл. свр.* отъ изогляждамь.—*даный, прич. стр.*
- Изогляждамь** (да изоглядамь), *гл. д.* Огляждамь много, мнозинж, вспкгы-ты.—*мса, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Огляждамъся мнозина, вспнца. 2) *гл. стр.* Бывамь изогляданъ.
- Изоголѣvamь** (да изоголѣж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Оголѣvamь мнозина, вспнца, вспкгы.
- Изоголѣж**, ешь,—лѣлъ, *гл. свр.* отъ изоголѣvamь.
- Изоголж**, ишь,—лилъ, *гл. свр.* д. Да оголж много, мнозинж, вспкгы-ты.—*лѣный, прич. стр.*
- Изогрѣбж**, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ изогрѣбамь.
- Изогрѣбамь** (да изогрѣбж), *гл. д.* Ограбvamь много, вспкко.
- Изографісвамь** и **изографісувamь** (да изографісж), *гл. д.* Зографісвамь, пишж,

- изобрававамъ иконы или друго нѣчто. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изографисанъ.
- Изографієваше и изографієсуваніе**, *с. ср.* отъ изографієвашъ.
- Изографинж**, *ешь*, — *фисахъ*, *гл. свр.* отъ изографієвашъ. — *фисангій*, *прич. стр.*
- Изографскый**, *ска*, *еко*, *пр.* Что е на изографъ, отъ изографъ.
- *Изографъ**, *с. м.* *Гр.* Зографъ, който нише, изображава иконы, иконописецъ, живописецъ; **изографъ**, **живописецъ**, **иконникъ**.
- Изогребж** *ешь*, — *гребохъ* — *гребль*, *гл. свр.* отъ изогрѣивамъ. — *бѣнгій*, *прич. стр.*
- Изогрѣивамъ** (да изогрѣж), *гл. д.* Огрѣивамъ много, всичко.
- Изогрызж**, *ешь*, — *грызохъ*, — *грызль*, *гл. д. свр.* Да огрызж много, всичко.
- Изодѣрж**, *ешь*, — *дрѣхъ*, — *дрѣль*, *гл. свр.* отъ изодѣрамъ. — *дрѣнгій*, *прич. стр.*
- Изодѣрамъ** (да изодѣрж), *гл. д.* Одирамъ много, всичкы-ты. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изодранъ.
- Изодонждъ**, *нар.* Изотвждъ.
- Изодрътѣж**, *ешь*, — *тѣль*, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да одрътѣмъ мнозина, всица.
- Изодушивамъ и изодушивамъ** (да изодушивж), *гл. д.* Одушивамъ мнозинж, много, всичкы-ты; изподавамъ; **передѣвливать**. — *мся*, *гл. стр.* въ *мн. ч.* Одушивамъся мнозина, всицкы, изподавамъся; **передѣвливать**ся.
- Изодушивж**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. свр.* отъ изодушивамъ и изодушивамъ. Да изподавж; **передавитъ**. — *шенгій*, *прич. стр.* Изподавентый.
- Изодѣламъ**, *гл. д. свр.* Да одѣламъ много, всичко. — *лангій*, *прич. стр.*
- Изожєивамъ, изожєиювамъ и изожєивамъ** (да изожєивж), *гл. д.* Оженвамъ мнозинж, всица, изженвамъ, изпоженвамъ. — *мся*, *гл. стр.* и *взвр.* въ *мн. ч.* Оженвамъся мнозина, всица, изженвамъся, изпоженвамъся.
- Изожєивж**, *ишь*, — *нилъ*, *гл. свр.* отъ изожєивамъ и изожєивамъ. Да изженж, да изпоженж. — *пентгій*, *прич. стр.* Изженентый, изпоженентый.
- Изоживѣж**, *ешь*, — *ивѣль*, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да оживѣмъ мнозина, всицкы.
- Изождрѣбж** (да ся), *ишь*, — *бился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За кобылы: да ся ождрѣбятъ много, всицкы-ты.
- Изожьднѣж**, *ешь*, — *нѣль*, *гл. ср. свр.* Да изожьднѣж.
- Изожѣивамъ и изожѣивамъ** (да изожѣивж), *гл. д.* Ожѣивамъ много, всичко, изжѣивамъ, изпожѣивамъ; **пережѣиватъ**. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изожѣиватъ, изжѣивамъся, изпожѣивамъся; **пережѣиватъ**ся.
- Изожѣивамъ**, *ешь*, — *налъ*, *гл. свр.* отъ изожѣивамъ. Да изжѣивж, да изпожѣивж; **перезѣиватъ**. — *натгій*, *прич. стр.* Изжѣиватый, изпожѣиватый.
- Изожюлвамъ и изожюлвамъ** (да изожюлж), *гл. д.* Ожюлвамъ много, всичко. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изожюленъ.
- Изожюлж**, *ишь*, — *лиль*, *гл. свр.* отъ изожюлвамъ и изожюлвамъ. — *ленгій*, *прич. стр.*
- Изожьднѣивамъ** (да изожьднѣивж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Ожьднѣивамъ мнозина, всицкы, изожьднѣивамъ.
- Изожьднѣивж**, *ешь*, — *нѣль*, *гл. свр.* отъ изожьднѣивамъ. Да изожьднѣивж.
- Изоздравѣж**, *ешь*, — *вѣль*, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да оздравѣмъ мнозина, всица.
- Изокѣивамъ и изокѣивамъ** (да изокѣивж), *гл. ср.* Оканвамъ съвѣмъ, оканвамъ много, всицкы.
- Изокѣивж**, *ешь*, — *налъ*, *гл. свр.* отъ изокѣивамъ.
- Изокѣистрювамъ** (да изокѣистрж), *гл. д.* Окастрювамъ много, всичко. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изокастренъ.
- Изокѣистрж**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ изокѣистрювамъ. — *ренгій*, *прич. стр.*
- Изокѣивамъ и изокѣивамъ** (да изокѣивж), *гл. д.* Окачвамъ, окачвамъ много, всичко. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изокаченъ.
- Изокѣивж**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. свр.* отъ изокѣивамъ и изокѣивамъ. — *ченгій*, *прич. стр.*
- Изокѣоравѣж**, *ешь*, — *вѣль*, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да окѣоравѣмъ всица, мнозина.
- Изкобж** (да ся), *ишь* — *вился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За козы: да ся окозятъ много, всицкы-ты.
- Изкоколо**, *нар.* Изъ околпы-ты мѣста, отоколо; **вокругъ**.
- Изкокопѣтж** (да ся), *ишь*, — *тился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся окопѣтитъ мнозина, всица.
- Изкокося**, *ишь*, — *силъ*, *гл. свр.* отъ изкокосявамъ. Да изкокосяж; **перекоситъ**. — *сѣнгій*, *прич. стр.* Изкокосентый.
- Изкокосявамъ** (да изкокосяж), *гл. д.* Окосявамъ много, всичко, изкокосявамъ; **перекосиватъ**. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изкокосяж, изкокосявамъся; **перекосиватъ**ся.
- Изкокотяж** (да ся), *ишь*, — *тился*, *гл. об. свр.* За коткы: да ся окотятъ много, всицкы.
- Изокръшивамъ и изокръшивамъ** (да изокръшивж), *гл. д.* Окрывамъ много, всичко, изокръшивамъ. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изокръшенъ, изокръшивамъся.
- Изокръшивж**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. свр.* отъ изокръшивамъ и изокръшивамъ. Да из-

покрышъ.—шеный, прич. стр. Изпокрышеный.

Изокуцѣжъ, ешь,—цѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да окуцѣемъ мнозина, всицкы.

Изокуцѣжъ (да ся), ишь,—члса, гл. об. свр. въ мн. ч. За кучкы: да ся окучатъ много, всицкы-ты.

Изожѣивамъ и **изожѣивувамъ** (да **изожѣивъ**), гл. д. Ожѣивамъ мнозинъ, всицкы-ты, изжѣивамъ.—мса, гл. стр. и *взвр.* въ мн. ч. Ожѣивамъся мнозина, всицка, изжѣивамъся.

Изожѣивъ, ешь,—паль, гл. свр. отъ **изожѣивамъ**. Да **изжѣивъ**; **перекупать**.—паный, прич. стр. Изжѣиваный.

Изожѣсамъ, гл. свр. отъ **изожѣивамъ**.—саный, прич. стр.

Изожѣивамъ и **изожѣивувамъ** (да **изожѣивамъ**), гл. д. Ожѣивамъ много, всицко.—мса, 1) гл. *взвр.* Ожѣивамся съвсѣмъ, цѣль. 2) гл. стр. Бывамъ² **изожѣиванъ**.

Изолижѣжъ, ешь,—ливахъ, гл. свр. отъ **изолижѣивамъ**. Да **изоближѣжъ**.—лизаный, прич. стр. Изоближаный.

Изолижѣивамъ и **изолижѣивувамъ** (да **изолижѣивъ**), гл. д. Олижѣивамъ много, всицко, **изоближѣивамъ**.—мса, гл. стр. Бывамъ **изолижанъ**, **изоближѣиванъ**.

Изолиповамъ, гл. свр. отъ **изолиповамъ**.—паный, прич. стр.

Изолиповамъ и **изолиповувамъ** (да **изолиповамъ**), гл. д. Олиповамъ много, всицко.—мса, гл. стр. Бывамъ **изолипованъ**.

Изоличѣивамъ и **изоличѣивувамъ** (да **изоличѣивъ**), гл. д. Оличѣивамъ, оличѣивамъ много, всицко.—мса, гл. стр. Бывамъ **изоличенъ**.

Изоличѣивъ, ишь,—чиль, гл. свр. отъ **изоличѣивамъ** и **изоличѣивувамъ**.—ченый, прич. стр.

Изомѣивамъ (да **изомѣивъ**), гл. д. Омѣивамъ много, всицко.—мса, 1) гл. *взвр.* въ мн. ч. Омѣивамъся мнозина, всицкы. 2) гл. стр. Бывамъ **изомѣиванъ**.

Изомѣивъ, ешь,—мьль, гл. свр. отъ **изомѣивамъ**.—мѣтый, прич. стр.

Изонождѣивамъ и **изонождѣивувамъ** (да **изонождѣивамъ**), гл. д. Изонождѣивамъ.

Изонождѣивамъ, гл. свр. отъ **изонождѣивамъ**. Да **изонождѣиванъ**.

Изонождѣивамъ, гл. свр. отъ **изонождѣивамъ**. Да **изонождѣиванъ**.—даный, прич. стр. Изонождѣиваный.

Изонождѣивамъ и **изонождѣивувамъ** (да **изонождѣивамъ**), гл. д. Изонождѣивамъ, онождѣивамъ много, всицкы-ты.

Изопѣмѣивъ, ешь,—мѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да оиѣмѣемъ мнозина, всицка

Изопадамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да опадамъ много, всицкы-ты.

Изопасѣивамъ и **изопасѣивувамъ** (да **изопасѣивъ**), гл. д. Опасѣивамъ много, мнозинъ, всицкы-ты.—мса, 1) гл. *взвр.* въ мн. ч. Опасѣивамъся мнозина, всицка. 2) гл. стр. Бывамъ **изопасѣиванъ**.

Изопаченый, нь, на, но, като пр. Разваленый, развратеный, извратеный, изхабеный; испорченый.

Изопажѣжъ, ишь,—чиль, гл. свр. отъ **изопачѣивамъ**.—ченый, прич. стр.; **извращеный**.

Изопажѣивамъ (да **изопачѣивъ**), гл. д. Изкривѣивамъ нѣчто, та да ся види, да ся чини не тѣй както е, а другоначе; **представлятъ** въ превратномъ видѣ. *Изопажилъ работѣжъ, та сега мыслять, че съмъ азъ кривъ.*—мса, 1) гл. *взвр.* Ставамъ опакъ, лнхъ, полишавамся. 2) гл. стр. Бывамъ **изопаченъ**.—*Изопажилъ си душѣжъ-тѣжъ, изкривилъ еи душѣжъ-тѣжъ, казалъ нѣчто криво.*

Изопажѣиване, с. ср. отъ **изопачѣивамъ**.

Изопахѣжъ, ешь,—пасахъ,—пасаль, гл. свр. отъ **изопасѣивамъ**.—пасаный, прич. стр.

Изопѣивамъ и **изопѣивувамъ** (да **изопѣивъ**, **изопѣивувамъ**), гл. д. 1) Съ описане **изваждамъ**, **измѣжѣивамъ**, **изтрѣжѣивамъ**, **изскубамъ**. 2) **Разопѣивамъ**, **разопѣивамъ**, **изтягамъ**, **разтягамъ**; **натягивать**, **натуживать**, **напрягать**.—мса, 1) гл. стр. Бывамъ **изопѣиванъ**, **изопѣиванъ**. 2) гл. *взвр.* Опѣивамся много, добръ. 3) Опѣивамся нѣкому, казвамъ му нѣчто **изведѣжѣжъ**.

Изопѣиване и **изопѣиване**, с. ср. отъ **изопѣивамъ** и **изопѣивувамъ**.

Изопекѣжъ, печешь,—пѣкохъ,—пѣель, гл. свр. отъ **изопѣивамъ**.—печеный, прич. стр.

Изопѣрѣжъ, ешь,—прахъ,—праль, гл. свр. отъ **изопѣивамъ**; **перестирать**.—праный, прич. стр.

Изопѣивамъ (да **изопѣивъ**), гл. д. Опѣивамъ мнозинъ, всицкы-ты; **перепѣивать**.—мса, 1) гл. *взвр.* въ мн. ч. Опѣивамъся мнозина, всицка, **изпапивамъся**; **напивать**. 2) гл. стр. Бывамъ **изопѣиванъ**; **перепѣиванъ**.

Изопѣиванъ (да **изопѣивъ**, **изопѣивувамъ**), гл. д. Изопѣивамъ.

Изопѣиване, с. ср. отъ **изопѣивамъ**. Изопѣиване.

Изопѣивамъ (да **изопѣрѣжъ**), гл. д. Опѣивамъ много, всицкы-ты; **перестирывать**.—мса, 1) гл. *взвр.* въ мн. ч. Опѣивамся мнозина, всицка. 2) Бывамъ **изопранъ**; **перестирываться**.

Изопѣивамъ (да **изопекѣжъ**), гл. д. Опѣивамъ

- много, всичкы-ты. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопеченъ.
- Изопѣжъ**, ешь, — пѣль, *г.л. свр.* отъ изопѣивамъ; перепойть. — **пѣтѣй**, *прич. стр.* Изопѣитѣй.
- Изопѣжъ** (да ся), ишь, — зилея, *г.л. вѣзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся опѣзимъ мнозина, всицца.
- Изопѣскамъ**, *г.л. свр.* отъ изопѣскамъ. Да изпоамъ; пережратъ. — **кантѣй**, *прич. стр.* Изпоадентѣй.
- Изопѣскамъ** и **изопѣскувамъ** (да изопѣскамъ), *г.л. д.* Опѣскамъ много, всичко, изпоадамъ; пережратъ. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопѣсканъ.
- Изопѣшувамъ**, *г.л. уч.* отъ изопѣшъ.
- Изопѣшъ**, ешь, — ижлъ, п — пѣхъ, — пѣль, *г.л. свр.* отъ изопѣивамъ и изопѣивамъ. — **пѣжтѣй** я — опѣтѣй, *прич. стр.*; латѣнутѣй. *Изопѣжто*; въ латѣжбу.
- Изопѣзнажъ**, ешь, — пѣль, *г.л. д. свр.* Да опознажъ много, всичкы-ты.
- Изопѣонжъ**, ишь, — пѣль, *г.л. д. свр.* Да опонжъ мнозинж, всицца. Да ся изопѣонжъ, 1) *г.л. вѣзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся опонимъ мнозина, всицца. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изопѣонени.
- Изопѣоѣжъ**, ишь, — поѣль, *г.л. свр.* отъ изопѣоѣивамъ. Да изопѣжъ, да изпѣжъ; перепойть. — **поѣнтѣй**, *прич. стр.* Изопѣитѣй, изпѣитѣй.
- Изопѣоѣивамъ** (да изопѣоѣжъ), *г.л. д.* Опѣоѣивамъ мнозинж, всичкы-ты, изопѣивамъ, изпѣивамъ; перепѣивать. — **мѣя**, 1) *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Опѣоѣивамъ мнозина, всицца, изопѣивамъ, изпѣивамъ; перепѣивать. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изопѣоѣенъ.
- Изопѣравѣивамъ** (да изоправѣивжъ), *г.л. д.* Оправѣивамъ мнозинж, всицца. — **мѣя**, 1) *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Оправѣивамъ мнозина, всицца. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изоправѣиванъ.
- Изоправѣивжъ**, ешь, — дѣль, *г.л. свр.* отъ изоправѣивамъ. — **дѣнтѣй**, *прич. стр.*
- Изоправѣивжъ**, ишь, — виль, *г.л. свр.* отъ изоправѣивамъ. — **вѣнтѣй**, *прич. стр.*
- Изоправѣивамъ** (да изоправѣивжъ), *г.л. д.* Оправѣивамъ много, мнозинж, всичкы-ты. — **мѣя**, 1) *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Оправѣивамъ мнозина, всицца. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изоправѣивенъ.
- Изопраздвямъ** и **изопраздвювамъ** (да изопраздвжъ), *г.л. д.* Опрздвямъ много, всичкы-ты. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопраздвненъ.
- Изопраздвжъ**, ишь, — пѣль, *г.л. свр.* отъ изопраздвямъ. — **пѣнтѣй**, *прич. стр.*
- Изопраскамъ**, *г.л. свр.* отъ изопраскамъ. Да изпоамъ, да изплюскамъ; пережратъ. — **скантѣй**, *прич. стр.* Изпоадентѣй, изоплюскантѣй.
- Изопраскамъ** и **изопраскувамъ** (да изопраскамъ), *г.л. д.* Опраскамъ много, всичко, изпоадамъ, изоплюскамъ; пережратъ. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопрасканъ.
- Изопрасжъ** (да ся), ишь, — силея, *г.л. об. свр.* въ *мн. ч.* За свинжъ: да ся опрасать много, всичкы-ты.
- Изопростжъ**, ишь, — тѣль, *г.л. свр.* отъ изопроцѣивамъ. — **стѣнтѣй**, *прич. стр.*
- Изопроцѣивамъ** (да изопростжъ), *г.л. д.* Опроцѣивамъ мнозинж, всицца. — **мѣя**, 1) *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Опроцѣивамъ мнозина, всицца. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изопростенъ.
- Изопрѣжжъ**, ишь, — жиль, *г.л. свр.* отъ изопрѣжжамъ; пережратъ. — **жентѣй**, *прич. стр.*
- Изопрѣжжамъ** (да изопрѣжжъ), *г.л. д.* Опрѣжжамъ много, всичкы-ты; пережратъ. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопрѣженъ.
- Изопрѣлжъ**, ишь, — лѣль, *г.л. свр.* отъ изопрѣлжамъ. — **лентѣй**, *прич. стр.*
- Изопрѣлжамъ** (да изопрѣлжъ), *г.л. д.* Опрѣлжамъ много, всичкы-ты. — **мѣя**, 1) *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Опрѣлжамъ мнозина, всицца. 2) *г.л. стр.* Бывамъ изопрѣленъ.
- Изопрѣтвямъ** и **изопрѣтвювамъ** (да ся изопрѣтжъ), *г.л. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Опрѣтвямъ, опрѣтвювамъ мнозина, всицца.
- Изопрѣтжъ** (да ся), ешь, — нжлея, *г.л. свр.* отъ изопрѣтвямъ.
- Изопулжъ** (да ся), ишь, — лилея, *г.л. вѣзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся опулжмъ мнозина, всицца.
- Изопустѣивамъ** (да изопустѣивжъ), *г.л. ср.* въ *мн. ч.* Опустѣивамъ много, всичкы.
- Изопустѣивжъ**, ешь, — тѣль, *г.л. свр.* отъ изопустѣивамъ.
- Изопѣхамъ**, *г.л. свр.* отъ изопѣхвамъ. — **хантѣй**, *прич. стр.*
- Изопѣхвамъ** и **изопѣхувамъ** (да изопѣхамъ), *г.л. д.* Опѣхвамъ много, всичкы-ты. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопѣханъ.
- Изопѣшвамъ** и **изопѣшнувамъ** (да изопѣшжъ), *г.л. д.* Опѣшвамъ много, мнозинж, всичкы-ты. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопѣшжнъ.
- Изопѣшжъ**, ешь, — ижлъ, *г.л. свр.* отъ изопѣшвамъ и изопѣшнувамъ. — **пѣжтѣй**, *прич. стр.*
- Изопѣшжъ**, ишь, — шиль, *г.л. свр.* отъ изопѣшжамъ. — **шентѣй**, *прич. стр.*
- Изопѣшжамъ** (да изопѣшжъ), *г.л. д.* Опѣшжамъ много, всичкы-ты. — **мѣя**, *г.л. стр.* Бывамъ изопѣшенъ.
- Изопѣкамъ**, *г.л. д. свр.* Да опѣкамъ много, за всичко.

Изопытамъ, гл. свр. отъ изопытвямъ; перепробовать. — **таный**, прич. стр.

Изопытвямъ и **изопытувамъ** (да изопытамъ), гл. д. Опытвамъ много, мнозинж, всицкы-ты; перепробовать. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изопытанъ.

Изопывамъ и **изопынувамъ** (да изопыж), гл. д. Опывамъ, опынувамъ много, всицкы-ты. — **мся**, 1) гл. взвр. Опывамся много, добръ, колото трѣбва. 2) гл. стр. Бывамъ изопынатъ.

Изопыж, ешь, — **наль**, гл. свр. отъ изопывамъ. — **натый**, прич. стр.

Изопывамъ (да изопыж), гл. д. Опывамъ мнозинж, всицкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изопыжанъ.

Изопыж, ешь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изопывамъ. — **пѣланый**, прич. стр.

Изоравамъ (да изорж), гл. д. 1) Разкопывамъ, разравивамъ земж съ рало за да посеж нѣчто, разоравамъ; **выпахивать**, **вспахивать**. 2) Разоравамъ всицко, много, съвсѣмъ; **перепыхивать**. 3) Като орж намирамъ нѣчто въ земж-тж; **выпахивать**. *Изора одно грня съ имане*. 4) Съ орашь изработвамъ, спечалвамъ, изкарвамъ; **выпахивать**. *Изорава по десеть гроша на день*. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоранъ; **выпахиваться**, **перепыхиваться**, **вспахиваться**. — *Да си изоре главж-тж!* Клятва.

Изораване, с. ср. отъ изоравамъ.

Изорадинж, ешь, — **дисаль**, гл. ср. свр. въ *мн. ч.* Да орадишемъ мнозина, всицкы.

Изоревж, ешь, — **валъ**, гл. д. свр. Да оревж много, мнозинж, всицкы-ты.

Изоривамъ и **изоринувамъ** (да взоринж), гл. д. Оринивамъ много, всицко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоринатъ.

Изоринж, ешь, — **наль**, гл. свр. отъ изоривамъ. — **натый**, прич. стр.

Изорѣжж, ешь, — **рѣзаль**, гл. свр. отъ изорѣзvamъ. — **рѣзаный**, прич. стр.

Изорѣзvamъ и **изорѣзуvamъ** (да изорѣжж), гл. д. Орѣзvamъ много, всицко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изорѣзанъ.

Изорж, ешь, — **раль**, гл. свр. отъ изоривамъ; **вспахать**, **вспахивать**, **вспахивать**, **вспахивать**, **перепорать**, **выорать**. — **раный** и **рѣтый**, прич. стр. **вспаханный**, **вспаханный**, **вспаханный**, **вспаханный**, **перепоранный**, **выоранный**.

Изосакатж, ишь, — **тѣль**, гл. свр. отъ изосакативамъ. — **тѣный**, прич. стр.

Изосакативамъ (да изосакатж), гл. д. Осакативамъ много, мнозинж, всицкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изосакатенъ.

Изосвободж, ишь, — **дѣль**, гл. д. свр. Да освободж мнозинж, всицкы-ты. Да ся из-

освободимъ, гл. взвр. свр. въ *мн. ч.* Да ся освободимъ мнозина, всицка.

Изосвятж, ишь, — **тѣль**, гл. д. свр. Да освятж много, всицко.

Изоспромашиагж, ешь, — **шѣль**, гл. ср. свр. въ *мн. ч.* Да оспромашаемъ мнозина, всицка.

Изосиротѣж, ешь, — **тѣль**, гл. ср. свр. въ *мн. ч.* Да осиротѣемъ мнозина, всицка.

Изоскврѣнж, ишь, — **нѣль**, гл. д. свр. Да оскврѣнж много, всицкы-ты.

Изоскрѣбж, ишь, — **бѣль**, гл. свр. отъ изоскрѣбивамъ. — **бѣный**, прич. стр.

Изоскрѣбивамъ (да изоскрѣбж), гл. д. Оскрѣбивамъ много, мнозинж, всицж. — **мся**, гл. взвр. и стр. въ *мн. ч.* Оскрѣбивамъся мнозина, всицка, бывамъ изоскрѣбенъ.

Изоскубамъ, гл. свр. отъ изоскубvamъ. — **баный**, прич. стр.

Изоскубvamъ и **изоскубуvamъ** (да изоскубамъ), гл. д. Оскубvamъ много, всицкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоскубанъ.

Изоскжнцувамъ и **изоскжпвамъ** (да изоскжпж), гл. ср. въ *мн. ч.* Оскжпвамъ, оскжпцувамъ много, всицкы.

Изоскжпж, ешь, — **нжль**, гл. свр. отъ изоскжпнцувамъ и изоскжпвамъ.

Изослабvamъ и **изослабцувамъ** (да изослабж), гл. ср. въ *мн. ч.* 1) Ослабвамъ много, мнозина, всицкы. 2) Ослабвамъ много, съвсѣмъ.

Изослабѣvamъ (да изослабѣж) гл. ср. 1) Въ *мн. ч.* Ослабѣвамъ мнозина, всицка, изослабвамъ. 2) Ослабѣвамъ много, съвсѣмъ.

Изослабѣж, ешь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изослабѣvamъ. Да изослабж.

Изослабих, ешь, — **нжль**, гл. свр. отъ изослабvamъ. Да изослабжж.

Изослабѣvamъ (да изослабѣж), гл. ср. въ *мн. ч.* Ослабѣвамъ мнозина, всицкы, изослабвамъ, изослабѣвамъ.

Изослабѣж, ешь, — **бѣль**, гл. свр. отъ изослабѣvamъ. Да изослабж, да изослабѣжж.

Изослабж, ишь, — **билъ**, гл. д. свр. Да ослабж много, всицко.

Изосланж, ишь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изосланиамъ. Да изосланж. — **пѣный**, прич. стр. Изосланеный.

Изосланиамъ (да изосланиж), гл. д. Осланиамъ, посланиамъ много, всицко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изосланенъ.

Изослѣпивамъ (да изослѣпжж), гл. ср. въ *мн. ч.* Ослѣпивамъ мнозина, всицка.

Изослѣпжж, ешь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изослѣпивамъ.

Изослѣпж, ишь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изослѣпивамъ. — **пѣный**, прич. стр.

Изослѣпивамъ (да изослѣпжж), гл. д. Ослѣ-

- ищамъ много, мнозина, вси чкы-ты.—*мся*, гл. *стр.* Бывамъ изосѣщень.
- Изосмуквамъ** и **изосмучамъ** (да **изосмучж**), гл. *д.* Осмуквамъ много, вси чкы-ты.—*мся*, гл. *стр.* Бывамъ изосмукань.
- Изосмучж**, *ешь*, — *смукаль*, гл. *свр.* отъ изосмуквамъ и изосмучамъ.—*смукантій*, *прич. стр.*
- Изосмѣж**, *ешь*, — *мѣль*, гл. *д.* *свр.* Да осмѣж много, мнозина, вси чкы-ты.
- Изосерѣбамъ**, гл. *свр.* отъ изосерѣбвамъ.—*бангій*, *прич. стр.*
- Изосерѣбамъ** и **изосерѣбувамъ** (да **изосерѣбамъ**), гл. *д.* Осерѣбамъ много, всичко-то.—*мся*, гл. *стр.* Бывамъ изосерѣбанъ.
- Изоставамъ** (да **изостанж**), гл. *ср.* Изоставамъ: 1) Оставамъ надирѣ; *отставать*. *Който много брѣза, назадъ изостаа.* 2) Оставамъ, оставамъ да ся врѣшж по-позосѣ. *Много стока ми изостанж, не можаш да ж разпродамъ.*
- Изоставамше**, *с. ср.* отъ изоставамъ. Изоставамше.
- Изостаѣж**, *ишь*, — *вилъ*, гл. *свр.* отъ изоставамъ.—*венгій*, *прич. стр.* 1) Напускажтій; *покинутій*. 2) Пропускажтій, *выпущенный*.
- Изостаѣнамъ** (да **изостаѣж**), гл. *д.* 1) Оставамъ много, вси чкы-ты. 2) Оставамъ нѣчто, *напускамъ; покидать*. 3) Пропускамъ, *изврягамъ; выпускайтъ*. — *мся*, 1) гл. *взвр.* Оставамся, не ся противж нѣкому да ми направи нѣчто. 2) Не врѣшж нѣчто, което по-напрѣдъ чьсто съмь врѣшилъ, *отучвамся; отставать*. *Изоставихся отъ тотюна*, не го пушж виче. 3) Не глядамъ себе-си, не радж за себе-си, не щж да знаж за себе-си. *Изоставилъ е та годи нечистъ, изодръпанъ*. 4) гл. *стр.* Бывамъ изоставень.
- Изостаѣнамше**, *с. ср.* отъ изостаѣнамъ и изостаѣнамъ.
- Изостанж**, *ешь*, — *нжль*, гл. *свр.* отъ изоставамъ и изостаѣнамъ; *отетать*.
- Изостарѣвамъ** (да **изостарѣж**), гл. *ср.* 1) Остарѣвамъ много, *съвсѣмь*. 2) Въ *мл. ч.* Остарѣвамъ много, мнозина, вси чкы-ты.
- Изостарѣж**, *ешь*, — *рѣль*, гл. *свр.* отъ изостарѣвамъ.
- Изостаѣнамъ** (да **изостаѣж**), гл. *ср.* Изоставамъ
- Изостаѣнамше**, *с. ср.* отъ изостаѣнамъ. Изостаѣнамше.
- Изостригж** и **изострижж**, *ешь*, — *стригохъ*, — *стригль*, гл. *д.* *свр.* Да остригж, да острижж много, вси чкы-ты; *перестричь*. — *стриженый*, *прич. стр.*
- Изострѣжж**, *ешь*, — *стрѣгохъ*, — *стрѣгль*, гл. *д.* *свр.* Да острѣжж много, всичко-то, всичко.—*стрѣгантый*, *прич. стр.*
- Изострювамъ** (да **изостриж**), гл. *д.* Изострювамъ: 1) Съ точене *направлямъ съчпово тько, остро да рѣже, наострювамъ, източвамъ, наточвамъ; вывѣстривать, навѣстривать, изощрять*. 2) Издѣламъ нѣчто на краа да стане остро, тько, *остриж, шилъ, изшилвамъ; заострять, обвѣстривать*. 3) За ума, за *память-тж*, *правж гы да станжт по-сврѣшени, да придобьжтъ остриж; изощрять*. *Четене-то изострюва разума*. — *мся*, 1) гл. *взвр.* Добывамъ по-голѣмж остриж на ума, *ставамъ по-опытенъ, по-изваденъ; острѣйтъ, изощряться*. *Изострювамся на нѣчто*, *ставамъ опытенъ, майсторъ да го врѣшж; вывѣстриваться, навѣвѣтъ руку*. 2) гл. *стр.* Бывамъ изостренъ: а) Наострювамся, *наточвамся, източвамся; вывѣстриваться, навѣстриваться, изостряться*. б) Изшилвамся, *изшилчвамся, направлямся шилеть, остерь на краа; обвѣстриваться*.
- Изострювамше**, *с. ср.* отъ изострювамъ и изострювамъ. Изострювамше; *ывѣстриваніе, навѣстриваніе, изощрѣніе*.
- Изостриж**, *ишь*, — *рилъ*, гл. *свр.* отъ изострювамъ и изостриамъ; *ывѣостривать, навѣостривать, заостривать, изостривать, обвѣостривать*. — *ренгій*, *прич. стр.* 1) Наостреный, *наточеный, източеный; ывѣостреный, изощреный*. 2) Изшилченый, *изшилченый, шилчестый; обвѣостреный*. 3) За ума, за *память-тж*: *изостреный, изваденый, обработеный; изощреный*.
- Изостриамъ** (да **изостриж**), гл. *д.* Изострювамъ.
- Изостриане**, *с. ср.* отъ изостриамъ. Изострювамше.
- Изосушж**, *ишь*, — *шилъ*, гл. *свр.* отъ изосушѣвамъ; *пересушйтъ*. — *шѣпгій*, *прич. стр.*
- Изосушѣвамъ** (да **изосушж**), гл. *д.* Осушѣвамъ много, вси чкы-ты; *пересушивать*. — *мся*, гл. *стр.* Бывамъ изосушенъ; *пересушиваться*.
- Изосѣвж**, *ешь*, — *нжль*, гл. *ср.* *свр.* въ *мл. ч.* Да осѣвемъ мнозина, вси чкы-ты.
- Изосѣдѣвамъ** (да **изосѣдѣж**), гл. *д.* Осѣдѣламъ много, вси чкы-ты.—*мся*, гл. *стр.* Бывамъ изосѣдланъ.
- Изосѣдѣж**, *ешь*, — *лѣль*, гл. *свр.* отъ изосѣдѣвамъ.—*лангій*, *прич. стр.*
- Изосѣтж**, *ишь*, — *тилъ*, гл. *свр.* отъ изосѣщамъ.—*тепгій*, *прич. стр.*
- Изосѣщамъ** (да **изосѣтж**), гл. *д.* Осѣщамъ много, вси чкы-ты.—*мся*, 1) гл. *взвр.* въ *мл. ч.* Осѣщамъ мнозина, вси чкы-ты. 2) гл. *стр.* Бывамъ изосѣщень.

Изосѣдж, ишь,—диль, *гл. свр.* отъ изосѣждамь.—деиый, *прич. стр.*

Изосѣждамь (да изосѣдж), *гл. д.* Осѣждамь мнозинѣ, всицкѣ. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изосѣждень.

Изотѣсловамь (да изотѣслѣж), *гл. д.* Отѣсловамь много, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣслень.

Изотѣслѣж, ишь,—лиль, *гл. свр.* отъ отѣсловамь.—лѣиый, *прич. стр.*

Изотѣбрѣж, ешь,—брѣхъ,—брѣль, *гл. свр.* отъ изотѣбрамь.—брѣиый, *прич. стр.*

Изотѣивамь (да изотѣиѣж), *гл. д.* Отѣивамь много, всицко. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣить.

Изотѣирамь (да изотѣбрѣж), *гл. д.* Отѣирамь много, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣбрань.

Изотѣиѣж, ешь,—биль, *гл. свр.* отъ изотѣивамь.—биый, *прич. стр.*

Изотѣлизо *нар.* Отъ ближе мѣсто, отѣлизо, изблизо.

Изотѣранювамь и **изотѣраннамь** (да изотѣранѣж), *гл. д.* Отѣранювамь много, мнозинѣ, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣбранень.

Изотѣранѣж, ишь,—ниль, *гл. свр.* отъ изотѣранювамь и изотѣраннамь.—неный, *прич. стр.*

Изотѣбиѣж (да ся), ешь,—былся, *гл. вззвр.* *свр.* въ *мн. ч.* Да ся отѣбиемь мнозина, всицца.

Изотварѣж, ишь,—риль, *гл. д. свр.* Да отварѣж много, всицко.—рѣиый, *прич. стр.*

Изотварнамь (да изотварѣж), *гл. д.* Отварнамь много, всицко.—*мѣся, гл. стр.* Бывамь изотворень.

Изотведѣж, ешь,—вѣдохъ,—вѣль, *гл. д. свр.* Да отведѣж много, мнозинѣ, всицкѣ-ты.—дѣиый, *прич. стр.*

Изотѣивамь (да изотѣиѣж), *гл. д.* Отѣивамь много, всицкѣ-ты. — *мѣся, 1) гл. вззвр.* въ *мн. ч.* Отѣивамься мнозина, всицца. 2) *гл. стр.* Бывамь изотѣивать.

Изотѣиѣж, ешь,—виль, *гл. свр.* отъ изотѣивамь.—виый, *прич. стр.*

Изотѣличнамь (да изотѣлѣкѣж), *гл. д.* Отѣличнамь много, мнозинѣ, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣлѣчень.

Изотѣлѣкѣж, влѣчень,—влѣкохъ,—влѣкль, *гл. свр.* отъ изотѣличнамь.—влѣченый, *прич. стр.*

Изотѣждамь (да изотѣдж), *гл. ср.* Изотѣивамь.

Изотѣбрѣж, ишь,—риль, *гл. свр.* отъ изотѣирамь.—рѣиый, *прич. стр.*

Изотѣврѣжж, ешь,—врѣзаль, *гл. свр.* отъ изотѣврѣзамь. Да изотѣврѣжж.—врѣзанный, *прич. стр.*

Изотѣврѣзамь и **изотѣврѣзувамь** (да изотѣврѣжж), *гл. д.* Изотѣврѣзамь.

Изотѣврѣлѣж, ишь,—лиль, *гл. свр.* отъ изотѣврѣламь.—леный, *прич. стр.*

Изотѣврѣламь (да изотѣврѣлѣж), *гл. д.* Отѣврѣламь много, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣврѣлень.

Изотѣврѣтѣж, ишь,—тѣль, *гл. д. свр.* Да отѣврѣтѣж много, всицкѣ-ты. — *тѣиый, прич. стр.*

Изотѣвѣждѣ, *нар.* Отъ вси страны.

Изотѣвѣпка и

Изотѣвѣиѣж, *нар.* Отъ-камь вѣнь, отъ вѣиныхъ-тѣж странѣ; *спаружѣ, извиѣ.* *Всичка-та кожа изотѣвѣиѣж стои.*

Изотѣвѣивамь (да изотѣвѣиѣж), *гл. д.* Отѣвѣивамь много, всицко.—*мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣвѣивань, изотѣвѣить.

Изотѣвѣиѣж, ешь,—вѣиаль и—вѣль, *гл. свр.* отъ изотѣвѣивамь.—вѣиый, — *вѣианный* и—*вѣиый, прич. стр.*

Изотѣвѣдѣ, *нар.* Изотѣвѣждѣ.

Изотѣвѣдѣиый,—дѣиь и — *дѣиь, дѣиь, дѣиь, пр.* Что е пѣзъ ототѣвѣждѣ. *Изотѣвѣдѣиь-та страна.*

Изотѣвѣждѣ, *нар.* Изотѣвѣдѣ, отъ камь отѣвѣждѣ, отъ отѣвѣдѣиныхъ-тѣж странѣ.

Изотѣвѣкѣж, ешь,—вѣиаль, *гл. свр.* отъ изотѣвѣивамь. Да изотѣврѣжж.—*вѣианный, прич. стр.* Изотѣврѣзанный.

Изотѣвѣивнамь и **изотѣвѣивувамь** (да изотѣвѣиѣж), *гл. д.* Изотѣврѣзамь, отѣвѣивамь много, мнозинѣ, всицкѣ-ты. — *мѣся, 1) гл. вззвр.* Отѣвѣивамься съвѣемь. 2) Отѣвѣивамься мнозина, всицца, изотѣврѣзамься. 3) *гл. стр.* Бывамь изотѣвѣивань, изотѣврѣзамься.

Изотѣвѣиване и **изотѣвѣивуване**, *с. ср.* отъ изотѣвѣивамь.

Изотѣглядамь, *гл. свр.* отъ изотѣгляждамь.—даный, *прич. стр.*

Изотѣгляждамь (да изотѣглядамь), *гл. д.* Отѣгляждамь много, мнозинѣ, всицкѣ-ты. — *мѣся, 1) гл. вззвр.* въ *мн. ч.* Отѣгляждамься мнозина, всицкѣ. 2) *гл. стр.* Бывамь изотѣглядань.

Изотѣгонѣж, ишь,—ниль, *гл. д. свр.* Да отгонѣж много, всицкѣ-ты.

Изотѣгорѣж, *нар.* Отъ-камь горѣ, отъ-камь горѣж-тѣж странѣ; *свѣрху.*

Изотѣградѣж, ишь,—дѣихъ, *гл. свр.* отъ изотѣградѣдамь.—дѣиый, *прич. стр.*

Изотѣградѣдамь (да изотѣградѣж), *гл. д.* Отѣградѣдамь много, всицкѣ-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотѣградѣень.

Изотѣгребѣж, ешь,—гребохъ,—гребль, *гл. свр.* отъ изотѣгрібамь.—бѣиый, *прич. стр.*

Изотѣгрібамь (да изотѣгребѣж), *гл. д.* Отѣгрі-

- бамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.*
Бывамь изотребень.
- Изотдлечь**, *нар.* Отъ-камъ делечь, отъ-камъ далечь странж. — *Подкачамь, обык-калкамь изотдалечь, некамь да кажж за пѣчю, на приказамь за други пѣчта прѣди него; говорить окблицу, окблицю.*
- Изотдѣлу** и **изотдѣлѣ**, *нар.* Отъ долж-тж странж; съиснодѣ, снѣзу. *Хвани изотдѣлу.*
- Изотдырѣ** и **изотдырѣж**, *нар.* Отъ-камъ дырѣж-тж странж, изотзадѣ; сзѣди.
- Изотдѣ** и **изотдѣа**, *нар.* Отъ-камъ дѣ, отъ-камъ кое мѣсто, отъ-камъ кож странж. *Изотдѣ ся показажж?*
- Изотекж**, *течьсь*, — *тѣкохь*, — *тѣкль, гл. свр.* отъ **изотичамь**.
- Изотѣлж** (да ся), *ишь*, — *лилєя, гл. об. свр.* въ *ми. ч.* За кравы: да ся отелять много, всицкы-ты.
- Изотзѣди** и **изотзѣдѣ**, *нар.* Отъ-камъ задѣ, отъ-камъ задѣж-тж странж, изотдырѣ; ѡзадѣ, сзѣди. *Удари го изотзадѣ; ударить когѣ сзѣди.*
- Изотивамь** (да **изотидж**), *гл. ср.* въ *ми. ч.* Изотвождамь, отивамь си мнозина, всицца, разотивамься.
- Изотивань**, *с. ср.* отъ **изотивамь**.
- Изотидж**, *ешь*, — *отидохь*, — *отишьль*, — *отишла*, — *отишло, гл. свр.* отъ **изотивамь** и **изотвождамь**.
- Изотимарѣж**, *ишь*, — *риль, гл. д. свр.* Да отимарѣж много, всицкы-ты. — *рѣнѣий, прич. стр.*
- Изотичамь** (да **изотекж**), *гл. ср.* 1) Отичамь съвѣсьмь, цѣль. 2) Въ *ми. ч.* Отичамь много, всицкы.
- Изоткаивамь** и **изоткаивувамь** (да **изоткаивж**), *гл. ср.* въ *ми. ч.* Откаивамь много, всицкы.
- Изоткаивж**, *ешь*, — *наль, гл. свр.* отъ **изоткаивамь**.
- Изоткарямь**, *гл. свр.* отъ **изоткарвамь**. — *рацѣий, прич. стр.*
- Изоткарвамь** и **изоткарувамь** (да **изоткарямь**), *гл. д.* Откарвамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткарань.
- Изоткачж**, *ишь*, — *чиль, гл. свр.* отъ **изоткачамь**. — *ченѣий, прич. стр.*
- Изоткачамь** (да **изоткачж**), *гл. д.* Откачамь много, всицкы. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткаченъ.
- Изоткличж**, *ишь*, — *чиль, гл. свр.* отъ **изоткличамь**. Да **изоткличь**. — *ченѣий, прич. стр.* Изоткличенѣий.
- Изоткличамь** (да **изоткличж**), *гл. д.* Изоткличамь.
- Изоткличж**, *ишь*, — *чиль, гл. свр.* отъ
- изоткличамь**. Да **изоткличь**. — *ченѣий, прич. стр.* Изоткличенѣий.
- Изоткличамь** (да **изоткличж**), *гл. д.* Откличамь много, всицкы, изоткличамь. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткличенъ, изоткличамься.
- Изотковивамь** (да **изотковж**), *гл. д.* Отковавамь много, всицкы. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткованъ.
- Изотковж**, *ешь*, — *валъ, гл. свр.* отъ **изотковивамь**. — *ванѣий, прич. стр.*
- Изотколѣ**, *нар.* Отъ много врѣмя, изотодавна.
- Изоткопавамь** (да **изоткопайж**), *гл. д.* Откопавамь много, всицкы. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткопанъ.
- Изоткопайж**, *ешь*, — *наль, гл. свр.* отъ **изоткопавамь**. — *панѣий, прич. стр.*
- Изоткопчивамь** (да **изоткопчиваж**), *гл. д.* Откопчивамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткопчанъ.
- Изоткопчиваж**, *ешь*, — *чалъ, гл. свр.* отъ **изоткопчивамь**. — *чанѣий, прич. стр.*
- Изоткривамь** (да **изоткривж**), *гл. д.* Откривамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткрытъ.
- Изоткривж**, *ешь*, — *крѣль, гл. свр.* отъ **изоткривамь**. — *крѣтѣий, прич. стр.*
- Изоткривамь** и **изоткривамь** (да **изоткрѣж**), *гл. д.* Открывамь, открывамь много, всицкы. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткрѣтенъ.
- Изоткрѣтж**, *ишь*, — *тиль, гл. свр.* отъ **изоткрѣтамь** и **изоткрѣцамь**. — *тенѣий, прич. стр.*
- Изоткрѣтамь** и **изоткрѣшамь** (да **изоткрѣшж**), *гл. д.* Открывамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткрѣшенъ.
- Изоткрѣшж**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ **изоткрѣшамь** и **изоткрѣшамь**. — *шенѣий, прич. стр.*
- Изоткуивамь** и **изоткуивувамь** (да **изоткуивж**), *гл. д.* Откуивамь, откуивувамь много, всицкы-ты. — *мся, 1) гл. взвр.* въ *ми. ч.* Откуивамься мнозина, всицца. 2) *гл. стр.* Бывамь изоткуивенъ.
- Изоткуивж**, *ишь*, — *пиль, гл. свр.* отъ **изоткуивамь**. — *пенѣий, прич. стр.*
- Изоткчивамь** и **изоткчивувамь** (да **изоткчивж**), *гл. д.* Откчивамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткчиванъ.
- Изоткчивж**, *ешь*, — *наль, гл. свр.* отъ **изоткчивамь**. — *натѣий, прич. стр.*
- Изоткжсамь** и **изоткжснужамь** (да **изоткжснж**), *гл. д.* Откжсамь много, всицкы-ты. — *мся, гл. стр.* Бывамь изоткжснать.

Изоткѣснѣ, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изоткѣсвамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотлѣувамъ и **изотлѣунамъ** (да изотлѣуж), *гл. д.* Отлѣунамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотлѣуенъ.

Изотлѣуж, ишь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотлѣувамъ и изотлѣунамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотлѣпѣж, ишь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотлѣпѣвамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотлѣпѣвамъ (да изотлѣпѣж), *гл. д.* Отлѣпѣвамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотлѣпенъ.

Изотлѣчвамъ и **изотлѣчнамъ** (да изотлѣчж), *гл. д.* Отлѣчнамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отлѣчнамъся много, вспчкы. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотлѣченъ.

Изотлѣчж, ишь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотлѣчвамъ и изотлѣчнамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотма, *нар.* Изведѣжъ, тона-си часъ.

Изотмѣхвамъ и **изотмѣхнувамъ** (да изотмѣхж), *гл. д.* Отмѣхвамъ много вспчкы-ты. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отмѣхвамъся мнозина, всница. 2) Бывамъ изотмѣхжъ.

Изотмѣхж, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотмѣхвамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотмѣнувамъ (да изотмѣнж), 1) *гл. свр.* въ *мл. ч.* Отмѣнувамъ много, мнозина, вспчкы. 2) *гл. д.* Отмѣнувамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотмѣнжъ.

Изотмѣнж, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотмѣнувамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотмѣстж, ишь, —нѣль, *гл. д. свр.* Да отмѣстж на мнозинж, на вспчкы-ты.

Изотмѣствомъ и **изотмѣстнамъ** (да изотмѣстж), *гл. д.* Отмѣствамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отмѣствамъся мнозина, всница. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотмѣстенъ.

Изотмѣстж, ишь, —стиль, *гл. свр.* отъ изотмѣствомъ и изотмѣстнамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотмѣтвамъ и **изотмѣтнувамъ** (да изотмѣтж), *гл. д.* Отмѣтвамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отмѣтвамъся мнозина, всница. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотмѣтжъ.

Изотмѣтж, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотмѣтвамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣсамъ (да изотнѣсж), *гл. д.* Изотнѣсамъ.

Изотнѣмж, ешь, —нѣхъ, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотнѣсамъ. —нѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣсж, ешь, —нѣсохъ, —нѣслъ, *гл. свр.*

отъ изотнѣсамъ, изотнѣсамъ и изотнѣсамъ. —нѣсѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣнамъ (да изотнѣмж), *гл. д.* Отнѣнамъ много, мнозинж, вспчкы-ты. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отнѣнамъся мнозина, всница. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотнѣнъ.

Изотнѣсамъ и **изотнѣстнамъ** (да изотнѣсж), *гл. д.* Изотнѣсамъ, отнѣсамъ много, вспчкы. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотнѣсенъ.

Изотодавна, *нар.* Отъ много врѣмя, отодавна, отколѣ.

Изотонѣждъ, *нар.* Отъ-камъ другъ-тж странж, изотодвѣждъ.

Изототвѣждъ, *нар.* Отъ отвѣднѣж-тж странж, изотонѣждъ.

Изотнѣрамъ (да изотнѣрж), *гл. д.* Изотнѣрвамъ.

Изотнѣсвамъ и **изотнѣсувамъ** (да изотнѣсж), *гл. д.* Отнѣсвамъ много, вспчкы. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отнѣсвамъся мнозина, всница. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотнѣсанъ.

Изотнѣшж, ешь, —нѣсахъ, —нѣсалъ, *гл. свр.* отъ изотнѣсвамъ. —нѣсантый, *прич. стр.*

Изотнѣлѣвамъ (да изотнѣлѣж), *гл. д.* Отнѣлѣвамъ много, вспчкы. —мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отнѣлѣвамъся, отнѣвамъ си мнозина, всница. 2) *гл. стр.* Бывамъ изотнѣлѣнъ.

Изотнѣлѣж, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотнѣлѣвамъ. —нѣлѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣрж, ешь, —нѣрахъ, —нѣралъ, *гл. свр.* отъ изотнѣрамъ. —нѣрантый, *прич. стр.*

Изотнѣлѣвамъ (да изотнѣлѣж), *гл. д.* Отнѣлѣвамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотнѣлѣнъ.

Изотнѣлѣж, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ изотнѣлѣвамъ. —нѣлѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣчатамъ, *гл. свр.* отъ изотнѣчатвамъ. —нѣчатый, *прич. стр.*

Изотнѣчатвамъ и **изотнѣчатнувамъ** (да изотнѣчатамъ), *гл. д.* Отнѣчатвамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотнѣчатанъ.

Изотнѣрамъ (да изотнѣрж), *гл. д.* Отнѣрамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотнѣранъ.

Изотнѣлатж (да ся), ишь, —нѣлѣся, *гл. свр.* отъ изотнѣлатамъ.

Изотнѣлатамъ (да ся изотнѣлатж), *гл. об. свр.* Отнѣлатамъся съвѣсьмъ, на вспчкы-ты.

Изотнѣлетж, ешь, —нѣлѣтохъ, —нѣлѣлъ, *гл. свр.* отъ изотнѣлатамъ. —нѣлѣтый, *прич. стр.*

Изотнѣлатамъ (да изотнѣлетж), *гл. д.* Отнѣлатамъ много, вспчкы-ты. —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изотнѣлетенъ.

- Изотиривамь** (да изотирѣж), *гл. д.* Изотиривамь, отиривамь, отиривамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Изотиривамся, бывамь изотиривень.
- Изотирѣж**, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ изотиривамь и изотиривамь. — *ренѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Отирѣивамы си мнозина, всица.
- Изотирѣивж**, *ешь*, — *нжль, гл. свр.* отъ изотирѣивамь.
- Изотирѣтж**, *ишь*, — *тилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *тенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣтж), *гл. д.* Отирѣивамь мнозинж, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣиди** и **изотирѣидь**, *нар.* Отирѣидь, откамы лице-то, откамы ирѣднж-тж странж; *снѣредй.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивжтж.
- Изотирѣивж**, *ешь*, — *нжль, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *гичтѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь и изотирѣивамь. — *шенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *щенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, утраивамь много, мнозинж, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Отирѣивамься, утраивамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Изотирѣивамь.
- Изотирѣивж** (да ся), *речѣшь*, — *рѣкохся, — рѣкляся, — рѣкляся, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся отречемь мнозина, всица.
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, изотирѣивамь много, всичко. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. Да изотирѣивж. — *венѣй, прич. стр.* Изотирѣивень.
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь и изотирѣивамь. — *венѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *шенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* О-
- троивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивамь**, *гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *канѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивамь), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. взвр.* Отирѣивамься многа, сьвѣсьмь. 2) *гл. стр.* Бывамь изотирѣивань.
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж, отъ трѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. взвр.* Отирѣивамься, отирѣивамься сьвѣсьмь, на всаждѣ. 2) Въ *мн. ч.* Отирѣивамься, отирѣивамься мнозина, всица 3) *гл. стр.* Бывамь изотирѣивжтж, изотирѣивжтж.
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж, отъ рѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, отирѣивамь, отравивамь много, всичко. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивжтж, изотирѣивжтж.
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, отирѣивамь много, всичко. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Отирѣивамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *силъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь и изотирѣивамь. — *сенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь, отирѣивамь много, всичко. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Отирѣивамься, махивамься мнозина, всица. *Навалица-та ся изотирѣивж.* 2) *гл. стр.* Бывамь изотирѣивень. *На пазара всичко ся изотирѣивж вжтрѣ въ два чьса, изкачуица, изразеца.*
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *билъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь и изотирѣивамь. — *бенѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивж**, *ишь*, — *рѣвахъ, — рѣзалъ, гл. свр.* отъ изотирѣивамь. — *рѣзанѣй, прич. стр.*
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивжань.
- Изотирѣивж**, *нар.* Отъ тжж, отъ отсамнж-тж странж; съ этой стороны.
- Изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. д.* Отирѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотирѣивень.
- Изотирѣивамь**, *гл. д. свр.* Да отирѣивамь много, всичкы-ты.
- Изотирѣивамь** и **изотирѣивамь** (да изотирѣивж), *гл. ср.* 1) Отслаивамь много, сьвѣсьмь. 2) Въ *мн. ч.* Отслаивамь мнозина, всица.
- Изотирѣивж**, *ешь*, — *нжль, гл. свр.* отъ изотирѣивамь.

Изотслабѣж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ изотслабіамь. — беный, *прич. стр.*

Изотслабіамь (да изотслабѣж), *гл. д.* Отслабіамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотслабенъ.

Изотерѣща, *нар.* Откамь отерѣщиж-тѣ странж.

Изотѣвамь (да изотѣж), *гл. д.* Отѣвамь много, всичко. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотѣтъ

Изотѣкѣж, съчешь, — сѣкохъ, — сѣкль, *гл. свр.* отъ изотѣчIAMь. — сеченый, *прич. стр.*

Изотѣж, ешь, — сѣль, *гл. свр.* отъ изотѣвамь. — сѣтый и — сѣнный, *прич. стр.*

Изотѣди и **изотѣдѣ**, *нар.* Отъ тѣж странж.

Изоттамь, *нар.* Отъ тамше-то мѣсто.

Изоттатакъ, *нар.* Иждѣ оттатакъ.

Изоттука, *нар.* Отъ това мѣсто.

Изоттыквѣмь (да изоттыкнж), *гл. д.* Оттыквѣмь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изоттыкнжтъ.

Изоттыкнж, ешь, — нжль, *гл. свр.* отъ изоттыквѣмь. — нжтый, *прич. стр.*

Изоттыглювамь (да изоттыгльж), *гл. д.* Оттыглювамь много, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Оттыглювамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изоттыгленъ.

Изоттыгльж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ изоттыглювамь. — леный, *прич. стр.*

Изотунамь, *гл. свр.* отъ изотунавмь. — наный, *прич. стр.*

Изотунавмь и **изотунавмь** (да изотунамь), *гл. д.* Отунавмь много, всичко. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотунанъ.

Изотучвамь и **изотучнамь** (да изотучнж), *гл. д.* Отучвамь много, мнозинж, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отучвамься мнозина, всичкы. 2) *гл. стр.* Бывамь изотученъ.

Изотучеж, ишь, — чиль, отъ изотучвамь и изотучнамь. — ченый, *прич. стр.*

Изотхлунивамь и **изотхлунивамь** (да изотхлунж), *гл. д.* Отхлунивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотхлуненъ.

Изотхлунж, ишь, — пиль, *гл. свр.* отъ изотхлунивамь и изотхлунивамь. — пеный, *прич. стр.*

Изотцѣивамь и **изотцѣивамь** (да изотцѣивж), *гл. д.* Отцѣивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотцѣивенъ.

Изотцѣивж, ишь, — пиль, *гл. свр.* отъ изотцѣивамь. — пеный, *прич. стр.*

Изотчюивамь и **изотчюивамь** (да изотчюивж), *гл. д.* Отчюивамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотчюивенъ.

Изотчюивж, ишь, — пиль, *гл. свр.* изотчюивамь. — пеный, *прич. стр.*

Изотчѣж (да ся), ешь, — чѣался, *гл. взвр.* *свр.* въ *мл. ч.* Да ся отчѣемь мнозина, всица.

Изотшїивамь (да изотшїивж), *гл. д.* Отшїивамь много, всичко. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изотшїивтъ.

Изотшїивж, ешь, — шїиль, *гл. свр.* отъ изотшїивамь. — шїитый, *прич. стр.*

Изотъмнучамь (да изотъмнж), *гл. д.* Отъмнучамь много, всица, изотипнамь. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Отъмнучамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотъмнжтъ.

Изотъмнж, ешь, — нжль, *гл. свр.* отъ изотъмнучамь. — нжтый, *прич. стр.*

Изотѣснѣивамь (да изотѣснѣивж), *гл. свр.* въ *мл. ч.* Отѣснѣивамь много, всичкы. *Изотѣснѣивж му дрѣвж-ты. та нѣма съ что да ся облѣче.*

Изотѣснѣивж, ешь, — нѣль, *гл. свр.* отъ изотѣснѣивамь.

Изотѣснѣивж, *гл. свр.* въ *мл. ч.* Да отѣснѣивамь мнозина, всица, да изотѣснѣивамь.

Изохамь, *гл. свр.* отъ изохвамь. Да изохвамь; простонать.

Изохвамь и **изохувамь** (да изохамь), *гл. свр.* Изохвамь.

Изохамь, *гл. свр.* отъ изохвамь. Да изохамь, да изышкамь.

Изохквѣмь и **изохквѣмь** (да изохквѣж), *гл. свр.* Изохквѣмь, изыквѣмь охъ, охъ! изышкамь; простонать.

Изохлуживамь и **изохлуживамь** (да изохлужж), *гл. д.* Охлуживамь много, всичкы-ты. — *мяся, 1) гл. стр.* Бывамь изохлуживенъ. 2) *гл. взвр.* Охлуживамься много, цѣль, съвѣмь. 3) Въ *мл. ч.* Охлуживамься мнозина, всичкы.

Изохлужж, ишь, — зиль, *гл. свр.* отъ изохлуживамь. — зеный, *прич. стр.*

Изочесвамь и **изочесувамь** (да изочешж), *гл. д.* Очесвамь много, всичкы-ты. — *мяся, гл. стр.* Бывамь изочесанъ

Изочешж, ешь, — чѣсахъ, — чѣсаль, *гл. свр.* отъ изочесвамь. — чѣсаный, *прич. стр.*

Изочіи́квѣмь, *гл. свр.* отъ изочіи́квѣмь. — каный, *прич. стр.*

Изочіи́квѣмь и **изочіи́квѣмь** (да изочіи́квѣж), *гл. д.* Очіи́квѣмь много, всичкы-ты, изокживамь. — *мяся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Очіи́квѣмься мнозина, всица, из-

- окапывамъся. 2) *гл. стр.* Бывамъ изочипивамъ.
- Изочіствамъ и изочіствувамъ** (да изочіствѣ), *гл. д.* Очиствамъ много, всичкы-ты; перечищѣть.—*мѣя, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Очиствамъся мнозина, всица, да изофѣйкамъ, изотивамъ *сп. 2) гл. стр.* Бывамъ изочистенъ; перечищѣться.
- Изочіствѣ, ишь,—стиль, гл. свр.** отъ изочіствамъ; перечиститъ.—*стенѣй, прич. стр.* Изотрѣбѣнѣй.
- Изочюкамъ, гл. свр.** отъ изочюквамъ.—*канѣй, прич. стр.*
- Изочюквамъ и изочюкувамъ** (да изочюкамъ), *гл. д.* Очюквамъ много, всичко.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изочюканъ.
- Изочюшкамъ, гл. свр.** отъ изочюшквамъ.—*канѣй, прич. стр.*
- Изочюшквамъ и изочюшкувамъ** (да изочюшкамъ), *гл. д.* Очюшквамъ много, всичкы-ты.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изочюшканъ.
- Изочюшвамъ и изочюшнувамъ** (да изочюшвамъ), *гл. д.* Очюшвамъ много, всичко.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изочюшнать.
- Изочюшних, ешь,—налъ, гл. свр.** отъ изочюшвамъ.—*натѣй, прич. стр.*
- Изочипивамъ и изочипивувамъ** (да изочипивамъ), *гл. д.* Очипивамъ много, всичкы-ты.—*мѣя, 1) гл. взвр.* Очипивамъся много, съвѣмъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ изочипиванъ.
- Изочипивамъ, ешь,—налъ, гл. свр.** отъ изочипивамъ.—*напѣй, прич. стр.*
- Изощрѣбѣжъ, ишь,—билъ, гл. свр.** отъ изощрѣбѣвамъ.—*бѣпѣй, прич. стр.*
- Изощрѣбѣвамъ** (да изощрѣбѣжъ), *гл. д.* Оощрѣбѣвамъ много, всичкы-ты.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изощрѣбенъ.
- Изоягивъ** (да ся), *ишь,—нилъ, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овця: да ся оягнать много, всичкы-ты.
- Изоядамъ** (да изоямъ), *гл. д.* Изоядамъ, оядамъ много, всичкы-ты.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изояденъ.
- Изоямъ, ладѣшь,—ладохъ,—лалъ, гл. свр.** отъ изоядамъ и изоядамъ.—*ладѣнѣй, прич. стр.*
- Изнадамъ** (изнадамъ, да изнадижъ, изнадижувамъ), *гл. ср. 1)* Падамъ изъ нѣчто или отъ нѣидѣ, выпадѣть, выпадывать. *Крѣпа-та ми изнадижла изъ пазухъ-тѣ.* 2) Ослабвамъ, ослабывамъ, отпадамъ, изнемогавамъ, изнемошывамъ; слабѣть, ослабѣвать, дряхлѣть, хилѣть. *Отъ болѣсть-тѣ е изнадижлъ, та едвамъ ходи.* 3) Развѣивамъся въ снагъ-тѣ *си, ставамъ побѣдѣ; отоцевѣть. Изнадижлъ конь. Крѣва-та е много изнадижла.* 4) Изгубвамъ *си имота,*

западамъ, засироманивамъ; упадѣть (въ своѣмъ состояніи). *Изнадижлъ чловѣкъ, изнадижлъ, изгубилъ си имота. Крѣва-та ми изнадиж, не е такъва, какъвато бѣше, не живѣять вѣче така добрѣ, какъвото побѣдѣ; домъ ихъ изводѣтъся.* 5) За трѣговнихъ-тѣ, за занатѣ-ты: ослабывамъ, отивамъ надолу, падамъ, заирамъ; приходѣть въ упадокъ, упадѣть. *Занатѣ-ти изнадижжж; промыселъ упалъ.* 6) Спадамъ въ цѣнѣ-тѣ; упадѣть въ цѣнѣ. *Житѣ-то изнада, слѣза, става побѣдно. Шапкъ-тѣ отъ годѣнъ на годѣнъ изнада.* 7) Отивамъ, намирамъ нѣидѣ случайно, попадамъ, заскобывамъ, наскобывамъ; попадамъ, впадѣть. *Изнадижжжмъ въ горѣ-тѣ, като врѣвяхъми, намѣрихъмыся, дойдохъми въ горѣ-тѣ. Изнадижлъ въ рѣцѣ-тѣ на лоши хора. Изнадижлъ въ бѣдѣ.* 8) Излизамъ на срѣцѣ, срѣцамъ; появляться.

Въликъ, чюккъ Црѣвю Арапинъ,
Па изнадижъ Маркова-та майка,
Нежъ пыта, дѣ е съинъ ѣ Марко. *Пѣс.*

9) Случивамъ, улучивамъ, попадамъ; выпадѣть. *Изнадижъ ми единъ добръ конь, случися да найдѣ, да купѣ; миѣ поцѣлѣсь хорѣшая лошадѣ.*

Изнадамъ, гл. свр. отъ изнадидамъ. Да нападамъ, да попадамъ.

Изнадаше, с. ср. отъ изнадамъ.

Изнадамъ и изнадувамъ (да изнадамъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Падамъ много, всичкы, попадавамъ, нападавамъ, повалывамъся. *Отъ вѣтра изнадагж много дръвѣ. Изнадали му зѣбу-ти.*

Изнадамъ, гл. мн-кр. отъ изнадамъ.

Изнадижувамъ, гл. уч. отъ изнадижъ.

Изнадижъ, ешь,—ижлъ, гл. свр. отъ изнадамъ; выпастъ; ослабѣть, захилѣть, одряхлѣть; обѣдѣть, упастъ; понасть, внасть.

Изнадижлѣй, лъ, ла, ло, и

Изнадижлѣй, тѣ, та, то, пр. 1) Что е падижлъ, что ся е изтрѣсилъ изъ мѣсто-то *сп, изъ нѣчто; вѣпалый.* 2) Ослабижлѣй, отслабижлѣй, отпадижлѣй, изнемошлѣй, омажлѣй, изѣоханѣй; изтащѣнный, изнурѣнный. 3) Западижлѣй, засиромашлѣй, осиромашлѣй; обѣдѣлѣй, обѣдѣлѣй.

Изназарѣжъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изназарѣвамъ.—*рѣнѣй, прич. стр.*

Изназарѣвамъ (да изназарѣжъ), *гл. д.* Назаривамъ много, всичко.—*мѣя, 1) гл. вз.* въ *мн. ч.* Назаривамъся мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамъ изназаренъ.

Изнакоетѣ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. да направѣ много пакости, да изнакоетъ; перепакоетѣ.

Изпарвамъ и **изпарямъ** (да **изпарѣ**), *гл. д.* Изпаривамъ, поливамъ нѣчто съ врѣлж водж да му излѣзе миризма-та, да ся изчисти, попарвамъ; **выпаривать**. *Изпарвамъ съ золж; бучить. — мся, 1) гл. възвр.* Излизамъ на парж, ставамъ на парж, изгубвамся, извѣтрѣвамъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпаренъ; **выпариваться**.

Изпарѣж, ишь, — рилъ, *гл. свр.* отъ **изпарвамъ** и **изпаривамъ**. 1) Попарвамъ; **выпарить**, **выбучить**. 2) Да направѣж на парж; **испарить**. — **репчій**, *прич. стр.* 1) Попаренчій, заваренчій; **выпаренный**, **выщелоченный**. 2) Станжлгій на парж; **испаренный**.

Изпарямъ (да **изпорѣж**), *гл. д.* Изпорвамъ, изпирамъ: 1) Нѣчто зашто разшивамъ, разпарямъ, разпирамъ, разпорвамъ. 2) Съ разпиране изваждамъ изъ нѣчто. 3) Изкормювамъ, изкормюшвамъ, разкормювамъ, пѣтрбушвамъ, разпарямъ; **выпарывать**, **потрошить**, **прокалывать** брюхо. — **мся**, *гл. стр.* Изпорвамся, изпирамся, бывамъ изпоренъ.

Изпаряне, *с. ср.* отъ **изпарямъ**. Изпорване, изпиране.

Изпасѣж, ешь, — пасохъ, — паслъ, *гл. свр.* отъ **изпасивамъ** и **изпашамъ**. — **сенчій**, *прич. стр.*

Изпасивамъ (да **изпасѣ**), *гл. д.* Изпашамъ: 1) Опасвамъ много, всичко. *Комети изпасохж ливадж-тж.* 2) Влизамъ въ нѣчто, что не е за пасене, та го опасивамъ; **потравлять**, **поѣдять**. 2) Увардвамъ, учювувамъ нѣчто да пасе. — **мся**, *гл. стр.* Изпашамся, бывамъ изпасенъ.

Изпасиване, *с. ср.* отъ **изпасивамъ**. Изпашане.

Изпѣтж, ишь, — тилъ, *гл. свр.* отъ **изпѣщамъ**. Да изпѣтж; **претерпѣть**, **пострадѣть**.

Изпѣщамъ (да **изпасѣж**), *гл. д.* Изпасивамъ.

Изпѣщане, *с. ср.* отъ **изпѣщамъ**. Изпасиване.

Изпѣщамъ (да **изпѣтж**), *гл. ср. и д.* Прѣмицува ми прѣзъ главж-тж нѣкакво зло, пѣкаква бѣда; **претерпѣвать**.

Изпѣщане, *с. ср.* отъ **изпѣщамъ**.

Изпачкамъ, *гл. свр.* отъ **изпачквамъ**. Да **напачкамъ**, да **уцапамъ**, да **умацамъ**; **испачкать**, **выпачкать**. — **канчій**, *прич. стр.* **Напачканчій**, **уцапанчій**, **умацанчій**; **испачканный**, **выпачканный**.

Изпачквамъ и **изпачкувамъ** (да **изпачкамъ**), *гл. д.* 1) **Напачквамъ**, **уцапвамъ**, **умацвамъ**; **испачкивать**. 2) **Напачквамъ** много, **всичкы-ты**. — **мся**, 1) *гл. възвр.* На-

пачквамся много, **съвсѣмъ**. 2) Въ *мн. ч.* **Напачквамъ**ся мнозина, **всичкы**. 3) *гл. стр.* Бывамъ **изпачканъ**; **испачкиваться**.

Изпачкване и **изпачкуване**, *с. ср.* отъ **изпачквамъ**; **изпачкивание**.

Изпеденсамъ, *гл. свр.* отъ **изпеденсвамъ**. — **санчій**, *прич. стр.*

Изпеденсвамъ и **изпеденсувамъ** (да **изпеденсамъ**). *гл. д.* Изучамъ нѣчто добрѣ, изпичамъ го. *Изпеденсалъ зананата. Изпеденсалъ книгж-тж*, изучился на четене и писмо. *Изпеденсвамъ нѣкого*, изучвамъ го, **правѣ** го **тербпе**; **нашкѣливать**.

Изпекж и **изпечѣж**, чѣшь, — **некохъ**, — **пекълъ**, *гл. свр.* отъ **изпичамъ**; **выпечь**, **испечь**, **изжарить**; **изучить**. — **печѣнчій**, *прич. стр.* 1) Опеченчій; **испеченный**, **изжаренный**. *Едному наречено, другому изпечено*. 2) За чловѣкъ, за животно: **каленчій**, **навъикнжлгій**, **привъикнжлгій**. 3) За работж: **добрѣ обмыслена**, **изучена**, **прѣкроена**.

Изпелѣвамъ (да **ся изпелѣж**), *гл. об.* Излизамъ си, махвамся, **прѣждосвамся**; **убираться**, **уходить**. *Да ся изпелѣе оттукя*, да ся махне, да си отиде.

Изпелѣж (да **ся**), **ешъ**, — **лѣлся**, *гл. свр.* отъ **изпелѣвамся**. Да **ся махнж**, да **ся прѣждосамъ**; **убратся**.

Изпенелѣж, ишь, — **лѣлъ**, *гл. свр.* отъ **изпенелѣвамъ**; **испенелѣть**, **опенелѣть**. — **лѣнчій**, *прич. стр.* **Направенчій** на **пенелъ**; **испенелѣнный**.

Изпенелѣвамъ (да **изпенелѣж**), *гл. д.* Направлямъ нѣчто на **пенелъ**; **испенелѣть**. — **мся**, 1) *гл. възвр.* Ставамъ на **пенелъ**; **испенелѣтъя**. 2) *гл. стр.* Бывамъ **изпенеленъ**.

Изпенелѣване, *с. ср.* отъ **изпенелѣвамъ**.

Изпервамъ, *гл. мн-кр.* отъ **изпѣщамъ**.

Изпервамся и **изперювамся** (да **ся изперѣж**), *гл. об.* **Напервамся**, **опервамся**, **наежвамся**. *Трѣци-ти ся изперижж да ся бижтъ съ Турѣци-ты*.

Изперване и **изперюване**, *с. ср.* отъ **изпервамся**. **Наперване**, **оперване**, **наежване**.

Изпердѣшвамъ и **изпердѣшамъ** (да **изпердѣшж**), *гл. д.* 1) За чловѣкъ: **правѣ** го **тербпе**, **неденсвамъ**. 2) **Удрамъ** **пердахъ** на нѣчто. — **мся**, 1) *гл. възвр.* Ставамъ **благоиравенъ**, **тербелна**. 2) *гл. стр.* Бывамъ **изпердѣшенъ**.

Изпердѣшване и **изпердѣшане**, *с. ср.* отъ **изпердѣшвамъ** и **изпердѣшамъ**.

Изпердѣшж, ишь, — **шилъ**, *гл. свр.* отъ **изпердѣшвамъ** и **изпердѣшамъ**. — **шенчій**, *прич. стр.*

Изпердўшвамъ и **изпердўшнамъ** (да **изпердўшжъ**), *гл. д.* Оскубвамъ, оципвамъ **нера-та** на **птицѣ**. — **мѣя**, *гл. стр.* Оскуб-
вамяся, бывамя **изпердўшенъ**.

Изпердўшванне и **изпердўшнанне**, *с. ср.* отъ **изпердўшвамъ** и **изпердўшнамъ**.

Изпердўшжъ, **ишь**, — **шилъ**, *гл. свр.* отъ **изпердўшвамъ** и **изпердўшнамъ**. — **дўш-
шеный**, *прич. стр.* Оскубантый, оци-
пантый.

Изпёржъ, **ешъ**, — **пращъ**, — **пращъ**, *гл. свр.* отъ **изпйрамъ**. Да **опержъ**; **вймытъ**, **вй-
стирать**, **отстирать**, **намытъ**. — **пращтый**,
прич. стр. Опрантый; **вймытый**.

Изпёржъ (да **ся**), **ишь**, — **рился**, *гл. свр.* отъ **изпёрвамяся**. Да **ся опержъ**, да **ся на-
пержъ**, да **ся наежжъ**.

Изпечённый, *прич. в.* **изпекжъ**.

Изпечя́лвамъ и **изпечя́ловамъ** (да **из-
печя́лжъ**), *гл. д.* Спецнавамъ, изкарвамъ,
имамъ **печнажъ** отъ **проданъ**; **выторговыва-
вать**, **вйигрывать**, **получать прибыль**,
наживать. *Отъ говяда-та изпечалижъ*
хилядо гроша. Имота си е изпечалижъ
съ трговижъ. — **мѣя**, *гл. стр.* Спе-
циалвамяся.

Изпечя́лванне и **изпечя́лованне**, *с. ср.* отъ **изпечя́лвамъ**.

Изпечя́лжъ, **ишь**, — **лилъ**, *гл. свр.* отъ **из-
печя́лвамъ**. Да **спечя́лжъ**; **вйторговать**,
вйиграть, **нажить**.

Изпйсамъ (да **изпйжъ**), *гл. д.* 1) Пшжъ до-
край, досуць, **всичко-то**; **выпивать**, **ис-
пивать**, **принивать**. *Изпилъ вино-то. Из-
пийте единъ чашжъ вино; вйкушайте*
стаканъ вина. 2) Съ **пиење** **изадамъ** нѣчто,
прахосвамъ нѣчто по **пиење**; **пропивать**. *Из-
пилъ баццито-то си имане.* 3) За **тютюнъ**:
изпушвамъ; **выкўривать**. 4) **Попивамъ**, **по-
пимамъ**, **всмуквамъ**; **вса́сывать**. *Полъзми*
го съ отцетъ, нъ то го изпи. 5) За **бо-
лестъ**, за **нѣмотпжъ**: **иземуквамъ** нѣкого,
правжъ го да **изсъхне**, **изсушавамъ**. — **мѣя**,
гл. стр. Бывамъ **изпйтъ**; **выпиваться**,
пропиваться, **вса́сываться**. — *Изпилъ си*
и отъ бѣдигий вечеръ грошя-то, **всичко**
изпилъ, **всичко изпродать**, **та го изпилъ**.
— *Изпилъ си ума*; **вйшился** **изъ ума**.
— *На единъ душекъ го изпи*, **изведнжжъ**,
безъ да си почине, **на единъ солукъ**; **вй-
шилъ** **сгб** **однимъ дўхомъ**.

Паточи му **единъ чебуръ**,
Единъ **чебуръ** **ройно** **вино**,
Ка го **дигжъ** **Груе дѣтя**,
На **душекъ** го **всѣ** **изпило**. *Пѣе.*

— *Съ чашжъ да го изпиешъ*, **казвася** **за**
нѣкого **много хубавецъ**. — *Сега ще му из-
пие кръвъ-тжъ*, **закана**. — *Отдѣто ся от-*

лива, а не ся долива, скоро ся изпила.
Изпила му кукувица (чавка) ума. Не
му е изпила кукувица ума. Еза му
зми-тжъ изпийтъ очи-тжъ! **Блятва**.

Изпйванне, *с. ср.* отъ **изпйсамъ**.

Изпика́вамъ (да **изпика́жъ**), *гл. с.* Съ **пи-
кане** **изваждамъ**, **изкарнамъ**. — **мѣя**, *гл.*
взвѣр. Пушамъ **си воджъ**, **измочвамяся**.

Изпика́ванне *с. ср.* отъ **изпика́вамъ**.

Изпй́лвамъ и **изпй́ловамъ** (да **си из-
пй́лжъ**), *гл. об.* За **птици**: **издушвамъ**, **из-
чюивамъ**; о **птицахъ**: **вылупаться**, **вы-
лупляться**, **выходить**. — *Изпилися е въ*
еднж сламялицжъ, **родился** **е** (на **подемивъ**).

Изпй́лванне и **изпй́лованне**, *с. ср.* отъ **изпй́лвамъ**.

Изпй́лжъ, **ишь**, — **лйль**, *гл. свр.* отъ **из-
пй́лвамъ**; **опйлитъ**, — **лѣмтый**, *прич.*
стр. Изтрыкантый, прѣтрытый съ **пшжъ**.

Изпй́лжъ (да **ся**), **ишь**, — **лился**, *гл. свр.* отъ **изпй́лвамъ**. Да **ся излужжъ**, да **ся**
измжтжъ, да **ся изчюнжъ**; **вылуниться**,
вййдти.

Изпй́лвамъ (да **изпй́лжъ**), *гл. д.* Изтрык-
вамъ, прѣтрывамъ **нѣчто** съ **пшжъ**; **опйли-
вать**. — **мѣя**, *гл. стр.* Изтрыквася съ
пшжъ.

Изпй́намъ, *гл. свр.* отъ **изпй́намъ**; **вй-
щупать**, **изщупать**. — **пантый**, *прич. стр.*;
вйщупанный, **изщупанный**.

Изпй́намъ и **изпй́нувамъ** (да **изпй́намъ**),
гл. д. 1) **Пшнамъ** **много**, **всичкы-тты**; **вы-
щупывать**. 2) Съ **пшнане** **намирамъ**, **нахож-
дамъ**, **напшнамъ**; **выщупывать**. — **мѣя**, *гл.*
стр. Бывамъ **изпшнанъ**; **выщупываться**.

Изпй́нанне и **изпй́нуванне**, *с. ср.* отъ **изпй́намъ**.

Изпй́рамъ (**изпёрвамъ**, да **изпёржъ**), *гл. д.*
1) Съ **пране** **изчиствамъ**, **опирамъ**; **стирать**,
вймывать. 2) **Напшрамъ**, **опирамъ** **много**;
намывать. 3) **Свршвамъ** **пране-то**, **опирамъ**
всичкы-тты; **выстирывать**, **отстирывать**. —
мѣя, 1) *гл. взвѣр.* Съ **пране** **ся** **из-
чиствамъ** **добрѣ**, **опирамъ**. 2) *Въ мн. ч.* **Опи-
рамъся** **мнозина**, **всшца**. 3) *гл. стр.* **Опи-
рамъся**, **бывамъ** **изпранъ**; **выстираться**, **вы-
мываться**.

Изпй́рамъ (да **изпёржъ**), *гл. д.* **Изпшрамъ**.

Изпй́ранне, *с. ср.* отъ **изпй́рамъ**.

Изпй́самъ и **изпй́сувамъ** (да **изпй́шжъ**),
гл. д. 1) **Напшювамъ**, **покрывамъ** съ **пи-
сане**, съ **писмо**; **испйсывать**. 2) **Напшвамъ**
много, **всичкы-тты**. *Изписа писма-та.* 3)
Изображавамъ, **пшшжъ** **нѣчто** **както** **го** **глядямъ**;
изображать, **рисовать**. *Изписа единъ чло-
вѣкъ съ книгжъ.* 4) **Шшржъ**, **пѣстржъ** **нѣчто**
съ шшрпкы, съ **бои**; **намалѣвывать**. *Из-
писавамъ вѣжды*; **вйводитъ** **брѣви**, **насурм-**

ливать.—мся, 1) *гл. възвр.* За перо: отъ много писане ся разваламъ, подкрачвамся; исписываться. 2) *гл. стр.* Бывамъ изписанъ

Изписване и **изписуване**, *с. ср.* отъ изписвамъ.

Изпискамъ, *гл. свр.* отъ изписквамъ. Да изпищкъ.

Изписквамъ и **изпискувамъ** (да изпискамъ), *гл. ср.* Писвамъ изведиждъ, изпищивамъ.

Изписъ, *с. м.* *Изписъ сгнъ*, като изписанъ, много хубавъ.

Изпитие, *с. ср.* Запивъ на годеежъ.

Изпитый, *прич. в.* изпитѣжъ.

Изпитчамъ (да изпечкъ и да изпечѣжъ), *гл.*

д. 1) Дръжжъ нѣчто въ пещь или въ огнь, на огнь доклѣ стане добро за надене, или за-въ работжъ опичамъ; **выпекать**, **испекать**, **изжаривать**. 2) Съ печене направямъ да стане кораво, пазушавамъ нѣчто на огнь; **выжаривать**. *Изпеккожми кирпичи-тжъ, нъ не станжжж добри.* 3) Опичамъ много, колкото трѣбва, напичамъ; **выпекать**. *Изпича на день по сто хлѣба.*

4) Научвамъ, изучвамъ нѣчто добрѣ; **изучать**. *Изпеккожъ заната си*, изучихъ го добрѣ. 5) Извршнамъ, опичамъ, оздравивамъ нѣкаквж работж, нѣкакъвъ сговоръ, наглаивамъ на здраво. *Изпеккожми работж-тж.* *Ако рече, не изпече*, ако каза, не го направи. *Както го рече, тѣй го и изпече.*

6) Направямъ, научвамъ нѣкого да привыкне на нѣчто тяжко, мжчно, калавамъ, опичамъ.—мся, 1) *гл. възвр.* Научвамся, привыквамъ да вршжж нѣчто добрѣ, както трѣбва, калавамся, опичамся; **набивать руку**. *Изпичамся въ ржжѣ-тжъ*, привыкватъ ми ржжѣ-тжъ, научатся да вршжжж нѣчто добрѣ и брзо; **натвердить руку**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпеченъ, опичамся; **выпекаться**.

Изпитчане, *с. ср.* отъ изпитчамъ; выпечка.

Изписижъ, *ешъ*,—писажъ,—писалъ, *гл. свр.* отъ изписвамъ; исписать.—писантый, *прич. стр.*; исписанный.

Изпищѣжъ, *ишь*,—ищѣалъ, *гл. свр.* отъ изпищивамъ. Да изпискамъ.

Изпищивамъ (да изпищжъ), *гл. д.* 1) На давамъ писекъ изведиждъ, изписквамъ; **закричать**, **завязжжъ**, **запищжжъ**. 2) Изреивамъ, зареивамъ изведиждъ; **заревѣтъ**, **звонитъ**. 3) Изгубнамся. *Изпищжа*, отиде, та нѣма вяче да ся види.

Изпищиване, *с. ср.* отъ изпищивамъ.

Изпитѣжъ, *ешъ*,—питъ, *гл. свр.* отъ изпитивамъ; **выпить**, **испить**, **пропитъ** всоетъ.—питый, *прич. стр.*; 1) выпитый, испитый. 2) Прахосантый, пропитый; про-

питый. 3) Попитый, пойментый, всмукантый; **вбосанный**. 4) Съ развалено лице, съ потъжжжлы очи отъ болѣсть или отъ друго, разваленый, изсушеный, изсмукантый; **испитой**.

Изплавамъ, *гл. свр.* отъ изплаввамъ. Да изплувамъ; **выплыть**.

Изплаввамъ и **изплавувамъ** (да изплаввамъ), *гл. ср.* 1) Съ плаване изплзамъ; **выплывать**. 2) Съ плаване прѣминувамъ.

Изплаввамъ и **изплавувамъ** (да изплавжъ), *гл. д.* Изплавямъ.

Изплаввамся и **изплавувамся** (да ся изплавжъ), *гл. об.* Изплавямся.

Изплавжъ, *ишь*,—вилъ, *гл. свр.* отъ изплавямъ и изплаввамъ. Да оплавжъ.—вештый, *прич. стр.* Оплавленный; **выполосканный**, **отмытый**.

Изплавжъ (да ся), *ишь*,—вился, *гл. свр.* отъ изплавямся и изплаввамся.—вештый, *прич. стр.* За животно: роденый мрътъвъ прѣди врѣмя; **выкидышъ**.

Изплавнямъ (да изплавжъ), *гл. д.* Изплаввамъ, съ плаване изчпствамъ нѣчто, оплавамъ, отмывамъ; **выполаскивать**, **отмывать**.—мся, *гл. стр.* Оплаивамся, бывамъ изплавенъ.

Изплавнямся (да ся изплавжъ), *гл. об.* Казвася за животно: изплаввамся, раждамъ мрътво дѣтя.

Изплавняше, *с. ср.* отъ изплавямъ и изплавямся.

Изплавзамъ и **изплавзувамъ** (да изплавжъ), *гл. д.* Изплѣзамъ.

Изплавжжъ, *ишь*,—зилъ, *гл. свр.* отъ изплавзамъ. Да изплѣжжъ.

Изплавкамъ и **изплавкувамъ** (да изплавкжъ), *гл. д.* 1) Съ плакнене измывамъ, изчпствамъ, опирамъ, оплаквамъ; **выполаскивать**. 2) Оплаквамъ, оплакнувамъ много, всичкы-тжъ.—мся, *гл. стр.* Оплаивамся, оплакнувамся, бывамъ изплавкжжъ.

Изплавквамъ и **изплавкувамъ** (да изплавкжъ),

1) *гл. ср.* Заплаквамъ какъ-тжъ изведнажъ, изреивамъ, зареивамъ. 2) *гл. д.* Изписквамъ си, изпросвамъ си нѣчто съ плачене; **выплакивать**, **доплакиваться**. 3) Отъ много плачеше поврждамъ си очи-тжъ, или ся разболѣвамъ; **наплакать**, **доплакаться**. *Който си очи-тжъ изплакжъ, той стѣрва*.—мся, *гл. възвр.* Съ плачь, съ плачене изказвамъ си прѣдъ нѣкого болкы-тжъ си, невольж-тжъ еп, оплаквамся. *Не може да ти ся изплаче отъ снжжж си*.

Изплавкване и **изплавкуване**, *с. ср.* отъ изплавкамъ и изплавкувамъ. Оплаиваме; **выполаскивание**.

Изли́кване и **изли́куване**, *с. ср.* отъ **изли́кване**.

Изли́кнѣ, *ешь*, — *нѣль*, *гл. свр.* отъ **изпла́кване**, **изли́кнுவамь**. Да *оплакнѣ*; *въволоскати*, *ополоскати*. — *натый*, *прич. стр.* *Оплакнатый*; *въволосканный*, *ополосканный*.

Изпламтѣване (да **изпламтѣж** и да **изпламтѣж**), *гл. ср.* **Избухване** на *пламъж*, *рукване*, *пламнуване*.

Изпламтѣване, *с. ср.* отъ **изпламтѣване**.

Изпламтѣж, *ешь*, — *тѣль*, и

Изпламтѣ, *ишь*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **изпламтѣване**. Да *рукнѣ*, да *пламнѣ*, да *букнѣ*.

Изли́тѣж, *ишь*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **изли́тване**. Да *заплатѣ*, да *ся* *отдѣлѣжѣ*, да *ся* *наплатѣ*; *выплатити*, *улатити*. — *тѣнъй*, *прич. стр.* *Заплатеный*; *въплаченый*, *уплаченый*.

Изли́чѣж, *ешь*, — *плакажѣ*, — *плакаль*, *гл. свр.* отъ **изли́кване**.

Изли́шване и **изли́шюване** (да **изпла́шжѣ**), *гл. д.* 1) **Уплашване** *внезапно*. 2) **Уплашване** *много*, *мнозинѣ*, *всѣжы-ты*; *перепугивати*, *переполошити*. — *мѣя*, 1) *гл. взвр.* *въ мн. ч.* **Уплашванъся** *мнозина*, *всѣжы*. 2) *гл. стр.* **Бывамь** *изплашенъ*.

Изли́шване и **изли́шюване**, *с. ср.* отъ **изли́шване**.

Изли́шжѣ, *ишь*, — *шилъ*, *гл. свр.* отъ **изпла́шване**; *перепугати*, *переполошити*. — *шѣнъй*, *прич. стр.* *Уплашеный*, *изплашеный*; *перепуганный*, *переполощенный*.

Изли́щамь (да **изплатѣж**), *гл. д.* **Заплащамь** *что* *сѣмь* *длъженъ*; *выплачивати*, *уплачивати*, *оплачивати*. — *мѣя*, 1) *гл. взвр.* **Излищамь** *си* *длъга*, **заплащамь** *си* *длъга*, **наплащамься**, *отдлъжнвамься*; *оплачиватъся*. 2) *гл. стр.* **Заплащамься**, *бывамь* *изплатенъ*; *выплачиватъся*.

Изли́щане, *с. ср.* отъ **изли́щамь** и **изли́щамься**; *оплата*.

Изли́сване и **изли́снுவамь** (да **изли́снѣжѣ**), *гл. д.* 1) **Изпущамь** *нѣчто* *изъ* *рѣцѣ-ты* *си* *съ* *отплесване*. 2) **Отпращамь** *нѣкого* *празденъ*, *безъ* *да* *му* *дамь* *нѣчто*. *Изплеснѣ го*, *отмахнѣ го* *безъ* *ничто*, *отпрати* *го*. — *мѣя*, *гл. взвр.* **Отплесвамься** *изъ* *нѣчто*, *та* *падамь*, **изплѣзвамься**, **изплѣзвамься**; *выскользати*. 2) **Избѣгвамь** *отъ* *нѣчто*, *изклинвамь*, *изхувамься*, **изплѣзвамься**. 3) *гл. стр.* **Бывамь** *изплеснѣжѣ*.

Изли́сване и **изли́снுவане**, *с. ср.* отъ **изли́сване**.

Изли́скамь, *гл. свр.* отъ **изли́скване**. Да *изплещѣж*; *захлопать*.

Изли́скване и **изли́скуване** (да **изли́скамь** и да **изли́снѣжѣ**), *гл. д.* **Закачамь** *да* *плещкамь*, *да* *плещѣж* *изведнѣжѣ*. *Изплескаль рѣцѣ*.

Изли́тване, *гл. мн-кр.* отъ **изли́тване**.

Изли́тѣж, *ешь*, — *илѣтохъ*, — *илѣль*, *гл. свр.* отъ **изли́тване**; *въвязати*. — *тѣнъй*, *прич. стр.* 1) **Уплетеный**, **наплетеный**. 2) **Разнесеный** *съ* *плетене*. 3) **Изкаранный**, **спечаленый** *съ* *плетене*; **выплетеный**, **въвязанный**.

Изли́снѣжѣ, *ешь*, — *плѣскажѣ*, — *плѣскаль*, *гл. свр.* отъ **изли́скване**. Да *изплескамь*.

Изли́скамь, *гл. свр.* отъ **изли́скване**. **выбрызгати**, **выплещати**, **выплещуть**. — *скапъй*, *прич. стр.*

Изли́скване и **изли́скуване** (да **изли́скамь**), *гл. д.* **Съ** *плѣскане* *разливамь*, *изливамь* *нѣчто*; **выли́скивати**, **выбрызгивати**. — *мѣя*, *гл. взвр.* **Като** *ся* *плѣскамь* *изливамься*, *разливамься*; **выли́скиватъся**.

Изли́скване и **изли́скуване**, *с. ср.* отъ **изли́скване**.

Изли́тване (**изли́тване**, да **изли́тѣжѣ**), *гл. д.* 1) **Уплитамь**, **наплитамь**; **силетати**.

Да *изплетѣж* *мръжѣж* *копринанѣж*,

Да *изловж* *рыбѣж* *златокрылѣж*. *Пѣс.*

2) **Наплитамь**, **уплитамь** *много*, *всѣжы-ты*.

3) **На** *плетене* *довръшнамь*; **ислетати**. *Изплетохъ прѣждѣж-тѣж*. 4) **Отъ** *плетене* **спечалвамь**, **изкарвамь**, **изработвамь**; **выплетати**, **вывязывати**. — *Изплитамь*, *да* *изплетѣж* *нѣкому* *пѣсьмь*, *направнамь*, *нагласнамь*, **скронавамь** *му* *пѣсьмь*, **припѣвамь** *го*; **сложити** *на* *кого* *пѣсьмь*. — *мѣя*, *гл. стр.* **Бывамь** *изплетенъ*.

Изли́тване, *с. ср.* отъ **изли́тване**.

Изли́ощване и **изли́ощувамь** (да **изли́ощѣжѣ**), *гл. д.* **Повалинамь** *нѣкого*, *нѣчто* *на* *земьж-тѣж* *наддѣжѣ*, *колкото* *си* *е* *длъгъ*, **изпроствамь**. — *мѣя*, *гл. взвр.* **Повалинамь** *на* *земьж-тѣж* *наддѣжѣ*, *колкавто* *си* *сѣмь*; **изпроствамься**; *Изплющися* *на* *земьж-тѣж*, *съ* *всѣжѣж* *тѣж* *си* *силѣж* *наднѣж*; *со* *всѣхъ* *ногъ* **шлѣпнулея** *о* *земь*.

Изли́ощване и **изли́ощуване**, *с. ср.* отъ **изли́ощване** и **изли́ощувамь**.

Изли́ощнѣжѣ, *ишь*, — *щилъ*, *гл. свр.* отъ **изли́ощване**. Да *изпростнѣжѣ*; *шлякнути*. — *щѣнъй*, *прич. стр.*

Изли́вване, *гл. свр.* отъ **изли́вване**. Да *изплавамь*, да *изплывамь*; *всплыти*, **выплыти**, **вынырнуть**.

Изли́вване и **изли́вувамь** (да **изплывамь**), *гл. ср.* **Изливамь**, **изплывамь**: 1) **Подвигамь** *отъ* *дѣно-то*, *та* *излизамь* *надъ* *водѣж-тѣж*; **всплывати**, **выплывати**, **выныривати**. *Изплувалъ отгорѣ*, *като* *везтиж* *надъ*

водк. 2) Съ плуване излизамъ на брѣга или прѣминувамъ отъ едно мѣсто на друго; **выплывать, переплывать.**

Изплѣваніе и **изплѣваніе**, с. ср. отъ **изплѣвамъ**. Изплаваніе, изплываніе.

Изплѣкамъ, гл. свр. отъ **изплѣкнамъ**. Да изплюжъ.—**каный, прич. стр.** Изплютый.

Изплѣкнамъ и **изплѣкунамъ** (да **изплѣкнамъ**), гл. д. Изплювамъ.

Изплѣвамъ, изплѣшамъ и **изплѣшювамъ** (да **изплѣшжъ**), гл. д. Изплѣвамъ, изплѣшамъ и изплѣшювамъ: 1) Налагамъ, наряддамъ, турнамъ нѣйдѣ или въ нѣчто, насыпывамъ, наливамъ въ нѣчто толкова, колкото може да ся намѣсти, да ся сбере въ него, наплѣнамъ; **наполнять.** *Изплѣшилъ помщи-ты съ стокж. Изплѣшилъ ковчега съ дрѣвж. Изплѣшилъ амбара съ житю. Изплѣшилъ бчвж-тж съ вино.* 2) Въ дупкж, въ пролукж натѣкывамъ, турнамъ нѣчто за да гы затыкнж, запушамъ, заграждамъ; **задѣлывать, закладывать.** *Изплѣши пролукы-ты да не ебе прѣзж тѣж.* 3) Наодождамы много, мнозина. *Воиска изплѣшилъ града. Гости изплѣшилъ кжщж-тж. Дымъ изплѣшилъ стам-ты.*

4) Направямъ, пзврѣшамъ чтото ми е казано, заповѣдано, чтото сѣмъ длѣженъ, чтото трѣбува да направж; **исполнять, выполнять.** *Изплѣшилъ царскж-тж заповѣдъ. Изплѣшилъ си длѣга, изплѣшилъ си думж-тж. Да му изплѣши волж-тж. Обрѣши, а не изплѣши.* 5) Наврѣшамъ, изкарвамъ, сторвамъ. *Той изплѣши пять години; емѣ исполнилось пять лѣтъ.*—**мся, гл. свзвр.** 1) Наплѣнамся, ставамъ плѣнь; **наполняться.** 2) Сбждвамся; сбываться. *Пророчество-то ся изплѣши. Желание-то му ся изплѣшило.* 3) гл. стр. Бывамъ изплѣненъ.

Изплѣваніе, изплѣшаніе и **изплѣшюваніе**, с. ср. отъ **изплѣвамъ, изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**. *Пѣ-добрѣ необрѣчаніе отъ неизплѣшаніе.*

Изплѣшжъ, ишъ,—**ншъ**, гл. свр. отъ **изплѣвамъ, изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**; **наплѣнить, задѣлать, закласть; исполнить, выполнять.**—**испѣтый, прич. стр.** **наплѣненный, задѣланный, закладенный, исполненный, выполненный.**

Изплѣшамъ, гл. свр. отъ **изплѣшювамъ**. Да изплувамъ.

Изплѣшювамъ и **изплѣшювамъ** (да **изплѣшювамъ**), гл. ср. Изплувамъ.

Изплѣшамъ и **изплѣшювамъ** (да **изплѣшжъ**), 1) гл. ср. За плѣзгаво нѣчто: **изплѣшамся** отдѣто сѣмъ. *Изплѣшилъ ж му очн-ты. Да ти изплѣшижъ!* Клятва. 2) гл. д. Изплушамъ нѣчто, та ся плѣзва, и

излиза или пада, **изплѣшамъ**.—**мся, 1) гл. свзвр.** Отъ плѣзненіе **изкачамъ, изплѣшамся; выскальзывать.** *Изплѣшася като ржбж.* 2) Извивамся, **избѣгвамъ** да не направж нѣчто, **изплѣшамся.** 3) гл. стр.

Изплѣшаніе и **изплѣшюваніе**, с. ср. отъ **изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**.

Изплѣшжъ, ешъ,—**нашъ**, гл. свр. отъ **изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**.

Изплѣшювамъ (да **изплѣшжъ**), гл. ср. Съ плѣзненіе, плѣзешкомъ **излизамъ, изплѣшювамъ; выплѣзывать.** *Змика-та изплѣзъ изъ дупкж-тж.*

Изплѣшюваніе, с. ср. отъ **изплѣшювамъ, изплѣшюваніе; выплѣшюваніе.**

Изплѣшжъ, ишъ,—**ѣшъ**, гл. свр. отъ **изплѣшамъ**. Да **изплѣшжъ; выполати, выползть.**

Изплѣшѣжъ, ишъ,—**вѣшъ**, гл. свр. отъ **изплѣшамъ**. Да **оплѣшжъ; выполотъ, переполотъ.**—**вѣшый, прич. стр.** **Оплѣшенный; выполотый, переполотый.**

Изплѣшювамъ (да **изплѣшжъ**), гл. д. Оплѣшювамъ много, **вспичгы-ты; выплѣшювать, переплѣшювать.**—**мся, гл. стр.** **Оплѣшювамся, бывамъ изплѣшенъ; переплѣшюваться.**

Изплѣшамъ и **изплѣшювамъ** (да **изплѣшжъ**), гл. д. *Изплѣшамъ си язгыка, изваждамъ язгыка си изъ уста-та, да ся плѣзж; высѣвывать язгыкъ.*—**мся, гл. свзвр.** **Изплѣшамъ ми язгыкъ-тж, показвамъ ми ся язгыкъ-тж изъ уста-та, оплѣшамся.** *Изплѣшилъ му ся язгыкъ-тж и изплѣшился.*

Изплѣшювамъ и **изплѣшювамъ** (да **изплѣшжъ**), гл. д. Изплушамъ нѣчто плѣзгаво.—**мся, 1) гл. свзвр.** **Измѣнамся, изхлузювамся, изплѣшювамся; выскользять.**

Изплѣшжъ ми ся изъ ржуб-ты. 2) Изплушамъ отъ нѣйдѣ безъ да мя видять, **изхлушамъ, изхлнчювамъ.** *Изплѣшилъ отъ механж-тж.* 3) **Избѣгвамъ** отъ нѣчто да го не сврѣшж, **изхлнчювамъ, извивамся.** *Изплѣшилъ отъ ангаржж.* 4) гл. стр. Бывамъ **изплѣшжъ.**

Изплѣшаніе и **изплѣшюваніе**, с. ср. отъ **изплѣшамъ**.

Изплѣшаніе и **изплѣшюваніе**, с. ср. отъ **изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**.

Изплѣшжъ, ешъ,—**ншъ**, гл. свр. отъ **изплѣшамъ** и **изплѣшювамъ**.—**испѣтый, прич. стр.** **Изплѣшжътый, изхлузѣный.**

Изплѣшѣжъ, ишъ,—**вѣшъ**, гл. свр. отъ **изплѣшамъ**. Да **оплѣшжъ.**—**зѣшый, прич. стр.** **Оплѣщенный; высунутый.**

Изплѣсеніасвамъ, гл. свр. отъ **изплѣсеніасвамъ**.

Изплѣсеніасвамъ и **изплѣсеніасювамъ**

- (да изплѣсепісамъ), *гл. ср.* 1) Плъсепісамъ цѣль, съсѣмь. 2) Въ *мн. ч.* Плъсепісавамъ много, всичкы.
- Изплювамъ** (да изплюжъ), *гл. д.* Изврѣгамъ изъ уста-та си плюнкъ или друго пѣчто, изплюквамъ; *выплѣвывать, отплѣвывать.* — *мся, 1) гл. възвр.* За шивъ: когато крайща-та на зашито-то ся измѣкватъ до шива, изнищавамъ. *Изплюжжся шивовести на дрѣжж-тж.* 2) *гл. стр.* Изплюквамъ, бывамъ изплюють; *выплѣвываться.*
- Изплюваше, с. ср.** отъ изплювамъ и изплюваша.
- Изплюскамъ, гл. свр.** отъ изплюскавамъ. Да изнамъ, да изплюкамъ, да прахосамъ, да потружъ. — *скаптый, прич. стр.* Изпадептый, изпуканптый, прахосаптый, потруптый.
- Изплюскавамъ и изплюскувамъ** (да изплюскамъ), *гл. д.* Изпадамъ, изпуквамъ, прахосавамъ. — *мся, гл. стр.* Изпадамъ, изпуквамъ, прахосавамъ.
- Изплюскаваше и изплюскуваше, с. ср.** отъ изплюскавамъ.
- Изплюнчвамъ и изплюнчвамъ** (да изплюнчжъ), *гл. д.* Измачквамъ, умачквамъ съ плюнкъ, уплюнчвамъ; *выслюнчивать, изслюнчивать.* — *мся, 1) гл. възвр.* Уплюнчавамъ много, съсѣмь. 2) *гл. стр.* Уплюнчавамъ, бывамъ изплюнчешъ; *выслюнчиваться, изслюнчиваться.*
- Изплюнчжъ, ишь, — чиль, гл. свр.** отъ изплюнчвамъ и изплюнчвамъ. Да оплюнчжъ; *выслюнчить, изслюнчить.* — *чептый, прич. стр.* Уплюнчешптый; *выслюнчешптый, изслюнчешптый.*
- Изплющѣ, ишь — щѣль, гл. свр.** отъ изплющѣвамъ.
- Изплющѣвамъ** (да изплющѣжъ), *гл. ср.* Начинамъ да плющжъ изведжжъ. *Изплющѣ крушюмъ и го удари въ главж-тж.* — *Изплющѣ, изгубися, отиде, пѣкой го зе, изпищѣ.*
- Изплюжъ, ешь, — люль, гл. свр.** отъ изплюнамъ. Да изплюнамъ; *вѣплюнуть, вѣплювать.* — *плотпый, прич. стр.* 1) Изплюканптый, плюжжптый; *вѣплюнутый, вѣплюванптый.* 2) Изнищешптый.
- Изплюжжъ** (да ся), *ишь, — плеса, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овца: да ся опагнать, да ся изагнать много, на много мѣста.
- Изплюбарамъ, гл. д. свр.** Да плюбарамъ много, всичкы-ты.
- Изплюбѣржъ, ешь, — брахъ, — брѣль, гл. свр.** отъ изплюбарамъ.
- Изплюбѣвамъ** (да изплюбѣжъ), *гл. д.* 1) Плюбавамъ, забивамъ много, всичкы-ты. 2) Плюбжъ, удрамъ мнозинжъ, всичкы-ты, изплюбавамъ; *переплюбавать, переплюбывать.* 3) Разплюбавамъ, разплюбавамъ много, всичкы-ты, изплюбавамъ; *переплюбавать, переплюбывать.* — *мся, 1) гл. възвр.* Разплюбавамъ, разплюбавамъ цѣль, съсѣмь, много, всичкы, изплюбавамъ; *переплюбаваться.* 2) *гл. възвр. мн. ч.* Изплюбавамъ мнозина, всичкы; *переплюбаваться.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изплюбавать.
- Изплюбарамъ** (да изплюбѣржъ), *гл. д.* Плюбарамъ много, всичкы-ты. — *мся, гл. възвр. и стр.* Плюбарамъ много, всичкы. *Дѣ ся изплюбѣра толкова свѣтъ.*
- Изплюбѣжъ, ешь, — бѣль, гл. свр.** отъ изплюбавамъ. — *бѣптый, прич. стр.*
- Изплюбѣжжъ, ишь, — жѣль, гл. д. свр.** Да облажж мнозинжъ, всичкы-ты.
- Изплюбѣзнжъ, ишь, — нѣль, гл. д. свр.** Да съблѣзнжъ мнозинжъ, всичкы-ты.
- Изплюбѣгарѣжъ, ишь, — рѣль, гл. д. свр.** Да плюбѣгаржъ мнозинжъ, всичкы-ты. *Да ся изплюбѣгарѣжжъ, гл. възвр. и стр.* въ *мн. ч.* Да ся плюбѣгарѣжжъ мнозина, всища.
- Изплюбѣскамъ, гл. д. свр.** Да блѣсжъ мнозинжъ, всичкы-ты, да изплюбѣскамъ; *переплюбѣскавать.*
- Изплюбѣдѣжжъ** (да изплюбѣдѣжжъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Плюбѣдѣжжамъ мнозина, всища.
- Изплюбѣдѣжжжъ, ешь, — пѣль, гл. свр.** отъ изплюбѣдѣжжамъ.
- Изплюбѣвамъ, гл. д. свр.** Да плюбѣвамъ, да плюбѣвамъ много, на много мѣста, всичко.
- Изплюбѣдѣжъ, ешь, — бѣдохъ, — бѣль, гл. свр.** отъ изплюбѣжжамъ.
- Изплюбѣжжамъ** (да изплюбѣжжъ), *гл. д.* 1) Плюбѣжжамъ много, всичкы-ты. 2) Бѣжжъ, плюбѣжжамъ, изплюбѣжжамъ много мѣста, всичкы-ты; *перекѣлывать.* *Изплюбѣде си рѣчѣ-тж.* — *мся, 1) гл. възвр.* Изплюбѣжжамъ на много мѣста. 2) *гл. стр.* Бывамъ изплюбѣжжамъ.
- Изплюбѣжжжъ** (да ся), *ешь, — лѣлѣя, и*
- Изплюбѣлѣжъ** (да ся), *ишь, — лѣлѣя, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся плюбѣлѣжжъ, да ся плюбѣлѣжжамъ мнозина, всища; *плюбѣлѣжжъ, переплюбѣлѣжжъ.*
- Изплюбѣратѣжжъ, ишь, — мѣль, гл. д. свр.** Да плюбѣратѣжжамъ мнозинжъ, всичкы-ты.
- Изплюбѣрѣжжамъ, гл. ср. свр.** въ *мн. ч.* Да плюбѣрѣжжамъ мнозина, всища.
- Изплюбѣрѣкамъ, гл. д. свр.** Да плюбѣрѣкамъ, да плюбѣрѣкамъ много, всичко, павѣждѣ; *переплюбѣрѣкать, переплюбѣрѣкать.* — *канптый, прич. стр.; переплюбѣрѣканптый, переплюбѣрѣканптый.*
- Изплюбѣутамъ, гл. д. свр.** Да плюбѣутамъ много, всичкы-ты.
- Изплюбѣгамъ и Изплюбѣгнжъ, ешь, — пжъ, гл. ср. свр.** въ *мн. ч.* Да изплюбѣгамъ, да изплюбѣгнжамъ мнозина, всичкы.

Изпобѣдѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да побѣдѣж много, всичкы-ты, да санджрдпшѣж.

Изпобѣлѣж, ешь, — лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да побѣлѣжмъ мнозина, всицца.

Изпобѣлѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да побѣлѣж много, всичкы-ты.

Изпобѣсенѣж, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да побѣсенѣжмъ много, мнозина, всичкы,

Изповѣдѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да извадѣж много, всичкы-ты.

Изповалѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да повалѣж много, всичкы-ты, да изсѣборѣж, да изкатурѣж; *перевалѣть. — лѣшый, прич. стр.* Изсѣборенѣый, изкатуренѣый.

Изповарѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да уварѣж много, всичкы-ты.

Изповарѣж, ишь, — рѣль, *гл. д. свр.* Да уварѣж много, всичкы-ты.

Изповдѣгнѣж, ешь, — нѣль, *гл. д. свр.* Да вдѣгнѣж, да повдѣгнѣж много, всичкы-ты.

Изповедѣж, ешь, — вѣдохъ, — вѣль, *гл. д. свр.* Да поведѣж мнозина, всичкы-ты.

Изповелѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да повелѣж на мнозинѣж, на всичкы-ты.

Изповеселѣж, ешь, — лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да повеселѣжмъ мнозина, всицца.

Изповечѣрамъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да вечерямъ мнозина, всицца.

Изповѣвамъ (да изповѣжѣж), *гл. д.* Повѣвамъ мнозинѣж, много, всичкы-ты.

Изповѣдѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да повѣдѣж много, всичкы-ты.

Изповѣжѣж, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ изповѣвамъ.

Изповлѣкѣж, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣкль, *гл. д. свр.* Да повлѣкѣж много, всичкы-ты.

Изповръгамъ, *гл. д. свр.* Да изповръгамъ много, всичкы-ты, да навръгамъ на много мѣста, да изповрълѣж.

Изповръжѣж, ешь, — врѣзахъ, — врѣзалъ, *гл. свр.* отъ изповръзvamъ.

Изповръзvamъ и **изповръзвvamъ** (да изповръжѣж), *гл. д.* 1) Повръзvamъ много, всичкы-ты, изповязvamъ. 2) Връзvamъ, изврѣзvamъ мнозинѣж, много, всичкы-ты, изнавръзvamъ; *перевязывать.*

Изповрълѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да изповръгамъ.

Изповрънѣж, ешь, — нѣль, *гл. д. свр.* Да поврънѣж много, всичкы-ты.

Изповрънѣж, ешь, — врѣдохъ, — врѣхль, *гл. д. свр.* Да уврънѣж много, всичко.

Изповръдѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да повръдѣж много, всичкы ты.

Изповторѣж, ишь, — рѣль, *гл. д. свр.* Да повторѣж много, всичко.

Изповѣзвѣжѣж, ешь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да повѣзвѣж много, всичкы-ты.

Изповѣкамъ, *гл. д. свр.* Да повѣкамъ мнозинѣж, всичкы-ты.

Изповышѣж, ишь, — шѣль, *гл. д. свр.* Да повышѣж мнозинѣж, всичкы-ты.

Изповѣдамъ и **изповѣдвамъ**, *гл. д.* 1) Казvamъ съ гласъ за нѣчто, че го вѣрvamъ, че е така; *исповѣдывать. Бобъ калъ, бобъ изповѣда.* 2) Изказvamъ, изнавvamъ прѣдъ духовникъ, прѣдъ изповѣдникъ грѣховы-ты; *исповѣдывать. Изповѣдаохъ му, че съмъ откранѣлъ.* 3) За духовникъ, за изповѣдникъ: насамъ изслушvamъ грѣховы-ты на опына, кпнто идѣтъ да ся покажѣтъ, духувамъ; *исповѣдывать. Болнѣка на постелѣж-тѣж изповѣдавать.* 4) Сѣдѣж, хокамъ, мѣмрѣж нѣкого. — *мси, 1) гл. ѳзвр.* Изказvamъ, изнавvamъ прѣдъ духовникъ, прѣдъ изповѣдникъ грѣховы-ты си, духувамся; *изповѣдываться, быть на духу.* 2) *гл. стр.* Бывамъ изповѣдаць, духувамся; *исповѣдоваться. — дантый, прич. стр.* Духуванѣый; *исповѣданнѣый. Изповѣданъ грѣхъ, не е виче грѣхъ.*

Изповѣдане, *с. ср.* отъ изповѣдамъ и изповѣдvamъ. Изповѣдъ, духоване; *исповѣданѣе, исповѣдъ.*

Изповѣдникъ, *с. м.* Калугеръ, който изповѣда, прѣдъ когото ся изповѣдатель, духовникъ; *духовникъ, изповѣдатель.*

Изповѣдъ, *с. м.* Кога иде нѣкой да ся изповѣда прѣдъ духовникъ, изповѣдане; *исповѣдъ.*

Изповѣзѣжѣж, ешь, — вѣзахъ, — вѣзалъ, *гл. свр.* отъ изповѣзvamъ. Да изповръжѣж. — *вѣзантый, прич. стр.*

Изповязvamъ (да изповѣжѣж), *гл. д.* Повязvamъ много, всичкы-ты.

Изповѣивvamъ и **изповѣивувамъ** (да изповѣивѣж), *гл. ср.* Повѣивvamъ 'сѣвѣсьмъ, цѣль, повѣивvamъ мнозина, всичкы, изповѣивувамъ.

Изповѣивѣж, ешь — наль, *гл. свр.* отъ изповѣивvamъ. Да изповѣивѣж.

Изповѣивувамъ (да изповѣивѣж), *гл. ср.* Изповѣивvamъ.

Изповѣивѣжѣж, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ изповѣивувамъ. Да изповѣивѣжѣж.

Изпогѣзѣжѣж, ишь, — зѣль, *гл. д. свр.* Да погѣзѣж много, всичкы-ты; *повытоптать.*

Изпогарѣямъ (да изпогорѣжѣж), *гл. д.* Изпогарѣямъ, изгарѣямъ много, на много мѣста, всичкы-ты. — *мси, 1) гл. ѳзвр.* Изгарѣямся отъ слѣнце, отъ огнь, изопичамся; *перезарѣиваться. Образи-ти имъ ся изпогорѣли отъ слѣнце-то.* 2) *гл. стр.*

Изпогаснѣжѣж, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ

- мн. ч.* Да угаснемъ много, всичкы, да из-
угаснемъ; перегаснуть.
- Изпогасѣж**, *ишь*,—*силь*, *гл. д. свр.* Да из-
гасѣж много, всичкы-ты; перегасить, по-
задуть.—*сѣный, прич. стр.*
- Изпогладѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да
погладѣж, да загладѣж много, всичкы-ты.
- Изпоглобѣж**, *ешь*,—*даль*, *гл. д. свр.* Да
поглобѣж, да оглобѣж много, всичкы-ты.
- Изпоглозгамъ**, *гл. д. свр.* Да поглозгамъ, да
оглозгамъ много, всичкы-ты.
- Изпоглушѣж**, *ишь*,—*шилъ*, *гл. д. свр.* Да
оглушѣж много, всичкы-ты, да изпоглушѣж;
переглушить.
- Изпоглѣпѣж**, *ешь*,—*ижлъ*, *гл. д. свр.* Да
поглѣпѣж много, всичкы-ты.
- Изпогледѣж**, *ешь*,—*пжлъ*, *гл. свр. свр.* въ
мн. ч. Да погляднемъ мнозина, всичкы.
- Изпогмѣчкамъ**, *гл. д. свр.* Да погмѣчкамъ,
да изпогмѣчкамъ много, всичкы-ты, да изпо-
мачкамъ.
- Изпогнивамъ** (да изпогниж), *гл. свр.* въ
мн. ч. Изгнивамъ много, всичкы; погни-
вать.
- Изпогниж**, *ешь*,—*нилъ*, *гл. свр.* отъ из-
погнивамъ; погнить.
- Изпогнуеж** (да ся), *ишь*,—*силея*, *гл. об.*
свр. Да ся погнуемъ мнозина, всичкы.
- Изпогодѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да по-
годѣж мнозинж, всичкы-ты.
- Изпогорѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр.* отъ из-
погорѣвамъ и изпогарямъ.
- Изпогорѣвамъ** (да изпогорѣж), *гл. д. 1)*
Изпогарямъ. 2) Изпопалавамъ; пережигать,
пожигать.—*мен, гл. стр. и взвр.*
- Изпограбамъ**, *гл. д. свр.* Да ограбамъ, да
изграбамъ много, всичкы-ты; позаханать.
- Изпогрѣбѣж**, *ешь*,—*грѣбохъ*,—*грѣблъ*, *гл.*
д. свр. Да погрѣбѣж мнозинж, всичкы-ты,
да иззаконаж.
- Изпогрозиѣж**, *ешь*,—*иѣлъ*, *гл. свр. свр.*
въ *мн. ч.* Да погрозиѣжемъ мнозина, всицца.
- Изпогрѣчѣж**, *ишь*,—*чилъ*, *гл. д. свр.* Да
погрѣчѣж мнозинж, всичкы-ты.
- Изпогрѣшѣж**, *ишь*,—*шилъ*, *гл. д. свр.* Да
погрѣшѣж, да сгрѣшѣж много, въ всичко.
- Изпогубѣж**, *ишь*,—*билъ*, *гл. д. свр.* 1) Да
погубѣж мнозинж, всичкы-ты; перегубить.
2) Да изгубѣж много, всичко.
- Изпогыбиж**, *ешь*,—*ижлъ*, *и.*
- Изпогыпѣж**, *ешь*,—*наль*, *гл. свр. свр.* въ
мн. ч. Да погыбнемъ, да погынемъ мно-
зина, всичкы; перегыбнуть.
- Изподавѣж**, *ишь*,—*вилъ*, *гл. свр.* отъ из-
подавамъ; передавить, перетонить.—*вс-*
пый, прич. стр.
- Изподавнамъ** (да изподавѣж), *гл. д. 1)*
Давѣж, удавамъ, душѣж много, всичкы-ты,
изподушивамъ; передавливать. *Влѣкъ-тъ из-*
подавилъ много овця; полкъ перерѣзалъ
много овецъ. 2) Давѣж, удавамъ, издавамъ
въ водѣж много, всичкы-ты, изудавнамъ;
перетонить. *Дошла рѣвка-та, та из-*
подавила много доблѣтѣкъ.—*мен, 1) гл.*
взвр. въ *мн. ч.* Удавамъ мнозина,
всичкы; передавливаться, перетониться.
2) *гл. стр.* Бывамъ изподавепъ.
- Изподамгосамъ**, *гл. д. свр.* Да издамгосамъ,
да дамгосамъ много, всичкы-ты; выклеп-
мить по множествѣ, позатаарить.
- Изподамъ**, дадѣшь,—дадохъ,—даль, *гл. д.*
свр. Да подамъ много, всичкы-ты.
- Изподарѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. д. свр.* 1) Да
подарѣж мнозинж, всицца. 2) Да подарѣж, да
харижѣж много, всичкы-ты.
- Изподбѣрѣж**, *ешь*,—*брѣхъ*,—*брѣлъ*, *гл. д.*
свр. Да подбѣрѣж много, всичкы-ты.
- Изподбѣж**, *ешь*,—*билъ*, *гл. д. свр.* Да
подбѣж много, всичкы-ты.
- Изподблажѣж**, *ишь*,—*жилъ*, *гл. д. свр.* Да
подблажѣж много, всичкы-ты.
- Изподбрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да подбрѣкамъ
много, всичкы-ты.
- Изподвалѣж**, *ишь*,—*лиль*, *гл. д. свр.* Да
подвалѣж много, всичкы-ты.
- Изподвѣж**, *ешь*,—*вилъ*, *гл. д. свр.* Да под-
вѣж много, всичкы-ты.
- Изподвлѣкѣж**, *ешь*,—*влѣкохъ*,—*влѣкъ*,
гл. д. свр. Да подвлѣкѣж много, всичкы-ты.
- Изподвонѣж**, *ишь*,—*нилъ*, *гл. свр. свр.* Да
подвонѣж много, навсждѣ.
- Изподврѣжѣж**, *ешь*,—*врѣзахъ*,—*врѣзалъ*,
гл. д. свр. Да подврѣжѣж много, всичкы-ты.
- Изподврѣлѣж**, *ишь*,—*лилъ*, *гл. д. свр.* Да
подврѣлѣж много, всичкы-ты.
- Изподвѣдѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да
подвѣдѣж много.
- Изподвѣжѣж**, *ешь*,—*вѣзахъ*,—*вѣзалъ*, *гл.*
д. свр. Да подвѣжѣж много, всичкы-ты.
- Изподголѣлѣж** (да ся), *ишь*,—*мился*, *гл.*
об. свр. въ *мн. ч.* Да ся подголѣлѣмъ
мнозина, всицца.
- Изподгорѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. д. свр.* Да
подгорѣж мнозинж, всичкы-ты.
- Изподградѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да
подградѣж много, всичкы-ты.
- Изподгрѣж**, *ешь*,—*грѣлъ*, *гл. д. свр.* Да
подгрѣж много, всичкы-ты.
- Изподгѣвѣж**, *ешь*,—*наль*, *гл. свр. свр.* въ
мн. ч. Да подгѣвнемъ много, всичкы-ты.
- Изподѣрѣж**, *ешь*,—*дрѣлъ*, *гл. свр.* отъ из-
подѣрамъ; передръть, издрать, изорѣять.
- Изподзѣмѣж**, *ешь*,—*зѣхъ*,—*зель*, *гл. д. свр.*
Да подзѣмѣж мнозинж, всичкы-ты.
- Изподивѣж**, *ешь*,—*вѣлъ*, *гл. свр. свр.* въ
мн. ч. Да подивѣжемъ много, всицца.

Изподвиѣкъ, ѡшь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да подвиѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподирамь (да изподѣрж), *гл. д.* Съдирамь, раздирамь, издирамь много, вѣчкы-ты; передирать.

Изподкѡшѣкъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подкѡшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкѡстрыѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подкастрыѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкѡваѣкъ, ишь, — силъ, *гл. д. свр.* Да подкѡваѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподковѣкъ, ѣшь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да подковѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкожиѡниѣкъ (да ся), ишь, — шѣлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подкожиѡниѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкопѣкъ, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да подкопѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкрѣчѣкъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подкрѣчѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкривѣкъ, ѡшь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да подкривѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкрѣшѣкъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкрѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкрѣшѣкъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкрѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкѣпѣкъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкѣпѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподкѣпѣкъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкѣпѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподледѣкъ (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* Да ся подледи много, навѣждѣ.

Изподложѣкъ, ишь, — жиль, *гл. д. свр.* Да подложѣкъ на много, на вѣчкы-ты

Изподлудѣкъ, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да подлудѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподлѣчѣкъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подлѣчѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподлѣжѣкъ, ешь, — лѣгахъ, — лѣгалъ, *гл. д. свр.* Да подлѣжѣкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподльѣтъкъ, ишь, — стѣль, *гл. д. свр.* Да подльѣтъкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподлѣбѣниѣкъ, ешь, — нѣль, *гл. д. свр.* Да подлѣбѣниѣкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподмѣжѣкъ, ешь, — мѣзахъ, — мѣзалъ, *гл. д. свр.* Да подмѣжѣкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподмѣшѣкъ, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да подмѣшѣкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподметѣкъ, ешь, — мѣтохъ, — мѣлъ, *гл. д. свр.* Да подметѣкъ много, навѣждѣ.

Изподмладѣкъ (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подмладимъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподмѣшѣкъ, ешь, — мѣль, *гл. д. свр.* Да подмѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподниѣца, *с. ж.* Земѣа-та подъ разораното, подъ ораничѣ-тъкъ.

Изподновѣкъ, ишь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да подновѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподѡстрыѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подѡстрыѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣлвамь и **изподпѣлнамь** (да изподпѣлѣж), *гл. д.* Подпѣламь много, вѣчкы-ты.

Изподпѣлѣкъ, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ изподпѣлвамь и изподпѣлнамь.

Изподпѣшѣкъ, ешь, — пѣсахъ, — пѣсалъ, *гл. д. свр.* Да подпѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣлатѣкъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подпѣлатѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣлѣшѣкъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да подпѣлѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподплѣскамь, *гл. д. свр.* Да подплескамь много, вѣчкы-ты.

Изподпѣравѣкъ, ишь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да подпѣравѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣрж, ешь, — прѣль, *гл. д. свр.* Да подпѣрж много, вѣчкы-ты.

Изподпѣятѣкъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подпѣятѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣскамь и **изподпѣсѣкъ**, *гл. д. свр.* Да изпѣскамь, да надпѣскамь много, вѣчкы-ты; перепѣсѣвать, изпѣсѣвать.

Изподпѣрѣкъ, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да подпѣрѣкъ навѣждѣ.

Изподпѣскамь, *гл. д. свр.* Да подпѣскамь на много мѣста, навѣждѣ.

Изподпѣрѣкъ, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да надпѣрѣкъ, да сдрѣбѣкъ много, вѣчкы-ты; пѣсѣрѣшѣть.

Изподпѣрѣжѣкъ, ешь, — рѣзахъ, — рѣзалъ, *гл. д. свр.* 1) Да подпѣрѣжѣкъ много, вѣчкы-ты. 2) Съ подпѣрѣжане да изпѣрѣжѣкъ вѣчкы-ты; изпѣрѣжѣтъ. *Изподпѣрѣжалъ перо-то; изпѣрѣжилъ всё перѡ.*

Изподпѣсѣкъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* въ *мн. ч.* Да подпѣсѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣсѣлъкъ, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да подпѣсѣлъкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣслонѣкъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подпѣслонѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣсѣшѣкъ, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да подпѣсѣшѣкъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣсѣрѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подпѣсѣрѣкъ много, вѣчкы-то.

Изподпѣсѣкъ, чѣшь, — сѣкохъ, — сѣкъль, *гл. д. свр.* Да подпѣсѣкъ много, вѣчкы-ты. Да ся изподпѣсѣкъ, *гл. вѣзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подпѣсѣчемъ много, вѣчкы-ты.

Изподпѣсѣтъкъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подпѣсѣтъкъ мнозинѣкъ, вѣчкы-ты.

Изподпѣхамь, *гл. д. свр.* Да одухамь, да издухамь много, вѣчкы-ты.

Изподпѣшѣкъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да подпѣшѣкъ много, вѣчкы-ты, да изпѣшѣшѣкъ; перепѣшѣвать.

- Изподшіяж**, ешь,—шіль, *гл. д. свр.* Да подшіяж много, всицкы-ты.
- Изподь**, *прѣдл.* Отдолу подь. *Изподь плашкы-ты.*
- Изподыръж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да подыръж на много мѣста, павсждѣ.
- Изподѣляж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да подѣляж много, всицкы-ты.
- Изподѣтнийж** (да ся), ишь,—нйлея, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подѣтниймъ мнозина, всицкы.
- Изпожегж** и **изпожежкж**, жесь,—жегохъ,—жегль, *гл. д. свр.* Да изжегж, да изгорж много, всицко, да изпогорж.
- Изпожєнж** (да ся), ишь,—нилея, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся оженимъ мнозина, всицка.
- Изпожйльж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да ужйльж много, всицкы-ты; пережалить.
- Изпожлѣтъбж**, ешь,—тѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да пожлѣтѣмъ много, всицкы.
- Изпожлѣтъж**, ишь,—тйль, *гл. д. свр.* Да пожлѣтъж много, всицко.
- Изпожыльж**, ешь,—наль, *гл. д. свр.* Да пожыльж много, всицкы-ты.
- Изпожыльж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да изжыльж много, всицкы-ты.
- Изпожмарж**, ишь,—рыль, *гл. свр.* отъ **изпожмаривамъ**.—*рєнтый, прич. стр.*
- Изпожмаривамъ** (да **изпожмарж**), *гл. д.* Казвася за пожмарь: изгарамъ.
Да ли ты е слана попарила,
Или ты е пожмарь изпожмариль. *Пѣс.*
- Изпозабѣвж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да забавж мнозинж, всицкы-ты.—**вижся**, *гл. вгзвр.* въ *мн. ч.* Да ся забавимъ мнозина, всицка.
- Изпозабёрж**, ешь,—брѣхъ,—брѣль, *гл. д. свр.* Да забёрж много, всицкы-ты.
- Изпозабѣж**, ешь,—бйль, *гл. д. свр.* Да забѣж много, всицкы-ты.
- Изпозабогатѣж**, ешь,—тѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заботѣмъ мнозина, всицка.
- Изпозабрѣвж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да забравж много, всицко.
- Изпозабрадъ**, ишь,—дйль, *гл. д. свр.* Да забрадъ мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозабрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да забрѣкамъ много, всицкы-ты.
- Изпозабульж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да забульж много, всицкы-ты.
- Изпозабучж**, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да забучж много, всицкы-ты.
- Изпозабѣгж**, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да забѣгнемъ мнозина, всицкы.
- Изпозабѣгжж**, ишь,—жиль, *гл. д. свр.* Да забѣгжж много, всицкы-ты.
- Изпозавалѣж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да завалж много, всицкы-ты.
- Изпозавардъж**, ишь,—дилъ, *гл. д. свр.* Да завардъж много, всицкы-ты.
- Изпозаварѣж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да заварѣж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозаварѣж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да заварѣж много, всицкы-ты.
- Изпозаведж**, ешь,—пѣдохъ,—вѣль, *гл. д. свр.* Да заведж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозавйльж**, ешь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да завйльж много, всицкы-ты.
- Изпозавлѣкж**, чесь,—влѣкохъ,—влѣкль, *гл. д. свр.* Да завлѣкж много, всицкы-ты.
- Изпозаврътъж**, ишь,—тѣль, *гл. д. свр.* Да заврътъж много, всицкы-ты.
- Изпозавръж**, ешь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да завръж много, всицкы-ты.
- Изпозавѣдъж**, ишь,—дилъ, *гл. д. свр.* Да завѣдъж много, всицко.
- Изпозавѣж**, ешь,—вѣль, *гл. д. свр.* Да завѣж много, всицкы-ты.
- Изпозавйльж**, ешь,—вйзахъ,—вйзаль, *гл. д. свр.* Да завйльж много, всицко.
- Изпозавйльж**, ешь,—наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да завйнемъ много, всицкы.
- Изпозагасж**, ишь,—сйль, *гл. д. свр.* Да загасж много, всицкы-ты.
- Изпозагѣнж**, ишь,—щиль, *гл. д. свр.* Да загѣнж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозагладъж**, ишь,—дилъ, *гл. д. свр.* Да загладъж много, всицкы-ты.
- Изпозагльхнж**, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да загльхнемъ много, всицкы.
- Изпозагпйльж**, ешь,—пйль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да загпйнемъ много, всицкы.
- Изпозагпѣдъж** (да ся), ишь,—дилея, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся загпѣдимъ мнозина, всицкы.
- Изпозаговѣж**, ешь,—вѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заговѣмъ мнозина, всицка.
- Изпозагѣльж**, ишь,—ляль, *гл. д. свр.* Да загѣльж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозаградъж**, ишь,—дйль, *гл. д. свр.* Да заградъж много, всицкы-ты.
- Изпозагрѣнж**, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да загрѣнж много, всицкы-ты.
- Изпозагрѣж**, ешь,—грѣль, *гл. д. свр.* Да загрѣж много, всицкы-ты.
- Изпозагубж**, ишь,—билъ, *гл. д. свр.* Да загубж много, всицкы-ты.
- Изпозагѣнж**, ешь,—наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да загѣнемъ мнозина, всицкы.
- Изпозадѣвж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да задавж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозадёрж**, ешь,—дрѣхъ,—дрѣль, *гл. д. свр.* Да задёрж много, всицкы-ты.

Изпозадлъжнѣж, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да задлъжнѣемъ мнозина, всицца.
Изпозадрѣжж, ишь, — жнѣль, *гл. д. свр.* Да задрѣжж много, всицкы-ты.
Изпозадрѣмж, ешь, — малъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да задрѣмемъ мнозина, всицца.
Изпозадүшж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да задүшж много, всицкы-ты.
Изпозадѣнж, ешь, — наль, *гл. д. свр.* Да задѣнж много, всицкы-ты.
Изпозакюлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да закюлж много, всицкы-ты.
Изпозакáрамь, *гл. д. свр.* Да закарамь много, всицкы-ты.
Изпозакáчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да закачъ много, всицкы-ты.
Изпозаклѣчж, ишь, — чиль, и
Изпозаключж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да заклчж, да заклочж много, всицкы-ты; позаменить.
Изпозаклящж, ишь, — щиль, *гл. д. свр.* Да заклящж много, всицкы-ты.
Изпозаковж, ешь, — валь, *гл. д. свр.* Да заковж много, всицкы-ты.
Изпозакóлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да заколж много, всицкы-ты; позарѣзать.
Изпозаконáж, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да законаж много, всицкы-ты; позаконать, позарыть.
Изпозакончнѣж, ешь, — чнѣль, *гл. д. свр.* Да закончнж много, всицкы-ты, да изпозапетлѣж; позастегнуть.
Изпозакривѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да закривж много, всицкы-ты.
Изпозакрѣжж, ешь, — крѣль, *гл. д. свр.* Да закрѣжж много, всицкы-ты.
Изпозакрѣмж, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да закрѣмж много, всицкы-ты.
Изпозакрѣнж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да закрѣнж много, всицкы-ты.
Изпозакъсенѣж, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да закъсенѣемъ мнозина, всицкы-ты.
Изпозалпчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да залпчж много, всицко.
Изпозалпшж, ешь, — лисаль, *гл. д. свр.* Да залпшж мнозинж, всицкы-ты.
Изпозалóжж, ишь, — жилъ, *гл. д. свр.* Да залóжж много, всицкы-ты; позаложить.
Изпозалѣжж, ешь, — лѣгахъ, — лѣгаль, *гл. д. свр.* Да залѣжж много, всицкы-ты.
Изпозалѣнж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да залѣнж много, всицкы-ты; позалѣнить, позалѣтить.
Изпозалѣж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да залѣж много, всицкы-ты.
Изпозалюлж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да залюлж много, всицкы-ты.
Изпозамáжж, ешь, — мáзахъ, — мáзаль, *гл.*

д. свр. Да замажж много, всицкы-ты; по-замáзать.
Изпозамáцамь, *гл. д. свр.* Да замацамь много, всицко.
Изпозамáнж, ешь, — мáналь, *гл. д. свр.* Да замаж мнозинж, всицкы-ты.
Изпозамнжж, ишь, — жнѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замнжж много, всицкы-ты.
Изпозамнж, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замнжж много, всицкы-ты.
Изпозамóгнж (да ся), ешь, — нжлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся замóгнемъ мнозина, всицца.
Изпозаморѣж (да ся), ишь, — рѣлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся заморимъ мнозина, всицца.
Изпозамрѣжж, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замрѣнемъ много, всицкы-ты.
Изпозамрѣнж, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замрѣнемъ мнозина, всицкы-ты.
Изпозамѣсж, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да замѣсж много, всицкы-ты.
Изпозамѣтнж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да замѣтнж много, всицкы-ты.
Изпозанесж, ешь, — несохъ, — нѣслъ, *гл. д. свр.* Да занесж много, всицкы-ты.
Изпозаоблачи (да ся), — чилося, *гл. безл. свр.* Да ся заоблачи на много мѣста, на-всждѣ.
Изпозаобыколѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да заобыколж много, всицкы-ты.
Изпозапáднж, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да западнемъ мнозина, всицкы-ты.
Изпозапáзж, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да запазж много, всицкы-ты.
Изпозапáлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да запалж много, всицкы-ты; позажѣчь.
Изпозапáшж, ешь, — пáсахъ, — пáсаль, *гл. д. свр.* Да запашж много, всицкы-ты.
Изпозанетлѣж, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да запетлѣж много, всицкы-ты, да изпозакончнж; позастегнуть.
Изпозапечáтамь, *гл. д. свр.* Да запечатамь много, всицкы-ты.
Изпозапншж, ешь, — пнсахъ, — пнсаль, *гл. д. свр.* Да запншж много, всицкы-ты; позанисать.
Изпозаплáчж, ешь, — плáкахъ, — плáкаль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заплачемъ мнозина, всицца.
Изпозаплáшж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да заплашж много, всицкы-ты.
Изпозаплетж, ешь, — плéтохъ, — плéль, *гл. д. свр.* Да заплетж много, всицкы-ты.
Изпозаплюж, ешь, — плюль, *гл. д. свр.* Да заплюж много, всицкы-ты.
Изпозáнж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да занжж много, всицкы-ты.

Изнозапѣмнѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да запомижь много, всицкы-ты.

Изнозапразднѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да запразднѣж много, всицкы-ты.

Изнозапранѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да запрашижь много, навскѣдѣ, всичко.

Изнозапръж, ешь, — рѣль, 1) *гл. д. свр.* Да запръж много, всицкы-ты. 2) *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да запремь мнозина, всицкы.

Изнозапусѣтъж, ешь, — етъль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да запусѣтемь много, всицкы.

Изнозапушѣж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да запушижь много, всицкы-ты; позакупорить, позаткнѣтъ, позадѣлать, позатыкать, перетыкать, позажѣтъ.

Изнозапѣнѣж, ишь, — щиль, *гл. д. свр.* Да зѣпѣнѣж много, всицкы-ты.

Изнозарастѣж, ешь, — растохъ, — расль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да зарастемь много, всицкы.

Изнозарѣвѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да зарѣвѣж много, всицкы-ты.

Изнозарѣльж, ешь, — рѣль, *гл. д. свр.* Да зарѣльж много, всицкы-ты.

Изнозарѣжьж, ешь, — рѣзахъ, — рѣзалъ, *гл. д. свр.* Да зарѣжьж много, всицкы-ты.

Изнозасѣлѣж (да ся), ишь, — ляся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся заселимь много, всицкы.

Изнозасмоляж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да засмоляж много, всицкы-ты.

Изнозасмѣжь (да ся), ешь, — смѣлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся засмѣемь мнозина, всицка.

Изнозасолѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да засолѣж много, всицкы-ты.

Изнозаснижь, ишь, — сниль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заснимь мнозина, всицкы.

Изнозасрамѣж, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да засрамѣж мнозинѣж, всицкы-ты.

Изнозастѣлѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да застѣлѣж много, всицкы-ты.

Изнозастѣлѣж, ешь, — ижль, *гл. д. свр.* Да застѣлѣж много, всицкы-ты.

Изнозасучѣж, ешь, — сучахъ, — сучаль, *гл. д. свр.* Да засучѣж много, всицкы-ты.

Изнозасѣхильж, ешь, — ижль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да засѣхнемь много, всицкы.

Изнозасѣлѣж, ешь, — ииль, *гл. д. свр.* Да засѣлѣж много, всицкы-ты.

Изнозасѣкѣж, чѣшь, — сѣкохъ, — сѣкль, *гл. д. свр.* Да засѣкѣж много, всицкы-ты; позасѣчь.

Изнозасѣкѣж, ешь, — сѣиль, *гл. д. свр.* Да засѣкѣж много, всичко.

Изнозатайж, ишь, — тайль, *гл. д. свр.* Да затайж много, всичко.

Изнозатворѣж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да затворѣж много, всицкы-ты; позатворить.

Изнозатонѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да затонѣж много, всицкы-ты.

Изнозатрунамь, *гл. д. свр.* Да затрунамь много, всицкы-ты.

Изнозатрѣльж, ешь, — трѣль, *гл. д. свр.* Да затрѣльж много, всицкы-ты.

Изнозатрѣльж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да затрѣльж много, всицкы-ты.

Изнозатульж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да затульж много, всицкы-ты.

Изнозатурьж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да затурѣж много, всицкы-ты.

Изнозатѣльж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да затѣльж много, всицкы-ты.

Изнозатѣкамь и

Изнозатѣкнѣж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да затѣкамь, да затѣкнѣж много, всицкы-ты; позаткнѣтъ, позадѣлать, позатыкать, перетыкать, позажѣтъ.

Изнозатѣнѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да затѣнѣж много, всицкы-ты.

Изнозаханѣж, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да заханѣж много, всицкы-ты.

Изнозахвильж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да захванѣж много, всицкы-ты.

Изнозахляемь (да ся), ешь, — ижляся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся захлясемь мнозина, всицка.

Изнозахлѣнѣж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да захлѣнѣж много, всичко.

Изнозацѣльж, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да зацѣльж много, всицкы-ты.

Изнозачрѣвьж (да ся), ишь, — виль, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся зачрѣвимь мнозина, всицка.

Изнозашемедѣж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да зашемедѣж мнозинѣж, всицкы-ты.

Изнозашильж, ешь, — шиль, *гл. д. свр.* Да зашилѣж много, всичко; позашить.

Изнозацильж, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да зацильж много, всицкы-ты.

Изнозаисельж, ешь, — ижль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заисемь мнозина, всицкы.

Изнозаильж, ешь, — ижль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заакнемь много, всицкы.

Изнозачѣльж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да зачѣльж много, всицкы-ты.

Изноздравильж, ишь, — ииль, *гл. свр.* оти изноздравивамь.

Изноздравивамь (да изноздравильж), *гл. д.* Да поздравильж мнозинѣж, всицкы-ты.

Изнозеленѣвамь (да изнозеленѣжь), *гл. ср.* 1) Поззеленѣвамь цѣль, съвьсьмь, навскѣдѣ. 2) Въ *мн. ч.* Поззеленѣвамь много, всицкы.

Изпозеленѣжъ, ешь,—пѣлъ, *гл. свр.* отъ изпозеленѣвамь.

Изпозеленѣжъ, ишь,—пѣлъ, *гл. свр.* отъ изпозеленѣвамь.—пѣптый, *прич. стр.*

Изпозеленѣвамь (да изпозеленѣжъ), *гл. д.* Позеленѣвамь много, всичкы-ты.

Изпозѣмжъ, ешь,—зѣхъ,—зѣлъ, *гл. д. свр.* Да земж много, всичкы-ты.

Изпозлатѣжъ, ишь,—тѣлъ, *гл. свр.* отъ изпозлатѣвамь.—тѣптый, *прич. стр.*

Изпозлатѣвамь (да изпозлатѣжъ), *гл. д.* Позлатѣвамь много, всичкы-ты. — мся, *гл. стр.* Бывамь изпозлатенъ.

Изпознѣжъ, ешь,—знѣлъ, *гл. д. свр.* Да запознаж много, всичкы-ты. Да ся изпознаемъ, *гл. вз. свр.* въ *мн. ч.* Да ся опознаемъ единъ другъ.

Изпозобамъ, *гл. д. свр.* Да озобамъ, да съзобамъ много, всичко.

Изпозорладѣшежъ, ешь,—дѣсалъ, *гл. д. свр.* Да зорладѣшеж много, всичкы-ты.

Изпойдѣжъ, ешь,—дохъ—пошѣлъ,—пошла, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да си изпойдемъ, да си изотидемъ.

Изпозбѣвѣжъ, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да избавѣж много, всичкы-ты.

Изпозблѣжжъ, ешь,—блѣзалъ, *гл. д. свр.* Да изблѣжж много, всичкы-ты.

Изпозбѣлѣжъ, ешь,—лѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да избѣлѣемъ много, всичкы.

Изпозвѣдѣжъ, ишь,—дилъ, *гл. д. свр.* Да извѣдѣж много, всичкы-ты.

Изпозвлѣжжъ, чѣшь,—влѣкохъ,—влѣкъ, *гл. д. свр.* Да извлѣжж много, всичкы-ты.

Изпозвѣтрѣжъ, ешь,—рѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да извѣтрѣемъ много, всичкы.

Изпозгнѣжъ, ешь,—пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изгнемъ много, всичкы.

Изпозгорѣжъ, ишь,—рѣлъ, *гл. д. свр.* Да изгорѣж много, всичкы-ты, да изпоторѣж.

Изпозагорѣжъ, ишь,—рѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изгоримъ много, всичкы, да изпогоримъ.

Изпозкѣжжъ, ешь,—кѣзалъ, *гл. д. свр.* Да изкѣжж много, всичко; повѣсказать.

Изпозкѣчжъ, ишь,—члѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изкѣчимъ много, всичкы; повѣскачать.

Изпозкривѣжъ, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да изкривѣж много, всичкы-ты, да изпокривѣж.

Изпозкѣтѣсѣжъ, ешь,—нжлъ, *гл. д. свр.* Да изкѣтѣсѣж много, всичкы-ты.

Изпозлѣжжъ, ешь,—лѣзохъ,—лѣзъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да излѣземъ много, всичкы; повѣскачать.

Изпозмажжъ, ешь,—мазахъ,—мазалъ, *гл. д. свр.* Да измажж много, всичкы-ты.

Изпозмръзѣжъ, ешь,—нжлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да измръземъ много, всичкы, да изпомръземъ.

Изпознѣсѣжъ, ешь,—нѣсохъ,—нѣслъ, *гл. д. свр.* Да изнѣсѣж много, всичкы-ты; повѣнести.

Изпознѣдамъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изпадамъ много, всичкы, да изпопадамъ, да изпопадамы.

Изпознѣтѣжжъ, ешь,—нжлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изтѣшемъ много, всичкы, да изпознѣтемъ.

Изпознѣхѣжжъ, ешь,—палъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изсѣхнемъ много, всичкы, да изпосѣхнемъ.

Изпознѣжжъ, чѣшь,—сѣкохъ,—сѣкъ, *гл. д. свр.* Да изсѣкж много, всичкы-ты; повѣрубить.

Изпознѣямъ, иадѣшь,—идохъ,—иаль, *гл. д. свр.* Да изнѣямъ много, всичкы-ты, да изпоиамъ.

Изпокадѣжъ, ишь,—дѣлъ, *гл. д. свр.* Да покадѣж много, всичкы-ты.

Изпокажжжъ, ешь,—казахъ,—казалъ, *гл. д. свр.* Да покажж много, всичкы-ты; переказать.

Изпокакамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да ся изнасѣрж, изпосѣрж. *Рече ли кака, оно же ся изпокака.*

Изпокалугѣрѣжъ, ишь,—рѣлъ, *гл. д. свр.* Да покалугѣрѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпокалѣнамъ, *гл. д. свр.* Да укалѣнамъ много, всичкы-ты, да изпокалѣнамъ; перегрязнѣть.

Изпоканѣжжъ, ишь,—нилъ, *гл. д. свр.* Да поканѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпоканѣжъ, ешь,—палъ, *гл. д. свр.* Да поканѣж много, всичко.

Изпокарамъ (да ся), *гл. вз. свр.* въ *мн. ч.* Да ся скарамъ мнозина, всица.

Изпокастрѣжжъ, ишь,—рилъ, *гл. д. свр.* Да покастрѣж много, всичкы-ты.

Изпокатерѣжжъ (да ся), ишь,—рилѣя, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся покатеримъ мнозина, всичкы.

Изпокатѣрѣжжъ, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изпокатѣриамъ. Да изпопрѣтурѣж.

Изпокатѣриамъ (да изпокатѣрѣжжъ), *гл. д.* Катѣриамъ много, всичкы-ты, изпопрѣтурѣямъ.

Изпокалѣжжъ (да ся), ешь,—калѣя, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся покѣемъ мнозина, всица.

Изпокварѣжжъ, ишь,—рилъ, *гл. д. свр.* Да покварѣж много, всичкы-ты.

Изпоклѣтѣжжъ, ишь,—тилъ, *гл. д. свр.* Да поклѣтж много, всичкы-ты.

Изпоклопѣжжъ (да ся), ишь,—нилѣя, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поклѣнимъ мнозина, всица.

Изнокло́намъ, гл. д. свр. Да наклонамъ мно-
зихъ, всичкы-ты, да изнаклонамъ.

Изнокло́намъ, гл. д. свр. Да поклонамъ
много, всичкы-ты.

Изноклѣ́цамъ, гл. д. свр. Да наклѣцамъ
много, всичкы-ты, да изнаклѣцамъ.

Изноковѣ́жъ, ешь,—вѣль, гл. д. свр. Да на-
ковѣжъ, да заковѣжъ много, всичкы-ты, да из-
паковѣжъ.

Изнокобѣ́жъ, ишь,—клѣхъ,—клѣль, гл. д.
свр. Да закобѣжъ много, всичкы-ты, да из-
покобѣжъ; поварѣзатъ.

Изноконѣ́жъ, ешь,—пѣль, гл. д. свр. Да
разкопѣжъ на много мѣста.

Изнокорѣ́жъ, ишь,—рѣль, гл. д. свр. Да по-
корѣжъ много, всичкы-ты.

Изнокосѣ́жъ, ишь,—сѣль, гл. д. свр. Да по-
косѣжъ много, всичкы-ты, да изкосѣжъ.

Изнокрадѣ́жъ, ешь,—кѣдохъ,—кѣраль, гл. д.
свр. Да окрадѣжъ много, всичко.

Изнокривѣ́жъ, ишь,—вѣль, гл. д. свр. Да
пзкривѣжъ много, всичкы-ты; перекривѣтъ.

Изнокрѣ́жъ, ешь,—рѣль, гл. д. свр. 1) Да
скрѣжъ много, всичкы-ты; перепрѣтатъ.
2) Да покрѣжъ много, всичкы-ты. Да ся
изнокрѣемъ, гл. взвр. свр. въ ми. ч.
Да ся скрѣемъ много, всичкы. *Изнокрѣж-
ся въ жыши дупкѣ.*

Изнокрѣ́стжъ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. Да
покрѣстжъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изнокрѣ́тжъ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. Да из-
крѣтжъ много, всичко, на много мѣста.

Изнокрѣ́шжъ, ишь,—шилъ, гл. д. свр. Да
окрѣшжъ, да накрѣшжъ много, всичкы-ты;
переломѣтъ.

Изнокѣ́шжъ, ишь,—пилъ, гл. д. свр. Да
накушжъ много, всичко.

Изнокѣ́самъ, гл. д. свр. 1) Да покѣсамъ
много, всичкы-ты. *Изнокѣсалъ си дрѣ-
хы-ты.* 2) Да окѣсамъ, да откѣсамъ, да
накѣсамъ много, всичкы-ты. *Изнокѣса
цѣтна-та въ градинѣ-тѣ.* Да ся из-
покѣсамъ, 1) гл. взвр. свр. Да ся окѣ-
самъ много, съвѣсьмъ. 2) гл. об. свр. Да
ся надосамъ много. *Изнокѣсаяся да му
казамъ, не зима.*

Изнолѣ́намъ, гл. д. свр. Да оланамъ много,
всичко-то, да пзланамъ.

Изнолѣ́жѣна, с. м. Който зима нѣчто на из-
нолѣжъ; полѣвникъ.

Изнолѣ́жсамъ, гл. д. свр. Да лѣжсамъ
много, всичкы-ты; перепятнѣтъ.

Изнолѣ́жѣжъ, ешь,—нѣль, гл. ср. свр. въ
ми. ч. Да полѣжѣемъ мнозина, всица.

Изнолицѣ́жъ, с. ж. Казвася: *зимаъ нѣчто
на изнолицѣжъ и наизноло (наизнолу),* зи-
мамъ чюждъ имоть да го работжъ съ дого-
воръ, чтото изкарамъ отъ него, да дамъ на

стопанина му половникъ-тѣ за кирѣжъ; така
и давамъ на изнолицѣжъ, наизнолу; *братъ, от-
даватъ что изнолу. Зель съмъ шѣжъ на
изнолицѣжъ. Дадохъ воденицѣжъ-тѣ си на
изнолицѣжъ. Да дадемъ, мѣжю, наши-тѣ
повѣсьма на ортака, а нѣе да земемъ
чюждѣ на изнолицѣжъ (наизнолу).*

Изноло и **изнолу** нар. *На-изноло*, на из-
нолица; изнолу.

Изноловѣ́жъ, ишь,—вѣль, гл. д. свр. Да
уловѣжъ много, всичкы-ты; перехватѣтъ.

Изноловѣ́жжъ, ишь,—жилъ, гл. д. свр. Да
половѣжъ много, всичкы-ты.

Изноломѣ́жъ, ишь,—мѣль, гл. д. свр. Да по-
ломѣжъ много, всичкы-ты, да изпотрошжъ;
переломѣтъ.

Изноло́намъ, гл. д. свр. Да излопамъ, да
олопамъ много, всичко.

Изнолу, нар. Изноло.

Изнолудѣ́жъ, ешь,—дѣль, гл. ср. свр. въ
ми. ч. Да полудѣемъ мнозина, всичкы.

Изнолудѣ́жъ, ишь,—дѣль, гл. д. свр. Да под-
луджъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изноль, с. м. Дрѣвянъ сѣдъ за хлѣскаше
воджъ изъ нѣчто, прыналка.

Изнолѣ́жжъ, ешь,—лѣгахъ,—лѣгаль, гл.
д. свр. Да излѣжжъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изнолѣ́тамъ, гл. ср. свр. въ ми. ч. Да
лѣгнемъ мнозина, всичкы.

Изнолѣ́шжъ, ишь,—пѣль, гл. д. свр. Да
залѣшжъ много, всичкы-ты.

Изнолѣ́жъ, ешь,—лѣль, гл. д. свр. Да по-
лѣжъ много, всичкы-ты.

Изнолѣ́бжъ, ишь,—билъ, гл. д. свр. Да
полюбжъ много, всичкы-ты.

Изнолѣ́жжжъ, ешь,—мѣвахъ,—мѣзаль, гл.
д. свр. Да помажжъ много, всичко.

Изноламѣ́жъ, ишь,—милъ, гл. д. свр. Да из-
мамѣжъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изнолѣ́жжжжъ, гл. д. свр. Да помачкамъ
много, всичкы-ты, да пзмачкамъ.

Изномежѣ́жъ, нар. Отъ-помежджъ, пзмежду,
межджъ. *Да избережь нѣкого изномежджъ
си; избережь когѣ нибудъ изъ средѣ себя.
Изномежджъ нѣи има и добръ и лоши.*

Изноме́лжъ, ешь,—млѣхъ,—млѣаль, гл. д.
свр. Да умелжъ много, всичко.

Изнометѣ́жъ, ешь,—мѣтохъ,—мѣль, гл. д. свр.
Да пометжъ много, навсѣдѣ.

Изноми́нжъ, ешь,—пжль, гл. ср. свр. въ
ми. ч. Да замнемъ мнозина, всичкы. Да
ся изноми́немъ, гл. об. свр. въ ми. ч.

Да ся помпнемъ, да пзмремъ мнозина, всица.

Изноми́ринѣ́жъ, ешь,—рѣсахъ,—рѣсалъ, гл.
д. свр. Да помпринѣжъ много, всичкы-ты,
да изподушжъ; перепѣхатъ.

Изноми́риѣ́жъ, ишь,—рѣль, гл. д. свр. Да
помпирѣжъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изпомѡгнж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да помогнж на мнозинж, на всичкы-ты.

Изпомѡлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да помолж мнозинж, всичкы-ты.

Изпозразж, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да изпозразж много, всичкы-ты; перезнобитъ.

Изпозрачж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да помрачж много, всичко.

Изпозръзнж, ешь, — палъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да помръзнемъ, да изпозръземъ много, мнозина, всичкы; перезыбнуть.

Изпозрж, ешь, — мрѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изпозремъ мнозина, всичкы; переремереть.

Изпозъмнж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да изъмнж много, всичкы-ты.

Изпозъмж, ешь, — мѣль, *гл. д. свр.* Да изъмж много, всичкы-ты.

Изпозъмстж, ишь, — стиль, *гл. д. свр.* Да помъмстж много, всичко.

Изпозъмчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да изъмчж много, всичкы-ты. Да ся изпозъмчжж, *гл. взвр. свр.* Да ся изъмчжж много; измучиться.

Изпонабавж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да понабавж отъ всичко.

Изпонабаскамъ, *гл. д. свр.* Да понабаскамъ всичко.

Изпонабѣрж, ешь, — брахъ, — брѣль, *гл. д. свр.* Да понабѣрж отъ всичко.

Изпонабѣж, ешь, — биль, *гл. д. свр.* Да понабѣж всичко, всичкы-ты.

Изпонаблѣскамъ, *гл. д. свр.* Да понаблѣскамъ всичкы-ты.

Изпонабодж, ешь, — бодохъ — болъ, *гл. д. свр.* Да набодж всичко.

Изпонабрѣж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да набрѣж всичко.

Изпонабухамъ, *гл. д. свр.* Да набухамъ всичкы-ты.

Изпонабѣбж, ешь, — пжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да набѣбнемъ всичкы.

Изпонабѣдж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да набѣдж всичкы-ты, да набѣдж мнозинж.

Изпонавдѣгж (да ся), ешь, — пжлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся навдѣгнемъ всичкы, да ся навдѣгнемъ мнозина.

Изпонаведж, ешь, — ведохъ, — вѣль, *гл. д. свр.* Да понаведж всичкы-ты.

Изпонавѣрж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да навѣрж всичкы-ты.

Изпонавѣж, ешь, — виль, *гл. д. свр.* Да навѣж всичко.

Изпонавлѣкж, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣкль, *гл. д. свр.* Да навлѣкж отъ всичко.

Изпонавѣлкамъ, *гл. д. свр.* Да навѣлкамъ всичкы-ты.

Изпонавѣсж (да ся), ишь, — сился, *гл. об.*

свр. въ *мн. ч.* Да ся навѣсимъ всинца, да ся навѣсимъ мнозина.

Изпонагласж, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да нагласж всичко.

Изпонагмѣскамъ, *гл. д. свр.* Да понагмѣскамъ всичко.

Изпонагниж, ешь, — гниль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да нагнемъ всичкы.

Изпонагѡтвж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да наготвж отъ всичко, да наготвж много.

Изпонаграбамъ, *гл. д. свр.* Да понаграбамъ отъ всичко, да награбамъ много.

Изпонагрѣж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да понагрѣж всичко, да нагрѣж много.

Изпонагрѣжж, ешь, — грѣль, *гл. д. свр.* Да понагрѣжж всичко, да нагрѣжж много.

Изпонагыздж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да понагыздж всичкы-ты, да нагыздж мнозинж.

Изпонадвѣж, ешь, — виль, *гл. д. свр.* Да падвж на мнозинж, на всичкы-ты.

Изпонадраскамъ, *гл. д. свр.* Да понадраскамъ всичко, да надраскамъ много.

Изпонадрѣжж, ешь, — дрѣскахъ, — дрѣскаль, *гл. д. свр.* Да понадраскамъ.

Изпонадрѡбж, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да понадрѡбж отъ всичко, да надрѡбж много.

Изпонадрѣнкамъ (да ся), *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понадрѣнкамъ всинца.

Изпонадупчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да понадупчж всичко, да надупчж много.

Изпонадуж, ешь, — дуль, *гл. д. свр.* Да понадуж всичко, да надуж много.

Изпонадѣжж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да понадѣжж всичкы ты, да надѣжж мнозинж.

Изпонадымж, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да понадымж всичко, да надымж много.

Изпонадѣламъ, *гл. д. свр.* Да понадѣламъ всичко, да надѣламъ много.

Изпонажежж, ешь, — жѣгохъ, — жѣль, *гл. д. свр.* Да понажежж всичко, да нажежж много.

Изпонажюлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да понажюлж всичко, да нажюлж много.

Изпоназобж, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да поназобж всичкы-ты, да назобж много.

Изпонакадж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да понакадж всичко, да накадж много.

Изпонакалнамъ, *гл. д. свр.* Да понакалнамъ всичко, да накалнамъ много.

Изпонакапж, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да понакапж всичко, да накапж много.

Изпонаквасж, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да понаквасж всичко, да наквасж много.

Изпонаклѡнамъ, *гл. д. свр.* Да понаклѡнамъ всичкы-ты, да наклѡнамъ мнозинж.

Изпонакльцамъ, *гл. д. свр.* Да понакльцамъ всичко, да накльцамъ много.

- Изноаклѣнкамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся изноаклѣнкамъ вѣщкы, да ся изноаклѣнкамъ мнозина.
- Изноаконѣхъ**, *ѣшь*, — *пѣль*, *гл. д. свр.* Да понаконѣхъ вѣщко, да понаконѣхъ много.
- Изноакривѣхъ**, *ишь*, — *вѣль*, *гл. д. свр.* Да понакривѣхъ вѣщко, да понакривѣхъ много.
- Изноакрѣпѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понакрѣпѣхъ отъ вѣщко, да понакрѣпѣхъ много.
- Изноакытѣхъ**, *ишь*, — *тыль*, *гл. д. свр.* Да понакытѣхъ вѣщко, да понакытѣхъ много.
- Изноакѣдрѣхъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понакѣдрѣхъ вѣщко, да понакѣдрѣхъ много.
- Изноакѣсамъ**, *гл. д. свр.* Да понакѣсамъ отъ вѣщко, да понакѣсамъ много.
- Изноалапама** (да ся), *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поналапама вѣщца, да ся поналапама мнозина.
- Изноаложехъ**, *ишь*, — *жилъ*, *гл. д. свр.* Да поналожехъ вѣщко, да поналожехъ много.
- Изноалѣгѣхъ**, *ѣшь*, — *пжль*, *гл. д. свр.* Да поналѣгѣхъ вѣщко, да поналѣгѣхъ много.
- Изноалѣѣхъ**, *ѣшь*, — *лѣль*, *гл. д. свр.* Да поналѣѣхъ отъ вѣщко, да поналѣѣхъ много.
- Изноамаѣжъ**, *ѣшь*, — *мазахъ*, — *мазалъ*, *гл. д. свр.* Да понамаѣжъ вѣщко, да понамаѣжъ много.
- Изноамацама**, *гл. д. свр.* Да понамацама вѣщко, да понамацама много.
- Изноамлатѣхъ**, *ишь*, — *тыль*, *гл. д. свр.* Да понаамлатѣхъ вѣщца, да понаамлатѣхъ мнозина.
- Изноамаокрѣхъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понамаокрѣхъ вѣщко, да понамаокрѣхъ много.
- Изноамрѣждъ** (да ся), *ишь*, — *дился*, *п*
- Изноамрѣщъ** (да ся), *ишь*, — *щился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понаамрѣщъ вѣщца, да ся понаамрѣщъ мнозина.
- Изноамусѣхъ** (да ся), *ишь*, — *сился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понаамусѣхъ вѣщца, да ся понаамусѣхъ мнозина.
- Изноамѣстѣхъ**, *ишь*, — *стиль*, *гл. д. свр.* Да понаамѣстѣхъ вѣщко, да понаамѣстѣхъ много, мнозина.
- Изноапаѣлѣхъ**, *ишь*, — *лиль*, *гл. д. свр.* Да понапаѣлѣхъ много; позатопѣть.
- Изноапарѣхъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понапарѣхъ вѣщко, да понапарѣхъ много.
- Изноапекѣхъ**, *чѣшь*, — *пѣкохъ*, — *пѣкъ*, *гл. д. свр.* Да понапекѣхъ вѣщко, да понапекѣхъ много.
- Изноапишѣхъ**, *ѣшь*, — *писяхъ*, — *писаль*, *гл. д. свр.* Да понапишѣхъ много.
- Изноапиѣхъ**, *ѣшь*, — *пѣль*, *гл. д. свр.* 1) Да понапиѣхъ, да понапиѣхъ много, вѣщкы-ты (сждовы, пития). 2) Да понапиѣхъ, понапиѣхъ мнозина, вѣщкы-ты; перепойть.
- Изноаплаѣхъ** (да ся), *ишь*, — *тылся*, *гл. об.*
- свр.* Да ся понаплаѣхъ на мнозина, да ся понаплаѣхъ.
- Изноаплаѣчѣхъ** (да ся), *ѣшь*, — *пѣкахся*, — *пѣкался*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понаплаѣчѣхъ вѣщкы.
- Изноаплаѣнѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплаѣнѣхъ вѣщкы-ты, да понаплаѣнѣхъ мнозина.
- Изноаплаѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплаѣскамъ вѣщкы-ты, да понаплаѣскамъ мнозина.
- Изноаплаѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплаѣскамъ вѣщко, да понаплаѣскамъ мнозина.
- Изноаплаѣнѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплаѣнѣхъ вѣщко, да понаплаѣнѣхъ много.
- Изноаплаѣнѣчѣхъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплаѣнѣчѣхъ много, вѣщко.
- Изноапраѣвѣхъ**, *ишь*, — *вилъ*, *гл. д. свр.* Да понапраѣвѣхъ много, да понапраѣвѣхъ; понаѣлать. *Изноапраѣвѣхъ дѣ что ижаше . . .*
- Изноапраѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понапраѣскамъ вѣщца, да понапраѣскамъ мнозина.
- Изноапраѣнѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понапраѣнѣхъ вѣщко, да понапраѣнѣхъ много.
- Изноапрѣнѣкамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понапрѣнѣкамъ вѣщца.
- Изноапрѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понапрѣскамъ вѣщко, да понапрѣскамъ много.
- Изноапрѣчѣхъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понапрѣчѣхъ много.
- Изноапуѣхамъ**, *гл. д. свр.* Да понапуѣхамъ вѣщкы-ты, да понапуѣхамъ мнозина.
- Изноапуѣнѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понапуѣнѣхъ вѣщко, да понапуѣнѣхъ много.
- Изноарапѣнѣхъ**, *ишь*, — *пѣль*, *гл. д. свр.* Да понаарапѣнѣхъ вѣщкы-ты; перерѣнѣть.
- Изноарѣѣхъ**, *ишь*, — *силъ*, *гл. д. свр.* Да понаарѣѣхъ вѣщко, да понаарѣѣхъ много.
- Изноарѣѣжъ**, *ѣшь*, — *рѣзахъ*, — *рѣзалъ*, *гл. д. свр.* Да понаарѣѣжъ отъ вѣщко, да понаарѣѣжъ много.
- Изноарѣѣждъ**, *ишь*, — *дѣль*, *гл. д. свр.* Да понаарѣѣждъ вѣщко, да понаарѣѣждъ много.
- Изноасолѣжъ**, *ишь*, — *лиль*, *гл. д. свр.* Да понаасолѣжъ вѣщко, да понаасолѣжъ много; позасолѣть.
- Изноасѣкѣхъ**, *чѣшь*, — *сѣкохъ*, — *сѣкъ*, *гл. д. свр.* Да понаасѣкѣхъ много, вѣщкы-ты.
- Изноатовѣрѣхъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понаатовѣрѣхъ вѣщко, да понаатовѣрѣхъ много.
- Изноатонѣхъ**, *ишь*, — *пѣль*, *гл. д. свр.* Да понаатонѣхъ вѣщко, да понаатонѣхъ много.
- Изноатонѣчѣхъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понаатонѣчѣхъ вѣщко, да понаатонѣчѣхъ много.
- Изноатрошѣхъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаатрошѣхъ отъ вѣщко, да понаатрошѣхъ много.
- Изноатуѣнамъ**, *гл. д. свр.* Да понаатуѣнамъ вѣщкы-ты, да понаатуѣнамъ мнозина.

Изпонатъкъмѣжъ, ишь, — мѣль, *гл. д. свр.*
Да натѣкъмѣжъ много, всечко.

Изпонатъкъчѣжъ, ешь, — чѣхъ, — чѣкъ, *гл. д. свр.* Да натѣкъчѣжъ много, всечко.

Изпонаучѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* 1) Да научѣжъ много, всечко. 2) Да научѣжъ мнозинѣжъ, всечкъ-ты; *перечуйтъ*.

Изпонахокамъ, *гл. д. свр.* Да понахокамъ всечкъ-ты, да нахокамъ мнозинѣжъ.

Изпонахранѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.*
Да понахранѣжъ всечкъ-ты, да нахранѣжъ много.

Изпонацапамъ, *гл. д. свр.* Да понацапамъ навѣждѣ, всечкъ-ты, да нацапамъ много, мнозинѣжъ.

Изпоначѣшѣжъ, ешь, — чѣсахъ, — чѣсалъ, *гл. д. свр.* Да поначѣшѣжъ всечкъ-ты, да начѣшѣжъ мнозинѣжъ.

Изпоначюкамъ, *гл. д. свр.* Да поначюкамъ всечкъ-ты, да начюкамъ много. **Да ся изпоначюкамъты**, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся поначюкамъты всица, да ся начюкамъты мнозина, да ся изпонашѣмъ.

Изпонашибамъ, *гл. д. свр.* Да понашибамъ всечкъ-ты, да нашибамъ мнозинѣжъ.

Изпонашлевѣжъ, ешь, — вѣль, *гл. д. свр.*
Да понашлевѣжъ всечкъ-ты, да нашлевѣжъ мнозинѣжъ.

Изпонашарѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.*
Да понашарѣжъ навѣждѣ, всечко, да нашарѣжъ много.

Изпонашакнѣжъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.*
въ *мн. ч.* Да понашакнѣжъ всечкъ, да нашакнѣжъ много.

Изпонаедѣлничѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.*
Да сврѣшѣжъ да понедѣлничѣжъ.

Изпопѣкнѣжъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* Да попѣкнѣжъ навѣждѣ, всечкъ-ты.

Изпоокрѣшѣжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.*
Да поокрѣшѣжъ отъ всечко, да окрѣшѣжъ много.

Изпоокжсамъ, *гл. д. свр.* Да поокжсамъ отъ всечко, да окжсамъ много.

Изпоопѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да поопѣжъ всечкъ-ты, да опѣжъ мнозинѣжъ.

Изпоорѣжѣжъ, ешь, — рѣзахъ, — рѣзалъ, *гл. д. свр.* Да поорѣжѣжъ всечкъ-ты, да орѣжѣжъ много.

Изпооскубамъ, *гл. д. свр.* Да пооскубамъ отъ всечко, да оскубамъ много.

Изпоосѣкѣжъ, чѣшь, — сѣбохъ, — сѣкъ, *гл. д. свр.* Да поосѣкѣжъ, да осѣкѣжъ много, всечко.

Изпоотворѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да отворѣжъ много, всечкъ-ты.

Изпопадамъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да пападамъ много, всечкъ-ты.

Изпопѣлѣжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да запѣлѣжъ, да подпѣлѣжъ много, всечкъ-ты, да изпогорѣжъ.

Изпопарѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да попарѣжъ много, всечкъ-ты.

Изпопѣкнѣжъ, ешь, — кѣль, *гл. д. свр.* Да попѣкнѣжъ много, всечко. **Да ся изпопѣкнѣжъ**, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся попѣкнѣжъ, да ся напѣкнѣжъ мнозина, всечкъ-ты. **Изпопѣкнѣжъ отъ смѣхъ**, смѣхѣжъ тврѣдѣ много, до попѣкнѣжъ; **надеѣтѣся со смѣху**, **надорвѣтѣся отъ смѣху**, **надорвѣтъ кишкѣи**, **животнѣи**.

Изпопѣлѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да изпѣлѣжъ много, всечко.

Изпоплакнѣжъ, ешь, — наль, *гл. д. свр.* Да поплакнѣжъ, да оплакнѣжъ много, всечко.

Изпоплашѣжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да уплашѣжъ, да изплашѣжъ много, всечкъ-ты; **перепугѣтъ**, **переполошѣтъ**. **Изпоплаши свѣта**. **Да ся изпоплашѣжъ**, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся уплашимъ мнозина, всица, да ся уплашимъ много; **перепугѣтѣся**.

Изпоплѣскамъ, *гл. д. свр.* Да наплѣскамъ, да изплѣскамъ много, всечко.

Изпоплѣнѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* 1) Да наплѣнѣжъ много, всечко. 2) Въ *мн. ч.* Да надойдемъ мнозина, та да наплѣнимъ всечко; **наводнѣтъ**, **наполнѣтъ**. **Изпоплѣнѣжъ кнѣжи-тъи войска**. **Селяни изпоплѣнѣжъ града**.

Изпоправѣжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да поправѣжъ много, всечко.

Изпопратѣжъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да попратѣжъ много, всечко.

Изпопращѣжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да напращѣжъ много, всечко.

Изпоприказѣжъ, ешь, — кѣзахъ, — кѣзалъ, 1) *гл. д. свр.* Да приказѣжъ много, всечко. 2) *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да ся по приказѣжъ всечко.

Изпопрѣжамъ, *гл. д. свр.* Да попрѣжамъ мнозинѣжъ, всечкъ-ты.

Изпопрѣкамъ, *гл. д. свр.* 1) Да попрѣкамъ, да разпрѣснѣжъ много, всечко. 2) Да напрѣкамъ навѣждѣ, много; **перебрѣзгѣтъ**.

Изпопрѣди, *нар.* **Отибирѣди**, **отпрѣди**; **прѣжде**, **ранѣше**.

Изпопрѣнесѣжъ, ешь, — несохъ, — несѣль, *гл. д. свр.* Да прѣнесѣжъ много, всечкъ-ты.

Изпопрѣтурѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.*
Да прѣтурѣжъ, да катурѣжъ много, всечкъ-ты, да изпоатурѣжъ.

Изпопукамъ, *гл. д. свр.* Да попукамъ много, на много мѣста, всечко. **Да ся изпопукамъ**, *гл. взвр. свр.* Да ся попукамъ на много мѣста, да ся попукамъты всечкъ, да ся изпоцѣпѣжъ; **перелѣпѣтѣся**, **перетрѣсѣтѣся**, **нетрѣсѣтѣся**, **изцѣпѣтѣся**.

Изпопѣлѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да попѣлемъ много, всечкъ-ты.

Изножкамы, гл. ср. свр. Да онжкамы много, вѣчко.

Изношнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да оношнѣж, вѣчкы-ты.

Изпоразбѣж, ешь, — бѣль, гл. д. свр. Да разбѣж много, вѣчко.

Изпоразвалѣж, ишь, — лѣль, гл. д. свр. Да развалѣж много, вѣчко; перенѣртить, перегѣдить.

Изпоразнесѣж, ешь, — пѣсохъ, — пѣслъ, гл. д. свр. Да разнесѣж много, вѣчко.

Изпоразибѣж, ишь, — пиль, гл. д. свр. Да разцѣбѣж много, вѣчкы-ты.

Изпоразиж, ишь, — зѣль, гл. д. свр. отъ изпорази́вамь.

Изпорази́вамь (да изпорази́ж), гл. д. По-разивамь много, вѣчкы-ты.

Изпораствѣж, ешь, — рѣстохъ, — рѣслъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да порастемь мнозина, вѣчкы.

Изпорѣвамь и изпорѣювамь (да изпорѣж), гл. д. Изпарѣамь.

Изпорѣване и изпорѣюване, с. ср. отъ изпорѣвамь. Изпарѣане.

Изпорѣць, — рци, с. м. Животно извадено изъ утробѣж-тѣ на майкѣж си съ разпираше. *Телци изпорци не ся радѣтъ.*

Изпорѣнѣж, ешь, — наль, гл. д. свр. Да порнѣж навѣждѣ, вѣчко.

Изпоробѣж, ишь, — бѣль, гл. д. свр. Да поробѣж мнозинѣж, вѣчкы-ты.

Изпорѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да поронѣж вѣчко, много.

Изпорѣбѣж, ишь, — биль, гл. д. свр. Да орубѣж много, вѣчко, да износѣж.

Изпорусѣж, ешь, — сѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да порусѣемь мнозина, всица.

Изпорци, с. м. мн. Кожи отъ малкы нагнета. *Дѣто има овця, има и изпорци.*

Изпорѣвѣж, ешь, — вѣль, гл. д. свр. Да зарѣвѣж много, вѣчкы-ты, да изпохацѣж.

Изпорѣсѣж, ишь, — силъ, гл. д. свр. Да порѣсѣж много, вѣчкы-ты; перекройть.

Изпорѣтамь, гл. д. свр. Да срытамь, да рытѣж много, вѣчкы-ты; перелягѣть.

Изпорѣжжѣж, ешь, — рѣвахъ, — рѣвалъ, гл. д. свр. Да порѣжжѣ, да орѣжжѣ много, вѣчкы-ты.

Изпорѣж, ишь, — риль, гл. свр. отъ изпѣрѣвамь и изпорѣвамь.

Изпорѣбѣж, ишь, — биль, гл. д. свр. Да порѣбѣж много, вѣчкы-ты.

Износадѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да носадѣж много, вѣчко.

Изноsgоворѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да носговорѣж, да егговорѣж мнозинѣж, вѣчкы-ты; перемирить.

Износинѣж, ешь, — нѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да носнѣжемь мнозина, вѣчкы.

Износинѣж, ишь, — нѣль, гл. д. свр. Да носинѣж много, вѣчкы-ты.

Износѣрамь, гл. д. свр. Да скарамь мнозинѣж, вѣчкы-ты; перессѣрить, перекутъить.

Износланиѣж, ишь, — нѣль, гл. д. свр. Да посланиѣж много, вѣчко.

Износлободѣж, ешь, — нѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да нослободѣемь мнозина, вѣчкы.

Износѣль и износѣлѣдъ, нар. Изподыръ, но-носѣль. *Добитѣжъ-тѣ изнапрѣдѣ бѣше свѣтъж, износѣль отскжнѣж.*

Износѣлѣж, ишь, — лѣль, гл. д. свр. Да носѣлѣж много, вѣчко; перессѣлѣть.

Износѣребѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да носѣребѣж много, вѣчко.

Износѣлѣж, ешь, — стѣлахъ, — стѣлѣль, гл. д. свр. Да носѣлѣж много, вѣчко.

Износѣтивамь и износѣтѣивамь (да износѣтѣж), гл. ср. въ мн. ч. Изсѣтивамь мнозина, вѣчкы.

Износѣтѣж, ишь, — наль, гл. свр. отъ износѣтивамь.

Износѣж, ишь, — стѣль, гл. свр. отъ износѣтивамь.

Износѣтивамь (да износѣж), гл. д. 1) Съ постенне направѣмь да ми се прости нѣчто, иѣкакѣвъ грѣхъ.
Девѣтъ години да лѣжишь, Грѣховы да си изпостишь. *Пѣс.*

2) Съ постенне изкарѣвамь, прѣминувамь. *Изпостижѣмъ великы посты.*

Износѣтиванне, с. ср. отъ износѣтивамь.

Износѣборѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да сѣборѣж много, вѣчкы-ты. *Вѣтъръ износѣбори керсидѣж-тѣ отъ кжѣж-тѣ.*

Износѣбѣдѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да сѣбѣдѣж мнозинѣж, вѣчкы-ты.

Износѣдѣрѣж, ешь, — дрѣхъ, — дрѣль, гл. д. свр. Да сѣдѣрѣж много, вѣчкы-ты.

Износѣхнѣж, ешь, — наль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да изсѣхнемь, да засѣхнемь много, вѣчкы; пересѣхнутъ.

Износѣтѣж, ешь, — паль, гл. д. свр. Да носѣтѣж много, вѣчкы-ты.

Износѣдамь, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да носѣдамь мнозина, вѣчкы; износѣсть.

Износѣкѣж, чѣшь, — сѣкохъ, — сѣкль, гл. д. свр. Да носѣкѣж мнозинѣж, вѣчкы-ты.

Износѣлѣж, ешь, — сѣмьль и — сѣль, гл. д. свр. Да носѣлѣж много, вѣчко.

Изпотѣкѣж, чѣшь, — тѣкохъ, — тѣкль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да потѣчемь много, вѣчкы.

Изпотѣтый, ить, на, по, като нар. Потѣтый, покрьтый съ потъ; вспотѣлый, взопрѣ-
лый.

Изпотѣръжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да потирыжъ мнозинжъ, вспчкы-ты.

Изпотомѣсамъ, *гл. д. свр.* Да потомѣсамъ много, вспчко.

Изпотопѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да потопѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпотрѣвъжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да изутрѣвъжъ много, вспчкы-ты; перетравить.

Изпотрошѣжъ, ишь, — шиль, *гл. свр.* отъ изпотрошѣвамъ; поломать, переломать, перебить, израсхѣдовать, истратить. — *шѣптый, прич. стр.* 1) Изположенный, изпочупеный, изпокрышеный; полѣбанный, перелѣбанный, перебитый. 2) Изхарченый, изпохарченый, изпрахосанный; израсхѣдованный, истрѣченный.

Изпотрошѣвамъ (да изпотрошѣжъ), *гл. д.* 1) Потрошѣвамъ много, вспчкы-ты, изпочупѣвамъ, изпокрышѣвамъ; перебивать, перелѣмывать. *Градъ-тъ изпотроши стьклата на прозорци-ты.* 2) Изхарчѣвамъ, изпохарчѣвамъ, прахосѣвамъ много, вспчко; израсхѣдывать, издѣрживывать, истрѣчивать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изпотрошенъ.

Изпотулѣжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да потулѣжъ много, вспчко.

Изпотурчѣвамъ и **изпотурчѣвамъ** (да изпотурчѣжъ), *гл. д.* Потурчѣвамъ мнозинжъ, вспчкы-ты. — *мѣя, 1) гл. възвр. въ мн. ч.* Потурчѣвамъ мнозина, вспчца. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпотурченъ.

Изпотурчѣжъ, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ изпотурчѣвамъ.

Изпотѣкмѣжъ, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да потѣкмѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпотѣнжъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да потѣнемъ мнозина, вспчкы. — *Не можъ да изпотѣнжъ*, да потѣнжъ, та да достигнѣжъ дѣно-то на водѣ-тѣжъ.

Изпотѣпчѣжъ, ешь, — пѣхъ, — пѣкаль, *гл. д. свр.* Да потѣпчѣжъ много, вспчкы-ты; вѣтоптать, перетоптать, перемять.

Изпотѣикамъ, *гл. д. свр.* Да изтыкамъ много, вспчкы-ты, да изпоблѣсамъ; перетолкать.

Изпотѣжъ, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ изпотѣивамъ. Да изпознѣжъ, Да ся изпотѣжъ, *гл. възвр. свр.* Да ся изпознѣжъ; вѣпотѣть, испотѣть, напотѣть, отпотѣть, взопрѣть. — *тѣптый, прич. стр.*

Изпотѣивамъ (да изпотѣжъ), *гл. д.* 1) Направѣямъ да излѣзе потъ по лице-то на нѣчто, на нѣкого, изпознавамъ. 2) Давамъ нѣкому нѣкакво утѣсненѣе, притѣсненѣе, нѣкакъвъ зорѣ, услѣвамъ го, изпознавамъ. *Така работа мя изпоти*, измѣжихся, доклѣ да ѣжъ сврѣпнѣжъ. — *мѣя, 1) гл. възвр.* Покрѣвамъ ся потъ, избѣива мя, побѣива мя потъ, озпознавамъ, изпознавамъ; потѣть. 2) Базѣямъ и за стѣжъ-

ла и за другы нѣчѣта, кога ся покрѣжѣть съ влажъ като съ потъ; *напотѣть. Стькла-та ся изпотѣилъ*; бѣна напотѣли. 3) *гл. стр.* Бывамъ изпотенъ, изпознавамъ. — *Изпотѣилъ е подѣжъ носа.*

Изпотѣиванѣе, *с. ср.* отъ изпотѣивамъ и изпотѣивамъ. Изпознаванѣе.

Изпоумѣцамъ, *гл. д. свр.* Да умацамъ много, вспчко.

Изпоумѣчѣкамъ, *гл. д. свр.* Да умачѣкамъ много, вспчко.

Изпохабѣжъ, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да похабѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпохапѣжъ, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да захапѣжъ много, вспчкы-ты; перекусать. Да ся изпохапѣнемъ, *гл. възвр. въ мн. ч.* Да ся ухапѣнемъ мнозина, вспчца, да ся изпонадѣмъ; перегрѣжѣть.

Изпохарчѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да похарчѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпохвалѣжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да похвалѣжъ мнозинжъ, вспчкы-ты.

Изпохлупѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да похлупѣжъ много, вспчко.

Изпохокамъ, *гл. д. свр.* Да нахокамъ мнозинжъ, вспчкы-ты.

Изпоцапамъ, *гл. д. свр.* Да поцапамъ, да пацапамъ много, вспчко.

Изпоцѣпѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да поцѣпѣжъ, да разцѣпѣжъ много, вспчко.

Изпочернѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да почернѣнемъ много, вспчкы.

Изпочернѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да почернѣжъ, да учернѣжъ много, вспчко.

Изпочинѣжъ, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да починѣнемъ мнозина, вспчкы.

Изпочрѣпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да почрѣпѣжъ мнозинжъ, вспчкы-ты.

Изпочюдѣжъ (да ся), ишь, — дилѣя, *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся почюдимъ, да ся зачюдимъ мнозина, вспчца.

Изпочюпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да почюпѣжъ много, вспчко.

Изпочѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да започѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпошѣръжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да нашѣръжъ много, вспчкы-ты.

Изпощѣжъ, ешь, — пѣскаль, — пѣскаль, *гл. д. свр.* 1) Съ посканѣе да намѣръжъ. 2) Да пощѣжъ много, вспчкы-ты.

Изпоѣжъ, ишь, — поиль, *гл. д. свр.* Да напоѣжъ много, вспчкы-ты; вѣпоить.

Изпоивѣжъ (да ся), ишь, — виль, *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поивимъ мнозина, вспчкы.

Изпои́дамъ и **изпои́ждамъ** (изпои́дѣвамъ, § 4 да изпои́амъ), *гл. д.* 1) Изи́дамъ, ои́дамъ много, вспчко; переѣдать. *Изпои́де свѣта*,

всичко. Изпоадохъ кокошкы-ты въ село-то. 2) Изпадамъ, изпахивамъ на много мѣста, много, изпахивамъ; наѣдѣть, накусѣть. *Изпоадохъ мя блѣгы; блѣхи наѣли, накусаѣли тѣло.* 3) Изпадамъ, пропадамъ, смоласамъ много, на много мѣста; понзѣсть. *Молци изпоали кожога; моль понзѣла шубу. — мѣя, 1) гл. вѣ.* Адемъся единъ другъ, ханемъ; перегрызѣться. 3) гл. стр. Бывамъ изпоадепъ.

Изпоа́двамъ, гл. мн-кр. отъ изпоа́дамъ.

Изпоа́досамъ, гл. д. свр. Да надосамъ мнозпнж, вѣщкы-ты.

Изпоа́мъ, наѣшь, —адохъ, —аѣлъ, гл. свр. отъ изпоа́дамъ, изпоа́ждамъ и изпоа́дамъ; переѣсть; накусѣть; понзѣсть. —наѣнѣтъ, прич. стр. 1) Изадепѣтъ, опадепѣтъ, изпахивапѣтъ; переѣденпѣтъ, наѣденпѣтъ. 2) Пронадепѣтъ, смоласивапѣтъ, съзобивапѣтъ; понзѣденпѣтъ.

Изпáва, с. ж. 1) Разправа, оправа, оправиване, поправане, изправиване; испáва. *Нѣма никакъ изправж, оправж.* 2) Записъ, оправа, оправиване, тезкере; нѣменпѣтъ видъ.

Изпáвѣж, ишь, —вилъ, гл. свр. отъ изпáвѣамъ; поднѣтъ; вѣсправитъ, вѣспрѣмитъ; испáвѣтъ. —венѣтъ, прич. стр. 1) Вѣсправенѣтъ, повдигивапѣтъ; поднѣтъ. 2) Направенѣтъ правъ, изравненѣтъ, изгладенѣтъ; вѣсправленпѣтъ, испрѣмленпѣтъ. 3) Ноправенѣтъ, оправенѣтъ; вѣсправленпѣтъ, испрѣмленпѣтъ. 4) Оправданѣтъ, оневивенѣтъ; вѣсправленпѣтъ. 5) За изкльчено, поврѣдено: направенѣтъ, намѣстепѣтъ, изцѣренѣтъ; вѣсправленпѣтъ, впрѣмленпѣтъ.

Изпáвѣамъ (да изпáвѣж), гл. д. 1) Нѣчто криво, неравно правѣ да стане право, равно, гладко; выправлѣтъ, выпрѣмлѣтъ, отгибѣтъ. *Прѣвивай и изправай дрьво-то, доклѣ е млада.* 2) Нѣчто полѣгато, полѣгнѣло, надѣгло вдигамъ да стои право, вѣсправивамъ; поднимѣтъ, подымѣтъ, ставитъ стоѣмъ. *Взклицата ся катури, изправивѣ ж.* 3) Турѣамъ, поставивамъ нѣчто, нѣкого да стои правъ пѣйдѣ, окумавамъ. *Какво си го изправилъ прѣдъ мене, та ми прѣчи?* 4) Изкльчено, прѣгрѣбавено, счюпено направивамъ, намѣщивамъ, изцѣлавамъ; правитъ вѣвихнутыи членъ, вправлѣтъ. 5) Нѣчто направено пѣ както трѣбва, нѣчто сбръкало, сгрѣшено оправивамъ, урѣждамъ; поправлѣтъ, исправлѣтъ. *Изправивѣ си работж-тж, оправивѣ ж, нарядихѣ ж.* *Изправи грѣшкы-ты въ писмо-то.* 6) Гладивамъ, заѣгамъ да оправивѣмъ, да оправивѣ нѣкого; выправлѣтъ. 7) Вваривамъ нѣкого въ правыи пѣтъ, отучивамъ отъ нѣбавѣвъ ло-

шавѣ нѣравъ; исправлѣтъ отъ недостатковъ. *Ничто не можна да го изправи, все си с такъвъ пишаница.* 8) Сврѣшивамъ, свѣтывамъ; оканчиватъ, доверѣшатъ, справлѣтъ. *Изправивѣ чорана, сврѣшивѣ го, ушлетохъ го. — мѣя, 1) гл. вѣвр.* Ставамъ на кракы, ставамъ правъ, вѣсправивамъ. 2) За конь, за животно: вѣсправивамъ само на задни-ты си крака; становѣтъся на дыбѣ. *Конь-тъ ся изправи.* 3) Заставамъ пѣйдѣ правъ, стоѣж правъ, вѣсправивамъ прѣдъ нѣкого, прѣдъ нѣчто. *Изправилъ прѣдъ исго, като прѣдъ кумъ.* 4) Вдигамъ, настрѣхивамъ, наеживамъ, накривамъ. *Космити му ся изправилъ отъ страхъ.* 5) Оправивамъ, наравивамъ, ставамъ пѣ-добръ, пѣ-добръ; исправлѣтъся, поправлѣтъся. 6) гл. стр. Бывамъ изправенъ; — *Изправивѣ му роговы-ты, съ бой, съ силж, съ мжкы накарахъ го да остави нѣкой лошавѣ нѣравъ, да остави кривыи пѣтъ, да трѣгне изъ правыи.* — *Изправилъ като дѣжъ, като пуркалъ, стои та само глѣда, безъ да врѣши или да разбира нѣчто, като нѣкой буквакъ.* — *Изправилъ като длѣжничъ на враста.* *Изправилъ като нѣтелъ на врата.* — *Изправи ми ся на срѣдце-то, влѣзе ми въ срѣдце, поревна ми ся много.*

Тамъ видѣхъ мож заморкж,
Русѣ быволы поане,
Право ми ся на срѣдце изправи,
Трѣтъ е, мамо, хубава;
Ако ми тѣж мож не земешъ,
Никога не дѣж ся ожени. *Пѣс.*

Изпáвѣане, с. ср. отъ изпáвѣамъ и изпáвѣамъ.

Изпáздвѣамъ и изпáздвѣивамъ (да изпáзднѣж), гл. д. Изпáзднѣамъ.

Изпáзднѣивамъ, гл. д. свр. Да сврѣшимъ, да прѣбаривамъ праздници-ты.

Изпáзднѣж, ишь, —вилъ, гл. свр. отъ изпáзднѣамъ и изпáздвѣамъ. Да опразднѣж; выпѣорожнитъ, выпѣорознитъ, выпѣпростатъ, испразднѣтъ. —ненѣтъ, прич. стр. 1) Опраздненѣтъ; выпѣорозненпѣтъ, выпѣорозненпѣтъ, испраздненпѣтъ. 2) Остаивѣтъ; очищенпѣтъ, покѣнутыи.

Изпáзднѣамъ и изпáздвѣамъ (да изпáзднѣж), гл. д. 1) Изваждамъ отъ нѣчто, что то има въ него, опразднѣамъ, опраздвѣамъ; выпѣоразживатъ, исправлѣтъ, опѣоразживатъ, выпѣрѣствиватъ, опѣрѣствиватъ. *Изпраздни човалъ, наплѣли вулгивъ.* *Изпраздни сакулж доками коматъ.* 2) Остаивамъ, излазивамъ, напуцамъ, изнасамъ; очищѣтъ, покѣидѣтъ. *Изпразднислѣмъ му кж-цж-тж, нека си влѣзе.* 3) За пушкж, за

пищовъ: грывамъ, пушвамъ; **выстрѣливать**. *Изпразднижми пушкы-ты само по вед-нжжъ и ся връжжжми.*—*мѣя, гл. стр.* Ставамъ празденъ, бывамъ изпраздениъ; **выпорѣживаться, изпразниваться, опорѣживаться, выпрѣстываться.—*Изпразд-нмъ му кисиж-тж, зель му всичко, что имало въ немъ.***

Изпразднение, с. ср. отъ изпразднѣмъ.

Изпразнѣй, прич. в. изпирѣж.

Изпрасвамъ и **изпрасувамъ** (да изпрасѣж), *гл. д.* За свинж: добывамъ, раждамъ, опрас-вамъ.—*мѣя, гл. взвѣр.* Изпрасвамъ, опрас-вамся. *Свина-та имъ опраси, ся изпраси седеж прасета.*

Изпраскамъ, гл. свѣр. отъ изпрасквѣмъ.

1) Да изпрасѣж. 2) Да изнамъ, да опраскамъ, да изпукамъ.—**сканѣй, прич. стр.** Изпаденѣй, опрасканѣй, изпуканѣй.

Изпрасквѣмъ и **изпраскувамъ** (да изпрас-квѣмъ), 1) *гл. ср.* Прасквѣмъ изведжжѣ нажж-тж, изпраскувамъ. 2) *гл. д.* Изпадамъ, опрасквѣмъ, изпуквѣмъ. *Изпраскаль вси-кжй глѣбъ.*

Изпраскване и **изпраскуване, с. ср.** отъ изпрасквѣмъ.

Изпрасѣж, ишь,—силь, гл. свѣр. отъ изпрас-вамъ. Да опрасѣж.—**сенѣй, прич. стр.** Опрасенѣй.

Изпратѣмъ, гл. мн. кр. отъ изпратѣмъ.

Изпратнѣ, с. ж. Изпратане, пратене; про-вѣды.

Изпратѣ, с. м. Съ изпратѣ, кога ся омжжи мома съ волж отъ родителн-ты сп, та не е пристанѣла.

Изпратѣж, ешь,—нжль, гл. свѣр. смякн. отъ изпратѣмъ.

Изпратѣж, ишь,—тилъ, гл. свѣр. отъ изпратѣ-мамъ. Да изпровѣж, да пратѣж, да про-вѣж, да отпратѣж; **проводѣтъ, послѣтъ, отпратѣтъ, выслѣтъ, вѣтуритѣ.**—**тенѣй, прич. стр.** 1) Изпровѣденѣй. 2) Прате-нѣй, провѣденѣй, прѣпратенѣй; отпратѣ-леннѣй, высланнѣй, пбсланнѣй. 3) От-пратенѣй; вѣтуреннѣй.

Изпращвамъ и **изпращамъ** (да изпращѣж), *гл. д.* 1) Напращвамъ, покрывамъ съ прахъ; **запылѣтъ.** 2) напращвамъ много, всичкы-ты. 3) Запращвамъ, прѣконавамъ всичкы-ты. *Изпращижми лоза-та.*—*мѣя, 1) гл. стр.* Бывамъ изпращенъ. 2) *гл. взвѣр.* Напращвамъ мнозина всичкы.

Изпращване и **изпращане, с. ср.** отъ изпращвамъ и изпращамъ.

Изпращѣж, ишь,—шилъ, гл. свѣр. отъ из-пращвамъ и изпращамъ.—**шенѣй, прич. стр.**

Изпращѣмъ (изпратѣмъ, да изпратѣж, да

изпратѣж), гл. д. 1) Изпровѣждамъ нѣкого, кога си отива; **провѣжѣтъ.** *Изпращажи госте-то.* 2) Изпровѣждамъ, придружавамъ донѣжждѣ нѣкого, кога отива на нжтъ, из-провѣждамъ; **провѣжѣтъ отѣзѣжающаго въ дорѣгу.** *Изпратижми владижж-тж единъ часъ далеко отъ село-то.* 3) Прощамъ, провѣждамъ нѣкого да отидѣ нѣжждѣ за нѣ-какѣж работж; **посылѣтъ, отпратѣтъ.** *Из-пратижъ нарочнѣ чловѣжж да го повика.*

4) Прощамъ, провѣждамъ нѣчто нѣжждѣ или нѣкому, запращамъ; **посылѣтъ, отпратѣтъ, высылѣтъ что куда.** *Изпратижъ му писмо. Изпратили му парѣ.* 5) Напра-вамъ нѣкого да си отиде отѣ-прѣ мене, отпращамъ; **высылѣтъ, выпровѣживать.** *Засѣдижжъ тука, едвамъ го изпратижж.*—*Изпратилъ го съ голѣ ржѣфъ, не му далъ ничто.*—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ из-пратенъ.

Изпращане, с. ср. отъ изпращѣмъ: 1)

Прощане, провѣждане; **посылѣнѣ, посылѣ.**

2) Изпровѣждане нѣкого, кога си отива, кога трѣга на нжтъ; пратене, пратнѣ; провѣды.

Изпращѣчка, с. ж. Кога то изпраща нѣкого, провѣдачка.

Изпращѣчъ, с. м. Който изпраща нѣкого, провѣдачъ.

Изпращѣж, ишь,—щѣль, гл. свѣр. отъ из-пращѣвамъ. Да изпраскамъ.

Изпращѣвамъ (да изпращѣж), *гл. ср.* 1) Хващамъ изведжжѣ да пращѣж, изпрасквѣмъ; **затрещѣтъ.** *Кжца-та изпраща. Огнь-тж изпраща.* 2) Изгубвамся, пропадамъ. *Лира-та изпраща вяче, не ся надѣвай, че щешъ жъ земешъ.*

Изпращѣване, с. ср. отъ изпращѣвамъ.

Изпирѣбѣж, ешь,—брѣхъ,—брѣль, гл. д. *свр.* Да приберѣж много, всичкы-ты.

Изпирѣбѣж, ешь,—биль, гл. д. *свр.* Да прибѣж много, всичкы-ты; **перѣбѣтъ.**

Изпирѣбрѣзамъ, гл. ср. *свр.* въ *мн. ч.* Да прибрѣзамы мнозина, неинца.

Изпирѣвѣж, ешь,—вѣдохъ,—вѣль, гл. д. *свр.* Да привѣж всичкы-ты.

Изпирѣвлѣж, чѣшь,—влѣкохъ,—влѣкълъ, гл. д. *свр.* Да привлѣжжъ всичко.

Изпирѣврѣжжж, ешь,—врѣзалъ, и

Изпирѣвяжжж, ешь,—вязалъ, гл. д. *свр.* Да приврѣжжж, да привяжжжъ всичкы-ты.

Изпирѣгладж, ишь,—дилъ, гл. д. *свр.* Да пригладж много, всичкы-ты.

Изпирѣгорѣж, ишь,—рилъ, гл. д. *свр.* Да пригорѣж много, всичкы-ты.

Изпирѣгѣвѣж, ишь,—вилъ, гл. д. *свр.* Да пригѣвѣж много, всичко.

Изпирѣдамъ (да изпирѣж), *гл. д.* 1) Съ

прядене изтакамъ нищкѣхъ отъ вѣнѣхъ, намукъ, ленъ или отъ каквото да е, упридамъ, напридамъ; **выпридывать**. 2) Упридамъ, напридамъ много, колкото трѣба; **напридѣтъ**. *Изпридамъ на день окж вѣнѣхъ*. 3) Сврѣшамъ чтого има да ся приде. *Изприде кждѣ.ли-ты и сега си почива*. 4) Съ придене изкарвамъ, изработвамъ, спечалвамъ. *Изпридамъ по три грошка на день; выпридѣю, выпридываю по три пѣстра въ день*. 5) За растение: пуцамъ прядиво. — **лси**, гл. стр. Бывамъ изприденъ.

Изпрѣданѣ, с. ср. отъ изпридамъ.

Изприкажѣхъ, ешь, — **казахъ**, — **казаль**, гл. д. свр. Да прикажѣхъ много, всичко. *Не можтъ да си исприкажѣтъ кому какво е минѣло прѣзъ главѣ-тѣхъ*.

Изприлѣнѣхъ, ишь, — **пѣль**, гл. д. свр. Да прилѣнѣхъ много, всички-ты.

Изпримѣжѣхъ, ешь, — **мазахъ**, — **маваль**, гл. д. свр. Да примѣжѣхъ много, всички-ты.

Изпримѣмѣхъ, ишь, — **милъ**, гл. д. свр. Да примѣмѣхъ много, всички-ты.

Изприметѣхъ, ешь, — **мѣтохъ**, — **мѣль**, гл. д. свр. Да приметѣхъ навсѣдѣ, всичко.

Изпримчѣхъ, ишь, — **чилъ**, гл. д. свр. 1) Нѣчто запримчено да извадѣ изъ примѣтѣхъ. 2) Да запримчѣхъ много, всички-ты. — *Изпримчи го*, бѣга, изпримчися. Да ся изпримчѣхъ, гл. *взвѣр. свр.* Да избѣгамъ, да изклпичѣхъ, да офейкамъ.

Изпринесѣхъ, ешь, — **несохъ**, — **несль**, гл. д. свр. Да принесѣхъ всички-ты.

Изпринѣждѣхъ, ишь, — **дилъ**, гл. д. свр. Да принѣждѣхъ мнозинѣхъ, всички-ты.

Изпринѣлнѣхъ, ишь, — **нилъ**, гл. д. свр. Да припомнѣхъ всичко.

Изпринѣукамъ, гл. ср. свр. въ *мл. ч.* Да принѣукамы много и изведнѣжъ. *Изпринѣукалѣхъ пушкѣ и двамина паднѣжѣхъ*.

Изприсламчѣхъ (да ся), ишь, — **чилси**, гл. об. свр. въ *мл. ч.* Да ся присламчимъ мнозина, всички.

Изприснѣхъ, ишь, — **спѣль**, гл. д. свр. Да приспнѣхъ мнозинѣхъ, всички-ты.

Изпристанѣхъ, ешь, — **нжль**, гл. ср. свр. въ *мл. ч.* Да пристанемъ мнозина, всицца.

Изпристигнѣхъ, ешь, — **нжль**, 1) гл. д. свр. Да пристигнѣхъ всички-ты. 2) гл. ср. свр. въ *мл. ч.* Да пристигнемъ всицца.

Изприсысѣхъ, — **пѣлоси**, гл. безл. свр. Да ся присыни много иѣчто; **нагрѣзѣхъ**.

Изпритворѣхъ, ишь, — **рилъ**, гл. д. свр. Да притворѣхъ всички-ты.

Изпритисѣхъ, ешь, — **нжль**, гл. д. свр. Да притисѣхъ много, всички-ты.

Изпритѣунамъ, гл. д. свр. 1) Да притѣунамъ

изведнѣжъ. 2) Да притѣунамъ мнозинѣхъ, всички-ты.

Изприфтѣсамъ, 1) гл. д. свр. Да прифтѣсамъ много, всичко. 2) гл. ср. свр. въ *мл. ч.* Да прифтѣсамъ, да пристигнемъ мнозина, всицца.

Изпричернѣхъ (да ся), ишь, — **пѣлси**, гл. *взвѣр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся причервимъ мнозина, всицца.

Изпричѣстѣхъ, ишь, — **тѣль**, гл. д. свр. Да причѣстѣхъ мнозинѣхъ, всички-ты.

Изпробѣрѣхъ, ешь, — **брѣхъ**, — **брѣль**, гл. д. свр. Да пробѣрѣхъ много, всички-ты.

Изпробѣнѣхъ, ешь, — **бѣль**, гл. д. свр. Да пробѣнѣхъ всички-ты.

Изпрободѣхъ, ешь, — **бодохъ**, — **болъ**, гл. д. свр. Да прободѣхъ мнозинѣхъ, всички-ты.

Изпровадѣхъ, с. м. Изпровадѣхъ.

Изпровѣждамъ (да изпровѣждѣхъ), гл. д. Изпровѣждамъ.

Изпровѣждане, с. ср. отъ изпровѣждамъ. Изпровѣждане.

Изпровалѣхъ, ишь, — **лѣль**, гл. д. свр. Да провалѣхъ много, всички-ты.

Изпроводѣхъ, с. м. Изпрацане, изпровѣждане, изпровѣждаше, доврѣнѣхъ.

Изпроводнѣа, с. ж. Иѣсенъ, сврѣна на изпровѣждамъ, на изпрацане.

Изпровѣждѣхъ, ишь, — **дилъ**, гл. свр. отъ изпровѣждамъ и изпровѣждамъ. Да изпрѣтѣхъ; **послѣтъ**, **проводѣтъ**. — **денѣтый**, прич. стр. Изпрѣтенѣый.

Изпроводѣхъ, с. м. Изпровадѣхъ, провадѣхъ, проводѣхъ. Кога трѣга иѣкой на иѣтъ, дава изпровѣдѣхъ (по иѣкожъ парѣ, по иѣкой грошѣ) на оѣзна, кошто го изпровѣждатъ; **подѣрокъ**, **котѣрый отправаляющѣйся въ дорѣгу даѣтъ проважѣющимъ его**.

Изпровѣждамъ (да изпровѣждѣхъ), гл. д. Изпровѣждамъ: 1) **Працамъ**; **послѣтъ**. *Изпровѣдигѣхъ писмо*. 2) Изпрацамъ иѣкого, кога си отива или трѣга на иѣтъ. *Изпровѣждамѣхъ гостѣ-то*.

Изпровѣждане, с. ср. отъ изпровѣждамъ. Изпровѣждане, изпрацане.

Изпроврѣнѣхъ (да ся), ишь, — **вѣлси**, гл. об. свр. Да дойдѣмъ, да минѣмъ, мнозина, всицца. *Изпроврѣнѣхъ ѣгло-то село. Изпроврѣнѣхъ и мало и голѣмо да глѣдѣтъ чѣдо-то*.

Изпроврѣтѣхъ, ишь, — **тѣль**, гл. д. свр. Да проврѣтѣхъ много, всички-ты.

Изпроврѣкнѣхъ (да ся), ешь, — **нжлси**, гл. об. свр. Да ся проврѣкнѣхъ колкото си могѣхъ, колкото ми глѣсь дръжи.

Изпровѣтрѣхъ, ишь, — **рѣль**, гл. д. свр. Да провѣтрѣхъ много, всички-ты.

Изпрогядамы, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прогядамы всичкы.

Изпрогѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да прогонѣ много, всичкы-ты.

Изпрогорѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да прогорѣ много, всичко.

Изпрогрызѣж, ешь, — грызохъ, — грызълъ, гл. д. свр. Да прогрызѣ много, всичкы-ты.

Изпродѣмь, дадѣшь, — дадохъ, — дѣлъ, гл. д. свр. Да продамь много, всичко, да разпродамь; выпродать, распродать пораспродать.

Изпродѣрѣж, ешь, — дрѣхъ, — дрѣлъ, гл. д. свр. Да продѣрѣ много, всичко.

Изпродѣчѣж, ишь, — чиль, гл. д. свр. Да продѣчѣ много, всичко, навсѣдѣ; издѣрѣвать, издѣичить.

Изпродѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да продѣнѣ много, всичкы-ты.

Изпрокльнѣж, ешь, — кльхъ, — кльълъ, гл. д. свр. Да прокльнѣ всичкы-ты.

Изпроконаѣж, ешь, — пѣлъ, гл. д. свр. Да проконаѣ много, всичко.

Изпрокопсамь, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прокопсамь мнозина, всица.

Изпрокрѣнѣж, ешь, — крѣль, гл. д. свр. Да прокрѣнѣ много, всичко.

Изпрокудѣж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да прокудѣ много, всичкы-ты.

Изпрокѣнѣж, ешь, — нѣлъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прокѣнѣемь много, всичкы.

Изпрокѣсамь, гл. д. свр. Да прокѣсамь много, всичко.

Изпролѣтѣвамь, гл. ср. свр. Да прѣкарамь, да изкарамь пролѣтѣ-тѣ; отвесновѣть.

Изпролѣнѣж, ешь, — лѣль, гл. д. свр. Да пролѣнѣ много, всичко.

Изпромушѣж, ишь, — шиль, гл. д. свр. Да промушѣ много, всичкы-ты.

Изпромѣнѣж (да ся), ешь, — наля, гл. вѣвр. свр. въ мн. ч. Да ся промѣнѣемь мнозина, всичкы.

Изпромѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да промѣнѣ много, всичкы-ты.

Изпропѣнѣж, ешь, — захъ, — залъ, гл. д. свр. Да пропѣнѣ много, всичкы-ты.

Изпропадѣж, ешь, — нѣлъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да пропадѣемь много, мнозина, всичкы.

Изпропѣнѣж, ешь, — пиль, 1) гл. д. Пропѣвамь много, всичко. *Изпропѣ всичко, что бѣ му остало отъ бацѣж му.* 2) гл. ср. свр. въ мн. ч. Да пропѣемь мнозина, всичкы.

Изпропѣвѣж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да пропѣвѣ много, всичко.

Изпропѣтѣж, ешь, — нѣлъ, гл. д. свр. Да пропѣтѣ много, всичко.

Изпропѣнѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да пропѣемь мнозина, всичкы.

Изпропѣдѣж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да пропѣдѣ много, всичкы-ты.

Изпрѣсвамь и **изпрѣсувамь** (да изпрѣсѣж), гл. д. свр. 1) Съ просенѣ изпрѣсвамь нѣчто, измолвамь; выпрашивать, вымѣливать, вымѣлять. *Досега бѣхѣ изпрѣсиль волѣ и конь.* 2) Съ просенѣ набирамь много нѣчто, напросвамь; напрашивать. — мѣся, гл. стр. Бывамь изпрѣсенѣ.

Изпрѣсванѣ и **изпрѣсуванѣ**, с. ср. отъ изпрѣсвамь.

Изпрѣслѣвѣж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да прѣсловѣж, да прочѣтѣ много, всичко-то.

Изпрѣстѣнѣж, ешь, — нѣлъ, гл. д. свр. Да прѣстѣнѣ нѣчто колкото е дльго. *Да ся изпрѣстѣнѣж, гл. вѣвр.* Да ся прѣстѣнѣж колкото сѣмь дльгѣ.

Изпрѣстрѣж, ешь, — рѣль, гл. д. свр. Да прѣстрѣж много, всичкы-ты.

Изпрѣстудѣж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да прѣстудѣ много, всичкы-ты.

Изпрѣстѣнѣж, ешь, — наль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прѣстѣнѣемь мнозина, всица.

Изпрѣстѣж, ишь, — тиль, гл. д. свр. 1) Да прѣстѣж всичко, всичкы-ты. 2) Да напустѣж, да оставѣж.

Чтого бѣхѣ женѣнѣ-тѣ,
Невѣсты си изпрѣстѣнѣж,
Та за Радѣж отпращѣж:
ЕА чѣмь Радѣж, за чѣмь душѣж. *Пѣс.*

Изпрѣсѣж, ишь, — силь, гл. свр. отъ изпрѣсвамь; выпрѣсѣть, вымѣлить; напросѣть. — сенѣнѣж, прич. стр. 1) Измѣленѣнѣж; выпрѣшенѣнѣж, вымѣленѣнѣж. 2) Напросѣнѣнѣж; напросѣнѣнѣж.

Изпрѣтѣчѣж, ишь, — чиль, гл. д. свр. Да прѣтѣчѣ много, всичко.

Изпрѣтрѣкамь, гл. д. свр. Да прѣтрѣкамь всичко, навсѣдѣ.

Изпрѣходѣж, ишь, — диль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да проходимѣ мнозина, всичкы.

Изпрѣхорѣтѣж, ишь, — тиль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прохорѣтѣемь мнозина, всица.

Изпрѣчѣтѣж, ешь, — чѣтохъ, — чѣль, гл. д. свр. Да прѣчѣтѣ много, всичко.

Изпрѣчѣнѣж (да ся), ешь, — чѣля, гл. об. свр. въ мн. ч. Да ся прѣчѣемь мнозина, всичкы.

Изпрѣшвамь и **изпрѣшнувамь** (да изпрѣшнѣж), гл. д. 1) Счюнамь, стрѣшнамь уши-ты на илѣж. *Конѣцѣ-тѣ бѣше дебѣлъ, та изпрѣшнѣж илѣж-тѣж.* 2) Съ опинанѣ общѣж-тѣ разваламь, разкѣсамь дупкѣж-тѣ на ухо. — мѣся, гл. вѣвр. 1) За илѣж: счюнаемь, стрѣшнаемь въ уши-ты. *Игла-та ся изпрѣшнѣж*, разваламь и ся уши-ты.

- 2) За дунѣж на ухо за общи: разваламася, разкѣсвамася, прокѣсвамася.
- Изирѣваніе** и **изирѣшуваніе**, с. ср. отъ **изирѣскамъ** и **изирѣшнуамъ**.
- Изирѣшѣж**, ешь,—шѣль, гл. д. свр. Да прошиж много, всечко.
- Изирѣшиж**, ешь,—шѣль, гл. свр. отъ **изирѣскамъ**.—шѣтый, прич. стр.
- Изирѣшѣрѣж** (да ся), ишь,—шѣся, гл. възвр. свр. въ мн. ч. Да ся прошѣрѣмъ всечкы.
- Изирѣшѣнамъ**, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прошѣнамъ мнозина, всечкы.
- Изирѣжвамъ** и **изирѣжкамъ** (да **изирѣжѣж**), гл. д. 1) Пружѣж, простирамъ много, всечко. 2) Простирамъ, обтягамъ. *Изпружилъ си е крака-та.*—**жѣя**, 1) гл. възвр. Простирамася, обтягамася. *Изпружилъ е като гущеръ на припекъ.* 2) гл. стр. Бывамъ изпруженъ, простирамася.
- Изирѣжаніе** и **изирѣжжаніе**, с. ср. отъ **изирѣжвамъ** и **изирѣжкамъ**.
- Изирѣжѣж**, ишь,—жѣль, гл. свр. отъ **изирѣжвамъ** и **изирѣжкамъ**. Да прострѣж.—**жѣтый**, прич. стр. Прострѣтый.
- Изирѣквамъ** и **изирѣкнумамъ** (да **изирѣкнѣж**), гл. ср. Изирѣквамъ, показвамася ненадѣйно. *Отдѣ изирѣкнѣж*, отдѣ ся съзе; откуда взялся.
- Изирѣкнѣж**, ешь,—нѣль, гл. свр. отъ **изирѣквамъ**. Да изирѣкнѣж.
- Изирѣкнѣкамъ**, гл. свр. отъ **изирѣкнѣвамъ**.
- Изирѣкнѣскамъ** и **изирѣкнѣснумамъ** (да **изирѣкнѣскамъ**), гл. ср. въ мн. ч. 1) Прынкама, затичамамыя мнозина изведнѣжъ. *Изпрынкамаж да видѣтъ кой иде.* 2) гл. д. Съ прынкане изходвамъ. *Изпрынкамаж е цѣло-то село.*
- Изирѣкнѣсвамъ** и **изирѣкнѣснумамъ** (да ся **изирѣкнѣсѣж**), 1) гл. стр. и възвр. Излизать прыщкы по мене, покрывамася съ прыщкы, избрусвамася, изсыивамася; прыщевѣтъ, окидивать, обмѣтывать. *Хванѣлася царска-та дѣщерѣ за работѣж, та ѣ ся изпрыщили рѣубъ-ты.* *Хванѣлася царица за гѣзицѣж, та ѣ ся изпрыщили рѣубъ-ты.* 2) Подпыхвамъ, отичама; опухать отекаъ, брѣозгнутъ. *Краката му ся изпрыщили.*
- Изирѣкнѣсваніе** и **изирѣкнѣснуманіе**, с. ср. отъ **изирѣкнѣсвамъ**.
- Изирѣкнѣсѣж** (да ся), ишь,—щѣся, гл. свр. отъ **изирѣкнѣсвамъ**. Да ся избрусѣж, да ся изсыивѣж, да подпыхѣж, да отекаж; опрыщевѣтъ, опухнуть.—**щѣтый**, прич. стр. Избрусеный, изсыиваный, подпыхнѣтый, отеченый; опухлый, отекалый.
- Изирѣкнѣсѣж**, ишь,—щѣль, гл. д. свр. Да
- запрыщѣж, да запыщѣж много, всечкы-ты, да изпыщѣж, да иззапыщѣж; запрудить.—**щѣтый**, прич. стр. Изпыщеный, иззапыщеный, иззапыщѣтый.
- Изирѣвенкрай**, нар. Отначало, открай.
- Изирѣвенъ**, **изирѣво** и **изирѣвомъ** и **изирѣвѣ** и **изирѣвѣмъ**, нар. Най-напрѣдъ, прѣдѣ всечко, отирѣвомъ; спачала, сперва, на первыхъ порахъ. *Изирѣво постѣй, послѣ пожыи.* *Изирѣвомъ работа-та трѣжѣж добръ, послѣ ся побрѣжа.*
- Изирѣжкамъ** и **изирѣжкамъ** (да **изирѣжѣж**), гл. д. 1) Опрѣжвамъ добръ; изжѣривать. *Изпрѣжи мясо-то.* 2) Опрѣжвамъ много, всечкы-ты, напрѣжвамъ; пережѣривать. *Изпрѣжилъ мѣхѣци-ты.*—**жѣя**, 1) гл. възвр. Опрѣжвамася добръ, колкото трѣбва. 2) гл. стр. Бывамъ изирѣженъ.
- Изирѣжжаніе** и **изирѣжжаніе**, с. ср. отъ **изирѣжкамъ** и **изирѣжкамъ**.
- Изирѣжѣж**, ишь,—жѣль, гл. свр. отъ **изирѣжкамъ** и **изирѣжкамъ**; изжѣривать, пережѣривать, непряжить.—**жѣтый**, прич. стр. 1) Опрѣженный; изжѣриванный, непряженный. 2) Напряженный; пережѣриванный.
- Изирѣлювамъ** (да **изирѣлѣж**), гл. д. Опрѣлювамъ много, всечкы-ты; перепаливать, опаливать.—**мѣя**, гл. стр. Опрѣлювамася, бывамъ изпрѣленъ; перепаливаться, опаливаться.
- Изирѣлѣж**, ишь,—лѣль, гл. свр. отъ **изирѣлювамъ**. Да опрѣлѣж; перепалить, опалить.—**лѣтый**, прич. стр. Опрѣлѣтый.
- Изирѣсвамъ** и **изирѣснумамъ** (да **изирѣсѣж**), гл. ср. За очи: излизамъ изъ глобовы-ты. *Изирѣсѣжж му очи-ты; лѣшули глаза.* *Да му изирѣсѣж!* Клятва. *Прѣстенъ-тъ изирѣсѣж*, падѣж му камыкъ-тъ.
- Изирѣсваніе** и **изирѣснуманіе**, с. ср. отъ **изирѣсвамъ**.
- Изирѣскамъ**, гл. свр. отъ **изирѣскамъ**; **вѣпрѣскаать**, **непрѣскаать**.—**сѣканый**, прич. стр. 1) Напрѣсканый, упрѣсканый; **выпрѣскаанный**, **непрѣскаанный**. 2) Разпрѣсканый; **вѣпрѣскаанный**.
- Изирѣскамъ** и **изирѣснумамъ** (да **изирѣскамъ**), гл. д. 1) Напрѣскамъ, упрѣскамъ; **выпрѣскавать**, **непрѣскаать**. *Съ дѣца мащеница не ся сръка, защото цѣжъ ты изпрѣскаать* 2) Съ прѣскане разнѣсамъ, доврѣшамъ, разирѣскамъ; **выпрѣскавать**.—**мѣя**, 1) гл. възвр. Напрѣскамася, упрѣскамася много, цѣль. 2) Въ мн. ч. Напрѣскамъси, упрѣскамъся мнозина, всечкы. 3) гл. стр. Бывамъ изпрѣсканъ.

Изпрѣскваше и **изпрѣскување**, *с. ср.* отъ **изпрѣсквамь**.
Изпрѣснж, *ешь*, —*нжль*, *гл. ср.* отъ **изпрѣсвамь**.
Изпрѣхвамь и **изпрѣхнувамь** (да *изпрѣхнж*), *гл. ср.* 1) За хлѣбъ и друго: *вкоровавамся, изсѣхвамь* и *ся съшнж* на *трохы*; *рыхлѣть*, *разсыпѣться*. *Изпрѣхнжль хлѣбъ*. 2) *Покривамся съ прѣхоть*, *ставамь грѣздавъ*; *першѣвѣть*, *перхнуть*. *Отъ вѣтъра лице-то му изпрѣхнжло*. 3) За растение: *избухтѣвамь*, *загубвамь* *сочность-тж* *сп*; *дрѣбнуть*. 4) *Пораствамь*, *изврѣывамся*, *извличямся*, *избыструвамся*.
Изпрѣхваше и **изпрѣхнување**, *с. ср.* отъ **изпрѣхвамь**.
Изпрѣхнж, *ешь*, —*нжль*, *гл. ср.* отъ **изпрѣхвамь** и **изпрѣхнувамь**.
Изпрѣхнжлый, *лъ*, *ла*, *ло*, *като пр.* Что *е изсѣхнжль*, *та ся съше* на *трохы*, на *прахъ*, *та ся пука* и *чоши*.
Изпрѣхтѣвамь (да *изпрѣхтж*), *гл. ср.* *Запрѣхтѣвамь* *изведнжж* и *наж-тж*. *Конь-тж изпрѣхтѣ*; *лошадь фѣркнула*.
Изпрѣхтж, *ишь*, —*гѣль*, *гл. ср.* отъ **изпрѣхтѣвамь**; *фѣркнуть*.
Изпрѣбойж, *ешь*, — *билъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣбояж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣбойдинж, *ешь*, — *дѣсалъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣбойдашж* *всичкы-ты*.
Изпрѣбрѣдж, *ишь*, — *дилъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣбрѣдж* много *мѣста*, *навсѣждѣ*; *перербродѣть*.
Изпрѣброж *ишь*, — *броилъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣброж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣварж, *ишь*, — *рилъ*, *гл. ср.* отъ **изпрѣварямь**; *предупредѣть*.
Изпрѣварямь (да *изпрѣварж*), *гл. д.* *Спрѣварямь* много, *мнозинж*, *всичкы-ты*; *предупреждѣть*, *оперѣживать*, *перегонѣть*.
Изпрѣведж, *ешь*, — *ведохъ*, — *вѣлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣведж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣвзѣмж, *ешь*, — *взѣхъ*, — *взѣлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣвзѣмж* много, *всичко*.
Изпрѣвнж, *ешь*, — *вилъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣвнж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣвлѣкж, *чѣшь*, — *влѣкохъ*, — *влѣкълъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣвлѣкж* много, *всичко*.
Изпрѣврѣвѣвамся (да *ся изпрѣврѣвѣж*), *гл. об.* *Прѣврѣвѣвамься* *мнозина*, *всипца*. *Изпрѣврѣвѣся свѣтъ-тж да го гяда*.
Изпрѣврѣвѣж (да *ся*), *ишь*, — *вѣлся*, *гл. ср.* отъ **изпрѣврѣвѣвамся**.
Изпрѣврѣжж, *ешь*, — *врѣзалъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣврѣжж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣврѣкнж, *ешь*, — *пжль*, *гл. ср.* *ср.* въ *мн. ч.* Да *прѣврѣкнемь* много, *всичкы*.

Изпрѣврѣлж, *ишь*, — *лилъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣврѣлж* много, *всичко*.
Изпрѣврѣнж, *ешь*, — *нжль*, *гл. д. ср.* Да *прѣврѣнж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣвѣжж, *ишь*, — *вѣлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣвѣжж* *всичко*, да *прѣвѣжж* *мнозина*, *всипца*.
Изпрѣвгнѣж, *ешь*, — *нѣлъ*, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да *прѣвгнѣемь* много, *всичкы*.
Изпрѣвгнѣдамь, *гл. д. ср.* Да *прѣвгнѣдамь* много *нѣчта*, *всичко*, *навсѣждѣ*.
Изпрѣгорѣж, *ишь*, — *рѣлъ*, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да *прѣгоримь* много, *всичкы*.
Изпрѣградж, *ишь*, — *дѣлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣградж* много, *всичко*.
Изпрѣгракнж, *ешь*, — *нжль*, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да *прѣгракнемь* *мнозина*, *всипца*.
Изпрѣгрѣбѣвѣж (да *ся*), *ишь*, — *вился*, *гл. об. ср.* въ *мн. ч.* Да *ся прѣгрѣбавимь* *мнозина*, *всипца*.
Изпрѣдвамь и **изпрѣдувамь** (да *изпрѣднж* и да *изпрѣдж*), *гл. д.* *Изпрѣждамь*.
Изпрѣдваше и **изпрѣдување**, *с. ср.* отъ **изпрѣдвамь**. *Изпрѣждане*.
Изпрѣдѣи, *нар.* За *врѣмя*: *отнапрѣдѣ*, *открай*, *прѣди*; *прѣжде*, *сперва*, *сначала*. *Изпрѣди бѣ добръ, послѣ ся полиши*.
Изпрѣди, *нар.* За *мѣсто*: *изотпрѣдѣ*, *отпрѣди*; *впередѣ*. *Изпрѣди, прѣдъ кжцж-тж има кладенець. Кжца-та изпрѣди е бѣла, а иззади има градинж. На пжтѣ изпрѣди врѣважж двоица на конь*.
Изпрѣдѣи и **изпрѣдѣи**, *прѣд*. *Прѣдъ*, *отпрѣдѣ*; *нерѣдѣ*. *Изпрѣди джкана стогажж нѣ-колко селенг*. *Изпрѣдѣ насъ врѣважж кола*. *Мажнися изпрѣдѣ очи-тж ми*. *Изпрѣдѣ насъ замнжжж говяда*.
Изпрѣднж, *ешь*, — *пжль*, и
Изпрѣдж, *ишь*, — *дѣлъ*, *гл. ср.* отъ **изпрѣждамь** и **изпрѣдвамь**.
Изпрѣждамь и **изпрѣдвамь** (да *изпрѣднж* и да *изпрѣдж*), *гл. д.* 1) *Отпвамь* *напрѣдѣ*; *идтѣи впередѣ*. *Сахатъ-тж изпрѣжда*. 2) *Спрѣварямь*, *изпрѣварямь*, *замнжувамь*, *задмнжувамь*, *надмнжувамь*, *надварямь*; *оперѣживать*, *перегонѣть*, *обѣгѣть*, *обходѣть*. *Врѣви да гы изпрѣднежж* и *да гы изпрѣдѣжж*.
Изпрѣждаше, *с. ср.* отъ **изпрѣждамь**. *Изпрѣжданше*.
Изпрѣжнѣлж, *ишь*, — *лнлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣжнѣлж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣжнѣлж, *ишь*, — *лнлъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣжнѣлж* много, *всичкы-ты*.
Изпрѣзрѣжж, *ешь*, — *рѣлъ*, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да *прѣзрѣемь* много, *всичкы*.
Изпрѣкадж, *ишь*, — *дилъ*, *гл. д. ср.* Да *прѣкадж* много, *всичко*, *навсѣждѣ*.

Изирѣаиѣж, ешь,—паль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣканемь мнозина, всицкы.

Изирѣакараль, *гл. д. свр.* Да прѣкарамь много, всицко.

Изирѣакачиѣж (да ся), ишь,—члелъ, *гл. възвр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся прѣкачимь мнозина, всицкы.

Изирѣакльцямь, *гл. д. свр.* Да прѣкльцямь много, всицкы-ты.

Изирѣаконатиѣж, ешь,—паль, *гл. д. свр.* Да прѣконамь много, всицко, навсждѣ.

Изирѣакрадѣж, ешь,—кредохъ,—краль, *гл. д. свр.* Да изкрадѣ, да окрадѣ много, всицко.

Изирѣакривѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣкривѣ много, всицкы-ты.

Изирѣакрыѣж, ешь,—крьль, *гл. д. свр.* Да прѣкрьѣмь много, всицко.

Изирѣакръшѣж, ишь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣбрьшѣмь много, всицкы-ты.

Изирѣакунѣж, ишь,—циль, *гл. д. свр.* Да прѣкунѣмь много, всицко.

Изирѣамалѣѣж, ешь,—лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣмалѣемь мнозина, всища.

Изирѣамлахиѣж, ешь,—яжль, *гл. д. свр.* Да прѣмахнѣж много, всицкы-ты.

Изирѣаминѣж, ешь,—яжль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣминемь мнозина, всицкы.

Изирѣамрѣж, ешь,—мрѣль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣмремь мнозина, всицкы.

Изирѣамѣниѣж, ишь,—ииль, *гл. д. свр.* Да прѣмѣнѣж мнозинѣж, всицкы-ты.

Изирѣамѣриѣж, ишь,—рилъ, *гл. д. свр.* Да прѣмѣриѣж много, всицкы-ты.

Изирѣамѣстѣж, ишь,—стилъ, *гл. д. свр.* Да прѣмѣстѣж много, всицкы-ты.

Изирѣамѣтиѣж, ешь,—яжль, *гл. д. свр.* Да прѣмѣтиѣж много, всицкы-ты.

Изирѣамнесѣж, ешь,—несохъ,—несль, *гл. д. свр.* Да прѣнесѣж много, всицко.

Изирѣамобрѣниѣж, ешь,—яжль, *гл. д. свр.* Да прѣобрѣниѣж много, всицко.

Изирѣаморѣж, ешь,—ораль, *гл. д. свр.* Да прѣорѣж много, всицко.

Изирѣаминиѣж, ешь,—прѣписохъ,—писаль, *гл. д. свр.* Да прѣиниѣж много, всицко.

Изирѣамилетѣж, ешь,—плѣтохъ—плѣль, *гл. д. свр.* Да прѣилетѣж много, всицко.

Изирѣамиравиѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣиравиѣж много, всицко.

Изирѣамитѣиѣж, ишь,—циль, *гл. д. свр.* Да прѣитѣиѣж много, всицко.

Изирѣамрѣвиѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣровиѣж много, всицко, навсждѣ.

Изирѣамрѣжиѣж, ешь,—рѣзахъ,—рѣзалъ, *гл. д. свр.* Да прѣрѣжиѣж много, всицко.

Изирѣамриадѣж (да ся), ишь,—дѣлелъ, *гл. възвр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся изриадимь всицкы.

Изирѣасадѣж, ишь,—дѣль, *гл. д. свр.* Да прѣсадѣж много, всицко.

Изирѣасейлиѣж (да ся), ишь,—лиелъ, *гл. възвр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся прѣсеилимь мнозина, всицкы.

Изирѣасеучѣж, ешь,—сѣкахъ,—сѣкаль, *гл. д. свр.* Да прѣсеучѣж много, всицкы-ты.

Изирѣасеѣхиѣж, ешь,—яжль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣсеѣхемь много, всицкы.

Изирѣасеѣкѣж, чѣшь,—сѣкохъ,—сѣкль, *гл. д. свр.* Да присеѣкѣ, да осеѣкѣ, да изсеѣкѣ много, всицко.

Изирѣатониѣж, ишь,—ииль, *гл. д. свр.* Да прѣатониѣж много, всицко.

Изирѣаточиѣж, ишь,—чилъ, *гл. д. свр.* Да прѣаточиѣж много, всицкы-ты.

Изирѣатрѣсѣж, ишь,—силъ, *гл. д. свр.* Да прѣатрѣсѣж много, всицко, навсждѣ.

Изирѣатягльѣж, ишь,—лиль, *гл. д. свр.* Да прѣатягльѣж много, всицко.

Изирѣахокамь, *гл. д. свр.* Да нахокамь, да навѣикамь мнозинѣж, всицкы-ты, да изнахокамь, да изнавѣикамь.

Изирѣаѣвѣтѣж, ишь,—тѣль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣѣвѣтимь много, всицкы.

Изирѣаѣвѣдѣж, ишь,—дѣль, *гл. д. свр.* Да прѣѣвѣдѣж много, всицко.

Изирѣаѣвамь и **изирѣачамь** (да изирѣаѣж), *гл. д.* Туриамь едно иѣчто прѣдѣ или срѣѣцѣ друго; етѣвѣтъ что нибѣдѣ перѣдѣ или прѣтивѣ чего нибѣдѣ. *Изирѣачилъ го прѣдѣ врата-та да не може да ся мице. Изирѣачилъ го прѣдѣ мене да му глѣдамь хубость-тѣж. Изирѣачилъ го на-срѣдѣж пѣтѣж.—мѣя, 1) гл. възвр.* Излизамь, показвамь, изиравамь прѣдѣ или срѣѣцѣ иѣчто, срѣѣцѣ иѣкого; етѣтъ, показѣтъ перѣдѣ чего или перѣдѣ когѣ. *Изирѣачилъ прѣдѣ мене, та ми затуля. Изирѣачилъ като стожеръ. Изирѣачилъ като глѣдѣж възикѣ на чело. 2) гл. стр.* Бывамь изирѣаченъ.

Изирѣаѣванѣ и **изирѣачанѣ**, *с. ср.* отъ изирѣаѣвамь и изирѣачамь.

Изирѣачиѣниѣж, ишь,—циль, *гл. д. свр.* Да прѣачиѣниѣж много, всицкы-ты.

Изирѣачиѣж, ишь,—чилъ, *гл. свр.* отъ изирѣаѣвамь и изирѣачамь.

Изирѣаѣшиѣж, ешь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣаѣшиѣж много, всицкы-ты.

Изирѣаѣамь, иадѣшь,—иадохъ,—иаль, 1) *гл. д. свр.* Да прѣаѣамь много, всицко. *Козы-тѣ изирѣаѣдохъж връховы-тѣ на фиданкы-тѣ. 2) гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да прѣаѣдемь мнозина, всища.

Изирѣагамь (да изирѣагнѣж, изирѣагувамь), *гл. д.* Разпрягамь, отпрягамь волъ или

друго нѣчто, впрягнѣто въ кола, въ яремъ ;
выпрѣгати, отпрѣгати, откладѣвать. *Из-
прягни воловь-ты.* Казвати п : изпрягамъ
кола-та. *Изпрягнили кола-та насрѣдѣ
пшкы.* — мѣя, 1) *гл. вѣзвр.* Разпрягаема,
отпрягаема; выпрѣгати, отпрѣгати. 2)
гл. стр. Бывамъ изпрягнѣтъ.

Изпрѣганіе, *с. ср.* отъ изпрѣгамъ. Раз-
пряганіе, отпрѣганіе; выпрѣганіе.

Изпрѣгнувамъ, *гл. уч.* отъ изпрѣгнѣ.

Изпрѣгнѣ, *ешь*, — *нжль*, *гл. свр.* отъ из-
прѣгамъ. Да разпрягнѣ, да отпрѣгнѣ; *вы-*
прѣгъ, *отпрѣгъ*, *отложѣтъ*. — *нжтый*,
прим. стр. Разпрягнѣтый, отпрѣгнѣтый;
выпрѣженнѣ, отпрѣженнѣ.

Изпрѣдѣ, *ешь*, — *прѣдохъ*, — *прѣль*, *гл.*
свр. отъ изпрѣдамъ; *непрѣсть*. — *дентый*,
прим. стр.

Изисофѣсамъ, *гл. свр.* отъ изисофѣсамъ.
Да изисукамъ, да изислякнѣ, да ослѣкнѣ, да
поисукамъ, да изисрѣ; *исколѣтъ*, *поколѣтъ*,
передѣхнутъ.

Изисофѣсамъ и **изисофѣсувамъ** (да из-
исофѣсамъ), *гл. ср.* Иссофѣсамы много,
всичкы-ты, изисрамы, изисукамъ, ослѣк-
вамъ.

Изисувамъ, *гл. д. свр.* Да исисувамъ много,
всичкы-ты; *выисугать*. *Изисуга ги, на
си замикнѣ.*

Изисукатый, *ль*, *ла*, *ло*, катю *пр.* Изисрѣ-
лтый, изисофѣсалтый, изислякнѣлтый, ослѣкнѣ-
лтый; *подѣхлый*.

Изисукамъ, *гл. свр.* отъ изисукамъ; *ис-*
колѣтъ, *поколѣтъ*, *передѣхнутъ*. — *кантый*,
прим. стр. 1) Поисукантый, разисукантый.
2) Изисдентый, оислюскантый, изислюскантый.

Изисукамъ и **изисукувамъ** (да изисукамъ),
1) *гл. д.* Разисукамъ много, всичкы-ты,
поисукамъ. 2) Изисдамъ, изислюсквамъ, о-
ислюсквамъ, оислюсквамъ; *перѣжирати*. 3)
гл. ср. Начинамъ да исукамъ изиседнѣжъ и
накж-тж, изисрацавамъ. 4) Изисрѣмавамъ
(за исшкы), исисукувамъ. *Изисукажъ исш-
кы; загрѣмѣли выстрѣлы.* 5) Казвѣся на
срѣдѣ: изисрамъ, изисляквамъ, ослѣквамъ;
исколѣтъ, *поколѣтъ*, *передѣхнутъ*. *Доклѣ
ся имотни-ты наканяти, сиромаси-ты
изисукувати.* — мѣя, *гл. вѣзвр.* Исисукуема
на много мѣста, разисукуема много, всичкы;
перѣсѣкати, *изислѣпати*. *Айца-та ся
изисукажъ.*

Изисукуваніе и **изисукуваніе**, *с. ср.* отъ
изисукувамъ.

Изисулѣ, *ишь*, — *лиль*, *гл. д. свр.* Да исукуѣ.
Изисулиль очы.

Изисукамъ (да изисустижъ), *гл. д.* изису-
стамъ.

Изисусталѣвамъ (да изисусталѣжъ), *гл. ср.*

Ставамъ исусталѣ, изисдамъ, изисрѣшнавѣвамъ,
изисрѣчнавѣвамъ; *худѣтъ*.

Изисусталѣваніе, *с. ср.* отъ изисусталѣ-
вамъ. Кога нѣчто става исустало.

Изисусталѣжъ, *ишь*, — *лѣль*, *гл. свр.* отъ
изисусталѣвамъ. Да изисаднѣ, да изисрѣ-
шнавѣжъ, да изисрѣчнавѣжъ; *исхудати*, *исху-*
дѣтъ, *отоцати*.

Изисустнувамъ, *гл. уч.* отъ изисустнѣжъ.

Изисустнѣ, *ишь*, — *нжль*, *гл. свр.* отъ из-
исустамъ и изисукамъ. — *нжтый*, *прим.*
стр.

Изисустъ, *с. м.* Исисуваніе, даваніе плодъ, рожбж,
мѣлко. *Исисуваніе*, не исисуваніе не дава.
Сисупе-то исисуваніе, не исисуваніе,
не давати доста, малко жито изисуваніе отъ
тѣхъ.

Изисустжъ, *ишь*, — *стѣль*, *гл. свр.* отъ из-
исустамъ и изисукамъ. — *стѣтый*, *прим.*
стр.

Изисухамъ, *гл. свр.* отъ изисухвамъ. Да
исухамъ, да исоухамъ. — *хантый*, *прим.*
стр. Оисухантый, исоухантый.

Изисухамъ и **изисухувамъ** (да изисухамъ),
гл. д. 1) Исухамъ, исухамъ много, всич-
кы-ты, исоухамъ. 2) Исухамъ отъ прахъ;
выколѣчивати, *выбивати пыль*, *Изису-
хажъ дрѣвѣ-ты отъ праха и изисухажъ
праха отъ дрѣвѣ-ты.* — мѣя, *гл. стр.*
Бывамъ исуханъ, исоухамъ.

Изисушамъ и **изисушювамъ** (да изисушжъ),
гл. д. Исисушамъ: 1) Съ исисушеніе изис-
рамъ много, всичко; *исисуривати*, *выисуривати*.
*Изисушилъ всичкый прахъ. Да
изисушилъ, да изисилъ, лулкъ тютюнъ; вы-*
курить трубку табакъ. 2) Исисушамъ, исису-
шамъ много, всичко. — мѣя, *гл. стр.* Ис-
исушамъ, бывамъ исисушенъ; *исисуривати*-
ся, *выисуривати*.

Изисушваніе и **изисушюваніе**, *с. ср.* отъ
изисушамъ.

Изисушкамъ, *гл. свр.* отъ изисушкамъ;
выстрѣляти, *изисрѣляти*, *перѣстрѣляти*.
— *кантый*, *прим. стр.* *изисрѣляни-*
тый.

Изисушкамъ и **изисушкувамъ** (да изисуш-
камъ), *гл. д.* 1) Исисушамъ изиседнѣжъ много,
изисрѣмѣвамъ. 2) Съ исисушканіе сврѣшамъ,
разисамъ за исисушканіе; *выстрѣливати*, *из-*
стрѣливати. *Изисушквалъ ся барута, та
ся врѣжъ съ праздикъ исшкы.* 3) Съ исису-
шканіе прѣмѣхамъ, доврѣшамъ, изисрѣбамъ,
изисивамъ; *выстрѣливати*, *перѣстрѣливати*.
Изисушка дивѣча по горж-тж. — мѣя, *гл.*
стр. Бывамъ исисушканъ.

Изисушканіе и **изисушкуваніе**, *с. ср.* отъ
изисушкамъ.

Изисуштѣ, *ишь*, — *тиль*, *гл. свр.* отъ из-

пуштáвамь. Да развалж, да изхайтж; испóртить, развратить. — тóньйй, прич. стр. Разваленый, изхайтеный; испóрченый, развращённый.

Изпуштáвамь (да изпуштж), гл. д. Разваламь, изхайтвамь; портить, развращать. — мся, гл. взвэр. и стр. Разваламься, изхайтвамь, ставамь пушть.

Изпóншж, ишь, — шивль, гл. свр. отъ изпóншвамь и изпóншамь; выкурить, некурить. — шептый, прич. стр. 1) За тютюпъ: изпитый; выкуренный, некуренный. 2) Изнанушеный, изонушеный.

Изпóншамь (да изпóншж), гл. д. Изпóншвамь.

Изпóншане, с. ср. отъ изпóншамь. Изпóншане.

Изпóщамь и изпóскамь (да изпóстж и да изпóстиж, изпóстнувамь), гл. ср. 1) Нѣчто, что дръжж, оставамь да падне, изтрывамь, изтрывамь; ронять, обрâнивать. *Изпустижжж чашж-тж, та ся строши. Изпустижжж кибритъ въ сламж-тж, та ся запали плѣвникъ-тж.* 2) Оставамь да побѣгне, да избѣгне, да изврѣкне; упускать, опускать. *Изпустихъ си коня. Изпустили гайдутж-тж. Хванжжж бѣжъ однж птичжж, на ж изпустижжж.* 3) Затворещъ, запрѣны отпушамь, пушамь; выпускать, отпускать.

Да ми дадень ключи отъ тьмници

Да изпустимъ три зинджира робие. Пѣс.

4) Пушамь, издавамь нѣчто изъ себе, изваждамь, давамь, отпушамь; испускать, издавать изъ себя. *Изпуца джжж, вонжж. Таа камжж, като ся удрати, изпушчатъ огнь. Изпусти голжж гласъ и умрѣ. Суренне-то е прѣсно, та изпуца, водж. Изпуца огнь и пламжжж изъ уста си.* 5) Оставамь да мене, да прѣмине, та не ся ползувамь отъ него, не направамь нѣчто прѣзъ него; опускать, пропускать. *Изпустижж врѣмя-то. Изпустижжж му случая да направи, чтото трѣбва. Изпусти Исуса, та трѣчи по Мухамеда.* — мся, 1) гл. взвэр. Оставамься, сбрыкнамь да кажьж нѣчто, което не е за казване; проговариватъси, обмълливатъси. *Изпустижжж, та каза;* проговорилъся. 2) гл. стр. Бывамь изпустихжтъ, изпустень. — *Изпушамь думжж, изпѣвамься да кажьж нѣчто, което не е за казване, което трѣбва да ся дръжи тайно; изпушамься; обмълливатъси.* — *Изпушамь духъ, издѣхвамь, умирамь;* изпустить духъ, изпустить послѣднее дыханье.

Съ свиржж свиря, слызы роши,
Пѣснь пѣе пай-подырижж,

Пѣснь сврьши, духъ изпусти
Малко момча, повый юпакъ. Пѣс.

— *Изпушамь кличъ, въ плетене:* оставамь кличъ да ся излѣзне безъ да видж да го хванж; спускать петлю (при вязынѣ). **Изпóщане и изпóскане, с. ср. 1) Отъ изпóщамь и изпóскамь. 2) Отпусть, кога пуца цръква; отпусть. — *Това нѣчто не е за изпушане, казвася за добро нѣчто, кога е наше, да назимъ да го не изгубимъ; кога е чуждо, ако е за проданъ, да гядамы да го купимъ.***

Изпѣл . . . Рѣчи-ты, които пѣкомъ начинать отъ изпѣл . . ., като изпѣлвамь, изпѣлнамь, в. на ряда при изпѣл . . .

Изпѣшкамь, гл. свр. отъ изпѣшкнамь.

Изпѣшкнамь и изпѣшкувамь (да изпѣшкнамь), гл. ср. Запѣшкнамь изведижжж и закж-тж; застоиать, вдругъ, простоиать. Изпѣшка и ся събуди.

Изпѣшкване и изпѣшкване, с. ср. отъ изпѣшкнамь.

Изпѣтатъ, гл. свр. отъ изпѣтывамь; выспросить, вѣзнать, вѣщывать, вѣдѣть, опросить, распросить, развѣдѣть, освѣдомить; испытать, испробовать, извѣдѣть, изслѣдѣть; проэкзаменовать. — тапый, прич. стр. 1) Разпытанный. 2) Божото ся пзытали на изпытъ; экзаменованный, проэкзаменованный. 3) Опытанный, испытанный, извѣданный, испробованный.

Изпытáние, с. ср. Кога изпытывать ученици да видятъ какво знажтъ, изпытъ, изпытване; испытъ, изпытáние, экзамень. Пѣж ты видж на изпытание-то какъ щель отговорыш.

Изпытáтелка, с. ж. Пытаница.

Изпѣтывамь и изпытывамь (да изпѣтамь), гл. д. Съ пытане, съ разпытване искамы да научж: 1) Нѣчто, което не знаж; спрашивать. *Изпытатъ го откъдѣ иде, кога е дошжж, кждѣ отива.* 2) За нѣчто скрыто, тайно; вывѣдывать, выспрашивать. *Ажж изпытатъж, кой го е подурилъ да излжж. Изпытатъ го какво мжсли.* 3) За пѣкого научамь какъвж чловѣкъ е выспрашивать стороныю. *Изпытатъжж отъ странжж, добрж момжжж былъ.* 4) Опытывамь нѣчто за да го видж какво е; испытывать, пробовать. *Еа изпытатъжж рудж каква е.* 5) Разпытывамь пѣкого и сждъ за нѣчто; допрашивать. 6) Разпытывамь пѣкого по онова, что е учили или чт учи, за да видж что знае и какъ го знае экзаменовать. — мся, 1) гл. стр. Бывамъ изпытанъ. 2) гл. взвэр. Пытамься да видимъ знаемъ ли си урока.

Изпѣтваніе и изпѣтүване, с. ср. отъ изпѣтвань.

Изпѣтїна, з. ж. Кога изпѣтваніе нѣкой нѣкого да ся научи нѣчто, за да го прѣдаде, изпѣтїть, изпѣтїтна; вывѣдваніе, искушеніе.

Изпѣтїна, с. ж. 1) Изпѣтваніе. 2) Изпѣтваніе. 3) Изпѣтїна. *Казва го на изпѣтїна, да види какво щѣть кажѣть или направять.*

Изпѣтїть, с. м. 1) Изпѣтваніе. 2) Изпѣтїна, изпѣтїтна.

Изпѣтїшквань, гл. свр. отъ изпѣтїшквань. Да избодж, да изнабодж.—*шкапїй, прич. стр.* Избоденїй, изнабоденїй.

Изпѣтїшквань и изпѣтїшкүвань (да изпѣтїшквань), *гл. д.* Напѣтїшквань, забождамы много, вѣщкы-ты, изнабодавань. — *мєя, гл. стр.* Бывань изпѣтїшкань.

Изпѣтїщвань и изпѣтїщүвань (да изпѣтїщж), *гл. д.* Запѣтїщвань вѣщкы-ты, сврѣшань пыщене-то.

Изпѣтїщж, ишь,—щїль, гл. свр. отъ изпѣтїщвань. Да изпѣтїщж, да иззапѣтїщж, да иззапѣтїщж.

Изпѣтїць и изпѣтїцүвань (да изпѣтїць), *гл. д.* Опѣтїць нѣчто да ся изопне, разпѣтїць, простирань. *Изпѣтїць си рѣчѣ-тї. — мєя, 1) гл. взвр.* Простирамы, обтягамся. 2) *гл. стр.* Бывань изпѣтїць.

Изпѣтїчаніе и изпѣтїчүване, с. ср. отъ изпѣтїчань и изпѣтїчүвань.

Изпѣтїчань, ешь,—налъ, гл. свр. отъ изпѣтїчань и изпѣтїчүвань. — *патїй, прич. стр.*

Изпѣтїлювань и изпѣтїлүвань (да изпѣтїлж), *гл. ср.* 1) Съ пылане излїзань отъ нѣждѣ; выползѣть, выплїзывать. *Изпѣтїлж изъ дукж-тж.* 2) за чловѣкъ: насїлж, съ мжкж, едвамы излїзань отъ нѣждѣ; выплетѣться. 3) Съ пылане възлїзань, изкачавань; всплїзывать. *Изпѣтїлж изъ на планинж-тж.*

Изпѣтїлчаніе и изпѣтїлчаніе, с. ср. отъ изпѣтїлчань и изпѣтїлчань.

Изпѣтїлж, ешь,—далъ, гл. свр. отъ изпѣтїлчань и изпѣтїлчань; выплїзти, всплїзти, выплїстїсь,

Изпѣтїрювань и изпѣтїрянь (да изпѣтїрж), *гл. д.* 1) Направань нѣчто пѣстро, напѣрвань; испещрѣть. 2) Напѣтїрювань много, вѣщкы-ты, изнапѣрвань. — *мєя, 1) гл. взвр.* Напѣтїрювань пѣль, съвѣсь. 2) *Въ мн. ч.* Напѣтїрювань мнозина, вѣщкы. 3) *гл. стр.* Бывань изпѣтїрїнь, изнапѣрвань.

Изпѣтїрюваніе и изпѣтїряніе, с. ср. отъ изпѣтїрювань и изпѣтїрянь.

Изпѣтїрянь, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изпѣтїрювань и изпѣтїрянь; испещрїть. — *репїлї, прич. стр.* 1) Напѣрванїй; испещрѣнїй. 2) Изнапѣрванїй.

Изпѣквань (да изпѣкж), *гл. д.* 1) Пѣкж отбраї докраї; пропѣвать. *Изпѣкж едик пѣсень.* 2) Сврѣшань да пѣкж нѣчто; кончѣть пѣніе. *Като изпѣкж канона, и азъ излѣзохъ отъ церквж.* 3) Съ пѣчане изкарвань, спецїалвань; выпѣвать. *На день изпѣкж по пять гроша.* 4) Изпѣквань, прочпѣть; прочїтывать. *Изпѣкж ми писмо-то, да видїмж что пишє.—мєя, гл. стр.* Бывань изпѣквань; выпѣваться.

Изпѣкваніе, с. ср. отъ изпѣквань.

Изпѣкж, ешь,—пѣль, гл. свр. отъ изпѣквань; выпѣть, пропѣть; прочесть.—*пѣнпїтїй и—пѣтїтїй, прич. стр.* 1) Пропѣтїтїй; выпѣтїтїй, пропѣтїтїй. 2) Изчетенїй, прочетенїй; прочїтанный.

Изпѣкдвань и изпѣкдүвань (да изпѣкдж), *гл. д.* Изпѣкждань.

Изпѣкдї-овчїарь. Цвѣтє була, кадїнка, овчїарка.

Изпѣкдж, ишь,—дилъ, гл. свр. отъ изпѣкждань и изпѣкдвань; выгнѣть, прогнѣть, отогнѣть, выслѣть, выжїть, отослѣть. — *денпїтїй; выгнанный, отогнанный, высланный, выжїтїй, прогнанный, отосланный.*

Изпѣкждань (да испѣкдж), *гл. д.* 1) Изгонвань; выгонѣть. *Изпѣкжди кокошкы-тї изъ градинж-тж да не ровѣть.* 2) Прогонвань, отгонвань; отгонѣть. *Изпѣкжди куря-то да не лає.* 3) Накарвань да отпїде, да ся махне; выслѣть, выжїть. *Изпѣкдїхъ го изкжїци. Изпѣкдїли го изъ село-то.* 4) Изваждань, махвань, изпѣрвань; прогонѣть, отсылѣть. *Изпѣкдїлж слугж-тж, че писє; прогнѣль слугу за нѣанство.* 5) Изпѣкдвань, изпѣкдвань; выбивѣть. *Клїнж клїна изпѣкжда.—мєя, гл. стр.* Бывань изпѣкдень.—*Щє изпѣкжди нѣкой воденчїарь, нає много. Дойдохж дивж-тж, та изпѣкдїхж пїтомж-тж. Ако нѣмаш старо, кушї си; ако нмаш, изпѣкжди го.*

Изпѣкжданіе, с. ср. отъ изпѣкждань.

Изпѣкквань и изпѣккүвань (да изпѣккж), *гл. ср.* Изпѣкквань: 1) Издавань като дѣлж напанѣнь, изборубавань, избузавань; выплїчїваться, выпїчїваться, выдавѣться. *Горко-то изпѣккїло му око-то!* 2) Доходжань нѣждѣ ненадѣбно, излїзань изведїжж. *Отдѣ изпѣккїж и той? Изпѣккїж като изподъ земж-тж.*

Изпѣккваніе и изпѣккүваніе, с. ср. отъ изпѣкквань. Изпѣккваніе.

Изпѣкиж, емь, —пѣжъ, гл. свр. отъ изпѣкивамъ и изпѣкичамъ; виѣнучиться, виѣнчичиться, виѣдаться.

Изпѣкижкло, като с. ср. Нѣчто издадено, изкорубчено, извито като дѣжж; виѣнука, виѣпуклость.

Изпѣкижлѣтый, лѣ, ла, ло, пр. Издаденый, изкорубеный, изкорубеченый, избузеный, изобленый; виѣпуклый, виѣпаченный. *Изпѣкижлѣти очи*; глази на виѣкати, виѣдавшися, виѣпуклые глази. *Съ изпѣкижлѣти очи*; пучеглазый. —ло, нар.; виѣпукло.

Изпѣкижвамъ и **изпѣкичамъ** (да изпѣкижъ), гл. д. Направлямъ нѣчто да изпѣкиже, да ся издаде, изкорубвамъ, избузвамъ, издавамъ, изгрѣбвамъ; виѣпичивать, виѣтуливать. *Изпѣкижъ си корема*. *Да изпѣкижъ очи*, да опуѣжъ очи, да ся опуѣжъ; виѣтараичить глази. —мѣя, 1) гл. възвр. Издавамъ, изкорубвамъ, изпѣкивамъ; отпичиваться. *Изпѣкижъ на срѣщъ ми*. 2) гл. стр. Бывамъ изпѣкчъ.

Изпѣкижване и **изпѣкижчане**, с. ср. отъ изпѣкижвамъ и изпѣкижчамъ.

Изпѣкижъ, ишь, —чиль, гл. свр. отъ изпѣкижвамъ и изпѣкижчамъ. Да изкорубѣжъ, да избузѣжъ, да издамъ; виѣпичить, виѣтулить. —ченый, прич. стр. Издаденый, изкорубченый, избузеный, изпѣкижлѣтый; виѣпученый, виѣпаченный.

Изпѣкижамъ (да изпѣкижъ), гл. ср. Изпѣкижвамъ.

Изпѣкижамъ (да изпѣкижъ), гл. д. Изпѣкижвамъ.

Изпѣкижаше, с. ср. отъ изпѣкижамъ.

Изработвамъ и **изработувамъ** (да изработѣжъ), гл. д. 1) Сврѣшнамъ чтото е имало да ся работи. *Изработихъ си всичко, сега почивамъ*. 2) Нароботвамъ много; нароботывать. 3) Изкарвамъ работѣжъ; выработывать. *Изработвамъ на день по окъ вѣнѣж*. 4) Уработвамъ нѣчто отъ нѣкакво вещество; обработывать. *Колкото мѣдъ имахъ ми, изработихъ ми ж на сѣдовѣ*. *Отъ това сребро да ти изработѣжъ единъ гривнѣжъ за сѣбость*. 5) За земѣжъ: разоравамъ, прѣкопавамъ ж за посѣване нѣчто на нежъ; обработывать (землю). *Така нива е добръ изработена*. 6) Съ работѣжъ изкарвамъ, печалѣжъ; зарабатывать. *На день изработвамъ по десять грошка*. 7) Съ работѣжъ отпичамъ длѣгъ, наплащамъ; отработывать. *Изработихъ Драгану колкото му бѣхъ длѣженъ*. 8) Нагласавамъ нѣкаквѣ работѣжъ; устрѣивать. *Изработихъ да го пустятъ отъ затвора*. 9) Измамвамъ, излѣгвамъ, изгабосвамъ, излѣстивамъ, прѣсатанавамъ нѣкого. *Той го изработи*

така, дѣто много врѣмя ще го помни. —мѣя, 1) гл. възвр. Отъ работенѣ много врѣмя, много работѣжъ ослабвамъ, изнемощивамъ; пароботываться. *Воловѣ-ти ми вѣче сѣ ся изработили, та трѣбва да ги промѣнѣж*. 2) гл. стр. Бывамъ изработенъ.

Изработване и **изработуване**, с. ср. отъ изработвамъ.

Изработѣжъ, ишь, —тилъ, гл. свр. отъ изработвамъ; изработати, пароботати, выработати, обработати, зарабатати, отработати, устрѣити. —теный, прич. стр. изработанный, пароботанный, выработанный, обработанный, зарабатанный, отработанный, устрѣенный.

Изравнивамъ (да изравнижъ) и **изравниѣвамъ** (да изравнижъ), гл. д. 1) Правѣжъ нѣчто да стане равно, да нѣма по него грѣздѣжъ, грапы, изпѣкижкло, вдѣбнижто, ламы, купичны; выравнивать, уравнивать. *Изравни грядѣжъ-тѣ*. *Да изравнимъ двора*. *Изравнили пѣтѣя*. 2) Правѣжъ двѣ и повече нѣчта равны на длѣжъ, на ширѣ, на голѣминѣжъ, на мѣрѣжъ и проч. уравнивать (въ количествѣ, величинѣ и проч.) *Да изравнимъ дѣски-тѣ*. *Изравнихъ ми тягла-та*. 3) Правѣжъ нѣчто да е равно отъ вси страны; обравнивать. *Изравни трѣ-кало-то*. 4) Наряждамъ, поставямъ нѣчта на равенъ рядъ, на еднакъвъ разѣжъпъ одно отъ друго, избарбаривамъ; равниѣть. 5) Напѣжнамъ нѣчто наравно съ врѣха му; изравнивать, наполняѣть вровень. *Като жѣришь жито-то, изравнивай крижъ-тѣ*. 6) Докарвамъ нѣчто плоско да стои равно, да не е наведено или полѣгнѣло на единъ странѣжъ; ровниѣть, приводиѣть въ уровень, вывѣшивать. —мѣя, 1) гл. възвр. Дохождамъ, достигаемъ на единъ врѣсть, на единъ рядъ съ нѣкого, избарбариваемъ; повѣрстваться, свѣрстваться. 2) гл. стр. Бывамъ изравненъ.

Изравнижъ, ишь, —нилъ, и изравнижъ, ишь —нилъ, гл. свр. отъ изравнивамъ и изравниѣвамъ; выравниѣть и выравниѣть, уровниѣть, обравниѣть и обровниѣть, сравниѣть, изровниѣть, поверстѣть, сверстѣть. —ченый, прич. стр.

Изравнивание и **изравниѣвание**, с. ср. отъ изравнивамъ и изравниѣвамъ.

Изравнамъ (да изровѣжъ), гл. д. Изроввамъ.

Изравнение, с. ср. отъ изравнамъ. Изровъ ваше.

Изрѣждамъ и **изрѣждамъ** (да ся изрѣдѣжъ), гл. об. За животны и растеня: изрѣждамъ, подгачамъ да раждамъ, да давамъ плодъ побѣслабъ, пободенъ, побмалко,

- или прѣставамъ да раждамъ, прѣраждамъ; выраждаться.
- Израждане** и **израждание**, *с. ср.* отъ **израждаюся**. Изрождане.
- Изразберж**, *ешь*, — **брѣхъ**, — **брѣль**, *гл. д. свр.* Да разберж много, вничко.
- Изразбѣж**, *ешь*, — **бѣль**, *гл. д. свр.* Да разбѣж много, вничкы-ты.
- Изразболѣж** (да ся), *ешь*, — **лѣся**, *гл. свзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся разболѣемъ мнозина, вничкы.
- Изразбрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да разбрѣкамъ много, вничко.
- Изразбѣдъж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разбѣдъж мнозинѣхъ, вничкы-ты, да изсѣбѣдъж.
- Изразвалѣж**, *ишь*, — **лѣль**, *гл. д. свр.* Да развалѣж много, вничкы-ты.
- Изразвлѣжж**, *чѣшь*, — **влѣкохъ**, — **влѣклъ**, *гл. д. свр.* Да развлѣжж много, вничкы-ты.
- Изразврѣжж**, *ешь*, — **врѣзаль**, *гл. д. свр.* Да разврѣжж много, вничкы-ты.
- Изразвѣжж**, *ешь*, — **вѣзаль**, *гл. д. свр.* Да развѣжж много, вничкы-ты.
- Изразглѣжж**, *ишь*, — **зилъ**, *гл. д. свр.* Да разглѣжж много, вничкы-ты.
- Изразгнѣвѣжж**, *ишь*, — **вѣль**, *гл. д. свр.* Да разгнѣвѣжж мнозинѣхъ, вничкы-ты.
- Изразграбамъ** и
- Изразграбѣж**, *ишь*, — **билъ**, *гл. д. свр.* Да разграбамъ, да разграбѣж много, вничко.
- Изразградѣж**, *ишь*, — **дѣль**, *гл. д. свр.* Да разградѣж много, вничко.
- Изразгрѣжж**, *ешь*, — **грѣль**, *гл. д. свр.* Да разгрѣжж много, вничкы-ты.
- Изразгрѣдъж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разгрѣдъж мнозинѣхъ, вничкы-ты.
- Израздамъ**, *дадѣшь*, — **дѣдохъ**, — **дѣль**, *гл. д. свр.* Да раздамъ много, вничко.
- Израздѣрж**, *ешь*, — **дрѣхъ**, — **дрѣль**, *гл. д. свр.* Да раздѣрж много, вничкы-ты.
- Израздѣлѣж**, *ишь*, — **лѣль**, *гл. д. свр.* Да раздѣлѣж много, вничкы-ты. Да ся израздѣлѣмъ, *гл. вз. свр.* въ *мн. ч.* Да ся раздѣлѣмъ мнозина, всица, да ся разотидемъ.
- И послѣ ся ся израздѣлѣжж:
Кой отдѣ дошль, дома ся ушьль. *Пѣс.*
- Изразеленѣж** (да ся), *ишь*, — **нѣся**, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся раззеленимъ много, вничкы.
- Изразкѣж** (да ся), *ешь*, — **кѣлѣся**, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся разкѣемъ мнозина, всица.
- Изразквичѣж** (да ся), *ишь*, — **чѣлѣся**, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся разквичимъ много, мнозина, вничкы.
- Изразкопѣжж**, *ешь*, — **пѣль**, *гл. д. свр.* Да разкопѣжж много, вничко, навсѣдѣ.

- Изразкопчѣжж**, *ешь*, — **чѣль**, *гл. д. свр.* Да разкопчѣжж много, вничкы-ты.
- Изразкѣрмѣж**, *ишь*, — **милъ**, *гл. д. свр.* Да разкѣрмѣж много, вничкы-ты.
- Изразкрѣчѣжж**, *ишь*, — **чѣль**, *гл. д. свр.* Да разкрѣчѣжж много, мнозинѣхъ, вничкы-ты.
- Изразкривѣжж**, *ишь*, — **вѣль**, *гл. д. свр.* Да разкривѣжж много, вничкы-ты.
- Изразкрѣтѣж**, *ишь*, — **тилъ**, *гл. д. свр.* Да разкрѣтѣж много, вничко, навсѣдѣ.
- Изразкѣнѣжж**, *ешь*, — **налъ**, *гл. д. свр.* Да разкѣнѣжж много, вничко.
- Изразкѣнѣжж** (да ся), *ешь*, — **налѣся**, *гл. свзвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся разкѣнѣемъ много, вничкы.
- Изразкѣсамъ**, *гл. д. свр.* Да разкѣсамъ много, вничкы-ты.
- Изразлѣжж**, *ешь*, — **лѣль**, *гл. д. свр.* Да разлѣжж много, вничкы-ты.
- Изразлѣжжж**, *ешь*, — **мѣзаль**, *гл. д. свр.* Да разлѣжжж много, вничко.
- Изразмѣжж**, *ешь*, — **мѣль**, *гл. д. свр.* Да размѣжж много, вничко.
- Изразмѣсѣжж**, *ишь*, — **силъ**, *гл. д. свр.* Да размѣсѣжж много, вничко.
- Изразмѣтѣжж**, *ишь*, — **тилъ**, *гл. д. свр.* Да размѣтѣжж много, вничко.
- Изразнѣжж**, *ешь*, — **нѣхъ**, — **нѣль**, *гл. д. свр.* За тѣсто, за хлѣбъ: да разнѣжж много, вничко.
- Изразнесѣжж**, *ешь*, — **нѣсохъ**, — **нѣслъ**, *гл. д. свр.* Да разнесѣжж много, вничко.
- Изразобѣржж**, *ишь*, — **рѣль**, *гл. д. свр.* Да разобѣржж много, вничко.
- Изразорѣжж**, *ешь*, — **рѣль**, *гл. д. свр.* Да разорѣжж много, вничко, навсѣдѣ.
- Изразнѣшѣжж**, *ешь*, — **пѣсахъ**, — **пѣсалъ**, *гл. д. свр.* Да разнѣшѣжж много, вничкы-ты.
- Изразнѣлѣжж**, *ешь*, — **лѣль**, *гл. д. свр.* Да разнѣлѣжж много, вничко.
- Изразнѣржж**, *ешь*, — **пѣрѣхъ**, — **пѣрѣль**, *гл. д. свр.* Да разнѣржж много, вничкы-ты.
- Изразнѣчатѣмъ**, *гл. д. свр.* Да разнѣчатѣмъ много, вничкы-ты.
- Изразнѣжж**, *ешь*, — **нѣжль**, *гл. д. свр.* Да разнѣжж, да разнѣжж много. *Бѣли шкатори изразнѣжжти.*
- Изразнѣрѣжж**, *ишь*, — **рѣль**, *гл. д. свр.* Да разнѣрѣжж много, вничкы-ты.
- Изразнѣрѣсѣжж**, *ешь*, — **нѣжль**, *гл. д. свр.* Да разнѣрѣсѣжж много, вничкы-ты.
- Изразнѣрѣгѣжж**, *ешь*, — **нѣжль**, *гл. д. свр.* Да разнѣрѣгѣжж много, вничкы-ты.
- Изразнѣщѣжж**, *ишь*, — **щѣль**, *гл. д. свр.* Да разнѣщѣжж много, вничкы-ты.
- Изразнѣдъжж**, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разнѣдъжж мнозинѣхъ, вничкы-ты.
- Изразрѣвъжж**, *ишь*, — **вилъ**, *гл. д. свр.* Да разрѣвъжж много, вничко, навсѣдѣ.

Израирѣжж, ешь, —рѣзаль, *гл. д. свр.* Да разрѣжж много, всицкы-ты.

Изразерѣдж, ишь, — дилъ, *гл. д. свр.* Да разерѣдж мнозинъ, всицкы-ты.

Изразѣицж, ешь, — палъ, *гл. д. свр.* Да разѣицж много, всицко.

Изразѣвж и **изразѣчж**, чѣшь, —сѣкохъ, —сѣклъ, *гл. д. свр.* Да разѣвж много, всицкы-ты.

Изразтѣриж, ишь, —рилъ, *гл. д. свр.* Да разтворж много, всицко.

Изразтоицж, ишь, —пилъ, *гл. д. свр.* Да разтоицж много, всицко.

Изразтроицж, ишь, —шилъ, *гл. д. свр.* Да разтроицж много, всицко.

Изразтрѣбж, ишь, —билъ, *гл. д. свр.* Да разтрѣбж много, всицко, навеждѣ.

Изразтурж, ишь, —рилъ, *гл. д. свр.* Да разтурж много, всицко.

Изразцѣвтж (да ся), ишь, —тѣлѣя, *гл. об. свр.* въ *жн. ч.* Да ся разцѣвтимъ много, всицкы.

Изразцѣицж, ишь, —пилъ, *гл. д. свр.* Да разцѣицж много, всицкы-ты.

Изразцѣицж, ишь, —пилъ, *гл. д. свр.* Да разцѣицж много, всицкы-ты.

Изразж, ишь, —зиль, *гл. свр.* отъ изразіавамъ. Да изржж; растліть. —зѣнцый, *прим. стр.* растлѣнный. *Бабы-ты глядажж жомж-тж, да видятъ изразена ли е.*

Изразіавамъ (да изразж), *гл. д.* Пѣ-право: изржзіавамъ отъ Турекото ржжж (жржъ, честь). Казвася за момж: разваламъ и ржза, честь-тж, разваламъ и момство-то, обезчеставамъ ж, насилвамъ ж; растлѣвать, лишать дѣвства. —жѣя, *гл. стр.* Бывамъ изразѣть. *Едно жомжя на пятнадцатъ години ся изразило отъ*

Изразіаване, *с. ср.* отъ изразіавамъ. Изржзаване.

Израмчвамъ и **израмчнамъ** (да израмчж), *гл. д.* Свалямъ, махвамъ отъ ramo.

Длгж си пушж израмча,
Че ж на дрьво покача,
Тына си сабж распаса,
Че ж до дрьво исправка. *Пѣс.*

— жѣя, *гл. стр.* Бывамъ израмченъ.

Израмчване и **израмчпане**, *с. ср.* отъ израмчвамъ и израмчнамъ.

Израмчж, ишь, —чилъ, *гл. свр.* отъ израмчвамъ и израмчнамъ. —ченцый, *прим. стр.*

Израицж, ишь, —илъ, *гл. свр.* отъ израиіавамъ; израинить, изязвѣить. —пѣнтый, *прим. стр.*; изязвлѣнный, израиенный.

Израиіавамъ (да израицж), *гл. д.* Парашавамъ на много мѣста, мнозинж, всицкы-ты,

изпарашавамъ; изязвѣить, израинивать, переранить. — жѣя, 1) *гл. вззвр.* Парашавамъ на много мѣста, парашавамъ на мнозина, венцкы. 2) *гл. стр.* Бывамъ израиенъ.

Израіслый, — съль, сла, сло, *пр. 1)* Пораслый, параслый, ураслый; върослый, взрослый. 2) Прораслый, избухтѣлый.

Израіствамъ и **израіствувамъ** (да израстж и да израстжж), *гл. ср.* Израставамъ: 1) Изниквамъ, пораствамъ изъ земж-тж; произрастать, прозябать. *По двора израсла трѣва.* 2) Пораствамъ, врьгамъ рьсть, бой, достигамъ до единъ рьсть; вырастать. *Дрьво-то израсло изеръжж жжцж-тж. Сънж-тж израслъ пѣ-высокъ отъ бачж си.* 3) Прораствамъ, избухтѣвамъ, пушамъ рьстьж безъ да съмъ посаденъ. *Лукъ-тж вз земника израслъ. — Брада-та му израсла, а умъ-тж му не дошълъ; борода въросла, а умъ не вънесла. Брада-та израсла, ума опасла. Тога-та е изъ рай израсла. Израсли му рогове. Когато израстжт на коня рогове, иѣма да бѣде никого. Да му израсте трѣва на гроба! клятва.*

Израістване и **израістване**, *с. ср.* отъ израіствамъ.

Израіствувамъ, *гл. жн-кр.* отъ израстжж.

Израістный, тьж и — тень, тна, тно, *пр.* Който спорядъ годичы-ты си е ядръ на бой, растовитый; рѣслый.

Израістж, ешь, —нжль, *гл. ед-кр.* отъ израіствамъ. Да израстж; върости.

Израість, *с. ж.* Врьсть, рьсть, бой; ростъ.

Израстж, ешь, —растохъ, —расль, *гл. свр.* отъ израіствамъ и израіствамъ. Да израстж; прозярастї, прозябнуть, върости.

Израстіавамъ (да израстжж), *гл. ср.* Израствамъ.

Израстіаване, *с. ср.* отъ израстіавамъ. Израстване.

Изреіавамъ (да изревжж), *гл. ср.* Реввамъ изведнжж и нажж-тж, изилаквамъ, заренавамъ.

Изревж, ешь, —валъ, *гл. свр.* отъ изреіавамъ. Да изилачж, да заревж; взревѣть, заревѣть.

Изрѣквамъ (да изрекжж), *гл. д.* Изричамъ.

Изрекж и **изречж**, чѣшь, —рѣкохъ, изрѣклъ, *гл. свр.* отъ изричамъ и изрѣквать. Да изговорж, да изкажж; вѣговорить, изрѣчь. —речѣный, *прим. стр.* Изговоренный, изказанный; вѣговоренный, наречѣнный.

Изрѣивамъ и **изрѣивамъ** (да изрѣицж), *гл. д.* 1) Порѣивамъ, орѣивамъ много, всицко; изоривамъ. 2) Съ рѣшатѣ изврѣгамъ, по-

ривамъ, изчистивамъ, огрибамъ; **огребать**. *Изрину сѣга изъ двора. Изрину на воловь-тѣ.* 3) Изтыквямъ, изтласквямъ, избутвямъ, изрытвямъ; **выбрасывать, вытѣкивать, вынѣхивать**. *Изринажъ го изъ дюкана, изъ кжци.* — **мѣся**, 1) *гл. възвр.* Отивамъ си (казвася на срьдито). 2) *гл. стр.* Бывамъ изривать.

Изрѣваніе и изрѣваніе, *с. ср.* отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ.

Изрѣижъ, *ешъ*, — **налъ**, *гл. свр.* отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ. — **патый**, *прич. стр.* 1) Поринатый, изчистеный, огребеный. 2) Изтыканый, изтласканный, избутанный, изрытанный.

Изрѣчно, *нар.* Изрѣкомъ, изрѣчно.

Изрѣчнамъ (да **изрѣжъ**), *гл. д.* Изрекамъ, изговарямъ нѣчто, изказывамъ; **выговаривать, изрекать, проносить**. *Като говори, не изрѣча добръ думы-тѣ, та не му ся разбира.* — **мѣся**, 1) *гл. стр.* Изрекамся, бывамъ изреченъ. *Да ти ся изрече!* 2) *гл. възвр.* Отричамся, отказамся отъ вѣрж-тж си.

Сеймени Стонаъ хванжали,
Деять денна го мжчили,
Дано ся Стонаъ изрече,
Бѣло ханжмче да земне. *Пѣс.*

Изрѣчаніе, *с. ср.* отъ изрѣчнамъ и изрѣчнамъ.

Изрѣбвамъ и изрѣбувамъ (да **изрѣбжъ**), *гл. д.* Избавямъ, изваждамъ, освободавамъ отъ робство; **освобождать отъ рабства, изъ плѣна**.

Ега мя, любне, изробишь
Низъ тѣжъ пустж Софижъ,
Низъ тѣжъ тьмжж жнданж. *Пѣс.*

— **мѣся**, *гл. възвр.* и *стр.* Избавямся отъ робство; **освобождаются отъ рабства**.

Изрѣбваніе и изрѣбуваніе, *с. ср.* отъ изрѣбвамъ и изрѣбваемъ.

Изрѣбувамъ, *гл. д. свр.* Да изстожъ робъ колкото трѣбва. *Десять години робуважъ, доклѣ да си изробувамъ.*

Изрѣбжъ, *ишъ*, — **билъ**, *гл. свр.* отъ изрѣбвамъ. — **бенгый**, *прич. стр.*

Изрѣввамъ и изрѣвувамъ (да **изрѣвжъ**), *гл. д.* Изравямъ, изровнамъ, изрываю: 1) Съ ровене изваждамъ, изкопавамъ; **вырывать, выкапывать**. 2) Правыхъ дупжж, изкопавамъ, падѣбвамъ, намж; **вырывать**. *Ровж изрови, себе-си зарови.* 3) Ровжж, копаж нагорѣ, падолу, изровнамъ, изкопавамъ. *Свинне-тѣ изровижж градинж-тѣ.* 4) Изровнамъ, изкопавамъ много, на много мѣста; **изрывать, парывать**. 5) Като ровжж намирамъ, съ ровене намирамъ; **вырывать, выкапывать, отрывать**. *Изровижж грня*

имане. Изровилъ въ санджжа едно писмо, което му много трѣбвало. — **мѣся**, *гл. стр.* Бывамъ изровенъ; **вырывать, отрывать, изрывать, выкапывать**.

Изрѣвваніе и изрѣвуваніе, *с. ср.* отъ изрѣввамъ. Израваніе, изрованіе.

Изрѣвжъ, *ишъ*, — **вилъ**, *гл. свр.* отъ изрѣввамъ, изравямъ и изрѣивамъ. Да изрѣвжъ; **вырывать, выкопать, изрывать, нарыть, отрывать, откопать**. — **венгый**, *прич. стр.* 1) Изкопаный, изрытый; **вырытый выкопанный**. 2) Разкопаный, разровеный; **изрытый**. 3) Намѣреный съ ровене, изрытый; **вырытый, отрытый, откопанный**.

Изрѣвнамъ (да **изрѣвжъ**), *гл. д.* Изровнамъ. **Изрѣваніе**, *с. ср.* отъ изрѣвнамъ. Изрованіе.

Изрѣдъ, *с. м.* 1) Чловѣкъ, животно съ тѣло не какото на родители-тѣ му и на рода му; **урѣдъ, вырѣдокъ**. 2) За растеніе: изродено, прѣродено, не какото е было напрѣдъ, какото е было сѣмя-то му.

Изрѣдъжъ (да **ся**), *ишъ*, — **дѣлся**, 1) *гл. свр.* отъ изрѣждамъ и изрѣдваемъ; **выродиться**. 2) *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да **ся** родимъ много, да **ся** народимъ.

Изрѣдваемся (да **ся** **изрѣдъжъ**), *гл. об.* Израждамъ.

Изрѣдваніе, *с. ср.* отъ изрѣдваемъ. Израждане.

Изрѣивамъ и изрѣивамъ (да **изрѣивжъ**), *гл. д.* 1) Друсамъ, клатж, удрамъ нѣчто зрънисто да му опадать зръна-та, оронвамъ, избухвамъ; **выбивать, обрывать зёрна, плоды, ягоды**. *Изронижжъ царевицж-тѣж, грозде-то.* 2) Избувамъ, изтрынамъ нѣчто зръно по зръно, трѣхъ по трѣхъ; **выкрѣшивать**. 3) Проливамъ слѣзы; **проливать слѣзы**. *Изронижжъ толкова слѣзы.* — **мѣся**, 1) *гл. възвр.* Падамъ, изпадамъ зръно по зръно, ронжжся, изсыпвамъ; **выкрѣшиваться, вытекать**. *Изронилося грозде-то, жито-то.* 2) Крѣтжжся, чюнжжся на малкы частици, изсыпвамъ, изрудвамъ; **выкрѣшиваться, осыпаться**. *Жби-ти му ся изронили.* *Изронилия дуваръ-тѣж.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изроненъ.

Изрѣиваніе и изрѣиваніе, *с. ср.* отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ; **выкрѣиваніе**.

Изрѣивжъ, *ишъ*, — **илъ**, *гл. свр.* отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ; **выронить, выкрѣпить**. — **ненгый**, *прич. стр.* 1) Ороненый, избуханный, изтроненый; **выроненный**. 2) Изгубеный, изтрысеный; **выкромешный**.

Изрѣдваемъ и изрѣдваемся (да **ся** **изрѣдъжъ**), *гл. об.* Изровнамъ, изкопавамъ, изсыпвамъ, ронжжся; **осыпаться**. *Изрудися пжть-тѣ, та мжчно ся минува.*

Изрѣдваніе и изрѣдваніе, с. ср. отъ изрѣдванія.

Изрѣдѣ (да ся), ишь,—дился, гл. свр. отъ изрѣдванія. Да ся изрѣдѣ, да ся изрѣдѣ, да ся изрѣдѣ; осѣднѣтѣся, обвалѣтѣся.

Изрѣквѣ, гл. свр. отъ изрѣквѣ. — каптѣй, прич. стр. Повыкантѣй, извыкантѣй.

Изрѣквѣ и изрѣкувѣ (да изрѣквѣ), 1) гл. ср. Извыквѣ изведнѣжъ и изкѣтѣж. 2) гл. д. Руквѣ пѣкому да ся обади, да чюе, или да дойдѣ, извыквѣ, повыквѣ. — мѣя, гл. вѣзвр. Извыквѣся.

Изрѣкваніе и изрѣкуваніе, с. ср. отъ изрѣквѣ. Извыкваніе.

Изрѣкѣвѣ (да изрѣкѣ), гл. ср. Зарукѣвѣ изведнѣжъ, изкѣтѣж.

Изрѣкѣ, ишь,—тѣль, гл. свр. отъ изрѣкѣвѣ.

Изрѣчѣ, ишь,—чѣль, гл. свр. отъ изрѣчѣвѣ.

Изрѣчѣвѣ (да изрѣчѣ), гл. ср. Заручѣвѣ изведнѣжъ, изкѣтѣж.

Изрѣчѣ, гл. д. свр. Да изрѣчѣ; съѣсть. — чѣпѣй, прич. стр. Изрѣчѣй.

Изрѣчѣвѣ (да изрѣчѣ), гл. д. 1) Зарѣчѣвѣ много, мнозицѣ, на много мѣста, изрѣчѣвѣ, изрѣчѣвѣ. 2) Съ рѣчаніе изрѣчѣвѣ, изрѣчѣвѣ. — мѣя, 1) гл. вѣ. въ мн. ч. Зарѣчѣвѣ мнозица, всѣчкы. 2) гл. стр. Бывѣмъ изрѣчѣвѣ.

Изрѣчѣ, ешь,—вѣль, гл. свр. отъ изрѣчѣвѣ; искуѣть. — вѣпѣй, прич. свр.

Изрѣгѣ, гл. свр. отъ изрѣгѣвѣ. — гѣпѣй, прич. стр.

Изрѣгѣ и изрѣгувѣ (да изрѣгѣ), гл. д. 1) Рѣгѣ много, на много мѣста. 2) Съ рѣганіе изрѣгѣ, изрѣгѣ, изрѣгѣ. *Едважъ го изрѣгѣ да си отидѣ.* — мѣя, гл. стр. Бывѣмъ изрѣгѣ.

Изрѣгѣсѣ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да рѣгѣсѣмъ много, съвѣмъ, всѣчкы; изрѣгѣвѣтѣ.

Изрѣсѣ и изрѣсанѣ (да изрѣсѣ), гл. д. 1) Порѣсѣ много, всѣчкы-тѣ. 2) Съ рѣсеніе разнасѣмъ. *Изрѣсѣ свѣтѣнѣ-тѣ водѣ.* 3) Изрѣсанѣ, изрѣсанѣ, изрѣсанѣ. — мѣя, гл. стр. Бывѣмъ изрѣсѣ.

Изрѣсѣ, ишь,—силѣ, гл. свр. отъ изрѣсѣвѣ. — сѣпѣй, прич. стр.

Изрѣсѣ (да изрѣсѣ), гл. д. Изрѣсѣ.

Та сѣ ся три дни борили,
Три лакте земѣ изрѣзли,
И три подолѣ набили. *Пѣс.*

Изрѣваніе, с. ср. отъ изрѣванія. Изрѣваніе.

Изрѣгѣ, гл. ср. Изрѣгѣ, изрѣгѣ; изрѣгѣ.

Изрѣгѣ, гл. свр. отъ изрѣгѣвѣ. Да изрѣгѣ, да изрѣгѣ, да изрѣгѣ; вѣ-

блѣвать.—гѣпѣй, прич. стр. Изрѣгѣвантѣй, изрѣгѣвантѣй, изрѣгѣвантѣй; вѣблѣваннѣй.

Изрѣгѣ и изрѣгѣ (да изрѣгѣ и да изрѣгѣ), гл. д. Изрѣгѣ, изрѣгѣ; вѣблѣвѣвать. *Изрѣгѣ, что то бѣ пѣль.* — мѣя, гл. вѣзвр. 1) Изрѣгѣ, изрѣгѣ, изрѣгѣ; разнѣсѣмъ; осѣднѣтѣся (о тѣпѣяхъ).

Изрѣгѣ и изрѣгѣ, с. ср. отъ изрѣгѣ и изрѣгѣ.

Изрѣгѣ, ешь,—пѣль, гл. свр. отъ изрѣгѣ. Да изрѣгѣ, да изрѣгѣ; вѣблѣвать. — пѣпѣй, прич. стр.

Изрѣгѣ, гл. свр. отъ изрѣгѣ. Да изрѣгѣ, да изрѣгѣ, да изрѣгѣ, да изрѣгѣ. — гѣпѣй, прич. стр. Изрѣгѣвантѣй, изрѣгѣвантѣй, изрѣгѣвантѣй, изрѣгѣвантѣй.

Изрѣгѣ и изрѣгѣ (да изрѣгѣ), гл. д. 1) Съ рѣганіе изрѣгѣ пѣчто. 2) Съ рѣганіе изрѣгѣ пѣкому, пѣчто, изрѣгѣ, изрѣгѣ, изрѣгѣ; изрѣгѣ, изрѣгѣ; вѣгѣгѣ. — мѣя, гл. стр. Бывѣмъ изрѣгѣ.

Изрѣгѣ, ешь,—рѣхѣ,—рѣль, гл. свр. отъ изрѣгѣ. Да изрѣгѣ.—рѣпѣй, прич. стр. Изрѣгѣ; изрѣгѣ; вѣрѣпѣй.

Изрѣгѣ (да сѣ), ишь,—жѣлѣя,

Изрѣгѣ (да сѣ), ишь,—чѣлѣя, и

Изрѣгѣ (да сѣ), ишь,—чѣлѣя, гл. об. свр. За кучи; да зарѣгѣ, да зарѣгѣ, да зарѣгѣ изведнѣжъ изкѣтѣж. *Изрѣгѣ кучи-то.*

Изрѣгѣ, ешь,—рѣзахѣ,—рѣзалѣ, гл. свр. отъ изрѣгѣ; изрѣгѣ, вѣрѣгѣ.—рѣзантѣй, прич. стр.; изрѣзаннѣй вѣрѣзаннѣй.

Изрѣгѣ и изрѣгѣ (да изрѣгѣ), гл. д. 1) Орѣгѣ, осѣчѣмъ; вѣрубѣть. *Изрѣгѣ клоше-то на дрѣво-то.* 2) Орѣгѣ на кѣсовѣ; изрѣгѣ. *Изрѣгѣ плати-то на ивици.* 3) Съ рѣганіе рѣгѣ, вѣрубѣть. *Изрѣгѣ трише-то въ ивицѣ-тѣ, да не брѣкѣтѣ.* 4) Орѣгѣ на много мѣста, изрѣгѣ; изрѣгѣ, изрѣгѣ, изрѣгѣ во многихъ мѣстахъ. *Да сѣ кѣтери по скалы-тѣ, изрѣгѣ сѣ рѣгѣ-тѣ по камѣне-тѣ. Кѣтери дрѣгѣ овѣгѣ-тѣ, изрѣгѣ кожѣ-тѣ.* 5) Съ рѣганіе изрѣгѣ, орѣгѣ. *Изрѣгѣ отъ плати-то оцѣ единѣ клинѣ за рѣгѣ-тѣ.* 6) Съ рѣганіе орѣгѣ; вѣрубѣть, вѣрубѣть. *Изрѣгѣ нѣколко листѣ отъ кнѣгѣ-тѣ.* 7) Съ рѣганіе изрѣгѣ; вѣрубѣть. *Изрѣгѣ нѣтелѣ отъ кнѣгѣ.* 8) Изрѣгѣ, изрѣгѣ писѣмо или

друго нѣчто като на камыкъ на металъ; **вырѣзывать**, изображать рѣзвѣою. *Изрѣзалъ му имя-то на мѣдника.*—*мся, гл. стр.* Бывамъ изрѣзанъ.

Изрѣзаніе и **изрѣзуваніе**, *с. ср.* отъ изрѣзывать; **вырѣзваніе**, **изрѣзваніе**.

Изрѣкомъ, *нар.* Изрѣчно, изрично, казано особно, нарочно, по имя; именно. *Каза ми го изрѣкомъ.*

Изрѣсвамъ и **изрѣсувамъ** (да **изрѣшж**), *гл. д.* Изрѣшвамъ: 1) Съ рѣсаніе изкарвамъ, изчтсвамъ нѣчто, изчсвамъ. *Изрѣса му вѣщкы-ты.* 2) Срѣсвамъ мнозинж, вѣщкы-ты.—*мся, 1) гл. възвр.* Срѣсвамъся мнозина, вѣщкы. 2) *гл. стр.* Бывамъ изрѣсащъ.

Изрѣсаніе и **изрѣсуваніе**, *с. ср.* отъ изрѣсывать. **Изрѣшване**.

Изрѣчно, *нар.* Изрѣкомъ, изрично. *Изрѣчно го каза.*

Изрѣшвамъ и **изрѣшювамъ** (да **изрѣшж**), *гл. д.* Изрѣсвамъ.

Изрѣшваніе и **изрѣшюваніе**, *с. ср.* отъ изрѣшывать. **Изрѣшване**.

Изрѣшж, *ишь*,—*салъ, гл. свр.* отъ изрѣсывать и изрѣшывать. — **рѣсаный**, *прич. стр.*

Изрѣбвамъ и **изрѣбувамъ** (да **изрѣбж**), *гл. д.* Порѣбвамъ много, вѣщкы-ты; обрубать во множествѣ.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изрѣбень.

Изрѣбваніе и **изрѣбуваніе** *с. ср.* отъ изрѣбывать.

Изрѣбж, *ишь*,—*билъ, гл. свр.* отъ изрѣбывать.—**бецый**, *прич. стр.*

Изрѣжж, *ишь*,—*зиль, гл. свр.* отъ изрѣзывать. Да **изразж**.—**зѣцый**, *прич. стр.* растлѣнный.

Изрѣзівамъ (да **изрѣжж**), *гл. д.* в. **изразивать**.

Изрѣзіваніе, *с. ср.* отъ изрѣзіывать. **Изразиваніе**.

Изрядный, — **дѣнь** и — **дѣнь**, **дно**, **дно**, *пр.* Отъ рядовно-те по-добрый, по-хубавый; **изрядный**, **отлѣчный**. *Изрядно нѣчто.* — **дно**, *нар.* изрядно, отлѣчно.

Изрядж, *ишь*,—*диль, гл. свр.* отъ изрядывать и изрядивать. — **дѣцый**, *прич. стр.*

Изрядивать (да **изрядж**), *гл. д.* Изрядывать.

Изрядиваніе (да **изрядж**), *гл. д.* Изрядивать: 1) Направямъ нѣчто на вѣщкы-ты едно слѣдъ друго, изкарвамъ вѣщкы-ты нарядъ; обходить по очереди. *Изрядихъ вѣщкы-ты кжици*, ходихъ по вѣщкы-ты. *Трѣска-та изряди вѣщкы ны колкото сме въз кжици*, прѣкара вѣщкы ны, болѣхмы вѣщкы отъ неж; горячка перебрала вѣхъ насъ въ дѣжъ. *Изряди ги, та ги би вѣщкы-*

ты. 2) Изказвамъ много нѣчто едно слѣдъ друго, като да гы броеж, изброивамъ, наброивамъ, нарядивамъ. *Изрядихъ му грѣшкы-ты, па, ако ще, нека ся срьди.* — *мся, гл. възвр.* въ *мл. ч.* Отивамъ единъ слѣдъ другъ да врѣшимъ нѣчто, рядимся; **перечерѣдоваться**, **перечерѣдываться**. *Изрядихъ ся да ся причлѣтятъ.*

Изрядиваніе, *с. ср.* отъ изрядивать.

Изряжж, *ишь*,—*силъ, гл. свр.* отъ изрясивать.

Изрясиваніе (да **изряжж**), *гл. ср.* 1) Пушамъ рясы. 2) За нивж: пушамъ рясы, конци, косж, та пѣмамъ класъ.

Изрясиваніе, *с. ср.* отъ изрясивать.

Изсадж, *ишь*,—*диль, гл. свр.* отъ изсаживать и изсаживать.—**дѣцый**, *прич. стр.*

Изсаждамъ и **изсаживамъ** (да **изсадж**), *гл. д.* 1) Посаждамъ много, вѣщкы-ты, пнасаждамъ. *Изсажихъ едж окж лукъ.*

2) Нѣчто насадено нѣйдѣ махвамъ, изскубывамъ. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изсаженъ

Изсаждаваніе и **изсаживаніе**, *с. ср.* отъ изсаживать и изсаживать.

Изсапнамъ (да **изсопж**), *гл. д.* Изсопывамъ.

Изсапчаніе (да **изсѣжж**), *гл. д.* Изсапчаніе.

Изсвалжж, *ишь*, — **лиль**, *гл. д. свр.* Да свалж много, вѣщкы-ты.

Изсвѣрвамъ и **изсвѣрювамъ** (да **изсвѣрж**),

1) *гл. ср.* Засвѣрвамъ изведижжъ, нажж-тж.

2) Свѣрвамъ нѣкому да мя чуе, та да дойде, да ся обади, да мя види, дѣ съмъ. 3) *гл. д.* Изкарвамъ нѣсьнь или друго съ свѣршене на пѣкаквж свѣрнж; **вѣйгрывать**, **сѣйгрывать**. 4) Свѣрж нѣчто докрай, свѣршамъ свѣршене-то. 5) Съ свѣршене добывамъ, изкарвамъ. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изсвѣрень.

Изсвѣрваніе и **изсвѣрюваніе**, *с. ср.* отъ изсвѣрывать.

Изсвѣржж, *ишь*, — **рилъ**, *гл. свр.* отъ изсвѣрывать. — **реный**, *прич. стр.*; **вѣйгранный**, **сѣйгранный**.

Изсвѣжж, *ишь*, — **свиль**, *гл. д. свр.* Да свѣж много, вѣщкы-ты.

Изсѣлвамъ и **изсѣлнамъ** (да **изсѣлж**), *гл. д.* Прѣсѣлвамъ изъ едно мѣсто на друго; **высѣлать**. — *мся, 1) гл. възвр.* Отпнамъ, прѣмѣтвася да живѣж въ друго село, въ другъ градъ, въ другж земж, прѣсѣлвася на друго мѣсто; **высѣлаться**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изсѣленъ.

Изсѣлваніе и **изсѣлнаніе**, *с. ср.* отъ изсѣлывать, **изсѣлнаніе** и **изсѣлнаніе**.

Изсѣлжж, *ишь*, — **лиль**, *гл. свр.* отъ изсѣлывать и изсѣлнаніе; **вѣсѣлитель**. — **лѣцый**, *прич. стр.*; **вѣселенный**.

Иасѣтнѣ, нар. Изпеслѣ, относлѣ.

Изсиромашавамъ (да изсиромашаѣж), гл. ср. 1) Осиромашивать, засиромашивать, ставяма сиромашъ; бѣднѣть. 2) въ мн. ч. Осиромашивама мнозина, вепчкы.

Изсиромашаване, с. ср. отъ изсиромашавамъ.

Изсиромашаѣж, ешь, — шѣлъ, гл. свр. отъ изсиромашавамъ. Да осиромашаѣж, да засиромашаѣж; изишчѣть.

Изситнѣж, ишь, — шѣлъ, гл. свр. отъ изситнавамъ; измелѣть, измелѣчѣть. — иѣпнѣй, прич. стр. Направеннѣй на ситно; измелѣченный.

Изситнавамъ (да изситнѣж), гл. д. Направяма нѣчто да стане ситно, патрошавамъ; измелѣвать, измелѣчѣть. — мей, гл. стр. Бывамъ изситненъ; измелѣчѣться, измелѣваться.

Изситнаване, с. ср. отъ изситнавамъ.

Изсѣчамаъ (да изсѣж), гл. д. Изсачама:

1) Осѣчама много, вепчкы-ты, износичама; вырубѣть, высѣкѣть, изсѣкѣть. *Изсѣче горѣ-тѣ.* 2) Съ сѣчене направяма на малкы кѣсовы, насичама, расичама; парубѣть, разрубѣть, расѣкѣть, перекрѣшивать. *Изсѣче го на кѣсовѣ.* *Изсѣче дрово-то на трескѣ.* 3) Съ сѣчене изкарма нѣчто, отсичама, осичама; вырубѣть. *Изсѣчи сѣкы-тѣ на това дрово.* 4) Направяма нѣчто съ сѣчене, изтесвама, издѣлвама; изсѣкѣть, высѣкѣть. 5) Посичама на много мѣста. 6) Посичама, погубвама мнозинѣж, вепчкы-ты; изсѣкѣть, высѣкѣть, перебить. *Изсѣкожъ ги хайдути.* *Ще изсѣче гусѣры-тѣ.* — мей, 1) гл. възвр. Посичама на много мѣста. *Изсѣклся по рѣкѣ-тѣ.* 2) гл. вз. въ мн. ч. Посичама-ся еднѣ другъ мнозина, всицца, изби-ма-ся. 3) гл. стр. Бывамъ изсѣченъ.

Изсѣчанне, с. ср. отъ изсѣчамаъ. Изсѣчанне.

Изскѣчамаъ и **изскѣчамаъ** (да изскѣчѣж и да изскѣчѣж, изскѣчѣмаъ, изскѣчувамаъ), гл. ср. 1) Съ скачанне излизамъ, изврѣгамся, изрынвама; выскакивать, изскѣкивать, выпригивать, выпридѣть, выпридывать. *Изскокижъ изъ амѣ-тѣ.* *Изскокижъ изъ прозореца*, скокиж. 2) Показвама изненадѣнно, излизамъ изведнѣжъ изъ скрѣто мѣсто; выскакивать, показываться вдругъ. *Изскокижъ изъ-подъ стола, та мя уплаши.* *Нѣмало момѣ!* — *Рѣтти плетѣ, да изскокижъ плетѣ.* 3) Излизамъ, избѣгвама скоро, брѣзо; выбѣгѣть. *Утомъ стѣжъ, изскоки на плѣта.* 4) Излизамъ, изврѣквама, избѣгвама; вылетѣть. *Птица-та изскоки изъ кафеза.* 5) Съ силѣ,

брѣзо излизамъ, излѣтѣвама изъ нѣчто, изврѣквама; вылетѣть. *Изскоки крушумѣ-тѣ, та го удари.* 6) Изпадама, падама, излизамъ, изпрѣсвама; шыскѣкивать, изскѣкивать. *Не клати стола, че ще изскоки клѣчка-та.* *На прѣстена изскокижъ еднѣ камѣжъ.* 7) Избавяма, измѣчама, излизамъ изъ нѣкожъ мѣчнѣж, страннѣж работѣ съ хѣтрость или съ другъ способъ, избѣгвама отъ нѣчто; вывѣртываться. *Изскокижъ изъ рѣкѣ-тѣ имѣ, та не можжъ да му направитъ шѣто.* — *Изскокижъ му умѣ-тѣ*, излѣзъ му умѣ-тѣ, изгубилъ си ума, подивѣлъ; вѣжилъ изъ ума. — *Изскокижъ ми изъ ума*, излѣзе ми, щунѣжъ ми изъ ума, забравилъ; вѣшло изъ ума. — *Изскоки му душа-та*, излѣзе му душа-та, издѣхнѣж, умрѣ. *Утѣшавай болнѣй, доклѣ му изскоки душа-та.*

Изскѣчанне и **изскѣчанне**, с. ср. отъ изскѣчамаъ и изскѣчамаъ.

Изскѣчѣмаъ, гл. мн-кр. отъ изскѣчамаъ и изскѣчамаъ.

Изскѣчувамаъ, гл. уч. отъ изскѣчѣж.

Изскѣчѣж, ешь, — шѣлъ, гл. свр. отъ изскѣчамаъ и изскѣчамаъ.

Изскѣчѣж, ишь, — шѣлъ, гл. д. свр. Да скокѣж много, вепчкы-ты.

Изскѣчѣж, ишь, — шѣлъ, гл. свр. отъ изскѣчамаъ и изскѣчамаъ.

Изскѣчанмаъ (да изскѣчѣж), гл. д. Изсачама.

Изскѣчѣж, ешь, — шѣлъ, гл. д. свр. Да скрѣжъ много, вепчкы-ты.

Изскѣчѣж, гл. свр. отъ изскѣчѣмаъ. Да оскубамъ много, вепчкы-ты. — баннѣй, прич. стр. Оскубаннѣй.

Изскѣчѣж и **изскѣчѣж** (да изскѣчѣж и да изскѣчѣж, изскѣчѣмаъ), гл. д. 1)

Изтрѣвама, измѣквама, изопчама, изваждама; выдѣргивать, вырѣвать, исторгѣть, выхвѣтывать. *Изскубижъжъ цѣтѣ-то.* *Изскубижъжъ ми смѣ отъ глѣганѣ влаки, та что ими?* *Изскубижъ ми изъ рѣкѣ-тѣ книж-тѣ.* 2) Скубамъ много, вепчко-то, оскубамъ, изоскубамъ. 3) Избавяма, отрѣвама; исторгѣть, выхвѣтывать. — мей, 1) гл. възвр. Излизамъ, измѣчама, отивамъ си ако и да мя задрѣжати и спирати, откончама; вырѣвѣтьси. *Едвама можѣ да ся изкубие изъ рѣкѣ-тѣ имѣ, да ся изкубие отъ тѣжъ.* 2) Съ мѣжъ ся изтрѣвама изъ нѣчто, отъ нѣкого, изкончывама, откончывама; отбарѣхтаться. 3) гл. стр. Бывамъ изскубанъ, изскубижѣ.

Изскѣчанне и **изскѣчѣжанне**, с. ср. отъ изскѣчѣмаъ.

Изскѹбнѣж, ешь, — нжль, *гл. свр.* отъ изскѹбамь. — нжтый, *прич. стр.* Изтрѣнжтый, оттрѣнжтый; выдернутый.

Изсладж (да ся), ишь, — дйлся, *гл. об. свр.* Да ми излѣзе сладость-та, да не сладж вяче, да не пушамь вяче сладко.

Изслугѹвамь, *гл. д. свр.* Да слугувамь нѣкому, нѣйдѣ колкото си имамы удумано докрай, да изслужж; *выслужить.*

Изслѹжвамь и **изслѹжуювамь** (да изслѹжж), *гл. д.* 1) Служж колкото врѣмя си имамы удумано, колкото трѣбва, служж докрай, изслушвамь, изсѣдѣвамь си; *выслуживать, отслуживать, отживать.* 2) Изкарвамь си служж-тж, чтото е трѣвало да слугувамь, отрядявамь, отелужвамь си; *выслуживать.* 3) Съ служение, отъ служение добывамь, спечалвамь нѣчто; *выслуживать.* 4) Послужвамь мнозинж, венчкы-ты, изчерпвамь. — мся, *гл. стр.* Бывамь изслужень.

Изслѹжанье и **изслѹжуюванье**, *с. ср.* отъ изслѹжвамь.

Изслѹжжж, ишь, — жиль, *гл. свр.* отъ изслѹжвамь; *выслужить.* — жентый, *прич. стр.*

Изслѹшвамь и **изслѹшювамь** (да изслѹшнамь), *гл. д.* 1) Слушамь много, венчкото, докрай, мнозинж, венчкы-ты; *переслѹшивать, отелѹшивать, выслѹшивать.* 2) Изслужвамь, изсѣдѣвамь си; *выслуживать, отслуживать.* — мся, 1) *гл. вж. въ мн. ч.* Прѣслушвамься единъ другъ да видимъ знаемъ ли си урока. 2) *гл. стр.* Бывамь изслушанъ.

Изслѹшванье и **изслѹшюванье**, *с. ср.* отъ изслѹшвамь и изслѹшвамься.

Изслѹшнамь *гл. свр.* отъ изслѹшвамь; *переслѹшать, отелѹшать, выслѹшать; выслужить, отелужить.* — шантый, *прич. стр.* 1) Чутый, слушантый докрай; *переслѹшанный, отелѹшанный, выслѹшанный.* 2) Прѣслушантый, изпытанный.

Изслѣнчѣсамь, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да слѣнчѣсамы мнозина, венчкы.

Изслѣквамь и **изслѣкнѹвамь** (да изслѣкнж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* За добытъкъ, за животны; *измирамы, ослаквамь, изнѹквамь, изисофисвамь* много, венчкы; *колѣтъ.*

Изслѣкнж, ешь, — нжль, *гл. ср.* отъ изслѣквамь. Да ослакнемь, да изнѹкамы, да изисофиснемь; *поколѣтъ.*

Изсмѣвамься (да ся *изсмѣж*), *гл. об.* Изсмѣвамься, засмѣвамься изведнжж и наж-тж. *Като чо това, изсмѣвася. Изсмѣ му ся въ очи-ты.*

Изсмѣванье, *с. ср.* отъ изсмѣвамься. Изсмѣванье.

Изсмолиж, ишь, — лиль, и

Изсмолисамь, *гл. д. свр.* Да смолисамь много, венчкы-ты.

Изсмрѣкамь, *гл. свр.* отъ изсмрѣквамь; *вѣнѹхать.* — кантый, *прич. стр.*

Изсмрѣквамь и **изсмрѣкувамь** (да изсмрѣкамь), *гл. д.* 1) Съ смрѣканье изразицамь венчкото, много, осмрѣквамь; *выпѹхивать.* *Изсмрѣкаль емфие-то.* 2) Изпивамь, изсмѹквамь, изцѹквамь. *Изсмрѣка виното, на ся е насмрѣкаль, та лѹдува.* — мся, 1) *гл. възвр.* Изсякѹвамься; *высмѣрживаться.* 2) *гл. стр.* Бывамь изсмрѣканъ.

Изсмрѣкванье и **изсмрѣкуванье** *с. ср.* отъ изсмрѣквамь и изсмрѣкувамься.

Изсмрѣдѣвамься (да ся *изсмрѣдж*), *гл. об.* Излиза ми смрѣднѣ-та, прѣстамамь да смрѣдж, не смрѣдж вяче, извонѣвамься.

Изсмрѣдѣванье, *с. ср.* отъ изсмрѣдѣвамься.

Изсмрѣдж (да ся), ишь, — дйлся, *гл. свр.* отъ изсмрѣдѣвамься. Да ся извонѣжж.

Изсмѹквамь (да *изсмѹчж* и да *изсмѹкнж*, *изсмѹкнѹвамь*), *гл. д.* Изсмѹчнамь, изсмѹчвамь: 1) Изтяглювамь сока на нѣчто съ устны-ты си и съ языка, избозавамь, изцѹквамь; *высѣсывать.* 2) Изпивамь, изцѣдавамь, изсмрѣквамь; *высѹсливать.* *Изсмѹка еднж паницж вино.* 3) Правж нѣкого да изсѣхне, да стане сѹхъ, да зачмае, изпивамь. *Тѣмица-та го изсмѹкала, та не ще го бжде.* — мся, *гл. стр.* Бывамь изсмѹканъ. — *Изсмѹкаль му и кръвь-тж*, зель му венчко, изпилъ му и кръвь-тж. — *Изсмѹкаль си го изъ прѣстѣ-то*, измѣслилъ го, извадилъ го изъ ума си, той го казалъ, а не че е така.

Изсмѹкванье *с. ср.* отъ изсмѹквамь. Изсмѹчанье.

Изсмѹкнѹвамь, *гл. уч.* отъ изсмѹкнжж.

Изсмѹкнж, *гл. ед-кр.* отъ изсмѹквамь.

Изсмѹчж, ешь, — смѹкаль, *гл. свр.* отъ изсмѹквамь и изсмѹчнамь; *высосать, высмоктать.* — смѹкантый, *прич. стр.* *высосанный.*

Изсмѹчнамь и **изсмѹчвамь** (да *изсмѹчж*), *гл. д.* Изсмѹквамь.

Изсмѹчанье и **изсмѹчванье**, *с. ср.* отъ изсмѹчнамь.

Изсмѣвамься (да ся *изсмѣж*), *гл. об.* Изсмѣвамься.

Изсмѣванье, *с. ср.* отъ изсмѣвамься. Изсмѣвашье.

Изсмѣж (да ся), ешь, — смѣлся и — смѣляся, *гл. свр.* отъ изсмѣвамься и изсмѣвамься.

Изсповѣвамь (да *изсповж*), *гл. д.* 1) Сврѣшнамь снованье-то. 2) Насовавамь много,

вепчкы-ты. — мся, гл. стр. Бывамъ изсно-
ванъ.

Изсновѣжъ, ешь, — вѣль, гл. свр. отъ изсно-
ванамъ. — вѣнѣгый, прич. стр.

Изсо́вамъ, гл. свр. отъ изсо́ванамъ.

Изсо́ввамъ и **изсо́вувамъ** (да изсо́вамъ),
гл. д. Сврышнямъ да совамъ, совамъ много,
вепчкы-ты.

Изсолѣжъ, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ изсолѣ-
ванамъ. — лѣнѣгый, прич. стр.

Изсолѣавамъ (да изсолѣжъ), гл. д. 1) По-
солавамъ, насолавамъ много, вепчкы-ты. 2)
Сврышнямъ соль-тж, съ коыкто сольж. — мся,
1) гл. вѣзвр. Посолавамся добрѣ, колкото
трѣбва. 2) гл. стр. Бывамъ изсолень.

Изспѣвамъ и **изспѣивамъ** (да изспѣжъ) гл.
ср. Спж до едно врѣме, до колкото трѣбва.

Изспѣжъ, ишь, — спѣхъ, — спѣль, гл. свр. отъ
изспѣивамъ и изспѣавамъ.

Изсрамѣжъ (да ся), ишь, — мѣлся, гл. об. свр.
Да ся обезсрамжъ, да станж безсрамникжъ, да
нѣмамъ вяче срама, да ся изчапкжжж; едѣ-
латься безетѣднжмъ.

Изсрѣбамъ, гл. свр. отъ изсрѣбвамъ. Да
осрѣбамъ; выхлебать, выхлебнуть. — ба-
нѣгый, прич. стр. Осрѣбанѣгый; выхлебанный.

Изсрѣбвамъ и **изсрѣбувамъ** (да изсрѣбамъ),
гл. д. Съ срѣбаме изадамъ, изспивамъ,
осрѣбамъ; выхлѣбывать. — мся, гл. стр.
Бывамъ изсрѣбанъ, осрѣбамся; выхлѣб-
ваться.

Изсрѣбване и **изсрѣбуване**, с. ср. отъ
изсрѣбвамъ.

Изсрѣкамъ, гл. свр. отъ изсрѣбвамъ. Да
изсякжж, да усякжж; высморгать. — ка-
нѣгый, прич. стр. Изсякжжжтѣй, усякжж-
тѣй; высморганный.

Изсрѣквамъ и **изсрѣкувамъ** (да изсрѣкамъ),
гл. д. Изсяквамъ, усяквамъ; высмѣрки-
вать. — мся, гл. стр. и вѣзвр. Изсяквамся,
усяквамся; высмѣркваться.

Изсрѣдъ, нар. 1) Изъ срѣдъ-тж на нѣчто,
помеждж; изъ средѣ. *Провѣжжжжж из-
срѣдъ горж-тж.* 2) По срѣдъ-тж на нѣчто,
посрѣдъ; посредѣ.

Не шетѣйся, моме, изсрѣдъ село. *Пѣс.*

Изстѣвѣжъ, ишь, — вѣль, гл. свр. отъ из-
стѣванамъ; вѣннуть, вѣтащеть; вѣставить;
снять; освободить, вѣвести; оставить.
— вѣнѣгый, прич. стр. 1) Изваденѣгый, из-
каранѣгый, измѣнжжжтѣй; вѣннутый, вѣта-
щенинѣгый. 2) Изваденѣгый, изкаранѣгый на по-
казъ; вѣставленнѣгый. 3) Сѣбутѣй, изва-
денѣгый; снятѣй (о саногѣхъ). 4) Изваде-
нѣгый, освобожденѣгый; освобожденнѣгый. 5) Изве-
деннѣгый; выведеннѣгый. 6) Оставеннѣгый; оста-
вленнѣгый.

Изстѣввамъ (да изстѣвжъ), гл. д. 1) Из-

важдамъ, изкарвамъ, измѣквамъ; выпнѣмать,
пытѣскивать.

Личж личжла вѣшла Грыкыша:
Кой ми с кадъръ, кой ми е вриденъ,
Да ми си врѣли вѣвъ срѣдѣ море,
Да ми изстави рыбж моруиж? *Пѣс.*

2) Изножвамъ, измѣквамъ, изкарвамъ, из-
важдамъ (ножъ, саблж); обнажѣть.

Тогъ изстави жѣлта боздугана,
Ми изстави сабж димшкжж,
Съ сабжж по грѣло жъ сѣче,
Сѣзъ боздуганъ по срѣдѣ жъ пари. *Пѣс.*

3) Изнисамъ, изваждамъ, изкарвамъ нѣчто
на показъ; выставлѣть.

И изставижъ три лѣпы дѣвойкы,
Еднолжжы, три-тѣ тожмоглавы. *Пѣс.*

4) Сѣбுவамъ, изувамъ; снимѣть (саногѣ).

5) Избавамъ, освобождавамъ; освобождѣть.

Налютися левеиъ Марко
И си зеде брѣза коша,
Си прифтаса три снджжжра,
Си поѣче зулужжжары,
Си изуци младаы робие,
Отъ снджжжжжры гы изстави. *Пѣс.*

6) Изваждамъ; вѣвводить. *Пѣсика кога
исѣветж-тж изставамъ изъ дома.* 7)

Оставнамъ; оставлѣть. *Имажжжжж едно ма-
гаренице, все-то стѣнце ми изкаде и ничто
не изстави.* Гат. — Вѣда. — мся, гл. стр.

Бывамъ изставень

Изстѣванне, с. ср. отъ изстѣванамъ.

Изстамъ (да ся), гл. вѣзвр. свр. Да ся
оставжъ, да ся махжж, да не задѣвамъ.

Подѣй ми, подѣй студенж воджъ,
Водж да пшж, тебе да глядамъ.
— Изстѣйся, изстѣй, лудо, отъ мене,
Мене мя майка лото кльняше,
На ергенъ водж азъ да не давамъ. *Пѣс.*

Изстѣнжъ, свѣ, — ижъль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да станемъ мнозина, всицца вкупъ.

Изстѣквамъ, гл. свр. отъ изстѣквамъ;
вѣдавить, вѣжѣть, осмѣвать. — сканѣгый,
прич. стр. вѣдавленнѣгый, вѣжѣтѣй, осмѣ-
канный.

Изстѣквамъ и **изстѣскувамъ** (да изстѣ-
камъ), гл. д. Съ стѣсканне, съ натѣсканне
изкарвамъ водж-тж, влажж-тж, сока на нѣчто,
изгнетивамъ, изцѣждамъ, извивамъ; вѣдѣв-
ливать, вѣтѣскивать, вѣжжжмѣть, осмѣ-
кывать. *Отъ точило изтѣискава медъ.*
— мся, гл. стр. Бывамъ изстѣскашъ.

Изстѣкване и **изстѣскуване**, с. ср. отъ
изстѣквамъ.

Изстоіжъ, ишь, — стоіаль, гл. свр. отъ из-
стоіавамъ; вѣстоять, простоятъ.

Изстоіавамъ (да изстоіжъ), гл. д. Стожъ
докрай, колкото трѣбва, до уречено врѣмя;
вѣставлѣвать, простѣвѣвать. *Изстоіажажъ вѣ*

черковѣ до отпустѣ. Не си изстоіалъ годикъ-тѣ. — мѣся, гл. *взвѣр.* Отъ много стоіаніе на едно мѣсто уморивать ми ся, отмалѣвать ми краката; уставать.

Лудо стоа прѣво плоты
Ногы му ся изстоіахъ,
Очи му ся изчакахъ. *Шѣс.*

Изстоіваніе, с. ср. отъ изстоіавамъ.

Изстригвамъ и изстрижамъ (да изстригъ и да истрижъ), гл. д. Остригвамъ, изстрижамъ. — мѣся, гл. *стр.* Бывамъ изстригаться, остригиваюся, изстригиваюся, изстрижамся.

Изстригваніе и изстрижаніе, с. ср. отъ изстригвамъ и изстрижамъ.

Изстригъ, стриженъ, и

Изстрижъ, ешь, — стрігохъ, — стріглъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ. Да остригъ, да острижа, да изстрижъ. — стріганый и — стріженый, *прим. стр.* Остриганый, остриженный, изстриганый.

Изстрижамъ, в. изстригвамъ.

Изстружвамъ (да изстружъ), гл. д. Казвася за лень, кога ся изработва съ тешлокъ.

Изстружъ, ишь, — жилъ, гл. свр. отъ изстружвамъ.

Изстригвамъ и изстрижамъ (да истрижъ), гл. д. 1) Съ стріганіе направямъ гладко, остригвамъ, изглаждамъ; **выстригивать, выстригивать, выструживать.** 2) Съ стріганіе махамъ, очпетавамъ, остригивамъ; **выскабливать.** 3) Направямъ на стріготины, настригивамъ; **изстригивать.** *Изстрижи всицкій рапоиз.* — мѣся, гл. *стр.* Бывамъ изстригаться; **выстригиваться, выструживаться, выскабливаться.**

Изстригваніе и изстрижаніе, гл. ср. отъ изстригвамъ и изстрижамъ.

Изстрижъ, ешь, — стрігалъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ; **выстрогать, выскоблить, изскоблить, изстрогать.** — стріганый, *прим. стр.* 1) Остриганый; **выстроганный, выструганный, выскобленный, изскобленный, изстроганный.** 2) Настриганый; **изстроганный.**

Изстриживамъ, ишь, — вѣлъ, гл. ср. отъ изстриживамъ. Да изтровъ; **вытравить, потравить.** — вѣный, *прим. стр.* Изтравеный; **вытравленный, потравленный.**

Изстриживамъ и изстриживамъ (да изстриживъ), гл. д. Изцущамъ добытъкъ да влѣзе въ нѣчто да го насе, изтравивамъ; **вытравливать, вытравлять.** *Изстриживамъ шивътѣ, ливадъ-тѣ.* — мѣся, гл. *стр.* Бывамъ изстриживаться, изтравиваюся; **вытравливаясь.**

Изстриживаніе и изстриживаніе, с. ср. отъ изстриживамъ. Изтравиваніе; **вытравливаніе, потрава.**

Изстригвамъ и изстрижамъ (да изстрижъ и да изстрижъ), гл. д. Изстригвамъ.

Изстрижъ, ешь, и

Изстрижъ, ешь, — стрігохъ, — стріглъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ. Да изстрижъ.

Изстудъ, ишь, — дѣлъ, гл. свр. отъ изстудивамъ; **выстудить, выхолодить, охолодить, охладить, остудить, простудить.** — дѣный, *прим. стр.* 1) Направеный да стане студень; **выстуженный, выхоложенный, нахоложенный, охоложенный, охлажденный, прохоложенный, расхоложенный, настуженный, остуженный, простуженный.** 2) Измразеный, ознобеный, измрзеныый; **вымороженный, измороженный, отмороженный, ознобленный, назнобленный, ознобленный, отзнобленный.**

Изстудивамъ (да изстудъ), гл. д. 1) Нѣчто тепло или горячо направямъ да изстыне, да стане студено; **охоложивать, охлаждать, остужать, простужать.** 2) Правя нѣчто да измрзне, измрзивамъ, измрзивамъ, ознобивамъ; **вымораживать, отмораживать, отзноблять.** — мѣся, 1) гл. *взвѣр.* Ставамъ студень, изстыивамъ; **остывать, холодѣть, стынуть.** *Врѣмя-то ся изстуди.* 2) Добывамъ изстынкъ, настынкъ, изстыивамъ, настывивамъ, простудиваюся; **простужаться.** 3) гл. *стр.* Бывамъ изстудень.

Изстудиваніе, с. ср. отъ изстудивамъ.

Изстыивамъ и изстыивамъ (да изстыивъ), гл. ср. 1) Изцущамъ, изгубивамъ топлинъ-тѣ ся, ставамъ студень; **остывать, охлаждать.** *Врѣмя-то изстыивъ.*

Сльнчице мило мамино,
Зачто ся, сльнче, забави,
Та ти вечера изстыивъ,
Вечеря — крава млова? *Шѣс.*

2) Измрзивамъ, иззябамъ, озябамъ; **озябать, иззябать.** *Изстыивамъ ми краката.* 3) Изстудиваюся, простудиваюся, добывамъ изстынкъ, настынкъ, настывивамъ; **простужаться.** *Когда думаешь тепло ми е, вардися да не изстыивашь.* 4) Прѣставамъ да имамъ нѣкого, нѣчто насерьдце, не ми ся вяче така драгы, ставамъ студень камъ тѣхъ; **охлаждать къ кому или чему нибудь.** *Изстыивамъ ми сердце-то отъ него. Изстыивамъ съмь отъ таж работѣ. Досега е изстыивамъ, умрѣлъ, вдрѣвлася. Досега и дѣла-та му е изстыивамъ, одавно е побѣгивамъ; и слѣдъ его простывалъ.*

Изстыиваніе и изстыиваніе, с. ср. отъ изстыивамъ и изстыивамъ.

Изстыивка, с. ж. Кога нѣкой изстыиваніе, настываніе, та му стане закъ, настывка; **простуда.**

Изстѣнж, ешь, —нжлъ, гл. *свр.* отъ изстѣнѣть и изстѣнѣвать; остѣнуть, остѣять, охладѣть, назѣбнуть, озѣбнуть; простудѣтьсѣ.

Изстѣнжлгый, лъ, ла, ло, като *пр.* 1) Что е изгубилъ, изнустилъ топлинж-тж си; вѣстлмый, остѣлмый. 2) Помръзлгый, измръзлгый, иззѣблгый, озѣблгый; вѣмерзлый, измѣрзлый, вѣзлблый, отзѣблый.

Изстѣннѣж (да ся), ешь, —нѣсахся, —нѣсася, гл. *об. свр.* Да отстѣнж нѣколко, та да ся забѣнж да си земж сплж-тж.

Изсѣквамъ и **изсѣкувамъ** (да изсѣчж), гл. *д.* Изсѣчамъ: 1) Съ сѣчене изврѣшвамъ, изработвамъ нѣчто, насѣквамъ, усѣквамъ вѣчко, добрай; **высѣчивать**, **изсѣчивать**. 2) Разточамъ нетуры, листа за баницж, млинъ и др. **разсѣчивать**. *Наржчалъ на нествѣтж-тж си да мѣси едикъ погачж, да изсѣче мазникъ и да заколи нѣкое пилъ.* 3) Разписамъ, употребовамъ вѣчко за сукане, насѣквамъ; **изсѣчинать**. 4) Изкарвамъ, спечалвамъ отъ сукане, отъ сѣчене; **высѣчивать**. 5) Удрамъ, изтагарвамъ нѣкого. *Изсѣка го съ едно дръво.* —мси, гл. *стр.* Бывамъ изсѣканъ, изсѣченъ.

Изсѣквамъ и **изсѣчнамъ** (да изсѣчж), гл. *д.* Избозавамъ, изцинѣвамъ; **высѣсывать**.

Изсѣкване и **изсѣкуване**, *с. ср.* отъ изсѣквамъ. Изсѣчане.

Изсѣчж, ешь, —сѣкалъ, гл. *свр.* отъ изсѣквамъ и изсѣчнамъ; **высѣчить**, **изсѣчить**, **разсѣчить**. —сѣканый и —сѣченый, *прич. стр.* 1) Насѣканый, усѣканый; **высѣченный**, **изсѣченный**. 2) Разточенный. 3) Из насѣканый, насѣканый. 4) Удареный, изтагареный.

Изсѣчж, ешь, —сѣкахъ, —сѣкалъ, гл. *свр.* отъ изсѣквамъ и изсѣчнамъ. Да избозаж; **высосать**. —сѣканый, *прич. стр.* Избозаный; **высосанный**.

Изсѣчнамъ (да изсѣчж), гл. *д.* Изсѣквамъ.

Изсѣчване, *с. ср.* отъ изсѣчнамъ. Изсѣкване.

Изсушѣнигъ, *с. ж.* Базвася въ нѣсень за изсушенъ босилакъ.

Ты что ся хвалишь, абре босилакъ,

Съез хубавинъ, изсушенику,

Ничто ми нѣма отъ црвевъ трендафилъ. *Пѣс.*

Изсушж, ишь, —шилъ, гл. *свр.* отъ изсушѣнѣвать; **высушить**, **изсушить**, **насушить**. —шеный, *прич. стр.* 1) Направеный да стане сухъ; **изсушеный**, **изсушѣнный**, **насушѣнный**.

Изсушѣнѣвать (да изсушж), гл. *д.* 1) Нѣчто мокро, влажно направѣмъ да стане сухо; **высушивать**, **насушать**. *Да простѣнемъ дрѣ-*

жы-ты на слѣнце да ги изсушимъ. Изсуши го на огниа. Вѣтъръ-тъ изсуши калѣ. Който господѣ измокри, той ще и изсуши. 2) Направѣмъ да изсѣхне, да не вирѣе, да не расте вяче. *Горяцины-ты изсушижж дръвета-та, трѣвж-тж.* 3) Съ сушене наготовѣмъ нѣчто, **насушавамъ**; **насушивать**. *Изсушижж си сушелкы и гжбы.* 4) Правѣж да ся изгуби вода-та на нѣчто, **прѣсушавамъ**; *Изсушили блато-то.* 5) Съ докарване, грѣзжп, скрѣбъ направѣмъ нѣкого да изсѣхне, да болѣе, да чмае; **насушать**. —мси, гл. *стр.* и *взвр.* Бывамъ изсушенъ, изсѣхвамъ. *Да ся изсуши като змиж на трѣнь!* — *Изсушили му царевлж-ты, опинци-ты*, убили го, прѣмахнжли го.

Изсушѣване, *с. ср.* отъ изсушѣнѣвать.

Изсѣбѣрж, ешь, —брѣхъ, —брѣлъ, гл. *д. свр.* Да сѣберж много, вѣчкы-ты.

Изсѣблѣкж, чѣшь, —блѣкохъ, —блѣкълъ, гл. *д. свр.* Да сѣблѣкж много, мнѣзинж вѣчкы-ты.

Изсѣборж, ишь, —рилъ, гл. *д. свр.* Да сѣборж много, вѣчко.

Изсѣбѣдж, ишь, —дилъ, гл. *д. свр.* Да сѣбѣдж мнѣзинж, вѣчкы-ты.

Изсѣбѣж, ешь, —булъ, гл. *д. свр.* Да сѣбуж много, мнѣзинж, вѣчкы-ты.

Изсѣдѣрж, ешь, —дрѣхъ, —дрѣлъ, гл. *д. свр.* Да сѣдѣрж много, вѣчко.

Изсѣсѣкж, чѣшь, —сѣкохъ, —сѣкълъ, гл. *д. свр.* Да сѣсѣкж много, мнѣзинж, вѣчкы-ты.

Изсѣхвамъ и **изсѣхнѣвамъ** (да изсѣхнж), гл. *ср.* 1) За нѣчто мокро, влажно: изгубѣмъ влажж тж си, ставѣмъ сухъ, **изсушавамся**, **изсѣхвѣмъ**, **очсѣхвѣмъ**; **высыхѣть**, **изсѣхѣть**. *Дрѣвж-ты изсѣхжжж, та ги приберѣи. Простѣрай си чергж-тж, дѣто грѣе слѣнце, да ти изсѣхне.* 2)

За изворъ, за рѣкж: изгубѣмъ си водж-тж, та не текж вяче, **прѣсѣхвѣмъ**, **прѣстаѣмъ**; **изсѣхѣть**, **высыхѣть**. *Изсѣхжжж водж-ты.* 3) За растѣнна-та: изгубѣмъ си сока, ставѣмъ сухъ, не растж вяче, не вирѣж; **изсѣхѣть**, **высыхѣть**, **посыхѣть**. *Дръвета-та изсѣхжжжж отъ жегж.*

Мари Недо, сестро Недо,
Каква бѣше твой-та болестъ,
Не умирашь, не оздравѣшь;
Да бѣ дръво, изсѣхвѣше,
Да бѣ камѣкъ прѣсѣхвѣсѣя. *Пѣс.*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

4. За нѣкож чѣсть на снагж-тж на животно: **прѣмирамъ**, та не ся клатж, не ся усѣпѣнамъ; **изсѣхѣть**, **отсѣхѣть**. *Изсѣхжж му ржжа-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжж ржжѣ-ты до лактѣто!* Клятѣва. — *Да ми изсѣхне ржжа-та, ако лжжж, така ся*

вляхъ за увѣреніе, че казвать истинъ; отсушій миѣ, Богъ, руки и ноги, если я лгу. 5) Отъ скръбь, отъ болестъ, отъ копѣваніе изнемошавамъ, издадамъ, очарувамся, облѣшавамся, ставамъ кожа и кокаль; высыхатъ, осунуться. *Изсѣхнѣхъ е, та е стаилъ кожа и кокаль.*

Изсѣхваше и **изсѣхнување**, с. ср. отъ **изсѣхвалъ** и **изсѣхнувалъ**; **высыхание**, **изсыхание**.

Изсѣхнѣтый, лъ, ла, ло, като пр. 1) Что е съвсѣмъ сухъ, что ея е съвсѣмъ изсушилъ; **исохлый**, **обсохлый**. 2) Вкочененый, вкочененый, схванжтый, сухтый; **отсохлый**. *Изсѣхнала рука; отсохла рука.* 3) Мрышавый, разваленый, слабжтый.

Изсѣхнѣхъ, ешь, —паль, гл. свр. отъ **изсѣхвалъ** и **изсѣхнувалъ**; **высохнуть**, **иссохнуть**, **отсохнуть**.

Изсѣхнѣтый, иъ, на но, като пр. Килавый изкилѣтый, изтрѣсеный, стрѣсеный, измѣденый; **киластый**, **килавыи**.

Изсѣпивамъ и **изсѣпнувамъ** (да **изсѣпнѣхъ**), гл. д. 1) За нѣчто, което ся сыне, изтурямъ; **высыпнѣть**, **изсыпнѣть**. *Изсѣпни житото въ амбара.* 2) Прѣсыпивамъ, прѣтурямъ отъ единъ сѣдъ въ другъ; **пересыпнѣть**. *Изсѣпни го отъ криж-тѣ въ човала.* 3) Разсыпивамъ; **разсыпнѣть**. *Бутнѣхъ човала, та изсѣпналъ брашно-то на земж-тѣ.* 4) Казва ся и за водъ, за водно нѣчто: **изсыпивамъ**, **прѣсыпивамъ**, **разсыпивамъ** вмѣсто **изливамъ**, **прѣливамъ**, **разливамъ**. *Изсѣпни водж-тѣ. Изсѣпни вино-то въ чашж-тѣ. Катурилъ пашуцж-тѣ, та изсѣпналъ чорбж-тѣ.* 5) Правъ нѣкого да ся изтрѣп, да стане килавъ, измѣдвамъ, **изкилвамъ**. 6) гл. ср. За сынаща: **показывамся**, **изливамъ**, **изливамъ**, **избрусовамся**; **высыпнѣть**. —**ися**, 1) гл. вѣзвр. За прѣть, за нѣчто ситно: **изропывамся**; **осыпнѣть**, **обсыпнѣть**, **осѣвываться**. *Изсѣпнася брѣгж-тѣ, та засѣпна вадж-тѣ. Изсѣпнася дуварж-тѣ.* 2) **Разсыпывамся**, **разливамся**, **изливамся**; **выливаются**. 3) **Изропывамся**, **опидамъ**, **окаивамъ**; **вытекають**, **осыпнѣть**. *Класове-ти ся изсѣпнажотъ прѣзрѣванѣ.* 4) **Изламывамся** на ситны кѣчета, **оронывамся**, **изропывамся**; **выкрѣпываться**. *Изсѣпнали му ся жби-ти.* 5) **Излизамъ** калабалжж, много, **сыпывамся**; **высыпнѣть**. *Изсѣпнася цѣло-то село на назара да го глѣда.* 6) За болж, за чиркы, за сынащцж: **излизамъ**, **показывамся** на лицѣ-тѣ, **по снагж-тѣ**, **изливамъ**, **избрусовамся**, **изрипывамся**; **высыпнѣть**, **выметать**, **обметать**. 7) **Изкилывамся**, **изтрѣывамся**, **измѣдвамся**. 8) гл. стр. **Бывамъ** **изсыпнѣть**.

Изсѣпиваше и **изсѣпнување**, с. ср. отъ **изсѣпивамъ**.

Изсѣпнѣвчя, с. ср. Раст. *Herniaria*, усыпнѣвчя; **грыжѣвнѣжъ**, кильная трава.

Изсѣпнѣхъ, ешь, —паль, гл. свр. отъ **изсѣпивамъ**; **высыпнѣть**, **изсыпнѣть**, **вылить**. — **паштый**, прич. стр. **высыпнѣтый**, **изсыпнѣтый**, **вылитый**.

Изсѣисамъ, гл. свр. отъ **изсѣисивамъ**. — **саптый**, прич. стр.

Изсѣисивамъ и **изсѣисувамъ** (да **изсѣисамъ**), гл. д. **Избозывамъ**, **изципывамъ**.

Изсѣивамъ (да **изсѣивжъ**, **изсѣивывамъ**), гл. д.

1) **Посѣивамъ** колкото трѣбва; **высѣивать**, **посѣивать**. 2) **Посѣивамъ** много, **всѣичко-то**. 3) Съ сѣяние прѣзъ сито, рѣшето **очистывамъ**, **отсѣивамъ**; **высѣивать**. — **ися**, гл. стр. **Бывамъ** **изсѣивнѣть**.

Изсѣиваше, с. ср. отъ **изсѣивамъ**.

Изсѣдлѣжъ, ишь, —лиль, гл. д. свр. 1) Да турж сѣдо на кошь, да **осѣдлѣжъ**; **осѣдлать**.

Изсѣивнѣжъ на Новачицж младж:

Ходи скоро, конна да изсѣдлѣишь,
Да изтрѣчамъ до широко Скопѣ,
До Манастирь святой Димитриа. *Иѣс.*

2) Да **отсѣдлѣжъ**, да **разсѣдлѣжъ**; **разсѣдлать**.

Изсѣдлѣивамъ (да **изсѣдлѣжъ**), гл. д. 1) Сѣдъ, стож нѣидѣ колкото трѣбва, до уречено врѣмя, **выслуживамъ**, **изслушивамъ**; **отсѣивывать**, **выживывать**, **отсѣивывать**. *Не си изсѣдлѣжъ годинж-тѣ. Остава ми да изсѣдлѣжъ въ затвора още годинжъ, да излѣжжъ, да изкарамъ; остають ми отсѣдѣть подъ арѣстомъ ещѣ годъ.* 2) Съ сѣдѣние **спечивамъ**, **добывамъ**.

Изсѣдлѣиваше, с. ср. отъ **изсѣдлѣивамъ**.

Изсѣдлѣжъ, ишь, —дѣль, гл. свр. отъ **изсѣдлѣивамъ**; **отсѣдѣть**, **выжить**, **отжить**.

Изсѣивывамъ и **изсѣивывамъ**, гл. мн-кр. отъ **изсѣивамъ**.

Изсѣивжъ и **изсѣивжъ**, сѣчешъ, —сѣкохъ, **изсѣивжъ**, гл. свр. отъ **изсѣивчямъ** и **изсѣивчямъ**; **вырубить**, **высѣчь**, **изсѣчь**, **отрубить**, **изрубить**, **разрубить**, **разсѣчь**, **перекрошить**, **перерезать**. — **сѣченый**, прич. стр. **вырубленный**, **высѣченный**, **изсѣченный**, **отрубленный**, **изрубленный**, **разрубленный**, **разсѣченный**, **перекрошенный**, **истѣсанный**, **перерубеный**.

Изсѣивжъ, ешь, —сѣль и —сѣпаль, гл. свр. отъ **изсѣивамъ**; **высѣять**, **посѣять**. — **сѣптый** и — **сѣпанный**, прич. стр. **высѣянный**, **посѣянный**.

Изсѣивывамся (да ся **изсѣивжъ**), гл. об. **Изсѣивамся**; **испрѣивываться**.

Изсѣивываше, с. ср. отъ **изсѣивывамся**.

Изсѣивжъ (да ся), ишь, —дѣси, гл. свр. отъ **изсѣивывамся**; **испрѣивываться**.

Изсѣквамъ и **изсѣкнுவамъ** (да **изсѣкнѣж**), *г. д. 1)* Съ сякнатиѣ очистивамъ носа, накаривамъ да излѣзе саполъ-тъ, усеивамъ, изсѣрѣквамъ; **высмѣрѣкнѣвать**. 2) Очиствамъ, усеивамъ фитила на свѣщѣ. 3) *г. л. ср.* За воды: прѣсѣквамъ, прѣстанамъ; **изсѣкати**. — **мѣся**, 1) *г. л. възв.* Очиствамъ носа си, усеиваюся, изсѣрѣкваюся; **высмѣрѣкнѣваться**. 2) *г. л. стр.* Бывамъ изсѣкнати, усеиваюся, изсѣрѣкваюся; **высмѣрѣкнѣваться**.

Изсѣкнати и **изсѣкнѣвати**, *с. ср.* отъ **изсѣквамъ** и **изсѣкнѣваюся**.

Изсѣкнѣж, *мѣсь*, — **паль**, *г. л. свр.* отъ **изсѣкнѣваю** и **изсѣкнѣваю**. Да **усякнѣж**; **высмѣрѣкнѣж**, **высмѣрѣкнѣж**. — **пачѣй**, *прим. стр.* Усякнѣж; **высмѣрѣкнѣж**.

Изстѣврѣж, *мѣсь*, — **зиль**, *г. л. ср. свр.* Да **изтѣврѣж**, да **изтѣврѣж**, да **изтѣврѣж**, да **изтѣврѣж**; **изтѣврѣж**.

Изтагаривамъ и **изтагаривувамъ** (да **изтагаривѣж**), *г. л. д.* Удривамъ нѣкого съ нѣчто дѣбело, катю съ помагалѣж, изчесивамъ, изсубивамъ. *Изтагаривувамъ му сонѣж гюсовицѣж, дѣто много цѣ ж помни.* — **мѣся**, *г. л. стр.* Бывамъ изтагаривѣж.

Изтагариваніе и **изтагаривуваніе**, *с. ср.* отъ **изтагаривамъ**.

Изтагаривѣж, *мѣсь*, — **рилъ**, *г. л. свр.* отъ **изтагаривамъ**. — **ренѣй**, *прим. стр.*

Изтѣивамъ и **изтѣивувамъ** (да **изтѣивѣж**), *г. л. ср.* Разтопиваюся, стопиваюся, разтѣивамъ. *Снѣгъ-тъ изтѣива. Жаръ-та изтѣива*, **стопивѣж**, **станѣж** на пепель.

Изтѣивамъ (да **изтѣивѣж**), *г. л. д.* Източивамъ.

Изтѣиваніе, *с. ср.* отъ **изтѣивамъ**, **Източиваніе**.

Изтаманиѣж, *мѣсь*, — **пиль**, *г. л. свр.* отъ **изтаманиивамъ**.

Изтаманиивамъ (да **изтаманиивѣж**), *г. л. д.* Направивамъ вещь да бѣде тамамъ, изтѣкнѣивамъ, изтѣкнѣивамъ.

Изтѣивамъ (да **изтѣивѣж**), *г. л. д.* Изтошамъ.

Изтарашивамъ и **Изтарашивувамъ**, *г. л. д. свр.* 1) Да **изтарашивѣж**, да **изтарашивѣж**, **изтарашивѣж**, **изтарашивѣж**; **изтарашивѣж**. 2) Съ тарашиваніе да **изтарашивѣж**; **изтарашивѣж**.

Изтѣисловивамъ и **изтѣисловивувамъ** (да **изтѣисловивѣж**), *г. л. д.* Издѣивамъ, изтѣисловивамъ нѣчто отгорѣ, отгорѣ, за да го приготвиж за каквото ще **изтѣисловивѣж** отъ него, отасловивамъ; **оболѣививѣж**, **выболѣививѣж**.

Изтѣисловиваніе и **изтѣисловиваніе**, *с. ср.* отъ **изтѣисловивамъ** и **изтѣисловивувамъ**.

Изтѣисловивѣж, *мѣсь*, — **ливѣж**, *г. л. свр.* отъ **изтѣисловивамъ** и **изтѣисловивувамъ**. Да **изтѣисловивѣж**; **оболѣививѣж**, **выболѣививѣж**.

Изтѣивувамъ, *в. изтѣивамъ*.

Изтѣивѣж, *мѣсь*, — **пиль**, *г. л. свр.* отъ **изтѣивамъ** и **изтѣивувамъ**. Да **изтѣивѣж**, да **изтѣивѣж**.

Изтѣивѣж, *мѣсь*, — **пиль**, *г. л. д. свр.* Да **изтѣивѣж** тайно, да **изтѣивѣж** тайно до пѣкое врѣмя, да **изтѣивѣж**. *Не можна да изтѣивѣж*, **изтѣивѣж**, а го база.

Изтѣисловивамъ (да **изтѣисловивѣж**), *г. л. д. в. изтѣисловивувамъ*.

Изтѣисловивѣж, — **кль**, **кля**, **кло**, *пр.* Что **изтѣисловивѣж** и **изтѣисловивѣж** по малко; **изтѣисловивѣж**. *Изтѣисловивѣж очи*, отъ **изтѣисловивѣж**, отъ много плаченіе **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж и **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**, — **тѣисловивѣж**, **тѣисловивѣж**, *г. л. свр.* отъ **изтѣисловивамъ**; **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж (да **изтѣисловивѣж**), *мѣсь*, — **ливѣж**, *г. л. об. свр.* **изтѣисловивѣж**. 1) За **изтѣисловивѣж**: да **изтѣисловивѣж** много, **изтѣисловивѣж**-ты, да **изтѣисловивѣж**. *Изтѣисловивѣж изтѣисловивѣж*.

Рано рано свѣтъ Георгій,
Да обиде врьдѣ овчары:
Уагнета **изтѣисловивѣж**,
Говьда **изтѣисловивѣж**. *Пѣс.*

2) Да **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж и **изтѣисловивѣж** (да **изтѣисловивѣж**), *г. л. д. 1)* Утеивамъ много, **изтѣисловивѣж**-ты; **изтѣисловивѣж** (шерстяную ткань). *Изтѣисловивѣж всѣж-ты авѣ*. 2) Съ **изтѣисловивѣж** **изтѣисловивѣж**, да **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**. 3) **Изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж** много. **изтѣисловивѣж**-ты; **изтѣисловивѣж**.

Силѣж е **изтѣисловивѣж** **изтѣисловивѣж**,
Та е **изтѣисловивѣж** **изтѣисловивѣж**,
Та **изтѣисловивѣж** **изтѣисловивѣж**. *Пѣс.*

— **мѣся**, *г. л. стр.* Бывамъ **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж и **изтѣисловивѣж**, *с. ср.* отъ **изтѣисловивамъ**.

Изтѣисловивѣж, *мѣсь*, — **пиль**, *г. л. свр.* отъ **изтѣисловивамъ**; **изтѣисловивѣж**. — **пачѣй**, *прим. стр.*

1) **Изтѣисловивѣж**. 2) **Изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж, *г. л. свр.* отъ **изтѣисловивамъ** и **изтѣисловивувамъ**. Да **изтѣисловивѣж**, да **изтѣисловивѣж**, да **изтѣисловивѣж**; **изтѣисловивѣж**. — **тѣисловивѣж**, *прим. стр.*; **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж и **изтѣисловивѣж** (да **изтѣисловивѣж** и да **изтѣисловивѣж**), *г. л. д.* Съ **изтѣисловивѣж** **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж** нѣчто, **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**; **изтѣисловивѣж**. — **мѣся**, *г. л. стр.* Бывамъ **изтѣисловивѣж**; **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж и **изтѣисловивѣж**, *с. ср.* отъ **изтѣисловивамъ** и **изтѣисловивувамъ**; **изтѣисловивѣж**, **изтѣисловивѣж**.

Изтѣисловивѣж, *мѣсь*, — **пиль**, *г. л. свр.* отъ **изтѣисловивамъ** и **изтѣисловивувамъ**. Да **изтѣисловивѣж**.

Изтимаривамъ, *мѣсь*, — **рилъ**, *г. л. свр.* отъ **изтимаривамъ**; **изтимаривѣж**. — **ренѣй**, *прим.*

стр. Изчесаный, отимареный,

Изтимаріавамь (да изтимаріж), *гл. д. 1)* Съ чесало или съ друго изчиствамь конь, добыча, изчесвамь, отимаривамь; **выскребать.** 2) Отимаривамь много, всичкы-ты. —*мся, гл. стр.* Бывамь изтимарень.

Изтимаріаване, с. ср. отъ изтимаріавамь.

Изтирвамь и **изтириамь** (да изтирж), *гл. д.* Изгонвамь, изтирвамь, изкарвамь, изпжждамь, натирвамь; **выгонить, вытѣснить.** *Изтири говяда-та изъ живитж. Изтириль гы изъ клци.* —*мся, гл. стр.* Бывамь изтирень,

Изтирване и **изтириане, с. ср.** отъ изтирвамь и изтириамь.

Изтирж, ишь, —*риль, гл. свр.* отъ изтирвамь и изтириамь. —*реный, прич. стр.* Изгоненый, изтираный, изжженый, натиреный.

Изтискамь, гл. свр. отъ изтисквамь. Да изтисквамь, да изтѣдж; **выжать.** —*сканый, прич. стр.* Изтисканый, изтѣденый; **выжтатый.**

Изтисквамь и **изтискувамь** (да изтисквамь), *гл. д.* Съ натискане направямь да си цуетне сока, водж-тж, изтѣждамь, изтисквамь; **выжимать.** —*мся, гл. стр.* Бывамь изтискань; **выжиматься.**

Изтискване и **изтискуване, с. ср.** отъ изтисквамь.

Изтичань (да изтеж), *гл. ср. 1)* Извирамь, текж отдѣ-сп; **истекать, изливаться.** 2) Изливамь, разливамь; **вытекать.** *Вино-то изтекло изъ бчвж-тж. Изтекла му кровь-та.* 3) За очи: по болѣсть, отъ много плакане или отъ друго нѣчто излизать отъ глобовы-ты. *Изтекож ми очи-ты отъ плачь, поврѣдихъ си очи-ты отъ много плакане; выплакать глаза.* *Плакаль на чождъ гробъ, та му изтекли очи-ты. Да ми изтекжтъ обѣ-ты очи, ако лжжж.* 4) За слынце-то, мѣсяца и звѣзды-ты: излизамь, показвамь, изгрѣвамь, огрѣвамь; **восходить** (о небесныхъ свѣтилахъ).

Изтече звезда девица,
Та еж ся съ войно глядали,
Да ли еж лига прилика. *Пѣс.*

5) За врѣмя-то: излизамь, измшнувамь, сврышамь; **истекать.** *Година-та изтече и нже ничто оце не смж направили.*

6) Пораствамь. —*Изтича му отъ прага, отъ крачолж-ты, за смѣхъ на иѣкого, кога казвать, че е имотень, а той нѣма ничто.* —*Изтеклж, не ся стига. Харамь спечалена стока ще изтече като водж.*

Изтичань, гл. ср. и *д. свр.* Съ тичане да изходж, да избыкольж, да изирынкамь.

Изтичане, с. ср. отъ изтичань.

Изтилкамь, гл. свр. отъ изтилкавамь. Да изтыкамь, да изблѣскамь; **вытолкать, вытолкнуть, вычихать, вычихнуть.** —*сканый, прич. стр.* вытолканный, вытолкнутый, вычихнутый.

Изтилкавамь и **изтилкувамь** (да изтилкавамь), *гл. д. 1)* Съ тласкане изкарвамь навънь, изтыкамь, изблѣскамь, избутвамь, **выталкивать, вычихивать.** 2) Изпжждамь; изгонвамь, изтыкамь; **вытѣснять.** —*мся, гл. стр.* Бывамь изтилкаань; **выталкиваться, вычихиваться, вытѣсняться.**

Изтилкаване и **изтилкуване, с. ср.** отъ изтилкавамь.

Изтилкувамь, гл. д. свр. 1) Да разтилкувамь, да намѣрж, да покажж знаменованне-то на нѣчто **истолковать, объяснить.** 2) Да прѣведж нѣчто отъ единъ языкъ на другъ; **перевести, переложить.** —*ваный, прич. стр.* истолкованный, переведенный, переложенный.

Изтильж и **изтильчж, чѣшь,** — **тлькохъ,** — **тлькль, гл. свр.** отъ изтильчань; **вытолочь, истолочь, перетолочь.** —**тльчѣный, прич. стр.** вытолоченный, истолоченный.

Изтильчань (да изтильж и да изтильчж), *гл. д.* Съ тльчене раздробивамь, направямь на ситно, стльчивамь; **истолочь.** —*мся, гл. стр.* Бывамь изтильчень.

Изтильчане, с. ср. отъ изтильчань.

Изтильвамь и **изтильивамь** (да изтильж), *гл. ср.* Съ тльчане изгарямь, изчмаивамь; **истльвать, перетльвать.**

Изтильване, с. ср. отъ изтильвамь.

Изтильж, ешь, — **тльль** и — **тльиаль, гл. свр.** отъ изтильвамь. Да изчмаж.

Изтокъ, с. м. 1) Онаа страна на небо-то на земж-тж, дѣто изгрѣна слынце-то, взтокъ, изнижж; **востокъ.** *Летень и зимень изтокъ.* 2) Отдѣто изтича вода, изворъ, кладенець; **истокъ.**

Изтоплювамь (да изтоплюж), *гл. д.* Стоплювамь, патоплювамь много, всичкы-ты; **перетопливать.**

Изтоплюж, ишь, — **лиль, гл. свр.** отъ изтоплювамь; **перетопить.**

Изтопѣрчж и **изтопѣрчж** (да ся изтопѣрчж), *гл. об.* Изправямь, изтриывамь, излизамь изненадѣино, изведжжж прѣдъ иѣкого, иѣйдѣ, изтопѣрчжамь. *Изтопѣрчжж като дрьво.*

Изтопѣрчж (да ся), *ишь,* — **члсь, гл. свр.** отъ изтопѣрчжамь. Да ся изтопѣрчж.

Изтопѣрчж (да ся **изтопѣрчж**), *гл. об.* Изтопѣрчжамь. *Изтопѣрчжжж като пшь.*

Изтопорѣжъ (да ся), ишь,—рился, *гл. свр.* отъ изтопорѣжася. Да ся изтопорѣжъ.

Изтопрѣвентъ, нар. Открай, отново, отпачяло.

Изтопѣжъ, ишь,—ишь, *гл. свр.* отъ изтопѣжамъ и изтѣжамъ; итѣжеть, итѣжеть, вымакать.— *пѣный, прич. стр.*

1) Разтопѣтый, стопѣный, прѣтопѣтый; итѣжанный, итѣжанный. 2) Иззиманный съ топенне. 3) Измокренѣтый; вымоченный.

Изтопѣжамъ (да изтопѣжъ), *гл. д.* Изтопѣжамъ: 1) Стопѣжамъ много, вепчко-то; растѣжамъ. *Изтопѣжъ свичкѣй лѣи.* 2) Измокровѣжамъ, памокровѣжамъ; вымѣжамъ.

Съди ми, керко. не ходи,
Дребна е роса заросла,
Ке ти изтопи сажъ-тж. *Пѣс.*

2) Съ топенне доврѣжамъ; вымѣжамъ. *Изтопѣжамъ мазъ-тж. Изтопѣжили соль-тж.* — *мся, гл. стр.* Бывамъ изтопѣжъ.

Изтопѣжане, *с. ср.* отъ изтопѣжамъ.

Изтопѣжамъ и **изтопѣжамъ** (да изтопѣжъ), *гл. д.* 1) Иѣчто водно пуцѣжамъ да изтече изъ сѣда, въ който е то; итѣжеть, выцѣжамъ. *Изтопѣжамъ вино-то.* 2) Тягѣжамъ иѣчто да изтѣже на ницкѣ; вытѣжамъ (нить). *Изтопѣжамъ двѣ окѣ копринкѣ.* 3) Натѣжамъ, изострѣжамъ; вытѣжамъ, вывѣжамъ, оттѣжамъ.

А бре Никола, Никола,
Что рано ранишь у зоры,
Дѣлжъ си пушкѣ изтрѣжамъ,
И острѣ сабѣ изтакашъ,
И камъ планижъ поглядѣжамъ? *Пѣс.*

4) Напрѣжамъ иѣчто съ точенне, изкарѣжамъ иѣчто на стругъ; вытѣжамъ, оттѣжамъ (на токарномъ станкѣ). 5) Натѣжамъ, разтопѣжамъ, изсухѣжамъ; разсухѣжамъ. 6) За чрвьне: изнаѣжамъ, изнадупѣжамъ дръво съ чрвоточинѣ; вытѣжамъ, итѣжамъ, выдѣжамъ. *Чрвьне източили дръво-то;* чрвни выточили дръво. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изтопѣжъ.

Изтопѣжане и **изтопѣжане**, *с. ср.* отъ изтопѣжамъ.

Изтопѣжамъ, *с. м.* Употрѣбѣжамъ на надписѣ; чешма; фонтанъ.

Изтопѣжамъ, —чѣнь и —чѣнь, чна, чно, *пр.* Что е на изтокъ или отъ изтокъ, възтопѣжамъ; востѣжамъ.

Изтопѣжамъ, ишь,—ишь, *гл. свр.* отъ изтопѣжамъ и изтѣжамъ; итѣжеть, выцѣжамъ, вытопѣжамъ, вывѣжамъ, оттопѣжамъ, итѣжеть, выцѣжамъ. — *чѣный, прич. стр.* востѣжамъ, выцѣжамъ, вытопѣжамъ, вывѣжамъ, оттопѣжамъ, итѣжеть, выцѣжамъ.

Изтрѣвентъ, вци, и

Изтрѣвентъ, *с. м.* Лехусы, копто изтрѣвентъ дѣца-та.

Изтрѣвентъ, *с. ср.* Раст. *Asplenium*; многоголовникъ, стопѣжамъ, селезѣночникъ.

Изтрѣвентъ, ишь,—ишь, *гл. свр.* отъ изтрѣвентъ. Да изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ (да изтрѣвентъ), *гл. д.* Изтрѣвентъ. — *Изтрѣвентъ лехусъ-тж.*, уручѣжамъ и, налѣжамъ и лехусы-ты. — *Изтрѣвентъ дѣтя-то*, прѣди да го крѣжеть оставили го само, та го налѣжамъ изтрѣвентъ. — *Да изтрѣвентъ едик думжъ за мене*, да кажешъ, да изхабишь.

Изтрѣвентъ, *с. ср.* отъ изтрѣвентъ. Изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ** (да изтрѣвентъ), *гл. д.* Изтрѣвентъ, изтрѣвентъ, изтрѣвентъ, изтрѣвентъ, прѣдѣжамъ. *Не му изтрѣвентъ дотамъ.*

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ**, *с. ср.* отъ изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ, ишь,—ишь, *гл. свр.* отъ изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ** (да изтрѣвентъ), *гл. ср.* Прѣжамъ иѣчто трѣжамъ, утрѣжамъ, изтрѣжамъ, утрѣжамъ, изкайрѣжамъ; выдѣжамъ, выносите, вытѣжамъ. *Не можна да изтрѣжамъ.*

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ**, *с. ср.* отъ изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ, *гл. ср. свр.* Да затрѣжамъ, да затрѣжамъ изведѣжамъ какъ тж.

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ** (да изтрѣвентъ), *гл. д.* Разпѣжамъ корема на животно, та да му ся изтрѣжамъ жрѣбы-ты, изкарѣжамъ, изтрѣжамъ, разкарѣжамъ; раскарѣжамъ брѣхо. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ**, *с. ср.* отъ изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ, ишь,—ишь, *гл. свр.* отъ изтрѣвентъ и изтрѣвентъ; раскарѣжамъ брѣхо. — *шѣный, прич. стр.* Изтрѣвентъ.

Изтрѣвентъ, ешь,—трапѣжамъ, *гл. свр.* отъ изтрѣвентъ; выдѣжамъ, вынести, вытѣжамъ.

Изтрѣвентъ и **изтрѣвентъ** (да изтрѣвентъ), *гл. д.* 1) Убивамъ, утрѣжамъ мнозина, вепчкы-ты, изтежамъ, избивамъ; избивать, небивать, нобивать, погублять.

Кобуръ сѣдъ кобуръ вѣжамъ,
Юнакъ сѣдъ юнакъ падахъ,
Та си изтрѣвентъ младъ Богданъ
До седемдесятъ юнаци. *Пѣс.*

2) Съ много ходене, съ много работъ на правѣжамъ да запре, уморѣжамъ. *Изтрѣвентъ си пошежамъ, докѣ прѣжамъ на ницъ-тж.* — *мся, 1) гл. вз. въ ми. ч.* Избивамъся, изтежамъся мнозина, падамъ

На бога ся изтрепа доста свѣтъ. 2) гл. възвр. Умориваюся; уставать. *Изтрепанся да ходж.* 3) гл. стр. Бываю изтрепанъ; избиваюся, перебиваюся.

Изтрѣваніе и **изтрѣнуваніе**, с. ср. отъ **изтрѣкваніе** и **изтрѣкваніе**.

Изтрѣнж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ **изтрѣкваніе**; избить, перебить, побить. — **пантый**, прич. стр. избитый, перебитый.

Изтрѣнце, с. ср. Изтрѣсакъ дѣтя.

Изтрѣвваніе и **изтрѣвваніе** (да **изтрѣвж**), гл. д. Изтраиваю: 1) Утравляю много, мнозинж, всичкы-ты; отравляю, окормливать. 2) Изпуцаю добытькъ да влѣзе въ нѣчто да го пасе, изтрѣваю, изтрѣвваніе; **вытравливать**, **вытравливать**, **потравить**. *Изтровилжми нивж-ты. Изтровилжмъ на кучета-та.* 3) Остаиваю дивачъ, звѣрь да издаде добычя. *Изтровилжми овця-ты.* — **мея**, гл. стр. Бываю изтравень, изтраиваюся. В. **изтраиваніе**.

Изтрѣвваніе и **изтрѣвваніе**, с. ср. отъ **изтрѣвваніе** и **изтрѣвваніе**.

Изтрѣвж, ишь, — виль, гл. свр. отъ **изтрѣвваніе** и **изтрѣвваніе**. Да **изтраивж**; **отравить**, **окормить**; **вытравить**, **потравить**. — **вентый**, прич. стр.; **отравленный**, **окормленный**, **вытравленный**, **потравленный**.

Изтрѣнваніе и **изтрѣннуваніе** (да **изтрѣнж**), гл. д. Оронваю зрына-та на нѣчто, изронваю, избухваю. *Изтронилжмъ грозде-то.* — **мея**, гл. стр. Бываю изтронень.

Изтрѣнваніе и **изтрѣннованіе**, с. ср. отъ **изтрѣнваніе**.

Изтрѣнж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ **изтрѣнваніе**. — **нентый**, прич. стр.

Изтрѣнваніе, гл. свр. отъ **изтрѣнваніе**. Да **изблѣскаю**.

Изтрѣнваніе и **изтрѣннуваніе** (да **изтрѣнж**), гл. д. Тропваю изведижжъ нажж-тж, изблѣскаю. — **вася**, като гл. безл. Тропвася, изблѣскаюся. *Изтропаса на врата-та, вижж, кой иде.*

Изтрѣнваніе и **изтрѣннуваніе**, с. ср. отъ **изтрѣнваніе**.

Изтрошѣж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ **изтрошѣваніе**; **переломать**, **выкрошить**, **искрошить**, **измельчить**. — **шентый**, прич. стр. **переломанный**, **выкрошенный**, **искрошенный**, **измельченный**.

Изтрошѣваніе (да **изтрошѣж**), гл. д. 1) Строчиваю много, всичкы-ты, избиваю; **переламывать**. 2) Направляю на трохы, **патрочиваю**, **падробиваю**; **выкрошивать**, **измельчать**. — **мея**, гл. стр. Бываю изтрошень.

Изтрошѣваніе, с. ср. отъ **изтрошѣваніе**.

Изтрѣбушваніе и **изтрѣбушваніе** (да **изтрѣбушж**), гл. д. Изтрамбушваю, изкормиваю, разкормиваю; **потрошить**. — **мея**, гл. стр. Бываю изтрѣбушень, изтрамбушваюся.

Изтрѣбушваніе и **изтрѣбушваніе**, с. ср. отъ **изтрѣбушваніе** и **изтрѣбушваніе**.

Изтрѣбушж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ **изтрѣбушваніе** и **изтрѣбушваніе**; **выпотрошить**. — **шентый**, прич. стр. **Изтрамбушень**; **выпотрошенный**.

Изтрѣвваніе и **изтрѣвваніе** (да **изтрѣвж**), гл. д. Изпуцаю; **выронять**, **выпускать**. *Изтрѣвалж ли си гривж-тж, не ся удръжжаш за опашж-тж.* — **мея**, 1) гл. възвр. Излизавъ изъ нѣчто съ трудъ, съ мжжж, **измѣчиваюся**, **избавиваюся**; **выбиваюся**. 2) Изпуцаюся, **прѣднуваю**. 3) гл. стр. Бываю изтрѣванъ.

Изтрѣвваніе и **изтрѣвваніе**, с. ср. отъ **изтрѣвваніе** и **изтрѣвваніе**. Изпуцаю.

Изтрѣвж, ешь, — валь, гл. свр. отъ **изтрѣвваніе** и **изтрѣвваніе**; **выпустить**, **выронить**. — **вантый**, прич. стр. **выпущенный**, **выроненный**.

Изтрѣгваніе (**изтрѣгваніе**, да **изтрѣгж**, **изтрѣгнуваніе**), гл. д. Съ трѣганіе, съ опинаніе **пзвждаю**, **пзтяглюваю**, **пзмѣкваю**, **пзскубваю**, **пзопваю**; **выдѣргивать**, **исторгать**. — **мея**, гл. стр. Бываю изтрѣгжтъ; **выдѣргиваюся**, **исторгаюся**.

Изтрѣгваніе, с. ср. отъ **изтрѣгваніе**.

Изтрѣгваніе, гл. мн-кр. отъ **изтрѣгваніе**.

Изтрѣгнуваніе, гл. уч. отъ **изтрѣгж**.

Изтрѣгж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ **изтрѣгваніе**. Да **изтягж**, да **измѣкж**, да **изскубж**, да **пзопж**, да **оттрѣгж**; **выдернуть**, **исторгнуть**. — **пжтый**, прич. стр. **выдернутый**, **исторгнутый**. *Дрѣво изтрѣгжкто отъ коренна.*

Изтрѣкваніе, гл. свр. отъ **изтрѣкваніе**; **вытереть**, **вычистить**, **осмѣкать**. — **кантый**, прич. стр. 1) **Льснжтый**, **изгладеный**, **изтрытый**. 2) **Отръканный**, **охлузенный**, **излизанный**, **олизанный**, **олоканный**.

Изтрѣкваніе и **изтрѣкваніе** (да **изтрѣкваніе**), гл. д. 1) Съ трѣканіе **разнисаю**, **отръкваю** **всичко** то. *Изтрѣкажмъ сапуна.* 2) Съ трѣкаше **изчитываю**, **изтрываю**, **махваю**; **вытирать**, **вычищать**. *Изтрѣкажмъ дѣскж-тж.* 3) Съ трѣканіе **изглаждаю**, **лѣскаю**; **стирать**, **вылащивать**. *Изтрѣкажмъ бравж-ты на врата-та, че сж ржж-дасалж.* *Изтрѣкажмъ камжжка.* 4) **Отръкваю**, **охлузваю**, **излизваю**, **олизваю**, **изнадаю**; **обтирать**. — **мея**, 1) гл. възвр. Съ събирание съ люде, **опитываюся**, **одѣ-**

вамся, отрѣкваемся, ставамъ опытець, научвамся на добро владане; обтираться. 2) За плать на дрѣхъ: отрѣкваемся, охлузваемся, излизваемся, олзваемся, олокваемся, излокваемся, озлбваемся, иззабамся; изиашинатся. *Изтрѣкалися рѣкаве-ты на дрѣхъ-тж.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣканъ.

Изтрѣкване и изтрѣкуване, с. ср. отъ изтрѣквань.

Изтрѣкалвань (да изтрѣколѣ), *гл. д.* Изтрѣколвань.

Изтрѣкалвань, *гл. д. свр.* Да трѣколѣ много, вепчкы-ты.

Изтрѣколвань и изтрѣколпованъ (да изтрѣколѣ), *гл. д.* Изтрѣкалвань: 1) Съ трѣкалваше изкарвань нѣчто навѣтъ; **выкатывать.** *Да изтрѣколваше бѣжы-ты на двора.*

Изъ конскый зобнякъ главъ искара, Изтрѣкали жъ прѣдъ царь Мурата. *Пѣс.*

2) Трѣколвань нѣчто на земѣ-тж. 3) Трѣколвань много, вепчкы-ты. — *мси, 1) гл. възвр.* Съ трѣкалваше излизамъ изъ нѣчто; **выкатываться.** 2) Падамъ, трѣколвань на земѣ-тж. *Спрѣтнися и ся изтрѣколи на земѣ-тж.* 3) Съ трѣкалваше смѣкваемся, падамъ отъ нѣчто высоко; **скатываться, свѣливаться, слетать.** *Изтрѣколваша изъ стлѣбж-тж падолу.* 4) Въ *мн. ч.* Трѣколванься, падамъ мнозина, вепчкы; **перепадать.** *Изтрѣколваше на леда.* 5) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣколенъ.

Изтрѣколѣжъ, ишь, —лѣль, гл. свр. отъ изтрѣколвань и изтрѣкалвань; **выкатить. —лѣнтый, прич. стр.;** **выкаченный.**

Изтрѣтж, ишь, —тилъ, гл. свр. отъ изтрѣщанъ.

Изтрѣщанъ (да изстрѣтж), *гл. д.* Трѣщанъ, удрианъ. *Изтрѣтн ми единъ ударъ; отвѣснть кому ударъ. —мси, гл. възвр.* Падамъ, излощваемся. *Изтрѣтнися на земѣ-тж.*

Изтрѣиванъ (да изтрѣиж), *гл. д.* 1) Съ трѣиене изчиствамъ, отривамъ, избрѣивамъ, избрѣивамъ, обрѣивамъ обрѣивамъ; **вытирять, стирать, обтирять, отирать, подтирять.** 2) Отривамъ, избрѣивамъ много, вепчкы-ты; **перестирать.** 3) Затривамъ, заличивамъ, изличивамъ, избрѣивамъ, забрѣивамъ писано; **вычѣркивать, вымарывать.** 4) Съ трѣиене поврѣждамъ, прѣтривамъ, изтрѣквань, прѣтрѣквань, прѣкжсвань; **перестирать, обтирять.** 5) Съ трѣиене прѣмаквань, доврѣивамъ, разнасамъ, изтрѣквань вепчкы-то; **истирать.** 6) Стривамъ нѣчто на трохы, на ситно, стрѣквань; **истирать.** 7) Погубамъ, доврѣивамъ, изчиствамъ, изтрѣивамъ, изтрѣивамъ, избивамъ,

затривамъ, стривамъ; **лишать жизнь, губить, погублять, избивать.**

Голѣмъ ми пакости направи, Изтрѣлъ ми е тжжъ силхъ войскъ, И мелега чѣше да погуби. *Пѣс.*

— *мси, 1) гл. възвр.* Изтрѣквань, отрѣквань, излоквань, олоквань, поврѣждамъ отъ трѣиене; **изтираться.** *Камѣкъ-тж на водянщж-тж ся изтрѣлъ;* жерновий камѣнь вымололся. 2) Отривамъ, обрѣивамъ, избрѣивамъ; **вытираться, обтираться.** 3) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣтъ. — *Изтрѣивамъ людскы-ты прагови, ходж, та ся молж по хора-та за нѣчто, прѣтривамъ имъ прагови-ты; обивать пороги.*

Изтрѣиване, с. ср. отъ изтрѣиванъ.

Изтрѣивачка, с. ж. и

Изтрѣивачъ, с. м. Който, козато съ подманяне, съ сладкы думы може да земе отъ нѣкого нѣчто.

Изтрѣиж, ешь, —трѣйлъ, гл. свр. отъ изтрѣиванъ; **отереть, обтереть, подтереть, вѣтереть, естереть, перестереть; вычёркнуть, вымарать; истереть; погубить, убить. — трѣйтый, прич. стр.; вѣтертый, стѣртый, подтѣртый, обтѣртый, отѣртый, перетѣртый; зачёркнутый, вымаранный, замаранный, обтѣртый, избѣитый, погубѣнный.**

Изтрѣиванъ и изтрѣивуванъ (да изтрѣиж), *гл. ср.* 1) Отъ страхъ или отъ друго нѣчто вдрѣиваемся, прѣмирамъ; **замирать, оцѣнѣвать.** *Изтрѣиванъ отъ страха.* *Като го видѣхъ, че иде, изтрѣиванъ на мѣсто-то си.* 2) За чѣсти-тѣ на тѣло-то: отъ сѣдѣне или лѣжане на нѣкѣй члѣвѣ отъ патискане-то той прѣмира и става като вдрѣива, като вѣбнися, та не се усѣба, не се кзатп; **отернать.** *Изтрѣиванъ ми рѣка-та* (отъ лѣжане на нежъ); **я отлежалъ руку.** *Изтрѣиванъ ми сж крака-та* (отъ сѣдѣне на тѣхъ); **я отсидѣлъ ноги.** *Изтрѣиванъ рѣка;* отѣрилая рука. 3) Сбабичасваемся, сгрѣиваемъ. *Изтрѣиванъ рѣцѣ-ты ми отъ праже.* 4) Провѣтривамъ, просѣивувамъ; **просѣхать, проявляться.**

Изтрѣиване и изтрѣивуване, с. ср. отъ изтрѣиванъ.

Изтрѣиванъ, ешь, —нжль, гл. свр. отъ изтрѣиванъ и изтрѣивуванъ.

Изтрѣиванъ (да изтрѣиж), *гл. ср.* Прѣнасамъ, прѣтяглювамъ, изтяглювамъ съ трѣиене, изтраивамъ, утраивамъ, утрѣивамъ, прѣтрѣивамъ; **вытѣрилять, выносить, переносить.** *Не изтрѣиванъ до крака на годимж-тж.*

Изтрѣиване, с. ср. отъ изтрѣиванъ.

Изтрыні́ж, ішь, — нёль, *гл. свр.* отъ изтрыні́вамъ; **вiтрынiць**, перенесіть.

Изтрысiакъ, *с. м.* Последне-то дѣти, изтрысiакъ, изтрище, изтрысiакъ, изврылакъ, дородокъ, дотрысiакъ; **последынь**, **последухъ**.

Изтрысiачя, *ум. ср.* отъ изтрысiакъ.

Изтрысвамъ и **изтрысувамъ** (да изтрысж), *гл. д.* 1) Намирамъ, нахождамъ, издырвамъ; **отыскивамъ**. *Азъ изтрысисъхъ едино нѣчто, намѣрихъ.* 2) Издырвамъ, прѣдырвамъ, изглядвамъ, изтражвамъ. *Не му изтрысва дотамъ.*

Изтрысамъ и **изтрысувамъ** (да изтрысж), *гл. д.* Изтрысамъ, изтрышамъ: 1) Трысж, друсамъ, удрамъ, бухамъ нѣчто за да опада што има по него; **вытрысать**, **выколачивать**. *Изтрыси дрѣжж-тж отъ прага и изтрыси прага отъ дрѣжж-тж. Изтрыси чержж-тж.* 2) Изсыпвамъ, изтурнамъ нѣчто отъ единъ сѣдъ въ другъ или на земжж-тж. *Изтрыси брашно-то въ нщывжж-тж. Катуриль човала, та изтрысиль чтото имало въ него.* 3) Изпуцамъ нѣчто безъ да щж, безъ да го видж, изгубвамъ, изтрывавамъ; **вытрыхивать**. *Нѣйдѣ сьмъ изтрысиль кесижж-тж си.* 4) Изкпavamъ, измѣдвамъ. 5) Оставямъ, поставямъ прѣдъ нѣкого нѣчто, безъ да го пытамъ ще ли той или не. *Изтрысисъхъ му единъ човалъ брашно, на да го чини чтото ще.* 6) Казвамъ нѣчто вьнѣ отъ пѣтж, дѣто не му е мѣсто, не му е дума-та, не е за казанье, избушвамъ, издѣивамъ, цапвамъ. *Изтрыси го прѣдъ всицкжж-тж, каза го. Изтрыси му единъ тоагж, единъ ударъ, удари го; отвѣситъ ударъ. — Изтрыси му единъ поклонъ, поклони му ся; отвѣситъ поклонъ. — мся, 1) гл. взр.* Трысжся, трясжся да падне чтото има по мене, отрысамся; **встрыхиваться**. 2) Падамъ, изваламъ, изтрыкавамъ; **вывалиться**. *Изтрысисъхъ изъ кола-та. Дѣтя-то ся изтрыси изъ лолжж-тж.* 3) Изсыпвамся, еронвамся; **обвалиться**. *Брѣжжж-тж ся изтрысиль. Дуваръжж-тж ся избузилъ, ще ся изтрыси.* 4) Отивамъ нѣйдѣ неканень, та засѣдамъ. *Изтрысисъхъ е у насъ, на не мжсли вжче да си отиде.* 4) *гл. стр.* Бывамъ изтрысепъ. — *Изтрысвамъ нѣкому прага, набивамъ го, побивамъ го. — Изтрысисъхъ си джеба, похарчихъ много; вiтрыести кармайъ. — Изтрыси го като изъ джебъ, каза го безъ да ся мае да му мысли. — Изтрыси го изъ човалъ, като изъ човалъ, каза нѣчто несвѣтно, непрѣмыслено.*

Изтрысване и **изтрысуване**, *с. ср.* отъ изтрысвамъ. Издырване.

Изтрысване и **изтрысуване**, *с. ср.* отъ изтрысвамъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрысеный, **нъ**, **на**, **но**, като *пр.* Стрысеный, изсыпанный, измѣденый, изкленый, клавый, изтуреный; **клавый**.

Изтрыскамъ, *гл. д. свр.* Да отрыскамъ всицкжж-ты.

Изтрысжжъ, *с. м.* Изтрысакъ.

Изтрысчя, *ум. ср.* отъ изтрысжжъ. Изтрысчя.

Изтрысж, **ишь**, — **силъ**, *гл. свр.* отъ изтрысвамъ, изтрысамъ и изтрышамъ; **вiтрыети**, **выколотить**, **вытряхнуть**, **брыкнуть**. — **сеный**, *прим. стр.*; **вiтрысеный**, **выколоченый**, **вытряхнутый**.

Изтрысамъ (да изтрысж), *гл. д.* Изтрысамъ, изтрышамъ.

Изтрысване, *с. ср.* отъ изтрысамъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрычѣж, **ишь**, — **чiалъ**, *гл. ср. и д. свр.* 1) Да прынжж изведнжжъ, да ся затрыжж. *Изтрычякъ, та го хванжжъ.* 2) Съ трычеше да изходж. *Изтрычя града, нъ не го намѣри.*

Изтрышѣжъ, *с. м.* Изтрысакъ.

Изтрышкамъ, *гл. д. свр.* Да трышжж, да повалжж, да катурихъ мнозинжж, всицкжжж-ты.

Изтрышнамъ (да изтрысж), *гл. д.* Изтрысвамъ, изтрысамъ.

Изтрышване, *с. ср.* отъ изтрышамъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрыбвамъ и **изтрыбювамъ** (да изтрыбжж), *гл. д.* 1) Изчиствамъ, наряждамъ, изкытывамъ, отрыбывамъ; **убирать**, **очищать**. *Изтрыбюжжж кжжжж-тж. Изтрыбила фасула и го приставила.* 2) Прѣмахвамъ, довршамъ, изкоренавамъ, изморивамъ, изнадамъ, очисгвамъ; **истреблять**, **переводить**. — **мся**, 1) *гл. взр.* Изгубвамся, довршамся, прѣмахвамся; **истребляться**, **переводиться**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изтрыбень.

Изтрыбване и **изтрыбюване**, *с. ср.* отъ изтрыбывамъ и изтрыбювамъ.

Изтрыбжж, **ишь**, — **билъ**, *гл. свр.* отъ изтрыбывамъ и изтрыбювамъ; **убрать**, **очистить**, **истребить**, **перевести**. — **беный**, *прим. стр.*; **убранный**, **очищенный**, **истребленный**, **переведенный**.

Изтрыбвамъ и **изтрыбювамъ** (да изтрыбжж), *гл. ср.* Изтрыбывамъ, прѣминува ми пшанство-то, та дохождамъ на себе-си, изтаврѣвамъ, утаврѣвамъ; **вырезвляться**, **отрезвляться**.

Изтрыбване и **изтрыбюване**, *с. ср.* отъ изтрыбывамъ. Изтрыбыване.

Изтрывнiж, **ишь**, — **вiль**, *гл. свр.* отъ изтрывнiвамъ; **вiтрызвить**, **изтрызвить**.

— вѣнчій, прич. стр. Който е изтрѣзпѣлъ; вѣтрезвлениый, изтрезвлѣнный.

Изтрѣзѣвамъ (да изтрѣзѣжъ), гл. д. Направлямъ нѣкого да изтрѣзѣе, да изтрѣзие; вытрѣзвлять, изтрѣзвлять.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изтрѣзвѣнь.

Изтрѣзѣваніе, с. ср. отъ изтрѣзѣвамъ.

Изтрѣзѣвамъ (да изтрѣзѣжъ), гл. ср. Изтрѣзвамъ.

Изтрѣзѣване, с. ср. отъ изтрѣзѣвамъ. Изтрѣзване.

Изтрѣзѣжъ, ешь,—пѣлъ, гл. свр. отъ изтрѣзѣвамъ. Да изтрѣзѣжъ.

Изтрѣзѣжъ, ешь,—ижлъ, гл. свр. отъ изтрѣзѣвамъ. Да изтрѣзѣжъ, да изтаврѣжъ, да утаврѣжъ; вѣтрезвиться, отрезвиться,

Изтрясѣжъ, ешь,—трѣсохъ,—слъ, гл. ср. свр. За трясавицъ, да затрясѣжъ изведѣжъ.

Щж изпатѣ святъ Никола
Съ грѣмовы-ты, съ трѣсовы-ты,
Да изгрѣми, да изтрясѣе,
Да утеша силгы воиска. *Шѣ.*

Изтѣрвамъ и **изтѣрувамъ** (да изтѣриамъ), гл. д. Турнамъ много, вѣничко. *Изтѣриахъ ги на полицѣ-тыж.*

Изтѣрвамъ и **изтѣрувамъ** (да изтѣрижъ), гл. д. Изтѣриамъ.

Изтѣрване и **изтѣруване**, с. ср. отъ изтѣрвамъ. Изтѣруване.

Изтѣренчій, нь, на, но, като пр. Изсыпанчій, изтрѣсенчій, изкыленчій, килавчій.

Изтѣркамъ, гл. свр. отъ изтѣркамъ. Да избутамъ, да изтыкамъ, да изтласкамъ, да изхласкамъ; вѣтолкать, вѣтолкнуть.—*капчій, прич. стр.* Избутанчій, изтыканчій, изхласканчій, изтласканчій; вѣтолканчій, вѣтолкнутий.

Изтѣрквамъ и **изтѣркувамъ** (да изтѣркамъ), гл. д. Избутвамъ, изтыквамъ, изтласквамъ, изхласквамъ; вѣталкивать.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изтѣркуанъ.

Изтѣрквање и **изтѣркуване**, с. ср. отъ изтѣрквамъ.

Изтѣрѣжъ (да ся), ишь,—мился, гл. об. свр. За кобылы; да ся отурѣмишь много, вѣничкы-ты.

Изтѣрчвамъ и **изтѣрчнамъ** (да изтѣрчжъ), гл. д. Потурчвамъ мнозинъ, вѣничкы-ты.—*мѣся, гл. възвр. и стр.* Потурчвамъся мнозина, всицца,

Изтѣрчване и **изтѣрчнаніе**, с. ср. отъ изтѣрчвамъ.

Изтѣрчжъ, ишь,—чилъ, гл. свр. отъ изтѣрчвамъ и изтѣрчнамъ.—*ченчій, прич. стр.*

Изтѣрижъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изтѣриамъ и изтѣрвамъ.—*ренчій, прич. стр.*

Изтѣриамъ (да изтѣрижъ), гл. д. Изтѣрувамъ: 1) Изваждамъ чтого има въ нѣкой свѣдъ; выникомаъ изъ чего. *Изтѣри изъ ковчега вѣничко.* 2) Турнамъ вѣничкы-ты. *Изтѣриахъ вѣничкы-ты свѣдовы на полицѣ-тыж.* 3) Изсыпывамъ, разсыпывамъ, изливамъ, разливамъ; высыпять, выливать.

Малино, мила Малино,
Далъ да ти водж изтѣрижъ,
Дали да ти стовѣхъ скрынжъ? —
Ако водж ми изтѣришь,
Щж си врьжъ, щж палѣжъ. *Шѣ.*

4) За тѣжкѣ жѣнж: мѣтамъ, помѣтамъ, избивамъ; выкидывать недоноска. 5) Изтѣрѣвамъ, изкылвамъ, измѣждамъ.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изтѣрѣнь.—*Бере, бере, ала кога изтѣри, никой пѣма да ся заврѣти. Крава-та дава млѣко, па рѣтѣне, та го изтѣри. Ако ся не изтѣри, не може ся изтѣриздѣти. Изтѣри калѣшицѣ с. Да му ся изтѣри!*

Изтѣруаніе, с. ср. отъ изтѣриамъ.

Изтъйкавамъ (да изтъйкажъ и да изтъйкажъ), гл. д. 1) Съ тѣкаше направлямъ нѣчто, утъкавамъ, натѣкавамъ; вытыкать. *Изтъйкажи си чергж.* 2) Сврѣшнамъ тѣкаше-то нѣчто. 3) Съ тѣкане добывамъ, спечалывамъ, изкарвамъ; вытыкать.—*Изтъйкажи си платѣ-то (чергж-тыж), сврѣшицѣ си, натѣжмилъ си работѣ-тыж. Изтъйкажи си платѣ-то, рѣжтамъ ти кросѣ-то (разбоа, стама). Подмажай го, помагай му, доклѣ си изтъжѣши чергж-тыж.*

Изтъйкаване, с. ср. отъ изтъйкавамъ; вытыканіе.

Изтъйкажъ, ешь,—капалъ, гл. свр. отъ изтъйкавамъ. Да изтъйкажъ.

Изтъйкажъ, ишь,—милъ, гл. свр. отъ изтъйкавамъ. Да натѣжжъ, да изтаманжъ, да натаманжъ.—*мѣнчій, прич. стр.* Натѣжменчій, изтаманенчій, натаманенчій.

Изтъйкажъ (да изтъйкажъ), гл. д. Натѣжмавамъ, паряждамъ, направлямъ палѣно вѣничко, колкого трѣбѣа, дотѣжмавамъ, дотаманявамъ, изтаманявамъ.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изтъжменъ.

Изтъйкаване с. ср. отъ изтъйкажъ.

Изтъйкажъ и **изтъйкажъ**, ешь,—кажъ,—валъ, отъ изтъйкавамъ. Да изтъйкажъ; итъкать, вѣткать.—*канчій, прич. стр.* вѣтканчій, итъканчій.

Изтъйналчій, лъ, ла ло, като пр. Что сѣ потынали много заедно; истоплчій.

Изтъинжъ, ешь,—налъ, гл. ср. свр. въ мѣч. Да потынемъ мнозина, много, вѣничкы; истопнѣтся.

Изтъинквамъ и **изтъинкувамъ** (да изтъинчжъ), гл. д. 1) Съ тѣчене измачквамъ

нѣчто, потыпквамь, стыпквамь; **вытѣпты-
вать, истѣптывать.** *Изтъпкали прѣвѣ-
тж въ ливадж-тж.* 2) Нѣчто натыпкано,
разтыпквамь. — **мѣся, гл. стр.** Бывамь
изтыпканъ.

Изтъпчѣж, ешь, — пѣхъ, — пѣкаль, гл. свр.
отъ изтъпквамь. — **пѣканый, прич. стр.**
1) Потыпканый, стыпканый, пзмачканый;
вѣтонаный, истѣпаный. 2) Разтыпкан-
ный.

Изтъпчѣ, ишь, — щѣль, гл. свр. отъ из-
тыпчѣвамь. — **щѣпый, прич. стр.** 1)
Изработеный изкусно, изврѣшно. *Изтъпчена
работа.* 2) Изученый добръ, изпеченый,
изтъпченый, изкусуреный. *Изтъпченъ на
четене и на писмо, пзученъ да чете и
да пише добръ Изтъпченъ въ всичко, из-
ваденъ, изкаранъ изпеченъ на вспчко.*

Изтъпчѣвамь (да изтъпчѣж), гл. д. 1) Из-
врѣшнамь нѣчто по-изкусно, по-изврѣшно,
по-майсторскы. *Отъ годикъ на годикъ
изтъпчѣвава заната си.* 2) Изучнамь
добръ, съврѣшено, изпичамся на нѣчто, из-
тыпчѣвамь, изкусуривамь. *Изтъпчилъ кни-
ж-тж. — мѣся, 1) гл. взвр.* Изучнамся
добръ, съврѣшено на нѣчто, изпичамся. *Из-
тъпчился на книгж-тж.* 2) **гл. стр.** Бы-
вамь изтъпченъ.

Изтъпчѣване, с. ср. отъ изтъпчѣвамь и
изтыпчѣвамь.

Изтъпкамь, гл. свр. отъ изтыпквамь.
Да изтласкамь; **выпихнуть, вытолкать.**
— **каный, прич. стр.** Изтласканый, из-
бутаный; **выпихнутый, вытолкнутый.**

Изтыпквамь и изтыпкувамь (да изтыпкамь),
гл. д. 1) Съ тыкане изкарвамь, напра-
вамь да излѣзе, да ся измѣстц, изтласквамь,
избутвамь; **вытѣлковать.** *Изтъпка възглав-
ницж-тж, та надикъ. Изтъпка камъка
павъж. Едвамь го изтъпкажъ да стане.*
2) Изтласквамь, избутвамь, измѣждамь;
вытѣспить. *Изтъпкажъ го изъ кмѣство-
то.* 3) Изкарвамь, изврѣшнамь, прѣкарвамь,
правж да измине. *Съ мѣжж изтъпкажъ мѣж
зимж-тж. — мѣся, гл. стр.* Бывамь из-
тыпканъ.

Изтыпкване и изтыпкуване, с. ср. отъ
изтыпквамь.

Изтыпчѣж, ишь, — чѣль, гл. свр. отъ из-
тыпчѣвамь. Да изтыпж, да отыпж; **вѣ-
топить, истопить, истопчить.** — **чѣпый,**
прич. стр. Изтыпченый, отыпченый; **вѣто-
пелый, истопченый.**

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. д. 1)
Правж тыпко, изтыпчѣвамь; **вытѣпывать,
отопить, утончить.** 2) Правж вспчко по-
тыпко, издырвамь, изтыпчѣвамь, изкусури-
вамь. — **мѣся, 1) гл. взвр.** Ставамь по-из-

кусень на нѣчто, изтыпчѣвамь. 2) **гл. стр.**
Бывамь изтыпченъ.

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. ср. Из-
тыпчѣвамь.

Изтыпчѣване, с. ср. отъ изтыпчѣвамь.
Изтыпчѣж, ешь, — чѣль, гл. свр. отъ из-
тыпчѣвамь. Да изтыпж.

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. ср. Изты-
пчѣвамь: 1) Ставамь тыпж; **тончать.**
2) Отслабвамь, изнемощивамь, занемога-
вамь.

Изтыпчѣване, с. ср. отъ изтыпчѣвамь.

Изтыпчѣлый, лъ, ла, ло, като пр. Что е
стапжль много тыпжъ, отыпчѣлый; **истоп-
чѣлый.**

Изтыпчѣж, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ изты-
пчѣвамь. Да изтыпчѣж, да отыпчѣж; **истоп-
чать.**

Изтыпчѣж, ишь, — нѣль, гл. свр. отъ из-
тыпчѣвамь. Да изтыпчѣж, да отыпчѣж; **вѣ-
тонить, истопить, истопчить.** — **нѣпый,**
прич. стр. Изтыпченый, отыпченый; **истоп-
ченый.**

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. д. Изты-
пчѣвамь, отыпчѣвамь; **вытѣпывать, отопить.**
— **мѣся, гл. стр.** Бывамь изтыпченъ.

Изтыпчѣване, с. ср. отъ изтыпчѣвамь.

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. д. Из-
тыпчѣвамь.

Изтыпчѣване, ишь, — зиль, гл. свр. отъ из-
тыпчѣвамь. Да изтыпчѣж.

Изтыпчѣвамь (да изтыпчѣж), гл. д. Съ ты-
ране изкарвамь, пзваждамь, изтыпчѣвамь,
извлчѣвамь. — **мѣся, 1) гл. взвр.** Съ тытра-
ше пзлизамь, извлчѣвамь. 2) **гл. стр.** Бы-
вамь изтыпчѣванъ.

Изтыпчѣване, с. ср. отъ изтыпчѣвамь.

Изтыпчѣж, ешь, — раль, гл. свр. отъ изтып-
чѣвамь. Да изтыпчѣж, да пзвѣжж. — **ра-
пый, прич. стр.** Изтыпчѣженный, извлѣ-
чѣпый.

Изтыпчѣж, гл. свр. отъ изтыпчѣвамь. Да из-
карвамь, да изгонж, да изтыпчѣж; **выгнать.**
— **рапый, прич. стр.** Изкараный, изго-
неный, изтыпчѣженный; **выгнанный.**

Изтыпчѣвамь и изтыпчѣж (да изтыпчѣж),
гл. д. Изкарвамь, изгонвамь, изтыпчѣж;
выгонять. — **мѣся, гл. стр.** Бывамь из-
тыпчѣванъ.

Изтыпчѣване и изтыпчѣж, с. ср. отъ из-
тыпчѣж.

Изтыпчѣж (да изтыпчѣж), нар. Изъ тына
мѣста, изтука, оттука.

Изтыпчѣж (изтыпчѣж), гл. д. 1) Изопнамь, разопнамь,
разтыпчѣж, разпывамь; **вытыпчѣж.** 2) Уд-
риямь, бпж, вракамь. *Изтыпчѣжъ го съ кам-
шика. — мѣся, 1) гл. взвр.* Лѣжж, излѣ-
жѣвамь, отлѣжѣжѣвамь си, дрочжж, дрочжж;

валѣться. 2) Протягася збѣжалъ, проспѣтъ; растягивается, потягивается. *Изтягася колокото длъгъ и широко. Изтягася като косаче. Изтягася като копой.* 3) г. л. стр. Бывамъ изтягѣтъ.

Изтягане, г. л. стр. отъ изтягамъ.

Изтягамъ, г. л. мн-кр. отъ изтягамъ.

Изтяглювамъ и **изтяглюамъ** (да изтяглюж), г. л. д. 1) Съ тяглене изваждамъ нѣчто, извличамъ; **вытягивать**. *Изтягли колата навънъ. Изтягли дъскѣ-тъ изъ водѣ-тъ.* 2) Изтягвамъ, изсекувамъ; **выривать**. *Изтягли тоагѣ-тъ изъ рѣубѣ-тъ ми. Изтяглилъ черѣжѣ-тъ изъ-подъ него. Съ клѣщи не можешъ изтягли думѣ изъ уста-та му, съ ничто не можешъ го накара да продума.* 3) Изсекувамъ, извличамъ; **вытягивать**. *Мелѣ-лъ-тъ изтягли гюна изъ ранѣ-тъ.* 4) Сврѣшвамъ тяглене то на нѣчто. 5) Прѣкарвамъ нѣкакво тягло, прѣминува ми прѣзъ главѣ-тъ нѣчто лове; изтрывамъ. *Тѣжъ зѣмѣ изтягли-мѣ голѣ-мѣ мѣжѣ.* 6) Казвася и въ разны случая, като: *изтяглилъ му единъ бой, трѣтихъ му единъ бой; изтяглилъ му единъ сънъ, трѣтихъ му, дрънххъ му единъ сънъ* и проч. — мѣя, 1) г. л. стр. Бывамъ изтягленъ. 2) г. л. взвр. Оттяглюваемся, дръпаема, отивамъ на странѣ. *Изтяглись, та мунаправи нѣтъ.* 3) Извличаема, пораствамъ, пуцама бой.

Изтяглюваніе и **изтяглюваніе**, с. л. стр. отъ изтяглювамъ и изтяглюамъ.

Изтяглюж, ишь, — дилъ, г. л. свр. отъ изтяглювамъ и изтяглюамъ; **вѣтянутъ**. — денѣй, прич. стр.

Изтягнувамъ, г. л. уч. отъ изтягнуж.

Изтягнуж, ешь, — нѣлъ, г. л. свр. отъ изтягамъ. — нѣтъй, прич. стр.

Изубѣж, ешь, — бѣлъ, г. л. д. свр. Да убѣжъ, мнозинъ, много, вѣчкы-ты.

Изувѣламъ, г. л. д. свр. Да увѣламъ много, вѣчко; **перемарать**. *Изувѣлаж дръхѣ-ты си.* — мѣя, г. л. взвр. да ся увѣламъ съвѣмъ, цѣлъ; **перемараться**. — манѣй, прич. стр.

Изувамъ (да изуѣж), г. л. д. Събувамъ, разувамъ; **спимать**, скидывать **обувь**, **разувать**. *Изуѣ си обуца-та. Изуѣ си гащи-ты.* — мѣя, 1) г. л. взвр. Изувамъ себя, събуваема. 2) г. л. стр. Бывамъ изуѣтъ.

Изуваніе, с. л. стр. отъ изувамъ.

Изувѣтѣж, ешь, — тѣлъ, г. л. свр. свр. въ мѣя ч. Да увѣтѣмъ много, вѣчкы.

Изувѣтѣж, ишь, — тѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣтѣжъ много, вѣчко.

Изувѣж, ешь, — вѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣжъ много, вѣчко.

Изувѣрѣжѣж, ешь, — вѣрѣжѣж, — вѣрѣжѣж, г. л. д. свр. Да увѣрѣжѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изувѣнѣж, ешь, — нѣлъ, г. л. свр. свр. Да увѣнѣжъ много, съвѣмъ, да увѣнѣмъ вѣчкы.

Изувѣсенѣж, ешь, — нѣлъ, г. л. свр. свр. въ мѣя ч. Да увѣсенѣмъ много, вѣчкы.

Изувѣсѣж, ишь, — сѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣсѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изувѣвѣж, ишь, — вѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣвѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изувѣрѣкамъ, г. л. д. свр. Да удраскамъ много, вѣчко.

Изувѣнѣж, ишь, — шѣлъ, г. л. д. свр. Да удущѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изувѣнѣж, ишь, — шѣлъ, г. л. д. свр. Да ужижѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изувѣдамъ и **изувѣдувамъ** (да изувѣж), г. л. д. Изуодамъ, свѣламъ, снимама, откачама юзѣж на конѣ. — мѣя, 1) г. л. взвр. За конѣ: свѣламъ си юзѣж-тъ, нада ми юзда-та. 2) г. л. стр. Бывамъ изувѣдѣтъ.

Изувѣданіе и **изувѣдуваніе**, с. л. стр. отъ изувѣдамъ.

Изувѣдѣж, ишь, — дилъ, г. л. свр. отъ изувѣдамъ. Да изуождѣ. — денѣй, прич. стр. Изуожденѣй.

Изувѣрѣж, ешь, — рѣлъ, г. л. свр. свр. въ мѣя ч. Да увѣрѣмъ много, съвѣмъ, вѣчкы.

Изувѣламъ, г. л. д. свр. Да увѣламъ много, вѣчко.

Изувѣсѣж, ишь, — сѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣсѣжъ много, вѣчко, да изкытѣж; **изуверѣйтѣ**.

Изувѣрѣжѣж, ешь, — рѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣрѣжъ много, вѣчко,

Изувѣйтѣж, ишь, — тѣлъ, и

Изувѣчѣж, ишь, — чѣлъ, г. л. д. свр. Да увѣчѣжъ, да увѣчѣжъ много, вѣчко, да изкытѣж, да изкычѣж.

Изуловѣж, ишь, — вѣлъ, г. л. д. свр. Да уловѣжъ много, вѣчкы-ты.

Изумаѣжѣж, ешь, — мазахъ, г. л. д. свр. Да умажѣжъ много, вѣчко.

Изумаѣцамъ, г. л. д. свр. Да умацама много, вѣчко.

Изумаѣчкамъ, г. л. д. свр. Да умачкама много, вѣчко.

Изумирѣмъ (да изумирѣж), г. л. свр. въ мѣя ч. Умирама мнозина, вѣчкы, измирама.

Изумиришиж (да ся), ешь, — рисѣся, г. л. взвр. свр. въ мѣя ч. Да ся умиринемъ много, съвѣмъ, вѣчкы.

Изумѣчѣжѣж (да ся), ишь, — чѣлся, г. л. взвр. свр. въ мѣя ч. Да ся умѣчѣнимъ много, вѣчкы.

Изумокрѣж, ишь, — рѣлъ, г. л. д. свр. Да умокрѣжъ много, вѣчко.

Изуморѣж, ишь, — рѣлъ, г. л. д. свр. Да у-

моржъ мнозинѣ, всичкы-ты. Да ся изу-морѣжъ, *гл. взвѣр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся уморимъ мнозина, всичкы.

Изумрж, ешь, — рѣль, *гл. свр.* отъ изумирамь. Да измрж; перемереть.

Изумѣвамь (да изумѣж), *гл. ср.* Изгубвамь си ума, изумвамамся; обезумляться, лишаться ума.

Изумѣванье, *с. ср.* отъ изумѣвамь.

Изумѣж, ешь, — мѣль, *гл. свр.* отъ изумѣвамь. Да ся пзумь.

Изумѣж, ишь, — мѣль, *гл. свр.* отъ изумѣвамь. — мѣный, *прич. стр.* 1) Който е изгубилъ ума си, обезуменный; обезумленный. 2) Зачюденный много; изумленный. 3) Измысленный, измамренный, измдренный, издуманый; выдуманый, изобрѣтенный.

Изумѣвамь (да изумѣж), *гл. д.* 1) Направляюмъ нѣкого да си изгуби ума, да пзумѣе, обезумявамь; обезумлять. 2) Направляюмъ нѣкого да ся замае, да ся зачюди, да ся учюди; изумлять. 3) Излиза ми пзь ума, заборавамь; забывать, запамятывать.

Молж ти ся, сладко сеестро,
Не мой пѣчто да пзумишь,
Все на майж да ѝ кажешь. *Пѣс.*

4) Изваждамъ нѣчто пзь ума си, измыслювамь, измдрювамь, издумвамь; выдумывать, изобрѣтать. — мси, 1) *гл. взвѣр.* Изгубвамь си ума, излизамъ пзь ума си, изумѣвамь, обезумявамамся; обезумляться. 2) *гл. стр.* Бывамъ пзументь.

Изумѣванье, *с. ср.* отъ изумѣвамь п изумѣвамамся.

Изупазж, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да упазж много, всичко.

Изупланиж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да уплашж мнозинѣ, всичкы-ты.

Изуплескамь, *гл. д. свр.* Да улескамь много, всичко.

Изуплетж, ешь, — плѣтохъ, — плѣль, *гл. д. свр.* Да уплетж много, всичко.

Изупоиж, ишь, — поиль, *гл. д. свр.* Да упоиж мнозинѣ, всичкы-ты.

Изупраншж, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да упраншж много, всичко.

Изупрѣскамь, *гл. д. свр.* Да упрѣскамь много, всичко.

Изупушкямь, *гл. д. свр.* Да упушкж, да убикж съ пушкж, съ пштовъ много, всичко; перестрѣлить.

Изупушж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да упушж много, всичко.

Изүриж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да уриж много, всичко, да изѣборж.

Изүствамь (да изүстж), *гл. д.* Реквамь, казвамь, издумвамь. — мси, *гл. стр.* Бывамь изүстенъ.

Изүстгий, — тнь п — тенъ, тна, — тно, *пр.* Казаный съ думы; изүстный.

Изүстж, *нар.* Наүстж, отвѣнь: наизүстж. *Казвамь, четж нѣчто изүстж*, казвамь го, четж го отвѣнь безъ да го глядамь въ книгж. *Азж четж на вечерж-тж изүстж*, знажж изүстж. *Учж нѣчто изүстж*, не по книгж, отвѣнь; твердить что наизүстж.

Изүстж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ изүстж-вамь. — стений, *прич. стр.* Реченый, казаный, издуманый.

Изүтриж, *нар.* Утрень, зарань; по утру. *Дойди утрѣ изүтриж.*

Изүтриж-тж п **изүтрѣ**, *нар.* Утришь-тж на другыа день.

Изүтрѣ телалъ ще личи,
Да чюе мало, голѣмо,
Да остри остри свкыры.
Да съче горж зеленж. *Пѣс.*

Изүтюлюдишж, ешь, — дясаль, *гл. д. свр.* Да уютюлюдишж много, всичко, да свршж уютюлюдсванье-то; выгладить, выютюжить.

Изүцинамь, *гл. д. свр.* Да уцинамь много, всичко.

Изүчвамь п **изүчнамь** (да изүчж), *гл. д.*

1) Научвамь нѣчто добръ, както трѣбва; изучать. 2) Научвамь наүстж, изүстж; вытврживать, выучивать. *Изучихж молитвж-тж, та можж да ж четж на трапезж-тж.* 3) Свршывамь учеше-то на нѣчто; выучивать. *Азж изучихж наустницж-тж.*

4) Научвамь нѣкого на нѣчто, на книгж, на работж, на занаятъ; научать кого на что. *Изучи го да шие, да плете, да чете. Изучилъ го на добръ мурафетж.*

5) Научвамь конь, животно да ся изди, да ся впряга или на друго нѣчто; выѣзжать, выѣзживать. — мси, 1) *гл. взвѣр.* Съ учение добывамь знаанье, научамамся; выучиваться, научаться. 2) Свршывамь учеше-то си; отучаться. 3) Глядамь какво прави другъ, та го правж п азъ; выучиваться, перенимать. *Отъ него ся изучи да прави такыи пакости.* 4) *гл. стр.* Бывамь пзучень.

Изүчванье п **изүчванье**, *с. ср.* отъ изүчвамь п изүчнамь.

Изүчѣриж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да учѣриж много, всичко.

Изүчж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ изүчвамь п изүчнамь. Да научж; изучить, выучить, научить. — ченый, *прич. стр.* Наученый; изученый, выученый, наученый.

Изүшвамь п **изүшювамь** (да изүшж), *гл. д.* Изүшнамь: 1) Разваламь уши-ты на нѣкакж справж, изрошывамь. 2) *гл. ср.* Очиствамь, офейквамь, изглиннамь; у-

лиаыпать, ускользѣть. — мѣся, гл. *взвѣр.*
За пѣкавкѣ справк: развалѣть ми си
ушы-ты.

Какъ си лѣци помѣрихъ,
Лѣци имъ си изтрошихъ,
Стрѣла имъ си изушихъ. *Пѣе.*

Наушицк, ешь, — шиль, гл. *д. свѣр.* Да у-
шыцъ много, вѣщко.

Изѣшицк, ишь, — шиль, гл. *свѣр.* отъ из-
ѣшвамъ и изѣшамъ. — шенчѣй, *прич. стр.*

Изѣшамъ (да изѣшицк), гл. *ср.* и *д.* Из-
ушвамъ.

Изѣтък, ешь, — зѣхъ, — зѣль, гл. *свѣр.* отъ изѣ-
намъ. Да събуцъ, да разуцъ. — ѣтъй, *прич. стр.*
Събутѣй, разутѣй; разѣтѣй.

Изѣфѣрк, ишь, — риль, гл. *свѣр.* отъ изѣфѣ-
рамъ. Да изгонѣк, да изиждѣк, да изтирѣк,
— ренѣй, *прич. стр.* Изгоненѣй, изиж-
денѣй, изтиренѣй.

Изѣфѣриамъ (да изѣфѣрк), гл. *д.* Изгонвамъ,
изиждаюмъ, изтиривамъ пѣкого изъ двора,
изъ село-го.

Изѣфѣриаме, *с. ср.* отъ изѣфѣриамъ.

Изѣфѣриасамъ, гл. *свѣр.* отъ изѣфѣриасамъ.
Да фѣриасамъ,

Изѣфѣриасамъ и **изѣфѣриасувамъ** (да из-
фѣриасамъ), гл. *ср.* Фѣриасамъ, излизамъ
на фѣрк, изгубиамъ.

Изхабѣцк, ишь, — биль, гл. *свѣр.* отъ изха-
бѣвамъ и изхабѣамъ. — бѣнчѣй, *прич. стр.* 1) Ощетенѣй, знаносанѣй, развале-
нѣй, зибилесанѣй; изибѣрченнѣй. 2) На-
правенѣй да не рѣже, отжненѣй; притуп-
лѣннѣй.

Изхабѣвамъ и **изхабѣамъ** (аа изхабѣцк),
гл. *д.* 1) Като правѣк пѣчто, не го сполу-
чамъ както съмъ го тѣмилъ, та сторвамъ
знапъ опова, отъ чото го съмъ правилъ.
*Додохъ да ми ушыцъ дръжк, та ми
изхабѣхъ шака.* 2) Направляюмъ пѣчто
съ пѣкакѣвъ наумъ, на не хванѣ мѣсто
както съмъ го тѣмилъ, та отпа на-нуето.
*Да изхабѣмъ по пѣкож думк, дано ны
мине молба-та.* 3) За съчиво: напра-
вляюмъ да стане тжно да не рѣже; вытуп-
лять, изтуплять. *Изхабѣхъ си брадѣж-
тѣ, ножѣ.* 4) Развалаюмъ чловѣкъ, из-
хуйлузивамъ. 5) Изгубвамъ, прахосвамъ.
*Изхабѣлъ си здравѣ-то. Въ зорѣ рани-
ла, дѣнь изхабѣли.* — мѣся, 1) гл. *взвѣр.*
Ставамъ не годенъ за работѣ, развалаюмъ,
изхайтвямъ, огалатвямъ; испѣртитьсѣ.
2) гл. *стр.* Бывамъ изхабѣцъ,

Изхабѣванѣ и **изхабѣанѣ**, *с. ср.* отъ из-
хабѣвамъ и изхабѣамъ.

Изхайлазѣк (да ся), ишь, — зѣлѣя, гл. *свѣр.*
отъ изхайлазѣивамъ. Да ся внѣхрѣк.

Изхайлазѣивамъ (да ся изхайлазѣк), гл.
об. Ставамъ хайлазѣ, внѣхривамъ,

Изхайманѣк, ишь, — ниль, гл. *свѣр.* отъ
изхайманѣвамъ. — шенчѣй, *прич. стр.*

Изхайманѣвамъ (да изхайманѣк), гл. *д.*
Направляюмъ пѣкого да стане хаймана. — мѣя,
1) гл. *взвѣр.* Ставамъ хаймана. 2) гл. *стр.*
Бывамъ изхайманѣцъ.

Изхайманѣванѣ, *с. ср.* отъ изхайманѣ-
вамъ и изхайманѣивамъ.

Изхайтвямъ и **изхайтвювамъ** (да изхайтѣк),
гл. *д.* Направляюмъ пѣкого да стане хайта,
научвамъ на пѣчто неохвалю, пѣчто лошаво,
изгалатвамъ го; извѣживать. — мѣя, 1) гл.
взвѣр. Ставамъ хайта, научвамъ, навѣк-
вамъ на лоне, изгалатвамъ; извѣживатьсѣ.

Изхайтванѣ и **изхайтвюванѣ**, *с. ср.* отъ
изхайтвямъ и изхайтвювамъ.

Изхайтѣк, ишь, — тиль, гл. *свѣр.* отъ из-
хайтвямъ; извѣдитъ. — тенѣй, *прич. стр.*
извѣженнѣй.

Изхапвамъ и **изхапювамъ** (да изхапѣк),
гл. *д.* 1) Ухапвамъ мпозинѣк, вѣщкы-ты,
на много мѣста; извѣдѣть, изкусывать.
2) Отхапвамъ отъ пѣчто, изидамъ; выку-
сывать.

Изхапѣк, ешь, — палъ, гл. *свѣр.* отъ изхап-
вамъ; извѣсть, изкусѣть, выкусѣть.
— панѣй, *прич. стр.*

Изхарѣцк, ешь, — рѣзахъ, — рѣзалъ, гл.
д. свѣр. Да харѣцк много, вѣщкы-ты; раз-
дарить. *Овѣя-ты си продадохъ, кучета-
та изхарѣзахъ, а кѣхѣ-ты си бѣжъ,
не щѣ да мя учи шкой, пѣмамъ потрѣбѣ
отъ даскаль.*

Изхарѣвамъ и **изхарѣчамъ** (да изхарѣцк),
гл. *д.* 1) Похарѣвамъ, разнасамъ много,
вѣщко; издѣрживать, истрѣчивать, про-
живѣть. *Изхарѣхъ колко-то парѣ и-
мажъ.* 2) Потрѣбляюмъ, доврѣшамъ; потреб-
лять, израсходывать. *Изхарѣхмы сѣ-
но-то, сѣа харѣмъ добѣтѣкѣ сѣ пѣвѣк.
Изхарѣхмы брашно-то си, изадохмы
го, приврѣшихмы го.* — мѣя, 1) гл. *взвѣр.*
Похарѣвамъ много. *По свѣтѣж-тѣ ся из-
харѣхмы, та остѣжѣ безъ парѣ.* 2)
гл. *стр.* Бывамъ изхарѣцъ.

Изхарѣванѣ и **изхарѣчанѣ**, *с. ср.* отъ
изхарѣвамъ и изхарѣчамъ.

Изхарѣчѣк, ишь, — чиль, гл. *свѣр.* отъ из-
харѣвамъ и изхарѣчамъ; истрѣтитъ,
издержѣть, израсходовать. — ченѣй, *прич. стр.*
истрѣченнѣй, издѣржаннѣй, израс-
ходованнѣй.

Изхачѣк (да ся), ишь, — чилѣя, гл. *свѣр.*
отъ изхачивамъ.

Изхачивамъ (да ся изхачѣк), гл. *об.* Нѣ-
раветвеню ся развалаюмъ.

Изхвѣлѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да хвалѣж много. *Не може да го изхвалѣи.*

Изхвѣлѣж, ешь, — ижлѣ, и

Изхвѣтѣж, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да хватѣж да хватѣж много, всичкы-ты; перехватѣть.

Изхвѣщѣмъ, *гл. д. свр.* Да хвѣнѣж всичгы-ты; перехватѣвывать. — мѣся, *гл. вѣ.* въ *мл. ч.* Прѣхвѣщѣмы на тонаѣж единѣ слѣдѣ другъ до края, за да видимъ кому ся пада да начне; конѣться.

Изхлѣскамъ, *гл. свр.* отъ изхлѣскамъ; вѣтолкатъ, вѣтолкнутъ. — сканый, *прич. стр.*; вѣтолканый, вѣтолкнуый.

Изхлѣскамъ и **изхлѣскувамъ** (да изхлѣскамъ), *гл. д.* Съ хлѣскане изкарвамъ, изтыбвамъ нѣчто навѣвъ, избутвамъ; вытѣлковать.

Изхлѣзувамъ и **изхлѣзувамъ** (да изхлѣзѣж и да изхлѣзѣж), *гл. д.* Изхлѣзувамъ, нѣчто нахлѣзено пѣваждамъ, смѣквамъ. *Изхлѣзу-зиль си чората.* — мѣся, 1) *гл. вѣзвр.* Измѣквамся, измѣтвамся. *Изхлѣзузилася връзка-та на раиж-тѣж.* 2) Измѣквамся отъ нѣчто да го не направѣж, избѣгвамъ; ускѣльзывать. 2) *гл. стр.* Бывамъ изхлѣзены, изхлѣзѣжъ.

Изхлѣзуване и **изхлѣзуване**, *с. ср.* отъ изхлѣзувамъ.

Изхлѣзѣж, ешь, — ижлѣ, и

Изхлѣзѣж, ишь, — зиль, *гл. свр.* отъ изхлѣзувамъ. Да изхлѣзѣж, — ижтый и — зеный, *прич. стр.* Изхлѣзѣжтый.

Изхлѣскамъ, *гл. д. свр.* Да изтрѣкамъ, да изтрѣкѣж. — сканый, *прич. стр.* Изтрѣкытый, изтрѣкѣжый. *Като изхлѣскамъ банькато изтрѣкѣж парѣж.*

Изхлѣзувамъ и **изхлѣзѣнувамъ** (да изхлѣзѣж), *гл. д.* Изхлѣзувамъ.

Изхлѣзѣж, ешь, — ижлѣ, *гл. свр.* отъ изхлѣзувамъ. Да изхлѣзѣж.

Изхлѣцамъ, *гл. ср. свр.* Да хлѣцѣж изведѣжъ, ижѣж-тѣж.

Изходѣмъ, **изходѣмъ** и **изходѣмъ** (да изходѣж), *гл. д. свр.* Съ ходене пѣбыколѣвамъ много мѣста, избродѣвамъ, изиздѣвамъ, изшетѣвамъ, излазѣвамъ, измѣтѣвамъ; исхѣживать. *Изходи свѣта, изходи всичкы-ты мѣста.* — Изходи ми и изходѣм ми, *гл. безл.* Износа ми, ноноса ми. *Ако това не ти изходи, не прави го, не давай го.*

Изходѣ, *с. м.* Изтокѣ, изникѣ, възтокѣ; востокѣ.

А Секуда опаса си сабѣж

И си зеде тяжка боздугана,

Прѣкрѣтѣся спроти изходѣ слѣнце. *Пѣс.*

Изходѣж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ изходѣ-

вамъ и изходѣдамъ; исходить, переходѣть, извѣзѣть.

Изходѣдамъ (да изходѣж), *гл. д.* Изходѣвамъ.

Изходѣмамъ, *гл. свр.* отъ изходѣвамъ. 1) Да нахокамъ, да навѣкамъ, да ся накарамъ; вѣбранитѣ, вѣругатѣ. 2) Да извѣкамъ, да изругамъ.

Изходѣмамъ и **изходѣувамъ** (да изходѣмамъ), *гл. д.* 1) Извѣкамъ, изругамъ. 2) Навѣкамъ, нахокамъ, накарамся нѣкому.

Изхоратѣж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ изхоратѣвамъ. — тѣпый, *прич. стр.*

Изхоратѣвамъ (да изхоратѣж), *гл. д.* 1) Издумѣвамъ нѣчто брѣзо и изведѣжъ. 2) Прѣхоратѣвамъ вѣчко. *Изхоратѣжъми вѣчко.*

Изхрѣнѣмъ и **изхрѣнювамъ** (да изхрѣнѣж), *гл. д.* 1) За животно: хрѣнѣж го за да порасте, да ся накрѣви; выкармливать, откармливать. 2) За чловѣка: изглядѣвамъ, отглядѣвамъ, изкутѣвамъ, отхранѣвамъ; воспитѣвывать, вскармливать. 3) Разнасамъ на хрѣнѣж; прокармливать. *Изхрѣнѣжъ кукурѣза на свинѣ-тѣж*, издавахъ имъ го вѣчкыый. — мѣся, *гл. вѣзвр.* Нампрѣмъ си самъ хрѣнѣж-тѣж, прѣхранѣмамъ; прокармливать. 2) *гл. стр.* Бывамъ изхрѣненъ; выкармливать, вскармливать, откармливать, прокармливать.

Изхрѣнѣване и **изхрѣнюване**, *с. ср.* отъ изхрѣнѣмамъ и изхрѣнѣмамъ.

Изхрѣнѣж, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ изхрѣнѣмамъ; выкормитѣ, воспитѣтѣть, вскормитѣ, прокормитѣ. — ченый, *прич. стр.* выкормленый, откормленый, воспитаный, вскормленый, выкормленый, прокормленый.

Изхрѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ изхрѣчѣмамъ; выхаркатѣ, выхаркнутѣ, отхаркатѣ, отхаркнутѣ. — ченый, *прич. стр.* выхарканный, выхаркнутый, отхаркнутый.

Изхрѣчѣмамъ (да изхрѣчѣж), *гл. д.* Съ хрѣчене излювамъ нѣчто, изхрѣкѣмамъ; выхаркивать, отхаркивать. *Изхрѣчѣжъ хрѣчѣж.* — мѣся, *гл. вѣзвр.* Съ хрѣчене изчѣтѣвамъ отъ хрѣльѣж или отъ друго нѣчто грѣло-то, уста-та си; отхаркивать.

Изхрѣнѣмамъ, *гл. свр.* отъ изхрѣнѣмамъ. Да охрунѣмамъ. — чаный, *прич. стр.* Охрунѣмашый.

Изхрѣнѣмамъ и **изхрѣнѣувамъ** (да изхрѣнѣмамъ), *гл. д.* Охрунѣмамъ много, вѣчко.

Изхрѣскамъ, *гл. д. свр.* Да охрускамъ много, вѣчко-то.

Изхрѣкѣмамъ, *гл. свр.* отъ изхрѣкѣмамъ. Да изхрѣчѣж. — чаный, *прич. стр.* Изхрѣчѣжый; выхаркнутый, отхаркнутый.

Изхрѣкѣмамъ и **изхрѣкѣувамъ** (да изхрѣкѣмамъ), *гл. д.* Съ хрѣчене изкарвамъ нѣчто

изъ уста-та си, иззрачамъ; **выхѣривать**, **отхѣривать**.

Иахуйлузѣ, **ишь**, — **аилъ**, *г.л. свр.* отъ **иахуйлузиавамъ**. Да **оправк.** — **лѣнѣй**, *прим. стр.*

Иэхуйлузавамъ (да **изхуйлузѣ**), *г.л. д.* **Иаправнамъ** да стане **хуйлузѣ**, **оправнамъ**. *Иэхуйлузи коня*, **направи** го да стане **хуйлузѣ**. — **мѣя**, 1) *г.л. възвр.* Ставамъ **хуйлузѣ**, **добывамъ** лошаветъ **пправъ**, **оправнамъ**. 2) *г.л. стр.* **Бывамъ** **изхуйлузѣ**.

Иэхуйлузиаване, *с. ср.* отъ **иахуйлузиавамъ** и **изхуйлузиавамъ**.

Иэхуламъ и **изхуламъ** (да **иахуламъ**), *г.л. д.* 1) **Иохуламъ** **мнозижъ**, **всичкы-ты**. 2) **Изнуцамъ** **пѣчто** изъ **рѣцѣ-ты** си да си **изилезне**. — **мѣя**, *г.л. възвр.* **Изилезвамъ**, **изклничвамъ** да не **направк.**, да не **сврѣшк.** **пѣчто**, **извивамъ**, **изврѣтамъ**, **избѣгамъ**; **отвѣртываться**. *Иэхулися отъ долга си.*

Иэхуламъ, **ишь**, — **лиль**, *г.л. свр.* отъ **изхуламъ** и **изхуламъ**.

Иэхытрувамъ, *г.л. д. свр.* Да **измыслажъ**, да **измайсторжъ**, да **издаволувамъ**. *Хытрувалъ, никога да не изхытрува.*

Иэцалувамъ, *г.л. д. свр.* Да **изцѣлувамъ**.

Иэцалѣжъ, **ишь**, — **лиль**, *г.л. свр.* отъ **изцѣлаивамъ**. — **лѣнѣй**, *прим. стр.*

Иэцалиавамъ (да **изцалижъ**), *г.л. д.* **Иаправнамъ** **пѣчто** не **цѣло**, **развадено** да стане **както** си е **было**, **изцѣлаивамъ**. — **мѣя**, *г.л. възвр.* Ставамъ **цѣль**, **както** си **сѣмъ** **быль**.

Иэцанамъ, *г.л. д. свр.* Да **иацанамъ**, да **зацанамъ** **много**, **всичкы-ты**; **вымарать**.

Иэцвилвамъ и **изцвилювамъ** (да **изцвилжъ**), *г.л. стр.* За **кошь**: **зацвилвамъ** **изведижъ** **иажъ-тж.**

Иэцвилжъ, **ишь**, — **лиль**, *г.л. свр.* отъ **изцвилвамъ**. Да **провиекамъ**, да **провиежъ**.

Иэцвбрювамъ (да си **изцвбрюжъ**), *г.л. об.*

1) Ставамъ **цвбръ**, **быстръ**, **избыструвамъ**. 2) За **чловѣкъ**: **пожгѣтва** ми **лице-то**, **става** ми **быстро** **лице-то** отъ **болѣсть**, отъ **слабость**, **избыструвамъ**, **изцѣлювамъ**.

Иэцвбрюжъ (да **сѣя**), **ишь**, — **рилѣя**, *г.л. свр.* отъ **изцвбрювамъ**. Да **сѣя** **изцвбрювамъ**. Да **сѣя** **изцвбрюжъ**, да **сѣя** **избыстръ**. — **рѣнѣй**, *прим. стр.*

Иэцвцамъ, *г.л. свр.* отъ **изцвцамъ**. Да **избозажъ**, да **изсмучжъ**; **высоеать**. — **цанѣй**, *прим. стр.* **Избозацѣй**, **изсмучацѣй**; **высоацѣй**, **изсѣсацѣй**.

Иэцвцамъ и **изцвцувамъ** (да **изцвцамъ**), *г.л. д.* Съ **цпцане** **изсмучкамъ**, **избозавамъ**, **изсмучкамъ**, **изсѣсывамъ**; **высѣсывать**, **изсѣсылать**. — *Иэцвцакъ го изъ прѣсте-то си*, **избозаць** го **изъ** **прѣсте-то** си, **измыслиль** го.

Иэцвцване и **изцвцуване**, *с. ср.* отъ **изцвцамъ**.

Изцвбкамъ, *г.л. ср. свр.* Да **изцвбжъ**. *Изцвбжъ жъ вработи-ти.*

Изцвбкамъ, *г.л. свр.* отъ **изцвбкамъ**. 1) Да **иацвбкамъ**. 2) **Въ** **мл. ч.** Да **умремъ**, да **измеремъ**.

Изцвбкамъ и **изцвбкувамъ** (да **изцвбкамъ**), 1) *г.л. д.* **Иацвбкамъ**, **сѣ** **цвбкане** **изваждамъ**, **изкарвамъ**. 2) *г.л. ср.* **въ** **мл. ч.** **Иацвбкамъ**, **умирамъ** **мнозина**, **всичкы**. 3) **Иацвбкамъ**, **озаивамъ**.

Изцвбжъ, **ишь**, — **ниль**, *г.л. д. свр.* Да **изчернжъ**; **вычернить**.

Изцвбжъ, **ишь**, — **ниль**, *г.л. д. свр.* Да **изчернжъ**. *Изцвбжъ изъ море-то сѣдѣ жъ воджъ, та познава ли сѣя?*

Изцвбжъ, **ишь**, — **чѣль**, *г.л. ср.* **въ** **мл. ч.** За **итичета**: да **изцвбкамъ**, да **зацвбчимъ** **много** **изведижъ**, **иажъ-тж.**

Изцвкамъ, *г.л. свр.* отъ **изцвкамъ**. Да **извнжъ**, да **оукамъ**. — **канѣй**, *прим. стр.* **Извнѣй**, **оуканѣй**.

Изцвкамъ и **изцвкувамъ** (да **изцвкамъ**), *г.л. д.* **Оукамъ**, **извивамъ**; **вывивать**. *Изцвцакъ на бацѣ си имане-то.*

Изцвцамъ, *г.л. смяжъ* отъ **изцвкамъ**.

Изцвблювамъ (да **изцвблжъ**), *г.л. д.* **Иаправнамъ** **пѣчто** да **свѣтне** **като** **цѣло**. — *Изцвбжъ жъ имѣе очи*, **умрѣль**. — **мѣя**, *г.л. възвр.* За **небо-то**: **изаиснувамъ**, **свѣтжъ** **много**. 2) За **чловѣкъ**: **избыструва** ми **сѣ** **лице-то** отъ **болѣсть**, отъ **слабость**; **изцвбрювамъ**. *Какъ сѣя сѣ изцвбжъ жъ, какъ сѣя е прѣжъ жъ тѣль*, **изаидижъ**.

Изцвблжъ, **ишь**, — **лиль**, *г.л. свр.* отъ **изцвблювамъ**. — **лѣнѣй**, *прим. стр.*

Изцвбдѣжъ, *с. м.* **Когато** сѣ **излѣе** **пѣчто**, **та** **чтого** **остане** **най-послѣ** **да** сѣ **изцвбдѣ**, **отцвбдѣжъ**; **выцвбдѣжъ**, **отцвбдѣжъ**.

Изцвбдѣжъ, **ишь** — **дѣль**, *г.л. свр.* отъ **изцвбдѣжъ** и **изцвбдѣивамъ**; **изцвбдѣжъ**, **выцвбдѣжъ**, **выжѣжъ**. — **дѣнѣй**, *прим. стр.*

Изцвбдѣивамъ и **изцвбдѣжъ** (да **изцвбдѣжъ**), *г.л. д.* 1) **Остаивамъ** **пѣчто** да **тече**, да сѣ **цѣдѣ** **малко** **по** **малко**, **доклѣ** **изтече** **всичко-то**; **изцвбживать**, **выцвбживать**. 2) **Притискамъ** **пѣчто**, **извивамъ** го, **мачкамъ** го да сѣ **пустне** **сока**, **воджъ-тж.**; **выжимать**. 3) **Като** **нижъ** **пѣчто**, **навивамъ** **сѣда**, **та** **извивамъ** **всичко-то** **до** **капжъ**; **вынимать** **до** **дна**. — **мѣя**, 1) *г.л. възвр.* и *стр.* **изцвбживаться**, **выцвбживаться**.

Изцвбдѣиване и **изцвбдѣиване**, *с. ср.* отъ **изцвбдѣивамъ** и **изцвбдѣивамъ**.

Изцвбдѣние, *с. ср.* отъ **изцвбдѣжъ** (да **изцвбдѣжъ**, да **изцвбдѣжъ**); **изцвбдѣние**.

Изцвблүвамъ, *г.л. д. свр.* Да **цѣлуижъ**, да **цалуижъ** **мнозина**, **всичкы-ты**, да **изцалувамъ**; **перѣцѣловать**.

Изцѣлѣжъ, ешь,—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изцѣлѣвамь, Да оздрѣвъжъ.

Изцѣлѣвамь (да изцѣлѣжъ), *г.л. ср.* 1) Оздравямь, излѣкувамь, изцѣлавамь, избѣждамь; *получать изцѣленіе.* 2) Оставамь цѣль, неповрѣденъ вѣчто, уцѣлѣвамь.

Изцѣлѣваніе, *с. ср.* отъ изцѣлѣвамь.

Изцѣлѣши, *с. ср.* отъ изцѣлѣжъ (да оздрѣвъжъ, да станъ здравъ). *Добро изцѣлѣши!* молитвоваше болнику.

Изцѣлѣжъ, ишь,—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изцѣлѣвамь; ицѣлѣть.—лѣнѣый, *прич. стр.* Изцѣренѣый, излѣкуванѣый; изцѣлѣнѣый.

Изцѣлѣвамь (да изцѣлѣжъ), *г.л. д.* 1) Правъ да оздраве, изцѣривамь, излѣкувамь, оздравивамь; изцѣлѣть. 2) Правъ вѣчто цѣлю съ надаване, изцѣлавамь. *Изцѣлавамь табанци.*—*мся, г.л. стр.* Бывамь изцѣленъ; ицѣлѣться.

Изцѣлѣваше, *с. ср.* отъ изцѣлѣвамь.

Изцѣлѣвамь и **изцѣлѣнамь** (да изцѣлѣжъ), *г.л. д.* 1) Разцѣлѣвамь много, вѣпчкы-ты. 2) Направямь вѣчто на кѣсовы, на трескы, изцѣлѣвамь, нацѣлѣвамь; изцѣлѣвать. 3) Съ цѣпенне отдѣламь, отцѣлѣвамь.—*мся, г.л. стр.* Бывамь изцѣленъ.

Изцѣлѣжъ, ишь,—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изцѣлѣвамь и изцѣлѣнамь; изцѣлѣвать.—лѣнѣый, *прич. стр.*; изцѣлѣнѣый.

Изцѣлѣжъ, ишь,—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изцѣлѣвамь. Да изцѣлѣжъ, да излѣкувамь; изцѣлѣть, вылѣчить.—лѣнѣый, *прич. стр.* Изцѣлѣнѣый, излѣкуванѣый; изцѣлѣнѣый.

Изцѣлѣвамь (да изцѣлѣжъ), *г.л. д.* Изцѣлавамь, излѣкувамь; изцѣлѣть, вылѣчить—*мся, г.л. стр.* Бывамь изцѣленъ, изцѣлавамь, излѣкувамь; изцѣлѣться.

Изцѣлѣваніе, *с. ср.* отъ изцѣлѣвамь. Изцѣлѣваніе.

Изчервѣвамь и **изчервѣтувамь** (да изчервѣжъ), *г.л. д.* Кльчжъ, извертамь наопакы лице-то си.

Изчервѣжъ, ишь,—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изчервѣвамь.—лѣнѣый, *прич. стр.*

Изчервѣкамь, *г.л. свр.* отъ изчервѣвамь.—лѣнѣый, *прич. стр.* Извертѣнѣый, избодѣнѣый, изглобенѣый.

Изчервѣкамь и **изчервѣкувамь** (да изчервѣкамь), *г.л. д.* 1) Съ червѣкамь изкарвамь, изваждамь вѣчто. *Да изчервѣкамь нѣкому очи-ты,* да му гы извертѣжъ, да му гы избодѣжъ, да му гы изглобѣжъ; *выколото гы глаза.* 2) Намирамь вѣчто дѣто не смѣи и когато не смѣи си падѣванъ. *Отдѣ го изчервѣка?*—*Изчервѣкалъ си го изъ зѣбы-ты,* измыслилъ го.—*Щжъ му го изчервѣкамь изъ очи-ты,* щжъ направѣжъ вѣпчкы, нѣ щжъ го накарвамь да го даде.

Изчервѣкване и **изчервѣкуване**, *с. ср.* отъ изчервѣкамь.

Изчѣзvamь и **изчѣзнуvamь** (да изчѣзжъ), *г.л. свр.* 1) Загубямь, махвамь изведѣжжъ изирѣдъ очи-ты, изгубямь; *изчѣзвать.* 2) Отивамь отъ нѣйдѣ безъ да мя видятъ, безъ да мя угадать; *изчѣзвать, ускользать.* *Изчѣзжъ нѣкждѣ,* загубися, отиде.

Изчѣзване и **изчѣзнуване**, *с. ср.* отъ изчѣзvamь; изчѣзаніе.

Изчѣзжъ, ешь,—налъ, *г.л. свр.* отъ изчѣзvamь и изчѣзнуvamь; изчѣзнуть.

Изчѣкvamь и **изчѣкнувamь** (да изчѣкжъ), *г.л. д.* Съ чекнатіе изваждамь, зпмамь.

Изчѣкжъ, ешь,—налъ, *г.л. свр.* отъ изчѣкvamь.

Изчеловѣчѣвамь и **изчеловѣчѣнамь** (да изчеловѣчжъ), *г.л. д.* Направямь вѣчто человѣчески, людскы, както трѣбова, както прилича. *Не можѣ да го изчеловѣчи,* не можѣ да го направи както трѣбова.—*мся, г.л. вѣзвр.* Ставамь чловѣкъ както прилича, за-въ работжъ, вчеловѣчавамь, влюдивамь; дѣлатьеся порядочнымъ человѣкомъ остепенѣяться.

Изчеловѣчено, *нар.* Както прилпчна за-въ люде, за-прѣдъ свѣта, улюдно.

Изчеловѣчѣжъ, ишь,—члѣлъ, *г.л. свр.* отъ изчеловѣчѣнамь; остепенѣть.—лѣнѣый, *прич. стр.* Вчеловѣченѣый, улюднѣый.

Изчѣнѣжъ (да ся), ишь,—тилъ, *г.л. вѣзвр. свр.* Да ся разчекжъ. *Да му ся изчѣнѣнѣтъ позѣ-тѣ като на малко мисирчя.*

Изчѣнѣкамь, *г.л. д. свр.* 1) Да изклѣвжъ, да озобамь. *Дѣка е просо-то?*—*Изчѣнѣкалъ го тилѣ-ты.* 2) Да изчѣнѣжъ. *Изчѣнка го изъ рѣцѣ-ты му.*

Изчѣнѣлюvamь и **изчѣнѣлѣvamь** (да изчѣнѣжъ), *г.л. д.* 1) Съ чѣлене изкарвамь, изваждамь вѣчто. 2) Изпросвамь, изисквамь, изеквамь, изкрывамь, изчервѣкамь; *выкапѣчивать.*

Изчѣнѣлованіе и **изчѣнѣлѣваніе**, *с. ср.* отъ изчѣнѣлюvamь и изчѣнѣлѣvamь.

Изчѣнѣлѣжъ, ишь—лѣлъ, *г.л. свр.* отъ изчѣнѣлюvamь и изчѣнѣлѣvamь.—лѣнѣый, *прич. стр.*

Изчѣнѣжъ (да ся), ишь,—тилъ, *г.л. вѣзвр. свр.* Да ся измѣкжъ, да избѣкжъ, да побѣкжъ, да офейкамь, да изклѣничжъ.

Изчѣрвѣжъ, ишь,—вилъ, *г.л. свр.* отъ изчѣрвѣвамь.—лѣнѣый, *прич. стр.* Изтрамбушенѣый, издриснѣжѣый.

Изчервѣжъ, ишь,—вилъ, *г.л. свр.* отъ изчервѣвамь. Да причервѣжъ, да зачервѣжъ.—лѣнѣый *прич. стр.* Причервенѣый, зачервенѣый.

Изчервѣвамь (да изчервѣжъ), *г.л. д.* Напра-

- вямъ пѣчто да стане червено, причервивамъ, зачервивавамъ. — *мси, гл. възвр.* Ставамъ червень, зачервивамася, заруминамася; красить.
- Изчервиване, с. ср.** отъ изчервивамъ и изчервивамася.
- Изчервивамъ** (да изчервиж), *гл. д.* Настапнамъ, натискавамъ пѣчто, та му излѣзъть чирва-та, издривамъ, изирамбуивамъ *Изчервили пиля-то.* — *мси, гл. стр.* Бывамъ изчервешъ.
- Изчервиване, с. ср.** отъ изчервивамъ.
- Изчервивамъ** (да изчервиж), *гл. ср.* Ставамъ черень, почеривамъ.
- Изчериване, с. ср.** отъ изчеривамъ. Почериване.
- Изчеривамъ**, *мшъ, — пѣлъ, гл. свр.* отъ изчеривамъ. Да зачеривж; почеривить.
- Изчеривамъ**, *мшъ, — пилъ, гл. свр.* отъ изчеривамъ. Да почеривж, да изначеривж; вычерпуть. — *пентый, прич. стр.*
- Изчеривамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Изчеривнамъ, почеривнамъ много, вешко; вычерививать.
- Изчеривамъ и изчеривувамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Изчеривнамъ, изчеривувамъ, съ черпене, съ загрибане изприздувамъ, изливамъ; вычерпывать, изчерпывать. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изчерпанъ, изгрибамася. *Море-то съ лъжицъ не ся изчерива.*
- Изчеривамъ и изчеривувамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Почеривувамъ много, вешкы-ты.
- Изчеривамъ**, *мшъ, — пилъ, гл. свр.* отъ изчеривамъ. Да изгривж; вычерпуть, изчерпуть.
- Изчеривамъ**, *мшъ, — пилъ, гл. свр.* отъ изчеривамъ. Да почеривж, да излужж.
- Изчеривамъ и изчеривувамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Изчеривнамъ: 1) Сыривнамъ чешае-то на пѣчто, извлачнамъ; перемѣивать, 2) Счесывамъ, сръсывамъ; причёсывать. 3) Съ чешае и жарвамъ пѣчто; вычесывать. *Изчеса едикъ гадикъ.* 4) Ударямъ, изсуquamъ, изтагарвамъ пѣкого; хватить, трѣснуть. *Изчеса го по грѣба, та оше го сръби.* — *мси, гл. стр.* Бывамъ изчесанъ.
- Изчешъ**, *мшъ, — чѣтохъ, — чѣлъ, гл. свр.* отъ изчешамъ; вычешъ, вычешать, сосчетать. — *тентый, прич. стр.* Прочешеный, прословешеный, изибаный; прочитанный.
- Изчешамъ**, *мшъ, — лалъ, гл. свр.* отъ изчешамъ. Да изчешж.
- Изчешамъ** (да изчешамъ), *гл. д.* Изчесывамъ.
- Изчешамъ**, *мшъ, — чешахъ, — чешалъ, гл. свр.* отъ изчесывамъ; перемѣивать; причесать; вычесать. — *чешаный, прич. стр.* 1) Извлаченый; перемѣиванный. 2) Счесаный,
- сръсаный, изчешаный; причёсанный. 3) Очесаный; вычесанный, отчешанный. 4) Изтагареный; отчешанный.
- Изчешамъ**, *гл. свр.* отъ изчешамъ. Да изгорѣлый (въ шрж). 2) Изжиденый, изтыканный; вытѣсенный, выжитый.
- Изчешамъ и изчешувамъ** (да изчешамъ), *гл. д.* 1) На шрж: удриямъ пѣкого, та го изкарвамъ отъ изгрж-тж. 2) Измѣтывамъ, изжидамъ, изтыкывамъ пѣкого; вытѣснить, выжывать. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изчешанъ, изгриямъ.
- Изчешане и изчешуване, с. ср.** отъ изчешамъ.
- Изчешувамъ и изчешувамъ** (да изчешж), *гл. д.* 1) Правж чисто, очешувамъ; вычищать. 2) Очешувамъ много, вешкы-ты; перечищать. 3) Прѣмахвамъ, довривамъ, изтрѣбывамъ; истреблять. 4) *гл. ср.* Побѣгивамъ, офейкывамъ, изжичивамъ; ускользнуть. — *мси, гл. възвр.* Избѣгивамъ, побѣгивамъ, отывамъ си, махвамася. 2) *гл. стр.* Бывамъ изчешенъ.
- Изчешане и изчешуване, с. ср.** отъ изчешамъ; вычищенье.
- Изчешж**, *мшъ, — тилъ, гл. свр.* отъ изчешамъ; вычешить; истребить; ускользнуть. — *тешеный, прич. стр.* вычищенный, истребленный.
- Изчитамъ** (да изчетж), *гл. д.* 1) Прочитамъ, прочивамъ докрай, прочитамъ много, вешко; прочитывать. *Изъ изчетохъ вешкый псалтирь. Да изчешъ вешкы-ты писма. Той с изчелъ вешкы-ты книги.* 2) Изброивамъ; сосчитывать. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изчешенъ.
- Изчитане, с. ср.** отъ изчитамъ.
- Изчмаивамъ и изчмаювамъ** (да изчмаж), *гл. ср.* Съ чмаеше ся изгубнамъ, изтѣивамъ.
- Изчмаж**, *мшъ, — маивалъ, гл. свр.* отъ изчмаивамъ. Да изтѣж.
- Изчервивамъ** (да изчервиж), *гл. д.* Изчервивамъ.
- Изчеривамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Изчеривамъ.
- Изчеривамъ и изчеривувамъ** (да изчеривж), *гл. д.* Изчеривамъ.
- Изчеривамъ** (да изчеривж), *гл. д.* 1) Съ чрыташе направямъ пѣчто; вычерпывать. 2) Покривамъ пѣчто съ чрыты; нечерпывать.
- Изчеривамъ**, *мшъ, — талъ, гл. свр.* отъ изчеривамъ; вычерпуть, исчерпуть. — *таиный прич. стр.*
- Изчюванес** (да ся изчюж), *гл. об.* Чюжся, зачювамася.

Па что ми ся глѣзь изчюва
Въвъ два дѣла, въвъ два дола. *Пѣс.*

Изчювамъ, гл. *свр.* отъ изчюввамъ. Да изглядямъ, да отхранѣж, да учювамъ. — **ванпый**, прич. *стр.* Изгляданый, отхраненый, учюваный.

Изчюввамъ и **изчювувамъ** (да изчювамъ), гл. *д.* Изглядвамъ, отглядвамъ, изхранвамъ, отхранвамъ, учювамъ. — **мся**, гл. *стр.* Бывамъ изчюванъ.

Изчюдвамся и **изчюдувамся** (да ся изчюдж), гл. *об.* Почюдвамся изведиждь много; изумляться.

Изчюдж (да ся), ишь, — дился, гл. *свр.* отъ изчюдвамся. Да ся почюдж; издивиться, изумиться.

Изчюкамъ, гл. *свр.* отъ изчюквамъ. — **кантый**, прич. *стр.*

Изчюквѣмъ и **изчюкувамъ** (да изчюкамъ), гл. *д.* 1) Съ чюкане изработвамъ нѣчто, изковавамъ; **выкювывать**. *Чтото изчюка, той го и изпука, той го и очюка* (изпне). 2) Съ чюкане изкарвамъ, пзваждамъ, пзмѣщамъ нѣчто; **выколѣчивать**. 3) Чюквамъ много, вспчкы-ты, изтрошавамъ, изчюшвамъ. 4) Чюквамъ, тропвамъ изведиждь якж-тж, изтропвамъ. 5) Изнивамъ, изчюквамъ. — **мся**, гл. *стр.* Бывамъ изчюканъ.

Изчюкнамъ и **изчюкнамъ** (да изчюкнж), гл. *д.* 1) Изтрошавамъ, изчюкнамъ, очюшвамъ много, вспчкы-ты; **перелѣмывать**. 2) За итицж: излупвамъ, пзмжтвамъ, извождамъ; **высйживать**, **выводить** итенцовъ. — **мся**, гл. *стр.* Бывамъ изчюпенъ.

Изчюшж, ишь, — ииль, гл. *свр.* отъ изчюшвамъ и изчюшнамъ; **переломать**. — **пениый**, прич. *стр.* 1) Изтрошеный, изчюканый, изчюшпеный. 2) Излупеный, измжтеный, изведеный.

Изчюшнувамъ и **изчюшнамъ** (да изчюшнж), гл. *ср.* Изсъхвамъ.

Изчюшнуваніе и **изчюшнуваніе**, с. *ср.* отъ изчюшнувамъ. Изсъхваніе.

Изчюшнж, ешь, — наль, гл. *свр.* отъ изчюшнувамъ. Да пзсъхнж.

Изчюшкамъ, гл. *д.* *свр.* Да изчюшлж.

Изчюшлювамъ и **изчюшлювамъ** (да изчюшлж), гл. *д.* Вадж сѣмя отъ чюшж или нѣчто отъ чюшюлжж, чюшкамъ. *Изчюшлжжжж фасула.*

Изчюшлж, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ изчюшлювамъ. Да очюшлж, да изчюшкамъ, да очюшкамъ.

Изчюшж (да ся), ешь, — чюлся, гл. *свр.* отъ изчюшнамъ. Да ся зачюшж.

Изчюкамъ, гл. *свр.* отъ изчюквамъ; **изождѣть**, **выждѣть**, **наждѣть**. — **кантый**, прич. *стр.*

Изчюквѣмъ и **изчюкувамъ** (да изчюкамъ), гл. *д.* Чюкамъ, доклѣ му дойде врѣмя-то, доклѣ ся изврѣши нѣчто, доклѣ дойде нѣкой; **выждѣть**, **наждѣть**. — **мся**, гл. *свр.* Чюкамъ много, та ся уморавамъ.

Изшѣтамъ, гл. *свр.* отъ изшѣтвамъ. Да изходж, да изобжюкож.

Изшѣтвамъ и **изшѣтувамъ** (да изшѣтамъ), гл. *д.* Бывамъ на много мѣста, изходвамъ изобжюкалямъ.

Шетбж шета Срьбакъ добъръ юнакъ,
Шетбж шета сликж да си найде,
Да си найде сликж спорядъ него
Та изшета по града Уридана;
Тамъ ся найде сликж спорядъ него. *Пѣс.*

Изшѣвамъ (да изшѣж), гл. *д.* 1) Ушивамъ много, вспчкы-ты. *Изши кросно-то.* 2) Ушивамъ, нашивамъ много шповы на нѣчто; **изшивѣть**. *Изшилъ на дрѣжж-тж различни шаркы.* 3) Съ шпеніе разнисамъ, изхарчвамъ; **изшивѣть**. *Изшилъ конци-тж.* 4) Отъ шивѣ изкарвамъ, спечалвамъ; **вышивѣть**. *Изшива по пять грошка на день.* — **мся**, 1) гл. *стр.* Отъ много шпеніе изтрѣкнамъ, развалнамъ. 2) Бывамъ изшпнж.

Изшѣваніе, с. *ср.* отъ изшѣвамъ.

Изшѣтвѣмъ и **изшѣтвѣмъ** (да изшѣлж), гл. *д.* Направнамъ нѣчто на края остро като шило, изшлчнамъ, изостровамъ; **обвастривать**. — **мся**, гл. *стр.* Бывамъ изшпенъ; **обвастриваться**.

Изшѣлчж, ишь, — чиль, гл. *свр.* отъ изшѣлчнамъ. Да изшилж. — **ченый**, прич. *стр.* Изшпеный.

Изшѣлчнамъ (да изшѣлчж), гл. *д.* Изшлчвамъ.

Изшѣлж, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ изшѣлчнамъ и изшѣлчнамъ. Да изшилчж, да изострж, да изврѣлжжж; **обострить**. — **леный**, прич. *стр.* Изшлчленый, изостреный; **обостренный**.

Изшѣлчнамъ (да изшѣлж), гл. *д.* Изшлчвамъ.

Изшѣж, ешь, — шиль, гл. *свр.* отъ изшѣвамъ; **изшить**, **вышить**. — **шптый**, прич. *стр.*; **изшитый**, **вышитый**.

Изшѣтамъ, гл. *свр.* отъ изшѣтвамъ. Да ушьтамъ, да изтрѣбж. — **таный**, прич. *стр.* Ушьтаный, изтрѣбеный, изчистеный.

Изшѣтвѣмъ и **изшѣтвѣмъ** (да изшѣтамъ), гл. *ср.* п *д.* Ушьтвамъ навсждѣ, изтрѣбвамъ, изчиствамъ.

Изшѣрвамъ и **изшѣрвамъ** (да изшѣрж), гл. *д.* Нашарвамъ много, вспчкы-ты, изпсвамъ; **испсцрѣть**.

Изшѣрж, ишь, — риль, гл. *свр.* отъ изшѣрвамъ. Да изшпшж; **испсцрѣть**.

Ищѣввамъ и **ищѣвувамъ** (да ищѣвж), гл. *д.* Ущаввамъ много, вспчкы-ты.

Изца́вѣжъ, ишь, — виль, гл. свр. отъ изца́вѣвамь.

Изца́вѣжъ (да ся), ишь, — нилася, гл. об. свр. За кучкж: окучвамся, оцѣнѣвамся.

Изца́вѣжъ и **изца́вѣжъ** (да изца́вѣжъ), гл. д. 1) Заца́вѣжъ, уца́вѣжъ мнозинж, вѣщкы-ты, навѣждѣ; ца́вѣжъ во множествѣ. 2) Оцѣнѣжъ, оскубѣжъ; изца́вѣжъ, выцѣнѣжъ. 3) Вльжъ или друго съ цѣпанѣе разчесѣжъ, изчесѣжъ; теребѣжъ. — мѣя, гл. стр. Бывѣжъ изца́вѣжъ.

Изца́вѣжъ, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изца́вѣжъ; изца́вѣжъ, выцѣнѣжъ, истеребѣжъ. — палъ, прич. стр. изца́вѣжъ, выцѣнѣжъ, истеребѣжъ.

Изца́вѣжъ, въ, ва, во, пр. За кражъ: станѣжъ цѣпирца, нѣжъ.

Изца́вѣжъ и **изца́вѣжъ** (да изца́вѣжъ), гл. ср. Изгубѣжъ, изцѣнѣжъ. — Изцѣнѣжъ ми изъ ума, излѣжъ мн изъ ума, забораѣжъ; вышло изъ ума.

Изца́вѣжъ, ешь, — нѣжъ, гл. свр. отъ изца́вѣжъ.

Изъ, прѣдл. Употрѣбѣжъ отдѣлно, сложенъ съ друго прѣдлогъ подырь него и оставенъ съ други рѣчи. Отдѣлно прѣдъ имена тона прѣдлогъ показѣ: 1) Движенѣ отвѣтрѣ навъжъ, както въ изречѣнѣ: *излѣжъ изъ стажъ-тж*; вышелъ изъ комнѣты. *Извади го изъ ковчѣга*; вынулъ егѣ изъ ящѣка. *Изсыпа го изъ торбжъ-тж*; высыпалъ егѣ изъ мѣшкѣ. *Вино-то изтѣкло изъ бѣжъ-тж*; вино вытѣкло изъ бѣжъ. *Изскубижъ го изъ ржѣ-тж* му; егѣ вырвали изъ рукъ егѣ. *Изъ носа му тече кровь*; у него изъ носу кровь идѣтъ. Въ вѣщкы такывы изречѣнѣ вмѣсто изъ казѣтъ и отъ, така: *излѣжъ отъ стажъ-тж*, *извади го отъ ковчѣга*, *изсыпа го отъ торбжъ-тж*, *вино-то изтѣкло отъ бѣжъ-тж*, *изкубижъ го отъ ржѣ-тж* му, *отъ носа му тече кровь*. 2) Движенѣ вѣтрѣ въ иѣчто, както въ изречѣнѣ: *ходжъ изъ града*; *хожу по городу*. *Разхождажъ изъ градинжъ-тж*; гуляю по саду. *Навалица-та ся разнесѣ изъ улици-тж*; толпѣ разошлѣсь по улицѣмъ. *Изъ горжъ-тж* ходѣтъ зайцы. *Тѣслѣжъ вѣка изъ Вудѣма града*. Въ вѣщкы-ты такывы изречѣнѣ вмѣсто изъ казѣтъ и по, така: *ходжъ по града*, *разхождажъ по градинжъ-тж*, *навалица-та ся разнесѣ по улици-тж* и проч. 3) Движенѣ надолу, както въ изречѣнѣ: *слизѣжъ изъ стлѣжъ-тж*; сходѣтъ съ лѣстницы. *Спускажъ изъ планижъ-тж*; спускажъ съ горы. *Трѣколижъ изъ брѣга*; скатѣжъ съ бѣрега. Въ такывы изречѣнѣ вмѣсто

прѣдлогъ изъ иѣкои по-правилно употрѣбѣжъ, та казѣтъ: *слизѣжъ изъ стлѣжъ-тж*, *спускажъ изъ планижъ-тж*, *трѣколижъ изъ брѣга*. 4) Находѣжъ иѣдѣ, въ иѣчто, както въ изречѣнѣ: *изъ планижъ-тж* горжъ има доста круши (дрѣвета круши). *Изъ лозѣ-та е плѣно съ орѣжъ* (дрѣвета орѣжъ). *Изъ Старжъ-Планижъ ся вѣдѣтъ мѣжъ*; въ Балкѣнахъ вѣдѣтъ мѣдѣди. За да си разберѣ още по-добрѣ и по-напѣлно знаменованно-то на прѣдлогъ изъ, да приведемъ още иѣколко изречѣнѣ. *Излѣжъ изъ врата-та*. *Подѣдѣжъ изъ прозореца*. *Обѣдѣжъ изъ горжъ-тж*.

Провыкѣжъ зеленъ здравѣжъ
Изъ горжъ зеленжъ. Иѣс.

Дума не излѣжъ изъ уста-та му. *Тѣкѣжъ му лигѣ изъ уста-та*. *Тонага-та изъ рай израсла*. *Гляда изъ дупкѣ*. *Плува изъ рѣжъ-тж*. *Вади ги* (думѣ-тж) *като изъ дѣжъ*. *Вали дѣжъ като изъ рѣжъ-тж*, *като изъ вѣдро*. *Врѣви си изъ пѣжъ*. *Врѣви изъ правѣжъ*, *изъ кривѣжъ пѣжъ*. *Изъ дѣжъ въ дѣжъ*; со дѣя на дѣжъ. *Изъ рѣжъ-тж въ рѣжъ-тж*; изъ рукъ въ руки. — Прѣдлогъ изъ ся употрѣбѣжъ и сложенъ съ други прѣдлозы подырь него, та прави съ тѣхъ двойны прѣдлозы. Такывы сж: а) **Изъ-задѣ** (иззадѣ). *Гляда изъ-задѣ врата-та*, *изъ-задѣ плѣта*. б) **Изъ-междѣ** (измеждѣ). *Изъ-междѣ сѣляны-тж* има и заможы. в) **Изъ-подѣ** (изподѣ). *Излѣжъ изъ-подѣ одѣра*, *изъ-подѣ амбара*. *Гляда изъ-подѣ вѣжъ*; смѣтрѣтъ изъ подлѣбѣя. г) **Изъ-прѣдѣ** (изпрѣдѣ). *Из-прѣдѣ кѣжъ-тж* има кладѣнѣ. *Магни ся изъ-прѣдѣ очи-тж* ми. — Прѣдлогъ изъ, като прѣдлозы до и за, ся съчѣнѣжъ и съ нарѣчѣна отъ мѣсто и врѣмѣ като съ имена сжѣствѣтелны и прилагѣтелны, та прави съ тѣхъ, така да си кажѣ, прѣдложны сложенны нарѣчѣна. Такывы сж: **изъ-вѣжъ** (извѣжъ), **изъ-вѣтрѣ** (извѣтрѣ), **изъ-отвѣжъ** (изотвѣжъ), **изъ-отвѣтрѣ** (изотвѣтрѣ), **изъ-напрѣдѣ** (изнапрѣдѣ), **изъ-отпрѣдѣ** (изотпрѣдѣ), **изъ-отзадѣ** (изотзадѣ), копто сж показѣны на рѣдѣ иѣжъ. — Сѣтанѣжъ съ глаголы прѣдлогъ изъ показѣ: а) Движенѣ навъжъ, както: *излѣжъ* — да *излѣжъ*, *изтѣжъ* — да *изтѣжъ*, *изваждажъ* — да *изваждажъ*, *изливажъ* — да *изливажъ*, *изсыпѣжъ* — да *изсыпѣжъ*, *изгонѣжъ* — да *изгонѣжъ*. б) Сврѣшенѣжъ работѣ, както: *изадажъ* — да *изадажъ* (изадохъ хлѣба), *изпѣжъ* — да *изпѣжъ* (изпѣхъ водѣ-тж), *изтѣкажъ* — да *изтѣкажъ* (изтѣкажъ платно), *изписѣжъ* — да

изтишь (пзписяхъ цѣлж книгж), *изгаркамь* — да *изгорж* (пзгорихж дръва-та).

в) Пзвршанне много, всичко, като: *изловкавань* — да *изловж* (пзловихж хайдуты-ты), *измокровкавань* — да *измокрж* (пзмокрихъ си дрѣхы-ты), *изпотрошкавань* — да *изпотрошж* (пзпотрошихъ чнашты), *изпрѣсичкамь* — да *изпрѣсѣкж* (пзпрѣсѣкохмы дръва-та). г) Придобыванне, спечалванне съ нѣчто, като: *изшивамь* — да *изшивж*, *изжывамь* — да *изжывж*, *изтъкавань* — да *изтъкж*, *изработвань* — да *изработж* (изшивамь, пзжывамь, изтъкавань, изработвань по пять грошна на день). д) Даванне другъ видъ на нѣчто, като: *избѣлавань* — да *избѣлж* (избѣлихъ платно-то), *изкривавань* — да *изкривж* (пзкривихъ прѣтчкж-тж), *изглаждавань* — да *изгладж* (пзгладихъ камыка). Знаменованна-та, копто добывать глаголи-ти, наставени съ прѣдлогъ *изъ*, както ся вижда отъ тѣхъ е многоразлично. — Прѣдъ рѣчи, копто начинать отъ *к*, *п*, *т*, *х* и отъ *с*, *ц*, *ч*, *ш*, *щ*, въ прѣдлогъ *изъ*, и когато е той отдѣлно, и когато е оставенъ съ тѣхъ, буква *з* ся изрична като *с*, та казвать: *исъ кжцж*, *исковавань*, *исъ поле-то*, *изничамь*, *исъ трѣвж-тж*, *исничамь*, *исъ хросте-то*, *исхранявань*, *исъ село*, *иссичамь*, *исъ цръкж*, *исцѣждавань*, *исъ чашж*, *исчиствавань*, *исъ шюмж-тж*, *исшивамь*, *исщипвань*, вмѣсто *изъ кжцж*, *изковавань*, *изъ трѣвж-тж*, *изничамь*, и проч. Въ всичкы-ты такывы случая въ рѣчника прѣдлогъ *изъ* е писанъ съ *з*.

Изю́двань и изю́дѣвань (да *изю́дж*), *гл. д.* Изкарвань отъ главж, пзлывамь, пзмамвань, пзлѣствавань, пзлюдвань, прѣсатанявань; *обольшать*, *обманывать*.—*мся*, *гл. стр.* Бывамь изюденъ, пзлюдвамь, прѣсатанявамь; *обольшаться*, *обманываться*.

Изю́дванне и изю́дѣванне, *с. ср.* отъ *изю́двань* и *изю́дѣвань*; *обольшѣние*.

Изю́дж, *ишь*,—*дѣль*, *гл. свр.* отъ *изю́двань* и *изю́дѣвань*. Да *пзлывж*, да *пзмамж*, да *пзлѣстж*, да *прѣсатанж*; *обольшить*, *обмануть*.—*дѣпый*, *прич. стр.* *Пзлываный*, *пзмаменый*, *пзлѣстеный*, *прѣлѣстеный*, *прѣсатаненый*; *обольшѣнный*, *обманутый*.

Изю́двань и изю́дзвань (да *изю́дж*), *гл. д.* Сваламь, снимаць, отначамь, пзваядамь юздж на конь, пзуздамь, пзнуздамь.—*мся*, 1) *гл. взвр.* За конь: *сваламь* си юздж-тж, пзуздамь, пзнуздамь. 2) За чловѣкъ: *развалиамь*, *ставамь бѣсенъ*, *лудъ*, *хаймана*, *пзхайтуамь*. 3) *гл. стр.* Бывамь изюденъ.

Изю́дванне и изю́дзване, *с. ср.* отъ *изю́двань*.

Изю́дж, *ишь*,—*дѣль*, *гл. свр.* отъ *изю́двань*. Да *пзуздж*, да *пзнуздж*.—*дѣпый*, *прич. стр.* *Пзузденый*, *пзнузденый*.

Изю́тюлюдишьж, *ешь*,—*дѣсахъ*,—*дѣсалъ*, *гл. д. свр.* Да *пзютюлюдишьж*.

Изю́вѣж, *ишь*,—*вѣль*, *гл. свр.* отъ *изю́двань*; *пзъявѣть*, *вѣдать*.—*вѣпый*, *прич. стр.* *пзъявленый*.

Изю́вѣвань (да *изю́вѣж*), *гл. д. 1)* *Пзъявань*, *показвань нѣкакво мое щене*; *пзъявлять*. 2) *Пзказвань*, *обаждавань*; *выдавать*, *обалтывать*.—*мся*, 1) *гл. взвр.* въ *мн. ч.* *Обаждамся*, *пзказамься*. *Щжть ся пзъявать единъ другъ*, *щжть ся пзкажжть*. 2) *гл. стр.* Бывамь изювенъ.

Изю́вѣванне, *с. ср.* отъ *изю́вѣвань*; *пзъявленѣе*.

Изю́гнж (да *ся*), *ишь*,—*нился*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овця: да *ся оягннмъ много*, *всичкы-ты*; *объягннться*. *Овця-тж ся изагннжж*.

Изю́дамь и изю́ждавань (*изю́двань*, да *изю́дамь*), *гл. д.* *Пзидамь*: 1) Съ *падение отрѣбвань*, *довршнамь*; *съѣдять*. *Издаохъ единъ кокошкж*. 2) *Понадамь много*, *всичко*; *пзпонадамь*; *перѣдять*. *Издаохмы всичко, что имаше за падение*. 3) *Понадамь*, *пронадамь нѣчто на много мѣста*, *опасамь*, *съзобамь*; *пзѣдять*. *Молци изнали праждж-тж*. 4) За нѣчта люты: *разнадамь*, *пронадамь*; *съѣдять*, *выѣдять*, *перѣдять*, *проѣдять*. *Кезап-тж издада бакжра*. *Ржж да изнала желъзо-то*. 5) *Усвоавамь си*, *отнимамь чюждо нѣчто*; *присвоивать чюждо*. *Издаде ми стокж-тж*. 6) Не плащамъ чето дльжж, не поврбамъ чето съмъ зель. *Издаде ми половинж-тж отъ заплатж-тж*. *Издаде ми пары-тж, что му съмъ далъ назамъ*. 7) *Разнасамь*, *прахосамь*, *разпѣлвамь*, *потружж*; *проѣдять*, *проживать*, *расточать*, *промаывать*. *Издаде бащино-то си имане*. 8) *Съсыпвамь*, *разобарнамь*; *конать*. *Грыжи мя издадохж*.—*мся*, 1) *гл. вз.* въ *мн. ч.* *Идемь единъ другъ*, *карамься*, *джокамься*. *Скарали сж ся, та цжжть ся издаджтж*. 2) *гл. взвр.* *Идовсамь много*, *топжся*, *кожся*. *Издаохся да му казvamь, не зима отъ думж*. 3) *Изтрывамься*, *пзтрывамься*, *охлузvamься*, *опадамься*. *Ижалося е вжже-то, та ще ся сжжа*. 4) *гл. стр.* Бывамь пзидещъ.—*Ижалъ му главж-тж*, *убилъ го*, *прѣмахнжлъ го*, *съсыпалъ го*.—*Ижалъ си хлѣба*, *развалился е*, *не го быва*, *не е вяче за-въ работж*, *зель си двѣ-ты пары*; *отслужилъ свой вѣкъ*.

— *Изаде* еднѣ плесницѣ, ударилъ му еднѣ плесницѣ. — *Вардися* да не ся *изаде* отъ ржѣвъ-тъи му, отъ прстѣ-то му, казвася, кога пѣкой не ще да свръши нѣчто, което не е задлъженъ, пазиися да не замине отъ него. *Помогни* му, нѣма да ти ся *изаде* отъ ржѣвъ-тъи. — *Изалъ* си кжсмета, останжлъ, родился безъ кжсметъ. — *Изалъ* си ума, изгубилъ си ума о станжлъ безъ умъ. — *Който* овца ся дѣли отъ стадо-то, *изада* жъ влѣжъ-тъ. *Никой* не дума на влѣка: *на мя изажъ!* Ела, мечко, *изажъ* мя! Ела, алѣбъ, да тя *изамъ*. *Влѣжъ-тъ* варди кагя-то отъ лисица-та да го *изаде* той. *Най-хубавж-тъ* каблѣжъ свинка-та жъ *изада*. *Който* ся мѣси съ трѣци-тъи, *изадать* го свинѣ-тъи. *Който* ходи, или ще *намѣри* нѣчто да *изаде*, или ще го *намѣри* нѣчто да го *изаде*. *Изалъ* си ума въ гладно врѣмя. *Двѣ* кучета ся борять за еднѣж кокалъ, а третѣ го *изада*. *И* да ся пѣнишь, и да ся не пѣнишь, щжъ тя *изамъ*—паричкжъ съмъ далъ. *Лудъ* *изада* и два зелника, нъ *лудъ* съ който му гы дава. *Млѣчанъ* питжъ *изада*. *Прѣскочи* плетъ, та *изашъ* пять. *Зареклася* свинка да не *каде* говна, *прѣскоки* жъла плетъ, *изала* пять. *Ако* е кумъ, *по хеса* жъ да е: *крѣстилъ* ми е дѣтя, *изалъ* ми е прася. *Падни* нито, да тя *изамъ!* *За очи* на доста си *кравай* купи, *ако* му не *хареса*, самъ си го *изажъ*. *Изажъ* *пастие-то*, па *строши* паницѣ-тъж. *Голѣмъ* *залѣжъ* *изажъ*, *голѣмъ* *думж* не *думай*. *Болѣ* *голѣмъ* *залѣжъ* да *изадешъ*, *нежели* *голѣмъ* *думж* да *кажешъ*. *Врада* *побѣлѣла* и *ума* *изала*. *Плѣтъ-тъ* си *изада*мъ, *кръв-тъ* жъ не *давамъ*. *Ако* *даволъ-тъ* е *изалъ* *коливо-то*, *блюдо-то* е *тука*.

Издаване и **изаждане**, с. ср. отъ **изада**мъ и **изажда**мъ.

Изадбина, с. м. 1) Идене помеждъ еднѣ другыи, **изаба**, **изднина**, **гвозгане**; **себра**. 2) **Изаднина**, **изажба**.

Изадамъ, гл. *м-кр.* отъ **изада**мъ.

Изадникъ, с. м. **Който** *наде*, **който** си *у-сво*ява чуждо нѣчто, **чловѣкъ** **грабитель**, **прохалиникъ**, **лошетникъ**; **мироѣдъ**. *Лотъ* **изадникъ** и **крѣвникъ**. *Пазви*, **Боже**, *отъ* **изадници**.

Изаднина, с. ж. Идене чуждо нѣчто, *у-сво*яване чуждъ и *особно* общъ, **селскыи** **имотъ**, **изадбина**, **изажба**; **грабжъ**. *Въ* **беглика** *има* **най-много** **изадникъ**.

Изадница, с. ж. **Жена**, **мома** **изадникъ**.

Изадитый, — **дѣлъ** и — **денъ**, **дно**, **дно**, *пр.* **Что** ся *наде* **сладко**; **вкусный**. *Тамъ* **гостба** е **изадна**. — **дно**, *нар.* **Сладко**; **вкусно**.

Изадъ, с. м. **Въ** *изречение*: **нѣма** **изадъ**, *не* ся **изада**, *не* ся **свръшна**, **много** е.

Изажба, с. ж. **Изаднина**.

Изаждамъ (да **иза**мъ), гл. *д.* **Изада**мъ.

Изаздвамъ и **изаздувамъ** (да **иза**адж), гл. *д.* 1) **Съ** *наздене* **изходвамъ**; **изѣзжъ**тъ. 2) **Научвамъ** **конь** да ся **назди**; **обѣзжъ**тъ.

Изаздило **лудо** **младо**,
Изаздило **добра** **коня**,
Та е *пошло* **ловъ** да **лови**
По **плавинж** *по* **рудинж**. *Иѣс.*

Изаздж, *ишь*, — **дилъ**, гл. *свр.* отъ **иза**здвамъ; **изѣздити**, **обѣздити**.

Изалгвѣжъ (да **ся**), *ишь*,—**вился**, гл. *об.* *свр.* **Казвася** *за* **зимж**, *когато* **валне** **сиѣтъ** *прѣди* **Димитровъ-денъ**, а **послѣ** *не* **вали** **вече**.

Изамъ, **надѣшь**, — **надохъ**, — **наль**, — **нажъ**, гл. *свр.* отъ **иза**дама, **иза**ждама и **иза**дама; **сѣсть**, **перѣсѣть**, **изѣсѣть**, **проѣсѣть**, **прожыть**, **расточыть**, **промотыть**. — **наденый**, *прим. стр.*; **сѣденный**, **перѣденный**, **изѣденный**, **проѣденный**, **прожитый**, **расточенный**, **промотанный**.

Изаденъ **зжбъ**, **нанаденъ**, **прожранъ**.

Изасно, *нар.* **Исно**, **навѣсо**.

Руска *ся* **изасно** **провыжжъ**:
Майно **ле**, *стара* **майно** **ле**,
Да **нѣмашъ** **сжджъ** **съсъ** **Цана**,
Да **нѣмашъ** **коржъ** **врѣхъ** **Цана**,
Цане *го* **грѣхомъ** **направи**. *Иѣс.*

Кать *го* е **чюла** **майно** **му**,
Че *си* **изасно** **заплака**:
Тодоре, **мило** **мамино**,
Изаде *ли* *ты* **лѣла** *ти*? *Иѣс.*

Изасновамъ (да **иза**снож), гл. *д.* **За** **врѣ**мя-то: **направнамъ** да **стане** **исно**, **извѣдрнамъ**, **разисновамъ**, **разкарвамъ**. *Душжъ* **вѣтъръ**, *та* **изасни** **врѣмя-то**.—**мся**, гл. *възвр.* **Разисно**вамся, **разкар**вамся, **извѣдр**намся; **вывѣдр**иваться, **выяс**нивать, **ведрѣть**, **проис**нятися.

Изаснож, *ишь*, — **ниль**, гл. *свр.* отъ **иза**сновамъ.

Изасножъ, *ишь*, — **ниль**, гл. *свр.* отъ **иза**сноивамъ. **Да** **разисножъ**, **да** **изтлѣкувамъ**; **изяс**нить, **обяс**нить. — **иснѣтый**, *прим. стр.* **Разис**неный, **изтлѣкуваный**; **изяс**неный, **обяс**неный.

Изасноивамъ (да **иза**снож), гл. *д.* **Правжъ** *да* **стане** **исно**, **да** **си** **разбира**, **да** **ся** **види**, **че** е **така**, **разис**навамъ, **тлѣкувамъ**; **изяс**нить, **обяс**нить.—**мся**, гл. *стр.* **Бы**вамъ **изяс**ненъ.

Изясніваніе, с. ср. отъ изяснівамъ; изясненіе, объясненіе.

Икѣвица, с. ж. Хлыцавица, хлыцаніе, иканіе; икѣта.

Икѣмъ, гл. ср. Хлыцать; икѣтъ.

Икѣнце, с. ср. Хлыцаніе; икѣніе.

***Икклікъ**, с. м. Т. 1) Пара, что врѣви два гроша; монѣта въ два піастра. 2) Тягло двѣ окы; гіри вѣсомъ въ два ѳка.

***Иккминъ** и **иккмъ**, с. м. Т. Хекминъ.

***Иккидіа**, с. ж. Т. Часть-ть тъкмо на половникъ-тж на врѣмя-то отъ пладне до заходъ слънце. *Дойди по иккидиж.* 2) Молитва, клананіе, что правятъ мюсюлмане-ти въ тона часъ. *Ходжа-та вѣка иккидиж.*

***Икѳна**, с. ж. Гр. Живописно изображеніе образа на Христа, на Св. Богородицѣ, на святець, на ангель, куна, святица, убрѣсь; икѳна, образъ. *Отъ едно дръво икона и лопата. Очи на иконы, умъ на коконы. Младъ съмъ и цѣ си останкъ младъ, старъ съмъ и цѣ си бждж старъ; имамъ очи и не видж, имамъ уши и не чюж, имамъ уста и не ямъ.* Гат. — Икона.

Икѳница, ум. ж. отъ икѳна. Иконка.

Икѳничка, ум. ж. отъ икѳница.

Икѳнка, ум. ж. отъ икѳна. Иконица.

Икономісвамъ (да икономішкъ), гл. д. Гр. 1) Спѣсывамъ; сберегать. *Икономисахъ нѣкож и другж парж.* 2) Нагласавамъ, уряддамъ, склѣтамъ нѣчто; устрѣивать, налаживать. *Икономисахъ го, нагласихъ го.* — *вамся*, гл. *възвр.* Нагласавамъ за себе нѣчто.

Икономішкъ, ешь, — мисахъ, — мисаль, гл. свр. отъ икономісвамъ.

***Икономіа**, с. ж. Гр. Пѣстовность, пѣстеніе въ домашни-ты разноскы; экѳномія, бережливость.

Иконѳма, с. ж. 1) Жена пѣстовница. 2) Въ женскій монастырь калугерица икономъ; казначѣя (въ женскомъ монастырѣ).

Иконѳскій, ска, ево, пр. отъ иконѳмъ.

***Иконѳмъ**, с. м. Гр. 1) Пѣстовникъ; бережливый, экѳномъ. 2) Въ монастырь калугеръ, който дръжи смѣткы-ты на монастыря; казначѣя (въ монастырѣ). 3) Почетно званіе, което ся дава отъ владыкж на священникъ като отличіе.

Иконописецъ, сци, с. м. Който пише, изображава иконы, зографъ, изографъ; иконникъ, иконописецъ.

***Иконостасть**, с. м. Гр. Мѣсто, полица въ кѣщи, дѣто стоять иконы-ты; иконникъ, кіѳта.

Икра, с. ж. 1) Яйца-та на рыбж, хайваръ; икра. 2) Дебело-то мясо отдырѣ на пиццала, прасци, прасета, балджръ; икра у человекъ.

Икрамджійка, с. ж. Което обычна да прави икрамъ.

***Икрамджіа**, с. м. Т. Който прави икрамъ.

***Икравъ**, с. м. Т. Честь, почетъ; честь. *Колжото по жабж косми, толжось у насъ икрамъ.*

Икъ, с. м. Названіе на буквж у; икъ.

Илавица, с. ж. Иловица.

***Иланъ-балжкъ**, с. м. Т. Рыба змѣюрка, ягула.

***Илатъ**, с. м. Гр. Зехтинъ, зейтинъ.

***Илачліа**, пр. неизм. Т. Лѣковитый; цѣлѣбный.

***Илачь**, с. м. Т. Лѣкъ; цѣръ, лѣкарство. *Откакж ми утровилъ срѣдце-то, зель да налива илачь на него.*

***Илдѣзка**, с. ж. Т. Илдѣзка, златна пара и особно Венецианска жльтица.

***Илѣ**, с. ср. Гр. Маслинны.

Или, въ пѣсни-ты понѣйдѣ иль, сѣжз. Я; илѣ, либо. *Или това, или онова*, едно отъ двѣ-ты, кое да е; *или то, или друго*. *Или го направи, или кажи, че не можешъ. Еалж ли си, или не, или не си, или не си наль? Ако цешъ, или ако не, кажи ми да знаж. Да ли да идж, или да не ходж? Ракійкж ли цешъ пийнж, или винце? Или не знае, или пакъ не ще да каже. Пловдивъ или Филибе. Тьсть или женинъ баца.*

Илимѣць, с. м. Лимецъ, единъ видъ жито нѣколко като ичимикъ, капладжма.

Илишкы, с. ж. мн. Круши, наблькы, что зрѣжтъ по Илинъ-день.

Илинъ-день и

Илиа. Св. Пророкъ Илиа, 20 Юлиа; Грьмовикъ, Грьмоделецъ, единъ отъ горящаницы-ты. *Женско лѣто по Илинъ-день. Честитъ като Св. Илиа у орѣси, кога гръми. Кога гръмъ на Св. Илиа, орѣси-ты и глѣщаницы-ты прѣзъ това лѣто бывать повяче шюпливи.*

***Иллемъ**, сѣжз. Т. Нъ, ама; но, однако.

***Илимъ-хабѣръ**, с. м. Т. Запись за знаніе, за увѣреніе.

Иловица, с. ж. Иловица, глина, глисавица, хума, саа; валяльная гліа.

***Илтизамджіа**, с. м. Т. Закупникъ, прѣкупникъ на илтизамъ; откуницъ.

***Илтизамъ**, с. м. Т. Вѣсичко, что сж продава отъ правителство-то на откупъ, като десяткы-тъ на земли-ты произведенія (нашаръ), на овця-ты и козы-ты (бегликъ), на свиня-ты (серчимъ-перчимъ) и пр.

***Илчія** и **елчія**, с. м. Т. Пратеникъ отъ единъ царь до другъ; посланникъ.

Иль, с. м. Утайка, лезга, лезгаво мѣсто; иль.

Иль, сѣжз. 1) Наля, наль. 2) Или.

*Иліамъ, с. м. Т. Скъдебно рѣшение. Скъди-
мъся и зєсъ иліамъ.

*Иліачъ, с. м. Т. Плачъ

*Имамѣ, с. ср. Т. Маме, кихлибарева тонка
на чюбукъ, на нартеле, на такъмѣя, колато
ся заханва съ устны-гы, та ся смуче ды-
мъ-ть прѣзь пєжъ; муидштукъ.

*Имамъ, с. м. Т. Духовно лице у Турци-гы,
както е у насъ священникъ.

Имамъ, гл. д. 1) Намира ми ся; имѣть. Има
пары, има много стокъ. Имамы много
душманы, а малко прикатели. 2) За-
хванжъ съмъ съ нѣчто, та го връшжъ.
Имамъ работж, имамъ занакатъ. 3) Брожъ,
четж, мыслѣж, зимамъ за . . . ; прини-
мать, считать за . . . Имамъ го за влѣ-
няно, а то излѣзе памучно. Всякой
има себе-си нѣчто, и муха-та ся има
за нѣчто. 4) гл. безл. Намира ся.—мея,
гл. стр.—Имамъ врѣмя, имамъ въз-
можность, имамъ колай, можж, може ми
ся, можєнь съмъ. Имай само врѣмя да
слушашъ приказкы-гы му.—Има врѣ-
мя: а) Може оцє да ся не правп, да ся
почнака, не му е дошло врѣмя-то. б) Много
врѣмя ся е минжло оттогава. Има врѣмя
откакъ не съмъ го видѣлж. —Има
Господъ, добръ е Господъ. —Има дни,
има животъ, ималж дни, ималж жи-
вотъ, ще живѣе оцє. —Има до круши!
има тврѣдѣ малко, нѣма никакъ. —Има-
ла глава да тягли, имало да ся тягли,
писано было да ся тягли, кжсметъ-тъ му
былж да тягли.—Имамъ нѣчто на умъ,
канжся на нѣчто.—Имамъ нѣчто на ума
си, помнж го, мыслѣж за него, грѣжжся
за него. —Имамъ нѣмамъ: а) И имамъ
и нѣмамъ, не мож да кажж ни че имамъ,
ни че нѣмамъ. б) И да имамъ и да нѣмамъ,
щж не щж. Има нѣма. Има нѣма,
направи го. —Имайте добринж, така
начинать, кога щжъ ся помолять за нѣчто.
—Да имашъ да зимашъ, отговоръ, съ
който ся показва нѣкому, че не е както
той казва, че нѣма да му ся даде, че нѣма
да стане, чото пєска.—Имамъ го за срамъ,
срамувамся; стыдѣйтъся. —Имамъ го за
грѣхъ, грѣхъ мя е, грѣшно ми е.—Има
страхъ, страшно е; грозѣтъ, угрожать.
Има страхъ да не ся запали.—Имамъ
страхъ, страхъ мя е, божся; бойтѣся.
—Имало едно врѣмя единъ дѣдо и единъ
бабж; жилъ былъ дѣдъ да баба, така ся
захванжъ приказници. —Что има, что
нѣма? нѣтане кога ся срѣнцижъ двама,
на което едингый отговаря: отъ Бога вси-
чко добро, или: нѣма ничто зло, а
добро да-цє Господъ!—Доклѣ имашъ двѣ

овця, всякой ти выка добръ день. Като
имашъ да имъ наплѣнишь ржцѣ-гы, то
е все харто. Доклѣ имашъ, дотогова
нѣсти. Окж брашно да имашъ, пакъ
на хлѣбаръ дай да го мѣси. Каратєя
камо да имать нѣчто да дѣлѣтъ. Кой-
то има пять гроша, знає шесть думж.
Който има много пиперъ, и на зелє-
то си туря. Който има брадж, той
паде рѣжж. Който има брадж, има си
и гребєнь. Всяка коза има и брадж.
Брадж има и коза-та (и у прыча).
Ако бѣжъ прѣлж шєстацѣ, не бѣжъ
ималж мустанцѣ. Имамъ го странцѣж,
направлѣмъ го брѣмя. Калѣ го, бачє,
каленъ да го имамъ. Ври ли ти грѣ-
ня-то, имашъ и достовы. Земни мя,
кога мя намѣришь, за да мя имашъ,
кога ти погрѣбамъ. Всякой лѣжъ си
има и шахатинъ. Имамъ си и погъ,
имамъ си и святенж водж. Ни даръ
давала, ни грѣжж имала. Зидъ уши
и плєтъ очи имать. И стѣны-гы уши
имать. И рѣшєто срѣдцє има. Всечко
си има врѣмя-то. Дѣто има сговоръ,
и крушумъ-тъ плува по водж-тж, а
дѣто нѣма сговоръ, и кратуна-та по-
тѣва. Дѣто има миръ и любовь, тамъ
има и Богъ. Дѣто има, тамъ и ти-
чатъ. Кога има, свиска, кога нѣма,
стиска. Знає что има и междж зжбы-
тѣ му. Да има сырєне, да напра-
вимъ попарж, ала нѣма хлѣбъ. Има
кой да паде, нѣма кой да дава. Ако
има въ хамбара, цє има и у брашнара.
Има наукъ, има и разукъ. Като има
вѣжъ, има и лѣкъ. Има брѣмбалчєта
въ главж-тж му. Има да плаца на
Мисала. Имашъ ли добро вино и ху-
бавєлжж женж, за достовы ся не вай-
кай. Имашъ ли хлѣбъ, кучєта много.

Иманіе, с. ср. отъ **имамъ**. Иманіє отъ
нѣманіє нѣ-добро. Иманіє научва, имані-
є разучва.

Иманіє, с. ср. 1) Пары, земѣа и другы нѣ-
чта, които нѣкои има, благо, добро, имотъ,
имотєство; имѣніє, имущєство, богатєство,
дѣньги. Стопанъ има безкрайню иманіє.
2) Стога, мжжа, добыткѣж; товѣрь. До-
каражмъ иманіє за проданъ. Има много
иманіє: толкова овця, толкова . . .
Жєнско иманіє, кокошкы, гжскы, мисиркы
и др. 3) Пары законаны въ земъ-тж нѣ-
кога-си и забораєны, та случайно гы на-
хожда нѣкой; кладъ.

Та го султанъ-тъ завєде
У Сливнєскы-гы буавы
На войнишкы-гы пѣтєкы,

Старо имане разрови,
Хубавы маджаръ жлътици. *Пѣс.*

*Тяжко имане, голѣмо пмане, много цары,
тяжка стока, срѣщаеся често въ пѣсени-ты.*

Дружино вѣрва сговорна,
Кой дѣто е да дойде
Да земе тяжко имане,
Кой колко може да вдигне. *Пѣс.*

*Пусти остангло имане, кога минълы
млады години. Женино имане прѣ-
сѣдва. На Циганина пльвникъ-тъ гори,
а ты имане тресишь. Зла жена и отъ
море пб-зла, добра жена и отъ
имане пб-добра. На лошаи сгизъ има-
не не трѣбва, а на добрый никакъ.*

*Иманъ, с. м. Т. Вѣра; вѣра, религія.
Да дойде на иманъ, на вѣрж.

*Имарѣтъ, с. м. Т. Сграда, дѣто раздавать
на сиромасы хранж за-бога.

Иматый, тъ, та, то, пр. Имотный.

Имамъ, гл. ми-кр. отъ имамъ.

*Иматъ, с. м. Т. Помощь.

Ей ты Петре, ей ты мой господарь,
Еа ми пусти брата на имдата,
Да си хваемъ това чрно сокла. *Пѣс.*

Имела, с. ж. Врѣтежъ въ главж-тж, шемедъ;
головокруженіе. *Имела мя хвати отъ
васъ, казвать на немирны дѣца.*

Имело, с. ср. Раст. *Viscum*, расте по дж-
бовы или по другы дръвета, имель, имела;
омѣла.

Имелъ, с. м. Раст. имело.

Имелятый, нь, на, но, пр. отъ имело.
Зрно имеляно.

Именемъ, нар. По имя, на имя. *Пашов-
ска дъщерта именемъ младо ханъмя.*

Именувамъ, гл. д. Давамъ имя, наричамъ;
именовать.

Именуване, с. ср. отъ именувамъ; име-
нованіе.

Именце, ум. ср. отъ имя; имячко.

Имениакъ, с. м. Който има еднакво имя съ
другыго, адашь; тѣзь, тѣзка.

Имила, с. ж. Раст. имело.

Имовина, с. ж. Имотъ.

Имовитый, тъ, та, то, пр. Имотный.

Ты си бѣше богатница,
Богатница, имовита. *Пѣс.*

Имовице, с. ср. 1) Имотъ. 2) Едно-друго
за надене, пригответно да ся намира, захире;
сѣстице принасы.

Имотникъ, с. м. Който има имотъ, имовитъ
человѣкъ; зажиточный, состоятельный.

Имотница, с. ж. Колато има имотъ, имовита
жепа; достаточная, зажиточная.

Имотный, — тыль п — тець, тна, тно, пр.
Който има имотъ, иматый имовитый, бо-
ларъ, дръжалывый, заможный, благодат-

ный; имовитый. *Ако е рабѣтенъ, ще бжде
и имотенъ. Докль ся имотни-ти на-
каняеть, сиромаси-ти излуквать. Имо-
тенъ като мъжкж въ трѣци (въ земникъ).*

Имотство, с. ср. Имотъ, имане, болнарство;
имѣніе, имущество.

Имотъ, с. м. 1) Имане, имовина, имовице,
имотство; имѣніе, имущество. 2) Имовина,
имовице, мюлкъ, мѣсто, земна; недвижимое
имущество, позѣмъ, угѣдья.—*Сдобываемся
съ имотъ, ставамъ имотенъ, замогвамся.
— Имотъ е до животъ. Който малко
дава, отъ имотъ дава, който малко
дава, отъ дуишж дава. На добръ сгизъ
имотъ не трѣбва, а на лошаваъ за что
му е?*

*Имренидѣсамъ и имренидѣсувамъ (да им-
ренидишь), гл. ср. Т. Поцнава ми ся, по-
ревнува ми ся.

Имренидишь, ешь,—дѣсахъ,—дѣсаль, гл.
свр. отъ имренидѣсамъ.

Имъ, датель. над. мн. ч. отъ лично мѣсто-
пеніе третье лице, нимъ, тѣмъ, хмп. *Ка-
жѣте имъ. Дайте имъ да наджтъ.*

Имъ-планина. Стара-планина.

Имя, с. ср. 1) Дума, съ кождо ся парична
нѣкой или нѣчто; имя, названіе. 2) Дума
извадена нѣкому, та го наричатъ съ нежъ на
смѣхъ или за прѣкоръ; прозвище. *Изва-
дили му имя. Излѣзло му лоше имя.* 3) День-тъ,
въ който си праздува нѣкой
праздника на свѣта, на когото е крѣстенъ,
праздникъ; именины, имянины.—*Имя-то
си да не направи, да не дочака, да не
доживѣе до праздника си. Клятва.—На имя
Иванъ, имя-то му Иванъ, вѣкася Иванъ.
—По имя, като нар. Имя по имя, едно
слѣдъ друго казваше имена-та имъ; по-
именно, поимянно.—Нѣкой-си нѣидѣ, а
имя-то му на пазарта. Далъ му имя
некалесанъ крѣстникъ. Велико, что има
имя, на свѣта го има. Ангелъ на имя,
диаволъ на дѣло. Ангелъ му имя-то
диаволскы му дѣла-та. Имя-то му
Ангелско, сръдце-то му диаволско. Имя
голѣмо, дуля шопливо. Велико имя,
шопливо дуля. Пероденъ гыздѣ каласно
му имя. Да му ся не найде имя-то!*
Клятва.

Имярѣкъ. Така пинытъ дѣто трѣбва да ся
спомяне имя; имярѣкъ.

Имяквамъ и имякувамъ, гл. д. Онаждамъ,
онождамъ, казвася намѣсто всякой другъ
глаголь.

Имяквый, — къвъ, ква, кво, пр. Не такъвъ
какыто е другъ, а другогаче; инякій, иня-
ковый, иной.

Имякъ, нар. 1) Не така, а другогаче, онако,

онака, онѣй, напнакъ; **ипако**, **ипаче**. *Турни го инакъ.* 2) Другоначе, ако не; **ипаче**. *Бѣгай, така си изгубенъ.* — *Ни така, ни инакъ, ни така, ни така; ни-такъ нисѣтъ.*

Ипатѣне, с. ср. отъ **ипатѣся**.

Ипатѣць, у.м. м. отъ **ипатѣ**.

***Ипатѣйна**, пр. неизм. Т. Който ся пнати, които прави напнати.

***Ипатѣ**, Т. 1) с. м. Кога нѣкой ся пнати, та стои на свое-то си, не ся сговаря, самоглавщина, быковитость, пизма; упорство, упрямство, огурство. 2) Съ прѣдл. на, като нарѣчне: *напнатъ* и *напнатъ*, *нападъ*, *напрѣкоръ*, *напонадъ*, *напукъ*; *наперекоръ*, *навлѣ*. *Хоратъ напнатъ*, прѣко, *напрѣкоръ*, *нападъ*; *говорить наперекоръ*. *Правъ нѣчто напнатъ*, *правъ напонадъ*, *напукъ*. 3) пр. неизм. Быковитый, опоритый, прѣкый, зурепавый, непослушный, самоглавщина; упрямый, упрямецъ, блажнѣй, огурливый. *Ипатъ чловѣкъ.* — *Къща ся съ ипатъ не връти.* *Ипатъ главъ-тъж ще му скапе.* *Ипатъ очи избожда.* *Отъ ипатъ очи-тъж не му виждатъ.*

Ипатѣся, **ипсея**,—**тѣся**, гл. об. Искамъ да стане, чтоо съмъ казалъ, чтоо съмъ намѣслилъ, ако и да не е право то, стоъ на мое-то си, съ прѣпирнъ казвамъ за нѣчто, че е така, когато е другоначе, дрѣжжся, захващамся, бѣвамъ, показвамся **ипатѣ**; упорствовать, упрямиться, бычѣться, блажить, карѣчѣться.

Ипашкый, **шеа**, **шко**, пр. вм. **юпанскый**.

Ипашкы, нар. Еднашка, едикжъ.

***Инди**, **сѣжъ**. Т. Имди: 1) И така, ще рече, прочее; и **такъ**, слѣдовательно, **стѣло** **быть**. 2) Ега, дано, да бы. 3) Ужь, гѣоа, анди. *Инди ке ходнаше, на останъ.*

Индивѣкъ, с. м. и

Индивѣчка, с. ж. Тога съ разохъ на връха, съ кошто ся помага на товарене и разтоваране конь; вастогарка, възтогарка, ластоварка, ластогарка, мѣстягарка, остягарка, помагалка, товарникъ, товарница.

***Индѣтъ**, с. м. Тр. 1) По провиню лѣточисленне крѣгъ отъ пятадесять години; **индѣтъ**. 2) Година-та на тоа крѣгъ.

Иней, с. м. Замръзнула роса по дрѣвѣ-та, стѣны-ты и другадѣ прѣзъ влажны зимны дни, **ина**, **скрежъ**, **синнакъ**; **илей**. *Покрѣважся съ иней*; **индивѣтъ**. *Паднъ иней по дрѣвѣ-та.*

***Инкѣръ**, с. м. Т. Бѣхъ. *Правъ, чинъ инкаръ*, *хващамъ бѣхъ, чинъ бѣхъ, ловъ бѣхъ, бѣшъ*; **отрицѣтъ**, **отпирѣтъся**. *Стори инкаръ подписа си.*

Ипорѣтъ, с. м. Измыслено животно, като конь съ дългъ остъръ рогъ на чело-то; **ипорѣтъ**, **единпорѣтъ**.

Инокъ, с. м. Монахъ, калугеръ; **инокъ**, **монахъ**, **чернецъ**.

Ипоческый, **ска**, **ско**, пр. отъ **инокъ**. Монашескый, калугерскый.

***Ипсапѣтъ**, с. м. Т. Чловѣчество.

***Ипсапѣкъ**, с. м. Т. Чловѣщина; чловѣчностъ.

***Ипсапъ**, с. сб. Т. Люде, свѣтъ, хора.

***Ипсапъ**, с. м. Т. Свѣтъ. *Иѣма ипсапъ*, не ся свѣтува.

***Интизанѣйна**, с. м. Т. Прѣкупникъ на интизанъ, който събира интизана.

***Интизанъ**, с. м. Т. Итисабъ, дажде отъ продадено нѣчто; **пѣдѣтъ** съ **прѣдѣдѣно**. Интизанъ-тъ бѣ пара на грошна отъ цѣнѣ-тъ на продадено-то нѣчто.

***Интѣвъ**, с. м. Т. Кочина, кола; **экипѣжъ**.

Интѣй, **илъ**, **ина**, **ино**, **мѣст**. Другый; **инѣй**. *Ина вѣра*, друга вѣра.

Ина, с. ж. Иней. *Ина-та да го затрупа!* Клятва.

Иповскый, **ска**, **ско**, пр. Въ изречение: *иповско трѣпѣние*, голѣмо трѣпѣние.

Ипогула, с. ж. Рыба ягула, змѣорка, **планъ-балжъ**; **угоръ**.

***Ипокъ**, нар. Т. Не, не бѣва.

Иболѣшь, с. м. Т. Другаръ, дружина въ пѣтъ; **товарищъ**, **спутникъ**.

***Иболѣжѣйна**, с. м. Т. Пѣтникъ; **дорѣжѣжнѣй** **чловѣкъ**, **пѣтникъ**,

***Иорганъ**, с. м. Т. Юрганъ: 1) Завивка отъ платно съ вшитъ въ него намукъ, за завиване съ шежъ когато ся син; **одѣяло**.

Му подае шаренъ черницъ
И му върли свидѣна юргана
Да поспѣтъ Гино Арпаутча. *Иѣс*.

2) Жѣца на чекрѣжъ. *Скъсая иорганъ-тъ на чекрѣжа.*

Иордановъ-дѣнь и **Иорданъ**. Празникъ Богоавлѣние. *Кравѣй на Иордановъ-дѣнь.*

***Иорнѣкъ**, с. м. Т. Кѣсъ отъ нѣчто за да ся види какво е, малко нѣчто изработено за да ся знае каква ще му бѣде работа-та; **модѣлъ**, **образѣтъ**, **образчикъ**.

Иосмѣ, пр. неизм. Който бѣспѣе, лудне, салма, **есмѣ**.

Иочко, с. м. Мѣсяць ечко; **май**.

Правый, **въ**, **ва**, **во**, пр. Неомытый, нечисты, кривый по врата и по лице-то. *Правъ като прася.*

***Ирадѣ**, с. ср. Т. Царска заповѣдъ; **указъ**.

Ирамъ, с. м. Прѣстѣлка, **прягачъ**; **фартукъ**, **перѣдникъ**.

Ирѣтъ-Перѣтъ. Планина въ Македонинъ, ерѣщася често въ пѣсни-ты.

На Иринъ-Перинъ планинж
На юнашкж-тж сбирнинж. *Пѣс.*

*Ирмѣтъ, с. м. Единъ видъ много ситень балгуръ; манная крупа, крупчатая мука, крупчатка.

*Ирмиликъ, с. м. Т. Пара серебряна или златна, что врвы двадесетъ грошна, двадесятакъ; монѣта въ двадцать пѣстровъ.

Ирмилича, с. ср. ум. отъ ирмиликъ. Грошня, что врвы двадцать пары.

*Ирмологія, с. ж. Гр. Книга, въ кождо има ирмосы-ты на осемь-ты гласовы; ирмологія.

*Ирмосъ, с. м. Гр. Церк. Начялный стихъ, който показва съдръжанне-то на другы-ты стиховы на пѣсенъ или на канонъ; ирмосъ.

Исай, с. м. Птица *Урира erops*, вдодъ, гйонъ, папунакъ, пунавецъ, пупунецъ, циганско шѣтля, овчарско пиля, черкезъ; вдодъ, удоръ, дивъ, потатуйка, пустошка.

*Исиотъ, с. м. Единъ миризливъ корень отъ растение *Amomum zingiber*, зинджи-филь, употрѣбовався за подправж настие и за лѣкъ; инбиръ.

Искамъ, гл. д. Ищж: 1) Сакамъ, рачж, хочж, щж, вољж; хотѣтъ. *Искамъ да намъ.* 2) Настамамъ, налѣгамъ за нѣчто; трѣбовать. *Азъ го искамъ да бжде така; я такъ хочю. Азъ му искамъ добро-то.* 3) Имамъ намѣрение, канжся. *Искамъ да идж тѣла дни на градъ; я хочю ѣхати на дняхъ въ городъ. Искамъ да си купж конь.* 4) Просж; проситъ. *Иска ми да му дамъ нѣчто. Иска милостивжж. Колко искашь тѣж кравж? и колко искашь за тѣж кравж? каквж цѣнж искашь за неж? Иска жито-то скжло.* 5) Пристамамъ, пмамъ вољж, рачж, щж, сакамъ, хочж. *Искашь ли да идеж на пазаръ? — Искамъ. — мся, гл. стр.* Бывамъ ис-канъ, сакамъ. — *Искася*, като гл. безл. съ мѣстоимение: *иска ми ся*, ще ми ся, сака ми ся; *миѣ хочется.* — *Исканый*, прич. стр. *Саканый.* — *Искамъ момъ да ся ожениж за неж; свѣтатъся.* — *Иска бацж си и майкж си*, иска много скжпо за чтото продава. — *Пѣ-добрѣ е да давашь, а не да искашь. Който много иска, загубва и малко-то. Никой не иска на себе-си зло. Искашь го, не искашь го, въ ума ти ся бута. Можя ся жени, кога ще, а мома, кога ѣж искати. Всякому се иска, той да е ага-та. Който замине край водж-тж, иска да ся омже. Отъ еднж овцж иска двѣ кожи. Който продава, иска и печалж. Ако искашь да зимашъ, то и давай. Иска съ мечкж-тж дръвници да иде. Иска да дои*

млѣко и отъ палвж кравж. Искамъ да сжж юнаци и да нѣ стоятъ рогата. Бывољж искалъ да лапне, а мужж поглнжжлъ. Дали Марку двѣ, а той иска три. Дали му прася, а той иска и майкж му Слѣпа кокошка, кога прогляда, иска да ся качи и на пѣ-тела. Искамъ, искашь, то не става, а каквото Господъ дава. Болника пѣта, иска ли дюшекъ. Боленъ ся пѣта, иска ли печенж кокошкж. Всякой иска да наточи бравж-тж си. Единъ иска хилядо, другъ дава дукато. Искашь голѣмж лѣжицж, земли и голѣмж лопатж. Гостъ иде, чтото намѣри, а не чтото той иска. На младо ся ище, на старо ся ревне. Ако нѣма мозкж въ младичж, не го искай въ бѣлж бра-дицж.

Искане, с. ср. отъ ѣскамъ. Посакванне, просение.

Искра, с. ж. Частица отъ запалено нѣчто отврѣкнжла, жижка, свитка; *искра.* Отъ еднж искрж много кжци изгарятъ. — *Фи угорѣ, фи удалѣ, свитка главж, несофиса*, или: *сви угорѣ, сви удалѣ, сви главж, несофиса*, или: *сто го, нѣма го.* Гат. — *Искра.*

Искра, и. м. соб. женско.

Искрѣ и Искро, и. м. соб. мжжко.

Искреный, нѣ на, но, пр. Чистосрѣдечный, нелицеѣрный; искренный. *Искренъ причатель.* — *но, нар.* Чистосрѣдечно, нелице-мѣрно; искренно.

Искрица, ум. ж. отъ искра; искорка.

Искржся, — *ишся, — рился*, гл. об. Пушамъ искры; искритъся.

*Исламъ, с. м. Т. 1) Турека мухамеданска вѣра. 2) Турци-ти.

*Иснафлина, с. м. Т. Чловѣкъ отъ иснафъ; цеховой.

Иснавскый, ска, ско, пр. отъ иснафъ; цеховой. — *сгы, нар.* Като еснафъ, като еснафликъ.

*Иснафъ, с. м. Т. Еснафъ: 1) Дружество, общество отъ работници отъ единъ занаятъ; цехъ. *Абаджийскый иснафъ.* 2) пр. неизм. Иснафлина чловѣкъ, занаятчина, работникъ.

*Испатъ, с. м. Т. Доказательство; доказательство. *Стаилъ испатъ*, доказася.

Испатъ сторихъ нашж юнацинж. *Пѣс.*

*Испѣничъ, с. м. Т. Спенджа, данѣкъ, който плацахж едно врѣмя всякой не турчинъ на възраст.

*Истиламъ, с. м. Т. Да стане истиламъ да ся изпита; сдѣлать дознаніе, сирѣкву.

Истина, с. ж. Что е цето, сѣще, вѣрно,

- право; истина, правда. *Отъ людъ и шикаъ наричамъ истинж-тж. Който дума лъжжъ и обѣда, казва истинж и не вечеря. Лъжа-та врьви нарибѣж, истина-та подырь.* — **Въ-истинж, на-истинж, отъ-истинж**, като нарѣчна, в. **въ-истинж, на-истинж, отъ-истинж.**
- Истини́тый**, ть, та, то, пр. Истинный.
- Истинца**, у.м. ж. отъ истина.
- Истинка**, нар. Истинж, наистинж; истинно.
- Истинный**, — нъ и — неъ, ина, ино, пр. 1) Что е отъ истинж, вѣрный, истый, сжщій; истинный. *Истинно пѣчто*, което не е лъжа. *Истинно извѣстис.* 2) Истинный; подлинный, настоящій. 2) Истинный, нелицемѣрный; истинный, искренный. *Истинный Христианинъ. Истинный притатель.*
- Истинскый**, ска, ско, пр. Истинный, сжщій, не подправенный, не лъжѣвный; подлинный, настоящій.
- Истинж**, нар. Така, както казвамъ, право, наистинж; истинно, точно, подлинно, дѣйствительно, въ са́момъ дѣлѣ. *Истинж така е. Истинж не знаж. Истинж ли?* Като съ очюване: лема, така ли? ну, ко́лно, неужто, неужели, неужли, такъ ли?
- Исто**, нар. Истъмъ, сжще; та́кже, одинаково.
- Истовѣтный**, — ть и — тень, тна, тно, пр. Истый, сжщій, что прилича съвѣмъ на друго, что показва едно и сжще, истинный; тождественный.
- Истомъ** и **истъмъ**, нар. 1) Исто, сжще така; та́кже, одинаково. *Истомъ тя обичахъ и азъ.* 2) Тькмо. *Истъмъ тамъ щжтъ въ найджтъ.*
- Истукáнь**, с. м. Пѣчто направено, издѣлано, излѣто да прилича на пѣкаквж стварь, на коѣто ся кланать, идолъ, кумиръ; истукáнь.
- Истѣба**, с. ж. Изба.
- Истѣый**, истъ, та, то, пр. Сжщій, истинный, истинскый, истовѣтный; истый, настоящій, подлинный.
- ***Истюбѣть**, с. м. Т. Устюбечь, бѣла соль отъ коршюмъ (вжленокысесъ коршюмъ); свищювыя бѣлыла.
- И така**, и тжй, като съжж. Инди, ще рече; и такъ, стало бытъ, слѣдовательно.
- ***Ифтиря** и **ифтирия**, с. ж. Т. Клевета, бѣда; клеветá. *Врьгамъ ифтиряж пѣкому, набѣдавамъ го, наклеветивамъ го.*
- Извадихъ му ифтиряж,
Ифтиряж на правилъ:
Отъ любилъ Турекж жевж. *Иѣс.*
- Ихá!** *междом.* Подвыкване на игрж, на хоро, иху-ху!
- ***Ихмалдакíна**, пр. неизм. Т. Немарливый; небрежный,
- ***Ихмаллѣжъ**, с. м. Т. Немарливость; небрежность.
- ***Ихра́мъ**, с. м. Т. Платъ кътенъ за макаты на миндеры и за възглавници.
- ***Ихтибарlíна**, пр. неизм. Т. Който има ихтибаръ.
- ***Ихтибаръ**, с. м. Т. Добро имя, почетъ; репутация.
- ***Ихтизá**, с. ж. Т. Потрѣба, пужда; надобность, пуждá. *Иѣмамъ ихтизж за ничто.*
- ***Ихтиса́бъ**, с. м. Т. Итизанъ.
- ***Ихтиа́джъ**, пр. неизм. Т. Който има потрѣбж за пѣчто; пуждающійся. *Ихтиа́джъ съмъ; пуждаюсь, чувствую потребность. Не съмъ ихтиа́джъ за ничто, пѣмамъ потрѣбж за ничто.*
- Ихтѣ**, ишь, — тѣль, гл. ср. Ехтж.
- Иху** и **иху-ху!** *междом.* За подвыкване на игрж, на хоро, иха!
- Ихувамъ**, гл. ср. Викамъ иху-ху!
- Ихъ**, *вин. пад. мн. ч.* отъ лично мѣстоименне третие лице, нихъ, тѣхъ, гы.
- Ихъ!** *междом.* Казвася отъ надъ, досадж, болкж. *Ихъ, да не ся е видѣло! Ихъ, боли.*
- Ичѣра**, нар. Вчера.
- Ичжы́къ**, с. м. 1) Хлѣбно растение *Hordeum* и неговый плодъ, ячмыкъ, ячень, ечмыкъ, ечмыкъ, ечюмыкъ, ячмыкъ; ячень. 2) Пялка, която излиза на клепачи-ты на око.
- ***Ичюгáнь**, с. м. Т. Слуга при големень у Турци-ты.
- ***Ишáлла** и **ишáллахъ**, Т. Ишáллахъ, ако ще Господъ, дай, Боже! *Ишáлла ще бжде, ако е вола Божина, ще бжде.*
- Ишгамъ**, гл. д. Иждж пѣчто, викамъ ишу, ишу! кжшкамъ. *Ишка си мужж-тж отъ кжж-тж, той си ж шика.*
- Ишкане**, с. ср. отъ ишгамъ.
- ***Ишлемѣ**, с. ср. Т. Работено пѣчто, работено на пѣчто.
- ***Ишли́къ**, с. м. Т. Стана, кжща, дюкянь, дѣто работять занатчип, работница; мастерская. *Въ Циганскый ишликъ чисто не была. Чисто като въ Циганскый ишликъ. Развърлено като въ Циганскый ишликъ. Чисто, чегато ся е родилъ въ Циганскый ишликъ.*
- ***Иштахlíна**, пр. неизм. Т. Който има иштахъ за пѣчто; охотникъ къ чему.
- ***Иштáхъ**, с. м. Т. 1) Ищене за надене, потыкъ за надене, похта; апетитъ. *Идогъ съ иштахъ. Миж ми иштахъ-тж. Добръ*

иштакъ! 2) Вола, щене; охота. *Нѣмамъ иштакъ да идж тамъ,* не ми ся ще.
Ишу! *междом.* За пждене кокошкы и други животны, кжшь!

Дочюль ж е старъ калугеръ,
 Кукавици говораше:
 Еу, ишу, кукавице,
 Не кукай ми првдъ манастирь. *Пѣс.*

Ищене, с. ср. отъ **ищж**.

Ищѡвница, с. ж. Любовница, милостника.

Ищж, ешь, искахъ, искалъ, гл. д. Искамъ.

Ищж, ишь, —щѣлъ, гл. ср. Пщж, казвася за птици.

Ищять, ищять два гължа
 Въ срѣди море на сухъ пвсѣкъ,
 Нѣма водж дѣкъ да ищять. *Пѣс.*

К. к. к.

К. Дванадесето слово, дванадесета буква въ Словянскж-тж азбукж, наричано како; по старо-то начрѣтанне к, а по ново-то к, и ржкопсно к.

Ка, нар. Скратено отъ *какъ*, и ся употрѣбава: 1) *Вмѣсто какъ. Има три дни ка (какъ) сьмь дошьлъ. Ка уж изглядамъ тѣма дѣца безъ бацъ!* *Ка не бжжъ птичка да врькнж.*

Та си узе (Святъ Илия) рогъ прѣкованъ,
 Па засвири, па затрѣби,
 Ка го дочюль царь Костадинъ,
 Ка го дочю, така дойде. *Пѣс.*

2) *Вмѣсто като. Кой ка (какъ) чое, ще ся чоди.*

Ка гы видѣ гыздава дѣвойка,
 Отдалекъ гы братимила,
 Отблизо имъ ржжж црлувала. *Пѣс.*

3) *Вмѣсто както. Ка (както) сьмь го чоль, така го и каваемъ.*

Ка сьмь тьва, та висока,
 И сьмь бѣла, та румяна,
 Още да бѣхъ чрньоока. *Пѣс.*

4) *Вмѣсто когато.*

Подухажлъ е сиденъ буенъ вѣтеръ,
 Та е открьлъ моминж прѣковкж,
 Свѣтж лице като прѣж главнж,
 Ка ж видѣ Марко Кралевитыи,
 Ка ж видѣ юнакъ, учюдися. *Пѣс.*

Ставенъ съ прѣдлогъ *отъ*, прави нарѣчне, **отка** вм. *откато* и *откогато*.

***Каазъ**, с. ж. Т. Каза, околна; уѣздъ.

***Кабѡ**, пр. неизм. Т. 1) За чловѣкъ: суравъ, дебелъ, неодѣланъ; грубый. 2) За чловѣкъ и животно: плъный па глядъ, пѣкпсавъ, бухавъ и слабъ. 3) Неизпеченый, нестягнхтый, сыпкавый; ржхлый. *Кабакнига. Каба кжмыж. Каба пблжжы.* 4) *Като нар.* Недобрѣ, слабо, тяжко. *Тои работи каба.* — *Каба работа*, дебела.

***Кабѡдана**, пр. неизм. Т. Който обчына

да ся обчына хубаво, да ся гызди. *Кабѡдани съ праздни пунги.*

***Кабѡкъ**, с. м. Т. Растенне тыква и неговый плодъ.

***Кабѡла**, с. ж. Т. Уречено количество работа; количество работы заданной на одинъ день. *Свршихъ си кабалж-тж.*

***Кабѡнина** и

***Кабѡница**, с. ж. Т. Горна дрѣха като чепкенъ, гунтешъ, агмурлукъ, шнджжакъ, запжджж, сакма; плащъ, епанчѡ. *Кога е насно, кабѡницж-тж носятъ, кога е джждовно, она сама кжж.*

Кабѡничка, ум. ж. отъ **кабѡница**.

***Кабардѡсвамъ** и **кабардѡсувамъ** (да **кабардѡшж**), гл. ср. Т. Набѣбвамъ, шюпвамъ; всходитъ, подыматься. *Кабардисалъ хлѣбъ.*

Кабардѡсване и **кабардѡсуване**, с. ср. отъ **кабардѡсвамъ**.

Кабардѡшж, ешь, —дѡсахъ, —дѡсалъ, гл. ср. отъ **кабардѡсвамъ**. Да набѣбж, да шюпж.

Кабахѡтець, ум. м. отъ **кабахѡтъ**. Малкъ, малко кабахатъ.

***Кабахѡтлина**, пр. неизм. Т. Който е сторилъ нѣкакъвъ кабахатъ, виноватый, виновный; **виноватый**. *Не е кабахѡтлина, нѣма винж, нѣма грѣшжж, не е виноватъ. Не е кабахѡтлина дѣто го зель, а дѣто му го далъ. Не е кабахѡтлина който го измалъ, а който го оставилъ незаключено.*

***Кабахѡтъ**, с. м. Т. Вина, погрѣшка; винѡ, проступокъ. *Има голъмъ кабахѡтъ*, много е виноватъ. *Нѣма кабахѡтъ за лобутъ, а за бѣсене. Кабахѡтъ-тж и самуренъ кожожъ да е, пакъ шкой го не зема на грѣба си.*

Кабѡчя, ум. ср. отъ **кабѡкъ**. Тыквица, тыква.

Кабзамалектій, ска, ско, *пр.* отъ кабзамалтъ. — *скты, нар.* Като кабзамалъ.

***Кабзамалтъ и кабзамалитъ**, *с. м. Т.* Камзамалъ, бирникъ, въ село или градъ; сборщикъ нѣдати. *Ходи като селскій кабзамалъ, гордѣливо, падуто. Добрий кабзамалъ продави едини волъ, а лошии и двата.*

Кабилъ, *Т. Кабилъ с,* може; возможно, *Не е кабилъ, не е край, не може; невозможно. Не е кабилъ да не с дошьлъ. Кабилъ ли е да не дойде?*

Кабранецъ, *ум. м. и*

Кабранчя, *ум. ср.* отъ кабрантъ. Шиничецъ, шиничя.

Кабранъ, *с. м.* Мѣра за жито, шиникъ.

Кабулѣне, *с. ср.* отъ кабулѣжъ.

***Кабулъ**, *с. м. Т.* Въ изречение: *не чинъж кабулъ, не кабулж, не приемамъ.*

Кабулѣжъ, *йшь, — лѣлъ, гл. д. 1)* Чинъж, струвамъ кабулъ, приемамъ. *2)* Премамъ, носж. *Азъ не кабулѣжъ таково нѣчто. 3)* Пристамамъ. — *лѣжся, гл. стр.*

Каваденчій, *нъ, на, но, пр.* отъ кавадтъ. Что е на кавадъ.

Брала мома зеленикъ
Въвъ два скута каваденчъ,
Увила ми зелень въпецъ. *Пѣс.*

Кавадъ, *с. м.* Къса женска дрѣха, елекъ, забушя.

Извтыкалъ е всѣмъ гражданъ на имя:
Да ли стои таа мома у майкж,
Донесълъ съмъ црвевъ кавадъ за неж. *Пѣс.*

***Кавазъ и кавазитъ**, *с. м. Т.* Кавасъ, гавазъ, особенно полицейскы служители.

Пѣгли-ты пѣли не пѣли,
Въ Калоферъ Петка хванкли
Татари, млади кавазы,
Та си му главж отсѣкли,
Че ъж на пашж занесли. *Пѣс.*

***Кавакъ**, *с. м. Т.* Дрѣво *Populus alba*, топола; тополь. — *Дивж кавакъ, дрѣво Populus tremula*, осика, трепетлика, треперыга, нанка; осина.

Кавалджина, *с. м.* Който свиря съ кавалъ.

Азъ си не щж руды овпы,
Лю си искамъ два юнака,
Кавалджие, свирелджие,
Двъ дъвоикы пѣснопоикы. *Пѣс.*

Кавалецъ, *ум. м. и*

Кавалчя, *ум. ср.* отъ кавалъ.

Кавалъ, *с. м. 1)* Длъга овчарска свирка, отъ три части сѣставена, кафалъ.

Мѣдѣнь си кавалъ извади,
Жлалж ми пѣсень засвири. *Пѣс.*

Съ строшенъ кавалъ и на планинж не свирять. 2) Тиръ, слогъ, прѣграда междж лѣхы-ты въ градинж. *Ходи по кавала.*

Кавана, *с. ж.* Една дрѣха.

Подигнѣла каванж чуванж,
Та му сабж закопчала. *Пѣс.*

***Каваря**, *с. ж. Т.* Глъчъ, шамата, гюрултна, гръмежъ, смжтина, бръканица; шумъ, крикъ, кутерма.

***Кавараджина**, *с. м. Т.* Който прави каварж.

***Кавасъ**, *с. м.* Кавазъ.

Кавачецъ, *ум. м. и*

Кавачя, *ум. ср.* отъ кавасъ Малъкъ, младъ кавакъ.

***Кавга**, *с. ж. Т.* Каране, карба, крамола, млъва, свада, сваря, сеора, сеоръ; бранъ, сеора, крикъ. — *Влъче си, простира си поаса за кавгж, дъри причинж да ся скара съ нѣкого. — Който си нѣма кавгж, да си купи водичицж. Дѣка има чорлавж, тамъ има и кавгж. Кавга добра не быва. Междж мжжъ и женж кавгата трае, доклѣ изсѣхне една кръпа.*

Кавгаджийка, *с. ж.* Жена, мома кавгаджина.

Кавгаджийскій, ска, ско, *пр.* отъ кавгаджина.

Кавгаджийчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кавгаджина.

Море раче осмокрача,
Море длъгомустагънчя,
Море люто кавгаджийчя! *Пѣс.*

***Кавгаджина**, *с. м. Т.* Който прави кавгж, който обычна да ся кара, кавгална; вздорливый, вздорнигый, сварливый, заѣдуга, заѣдчивый.

***Кавгалина**, *с. м. Т. 1)* *Кавгалина* съмъ съ нѣкого, скаранъ съмъ. *2)* Кавгаджина.

Хвала, въе триста врабци сватци
Еа не пѣйте прѣвъ поде широко,
Ще въ чюе застрѣбъ кавгалина. *Пѣс.*

***Кавгана**, *с. м. Т.* Кайгана, прѣжены яйца; яичница.

Ужила да му дайме
Отъ желжж яйца кавганж
Отъ жабж ногж пастърмж. *Пѣс.*

***Кавѣ**, *с. ср. Т.* Кахве

Кавель, *с. м.* Въ пѣсепъ:

Шетать мома, талать мома изъ роспты ливадты
Лудо ходитъ по неж, съ кавель росж биеть.

***Кавне**, *Т. в.* кѣхне.

***Кавракъ**, *с. м. Т.* Червено було, което кумъ-тъ мѣта въ недѣлж утрень-тж на главж-тж на невѣстжж.

Каврошйттій, *тъ, та, то, пр.* За овѣнь: что има виты роковы, виторогый; имѣющій витые рога.

Дарбж щемъ ты подаримъ,
Младый нашый господине,
Триста овна ваклошпаты,
Ваклошпаты, каврошпаты. *Пѣс.*

*Кавръжкъ, *пр. неиз.* Т. Къвржкъ, къдръ, къдравъ; кудръйый.

Кавтъръ, *с. м.* Отъ трѣвж, отъ кушютж направено като кошъ за покрыване тръвны.

*Кавуль, *с. м.* Т. Кавль и кауль, договоръ, сговоръ; договоръ.

Кавуль кавулили, кавуль врьзали:
Ако го надвие, главж ще му земе,
Главж ще му земе и млаж невѣстж. Пѣс

*Кавунъ, *с. м.* Т. Каунъ.

Кавурка, *с. ж.* Жена, мома кавуръ.

Кавурма, *с. ж.* 1) Нарѣзанъ на ситно мръвкы и изпрѣжены въ лой, на оставены да замръзнуть. 2) Прѣжено нѣчто.

Кавурмица, *ум. ж.* отъ кавурма. Малко кавурма.

Кавурекый, *ска, ско, пр.* отъ кавуръ.
—скы, *нар.* Като кавуръ.

Кавурчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кавуръ.

*Кавуръ и кавуринъ, *пр. неизм.* Т. в. гавуръ.

Када, *с. ж.* Каца, кадось; чанъ, кадъ.

*Када, *с. ж.* Т. Каджа, Тургыня.

*Кадахъ, *с. м.* Т. Чаша, филджанъ, бардакъ; стаканъ.

Кадѣжъ, *с. м.* 1) Дымъ, кадъ, пушакъ, чюръ, чадъ; дымъ, чадъ. 2) Кадене, пушене, чадене; дымѣние.

Кадѣне, *с. ср.* отъ кадѣ. 1) Дымене, кадежъ, пушене, чадене, чюрене. 2) Прѣкадаване.

Кадѣный вѣчеръ. Бѣдный вечеръ, кадилка.

Кадѣевый, въ, ва, во, *пр.* отъ кадина. Кадийскый.

Мама Стояну думаше:
Стояне, сынокъ Стояне,
Не ходи, сынокъ, не ходи
Край кадиевы харемы. Пѣс.

Кадийка, *с. ж.* 1) Цвѣте кадѣнка, була. 2) Жена на кадиж, кадица.

Кадийница, *с. ж.* Сѣдилище, дѣто сѣди кадина, мехеме.

Кадийскый, *ска, ско, пр.* Что е на кадиж, за кадиж или отъ кадиж, кадиевый.

Кадийца, *с. ж.* Жена на кадиж.

Кадийчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кадина.

Кадилка, *с. ж.* Каденый вечеръ, бѣдный вечеръ, бѣдникъ, наадка.

Кадилница, *с. ж.* Сѣдъ, съ който кадятъ теманъ въ цркъвж и у дома, кадило, кандилка, кандилница; кадило, курильница, лѣдонка.

Кадилничка, *ум. ж.* отъ кадилница.

Кадило, *с. ср.* Кадилница.

Кадилце, *ум. ср.* отъ кадило.

Кадинка, *ум. ж.* отъ када. Каченце.

*Кадифѣ, *с. ср.* Т. 1) Единъ платъ съ мѣхъ особенж тъканъ; бархатъ, пльс.

2) Раст. цвѣте *Amaranthus*, златоръ, златуръ, кукудичя, мрьсоли, слатуръ, страторъ, стратулъ; амаранъ.

Кадифаный, нъ, на, но, *пр.* Направеный отъ платъ кадифе; бархатный, пльсовый.

*Кадина, *с. м.* Т. Сѣдина, който сѣди по шернж, по шераата; судья. *Луды-ты прѣдъ кадиж не карать. Станеш ли кадина, масло много.—Да ся намира за кадиж,* да ся намира, че може да по-трѣбва.—*Не съмь му азъ кадина,* не му съмь заповѣдникъ, не му сѣдъ азъ.

Кадось, *с. м.* 1) Када, каца; чанъ, кадъ. 2) Линъ за тъкане въ него грозде за вино; давилня, тарапанъ.

*Кадро, *с. ср.* Ликъ, портретъ.

*Кадрый, —дъръ, дра, дро, *пр.* Т. Кадърный, вридный, можный; способный, быть въ состоянц.

Кадри бѣхмы, вридни бѣхмы,
Та вы го зедохмы. Пѣс.

Лели не умѣ, лели не бы кадро,
Црвие да ми купи, босо да не ходж. Пѣс.

Кадъ, *с. м.* Кадежъ, дымъ, пушакъ, чюръ, чадъ; дымъ.

Кадѣ, ишь, —дѣль (кадиавамъ), 1) *гл. д.* Пушж; оставямъ нѣчто на кадежъ, да минува около му кадежъ, та да се напуши, накадавамъ; коптитъ. *Кадж пастжржж.* 2) Съ кадилницъ прѣкадавамъ; кадитъ, курить. *Да чокаш камбанж на глухж, да кадиш слѣпж и да черпиш тва-ницж—все одно е.* 3) *гл. ср.* Издавамъ, пушамъ кадежъ, дымж, пушж, чюрлавж, чюрж, чядж; дымить. *Дрво-то кади.— джся,* 1) *гл. възвр.* Пушамъ кадежъ, кадъ; дымить, курить. 2) *гл. стр.* Бывамъ каденъ.—*дѣный, прич. стр.* Пушентый; копченый.

*Каджлжкъ, *с. м.* Т. Мѣто, волкото дръжи единъ кадина, дѣто сѣди единъ кадина.

*Кадѣна, *с. ж.* Т. Када, тургыня, була, ханѣма, божна; турчанка.

Кадѣница, *ум. ж.* отъ кадѣна.

Кадѣнка, *с. ж.* 1) Птица *Fringilla car- duelis*, калиничка, къдкадѣнка, догуличя, стиглицъ; шеголъ. 2) Животно *Mustela nivalis*, байнова булчица, батева булчица, радева булчица, байновка, власица, ласица, калманка, енева булчица, невръска, невѣ- стулка, понадийка, понова булчица, ниши-подадийка, царева невѣста, царева невѣ- стулка, царева щерка, чомова сестра; лѣ- свица, лѣска, лѣстка, порокъ. 3) Цвѣте була, кадийка, овчарка, изпжди-овчаръ. 4) Раст. цвѣте *Paraver*, божна, божничка, божурга, божуркъ, божуръ, божанка, була, двѣ хашашъ, кашкоса, кокуружя, мачецъ,

панаронка, пеперуга, пламяница, плюсковь, плюсковыць, пулянакъ, пылянакъ, трамбуза, тутенка; дикій макъ.

Кадѣнскый, ска, ско, нар. отъ кадѣна.

Кадѣнувамь, гл. ср. Ходж кадѣна.

Въ пугькъ си Рада потурчи,
Въ сѣботж кадѣнувала,
Въ недѣлж рано ставѣла,
Деять е хлѣба мѣсла. Пѣс.

Кадѣчица, ум. ж. отъ кадѣника.

Кадѣчя, 1) ум. ср. отъ кадѣна. Халкчя. 2) Момичя туркычя. 3) ум. ср. отъ кадѣника, птица; щеглѣнокъ.

*Кадѣрпый, — рыпъ и — рень, рина, рино, нар. Т. Кадрый, който може да направитъ пѣчто, който е за-въ работж, достойный, вродный; способный, достойный, дѣльный. Не е кадѣренъ за ничто, не го бѣва за ничто, не може да направитъ ничто. Не е кадѣренъ да раздѣли на двѣ магарета сламж.

*Кадѣръ, нар. неизм. Т. Не е кадѣръ, не е вроденъ, не може. Не е кадѣръ за ничто.

Кадѣвамь, гл. мн-кр. отъ кадѣ.

Кадѣ, вл. каже.

Кажювачка, с. ж. Казване. Отъ кажю-васкъ-тж на дѣца-та, отъ казване-то на дѣца-та

Кажѣж, ешь, казѣхъ, казѣль, гл. свр. отъ казѣвамь. Казаный, прич. стр.

*Казѣ, с. ж. Т. Кааза.

Казѣлецъ, с. м. Второй прѣстъ на рѣжж-тж сѣдъ палеца, показалець; указѣтельный палець.

Казанджыйка, с. ж. Жена на казанджыхъ; мѣдничиха.

Казанджыйскый, ска, ско, нар. отъ казанджйна.—скы, нар. Като казанджыхъ.

Казанджыйчя, ум. ср. Мязгъ, младъ казанджйна.

*Казанджйна, с. м. Т. Който прави, про-дава мѣдны сѣдовы; мѣдникъ.

*Казандѣсвамь и казандѣсувамь (да казандѣшж), гл. д. Т. Спечалвамь; имѣть, получать прибыль, барышъ.

Казандѣсване и казандѣсуване, с. ср. отъ казандѣсвамь. Печалеше.

Казандѣшж, ешь,—дѣсахъ,—дѣсаль, гл. свр. отъ казандѣсвамь. Да спечалж; приобрѣсти.—дѣсаный, прич. стр. Спечаленый; приобрѣтеный.

Казѣнецъ, ум. м. отъ казѣнъ; котелокъ. Казѣнище, ув. ср. отъ казѣнъ; котлище.

*Казѣнчя, с. м. Т. Печала; прибыль. Казѣнчя да казандѣшеж, да спечалимъ.

Казѣнчи, ум. ср. отъ казѣнъ. Котля; котелокъ.

*Казѣнъ, с. м. Т. Котель; котѣль. Ражж-

джийскый казанъ, казанъ за прѣвариване ракиж; казанъ, кубъ.—Сѣдѣжъ кадит на высокъ прѣстолъ, просижжъ рѣжѣ прѣзъ море, изъ уста му миро тече, кой се мираса, развеселися. Гат.—Ракѣджийскый казанъ.

Казаный бодилъ. Раст. *Xanthium spi-rosium*, бутракъ, бодилъ, магарешкый трѣнь, холера.

Казвамь и казѣвамь (да кажж), гл. д.

1) Наричнамъ пѣчто, говорж, велж., сборж, ромонж, румоль, изуствамъ, думамъ, хоратж; гонорить. Казвай какъ-тж да чожж. 2) Приказвамъ, разказвамъ; скѣзы-вать, разскѣзывать. Казвамъ приказж. Казвамъ какво има по свѣта. Казвамъ дамаскинъ, слово въ црквж; говорить проповѣдь, рѣчь. 3) Обаждамъ, навивамъ, пзвѣстивамъ; извѣщать, увѣдомлять. Иди кажи бащи си, че ны сж дошли госте.

4) Заповѣдамъ; приказывать. Казвамъ му да слуша, той не ще и да знае. 5) Наричнамъ, выкамъ, зѣвж, пменувамъ; звать, называть, именовать. Какъ казвать това пѣчто? Какъ ты казвать? какъ ти е имя-то?—Казвать мя Драгание. 6) Посочвамъ, показвамъ; показывать. Да ти кажж плѣвника, ты му трѣси врата-та. 7) Въ бѣдѣще крѣмя: захвалимъся, зашланимъся. Аха! азъ щж ти кажж; ужъ я тебѣ! ужъ я съ тобою справлюсь. Щж ти кажж азъ тебѣ, какъ ся краде.

8) Като гл. безл. Има думж, приказвася; говорять. Казвать, че щѣли да зимать и отъ Българи войска.—мся, 1) гл. възвр. Наричамъ, выкамъ, зѣвжся, пмя-то ми е; назывѣтсья. 2) обаждамъ кой сѣмъ, какѣвъ сѣмъ; скѣзываться. Кажися кой си Казвася Българинъ, че е Българинъ. 3) гл. стр. Бывамъ казанъ. 4) Като гл. безл. Говорися, приказвася, слушася; посится слухъ, молвѣ. Казвася, че въ Цариградъ имало чомж.—Кажж, речи, то ся выка, почти; почти. Кажж, че го свршишжж; почти что кѣнчили. Кажж, че е така.—Ще каже и ще ся каже, ще рече, работа е; значить. Ще каже, че не трѣбва да вѣрвашъ никого.—Азъ така казвамъ, така искамъ, така да бѣде; я такъ хочю.—Право да кажемъ, да кажемъ както е; правду сказать.—Така да кажж и така да ся каже да си кажемъ; такъ сказать, собственно говорѣ. — Не кази ни черикъ, ни бѣлж, не си отвори уста-та да рѣче, не продума пѣчто.—Така казва книга-та, така нише книга-та, така пѣе книга-та.—Каза го като съ брѣдѣж да го отъвче, чтото е

реклъ, трѣбва да стае; сказаль что топоромъ отрубиль. — Казвамъ ти го като на братъ, та да го знае всичкый свѣтъ (та да го чое всичкый градъ). Камилла-та что ли мисли, а камиларь-тъ что ли каже. Не ти казва трандафилъ, а копривъ. Кога ся сбръка языкь-тъ, тогась си право-то казва. Голѣмъ залъкъ глѣтти, голѣмъ думъ не казвай. Като рече царь-тъ, казва го и говядарь-тъ. Безъ Бога, кажи не можъ. Врънжлся отъ онзи свѣтъ, та му казалъ. Да му кажешъ добро утро, выка, что мя попръжжашъ. Дѣтя чтого види, това и казва. Азъ му казвамъ, че съмъ ергенъ, той мя пѣта, колко дѣца имашъ. Не казвать ли ти хощъ, не выкай бау. Не казвай что съмъ, а какво цъ съмъ. Никой не казва: влече, изаже мя! Не казвай, кога не тя пѣтатъ. Змика-та не си казва позѣ-тъ. Кажи ми, да ти кажж. Кажали на лисицъ-тъ, а та на опашкъ-тъ си. Казва като прѣдъ Бога.

Казване и кáзүване, с. ср. отъ казвамъ и казвамъ.

***Казѣнъ, пр. неизм. Т.** Газенъ, ляхтый, лютый; лютый, свирѣный.

***Казжкъ, с. м. Т.** Коль.

Кай, 1) прѣдл. Камъ, кодъ, при; къ (ко).
Отиде кай село.

Бре взрай, лудо, лудо и младо!
Ако си ергенъ, ела кай мене;
Ако си женеть, бѣгай оттука. *Пѣс.*

Хайдъ снахо, хайдъ мъе да пойдемъ
Кай прьно-то море метлы да беремъ. *Пѣс.*

2) нар. Дѣ, дѣто; тамъ гдѣ.

На душъ ти, майко, що ты даде мене
Мощвъ надалеко прѣкъ девять планины,
Кай овца не блявить, кай пѣтель не пѣить. *Пѣс.*

3) Кждѣ; куда.

Ей гиди сестро, Свята Недѣла;
Кай си одеда, кай си шегала,
Ели си въ поле трандафилъ брала,
Ели си въ горы гороцвѣтъ брата? *Пѣс.*

4) Като, както; какъ, подобно.

Бре невѣсто Колевице,
Промъвися, наружися
Кай невѣста що си дошла. *Пѣс.*

Кай, гл. употрѣбавая само въ повел. накл. съ частичъ не: не-кай, не-дѣй, не-мой, не-прави.

***Кайвѣ, с. ср. Т.** Кахве.

***Кайганá, с. ж. Т.** Пръжены яйца, кавгана; яйчица.

Отъ желкъ яйца кайганъ. *Пѣс.*

Кайдѣсамъ и кайдѣсувамъ (да кайдѣсамъ и да кайдѣшж), *Т.* Къйдѣсамъ:

1) гл. д. Скльцвамъ, счюквамъ. Да кайдѣшижъ мясо-то. 2) Погубвамъ, убивамъ; убивать, погублять.

Чудо ми ся чюди Банино дверча,
Какъ да си кайдѣше хубавъ-тъ Гачж *Пѣс.*

3) гл. ср. Смѣжъ, посмѣйвамъ, дава ми срьдце; смѣтъ, осмѣливаться. Какъ кайдѣса, какъ му даде срьдце. Не кайдѣса да направя, не посмѣна, не дръзнъ.

Кайдѣсаване и кайдѣсуванне, с. ср. отъ кайдѣсавамъ.

Кайдѣшжъ, ешь, — дѣсахъ, — дѣсаль, и кайдѣсамъ, гл. свр. отъ кайдѣсавамъ. 1) Да скльцамъ, да счюкамъ. 2) Да убинъ, да погубж; убить, погубить. 3) Да посмѣжъ, да дръзнъ; посмѣтъ, осмѣлиться. — **дѣсаный, прич. стр.** 1) Скльцаный, счюканый. 2) Убитый, погубеный; убитый, погубленный.

Кайковецъ, с. м. Въ изреченне не зрани-кайковецъ, не храни-майкж.

Кайкчійка, с. ж. 1) Жена, мома капчча. 2) Жена на капччж.

Кайкчійскый, ска, ско, пр. отъ кайкчїа.

Кайкчїйчя, ум. ср. Малъкъ, младъ капччча.

***Кайкчїа, с. м. Т.** Който кара, който има капкъ, който прави капци; лодочникъ.

***Кайкъ, с. м. Т.** Враница, ораница, оравица, черникъ, чунъ, ладна; лодка.

Кайлъ, с. м. Раст. ковилъ.

***Кайлъ, пр. неизм. Т.** Въ изреченна: ставамъ кайлъ и кайлъ съмъ, приставамъ, припмамъ; соглашаться. Не ставамъ кайлъ, не приставамъ, не го припмамъ. Кайлъ е баба и за гнѣлы круши. Като види чомъ-тъ, кайлъ става и за тряскъ-тъ.

***Кайлá, с. ж. Т.** 1) Крѣхчина, крѣхтина, лудина 2) Чюкано мясо; бѣтое мясо.

***Каймакамлжкъ, с. м. Т.** 1) Званне на каймакамъ. 2) Мѣсто, колкото управяна единъ каймакамъ.

***Каймакамъ и каймакамнж, с. м. Т.** 1) Управитель на казж. 2) Намѣтникъ на пѣбавкъ службъ.

***Каймаклїа, пр. неизм. Т.** Что има каймакъ. Каймаклїа кафе.

***Каймакъ, с. м. Т.** 1) Врхна-та гѣстина на пѣчто. Каймакъ на млѣко, смѣтана; верховье, сливки. 2) Най-хубаво-то, най-гѣсто-то отъ нѣчто.

Каймачець, ум. м. Малко каймакъ.

***Каймѣ, с. ср. Т.** Книжна пара; кредитный билетъ, ассигнація.

***Каймица, ум. ж.** Малко кайма.

*Кайнакъ, с. м. Т. Бладенця, изворъ, дѣто извира вода; родникъ, ключъ водѣ.

Кайно, 1) съжз. Както; такъ-же какъ.

Нито съмъ твърдъ хѣтричко,
Нито съмъ твърдъ глушво,
И мене майка родила,
Кайно и тебѣ родила. *Иѣс.*

2) нар. Когато, катѣ; когдѣ. *Кайно си тръгнѣлъ и дъждъ залѣтъ.*

Кайповый, въ, ва, во, пр. отъ кайпъ.
Буковый. *Кайнова дъска.*

Кайнска пана. Раст. *Mentha silvestris*, воленика, воленица, дива мятва, дивъ гйозумъ, диво панае, дива мерудина, дивъ димлюсъ; полевая мѣта.

*Кайнъ, с. м. Т. Дрѣво *Fagus*, бубъ.

Кайратне, с. ср. отъ кайратъ.

*Кайратъ, ишь,—тѣлъ, гл. ср. Т. Трънъ, прѣнаемъ. *Кайратмъ на студа.—Още кайратъ,* още мога.

*Кайрѣтъ, с. м. Т. Гайрѣтъ. *Стори още малко кайрѣтъ,* потръни, потрудися, попаниса още малко.

Канейка, ум. ж. отъ канейна.

*Канейна, с. ж. Дрѣво *Armenica vulgaris* и неговый плодъ; абрикосовое дѣрево абрикосъ. Канейна-та е катѣ зарзалижъ, само че пейна-та надка въ костилкѣ-тѣ и е сладка, а на зарзалижъ-тѣ е горчпва.

*Кайтъ, с. м. Т. Кандъ, записване нѣчто въ теветеръ или дѣто трѣбва, за да ся знае, да ся помни.—*Правж, чинж, спурвамъ нѣчто кайтъ,* кантѣвамъ го.

Кантѣ, ишь,—тѣлъ, гл. свр. отъ кантѣвамъ.—*тѣпый, прич. стр.*

Кантѣвамъ (да кантѣ), гл. д. Записвамъ нѣчто въ теветеръ, или дѣто е отрядено да ся записва таково нѣчто, за да ся знае; вносьтъ въ рѣснесь, записывать.—*Кантѣвамъ си тескере-то,* давамъ да ся запише на него, че отивамъ еде-кждѣ-си; прописывать, свидѣтельствовать, визировать паспортъ.—*мся, гл. стр.* Бывамъ кантѣвъ.

Кантѣване, с. ср. отъ кантѣвамъ.

Кайца, с. ж. Единъ видъ пана, кождѣтѣ посятъ само жены.

Кайча, ум. ср. Малкъ канкъ.

Кайшецъ, ум. м. и

Кайшча, ум. ср. Малкъ кашъ.

*Кайшь, с. м. Т. Рѣмякъ; ремень. *Тягли кашна,* мѣчнеся, тягли.

Кака, с. ж. 1) Пѣ-стара сестра, дедна, дода, додка, цеца. *Рада ми е кака,* пѣ-стара е отъ мене. 2) Ночетно назѣвание на пѣ-старж сестрѣ, пѣ-старж момж и пѣ-старж отъ насъ женѣ.—*Умъ царува, умъ какж царува.* *Оставилъ дѣдо бабж, та ся*

уловилъ за какж. *Пусти бабж, хвани какж, че с още млада.*

Какѣ. Въ изречение: *дѣтя-то, кога вели кака, кики! и ще се покака.*

Кававѣна, с. ж. 1) Голяма тоага, сона. 2) с. об. Крапта.

Кававѣда, с. ж. Чрънякъ въ кужюрець, втѣще; шелковичный червь, куколка.

Какалѣшка, с. ж. 1) Чюшка, пинеръ, калѣчка, въ кождѣтѣ ся намира сѣмя-то на нѣ-коп плодѣвы. 2) Кочанъ отъ орошенж царевщж, отъ мамуль, влашковина, дудолецъ, гроздиничка, жюна, калаваръ, каламаръ, класура, класчюнка, кочанкы, кубакъ, кукулашка, кукумарка, кукуратка, куленъ, луцка, махалка, мисирликъ, рапковина, тувка, чеканъ, чекутка, ченкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шюшюрага, козулакъ; кукурузина съ обѣтыми зѣрнами.

Кавамъ, гл. д. Кавася за дѣца; изсѣдвася; кавать.

Каване, с. ср. отъ кавамъ.

Каварѣска и каварѣчка, с. ж. Птица *Cornix fisa*, крѣвараска, сврака, свакарака, сврачка, страчка; сорѣка.

Каквѣ, кавася и кво и къво: 1) ср. р. отъ *мѣст. какъвъ, каква, какво* за пытане, что; что. *Какво носишь? Какво му каза?* 2) нар. За пытане, какъ; каковѣ. *Какво си, добръ ли си? Какво си правишь? какъ поминувашъ? каковѣ ты поживѣашъ?* 3) съжз. Че; что. *Нийж ти, какво сме живѣ и здраво. Знай, какво ми дойдохъ госте.—Не дѣй да речешъ какво съмъ, а какво уж да съмъ.—Какво да е: а) Нѣчто, что-годѣ; что нибудѣ. б) Какъ да е, какъ-годѣ; какъ нибудѣ.—Какво да ся прави! катѣ чудене и маане; какъ бытъ!*

Каквѣ-годѣ, 1) *мѣст.* Что-годѣ; что нибудѣ. 2) нар. Както. *Каквото и да правишь; что ни дѣлай. Каквото и да ся случи; что бы ни случилося. Каквото и да казвате; что бы вы ни говорѣли. Каквото и да му казвашъ, не можашъ, да го прѣдумамъ; что ему ни говорѣлъ, я не могъ убѣдѣтъ его. Каквото прѣла, таквось и тѣкала. Каквото го с дробилъ, така и да го срѣба.*

Како. Дванадесето слово, дванадесета буква въ Словянскѣ-тѣ азбукѣ, к; како.

Како, нар. 1) Катѣ; какъ. 2) Както. *Како дошло, така прошло.*

Както, нар. Катѣ, како. *Не с както знаешъ, а както можешъ.—Както ся види, на гядъ; повѣдимому.—Както дойде, както ся улучи, памѣркы.—Както дошьжъ, така и умншьжъ; съ чѣмъ при-*

шёлъ, съ тѣмъ и ушёлъ (пошёлъ). Както го е солилъ, така и да го яде. Както го съмъ купилъ, така го и продавалъ. Както умрѣлъ, така го и закопали. Както хожикло, така и екикло; каковó аукнется, таковó и отгáикнется. Както мя видишь, така мя и пиши.

Какулáта змиá, в. какулáста змиá.
Какуле, с. ср. Раст. *Salvia officinalis*, чай; шалфѣй, шавлiй.

Какулáста змиá. Змиá *Viperá ammodytes*, какулáта змиá, качюласта змиá, качюлата осойница, сивякъ; родъ ехiдны.

Какъ, нар. 1) Что, какво? какъ? каковó? Какъ сте? каковó поживáете? какъ сте по дома? здоровы ли вáши? 2) По кой начинъ? Какъ ся прави това? Нѣма какъ да знае за това; ему не отгуда о томъ знать. 3) За чудене; какъ! Какъ, и ты ли си былъ тука! Какъ е висока тата планина! Какъ го направи! 4) Като, кга. Какъ мя види, все ми ся срьди, че не имъ съмъ ходилъ. — **Какъ-ли, ка-ли**, въ изреченна: а) За чудене, като: какъ-ли е спечалилъ толкова имане! б) За укоръ, като: какъ-ли не ты е срамъ! Какъ-ли не бѣ го грѣхъ, да направи такова нѣчто! — Какъ какъ, по всякой начинъ. Какъ какъ да го направишь до умрѣ. — Какъ да е, какъ да было, както заврѣнжлъ, както ся случп, по какъвто п да е начинъ; кое-какъ, какъ нибудъ, какъ ни есть. Направи го какъ да е. Какъ да е, щж го срьшиж — Нѣма какъ, трѣбва да ся направи, пѣма колай, нѣма другъ пѣтъ. — Не е какъ знае баба, а какъ намѣри. Какъ знаеши хора-та? — Като себе-си. Какъ сж, врано, вранчета-та ти? — Вчера черти, днес пакъ дваждъ. Какъ! — Откапалъ му кракъ. Какъ! — Става дѣдо, пада пакъ,

Какъвто, каквато, каквóто, мѣст. Какъвто отишьлъ, такъвъ и доишьлъ; каковъ поѣхалъ, таковъ и приѣхалъ. Каквито сж, да ся не доверьшамъ. Какъвто си пѣ-добрѣ да не си. Каквито сж, да сж, свои сж. Какъвто Петръ, такъвъ и Павелъ. Какъвто бѣга, такъвъ го и гони. Каквато глава-та, такава и шапка-та. Каквато го родила, такъвась го и повила. Каквато го люлка залолѣла, такъвъ го мотѣлка и закопала. Каквато крушка-та, такъвъ и опашка-та (и крушка-та). Каквато майка-та, таково и дѣтя-то. Каквито майка-та и баца-та, такъвъ и дѣца-та. Каквото лице-то, таково и срьдце-то. На какъвто конь издишь, такъвжи пѣ-

сень щещъ пѣешь. Каквато ржмица пипала, такъвъ и грѣбица носила. Какъвто очи глядалъ, такъвъ и слъзы капалъ. Какъвто гостъ-тъ, такъвъ и млинъ-тъ. Какъвто му умъ-тъ, такъвъ му и домъ-тъ. Какъвто бгль нѣкога, такъвъ е и всакога. Какъвто святець-тъ, такъвъ му и тропарь-тъ и темлянъ-тъ. Какъвто е блъхата, такъвъ ще е и мѣхъ-тъ ѝ.

Какъвъ, каквá, каквó, мѣст. За чтане и за чудене; какой, каковъ? Какъвъ е тона чловѣкъ? Каква лъжа! Какво хубаво мѣсто! Кой жъ знае, каква жема е тия! Какви атове минжж и прахъ не вдигнжж.

Кáкыный, нъ, на, но, пр. отъ кáка. Что е на какъ. Какыно-то мичя за хоро ся кичи.

Кáкыца, ум. ж. отъ кáка.

Кáкычка, 1) ум. ж. отъ кáкыца. 2) Въ мн. ч. кáкычки, цвѣте качка.

Какъждъ, с. м. Птица *Anas querquedula*, гачъ, грѣчеталъ, чекржкчийка; чирокъ.

***Калабаданъ**, с. м. Т. Каладанъ, тьпѣкъ плоскъ или витъ телъ отъ злато, отъ сребро, мѣдъ, елавъ за шивъ; битъ, канителъ, витѣйка, витокъ.

***Калабалжкъ**, с. м. Т. 1) Навалица хора, пылакъ, браня, сбунá, джганъ, смречь, тишма, сганъ, орлакъ, купъ; толнá, мáсса нарóду, набрóдъ, арáва, орáва. Не ходи изъ калабалжка. Дойдохж калабалжкъ. Пѣ-добрѣ насамѣ лобутъ, нежели въ калабалжкъ нилафъ. 2) Разны пѣчта патрушны или разврѣнжы безъ рядъ. Какви сж тия калабалжци тука. 3) Прытушина, покжцишна, пѣтны пѣчта; пожитки, покляжа, багáжъ. Да си събережж калабалжка, да си врьвимъ.

Калабалжчець, ум. м. Малко калабалжкъ.

Калабалж, йшь, — лилъ, гл. ср. Правжж калабалжкъ.

Калабикиж, ешь, — нжлъ, гл. д. ср. Да катурж, да повалж. — киж (да ся), 1) гл. възвр. ср. Да ся катурж, да умрж. 2) гл. стр.

Калаваръ, с. м. Калацка въ 2-то знаменование.

***Калавóзъ**, с. м. Т. Калавóзъ: 1) Който придружава пѣкого на пѣтъ за да го нази или да му показва пѣтна; проводникъ. 2) Голѣма-та стрѣла на часовникъ; большаи часовая стрѣлка. 3) Душникъ, малка дунчица на бѣвж или на друго пѣчто, за да си поима въздуха; отдушина, отдушникъ, душникъ.

Калáеный, нъ, на, но, пр. Калаиный, что

е отъ калай; оловянный. *Пероденъ гыздѣ каласно му имя.*

Калаецъ, *ум. м.* Малко калай.

*Калай, *с. м. Т.* Металъ *Stannum*, елавъ; олово.

Калайджийка, *с. ж.* 1) Като каланева пѣчто; лудийница. *Врѣтися като калайджийка.* 2) Циганка.

Калайджийскый, *ска, ско, пр.* отъ калайджина. *Врѣтися като калайджийско дѣто.*—*скы, нар.* Като калайджикъ.

Калайджийчя, *ум. ср.* 1) Малькъ, младъ калайджина. 2) Циганчя. 3) Въ *мн. ч.* калайджийчета, животныи малкы чрыгы, плувать надъ тихъ водж, сновжть и игражть; богородичкы, мамарци, совалкы.

*Калайджина, *с. м. Т.* 1) Който каланева нѣчто. 5) Циганшь.

Калайшый, —лаешъ, —лайна, —лайно, *пр.* Калаешый.

Калайсвамь и калайсувамь (да калайшиж), *гл. д.* Покрывамь мѣдень или желѣзень скджъ съ разтопень калай, да не котласва, ганосвамь; лудить, вылуживать.—*мся, гл. стр.* Бывамь калансанъ, ганосвамся; вылуживатьсь.

Калайсване и калайсуване, *с. ср.* отъ калайсвамь. Ганосване; луженіе, полуда.

Калайшиж, *ешъ, —йсахъ, —йсаль, гл. свр.* отъ калайсвамь. Да ганосамъ; вылудить.—*лаисаный, прич. стр.* Ганосаный; луженый, вылуженый.

Каламаръ, *с. м.* Какалашка въ 2-то знаменованне.

Каламобъ, *с. м.* Лѣса отъ трѣтки за простиране кожюрци, нардина.

Каламфирецъ, *ум. м.* Малко каламфиръ.

Каламфирчя, *ум. ср.* Малькъ, ситень каламфиръ.

*Каламфиръ, калаифиръ и калафиръ, *с. м. Гр.* 1) Цвѣте *Dianthus Carthusianorum*; гвоздика. 2) Цвѣте желѣзница, смѣсна кытка, смѣсена кытка.

*Калаузь, *с. м. Т.* Калавузь.

Калафатене, *с. ср.* отъ калафатж. Дрѣстене; конопаченіе.

Калафатж, *ишь, — тиль, гл. д.* Затыкамъ зиркы-ты, пролукы-ты на нѣчто съ кльчице (обыкновено на ладии), дрѣтж; конопачить.—*тжся, гл. стр.* Бывамъ калафатенъ, дрѣтжся; конопачитьсь.—*теный, прич. стр.* Дрѣтеный; конопаченый.

*Калафиръ, *с. м. Гр.* Каламфиръ.

Калбаса, *с. ж.* Колбаса, кубасница, чирво натыкано съ кльцано мясо за ядене, печено, варено, или сухо, наденица, суджукъ; калбаса, колбаса.

Калбасица, *ум. ж.* отъ калбаса.

Калбасица, *с. ж.* Дѣто правять, продавать калбасы; колбасни.

Калджржмецъ, *ум. м.* отъ калджржшь. Калджржмисвамь и калджржмисувамь (да калджржмишж), *гл. д.* Постиламъ съ калджржшь; мостить.

Калджржмишиж, *ешъ, —мйсахъ, —мйсаль, гл. свр.* отъ калджржмисвамь; вымостить.—*мйсаный, прич. стр.* Постланый съ калджржшь; мощеный, вымощеный.

Калджржчя, *ум. ср.* Малькъ калджржшь.

*Калджржжъ, *с. м. Т.* Мѣсто ностлано съ камыше; мостовая.

Калѣ, *им. соб. мжжско.* — *Хубавый калѣ, цвѣте Gent sossineum*, калешъ, подщрѣкъ.

*Калѣ, *с. ср. Т.* Тврѣдыша, тврѣдѣль; крѣпость. *Вѣрна дружина — здраво калѣ. Отъ сламж калѣ не стана. Калѣ-то от-вжтрѣ ся прѣдава.*

Калѣвра, *с. ж.* Обувка, посталь, гофа, кофа, еменниа; башмакъ. *Всакой си знае, дѣ го зубва калѣвра-та.*

Калѣврица, *ум. ж.* отъ калѣвра.

*Калезма, *с. ж. Гр.* Калеска.

*Калѣко, *с. м. Гр.* 1) Така казвать на мжжя на майчинж сестрж, на мжжя на лѣлж по майкж; лѣлжакъ, свако, уйче, тетинъ. 2) Понѣйдъ така казвать на зятя брате-ти и сестры-ты на булкж-тж му.

Калѣковый, *въ, ва, во, пр.* отъ калѣко.

*Калемана, *с. ж.* Калимана.

Калѣмецъ, *ум. м.* и

Калѣмчя *ум. ср.* Малькъ калемъ.

*Калѣмъ, *с. м. Т.* 1) Трѣтника, камышь; трость. 2) Трѣтника, отъ кожть Турци-ты ея подрѣзвать перѣ за писане. 3) Перо за писане отъ такжжж трѣтникж. 4) Едно перо въ смѣтж; статьи въ смѣтъ. 5) Всакаква цѣвь; трубка.

Калѣше, *с. ср.* отъ калѣж и калѣжси.

Калѣникъ, *с. м.* Рыба *Tinca vulgaris*, линъ; линь.

Калѣничя, *ум. ср.* Малькъ калѣникъ.

Калѣнице, *ум. ср.* Малко калѣ.

Калѣный, *в.* калѣж.

Калѣсамъ, *гл. свр.* отъ калѣсвамь. Да калешж, да поканж, да новыкамъ; пригласить.—*саный, прич. стр.* Поканеный, новыканый; приглашеный. *Некалесанъ гостъ—готово магаря.*

Калесарка, *с. ж.* Като ходи да калесва.

Калесарчя, *ум. ср.* Малко момчя, момничя, косто ходи да калесва.

Калесаръ, *с. м.* Който ходи да калесва, калесникъ.

Калѣсвамь и калѣсувамь (да калѣсамъ и да калѣшиж), *гл. д. Гр.* Канж, выкамъ нѣ-

кого на нѣчто; приглашѣть. *Калесахъ нѣ на сватбѣ, на гостбѣ.*

Калесалъ ми е кумъ Богданъ
Деветъ кумичкы на процѣжъ
И деветъ кумица на гостбѣ. *Иѣс.*

— мѣя, гл. стр. Бывамъ калесапъ. — *Не съмь го калесалъ съ червенъ (съ жлѣтъ) бѣклицъ, не съмь го повыкалъ, не съмь го поканилъ. Калесай го на сватбѣ, да тя благослава и до години.*

Калѣсване и **калѣсуване**, с. ср. отъ калѣсвамъ.

Калѣска, с. ж. Калешка, калезма: 1) Покана; приглашеніе. *Калеска за сватбѣ, на кръщене.* 2) Нѣчто пратено за калескѣ, за поканиж, калесникъ. *Донесохъ нѣ калескѣ еднѣ бѣклицъ вино.*

Калѣсникъ, с. м. 1) Който е пратенъ да калесва, калесаръ, кализмаръ; звѣтой. 2) Пиене или надене, което носятъ да калесватъ съ него, калеска. 3) Драгынка.

Калѣсница, с. ж. 1) Която е пратена да калесва, бѣкличарка. 2) Бѣклица, сждъ за калесване.

Калѣсничка, ум. ж. отъ калѣсница.

Снощи ми дошли три бѣкличкы,
Три бѣкличкы калесничкы. *Иѣс.*

Калѣць, лиц, с. м. 1) Обувка като вдигъ-тъ на чоранъ, обува само пицналъ-ты; калцици, наглавици, прѣтеници, доколѣнници, бечвы, дизици, тузлуци; пѣговици, пѣгаленюкъ. *Пришитъ калѣць о калцици.* 2) Бечва, чулка, чоранъ; чулокъ. 3) Рѣжавици безъ прѣсте. — *Жемскій калѣць, мѣжъ, что ся мѣси въ женскы работы, женчѣ.—Крой му калци, за кучя: ухапа го.*

Калѣць, ум. м. отъ калѣць. *Нека е мѣжець, па да е и отъ калѣць, или: да е мѣжець, та ако ще бы и отъ калѣць.*

Калѣшій, шь, шна, шие, пр. 1) За овцѣ: която има около очи-ты чернѣ влѣнж, калешистый, ваклѣый, ваклошнатый. *Сури-ти волове и калешитѣ овця моуцѣ съ милы.* 2) Шнреный, калешистый. *Калешитѣ стадо, калешитѣ овця.* 3) За чловѣка: черноокый, ваклѣый, ваклошнатый, ваклашнатый; чернобѣый, черноглазый. 4) Съ широкы черны вѣжды, ваклѣый, калешъ. 5) Гыздавый, хубавый, калешъ.

Калѣшистый, сть, ста, сто, пр. Калешій въ 1-то и 2-то знаменованіе.

Калѣшчя, ум. ср. Калешитѣ агня.

Овцици ся изагнахъ
Все овчѣта ваклѣчета,
А овнега калешчѣта. *Иѣс.*

Калешъ, пр. неизм. Калешій въ 4-то и 5-то знаменованіе. *Кждѣ съди калешъ Грозда?*

Невѣсто калешъ хубава,
Азе тя прашамъ, разпрашамъ,
Али си млада невѣста,
Али си прѣна вдовица? *Иѣс.*

Калѣшь, с. м. *Жлѣтъ калешъ*, раст. *Geum montanum* и *Geum sossineum*, подщрѣкъ, хубавый калѣ.

Калѣшнѣж, ишь, — лѣсахъ, — лѣсаль, гл. свр. отъ калѣсвамъ. Да калесамъ.

Калѣшна, с. ж. Калешиста овца, съ чернѣ влѣнж около очи-ты, вакла овца, ваклушна.

Кал-ли, вм. какъ ли, в. при какъ.

***Калиграфіина**, с. ж. Гр. Краснописание; чистописание

***Калиграфъ**, с. м. Гр. Който пише хубаво; краснописецъ.

Кализмаръ, с. м. Калесникъ.

***Калимавка**, с. ж. Гр. Шапка, какъвто носятъ священници и калугери; камплавка. *Попъ безъ калимавкѣ, казать за тогава, който нѣма най-потрѣбно-то нѣчто. Далъ си попадиж-тѣ, ушилъ си шапкѣ, далъ си дѣщерѣж-тѣ, ушилъ си калимавкѣ.*

***Калимана**, с. ж. Гр. Кръстница.

Калиманка, ум. ж. отъ калимана.

Калина, с. ж. 1) Така казва булка на мѣжевы-ты си сестры, които е заварила момъ; почетное названіе золовки ещѣ дѣвущки. 2) Така нарича жена роднинъ-ты на мѣжя си, които е заварила дѣвойкы. *Калино ле Радо, малино! Оженитѣ сами!* 3) Така наричатъ пошѣйдѣ само по-голдѣмъ-тѣ злѣвѣ, още момъ, когато ся оженилъ братъ ѣ. 4) Дрѣво *Punica Granatum*, калинка, шника, наръ; гранатовое дѣрево. 5) Плодътъ на дрѣво наръ; гранатовое яблоко. 6) Дрѣво *Sorbus aucuparia* и неговый плодъ, брѣкына, възкрушна, мяко дрѣво, оскрушна, скорушна, смрѣлика; рябина. 7) Дрѣво *Viburnum opulus* и *Viburnum lantana*, бодѣжъ, каръ-топъ, снѣжна кытка, тутунга; калина, гордъ, гордѣвина. 8) Цвѣтие *Ragonia officinalis*, божюръ, божюракъ, патя; маръинъ корень, піонъ, шегня.

Калиница, с. ж. Мома, която вади прѣстѣпы-ты изъ мѣдника, кога гы пѣжътъ на Еневъ день; тя быва прѣшасана съ два колана и съ теловы на главѣ-тѣ.

Калинка, 1) ум. ж. отъ калина въ 1-то 2-то, 3-то и 4-то знаменованіа.

Бере ли ся тасъ калинка червена,
Пие ли ся тази вода студена,
Лиятъ ли ся до три момъ годѣцы? *Иѣс.*

Црвѣнъ като калинкѣ. 2) с. ж. Насѣкомо *Coccinella*, божина бубалка, божна кра-

вица, велиденчи, водводица, господева момичка, гуроль, даскаля, калма-малма, кукумара, литмара, мара, невѣстича, путмара; божья козійка, божья коровка, козійка. *Калишко малишко, на кждѣ цеть отидеть?* 3) Дрво *Crataegus oxyacantha*, глогъ, глогыша; бойрышникъ, глidy, глidyна, глody, глodyна. 4) Раст. *Asparagus officinalis*, зайкова сѣпка; спаржа.

Калинджійця, *ум. ср.* отъ Тур. калинджійца, корабаръ. Корабарча.

Калинковый, *въ, ва, во, пр.* отъ калинка (дрво). Калиновый. *Калинково дрво. Калинкова кора.*

Калиновый, *въ, ва, во, пр.* отъ калина (дрво). Калиновый, калинчевый.

Да събуди два овчари,
Че имъ стадо прѣврьило
Прѣвъ два рѣта калиновы,
Калиновы, дафиновы. *Пѣс.*

Калинчица, 1) *ум. ж.* отъ калинка.

Ишу, ишу два гълъбе,
Не ровѣте калинчицъ,
Калинчицъ още сочкъ. *Пѣс.*

2) *с. ж.* Птица *Fringilla carduelis*, догуляча, кадъика; щеголь.

Калинчевый, *въ, ва, во, пр.* Калиновый.

Калинча, *ум. ср.* отъ калина.

Калинъ, *ум. соб. мжжско.*

***Калиномашина**, *с. м. Т.* Канитанъ на корабъ; капитанъ корабля.

Калистѣрка, *с. ж.* Една мотыка, съ кокъто пѣвѣять сусамъ и памукъ отъ бурнаша.

***Калитате**, *с. м. Гр.* Кръстникъ, калтата.

***Калищакъ**, *сб. м.* отъ калъ. Калище.

Калище, *сб. ср.* отъ калъ. Много калъ, калищакъ.

***Калканъ**, *с. м. Т.* *Калканъ-балъ*, рыба *Plectroctes*; кѣмбала. — *Стрѣха на калканъ*, стрѣха, покрывъ на сградъ сѣмо на едиж странъ наведенъ; односкѣтналъ крыша.

***Калманка**, *с. ж. Гр.* Животно *Mustela nigalis*, байнова булчица, батова булчица, радева булчица, байновка, власица, ласица, енева булчица, кадъика, невѣрска, невѣстулка, понадийка, понова булчица, ниши-понадийка, царева невѣста, царева невѣстулка, царева щерка, чюмова сестра; ласица, ласка, лѣстка, порокъ.

Калинчикый, — чкъ, — чка, — чко, *пр. смякч.* отъ калинъ; гризнолатый.

Калинъ, — льнъ и — лень, — лна, — лно, *пр.*

1) Укаланъый, умацанъый, уцапанъый съ калъ; замаранный гризью, гризний. *Калины обуца, дрѣхы. Мокръ дощель, каленъ си отишьль.* 2) Покрытый съ калъ; гризний. *Калины пжтица, калины друмица.*

3) Мръсый, нечистый, гнусавый, неприличный; скверный, мерзкий, гадкий, гнусный. *Калины цета, калины думи.* — *лно, нар.* 1) Укалано, умацано, уцапано съ калъ; гризно. 2) Мръсно, нечисто, гнусаво, неприлично; скверно, мерзко, гадко, гнусно, непристойно.

Кало, *с. ср.* Гребень на птицъ, гребенець, крезка, крезъ; гребень у птицы.

Каловитый, *тъ, та, то, пр.* Что има калъ, калый; гризний.

Калюферець, *ум. м.* Малко калюферъ.

Калюферъ, *с. м.* Раст. *Balsamita vulgaris*; калюферъ, калюферъ,

Калпавичкый, — чкъ, чка, чко, *пр. смякч.* отъ калпавый.

Калпавый, *въ, ва, во, пр.* 1) Лѣжливый, не схций, не истинскый, подправеный, ланма; подложный, поддѣльный, фальшивый. *Калпавы пары. Втривася като калпавъ банъ въ хилядж. Остави го да си развали и той калпавый гръшъ. Калпаво пара и лошо дума на стопанина си.* 2) За чловѣкъ: лукавый, двоелчный. 3) Казвася за вѣсно не добръ, не свѣтно направено нѣчто, не здраво, не трайно, което е не както трѣбва. *Калпаво работа; калпавъ шивъ. Калпаво оранѣ.*

Калпавъ волъ, който не тягли добръ, и проч. — *во, нар.*

***Калпазанлъкъ**, *с. м. Т.* Калпазанска работа.

Калпазанскый, ска, ско, *пр.* отъ калпазанъ. — *скы, нар.* Като калпазанъ.

***Калпазанъ** и **калпазанитъ**, *с. м. Т.* 1) Който прави калпавы, подправены нѣчто. 2) Калпавъ чловѣкъ.

Калпакъ, *с. м.* Капа, гугла, шпанка, барла; мѣховая шапка. — *Спорядъ юника и калпакъ-тъ. Калпакъ за почеть, глава за пометъ. На главъ ся два калпака не носятъ. Една глава два калпака не носи. Мари жено страгобъзло, защото не идеш да ми змъснъш калпака! Докль слънце-то изгрѣе, колко калпаци опустѣватъ! На келавъ главъ калпакъ не трѣбва. Който ся вѣскому отлага, скоро си съдира калпака. Добра срѣца! — Купишь си калпакъ.*

Калпачець, *ум. м.* и

Калпачи, *ум. ср.* отъ калпакъ. Малкъ калпакъ.

***Калтабанъ**, *с. м. Т.* Казвася за чловѣкъ, за конь, за волъ: халтавъ, тяжкъ на работъ, на ходъ; неуклюжий.

***Калтата**, *с. м. Гр.* Калитате.

Калугерене, *с. ср.* отъ калугерикъ.

Калугери, *с. м. мн.* Раст. *Turpha*, ко-

шюды, розозъ, сазъ, тонука, топузъ, чикуть, шамакъ; палочникъ.

Калугерица, с. ж. 1) Като е пострижена по црковный чинъ въ ангелскый образъ, монахиня, калугерка; монахиня, монашенка, инокиня, черница. 2) Птица *Vanellus cristatus*, попадйка. 3) Малко-то на жабъ, доклѣ не му сж израстли още крака; врытокопанецъ, главунакъ, главунакъ, главоць, егюпскы рыбы, жабина, конани, лѣджичета, пулѣглавци, скрьдокопани, циганскы рыбы; головастикъ лягушечный. 4) Раст. *Jris pseudacorus*, калугеричка, кровавичя, патя; водяной касатикъ, сабельникъ, леншникъ.

Калугеричка, 1) ум. ж. отъ калугерица. 2) с. ж. Калугерица въ 4-то знаменов.

Калугерца, с. ж. Калугерица; монахиня, монашенка, инокиня. *Все-тѣи калугерки не ставатъ игуменки. Ще ся врьне, кога направятъ коткж-тѣ калугеркж. Лисица и калугерка да стане, пакъ ж не пуцай при кокошкж-тѣ.*

Калугерскый, ска, ско, пр. Что е на калугеры, за, отъ калугеры; монашескый. *Калугерска шапка и мужж-тѣ сбира (зачтото бѣва мазна). — сѣы, нар. Като калугеръ; монашески, иночески, поинчески.*

Калугерство, с. ср. Калугерскый, поинчскый чинъ; иночество, монашество.

Калугерця, ум. ср. Малакъ, младъ калугеръ.

***Калугеръ**, с. м. Гр. Който ся е постригль по црковный чинъ въ ангелскый образъ и живѣе въ монастырь, шюкъ, монахъ, монахъ, инокъ, чернецъ. *Смирни (сложни) калугери и срѣдъ, пяткжъ блажно каджъ (мрьсать). Радъ ли си, калугере, да тя женимъ? Свята Гора свята, ала калугери псета. Да тя пази Господь отъ конь отзадъ, отъ волъ отпрѣдъ, а отъ калугеръ отерядъ.*

Калугерѣж, йшь, — рѣль, гл. д. Постригвамъ иѣкого за калугеръ, правѣ, ржкополагамъ иѣкого за калугеръ, покалугериавамъ; постригать въ монахи. — рѣжся, гл. възвр. Ставамъ калугеръ. *Ез ся младъ жени, на ся младъ калугери. Щуръ ся попи, младъ ся калугери.*

Калуда, им. соб. женско.

Калунъ, с. м. *Хай на калунъ!* така казвать калуншари, кога подрѣгать боленъ нагорѣ.

Калуншарскый, ска, ско, пр. отъ калуншаръ.

Калуншаръ, ре, с. м. Дружина отъ седемъ или единадесать души, конто иматъ особенъ

свожъ нарядѣжъ и конто ходять прѣзъ русалскж-тѣ недѣлькѣ да правятъ веселбы и да лѣкувать болны; русални.

***Калфа**, с. м. Т. Момѣкъ, излѣзълъ вѣче отъ чиракжжъ на пѣкакжвъ запанатъ и захвапжлъ да работи съ запатж; подмастерѣе.

Калфа, ум. м. отъ калфа.

Калфувамъ, гл. ср. Ходж калфа; служить подмастерѣемъ.

Калцунецъ, ум. м. и

Калцунця, ум. ср. отъ калцунъ.

Калцунъ, с. м. 1) Обувка като чорапъ, ушита отъ абж 2) Калець въ 1-то знаменованце.

Каль, с. м. мн. калове и калница, като събирателно, и съ члѣнъ калъ-тъ, каловѣти, калницата, и

Каль, с. ж. само въ ед., съ члѣнъ калъ-та,

1) Прѣсть размѣена съ водж, та стапжла като кашъ; грязь. *Кога вали джждъ, по пжта става калъ.* 2) Мѣсто кално, тина, батакъ, шамакъ; топь, грязь, болото, калуга. 3) Утайка отъ пѣчто; осадокъ, отстой, подонки, огонка. *Въ бжчжж-тѣ останж много калъ отъ вино-то. Ракша изварена отъ калъ. — Житна калъ, чловѣшкый пзметъ. — Газж изъ кала п газж кала; мѣстѣ грязь. — Ако искашь да ся накалвашъ, врьли въ кала камжкъ. Да му ся опулять очи-тѣ, като на жабж въ калъ. Залѣпени му очи-тѣ съ калъ. Въ рѣдѣжъ калъ камжкъ не врьлай. Не му остави ни калъ-тѣ подъ нокте-то. Зарекла ся свинка да не рови въ калъ. Ако не разбиешъ (умѣсишь) кала, не можешъ направи кирпичъ. Колкото разбрькашь кала, по смрьди.*

Калжпѣне, с. ср. отъ калжпѣжъ.

Калжпѣцъ, ум. м. и

Калжпця, ум. ср. отъ калжпъ.

***Калжпъ**, с. м. Т. 1) Справа за лѣяние, за изливане въ нежъ пѣчто; лѣило, фѣрма. *Калжжъ за лѣяние прѣстени, коршумъ.* 2) Пѣчто, излѣяно въ калжпъ. *Калжжъ сапунъ.* 3) Издѣяно отъ дрьво като погж за да ся обтягати на него обуца, кога ся шнѣхъ; ногѣ, колѣдка для саногъ. 4) Справа за обтягане на нежъ шпангы, фесовы. 5) Обыкновенный видъ на пѣчто; фѣрма. *Развалился с калжжъ-тѣ на феса.* 6) Покрѣвка на възглавницѣ; наволока, наволочникъ. 7) Пасмо вълна, ленъ, навлачени за прядене; мѣчка. *Изпрѣдохъ си калжжж-тѣ. — На единъ калжжъ, еднакви; на одну колѣдку. — Уидисалъ му на калжжъ, повелъ по него. — Не ми иде на калжжъ, не ми иде на гайдж-тѣ, не е*

както азъ искамъ, не ми поноси.—*Да у-краднешъ мимаре-то, ала да му най-дешъ калжиа.*

Калжикъ, ишь, — иль, гл. д. Изливамъ, изгарвамъ нѣчто на калжикъ.

***Калжѣтъ**, с. м. Т. 1) Кутина, направена спорядъ кроежна на нѣчто, което да стои въ нежъ, за пазене; футляръ. 2) Покрывка за нѣчто, снитта спорядъ него, за да ся об-лпчна въ нежъ за пазене; чехолъ.

Калжчево, с. ср. Раст. *Hypericum perforatum*, звъника, звъничя, кантарионъ, жлътъ катрионъ, пелешчици, поръзничя, поръзнжто, сѣчено бялю, посѣчена трѣва; звѣробой, кровцѣ зѣячя.

Калжчець, ум. ж. Малкъ калжчъ.

Калжчка, с. ж. Калжчъ.

***Калжчлиа**, пр. неизм. Т. Что е съ калжчъ.

***Калжчъ**, с. м. Т. Калжчъ, калжчка, сабя; сабля. *Покоренж главж калжчъ не сѣче.*

Калжъ, ишь, калиль (калѣвамъ), гл. д. Нѣчто желѣзо, стоманж нажежявамъ да по-свѣтлѣе, на го потонавамъ въ водж, та отъ изстудѣваніе-то изведижжъ става твърдо, кораво; калить, закалывать. 2) За чловѣкъ: направямъ го да навикне, да ся научи, да ся изпече на нѣчто, на нѣкож работж. *Кали го, баче, каленъ да го имамъ.—лѣжся!*¹⁾ гл. стр. Бывамъ каленъ; калитьсѣ. 2) гл. възвр. Изпичамся на нѣчто, на нѣкож работж. *Калижся вяче на ходж.—лѣнъий*, прич. стр. 1) калѣнный. 2) Изпеченый на нѣчто; закалѣнный.

Калжъ, ишь,—лиль, гл. свр. отъ калѣ-вамъ; прозябнуть, произрастъ.

Каляница, с. ж. Сждъ отъ калъ, отъ гли-нж, блюдо, паница, миса, миска, мисуръ; глиняное блюдо.

Каляничка, ум. ж. отъ каляница.

Каляничя, с. ср. 1) Каляно бахурчя за ра-внж, плоска. 2) Малка каляница, каляничка. *Да даде Господъ на мостъ да го видж съ каляничя у ржѣв и пять парж да го дарувамъ! Да го видж на камяникъ мостъ съ каляничя у ржжж, кой помине да му пуца по парж и азъ да поминж и азъ да му дамъ!* Клятвы.

Калянтый, нь, на, но, пр. Что е отъ калъ, отъ прѣсть, глиняный; глинняный.

Калпа, им. соб. женско.

Калѣвамъ (да калжъ), гл. ср. Попиквамъ, пзниквамъ, покарвамъ; прозябать, произ-растъ.

Калѣвамъ, гл. мн-кр. отъ калжъ.

Калѣваніе, с. ср. отъ калѣвамъ. Пони-ваніе, пзникваніе, покарваніе.

Калпа-мѣла. 1) Насѣкомо *Coccinella*, в.

калѣнка въ 2-то знаменованіе. 2) Една момиска игра, която игражтъ въ Охридско.

Калѣамъ, гл. д. 1) Увалвамъ, улесквамъ нѣчто съ калъ, укалвамъ, накалвамъ; гря-нить, загрязнить. 2) За харманъ: поли-вамъ мѣстото съ водж за да ся разкала да го уравниж за гумпо, за токъ. — мси, 1) гл. стр. Бывамъ калѣамъ. 2) гл. възвр. Увалвамся, улесквамся съ калъ, укалвамся, накалвамся. — лянтый, прич. стр. за-грязненный.

Калѣаніе, с. ср. отъ калѣамъ и калѣамси.

Калѣачъ, с. м. Който калп желѣзо, та го прави на стоманж; закальщикъ.

***Камѣ**, с. ж. Т. 1) Клѣчка, дръвяна или желѣзна, завръна за да скачи или скръпи нѣчто; чивина, заворка, заворина. 2) Клинь; клинъ. *Камѣ камж вади*; клинь кли-номъ выбивають. 3) Ножъ островръхъ и отъ двѣ-ты страны острѣръ; кинжалъ.

Камара, с. ж. Камарица, водило, потяглица на рало, на плугъ, воище, оище, стрѣлка, грядѣлъ.

Камѣра, с. ж. 1) Долапъ въ зидъ, безъ вра-та, пещера, хирида; альковъ. 2) Стан; комната.

Камѣра, с. ж. 1) Дълга копа сѣно, слама или сноице, коненъ, кладна, другожина, стогъ; скирдъ. 2) Купъ, кучина натрупа-но нѣчто грамада, грамада; грѣда, куча, грамада. *Камѣра камъне; камѣра грѣн-ци. На камѣры*, на куновы. 3) Арка, кемеръ на нѣчто; сводъ. 4) Единъ отъ кра-ван-ты гургурушкы, който не е продупченъ на срдѣж-тж. — *Да орежъ на камѣрж*, орташкы, заедно.

Камарица, с. ж. в. камара.

Камѣрица, ум. ж. отъ камѣра.

Камѣричка, ум. ж. отъ камѣрица.

Камѣрка, ум. ж. отъ камѣра. Станчка.

Камѣрца, ум. ж. отъ камѣра. Долачя, камарчя.

Камарчя, ум. ср. отъ камѣра. Долачя.

Баба роди хрътичя,
Си го зави въ крѣпичя,
Си го кладе въ камарчя.

Каматникъ, с. м. Срѣщася въ нѣсенъ на-мѣсто фанчина:

Затворихъ го Турци-ти (Митра)
У попо у каматнико,
У попово-то градничя,
За попово-то забудчя.

Каматнина, с. ж. Гыздавина, гыздосина, хубавина, лѣпота; красота, миловидность.

Каматничкый, — чкъ, чка, чко, пр. смякчи. отъ каматный. Хубавичкый.

Каматный, — тнь, и — тенъ, тна, тно, пр. 1) Хубавый, гыздавый, красный, лѣ-

пый; красивый, пригожий, милый. *Момъ като изписъ каматни. Нидъ на земж-тж нѣмало такъж каматнж сѣщъ.* 2) Врядный, урядный, достойный, каджрый; достойный, дѣльный, способный. *Жена му е много каматна на работж.*

Камато, с. ср. Длгъ, борж; долгъ. Срѣщася въ пѣсп-ты.

Вяке ми ся сдоѣбало отъ тяжко-во камато . .
 Ме захвало тяжко-во камато,
 Продавамъ ж младж-тж невѣстж,
 Мало много назъ да ся проплатамъ. *Пѣс.*

Камбалю, с. ср. и

***Камбана**, с. ж. Гр. Голѣмъ звѣнецъ въ прѣвж; колоколь. *Да чокашь камбанж на глухъ, да кадишь слѣпъ и да чертишь пиканицж—все едно е.*

Камбанка и **камбаница**, ум. ж. отъ камбана.

Камбула, с. ж. и

Камбулѣнь и **камбулѣшникъ**, с. м. Раст. *Malva* и *Althaea officinalis*, божия ржчица, волово око, камилникъ, камплагъ, камшала, камилчя, кралица, молохо, проскурнакъ, просвурникъ, слѣзенка, слѣзень, слѣзь, укрьлчя, шлѣзь, шнапка; мѣльва, зинзивей, просвирки, просвирнякъ, проскурнякъ.

Камбурчя, ум. ср. отъ камбуръ; горбунчикъ.

***Камбуръ**, Т. 1) пр. неизм. Грѣбавый, грѣбавый, грѣгулавый; горбатый. 2) с. м. Грѣблѣ, грѣбелко; горбунъ.

Камджикъ, с. м. Камшикъ.

Камдѣ, нар. Камъ кое мѣсто, камкѣдѣ; въ какую сторону, въ какое направлѣние. *Камдѣ отиде?*

Камдѣто, нар. Камъ което мѣсто, камкѣдѣто. *Камдѣ отивашъ? — Камдѣто и тж.*

Каменакъ, с. м. сѣб. отъ камень.

Каменарка, с. ж. 1) Жена на каменаръ. 2) Жена, мома каменаръ.

Каменарекый, ска, ско, пр. отъ каменаръ. Каменичарекый; каменничий.

Каменарчя, ум. ср. Малѣкъ, младъ каменаръ, каменичаря.

Каменаръ, с. м. 1) Който крѣти камъне, който работи, дѣла, продава камъне, каменичаръ; каменоломъ, каменоломщикъ, каменосѣкъ, каменотѣсъ, каменщикъ. 2) Който прави кадаржмы; мостильщикъ.

Каменикъ, с. м. *Каменикъ мостъ*, камянъ мостъ. *Да го видж на каменикъ мостъ съ калянничя у ржкж, кой помине, да му пуца по парж, и азъ да поминж и азъ да му дамъ!* Блѣтва.

Каменистый, стъ, ста, сто, и

Каменитый, тъ, та, то, пр. Что има много камъне, камливый, каменливый; каменистый, каменный. *Каменисто мѣсто; камѣшикъ, каменникъ.*

Че щж идж въ Грѣкж земж каменитж. *Пѣс.*
Каменница, с. ж. Срѣщася въ пѣсень за възглавицж камѣкъ.

Каменичарка, с. ж. Каменарка.

Каменичарекый, ска, ско, пр. отъ каменичаръ Каменарскый.

Каменичарчя, ум. ср. Каменарчя.

Каменичаръ, с. м. Каменаръ.

Камениче, ув. ср. отъ камень. Голѣмъ камень; камниче.

Каменливый, въ, ва, во, пр. Каменистый, каменитый.

Каменчя, ум. ср. отъ камень. Камычя.

Камень, с. м. Камыкъ; камень. — У него е и орѣж-тж и камень-тж, той вщчко има въ ржцѣ-ты си, вщчко може. — *Похвалица подъ камень*, да ся не чюе, дяволу коршумъ въ уши. — *Който врьга камень, възбого, на главж му пада. Дѣто Господъ бие съ градъ, тж удри съ камъне. Камень да хване, желѣзо да му ся учини. Камень врьзъ камень, дръво врьзъ дръво да не му остане.*

Камень, имя соб. мжжко.

Каменѣж, ешь, — нѣлъ, гл. ср. Ставамъ коравъ като камень, вкаменавамся; каменѣтъ.

Каменѣние, с. ср. отъ каменѣж.

***Камзамѣлъ**, с. м. Т. в. кабзамѣлъ.

***Камѣла**, с. ж. Гр. Животно *Camelus*; верблюдъ. *Камила гайтанъ не пряде. Прилѣга му като на камилъ свиларство. Камилж-тж глѣта, комари-тж ѹдѣи. Отшила камила-та за рога, на ся врьжла безъ уши. Видѣла камила-та уши, поискала и роговж. Камила-та отъ ужо-то не закуцва. Дръжи мѣстъ като камила. Камила-та била за аспрж, нѣмало кой да ж купи; станицла за шлѣдъ, пакъ неж нѣмало. И крастава да е камила-та, пакъ на много магарета товара носи на грѣба си.*

Камиларъ, с. м. Който кара камилж; погонщикъ верблюдовъ. *Камила-та что ли мжсли, а камиларъ что ли каже.*

Камилница, ум. ж. отъ камѣла

Камилчя, с. ср. Раст. камбула.

Камилка, с. ж. Раст. камбула.

Камилникъ, с. м. Раст. камбула.

Камилекый, ска, ско, пр. Что е на камилж, отъ камилж; верблюдий. *Камилска кожа.*—*Камилскж водачъ*, магара.

Камі́лчя, с. ср. Малко-то на камілк.

*Камілі́анка, с. ж. Гр. Калимавка.

Камі́лакъ, с. м. Раст. камбула.

Камі́нчя, с. ж. мн. Джи́оры, пращи́ны, цшу́ры; вѣжжикъ.

*Камі́нъ, с. м. Т. Компнѣ.

Камі́ца, у.м. ж. отъ каміа.

Камі́чка, у.м. ж. отъ каміца.

Камі́шець, у.м. м. Малко кампнѣ.

Камі́шчя, у.м. ср. Кѣсця кампнѣ.

*Камі́шъ, с. м. Т. Камжнѣ. Раст. *Arundo phragmites*, трѣсти́на, трѣсть, шаваръ; тростнѣкъ, кампнѣ.

Камкѣ́дъ и камкѣ́дѣ, нар. Камъ кожъ странѣ, камъ кое мѣсто, на кожъ носокѣ? въ какую сторону, по какому направлѣнію? *Камкѣдѣ отиде?*

Камлі́вѣый, вѣ, ва, во, пр. Каменпѣтый, каменпѣтый; кампнѣстый. *Камливо мѣсто.*

Ка́мо, нар. Камъ? дѣ? гдѣ? Камо го? гдѣ онъ?

А камо ми го брата Георгя?

А камо ми ѣ сестрѣ Марвѣ? *Пѣс.*

Ка́мо-ли, нар. А не. *Азъ самъ нѣмамы что да камъ, камо-ли тебѣ да дамъ.*

Тяжка крѣвнина паднѣла
На Цариградскы пѣтица,
На Дренополскы друмица:
Не може керванъ да мине,
Камо-ли пѣтнѣкъ да газы. *Пѣс.*

Ка́мтѣ, нар. За отговоръ на пытаніе камкѣдѣ, камъ кое врѣмя; ко, къ, по такомуто направлѣнію. *Отиде камто горжтѣ. Обрѣнися камто мене. Камто пролѣтъ.*

*Ка́мѣха, с. ж. Т. Единъ строй копрниана тѣканъ, камха; камка́.

Ка́мѣшка, у.м. ж. отъ камѣха.

*Ка́мфора, с. ж. Л. *Camphora*, кифирна; камфаря́.

Ка́мфорца, у.м. ж. Малко камфора.

*Ка́мхя́, с. ж. Т. Копрниана тѣканъ, камѣха; камка́.

*Ка́мчѣкъ и кампнѣкъ, с. м. Т. Кампнѣна, камджикъ, бичъ, грѣбачъ; бичъ, плеть, хлысть, кнутъ.

Ка́мчѣчець и кампнѣчець у.м. м. и

Ка́мчѣчя и кампнѣчя, у.м. ср. Малкъ кампнѣкъ; бичѣкъ

Ка́мпнѣна и кампнѣна, с. ж. Камчѣкъ. *Зобѣтъ тѣра коня, а не кампнѣна-та.*

Ка́мъ, прѣдл. 1) За отговоръ на въпросъ: на-кѣдѣ, по кожъ носокѣ, по кое врѣмя, кай, кѣдѣ; къ, ко. *Камъ изтокъ. Камъ заподъ. Камъ края. Камъ срѣдѣ-тѣ. Отиде камъ горж-тѣ. Обрѣнися и камъ насъ. Камъ пролѣтъ. Камъ сень. Камъ*

излѣзъ на мѣсяца. Камъ жыва. Камъ гроздоберъ. Камъ старость. 2) Споридѣ, спротивѣ. *Дѣтъ камъ четѣре иде като три камъ шестъ; два оти́бѣтся къ четѣрѣмъ какъ три къ шестѣ. На камъ, отъ камъ, в. на-ка́мъ, от-ка́мъ.*

Ка́мъ нар. Камо, дѣ; гдѣ? *Камъ ты, камъ го, камъ вѣ? дѣ ты, дѣ си, дѣ го, дѣ е, дѣ сте? Камъ Стояна, дѣ Стояна? Камъ го да дойде.*

Ка́мъ мѣждом. Въ изреченна като: *камъ да съмъ, камъ да бѣхъ така честитъ; о ёсли бы я былъ такъ счастливъ! Камъ да бѣдѣхъ така богатъ! о ёсли бы я былъ такъ богатѣмъ! Камъ да ся случаше (дѣ да ся случаше) това! когдѣ бы сіе случилось! Камъ да повали (ега да повали) дѣждѣр! когдѣ бы пошѣлъ дѣждѣнъ! Камъ да ми паднаше въ рѣцѣ, азъ бы му казалъ! о ёсли бы попался мнѣ въ рѣки, я бы далъ ему!*

Ка́мъкъ, с. м. Камыкъ.

Ка́мъчець, у.м. м. и

Ка́мъчя, у.м. ср. Малкъ камъкъ, камычя; камешекъ, камешѣкъ. *Малко-то камъчя кола-та прѣтурѣ.*

Ка́мъкъ, с. м. мн. камыци и камыни.

Камень, камынь, камыкъ: 1) онова тврѣдо, вснакому познато тѣло, что излиза изъ земѣ-тѣ и служи най-много за зидане; ка́мень. 2) като сѣб. Много камыше; ка́мень (въ видѣ собирѣтельно). *Дворъ поставѣнъ съ камыкъ, съ кадарѣмъ.* 3) Болестъ въ бубрѣцѣ-ты и въ мѣхура на чловѣка; ка́менная болѣзнь. 4) Соль, что ся копае изъ земѣ-тѣ на камыци; ка́менная соль. *Камыкъ соль. — Камыне нарядѣны за минуване по тѣхъ; мосткѣ. — Бѣлъ камыкъ, бѣлъкъ, жилавецъ; бѣлый кварцовый ка́мень. — Водяничѣнъ, жерно-вѣнъ камыкъ, съ който ся меле на водяницѣ, на жеркѣ, хромелѣ; жѣрновъ. — Синъ камыкъ, *Vitriolum coeruleum*; синій, мѣднѣный купорѣсъ. — Да ся помянкѣтъ подъ камыкъ, да ся заборавайтъ, да ся не чюють вече. — Да си зло подъ камыкъ, да ся не чюе. — Завивамъ нѣчто подъ камыкъ, прикрѣвамъ го, направямамъ каквото да ся не чюе, да не стане явнио; концы хоронитъ. — Отъ дръво, отъ камыкъ да намѣришь, отдѣ да е, както да е, да намѣришь непрѣмѣнно онова, что ся иска; вынь да побѣжъ, роди да дай. — Врѣмѣлъ камыкъ, та го заболѣла рѣка-та, казвать, кога нѣкой иска да му ся въздаде, че ужъ сврѣшилъ нѣчто. — Камыкъ ми лѣжи на срѣдѣ-то, много ми е мѣчно, много ми е тяжко отъ нѣчто.*

— Не оставилъ камыкъ на камыкъ, вничко прѣобрѣнжлъ, навсѣдѣ прѣтарашповаль, вничко развалилъ. — Турилъ му ржѣб-ты подѣ камыкъ, врызаль му ржѣб-ты, направилъ го да не може да си врыши работж. — Подѣ камыкъ да остане, казвать, кога ся каже за пѣчто лоше. — Камыкъ да стисне, водж ще пѣстне, показва здравнж. — Камыкъ ся пука, много е студено — Камыкъ бѣди, главы троши. Единъ людъ врыла камыкъ въ кладенець, сто мѣдри не можтъ да го извадятъ. Който врыла камыкъ възбого, на главж му пада. Канката кане и на камыкъ трапѣ изкопава. Два камыка брашно смилать. Два лоти камыка брашно не мелжтъ. Безъ камыкъ водяница брашно не меле. Водяничарскый камыкъ колкото повяче меле, толкова пѣ-тынкъ става. Водяниченъ камыкъ колкото е вѣстж, толкова е тынкъ. Камыкъ-тъ на мѣсто-то си тяжи. Съ единъ камыкъ стѣна не става. Нужда-та отъ камыкъ е пѣ-терѣда. Дѣ-ще коса до камыкъ. Удари коса-та въ камыкъ. Въ камыкъ да стрѣлваш, стрѣля да хабишь. Който камыкъ ся тръкала, мѣхъ не лови. Зелъ два камыка, та си бие главж-тж. Въ очи кравай, въ грѣба камыкъ дай. Нѣма за Стогана камыкъ да си пуке главж-тж. Малжый камыкъ пѣ-чисто катуря кола-та. Мяко-то вжже прѣ-жюля твердыа камыкъ. Грѣды отъ камыкъ, ржѣб отъ вѣсжкъ. Да хврьлишь камыкъ на кучя, щемъ ударишь еде-кого въ главж-тж. Врыль слѣдъ тѣхъ камыкъ за неврътж. Остро шило и камыкъ пробива. II отъ камыкъ пастие става. Въ рѣдѣкъ калъ камыкъ не врылай. Ако искашь да ся накалваш, врыли въ кала камыкъ. Ако камыкъ чюкне кайце-то, тяжко на кайце-то; ако кайце чюкне камыка, горко на кайце-то. Камыкъ да съмъ родила, него да не съмъ раждала! Клятва.

Камычець, ум. м. п

Камычя, ум. ср. отъ камычѣ. Камычець, камычя; камышегъ, камешѣкъ. *Игра на камычета*, една игра, титра.

Камынакъ, с. съб. Каменакъ.

Камынаръ, с. м. Каменаръ.

Камыне, с. съб. Много камыне; камѣние, камѣнь. — *Чегато на камыне-тж приказваш. Дяволу торбж камыне. Подмладился е съ млада-тж камыне. Който има стжклянкъ главж, да ся не бори съ камыне-то. Съ твои-тж камы-*

не щжть тя убивжть. Съ тѣхъ-тж камыне по тѣхъ-тж главы. Камыне тжне и камыне иска.

Камынь, с. м. Камыкъ.

Камыничакъ, ум. м. Камычя.

Камычый, нѣ, на, но, пр. Направеный отъ камыкъ; камѣнный. *Камыно сръдце*, кораво сръдце, что може да трыпъ, да прѣ-паса вничко. *Камыно сръдце имай, бѣ-ды да трыпишь.*

Канѣ, с. ж. 1) Кога ся кани пѣкой да направи пѣчто, наканѣ; *наканѣние*. *Канж имамъ*, канж ся, мыслж, крож. 2) Гошавка вечерь-тж сръщж обычаиа службж, заслуга, заслѣгъ.

***Канѣ**, с. ж. Т. в. канѣ.

Канавѣза, с. ж. и *канавѣзъ*, с. м. Делва съ двѣ уши, врыча; большой глѣняный кувшинь съ двумя ушкѣми.

Канѣнець, ум. м. Малко канѣпъ.

Канѣпчя, ум. ср. Кжсчя канѣпъ.

Канѣпъ, с. м. Кънанъ: 1) Раст. *Cannabis sativa*, грѣста, грѣстие, грѣстница, конопие, конопль, конопъ, коноша; *конопѣль*, *конопля*, *пѣконо*. 2) Конопна врьвь; *конопѣльная верѣвка*.

Канарѣ, с. ж. Гола, остра, стрѣмна скала, зжберъ, спилгы, заряда, карпа, стѣна; *скала*, *утѣсь*.

И зыѣи си Радж задигнж,
Идигнж горѣ въ небеса
До вьсожы ты канары,
У широжы-тж пещеры. *Иѣс*.

— *Колж овцѣ на канарѣ*, на пѣлы стада, за пастжржж или да гы топж на лой.

Канарѣска, с. ж. Птица *Corvus pica*, гарашка, гарагашка, гаргашка, сврака, караканка, страчка; *сѣрѣба*.

Канарѣстый, стѣ, ста, сто, пр. Что има много канары; *утѣснетый*.

Канарѣца, ум. ж. отъ канарѣ.

Канарѣчка, ум. ж. отъ канарѣца.

Канѣта, с. ж. 1) Каначя, бардя, шюля, стовня; *кувшинець*, *кувшинчикъ*. 2) Прѣстѣнъ сѣдъ съ широжы уста и съ двѣ уши отстраны, оканица. 3) Гръня съ дръжжж за каиенне съ вино.

Канѣтарка с. ж. Коѣто отива на свѣтѣк да кани, каначка.

Канѣтець, ум. м. и *канѣтчя*, ум. ср. отъ канѣтъ.

***Канѣтъ**, с. м. Т. 1) Канакъ, вратина отъ дѣскы за затваряние прозорець, дюканъ; *стѣвень*. 2) Крыло. 3) Дебело вжже.

Канѣчка, с. ж. Коѣто кани на свѣтѣж, канатарка.

Канѣчъ, с. м. Който кани на свѣтѣж.

Канѣчя, с. ср. Каната, бирдя, шюля, стовня; кувшинецъ, кувшинчикъ.

*Канѣйтъ, с. м. Т. Помишьтъ, прѣхрапа. *Имашь ли занакатъ, имашь и канакатъ. Какъето му занакатъ-тъ, такъвог му и канакатъ-тъ.*

Канѣгъль, с. м. Кола само съ двѣ-ты прѣд-ни кодела, прѣдна колесарка.

*Канджа, с. ж. Т. Вѣдница; крюкъ, багоръ.

Канджница, ум. ж. отъ канджа.

Кандѣлецъ, ум. м. отъ кандѣль. Малѣкъ кандѣль; ночничёкъ.

Кандѣлка, с. ж. 1) Кандѣлница, кадило, кадилница, чемелница; кадило, курѣлница, ладонка. 2) Цвѣте *Aquilegia*, кадило, кандѣлница, кандѣль, вѣдрица, любика, сини кокошкы; водосборъ, голубки, звонки, кавалерскій цвѣтъ, колокольчики, павлі-ныя очки, брялики.

Кандѣлкамъ (да кандѣлж), гл. д. Клатъ нѣчто полека ту на еднж, ту на другж странж, кандулкамъ, клатушкамъ, клатуцамъ, клациамъ; качать. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Като ходж клатъ ся ту на еднж, ту на другж странж, кандулкамѣя, клатушкамѣя, кылкамѣя; шататься. *Кандилка ся като тианъ.* 2) гл. *стр.* Бывамъ кандѣлканъ, кандулкамѣя. — канѣй, прич. *стр.* Кандулканѣй.

Кандѣлкане, с. ср. отъ кандѣлкамъ. Кандулкане.

Кандѣлница, с. ж. Кандилка и въ двѣ-ты знаменованиа. *Безъ кандилницж помянж не бѣва.*

Кандѣлничка, ум. ж. отъ кандѣлница.

Кандѣлж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ кандѣлкамъ. Да кандулж.

Кандѣло, с. ср. 1) Сждъ съ дръвѣцо масло и съ фитилъ за да свѣти прѣдъ швожж; лампѣда. *Господъ види, чие масло у кан дило гори. Сиромажъ безъ трѣлѣние е като кандило безъ масло.* 2) Кандѣль. *Трѣси го като прилѣпъ кандило.*

*Кандѣлонаѣгъ, с. м. Гр. Който пали кандѣла въ прѣквж, клисаръ, крахтъ, кликачъ; понамѣръ.

Кандѣлце, ум. ср. отъ кандѣло.

Кандѣлчица, ум. ср. отъ кандѣлка.

*Кандѣль, с. м. Т. 1) Сждъ съ лой, съ дръвѣно масло или съ друго и съ фитилъ за свѣтене, свѣтило, кандило; лампа. *Кандѣль за поцижж; почникъ.* 2) Цвѣте кандѣлка.

*Кандѣсвамъ и кандѣсувамъ (да кандѣшж), гл. ср. Т. 1) Пристамамъ на нѣчто, разбирамъ, че така е, че така трѣбва да бѣде, покорявамъ, прѣвивамъ главж, влизамъ въ пѣтна, лѣгамъ си на грѣха; пода-

ватъся, соглашатъся, склонитъся. 2) Насыщамъся; насыщатъся. *Идохъ, пишъ, докль да кандѣшж.*

Кандѣсване и кандѣсуване, с. ср. отъ кандѣсвамъ.

Кандѣшж, ешь, — дѣсахъ, — дѣсалъ, гл. *свр.* отъ кандѣсвамъ; подѣтѣся, согласитъся, склонитъся; насытитъся.

Кандулкамъ (да кандулж), гл. д. Кандѣлкамъ. — мѣя, гл. *стр.* и *възвр.* Кандѣлкамѣя.

Кандулкане, с. ср. отъ кандулкамъ. Кандѣлкане.

Кандулж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ кандулкамъ. Да кандѣлж.

*Канджрдѣсвамъ и канджрдѣсувамъ (да канджрдѣшж), гл. д. Т. Прѣдумвамъ нѣкого да направѣ нѣчто, прѣклонавамъ; убѣждатъ. *Канджрдѣсахъ го да идемъ въ горж-тж.* — мѣя, гл. *стр.* Бывамъ канджрдѣсанъ, прѣдумнамѣя, прѣклонамѣя; убѣждатъся.

Канджрдѣсване и канджрдѣсуване, с. ср. отъ канджрдѣсвамъ.

Канджрдѣшж, ешь, — дѣсахъ, — дѣсалъ, гл. *свр.* отъ канджрдѣсвамъ. Да прѣдумамъ, да прѣклонж; убѣдитъ. — дѣсанѣй, прич. *стр.* Прѣдуманѣй, прѣклоненѣй; убѣжденѣй.

Канѣ, ум. соб. мжжко.

*Канѣла, с. ж. Гр. 1) Кора отъ дръво *Santalis sicutotum*; корица. 2) На бѣчвж, на кацж: масуръ за да ся изтака прѣзъ него, грездѣй, цѣвунъ, цѣврунекъ, чень; кранъ.

Канѣлентъ, ена, ено, пр. Что е на шаръ като канѣлж-тж; корѣчневѣй.

Канѣлка и канѣлница, ум. ж. отъ канѣла.

Канѣне, с. ср. отъ канѣж. Калеска; зовъ.

*Канѣрвамъ, гл. ср. Гр. в.м. канонарх-вамъ. Канарамъ, въ црковнж службж, когато ся пѣжтъ стихирѣ, азъ гы четж съ високо гласъ стихъ по стихъ и пѣвецъ-тъ по мене гы пѣе; канонархати.

Канѣрване, с. ср. отъ канѣрвамъ.

*Канѣзо, с. м. Въ изречение: *да го земе канѣзо!* да го земе дяволъ-тъ!

Канѣнѣса, с. ж. Канѣска, канѣско: 1) Нестѣе, съ което капять, съ което ходять на поканж, на нанудж, нануда. 2) Приносъ, что принасятъ на сватбж сватбари-ты.

Канѣнѣскѣй, ека, еко, пр. Что е за канѣнѣе, за поканж.

Канѣнска, с. ж. Канѣнска,

Канѣнско, с. ср. Канѣнска.

Канѣница, с. ж. Калеска, покана.

Канкалѣвѣй, въ, ва, во, пр. Кжкливѣй,

кжкличавый, за жито, что пма у него
кжклицж; содержацій въ себѣ куколь.

*Канліна, с. м. Т. Кръвнигъ.

Каномь, нар. Съ заканване. *Каномь му
ся заканиль, заканиль му ся, захвалиль
му ся,*

Канѳонецъ, ум. м. п канѳнчя, ум. ср.
отъ канѳнъ.

*Канѳнъ, с. м. Гр. 1) Црковны пѣсни за
похвалж на нѣкой святець или празднигъ,
четжтся на утренж и на вечернж; канѳнъ.
Отидохъ въ црковж прѣди канѳна, прѣди
да зачетжть канѳна. 2) Црковно наказанье,
нокора; эпитимій. *Духовникъ-тж му е
далъ канѳнъ; на него поць наложилъ
поклѳны (эпитимью).*

Джанжмъ, владыко, какво да казвамъ:

Запалила съмь девять черквы,
Черквы горять, попове пыжть,
Еара ся дига до сине небе,
Задай ми канѳнъ, святой владыко. *Шѳс.*

Канѳсамъ, гл. свр. отъ канѳсамъ. Кж-
носвамъ.

*Канѳсамъ и канѳсувамъ (да канѳсамъ),
гл. д. Т. в. кжнѳсамъ.

Канѳване и канѳсуване, с. ср. отъ ка-
нѳсамъ. Кжносване.

Канскы, нар. Въ изречение: *тицж кан-
скы, ницж, выкамъ до Бога отъ нѣбаквж
нуждж, отъ невольж, отъ мжкж, отъ уси-
лие. Села-та сж писнжли канскы отъ
изадници.*

Кантарджийка, с. ж. 1) Жена на кантар-
джиж. 2) Жена или мома кантарджина.

Кантарджийскый, ска, еко, пр. отъ кан-
тарджина.

Кантарджийчя, ум. ср. Малькж, младъ
кантарджина.

*Кантарджина, с. м. Т. 1) Който прави
кантары. 2) Кайто е прѣкупиль общи-
скый кантарь, та зима дангъкъ за тяглене
съ него; вѳсовщійкж, вѳжнжкж.

Кантарець, ум. м. отъ кантартъ.

Кантарионъ, с. м. Раст. *Hypericum per-
foratum*, звъника, звъничя, жльгъ катри-
онъ, калжчево, пелешчици, порѳзничя, по-
рѳзничто, съчено былие, посѳчена трѳва,
носѳчено былие; звѳробѳй, кровца зѳлчья.
— *Червенъ кантарионъ*, раст. *Erythraea
centaurium*; золототѳсчячникъ, краснѳнка.

Кантартчя, ум. ср. Малькж кантартъ.

*Кантартъ, с. м. Т. 1) Справа за тяглене,
за мѳрене нѣчто; рѳмекія вѳсы, безмѳнъ,
контартъ. 2) Тягло 44 окы; вѳсъ въ 44
окъ. *Купилж два кантартя киречъ.* — *Чер-
но мечя на пжтъ клече, чтото рече,
право рече, или: Чюкондуръ глава, свра-
ча опашка, орлови ноктж.* Гат.—Кантартъ.

*Кантартъ-парасж, Т. Плата за прѳтяглю-
ване нѣчто съ общый кантартъ; вѳсчая
пѳшлпна, вѳсовѳе.

Канура, с. ж. Пасмо ницкы за вѳтъкъ на
килимъ.

*Канъ-парасж, и

*Канъ-хакж, Т. Глоба за убѳйство, кръвнина.
Канювамъ, гл. мн-кр. отъ канѳж.

Канѳж, ишь — канѳль (канювамъ), гл. д.

1) Выкамъ, зъвж, калесвамъ; приглашѳтъ,
просить. *Канѳж госте. Канѳж на обѳдъ, на
сватбж. Кани мя да идж у дома му.* 2) На
надене, на трапезж подканиамъ госте-то,
казвамъ имъ да аджтъ, да шижтъ; за сто-
ломъ просить гостѳй жеть и пить. *Ка-
нятъ ли тя, пажъ; гонятъ ли тя,
бжжъ. Безуменъ госте домакжма кани.*

3) *Канж нѣкого съ нѣчто, молж го съ
нѣчто, прѳдлагамъ му нѣчто; прѳдлагѳтъ
кому что. Кани мя съ коня си, моли
мя да купж коня му. Каятъ мя съ
едс-кож-си момж, прѳдлагатъ ми да ся
оженж за нежъ. — пжся, 1) гл. възвр.*

Готвѳжся да направж нѣчто, тжмж; на-
мѳревѳться, поровѳться. *Канимѳся да
идемж въ горж-тж.* 2) *Заканвамѳся нѣкому,
захваламѳся, хвалѳжся; хвалѳться, угро-
жѳть. Кани ми ся да мя бие.* 3) гл.

стр. Бывамъ каненъ. — *ненѳый, прѳч.
стр.* Поканенѳый, зъванѳый, калесанѳый, вы-
канѳый; приглашѳнный. *Неканенъ госте
готово магаря.* — *Канѳж нѣкого съ нѣчто;
прѳдлагѳтъ кому что. Канѳж го да идемж
на разходкж. Канѳж го съ вино. Канѳж
го на госте; приглашѳтъ въ гѳсти. Ка-
нили сж мя на сватбж; менѳ просили
на свѳтъбу. Канѳж го на обѳдъ; я прошу
его на обѳдъ. — Мрѳля канятъ на
одъръ, а той ѳбга подъ одъръ. Канили
го съ крондиръ. Кани мя съ поло-
винж уста. Когато го канятъ, не ще;
когато иска, не му даватъ. Каниль
госте, седнжлъ да ся поце. Копися
като вдовицж на плачь.*

Канпакъ, с. м. Птвца *Neophron percnoptе-
rus*. Ници като канпакъ.

Канпаражъ, гл. ср. Канервамъ; конархѳти.

Канпаране, с. ср. отъ канпаражъ. Канерваше.

Кана, с. ж. 1) Шапка, калпакъ; шапка.

*На два татка безъ канж. Изъ долъ ѳѳ-
гай, гиди, кана ти ся види! Кана му
ся крои, майка му ся бои. Кому пѳла
на канж, онъ ся и похвата. Шика
си мужж-тж отъ канж-тж. Има ли гла-
вѳл, трѳста канж.* 2) Чловѳкъ, глава; го-
ловѳ, особѳ, чловѳкъ. *На канж по шѳсть
грошка дангъкъ. — Шпошюми-кана, игра
мижешъ, избий-коло*

Кана̀вица, с. ж. 1) Мѣсто-то, дѣто кашкѣтѣ канкы-ты отъ стрѣхъ, канчюзи, канкы, канушкы, канчеригы. 2) Вода наканалла, набрана отъ канчюзы, канушина вода; канельная вода. 3) Плодь, канпжлъ отъ дрьво-то; опаль, отпáдышь, пáдалина, пáдалица, пáдаль. *Лáблѣкы канаевыи.*

***Канаклѣна**, пр. исизм. Т. Что има канакъ.

***Канакъ**, с. м. Т. 1) Захлунакъ, поклопъкъ, поклопъ; крѣшка, колпакъ. 2) Канатъ на врата; створъ, стáвень. *Врата о два канакъ; створчатия дверни, ворота.* 3) Горни-та дѣска, что избичватъ отъ трупъ за да го направятъ четвертитъ; горби́на, горбѣль, заболонка. 4) Втора-та чясть отъ трѣбуха на животны, кошто прѣживятъ; рукавъ (у желудка жвáчниковъ). 5) Длѣбока мѣдиана паница. *Доисъ ми единъ канакъ съ млѣко. — Тури му ч канакъ,* изврѣши всечко п надврѣши го.

Канáнецъ, ум. м. и канáнця, ум. ср. Малъкъ кананъ.

***Канáнь**, с. м. Т. 1) Справа да ся лови нѣчто въ нежь; клонка, ловка, примка, хватъ, клюса, курнохватъ, стѣпница; канкáнь, пасть, клянци́я, ловушка. *Залагамъ кананъ.* 2) Мѣсто, дѣто ся продава жито, житень пазаръ. *Ужь-кананъ*, дѣто ся продава брашно. — *Влѣзе, хванъ ся въ канана*, уловися въ нѣкож работъ, намѣрися на тѣсно. *Уловися съ два-та крака въ канана.* *Прокосалъ е като лисицъ въ кананъ.* *Замыслился е като лисицъ въ кананъ.* — *Едно нѣчто безъ души е, пакъ души хваца.* Гат. — Кананъ.

Кананѣи, с. ж. мн. Къпѣны.

***Канаросъ**, с. м. Въ изречение: *тука има канаросъ*, има да ся кантише нѣчто, да ся грабне; пожива, взятка.

Канвамъ, 1) гл. мн-кр. отъ канѣж. 2) Да канѣж. *Канѣж за сѣж*, катиласа.

***Канѣла**, с. ж. и канѣло, с. ср. Френска шапка; картузъ, шляпа.

Канѣлина, с. ж. Женска капела.

Канѣлица, ум. ж. отъ канѣла.

Канѣлина, с. ж. Кръчма, механа; кóрчма.

Отворила ми е новъ капелѣж.

Новъ капелѣж срьдъ село механъ. Пъс.

Канѣлка, ум. ж. отъ канѣла.

Канѣйка и канѣница, ум. ж. отъ канѣна.

Кани-коса, с. ж. 1) Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, каникосъ, качюнь трава, крѣвиносъ, лютиница, попова чашка, слѣти-коса, струмнико цвѣтие; лóтвикъ ѣдкѣй, кунáло, кури́на слѣти-коса. 2) Раст. *Cuscuta europaea*, слѣти-коса; повилика, крестовникъ, крапѣвная малина. 3) Раст. *Che-lidonium majus*, гороцвѣтъ; лáстовичная

трава, лáстовица, чистотѣль, бородавочникъ. 4) Раст. *Papaver rhoeas* и *Arde-moise*, божна, божичка, божюрига, божюрокъ, божюрь, божюракъ, дивъ ханшанъ, булжы, була, кадъица, кокоружла, лаля, мачея, пашаронка, пашорунка, пашеруга, пашеруга, пашаица, плюсковъ, плюсковыць, пукълъ, пуплякъ, пылакъ, трамбула, тутенка; дѣкѣй макъ, дѣкѣй мѣдъ, бѣлѣкъ.

Каникосъ, с. м. 1) Раст. кани-коса въ 1-то знаменованне. 2) *Taraxacum officinalis*, борець, горенъ, глушило, глушина, горчи-вичъ, кошко цвѣтие, магарешка млѣчка, млѣчка, ладикосъ, радика, ушѣлка; одувáнчикъ, поново гумѣнцо, хасимъ, цикорѣй дѣкѣй, львиный зубъ.

Канина, с. ж. в. къпѣна.

***Канистра**, с. ж. Гр. Желѣзень оглавъ на поводи́къ.

Канитáлецъ, ум. м. Малко каниталъ.

***Канитáль**, с. м. Л. Главница, главно, майка; кашитáль.

***Канитáнь**, с. м. Л. Главатаръ на корабъ; канитáнь.

Каница, ум. ж. отъ канá.

Каница, с. ж. Чюшка-та, въ кождо стои сѣмя-то на нѣкои растениа; пинеръ, кака-лашкы, каничка; струкъ, стручѣкъ.

Каничка, с. ж. Каница. *Фасуль съ канички-ты.*

Канище, с. ср. Црковнище.

***Кани́а**, с. ж. Т. 1) Вратна, порта; воротá. 2) Къща на голѣмецъ; дворѣць. 3) Сграда, въ кождо е управление-то на единъ градъ и само-то управление. *Отъ каниж-тж има заповѣдь да . . .* 4) Калжпѣ-тъ, въ който стои пожь, пожница; пожни́й. — *Прирукали му на каниж-тж*, отхранилъ вѣче дѣщеръ за женене, запскали дѣщеръ му. — *Слугувамъ на каниж*, слугувамъ нѣйдѣ, въ нѣкож къщж. — *Храни кани*, подбупува власти-ты, начялства-та за да може да си врѣши работъ.

Канка, с. ж. 1) Частица отъ нѣчто роино; кáня, кáнина. 2) Тврьдѣ малко отъ нѣчто, шющца; кáня. *Канка вище.* 3) Въ мн. ч. *канкы*: канавица, канчюзи, канушкы, канчеригы. 4) Бѣлѣгъ, дамга другъ шаръ на нѣчто; кáнина. 5) Едно растение. 6) *Им. соб. женко.* — *На канкы*, что има шаръ, божъ като напрьсканы канкы, канчастый; крáпчатый, кравь. — *Като канк водж*, много си прили-чать, съвѣсьмъ сж еднакви; влáсно, точь въ точь. *Приличать си като двѣ канкы водж.* — *Младъ като канкж*, много младъ. — *Канкж по канкж виръ ся на-вира (гѣолъ става); съ мѣру по нѣтъ,*

голому рубѣха. *Отъ капкѣж-тѣхъ вирь се пльзи. Капка капе, на камѣжъ трапѣ изкопавс. Прѣзъ Апрельъ встакѣ капка една бабка. Капка медѣ, блато жлѣчка. Капка медѣ въ окѣ жлѣчкѣ и оцетѣ*

*Капладісвамь и капладісувамь (да капладішѣжъ), *гл. д. Т. 1) Подплѣщамь; подбивать, подкладывать (подбой подь платіе). Капладисавѣхъ си дрѣвѣж-тѣхъ съ кожи 2) Покрывамь, обличамь едно нѣчто съ друго отгорѣ, отвѣнь.*

Капладішѣжъ, *ешь, — дісахъ, — дісаль, гл. свр. отъ капладісвамь. Да подплатж; подбитъ, подплатитъ (подкладку).*

*Каплатѣя, *с. ж. Т. 1) Подплата; подбой, подкладка. 2) Капладисано нѣчто.*

Каплатѣя, *ум. ср. отъ каплатѣ.*

*Каплатѣжъ, *с. м. Т. Животно тигрь.*

*Капладжѣя, *с. ж. Т. Жито лимецъ, *Triticum spelta*, елпмецъ; полба.*

Капцувамь, *гл. уч. отъ капцѣжъ.*

Капцѣжъ, *ешь, — пѣжъ, гл. свр. отъ капцѣжъ; капцуть.*

Капцѣжница, *с. ж. Срѣщася въ клятвѣхъ за рѣцѣ: капцѣжница-тѣхъ да му капцѣжъ! да му капцѣжъ рѣцѣ-тѣхъ.*

Капцѣжѣя, *лъ, ла, ло, като пр. Уморенѣя, утрянѣя, разнебитенѣя; усталѣя, изнурѣнѣя.*

Капоница, *с. ж. и*

Капоницѣжъ, *с. м. Срѣщася въ гатапкѣхъ за челядь намѣсто майкѣхъ домакѣшѣхъ, бацѣхъ домакѣшѣхъ: — Орля (росѣ) пада. — Кѣдѣ пада? — Покрай село (срѣдь село). — На поколко? — Единѣ капоницѣжъ, една капоница, четѣре таркѣ и едно нѣтля, ще рече: едно домочядіе отъ бацѣхъ, майкѣхъ, четѣре дѣщери и единѣ сынѣ.*

Капруль, *с. м. Разсовато дрѣво за дѣрекъ въ колыбѣхъ.*

Капруль, *с. ж. Извито на дѣжѣхъ дрѣво за кемеръ.*

*Каптісвамь и каптісувамь (да каптішѣжъ), *гл. д. Т. 1) Грабвамь, омѣквамь. 2) Добывамь. Каптиса лошавѣ табѣсетѣ.*

Каптісваніе и каптісуваніе, *с. ср. отъ каптісвамь.*

Каптішѣжъ, *ешь, — тісахъ, тісаль, гл. свр. отъ каптісвамь. — тісанѣя, прим. стр.*

*Капуджѣя, *с. м. Т. Вратникъ, вратарь.*

*Капуджѣя, *с. м. Т. Прѣдставитель. Капуджѣя имать въ Цариградѣ высокѣ-ти чиновницѣ въ области-тѣхъ, вални, мугесарифи, моллы и др. за да имѣ врышать тамъ работы тѣхъ. Капуджѣя имажъ и вѣзакѣ отъ владыци-тѣхъ при Патриаршѣхъ-тѣхъ нѣкого отъ синодскѣ-тѣхъ старци.*

Капуджѣя, *с. ж. мн. Капѣжы, капѣжы.*

Капуджѣя, — шѣнь и — шѣнь, шѣня, шѣно, *пр. Капуджѣя вода, капуджѣя вода; капельная вода.*

Капуджѣя, *с. м. Раст. *Ricinus communis*, крѣшѣ, крѣшѣ; клещевина.*

Капѣжѣя, *с. ж. мн. Капѣжѣя.*

Капѣжѣя, 1) *ум. ж. стѣ капѣжѣя; капелька, капелька. 2) с. ж. Точка; тѣчка.*

Капѣжѣя, *с. м. Мѣсто, дѣто капѣжѣя капѣжѣя отъ стрѣжѣхъ, капѣжѣя, капѣжѣя, капѣжѣя, капѣжѣя. — Тѣчка дѣла неѣстѣца сама си грѣбѣ копѣе, плп: нѣма рѣцѣ, нѣма крака, сама си грѣбѣ копѣе. Гат. — Капѣжѣя.*

Капѣжѣя, стѣ, ста, сто, *пр. Что е на капѣжѣя, като капѣжѣя. Капѣжѣя дѣжѣя, ядѣрь дѣжѣя.*

Тѣмни ся мѣглы дѣжѣжѣя,
Капѣжѣя крѣвѣе закапа. Пѣс.

*Капѣжѣя, *с. м. Т. Другарь; подругъ.*

*Капѣжѣя, *с. м. Т. 1) Който не е на капѣжѣя, не е на служѣжѣя. 2) Хайта, нехранимайкѣжѣя, скытникѣжѣя; бродѣяга, побродѣяга, блудѣяга.*

Капѣжѣя, *ешь, — пѣхъ, — пѣль (капѣжѣя, да капѣжѣя, капѣжѣя), 1) гл. ср. Падамь на капѣжѣя, капѣжѣя по капѣжѣя; капѣжѣя. Стрѣжѣя-та капе; съ кровли идѣтъ капель. Отъ товѣна капе. Капе вода отъ стрѣжѣя-тѣхъ. 2) За дѣжѣя: рѣжѣя, росѣжѣя, наканѣжѣя; накрѣжѣя (о дождѣ). Дѣжѣя капе; дождѣ накрѣжѣя. 3) Прощамь да тече, текѣжѣя, слѣжѣя; капѣжѣя, сочѣжѣя. Вирѣжѣя-та капе, слѣжѣя, не дрѣжѣя. 4) За косѣжѣя, листѣжѣя, плодѣжѣя: падамь, литамь, оканѣжѣя; лѣзѣжѣя, вылѣжѣя, слѣжѣя, летѣжѣя, опадѣжѣя, спадѣжѣя, свѣжѣя. Капе ми косѣ-та, лита ми косѣ-та; волосѣжѣя слѣжѣя, вылѣжѣя, спадѣжѣя. Капе ми косѣ-та; волосѣжѣя у негѣ лѣзѣжѣя. Листѣжѣя капѣжѣя отъ дрѣвѣ-то; листѣжѣя летѣжѣя, спадѣжѣя, опадѣжѣя съ дрѣвѣжѣя. Лѣжѣя-тѣхъ капѣжѣя; яблѣжѣя свѣжѣя. 5) За нѣкожѣя чѣсть на тѣло-то: отъ болѣсть или отъ друго нѣчто падамь, отканѣжѣя; отгнивѣжѣя. Капѣжѣя му прѣстѣ-то. Капѣжѣя му носѣ-тѣжѣя. 6) Само въ свр. видѣ: уморѣжѣя много, падамь отъ уморѣжѣя, отъ слабѣжѣя; истѣжѣя. Капѣжѣя отъ работѣжѣя. Капѣжѣя за сѣжѣя, много му ся досѣжѣя. 7) Стожѣя, сѣжѣя кѣсѣжѣя, пльзѣжѣя нѣждѣя. Капе въ крѣжѣя-тѣжѣя, стои все тамѣжѣя. 8) гл. д. Оставямь да тече, наливамь капѣжѣя по капѣжѣя; капѣжѣя, отканѣжѣя. Капѣжѣя му малѣжѣя оцетѣжѣя. 9) гл. безл. Тече, дохожда, иде нѣкаква облага; перенѣжѣя. Капе му изъ бадѣжѣя-тѣжѣя. Ако не тече, барѣжѣя капе. — Капе та мрѣжѣя, много е студано. — Капѣжѣя*

- отъ студь, много изстынѣль. — *Капка* капс на камыкъ, *трапъ* изкопавъ. *Чика* като влѣкъ за овчи оно да капнѣть. *Какъѣто* очи глядалы, *такъѣсь* слезы капалы. *Дѣдо Никола* джагазата, *катрапъ* му капс по брадж-тк. *Да му* капнѣть ржаѣ-ты! *Капнѣла* му глава-та! *Капнѣлы* му очи-ты! *Клятвы*.
- ***Кара́**, пр. неизм. Т. 1) Черный; чёрный. 2) Лошъ, страшень; гробный, страшный.
- ***Карабатѣкъ**, с. м. Т. Една водна птица.
- ***Карабашъ**, с. м. Т. Что има чернѣ главѣ, черноглавый. Така наричатъ и калугер-ры-ты.
- Кара-вара** и **карай-варай**. Тѣй, инакъ, какъ да было. *Кара-вара* и *на* *станжѣз* *къмѣъ*. *Карай-варай* онъ *умрѣ*.
- ***Каравапи**, с. м. мн. и
- Каравапкы**, с. ж. мн. Гаци отъ платно или отъ тнѣкъ платъ, безъ крачулы.
- ***Карауль**, с. м. Т. Карауль, караколь, стража.
- ***Карагачъ**, с. м. Т. Дрѣво брѣсть, *Ulmus*; берестъ.
- ***Карагюзлиа**, пр. неизм. Т. Карагюзь, черноокый.
- ***Карагюзъ**, пр. неизм. Т. 1) Карагюзлиа, черноокый. 2) Прѣдставление съ куклы на перде смѣшны работы; кукольный театръ у Турокъ.
- Карагрошъ**, с. м. Т. мн. *карагрошѣве*. Така наричатъ всякъ чюджд ядрѣ сребрѣнѣ нарѣ; талеръ.
- ***Карагуй**, с. м. Т. Птица крагуй настребъ.
- ***Карагюмръкъ**, с. м. Т. Мыто, что ся змаше отъ стокы едно врѣмя при вносиане-то пмъ въ градъ.
- ***Караджѣйка**, с. ж. Слива драгунъ, допостейка, зимневка, пожега.
- ***Карадузѣнъ**, с. м. Т. Една свирша на теловы като тамбуръ; родъ гитары.
- Каракавурка**, с. ж. Жена, мома каракавуръ.
- Каракавурекый**, ска, ско, пр. отъ каракавуръ.
- Каракавурчи**, ум. ср. отъ каракавуръ.
- ***Каракавуръ**, с. м. Т. Павликани-ти така наричатъ православны ты; чёрный гяуръ.
- ***Каракайбъ**, с. м. Т. Казвася за нѣчто, за нѣкого изгубены безъ да ся знае, что сѣ станжлы, бѣдъ сѣ отишли.
- Каракачка**, с. ж. Разсовато дрѣво, на което оканчатъ котля-то, кога варять качамакъ, робыша.
- Каракашка**, с. ж. Птица *Corvus pica*, гаргарашка, гарагашка, гарганка, канараска, сврака, страчка; сорѣка.
- ***Каракашлиа**, пр. неизм. Т. Что има черны вѣжды; чернорыый.

Отдолѣ иде Панче терзия,
Панче терзия, карагюзлиа,
Карагюзлиа, каракашлиа. *Шѣс*.

***Караколъ**, с. м. Т. Каравуль.

Каракоиджѣ, **каракоичѣ**, **каракоиджюль** и **каракоиджаръ**, с. м. Баснословно животно съ чюдновато тѣло, зѣль духъ; на-нада на копто закънѣвать прѣзь каракоиджаровы-ты дни вечеръ вѣнъ отъ кѣнци-ты. Когото врѣхлѣти каракоичѣ, изпрѣво уѣбѣна едик тяготѣ на грѣба си и безъ да види друго нѣчто побрѣва си нѣтѣ и не знае дѣ ходи. Каракоиджѣ мѣчи люде-то до прѣвы нѣтлы, послѣ ся изгубва.

Каракоиджѣвѣый, въ, ва, во, пр. отъ каракоиджѣ. Каракоичевый, каракоиджаровый.

Каракоиджюль и **каракоиджаръ**, с. м. Каракоиджѣ.

Каракоиджѣровый, въ, ва, въ, пр. Каракоиджевый. *Каракоиджаровы дни*, днѣти отъ малѣж колядж до водици, спорядъ едны, а спорядъ другы отъ Игнажъ-день до бабинъ день; мрѣсни днѣ, мрѣсници, нечпѣти, некрѣстени днѣ. Прѣзь тѣзи днѣ пощѣкъ до прѣвы нѣтлы ходять зли-ти духове, та правять накости на человекъ.

Каракоичѣ, в. каракоиджѣ.

Каракуда, с. ж. Рыба *Carassius vulgaris*, карашъ; карась.

Каракушкы, с. ж. мн. Раст. и неговый корень като плодъ, *Helianthus tuberosus*, гуляна, гулякы, дивы лаблѣкы, зимны лаблѣкы, кочани, рѣкыкы, чалгани, шалгани, жрдоквы; бѣлва, земляныя грѣши.

Каралѣнъ, с. м. Животно *Vespertilio murinus*, вечерно пиля, лиликана, лилакъ, петонѣръ, пощно пиля, прилѣнъ, сѣмракъ; летучая мышь, петонѣръ, кожанъ.

Карамфилевн коренѣ. Изсушенъы пѣжкы отъ растение *Caryophyllus aromaticus*; гвоздика.

Карамфилка, с. ж. Стѣкляна плоска за ракижъ.

Карамфилчець, ум. м. Малко карамфилъ.

Карамфилчи, с. м. Малѣкъ стрѣкъ карамфилъ.

***Карамфилъ**, с. м. Гр. Раст. *Dianthus caryophyllus*; гвоздика. — *Дивъ карамфилъ* и *пѣлвавъ карамфилъ*, раст. *Dianthus Carthucianorum*, самокѣтка; гвоздика. — *Полскый карамфилъ*, раст. *Lychitis*; кукушникъ, дремѣ, смолѣвка.

Кара́мь, гл. д. 1) Подканамъ да врѣви, да ходи, тѣрамъ; гнать, погоняйтъ. *Кара́мь* *кота*, *кара́мь* *говѣда-та*. 2) Съ силѣ принждавамъ да врѣви, тѣрамъ, тыкамъ, бѣтамъ, туркамъ; силою заставляйтъ идти.

Карать го на конака. Карать хайдутин, робе. 3) Оправнамъ въ врьвѣние-то; **прати́вь**. Той не може да кара бричкж. 4) Носж, прѣвозвамъ, возж; **вози́тъ**. Карамъ дръва, сѣно, снопе. Кола-та карать грънци. 5) Врътж, тѣкамъ, правѣж да работи, да врьви, тѣрамъ; **приводи́тъ** въ движеніе. *Вода-та кара теповицж-тж. Вѣтърж-тж кара гемии-тжи.* 6) Налѣгамъ тѣрамъ, накарвамъ, сплѣж; заставлятъ, **принужда́тъ**, побужда́тъ. *Карамъ го да радоти. Кара мя да му носж водж. Кара го да ходи на цръквж. Карамъ го да ся учи. Кара мя да направѣж чодо. Това мя кара да му напишѣж едно срьдито писмо.* 7) Близамъ въ нѣкое годинж, въ нѣкое врьмя, подбирамъ, забирамъ. *Азъ карамъ десятж годинж, изпльнилъ сьмь девятж и сьмь въ десятж-тж. Кара вторж недѣлж откажъ . . .*; другая недѣла идѣтъ какъ . . . 8) Знимамъ, закачнамъ да учѣж, да носж, заучвамъ, заносвамъ. *Карамъ вторж катизмж. Карамъ третий чифтж обуца*, скжсалъ сьмь два чифта и сега сьмь подносиж третий чифтж. 9) Врьшжж нѣчто както сж го врьшили другы, както сьмь закачилъ да го врьшжж още открай. *Кара си го все по старому. Кара си го както му скъзне. Както кара работж-тж, не знажж, дѣ же му излѣзе край-тж. И той жъ кара като него. Карай нѣ-нататакж нѣсенъ-тж, четене-то.* 10) Мьмрж, сѣдж, хокамъ, карамся нѣкому; **крича́тъ**, **брани́тъ**.

Карамфило, кара ли ти майка?
— Ни мя кара, ни мя разговоря . . .
День мя кара, девъ мя прѣговаря,
День мя праца на Дунавъ за вода *Пѣс.*

Карала Марж свекрѣва
Отъ вечеръ, Мара, до утро;
Тръгала Мара, тръгала
Токмо за девять години. *Пѣс.*

11) Учѣж, поучнавамъ, сьвѣтувамъ, давамъ акжлж; **наставля́тъ**, **пазида́тъ**, **поуча́тъ**, **руководи́тъ**.

Учи мя, майко, карай мя,
Какъ да Бонаж пограбамъ. *Пѣс.*

— **мся**, 1) *гл. взвр.* Карамся нѣкому: брьбржж, вѣкамъ, глѣчжж, гаджж, мьмржж, сѣджж, хокамъ, руламъ, хукамъ, смѣшжж, псувамъ, попрѣжжамъ; **крича́тъ**, **брани́тъ**, **гоня́тъ**, **поганива́тъ**, **жури́тъ**, **пени́тъ**, **таза́тъ**. 2) *гл. вз.* Карамся съ нѣкого: варамся, сварамся, ваджся, сваджамся, хукамся, дѣкамся, джокамся, джавкамся, намся; **сѣоритъ**ся, **брани́тъ**ся. 3) Прѣспирамся, дѣкамся; **спѣри́тъ**. 4) Выкамъ, глѣчжж, кричѣжж, шаматжж, шюмжж, бушювамъ; **кри-**

ча́тъ, **шюмѣтъ**, **бушевѣтъ**. 5) *гл. стр.* Бывамъ каранъ. — **рангѣй**, *прич. стр.* — *Кара мя*, иде ми, тѣка мя, палѣга мя, грѣчи мя; **меня подмыва́етъ**. — *Кара го на . . . идти на то чтѣбы . . . Кара го да дойджтъ на кавѣж*; **идти на то что бы носѣоритъ**ся. — *Тамъ го кара*, това нека, това гонп; **онъ на то идѣтъ**. — *Кара го на възж*, часто ходи по себе си; **его несѣтъ**. — *Кара го на сжжж*, приспива му ся. *Кара го на лудостъ*, лудѣ. — *Кара килавы-тжи на воиска. Карай, Колѣ, куцо-то магаря! Токмо едно кучя карамъ, не вѣкатъ. Давали Циганину царство, а той пѣталъ: „ами има ли хлѣбъ?“ — Хлѣбъ съ кола. — „Ама азъ да карамъ колата.“ Ты го карашъ на чаира, а то бѣга възж баира. Луды-тжи прѣдѣж кадиж не карать. Двама ся карать, сто ся радвать. Карайся съ клочка си, да ся не карашъ съ кошница си. И келчѣ за гулж-тж си ся кара. Каралися за губера. Каралися врабци-ти за чождо-то просо. Двѣ магарета ся каралы въ людскый асжжрж. Които всакой день мѣнава дрѣхы-тжи си, всакой часъ ся кара съ шивачна. Каратся като да има нѣчто да дѣлѣтъ. Каратся като Циганы. Да ся не карать Турици-ти, като го сьрѣшишь? *Пѣ-добрѣ голѣмж думж да продумашъ, а не съ богатъ да ся карашъ. Когато ся карать двоица, третий изида лобута. Съ когото ся карашъ, съ него щешъ ся и соварашъ. И брате ся карать и пакъ си сж брате. Ни ся кара, ни ся води: ако го водишь, хане, ако го карашъ, рѣта.**

Кара́ше, *с. ср.* отъ **ка́рамъ** и **ка́рамся**. По всичкы-ты знаменованна на глагола.

Кара́ница, *с. ж.* Когато ся карать нѣкон, каранне.

***Кара́нфи́лъ**, *с. м.* Карамфилъ.

***Кара́ръ**, *с. м. Т.* 1) Ридъ, въ изреченна като: *Докарамж работж-тж до единъ караръ. Не стои на единъ караръ. Единъ Господъ на единъ караръ.* 2) Мѣра. Съ караръ, умѣрено, колкото трѣбва. *Безъ караръ, безъ мѣра, повяче отъ колкото трѣбва. На караръ, тѣкмо колкото трѣбва. Да земж карара на нѣчто, да нагодж колко трѣбва да турнамъ отъ него въ нѣчто, дождѣ, колко трѣбва да го карамъ. — Безъ караръ богатъ, много богатъ. — Биръ-караръ, все еднакво, непрѣстанно. Дѣждѣ-тж биръ-караръ си вали.*

***Кара́тъ**, *с. м.* Мѣра за тяглене скжпоцѣнны камени; **кара́тъ**.

- *Карауль, с. м. Т. Каравуль.
- *Карачилина, с. ж. Т. Храсть драка.
- Карячь, с. м. 1) Който кара воловы, овця на досене и проч.; погоницькь. 2) Който отива да граби момж, грабалець.
- Карань, с. м. Рыба каракуда.
- *Каранжкжкж, с. м. Т. Брыкотина, размирица, разблудив, смжтня; мятѣжъ.
- *Каранжкж, Т. 1) пр. неизм. Смѣсенъ, размѣсенъ. 2) нар. Смѣсено, размѣсено, кармакаранжкж.
- *Каращѣсвамъ и каращѣсувамъ (да каращѣшж), гл. д. Т. Бръкамъ, размѣсвамъ, смѣсвамъ; мѣшати, смѣшивать, размѣшивать.—мси, 1) гл. възвр. Намѣсвамся, мѣшанамся, бръкамся въ нѣчто; мѣшатиъся. 2) гл. стр. Бывамъ каращѣсанъ, размѣсвамся; мѣшатиъся.
- Каращѣсване, и каращѣсуване, с. ср. отъ каращѣсвамъ.
- Каращѣшж, ешь, — щѣсахъ, — щѣсаль, гл. свр. отъ каращѣсвамъ. Да разбрькамъ, да разбрьжъ, да смѣжъ; смѣшати, размѣшати. — щѣсаный, прич. стр. Разбрьканый, размѣсеный; смѣшанный.
- Карба, с. ж. Каране, караница, кавга. У нихъ всякой день с карба.
- *Каргуй, с. м. Т. Крагуй, птица настребъ.
- Карда, с. ж. Карта,
- Кардариамъ, гл. об. За добытькь: пладшж, запладнавамъ.
- Кардариаме, с. ср. отъ кардариамся.
- *Карданиъ, с. м. Т. Братъ.
- *Карезлиа, с. м. Т. в. гарезлиа.
- *Карезъ, с. м. Т. в. гарезъ.
- *Карламаданъ, нар. Т. Намѣркы, на носокж.
- *Карлѣбамъ, гл. об. Гр. Колѣбамся.
- Карлѣбаме, с. ср. отъ карлѣбамся.
- Карлиж, с. м. 1) Кука. 2) Гега, карлюга.
- Карлица, с. ж. 1) Дрѣвяна-та чясть на сѣдло, дрѣвяница. 2) Просто сѣдло безъ стельж, дрѣвяница. 3) Конанна за плакнатиѣ панци, лѣджици и др.
- Карлюга, с. ж. Дълга овчарска тонага на единый край съ кукж за ловене овця за крака-та; гега, карликъ, сопа; пастушеский носохъ.
- *Кармакаранжкж, нар. Т. Смѣсено, размѣсено, каранжкж; перемѣсъ.
- Карна, нар. Кога нѣкой выка, гльчи, шамати, казвать му: карма, кармаля! да пукнешъ!
- Карнабитецъ, ум. м. Малко карнабитъ.
- Карнабитча, ум. ср. Малка глава карнабитъ.
- *Карнабитъ, с. м. Т. Раст. *Brassica botrytis*; цвѣтная капуста.
- Карниж, ишь, — пилъ, гл. д. в. крытж.

- Карна, с. ж. Скала, сила, зѣберъ, стѣна, зарядъ; скала, угѣсъ.
- На връхъ Пиринъ самовилско блато,
Въвъ срѣди ми блато една карна,
На връхъ каржх едно тѣлко дръво. *Шве.*
- Карница, ум. ж. отъ карна. Скалица.
- Карнузецъ, ум. м. Малко карнузь.
- *Карнузчина, с. м. Т. Който продава карнузы, лебеничаръ.
- Карнузча, ум. ср. Малжкъ карнузь, дъшница, дъшничка, лебеничка.
- *Карнузь, с. м. Т. Раст. *Cucurbita citrullus* и неговый плодъ, дъшна, лебеница, лубеница, лобеница, лубенца, арбузь.
- Каригъ, с. м. Раст. *Helleborus cyclophyllus*, употрѣбовать го за лѣкъ за зжбы.
- Карга, с. ж. 1) Карда, бкълица, пинта, плоска, белеза, грыванка, чѣтура. *Кани го съ праздикж картж. Лема съмъ го канилъ съ картж, та ми е дошълъ.* 2) Мѣра сто и пятдесять драма за мѣрене сусамово масло.
- *Карталъ, с. м. Т. Птица *Aquila*, орель мръшлякъ. *Като нѣкой карталъ е застанълъ надъ мене.*
- Картица, ум. ж. отъ карта. Бкъличка, чѣтурка.
- Каруда, с. ж. Кръбла, чебуръ, хутина, футина; уатиъ.
- *Каруца, с. ж. Влашко. Просты кола за врягане съ конъ; телѣга, повозка.
- *Карфица, с. ж. Гр. Иглика, топлина, чомалюшка; булавка.
- Карфосване, с. м. Особенъ видъ магна за да не мржтъ дѣца-та на нѣкожъ си.
- Карчиагъ, с. м. Голѣма каца съ по-широко дѣно; кръчагъ.
- *Каршжлжж, с. м. Т. 1) Отговоръ; отвѣтъ. 2) Дадено срѣжж нѣчто, имане нѣчто срѣжж еде-что-си. *Срѣжж дълга си е далъ толкова каршжлжж. Срѣжж дълга си има само двѣ крави каршжлжж.*
- Каръ, нар. Край. *Не ли каръ пасъ мижъ? Покаръ, покрай, около. Никаръ, накрай.*
- *Каръ-тонъ, с. м. Т. 1) Раст. *Viburnum opulus*, бодежъ, калина, снѣжна кытка, ту-тинга; снѣжный шаръ. 2) Цвѣте кокычи; *chionanthus*; снѣжника, подсѣжникъ.
- Каричный млѣчь. Раст. *Euphorbia*, млѣчѣкъ; молочай, ослиное молоко, бѣсово молоко.
- *Касаба, с. ж. Т. Малжкъ градъ.
- Касабалийка, с. ж. Жена отъ касабж, гражданка.
- *Касабалиа, с. м. Т. Който е отъ касабж, гражданинъ.
- Касавѣтене, с. ср. отъ касавѣтѣжъ.
- *Касавѣтъ, с. м. Т. Гръжня, кахжръ; забб-

та. *Не мя е касаветъ, не мя е грыжѣа, нѣма да му мыслѣж, да му берж грыжѣж-тж.*
Касаветѣся, ишея, — тѣлѣя, гл. об. Грыжѣся, кахжрѣся, мыслѣж за нѣчто.

Касанитъ, с. м. Касапъ.

Касанка, с. ж. Жена на касапъ.

Касанница, с. ж. Дѣто колятъ добытъкъ, салхана; бойня, скотобойня, мясная лавка. *Ако ся отуи кучя да ходи на касанницж и той ще ся отуи.*

Касанскый, ска, ско, пр. отъ касапъ.
Касанскый пожъ.

Касанчя, ум. ср. отъ касапъ.

***Касапъ** и **касанинъ**, с. м. Т. Касабъ, който коли добытъкъ за мясо и го продава; мясникъ *Гляда като касанинъ, гляда кръвнишкы. Закръвавилъ очи като касанинъ.*

Каскапдѣсамъ, в. кжекапдѣсамъ.

Касла и **касленка**, с. ж. *На каслж, на касленкж, на шягж. Туренъ като на каслж. Каза го на каслж, на касленкж.*

***Каспакъ**, с. м. Т. 1) Бухаря на коминъ, шампакъ. 2) Лубъ на ибъто. *Не удра на тзпана, а на каспака.*

Кастапъ, с. м. Кестепъ; каштанъ.

***Кастепъ**, нар. Т. Ибъчесто еикастѣж, еикастенъ, того да си е, ужбажъ, като на шягж.

Ако бжде прѣмлада умрѣла,
 Не ще трепне на съ ржжж, на съ ногж;
 Ако бжде кастепъ учинила,
 Тя ще трепне на съ ржжж, на съ ногж. *Пѣс.*

Касторица, с. ж. Животно *Mus mus glis*, сасеръ.

Кастрѣжъ, с. ж. Клоше и другы части отъ дръво, които оставать, кога ся кастри то, кастренци.

Кастрене, с. ср. отъ кастрѣжъ.

Кастренци, с. ж. мн. Кастрѣжъ.

Кастрѣж, ишея, — рѣлж, гл. д. 1) Подрѣзывать клоше-то на дръво, крышж; обрѣзывать вѣтви дѣрева, подрѣзывать, подрѣзывать, чѣстить дѣрево. 2) Обжж, колыж; рубить, сѣчь. *Извади острж сабж, на закастри на лѣво, на дѣсно.* 3) Хокамъ, сждж, мѣмржж нѣкого, выкамъ му, карамъ му ея; журить, пенять, тазать. — ржжж, гл. стр. Бывамъ кастренъ. — рептъй, прич. стр.

***Касъ**, с. м. Т. Карезъ.

***Ката**, мѣст. неизм. Гр. Употрѣбавася само за врѣмя намѣсто всякой; каждый. *Ката день, ката вечерь, ката сжботж, ката недѣлж, ката мѣсяцъ, ката годинж, ката Велидень,* вмѣсто всякой день, всякой вечерь. . . *Ката день гызда гыздава, на добрж день гнидава. Ката*

день зелникъ, на Велидень попарникъ. Ката день Коляда не быва.

Катадѣнегый, ска, ско,

Катадѣншиный, — шьнъ и — шень, шна, шно, и

Катадѣнвшый, — вьпъ и — венъ, вна, вно, пр. Что е, что быва всякой день, вседневный, ежедневный; всендѣвный, ежедневный, каждодневный, повседневный.

Да ти купж бвлж рубж,
 Еднж рубж катаденшиж
 Вторж рубж великденскж. *Пѣс.*

— вно, нар. Всякой день, ежедневно; каждодневно, повседневно.

Каталанскый, ска, ско, пр. отъ каталанъ.
Каталанскый сынъ. Ахъ ты, каталанскый сыне!

Каталанъ и **каталанитъ**, с. м. Лопъ, лють, мжчитель, бездушникъ. *Какъвъ каталанитъ е, не знаж.*

***Катана**, с. ж. Голѣмъ, ядръ конь.

Катанецъ, с. м. Катинарь, катина, катанъ, кофаръ; висячий замокъ. *Катанецъ ся тура за вѣрж. Не е катанецъ на врата, че да го видишь. Прилжча като катанецъ на кочинж. На кочинж прозорецъ и на курникъ катанецъ.*

Катанчя, ум. ср. отъ катанецъ. Кофарчя; замочекъ.

Катанчярскый, ска, ско, пр. отъ катанчяръ.

Катанчяръ, с. м. 1) Който прави и продава катанци, кофарджина. 2) Който дръжи ключевы-ты отъ нѣчто, ключнаръ.

Темничаре, катанчаре,
 Отваряйте темници-ты,
 Изпущайте темничари. *Пѣс.*

Катанъ, с. м. Катанецъ.

Катарѣга и **катарѣса**, с. ж. Стлѣба, что ся мѣсти; подвижная лѣстница.

Катѣрене, с. ср. отъ катѣрѣся.

Катѣрица, с. ж. Животно *Sciurus vulgaris*, веверица, лозовець, знджащъ; бѣлка, вѣкша.

Катѣричиный, нъ, на, но, пр. отъ катѣрица.

Катѣричка, ум. ж. отъ катѣрица.

Катѣричя, ум. ср. Малко-то на катѣрицж.

Катѣрѣся, ишея, — рѣлж, гл. об. Съ лозене, съ рждѣ и крака ся качвамъ нѣйдѣ, катрѣсяж, лазж, чеплѣсяж; карабкаться, лѣзать, лѣзить.

***Катѣзма**, с. ж. Гр. Една отъ дванадесѣть-ты части, на които ся дѣли псалтирь-тъ; каюзма.

***Катѣлъ** и **катѣлитъ**, с. м. Т. Убийца, прѣстѣжникъ.

Катилицамъ, гл. сѣр. отъ катилицамъ.

*Катиліасвамь и катиліасувамь (да катиліасамь), гл. ср. Капвамь, прѣмалѣвамь; взнемогать. *Катиліасалъ за сьмъ, капилкълъ за сьпъ. Катиліасва ми, като гл. бѣзл. Прѣмалѣва ми.*

Катиліасване и катиліасуване, с. ср. отъ катиліасвамь.

Катіпа, с. ж. 1) Катанецъ. 2) Ключъ.

Катинарь, с. м. Катанецъ.

Катица, с. ж. Орѣхъ обѣленъ, очистенъ отъ зелєж-тѣ корж.

*Катладісвамь и катладісувамь (да катладішж), гл. д. Т. Впягамъ ѓ двѣ; удвоивать, складывать.

Катладісване и катладісуване, с. ср. отъ катладісвамь. Впягане.

Катладішж, ешь, — дісахъ, — дісаль, гл. свр. отъ катладісвамь. — дісангый прич. стр. Впягнугый.

*Катмерліна и катмерь, пр. исизм. Т. 1) Плѣнавый; пленастый, пленистый. 2) За цвѣте: кычистый; мохровый.

Катѓ, нар. 1) За уподобаване, за сравненіе; какъ. *Вѣлж като сѣбж; бѣлж какъ сѣбж. Горчивъ като пельнж; горекъ какъ полѣнж. Зять като медж, сьнж като клинж.* 2) Кога, когато; когда. *Като ся стои сѣбж-тж, и трѣва-та хване да никне. Като настане жтва. Като има вѣкж, има и лѣкж. Като ходж, уморавамея.* 3) Както; (такъ) какъ, подобно тому, какъ. *Вардж го като очитги си. Приличать си като двѣ капкы вода.*

Изгорѣхъ за тебе като лєнь за водж.

Като лєнь за водж, босялакъ за росж. Пѣе.

4) Каквото. *Сладко като медж, каквото е сладкѣ медж-тж. Тяжко като камыкж каквото быва тяжкѣ камыкѣ.* 5) Колкото. *Нѣма вж село-то нж другъ богатж като него. 6) Сьмж. Ако; ѣсли, колѣ. Като сьмь сьртшилж, нѣма ли и прощж? Като ти сьмь слуга, та не ти сьмь робж я. — Ето още нѣколко изреченія съ парѣчне и сьмжзъ като въ тѣхъ, отъ които ся види още на по-широко знаменованпето на тѣжж чьстицж: Почитамъ тя като бащж. Обывамъ го като братж. Той ми ежато бащж. Като Трєпж нидѣ нѣма. Казвамъ ти го като на прикатель. Врѣмя-то е като пролѣтъ. Врѣмя-то е като на джждж. Като знаєшь, като си знаєлж, зашто не ми кажєшь? Като имашъ да ми давашъ, плати ми. — Като да, като че, като че ли, га че, чегато, прилична, сочи; какъ бѣдто. Като да му сьмь, като че му сьмь, като че ли му сьмь длжженъ нѣчто; какъ бѣдто я*

долженъ ему что. *Като да ще вали джждж: какъ бѣдто бѣдетъ джждикѣ. Като че с родєнж на водянцжж, казвася за бѣбрцжж чловѣкѣ. — Като что и като чтѓмь, изведнжжж; какъ тѓлько. Като чтѓмь лѣгне, и заспи. — Като речі, токо речі, почти; почти. Като речі че е така. — Като да си е, само да си е, само да си рече. Каза и той нѣчто като да си е.*

Катранджійка, с. ж. 1) Когато продава катранъ. 2) Жєна на катранджикъ.

Катранджійскый, ска, еко, пр. отъ катранджіна.

Катрандагійча, ум. ср. Малжкъ, младъ катранджина.

*Катранджіна, с. м. Т. Който прави, който продава катранъ; дєгтярикѣ.

Катраневый, вь, ва, во, пр. Что е на катранъ, за катранъ, отъ катранъ, съ катранъ; дєгтярный.

Катранецъ, ум. м. Малко катранъ.

Катраніка, с. м. Раст. *Artemisia Abrotanum*, катранка, божѣ дрьво, божіє дрьво; божѣ дєрево.

Катранікѣ, с. м. Сждь за дрьжане въ него катранъ. *Мжй колкото щєшь катраніка, той си е пакж катранікѣ.*

Катраніча, ум. ср. отъ катранікѣ.

Катранка, с. ж. Раст. катраніка.

*Катранъ, с. м. Т. 1) Пригорѣло смолисто масло, което вадятъ съ горѣше отъ нѣкож хвойнж дрьвє и брѣзовы коры; дѣготъ. *Жижница, дѣто горятъ катранж; дєгтярня, кѓпотъ. Скрьца като колєло безж катранж.* 2) Мазилка, дѣто остава въ чубукъ, въ такжмя,кога ся пуши съ тѣхъ. — *Зєхирж и катранж, утрова и надове. Зєхирж и катранж да наде!* Клятна. — *Отъ двѣ дуккы му катранж тєче, присмѣхъ нѣкому, че ужь былъ богатъ. — Дѣдо Никола джангаса-та, катранж му капє отъ брадж-тж!* Така закачатъ дѣца ерьдиты-тѣ старци. — *Катранж да наде, да ся нааде!* Клятва.

Катрачь, с. м. Дрьвце отъ едингый край подострено за да ся побива въ земжж-тж край огнище, а на друггый край съ разохж, за да се оначна на пєж котєлж надъ огньна да врп.

Катрєзєне, с. ср. отъ катрєзжєя. Катєрєне. Катрєзжєя, ишея, — вилєя, гл. об. Катєржєя.

Катрионъ, с. м. Жлєтж катрионж, раст. кантаріонж.

Катрїчъ, с. м. Който може да ся катєри, да ся катрєзи; лазунъ, лазунья.

Катунище, с. ср. Мѣсто, дѣто катуни про-

стирать шатры-ты си, катунскый станъ ; цыганское становище.

Катунка, *с. ж.* Жена, мома отъ катунъ, чергарка, Циганка.

Катунскый, *ска, ско, пр.* отъ катунъ. Чергарскый. — *сгы, нар.* Като катунъ, чергарскы.

Катунча, *ум. ср.* Малъкъ, младъ катунъ, чергарча, Циганча.

Катунъ и **катунинъ**, *с. м.* Така наричатъ огына Цигане, които живѣять подъ шатры и ся мѣстятъ отъ мѣсто на мѣсто, чергаръ; *кочующий цыганъ. Лѣже като катунъ. Дай катушину да ти паточи брадвѣтъ, та да ти ж отнесе.*

Катурвамъ, *гл. мн-кр.* отъ **катурямъ**.

Катуркы, *с. ж. мн.* Катуръ.

Катуриж, *ешъ,—нжлъ, гл. сд-кр.* отъ **катуриамъ**. Да гаврътиж, да повалж; опрокинуть.—**пжтый**. *прич. стр.* Гаврътижтый.

Катуръ, *с. м.* Катуркы, мѣсто, дѣто можтъ да ся катурятъ кола, прѣвратъ.

Катурѣж, *ишь,—рилъ, гл. свр.* отъ **катурямъ**; обвалить, опрокинуть, испровергнуть. — **реный**, *прич. стр.*; обваленный, опрокинутый, испровергнутый.

Катурямъ (**катурвамъ**, да **катуриж**, да **катуриж**), *гл. д.* 1) Събарямъ, гаврыцамъ, гжтамъ, заваламъ, кутвамъ, куткамъ, поваламъ, прѣваламъ, прѣвръцамъ, прѣтурямъ, рутинамъ, ручкамъ, сгръмоласвамъ, бичж; опрокидывать, опрѣживать, испровергать. *Малкый камыкъ катуря кола-та. Вѣтъръ-тъгъ дебели-тъгъ дръвета катуря, тыкы-тъгъ само прѣвива.* 2) Пижъ, сръбамъ, гаврътамъ повячко; тѣянуть. *Катурилъ повяче, шлъ, сръбнжлъ повяче. Катури чайж-тъж, гаврътиж жъ, прѣвѣтиж жъ, изиц жъ. — мся, 1) гл. възвр.* Надамъ събарямся, ручкамся, кутвамся; опрокидываться. *Катурился бардакъ-тъж, та ся излѣлъ въ тиганъ-тъж.* 2) *гл. стр.* Бы-вамъ катуренъ. *Кога ся катурятъ колата, много пжтица ся отвараатъ. Катурило ся грзня-то, та си намѣрило похлупкъ-тъж.*

Катуряне, *с. ср.* отъ **катурямъ**.

Катъ, *сжжзъ* *вм.* **като**.

***Катъ**, *с. м. Т.* 1) На сградж: рядъ помѣщеня единъ надъ другый, строенъ; *этажъ, ярусъ. Жжца два ката, на два ката, о два ката; дожъ въ два этажа. Горний катъ на кжцж-тъж не е dopravенъ.* 2) Рядъ. *Вжже единъ катъ, два ката, три ката, о едно, о двѣ, о три. Дръва обточена съ три ката гайтамъ.*

А на шиж му турижж
До девять ката сиджиръ. *Пѣс.*

Нѣчто на катовъ, на рядовы, на пластовы. 3) Пжтъ; разъ. Три ката по-гольмъ, по-высокъ, по-хубавъ; три рѣза больше, выше, лучше. Наливамъ си два ката водж, единъ катъ вино.

Колкото е болна отъ болвьстъ,
Два ката гори за водж. *Пѣс.*

4) Пльно облѣкло; *пѣра. Да ушиж единъ катъ дръвж; снить пѣру плѣты.*

***Катжкъ**, *с. м. Т.* 1) Нѣчто за надене съ хлѣба. *Идемъ еужъ хлѣбъ безъ катжкъ.* 2) Ахчакъ.

Катжджйкъ, *с. ж.* Жена, мома катжджйна.

Катжджйскый, *ска, ско, пр.* отъ **катжджйна**.

Катжджйчя, *ум. ср.* Младъ катжджйна.

***Катжджйна**, *с. м. Т.* Който продава катжджкы, патовникъ.

Катждрець, *рци, ум. м.* Малъкъ катждръ, обувка.

Катждрица, *с. ж.* Женскый катждръ, женско муля; супа, супица.

***Катждркы**, *с. ж. мн. Т.* Печена, пукана царевица, пугалкы, булкы, булы, паткы, наркочъ, цувкы.

Катждрчя, *ум. ср.* Малъкъ катждръ, муленце; *ишачѣкъ.*

***Катждръ**, *с. м. Т.* 1) Мьска, мьскъ, муля; *ишакъ, мескъ, лошакъ, мулъ. Попъ-тъгъ трѣси катждра, а катждръ-тъгъ въ аждра. Не ми стига катждръ-тъгъ, из мя ржтнж катждръ-тъгъ.* 2) Единъ стройю обуца съ подковы и коры да ся не подиятавать; *родъ обуви.*

Катждчець, *уж. м.* Малко катждкъ.

***Каукъ**, *с. м. Т.* Турска шапка ушпта отъ плать. — *Салладисва каукъ, клати му главъ, клима му за вичко, казва, че е така, одобрява го; дѣкать, тѣкать.*

***Кауль**, *с. м. Т.* Кавуль.

Кауленецъ, *ум. м.* Малко кауль, *иппопечъ.*

Каунчя, *ум. ср.* Малъкъ кауль, *иппончя.*

***Кауць**, *с. ж. Т.* Кавуць. *Раст. Cucurbita Мѣро, пепуць, иппонъ, пьпешъ, дыня; дѣня.*

Кауренне, *с. ср.* отъ **каурѣжя**.

Каурка, *с. ж.* Кавурка.

Каурекый, *ска, ско, пр.* отъ **кауръ**. Кавурекый.

Каурчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кауръ, кавурчя.

***Кауръ**, *с. м. Т.* Кавуръ, гавуръ.

Каурѣжя, *ишся,—рился, гл. възвр.* Ставамъ кауръ.

Кафалтйика, *ум. ж.* Малко кафалтна.

***Кафалтйна**, *с. ж. Т.* Подханкъ; *зѣвтракъ.*

Кафаль, *с. м.* Каваль.

***Кафё**, *с. м. Т.* Кахве.

Кафѣзецъ, *ум. м.* и кафѣзче, *ум. ср.* Малѣкъ кафезъ; клѣточка.

*Кафѣзъ, *с. м. Т.* 1) Клѣтка за затваряне пѣчто въ некъ; клѣтка. *Птичка въ кафѣзъ.* 2) Рѣшетка на прозорець и на какво да е; рѣшетка.

*Кафтаджийскый, *ска, ско, пр.* отъ кафтаджина. *Кафтаджийска стока.*

*Кафтаджина, *с. м. Т.* Търговецъ, който продава платнякъ стока; торгующій краснымъ товаромъ.

Кафтапецъ, *ум. м.* и кафтапча, *ум. ср.* Малѣкъ кафтапъ.

*Кафтапъ, *с. м. Т.* 1) Единъ строй дрѣха, антерина; кафтапъ. 2) Сукманъ, сана.

*Кафъ, *с. м. Т.* Прахънь, трѣтъ; трутъ для высѣканія огни.

*Кахвѣ, *с. ср. Т.* Каве, кафе, кайве: 1) Плодъ-тъ на дръво *Coffea arabica*; кофе. 2) Питие отъ опечено и смѣсно кахве; кофе.

Кахведжійка, *с. ж.* 1) Жена на кахведжия. 2) Конато служи съ кахве.

Кахведжійскый, *ска, ско, пр.* отъ кахведжия.

Кахведжійчи, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ кахведжия.

*Кахведжия, *с. м. Т.* Който дръжи кахвене, който служи съ кахве.

*Кахвенѣ, *с. ср. Т.* Мѣсто, дѣто продаватъ варено кахве; кофѣяня.

Кахвенікъ, *с. м.* Джизве, сждъ за варене въ него кахве; кофѣяникъ.

Кахвианъчи, *ум. ср.* отъ кахвенікъ.

Кахвианый, *въ, ва, во, и кахвианый,* нь, на, но, *пр.* Что е на шаръ като кахве-то.

*Кахпе, *междом. Т.* Кавпе, казва ся като за похвалж. *Кахпе Букурецъ! съ котки да орешъ, тамъ да умрешъ!*

*Кахпелжкъ, *с. м. Т.* Лукавство, хитрость.

Не ся юнакъ бие,
Юнакъ съ кахпелжкъ;
Нъ ся юнакъ бие,
Юнакъ съ юначество. *Пѣс.*

*Кахпийа, *с. ж. Т.* Непотрѣбна жена. *Махми се оттукъ, курво, кахпий.*

*Кахреманъ, *с. м. Т.* Въ пѣсенъ:
Камо си Кузманъ капеганъ,
Джеладинъ беговъ кахреманъ?

Кахтене, *с. ср.* отъ кахтж.

Кахтина, *с. ж.* Зелена-та кора на орѣхы.

Кахтж, *пшь, — тиль, гл. д.* Бѣлж, лунж, луснж зеленж-тж коръ на орѣхъ. — тжся, *гл. стр.* Бывамъ кахтенъ. — тешый, *прим. стр.*

Кахъ, *прѣдл.* Камъ, пахъ, кодъ. *Поиде кахъ бацж си.*

Кахжрѣне, *с. ср.* отъ кахжрѣся.

Кахжрець, *ум. м.* Малко кахжръ.

Кахжринчкый, — чькъ, чка, чко, *пр. смягч.* отъ кахжрчый.

Кахжрчый, — рьпъ и — рень, риа, рно, *пр.* Който има кахжръ, грыжевиный, грыжпый, жалний, жаловиный, скръбчый, тжжный, покрусаный, навжсеный, угрыженый, увилепый, ухылный, печальный, грустный, озабченый, горестный. *Кахжрчо срьдце ладе, болно не.*

*Кахжръ, *с. м. Т.* Грыжия, скръбъ, печаль, тжга, жигъ, жалъ; горе, печаль, грусть. *За тогози хатжръ, на оногози хатжръ, а жемъ кахжръ. Не ми стигаше кахжръ-тъ, нъ мя рьпихъ и катжръ-тъ.*

Кахжрѣся, *йшся, рйся, гл. об.* Имамъ грыжж, грыжжся, горювамъ, тжжж, скръбж, жалж; горевать, тужить, печалиться.

Каца, *с. ж.* Дрвянъ сждъ отъ дѣски на джгы, стяжкты съ обржче, када, подлинъ, кадось; кадка, кадъ, чанъ. *Оплула маца въ кацж, а маця-то въ качж-то.*

Кацамъ (кацавамъ, да кацаж, кацнувамъ), *гл. ср. В.* кѣцамъ.

Кацарка, *с. ж.* 1) Жена на кацаръ. 2) Раст. *Ziniferus*, арджчъ, андржчъ, овина, смрика, смръчь, хвойна, хойна, хуина; можжевельникъ, вересь, арца, артышъ, ахра, можжуха.

Кацарница, *с. ж.* Дѣто правять каца; бочарня.

Кацаректый, *ска, ско, пр.* отъ кацаръ. Бъчваректый; бочарекый.

Кацарувамъ, *гл. ср.* Поминувамъ съ правене каца; бочарничать.

Кацаруване, *с. ср.* отъ кацарувамъ. Фучуджулукъ; бочарничане.

Кацарчя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ кацаръ.

Кацаръ, *с. м.* Който прави каца, бѣчваръ, фучуджия; бондаръ, бочаръ, кадочникъ, купоръ.

Кацавалъ, *гл. ми-кр.* отъ кацамъ.

Кацѣла и кацѣра, *с. ж.* Прѣстилка, хута, фута.

Кацѣна, *с. ж.* Желѣзна лопата за огнь, ржжень.

Кацнувамъ, *гл. уч.* отъ кацаж.

Кацаж, *ешъ, — жаль, гл. ед-кр.* отъ кацамъ. Да кѣцаж, да клякж.

*Качаклжкъ, *с. м. Т.* Бѣгство, бѣгъ, бѣжанша.

*Качакъ, *пр. неизм. Т.* Побѣгжлъ отъ пѣчто, отиѣдъ; бѣглець, бѣглый, дезертёръ.

*Качардѣвамъ и качардѣсувамъ (да качардѣшж), *гл. д. Т.* 1) Давамъ пжтъ пѣкому да бѣга. 2) Изпущамъ пѣкого да бѣга.

Качардѣваніе и качардѣсуваніе, *с. ср.* отъ качардѣвамъ.

Качардѣшгж, ешь, — дѣсахъ, — дѣсаль гл. свр. отъ качардѣсваль. — дѣсангый, прич. стр.

Качвамъ и качювамъ (да качѣж), гл. д.

1) Издигамъ нѣчто на по-высоко мѣсто, вдигамъ, повдигамъ, покачвамъ; поднимать, подымать, вздымать. *Качихъ го на полицѣ-тж. Качи камыка на мѣсто-то му.* 2) Повдигамъ нѣчто, нѣкого, та го турямъ на конь, на кола и пр.; сажать. *Качи го на конь, на гемиж.* 3) Вьсѣдамъ, нахамъ, качвамся. *Качвамъ коня, на мѣсто качвамся на коня.* 4) Прѣвождамъ, покачвамъ нѣкого на по-горне мѣсто, на по-горень рядъ; повышать. *Качихъ мя на вторий чинъ, въ по-гольмото училище. Господь богатъ-тъ свалка, сиромаси-ты качва.* 5) За цѣнж-тж на нѣчто: вдигамъ, извдигамъ, покачвамъ, правжъ го по-скжю; набивать цѣну, повышать, возвышать, надвышать, надбавлять, надкидывать цѣну. *Жито-то качихъ много, отскжнж много.* 6) Окачвамъ, закачвамъ; вѣшать, повѣшивать.

Стоане, море Стоане,
Видишь ли поле широко,
У поле дрьво високо?
Тамо чемъ тебе да свчемъ,
Да свчемъ парче по парче,
Да те качюемъ по стебла,
Двно сж черни орлове. *Пѣс.*

— **мен**, 1) гл. *възвр.* Изкачвамся нагорѣ или горѣ, възкачвамся, оскачвамся, възлизамъ, възлазамъ; подниматься, подыматься, входить. *Качился на планинж-тж.* 2) Катержся, катрезжся, покатервамся, изкатервамся; лѣзть, избираться, влѣзять, вскарѣбкиваться. *Качился на врьжъ дрьво-то, на не може да слѣзе.* 3) Възсѣдамъ, вьсѣдамъ, врьзсѣдамъ, обедамъ, нахамъ. *Качихся на коня. Не ся качвай да не падашь.* 4) Ставамъ по-скжнж, отскжнжывамъ, отскжнжнжывамъ; повышаться въ цѣнѣ, вздорожать. *Жито-то ся качи.* 5) гл. стр. Бывамъ качепъ. — *Качился на прѣстола, въцарился. — Качился нѣкому на главж-тж, зель власть надъ него, играе си както ще съ него. — Доклѣ ся качи на коня, за момж: доклѣ ся омжжи.*

Жыли мя, сестро, жыли мя,
Докога ще си ми жылишь? —
Щж жалж, брате Стоане,
Доръ да ся качж на коня. *Пѣс.*

— *Качился козелъ на врьбелъ. Качилася коза на врьбж. Бий го доклѣ ся качи свина на дрьво. Слѣзжъ отъ конь, качился на магаря. Качилося магаря на магаря. Качился на камилж, че*

ся крые залъ трѣна. Слѣвна кокошка, кога прогляда, иска да ся качи и на пѣтела. Не пуцай пѣтелж на прага, че ще ся качи на полицѣ-тж.

Качване и качюване, с. ср. отъ качвамъ и качювамся.

Качѣнце, ум. ср. отъ качя.

Качка, с. ж. Цвѣте *Galanthus nivalis*, бѣлочки, гаджюнкы, бѣло цвѣте, качычки, качюнка, качютка, кокычка, кокыця, костичя, кошеришка, крынчя; поденѣжничъ, сѣбж-ийнка, поденѣжнжй колокольчикъ, млѣ-копцѣтничъ.

Качюла, с. ж. 1) Ушито отъ платъ за пазене главж-тж отъ дѣждъ, вѣтръ, гугла, качюлка, качюль, шюбра; башлыкъ, кашшюбъ. *Слѣдъ (поджыр) джждъ качюла.*

2) Качюль, на главж на птицж по-длѣгыты пера, чючюль, лунуль, бухка; хохолъ.

Качюласта змиѣ. Жив. *Vipera ammodytes*, качюлата осойнища, какулуста змиѣ, свивакъ, сорокчя; родъ ехидны.

Качюластгый, стъ, ста, сто, пр. Качюлатгый.

Качюлата осойнища. Качюласта змиѣ.

Качюлатгый, тъ, та, то, пр. Качюлистгый, качюластгый, който е съ качюль, съ чючюль; хохлатгый.

Качюлець, ум. ж. Малжкъ качюль; хохолокъ.

Качюлинка, ум. ж. отъ качюла.

Качюлка, с. ж. Качюла въ 1-то знаменованье. *Кога джждъ-тъ прѣвалъ, намѣтнжжж качюлжж.*

Качюлчица, ум. ж. отъ качюлка.

Качюлчя, ум. ср. отъ качюль; хохолочникъ.

Качюль, с. м. 1) Качюла. *Да ся боашъ влѣжж-тъ отъ джжда, цраше да си носи и качюль. Кога джждъ прѣвали и качюль му на главж.* 2) Раст. цвѣте *Sonchoculus serpit*, ваширь, дива слячка, джефа, зурна, леоля, модръ шаторъ, повивка, повлѣгъ, рожжыно цвѣте, чаджрчя, чашюлжкы; **вжюнокъ заборнжй**. 3) Качюль дѣдо, птица *Alauda cristata*, бѣснурка, чюврължга, чючюлига, чючюхвалъ; **жѣворонокъ хохлатгый**.

Качюнка, с. ж. 1) Цвѣте качка. 2) Цвѣте *Colchicum autumnale*, качюнь, крып-гуша, крып-кожюжъ, крып-клашничъ, есененъ минцифаръ, мразовець; **безврѣменничъ, песобой**. 3) Цвѣте *Crocus vernus*, качюнь, пролѣтешъ минцифаръ; **шафранъ весѣннжй**. 4) Раст. цвѣте *Narcissus poeticus*, бѣло лаля, буржнжя, гергѣвчя, дивебой, латинчя, менцифаръ, миржнжнжле, ризя, рьземка, шишарка, прькопцѣте; **нарциссъ бѣлжй**.

Качюничица, ум. ж. отъ качюнка.

Качюбъ, с. м. 1) Качюнка въ 2-то и 3-то знамен. 2) Раст. *Ranunculus acris*, горо-

цвѣтъ, каша коса, кашкошь, крѣви-нось, лютница, полова чашка, слѣти-коса, струмишко цвѣтъ, лютникъ ѣдкій, кунало, куріная слѣнотѣ.

Качюра, с. ж. Крачула, друсане дѣтя на колѣне съ пѣваніе: *Друсь, друсь качюръ, умрѣлъ Турчанъ завчера, а була-та повчера* и пр.

Качюрвамъ (да качюрѣж, качюрнувамъ), гл. д. Катурямъ, прѣмѣтамъ, прѣтурнамъ; опрокидывать. — мѣся, 1) гл. *взвр.* Катурямѣя, прѣмѣтамѣя, прѣтурнамѣя; опрокидываться. 2) гл. *стр.* Бывамъ качюрѣжъ.

Качюрване, с. ср. отъ качюрвамъ.

Качюрнувамъ, гл. *уч.* отъ качюрѣж.

Качюрѣж, ешь, — ижъ, гл. *ед-кр.* отъ качюрвамъ; опрокинуть. — ижтый, *прис.* *стр.* Катурѣжый, прѣмѣтижтый, прѣтурѣжый; опрокинутый.

Качютка, с. ж. Цвѣте качка.

Качѣж, ишь, — чѣль, гл. *свр.* отъ качвамъ; поднять, надвинуть, посадить, повѣсить, повѣсить. — чѣный, *прис.* *стр.*

Качѣ, *ум.* ср. Малка каша; кѣдочка. *Кой-то мѣе мѣдяно качѣ, ще си оближе прѣсте-то.*

Качамѣжъ, с. м. 1) Варено тѣсто отъ кукурузно брашно за ѣденіе, бакжрданѣжъ, мамалѣга. Качамѣжъ быва *дымакъ* и *прѣложникъ*. *Качамѣжъ булка доведе, а никакъвъ ж пропѣди. Качамѣже браче, кой тя има скача, кой тя пѣма плаче; бѣдность плачетъ, богатство свѣчетъ.* 2) Нѣчто много смачкано. *Това станж качамѣжъ.* 3) Смачкано грозде заедно съ мѣсть-тъ си.

Качамѣченъ, *ум.* м. и качамѣчи, *ум.* ср. отъ качамѣжъ.

Качамѣлка, с. ж. 1) Дрво за бръкане качамѣжъ, качамѣлижъ, сукалка. 3) Подопашникъ, палдѣжъ.

Качамѣлижъ, с. м. Качамѣлка, сукалка.

Кашпѣчійка, с. ж. Птица клопачъ.

Кашница, *ум.* ж. Малко каша.

Кашкамъ, гл. д. Мачкамъ, тычѣж, гмечѣж; мять, тоитѣтъ. — мѣя, гл. *стр.* Мачкамѣя, тычѣжѣя, гмечѣжѣя. *Хлѣбъ съ пож не ся кашка, оти е грѣхота.*

Кашкане, с. ср. отъ кашкамъ.

Кашлене, с. ср. отъ кашлѣж.

Кашлица, с. ж. Болѣсть, отъ кождо доходя чловѣку успило и съ грѣмоть да изкарва въздуха изъ грѣдп-ты си; кашель. — *Суха кашлица*, кашлене безъ вадене хрѣкы. — *Магарѣшка*, лошѣ, *црѣна кашлица*, трѣдуха, зангливица; коклѣша.

Кашличка, *ум.* ж. отъ кашлица.

Кашличавчи, с. ср. Раст. *Sedum tectonum*, бабинъ квасъ, дебелець, нежито, нежить, тлѣстига, тученица, тучница.

Кашличавый, въ, на, во, *пр.* Който има кашлицѣж, който кашле често; *пѣлющій кашель.*

Моровны еж тако болничавта,

Болничавта, ешне, кашличавта. Пѣс.

Кашлювамъ, гл. *ж-кр.* отъ кашлѣж; кашливать.

Кашлѣж, ешь, — лѣхъ, — лѣль (кашлювамъ), гл. ср. Имамъ кашлицѣж, тѣлѣж отъ кашлицѣж; кашлѣтъ. *Кашле като водянчаръ.* — лѣжѣя, гл. *взвр.* Кашлѣж.

Кашмеръ, с. м. Т. *На кашмеръ*, за подигражъ, на прѣмѣхъ.

***Кашъ**, с. м. Т. Главулякъ на сѣдло. *Прѣдний кашъ на сѣдло, задний кашъ.*

Каша, с. ж. 1) Астне сварено на гѣсто съ брашно. *Зелѣва каша.* 2) Жито, чюкано за да ся обѣлять лускы-ты му, на варено, сбито и подбѣлено съ масло, което правятъ за гоцажъ на крыщене и на свѣтѣж. *Чюкажъ кашъ за крыщене, за свѣтѣж. Не съмъ калъ на крыщене-то му кашѣж да знаж колко годинъ с.* 3) Всяко нѣчто, което е гѣсто като кашѣж. *Варила чорбѣж като кашѣж. Разбрѣкалъ го с, та го е направилъ на кашѣж.* 4) Обычай да ся собирать въ нѣкош случая да варятъ и да ѣдѣтъ кашѣж отъ жито; *каша.* *Да идежъ на кашѣж. Безъ Гола каша бива ли?* 5) Бръкотина, смутина, неразборина; *каша.* *Станж еджъ каша, дѣто не знаж, кой ще жъ оправи. Забрѣкалъ е еджъ кашѣж, закачилъ е нѣкожъ недобрѣж, лонѣж работѣж; онъ заварилъ кашу.* — *Парѣжъ кашѣж духа. Гѣста каша поасъ разпашка. Азъ ваика, ты наика, кой ще вари кашѣж. Елѣ на бацѣно-то си крыщене кашѣж. Каквото си брѣкалъ кашѣж-тѣж, така ж и пажѣж. Свиди ли ти ся масло-то, каша-та не става жубава. Каша враше, баба дѣтя клѣнаше: дано дѣтка умраше, да ся баба сама кашѣж наадаше.*

Кашавый, въ, ва, во, *пр.* 1) Что е рѣдѣжъ като кашѣж; *мѣгкій какъ каша.* 2) Слабый, нездравый, кляжавый. *Кашавъ чловѣжъ.* — во, *нар.* Слабо, недобрѣж, разхалтено. *Работы-ты му отивать кашаво.*

Кашѣя, ешея, каѣхся, каѣлся, гл. об. 1) Пѣновѣдамъ грѣховы-ты си; *каются.* 2) Жѣлѣжъ, че съмъ нѣчто злѣ, или не както трѣбва, пинманѣж ся, вайкамся; *каются, раскѣиваться.*

Кашъ, с. ж. Въ гатанка: *сѣди каша, та се*

кас, чака мрътвѣ да излѣзѣтъ. Квачка мѣти пилци.

Канарѣне, с. ср. отъ канарѣж. Канарѣ.

***Канарѣ**, с. м. Т. Канарѣне.

Канарѣж, ишь, — рилъ, гл. д. Ковж до-бытъкъ безъ да му промѣнавамъ петала-та, а само клинци-ты. *Канарѣжми коню-ты.* — **рѣжся**, гл. стр. Бывамъ канарѣнъ. — **рѣнѣий**, прич. стр.

Квѣкамъ (да квѣкиж, квѣкнувамъ), гл. ср. Крякѣмъ, вывамъ като жиабж, като пат-кж, квачж, крякамъ; квѣкать.

Квѣкане, с. ср. отъ квѣкамъ; квѣкане.

Квѣкнувамъ, гл. уч. отъ квѣкамъ.

Квѣкиж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ квѣкамъ; квѣкнуть.

Кварѣне, с. ср. отъ кварѣж.

Кварѣж, ишь, — рилъ, гл. д. Врѣдж, по-врѣждамъ, разваламъ, боздисвамъ; повреж-дѣтъ, портить. — **рѣжся**, гл. взвѣр. и стр. Врѣдженъ, повреждамъ, разваламъ, боздисвамъ; повреждѣться, портить. *Който ся хвали, самъ ся квари.* — **ре-нѣий**, прич. стр.

Квасарѣна, с. ж. Мома, конато засѣва на квасъ за сватѣж.

Квасеница, с. ж. Кисело, квасено млѣко, подквасъ, чясто млѣко.

Квасеѣцъ, ум. м. Малко квасъ.

Квасичнакъ, с. м. Косичнакъ, единъ отъ хлѣбовы-ты, конто понѣидѣ мѣсятъ за сватѣж.

Квасникъ, с. м. 1) Кисель хлѣбъ, пита, пещицкъ, фурникъ; кислый, квашеный хлѣбъ. *Надулся е като рѣженъ квасникъ.* 2) Кравай мѣсенъ отъ засѣвкы на квасъ на сватѣж.

Квасниѣя, ум. ср. Малкъ квасникъ.

Квасъ, с. м. Вещко, что слугува за да ся подкваси, да ся вкисне пѣчто, закваса, под-кваса; заквѣса, квасъ, дробиди, дробжи, кваша, опѣра. *Кожуто квасъ-тъ е по-го-лѣмъ, хлѣбтъ му по-скоро кисне.* — *Квасъ на сватѣж*, единъ отъ сватѣбны-ты обряды, който въ разны мѣста править раз-лично въ патѣкъ прѣдъ сватѣж-гж; засѣв-кы. — *Бабинъ квасъ*, раст. кашличавѣя.

Квасж, ишь, — силъ, гл. д. 1) Турнамъ въ пѣчто квасъ за да стане кисело, заквашамъ, подквашамъ; квѣсити, заквашивать. *Квасж млѣко.* 2) Потошавамъ пѣчто въ водж; мокрж, кысенж, топж; мочить, ма-кать. — **сжся**, 1) гл. стр. Бывамъ ква-сенъ. 2) гл. взвѣр. Мокржся, намокривамъ, накывамъ; мочнуть. — **сенѣий**, прич. стр. — *Квасено млѣко*, квасеница.

Квѣчене, с. ср. отъ квѣчж.

Квѣчка, с. ж. 1) Кокошка, конато ся е раз-

квѣчала, та иска да луци, или конато има малкы шлета; клочка, клушна; насѣдка, клуша. 2) Игра пилчка, пиюга. 3) Дѣтя-то, което стои най-напрѣдъ въ игрж квачкж и води пилци-ты. — *Клопа като квачкж*, казвать за чловѣкъ, който обычна да кло-па, да ковлади. — *Всака квачка на по-лога си излува.* *Една квачка на два полога не мжти.* *Квачка не насе зеле-нж трѣвж.*

Квѣчж, ешь, — цѣлъ, 1) гл. ср. Квѣкамъ. 2) Казвася за кокошкж, кога земе да иска да луци, та крика особено кряпане, кла-памъ, клопамъ, клочж; клѣхтать. *Кокошка-та кваче*, разквѣчалася е, разклопалася е. *Всака квачка около млѣтата си ква-че.* 3) гл. д. Лушж, мѣтж; высѣживать. *Сѣднѣжи да квачжтъ камилско-то кѣйце.*

Квѣчерина, квѣчеру и квѣчерѣ, нар. Надвечеръ, подвечеръ, привечеръ; квѣчеру.

Квѣчерѣя, с. ср. Насѣкомо *Gryllus do-mesticus*, свръчкѣ, цврѣчкѣ, щуреѣцъ; свѣрчѣкъ.

Кви, междом. отъ квѣкамъ и квичѣж.

Квѣкамъ, гл. мн-кр. отъ квичѣж; взвѣз-гивать.

Квѣкане, с. ср. отъ квѣкамъ. Квичене.

Квѣкнувамъ, гл. уч. отъ квѣкиж.

Квѣкиж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ квичѣж; взвѣзнуть.

Квичѣне, с. ср. отъ квичѣж; вѣзгъ, визжанѣ.

Квичѣж, ишь, — чѣлъ (квѣкамъ, да квѣк-нж, квѣкнувамъ), гл. ср. 1) За животно, и особенно за свиня, выкамъ кви, кви! квикамъ, чвичж; визжѣтъ. *Свина-та квичи.* 2) За чловѣкъ: плачь, хленчж. *Дѣтя-то квичи.* *Не ми квичи*, не ми хленчи.

Квиюшка, с. ж. Въ гатанж за зелкж : *блѣза роди квиюшкж.*

Ке, нар. Дѣ, казвася въ тѣхъ мѣста, дѣто понѣидѣ вмѣсто д изричатъ е и к.

Тамо си го найде Дима, ке си ручнать

И си е отишла отъ ке е та дошла. Пѣс.

Ке, вм. спомагателенъ глаголъ *цж, цесъ, цѣ, цемъ*, който ся притуря прѣдъ глаго-лы-ты за да гы показва въ бѣдѣще врѣ-мя: *ке ходж, ке ходишь, ке ходи, ке ходимъ* вмѣсто *цж ходж, цесъ ходишь, цѣ ходи, цемъ ходимъ*. Казвать го въ тѣхъ мѣста, дѣто въ пѣкои случая изри-чать вмѣсто *цж*.

Кебанѣецъ, ум. м. Малко кебапъ.

***Кебанѣя**, с. м. Т. Който пече и прода-ва кебапъ.

Кебанѣя, ум. ср. Печенка, суджучя.

- *Кѣбанъ, с. м. Т. Печено на шишъ; мѣсо, жареное на пѣртелѣ. *Ляца на кебанъ.*
- *Кѣбе, с. ср. Т. 1) Тъкано отъ влѣжк де-бело като чергж, за постилкъ и за завивкж. 2) Дебела черна дрѣха, аба.
- Кѣбенце, ум. ср. отъ кѣбе.
- *Кѣвалѣна, с. м. Гр. Така наричатъ въ Стружско кметъ, коджабанѣна.
- Кѣврене, с. ср. отъ кѣврѣся. Джеврене.
- Кѣврѣся, ишса, — рилса, гл. об. Джевръ-ся, глезѣся, плѣзѣся, лгавѣся.
- *Кѣвъ, с. м. Т. Кефъ.
- Кѣзлавый, въ, ва, во, пр. Мякушавый клякавый, кекавый.
- Кезанецъ, ум. м. Малко кезанъ.
- *Кезапѣна, пр. неизм. Т. Что има кезанъ, что е правенъ нѣкакъ съ кезанъ. *Кезапѣна жлътица*, когато е турѣна въ кезанъ за да се земе отъ злато-то ѝ.
- *Кезанъ, с. м. Т. *Aqua fortis*; крѣпкая вода.
- *Кѣзъ, с. м. Т. Приставка на два-та краѣна на масура на пушкж за лучене; прицѣлъ, мушка. *Зимамъ нѣщо на кезъ*, замѣр-вамъ да го улучъ.
- *Кѣифъ, с. м. Т. Кефъ.
- Кѣка, с. ж. Въ игрж на орѣхъ: орѣхъ-тъ, когото лучать.
- Кѣкавый, въ, ва, во, пр. Клякавый, сла-бый, тромавый, кезлавый, кляпавый; слабый, безсилный. — во, нар. Кляка-во, слабо.
- Кѣкерица, с. ж. Казвася за жѣабж.
- *Кѣкликъ, с. м. Т. Горска яребица.
- *Кѣлеръ, с. м. Гр. Келеръ, килеръ.
- *Келемѣ, с. ср. Т. Нива, оставена неорана на прѣлогъ, орѣница; пашня, оставленная подъ паромъ.
- *Келендрѣжна, с. м. Т. Който чѣка келендръ, на готово, готованъ, муфтѣна; шеромъга.
- Келендрецъ, ум. м. Малко келендръ; навальщѣнка.
- *Келендръ, с. м. Т. Нѣчто добыто случайно или съ долъжъ цѣнж; наваль, навальщѣна, пожива. *Удрѣмъ нѣчто келендръ*, зимамъ го, добывамъ го безъ мжкж, съ малко пары; поживлятьсѣ.—*Така работа не е голъмж келендръ*, нѣма голъмж облагж отъ нежъ.
- Келенъ, с. м. Гранъ, грапка, глава прѣжда. *Единъ келенъ прѣжда.*
- *Келеръ, с. м. Т. Килеръ.
- Келефаръ, с. ж. Единъ видъ патка *Anas Tadorna*, ангътъ; атайка.
- *Келешъ, пр. неизм. Малъкъ на рѣтъ, на бой.
- *Келимъ, с. м. Т. Килимъ.

*Келѣна, с. ж. Гр. Килна.

Кѣлка, с. ж. 1) Една прыщка, единъ стру-пѣй, кель; струпъ. 2) Когато е келѣна; паршѣвица.

*Келлѣ, с. ср. Т. *Келле шекеръ*, глава шекеръ.

Кѣлчѣ, с. м. 1) Който е келавъ; паршѣ вецъ. *Намѣрилъ келче масло да паде, а че си маже и главж-тж. И келче за шапка-та си ся кара. И келче хубость има. Дай на келча нокте, да си одере главж-тж.* 2) Ничто и никакъвъ. *Остави го тога келче, и той сѣднѣжъ да ся прѣтира.*

*Кель, с. м. Т. 1) Болестъ, струпѣи, копто ставатъ по главж-тж у чловѣка; паршѣ (по-уцотрѣбително въ мн. паршѣ), шелуди. *Чабутижъ безъ кель не бѣва. Кель глава.* 2) Едно цвѣтне цвѣти шарено.

Кѣлявица, с. ж. Казвася на смѣхъ намѣсто глава. *Кучета келѣвицѣж-тж да му падажъ.*

Кѣлѣвщина, с. об. 1) Келавъ чловѣкъ. 2) с. ж. Глава. *Удари го по келѣвщинѣж-тж.*

Кѣлавый, въ, ва, во, пр. Който има кель; паршѣвый, шелудивый, опаршѣвый. *На келѣвж главж калпакъ (шапка) не трѣбѣва. Келѣва глава лесно ся брѣсне. Като намѣри келѣвый масло, намаже си прѣвъ главж-тж. Приликж си иска и келѣва глава. Не давай на келѣвый нокте, че си одира главж-тж. Зеленъ вѣнецъ на келѣвж главж. Криво перо на кѣораво око, жлъти челли на спуканж пятъи, кованъ герданъ на келѣвж шижъ. Съ богатъ да ся не карашъ, съ розатъ да ся не бодешъ, съ келѣвж да ся не боришъ. Съ келѣвж да ся боришъ, съ розатъ да ся бодешъ, да си намѣришъ белж-тж. Красавый ся присмѣжъ на келѣвый. Страдна майка и за келѣваго сѣна.*

Кѣлѣсамъ, гл. свр. отъ келѣсвамъ.

Кѣлѣсвамъ и келѣсувамъ (да келѣсамъ), гл. ср. Ставамъ келавъ; паршѣвътъ.

Кѣлѣсване и келѣсуване, с. ср. отъ келѣсвамъ.

*Кеманѣ, с. ср. Т. Кемене.

*Кеменджийка, с. ж. Жѣна на кеменджѣж. Кеменджийскый, ска, ско, пр. отъ кеменджѣна. Цигуларскый.

Кеменджийчѣ, ум. ср. Младъ, малъкъ кеменджѣна.

*Кеменджѣна, с. м. Т. Кеманджѣна, кемен-чѣджѣна, който свири съ кемене, цигуларъ, свиращъ, лаутаръ, гждуларъ; скрипачъ.

*Кеменѣ, с. ср. Т. Кемане: 1) Цигулка, гждулка, гъннака, лаута, виулецъ; скрип-

ка. 2) На присмѣхъ: глава, кратуна *Свѣтнѣ* го по кеме-то, удари го по главѣ-тѣ.

Кемѣненце, *ум. ср.* отъ кеме-нѣ. Кеме-нчя.

***Кемѣнитъ**, *с. м. Т.* Дълго вѣже съ примкн на краи за ловене съ него коне; арканъ. *Ловжъ съ кеме-нтъ; арканитъ. Мѣтнѣ му кеме-нта.*

***Кеме-нчеджия**, *с. м. Т.* Кеме-нджия.

Кеме-нчя, *ум. ср.* отъ кеме-нѣ. Кеме-ненце; скрѣпочка.

Кеме-рець, *ум. м. и кеме-рчя, ум. ср.* отъ кеме-ръ.

***Кеме-рлина**, *пр. неизм. Т.* Что е съ кеме-рь, кубелина; сводообразный.

***Кеме-ръ**, *с. м. Т.* 1) Таванъ, покрывъ изграденъ на дѣгъ съ камъне, съ тухлы, кубе, арка, камара; сводъ, перемѣчка. 2) Кесня за пары, опасаяся около кръста; черезъ.

Мояна сабъ извади,
Стояву главѣ отъсвѣ
И кеме-ры му распа-
Дребны жльтица извади,
На юнаци гы раздаде,
Па гы изъ горжъ поведе. *Пѣс.*

Кене-рентый, *пъ, на, но, пр.* Что има кене-наръ, кене-рлина. *Кене-рено платно.*

Кене-рець, *ум. м. и кене-рчя, ум. ср.* Малъкъ кене-ръ; каѣмка.

***Кене-рлина**, *пр. неизм. Т.* Кене-рентъ.

***Кене-ръ**, *с. м. Т.* Краища на платъ и на какво да е другъ шаръ или друго тъкане; кайма, крѣмка, покрѣмъ.

Неда тѣе тенко платно,
Тенко платно бълъ бурунджукъ,
Кене-ръ клада сухо злато. *Пѣс.*

***Кене-ѣ**, *неѣта, с. ср. Т.* Што отъ копринѣ като цвѣтица за пришиване на разны нѣчта. *Плетенѣ кене-та; кружева. Копринѣни кене-та; блѣнды.*

Кене-вирець, *ум. м.* Малко кене-виръ.

***Кене-виръ** и кене-виръ, *с. м. Т.* Зѣбло; холстъ, парусина, тивъ, канифасъ, рѣднина, тѣлестый, грубый холстъ.

Кене-фець, *ум. м. и кене-фчя, ум. ср.* Малъкъ кене-фъ.

***Кене-фчина**, *с. м. Т.* Който чисти кене-фы; золотаръ.

***Кене-фъ**, *с. м. Т.* Заходъ, хале, стоборъ, мушуракъ, коць, сернижъ; отхѣе мѣсто, отхѣдъ, захѣдъ, нѣжное мѣсто, нѣжничъ.

***Кепъ**, *с. м. Т.* Спонецъ.

***Кепазѣ**, *пр. неизм. Т.* Доленъ, никакъгъ; ничтѣженъ. *Направи го кепазе, унизи го.*

***Кепе**, *с. ср. Т.* Горни дрѣха, кебе, кѣса черна аба съ рѣсы по краища-та, какъвто носятъ Дебри-ти, Арнау-ти.

***Кепѣникъ** и кепѣнектъ, *пѣнци, с. м. Т.* Затворъ, капакъ на дюкна-нъ.

Кѣпинъ, *с. м.* Пары, кошто понѣйдѣ момъкъ дава на буакъ-тѣ си на сватѣж и кошто, ако ся папуснѣтъ, зима жена му пивнѣхъ.

Кенчия, *с. ж.* Закривено дърво възъ процѣпа, дѣто се турна на-ремъ-тъ.

Кералъ, *с. м.* Килеръ.

Керата, *с. м. Гр.* Казвася за укоръ.

Керванджияка, *с. ж.* Жена, мома керванджия.

Керванджийскый, *ска, ско, пр.* отъ керванджия.

Керванджийчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ керванджия.

***Керванджия**, *с. м. Т.* Който отива съ керванъ; караванчикъ.

Керванець, *ум. м. и керванчя, ум. ср.* отъ керванъ.

Керванка, *с. ж.* Една звѣзда.

Керванскый, *ска, ско, пр.* отъ керванъ; караванный.

***Керванъ**, *с. м. Т.* Кога се съберѣтъ мнозина пѣтници, много колна да пѣтвуватъ за нѣйдѣ заедно; караванъ, обѣзъ. *Керванъ-тъ да си вѣрви, кучета-та нека си лажтъ.*

***Керванъ-серай**, *с. м. Т.* Ханъ, въ който ся спиратъ кервани.

***Кервизъ**, *с. м. Т.* Керевизъ.

Кердѣсамъ, *гл. сѣр.* отъ кердѣсамъ. Да добыжъ, да спечалѣжъ.—сангый, *прич. стр.* Добытый, спечаленый; прибрѣтенный.

***Кердѣсамъ** и кердѣсувамъ (да кердѣсамъ), *гл. д. Гр.* Добывамъ, спечалвамъ; прибрѣтатъ, брать.—мѣя, *гл. вз.* Зима-мѣся, оженвамъся, омжвамъся.

Керевизецъ, *ум. м.* Малко керевизъ.

***Керевизъ**, *с. м. Т.* Раст. кервизъ, кпрвизъ, *Anthriscus cerefolium*, рыбака чорба; кѣрвель.

***Керемидѣ**, *с. ж. Гр.* Чирепъ на жлѣбъ, съ когото покрыватъ къщи; черепица.

Керемидаръ, *с. м.* Който прави, продава керемиды, керемидчия; черепичникъ.

Керемидка, *ум. ж.* Малка керемидѣ.

Керемидный,—дѣль и—дѣнь, дна, дно, *пр.* отъ керемидѣ; черепичный. *къща керемидна*, покрита съ керемиды.

Керемидчийница, *с. ж.* Мѣсто, дѣто правятъ керемиды; черепичный заводъ.

Керемидчийскый, *ска, ско, пр.* отъ керемидчия.

Керемидчия, *с. м. Т.* Керемидаръ.

Керемидный, *пъ, на, по, пр.* Направеный отъ керемиджъ, съ керемиджъ.

***Кѣрепъ**, *с. м.* Онаи часть на ваджъ, дѣто

- водж-та е хванѣта съ дъски, та отива въ ульѣ-ты, гащи.
- *Кересте́, с. ср. Т. Дрѣвета за градежъ, градиво; стровой дѣсъ.
- *Керестеджия, с. м. Т. Който продава кересте; дѣвѣкъ.
- Керестѣнце, ум. ср. Мало кересте.
- *Керивѣзь, с. м. Т. Керевизъ.
- Кѣрино око. Раст. *Adonis*, бѣла мѣтаа; адонисъ, зѣлчій макъ, желтоцвѣтъ, стародубка.
- Кѣрино ухо. Раст. една гѣба.
- Кѣрка, с. ж. Щерва, дѣщерна; дѣчка, дочь.
- *Керкенезъ и керкенекъ, с. м. Т. 1). Птица *Falco tinnunculus*, вѣтрушка, гергана; мустельга. 2) Птица керкенецъ. 3) Вѣтрило, врьчло, змѣй, учуртма; бумажный змѣй.
- Керкенѣць, с. м. Птица *Astur*, вѣтрушка, вица, керкенезъ, герекина, настрѣбъ; ѣстрѣбъ.
- Керѣсамъ, гл. свр. отъ керѣсамъ.
- Керѣсамъ и керѣсувамъ (да керѣсамъ), гл. д. Потонавамъ иѣчто въ керосиъ, скрѣбавамъ; крахмалить, накрахмаливать, скорбѣть.
- Керѣсане и керѣсуване, с. ср. отъ керѣсамъ,
- *Керосина, с. ж. Варено бранно, трыци за топене въ него ирѣждж за основъ на тѣкане; скрѣбъ, нишесте; крахмалъ.
- Керичѣць, ум. м. и керичѣя, ум. ср. Малъкъ керичѣ.
- Кериччѣйшица, с. ж. Дѣто правять кериччи.
- *Кериччиѣя, с. м. Т. Който прави кериччи.
- *Керичъ, с. м. Т. Врусъ отъ глиня; кирпичъ. *Печенъ керичъ*, тувла, туфла, тухла, цига. *Суръвъ керичъ*; сырѣць, сырѣй кирпичъ. *Шекж кериччи*; обжигать кирпичи. *Варъ-та рекла на кериччи: подръжъ мя осемъ години, азъ да тя дръжж осемъ стотинъ. Ако не разбиешъ кала, не можешъ направи керичъ.*
- Кертѣсамъ, гл. свр. отъ кертѣсамъ. Да врьжж.—санчѣй, прич. стр. Врьзанъ; иврѣзанный.
- Кертѣсамъ и кертѣсувамъ (да кертѣсамъ), гл. д. Врьзамъ кертъ.
- Кертѣсане и кертѣсуване, с. ср. отъ кертѣсамъ.
- *Кертъ, с. м. Т. Въ градежъ: изрѣзано, длабъ на дрѣво за да влѣзе въ него друго дрѣво; вѣемка, вѣрубка.
- *Керханѣ, с. ж. Т. 1) Стана, вѣща за работене; рабочая, мастерскѣя. 2) Вѣща, въ кождо живѣтъ безчестны жени; бордѣль.
- Керханѣца, ум. ж. отъ керханѣ.
- Кесарийка, ум. ж. Малка кесарина, крѣпша.
- *Кесарина, с. ж. Пошь, крѣпа; платѣкъ.
- *Кесатлѣжъ, с. м. Т. Кога иѣчто е кесать, кога се не памира колкото трѣбва.
- *Кесать, пр. неизм. Т. Кесадь, не го има доста, колкото трѣбва, както обыкновенно, кѣтъ. *Съно-то тѣкъ години, отъ сушж-тѣ, с кесатъ. Алживъ-вершиъ-тѣ е кесатъ*; торговля въ застѣ.
- *Кеседжия, с. м. Т. Кесиджия.
- Кесиджийскѣй, ска, ско, пр. отъ кесиджия. Крѣвнишкѣй. — скы, нар. Като кесиджихъ.
- Кесиджийствувамъ, гл. ср. Ходж кесиджия.
- Всѣ пощъ бие друмы и клисуры,
Всѣ пощъ ходи та кесиджийствува,
Всѣ пощъ му сѣ порты отворены. Пѣс.
- Кесиджийчя, ум. ср. Малъкъ, младъ кесиджия.
- *Кесиджия, с. м. Т. Кеседжия, кесиджия, крѣвникъ, хайдуть, харамина, който ходи по пѣтица-та, та убива и обира; разбойникъ.
- Младъ арамина ке бытамъ,
Въ друмъ кесиджия ке ходамъ. Пѣс.
- *Кесимъ, нар. Т. Едно на друго вѣщкы-ты заедно, паотѣкъ, которица, гѣотуре, гѣотурица; обтомъ, гуртомъ.
- *Кесимъ, с. м. Т. Кыпрене, кытене; щегольство.
- *Кесина, с. ж. Т. Кисина.
- *Кескичъ, пр. неизм. Т. Казвася за кыселы, за люты пѣчта, нагѣй, врьлѣй; крѣвкѣй. *Кескиж оцетъ, кескиж рака.*
- Кестенѣкъ, с. м. Мѣсто обрасло съ кестены; каштанникъ.
- Кѣстеневѣй, въ, ва, во, пр. отъ кѣстенъ; каштановѣй.
- *Кѣстенѣ-дорѣ, Т. За косьма на конь: кестеневѣй, дорпестѣй, червеникъвъ; гѣдѣй, каурѣй, кѣрий, карѣковѣй.
- Кѣстенѣць, ум. м. Мало кестенъ.
- Кѣстенѣвѣй, въ, ва, во, пр. отъ кѣстенъ. Кестене-дору.
- Кѣстенчи, ум. ср. Малъкъ кестенъ.
- *Кѣстенъ, с. м. Т. Дрѣво *Fagus castanea* и неговѣй плодъ, кастенъ, костенъ. кѣстенъ, коцанъ; каштанъ.
- *Кѣстерѣчь, с. м. Рыба *Perca fluviatilis*, бабой, бибонъ, гергечъ, гѣбанъ, костуръ, иврѣна; окунь.
- *Кѣтанъ, с. м. Китабъ.
- *Кѣтѣкъ, с. м. Кѣотекъ.
- *Кѣтинъ и кѣтиникъ, с. м. Т. Кѣтѣбъ.
- Кѣтогъ, с. м. Ахжрѣ, оборъ, хлѣвъ, дамъ, кошошица; хлѣвъ, кошошия.

*Кефалъ, с. м. Гр. Рыба *Mugil capito*. Рѣченъ кефалъ, рыба *Squalius cephalus*, клѣнь.

Кеферичгый, — чнь п — чень, чна, чно, пр. Дрѣво кеферично.

*Кефилемѣ, с. ер. Т. Поржительство.

*Кефиль, с. м. Т. Емель, поржитель, поржчикъ; поручитель, порука. Азъ съмь, азъ ставамъ кефиль за него; я ручаюсь за него. Ако имашъ много паръ, ставай кефиль.

*Кефлина, пр. неизм. Т. Който има кефъ, който ипийналъ, та ся развеселилъ; кто навеселъ.

Кефне, — пало, гл. безл. свр. Да ми дойде; кефъ, да ми ся доще. Кефнъ ми да направжъ нѣчто.

*Кефсизлѣкъ, с. м. Т. Кога е нѣкой кефсизъ, нездравъ; недоможѣние.

*Кефсизъ, пр. неизм. Т. Нездравъ, боленъ; нездоровый, перасположенный. Кефсизъ съмь, боленъ съмь.

Кефчи, ум. ер. отъ кефъ.

*Кефшь, с. м. Т. Оглядъ за нѣчто; освидѣтельствованіе.

*Кефъ, с. м. Т. Кейфъ: 1) Кога чловѣкъ е весель, добръ расположень; хорѣе расположеніе духа. Имамъ кефъ, весель съмь. 2) Воля, щене; прихоть. Така ми го иска кефъ-тъ, така ми ся пека, така ми ся ще. — *Бъга му кефъ-тъ, разтури му ся, развали му ся кефъ-тъ*, станж нѣчто нему непринатно, та ся навжси, та ся замисли, та ся разкажри. — *Дойде ми кефъ*, кефнж ми, дойде ми на умъ, прище ми ся. *Доклѣ дойде кефъ-тъ на чорбаджикъ, на сиромача душа-та излиза*. — *За кефъ*: 1) Зачтото ми ся пека, а не че има потрѣбж; на удовѣствіе. *Правъ го само за единъ кефъ. Станж му кефъ-тъ*, станж както той пека. 2) Много добръ. *Станж за кефъ*, да ти е драго да го видишь. *Кефъ ми е*, така пекамъ, вола ми е. — *По кефа ми, спорядъ кефа ми*, както азъ пекамъ, както ся менѣ ще. — *Правж, чинж кефъ*, весель ся, ипж п намь.

Кехайовница, с. ж. Кехаца.

Кехайовый, въ ва, во, пр. отъ кехаѣ.

Кехайца, с. ж. Кехаѣовница: 1) Кехаѣова жена. 2) Жена, мома кехаѣ.

Кехайовамъ, гл. ер. Ходжъ кехаѣ, кехаѣ съмь нѣйдѣ, на нѣчто.

Кехайоваше, с. ер. отъ кехаѣовамъ.

*Кехаѣ, с. м. Т. 1) Глава на овчаръ; старшій пастухъ. *Едно на кехаѣ-тъж, друго на овчаръ-тъж*. *Овця-тъж си изпродадохъ, кучета-та си изхаризахъ, се-*

га не ми трѣбба кехаѣ. 2) Въ село бировина, клкачъ, протогеръ, протоджаръ, махалджина; сѣлскій приставъ. *Сѣлскій кехаѣ*. *Кехаѣ вѣка изъ село*. 3) Поставень да гляда, да врѣни нечто, да настоѣва на нѣчто, на нѣкож работж; надзиратель.

Кехлибаръ, с. м. Т. Кехрибаръ.

Кехрибарецъ, ум. ж. Малко кехрибаръ.

Кехрибарча, ум. ер. Кѣсча кехрибаръ; янтарикъ.

*Кехрибаръ, с. м. Т. Кехлибаръ, кихлибаръ, *Succinum*, отвьрѣдла жлѣта смола, коато се копае изъ земж-тъж и отъ неж правжтъ различны нѣчта; янтаръ.

Кехрибарягый, нъ, на, но, пр. Направеный съ кехрибаръ; янтарный.

*Кеширъ, с. м. Расг. *Beta vulgaris* и пеговый корень, свекло, चुकुндуръ, панджаръ; свѣкла, свекловица.

*Кешки, нар. Т. Камъ да, да, по-добръ бы было да, . . . о ѣслибы. *Кешки да не съмь ся родилъ*.

Кешкѣкъ и кешчѣкъ, с. м. Булгуръ, балгуръ, коркутъ; крупнѣ пшеничная.

*Ки, Т. Употрѣбавася въ разговоръ като така, почти безъ знаменованіе. *Не знамъ ки, та да ти кажж*.

Киворджина, с. м. Който прави киворы. Кога пули, что да вади?

Киворджи киворъ правятъ *Пѣс*.

Киворъ и кивуръ, с. м. 1) Кивоть, ковчегъ за мртвецъ; гробъ. 2) Мѣсто за кандило на гробъ.

*Кибритъ, с. м. Т. Клѣчници съ фосфоръ за подпалание. *Кѣфъ-кибритъ*, такъвъ кибритъ на книгж.

Кикиръ, с. м. Сръцася въ нѣсенъ;

И си сакѣмъ пождицъ,
Пождицж кикирь пѣтля.

*Кила, с. ж. Гр. Изкылено; килѣ, грѣжа. *Ако не килъ, то врьзули*. — *Останжла му кила*, въ игрж на залагачъ, на дзниканицж, не могълъ да сврьши игрж-тъж; на такъвъ другы-ти ся приемивать и выкатъ: *влачи килъ по мозгълъ, влачи килъ по мозгълъ!*

*Килавый, въ, ва, во, пр. Гр. 1) Изкиленый, изсынаный, измѣденый, изтрѣсеный, стрѣсеный; страдающій килѣю, грѣжею, килѣстый. *Много бабъ килаво дѣтя*; у семѣ ипнекъ дѣтя безъ глазу. *Кара килавж-тъж на войска*. *Да ли с килаво, или е жилаво?* 2) Клякавый, слабий, кекавый.

*Килерджина, с. м. Т. Който дрѣжи ключевы-ты отъ килеръ, който на сватѣж ся грѣжи за надене-то, пше-то, за сждовы-ты.

Килѣрецъ, *у.м. м.* Малъкъ килеръ, килерча.

*Килерменина, *с. ж.* Единъ видъ глина.

Килерскый, *ска, ско, пр.* отъ килѣръ.
Затвори килерскы-ты врата.

Килерча, *у.м. ср.* Килеречь.

*Килѣръ, *с. м. Гр.* Келаръ, келеръ, задникъ, нруеть, земникъ, зимникъ, клѣтъ, станца, ханатъ; клѣтъ, подклѣтъ, кладовая, казѣнка, чуланъ.

Килійка и киліница, *у.м. ж.* отъ киліа.

Килімецъ, *у.м. м. и килімчя, у.м. ср.*
Малъкъ килимъ; коврикъ, ковѣрчикъ.

*Килімъ, *с. м. Т.* Постелка губер, строшна, черга; ковѣръ.

Киліндро, *с. ср.* 1) Валъ, съ който очюкватъ царевича, апасонъ и др.; катокъ. 2) Валчисто пѣчто като трупъ-тъ на дрьво; цилиндръ, катокъ.

*Киліа, *с. ж. Гр.* Келиа: 1) Горница, одаа, стаа; комната. 2) Стаа на калугеръ въ монастырь; келліа, келѣя.

Киліница, *с. ж.* Кило.

*Килѣ, *с. ср. Т.* Киліница, мѣрка за храны на зрьно; мѣра сыпучихъ тѣлъ.

Килцѣ, *у.м. ср.* отъ килѣ.

Килчѣ, *с. м.* Килавъ чловѣкъ.

Килчна, *с. м.* Залагачъ въ игръ на свинкя, на дзипканиця.

Килчакъ, 1) *с. м.* Пипони, дыни, п другы плодовы не валчести, а разкривени. 2) *пр. неизм.* Казвася за изтръсенъ карамфилъ.

*Кимѣнь, *с. м. Гр.* Раст. *Heracleum*, девесиль, русалпа, селимъ; борщъ, медвѣжья лапа.

*Киміонъ и киміонъ, *с. м. Гр.* Раст. *Sativum Carvi* и иеговый плодъ; тимъ, тимомъ, киміонъ, кминъ.

Киміаровый, *въ, ва, во, пр.* Дрьво кимпарово.

*Киміуръ, *с. м. Т.* Кюмюръ.

*Кимія, *с. ж. Т.* Измыслено растенше, за което казвать, че прѣправляло мѣдъ на злато; философскій каменъ.

Кинісамъ, *гл. свр.* отъ кинісвамъ. Да тръгнъ.

*Кинісвамъ и кинісувамъ (да кинісамъ), *гл. ср. Гр.* Тръгамъ, трывамъ, тръгнувамъ; пускатъ въ ходъ, трогаться. *Очи-ты да си извади, та безъ очи да киниса! Кинисалъ да ми ходитъ на вилаетъ.*

*Кинівиа, *с. ж. Гр.* Общежитие въ монастырь.

*Кинтишь, *с. м.* Фустанъ, рокля.

Кйонавый, *въ, ва, во, пр.* 1) Хромый, кущий; хромый. *Кйоравъ да не плаче,*

кйонавъ да не плаче, злочестъ да плаче. 2) Нехвелигый, гутавый, бозукъ; плухой. *Кйонава работа,* гутава, нехвелига, бозукъ.—*во, нар.* Нехвелига, злѣ; плухо. *Работи кйонаво. Врѣви кйонаво.*

*Кйоноолу, *с. м. Т.* Кучешкый сынъ; сукниъ сынъ.

Кйораво, *като с. ср.* *Ударилъ кйораво-то,* намѣрилъ пѣчто келеширъ.

*Кйораный, *въ, на, во, пр. Т.* Слѣпый, дзирый, зиврий, дзипый; слѣпой. — *во, нар.* Слѣпо, слѣпж-тж, слѣпникымъ. — *Кйоравата недѣла,* слѣпата сѣбота, така казвать, кога дойде врѣмя пѣкому за женеше. — *Кйорава котка,* една игра, слѣпа котка, слѣпа мачка.—*Кйораво кучя,* животно *Spalas typhlus*, слѣпо кучя; слѣпыйшъ.—*Кйоравъ не си. Извади на кйоравый очи-ты. Кйоравъ за свѣтъ, окатъ за чядо. Кйоравы очи кума не видятъ. Кйораво-то понѣкога проглядва. Пази, Боже, отъ кйосе, отъ кйоравъ и отъ сакатъ: тѣхъ е Господь наказалъ.*

Кйорка, *с. ж.* 1) Кйорава жена или мома; слѣпая. 2) Така казвать за укоръ на когато недогляжда; слѣпендрійка.

Кйорникъ, *с. м.* Кукурузникъ замѣсенъ съ кромидевы перие нарѣзаны въ него.

Кйорчѣ, *с. м.* 1) Кйоравъ чловѣкъ; слѣпой. 2) Така казвать на укоръ и на смѣхъ на който недогляжда; слѣпыйшъ, слѣпобия, слѣпучья, слѣпень, слѣпендрій. *Хоппа, кйорчѣ, дрѣжес за земж-тж!*

*Кйоръ, *пр. неизм. Т.* Кйоравый.

Кйосавецъ, *с. м.* Птица *Turdus merula*, врагово пия, дроздъ, дрозенъ, дзворецъ, зворецъ, кйосъ, косакъ, косарецъ, косарь, кость, сковранъ, сколовранецъ, чърна кокошка, чернокоосъ; дроздъ чѣрный.

Кйосавый, *въ, ва, во, пр.* Комото не растежъ брада и мустаци, кйосе, кйосъ.

*Кйосѣ, *с. м. Т.* Кйосавый, който пѣма, комото не растжтъ брада и мустаци, кйосъ; безбородый и безусый. *Всичко ще бжде, само на кйосе-то брада нѣма да порасте. Да тя чова Господь отъ кйосе, отъ кучъ и отъ слѣпъ. Трѣси у кйосе-то брадж и по длапъ-тж космы.*

Кйосевница, *с. ж.* Жена на кйосе.

Кйосе пасе говяда,
Кйосевца по него.

— Дай ми, кйосе, отъ хлѣба!
— Не си пасла за него!

*Кйосемъ, *с. м. Т.* Овенъ, който води п врьти стадо-то; передовой баранъ.

Не жьалъ, сестро, стадо-то, . .
Токо си жьалъ кйосема

Съ позлатены-ты роговы,
Съ посребрены-ты кобыта,
Что ми врыташе стадо-то
За дванадесѣть овчары. *Пѣс.*

*Кйостѣкъ, с. м. Т. Вжже, съ което свър-
вать единъ прѣдень съ единъ задень кракъ
на конь; коновязь, пугы.

Кйосъ, с. м. Птица кйосавецъ.

Кйосъ, с. м. Кйосе, кйосавъ чловѣкъ.

*Кйотѣкъ, с. м. Т. Бой, лабуть; битьѣ.

*Кйошѣ, с. ср. Т. Кжтъ, рогъ, рогуль;
уголь. *Сѣднжлъ въ кйоше-то. Възирася
като червиво кучя по кйошета-та.
Грыцкы-ты момъ вино не пийтъ, а съ
шешета-та по кйошета-та.*

Кйошѣнце, ум. ср. отъ кйошѣ.

Кйошка, с. ж. и.

*Кйошкъ, с. м. Т. 1) На отводъ на кжщъ
часть издадена и съ по-высокъ одръ. 2)
Четвъртита или коелата сграда нѣйдѣ;
кюскъ, павильонъ.

Надъ дръвна-та една кйошка голѣма,
На кйошкъ-тж до три души сѣдахъ. *Пѣс.*

Кйошчець, ум. м. отъ кйошкъ.

Кипарисовый, въ, ва, во, пр. отъ кипа-
рисъ. Кипаровый; кипарисовый, кипа-
рисный. *Дръво кипарисово.*

Кипарисеця, ум. ср. Малкъ кипарисъ; ки-
парисецъ, кипарисякъ.

*Кипарисъ, с. м. Дръво *Cupressus sem-
pergreen*, селшна; кипарисъ.

Кипаровый, въ, ва, во, пр. Кипарисовый.

*Кипчѣ, с. ср. Т. Черналикъ, черпало;
уполвникъ.

Кипчѣнце, ум. ср. отъ кипчѣ.

*Кира, с. ж. Гр. Господарка.

Кираджийка, с. ж. Кираджийка, жена, мо-
ма кираджина.

Кираджийскый, ска, ско, пр. отъ кира-
джина. Кираджийскый; извощичий. *Гла-
ва-та му трговска, нозъ-тѣ му ки-
раджийскы.*

Кираджийство, с. ср. Кираджилжкъ, ки-
раджийскый зачатъ.

Кираджийчи, ум. ср. Кираджийчи, малкъ,
младъ кираджина.

*Кираджилжкъ, с. м. Т. Кираджийство.
Правъ кираджилжкъ; извощичать.

*Кираджина, с. м. Т. Кираджина: 1) Кой-
то кара, прѣкарва нѣчто съ киржъ; извощ-
никъ, извощикъ. 2) Който живѣе нѣйдѣ
съ киржъ, който дръжи нѣчто съ киржъ;
жилецъ, постоялецъ, наниматель. *Има-
жи кираджинъ въ кжци.*

*Кираца, с. ж. Гр. Господарка.

Младено, малка кираца,
Еа че да идемъ падолавъ,
Ама ты дома да сѣдмшъ,

Не вий си златны вителици
У твож-тж ружъ главк. *Пѣс.*

Кирецъ, ум. м. отъ кирь. Малко кирь.

Кирѣчевый, въ, ва, во, пр. Киречливый.

Кирѣчець, ум. м. Малко киречь, варець,
варчица.

Киречливый, въ, ва, во, пр. и

*Киречлина, пр. неизм. Т. Киречевый,
варовитый; известковый, известковатый.

Киречийка, с. ж. Жена на киречийъ.

Киречийница, с. ж. Варница, жижница
за киречь; печъ для жженія извести.

Киречийскый, ска, ско, пр. отъ ки-
речийа.

*Киречийа, с. м. Т. 1) Който гори, пе-
че киречь; приготавлиющій известъ. 2)
Който продава киречь.

*Кирѣчь, с. м. Т. Варъ, варъ; известъ,
известка. *Горжъ киречь; обжигать из-
вестъ.*

*Киривизъ, с. м. Т. Керевизъ.

Кириджия и производны-ты отъ нежъ в.
прп кираджина.

Кирийка, ум. ж. отъ кирия.

*Кирия, с. ж. Т. 1) Плата за прѣкарва-
ние, за прѣвозване нѣчто; извозъ. 2)

Плата за дѣто дръжимъ кжщъ, дюкнашъ,
пшжъ и др., наемъ; пожилбе, пожилыя
дѣньги, наемъ. *Кирижъ за нива; кар-
томъ.* 3) Стока, товаръ, что карать съ ки-
ржъ. *Намътри ли кирижъ за село? Нѣ-*

*ма да трѣсъ кирижъ, щж си врьожъ пра-
зденъ.— Съ кирижъ, съ наемъ; въ наемъ,
въ наймъ, напрокатъ.— Хацама съ*

киржъ; братъ въ наемъ, снимать.—

*Далъ ли си конь съ кирижъ, не пытай,
кой го казди. Измалъ си конь-тѣ кирижъ-
тж. Киро на кирижъ: пять закаралъ,
три докаралъ.*

*Кирия, с. ж. Гр. Кира, господарка.

Кирливене, с. ср. отъ кирливжъ и кир-
ливжся.

Кирливичкый, — чкъ, чка, чко, пр.
смякъ. отъ кирливый. Кирливкый,

Кирливкый, вка, вко, пр. смякъ. Кир-
ливичкый.

Кирливый, въ, ва, во, пр. Что има кирь,
печистый, умацаный, улесканый, уцапа-
ный, правый; грязный.

Кирливжъ, вишь, — виль, гл. д. Пра-
вжъ нѣчто кирливо, печисто, мацама, пле-
скамъ, цапамъ; марать, пачкать, гряз-
нить.— *вижся, гл. възвр. Улесквямся съ
кирь, мацамамъ, цацамамъ; мараться, пач-
каться, грязниться.*

*Кирничъ, с. м. Т. Берничъ.

*Кирь, с. м. Т. Печистота по тѣло-то.

*Кирь, с. м. Гр. Господарь. Казвашея до

скоро врѣмя за почетъ на мѣсто сегашно *господинъ. Киръ Стокане. Киръ Цвѣтко.*

Киріасамъ, гл. свр. отъ киріасамъ.

Киріасамъ и **киріасувамъ** (да киріасамъ), гл. ср. Хвацамъ киръ, ставамъ нечетъ, уцанамъ, кирамъ; *гривѣтъ. Отъ много потене дрѣвъ-тъи му кирасалъи.*

Киріасване и **киріасуване**, с. ср. отъ киріасамъ.

***Кисиджана**, с. м. Т. Кесиджана.

Кисейка и **кисейца**, ум. ж. и кисейча, ум. ср. отъ кисія.

***Кисія** и **кисія**, с. ж. Т. Кесія : 1) Торбичка за дръжане пары, кошелекъ, пунгша, пунзарка; *кошелѣкъ, мошна.* 2) По Турско-то броеше : *пятстотинъ грошна.*

Изкарай мя въ Никополскъ чаршижъ,
Па си хвани до двамилъ телалъи,
Да си выкаты изъ буйжъ-тъ чаршижъ:
Продавася тыка Ена хубава,
Продавася за двадесеть кисии. *Пѣс.*

3) Всака торбича за дръжане въ неж пѣчто. *Тотюнева кисия; кисѣтъ. Кисия за чесане конь, гебре.* — *Свила ся змиа въ кисий-тъи му*, така казвать за чловѣкъ, комуто ся свиди да даде паръ за пѣчто. *Дай ми паръ да си купя кисий, да си турямъ паръ-тъи. Не е скаранъ съ кисий-тъи си. Който нѣма паръ въ кисий-тъи си, нека носи медъ въ уста-та си.*

Кисія, с. ж. Кисия, пунгша.

***Китабчана**, с. м. Т. Който продава китабы, книжаръ, книгопродавецъ.

***Китабъ**, с. м. Т. Кетабъ, книга, писанне. *Така пише китабъ-тъ.*

***Китайка**, с. ж. Единъ видъ тъканъ памучна; *китайка.*

***Китюкъ**, с. м. Т. 1) Китюкъ, пень, главина, главужина, дънеръ, конанъ, корень, крыдакъ, чюканъ; *пень. Черенъ като китюкъ. Горимъ китюци.* 2) Мѣсто и книги при Высокъ-тъ Портж, дѣто ся занесвать танин-тъи; *регистратура.* 3) Дебель, неодѣланъ, простакъ чловѣкъ, бугъ, буювакъ, буюва глава; *пень, блухъ.* — *Пианъ като китюкъ*, тврдѣ много пианъ, мрътавъ пианъ, пианъ залѣи; *мертвѣци пианъ.*

Китюецъ, ум. м. и китючи, ум. ср. отъ китюкъ. *Малкъ китюкъ.*

Кифирійка, ум. ж. Малко кифирна.

***Кифиріна**, с. ж. *Camphora*, камфора; *камфаръ.*

***Кихрибаръ** и **кихлибаръ**, с. м. Т. Кехрибаръ.

Клабоданевый, въ, ва, во, пр. Нправеный съ клабоданъ.

Слъгнѣла е рѣка Дуналиа,
На рѣжъ-тъ кована гемия,
Въ гемий мома Ангелина,
Тамъ ми вѣже клабоданевъ хавлина. *Пѣс.*

Клабоданецъ, ум. м. Малко клабоданъ.

***Клабоданъ**, с. м. Т. Клабаданъ.

Клабукъ, с. м. Мѣхурчи отъ водж, *кламбукъ.*

Клавамъ (да *кламъ*, да *кладжъ* и да *кладамъ*), гл. д. Турямъ, гуждамъ, ставжъ. — *Клавамъ имя*, турямъ имя, *крыцавамъ. Дойди, сыне, да ти клава попъ-тъ имя!* — *Нека го клава на полицъ-тъи, кога дойдж да го земж!* Остало отъ врѣмя-то, когато по села-та не е имало црквы и священници да крыцавать дѣцата, когато ся родять, а чакали, кога замине случайно священникъ, да ги кръсти вѣже пораслы. — *Клавамъ рѣчи*, *клетвж.*

Клаване, с. ср. отъ *клавамъ*. Туряне, гуждане.

Клада, с. ж. Голѣмо дебело дрѣво въ горжъ, паднѣло на земжъ-тъ, *кладжъ*; *клада, колѣда, лѣсина. Клада мостъ*, мостъ отъ единъ *кладжъ*, отъ едно дрѣво; *кладъ. Тига-та рѣка носи кладъ-тъи. Паднѣла му клада-та връжъ главж-тъи. Мечка-та выкала отъ листо-то, а, кога паднѣла клада-та, утракала.*

Кладенецъ, с. м. 1) Пзлакъ, стубель, *вкбелъ*, *бунаръ*, *геранъ*; *колѣдонецъ, колѣдизъ.* 2) Кладенча, изворъ, *кайнакъ*; *источникъ, ключъ.* — *Не брой звѣзды-тъи, да не паднешъ въ кладенецъ. Съ чождо вѣже не ся спуцай въ кладенецъ, че може да ся случи гнило. Кладенецъ да бѣ, изчерпалъ ся бѣ. Кѣца безъ жонж—кладенецъ безъ кофж. Безъ мжжжж работж—кладенецъ безъ водж. Съ иглж кладенецъ да копасиъ. Голѣма дума—быволъ, дълбока дума—кладенецъ.*

Кладене, с. ср. отъ *кладжъ*.

Кладенчѣвый, въ, ва, во, пр. Что е отъ *кладенецъ*; *колѣдизный. Разбира ли свинка отъ кладенчевъ водж? Знакала свинка кладенчевъ водж.*

Кладенча, ум. ср. отъ *кладенецъ*. Изворъ, *кайнакъ*; *источникъ, ключъ. Коя-то тѣква чѣсто ходи на кладенча, скоро ся строшава.*

Кладешници, с. ж. мн. Кладници.

Кладница, ум. ж. отъ *клада*; *колѣдка.*

Кладничка, ум. ж. отъ *кладница*; *колѣдочка.*

Кладници, с. ж. мн. Гѣбъи *Agaricus prunulus*, что растжтъ по *кладъ-тъи* *патрунаны* една *възъ* другж, *кладешници*, *възъсѣдушкы*, *въсѣдушкы*; *ивѣшене.*

Кладничка, ум. ж. отъ *кладниъ*.

Кладніа, с. ж. Высока, дьгнеста копа сноше, сѣно; коненъ, другожина, стогъ; скирдъ.

Кладъ, с. м. Клада.

Кладжъ, ешь, клáдохъ, клалъ, гл. д. Натрунѣвамъ дръва, вжгле и друго, что гори, па го запалѣвамъ да пламене, подкляждамъ, развѣждамъ, заваламъ огнь; разводѣтъ, расклядывать огнь. *Клади огнь, грѣйся; глядай нѣчто, смѣйся.* — **дѣся**, гл. стр. Бывамъ кладенъ. — **дѣнѣй**, прич. стр. — **Кладж сѣдѣнкъ**, събирамъ сѣдѣнкъ.

Кладжъ, ешь, клáдохъ и клaxъ, клалъ, гл. свр. отъ клáвамъ и кламъ. Да туржъ, да гуджъ; поклясть, положить. — **денѣй**, прич. стр. Туренѣй, гуденѣй; клáденный. *Висно, плетено, на судны мжкжи клáдено.*

Клáмбукъ, с. м. Клубукъ, мѣхурчета, что излзпать надъ воджъ, кога ся нуесте нѣчто въ нежъ.

Клáмбучецъ, ум. ср. Малѣжъ кламбукъ. *Срѣдѣ море кламбучецъ.*

Кламъ, клáдешъ, клáдохъ и клaxъ, клалъ, гл. д. Клавамъ.

Кланіе, с. ср. Колеше, сѣчь; рѣзнія, убій.

Клáнникъ, с. м. Пезулъ прѣдъ огнище, тланикъ.

Клáнница, с. ж. Кланнате, клананье, пращане много здравье, поздравъ; поклонѣ.

Клáнница, с. ж. 1) Добычя за кланье. 2) Кожна отъ заклано.

Клáнничѣй, — чѣпъ и — чепъ, чна, чно, пр. отъ клáнникъ. *Кланнично желѣзо*, что стои на кланника въ огнище-то.

Кланѣй, нъ, на, но, прич. стр. отъ клáнжъ. *Азъ съмъ козелъ кланъ, кланъ, не докланъ, драгъ, драгъ, не додрагъ.* Изъ приказжъ.

Клáннамъ, гл. д. 1) Навождамъ, карамъ да ся поклони. *Кога ще кланна невестж-тж (на сватѣж)?* 2) За Турци: правѣхъ си молитвж-тж. *Кланнамъ икундикъ.* — **мея**, гл. вззѣр. 1) Правѣхъ поклонъ нѣкому, показвамъ, че го почитамъ; клáнятьсяси. *Булка-та ся кланна.*

Отдалечъ ся кланнать,
Отблизо селамъ давать. *Иѣс.*

2) Моляжъ Богу съ поклоны, съ колѣнчанье на земж-тж; клáнятьсяси. *Клантайся злomu като святому. Клантайся (поклонися) на дявола, доклѣ мисеш моста.*

Клáннане, с. ср. 1) Правеше поклонъ; клáннаніе. 2) Пращане много здравье, кланница, кланнате, поздравъ; поклонѣ.

Много здравье и кланнане
На мож-тж прѣвжъ любовь,
Прѣвжъ любовь Ангелинкъ. *Иѣс.*

Клáннатіе, с. ср. Кланнане, кланница, много здравье; поклонѣ.

Клáнна, с. ж. 1) На духало, на тулумѣжъ капаци, что ся отварять и затварять; клáпань. 2) Разсоха или друго нѣчто тяжко, врзано на кракъ на добычя за да ходи то по-мирно, клюса.

Клáна, с. ж. Клѣпа, куда, бплюкжъ, стадо птици, колкото сж ся излупилы отъ едно лупене. *Една клана заребици*, едно нато, колкото сж ся излупилы, та ходять заедно.

Клáнамъ, гл. ср. 1) Хлонамъ, хлапамъ катото кланжъ.

Кога кланать таъ пуста уста,
Дурь отъ уста огньъ изврѣлюва,
Дурь на горжъ листовы обива. *Иѣс.*

2) За кокошкжъ: квачжъ, клопамъ, клонжъ, клочжъ; **клохтáтъ**. *Кокошка-та клана*, ще мжти; **насѣдка клóхчетъ**. 3) За дьгоухы-ты животны: клатжъ си уши-ты, кленжъ. 4) Ходжъ едѣвамъ, едѣвамъ и тяжко, клатжся. 5) Сѣдѣвамъ на едно мѣсто като кашнжлъ, засѣдѣвамъ. — *Гладенъ клана като влѣжъ (като пѣс).* *Клана като влѣжъ въ мьглжъ.*

Клáннане, с. ср. отъ клáнамъ.

Клáпанѣй, с. м. Качнамакъ отъ пшенично брашно, прѣложенъ въ тавжъ.

Клáпанáрникъ, с. м. Голѣмъ звѣнецъ, клопавецъ.

Клáпанáшка, с. ж. Раст. *Rhinanthus major*, дзжвномадъ, плюскаръ; клоповникъ.

Клáпница, ум. ж. отъ клáна.

Клáпничка, ум. ж. отъ клáпница.

Клáпка, с. ж. Клопчя, звѣнецъ.

Кларъ, с. м. Вмѣсто кракъ.

Класáтица и **класáтница**, с. ж. Растенна *Carex*; осѣка, п *Stachys*; колоснѣца, трѣва съ класовы, бека, вжсенничка, житница, класнца, подполонка.

Класéше, с. ср. отъ класжъ.

Класéць, ум. м. отъ класжъ.

Класéшка, с. ж. Класура.

Класéстѣй, стъ, ста, сто, пр. Класовитѣй, что има класовы, что е на класовы; колосістѣй.

Класéнца, с. ж. 1) Растенна класатица. 2) Казвася за пченицжъ съ голѣмы класовы.

Събралъ ми е Никола
До пятьдесятъ ергаты
И двѣстъ ми врзачи
На голѣмж-тж нивжъ,
На бълж-тж пшеницжъ,
На прѣжъ ми класицжъ. *Иѣс.*

Класовітый, тъ, та, то, пр. Класистѣй.

Класура, *у. ж. п.*

Класчюнка, *с. ж.* Кочанъ отъ ороненъ мамуль царевича, влашковица, дудулецъ, гроздчишчка, жоуа, калаваръ, каламаръ, каба-лашка, кочанкы, кубакъ, кукулашка, кукумарка, кукуратка, куленъ, лушка, махалка, мисирликъ, раповина, шувка, чекапъ, чекутка, чекушка, чюшелка, шютарка, шютка, шюшюрига; кукурузина съ обитыми зёрнами.

Класця, *у. м. ср.* отъ класъ. Класецъ.

Класъ, *с. м.* 1) Врехъ-тъ на житны-ты ратенина, дѣто се намирать зрына-та; влатъ; колосъ. *Голѣмъ класъ на нивъ.* 2) Стръкъ, сламка заедно съ класъ; колосъ. *Като жъне, остава класовъ.* — *Връгамъ, пуцамъ класъ, класавамъ, класъ; колоситъся.*

Хвала, мале, стара мале,
Нали пыташь, да ти вѣжъ:
Есенница класъ врьлѣлъ,
Пролѣтнѣгы у врьгеще. *Пѣс.*

*На грудливъ нивъ изникнѣла трѣва,
на трѣвж-тъ двадесѣтъ братѣ.* Гат.
— Класъ.

Класѣ, *ишь,—силь (класавамъ), гл. ср.* За жита-та: врьамъ, пуцамъ класъ; колоситъся, выколосиваться. *Ръжъ-та е класила и цвѣти;* рожъ выколосилась и цвѣтѣтъ.

Класавамъ, *гл. мн-кр.* отъ класѣ.

Класаване, *с. ср.* отъ класавамъ.

Клатене, *с. ср.* отъ клатж.

Клати-кацж, *с. об.* 1) Тяжкъ, непръгавъ чловѣкъ, бутни-кацж; бѣна, вихлѣй. 2) Глушавъ, безумекъ, бутни-габрь, бутни-кацж, бутни-тръшь, бутни-храсть, размжтѣгѣлъ, лашни-шаранъ, бльени габрь, бльени-дрѣвъ, дангалакъ, хланче, ахмакъ, буда-ла, бутмишь; вахлакъ, простофѣля, блухъ, разиня, дурѣкъ.

Клати-шѣцко, *с. м.* Който за всичко п на всякого клати шпанж, саладѣсва каукъ, казва така, есть, еветчина; дѣкальчикъ.

Клаткѣй, — тѣкъ, тка, тко, *пр.* Что ся клати, что ся клати лесно; кѣчкѣй, шаткѣй.

Клатукамъ, *гл. д.* Клатж, клатушкамъ, клатуцамъ, клацкамъ, кандякамъ; качать. — *мси, гл. възвр. и стр.* Клатжся, клатуцамся, клатушамся, клацкамся, кандякамся; качаться.

Клатукане, *с. ср.* отъ клатукамъ.

Клатуцамъ, *гл. д.* Клатукамъ. — *Клатуца-мъ работж-тъ полѣка лека,* карамы ѣж врьтмиъ ѣж.

Клатуцане, *с. ср.* отъ клатуцамъ.

Клатушкамъ, *гл. д.* Клатукамъ.

Клатушкане, *с. ср.* отъ клатушкамъ.

Клатж, *ишь,—тѣлъ, гл. д.* 1) Правж иѣ-что да мрьдж, да ся мѣсти, да ся люшка, клатукамъ, клатуцамъ, клатушкамъ, клацкамъ; двѣгать, шевелитъ, качать. *Клатж стола. Вѣтърж-тъ клати листа-та. Клатж иѣчто, цѣцамъ го.* 2) Друсамъ, люлѣж, мьндърсамъ; шатать, качать, колебать. 3) Разблацамъ, плакиж, люлѣж, люшкамъ; шельхатъ, колыхатъ, шевелитъ. *Море-то клати ладжж-тъ.* — *тжся, 1) гл. възвр.* Клатукамся, клатуцамся, клатушкамся, клацкамся, люлѣжся, люшкамся; качаться, шевелитъся, колебаться, колыхатъся. *Клати ми ся жжж.* 2) Врѣвж едвамъ, съ мѣжж, влачжся, тѣтржся; переминатъся. 3) *гл. стр.* Бывамъ клатенъ. *Клати ли ся зема-та, дрѣжся за небо-то.* — *тенѣй, прич. стр.* — *Клатж главж,* махамъ си главжтж, та казамъ за иѣчто, че не е така; качать, мотать головою. — *Клатж главж нѣкому,* климамъ му за всичко, казамъ му, че е така, одобравамъ го, каукъ саладѣсвамъ; дакатъ, такатъ. — *Клатж крака,* махамъ крака, сѣдж безъ работж. — *Клатж опаскж,* махамъ, врьж опаскж; вилѣтъ хвостѣмъ. — *Дѣ, клатѣся,* врьви пѣ-скоро; ну поворѣчивайся, повѣртывайся.

Клатишкѣмъ, клатишкѣймъ и клатишкѣж-тж, *нар.* Съ клатене, едвамъ едвамъ. *Връж клатяшкѣмъ,* клатжся.

Клацкамъ, *гл. д.* Клатукамъ.

Клацкане, *с. ср.* отъ клацкамъ. Клатукане.

Клашеникъ и

Клашииъкъ, *с. м.* 1) Горни дрѣха съ рж-кавы до лакте-то, долактанка, долактеникъ, долактница. *Слѣдъ джждъ клашеникъ.* 2) Долама съ разѣбнены ржкавы. 3) Горни женска дрѣха съ кжсы възвыты ржкавы; кжсаъ, кжсаця, сглобница. 4) Сукмажъ отъ шапакъ, безъ ржкавы.

Клашииця, *у. м. ср.* отъ клашииъкъ.

Клашина, *с. ж.* Плать аба, прѣтеница, шапакъ.

Клеветѣ, *с. ж.* Ковлада, бѣда, набѣдаване, надене, клеж; клеветѣ; клеветѣ, навѣтъ, насаъзъ, наговоръ, навоъсъ, обивоъсъ, всклѣпъ, поклѣпъ.

Клеветѣне, *с. ср.* отъ клеветѣж.

Клеветица, *у. м. ж.* отъ клеветѣ.

Клеветникъ, *с. м.* Който клевети нѣкого, клецачъ; клеветникъ, навадикиъ, наушпѣкъ,

Клеветница, *с. ж.* Която клевети нѣкого, клецачка; клеветница, навадница, наушница.

Клеветнический, *ска, ско, пр.* 1) отъ клеветникъ; клеветничей, клеветнический. 2) Что докарва клеветж; обивоеный.

Клевѣтѣжъ, ишь,—тѣлъ, *гл. д.* Казвамъ за нѣкого, че е направилъ нѣчто лоше, което той не е направилъ; бѣдж, набѣдвавамъ, вадж, ковладж, кудж, клопамъ, галатж; клеветать, обносить когѣ, взводить, клепать, всклѣпывать, наклѣпывать, взносить на когѣ, обговаривать, наговаривать, наушничать, наваждать. — *тжси, гл. възвр. и стр.* Бѣдся, ваджся, ковладжся, куджся. — *тѣнѣй, прич. стр.* Бѣденѣй, набѣдаванѣй, ваденѣй, ковладенѣй.

Клѣвнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣвнж.

Клѣвнж, ешь,—нжлъ, *гл. ср. свр.* Да клювнж, да отпаднж, да отслабнж, да уклювнж, да кленнж, да клякнж.

Клѣкавѣй, в. клѣкавѣй.

Клекашъ, *с. съб.* Гора отъ клежъ.

Клекуцанъ, *с. м.* Така наричатъ поиждѣ 21 Ноемвриа, единъ отъ лоши-ты влѣчи праздници.

Клекъ, *с. м.* Дръво *Pinus montana* отъ рода на бора, не расте на високо, а ся стеле по земж-тж; отъ него става добръ вимюрь; смрика, слабъ.

Клѣнджн и **клѣнза**, *с. ж.* 1) Игра, въ кождо удрнать еднж малж пржтчж, та подскача и ж подежж съ другж по-длж-гж, та ж подвръгать; дерканица, палица, чилижъ. 2) Кжса-та пржтчка, кождо удрнать, та подвръгать съ мачж-тж, съ клинзарна.

Клѣнзамъ, *гл. ср.* Куцамъ, подскачамъ на еднж ногж, на куць кракъ, клецамъ.

Клѣнзане, *с. ср.* 1) Куцане, подскачанне. 2) Една игра, въ кождо играчи-ти подскачать на куць кракъ, гонятея, тькатея и глядать единъ другому да надвижж; крива вѣска.

Кленъ, в. клѣнъ.

Клепало, *с. ср.* Дръвяна дъска окачена, на кождо чокать, кленжтъ, за обаждане на христиацы-ты, че е врѣмя за цржкж; бѣло, клепало, колотѣло. *Желъзно клепало*, джыкало. 2) Сграда-та, дѣто ся намирать клепала-та. 3) Кленачъ, кленка на око, рясници.

Клепалце, *ум. ж.* отъ клепало.

Клепане, *с. ср.* отъ клѣнж.

Клепачка, *с. ж.* Когато клепе, казва клепъ за нѣкого, клюкарка, клеветница; клеветница.

Клепачъ, *с. м.* 1) Кожници, что покрывать око-то и ся отварнать, кога глдамж, и затварнать, кога спнж; кленка, клепало на око-то, клени, трепалка, трепкы, похленкы; вѣко. *Горнж клепачъ, долнж клепачъ. Не цж лѣнж, не цж заснж, дорж не склопж влѣнж съ влѣнж.* Гат. — Клепачи. 2) Косми-ти покрая на клепача, кле-

пало, кленкы, клени, рясници; ресница. *Има длжги клепачи.* 3) Който клепе на клепало. 4) Който клепе, казва клепъ за нѣкого, клеветникъ; клеветникъ.

Клепачя, *с. ср.* Бритва, ножя захлупачя.

Клѣивамъ и **клѣннувамъ** (да клѣнж), *гл. ср.* Увисвамъ, уклѣвнувамъ. *Клѣннжлы му уши-ты като на дръж свинж.*

Клѣнка, *с. ж.* Кленачъ въ 1-то и 2-то знаменования.

Клѣнни, *с. ж. мн.* Кленачъ въ 1-то и 2-то знаменования.

Клѣннувамъ, в. клѣивамъ.

Клѣннувамъ, *гл. уч.* отъ клѣннж (клепало).

Клѣннж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ клѣивамъ и клѣннувамъ. 1) Да увиснж, да уклѣвнж. 2) Да клѣвнж, да кљувиж, да отпаднж, да отслабнж, да клякнж.

Клѣннж, ешь, — нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ клѣнж (клепало).

Клепоухѣй, хъ, ха, хо, *пр.* Что е съ клѣпжлы, увисжлы уши; вислоухѣй, лапоухѣй. 2) Свинна.

Клѣнчица, *ум. ж.* отъ клѣнка.

Клепъ, *с. м.* 1) Кога нѣкой лъже, пуца лъжи, лъжа. 2) Клевета.

Клѣнж, ешь,—нжлъ,—палъ (да клѣнж, клѣннувамъ), 1) *гл. ср.* Чюкамъ, удрамъ на клепало, биж клепало; благовѣстить. *Въ черковж клепжтъ и черкова клепе за лутургиж Щж го биж, доклѣ клѣпе черкова.* 2) За шръкылъ, кога си удра челюсти-ты; курлыкать (о апстахъ). *Шръкыли-ти клепжтъ.* 3) Удрямся о нѣчто, махамся. *Клепе като мокрж полж о задникъ.* 4) За дъждъ кога вали много. *Клепе дъждъ.* 5) *гл. д.* На нѣчто остро, кога ся е исхабило, кога му ся е пзнала стоманж-тж, турнамъ новж стоманж и го острж, близнж; настѣливать, наваривать, клепать. *Клепж топоръ, бравж.* 6) Съ чокане острило-то на нѣчто възъ наковалнж точж го; выклѣпывать. *Клепж косж.* 7) Пуцамъ лъжж, излъгвамъ. 8) Клеветж и клепать. 9) Кастрж, хокамъ, навъквамъ нѣкого.—*нжся, гл. стр.* Бывамъ клепанъ.—*панѣй, прич. стр.*

Клѣтва, *с. ж.* в. клѣтва.

Клефакъ, *с. м.* Влякавъ чловѣкъ. *Юнакъ, ала клефакъ.*

Клѣцамъ (да клѣнж, клѣцнувамъ), 1) *гл. ср.* Подскачамъ на куць кракъ, клензамъ. 2) Куцамъ, кривж, хромж; хромать. 3) *гл. д.* Закачамъ, пръцамъ. 4) Кльцамъ, рѣжж съ пощцж.

Клѣцнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣннж.

Клѣннж, ешь, — нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ клѣцамъ.

Клечка, в. клѣчка.

Клечатица, с. ж. Змѣя *Vipera berus*.

Клечати́ть габьръ. Древо *Carpinus du-*
inensis.

Кликáло, с. ср. Чюкъ на портъ за тро-
пане.

Клѣкамь (да клькнж, клькнувамь), гл. д.

1) Выкамь, рукамы, кричж; клькаты.

Телалинь выка и клика:

Излвзте, млади търговци,

Продавамь младж робыньж. *Иѣс.*

Иде Рада изъ нжтъ въ нжтъ, та выка,
та клика, така наречати, кога брожьт
прьстие на игръ мижежъ. 2) Зъвж, выкамь,
рукамь; клькаты, звать. *Клькни му да*
дойде. Клькни го. 3) Выкамь, канж, ка-
лесвамь; приглашаты. *Кликамы си го-*
стие, — мся, 1) гл. вз. Выкамься, ру-
камься, хокамься, обаждамыся; клькатыся,
аукатыся, перекликаатыся. 2) гл. възвр.
и стр. Выкамься, рукамы, — кантый,
прим. стр. Выкантый, рукантый.

Клѣкане, с. ср. отъ клькамь.

Кликáръ, с. м. Който пуца думы за одно-
го за другого да прави омразж, клюкаръ,
клепачъ; слѣтникъ.

Кликáчь, с. м. 1) Протогеръ, махалджина,
кехан; глашатай. 2) Така казвать понѣй-
дѣ на крахтъ, зачтото вмѣсто да клепа въ
црьквж выка изъ махалж-тж; клисаръ;
пономаръ.

Клькнувамь, гл. уч. отъ клькнж.

Клькнж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ кль-
камь. Да выкнж, да рукнж; клькнуть.
—нжтый, *прим. стр.* Викнжтый, рук-
нжтый; клькнутый.

Кликъ, с. м. Выкъ; клькъ.

Клѣмáло, с. ср. На кладенець изправено
высоко древо съ друго прѣбрѣчено на врѣ-
ха съ кутлицж на единьта му край за
чрънение водж; баба (у колѣдца). *Донеси*
водж отъ клѣмáло-то.

Клѣмáлце, ум. ср. отъ клѣмáло.

Клѣмамь (кльмвамь, да кльмнж, кльмну-
вамь), гл. ср. Кльмамь: 1) Клатж си
главж-тж нагорѣ надолѣ, напрьдъ назадъ,
на еднж на другж странж, кльмамь; ки-
ваты. 2) Отъ сънь, отъ умора или отъ
друго нѣчто увнесва ми глава-та напрьдъ,
уклювнувамь. 3) Навождамыся, повалиамься
на еднж странж; навáливатыся, пови-
хатыся. *Стѣна-та е клинжла на-камь*
насъ. 4) За тягилжкы: надтягвамь, дохож-
дамь. *Нека климне на-камь васъ.* 5)
Клювамь. 6) Клатж главж, каукъ саладис-
вамь; подтáкивать. — *Климамь нѣкому*
съ главж, казвамы му да направи нѣчто;
кываты головю. — *Климамь нѣкому,*

врѣтж му главж, кармамы му ся мльчяш-
комь; мотаты, качаты головю въ угрѣ-
зу кому.

Кльмане, с. ср. отъ кльмамь.

Кльмвамь, гл. мн-кр. отъ кльмамь.

Кльмийка, ум. ж. отъ кльмийа.

*Кльмистáръ, с. м. Свѣць на стрѣлж отъ
замръзнжлж водж, крондилъ, масуръ, ми-
суръ, мразорець, мранзулъ, саполь, саповъ,
суджукъ, судинарь, цивка, цуцунаръ, чю-
чюрка, шюшюлка; висулька, висюлька,
ледяная сосулька.

Кльмийа, с. ж. 1) Древо, что ся турна отъ
страны на столъ на кола за да дрѣжж рѣ-
лы-ты, канаты-ты. 2) Клѣчка въ кра-
на ось за да не излиза колело-то; крайосникъ.

Кльмáвичи, с. ср. 1) Раст. *Linaria vul-*
garis, кльмаво былье, кльмовичя, количаво
былье, горчицвя; лённикъ. 2) Раст. *Astra-*
gallus glycyphyllus, кльмавъ бурнажъ,
сграбича.

Кльмаво былье. Раст. кльмавичя въ 1-то
знаменованье.

Кльмавъ бúrнaчъ. Раст. кльмавичя въ 2-то
знаменованье.

Кльмавътый, въ, ва, во, пр. Който има бо-
лестъ кльмне. *Кльмаво дѣтя. Кльмава*
жена дѣца не ражда. Кльмавъ мжжъ
дѣца не кльми.

Кльмне, с. м. мн. 1) Болестъ въ корема у
новородецы дѣца; кѣлка у новорождѣн-
ныхъ дѣтѣй. 2) Болестъ въ слабинь-ты
у мжскы-ты, и въ крьста у женскы-ты.

Кльмнѣне, с. ср. отъ кльмнж.

Кльмнець, с. м. Особенъ гвоздь, съ който
ковжтъ добытъкъ. — *Кове кльмнеци,* трепе-
ре отъ студъ. *Тжж ношъ коважмы кльм-*
ци, студено нѣ бѣше, мръзжжхмы. — *Сби-*
ра кльмнеци да си прави конь, пска отъ
ничто да направи нѣчто. — *Намѣрилъ*
кльмнець, трѣбвать му оце пятнаде-
сятъ и четъре петала, та конь. Чю-
ка и на кльмнець и на плочж. Единъ
у кльмнець, а другъ у плочж. Който
жжали кльмнеца, загубя плочж-тж. Кол-
кото кльмнець е земаль, толко дупкы да
му ся учинять! Клятва. *Все вистрѣ,*
все вистрѣ, глава-та му отвѣнка. Гат.
— Кльмнець.

Кльмнець, ум. м. отъ кльмнѣ. Кльмнеца.

Кльмнець, с. м. Дѣгъ-та тонага, съ кожь-то
на чиликъ удрытъ кленжж-тж; мячка, па-
лица.

Кльмника, с. об. 1) Скжнь чловѣкъ, скжпер-
никъ, кжскжтжиа, кльмнѣ; скряга. 2) Кой-
то много кльмника, пска нѣчто, дѣгъба, врѣти
Страшна си кльмника, остави мя на
мира, стига си мя кльмникаль.

Кліііііііі, 1) *гл. ср.* Врѣвъ, клюсамъ слѣдъ нѣкого. *Кліііііііі і той слѣдъ дру- ги-ты.* 2) *гл. д.* Врѣтъ, дѣбамъ, некъ нѣкого да ми даде нѣчто; кани́чить.

Клііііііііі, *с. ср.* отъ клііііііііі.

Клііііііііі, *с. ср.* Раст. клііііііііі въ 1-то знаменованіе.

Клііііііііі, *с. ж.* и **клиіііііііі**, *с. м.* Срѣ- щаясь въ клятва, съ кождо просаца кль- нуть вѣкого, кога имъ не даде нѣчто ми- лостнишъ:

Тара, тура, виснъ пала,
Ни отъ клиіііііііі, ни клиіііііііі,
Ни отъ дивачъ, ви дивачкъ.

Клііііііііі, *с. м.* Клиііііііііі чловѣкъ, скънъ, скръ- жавъ; скряга.

Клііііііііі, *ум. ср.* отъ клиіііііііі. Клиіііііііі, ма- лѣкъ клиііііііі; клиііііііііі.

Клііііііііі, *с. об.* Развѣканъ чловѣкъ, кой- то не е стагнать, все нѣчто му ся вѣче, повѣканъ, който на работъ е тяжкъ, разнасанъ.

Клііііііііі, *с. м.* 1) Дрѣвце или кѣсъ желѣ- зо съ плоскъ остъръ край за цѣнене дрѣва, кама; **клиіііііііі**, *Туркма, удрамъ клиііііііі; проклиіііііііі.* *Разцѣивамъ съ клиіііііііі; клиіііііііі.* 2) Платъ като клиіііііііі вшитъ нѣйдѣ въ дрѣхъ, бочникъ, бочница; **клиіііііііі**. 3) Стрѣла, мѣнина, шпизъ; громо- вая стрѣла. 4) Въ *мн. ч. клиіііііііі*: бо- лѣсть клиіііііііі. *Кліііііііііі да го хванътъ!* — *Изкапанъ му клиіііііііі-то*, надосая, разердися. — *Кліііііііііі чорба*, пиронъ чорба; солдатъ изъ бороньяго зуба щи варилъ, извѣстна приказка. *Кліііііііііі клиіііііііі изѣива.* *Такъво дрѣво, такъвъ и клиіііііііі.* *На ко- равѣ дрѣво, коравъ и клиіііііііі забий.* *Скръ- ца като врѣбовъ клиііііііі.* *Роднина! клиііііііііі на ржавъ!* *Ни въ клиііііііііі, ни въ ржа- вавъ, или: не влиза ни за-въ клиііііііііі, ни за-въ ржавъ.*

Клііііііііі, *ишъ, — ниль, гл. ср.* За посѣано зрѣно: разпукваема и пуцама растѣкъ като шпизъ.

Клііііііііі, *гл. мн-кр.* отъ кліііііііііі.

Клііііііііі (кайііііііііі, да кайііііііііі, кайіііііііііі), *гл. д.* Клоцама, рѣтамъ, подрѣтвамъ, подвръгамъ; **клинъ**, швырять. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ кайііііііііі, кло- цамъ.

Клііііііііі, *гл. уч.* отъ кліііііііііі.

Клііііііііі, *ешъ, — пжъ, гл. свр.* отъ кліііііііііі. Да клоциж, да рѣтиж, да подрѣтиж, да завръж; **пнутъ**, швыр- нуть. — **пжтый**, *прич. стр.* Клоцижтый, рѣтижтый, подрѣтижтый, подвръленый.

Клііііііііі, *въ, ва, во, пр.* 1) Слабый, кля- кавый, клиіііііііі, трмавый, кекавый,

кежлавый, гевнекъ; слабый, нѣмошный. 2) Който не бѣва за нѣчто, неврядный, некаждрѣтый, клиіііііііі. — *во, нар.* Слабо, клякаво, клиііііііі, трмаво, кекаво, кеж- лаво.

Клііііііііі, *с. м.* Единъ червакъ, въ- дия по нечисты-ты мѣста.

Клііііііііі, *с. м.* Клиіііііііі чловѣкъ.

Клііііііііі, *с. ж.* Глина, гнѣла; **глина**.

Клііііііііі, *с. ж.* Кога е нѣчто, нѣкой клиіііііііі. *Клііііііііі на хлѣбъ; закалъ, закалина.*

Клііііііііі, *с. ж.* Жилава глина, пловница, хума.

Клііііііііі, *въ, ва, во, пр.* 1) За хлѣбъ кога не ся е добръ опекаль или отъ друго нѣчто, та останжлъ тѣставъ, неизпеченый, суравый; недопеклый, недопека, тѣсто- ватый, вязкій. *Клііііііііі хлѣбъ; хлѣбъ не възѣлъ, съ закаломъ.* *Разклиііііііііі како клиііііііііі туркъ.* 2) За глинъ, калъ и др. т. жилавый, линкавый, кѣвѣтый; вязкій, линкій, кѣйкій. *Кліііііііііі глина.* 3) Клиііііііііі. *Кліііііііііі чловѣкъ.* *На кли- савъ мжжъ клиііііііііі жена.* *Клііііііііііі мжжъ жєнѣ не грани.* — *во, нар.* Клиііііііііі.

Клііііііііі, *с. м.* Глинѣста, глиіііііііііа земна; глинѣстая земля.

Клііііііііі, *с. ж.* 1) Жена на клиіііііііі, крахтенка. 2) Жена клиіііііііі.

Клііііііііі, *ска, ско, пр.* отъ клиііііііііі.

Клііііііііі, *ум. ср.* Младъ, малѣкъ кли- саръ.

***Клііііііііі**, *с. м.* *Гр.* Който слугува въ црѣкѣ, отвара ѣж, затварна ѣж, мете ѣж, нап свѣщы-ты; крахтъ, кликачъ; **пона- маръ**.

***Клііііііііі**, *с. ж.* *Гр.* Тѣсно мѣсто между планицы, устие, дervenтъ, боазъ; ущѣлье, дефиля.

Клііііііііі, *ум. ж.* Малка клиіііііііі.

Клііііііііі, *с. ж. мн.* Джиберни, джигарит- кы, джигаринкы, джиркы, джигарингы, джибарлигы, джиберинкы, джигариткы, джиберкы, жиберкы, жмиркы, прѣжени- ци, прѣжкы, прѣжюны, тирокы, турѣкы, цигариды, циноры, цинункы, чваркы; **вѣтонки**, **оттѣпки**.

Клііііііііі, *ум. м* отъ клиіііііііі.

Клііііііііі, *с. м.* Въ плетене едно намѣтане пицкж-тъ врѣзъ шпиза; ключъ, клунъ, примка, бримка, кукалецъ; нѣтля (въ вя- заніи). *Изпуцама клиіііііііі; спускати нѣт- лю.* *Изпуцама клиіііііііі; нѣтля спустѣ- лась.* *Хванамъ клиіііііііі; поднимати нѣтлю.* — *Съ клиіііііііііі вѣжди*, съ ключъ вѣжди, сключены вѣжди, които сж скачены надъ носа; сходящияся брѣви.

Кло, кло! междом. 1) Показва течение на водж; буль, буль! 2) Клокание.

Кло́камь (клоквямь, да кло́кнж, кло́кнувямь), гл. ср. 1) Врж съ ключь, клокотж; клокотать, кипеть ключёмъ. *Вода-та клока, гръня-то клока.* 2) Като текж, правж кло, кло! клокотж. *Поточя-то клока.*

Кло́кане, с. ср. отъ кло́камь. Клокотене.

Кло́квямь, гл. мн-кр. отъ кло́камь.

Кло́кнувямь, гл. уч. отъ кло́кнж.

Кло́кнж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ кло́камь.

Клокотене, с. ср. отъ клоко́тж. Клокание, клокоть.

Клоко́тж, с. м. Клокотене, клокане; клокотаніе.

Клоко́тъж, ишь, — тиль, гл. ср. Клокамь.

Кло́мбурець, рци, с. ж. Брань, вьгна, плавој, плавѣй, склапъ, слапѣй, далга, талазъ; волна.

Кло́натый, ть, та, то, пр. За растение, что има много клоны, клонистый, клончистый, кытатый, кычистый; вѣтвистый. *Клонато дрво.*

Робина люлж раздѣнж,
На клонатъ трнь ѡкачи. *Пѣс.*

Уста-та да му миришьж
На клонатъ листнатъ карамфилъ. *Пѣс.*

Кло́ние, с. ср. съб. отъ кло́нъ. Вршьне.

Кло́нене, с. ср. отъ кло́нж.

Кло́нецъ, ум. м. отъ кло́нъ. Клончя.

Кло́нзямь, гл. ср. Врвьж полека, кретамь, кретуцямь, креткамь.

Кло́нзане, с. ср. отъ кло́нзямь. Кретание, креткане, кретуцане.

Кло́нистый, стъ, ста, сто, пр. Клонатый.

Кло́нчистый, стъ, ста, сто, пр. Клонатый.

Кло́нчя, ум. ср. отъ кло́нъ. Малгъж кло́нъ, кло́нецъ, вѣйка, гранка; вѣтка, вѣточка.

Кло́нъ, с. м. Стѣбло на растение, вѣй, вѣйка, грань, гранка, стлѣбъ, щлѣбъ, слѣбъ, слѣбка, сжчка, сжжъ, чепъ; вѣтъ, стѣбель, отрасль.

Кло́нъ, с. м. Въ изрѣчение: *ставамь кло́нъ*, скланамь, пристанамь, принимаемь; соглашаться.

Най-подирь Радка остапж,
Съ лвъж е ржж хвърдила,
Крушумъ првъж пръстенъ прѣминж,
Тя си войвода станжла;
Всичъ-ти вло́въ оставжли,
Че тя войвода да стане. *Пѣс.*

Кло́нж, ишь, — ниль (кло́нивамь), гл. ср. Пуцямь кло́не, разкло́нивамся; развѣтвляться, разрастаться.

Кло́нж, ишь, — ниль, гл. ср. Сочж, показвамь, че щж. . . . *Стѣна-та кло́ни на падане. Врѣмя-то кло́ни на дъждъ, со-*

чи да вали. — *Кло́нж камъ нѣкого, тягльж, дръжж камъ него; склоняться на чью либо сторону.*

Кло́на́, с. ж. Кло́на́ птици.

Кло́навецъ, вци, с. м. Голѣмъ звънецъ, клапатарнякъ.

Кло́намь, 1) гл. д. Бѣдж, набѣдавямь, вадж, клеветж, ковладж, кудж, галатж; клеветать, обносить, вносить, всклѣнывать. *Майка никога не клопа дѣтя-то си.* 2) Обаждамь, кога нѣкой е направилъ нѣчто лоше. *Клопа като кокошкж, като квачкж*, казвать за който обыча да клопа, да ковледи. 3) гл. ср. За квачкж: квачж, квакамь, клопж, клочж, клопамь; клохтать. *Кокошка-та клопа.* — мся, гл. стр. Бывамь клопанъ, клеветжся. — па́нгий, прич. стр.

Кло́памь (да кло́пнж, кло́пнувямь), гл. ср. Хлопамь, тропамь; стучать.

Клопъ лъжица, клопъ паница,
Клопи, любя, на врата-та,
Клопнжи ти кокали-ти,
Кокали-ти лъжичники. *Пѣс.*

Кло́пане, с. ср. отъ кло́намь. Ковладене, вадене, клевета; заносъ.

Кло́паница, с. ж. Клопане.

Кло́пая, с. ср. Звънецъ, клопотаръ. *Пѣ-тель нѣе въ кауѣж.* Гат.—Клопая.

Кло́пачка, с. ж. Кло́пато обыча да клопа.

Кло́пачъ, с. м. 1) Който обыча да клопа.

2) Птица *Anas sylvatica*, кашикчыйка; кокусунъ, плутоносъ, широконосъ.

Кло́пница, ум. ж. отъ кло́па.

Кло́пничка, ум. ж. отъ кло́пница.

Кло́пка, с. ж. Капанъ, клукса, клюса, клѣтка, курцохватъ, ловка, примка, стѣпница, хватъ; канканъ, настъ, кляпѣцъ, ловушка, западня. *Туриль му е клопкж да го улови. Хванжлся у клопкж-тж; попался въ клипцѣ.*

Кло́пкамь, гл. ср. Ходж, обыкъламь людскы-ты врата, дано изкарамь нѣчто, мѣткамь.

Кло́ккане, с. ср. отъ кло́ккамь.

Кло́кнувямь, гл. уч. отъ кло́пнж.

Кло́пнж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ кло́памь. Да хлопнж, да троннж.

Кло́пота́рецъ, ум. м. и Кло́пота́рчя, ум. ср. отъ кло́пота́рь. Звънчя, клопотчя; звонѣкъ.

Кло́пота́рь, с. м. Звънецъ, клопотъ, клопая; звонѣцъ, колоколь.

Кло́потене, с. ср. отъ кло́пота́ж.

Кло́потница, с. ж. Кло́пато клопоти.

Снажж си ти водж,
Снажж помощницж,
Малко помощница,
Повячъ клопотница. *Пѣс.*

Клопотчя, *ум. ср.* отъ клопотъ. Звънчя, клопотарець, клопотарчя; колокольчикъ.

Клопотъ, *с. ж.* 1) Звънецъ, клопотаръ, клопача. 2) Камбана; колоколь.

Клопотъж, *ишь*, — тиль, 1) *гл. д.* Правъ нѣкого да плаче, кѣтнѣж, завачнамъ. *Клопототи дѣца-та*, завачнагы да плачѣтъ. 2) *гл. ср.* Казвасы за гадины, когагы има нѣйдѣ много: врѣж гѣмжѣж, гѣмжѣж, пылѣж, сбликамъ, извирамъ; кишѣтъ, кишѣтъ, кишмя кишѣтъ, гомозѣтъся, копошѣтъся.

Клопушь, *с. ж.* Насѣкомо *Citesa*, дръвеница, стѣнница, тахтабита, тахтаба, тахтабита; клопъ.

Клопчя, *с. ср.* Звънецъ, клопка, клопотчя; колокольчикъ.

Клопъ, *междум.* отъ клопамъ (да клопнѣж). Тропъ, хлопъ!

Клопж, *ешъ*, — палъ, *гл. ср.* За квачкж: квачж, квакамъ, клопж, клопамъ; клопачѣтъ.

Клосамъ (да клоснѣж, клоснувамъ), *гл. д.* Жилѣж, клукамъ, раннавамъ съ жило; жалить. *Клоснѣж го пчела*, ужили го, клукнѣж го. — санѣй, *прич. стр.* Жиленѣй.

Клосане, *с. ср.* отъ клосамъ. Жилене.

Клосанѣй, *нѣ*, на, но, *пр.* Что има нѣкакъвъ сакатлѣж; увѣчний.

Клоснувамъ, *гл. уч.* отъ клоснѣж. Жилнувамъ, клукнувамъ.

Клоснѣж, *ешъ*, — нѣлъ, *гл. ед-кр.* отъ клосамъ. Да жилнѣж, да клукнѣж; ужалить. — нѣжтѣй, *прич. стр.* Жилнѣжтѣй, клукнѣжтѣй; ужаленный.

Клоца, *с. ж.* Рытница, рытникъ, дзиппица, клоць, текме; нинокъ.

Клоцамъ (клоцавамъ, да клоциж, клоцнувамъ), *гл. д.* 1) Рытамъ, дзипамъ, зипамъ, кльошкамъ, удриамъ съ кракъ; пинать, лягать. *Шюто буца, криво клоца*. 2) Шварж съ крака-та си, претамъ, рытамъ; барахтаться. 3) Кльцамъ. — мѣся, 1) *гл. об.* Глумѣся, бнѣж си шягж, подигравамъ, шягувамъ; издѣваться. *Клоцамѣся надѣ нѣчто*. 2) *гл. вз.* Рытамся, дзипамся, зипамся. *Когато атове-ти ся клоцатъ, магарета-та надѣтъ хубавото сѣно*. 3) *гл. стр.*

Клоцане, *с. ср.* отъ клоцамъ и клоцамѣся.

Клоцавамъ, *гл. мн-кр.* отъ клоцамъ,

Клоцнувамъ, *гл. уч.* отъ клоциж.

Клоциж, *ешъ*, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ клоцамъ; пнуть, лягнутъ. — нѣжтѣй, *прич. стр.* 1) Рытнѣжтѣй, зипнѣжтѣй, кльошнѣжтѣй. 2) Кльцнѣжтѣй.

Клоць, *с. ж.* 1) Глума, глумене, подигра-

ка, шяга. *Влѣж-тъ като застарѣе, на кучета-та клоць става. Наша Рада нашъ клоць*. 2) Клоца.

Клочене, *с. ср.* отъ клоциж.

Клочка, *с. ж.* Кокошка, что клочи, квачка, клуша; насѣдка, клуша.

Клочѣж, *ишь*, — чиль, *гл. ср.* Клопж.

Клошчавѣй, *въ*, ва, во, *пр.* За животно: мръшавѣй, грѣчавѣй, дръгливѣй, жола-вѣй, кръжливѣй, сухѣй, сушчавѣй; ху-дѣй, изиурѣнный, нимождѣнный, истощалѣй.

***Клувиѣна**, *с. ж.* Гр. Кафезъ; клѣтка.

Клукай-дрѣво. Птица клюкавецъ, кльвочъ; дѣтель.

Клукамъ (клуквамъ, да клукнѣж, клукнувамъ), *гл. д.* Клюкамъ: 1) Чюкамъ, тропамъ, хлопамъ; стучать.

Си отиде Ганула войвода,

Си отиде на вигы порты,

Клукомъ клука и на имя выка:

Отвори ми, Секула дѣтенце! *Пѣс.*

2) Хапж, жилѣж, клосамъ, кльцамъ; жалить. *Дори не изгазишь опашкж-тѣж на змиж-тѣж, не тя клукнува за ногж-тѣж*. — мѣся, *гл. стр.* Клюкамся.

Клукане, *с. ср.* отъ клукамъ. Клюкане.

Клуквамъ, *гл. мн-кр.* отъ клукамъ.

Клукнувамъ, *гл. уч.* отъ клукнѣж. Клюк-нувамъ.

Клукнѣж, *ешъ*, — нѣлъ, *гл. свр.* отъ клукамъ. Да клькнѣж; стукнуть; ужалить. — нѣжтѣй, *прич. стр.* Клюкнѣжтѣй, жилнѣжтѣй, клоснѣжтѣй, кльцнѣжтѣй, ухапанѣй; ужаленный.

Клукодрѣвецъ, *с. ж.* Птица *Picus* кльвочъ; дѣтель.

Клука, *с. ж.* Клопка, клюса, капанъ за мышкы; мышеловка.

Клупецъ, *ум. ж.* и клупчя, *ум. ср.* отъ клуць.

Клуць, *с. ж.* 1) На ницкж, на врьвъ, вѣже и проч. врязано на колелце, прѣвъ което тѣ ся продѣвать, за да се стяга и разпуца; пѣтля. *Клуць на вѣже*; бсила, захлѣстка. *Мѣтамъ клуць*, заклуцнамъ; свернуть кручѣкъ. *Врьвамъ на клуць*, врьвамъ така, каквото, като ся потягли крайтъ на врьвжж-тѣж, да ся отвьржѣ; вьзатъ въ пѣтлю. 2) Въ плетене: клѣча, кльчѣ, примка, бримка, кукалець; пѣтля въ вьзѣнѣи. *Изпуцамъ клуць*; спускатъ пѣтлю. 3) На врата, на капаци: желѣза-та, съ коюто тѣ сж окачены на праговвы-ты, на стѣны-ты, жабка, резета; пѣтля (у дьверей, у оконницѣ). *Скрыца като неподмазанъ клуць*. 4) Причина, себѣж за задирание, за избѣгване да ся направи нѣчто;

увѣртка. *Трьси клѣшши да ся кара. Това е само клѣш да не направи. . .*
Клѣшша, с. ж. Ключка, квачка; клѣшша, на-сѣдка.

Клѣшя, с. ж. вм. тлѣшя.

Клѣштыи, пр. вм. тлѣштыи.

Клѣщамь (клѣщамь, да клѣщж, клѣщну-вамь), гл. д. 1) Правж нѣчто на ситны кжсчета, клощамь, дробж, чюкамь; **кром-сать**, **кромшйтъ**. *Клѣщамь мясо*, чюкамь го. 2) Дѣламь, сѣкж, клощамь; **сѣчь**, **рубить**. *Стига си клѣщаль древо-то*. 3) Ухан-вамь, ужилвамь, кросамь, клукамь; **жѣлить**. *Клѣщж го змиа по крака*. 4) Чюкамь, трощж. *Клѣщамь орѣхж, лѣщинуци*. 5) Удриамь съ напрягнжть прѣсть; **щѣлкать пѣльцемь**. *Клѣщж го по чело-то*. 6) Удриамь си зжбы-ты едны о другы; **щѣл-кать зубами**. *Клѣща си зжбы-ты като праздик водяницж*. 7) Клѣвж, клюкамь; **клевать**. *Кокоскж-ты клѣщать зрна-та*. 8) Докачнамь нѣкого съ нѣчто, бодж, бод-вамь, нущамь бодовы, надумжы, клѣвж, кло-щамь; **колѣтъ**, **язвить**. *Клѣщж го по болно-то мѣсто*. — **мѣся**, 1) гл. вз. Чю-камься на Велидень съ яйца да видимь, кое ще излѣзе борчя; **биться яйцами**, **кѣ-каться**. 2) Намься, карамься съ нѣкого. *Стига сте ся клѣщали*. 3) гл. стр. Бывамь клѣ-щань. — **щаньий**, прич. стр. Клощаньий, дробеньий, чюканьий. — *Съ зжбы-ты си яйца клѣща*, много му е студено, та тре-пере.

Клѣщанье, с. ср. отъ клѣщамь и клѣ-щамься. *Клѣщанье съ яйца*, чюканье; **би-тьѣ** яйцами.

Клѣщйшка, с. ж. Клѣщиче.

Клѣщича, с. ж. Ленъ за маханнж.

Клѣщичь, с. ср. Клѣщйшка, повѣсма, чопъ; **пѣкля**, **пѣнька**. *Заплелся като пѣтель въ клѣщиче*.

Клѣщичьий, — щиль и — щень, щна, щно, пр. Направенъий отъ клѣщиче, прѣте-нъий; **пѣньковъий**.

Клѣщичакъ, с. м. Чюкъ за чюканье, за тлѣ-чене лукъ, нѣчто въ кутель, въ хаванъ; **тлѣчѣкъ**.

Клѣщандрѣкъ и **клевандрѣчь**, с. м. Птица клѣвочъ; **дѣтель**.

Клѣщанье, с. ср. отъ клѣвж. *Клѣщанье дръва*, сѣчеше дръва. *Щемж идемъ на клѣщанье дръва*.

Клѣвачъ, с. м. Птица клѣвочъ.

Клѣвка, с. ж. Клѣвунъ, клювь.

Клѣвливъий, въ, ва, во, пр. За птицж: что обыча да клѣве; **клевѣка**.

Клѣвнувамь, гл. уч. отъ клѣвж.

Клѣвж, ешь, — **ижлъ**, гл. ед-кр. отъ

клѣвж. Да клювж; **уклюнуть**. — **нжтый**, прич. стр. Клювжтый, клоцнжтый; **клю-нутый**.

Клѣводрѣвь, **клевондрѣкъ** и **клевотрѣчь**, с. м. Птица клѣвочъ.

Клѣвочъ, с. м. Птица *Picus*, дръварь, дръ-водѣлець, дятля, дятль, клукай-дрьво, клу-кодръвець, клѣвандрикъ, клѣвандрѣчь, клѣ-вачъ, клѣводръвь, клѣвондрѣкъ, клѣвотрѣчь, клюви-дрьво, клюводръвець, клюкавець, клю-карець, клюкодрьець, ковачъ, кукарець, желна, въгленарь; **дѣтель**.

Клѣвунецъ, ум. м. и **клевунця**, ум. ср. отъ **клевунъ**. Клѣвунця, чѣвунця.

Клѣвунъ, с. м. Гага на птицж, клѣвка, клювь, клювинца, клюница, клюнь, джонка, чѣпка, чинка, чѣвка; **клевъ**, **нось**.

Клѣвница, ум. ж. отъ клѣвжа.

Клѣвж, ешь, — **валъ** (да **клевж**, **клевну-вамь**), гл. д. Клевж : 1) За птици: зимамь нѣчто съ клоца си, та го намь, клощамь, клю-щамь, клѣкамь; **клевать**. 2) Удриамь, бнж нѣчто съ клоца си, чанвамь, клощамь, клю-щамь; **клевать**. *Пѣтель-тъ клѣве кокоскж-ты*. 3) Удриамь крѣмыкъ съ огнило да хва-нж огнь, сѣкамь, цѣвкамь. 4) Клощамь, клѣ-щамь, бодж, бодвамь, докачнамь нѣкого съ нѣчто, нущамь бодовы, надумжы; **колѣтъ рѣчами**, **язвить**. *Клевж го по дроба*. — **вжся**, 1) гл. вз. Клевомься, бнемься съ клѣвунъ-ты си, клощамься, клощамь-ся; **клеваться**. *Кокоскж-ты ся клѣвжтъ*. 2) гл. стр. Бывамь клѣванъ, клѣвжся. — **ванъий**, прич. стр. Клеванъий, клощанъий, клощанъий; **клеванный**. — *Чезато сж го клѣвалы мисиркж*, казвать за гра-навъ чловѣкъ, за гранаво нѣчто.

Клѣка, с. ж. Клевъ, горний край на крака отъ трупа до кобно-то, бедро; **лѣдвѣя**, **лѣн-ка**, **лѣжжа**, **бедра**, **бедро**, **гачи**. *Има дебе-лы клѣкы*. — *Направи го на клѣкж*, въз-вито на рогъ, на жгѣль. — *Лѣжж на еднж клѣкж*, лѣжж си на клѣкъ, изтягася. — *На тажж клѣкж лѣжж*, надѣвайся, да имашь да зимашь.

Клѣкамь (клѣквамь, да клѣкж, клѣк-нувамь), гл. д. 1) Клѣвж, клювж, кло-щамь, клощамь; **клевать**.

Марко неъ вѣрно ъ ся моли:
 Не мой, сестро Видо самовило,
 Не мой клѣкай мой-ты црныгъ очи. *Пѣс.*

2) Бодж, пѣхамь, забождамь, напѣхвамь, бучж; **вонзять**. — **мѣся**, гл. стр. Бывамь клѣкнжтъ. — *Доклѣ клѣка душа*, доклѣ можемь, доклѣ траемь, докрай.

Клѣкание, с. ср. отъ клѣкамь.

Клѣквамь, гл. мн-кр. отъ клѣкамь.

Клѣкнுவамь, гл. уч. отъ клѣкж.

Клъкъж, ешь, — нхъ, гл. ед-кр. отъ клѣ-камъ; клѣнуть; вонзѣть. — нхтъый, прич. стр. 1) Клѣвнхтъый; клѣвнхтъый, клѣвнхтъый, клѣвнхтъый; клѣвнхтъый. 2) Бодихтъый, цѣхнхтъый; вонзѣнный.

Клъкъ, с. м. Клѣка. *Лѣжи си на клѣкъ, изтигася. Лѣжи си на клѣкъ като дем-белъ. Да ся схваме отъ клѣковъ-тъи надолу! Да ся сдрѣви въ клѣковъ-тъи!*

Клъкнѣне, с. ср. 1) Отъ клѣкъж, проклинание, клятва. 2) Отъ клѣкъжся, клятва; божба, боженѣе.

Клъкъно, с. ср. Растѣвъ; ростокъ.

Клъкъный, нъ, на, но, пр. Хубавый, гызда-вый; красивый.

Ружице ле, клѣна Руже,
Покарала клѣна Ружа
Седьмьдесятъ возилнаца. *Пѣс.*

Клъкъж, ёшь, — нхъ, — нхъ, и кляхъ, кляхъ, гл. д. 1) Изказвамъ съ думы зложелание-то си за нѣчто, за нѣкого, проклинамъ го; клясть.

Баща ѝ на столъ сѣдаше,
Петранъ люто клянаше:
Да даде Господъ, Петропано,
Деветъ годяны да лѣжишь,
Деветъ постели да изгнояшь. *Пѣс.*

2) Казвася за жабъ, кога дышна та ѝ шавре гушна-та. *Жаба-та клѣне. — нхъся*, 1) гл. възвр. Съ клѣнение потвърждавамъ нѣчто, че е както казвамъ; клясться, божиться, присягати. *Клъкъжся, че съмь видѣлъ . . . Клѣкъжся, че не знамь.* 2) Съ клѣнение обричамъ нѣчто, заклинамъ. *Клъкъжся, че щж направж еде-что-си.* 3) гл. стр. Бывамъ клять. — *Клъкъжся на вѣрж-тъж си*, да не съмь на вѣрж-тъж си, ако това не е така. — *Въ това ся клѣкъж*: а) Само това имамъ, то ми е за всичко, това ми е за вси боговы. б) Това ми е най-драго. *Въ това ся клѣкъжся*, така ми бѣ драго, дѣто на него се клѣнахъ. — *Можж-тъж плели, ергена кляли. Дай Циганину хлѣбъ, да тя клѣне. Клѣни чловѣка чясто да ся жѣсти. Клѣни Влжгарина да подкачи давнж, а Турчина да проше ракиж. Кашка враше, баба дѣтя клѣнаше: дано дѣтя умржаше, да ся баба сама кашж наадаше. Клѣнеся като Циганинж. Клѣнеся като Циганинж, кога иска да излжже.*

Клъкнѣне, с. ср. отъ клѣкъж и клѣчѣжся.

Клъкнѣстый, стъ, ста, сто, пр. Който има дебелы клѣкы, бедристый; имѣющій толстия лѣдвѣи.

Клъкница, ум. ж. отъ клѣка. Бедърце; лѣшечка.

Клъкж, ишь, — чѣлъ, гл. д. Извивамъ, из-

мѣствамъ члѣнъ, оставъ на тѣло-то; вихать. *Клъчи ми прѣстѣ-то. Клѣчи си краката. — чѣжся*, 1) гл. възвр. Вижся, вртжся, пжчжся, кривжся, крѣжжся; ломаться, кривлѣться, коверкаться. *Клъчжся като гювендиж.* 2) Пжчжся, навдигамся, кокоржся; чечѣнжться, жеманжться. *Клъчжся като филибенскж коконж.* 3) гл. стр.

Клъкъдъ, с. м. Клѣтъ.

Клъкъецъ, ум. м. Малко клѣй.

Клъкъй, с. м. 1) Смола, липничъ, замкъ; клей, смола, камедъ. 2) Липничъ, туткалъ; клей. *Клъкъй отъ рѣбжж; карлукъ. Клѣй на книжжж, игла на дрѣвжжж.*

Клъкъйвый, въ, ва, во, пр. Что има клѣй, та ся лѣни, та лѣни, липкавый, лѣпкавый, лѣпливый; клѣйкий, вѣжкий, липкий. *Влжнж-та е клѣива*, не е опрана хубавъ, та лѣни.

Клъкъновый, въ, ва, во, пр. отъ клѣнъ; клѣновый.

Клъкъчя, ум. ср. Малкъ, младъ клѣнъ; клѣнокъ.

Клъкънъ, с. м. 1) Дрѣво *Acer*; клѣнъ. 2) Дрѣво *Acer Tataricum*, жешла, жещелъ, мякъшъ, клѣнъ, отъ който правять лѣжица. 3) Рыба *Squalius cephalus*, скоберъ, бѣлевица, рѣченъ кефалъ. 4) Една рыба въ Охридското езеро като кефалъ.

Клъкътка, с. ж. 1) Направа отъ крѣтосанжы дѣсчица, прѣтчкы или отъ силетѣнъ тель като мрѣжж за дрѣжанне въ нежъ птици, кафезъ; клѣтка. 2) Клопка, капанъ. 3) *Клъкъткы* (въ Охридското езеро): справа за ловене рыбъ. 4) Прижкы, дупкы на царвулы за провиране врѣвж-ты, жабкы. 5) Четвртито мѣсто въ градинаж, насадено съ нѣчто, лѣха, фитиринъ; грядъ. 6) Чтото е насадено на едикъ клѣткж, лѣха; грядъ. *Една клѣтка бобъ.*

Клъкътчѣна, с. ж. Прустъ, клѣтъ, задникъ, килеръ; клѣтъ, кладовая.

Клъкътчѣна, ум. ж. отъ клѣтъка.

Клъкътъ, с. м. 1) Земникъ, зимникъ, изба, килеръ, пивница, понница; подвалъ, подгребъ, вѣходъ. 2) Клѣтчѣна, прустъ, задникъ, килеръ, ханатъ; клѣтъ, кладовая, чуланъ. 3) Къща въ земж-тъж, изба, хыжя, бурдей; землянка.

Метлж-тъж Рада земае,
Та измела равнѣ дворы,
Отъ клѣты-ты до порты-ты *Пѣс.*

Клъкъчѣкъ, с. м. сб. Много клѣчкы на едно мѣсто.

Клъкъчѣна, ум. ж. отъ клѣчка.

Клъкъчка, с. ж. 1) Отсѣчено, отрѣзано, открьшено, отцѣпено кжсчя отъ дрѣво, даламка,

д'яланца, д'яланка, д'ялкотина, луценка, парнаръ, тр'ска, плоска; щенá, щенка, щенань, лучина. 2) Изд'ялана пржтка за залаванне н'что, кама, чивина. — *Н'мамы кл'бчкж д'рво, н'мамы н'какь д'рва за гориво.* — *Покачых го на кл'бчкж-тж, зар'зах го, оставих го не свршено.* — *Въ ср'бдъ горж-тж кл'бчкж н'ма, или: въ Ср'бдиж горж кл'бчкж н'ма,* отговарять н'кому, кога каже за н'что, че го н'ма, когато го има козкото щешь. — *Гол'мъ! не му ся стига носъ-тж съ постранж кл'бчкж.* *Счютило ся като кл'бчкж въ кр'вавицж.*

Кльціаць, щáци, с. м. Два плода срестикл'ся наедно; двойч'тка.

Кльціи, с. ж. мн. 1) Справа отъ жел'зо за защипване н'что да ся изтягли; клещи. *Докл'б Циганинж-тж има кл'ци, не си гори ржц'тж. Д'б подкова запраци, тамъ щжть хлопать и кл'ци.* 2) Щипалкы на ракъ, на нас'комо; клешня. *Д'то конь съ коп'ито-то, тамъ и ракъ съ кл'ци-тж.*

Кльбж, ешь, кл'бáль, гл. ср. вл. тл'бж.

Клювамь (да клювиж, клювнувамь), гл. ср. Надамь, ослабвамь, изнемошавамь, клюмамь, климамь. *Клювижъ е вяче, кл'внжъ е, клякнжъ е, укл'внжъ е.* *Клювижла му глава-та.*

Клюване, с. ср. отъ клювамь.

Клюване, с. ср. отъ клювж. Кльване.

Клювецъ, ум. м. отъ клювь. Кльвупецъ.

Клюви-д'рво. Птица кльвочъ.

Клювица, с. ж. Кльвунъ.

Клювнувамь, гл. уч. отъ клювиж (клювамь).

Клювнувамь, гл. уч. отъ клювиж (клювж.)

Клювиж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клювамь. Да отпаднж, да отслабнж, да изнемошаж, да кл'внж, да клювиж, да блякнж.

Клювиж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клювж. Да бльвиж. — *нжтый, прич. стр.* Кльвижтый.

Клюводр'вецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клювь, с. м. Кльвунъ.

Клювж, ешь,—вáль (да клювиж, клювнувамь), гл. д. Кльвж.

Клюкавецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкамь (кльквамь, да клюкнж, клюкнупамь), гл. д. Клукамь: 1) Тропамь, чюкамь; стучать. *Клюкать портж-тж, тропать на вратника.* *Богъ да те чюва, да не ти клюкне майсторж у кжци.* 2) Ханж, жиж, клосамь, клоцамь, бльцамь; жáлить. *Лота змита да го клюкне по язжка.* — *мся, гл. стр.* Бывамь клюкнжть, клукамся.

Клюкане, с. ср. отъ клюкамь.

Клюкарецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкарка, с. ж. Койато пуца, пр'бнаса думы, клюкы за одного, за другого, м'шначка; спл'тница, колот'вка, колот'ярка, колот'ярница.

Клюкаркый, ска, ско, пр. отъ клюкаръ; спл'тническый.

Клюкарчя, ум. ср. Малжкъ, младъ клюкаръ.

Клюкаръ, с. м. Който пуца, пр'бнаса думы, клюкы за одного за другого, кликаръ, кленачъ; спл'тникъ, колот'яръ.

Клюкамь, гл. ми-кр. отъ клюкамь.

Клюкнупамь, гл. уч. отъ клюкнж.

Клюкнж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клюкамь. Да клукнж; стукнуть, ужáлить. — *нжтый, прич. стр.* Клукижтый, жилнжтый, клоснжтый, клоцижтый, кльцижтый, ухананжй; ужáленный.

Клюкодр'вецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкы, с. ж. мн. Думы пр'бнасаны, пушаны за омразж, смятене; спл'тни. *Ходи да ми носи клюкы.*

Клюмамь (клюмвамь, да клюмиж, клюмнупамь), гл. ср. Климамь.

Клюмане, с. ср. отъ клюмамь. Климане.

Клюмамь, гл. ми-кр. отъ клюмамь.

Клюмнупамь, гл. уч. отъ клюмиж.

Клюмиж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клюмамь. Да климиж.

Клюнецъ, с. м. Кльнжъ.

Клюнець, ум. м. отъ клюнць. Кльвунецъ.

Клюница, с. ж. Кльвунъ.

Клюнкъ, с. м. 1) Единъ строй мотыга, съ кождо копачть каменлывы м'ста, тр'покопъ; кирка. 2) Тр'жба глиняна или друга н'баква, пр'взъ конато пр'мнивува н'что, клюнецъ, кюнецъ.

Клюнчя, ум. ср. отъ клюнць. Кльвунецъ.

Клюнць, с. м. Кльвунъ на птицж:

До крака му пияя соколово,

Съ клюна си студнж водж носи. *П'с.*

Клюса, с. ж. 1) Клáпа въ 2-то знаменованне. 2) Клопка. 3) *Клюса конь*, дрьглашь, дрьгливь, никакъвъ конь; кляча.

Клюсамь, гл. ср. За конь: клюскамь, клюскж.

Клюсане, с. ср. отъ клюсамь. Клюсене.

Клюсаница, с. ж. Ходъ клюсане, клюсаница, клюсене.

Клюсвамь и **клюснупамь** (да кльсиж), гл. ср. Дохождамь н'бкхд'ь, та зас'днж, щжть мя, не щжть мя, да приказвамь; доклясвамся.

Клюсване и **клюснупанне**, с. ср. отъ кльсвамь. Доклясване.

Клюс'ние, с. ср. отъ кльсж. Клюсане, клюскане.

Клюсица, ум. ср. отъ кльса.

Клюенчка, *ум. ср.* отъ клюенца.

Клюскамъ (да клюенж, клюснувамъ), *гл. ср.* 1) Ключъ, ключамъ. 2) Ходж, мыткамъ, шнакамся, скытамся. *Клюска отъ дюкканъ на дюкканъ да тръси нѣчто, да проси.*

Клюскане, *с. ср.* отъ клюскамъ.

Клюсканица, *с. ср.* Ходъ клюскане, клюсаница, клюсѣне.

Клюснувамъ, *в. клюсвамъ*

Клюснувамъ, *гл. уч.* отъ клюснж.

Клюснж, *ешъ*, — *нжълъ*, *гл. свр.* отъ клюсвамъ. Да ся доклясамъ.

Клюснж, *ешъ*, — *нжълъ*, *гл. ед-кр.* отъ клюскамъ и ключъ.

Клюста, *с. ж.* Въ изречение: *Краста съ крастж, клюста съ клюстж.*

Клюсѣ, *ишь*, — *сийъ* (да клюснж), *гл. ср.* За конь: ключамъ, ключкамъ; о лошади: идти мелкою рысью, грунью, впритруску. *Конь-тжъ ключи.*

Клюсѣ, *с. ср.* Младъ конь още не изденъ. *И на хочемъ, и клюсѣ хоче, поло када Богъ не че.*

Клюцамъ (клюцвамъ, да клюцнж, клюцнувамъ), *гл. д.* 1) Кльвж въ 1-то и 2-то знаменованна. 2) Кльцамъ, дьякамъ, сѣкж; сѣчь, рубить. — *жси*, *гл. стр.*

Клюцане, *с. ср.* отъ клюцамъ.

Клюцвамъ, *гл. мн-кр.* отъ клюцамъ.

Клюцнувамъ, *гл. уч.* отъ клюцнж.

Клюцнж, *ешъ*, — *нжълъ*, *гл. свр.* отъ клюцамъ. — *нжълтъй*, *прич. стр.* 1) Кльвнжтъй. 2) Кльцнжтъй.

Ключецъ, *ум. м.* отъ ключъ.

Ключнувамъ (да ключнж), *гл. д.* Заврътамъ еднжжъ ключа на бравж.

Веднжжъ тъмницж ключнжла,
Че ся тъмница отключи,
Та ся братецъ извади. *Пѣс.*

Ключнж, *ешъ*, — *нжълъ*, *гл. свр.* отъ ключнувамъ.

Ключъ, *с. м.* 1) Отключъ, отворъ, анахтаръ, катина, ширтъ; ключъ. 2) Ключъ въ плетене; пѣтля. — *Вода-та ври съ ключъ, клока; кипѣтъ ключѣмъ. — Вѣжды съ ключъ, тѣже съ ключъ, в. ключъ. — Ключъ-тжъ е за добри-тжъ. Ключъ не пази, а забранна. Ключъ отъ кола по-здраво. Вѣренъ слуга — здравъ ключъ. Карайся съ ключа си, да ся не карашъ съ кошницж си.*

Ключѣ, *ум. ср.* отъ ключъ; ключикъ.

Ключалка, *с. ж.* Справа за закличане врата или друго нѣчто; заключалка, заключалка, ключалница, ключарка. Ключалка — клѣчка дръвяна или желѣзна за закличане, ключанка, заворка, заворина, завръни-

ца, засовница, кросно, мжзгало, лостъ, пирать, подпрячь, туркачь; запирка, задвижка, засѣвка, защѣлка, щекѣлда.

Дважъ обиде, трижъ удари,
Двари ми ся разлюлъжж,
Ключалкы ся потрошихж
И порты ся отворихж,
Та е влѣзълъ Татаръ нашъ. *Пѣс.*

Ключалница, *с. ж.* Ключалка.

Ключалчица, *ум. ж.* отъ ключалка.

Ключанка, *с. ж.* Ключалка.

Ключарджина, *с. м.* Който дръжи ключевы-ты на тъмницж; тюремницжъ.

Ключарка, *с. ж.* 1) Ключалка. 2) Който дръжи ключевы-ты отъ нѣчто; ключница.

Ключарчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ ключаръ.

Ключаръ, *с. м.* Който дръжи ключевы-ты отъ нѣчто; ключникъ.

Кльбѣ, *с. ср.* Валчисто нѣчто, топка; клубъ, клубѣкъ, шаръ. *Кльбо пряжда; клубъ, влюбѣкъ прѣжи. Трьколися като кльбо; скатился кубарѣмъ.*

Кльбѣцѣ, *ум. ср.* отъ кльбѣ; клубѣчекъ.

Клявка, *с. ж.* Клопка, капанъ за ловене птици; западня.

Кляка, *с. ж.* Болестъ по гжскы-ты въ крака-та като шапъ у говяда-та.

Клякавецъ, *с. м.* Клякавица, мѣра за дльжинж отъ връха на палець до сетава му. *Длзго пядъ и клякавецъ.*

Клякавица, *с. ж.* Клякавецъ.

Клякавичкытъй, — *чкъ*, *чка*, *чко*, *пр. смякч.* отъ клякавытъй.

Клякавщина, *с. об.* Слабакъ, клякавъ чловѣкъ.

Клякавытъй, *въ*, *ва*, *во*, *пр.* 1) Слабытъй, клипавытъй, клисавытъй, тромавытъй, кекавытъй, кежлавытъй, гевшекъ; слабытъй, немоцнытъй, безсильнытъй. 2) Невряднытъй, некаджрнытъй, клисавытъй, хлабавытъй. *На клякавъ мжжъ клякава жена. — во, нар.* Слабо, клипаво, клисаво, тромаво, кекаво, кежлаво, хлабаво, гевшекъ.

Клякамъ (кляквамъ, да клякнж, клякнувамъ), *гл. ср.* 1) Подвивамъ си колѣнѣ-ты и сѣдамъ безъ да ся допирамъ съ задника си до земж-тж, клячж; присѣдѣтъ на корточкы. 2) За животно: сѣдамъ на заднѣ-ты си крака; присѣдѣтъ на задни ногы. 3) За птици: сѣдамъ, кжцамъ. *Орѣлъ-тжъ кляка, дѣто има мръшж.* 4) Отпадамъ, отслабвамъ, пзиемоцнавамъ, клинамъ, клямамъ, клявамъ, не могж, запирамъ. — *Който злѣ кляка, дважъ повгжжъ ходи. Клякни злѣ и прѣдни, на хорта-та ти криви.*

Клякане, *с. ср.* отъ клякамъ.

Кляканица, с. ж. Игра посѣдникъ, рж-ченщица.

Кляквамъ, гл. мн-кр. отъ кляквамъ.

Кляквувамъ, гл. уч. отъ кляквж.

Кляквж, ешь, — ижъ, гл. свр. отъ кляквамъ и клячѣкъ.

Кляквкамъ, гл. ср. Съдъ нѣйдѣ безъ работъ само за приказваше.

Клякканіе, с. ср. отъ клякквкамъ.

Клякнѣй, нъ, на, прич. отъ клякнѣ.

Клятва, с. ж. 1) Кльненіе нѣчто, нѣкого, проклинаніе; клятва, проклѣтіе. *Люта клятва. Стигижъ го клятвъ-тъ на майж му.* 2) Кльненіе за нѣчто, закльнваніе; клятва, клятьба, божба, присяга. *Давамъ клятвж, кльнжся, закльнмажся; клясться, божиться, присягать. — Клятва-та не е добро нѣчто. Клятва-та на умный страхъ, на лоший смѣхъ. Крива клятва стопанина си стига. Съ клятвж го не стигахъ. Бръзъ конь ся сурбаря, люта клятва не ся стига. Ела, вѣро, ела, клятво!*

Клятвица, ум. ж. отъ клятва.

Клятичѣбый, чѣкъ, чка, ччо, прич. смягч. отъ клятый.

Клятичѣкъ, с. м. и

Клятичѣца, с. ж. Казвася за чловѣкъ, кога да го пожалимъ за злочестнето му, горканъ, горкана, сиромашъ, сирота, сиротичка, жалникъ, жалница, тжжикъ, тжжница; несчастный, бѣдняга, бѣдняжка, бѣдняжка.

Клятувамъ, гл. ср. Ходжъ клятникъ, клятица; горемѣкать. *Умъ царува, умъ клятува, юнакъ лозе копа.*

Клятуваніе, с. ср. отъ клятувамъ.

Клятый, ть, та, то, 1) пр. Достойный за жадеие, горкый, злочестый, кузрый, трыкый; бѣдный, несчастный. *Кльти-ти хора! изгорихъ имъ кжици-тъ. Кля-тото му срдце какъ ли траг! Злочест-ти и трижъ кляти селяне.* 2) прич. стр. отъ кльнѣ. Кляный. *Клята му душа и проклѣта, кой либи двѣ момъ. Изъ пѣсенъ.*

Клячѣніе, с. ср. стъ клячѣкъ.

Клячѣка, с. ж. Птица *Cinclus aquaticus*, гурѣ, подклякаръ, рыбарча.

Клячѣкъ, ишь, — чѣлъ (да клявж), гл. ср. Клякамъ въ 1-то знаменованіе. *Клячи двъ заврѣне, ходи по себе си дѣ да е.*

Кметецъ, ум. м. отъ кметъ.

Кметица, с. ж. Жена на кметъ.

Кметскый, ска, ско, пр. отъ кметъ.

Кметувамъ, гл. ср. Бынамъ кметъ, стожъ кметъ. *Кметъ кметува, бвсж бссува.*

Кметуваніе, с. ср. отъ кметувамъ.

Кметчя, ум. ср. отъ кметъ. Малъкъ, младъ кметъ, кметецъ.

Кметъ, с. м. Избранный въ село, въ градъ да бжде глава, князь. *Селскый кметъ; сѣлскый староста. Градскый кметъ; городской голова. — Вжсто село, вжтж кметъ. Кметъ да съмъ, та на ледъ да съмъ. Който не е кметъ, за него нѣма рждж. Кметъ село брани, кметъ село храни, кметъ село хвали, кметъ село пали. Кметъ наде и ся закмети, сиромашъ наде и ся заплете.*

Книга, с. ж. 1) Листове-ти, на които пишемъ и печатамы нѣчто, хартина; бумага. *Бѣла книга черно слово. Книга-та попива; черпила прохѣдять сквозъ бумагу.* 2) Четене и писмо; грамота. *Азъ знаж книгж; я грамотный.*

Учяся Герги на нягж,
Хубавж книгж научи,
Стана ми Герги грамотикъ. *Пѣс.*

3) Писмо; письмѣ, посланіе, грамота. *Еа ми прослови тжж книгж, та вижж какво ми пише съмъ-тъ. Отъ царя книга довтаса.* 4) Нѣколко листа книга спити наедно и подвязаны; книга. *Ржкописна, печатана книга. Прочелъ съмъ много книгж.* 5) Само-то учение какното има въ книги-ты, особено въ священны-ты. *Така казва, така пише книга-та.*

Ей Иване, ей добръ юначе,
Прилика ти Татарска дѣвойка;
Како, сыне, вѣрж да мѣнимъ,
Како, сыне, книгж да газимъ. *Пѣс.*

6) Особены шарены книги за игрж, панты; игральныя карты. *Играемъ на книгж.*

7) Третя-та часть у стомаха на прѣживны животны, топъ; книжка, литѣнья, переберѣха, листовикъ. — *Длѣбока книга, голѣмо учение. Знае длѣбокж книгж, много е ученъ. Чете като по книгж. Книга дѣно нѣма. Книга-та на зло не уш. Книга-та е четжре очи. Безъ книгж чловѣкъ като слѣпъ, не види. Книга-та никога ся не сврѣша. Свѣтъ-тъ ще ся сврѣши, а книга-та никога. Вита книга прѣдъ царь, а не бита ми прѣдъ говядаръ.*

Книжѣвникъ, с. м. Който знае книгж, книжникъ; грамотникъ, грамотѣй.

Книжѣвница, с. ж. Който знае книгж; грамотница, грамотѣя.

Десята-та бѣла Рада,
Тя си бѣше книжевница,
Та изписа девять книги,
Ръзпусяж гы въ девять града. *Пѣс.*

Книжѣвничя, ум. ср. Малъкъ, младъ книжевникъ.

Книжѣвный, — вѣнь и — вѣнь, вна, вно, *пр.* Който знае книгъ, книжный; грамотный.

Книжнина, *с. ж.* сб. Книга.

Книжница, *ум. ж.* отъ книга.

Книжничка, *ум. ж.* отъ книжница.

Книжка, *ум. ж.* отъ книга. *Клѣи на книжкѣ. игла на дрѣвкѣ.*

Книжленце, *ум. ср.* отъ книжля.

Книжля, *ум. ср.* отъ книга.

Книжникъ, *с. м.* Книжѣвникъ.

Книжница, *с. ж.* Книжѣвница.

Книжничъ, — жьнъ и — женъ, жпа, жно, *пр.* Книжѣвный.

Книжничъ, *нѣ, на, но, пр.* Направеный отъ книгъ; бумажный.

Книокъ, *кѣ, ка, ко, пр.* Тѣнъ; тонкий. *Кнока кошула.*

Запрягаи, моме, полъ, ржавы,
Да си умѣшишь кногы прѣсезы,
Кногы прѣсезы, бѣгы погачи. *Пѣс.*

Кночи, *нар.* Довечера, тѣж вечеръ. *Кночи щжтъ ны дойджтъ госте.*

Княжество, *с. ср.* Дрѣзнава на единъ князь.

Князчъ, *ум. м.* отъ князь.

Князь, *с. м.* 1) Господарь на дрѣзнавж княжество. *Срѣбскый князь. Влашкый князь.* 2) Кметъ.

Ко, *нар.* Кога; когда. *Ко ке дойдешъ?*

Коба, *с. ж.* Нѣчто зло, нѣчто прокобено, урисано. *Ще ми бжде нѣчто коба, ще мя сполѣти нѣчто, нѣчто щж патж. — Съ кобж, съ добж, съ врѣмя, рано, на врѣмя.*

Кобакъ, *с. м.* 1) Пашкулъ, кожулецъ, кожурецъ, козакъ, кожурокъ, мѣхуница, мушница; *коконъ.* 2) Какалашка въ 2-то знаменованне. 3) *Дивъ кобакъ*, раст. *Verbascum thapsus*, баблякъ, лопень, лѣпанъ, мече ухо, пукъ, свищулка, фенерчя, бого родичина и богородична хурка, овча опашка, папалецъ, свѣцилка; медвѣжье ухо, коровякъ, вербшникъ, царскій скипетръ, царская свѣча.

Кобасица и **кобасница**, *с. ж.* Калбаса, кубаса, кубасница, надѣница, мѣденица, суджукъ; колбасѣ.

Кобель, *бли, с. м.* 1) Вѣдро, вѣдрица, бадна, кутлица, коблица; бадья, ведрѣ. 2) Копанна, корыто.

Кобѣше, *с. ср.* отъ кобѣж.

Коблица, *с. ж.* Кобель.

Кобникъ, *с. м.* Който прокобнава нѣчто лоше.

***Кобуръ**, *с. м.* Т. Кубуръ.

Кобыла, *с. ж.* Женско-то на конетъ; кобыла. — *Длгга кобыла, прѣскочи кобыла, игра сѣчи-главж, прѣскакулка, прѣскокулка, прѣскачаница. — Да пустиемъ червенж-тж кобылж, да подпалимъ нѣкого, да запалимъ*

нѣчто; посадить краснаго пѣтуха на крышу. — Удрай самара да ся стѣца кобыла-та. Кожто кобылж хванжтъ, та ще врѣше. Това му кобылж (кучка) отнесла. Отъ кобылж муля ся ражда. Дѣт кобылы въ единъ торбж не ся зобятъ. Вѣтъръ го вѣе на бѣлж кобылж. Дрѣжся, не бойся, вѣтъръ тя носи на сивж кобылж.

Кобылица, *ум. ж.* отъ кобыла. Кобылка; кобылка.

Кобылица, *с. ж.* Извито дѣво, съ косто посятъ на рамо тяжкы нѣчта, поварачка; водонѣсъ, хлудъ, коромѣсло. *Тесана кобылица, работена, писана, шарена. Носж на кобылицж, на поварачкы. Навелася като кобылицж. Крива-та кобылица пѣ-крѣпко носи.*

Кобыличка, *ум. ж.* отъ кобылица. Кобылича.

Кобыличка, *ум. ж.* отъ кобылица.

Малка кобылица; коромѣсло, перевѣсло.

Кобылка, *ум. ж.* отъ кобыла. 1) Кобылица; кобылка. *Малка е кобылка-та, а за сѣдло мѣсто има. За тамо слѣпа е кобылка-та.* 2) *Кобылки*: подпоркы на ярици-ты въ назъ.

Кобылична, *ум. ж.* отъ кобылка. Кобыличка.

Кобылчя, *ум. ср.* Малка, млада още кобыла.

Кобѣж, *ишь, — билъ, гл. д.* Пророкувамъ, прѣдказвамъ, прѣдричамъ нѣчто лоше.

Кова, *с. ж.* Врѣмя, доба; врѣмя, порѣ, слѣчай. *Ноцна кова, ноцно врѣмя.*

Хай, дѣвойко, да си ходимъ! —
Ходай си, ходай лудо ле,
Тебъ кова ти мнжло,
Менъ кова още не дошла. *Пѣс.*

***Кова**, *с. ж.* Т. Кофа.

Ковавамъ, *гл. мнкр.* отъ коваж.

Коване, *с. ср.* отъ коваж.

Кованина, *с. ж.* Брашно, смяно като чомъ ся ковалъ жрьновъ-тж.

Кованъ, *с. ж.* Коване, коважъ, подкованне; кова, подковка. *Кованъ коне. Конъ-тж иска кованъ.*

Ковачка, *с. ж.* Жена, мома ковачъ.

Ковачкый, *чка, чко, пр.* отъ ковачъ; ковачскый, кузнѣцскый, кузнѣцкый.

Ковачница, *с. ж.* Дѣто ковать желѣзо, кузница, кузница; ковальня, кузница.

Ковачъ, *с. м.* 1) Който кове желѣзо; коваль, ковачъ, кузнѣць. *Има си ковачъ-тж клѣщи, та не си гори ржѣвъ-тж. ?) Птица кльвочь. 3) Насѣкомо *Lycanus seignis*, елень, рогачъ, сѣчко; рогачъ.*

Ковель, *с. м.* Раст. ковыль.

Ковѣтець, *ум. м.* Малко коветъ.

*Коветліна, пр. неизм. Т. Что има коветъ,
что дава коветъ.

*Ковѣтъ, с. м. Т. Сила, мощь; мочь. *Нѣ-*
мамаь коветъ, не могъ, слабъ сьмь.

Ковій, виа, вие, мѣст. Кой, коа, кое.

Ковлада, с. ж. Клевета, клопане.

Ковладене, с. ср. отъ ковлѣдж.

Ковладица, ум. ж. отъ ковлѣда.

Ковлѣдж, ишь,—дилъ, гл. д. Клопамъ, кле-
ветъ.—джся, гл. стр. и взвр. Клеветъ-
ся.—денгій, прич. стр. Клеветенгій.

Ковнувамъ, гл. ум. отъ ковиж.

Ковнж, ешь,—нжль, гл. ед-кр. отъ ковъж.

Коврадене, с. ср. отъ коврадж.

Коврадж, ишь,—дилъ, гл. д. 1) Врѣдж,
чеплж, барамъ, кжтнж ранж. *Не си ковра-*
ди ранж-тж, че ще ся разлжти. 2)
Барамъ, кжтнж, пишамъ нѣчто.—джся,
гл. стр. Бывамъ ковраденъ.—денгій,
прич. стр. Барангій, кжтнжтгій, чепле-
нгій, пишангій, хватангій.

Ковранецъ, с. м. Птица *Sturnus vulgaris*,

скворецъ, скорецъ, скворанецъ; скворецъ.

Ковригъ, ризи, с. м. Малжы кравайчета,
конто мѣсять за малж колядж и гы раз-
давать на ковриженци.

Ковриженецъ, ници, с. м. Колядаръ, коля-
дари; хригославци.

Коврижѣлка, с. ж. Пржтка, кожто носятъ
ковриженци и на кожто нанизвать коври-
зы-ты.

Ковридалъ, с. м. Мрвѣка сланнина.

Ковчѣгъ, с. м. 1) Санджкъ; ящикъ, ков-
чѣгъ, ларъ, касса, сундукъ. 2) Носило,
тронъ за мрвтець.

Ковчѣжець, ум. м. и ковчѣжя, ум. ср.
отъ ковчѣгъ; ящикецъ, ковчѣжець, ларъ-
чекъ, сундукѣкъ.

Ковѣкъ, с. м. Кованъ. *Че те ковеь тоа*
златнж ковъжъ. Изъ пѣс.

Ковѣль, с. м. Раст. *Stipa pennata*, ковелъ,
кошл, канъ; ковьль.

Извелъ быхъ те на врѣхъ на планиж,
Дѣ си вие ковьль, дятелина,
Срѣди ковьль е камень столовать,
На каменѣ младъ неженецъ стои,
Та си брой мѣсяци и години. *Пѣс*

Ковжъ, ешь,—валъ (ковѣвамъ, да ковиж,
ковнувамъ), гл. д. 1) Удриамъ съ чюкъ,
чюкамъ нѣчто, като желѣзо, мѣдь и др. за да
имъ дамъ нѣкакъвъ видъ; коватъ. *Ковж же-*
лѣзо; битъ желѣзо. 2) Вбивамъ, забивамъ;
вколѣчивать. *Ковж пиронъ.* 3) Удриамъ
кованъ на добычѣна, турнамъ му петала, под-
ковавамъ; коватъ, подковывать. *Кове коиъ.*
4) Чюкамъ водяниченъ камыкъ, та го пра-
въ на бразды, за да меле пѣ-добрѣ; на-
ковывать, насѣкѣтъ жѣрновъ. *Скоро ме*

смы ковали камыне-тж, та не мелжтъ
добрѣ.—вжся, гл. стр. Бывамъ кованъ;
коватъся, вколѣчиваться, подковываться,
наковываться. — вѣнгій, прич. стр.;
кованнгий, вколѣченнгий, подкованный,
накованный.

Не ходи рано за водж.

Не дрынкай мѣнци ковангъ. *Пѣс.*

— *Ковж клинци, тренерж отъ студъ.*
Стягнжль го студъ-тж, та кове клин-
ци. — *Кови пиронъ-тж, доклѣ е топль.*
Да ковеж желѣзо-то, доклѣ е горяцо.
Кови петало-то, да не загубишь и ко-
ни. Видѣла жѣба-та, че ковжтъ бы-
вола, и та си подала кракъ. Приличѣ
му като на дрытѣль кованъ герданъ.
Криво перо на кѣораво око, жлѣти чеш-
ли на спуканж пятж, кованъ герданъ
на келѣвж шиж. Кована водяница мя-
ко брашно меле.

Когѣ и когѣ 1) нар. За пытане: га, въ
кое врѣме; когѣ. *Кога щеш ми пла-*
тишь дльга си? Кога сте дошли? 2)
сжжж. Като, когато; когѣ. *Кога не зна-*
еш нѣчто, тж млчи. *Кога падохми,*
лѣгнжжми да дрѣжнемъ по малко. *Ко-*
га нѣма хлѣбъ, какво щемъ падемъ. *Ко-*
га има вѣкъ, има и лѣкъ. *Кога умре*
магаря-то ми, ако ще никиж трѣва,
ако не.—Когѣ—когѣ, нѣкой пѣтъ; иног-
дѣ. *Демемъ кога спж, кога не.* *Кога*
здравъ, кога боленъ. *Животъ-тж е като*
мѣсяць: кога пѣленъ, кога празденъ.
—Когѣ да е и когѣ и да е, въ което врѣ-
мя и да е; когѣ бы ни было. *Кога да*
дойдж?—кога да е.—Когѣ какъ и когѣ
какъ и кога ка, всѣкой пѣтъ, като, кол-
чемъ; всѣкій разъ, какъ, всѣкій разъ,
когѣ, когѣ ни. *Кога какъ го видж, все*
ми дойде на умъ.

Когѣто и когѣто, нар. 1) Въ онова врѣ-
ме, кога; когѣ, въ то время какъ. *Ко-*
гато бѣше гладна година. *Когато тж*
отиваше, азъ ся врыцажъ. *Кога щеш*
ся оженишь? — *Когато си намѣржъ при-*
ликъ. 2) сжжж. Като, кога, га; когѣ. *Ко-*
гачто не си былъ вряденъ за такъвж ра-
ботж, зачто жъ захвацашь.

Когѣшнний и когѣшнний, шень и —шенъ,
шна, шне, пр. Отъ кое врѣмя.

*Коджѣ, като нар. Т. Доста, множокъ; до-
вѣльно, порядочно. *Той е разнесълъ код-*
жа парж; онъ истрѣтилъ довѣльно дѣ-
негъ. *Имамъ още коджа стокж за про-*
данъ; у меня ещѣ довѣльно товару для
продажн. *Той е коджа богатъ; онъ по-*
рядочно богатъ.

Расло е дѣти и е порасло
 На три мѣсяца като три годинъ,
 На шесть мѣсяци като шесть годинъ,
 Девять мѣсяци девять годинъ,
 Та е станало коджа ергенча. *Пѣс.*

*Коджа-баші и коджа-башіна, с. м. Т. Старѣна въ село, кметъ, князь; сѣльскій староста.

*Кѳдикъ, с. м. *Гр.* Кондикъ, книга за записване въ неж нѣчта, които трѣбва да ся знають, да ся помнятъ. *Селскій кодикъ, церковный кодикъ, училищный кодикъ, монастырскій кодикъ.*

Кѳдѳшка и кѳдѳшница, с. ж. Подводница, подводница, пезевенкъ; свѳдница, свѳдня. *Така кѳдѳшка му е влѣзла подъ кожж-тж.*

Кодъ, *прѣдл.* При, възъ; къ, вѳвалъ, подлѣ. *Дойди кодъ мене. Сѳди кодъ бацж си.*

Не смѣж, зяте, да дойдж,
 Да дойдж близу кодъ тебе,
 Да не е врьла помага. *Пѣс.*

Та ще иде кодъ милнаго Бога,
 Та ще иде законъ да прѣдѣла,
 Кому что ще на дѣлъ да ся падне. *Пѣс.*

Срѣдъ поле дръво високо,
 Кодъ дръво студенъ кладенець. *Пѣс.*

Кѳдѣла, с. ж. Кѳдѣла.

Кѳе — коѳе, като *смыкъ*, ср. р. отъ мѣст. кой. То — то, ту — ту, едно друго; отчѣсти — отчѣсти, чѣстию. *Съ что храните конне-тж. — Хранимъ ги кое съ стѣно, кое съ сламж. Какъ сте по дома? — кое здрави, кое болни. Кое така, кое иначе.*

Кѳѳе, им. соб. мжжско. *Та ти трѣбвамъ: бачѳе Кѳѳѳе, га не трѣбвамъ: людий Кѳѳѳе.*

Кѳѳе, коѳеве, с. м. Птица *Ciconia*, шръкыль, шракукыль; аистъ.

Кѳжель, с. м. Кжжель.

Кѳжница, *ум. ж.* отъ кѳжна; кѳжница.

Кѳжичка, *ум. ж.* отъ кѳжница.

Кѳжлѣнце, *ум. ср.* отъ кѳжля.

Кѳжля, *ум. ср.* отъ кѳжна.

Кѳжюлець, с. м. 1) Животина *Helix*, бабуръ, бахаль, бохлѳе, бохлѳевъ, бухыръ, гугу-петъръ, гуашѳекъ, лгавецъ, лгавничя, мелчѳе, мелчѳевъ, охлѳевъ, пасмолецъ, пасочя, пахаль, пижѳекъ, пиши-рогъ, плужковъ, плужькъ, плужякъ, плъжекъ, плъжець, плъжковъ, плъжякъ, плъзекъ, пръжлокъ, пръжяйка, пужерь, пужимусъ, роглѳе, роглевецъ, роглець, рожко, рожковецъ, рожковъ, саланакъ, слимакъ, слимукъ, слинакъ, сльмень, слюмакъ, слюнакъ, смилякъ, стригоръ, тодоръ, улешка, улешъ, уфлешка, шелангосъ, шналякъ; улитка. 2) Мѣхуръ отъ нѣчто; пузырь. 3) Кожюрецъ,

Кожюрець, рцѳ, с. м. Кожюлець, пашкуль,

кобакъ, козакъ, кожюрокъ, кукуль, мѣхуница, мушница; коконъ.

Кожюрокъ, с. м. Кожюрецъ.

Кожюхарка, с. ж. Жена на кожюхаръ; мѣховщѳца.

Кожюхарница, с. ж. Дѣто шикъть и продавать кожюсы, кожюхарскій докнанъ.

Кожюхарекый, ска, ско, *пр.* отъ кожюхаръ; мѣховщѳчий.

Кожюхарство, с. ср. Работа, зананатъ на кожюхаръ.

Кожюхарця, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кожюхаръ.

Кожюхаръ, с. м. Който продава и шие кожюсы, кюркчия; мѣховщѳкъ.

Кожюхця, *ум. ср.* отъ кожюхъ.

Кожюхъ, с. м. Горна кожнана или подилатена съ кожж дрѣха, кюркъ; тулупъ, шуба, кожанъ, кожухъ. *Лѣтѳ безъ кожюхъ, а зимѳ безъ хлѳъ на нжтъ не ходи. Облѳкъ (нажтъмжлъ) на св. Атанаса кожюха. Заемжмъ кожюхъ тепло не дръжи. Бий кожюха — по-топлъ, бий женж си — по-мила. Ако ся е разсрдилъ, то и азъ цж си обрнж наопакъ кожюха. Имамъ иглж да му закрпнж кожюха.*

Кожюшеный, нъ, на, но, *пр.* Срѣщася въ гатанж за кромидъ: *Осушенъ, досушенъ, три девять кожюшенъ.*

Кожюшенецъ, м. м. отъ кожюхъ.

Кожюшка, с. ж. Единъ видъ шарка; скарлатина красуха.

Кожюшця, *ум. ср.* отъ кожюхъ. Кожюхця.

Кѳжннгий, нъ, на, но, *пр.* Направеный отъ кожж.

Кѳжна, с. ж. 1) Горна-та покрывка, обвивка на тѣла-та на животны; кожа. *Быволь-тж има дебелж кожж. Попукала ми ся е кожа-та. Врьлена отъ змиж кожа; линовѳще.* 2) Горна-та тѣнка обвивка на плодовы-тж; кожа, кѳжница, кожура, корка. *Объли му кожж-тж, па го кажъ.* 3) Кожна отъ животно одрана, изработена или суръва; кожа, шкура. *Отъ едик овцж дѳв кожи не бивать.* 4) Кожна обработена за подплатж; мѣхъ. *Кожж-тж на кюрка ся оципалж.* 5) Корница, что ся егжстела, съсырила възъ нѣчто; кѳжница. *Кожж на млѳко, каймакъ. Хванжло кожж. — Влизамъ нѳкому подъ кожж-тж, подлъстнавамся, подзимамъ го; вкрадываться къ кому. — Излиза си, изврьчна си изъ кожж-тж, мжчися, напнася; лъзтъ изъ кожи, изъ кѳшокъ. — Наложжж го въ кожи. Кога бнжтъ нѳкого много, или кога ся удари нѳкой, та ся натръти, одирать овцж и веднжга обвивать съ кожж-тж и още топлж убитына за да му земе огъня. — Не*

може да ся побере въ кожж-тж си, много ея е надосалъ, та не го хваща сѣдка. — *Останѣлъ е само кожата и кости*, много е изпадналъ, омръшнаваѣлъ. — *Едва му кожата-та кости-тъи дръжи*, много е ослабнаѣлъ, та едвамъ ея дръжи. — *Кожжа-та му не струва за ничто*, не го бѣва за ничто, за нивавж работж. — *Одралъ на бацж си кожж-тж*, мѣтнаѣся на бацж си, прилича много на него. — *Щж му одерж кожж-тж*, закана, щж го бѣж много. — *Риза-та е пѣблизо до кожж-тж*; *рубашка ближе къ тѣлу*. *Трай, душе, чернѣй, коже, въ пятжкъ благо си пала!* *Доклѣ влѣж-тъ ся научи да краде кокошкы, кожа-та му на пазарь*. *Жива мечка не си дава кожж-тж*. *Дяволска кожа и за тѣпанъ не чини*. *Който не знае да дере, порѣзва и кожж-тж и мясо-то*. *Всичка-та кожа изотвѣзъ стои*. *Агнешкы-тъи кожи на пазарь сж пѣ-много отъ овчи-тъи*. *Кожж-тж му сѣ сламж да напльнятъ, та на грядж-тж да ж окачить!* Клятва.

Коза́, с. ж. 1) Домашно добѣчя отъ рогаты-ты. 2) Човѣкъ, който припка, който е катери като козж. *Страшна е коза*. 3) *Козы*, чюшкы на памукъ; шѣшки хлопкя. 4) Широка три брачкы ивица на нивж, кождо жьне единъ жьтварь. *Останѣлъ на козж*, та не можалъ да жьне нарядъ сѣ другы-ты, та изостанѣлъ надырѣ. — *Держ козж*, держ козелъ, ув снжлъ сѣ ржцѣ-ты на прѣко нѣчто и ся прѣмѣтамы прѣзъ главж; *кувѣр-каться*. — *Всака коза за свой кракъ*. *Всака коза обѣсена за свой кракъ*, жь, кога дойде видовъ день, щемъ видимж. *Всака коза има и брада*. *Брадж има и коза-та*. *Билъ ли си кожж-тж*, не цѣшь гадешъ млѣко. *Коза агия не кози*. *Каквато е коза-та, таково и жаря-то*. *Коза-та ся още не оказила, жаря-то ся растропало*. *Дѣто е скакала коза-та, тамъ ще и жаря-то*. *Коза-та ако лжже, рога-та не лжжжтъ*. *И той отъ старж козж жаря*. *Качился коза на врѣж*. *Господь знае доколко опашъ дава на кожж-тж*. *Градъ бие кожж-тж, та пакъ вири опашъ (опашкж)*. *Грыци-ти сж като краставж козж*: *колкото жж чюка градъ-тъ, толкова си вири опашкж-тж*. *Мома вино не пие, коза сѣвно не гаде*: *коза-та на копж-тж, мома-та сѣ окж-тж*. *Присмѣжлася коза-та на овжж-тж, че лудо пасе*. *Дива коза по горж*. *Майсторика (майсторъ Коста) кози пасе*: *пять закара, три докара*. *Една крастава коза всичко-то стадо окраста-*

вава. *Дѣлися като краставж козж отъ стадо*. *Чешся като краставж козж*. *Али, боже, помози да одеремъ сто козы!* *Серѣчился като козж въ джждъ*. *Прилѣга му като на козж брада*. *Сѣ козж на оранъ не ходѣ*. *Отъ козж жаринж не стржжжтъ*. *Не учи старѣца, какъ ся козы пасжтъ*.

Коза́къ, с. ж. Кожюрець.

Коза́на, с. ж. Коза въ пѣсени-ты.

Единъ козж имамъ
Деветъ села храниж,
Козице ле, козано,
Моа сива рогуше!

Коза́рка, с. ж. 1) Жена, мома козарь. 2) Жена на козарь.

Коза́рко, с. ж. Казвася само въ зват. падежъ за козарь.

Провѣтнжся малка мома:
Ой овчарко, ой козарко,
Отгукъ натѣж брать да ми си,
Братъ да ми си и побратимъ. *Щѣ*.

Коза́ректый, ска, ско, пр. отъ коза́рь. — *скы, нар.* Като козарь. *Вржамъ камжкъ козарекж*, вржамъ го наведенъ изъ-подъ подпигжж дѣснж погж.

Коза́рчи, ум. ср. Малжкъ, младъ козарь.

Коза́рь, с. ж. Който пасе кози. *Боже, настори, вси-тъи Грыци разтури, салтъ едного остави и него козарь направи!*

Козѣлчи, ум. ср. отъ козѣль.

Козѣль, али, с. ж. Мжжско-то на козж; жарьцъ; козѣль. *Качился козелъ на врѣль*. — *Держ козелъ*, держ козж; *кувѣр-каться*.

Кѣзене, с. ср. отъ кѣзжся.

Кѣзешкый, шка, шко, пр. отъ коза́. Козпѣ. — *шкы, нар.* Като козж.

Кѣзий, ви, вие, пр. Что е на козж, отъ козж, за козж, козешкый; кѣзий, козлиный. *Върга го, натѣлка го въ козий рогъ*. *На пятинж козий кракъ*. *Това не е козж мясо ланъ, ланъ!* — *Коза пжтска*, стрѣмна горска пжтека, плазѣй.

Кѣзий дяволъ. Прыщка *Carbunculus*, овчий дяволъ, далакъ, лошна пжпка, сладка пжпка; карбункулъ, чумный жарѣвъ.

Коза́пачка, с. ж. Раст. кола брада.

Кѣзина, с. ж. 1) Вльна отъ козж, отъ козелъ, ерьсть; кѣзыи шерсть. 2) Косъмъ-тъ на животно; шерсть. *Вржамъ си козинж-тж*, кане ми пролѣтъ козина-та, та ми расте нова; *перелинятъ*. *Влѣжж козинж-тж си мѣшава, а табехета си не оставя (а сѣ трѣсж-тж си умжра)*,

Козина́рка, с. ж. Жена на козинарь.

Козина́ректый, ска, ско, пр. отъ козинѣрь.

Козина́рчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ козинаръ.

Козина́ръ, *с. ж.* Който работи козиня, мутафчя.

Кóзиня, *ум. ж.* Малко козина.

Кóзинавъий, *въ, ва, во, пр.* Направеный отъ козиня.

Кóзирогъ, *с. м.* Растение и плодъ-тъ му, рожковъ, козурица; рожёкъ.

Козі́ца, *с. ж.* 1) *ум.* отъ коза́. 2) Вѣтеръ по Дунава, горникаъ.

Козі́чка, *ум. ж.* отъ козі́ца.

Козлені́ца, *с. ж.* Козинава чръна врьвъ за запасване навоя, сукаръ; обора.

Навоя завива

Съ черны козленица,

Червы като смолж. *Пѣс.*

Козлѣнце, *ум. ср.* отъ козлі́. Аренце.

Козлі́, *с. ср.* Маалко-то на козж, яря; козлѣнокъ. *Коза-та козля ражда.*

Козула́къ, *с. м.* Какалашка въ 2-то знаменование.

Козури́ца, *с. ж.* Дръво козирогъ. *Дива козурица*, дръво *Asacia*, салжжмъ; акація, глогъ, горóховое дѣрево.

Козь, *с. м.* Пръчь, непрѣвить козелъ.

Кóзжся, *ишся,—зілася, гл. об.* За козж: раждамъ козля; козлитъся. *Коза агня не ся кози. Что не ся е пръчило, нѣма и да ся кози.*

Кóзя брада́. 1) Раст. *Rumex acetosa*, глостурецъ, къселець, къселица, къслиакъ, къшлиакъ, козлиачка, щавель; щавель, къслица. 2) Раст. *Tragopogon pratense*; козлорóдникъ луговой, козлова борода́.

Кóзьякъ, *с. м.* Постилка черга отъ козиня.

Козя́чя, *ум. ср.* отъ козьякъ.

Кой, *вин. когó, дат. кому́, ж. коіа, ср. коб, мн. ч.* и за три-ты родовы кой, *мѣст.* 1) За пытане: котрый; кто, котóрый. *Кой направи това? Кого познаваш? Кому казваш? Кога е тазъ жена? Кос бѣше това село? Ще ся види кой е кумъ, кой е старъи сватъ. Господь да разбере, кой е кривъ, кой е правъ. Кой като тебе сега съ такъви дръвжи. Кой бы помислилъ, че той е такъвъ! Има кой да даде, нѣма кой да дава. Кой съ кое, Иванъ съ негово-то си.* 2) Който, когато, което, кошто; кто, котóрый (относ.). *Кой зло мысли, зло намира. Кой какъ знае, така бас. Кого дѣ срѣби, тамъ се чеше. Кому числа на капж, онъ ся и похвата.* 3) Всякой, сякой; ка́ждый. *Кой дѣто е, тамъ да стои. Кой дѣ умре, тамъ го и копать. — Кой-годѣ, нѣкой, кой да е; кто нибудь. Нѣма ли кой-годѣ да мя пожали? — Кой да е, кой*

да былъ; кто ни есть, кто бы ни былъ. Кой да е нека дойде. Кой да былъ, на ли ся свръшило. — Кой по-напрѣдъ, показва надваряне; въ перебо́нку. Кой по-скоро; на перехва́тъ. Борятся кой по-скоро да земе.

***Койладі́свамъ**, *в. колладі́свамъ.*

Койло́, *с. ср.* Раст. ковыль.

Койлогривъий, *вка, вко, пр.* За коню, на кошто гривы-ты сж като трѣвж койло. *Кобылки койлогривки.*

Койна́къ, *с. м.* Орѣхъ, валчистъ камыкъ за лучене съ него въ игрж, фиска, сапа.

Койнь, *с. м.* вм. конь.

Който, *коіто, което, мѣст относ.; кто, котóрый, что.* *Който лъже, на вжже, който не, на двѣ. Всякой обича който му прилича. Който подлъзе, нсму ще влъзе. Който прѣскача много коловы, ще ся натъкне на нѣкой. Кокато не ще да мѣси, весь день све. Който нѣма, никой му не зема.*

Койчѣ, *им. соб. мжжско.* *Кой тропа? — Койчѣ отъ ново село!*

Кокáзь, *с. м.* Раст. *Vaccinium vitis idaea* и неговый плодъ, червенъ борвинкы; бруніца, брусника.

Кокаланъ, *новци, с. м.* Който гляда да декачи, да му дадътъ кокаль да гложде, да ся поминува. *Кокалановци и коматановци.*

Кóкалецъ, *ум. м.* отъ кóкаль.

Кокали́вичкъ, *чка, чко, пр.* *смякч.* отъ кокалі́втъй. Кокаливкъий.

Кокали́вкъий, *вка, вко, пр.* *смякч.* отъ кокалі́втъй. Кокаливичкъ.

Кокали́втъй, *въ, ва, во, п*

Кóкалі́сттъй, *стъ, ста, сто, пр.* 1) Който има много кокалы, кокалесттъй, костеливтъй; костливтъй, костисттъй. *Кокаливо мясо.* 2) Който има дебелы, голѣмы, такы кокалы; костисттъй.

Кóкалчя, *ум. ср.* отъ кóкаль. 1) Малъкъ кокаль; кóсточка. 2) *Кокалчета*, глезни, шлянъци на краката; лодыга, лодыжка. 3) Кости отъ овчий кракъ, съ кошто играють, ашигъ; ба́бка. *Играж на кокалчета*, играж ашигъ; играть въ ко́зни. — *Мазни кокалчя*, раст. *Ranunculus*, жълтурчя, разгонъ; ранункулъ.

***Кóкаль**, *с. м.* *Гр.* Кость; кость. *Болят мя кокалы-ти — Гложде, грызе кокаль, дадена му е нѣкаква работа, та ся поминува. — Орѣлъ ножъ-тъ до кокала, дошло да не може вяче да ся тръпи. — Врълил по междж имъ кокаль, скаралъ гы. — Голъ кокаль и куста-та не паджъ. Гладно кучя и голъ кокаль даде. За-*

реклося кучя да не иде кокалы. Дѣв кучета ся борять за единъ кокаль, третѣ го изида. Кучя дръжи кокаль, нито го гложде, нито го другому дава. Зѣмскый кокаль не ся иде. Да му гурлижъть кокали-ти! Клятва.

Кокалісамъ, гл. свр. отъ кокалісамъ.

Кокалісамъ и **кокалісувамъ** (да кокалісамъ), гл. ср. Ставамъ коравъ като кокаль.

Кокалісанане и **кокалісуванане**, с. ср. отъ кокалісамъ.

Кокалістый, стъ, ета, сто, пр. Кокалістый, кокалестый, костеливый; костістый.

Кокаръ, с. м. 1) Червѣнь лукъ. 2) Арпаджикъ, сѣмя отъ лукъ; луковое сѣмя.

Кокаръ гарга. Птица *Coracias*, бокчийка, граговецъ, синна гарга, зарзаванка, звѣздовранка, модра чавка, нездраванка, синковина, синавина; синворѳнка.

Кокешъ, с. м. Раст. *Scorzonera*; козелѣць, чѣрный корень.

Кокліка, с. ж. Птица *Sterna hirundo* рыбаръ, чапъ; морская лѣсточка.

Кѳко, с. ср. Така казвать дѣца: 1) на яйце; кѳка, кѳко. 2) на орѣхъ.

***Кѳкѳна**, с. ж. Гръкынна госпожа; грѣчанка барыня. *Очи на иконы, умъ на коконы.*

Кѳкѳника и **кѳкѳнка**, ум. ж. отъ кѳкѳна.

Кѳкѳоска, с. ж. Птица *Scolopax Galinago*, гаганоска; бекассинъ, барашекъ, вальшненъ.

Кѳкѳочя, ум. ср. отъ кѳкѳна.

Кѳкорѣне, с. ср. отъ кѳкѳрѣжя. Кѳкорѣне.

Кѳкорѣшъ, с. м. Въ изречение: *вдигася на корѣшъ*, гордися, навдигася, голѣмися.

Кѳкорка, с. ж. 1) Кѳато ся кѳкори, кѳкорчи, пери; франтѣха, щеголѣха. 2) Грозде кѳкорко.

Кѳкорко, 1) с. м. Кѳойто ся кѳкори, кѳкорчи, пери; франтъ, щѣголь. 2) Кѳойто има остры очи, та гядять на дълбоко; проицѣтельный. 3) с. ср. Ситно грозде, кѳкорка, султанъ изумъ; корѣнка.

Кѳкорѳжа, с. ж. Раст. канѳкоса въ 4-то знаменованне.

Кѳкорѣчене, с. ср. отъ кѳкѳрѣжя. Кѳкорѣчене.

Кѳкѳрѣжя, ишя,—чилъ, гл. об. Кѳкорѣжя: 1) За птици: распервамъ; тонѣряться. 2) За члѳвѣкъ: перѣжя, навдигамся, надувамъ, перѣжяся; хорохѳряться, паллинтися, чѳвѣнтися. 3) Нульжя, вглядывамъ въ иѣчто вторачено, заирамъ; всмѣтриваться, вглядываться.

Кѳкѳрѣчя, с. ср. Цѣтѣ *Viola tricolor*, за-

емѣнь ергѣнь, комупыга, любичица, минушата, очета, темянужка; фѣялка трѣхцѣтѣнная, Аиѳтинны глазки, Иванъ да Марья.

Кѳкѳрѣжя, ишя,—рилъ, гл. об. Кѳкорѣжя.

Кѳкѳчене, с. ср. отъ кѳкѳчѣж.

Кѳкѳчѣж, ишъ,—чилъ, гл. ср. За иѣтель, за кокошкѣ: выкамъ ко, ко, ко! тотѳчѣж; кокотѣть. *Иѣтель-тѣ кокочи да свѣка кокошкѣ-тѣ.*

Кѳкѳшене, с. ср. отъ кѳкѳшѣжя.

Кѳкѳшѣй, иша, ише, пр. Что е на кокошкѣ, за кокошкѣ, отъ кокошкѣ, кокошчий, кокошчевый; курѣнный. *Кѳкошѣ айѳе.*—*Кѳкошѣ слѣнѳе*, кѳето изгрѣва, кѳато лѣгать кокошкѣ-тѣ. — *Иалъ е кокошій кракъ*, казвать за члѳвѣкъ, кѳойто не може да трѣпи да не каже, чтого знае; перемѣтная сумѣ.

Кѳкѳшій трѣнь. 1) Брадавица, кокошиннакъ; бородавка. 2) Мозолка, мозоль, кокошинпъ трѣнь, трѣта; мозѳль. 3) Едно растение.

Кѳкѳшѣна, с. ж. Кокошинець. *Кѳкошѣна, а не перѳшина.*

Кѳкѳшѣнекъ, с. м. Кокошиннакъ.

Кѳкѳшѣнець, ици, с. ж. Животина кокошна въшка, кокошина, кокошинець, кокошиннакъ, кокошинка, въшканѣца, сѣмѣя, швелкѣ, шелкѣ.

Кѳкѳшѣнка, с. ж. Кокошинець.

Кѳкѳшѣниъ трѣнь. Кокошій трѣнь въ 2-то знаменованне.

Кѳкѳшинѣй, иъ, на, но, пр. отъ кѳкѳшка. Кѳкошкѣнѣй.

Кѳкѳшѣнакъ, с. м. 1) Кокошинець. 2) Курѣшка кокошна. 3) Кокашій трѣнь въ 1-то знаменованне.

Кѳкѳнка, с. ж. 1) Домашна птица; кѳурица, кѳура. *Иѣкамъ кокошкѣ-тѣ*, пѣджгы. 2) Жѣрка, жерка, желудѣкъ, водяница на животно; *желудѳкъ*. 3) Седемъ-тѣ звѣзды, что ся видять на кунъ, власци; плѣяды, утѣнное гнѣздо, насѣдка (созвѣдіе). *Изгрѣва кокошка-та*. 4) Срѣда-та, срѣдце-то на зѣлкѣ, на дѣнж. 5) Чѣтыре-тѣ лѣдкѣ на орѣхъ извадены цѣлы и ерастѣны. 6) Врѣхѳе-ти и на пять-тѣ прѣста на рѣжѣ събрали на кунъ единъ до другъ. *Направи кокошкѣ*, казвать иѣкому, кога ся о-плакѣва, че му сѣ измрѣзѣли рѣцѣ-тѣ.—*Бу-халата, качѳолата, чѳочѳолата кокошка*, съ качѳоль, съ чѳючѳль на главѣ-тѣ; *хохлатѣ*. — *Водна кокошка*, птица *Fulica atra*, черна кокошка, лѣска, линѣкавецъ. — *Гауѳата кокошка*, кѳато има перѣ по крака-та отъ колѣнѣ-тѣ надолу; мохнѣтая кѳурица — *Глуха кокошка*, дѣва

птица *Tetrao bonasia*, лѣшарка, парла, расарка, тетерка; **рѣбчикъ**. — *Дива* кокошка, птица *Phasianus colchicus*, дивѣ пѣтелъ; **фазанъ**. — *Измирска* кокошка, единъ видъ кокошка съ шварены пера; **цесарка**. — *Лажутска* кокошка, квачка умрѣла надъ яйца-та прѣди да гы измѣти; съ перушинѣ отъ табѣвѣ квачкѣ кадятъ родилкы. — *Шитана* кокошка, втыкнѣто на клѣчицѣ маньсто отъ броещицѣ, което дѣца вртятъ, та си играють, дудленъ. — *Сими* кокошкы, раст. *Aquilegia vulgaris*, вѣдрици, кандилка, кандилница, кандило, кандилѣ, кошничкы, любика; водосборъ, голубкѣ, звонкѣ, кавалерскѣ цвѣтъ, колоколѣчки, павлинны очкѣ, **орляки**. — *Черна* кокошка: а) Птица водна кокошка. б) Птица *Turdus merula*, врагово ппѣя, дроздъ, дзворецъ, зворецъ, косакъ, косарецъ, косаръ, косъ, чернокосъ; **дроздъ чѣрный**. — *Гладна* кокошка **просо сзнува**; **голдной кумѣ хлѣбъ** на умѣ. **Проща** за кокошкѣ. **На бибинъ день** кокошка-та пѣе въ клѣци. **Дѣто** кокошка-та пѣе, **тамъ** яйца нѣма. **Слѣпа** кокошка, кога прогляда, иска да ся качи и на пѣтела. **Дѣто** сноси кокошка, **тамъ** тѣ не куткудачи. **Дѣ** кудкудачать кокошкы-тѣ, а **дѣ** носятъ. **Малка-та** кокошка **всакога** е **яричка**. **Куса** кокошка **заманъ** яричка. **Черната** кокошка **бѣлы** яйца **носи**. **Малка** кокошка **малкы** яйца **носи**. **Когато** кокошка **много** крѣчи, **малко** яйца **носи**. **И** кокошка-та, кога **ще** снесе **яйце**, **кудкудачи**. **Боленъ** Бошко **за** кокошкѣ. **Боленъ** ся **пѣта**, **иска** ли **печенѣ** кокошкѣ. **Боленъ** **мѣжъ** сурьвъ **тыквеникѣ**, **болна** жена **печена** кокошка. **Смирна** лисица кокошкы **паде**. **Лисица-та** **не** **кочека** **обыча**, а **кокошкы-тѣ**. **Доклѣ** **влѣкѣ-тѣ** ся **науци** да **краде** кокошкы, **кожа-та** **му** на **пазарѣ**. **Коксика-та** **ни** е **Бога** (и **нагорѣ**) **гляда**. **Кокоска-та** **струва** **двѣ** **пары**, **па** и **та** **си** **знае** **врѣмя-то**. **Малка** кокошка, а **около** **голтѣмѣй** **пѣтелѣ**. **Разхожда** ся **като** **пѣтелѣ** **около** кокошкы. **Кокоска-та** и **въ** **хамбара** **рови**. **Ако** **дадешъ** кокошкѣ, **щешъ** **земешъ** **паткѣ**. **Когато** **припре** на кокошкѣ-тѣ, **тогава** **дѣри** **положъ** да **снесе**. **Още** **не** **насадена** кокошка-та, **той** **пилета** **треси**. **Крѣ** **си** **кокошка-та** **главѣ-тѣ**, и **сѣка**, **че** **ж** **не** **видяты**. **Комшийска-та** (чюжда-та) кокошка **намъ** **ся** **види** **патка**. **Чюжда-та** кокошка **е** **пѣ-голтѣма** **отъ** **нашиѣ-тѣ** **паткѣ**. **Чюжда-та** кокошка **мисирчи** **яйца** **носи**. **Пѣ-добрѣ** **е** **своя** **ляца** **отъ** **чюждѣ** кокошкѣ. **Пѣ-добрѣ** **свое** **яйце**, а

не **чюжда** кокошка. **Днешне-то** **яйце** **е** **пѣ-добро** **отъ** **упрѣшиѣ-тѣ** кокошкѣ. **Дай** **ми** **пѣ-добрѣ** **днесъ** **хлѣбъ** **и** **соль**, а **не** **упрѣ** **печенѣ** кокошкѣ. **Кога** **нѣма** кокошкѣ, **то** **и** **сврака**. **За-что** **да** **намъ** **свракѣ**, **кога** **има** **мы** кокошкѣ. — **Клякнѣ** **кметѣ**, **остави** **медѣ**, **видѣхѣ** **го** **двоица**, **хватихѣ** **го** **пятна**. **Гат.** — **Кокоска** **снаса** **яйце**.

Слѣнце **грѣе**, **дѣждѣ** **вали**,
Смѣйте **му** **ся**, **кокошкы**
Да **въ** **растѣ** **опашкы**.

Това **пѣхѣ** **дѣца**, **кога** **вали** **дѣждѣ** **и** **грѣе** **слѣнце**.

Кокоскаръ, **с. м.** 1) Който **краде** кокошкы, **кокошаръ**. 2) **Бъзлѣ**, **страхлѣ**.

Вси-ти **ми** **сте** **кокошари**,
Не **сте** **за** **златы** **кубурѣ**,
Кузьманъ **е** **ювакѣ** **надъ** **юнакѣ**,
Златы **кубурѣ** **да** **носи**. **Пѣс.**

Кокоскынѣй, **нѣ**, **на**, **но**, **пр.** **отъ** **ко-**
кѡшка. **Кокосинѣй**; **курицынѣ**.

Кокосинѣй, **ча**, **че**, **и**

Кокосинѣй, **нѣ**, **на**, **но**, **пр.** **отъ** **ко-**
кѡшка. **Кокоскынѣй**, **кокосинѣй**; **курицынѣ**.

Кокосинѣца, **ум. ж.** **отъ** **ко-**
кѡшка; **ку-**
рочка.

Кокосинѣя, **с. ср.** **Бѣло**, **брѣзо** **кокошѣя**,
птица *Callus*; **корѡстель**, **дергачѣ**.

Кѡкошѣ, **с. м.** **Въ** **изреченіе**: **слѣзъ** **кокошѣ**,
да **тѣ** **изѣмѣ**.

Кокосѣхѣся, **ишѣся**, — **шилѣся**, **гл. об.** **Гу-**
шѣхѣся, **свивамѣся** **като** **кокошкѣ**.

Кокѡшна **мерудѣна**. **Раст.** *Petroselinum*
sativum, **рыбна** **мерудина**, **майданосѣ**; **пет-**
рушка.

Кокосѣарка, **с. ж.** **Жена**, **мома** **кокошарѣ**.

Кокосѣарникѣ, **с. м.** **Заграда** **за** **кокошкы**,
кочпна, **кочекѣ**, **курпникѣ**; **курѣтникѣ**, **кур-**
никѣ. **И** **на** **кокошарника** **катанецѣ**
окачилѣ.

Кокосѣарекѣй, **ска**, **ско**, **пр.** **отъ** **ко-**
кѡшарѣ. **Това** **е** **кокошарска** **работа**, а
не **хайдушка**.

Кокосѣарѣя, **ум. ж.** **Малкѣ**, **младѣ** **ко-**
кѡшарѣ.

Кокосѣарѣ, **с. м.** 1) Който **краде** кокошкы,
дрѣбны **работы**, **кокошкарѣ**; **куроцѣнѣ**, **ку-**
рохвѣтъ, **мѣлкѣй** **ворѣшка**. 2) Птица *As-*
tur palumbarius, **настрѣбѣ**.

Кокѡшна **слѣпѡтѣ**. **Болесть** **въ** **очи-тѣ**;
който **ж** **има**, **не** **види** **слѣдѣ** **заходѣ** **слѣнце**;
курѣчѣя **слѣпѡтѣ**. **Хванѣла** **го** **кокошѣ-**
та **слѣпѡта**.

Кокѡшна **трѣва**. **Раст.** *Polygonum avisci-*
lare, **кокошна** **трѣва**, **гѣскына** **трѣва**, **гѣ-**
сенѣца, **пачина**, **пача** **трѣва**, **планѣ-оту**;

горѣць птичій, придорѣжникъ, спѣ-
рышь.

Кукудичя, с. ср. Раст. цвѣтне *Amaran-
thus*, златоръ, златуръ, кадифе, мръсоли,
слатуръ, страторъ, стратуль; амарантъ.

Кокучка, с. ж. Кокычка, кокючка, кост-
тылка, кокъль, голюшка въ плодъ; кѣсточка
плодъ.

Кѣкъль, с. ж. Кокучка въ плодъ.

Кѣкъли, с. ж. мн. Гыгы, ждракъли, кон-
къли, кукыли, ноцалкы, нащупли, пата-
рагы, щупли; ходупли.

Кѣкъченце, у.ж. ср. отъ кѣкъчя.

Кѣкъчина, с. ж. Кѣкъчя.

Кѣкъчинка, у.ж. ср. отъ кѣкъчина.

Кѣкъчка, с. ж. 1) Костылка, кокучка, ко-
кючка, кокъль, голюшка въ плодъ; кѣс-
точка плодъ. 2) Раст. цвѣтне кѣкъчя. 3)
Казвася за чловѣкъ, който ся заада, кост-
тылка. *Страшна е кѣкъчка.*

Кѣкъчя, с. ср. Раст. цвѣтне *Galanthus
nivalis*, бѣлукы, бѣло цвѣтне, гаджюнкы,
какъчыкы, качюнка, качютка, качка, кѣкъчя-
ка, кѣкъчина, конскы жѣли, костычя, ко-
чичкы, кошеринка, крычя; подсиѣжникъ,
сиѣжнянка, подсиѣжный колоколъчикъ,
млекоцвѣтникъ.

Кѣкъчя, с. ж. Кѣкъчя въ 1-то знамено-
ванне.

Кѣла, с. ср. мн. 1) Справа за возене нѣ-
что съ неж. *Едны кола, двой кола.* 2)
Нѣчто колкото карать едны кола. *Куписмы
си кола дръва.* 3) Хлѣбъ кравай подобенъ
на кола, мѣсятъ го понѣйдѣ на бѣдныи
вечерь. 4) Двѣ сѣзвѣздина, които ся на-
мирать на сѣверъ и едно-то ся нарича го-
лѣмы кола, а друго-то малкы кола; бо-
льшая медвѣдица, малая медвѣдица (въ
астрономіи). 5) Като нар. Много, тврьдѣ
много. *Има кола имане*, тврьдѣ много.
— *Грыкы кола.* — *Даволскы кола*, осо-
бена колесарка за сваланне съ неж нѣчто
по стръмно мѣето. — *Кола-та му ся съ
дѣв колела, обръца наждѣто ще*, не
е постаненъ, обръцая и на така и на
пнакъ. — *Да подмажемъ кола-та*, да да-
демъ нѣкому нѣчто за да ны свръши рабо-
тѣ-тѣ. — *Кривы му кола-та*, за дѣтя:
плаче, хленчи, разкривилося е. — *Обръцамъ
кола-та*, обръцамъ листо-то, подкачамъ да
говорѣ, да врѣшь друго, за да обрънѣ
работѣ-тѣ. — *Кога ся катурятъ кола-та*,
много пжтица ся отварать. *Кога ся
прѣтурять кола-та*, пжтица (умници)
много. *Скапахъ ли ся кола-та*, три-
ста воловозници за парѣ. *Малко-то
камъчя прѣтура кола-та*. *Малкыи
камъкъ прѣтура кола-та*. *Съ кола*

зайци лови. *На едны кола грънци една
сопа стига.* *Да ся подмажмъ кола-
та да врѣвятъ.* *Да подмажемъ кола-та*,
та да не ны скрипучать. *Намажи
колела-та*, *да не скрипучать кола-та.*
Намѣсто воловы-ты да ревятъ, *кола-та
скръцать.* *Който си дава кола-та*, *той
си дава и женѣ-тѣ.* *Мжжъ съ кола да
внаса*, *а жена съ иглѣ да изнаса*,
пакъ не може да ся надвие. *Болесть-та
дохожда съ конь*, *а отива си съ кола.*
Болесть-та дохожда съ кола, *отнема-
ся съ иглѣ.* *Ключъ отъ кола по-здово.*
Съ дѣтя на пжтъ не ходи: *ако ти ся
спрошять неговѣ-ты*, *сплаче.* *Ако воло-
вы-ты тачятъ*, *колата не повлачятъ.*
Чишто кола пжж, *неж пѣсенъ пѣе.*
Варварица, *Николица*, *кола дръва*, *ко-
ла брашно* — *къдѣ да си*, *дома да си.*
Кога кола, *кога лайно!* *На ти*, *Манго*,
царство. — „*Ами хлѣбъ?*“ — *Хлѣбъ съ
кола!* — „*Ама азъ да карамъ кола-та!*“

***Кѣлагере**, Т. Поздравъ томува, който ра-
боти нѣчто. *Помага Богъ*, *помози Богъ*;
Богъ помочь.

Кѣлада, с. ж. Коляда.

Кѣладвамъ, гл. ср. Колядувамъ. *Злонко до
пладне коладва.*

***Кѣлай**, с. м. Т. 1). Начинъ, способъ;
способъ, средство. *Има колай*, може.
Нѣма колай, не може. *Да му найдмъ
колака*, да видимъ какъ може да стане.
Колай-тѣ му е така, може да стане така.
2) пр. неизм. Лесный; лёгкый, нетруд-
ный. *Колай работа*, лесна работа. *Ко-
лай занаятъ*, лесенъ занаятъ. 3) нар.
Лесно; легко. *Това става колай.*

***Кѣлайжкъ**, с. м. Т. Възможность, колай.
Всичко си има колайжкъ. *Щемъ му
дыримъ колайжка*, щемъ гядамы да на-
правимъ нѣчто каквото да може да ся свръши.

***Кѣлакъ**, 1) с. м. Колачъ. *Кумови колаци*,
кумови хлѣбове, колаци, които мѣсятъ за
сватѣж. — *И на трънь колакъ*, има голѣмо
изобилне, рѣжа.

Пеперуго, лѣтуго!

Дай ми, Боже, росицѣ,
Да навадимъ пшеницѣ,
Да направимъ колаци,
Да нахранимъ сираци,

така пѣжтъ момѣ-ты, кога правятъ обы-
чната пеперуга. 2) Като пр. неизм. За
сабык: крива.

Извади си колакъ сабык,

Прѣрва го прѣвъ срѣдъ крѣта. Пѣс.

Кѣлаицеъ, у.ж. м. и колѣнчя, у.ж. ср.
отъ колѣнъ. *На тѣнко крѣстчя коламѣ.*

***Коланъ**, с. м. Т. 1) Поясъ за стягане съ него сѣдло, самаръ на добытъкъ; попръгъ; подпруга, подеѣдельникъ. *Стягни колана да ся не прѣтури самаръ-тъ.* 2) Поясъ като коланъ за прѣстягане прѣзь кръста на чловѣка; поясъ.

Коларка, с. ж. Жена, мома коларъ, арабаджийка.

Коларскый, ска, ско, пр. 1) Что е на коларъ, за коларъ, арабаджийскый; извоищчый. 2) Дѣто мнுவать кола, колатный, арабаджийскый. *Коларскый пѣтъ*, колникъ, колотовникъ, колотовъ.

Коларчи, ум. ср. Малъкъ, младъ коларъ, арабаджийча.

Коларъ, с. м. 1) Който прави кола. 2) Който кара кола, работи съ кола, арабаджина; извоищкъ, чумакъ, возильщкъ.

***Колѣстра**, с. ж. Л. Пръво-то млѣво у женъ и животно слѣдъ рожбж-тж; *colostrum*; молзиво.

Колѣтный, — тѣнь и — тѣнь, тна, тно, пр. Что е за кола. *Колатенъ пѣтъ*, коларскый пѣтъ. *Колатно дръво*, что може да влѣзе за нѣчто на кола.

Колѣче, с. ср. Животина *Oniscus asellus*, гжгякъ, данавичка, магаренце, матарча, мокрець, мокрица, подкамняникъ; мокрица.

Колѣчець, ум. м. отъ колѣкъ и колѣчь.

Колѣчь, с. м. Колакъ: 1) Хлѣбъ съ дупкъ на срѣдъ-тж, коло, кравай, пупча; калѣчь. 2) Хлѣбъ особенъ видъ, мѣсенъ за разны случая, кравай, боговица, святець, шнаренъ хлѣбъ. *Ни Богу колачь, ни царю харачь*; за душою у него ничого не имѣется, казвася за чловѣкъ безполезенъ. 3) Пшита, пещникъ, погача, самуць. *Лѣтно врѣмя и на трѣнь колачь има.*

***Колѣчь**, с. м. Т. Разтягъ; сѣженъ. *Единъ колачь дръва.*

Колѣчи, с. ср. ум. Пштка, малка погача, буля.

Колба, с. ж. Гривна, белезникъ, белезина, врахалъ, ентеше; запястье, зарукавье, браслѣтъ.

Извара ѣ колбж отъ рѣкъ-тж,
Пакъ не ся е мома разбудила. Пѣс.

Колбазъ, с. м. Колбасъ.

Колбаса, с. ж. и

Колбасъ, с. м. Калбаса, кубасница, луканка, надѣница, суджукъ; калбаса, колбаса. *По вяче дни отъ колбасы.*

Колбица, ум. ж. отъ колба.

Колвавъ и **колнувавъ** (да колнж), гл. д. Тръкаламъ. *Колнжли го низъ единъ бръгъ.*

***Колджина**, с. м. Т. Който ходи колъ, стража. *Хванжли го колджини-ти.*

Колѣ, нар. Колп, кога, ако; колѣ. *Колѣ не залѣга, не ще ся научи.*

Колелѣтый, ть, та, то, пр. 1) Что е като колело, колчистый, валчистый, варластый, врыластый; **кръглый**, **окръглый**. 2) Что има колела, что е на колела.

Колелникъ, с. м. Колникъ. *Ако врѣви изъ колелника, скоро ще дойде; ако тръгне прѣкомъ, ще окъснѣ.*

Колелѣ, мн. колелѣ и колелѣта, с. ср. 1) Тръкало, коло, точило; колесѣ. *И той е тамъ като пято-то колело на кола, не му е мѣсто-то тамъ, не е за ничто. Скрыца като колело безъ катранъ. Намажж колела-та да не скрыцать колата. Кола-та му сж съ двѣ колелета, та ся врѣтять навсѣкъдѣ.* 2) Кръгъ; **кругъ**. *Заградилъ го съ колело. На колело, като кръгъ. Нарядили ся на колело, наоколо нѣчто, обыколили го.*

Колелѣ и **колелѣчя**, ум. ср. отъ колелѣ.

Колелѣца, с. ж. Коляда.

Колелѣдра, с. ж. и **колелѣдро**, с. ср. Раст. *Bifora radians.*

Колелѣдрѣ, с. ср. Колесникъ за врышене, килѣдро.

Колелѣ, с. ср. отъ **колѣж**.

Колесарка, с. ж. Кола съ двѣ колела, колесникъ, колесница, колесаръ; **однокѣлка**. *Прѣдника колесарка*, прѣдница на кола, *Задна колесарка*, задница на кола.

Колесаръ, с. м. Колесарка.

Колесникъ, с. м. 1) Колесарка. *Залита му колесникъ-тъ, заходжа ѣ колесникъ-тъ*, хлона мѣдъска-та, нѣма му една-та дъска, не мѣдъска една-та дъска, има да дава на Михала, не е съ цѣлъ умъ, глупавъ е; у него чердѣкъ бѣзъ върху; одногѣ строшилъ ца нѣтъ; у него въ головѣ одной клѣпки нѣтъ. 2) Килѣдро, което влачатъ, та врѣшжтъ, колелѣдрѣ.

Колесница, с. ж. 1) Колесарка. 2) Гыздава кола за голѣмци.

Колесничка, ум. ж. отъ колесница.

Колетина, с. сѣб. отъ колѣ. Кола.

Колѣць, ум. м. отъ колъ. *На колци урѣва-та да му ся мотажтъ!* Клятва.

Колѣ, нар. Коле, ако, кога, като; колѣ, колъ, когдѣ. *Колѣ има конъ, не ще ходи нѣши.* — *Кога не ми е колѣ*, кога нѣмамъ врѣмя, кога не можж. *Искалъ да направи, нъ не му бѣ колѣ*, нъ не можж. — *Да не му е колѣ!* Клятва, да не живѣе много.

***Коливо**, с. ср. Гр. Жито, пшеница, варена за помянъ, за святого, блюдець, куче, гуча; **кутия**, **кутъя**, **коливо**. — *Щж му ханж отъ коливо-то*, щж доживѣж да го видж мрътавъ. — *На помянъ съ чождо коливо; зашѣлъ въ чужю клѣтъ*

молебень пѣть. *Ако е изкаль даволѣ-тъ коливо-то, блюдо-то е тука.*

Коліко, нар. Колко, колкото. *Давамъ газ-мѣ коліко ти драго.*

Коліца, 1) ум. ж. отъ коліа. Колца. 2) с. ж. Всяко едно отъ колела-та на дяволскы кола.

Колічка, ум. ж. отъ коліа. Коліца, колца.

Колічаво бѣлье. Раст. *Linaria vulgaris*, клинавичя, клинаво бѣлье, клиновичя, горчивичя; лённикъ.

Колкавичькѣ, чка, чко, смякч. отъ колкавъ.

Колкавто, нар. *относит.* отъ колкавъ. Колкавто.

Колкавъ, кава, каво, мѣст. Колчавъ, колко голѣмъ, колко много, колѣкъ.

Колко, 1) нар. за питане; колъ, скѣлько. *Колко кѣщи има въ това село? скѣлько домѣвъ (дворѣвъ) въ этомъ селѣ? Колко црквы имате въ града? Колко е дълбокъ тоя кладенець? Колко си по-старъ отъ брата си? Колко дѣца имашъ? Колко даватъ брашно-то? Колко искашъ за тоя конь? Колко има отъ тука до село-то въ? 2) нар. *относительно*, колкото; **скѣлько** (относ.) *Колко богатъ, толкось и скжж.* *Колко ти мѣтъ, толкова и азъ тебѣ.* 3) Като съжжз: като, като чтомъ; **лишь тѣлько**, **какъ тѣлько**.*

Колко Бонана лѣгнѣла,
Ете го Стоанъ дѣ идеть. *Пѣс.*

— Нарѣче колко ся съединява съ повячето отъ прѣдлозы-ты, както ся види отъ слѣдущи-ты изрѣченна: *Въ колко врѣмя можешъ свърши тѣжъ работж? Възъ колко му иде ока-та? До колко парѣ цѣтъ трѣбватъ за това? За колко си купилъ тѣжъ нивж? На колко дѣла го раздѣли? На колко години си? О колко ката е вѣже-то? Отъ колко врѣмя стоишь тука? По колко е ока-та? Съ колко може да ся кѣпять шифтъ волове? Прѣзъ колко дупки го провирашь? — Колко-годѣ и колко-годѣ, понѣ нѣколко, колко и да е; скѣлько нибудь. Да съмъ здравъ да можж да работж колко-годѣ.*

Колкома, нар. Колцина, колко душъ; скѣлько человекѣ? *Колкома сте тука; скѣлько васъ здѣсь?*

Колкомъ, нар. Колкото. *Извикалъ колкомъ можалъ.*

Колкото, нар. *относительно* отъ колко. Колкомъ; скѣлько, чѣмъ. *Земѣте колкото цете; возимѣ скѣлько хотѣте. Колкото повяче, толкова по-добрѣ; чѣмъ бѣльше,*

тѣмъ лучше. Колкото можешъ, толкось вдигай. Колкото ти мѣтъ, толкова и Господь тебѣ. Колкото повяче има, толкова повяче стиска. Щж го продамъ за колкото да е. Колкото срьдце болѣло, толкось очи плакалы.

Колкый, ка, ко, нар. Казвася за пѣтъ, что има много камѣчета, грапы, та мжчно ся ходи изъ него. *Изъ колко-то дружж.*

Колкычыкѣ, чка, чко, нар. смякч. отъ колѣкъ.

***Колладисвамъ**, гл. д. Т. Глядамъ, чикамъ годно врѣмя, годенъ случай за пѣчто.

***Коллукѣ**, с. м. Т. Колъ; обѣдаъ, патрулъ, стража.

Колникъ, с. м. Коларскый пѣтъ, колотовница, колотовъ, колотовникъ, арабаджийскый пѣтъ, араба-йолю.

Колнувамъ, гл. уч. отъ колнж.

Колнж, ешь, — пжлъ, гл. свр. отъ колвамъ и колнувамъ. Да трѣкожж.

Колнж, ешь, — нжлъ, гл. д. свр. Да боднж; уколѣтъ. *Колнж мя по срьдце-то.*

Колѣ, с. ср. 1) Колело; колесѣ, кругъ. *На коло, на колело.*

Жерави, перови!
Врѣтвесе на коло
Да въ видятъ селіне,
Да отворить дупницж,
Да въ даждѣ пукницж. *Пѣс.*

2) Колакѣ, колачъ. — *Избий-коло*, шюшюмкапа, единъ видъ игра мижжж.

Колобайча, с. ср. Валчисто камѣчя за игране, фиска, байка.

Коловозникъ, с. м. Колникъ.

Коловозница, с. ж. Колникъ.

Коловозъ, с. м. 1) Колникъ. 2) Бразда на пѣтъ, направена отъ колела-та на кола; колея. 3) Раст. *Ononis*, милободъ, милобѣдъ; стальникъ, стальная трава, волѣвья трава.

Коложѣгъ, с. м. 1) Мѣснцъ Іаннуарий, голѣмъ Сѣчко, Голѣминъ. 2) Мѣснцъ Декемврий.

Колѣлачя, с. ср. Птица *Gallinago scolopastis*.

Коломѣкъ, с. м. Кукумарка.

***Колтукѣ**, с. м. Т. 1) Мышница; мышка, подмышка. 2) Малѣкъ дуканъ ибѣйдѣ на странж.

Колтучя, ум. ср. отъ колтукѣ.

Колца, ум. ср. мн. отъ коліа.

Колцѣ, с. ср. ум. Колелце.

Колципа, нар. за питане, колкома, колко душъ. *Колципа дойдѣжж? Колципа сж тамъ?*

Колцо, с. ср. Колело, коло.

***Колчакліна**, нар. неизм. Т. Что е съ колчаци, что има колчаци.

*Колчакъ, с. м. Т. На колѣно, на лактъ на дрѣхъ пришта пвица изработена съ гайтанъ. *Колчакъ чекшири. — На колчакъ! на лактъ, земп нѣкому подлогы-ты! Зе ли щеш колчакъ?*

Колцець, 1) у. м. отъ колъ. Малгъкъ колъ, колець, колчя. 2) Едно растение, което дават на жены за да раждат мжскы дѣца; съ него ся пушятъ за падане отвѣнъ. Колчижъ и колчимъ, нар. Всякога когато, кога какъ; *вѣждыи разъ какъ. Колчимъ мя повикашь, цѣ дойдл.*

Колчистый, стъ, ста, сто, пр. Колелатый. Колчя, 1) у. м. ср. отъ колъ. Колець. 2) Единъ женскый накытъ.

Колчавто, нар. *относит.* отъ колчавъ. Колкавто, колъкто.

Колчавъ, ва, во, пр. Колкавъ, колъкъ.

Колъ, с. м. 1) Право дръво, заострено на единъ край за да ся забива въ земж-тж; колъ, тычѣна, свѣя. 2) Болестъ въ корема или другадѣ, дожджа изведжжъ и отъ вѣнъ болнѣи не личи да е боленъ. 3) Понѣйдѣ казвать така вмѣсто мѣсяць, когато е да ся каже за труднж женж. *Азъ съмъ трудна отъ два кола, а она отъ три. — Нѣма побитъ колъ въ земж-тж, нѣма никакъвъ имотъ въ мѣсто-то, дѣто ся намира, та да го е грыжѣа за нѣчто; не имѣтъ ни колá, ни дворá. — Не ще побие колъ, не ще живѣе довѣка. — Чловѣкъ отъ колъ и отъ вжже, ничто и никакъвъ, разваленъ, за побиване на колъ, за бѣсене; сорванецъ, висѣльникъ, отгявлении негодѣй. — Който прѣскача много коле, ще ся натъжне на нѣкой. Разсоватъ колъ въ земж не влиза. И той за колъ, и онзи за вжже. Ако умре всичкый свѣтъ, той не ще побие колъ.*

*Колъ, с. м. Т. Стража, что обикална изъ градъ, изъ село за да пази рядъ и тишинж; патруль, объѣздъ, дозоръ, карауль. *Ходж на колъ, ходж колъ, ходж да пазж.*

Колъ, нар. Около, покрай. *Колъ него, около него.*

Колъкто, колкато, колкото, мѣст. *относительно* отъ колъкъ. Колкавто, колчавто. *Колъкто си всякога, все ся малко пб-долень показвай. Колъкто съмъ дльгъ, да съмъ правъ, та быхъ небо достигнълъ.* Гат. Пжтъ.

Колъкъ, колка, колко, мѣст. Колкавъ, колчавъ. *Колъкъ е широкъ дворъ-тж? Колка е мома станъла! Колка е мухата (блъха-та), колъкъ е мѣхъ-тж ъ. Колъкъ ти е бой-тж, толъкъ ти е твой-тж.*

Колѣба, с. ж. 1) Струнано отъ врѣшинж, сламж, трѣстикж за подслонж въ него; са-

лашь; шалашъ. 2) Малка проста кжщичка, кжщурка, кжщурчя; лачуга. *Разтурна кжщж, прави колѣбж.* 3) въ мн. ч. колѣбы: малкы селца, прѣснжты на махалы изъ планинж около нѣкое пб-голѣмо село. *Габровскж колѣбы.*

Колѣбакъ, свб. м. Много колѣбы на нѣкое мѣсто.

Колѣбарецъ, с. м. Колѣбарь.

Колѣбарка, с. ж. Жена, мома колѣбарь.

Колѣбарскый, ска, ско, пр. отъ колѣбарь.

Колѣбарчя, у. м. ср. Малгъкъ, младъ колѣбарь.

Колѣбаръ, ре и колѣбарковци, с. м. Житель отъ колѣбы, колѣбарецъ.

Колѣбница и колѣбка, у. м. ж. отъ колѣба; шалашикъ, лачужка.

Колѣбагжея, ешся, — бѣался и — бѣлся, гл. *взвр.* Чюджся за нѣчто да ли е така или не, да ли да го направъ или не, двоужся, двоумжся; колебѣтъся, нерѣшѣтъся. *Работа-та ся колѣбае, не ся обрѣща още ни на еднж странж.*

Колѣбачане, с. ср. отъ колѣбагжея.

Колѣбка, с. ж. Люлка, лилайка, лѣлайка, бешикъ; колыбѣль, люлька, зѣбка, качалка.

Има майка юнѣга,
Повива го, развива
У свилѣнчѣ пеленѣты,
У сребрянѣты колѣбѣты. Пѣс.

Колѣбчица, у. м. ж. отъ колѣбка. Люлчица.

Колѣбница, с. ж. 1) Колѣно. 2) Болестъ въ колѣнѣ-ты. — *На колѣбници, въ колѣбници, на колѣнѣ, колѣбничкы, колѣбничкомъ; колѣбнопреклóнно. На колѣбници мя моляше. Паднълъ на колѣбници, въ колѣбници, колѣбничилъ, колѣбнилъ.*

Колѣбничкы, нар. На колѣнѣ, колѣбничилъ, колѣбничкомъ; колѣбнопреклóнно.

Колѣбничж, ишь, — чилъ, и

Колѣбничамъ, гл. ср. Стож на колѣнѣ, падамъ на колѣбници, въ колѣбници, колѣбнавамъ.

Колѣбничане, с. ср. отъ колѣбничамъ. Колѣбнаване.

Колѣбнищецъ и

Колѣбнищомъ, колѣбнищкымъ, колѣбнищкѣ-тж, нар. На колѣнѣ, на колѣбници, въ колѣбници, колѣбничилъ, колѣбничкы; на колѣбни.

Колѣно, дв. ч. колѣнѣ, мн. колѣна, с. ср.

1) Сставъ на кракъ междж пиццала и бедро-то, колѣбница; колѣно. *Болятъ мя колѣнѣ-тж.* 2) Родъ, влака, корень, кръвь, кръвнина, пасмина, лоза, повой, понасъ, сой; колѣно, поколѣнѣ, родъ, плѣмя, кровъ,

порѣда, *Той е отъ голѣмо колѣно, отъ царско колѣно.* — *На колѣнѣ, колѣничилѣ, колѣничкомѣ, на колѣници; на колѣняхъ, на колѣни.* — *Оправа, прокопсина до колѣнѣ, нѣма никаквж оправж, никаквж прокопснж.* — *Оправилси подѣ колѣнѣ, въ колѣнѣ, казвать на смѣхъ за нѣкого, кога чясто сбрьва.* — *Достлукъ-тъ му е на колѣно, не ще да знае принателство, не пази принателство, за ничто става врагъ.* *На Турчинъ достлукъ-тъ е на колѣно.* — *Кѣлно до колѣно, единъ до другъ; бокъ о бокъ.* *Сѣдимъ колѣно до колѣно.* *Лема сѣди съ Бога колѣно до колѣно.* — *Турилъ арзухала му подѣ колѣно, сторилъ го миндѣръ-алтж, заврѣшилъ го на странж, безъ да го разгляда; отложилъ дѣло въ долгій ящикъ.* — *И ршето срьдце има: настжни го на луба, ще тя удари по колѣно-то.* *Който ся крѣва моцнѣ на голѣмо, ще си падне на колѣно.* *Неправедно спечалено ижане не достига до третѣ колѣно.* *Облѣгася като на баццно-то си колѣно.* *Ако си покажеш колѣно-то, ще ти ся види и глѣзъ-тъ.* *Кваръ до глѣзнѣ, зараръ до колѣнѣ.* *Правъ ти пжтъ, криво ти колѣно.*

Колѣнопрѣклобно, нар. Колѣничкомѣ; колѣнопреклобно. *Колѣнопрѣклонно молимъ.*

Колѣнице, 1) *ум. ср.* отъ колѣно; колѣнцо.

Думба, думба дѣтенце,
Мами праздно врѣтенце,
Тати голо колѣнице. *Дѣт. пѣс.*

2) Сетавъ на растение, като на житнж сламжж, на трѣстикжж и пр.; колѣно колѣничатыхъ растеній.

Колѣничъ, ишъ,—ниль, *гл. ср.* отъ колѣниавамъ. Да колѣничж.

Колѣниавамъ (да колѣнижъ), *гл. ср.* Колѣниччамъ.

Колѣниаване, с. ср. отъ колѣниавамъ. Колѣниччане.

Колѣжъ, ишъ,—лихъ и клахъ, колѣль и клаль, *гл. д.* 1) Рѣжжъ, отрѣзвамъ главж-тж на животнo, заколвамъ; зарѣзывать. *Колятъ овця.* 2) Бодж; колѣтъ.

Бре что ми си, сыне,
Главж-тж си врѣзалъ,
Врѣзалъ и прѣврѣзалъ?
Да ли ти глава боли,
Или ти срьдце боли? *Пѣс.*

— **Лжся, 1)** *гл. стр.* и *възвр.* Заколвамся; зарѣзываться. *Прѣди Гергевъ-день агнета не ся колятъ.* 2) *гл. вз.* Единъ другъ ся колимъ; перерѣзываются.—*Той коли, той бѣси,* всичко може да прави, отъ него всичко ся пѣта, той има власть, той

заповѣда; оиъ тамъ всѣмъ ворѣчаеъ. *Той коли сега кучя-то, той заповѣда, той раз- права, той коли, той бѣси.*—*Моли, коли, прѣдума гж, прави, чини едвамъ гж прѣ- дума.*—*И да колятъ овцж-тж, та не блѣе.* *Който прави пожегж, не е убиецъ, а който съ тѣхъ коли.* *Коли го откажъ врата.* *Колимъ мя по заксла.*

Кѣлада, с. ж. Коладна, колада, колада, божикъ, божичъ, рожество Христово; прѣад- никъ Рождества Христова.—*Малка, суха коляда, день-тъ прѣдъ колядж.*—*Попова коляда, крѣстове, 5 Аинуарна, день-тъ прѣдъ водици.* *Тоя день священици-ти ходять по кжци-ты та рѣсять, а домакы- ни-ти гы дарять съ надѣници, съ сланиж, съ вльнж и съ др.*—*На поповж колядж, нпкога.*—*Ще трае отъ бѣднжй вечеръ до колядж, ще трае тврѣдѣ малко.* *Да го поживи Господъ, отъ бѣднжй вечеръ до колядж.*—*Ще дойде и моя коляда, и азъ щж станж нѣчто, и менѣ ще свѣтне прѣдъ очн-ты.*—*Умыслился като шипаръ прѣдъ колядж, дошло му до главж-тж нѣчто тяжко.*—*Всакѣй Българинъ си закала за Коладж свинж или, ако е бѣденъ, той си купува малко свинско за да ся облажи.* *Пазаржкъ-тъ на свиня-ты едно врѣмя ставаше на Игнатовъ день слѣдъ црквжж.*—*Вечеръ-тж спорядъ колядж правять бѣднжй вечеръ: събиратся вспкжы кжци на вечеръ-тж, сла- гать вснакаквы постнж настана, най-старый прѣкажда и различва боговицж-тж. На колядж рано прѣди съвнуване трѣгать коля- дари изъ кжщж въ кжщж да колядвать: казвать благословни, пѣжтъ пѣсни, всакому спорядъ възрастъ-тж и спорядъ работж-тж. Домакыни-ти дарять колядары-ты съ разны нѣчта, съ вльнж, съ сырене, съ колаци и проч., а колядари-ти за всако нѣчто имъ казвать особенж благословниж. Благословни-ты въ разны мѣста бивать различны; ето за примѣръ една колядарска благословина: *Сла- вѣте и благославяйте, дружина! Богу помолимся. Станжжмы срьди ноци полуноци, пжтжа пжтуважмы, дружа дружуважмы, че излѣвожмы на висока дѣла, че дойдохжмы на тогози брата на кжщж-тж. Той надаше и пшаше на по- златениж транспж съ доброчестж стжков- ци и доброчестнж дѣщержжы. Нжй рекож- жмы, ще нж жмѣре, ще нж гади, а пакъ той нж не помѣра, не позади, нжй ся зарадва и обирадва, че си стамж, та запрѣтиж златж ску- ты, бѣлы ржкавы, че нж дари добра дара, добра дара прѣвитъ кравай, на краваа прѣвранъ жѣсалъ, на жѣсала**

сребро, злато, кръсть дукато. Туй дукато ако е мѣдно, мѣдна му лѣджичка, мѣдна му паничка; ако е сребрно, сребро му ся лѣло и ковало, прѣвъ прага прѣлѣло тѣж годинѣ, до годинѣ и до амина. Този кравай които ся рѣцѣ вилѣ и прѣвилѣ, да ги сватятъ отъ девять села посинковци, отъ десѣто единъ у майкѣ, та да ся уносятъ и подносятъ като кукувицѣ въ листовѣ, като водѣ въ быстроу, като рѣбѣ въ дѣбинѣ, като соколѣ въ възшинѣ, като рогачѣ въ стрѣжно милно усое, като царѣ Константинѣ по Романе. Този мѣсалѣ които ся рѣцѣ прѣлѣли и тѣкалы, Господѣ да ги дари, да ги блажи: тѣж годинѣ булка, до годинѣ люлка, въ люлкѣ-тѣ момченце като асланчѣ юначѣ, на рамо му кривачѣ, на плещи му тѣлове, съ остри стрѣли на бити, да тича да гони по високи горы по дѣбокѣ доли, лова да лови срънѣ, кошотѣ, момѣ черноокѣ. Това житце чиста бѣла пшеница насѣ дарили, ние Бога помолили: далѣ имѣ Господѣ и прѣдалѣ имѣ, съпалѣ и прѣсъпалѣ кръсти на нивѣ, копни на гумно; да ся живи, да ся здрави, лозѣ копали, нивѣ орали съ босилковѣ копралѣ, всякой да имѣ захвална. Тѣзи братѣ ако имать душманинѣ, дорѣ той прѣстѣпни прага, да си съопи два-та крака, сънѣ да го обави, да ги не направи, сами да покаратъ, единѣнѣ воцѣнѣ, другѣнѣ лоянѣ, и да му израсте опашка отъ поясно за да му прилѣга прѣвъ пожарѣ да бѣга; ако му е малко, дорѣ прѣстѣпни прага, да му стане връга надъ носа на чело, малка като тѣквѣ, да го заслѣпи, да го закѣори да не може да види кѣдѣ да иде. Тѣзи повѣсма да бѣдѣтъ дѣзѣ, дѣзѣ като орашкѣ копралѣ, като край изворѣ тополѣ; да бѣдѣтъ сѣменитѣ, плодовитѣ като дванадесѣтъ брѣзгѣла на гнѣздо; да бѣдѣтъ кѣтнѣ като брѣстѣ подъ горѣ, като дафинѣ въ градинѣ; да бѣдѣтъ чѣстѣ, гѣстѣ, като дѣбравѣ край село, като на дѣда Перина брадж-тѣ; да бѣдѣтъ мякѣ, мякѣ като памукѣ прѣзрѣвалѣ. Туй сырѣне прѣвъ колкото цѣдилници прѣцѣдено, колкото ся капници въ вѣдричкѣ капилѣ, на тогосѣ нашѣ брата толкози агнета по двора блѣкилѣ, по-много зарѣнца врякилѣ; овци стѣргатнѣ, козици благатнѣ, кога минѣтъ прѣвъ поле вряскѣ, кога минѣтъ прѣвъ горѣ

тряскѣ; ползмилися дѣбокѣ доли, високи горы съ овчарѣ, съ кѣшѣ, доили сѣ, броили сѣ, дѣлили сѣ, че ся е паднѣло кому лѣжичка, кому паничка, кому злато, кому сребро, на тогосѣ нашѣ брата половина крина бѣлѣ дукати, крина и половина жѣтѣ жѣтѣтици!

Колядарка, с. ж. Прѣтѣчка, что носятъ колядарѣ, кога колядувать, колядачка.

Колядарекый, ска, ско, пр. отъ колядарѣ. Колядарскѣ пѣсни, пѣсни, что пѣять колядари, кога колядувать, колядница.

Колядарча, ум. ср. отъ колядарѣ.

Колядарѣ, с. м. Който колядува, ходи по колядѣ изъ кѣщѣ въ кѣщѣ, та пѣе пѣсни колядници; коляджанѣцѣ, колядникѣ, коляджанѣцѣ, коляжнѣцѣ, ковриженѣцѣ; христослѣвѣ.

Колядачка, с. ж. Колядарка.

Коляджанѣцѣ, с. ж. Колядарѣ.

Коляджанскый, ска, ско, пр. отъ коляджанѣцѣ. Колядарекый.

Кюляница, ум. ж. отъ кюляда. Колядка.

Кюлядичка, ум. ж. отъ кюляница.

Кюлядка, ум. ж. отъ кюляда. Колядница.

Кюлядникѣ, с. м. Колядарѣ.

Кюляднийца, с. ж. Колядна пѣсенѣ, колядарска пѣсенѣ.

Кюлядний, —дѣнѣ и —дѣнѣ, дна, дно, пр. отъ кюляда. Что е за колядѣ, коляжкый.

Кюлядна, с. ж. Коляда. Всякой дѣнѣ колядника не бѣва.

Колядувамѣ и **колядвамѣ**, гл. ср. На колядѣ ходѣ изъ кѣщѣ въ кѣщѣ, та пѣя пѣсни колядарекѣ; колядовѣтъ.

Колядуванѣ, с. ср. отъ колядувамѣ; колядѣ.

Коляжнѣцѣ, с. м. Колядарѣ.

Кюляжнѣцѣ, на, по, пр. Колядний.

Кюля, с. съб. отъ коля. Много коля.

Кюляй и **комахай**, нар. 1) Май, почти. Кюляй не е така. Има комахай двѣстѣ овцѣ. 2) Хѣмѣ, и. Кюляй не знаешѣ, на съдѣшѣ, та приказвашѣ. Комахай го види, че е болѣнѣ, на . . .

Командарѣне, с. ср. отъ командарѣжѣ.

***Командарѣжѣ**, ишѣ, —рѣлѣ, гл. д. Рядѣ, вртѣжѣ, разправямѣ, глядамѣ. Командарѣжѣ двѣца-та, работѣ-тѣ. —рѣжѣся, гл. възвѣр.

Команѣтѣга, с. ж. Комонѣга.

***Комарджилѣжѣ**, с. м. Т. Игранѣ на парѣ, комарѣ; азѣртная игрѣ.

Комарджийка, с. ж. Който обѣчна да играе комарѣ.

Комарджийскый, ска, ско, пр. отъ комарджийка. Комарджийска игра.

*Комарджина, с. м. Т. Който обична да играе комаръ.

Комарець, ум. м. отъ комаръ. Комарчи; комариць.

Комарецькый, ска, ско, пр. отъ комаръ; комаровъ. *Комарско ребро.*

Комарчи, ум. ср. отъ комаръ. Комарець.

Комаръ, с. м. Настъкомо *Сулех*, уйковецъ; комаръ. *И комари-ти до едно врьмъ халкъть.* Отъ комаръ масло може ли?

*Комаръ, с. м. Т. Комарджилкъ, игра на пары; азартныя игры.

Коматана, с. ж. Която чака на готово да нае коматы, коматарка.

Коматанъ, —ни п —повци, с. м. Който чака наготово да нае, коматаръ. *Коматанъ — готованъ. Коматъ да има, коматановци колко сакаш.*

Коматарка, с. ж. Коматана.

Коматаръ, с. м. Коматанъ.

Коматець, ум. м. и коматчя, ум. ср. отъ коматъ. Малъкъ коматъ; кромка хлѣба.

Коматъ, с. м. 1) Кжъ, парче хлѣбъ; гомъуля, кромъ, укрукъ хлѣба. 2) Точено пѣчто, зелникъ, баница. — *Пръпка като просачя за коматъ. Ръве като Циганчя ръженъ коматъ. Сухъ (чисти) комати безъ хлѣбъ. Два комата за покусъ. Праздни долапъ, врти коматъ. Своето съ станъ, а чюждо-то съ коматъ. Не туртя-то кръви врата, а ръженый коматъ.*

Комахай, нар. Комай.

Комашеный, пъ, на, но, пр. отъ комашъ.

Постелъте кадифяны мандеры,
Нарядъте комашены перници,
Отворъте тяжкы порты момины. Пъс.

*Комашъ, с. м. Т. Платъ; материя. *Коприлянъ комашъ.* — *Какъвъ ми си комашъ!* каква си стока!

Комбара, с. ж. Раст. *Solanum tuberosum* и неговый плодъ, барабой, брьбой, компиръ, гомбелгы, кромшилъ, кромпиръ, ромпулъ, патати; картофель.

Комбость, с. м. Салата. *Коприва на комбосъ*, сир. попарена и полъна съ зехтинъ и оцетъ.

Комшина, с. ж. п

Коминие, с. м. мн. Каминны, джибры, пращинны, прыщинны, цинуры; въжжикки. *Здраве и топли самуни и отъ коминие вода.*

Коминецъ, ум. м. и коминчя, ум. ср. отъ коминъ.

*Коминъ, с. м. Каминъ, дыменикъ, дымникъ, баджа, кукъ; дымовая труба, дымникъ, каминъ. *Да му забуха бухъль на комина!* да му опустѣе къща-та! Клятва. — *Длъга Бойка безъ къжы, п: длъгъ,*

длъгъ Тодоранъ, на стѣж-тж закованъ. Гат. — Коминъ.

*Комка, с. ж. Л. Комкалица, причастие, причащение, причастна, причастъ; св. Причастие. — *Суха комка*, причастие, что посятъ въжжи за да причастятъ болникъ; запасныя дары. — *Да мя изгори комка-та!* Клятва.

Комкалица, с. ж. Комка.

Комкамъ, гл. свр. отъ комквамъ. Да причастъ; приобщить, причастить. — *кашый, прич. стр.* Причastenый; приобщенный. — *Не е комкамъ у уши-тж*, не е толкова глупавъ. *Хора-та не сж въ ухо комкани.*

Комквамъ и комкувамъ (да комкамъ), гл. д. Давамъ нѣкому комкж, причастивамъ; приобщать, причащать. — *мси, 1) гл. възер.* Зимамъ комкж, причастивамся; приобщать-ся, причащать-ся. *Дѣдо попе, видѣ ли мя да ли ся комкажъ? 2) гл. стр.* Бывамъ комканъ.

Комкване и комкуване, с. ср. отъ комквамъ и комкваня.

Комонъга и комонъга, с. ж. Комонъга, комунъга, кумунъга: 1) Раст. *Melilotus officinalis*; донникъ, донная трава.

Отдалечъ въкай мамж еп,
Дебело да ти постила,
Въсоко да ти подлага,
Да иде да ти набере
Врътъжж и комонъгж
И едностръжж тинтавк. Пъс.

2) Раст. *Viola sylvatica*, купечиче; фиалка лъсная. 3) Раст. *Viola tricolor*, замѣнъ ергенъ, корочя, любичица, мпущага, очета, темянужка; фиалка трехцвѣтная, Анютинны глазки, Ивалъ да Марья. 4) Раст. *Salvia pratensis*, дивъ димлюсъ; шалфей луговой.

Комотъ, с. м. Тръба платно.

Компирецъ, ум. м. Малко компиръ, барабоецъ.

Компирчя, ум. ср. Малка глава компиръ, барабойчя.

*Компиръ, с. м. Раст. и плодъ комбара, барабой.

Комунъга и комунъга, с. ж. Комонъга.

Комшица, ум. ж. отъ Комка.

Комшийка, с. ж. Жена, мома комшина, близосѣдка; сосѣдка. *Оставилъ попъ-тж попадийкъ-тж и уловилъ комшийкъ-тж.*

Комшийскый, ска, ско, пр. отъ комшина; сосѣдскый. — *сгы, нар.* Като комини; по сосѣдски. — *Комшийска-та кокошка по-голъмы кайца носи.* *Комшийска-та кокошка намъ ся види патка.* *Къщя сватба не е комшийска.* *Радва му ся*

като наше-то кучя на комшійскж-тж кучж. *Комшійска-та котка изала мжсо-то, а наша-та ся нашла. Комшійска-та котка налочила мжко-то, а наша-та ся облизва.*

Комшійчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ комшина.

***Комшина**, *с. м. Т.* Комшини помеждж си сж онич, на които кжци-ты сж една до другж или близо една при другж, близосъдъ; сосъдъ. *Не купувай кжцж, а комшини. Карайся съ ключа си, да не ся карашъ съ комшина си. Тропа ми у комшини-тж, та ще дойде и у насъ. Като тя почита кжца-та ти, почитатъ тя и комшини-ти ти; като тя почитатъ комшини-ти, почита тя и цължй свѣтъ.*

***Комшу**, *Т. вж. п.* отъ комшина.

***Комшулукъ**, *с. м. Т.* Вратичка отъ единъ дворъ въ другъ, протка; калитка изъ одногô двора въ другôй.

Комшулукчя, *ум. ср.* отъ комшулукъ.

Конакчійка, *с. ж.* Въ кжцж-тж на кождо ся дава конакъ да кондисватъ у неж пжтници.

Стойно, моме Стойно,
Стойно конакчійко!
У Стойнинж мамж
Добъръ конакъ има. *Иъ.*

Конакчійчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ конакчина.

***Конакчйна**, *с. м. Т.* 1) Въ кжцж-тж на когото ся дава конакъ за пжтници. 2) Пра-тенъ нагрѣдъ за да хване, да приготви конакъ да кондисватъ пжтници.

***Конакъ**, *с. м. Т.* 1) Мѣсто, дѣто пжтници ся спиратъ да прѣкаратъ нощъ, станъ; пристанище, нощлѣгъ, постой. 2) Мѣсто-то, което пжтници изходватъ за единъ день; переходъ, переѣздъ. *Два конака мѣсто, два деня пжтъ. Отъ Софиж до Пловдивъ три конака.* 3) Кжца на голѣмецъ, болгарска кжца, сарай; дворець, домъ знатнаго велможи, замокъ. 4) Мѣсто, дѣто ся разпирватъ общи-ты работы, управлене-то; присутственныя мѣста. *Викали го отъ конака. Закарали го на конака.*

Конакъ, *с. м.* Кънакъ.

Конвамъ, *гл. ср.* Слизамъ съ конь на конакъ.

Ой вы койна, мой хранищи!
Дѣка вечеръ шемъ конвамъ? *Иъ.*

Конда, *с. ж.* Просто кжчнице.

***Конаклина**, *пр. неизж. Т.* Что има кондакъ, что е съ кондакъ.

Кондалйна, *пр. неизж.* Въ пѣсень :

Снощи отидохъ на новж ченижж,
На новж ченижж конь да напожж,
Конь кондалйна, конь севдалйна.

***Кондакъ**, *с. м. Т.* Дрво-то на пушкж, на пищовъ; прикладъ ружья.

Кондачя, *ум. ср.* отъ кондакъ.

***Конджалтъ**, *с. м. Т.* 1) Вдигъ на чорапъ, на обуще, горникъ, горипще, гушна, кончевъ, кракъ; пѣголенокъ, голенище. 2) Конджолъ, караконджолъ.

***Кондикъ**, *с. м. Гр.* в. кодикъ.

***Кондисвамъ** и **кондисувамъ** (да кондисжж), *гл. ср. Т.* Слизамъ, спирамся на конакъ, заставамъ, прѣнадамъ, станувамъ; остапавливаться на нощлѣгъ, постоемъ. *Кондисали у поповж-тж кжцж.*

Кондисване и **кондисуване**, *с. ср.* отъ кондисвамъ.

Кондисжж, *ешъ, — дѣсахъ, — дѣсалъ, гл. свр.* отъ кондисвамъ; остановитъся.

Кондунашъ, *с. м.* Птица *Motacilla*, говядарка, пиленашка, пендунашка, рыбакъ, стръчюпашка, стръчянишка, стръчичка, трясопашка; трясогужка.

***Кондуръ**, *с. м. в.* кундуръ.

Конѣвци, *ум. мн.* отъ конь.

Коневый, *въ, ва, во, пр.* отъ конь. Что е на конь; лошадинъй.

Конемъ, *нар.* Съ конь, на конь; верхомъ. *Конемъ два дни далеч отъ Софиж.*

Конѣцъ, **коницъ**, *с. м.* 1) Нпщка за шпенне; нѣтка, нить для шитья. *Коници-ти излъзожж кжсливж. Ожбилися конци-ти на дрѣхж-тж му.* 2) Край, свръшкъ, битимъ; **конѣцъ**. *Отъ начало-то личи конѣцъ-тж. Кжса болѣсть — благжй конѣцъ. — Виси на конѣцъ, висп на косъмъ, едва ся дрѣжи малко му трѣбва за да ся скапе; висѣтъ на волоскъ, на нѣткъ, на нѣточкъ. Работа-та му висп на конѣцъ. — Да му ся свръшатъ конци-ти! Клятва: да умре, да ся свръши, да го нѣма! — Сбирай си конци-тж, поприбирайся, не ся отпущай. — Сбрькалъ конци-тж: а) Побръкала му ся работа-та, закасалъ работж-тж, упледеся, забатачился. б) Сбрькался, смазался, слисался; потерялся, пришѣлъ въ замѣшательство. — Съ новж конци закрпено, присмпвъ на вехтж, прѣправенж дрѣхж; кафтанъ-то новжй, да дѣры стары. — Тягжж конѣцъ, удриамъ белгжж, тягжж чаршжж; отщѣлживать, отбивать нѣткою, ухлеснуть. — Уврязажжж го съ памученъ конѣцъ, сговорихмъся, нъ не смжы още оздравили работж-тж. — Дѣто игла-та, тамъ и конѣцъ-тж. Вехто крѣпи — конци хабж, старо либи — дъне губи.*

Конѣцъ, *ум. м.* отъ конь. Малъкъ конь.

Коницкый, — чькъ, чка, чко, *смяж.* отъ мѣстоим. **кôлкавтйй**. Колкавичкый. *Коницка кжца!*

Конишникъ, *с. м.* Конско лайно, коншракъ.

Конище, *ув. ср.* отъ конь. Конага.

*Конкубина, с. ж. *Л.* Дръжанка, циатора; содержанка.

Конкый, ка, ко, *пр. смякч.* Коничкый.

Конкыли, с. м. *ми.* Гыгы, ждракыли, кокыли, кувыли, ногавици, ногачкы, пощакы, пащули, патарагы, стулци, щули; ходули.

Конникъ, с. м. Чловѣкъ, качень на конь, конникъ, конякъ; конникъ, всадникъ, верховой.

Конница, с. ж. Войска на коне; кавалерія, конница.

Конопарка, с. ж. Конато работи коноше. *Вранканскы-ты момж вси-ты конопаркы.*

Конопарчя, с. ср. Птица *Fringilla cantabina*; коноплянка.

Коноше, с. съб. 1) Раст. *Cannabis sativa*, гръста, гръсте, гръстница, конопль, конопъ, коноша, кънопыль, капанъ; конопель, конопля, посконь. 2) Врвь, вжже отъ коноше, конопецъ; пеньковая верёвка.

Конопецъ, с. м. Вжже, пороже, дебела врвь, коноше; верёвка. *Врзали го съ конопыци и го пустили въ кладенеца.*

Конопецъ, *ум. м.* Малко конопъ.

Конопешница и конопинница

Коноинница, с. ж. Животина *Gryllotalpa vulgaris*, диво прася, дивъ ракъ, жюркълъ, конощипица, конощипъ, конщипъ, кромидарець, кромидарка, кромидарь, куконощекъ, мече прася, попово прася, ракъ, рачець, рачка, рачкълъ, ручекъ, слѣпо гучя, усяика; сверчокъ земляной, земляной ракъ, медвѣдка.

Коноилъ, с. м. Коноше въ 1-то знаменование.

Конопище, с. ср. Нива посѣяна съ коноше.

Конопыный, —пыль и —пентъ, на, но, *пр.* Направеный отъ коноше, конопыный. *Опра-ла ризги конопын.*

Конопулка, с. ж. Стрѣкъ коноше.

Конопъ и конопыль, с. м. Коноше въ 1-то знаменованіе.

Конопыный, пы, на, по, *пр.* Направеный отъ коноше, конопыный.

Конощипица, с. ж. и

Конощипъ, с. м. Животина конопешница.

Конска борика. Раст. *Equisetum arvense*, горчица, дзука, хуркы, кукувичина плюнка, наставця, пръшлика, прътелици, ставякъ; хвощъ полевой, пестышки, нупыши.

Конска напратъ. Раст. *Pteris aquilina*, орлова напратъ, напра, напратъ; орлякъ, орличникъ.

Конска сврака. Птица *Lanius meridionalis*, магарешникъ.

Конско ребро. Раст. *Melilotus alba*; донникъ бѣлый.

Конско цвѣте. Раст. *Taraxacum officii-*

nalis, борець, горець, глушило, глушина, горчивичъ, капикось, магарешка млѣчка, млѣчка, падикуль, ушѣлка; одувачикъ, поново гумѣнцо, хасимъ, львиный зубъ.

Конскы зжби. 1) Цвѣтице, цвѣти бѣло, расте по лжговища-та. 2) Цвѣти когыча.

Конскый, ска, ско, *пр.* Что е на конь, за конь, отъ конь; лошадиный, конскій. *На конскж главж юзда прилична. Въсѣте като магаря отъ конскы мужи. — На конскый велидень, на куково лѣто, никого; послѣ дѣждичка въ четвѣргъ. Кога дойде конскый велидень. Ще бжде на конскый велидень. Ще прокопса на конскый вели-*

*Конте, с. ср. Кабадана, тавраджина; щѣголь, франтъ.

Контошець, *ум. м.* и контошчя, *ум. ср.* отъ контошь.

*Контошь, с. м. *Т.* Кжса до носаса горниа дрѣха, конаранъ, кусаря, кусо, фермене, салтамарка; курткя, кунтушь, кунтышь.

Контжся, ишся, —тылся, *гл. взвр.* Гызджся, кытжся; щеголять, франтитъ.

*Конущисвамся и конущисувамся (да ся конущисж), *гл. вз. Т.* Събирамся, виждамся, приказвамъ си съ нѣкого; имѣть связь, обращаться съ кмъ.

Конущисваніе и конущисуваніе, с. ср. отъ конущисвамся.

Конущисж (да ся), ешь, —шисахся, —щисался, *гл. свр.* отъ конущисвамся.

Кончѣвъ, с. м. Конджуль въ 1-то знаменованіе.

Кончѣнце, *ум. ср.* отъ кончя. *Момчѣнце и момчѣнце — кончѣнце и телѣнце.*

Кончѣгѣна, съб. отъ конь. Много конше.

*Кончѣйна, с. ж. Една игра на книги.

Кончя, *ум. ср.* отъ конь. 1) Малъкъ конь, дребенъ конь; конскъ, лошадка. 2) Малко-то на кобылж, ждрѣба; жеребѣнокъ. — *Отъ размѣнж на размѣнж, паднж конся на полѣнж. — Кончя хранено, хубаво, добро, отбрано кончя. Разигра ми ся хранено кончя.*

Кончя, *ум. ср.* отъ конѣць. Малко кжся конѣць.

Кончѣвамъ (да кончѣж), *гл. д.* Кращамъ, свръшамъ.

Кончѣваніе, с. ср. отъ кончѣвамъ.

Кончѣж, ешь, —чѣлъ, *гл. свр.* отъ кончѣвамъ.

Кончѣпъ, с. м. Животина конопешница.

Кончѣракъ, с. м. Конско лайно, конишникъ.

Конъ, *прѣдл.* Камъ, кунъ, при; къ. *Проше-талася Еана конъ Бѣтолскж странж.*

Весь день Бое босо жнало,
Босо жнало, хлѣбъ не яло;

Кога было конь к вечеру,
Запьяно, задзунило. *Пѣс.*

Конь, с. м. Познато животно; лошадь, конь.
Какъ конь; выносливый конь. Конь-тъ рѣта; лошадь бѣется задомъ. Конь-тъ ся коси, закача си крака-та, кога ходи; лошадь съ забѣмъ, съ засѣчкою. — *Намѣрилъ вѣрмя да си разиграва коня,* да си прави каквото ще. — *Отъ конь на магаря,* понизенъ; переобули изъ саногъ въ ланты. — *Добръ конь ся продава и подъ лошъ (сѣдранъ) чюль.* Хубавъ конь и на наслъ-тѣ ся продава. Добръ конь и подъ сѣдранъ чюль личи. Бѣлъ конь и людъ чловѣкъ отдалечъ личяты. Отъ коня на трона. Конь приликъ не глѣда: който го има, той си го казди. Конь ся не казди по приликъ, а кой го има. *Шоавый конь,* като чюе гебре-то, чешешя. Гладно пся умрѣлъ конь сѣнува. *Гарга-та моли Бога да мрѣтъ коне-ти.* Да бѣ слушалъ Господъ гаргъ-тѣ, коне-ти щажъ да мрѣтъ повяче. Много коне много красты, единъ конь една краста. Още коня не видѣлъ, крака замазалъ. Който казди чуждъ конь, на срѣдъ пѣтъ пѣши трѣва. Чюжогий конь и срѣдъ водъ ся зима. Съ чюждъ конь по-скоро ся вѣрви. Съ чюждъ конь по-малко харъ ся прави. Далъ ли си конь съ кирижъ, не пѣтай, кой го казди. *На ученъ конь юздъ не трѣбва.* *Трай (живѣй), конѣ,* за зеленъ трѣвж. Нека ти конь-тъ отъ зобъ загни. *Зобъ-тъ тѣра коня,* а не камшиа-та. *Еа ли щешъ, конѣ, зобъ!* Зобъ въ коня ся не губи. *Излѣзь, конѣ,* изъ гйола, щж ти дамъ пѣмж торбж зобъ. *Хвати приятель попъ,* та да му хранишь коня съ зобъ. *Мѣнѣва гы като Циганинъ коне-тѣ.* Моли като съ краставъ конь. *Удрѣпался като аблѣкарскый конь.* *На какъвто конь каздишь,* такъвъ пѣсень щешъ пѣешь. Конь прѣди, вѣтѣръ вѣе. *Прозѣвася (мѣсли) като конь на празднѣ торбж.* *Надѣвася като конь на празднѣ наслъ.* *Надѣвася като конь за зобъ.* *Жьденъ конь мжтнж водж не глѣда.* *Глѣдай конь стопанскъ,* казди го душманскъ. Конь и пушка сами ся крадътъ. *И на коня булка-та не ся знае коя е.* *И конь може,* и азъ можъ, ако Господъ не поможе, ничто не може. *Кога изаде грѣбача,* трѣгнж конь-тъ изъ пѣтѣа. *Коня води,* пѣши ходи. *Излѣлъ си конь-тъ кириж-тѣ.* *Хубавый конь (лудый конь) или ще окуцѣе,* или ще окйоравѣе. Конь ся не продава. *Же-нж-тѣ си давамъ,* коня си не давамъ.

Мага си главж-тж като конь отъ мужи (като конь съ празднѣ торбж). *Брѣзый конь ся стига,* а брѣза-та рѣчь не може. *Брѣзъ конь ся прѣвара,* брѣза дума не ся стига. *Да тѣ пази Господъ отъ конь отзадъ,* отъ волъ отпурѣдъ, а отъ калугеръ отвярѣдъ. *Дѣто конь съ конь-то-то, тамъ и ракъ съ клѣцѣ-тѣ.* *Кога израстѣтъ на коня рогове.* Конь на четѣре и пакъ ся стѣва. Конь-тъ за четѣредесѣтъ, самаръ-тъ за пѣтдесѣтъ. Или на двамаж-тж конь, или на одного рѣженъ. *Болесть-та дожожда съ конь,* а отива си съ кола. *Досега щажъ изпросъ конь и волъ.* *Кога умре мой-тъ конь,* ако ще никна трѣва, ако не. *Да мя рѣта конь не щаже да мя е кадъ,* а то мя рѣта краставо магаря. *Смѣсѣя (жѣлѣся) като умрѣлъ конь.* *Тѣ мѣне размѣй,* тебе Господъ да размѣе като пукнѣлъ конь. *Жена съ голѣмо чело,* а конь съ голѣмъ гоюозъ. *Сбира клинци да си прави конь.* Още три, та конь и право та на Хаджелжжъ. *Който жѣлѣ петало-то (подковж-тж),* загубя и коня. *Не трѣси коня,* а петало-то му. *Конь-тъ и ноцижъ види.* Конь познава сайбижъ си. Конь познава кой може да го казди.

Конюшникъ, с. м. и

Конюшница, с. ж. Конярица, оборъ за коне, ахѣръ; конюшня.

Влѣзь си ми въ длѣжъ конюшницъ,
Извади ми мож-тж сейсанж,
Стягни ми ѣж съсъ девѣть попрѣзѣ. *Пѣс.*

Конюшничка, у. м. ж. отъ конюшница.

Ахѣрѣ; конюшенка.

Коняга, с. м. ув. отъ конь.

Конякъ, с. м. Чловѣкъ на конь, съ конь, конникъ, конярь, коняникъ; конникъ, всѣдникъ, верховой.

Оставай сѣгомомъ, момкова мале,
Че ти дигнѣхмы сватѣж голѣмж:
Двѣста коняци, триста пѣшаци,
Чѣтырестотнѣ брѣзѣ кочѣи. *Пѣс.*

Коняникъ, с. м. Конникъ, конякъ.

Конярка, с. ж. Конато пасе коне.

Конярицъ, с. м. Агжлъ, егрекъ за коне, за ергеле.

Конярица, с. ж. Конюшникъ, конюшница.

Като чю Марко на хладны механъ,
Станж, та си дойде право дома,
Та си влѣзе въ тѣмж коняриницъ,
Та изкара своѣа брѣза коца. *Пѣс.*

Коняричка, у. м. ж. отъ конярица.

Рано рани добѣръ юпакъ,
Рано рани въ коняричкж,
Изведе си храненъ коня. *Пѣс.*

Копаректій, ска, ско, пр. отъ копарь.
Копарчя, ум. ср. Малъкъ, младъ копарь.
Копарь, с. м. 1) Който има коне. 2) Който пасе коне. 3) Който глѣда коне, сензинъ; коюохъ. 4) Копакъ, конаникъ.

Копѧ, с. ж. Куиъ струнано сѣно, слама; конешъ, стогъ; копнѧ, копѧ, конъ, стогъ. *Копѧ сѣно, копа слама. На копы; по-копѣнно.* — *Качили го, турнжли го на копж-тж, накарали го да направи нѣчто тяжко, мжчно, на го оставили самъ да ся мжчи съ него. Турнж нж на копж-тж, на си зема стлѣбж-тж.* — *Не види баба копж-тж, та це види иглж-тж. Не видѣла баба копж-тж, а видѣла въ неск иглж-тж. Мома вино не пие, коза сѣно не гаде: коза-та на копж-тж, а мома-та съ окж-тж.*

Кѡпа, с. ж. 1) Властарь, младочка на лозж. 2) Стрѣкъ отъ лукъ съ сѣмя-то.

Копѧвамъ, гл. мн-кр. отъ копѧж; кѧпы-вать.

Копѧло, с. ср. Съ чтою ся копае, копачка, мотыка; киркѧ.

Кѡпамъ, гл. д. Копаж. *Вряденъ да копа лозж. Дяволъ-тж ни оре, ни копа, само людж-то скарва.*

Копѧне, с. ср. отъ копѧж. Копань.

Кѡпани, с. м. мн. Малкы-ты на жѧбж, докѧ не имъ ся още израстли крака; врь-токонанецъ, главунакъ, главунѧкъ, главочъ, егюпскы рыбы, жѧбина, калугерици, лъ-жичета, мраморци, мрьмурци, пѧйвутка, пѧлагуиуць, пѧлхуци, попадѧйкы, поповы лъ-жичета, пулѣглавци, скрьдокопани, циганскы рыбы; головѧстикъ лягушечный.

Копѧнка, ум. ж. отъ копѧниѧ. *Малка Ёанка (Ганка) за копанкж, а голъмжа за сѣдѧкж; на рабѡту позѧдъ послѣднихъ, на ѣду наперѣдъ пѣрвыхъ.*

Копѧнчице, ув. ср. Голѣма копанѧ.

Готвила съмъ ти, готвила:
 Варено зеле щирепо,
 Съ сѣкырж-тж дробено,
 Въвъ копанчице турепо. *Иъс.*

Копѧнчя, ум. ср. отъ копѧниѧ. Копанка.

Кѡпанчя, ум. ср. отъ кѡпанъ. Къльчица. *Отъ кокошж-тж ни копанчя, отъ вино-то ни капчица.*

Кѡпанъ, с. м. Къпанъ, кобылица на къпаны; коромѧсло вѣсовъ.

Кѡпанъ, с. м. 1) Чюкъ особена направа за чюкане ленъ. 2) Валчиста бухалка; валѣкъ. 3) Пънь, китюкъ, корень отъ отсѣчено дръво; кѡпани. 4) Мръвка мясо. *Дѧй ми копана, а тж нажъ ориза.* 5) Кокошна клька.

Хубаво ряди, кокошко,
 Да не ти хвьрльж цвѣсна,

Да ми ти скрьшж крыло-то,
 Да си ти изѧмъ копана. *Иъс.*

Кѡпанъ, с. ж. Копане. *Копанъ на куку-рузж, възривъ. Копанъ на лозж, праше-не. Първа копанъ, втора копанъ. Ходихъ на кѡпанъ, ходихъ да копаж. Така копанъ не струва. Щж ти платж длъга си по копанъ.*

Кѡпанѧ, с. ж. Валчистъ сѣдъ издѣбанъ отъ едно дръво като корыто; гавана, гаваница; корѣцъ, колѧнъ. *Свилася като надѣвицж въ копанж. Земай женж отъ сой, а кучя отъ копанж.*

Копарѧнчя, ум. ср. Вязана долама съ увис-нжлы ржжавы.

Копарѧнъ, с. м. Дрѣха контошь.

Копѧтъий, ть, та, то, прич. стр. Копанъий.

Копачѣлникъ, с. м. Мотыка трьнокопъ.

Копѧчинъ, с. м. Копачъ.

Копѧчка, с. ж. 1) Жена, мома, конато ходи на копанъ. 2) Мотыка тѣсна та длъга да копажтъ или разкопавать съ неж нѣчто; копачъ; копѧчъ. *Зълъ трънь — зла ко-пачка.* 3) Корень длъгъ отъ лозж.

Кѡпѧчъ, с. м. 1) Който ходи та копае; копачинъ; копѧчъ, копѧльщикъ. *Напился като копачъ.* 2) Копачка мотыка. 3) Кой-то копае мрътвы; могѧльщикъ.

Копѧж, ешь, — пѧлъ (копѧвамъ, да кѡп-нж, кѡпвамъ, кѡпнувамъ), гл. д. Копамъ:

1) Правж дупкы, намы по земж-тж съ нѣчто; ровж, рыж; копѧтъ, рытъ. *Стѧга си копалъ по двора, направи го на намж.*

2) Съ копане изваждамъ, изкарвамъ; изко-павамъ, изроввамъ; выкѧпы-вать. *Копѧе камъне, глинкж.* 3) Съ копане изработ-вамъ, разкопавамъ; разрѧхливать почву. *Отпишли да копажтъ лозжа-та.* 4) Скрывамъ въ земж-тж, закопавамъ; закѧпы-вать. *Мрътвѧци-тж копажтъ на длъбоко да гж не изрови годж.* 5) Изкълѧвамъ, изчѣврѧквамъ; выкълѧвывать, искълѧвывать. *Гарванъ гарвану очи не копать.* 6) Искамъ отъ нѣкого нѣчто съ сялж, не го оставямъ на мира да ми го даде или да го направи; врьтж, дръгнж, длѣбамъ, жаравж, пекж; кѧнѡчитъ, кучитъся. *Копѧе мж за нѣчто.* — *пѧнжся, гл. стр.* По знаменование-то на глагола; копѧтъся. *Кѡза ся лозж копае, баба ся потѧе.* — *пѧ-нъий и — пѧтъий, прич. стр. кѡпаный.*

— *Копѧе грѡбъ нѣкому, глѣда да го съ-сыне, да го доврѧши; рытъ кому ѧму, копѧтъ кому ровъ. Отпърѣдъ глади и ма-же, отзадъ грѡбъ копае; спередѧ любилъ бы, а свади убилъ бы, или: онъ лѡжкою кѡрмить, а чѣреномъ глажъ колить. Лас-катель-тж пърѣдъ тебе глади, маже, а*

отъ странж трапъ копае. Който дру-
гъму ямж (гробъ) копае, самъ пада въ
нежъ. Млвчяние-то гробъ копае. Съ иг-
лж кладенецъ да копаешъ. Дяволъ-тъ
ни оре, ни копае. Умъ царува, умъ кля-
тува, юнакъ лозе копа. Който низко
гльда, дълбоко копае.

Копѣяне, с. ср. отъ копѣж. Копяне.

Копвамъ (да копнж), гл. д. Зимамъ нѣчто
безъ пары, келешъръ, удриамъ кйоравото.

Копвамъ и **копнувамъ**, гл. уч. отъ копнж.

Копе, с. ср. Копие.

Копелѣкъ, с. м. 1) Незаконнородено, чуж-
до дѣтя; копеля, копелчя; въблядокъ, въ-
блядышь. 2) Малко момча, момчакъ,
келешъ.

Копелѣна, с. ж. Жена, мома родила копеля;
копелкыня, курва. *Подрѣжъ ми копеля-
то, да ся посмѣж на копеланъ.*

Копелетина, с. съб. Момчетина.

Копелкыня, с. ж. Копелана.

Копелчя и **копеля**, с. ср. Копелѣкъ. *По-
дрѣжъ ми копеля-то, да ся посмѣж (по-
хлеботъ) на тѣжи курвж.*

Копенъ, копни, с. м. Копя отъ сноше при
гумно, натрупанъ за връшене; кладна,
копна, стогъ, другожина; копнѣ, омѣтъ,
скирдъ, одонье. *Мъшка въ копенъ глѣ-
на не остава. Гради кръстецъ да лѣ-
тува, а копенъ да зимува.*

Копие, с. ср. Копе, сулица, мждракъ;
копье, пѣка.

Копица, ум. ж. отъ копѣ.

Копичка, ум. ж. отъ копица.

Копицашъ, с. м. Клицарь, крахтъ, кликачъ
при черковж; пономарь.

Копка, с. ж. Дупка пробита на ледъ за на-
ливане водж изъ нежъ.

Копнѣ, с. ж. Копенъ.

Копнувамъ, гл. уч. отъ копнж.

Копнѣние, с. ср. отъ копнѣж. Копнѣяне.

Копнѣж, ешь,—пѣлъ, гл. ср. Копнж: 1)
Тѣж, топжся; тѣять. Слѣж-тъ копнѣ.
Слѣнце грѣе, ледъ копнѣе. 2) Липѣж,
топжся, чезнж, чмаж; нѣтъ, изныватъ.
*Копнѣ ми срьдце-то, жьдува за нѣчто,
мѣжся за нѣчто; щемитъ сѣрдце, несѣтъ
на сѣрдце. Тѣ ся смѣешъ, а мѣж срьдце
копнѣе.*

Копнѣяне, с. ср. отъ копнѣж.

Копнж, ешь—налъ, гл. ср. Копнѣж.

Копни, грудко, не копни,
Какъ копнѣтъ младъ юнакъ
За-отъ село дѣвоича. Пѣс.

Копнж, ешь,—нжлъ, гл. ед-кр. отъ ко-
пѣж.

Копой, с. м. Кучя ловчийско; ищѣйка, и-
щан, лягавая собака. *Лѣвнжлъ (изтъгнжлъ-*

*ся) като копой. Хлѣта като копой. Да
тя лае копой, та не бѣсно кучя.*

Копойчя, ум. ср. Малѣкъ, младъ копой.

Копорецъ, ум. м. Малко копоръ.

Копоръ и **копъръ**, с. м. Раст. *Anethum
graveolens*, копрецъ, манотъръ, старкосъ;
укрѣпъ, кропъ, копѣръ.

Копралъ, с. м. и

Копралъ, с. ж. Длѣгъ остень на единъ
край съ бодилж да кара воловы-тъ, а на
другый съ сѣканицж, за да ся чисти съ
нежъ рало-то отъ прѣтъ, кога ся оре; чет-
вернакъ.—*Додѣ засѣдне слѣнце-то, оста-
вало оце двѣ копралы*, сир. така ся виж-
дало като слѣнце-то да е високо отъ залѣзъ
колко двѣ копралы.—*Прѣвитъ кравай на
копралж. Припѣвъ за орачъ.*

Копрець, с. м. Раст. Копоръ.

Коприва, с. ж. Раст. *Urtica*, жарка; кра-
пива, кропива. *Шарж съ копривж, уд-
риамъ, та да паря.*—*Направихъ го глѣж и
копривж, ничто и никакво, нахокахъ го,
навѣкахъ го.*—*Гръцка коприва*, единъ
видъ дребна коприва.—*Два коприва,
жрѣтва коприва*, раст. *Lanturn album*,
дѣдово винце, кошютиня; глухѣя крапѣва.
—*Всѣка коприва не бѣде (не паря).*
*Коприва не ся миреше. Коприва ми-
реше ли ся, та и ежъ да ся милва.*
*Не мя е юдъ, кога мя паря коприва,
а кога щиръ. Пѣсъ на нивж, стопанъ въ
копривж. Не ти казва трендафилъ, а
копривж. Пука като копривж въ гръня.*
*За женж-тъ коприва, а за мжжж ко-
прива. Гръкъ, кога ся роди, най-на
прѣдъ рѣче чирозъ, а Българинъ копривж.*
—Глядатъ да ся облажатъ, да ся озлачатъ съ
копривж на Св. Иванъ Коприванъ (24 Фе-
вруарина) и на Власовъ день и тогава вар-
дятъ да ся не покапжтъ съ нежъ, за да не
гъ наджтъ блѣхы прѣзъ лѣто-то.

Копривѣкъ, с. м. Мѣсто, дѣто има много
копривж.

Копривѣликъ, с. м. Точено съ копривж
междж петурѣ-тъ. *Зеленъ зелникъ копри-
валникъ.*

Коприванъ, с. м. Така наричатъ Св. Иванъ
1-о и 2-о обрѣтение главж-тъ му на 24
Февруарина, зачото тона дѣнь ся озлачавать
съ копривж; коприварь.

Коприварка, с. ж. 1) Която ходи на ко-
привж, да бере копривж. 2) Която обична
да нае копривж.

Коприварчя, 1) ум. ср. отъ коприварь.
Малѣкъ, младъ коприварь. 2) с. ср. Гръня
за варене въ него копривж. *Пѣка като
гръня коприварчя.*

Коприварь, с. м. 1) Който ходи на копривж.

2) Който обыча да наде копривѣ. 3) Коприванѣ.

Копрѣвица и **копрѣвка**, *ум. ж.* отъ копрѣва. Малко копрѣва; крапѣвка.

Копрѣвичка, *ум. ж.* отъ копрѣвица.

Копрѣвиный, *нъ, на, но, пр.* Что е отъ копривѣ, направеный съ копривѣ.

Копрѣвиный, *въ, ва, во, пр.* Что има много копривѣ.

Копрѣна, *с. ж.* Ницкы, които точятъ отъ кожурци отъ бубѣ; свиля; шѣлкѣ.—*Точѣ копринѣ*; *размѣтывать шѣлкѣ*.—*Копрѣна ржѣница*, копрѣна точена на ржѣкѣ, а не на чекрѣжѣ.—*За женѣ-тѣ копрѣна*, а за мѣжа копрѣва; женѣ шѣлкѣ, а мужу шѣлкѣ.

Копрѣнарка, *с. ж.* 1) Който точи или продава копринѣ. 2) Прѣтка, макара, на коѣто намотавать копринѣ за шивѣ; *вытѣкъ*, *выѣшка*, *катушка*, *коклюха*, *мотѣря*.

Копрѣнарѣ, *с. м.* Който точи или продава копринѣ.

Копрѣница и **копрѣнка**, *ум. ж.* отъ копрѣна. Малко копрѣна.

Копрѣничка, *ум. ж.* отъ копрѣница.

Копрѣниный, *нъ, на, но, пр.* Направеный отъ копринѣ; копрѣниный; шѣлковый.

Копрѣниный, *въ, ва, во, пр.* Что е отъ копринѣ; копрѣниный.

***Копрѣсамся** и **копрѣсувамся** (да ся копѣшѣ), *гл. об. Т.* Съизмамся, показывамся; появляться. *Копрѣсался е като нѣкой дере-бей.*

Копрѣшиж (да ся), *ешъ,—тѣсался, гл. свр.* отъ копрѣсамся. Да ся съземѣ.

Копрѣше, *с. ср.* отъ копрѣшѣ.

Копрѣшѣ, *ешъ,—тѣшѣ, и*

Копрѣшѣ, *ишѣ,—тѣшѣ, гл. свр.* Тѣмѣшѣ, тражѣ, млѣжѣ. *Азъ си копрѣшѣ.*

Копрѣло, *с. ср.* Тѣмѣ малкы клѣщи за правене кончи отъ тѣлѣ; *чѣфтѣ*, *гарга-бурну*; *острогубцы*, *остроузубцы*.

Копрѣлице, *ум. ср.* отъ копрѣло.

Копрѣница, *ум. ж.* отъ копрѣна. Конча.

Копрѣя, *ум. ср.* Малка конча, копрѣница; *застѣжѣчка*.

Копрѣна, *с. ж.* Справа отъ тѣлѣ за забачаше нѣчто, та да стои то затворено; *застѣжка*. *Мѣжѣска конча*, что е като кукѣ; *кручѣкѣ*. *Женѣска конча*, что е като примѣжѣ, та влиза въ шеж мѣжѣска-та конча; *пѣтля*. *Конча на книгѣ*; *зацѣнка*.—*Дѣтѣ жлѣжѣ си прѣвѣзѣ плѣтѣ тяглатѣ*. Гат. конча.

Копрѣнамъ, *гл. д. свр.* Да закончавѣ; *застѣгнути*. *Да ти кончавѣ сабѣ дамѣскинѣ*.

Копрѣрѣ, *с. м.* Раст. копорѣ.

Копрѣрѣникѣ, *с. м.* 1) Раст. *Cyclamen europaeum*; *дрѣква*. 2) Раст. *Asarum*

europaeum; **копѣтѣнѣ**, **копѣтѣникѣ**, **подорѣшникѣ**. Това растение ся вари и вода-та му ся шѣ противъ утравяне.

Копѣто, *с. ср.* Нокѣтъ на крака на нѣкои животны, кѣтица; **копѣто**. *Копѣто на овцѣ*, *чѣпошѣкѣ*, *чѣпошецѣ*. *Копѣто на конѣ*, *на муля*, *шланецѣ*.—*Дѣто конѣ съ копѣто-то, тамѣ и ракѣ съ клѣщи-тѣ*.

Корѣ, *с. ж.* 1) Кожа на дрѣво и на плодовы; **корѣ**, **кѣрка**. *Кора отъ дрѣво*. *Илимонѣ*, *дѣлна съ дебелѣ корѣ*. 2) Корава-та, по-изпечена-та вышняя чѣсть на хлѣбѣ; **кѣрка**. *Горѣна и долѣна кора отъ хлѣбѣ*. *Дай му сѣмѣ корѣ да ѣ грѣзе*. *Не глѣдай корѣ-тѣ*, а *срѣдѣ-тѣ*. 3) Кожа, что хванѣ нѣчто отгорѣ; **нѣпрѣлѣ**. *Млѣко-то е хванѣло корѣ*. 4) Петура, обѣа, оуба, губа; *лишѣ тѣста*. 5) Капаци-ти на подвязанѣ книгѣ; **облѣжка книгѣ**. *Развалижѣ ся корѣ-тѣ на псалтира*. 6) Дѣска-та, съ коѣ-то правятѣ прѣбирѣ на тъканѣ. 7) Прѣбирѣ на тъканѣ.—*Отъ корѣ до корѣ*, *всѣчко*, отъ край до край. *Изчѣпожѣ книгѣ-тѣ отъ корѣ до корѣ*; *прочѣлъ отъ доскѣ до доскѣ*. *Той го знае отъ корѣ до корѣ*.—*Подлѣзѣ го по дѣневѣ (по лебеничевѣ) корѣ*, *измами го*, *изпрати го безѣ ничто*.

Корѣбарѣ, *ум. ср.* Малѣкѣ, младѣ корѣбарѣ, момѣя слуга на корѣбѣ.

Корѣбарѣ, *с. м.* Който работи на корѣбѣ, корѣбѣна, *гемидѣжна*; **матрѣвъ**.

Корѣбѣна, *с. м.* Корѣбарѣ, *гемидѣжна*.

Кѣрабѣ, *с. м.* 1) Голѣма лѣдина, *гемина*; **кѣрабѣлѣ**.

Младѣ Деспѣтъ ся возаше
Во двѣ златѣ корѣби
Со свои-тѣ сыновѣ. *Шѣ*.

2) Шарѣпахана, *жлѣбѣ*, *корѣито* за прѣкарване грозде.

Кѣрабѣа, *с. свб.* Много корѣби.

Извади си црѣжѣ шапѣжѣ,
Благослови црѣно море,
Отгрѣзѣжѣ црѣно море,
Помѣшижѣ корѣба-та. *Шѣ*.

Кѣравѣцѣ, *с. м.* Нишонѣ съ зеленикавѣ попуканѣ корѣ.

Кѣравѣнѣ, *с. ж.* Тврѣдина, *тврѣдость*, *накѣсть*, *накѣта*; *тврѣдость*, *жѣстѣкость*, *чѣрствѣость*.

Кѣравѣникѣ, *ум. ж.* отъ **кѣравѣна**.

Кѣравѣничѣкѣ,—*чѣкѣ*, *чѣка*, *чѣко*, и

Кѣравѣкѣлѣ, *вѣка*, *вѣко*, *пр. смѣжѣ*. отъ **кѣравѣлѣ**.

Кѣравѣй, *въ, ва, во, пр.* 1) Тврѣдый, *жѣкѣй*, не *мѣкѣкѣй*; *тврѣдый*, *жѣстѣкѣй*, *чѣрствѣый*. *Кѣравѣо дрѣво*; *тврѣдоѣ дрѣво*. *Кѣрава постѣла*; *жѣстѣка постѣлѣ*. *Кѣравѣ*

хлѣбъ; чѣрствый хлѣбъ. 2) За чловѣкъ: немилостивый, безжалостный, несклонный; нечувствительный, чѣрствый (о чловѣкѣ). *Коравъ чловѣкъ. Кораво срдце; жѣсткое, чѣрство сѣрдце. Има коравъ очи, не ся свѣтнн, не ся срамува; у него мѣднй лобъ. — во, нар.* Тврѣдо, яко, не мякко; тврѣдо, жѣстко, чѣрство.

Коравѣж, ешь, — вѣль, *гл. ср.* Ставамъ коравъ, тврѣдѣж; тврѣдѣть, жѣстнуть, чѣрствѣть.

Коранъ, *с. м.* Рыба пестрѣва на единъ възрасть.

Корачъ, *с. м.* Чюкъ за подковаване добытъкъ.

Корвамъ и **корнувамъ** (да **корнж**), *гл. д.* Скубамъ, изтрѣгвамъ; вырывать.

Кордѣль, *с. м.* Врѣхъ междѣ два дола.

Коремець, *ум. м.* и **коремчя**, *ум. ср.* отъ **коремъ**. *Кормя; животиъкъ, брюшко.*

Коремъ, *кормй, с. м.* Онаа часть на чловѣка, на животно, въ кождо еж жтробы-ты: чирва-та, дробове-ти и пр.; трѣбухъ, мѣхъ, мѣшина, тумбакъ, бурта; брѣхо, животь. *Коремъ мя боли, срдце мя боли; животь болиъ. Грѣзе мя, врѣти мя коремъ; имѣть рѣвъ въ животь. Хванж мя коремъ, налѣнж мя коремъ, заболѣ мя коремъ; схватѣло животь. — Потъналъ въ кала до коремъ; увязъ въ грѣзи по брюхо. — Оживѣло ми е нѣчто на корема, много ми ся пска, все за него мыслѣж. — Коремъ-тъ му механа, голѣмъ пшаница. — Хванжжѣся за корми-тъ отъ смѣхъ, много ся смѣхъ, до падане; задыхаться отъ смѣха, надрывать кишкй, животики отъ смѣха. Сврака-та поще бѣвола за да си наплъни корема. На голъ коремъ чифте пицове. Доброволна сирота коремъ-тъ ѣ до земж-тж. Чакалъ е на майкж си въ корема девять мѣсяца, та сега не може ли да почнака малко. Да му побѣлье глава-та като на магаря коремъ-тъ.*

Коремъ, *с. м.* Онаа часть на чловѣка, на животно, въ кождо еж жтробы-ты: чирва-та, дробове-ти и пр.; трѣбухъ, мѣхъ, мѣшина, тумбакъ, бурта; брѣхо, животь. *Коремъ мя боли, срдце мя боли; животь болиъ. Грѣзе мя, врѣти мя коремъ; имѣть рѣвъ въ животь. Хванж мя коремъ, налѣнж мя коремъ, заболѣ мя коремъ; схватѣло животь. — Потъналъ въ кала до коремъ; увязъ въ грѣзи по брюхо. — Оживѣло ми е нѣчто на корема, много ми ся пска, все за него мыслѣж. — Коремъ-тъ му механа, голѣмъ пшаница. — Хванжжѣся за корми-тъ отъ смѣхъ, много ся смѣхъ, до падане; задыхаться отъ смѣха, надрывать кишкй, животики отъ смѣха. Сврака-та поще бѣвола за да си наплъни корема. На голъ коремъ чифте пицове. Доброволна сирота коремъ-тъ ѣ до земж-тж. Чакалъ е на майкж си въ корема девять мѣсяца, та сега не може ли да почнака малко. Да му побѣлье глава-та като на магаря коремъ-тъ.*

Коренне, *с. ср.* отъ **корнж**.

Коренѣне, *с. ср.* отъ **коренѣж**.

Коренець, *ум. м.* и **коренчя**, *ум. ср.* отъ **коренъ**; **коремѣтъ**. — *Сладко коренчя*, раст. *Polypodium vulgare*, блага напратъ, сладка папуръ; сладкй **коренъ**.

Коренище, *ув. ср.* отъ **коренъ**.

Корень, *с. м.* 1) Онаа часть на дръво, на растение, что е въ земж-тж; **корень**. 2) Пънь, копанъ, китюкъ отъ дръво. 3) Колѣно, влака, родъ, кровь; родъ, плѣмя, поколѣнне. — *Хвацама, пуцама корень; пускатъ корень, окоренѣтъ, окоренѣтъся. — Не ще хване корень, не ще трае мно-*

го врѣмя. — *Крушка-та не пада далечъ отъ коренна. Скуби рѣдоквж-тж отъ корень. Еакъ е като врѣвовъ корень. Ако паскътъ трѣвж-тж, коренна-та останаъ. Да му ся сврѣши и корень-тъ и семсе-ле-то!* Клитва.

Коренѣж, *ишь*, — *ниль, гл. д.* 1) Вадж нѣчто изъ земж-тж съ коренна му заедно, скубамъ, скорвамъ; **корчевать**, **вырывать**, **выдѣргивать** изъ землй съ корнемъ. *Коренима дракы-тж изъ нивж-тж.* 2) Потопнавамъ пряждѣ, ткань въ чорбж отъ шавлековы корени, та гы кыснж въ нежъ. *Коренихъ платно-то.*

Коренѣж, *ишь*, — *ниль, гл. свр.* отъ **коренѣвамъ**. Да хванж корень.

Коренѣвамъ (да **коренѣж**), *гл. свр.* Хвацама, пуцама корень, закоренявамъ.

Коренѣване, *с. ср.* отъ **коренѣвамъ**.

Коренѣкъ, *с. свб.* Много коренне.

Корѣйка и **корѣица**, *ум. ж.* отъ **корѣна**.

Корѣлешко, *с. м.* Въ изреченне: *корѣлешко мой, до попа стой.*

***Кориль**, *с. м.* Ака на дрѣхж; воротъ рубашки.

Стани ми, стани, бѣла Румяно,
Бѣла Румяно съ голы рамена,
Потрѣгни кориль, рамена голы,
Прѣдъ мжжн лѣгне, по мжжн стане. *Пѣс.*

Корѣшка, *с. ж.* Корѣца, корка.

Еа ти потѣрахъ понудж,
Ты си ми събра коринкы,
Та ми подаде понудж. *Пѣс.*

Корѣца, *ум. ж.* отъ **корѣ**, Корка, корника. *Моля ти ся за корѣцж хлѣбець.*

Корѣчка, *ум. ж.* отъ **корѣца**.

***Корѣна**, *с. ж. Т.* Запазена гора, бранице; **заказный**, **заповѣднй лѣсъ**.

Корка, *ум. ж.* Корѣца, корника. *Даде му коркж хлѣбець. Гладенъ чловѣкъ и сухъ коркы каде (грѣзе).*

***Коркулукъ**, *с. м. Т.* Плашило.

***Коркутъ**, *с. м. Т.* Блѣгуръ, балгуръ, булгуръ, нарма, скробъ; крупнй пшеничная.

Кормене, *с. ср.* отъ **кормѣж**.

Корменець, *ум. ср.* отъ **кормѣ**; **животиъкъ**, **брюшко**. *Дѣтя-то боли корменець.*

Кормина, *с. ж.* Кормушка, желудккъ, тумбакъ, тулумъ, мѣше, мѣшина, шкембе; брѣховина, рубецъ, мамонъ, оходъ.

Корминка, *ум. ж.* отъ **кормина**.

Кормистый, *еть, ста, сто, пр. 1)* Който има голѣмъ коремъ, шкембистый, тумбистый, трѣбухыстый; **толстобрѣхий**, **толстопузый**, **брюхастый**, **брюханъ**, **брюханья**, **брюгачъ**. 2) Издутый, избузеный, изпѣкнж-лый, тумбистый; **кубовастый**, **кубоватый**.

Кормушение, *с. ср.* отъ **кормушж**.

Корѹшка, с. ж. Кормина.

Корѹшѹж, ишь, — шиль, гл. д. Кормык.

Корѹчне, с. ср. Книга съ црѣковны-ты за-коны; корѹмчая книга.

Корѹмж, ишь, — миль, гл. д. Разпирамъ корема на животно, та му изваждамъ жтробы-ты; корѹмышк, трѣбушк; потрошйтъ. *Корѹмжъ свииж-тж.* — мѣся, гл. стр. Корѹмышся, трѣбушся; потрошйтся.

Корѹя, ум. ср. отъ корѹмъ. Коремча.

Корѹница, с. ж. Точено, баница, млиш.

Корѹиж, ешь, — наль, гл. д. свр. отъ корѹвамъ. Да оскубѹж, да изкоренѹж.

Корѹиж, ишь, — ниль, гл. д. Събуждамъ, будж, вдигамъ отъ съпъ; будйтъ.

Ты мене рано да корнишь,
Кога да стане свѣкъръ-тъ,
Отгыль да найде заваденъ. *Пѣс.*

Короконджуль, с. м. Караконджѣ.

Короманчи, с. ср. Корница, корка, коринка.

Натот си едно короманчи глѣбъ въ водж и зе да кде.

*Корона, с. ж. Гр. Корона, съгноцѣина шапка на владыкж, на царь и проч. вѣнецъ; корона. *Златна корона.*

Коронка, 1) ум. ж. отъ корона. 2) *Коронки*: шаркы, нашивкы вязаны на дрѣхж, на прѣстилкж.

Корѹба, с. ж. Куруба: 1) Шюпливо дрьво, хралопато дрьво, хралопъ, хралощ, хрялуца, хрялуца; дуленастое, дулиастое дѣрево. 2) Дупка-та въ дрьво корѹбж, хрялуца на дрьво; дупло. 3) Вршникъ, кубе; сводъ. 4) *Корѹба жаба*, костянурка.

Корѹбистый, етъ, ста, сто, пр. 1) Корѹбистый. 2) За дрьво что е съ корѹбж; дуленастый, дулиастый.

Корѹбница, ум. ж. отъ корѹба.

Корѹбца, 1) ум. ж. отъ корѹба. Корѹбца. 2) Кора-та на найце, орѣхъ и др., чюрунка; скорлупа.

Корѹбчистый, етъ, ста, сто, пр. Что е катю корѹбж, катю вршникъ; корѹбистый, кубелина; сводообразный.

Корѹбжся, ишся, — бился, гл. об. Извивамся, измѣтамся, избузвямся, извитивамся; корѹбится, отпѹчиваться, сгибаться, кривйтся.

Коруджийчи, ум. ср. Малъкъ, младъ куруджина.

Куруджийскый, ска, ско, пр. отъ куруджина.

*Коруджина, с. м. Т. Куруджина, пждарь, полакъ, бекчина, драгатинъ; лѣсликъ, лѣсличій, лѣсовщикъ, полевой объѣзчикъ.

Корѹна, с. ж. Всака една отъ голѣмы-ты половины на станъ, на разбой.

*Корѹна, с. ж. Корона.

*Корѹмъ, с. м. Т. Курнумъ.

Коръ, с. м. Извадено имя, прѣкоръ.

Корытана и корытанка, с. ж. Така казвать на дѣвойкж, на кождо по-голѣма-та отъ неж сестра ся момѣ, не е още оженена; мома подѣвка.

Корытанъ, с. м. Момкъ, на когото по-голѣмъй братъ ся ергенѣ, не е още жененъ; подѣвецъ.

Корытарка, с. ж. 1) Когато прави или продава корыта. 2) Жена на корытаръ.

Корытарекый, ска, ско, пр. отъ корытаръ.

Корытарчи, ум. ср. Малъкъ, младъ корытаръ.

Корытаръ, с. м. Който прави или продава корыта.

Корыто, с. ср. 1) Издѣбанъ отъ дългнесто дрьво, отъ дългнестъ камыкъ сждъ за водж; корыто, колода. 2) Такъвъ дрьвянъ сждъ за хранене въ него добытъкъ. 3) Корабъ, жалѣбъ, шарабана за прѣнасане грозде съ кола. 4) Улѣй на водяницж, бука, варадъ, гурна. 5) Мѣсто мѣждж врховы, междж рѣтовы, что е катю корыто; котловина. 6) У чловѣка: *Pelvis*, кохма; тазъ (у чловѣка).—*Нѣма корыто*, нѣма по-голѣмъ братъ или по-голѣмж сестрж момж, той е ергенъ-тъ, та е мома-та.—*Турнжли го подъ корыто-то*, прѣженили го, оженилися по-малкый му братъ прѣди него.—*Не е въ градинж никжкжла, а въ корыто паджкжла. Щити прася, доклѣ е въ корыто, бий женж, доклѣ е рано. Дѣт кѹчки отъ едно корыто не паджтъ. На свииж дай ново корыто. Разбира ли ти свижа отъ ново корыто. Кога ся свижа нааде, обрѣне корыто-то.*

Корытце и корытъч, ум. ср. отъ корыто.

Корѣж, ишь—рилъ, гл. д. Казвамъ за нѣкого нѣчто лоще; укорявамъ, прѣдумвамъ, вудж, худж, хулж, бѣдж; хулйтъ, укорйтъ. *И царя корятъ за очи. Кога хвали, ще разпали; кога кори, ще изгори.*—*рѣжся, гл. възвр. и стр.* Укорявамся, прѣдумвямся, вуджся, худжся, хулжся.

Корнабикъ, с. м. Мѣсто, дѣто е имало гора, на е изкоренена, та е направено на нивж.

Корнакъ, с. м. Лопатка-та на копралж.

Стопанъ копрали думаше:
Копрале тыка, висока,
Ако мя сега отрѣвень,
Корнакъ щж ти посребрж
И врѣха щж ти позлатж. *Пѣс.*

Коса́, с. ж. 1) Косми-ти, что растжтъ по главж-тж на чловѣка; полоса́ на головѣ.

2) Перчемъ, чембасъ, пленица; коса́. 3)

Брада, рясы, свила на царевицѣ. 4) Орждае, съ което косятъ сѣно; **коса́**.—*Бричи възъ косѣ, брьсне го навъзъ космы, прави му нѣчто противно, зло, мжи го; глѣдитъ прѣтивъ шерсти.*—*Мѣрене косѣ, обичнай на Бабинъ день, 8 Јаннуарина, да носять родены-ты прѣзъ годинѣ-тѣ дѣца у бабѣ-тѣ, която имъ е бабувала, за да имъ турѣ косѣ, вѣсы, брадѣ; в. Бабинъ день.*—*Хванѣлися за косы-ты, скаралися и зели да ся бижтъ.*—*До ще коса до камыкъ, или: удари коса-та въ камыкъ; нашлѣ коса на камень, намѣрилъ си майстора, срѣщнался съ еднакъвъ като него.*—*Ударѣла му коса-та о камыкъ, тръгнало му злѣ. Ще ся удари и негова-та коса о камыкъ.*

Косай, с. м. Късѣй. Голѣмъ косай косни, голѣмъ сборъ не речи.

Косакъ, с. м. 1) Птица косъ. 2) Рыба косать.

Косарецъ, с. м. Птица косъ.

Косанъ, им. соб. мѣжско.

Косаръ, с. м. Птица косъ.

Косатецъ, ум. м. Малко косать.

Косатникъ, с. м. Женскый накытъ: плетѣи, рядѣи, сплетены отъ влѣнѣ, съ нашѣи по тѣхъ сребрныи, обыкновенно стары пары, мѣниста и др. конто ся окачяты на косѣ-тѣ и по грѣба ся спущають надолу дору и до пяты-ты; коцалъ, покосникъ, косичникъ, косичнакъ, прыцель, прыцка; **коси́нь**, **накѣлка**.

Пришѣи ми тяжкъ косатникъ,
Натурый гривны до лакте. *Пѣс.*

Косатця, ум. ср. Малкъ косать.

Коса́тъ, с. м. Рыба *Abramis balerus*, косакъ.

Коса́тый, тѣ, та, то, пр. Който има голѣмъ хубавъ косѣ.

Косачка, с. ж. Която косѣ сѣно.

Косачъ, с. м. Който косѣ сѣно; **коса́къ**, **коса́ць**, **коса́рь**. *Изтягнѣлися като косачи.*

Косвамъ и коснувамъ (да коснѣ), гл. д. Хапвамъ, накусвамъ.

Косни, Недо, бѣло грозде,
Да отровишь лютѣ змиѣ,
Косни, Недо, вакло ягня,
Да отровишь лютѣ змиѣ! *Пѣс.*

Косване и коснуване, с. ср. отъ **косвамъ**.

Косѣ, им. соб. мѣжско.

Косель, с. м. Кюкюртъ, тюкюртъ, ешпуръ; сѣра.

Косене, с. ср. отъ косѣ. Косѣтба. — *Косене съ крака-та, кога нѣкое животно на ходене си закача крака-та; васѣчка.*

Косѣница, с. ж. Мѣста съ трѣвѣ за косене трѣвѣ-тѣ имъ.

Косѣный, нѣ, на, но, прич. стр. в. косѣ.

Косерча, ум. ср. 1) Малко-то на птицѣ косеръ. 2) Малко ножца косеръ.

Косеръ, с. м. 1) Сѣчиво, съ което обрѣзвать лоза; **коса́рь**, **рѣза́къ**, **криво́й ножъ**. 2) Птица косъ. 3) Чловѣкъ, който не ся подава. 4) Момча напято.

Косечкы, нар. Както обыкновенно врьгамы камыкъ.

Косѣленъ, с. м. Голѣма до понаса трѣва, расте по поланы-ты изъ горѣ-тѣ.

Косѣло, с. ср. Мѣсто, колко дръвѣ-тѣ на косѣ. *Ливада дванадесѣтъ косѣла*, широка дванадесѣтъ косѣла.

Косѣтба, с. ж. 1) Косене. 2) Врьмя-то, когато косятъ ливады-ты. *Щѣ си дойдѣ по косѣтѣ.*

***Косѣтро**, с. ср. Гр. и

Косѣтржѣ, с. м. Металъ куршумъ. — *Лѣяне косѣтро*, лѣяне куршумъ, врачуване, глѣдане на разтопенъ куршумъ.

Косѣтряпый, нѣ, на, но, пр. Направеный отъ косѣтро, куршумяный; свиной.

Позлатены ти лѣтры-ты,
Посребренъ ти е процѣпъ-тъ,
Косѣтряпъ ти е яремъ-тъ. *Пѣс.*

Косѣца, с. ж. 1) ум. отъ коса́. 2) Рядѣица, плѣница, плетѣница, плѣтка коса; **коса́**. *Коса-та ѣ на косѣци.*

Мама Петракъ плѣташе
На седемдесѣтъ косѣци. *Пѣс.*

Косѣчка, ум. ж. отъ **косѣца**.

Косѣчникъ, с. м. Косатникъ, косичнакъ, прыцель, прыцка.

Славѣйча дума Марѣйки:
Акъ ты, Марѣйке, надѣвъ,
Косѣ-тѣ щѣ ти отрѣвъ,
Косѣ-тѣ до косичника. *Пѣс.*

Косѣчнакъ, с. м. 1) Косичникъ. 2) Хлѣбъ квасичнакъ. 3) Раст. камбула.

Косѣще, ув. ср. отъ **коса́**.

Баба найде чешлице,
Си изчѣшла главице,
Си расправи косѣще
И на двѣ брадице. *Пѣс.*

Коска, с. ж. Кость, коваль; **кѣсть**.

***Коскоджа́** (косъ-коджа) и

***Коскоджамити** (косъ-коджа-ми-ти), нар. Т. Коджа. *Коскоджа, коскоджамити кѣца, доста голѣма; порѣдочный домъ. Отиде коскоджа падалѣч. Изкачѣся коскоджа на високо. Изврѣшихъ коскоджамити работѣ.*

Косма́ришъ, с. м. Космать чловѣкъ.

Косма́тый, тѣ, та, то, пр. Что е образъ съ космы, влѣнистый, багашатый,

рошавый, рунтавый, барачистый, кочавый; косматый, волосистый, волосатый, шерстистый.

Космѣно, с. ср. отъ космѣк.

Космѣк, ѡшь,—нжль, гл. д. 1) Стрижк; стричь. 2) Крщавамъ; крещать.

Добръ дойде, Марко Кралевитый,
Добръ дойде, честна кумашина,
Ке те хватамъ за святый Ивана
Да нты косминь наше мжжко дѣте. *Пѣс.*

Кбснупамъ, гл. уч. отъ кбснж (косж.)

Кбснж, ешь,—нжль, гл. ед-кр. отъ кбсвамъ. Да хашж, да накусж.

Кбснж, ешь,—нжль, гл. ед-кр. отъ косж.

Кбсовый, въ, ва, во, пр. отъ косъ.

Косопасецъ, с. м. Болестъ, отъ кошто капе коса-та.

Косоплитка, с. ж. 1) Женскый, серебрянъ или златенъ накыть за главж-тж. 2) Косоплитникъ.

Отвряза-щемъ си косоплиткы-ты,
Та да си вржемъ малко татарчи,
Да си го вржемъ въ горж зеленж. *Пѣс.*

Косоплитникъ, с. м. Гайтанъ, что вшитъ жены въ шиткы-ты си; косоплитка. *Лудый попе халосаный, като ся ком-кажъ, видѣ ли ми косоплитника?*

Костелывый, въ, ва, во, пр. 1) Что има много кости; кокаливый; костистый. *Костелива рыба.* 2) Мршнавый, та му ся глядъть кости-ты; костлявый. *Суши костеливы ржцѣ.* 3) *Костеливъ орѣхъ*, на когото черушка-та е яка и обгрывала добрѣ надж-тж, та мжчно ся вади тн; закоулачтый орѣхъ.

Кбстенецъ, ум. м. отъ кбстенъ. Малко костень, кестенецъ.

Кбстеновый, въ, ва, во, пр. отъ кбстенъ. Кестеновый; каштановый.

Ѧа ходи си въ горж зеленж,
Та си найди рясж костеновж.
И си найди гламж обгоренж,
Да напинешь вьжди и мустакы. *Пѣс.*

Кбстенча, ум. ср. Малжкъ костень, кестенча.

Кбстенъ, с. м. Дрво кестень; каштанъ. — *Дивъ костень*, раст. *Momordica Elaterium*, дива краставица, диво дынча, дивъ пшонъ, пшоничя, рупеличя; дерябка. — *Магарешкый костень*, раст. *Datura stramonium*, бышка, бывола, быволь, дивъ орѣхъ, крава, плюскачъ, свинокъ, татула, татуль; дурманъ, бѣшеное зелье.

Кбстецъ, с. м. Прѣпирна, что ся сврыша съ бой. *Дойде работа-та до кбстецъ.*

Костылка, с. ж. 1) Въ плодови-ты на нѣкой растенина тврдо, въ което сѣди сѣмя-то; кокычка, когыль, голюшка; кбсточка.

2) Срьдить зълъ чловѣкъ; злоно, бѣселица; злюка, злючка. *Прѣпирася като костилжк.*

Костылница, с. ж. Гробница, въ кошто прибирать кости-ты на мртвы-ты; кбстинжк.

Костилбжъ, с. м. Раст. *Lathyrus sylvestris*; чина лѣсная.

Костылчица, ум. ср. отъ костылка.

Костичя, с. ср. Раст. в. кокычя.

Костоболь, с. м. Болестъ въ кости-ты; костоломъ.

Костракъ, с. м. Една рыба съ много накы лусны, та ся мжчно стръже.

Коструна, с. ж. Конска грива.

Костриава, с. ж. в. кущриава.

Костура, с. ж. п

Костуракъ, с. м. Костуръ, ножця безъ чирень и изхабено.

Костурица и **костурка**, ум. ж. отъ костура.

Костуръ, с. м. 1) Всичкы-ты кости на чловѣкъ, на животно наряденъ както си сж въ тѣло-то; костякъ, оставъ, скелеть. 2) Ножця костура. 3) Рыба кестеречъ.

Костурчя, с. ср. Раст. *Phaseolus multiflorus*, шаренъ фасуль, црвевъ грахъ; фасоль многоцвѣтная, шпанскіе бобы.

Костичя, ум. ж. отъ костъ. Ковалчя; кбсточка. *Облизалъ костичжъ, платилъ овцижъ.*

Костъ, с. ж. Тврда часть въ тѣло-то на животно; кокаль; костъ. — *Да намѣстж нѣкому кости-ты*, да го начешж, да го набжж, да го наложж. — *Едва му кожж-та кости-ты дръжи*, много е ослабжжль, та едвамъ ся дръжи. — *Останжль е само кожа и кости*, много е изпаднжжль, омръшавжжль. — *Отъ него нѣма ни вѣсть*, ни костъ, нѣма го никакъвъ, не ся знае дѣ е и какво е станжжль; процаль безъ вѣсти. — *Стопжж му кости-ты*, прѣмахнжжж го, довршихж го, изнадохж го. — *Мясо безъ кости не бьва*. *Изжкъ кости нѣма*, а кости троши. *Зло кучя ни костъ гложде*, ни другому ж дава. *Чорбаджина! чорбжалъ, кости не видѣжъ*. *Кости-ты му съ вино да прѣлвжжъ!* Клятва.

Костяица и

Костяурка, с. ж. Земноводно животно *Testudo*, желва, желка, жьлва, костяна жаба, костянушна, коруба жаба; черепяха. *Спорн му като на костяуржк прѣзъ угаръ.*

Костяурчя, ум. ср. Малко-то на костяуржк.

Костяунша, с. ж. Костяица.

Костяицый, нъ, на, но, пр. Что е направенъ отъ костъ, что е отъ кости; костяной. — *Костяна жаба*, животно костяица.

— *На ти, врано, костянкъ зжбъ, та ми дай желъзень*; така казвать, кога връгати на стрѣхъ изваденъ зжбъ на дѣтя, за да му израстятъ здрави и наги зжби.

Кѳсчя, *ум. ср.* Малко-то на косъ; косерчя.

Кѳсь, *кѳсове*, *зв. косѳе*, *с. м.* Птица *Turdus merula*, врагово пиля, дроздъ, дрозень, дзворецъ, зворецъ, кѳсоваецъ, кѳсь, косакъ, косарець, косарь, косерь, сковранъ, сколовранецъ, черна кокошка, чернокосъ; дроздъ чѳрный.

Кѳсьмечь, *ум. м. и кѳсьмчя*, *ум. ср.* отъ **Кѳсьмъ**.

Кѳсьмъ, *косми*, *с. м.* 1) Влакно отъ косж, отъ козинж; власъ; волосъ. 2) Цвѣтъ-тъ на козинж-тж на нѣкое животно. *Има добръ косъмъ. Косъмъ-тъ му е черъ.* 3) Въ *мн. ч.* коса, козина.—*Бръсне го на-взъз космы, мъчи го, прави му зло; глѣдять прѳтивъ шерсти.—Виси на косъмъ, виси на конецъ, дръжся на малко, твърдъ слабо; висѣтъ на нѣтъкъ, на нѣточкѣ.—Косъмъ е ржѣтъ на двѣ дѣли, много е вряденъ, голѣмъ майсторъ е.—На косъмъ, на влакно, едвамъ, едвамъ; чуть, чуть, на одиный волосѳкъ.—Отъ сто брады по косъмъ тебѣ цѣла брада. Отъ много брады по косъмъ става цѣла брада. Колкото по жабж космы, толкова у него икрамъ. Като падне глава-та, косми-ти ся не жиятъ. Треси у кѳссе-то брадж и по длань-тж космы.*

Косж, *ишь*,—*силъ*, (*косѳивамъ*, да *кѳснж*, *кѳснувамъ*), *гл. д.* 1) Рѣжж съ косж трѣвж; *косить*. 2) Казвася и за другж справж, кога зжби-ти и не рѣжжтъ както трѣбва, а прѣхапвать, прѣкльцвать. 3) Рѣжж нѣкого съ думы като съ ножъ, надосвамъ го.—*сжся*, 1) *гл. възвр.* Надосвамъ, пукамъ, надъ мя е за нѣчто. *Стангло-то не ся връца, стига си ся косилъ.* 2) За конъ, за животно кога си кача крака-та на хода, та гы трѣка; *засѣкѣтъ*, *засѣкѣтъся*, *зашибѣтъ*. *Конъ-тъ ся коси*; лѳшадь *засѣкѣтъся*. 3) *гл. стр.* Бывамъ косень; *коситься*.—*сѳнѣий*, *прим. стр.* *кѳшеный* и *кошѣный*. *Ни кѳсено, ни стрижено*, казвася за пнатене; *ни стрижено, ни брѣто*. *Косено е.—Не, стрижено е или: не е косено, а стрижено*; *стрижено*, *пѣтъ брѣто*, или: *не умеръ бѣчка, а удавила болячка.*

Косѳивамъ, *гл. мн-кр.* отъ **Косж**.

Кѳта, *с. ж.* Т. Быволчя, быволчя юница.

Кѳтакъ, *с. м.* Мжжска котка, котаракъ, котуракъ, котъ, маѳекъ; котъ. *Глядатся като котаци.*

Кѳтана, *с. ж.* Котка, употреѣбавася само въ

пословицж: *не пала котана смятанж, или: не цѣла котана смятанж.*

Кѳтана, *ум. ж.* отъ **Кѳтана**.

Кѳтара, *с. ж.* Заграда, кошара за затваряние добытъкъ нощж; котора, котарникъ, котаръ, которъ, кочина, кочекъ. *За влъка приказвать, а влъкъ-тъ въ котарж-тж.*

Кѳтаракъ, *с. м.* Котъ.

Кѳтарачя, *ум. ср.* Малкъ котаракъ.

Кѳтарка, *ум. ж.* отъ **Кѳтара**.

Кѳтарникъ, *с. м.* 1) Кѳтара. 2) Дранголникъ, пушкария, затворъ, которъ, тъмница, магарешкый рай, хапусхана.

Кѳтаръ, *с. м.* 1) Кѣтина, кѣтъ въ кѣщи. 2) Кѳтара за телци.

Кѳтва, *с. ж.* Желъзна справа като ченгелъ на верыгж, та го спущать отъ ладжж, отъ корабъ да ся кача за дѣно-то на рѣкж-тж, на море-то и да дръжи кораба да не връви; желъзо, котка; якоръ, кѳтва.

Кѳтвица, *ум. ж.* отъ **Кѳтва**.

Кѳтекъ, *с. м.* Единиъ видъ примка на даланъ, дѣто рыба-та лесно влиза, а не може да излѣзе.

Кѳтелчя, *ум. ср.* отъ **Кѳтелъ**. Кѳтля.

Кѳтелъ, *котли*, *с. м.* Голѣмъ мѣдникъ, ператникъ, вѣдърникъ; *котѣлъ*. *Гръня-то завижда на котела, а и два-та черни. И мясо-то имъ въ единый котелъ не ври. Котлы-тъ да му продаджтъ, та да нѣма съ какво да ся изпере!* Кѳтвя.

Кѳтене, *с. ср.* отъ **Кѳтжж**.

Кѳтѣнце, *ум. ср.* отъ **Кѳтъ**. Въ *мн. ч.* *котенца*: а) Кѳткы, кѳтета, рясы на връбж. б) Едно растение.

Кѳтило, *с. ср.* 1) Мѣсто, дѣто ся вѣдятъ животны много. 2) Родъ, пасмина, черга, крѣпило.

Кѳтица, *ум. ж.* отъ **Кѳтка**.

Кѳтичка, *ум. ж.* отъ **Кѳтица**.

Кѳтка, *с. ж.* 1) Животно маца, мачка; кошка, кѳса. 2) Кѳтва. 3) Желъзо съ шиповы, което привръзвать на царвулы, та, като ся ходи, да ся забива въ земж-тж, въ леда и да дръжи крака; гачъ, шипове; *барсѣкъ*, *базлукъ*, *базлѣкъ*, *бузлукъ*. 4) Игра слѣна баба, крижи-мижи, слѣна котка; игра въ голѳчки, имѣлки. Въ тжж игрж гопачъ-тъ нѣе: *слѣна котка (баба) не види, който види, да бѣга!* 5) Игра, въ кождо венакой играчъ ся има да пази по едиж дупкж, а единый кара тонкж и ся мѣчи да ѣж вѣра въ срѣдникъ-тж дупкж; коато другы-ти играчи глѣдять да му ѣж перихтъ падалечъ, той пакъ глѣда да ся намѣсти на нѣкож отъ тѣхны-ты дупкы. 6) Въ *мн. ч.* *коткы*: Кѳтенца, кѳтета, рясы на връбж. 7) Раст. цвѣте *Pulsatilla pratensis* и *Pulsatilla*

vulgaris, зунѳци, мячкѳ, котета, сѳнкоткѳ, сѳсѳсѳнкоткѳ, сѳсѳѳ, сѳсѳсѳнкоткѳ; про- стрѳль. — *Дѳва котка*, что живѳе по горы-ты. — *Домошкарь котка*, казвать за чловѳкъ, който обычна да се врѳти изъ кѳщи. — *Глада като коткѳ на джигерѳ*, иска му ся да си ханше. — *Дере коткѳ*, бѳва, бѳва, поврѳца, рыга; бѳ- вѳтъ, рвать, драть ковалѳ. — *Кучя и котка цѳтъ спятъ заедно*, ще бѳде много сту- дено. — *Живѳкѳт като кучя и коткѳ*, много ся карать. — *Нѳма ни кучя, ни коткѳ*, нѳма си ничто. — *Пада като коткѳ все на крака-та си*, излиза все той правѳ, все той отгорѳ. — *Казали на коткѳ-тѳ*, а тѳ на опашкѳ-тѳ си. *Да ли го е булка мазала*, или го е котка дра- скала! *Дѳто нѳма коткѳ*, мѳшкѳ- тѳ си берѳтъ зѳафетѳ. *Нѳма коткѳ- тѳ*, та играѳтъ мѳшкѳ-тѳ. *Кога не стига котка-та мясо-то*, казва, че е во- няцо. *Кожѳшка-та котка изкала мя- со-то*, а нашѳ-та ся накала. *Маха си опашкѳ-тѳ*, като коткѳ за мѳвкѳ. *Не цѳла котка лой!* *Котка-та и прѳзъ девѳтъ стѳвѳи пестрѳвѳ-тѳ надушка*. *По- хвалилася котка-та*, че не паде пе- стрѳвѳ, нѳ, като ѳ подушила, не могла да ся стрѳли. *Чѳто мѳслятъ мѳшкѳ- тѳ*, котка-та го развала. *Сѳднѳлѳ напѳркѳ* (грѳбомъ кѳмъ огѳка) като кот- кѳ на зло врѳмя. *На коткѳ-тѳ плѳ- тѳ-тѳ е до плѳвѳника*. *Брѳза-та котка слѳвѳи ги окоѳа*. *Крѳге си като коткѳ нокте-то*. *Покрѳто млѳко коткѳ- тѳ не лочѳтъ*. *Нѳе хлѳбѳ нѳмамы*, а котка-та питѳ влачи. *Ще ся врѳне*, кога направѳтъ коткѳ-тѳ калугерѳцѳ. *И котка на мяко спи*. *Хѳтрѳ като коткѳ*. *Разбѳснѳли ся като коткѳ прѳзъ Марта*. *Котка-та и котуракѳ- тѳ сѳ двѳ мячкѳ*. *Котка-та*, кога спи, не лови мѳшкѳ. *Умирала котка-та и пакѳ за мѳшкѳ-тѳ мѳслила*. *Кучя-то е благословено*, а котка-та прокѳята. *Като коткѳ на огнище*. *Като коткѳ на зло врѳмя*. *Навѳсилѳся като коткѳ на зло врѳмя*. *Свилѳся като коткѳ въ чѳмаво врѳмя*. *Жена и котка мѳчно умѳратъ*. *Да ся сплѳе като коткѳ!* *Да му не остане котка на огнище-то!* *Кѳтѳвѳи*.

Кѳткамь, гл. д. 1) Залисвамь, бавѳъ, которѳъ; забавѳять, холѳть. *Коткамѳ дѳца-та да сѳдѳтъ мирѳи*. 2) Прививамь, привѳрѳтамь, глядамь да живѳемь добрѳ, которѳ. *Зѳтъ- тѳ ги котка*, та ся прибрахѳ всѳкѳи около него. — *мѳя*, 1) гл. вз. Живѳемь си

сѳ нѳкого добрѳ, галимѳя. 2) гл. стр. За- лисвамѳя, бавѳѳся, которѳѳся. — *канѳѳй*, прич. стр. Бавенѳѳй, залисѳанѳѳй.

Кѳткаше, с. ср. отъ кѳткамь.

Кѳтленѳѳй, нѳ, на, но, пр. Въ изречение: *станѳлѳ силѳ котленѳ*, цѳлѳ посинѳлѳ отъ биене или отъ друго нѳчто.

Кѳтлѳвище, с. ср. Мѳсто, издѳбано като копанѳ; валогѳ; котлѳвина.

Кѳтлѳ, ум. ср. отъ котѳль. Мѳдѳничѳ, мѳбѳчѳ, бакѳрѳчѳ.

Кѳтлѳниѳца, с. ж. Сѳдѳ отъ мѳдѳ за гот- вене въ него; теѳджерѳ; кастрѳѳля.

Кѳтлѳсамь, гл. свр. отъ котлѳсамь. — *Котлѳсанѳѳй прич. стр.*

Кѳтлѳсамь и **котлѳсувамь** (да котлѳ- самь), гл. ср. *Окотлѳсамь*, казѳся за мѳдѳи некалѳсанѳи добрѳ сѳдовѳи, та развалѳтъ чѳто ся дрѳжи въ тѳхъ; говорѳи о мѳдѳноѳ посудѳ, окислѳть содерѳимое въ ней. — *мѳя*, гл. стр.

Кѳтлѳсване и **котлѳсуване**, с. ср. отъ котлѳсамь.

Кѳтнѳѳй, — тѳнѳ и — тѳнѳ, тѳна, тѳно, пр. Казѳся за коткѳ, что носи котета, та ще ся котѳ. *Котка-та е котѳна*

Кѳтора, с. ж. Кѳтара.

Кѳторѳкъ, с. ж. Кѳтакѳ.

Кѳторѳчѳ, ум. ср. отъ которѳкъ.

Кѳторѳене, с. ср. отъ которѳкъ.

Кѳториѳца, ум. ж. отъ кѳтора.

Кѳториѳца, нар. Всѳкѳото заедно, наѳтѳсѳкъ, ѳйѳтуриѳца, кесѳмѳ; ѳбѳтомѳ, гурѳтомѳ.

Кѳторѳка, ум. ж. отъ кѳтора.

Кѳторѳкамь, гл. сѳлѳчѳ. отъ которѳкъ.

Кѳторѳканѳе, с. ср. отъ которѳкамь.

Кѳторѳъ, с. м. 1) Кѳтара. 2) Кѳтарѳнѳкъ, пушкарина, драѳголѳнѳкъ, магарѳшкѳѳй рай, затѳворѳ, тѳмѳница, хаѳуехана. *Туриѳж го въ которѳа*.

Кѳторѳкъ, ишѳ, — рѳлѳ, гл. д. Коткамь.

Кѳтрѳѳй, ра, ро, мѳст. 1) За пытанѳе: кой; котѳрѳѳй. 2) Относ. който; котѳрѳѳй.

Кѳтѳнѳ и **кутѳнѳ**, като пр. неизм. Тѳнѳ, деѳелѳ, что лесѳо не ѳтѳпра. — *Свилѳся на котѳлѳ*, на кѳлѳбо, на валѳмо.

Кѳтура, с. ж. Кѳтара.

Кѳтурѳкъ, с. м. Кѳтакѳ; котѳ.

Кѳтъ, с. м. Кѳтакѳ; котѳ. *Колѳко има ко- товѳи за наденѳе готовѳи!*

Кѳтѳѳся, ишѳся, — тѳлѳся, гл. об. За коткѳ: раждамь котета; котѳтъѳся, кѳдѳтъ. *Котка- та ся котѳи*.

Кѳтѳѳ, с. ср. Малѳото на коткѳ, мѳчѳ; котѳ- нѳкъ. *Вторѳчилѳся като котѳа въ ѳно*. — *Кѳтета*, в. котѳѳѳца.

Кѳтяшкѳѳй, ка, ко, пр. Чѳто е на коткѳ,

отъ коткж, кочий; кѳшечій.—шкы, нар. Като коткж, като коткы; покѳшечи.

Кѳа, с. ж. Т. 1) Сждъ за вадене водж отъ кладенець, кутлица, бадина; бадья. *Кжца безъ женж — кладенець безъ кофж.* 2) Гофа, калевра, пантофъ.

Кѳица, ум. ж. отъ кѳа.

Кѳарець, ум. м. и кѳарчя, ум. ср. отъ кѳаръ.

Кѳаръ, с. м. Гр. Катанецъ, катинарь; висячий замѳкъ.

Кѳма, с. ж. Леханъ, тазъ отъ кости-ты при прохаба на животно; корыто; тазъ (у чловѳка).

Коцѳайка, с. ж. Кука на крьста на самаръ за закачане вѳже на нежъ.

Коцѳакъ, с. м. Пленница, плетеница коса, шивя.

Коцѳаль, с. м. 1) Косатникъ. 2) Косы, пленици чюджа коса, конто жены турнать на свожъ-тж.

Коцѳрамся, гл. об. Навдигамся, надувамся, голѳмжся, гордѳся; кичѳться, надуватѳся, напыщатѳся.

Коцѳране, с. ср. отъ коцѳрамся.

Коць, с. м. 1) Заходъ, стоборъ, халя, мущуракъ, кенефъ, серникъ; отхѳжее, отхѳное, нужное мѳсто, отхѳдъ, заходъ, нужникъ. 2) Глезень на кракъ, глезна, шлянкъ; лодыга, лодыжка.

Кѳче бѳлю. Раст. *Valeriana officinalis*, кочя былка, деланка, чернокосъ; валериана, маунъ, земляной ладонъ.

Кѳчекъ, с. м. Кочина.

Кѳченый, пѳ, на, но, пр Галеный, жѳденый, милый; дорогй

Мори Петро, пия шарено,
На татка ти кочено,
На майкж ти галено,
На братя ти писано. Пѳс.

Кѳчѳшница, с. м. Кочникъ.

Кѳчиджйна, с. м. Т. Който кара кочиж, талигаджина; възница, кучерь.

Кѳчий, ча, чѳ, пр. Что е на коткж, котяшкый; кошачий, кѳшечий.—*Коча душа*, конато не излиза лесно. *Има кочж душж.*

Кѳчийка, ум. ж. отъ кѳчина.

Кѳчина, с. ж. 1) Котара. 2) Въ игрж на свинкж дупка-та, въ кождо вкарватъ свинкж-тж. — *Кочина за кокошкы*, вккошарникъ, курникъ; курятникъ, курникъ. — *Кочина за кучета*; канѳра, закута. — *Прилична (прилѳга) като катанецъ на кочинж. На кочинж прозорець и на курникж катанецъ.*

Кѳчичкы, с. ж. мн. Раст. цвѳтие кокычета.

***Кѳчина**, с. ж. Т. 1) Покрываето на кола; чергыло. 2) Кола съ чергыло, талига.

Кѳчшикъ, с. м. Коташко лайно, кочешница.

Кѳчь, с. м. 1) Нескопентъ овенъ, прѳчь. *Пуцямъ кочъ на оцѳя-тж. Чака да паднжтъ на кочя ташацѳ-тж.* 2) Въ мн. ч. кочеве: булы, катжркы, пукалжы, печена царевица.

Кѳча бѳлка. Раст. Кочие былие.

Кѳчавый, вѳ, ва, во, пр. Рошавый, бухалатый, барачистый; съ растрѳпанними волосами, косматый и кудравый.

Кѳчанецъ, ум. м. Малко кочанъ.

Кѳчанкы, с. ж. мн. Оронени царевични мамули, в. класчѳнка.

Кѳчанчя, ум. ср. Малжкъ кочанъ.

Кѳчанъ, с. м. 1) Стѳбло-то на зелкж безъ листе-то; кочерѳга, кочанъ, кѳченъ, качанъ. *Здравъ като кочанъ. Правися на врѳлъ кочанъ.*

Крьсте Божий, помагай,
Крьсти бабж да стане,
Да полива бостанъ,
Да хрупамы кочаны. Пѳс.

2) Раст. *Brassica Napobrassica*, зелева гулина, гулакъ; брѳква. 3) Стѳбло-то на царевицж съ шюмж-тж, безъ плода; паперка, царековина, царевичина, ченковичина, ченковина, шюма. 4) Въ мн. ч. *кочани*: раст. и плодъ караушкы.

Кѳчанѳж, ешь, — нѳлъ, гл. ср. 1) Вдръзвавамся, вѳѳивамся, вѳѳлавамся, прѳмирамъ; крѳпнуть, кочешѳтъ. 2) Зябнж; колѳтъ.

Кѳшвамь (да кѳшиж), гл. д. Поврщамъ животно назадъ заднымъ, казвамъ кошь; хѳцамъ.

Кѳшваме, гл. мн-кр. отъ кѳшкамь.

Кѳшване, с. ср. отъ кѳшвамь.

Кѳшелѳкъ, с. м. Торбичка за пары, кесина; кошелѳкъ.

Кѳшерець, ум. м. отъ кѳшеръ.

Кѳшерѳнка, с. ж. Раст. Кокычя.

Кѳшерчя, ум. ср. отъ кѳшеръ.

Кѳшеръ и **кѳшъръ**, с. м. 1) Кошь съ пчелы въ него, кошарина, кошарница, кошарнице, трѳмка, трѳнка, трѳвна, тулище, улѳй, улище; улей, пасѳка, кузовѳ. 2) Пчелы-ты въ единъ кошеръ; семья. *Който е откранѳлъ кошера, на шакж-тж му мѳха е кжунѳла; на ворѳ шѳпка горѳтъ. Пчеларъ-тж въ кошерѳ-тж си трѳтоли не дрѳжи.*

Кѳшець, ум. м. отъ кошь. Кошчя.

Кѳшкамь (кѳшвамь, да кѳшиж, кѳшнувамь), гл. д. 1) Хващамъ нѳкого за косж-тж, та жъ поподръивамъ, скоубамъ нѳкому косж-тж; трѳпатъ за волосы. 2) Рѳтамъ, зѳпамъ;

ниа́тъ, ляга́тъ.—*мѣс.* 1) *гл. вз.* Скуба́мъ си ко́сы-ты. *Улови́ж да ся кошкати.*
2) *гл. стр.* Быва́мъ кошканѣ.

Кѡшканѣ, *с. ср.* отъ кѡшкамъ.

Кѡшличѣръ, *с. м.* Раст. *Plex aquifolium*; надубъ, жодь, острокрѡвь, дѣкѣй тернѣ.

Кѡшникъ, *с. м.* 1) Кошь, кошница. 2) Кости-ты на грѣды-ты; кошь.—*На прѣхва-лено лозе малѣкъ кошникъ занасаяй.*

Кѡшница, *с. ж.* Сѣдь, ушлетѣнь отъ тыкы прѣтчкы; кошь, панерь, крошна; корзина, плетенѣца, плетуха, плетухка, кѣзовъ, крошнѣй, набѣрка.—*Здравъ като кошницѣж, слабъ, болнавъ, нехвелить.—Плсте си кошницѣж-тѣж, гляда да наряди да бѣде за него добрѣ. Уплете си кошницѣж-тѣж.—Щѣж го скрѣж въ издѣненѣж-тѣж кошницѣж, щѣж го изнаѣмъ.—Вѣ кошницѣж ся не побѣра. Дѣто чюестъ мнозо черешт, зимаѣй малѣкъ кошницѣж. Прѣхвалены нагоды—праздна кошница. На прѣхвалены нагоды съ голѣмѣж кошницѣж не ходи. Суха лѣжка въ кошницѣж.*

Кѡшничница, *ум. ж.* отъ кѡшница.

Кѡшничка, *ум. ж.* отъ кѡшница.—*Кошничкы*, раст. *Aquilegia vulgaris*, вѣдрици, кандилка, кандилница, кандило, кандиль, сини кокошкы, любика; водосѡбръ, голубкѣй, звонкѣй, кавалѣрскѣй цвѣтъ, колокобѣчкы, павлѣнныя очкы, брѣлки.

Кѡшничя, *ум. ср.* отъ кѡшникъ,

Кѡшничѣрка, *с. ж.* Кѡнато прави или про-дава кошници.

Кѡшничѣря, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ кошничѣря.

Кѡшничѣръ, *с. м.* Кѡйто прави или про-дава кошници; корзинчикъ.

Кѡшнувамъ, *гл. уч.* отъ кѡшнѣж.

Кѡшнѣж, *гл. ср.* 1) отъ кѡшнамъ. 2) отъ кѡшкамъ.—*нѣжтѣй, прич. стр.*

Кѡшченѣ, *ум. ср.* отъ кошчя; корзиночка.

Кѡшчя, *ум. ср.* отъ кошь. Кошя.

Кѡшчѣнѣ, *с. м.* Раст. и плодь кестенѣ.

Кошь, *с. м.* 1) Кошница. 2) Справа като кошь, кошьто залагати въ водѣ за ловене рыбѣж; врышна; вѣрша. 3) На водяницѣж на жеркѣ: сандѣжъ-тѣ, въ кѡйто ся сынва мливо-то и отъ дѣно-то му тече въ дѣнкѣ-тѣ на жрынова, та ся меле; насыпъ (на мелницѣ). 4) Изградено съ плетъ като кошь, измазано извѣтрѣ и покрыто отгорѣ за дрѣжане въ него хранѣж като въ амбарѣ. *Кошь за царевичѣж.* 5) Коруба, грѣды на чловѣкъ, кошникъ. 6) Вихрушка, что ся вдига нагорѣ като стѣлѣбъ; самовила.—*Слѣтъ кошь*, справа за ловене рыбѣж като врышнѣ.—*Отъ врата-та за*

кошка. За грошь задѣ кошь. Отъ лошь дѣжжикѣж кошь плѣва. Рѣтамъ ти торбѣж съ грошевы, въ Цариградѣ съ кошевы. Кѡйто има единѣж кошь сламѣж повлече отъ тебе, съ него не ся захвацаѣй.

Кошь! *междом.* За поврѣщане впрягнѣтъ добытъкъ назадѣ; хецъ! — *Кошь-капѣж*, игра рытнѣи шанѣж.

Кошюда, *с. ж.* Раст. *Turpa*, калугерѣ, рогозѣ, сазѣ, тонузка, топузѣ, чѣкуть, шамакъ; пѣлочникъ.

Кошюдѣкъ, *с. м.* Мѣсто обрасло съ кошюды.

Кошюлица, *ум. ж.* отъ кошюлы.

Кошюлчя, *ум. ср.* отъ кошюлы.

Кошюла, *с. ж.* 1) Долна бѣла памучна дрѣха, риза; рубѣха. 2) Обвивка-та на пашкулѣ, мрѣжа, удѣрка.—*Кошюла-та е пѡ-близо отъ дрѣжж-тѣж. Добра-та жена е като желѣзникъ кошюлыж.*

Кошюта, *с. ж.* Животно срына, женско-то на еленѣ, кошютница; ланѣ, сѣрна.

Кошютина, *с. ж.* Раст. *Lamium album*, дѣва коприва, дѣдово вище; глухѣя крапѣва.

Кошютица, 1) *ум. ж.* отъ кошюта. 2) *с. ж.* Животно кошюта.

Кошютице, *с. ср.* Едно растенѣе, кѡсто сварено шѣжъ за клинѣ.

Кошютка, *ум. ж.* отъ кошюта.

Кошѣ, 1) *ум. ср.* отъ кошь. 2) *с. ср.* Обычай на свѣтѣж, кога деверѣ-ти занесѣжъ на булѣж-тѣ тела.

Кошѣва, *с. ср.* Единѣж вѣтрѣ, кѡйто вѣе пошѣкога възѣ Дунава.

Кошѣра, *с. ж.* 1) Мѣсто заградено съ плетъ за добытъкъ; полатѣ, граждѣ; закутъ. *Витѣ кошѣра*, хубава кошѣра. *Овцѣ-тѣ оцѣ лѣжѣтъ въ витѣж-тѣж кошѣра. Овчѣ кошѣра*, овчѣрница; овчѣрнѣй, овчѣрникъ. 2) Особени хлѣбове съ шаркы отгорѣ като кошѣрѣж съ добытъкъ, овцѣ въ неж.—*Господѣ дава, ала въ кошѣрѣж не накарѣва; Бѡгу молѣсь, самѣ не плошѣй. Ако има въ кошѣрѣж-тѣж, цѣ има и въ пошѣрѣж-тѣж. За влѣка приказѣвать, и влѣкѣ-тѣ въ кошѣрѣж-тѣж. Дѣсѣтъ овчѣри съ сѣмѣж лѣжѣцѣж али, и пакѣ нѣмало кѡй да подѡка на влѣка, кога влѣзѣтъ въ кошѣрѣж-тѣж.*

Кошѣрина, *с. ж.* Кошѣрь.

Кошѣрица, *с. ж.* Кошѣрь.

Кошѣрица, *ум. ж.* отъ кошѣра.

Кошѣрице, 1) *с. ж.* Кошѣрь. 2) Мѣсто, дѣто е была кошѣра за добытъкъ. 3) *ув. ср.* Голѣма кошѣра.

Кошѣрка, *ум. ж.* отъ кошѣра. *Кошѣрѣ-*

кѣт, малкы хлѣбчета, съ които захранватъ понѣйдѣ овця прѣди да гы издоять.

Кѡшна трѣва, Раст. кокошна трѣва.

Кѡшановый, въ, ва, во, пр. Кестеновый.

Кѡшанъ, с. м. Дрѣво и плодъ кестень.

Кощенйкъ, с. м. Раст. кушрава.

Кошунѣне, с. ср. отъ кошунѣжъ

Кошунѣжъ, йшь, — нйль, гл. ср. Подигра-
вамся, гавръся съ священны нѣчта.

***Кюмджина**, с. м. Т. Кюмджина, златарь.

Крабъръ, с. м. Животина нѣкаква.

Крава, с. ж. 1) Женско-то на вольт; корѡва. *Намладочна крава*, която ся тели всякъ годинъ. 2) Растение магарешкый костень, в. при костень. — *Гляда като крава*, глѣда глупаво, като вольт. — *Иска да дои и отъ малъжъ крава млѣко*. *Радвамся като крава на мрътво теля*. *Булчина е крава-та, по-малко млѣко-то*. *Рътнѣжъ крава-та млѣко-то*. *Наша-та крава ны дава млѣко, а не чюжда-та*. *Дава ли малъга крава млѣко, та и той да даде нѣчто*. *Въ кождо къщж нѣма оправж, тамъ не виждашъ млѣчнѣжъ краваж*. *Вита крава млѣко не дава*. *Гости ли краваж-тѣ съ бой, не ѣж дои*. *На бодливж краваж Господь рога не дава*. *Мою крава, мое и теля*. *Облизва си рѣцѣ-тѣ, като краваж теля-то*. *Всака крава теля-то си ближе*. *Не е на шаренж-тѣж краваж теля*. *Крава-та стѣкала теля-то си*. *Въ мъгливо врѣмя не трѣсятъ теля-то подъ краваж-тѣж, а подъ вола*. *Врѣви слѣдъ него като краваж за сламж*. *Млѣчи като да го е крава ритнѣжла въ уста-та*. *Чешеся като краваж о плетѣ*. *Въ тъмнинж-тѣж всицкы-тѣж краваж ся черны*. *На вола му очи-тѣж, а краваж-тѣж дръжж*. *Една крава посрана, всицка-та чрѣда такава*.

Кравѣецъ, ум. м. отъ кравѣй.

Кравѣй, с. м. Хлѣбъ съ дупкж на срѣдѣ-тѣж, колачъ, колакъ, крьстоска, близнакъ, пѣта; корѡвай, карѡвай, кулѣчь, коврѣга, колѡбъ. — На Колядж, на Ивановъ день и на Велидень има обычаи да носятъ кравѣй: ученикъ на учителя си, кумица на кумж-тѣж си и пр. — *Щеши ми дождождашъ съ кравѣй*, щж ты научъж на нѣчто, щж ти станж майсторъ. — *Не куму кравѣй, а куми*, казвать, кога нѣкой чѡка да донесъжтъ другому да ѡде, та да ся ѡнаде и той. — *Прѣдъ очи-тѣж за доста си кравѣй купи*, ако му не ареса, самъ си го изкужж; хорошѡ на друга калѣчь купишь, не полѡбится, инъ самъ съшь. *Кожато менѣ*

кравѣй, та е моя млѣж. *Въ очи-тѣж кравѣй, въ грѣба камъжъ дай*. *Аче ся кравѣй пече, по-добръ гостъ чѡка*. *Кожато си кумувалъ, отъ него чѡкай и кравѣй*.

Кравѣйчя, ум. ср. отъ кравѣй.

Кравѣшкый, в. крѣвѣшкый.

Кравѣшкый, шка, шко, пр. Что е на краваж, за краваж, отъ краваж; кравий; корѡвий. — шкы, нар. Като кравы-тѣ.

Кравий, вя, вѣ, пр. Кравешкый. *Кравѣ млѣко, масло*.

Кравѣица, ум. ж. отъ кравѣ; корѡвка. — *Божжя кравѣица*: а) Глупавъ, тихъ чловѣкъ. *Божжя кравѣица си е*. б) Животинка *Coccinella*, божина бубалка, велиденчя, водводнича, господева момичка, гуролъ, даскалчя, калпичка, калнамална, кукумара, литмара, мара, невѣстица, путмара; бѡжжя козѣвка, бѡжжя корѡвка, козѣвка.

Кравѣичка, ум. ж. отъ кравѣица; корѡвущка.

Кравѣжся, в. крѣвѣжся.

Кравѣй, 1) ум. соб. мѣжско. 2) с. м. Птица соколъ, вѣтрушка, керкенежъ.

Кравѣчка, с. ж. 1) Кожато обыча да краде, крада; ворѡвка. 2) Крадежъ.

Кравѣчь, с. м. Който обыча да краде; крадле, крадлецъ, крадливецъ, крадецъ; воръ.

Кравѣжъ, с. м. Краденне, кражба, крадачка; воровство. *Кога ще идешъ на крадежъ, сдружи ся по-напрѣдъ съ кучя-то*.

Кравѣне, с. ср. отъ крадѣжъ. Крадежъ.

Кравѣно, като с. ср. *Крадено-то е все по-сладко*.

Кравѣць, с. м. Който краде, крадачь, крадлецъ, крадливецъ, крадлѣ, хайдутинъ; воръ. *Малъжъ лѣжець голѣмъ крадець*. *Новъ лѣжець вѣхъж крадець*. *На хайдутина и на крадеца всакой дѣжж*. *Крадци-ти всакога не крадѣтъ, ала ты всакога ся паз*. *Брѣзгый крадець домакынж смайва*. *За дявола тамканъ, за крадеца тъмница*.

Кравѣла, с. ж. Кожато обыча да краде; крадунья, ворѡвка.

Кравѣлѣ, с. м. Който обыча да краде; крадунъ, воръ.

Кравѣлецъ, с. м. Крадецъ. *Не хванѣтъ крадлецъ отъ царка е по-голѣмъ*.

Крадливецъ, с. м. Крадливъ чловѣкъ.

Крадливичкый, — чѣкъ, чѡка, чѡко, пр. смякъ. отъ крадливый. Крадливкый.

Крадливкый, вѡка, вѡко, пр. смякъ. Крадливичкый.

Крадливый, въ, ва, во, пр. Който обыча да поодкраднува. *Свадлива майка крадливи дѣца*.

Крѣднѣж, ешь, — нѣжъ, гл. сѣр. отъ крадѣжъ; укрѣсть. — нѣжтый, прич. стр. Откраднѣжтый: укрѣденый.

Кой има коня краднѣжта,
Сега да му си паназди. *Пѣс.*

Крѣдомъ, нар. Крадѣшкомъ; укрѣдкою.

Крадомъ, крадомъ, дѣвойко,
Открадохъ дѣвойкѣ
Отъ башни дворовы,
Отъ майчицы столовы. *Пѣс.*

Крадѣжъ, ешь, крадохъ, крадѣ (да крѣднѣж), гл. д. 1) Знамъ скрѣшемъ или съ силѣж чюждо нѣчто; обирамъ; воровать, красть, похищать. *Трѣгнѣжъ е да краде по нѣжтица-та. Крадѣжъ дѣвойкѣж*, отвождамъ ѣж скрѣшемъ отъ родители-ты и, съ нейнѣж волѣж или насилѣж, за да ся оженѣж за немъ; увлѣчамъ; похищать дѣвушку. 2) Мрѣсувамъ. — дѣжъ, гл. стр. Бывамъ краденѣж, обирамъ. *По сръдѣжъ пладне не ся краде. — дѣжтый, прич. стр. ворованный, краденый. Крадены нѣща; воровскія вѣщи. — Който обѣжча да лѣжже, обѣжча и, да краде. Това ся вѣжжа майсторика: хай-дунѣж хайдунѣж да краде. Доклѣж влѣжъ-тѣж ся научи да краде кокошкѣж, кожѣж-та му на пазарѣ. Конѣж и пушка сами ся крадѣжтъ.*

Крадѣшкомъ, крадѣшкѣж и крадѣшкѣж-тѣж, нар. Крадомъ, тихо, полѣжа, скрѣшемъ, безъ да мя види и чюе нѣкой; укрѣдкою. *Крадѣшкомъ влѣжъ въ кѣжжъ-тѣж.*

Крѣе, и.м. соб. мѣжжеко.

Крѣемъ, нар. По краю, на краю.

Краемъ врьви малка мома,
Малка мома Маринѣжца,
Краемъ врьви, сѣламъ не дава. *Пѣс.*

Крѣешникъ, с. м. Чивна, клѣчка на ость-тѣж на бола за да дрѣжи коледо-то, влимина.

Крѣецъ, у.м. м. отъ край.

Крѣешникъ, с. м. Край-тѣж отоколо на хлѣбъ, рубъ; краюха, горбушка. *Не можъ да намъ краешникъ, че мя болятъ жѣби-ти.*

Крѣешничя, у.м. ср. отъ крѣешникъ; горбушечка.

Крѣжба, с. ж. Влѣхуване, обирање, крадене, крадежъ, крадѣжъ; воровство, кража. *Изъ село зѣжж да ставатъ много кражѣжы.*

Крѣжбница, у.м. ж. отъ крѣжба.

Край, краеве, крайци, краица, с. м. 1) Дѣто ся начина или сврѣшва нѣчто; конецъ; край, начало, конецъ, оконечность. *Край-тѣж на село-то. Сталъ-тѣж има два края. Власи-ти ся на краю краю давятъ. Дѣдо Баѣ краю назѣ.* 2) Сврѣшѣжъ на врьмя, битимъ; конецъ, окончаніе. *Край-тѣж на гдѣжж-тѣж е още далѣж.—Дѣж ще му излѣжъ край-тѣж?* какъ ще ся сврѣши, дѣ

ще нѣж заведе, добро ли щемъ дочакамъ отъ него? чѣжъ ѣто вѣжнитѣж, къ чѣму ѣто поведѣтѣж, приведѣтѣж? — *Завѣж си краю*, зани си шюще-то, отидѣ си, зе си нѣжта, трѣжнѣж за нѣжкѣж.—*Клѣжвѣж краю*, кога да ся сврѣши нѣчто, на сврѣшѣжъ; подѣжж конѣж.—*Не е край*, не може, безъ друго, не е кабилѣж; нѣжж възможности, невозможнѣж. *Не е край да не доидѣ.—Не може му ся земе край-тѣж*, казвася за нѣчто, кога е много побрѣжкано, забрѣжкано, та не ся разбира.—*Обрѣжж му дебелый край*, отнесѣся противно.—*Отпунѣжж му краю*, зе да ся не грѣжжи за нѣчто, зе да нѣж, да ся весѣли, да не ся срамува. — *Показа му дебелый (острый) край*, показа му дебелѣж-тѣж, показа му противно-то на това, что чѣжжа, что пѣжжа, что мѣжжж; възпротиви му ся, опрѣж му ся.—*Не му знае краю*, не знае, какъ ще ся сврѣши, какво ще излѣжъ.—*Свилѣж му крайица-та, свбралѣж му крайица-та, та въ водѣж-тѣж*, потѣжжкальго, потанѣжж го.—*Сврѣшилѣж, изучилѣж два-та краю и сръдѣж-тѣж*, казвася на смѣжж кога нѣжкой не е сврѣшилѣж, не е изучилѣж много нѣчто. *Осталѣж му да сврѣши два-та краю и сръдѣж-тѣж*, свр. всѣжжко-то.

Край, прѣдл. 1) До, при; вѣжжъ, подѣжж. *Вилѣж на токѣж-тѣж, снѣжжѣж край рѣжжъ. Заспала мома край морѣ.* 2) Покрай, близо до; мимо. *Куришумъ-тѣж мѣжжж край мене; пуля пролетѣла мимо менѣж.—Тѣж прѣдлогъ, съединѣнѣж съ другы прѣдлогы, прави нарѣжжчѣж, какъжыто сж: докрай, показано на ряда му, накрай, на краю на нѣчто; въ концѣж, открай, въ начало-то на нѣчто; въ началѣж, покрай, около нѣчто, край нѣчто; вокругъ, около.*

Крайна и краинна, с. ж. Земля, крайнина, краице; край, странѣж. *Писмо тише по вси-тѣж краинѣжы.*

Крайнина, с. ж. Краице.

Крайный, краенѣж, крайна, крайно, пр. 1) Что е, что ся намира на краю, послѣд-ный, дырнѣж; крайнѣж, конѣжчнѣж. *Дай крайнѣж-тѣж възглавицѣж. Краинѣж-тѣж вечерѣж дошѣж рядъ на момѣж-тѣж.* 2) Что ся изврьшна, что става най-послѣж.

Дѣжца-та пицѣжтъ, майка гы мирѣж,
Съ горинѣжы слѣжжы ранѣжы имѣж гасѣж,
Съ юнашко срьдѣжце най-крайно дума:
Горѣжте, дѣжца, горѣжте, срьдѣжца! *Пѣс.*

Крайче, и.м. соб. мѣжжеко.

Крайчѣжъ, у.м. м. отъ край.

Крайчѣж, у.м. ср. отъ край.

Крайничникъ, с. м. Краешникъ.

Крайице, с. ср. 1) Граница, прѣдѣжж, край-на, сѣжжжрѣж; граница, пограничѣж, окрай-

нина. 2) Крайна, крайнина, земля, мѣсто; край. 3) Край.

Краканджолъ, с. ж. Караконче.

Краканѡвци, с. м. мн. Каракончевци.

Кракѡтене, с. ср. отъ кракѡтѣся.

Кракѡтѣся, ишся, — тѣлса, гл. об. Кръкѡтѣся, крѣкѡтѣся, кыкѡтѣся; хохотѣть.

Кракъ, крѣкѣ, крѣци с. м. 1) Нога; нога.

Крака-та мя болять, та не можж да ходж. 2) На столъ, на друго нѣчто подставка-ты, на които то стои като на крака; нѡжка. *Столъ съ счюпенъ кракъ.* 3)

На станъ окаченъ на нищелкы-ты дѣскы, на който стѣпа тѣкачка-та, та движи нищелкы-ты; подножи, стѣпалкы; поднога.

4) Кертъ на пушкѣ; взводъ. 5) Горникъ, горнице, гуща, конджюль, кончевъ, вдигъ на обуще; паголенокъ, голенище. 6) Мѣра голѣма колкото е кракъ-тъ, станка; футъ. *Прѣвзелъ му два крака мѣсто.*

— *Пачий кракъ*, една жлѣта гѣба. — *Пачи крака*, игра съ конецъ, който прѣвзимать отъ рѣцѣ на рѣцѣ съ прѣстие-то, та правять разны крѣтоскы съ него; колѡ, дець. — *До кракъ*, като нар. венчкы-ты,

до одного, одного не оставили; на повѣль-наповѣль, на голюву. *Изби ги до кракъ, измѣрѣж до кракъ.* — *Да не ти е стѣпилъ кракъ тамъ*, да не си стѣпилъ, да не си отишълъ тамъ; ни по нѡгу, ни по гою, ногѣ своѣй не кладѣ.

— *Додохъ му единъ кракъ*, рытнѣхъ го, дзишнѣхъ го, ударихъ го съ кракъ. — *Единый му кракъ е въ гроба*, съ единый кракъ е въ гроба; много е отслабнѣлъ, много е остарѣлъ, та ще вяче да мре, надникнѣлъ е надъ гроба.

— *Избивамъ си крака-та*, отъ много ходене си убивамъ крака-та, уморивамся много отъ ходъ; оттапгивать себѣ ногѣ.

— *На кракъ, ни кракы*, като нар. стояшкѡмъ, правъ прѣдъ нѣкого. *Донесохъ му го на крака*, безъ той да ся погрыжи за него. — *Стѣжи, станъ на кракъ да ся направи*, залѣгнѣ, станъ мѣканать да ся направи, да стане. — *Станѣжж ни кракы да искать*, повдигнѣжжся, залѣгнѣжж, натиснѣжж, скокнѣжж венчкы-ты. — *Не прѣвива кракъ*, не сѣда. — *Ни кракъ, ничто.*

Не останѣ ни кракъ отъ тѣлѣ, прѣмахнѣжж ты венчкы-ты. — *Отъ главк-тѣ до крака-та*, цѣлъ, отъ горѣ до долѣ; съ головѣ до ногѣ. *Изгледалъ го, измѣрилъ го отъ главк-тѣ до крака-та.* — *Простирай си крака-та спорядъ чергж-тѣ*, прави нѣчто, отпущайся колкото ти рѣка стѣга; по одѣжкѣ протягай и нѡжки. — *Счюпилъ на дявола крака-та*, надвилъ на нѣкаквѣ страсть, на нѣкакво

изкушение, устоялъ на нѣчто. — *Туркамъ нѣкому кракъ*, прѣпинамъ го съ кракъ да падне, да го повалѣж; подстѣвить кому нѡгу, поднибѣть когѡ, дать кому поднѡжку, запинѣть, подплетѣть. — *Уловилъ ся и съ два-та крака въ капана*, турнѣжж си и два-та крака въ капана, уловилъ ся, хванѣлся наздравѡ въ нѣчто. — *Той е и съ два-та крака въ тинѣ-тѣ*, добрѣ ся е забатачилъ въ нѣчто. — *Еалъ е кокоший кракъ*, не може да трѣпи да не каже чѡто знае; перемѣтная сумѣ. — *Помѣрилъ въ главк-тѣ*, ударилъ въ крака-та, не сполучилъ, излѣзълъ излѣганъ; мѣтилъ въ сокола, попалъ въ ворѡну.

— *Очи-тѣ му на крака-та*. *Крака-та на лѣжж-тѣ сѣ клѣси*. *Подъ кракъ, че въ трапѣ*. *На пятимъ козий кракъ*. *На десять влѣци овчий кракъ*. *Всака коза за свой кракъ*. *Всака овца за крака си висѣ*. *На чюжды крака сто тонагы сѣ малко*. *Вонѣшь, кракъ, не вонѣшь, мой си*. *Още конѣ не видѣлъ*, крака-та си замалгалъ. *Ако ми е драгъ да си строши дѣсныи кракъ*. *Глядай въ крака-та си*: ако не намѣришь ничѡ, не щѣшь ся спѣнешъ. *Щѣ врьвѣж, доклѣ очи видѣть и крака дръжѣть*. *Видѣла жаба-та, че ковѣтъ бѣвола*, и та вдигнѣла кракъ. *Не си вдигаи крака-та, че нѣмамъ петало да тя ковѣж*. *Бѣли крака жлѣти челлѣ*. *Не простирай въ чюждѣ кѣчѣж крака-та си*, да тя не бижѣтъ. *Хвани одного за крака-та, та удрай другого по главк-тѣ*. *Пѡ-добрѣ съ кракъ да ся подпрѣзалишь*, а не съ язѣка си. *Обули кучя-то въ царѣулѣ*, то си изкало крака-та. *Омѣи си крака-та, че царѣ-тѣ ще минѣ*. *Зѡбъ го боли*, съ кракъ хромѣ. *Иди, бабо, въ черковѣ*. — *Кракъ мя боли, не можж*. — *Хайде, бабо, на службѣ*. — *Чукай, сынко, да куцамъ*.

Кралѣ, и. м. соб. мѣжско.

Кралевѣна, с. ж. Кралица.

Кралѣвитый, тѣ, та, то, ир. Срѣща ся въ иѣсени-ты, въ прибазкы-ты за Кралии Марко.

Кралѣвица, с. ж. Кралица.

Кралевый, въ, ва, во, ир. отъ кралѣ. Царскый.

Тогаи станъ кралица честита,

Та облѣче, море, кралевѣ рубѣ

И зарѣняк, море, кралевѣ кожуютъ. Пѣс.

Кралии Марко. 1) Марко кралевитый. 2) Цѣвте рошнава кандылка.

Краликъ, с. м. Една рѣба въ рѣкѣ Тичѣ.

Кралица, с. ж. 1) Жѣна на кралѣ, кралѣ-

- вица. 2) Жена, мома краль. 3) Растение камбула.
- Кралічка**, *ум. ж.* отъ краліца.
- Кралскый**, *ска, ско, пр.* отъ краль. Царскый.
- Единъ быше кралекый царь Степанъ,
Другый быше кралекый царь Душанъ. *Пѣс.*
- Кралство**, *с. ср.* Дѣто влада единъ краль, царство; **королѣвство**.
- Кралчичѣ**, *с. ср.* Раст. *Robinia pseudacacia*, багремъ, бѣлы лилакъ, бѣло цвѣтне, бѣлы трънь, кралча, солунскый трънь, салкѣмъ, френскый трънь; бѣлая акація.
- Кралчій**, *ум. ср.* отъ краль. 1) Малькъ, младъ краль. 2) Раст. кралчиче.
- Кралщина**, *с. ж.* Кралевина, кралство, царщина, царство.
- Краль**, *с. ж.* Господарь, владалецъ, царь.
- Кралювамь**, *гл. ср.* Бывамъ краль, царувамъ, господарувамъ.
- Кралца**, *ум. соб.* женско въ пѣсни-ты.
- Крамариць**, *с. ж.* Болгаринъ, банъ, управитель; срѣщася само въ пѣсни-ты.
- Даде бане болгарине
И ты Петре крамарине!
- Крамарча**, *ум. ср.* отъ **крамаринь**. Малькъ, младъ крамаринь.
- Крамолѣ**, *с. ж.* 1) Гльчъ, выкъ, каранье, свада, свара, ссоръ, кавга, побѣса; шумъ, есѣра. *Заловили съ обычь, съ крамолж изкарвати.* 2) Повдигъ възъ нѣкого, възъ нѣчто, буна, мятежь; волненіе, мятежь.
- Крамолѣне**, *с. ср.* отъ **крамолж**.
- Крамоліца**, *ум. ср.* отъ **крамолѣ**.
- Крамолійгъ**, *с. ж.* 1) Който вдига, възбужда крамолж. 2) Гостба, что дава момъкъ-тъ въ недѣлж прѣдъ вѣлчавкѣ-тж на момшны-ты родинны; погъженщина.
- Крамолж**, *ишь, —ляль, гл. ср.* Вдигамъ, правж крамолж.
- Кранга**, *с. ж.* Іадръ, нъ не становитъ чловѣкъ, гранта; верэйло.
- Кранцѣлгъ**, *с. ж.* Писъкъ, дебели, нъ съ навж направж чловѣкъ; завръзакъ, сбитъкъ, чкренъ, шкренъ; **плѣтний**, **коренастый**, **крѣпко сложенный**.
- Кранецъ**, *ум. м.* отъ **кранъ**. Шнранецъ.
- Краничкый**, —чкъ, чка, чо, *пр. смякч.* отъ **крангый**. Кжщчкый.
- Краноумый**, *мъ, ма, мо, пр.* Краткоумый, кжсоумый. *Длъгосома — краноума.*
- Кранча**, *ум. ср.* отъ **кранъ**. Шнранча. *Дори не врльшиъ рѣбчя, не хващашъ кранчя.*
- Кранъ**, *с. ж.* Рыба *Surginus*, шнранъ, сазанъ; карпъ, сазанъ. *Спружился като кранъ на слънце.*
- Крангый**, *нъ, на, по, пр.* Крнтый кжсый, краткый; **корѣткий**.
- Краса**, *с. ж.* Змяна, змяна.
- Красатый**, *тъ, та, то, пр.* За овоцне; сладкый и кыселкый, прокѣселкый, майхошь.
- Изгрызѣте ми прѣвы очи
Като красаты заблѣкы. *Пѣс.*
- Красѣние**, *с. ср.* отъ **красж**.
- Краснижъ**, *с. ж.* Болестъ *Hydrops*, отъ кождо чловѣкъ отича цѣль; водяна болестъ; **водѣнка**, **водянѣя болѣзнь**.
- Красничавый**, *въ, ва, во, пр.* Който има болестъ краснижъ; **страдающій водѣнкой**.
- Краснтый**, —сынъ п—сень, сна, сно, *пр.* Хубавый, гыздавый, лѣпый, каматный; **красівый**, **прекрасный**. *Красна млада невѣста.*
- Даде ми, Боже, даде ми
До седемъ красны дѣщери. *Пѣс.*
- сно, *нар.* Хубаво, гыздаво, лѣпо, каматно; **красиво**, **прекрасно**.
- Крѣста**, *с. ж.* 1) Болестъ *Scabies*, излиза по кожѣ-тж и най-вяче междж прѣстие-то, прави да сръбн и прѣхваща, шюга; **корѣста**, **чесѣтка**, **шелуды**. 2) Ничто и никакъвъ чловѣкъ. *Квака с краста станижлъ!*—*Хванжла го краста-та*, казвать за нѣкого, кога ся много чеше. *Дошла краста при шюгж. Краста шюгж руга. Присмѣлася шюга на крастж. Шюга крастж познави. Намирася колко за крастж. Краста съ крастж, клюста съ клюстж. Краста съ крастж ся чеше. Сама шина крастж иска. Единъ конь една краста, много коние много крастж.*
- Крѣстава горѣ**. Една трѣва, дѣдовы дисагы, жабова нога, овчаровъ стапъ, мачець, пазла, шева.
- Крѣставица и крѣстовица**, *с. ж.* 1) Раст. *Cucumis sativus* и неговый плодъ; **огурѣць**. 2) Подпукнѣло отъ ударено, бръбонка, врьга, джюмка, джюнка, рогъ, чворуга, чеврлыга, челенка; **волдѣръ**, **выль**, **желвакъ**, **шйшка**. 3) Овоцне, кога е още много зелено, та не е за іадение. — *Горчива крѣставица*, раст. *Coloquintus* и неговый плодъ; **горчива тыква**, **балжкѣ-оту**; **куклеванець**. — *Дива крѣставица*, раст. *Momordica Elaterium*, диво дынчя, дивъ костенъ, дивъ пипонъ, пипоничя, рунелачя; **дербакъ**. — *Крѣставици мала, че въ бостана спала. Бостанджито крѣставици ся не продавати. Нашла баба крѣставицж, па рекла: крива е. Дали на Влажа крѣставицж, той ж не цѣльъ, че была крива. Ако съмъ Помакъ, не съмъ ахмакъ, та ми давати зеленж крѣставици! Много е*

- грѣжа Бога, че слана щѣла да попа-
ри красавици-ти!
- Крѣставичка**, ум. ж. отъ крѣставица;
огурчикъ.
- Крѣставичѣрка**, с. ж. Която продава кра-
ставици.
- Крѣставичѣрекѣтъ**, ска, ско, пр. отъ
крѣставичѣръ.
- Крѣставичѣръ**, с. м. Който продава краста-
вици. *На крѣставичѣръ красавици не
ся продаватъ. Зелъ да продава на
крѣставичѣрѣта красавици!*
- Крѣставѣтъ**, въ, ва, во, пр. Что има крастѣ;
шюгавѣтъ; корѣстовѣтъ, чесѣточнѣтъ, шелу-
дѣвѣтъ. *Една крастава коза всичко-то
стадо окрѣставѣва; шелудѣвая овца всѣ
стадо портишь. Чешешя като крастѣвѣ
козѣ. Грѣци-ти сѣ като крастѣвѣ козѣ:
колкото ѣж чюка градъ-тъ, толкова по-
вяче си вирѣ оташкѣ-тъ. Дѣли сѣ като
крастѣвѣ козѣ отъ стадо. Крѣставѣ-
ти магарѣта и прѣвъ девѣтъ планинѣ
сѣ подушѣтъ. Да мя рѣгѣше конь, не
бы мя было падъ, а то мя рѣгѣта кра-
става магарѣта. Моли като сѣ крастѣвѣ
конь. Присѣмѣлся крастѣвѣтъ на кѣла-
вѣтъ.*
- Крѣставѣтъ**, ешь,—вѣлъ, гл. ср. Ставамъ
крастѣвѣ, прихваща мя краста, окрѣставѣ-
вамъ; корѣстовѣтъ, корѣстѣтъ.
- Крѣстица**, ум. ж. отъ крѣста.
- Крѣстичка**, ум. ж. отъ крѣстица.
- Крѣстовица**, с. ж. Краставица.
- Крѣстотѣлъ**, с. м. Чпсто бѣло стѣбло; хру-
стѣлъ.
- Крѣсѣ**, ишь,—сѣлъ, гл. д. Правѣтъ нѣчто
да стане красно, хубаво, гыздаво; гыздѣ,
кѣтъ; крѣстѣ. *Врѣмя работѣта краси,
врѣмя чловѣка грозѣ. Работа-та чловѣ-
вѣка краси, а мрѣза-та го гнѣси. Руба
красѣ, руба гнѣси.—сѣся, гл. стр. и
взвѣр. Гыздѣся, кѣтъся; крѣстѣся, укра-
шѣтъся.*
- *Крѣталѣ**, с. м. Т. Карталѣ, орѣлъ; орѣлъ.
Лѣти като крѣталѣ.
- Крѣтежѣ**, с. м. 1) Кога сѣ кратѣ нѣчто
кога сѣ доврѣши; сврѣшѣкъ. 2) Разсѣпъ на
мѣсячнѣтъ; ущѣрѣбѣ луны. *На крѣтежѣ
мѣсячнѣтъ.*
- Крѣтѣко** и **крѣтѣло**, с. ср. 1) Камѣкъ, на
който Циганѣтъ глѣдѣтъ, кога бажѣтъ за
нѣчто. 2) Камѣкъ *Lapis luidius*, на който
затари ошѣгѣватъ злато-то; меенѣкъ; осѣ-
локѣ, Индѣйсѣкъ камѣнь, пробѣрнѣтъ камѣ-
нь.
- Крѣтѣкомъ**, нар. Накратѣко. *Кратѣкомъ да
кажѣтъ.*
- Кратѣкоумѣтъ**, мѣ, ма, мо, пр. Който е съ

кѣсъ умѣ, съ малѣкъ умѣ; крѣкоумѣтъ,
кѣсоумѣтъ, плитѣкоумѣтъ. *Длѣзѣко-ко-кратѣ-
коума.*

Кратѣкѣтъ,—тѣвъ, тка, тѣко, пр. Кѣсътъ,
кратѣтъ, крѣпѣтъ; корѣтѣтъ. *Дни кратѣтъ,
кѣси дни. Кратѣтъ вечерѣта длѣзѣтъ живѣтъ.
Длѣзѣ е година, кратѣтъ е градѣта.
Кратѣтъ весѣлина длѣзѣтъ неволѣтъ рѣжда.
—тѣко, нар. Кѣсо, крѣпо, крѣпо; корѣтѣко,
корѣтѣко. Накратѣко, накѣсо, кѣсѣчѣкъ-тѣ,
вкратѣтъ.*

Кратѣувамъ, гл. д. Крѣщамъ.

Кратѣуванѣ, с. ср. отъ кратѣувамъ. Кра-
щанѣ.

Кратѣуна, с. ж. 1) Раст. *Cucurbita lagenaria*,
тыква вѣтрѣ прѣздѣта, цѣнѣцѣрка; гор-
лѣнка, бутѣлочнѣтъ тыква, тыковѣница.
2) Сѣдѣ за водѣтъ отъ плода на това расте-
нѣ; лѣйка, црѣпка. 3) Глава, тыква, ке-
манѣ. *Да го блѣсѣтъ по кратѣуна-тъ,* по
главѣ-тѣ. *Нѣма мозѣкъ въ кратѣуна-тъ,
не му стѣга кратѣуна-та, глупѣвъ е.
—Стѣпѣта като въ кратѣуна-тъ, не ходѣ
добрѣ, кѣтъкъся като врѣвѣ.—Не было въ
тыкъвѣ, та ще въ кратѣуна-тъ, не стѣпѣтъ
както трѣбѣва, когато му было врѣмя-то,
та ще стане относѣтъ. —Глава-та му
прѣздѣта като кратѣуна-тъ. Лѣци като
кратѣуна на мѣсячнѣтъ. Прѣздѣта кратѣ-
уна всѣкога грѣми. Прѣкопѣсалѣ е ка-
то синѣгѣръ въ кратѣуна-тъ. Зѣтъ на кѣ-
цѣтъ—синѣгѣръ въ кратѣуна-тъ. Дѣто има
сговѣръ, тамѣтъ и крушѣтъ по водѣтъ пла-
ва, а дѣто нѣма сговѣръ, тамѣтъ и кра-
туна потѣва.*

Кратѣунарѣ, с. ср. Птичѣта *Parus caeruleus*,
синѣгѣръ; синѣца, лазѣрѣвка.

Кратѣунѣ, ум. ж. отъ кратѣуна.

Кратѣунко, с. м. Глучѣтъ, ахмакъ, будѣла;
дурѣкъ.

Кратѣункѣвъ мѣсяцѣтъ и

Кратѣункѣвъ мѣсяцѣтъ, в. кратѣунѣ мѣ-
сяцѣтъ.

Кратѣунѣ, ум. ср. отъ кратѣуна.

Кратѣунѣ мѣсяцѣтъ. Кратѣункѣвъ мѣсяцѣтъ, кра-
тѣункѣвъ мѣсяцѣтъ, така наричатѣтъ едни мѣ-
сяцѣтъ Сѣптемѣврѣна, другѣтъ Октомѣврѣна.

Кратѣ, ишь,—тѣлъ, гл. свр. отъ крѣ-
щамъ. Да сврѣшѣтъ; окѣнѣчить. —тенѣтъ,
прѣч. стр. Сврѣшенѣтъ; окѣнѣченѣтъ.

***Кратѣтъ**, с. м. Гр. Кѣпѣкачѣ, кѣсарѣ, ко
пѣшѣтъ.

Крѣцѣ, с. м. Четвѣртѣна отъ ягѣта, отъ
овѣж. *Зелъ си единѣтъ крѣцѣтъ мясо.*

Крѣченѣ, с. ср. отъ крѣчѣтъ.

Крѣченѣ, ум. ср. отъ крѣчѣтъ.

Крѣчѣтъ, с. м. 1) Така наричатѣтъ въ нѣкои
мѣста 8 Юнѣна, а другѣтъ единѣтъ денѣтъ околу

колядѣ; крачюнецъ. Тога день вѣчки глядять да станкть въ зоры прѣди слѣнце, зачото, ако гы свари слѣнце-то въ лѣгло-то, крачѣнавали. Сжще и добытка изкарвать прѣди слѣнце да не крачѣнава. Обкычатъ още се зелено враты-ты и прозорци-ты, а момы-ты излизать по ливады-ты, правять си вѣнци отъ цвѣтѣа, посять гы на главѣ-тж си прѣзь дѣна, прѣнаватся съ лѣнкж прѣзь крѣста, за да ся прилѣпять ергени около тѣхъ. 2) Болестъ схващане въ крака-та; крачѣнавание, кжсокрачѣна.

Крачѣніасамъ гл. свр. отъ крачѣніасамъ. Да крѣченасамъ.

Крачѣніасамъ и **крачѣніасувамъ** (да крачѣніасамъ), гл. ср. Крѣченасамъ, схващать ми ся крака-та, та ставамъ като сакать, хваща ми болестъ крачѣнъ.

Крачѣніасване и **крачѣніасуване**, с. ср. отъ крачѣніасамъ. Крѣченасване.

Крачѣць, ум. м. отъ кракъ.

Крачѣстый, сть, ста, сто, пр. Крачѣстый, който има длъгы крака, та прави голѣмы крачки, кога ходи; машѣстый.

Крачѣца ум. мн. отъ кракъ. Крачѣка.

Крачѣце, ув. ср. отъ кракъ. Ногыце; ножѣца.

Крачка, с. ж. 1) Мѣсто, что зима чловѣкъ, животно съ едно прѣстѣпане; разчекоръ; шагъ. *Има голѣмы крачки. Зелъ ми сѣдѣ крачки мѣсто.* 2) Въ мн. ч. крачки: клонне на дрьво.

Крачка, ум. мн. отъ кракъ. Крачѣца.

Крачкиж, ешь, — нжль, гл. сѣ-кр. отъ крачкиж; шагнуть.

Крачюла, с. ж. Друсане дѣтя, сѣднжло на крака-та пѣкому, съ пѣшене:

Друсь, друсь крачюла,
Умрѣль Туршиль завчера,
А буза-та повчера, и проч.

Крачюлецъ, ум. м. и крачюлчи, ум. ср. отъ крачюль.

Крачюль, с. м. Долна-та чясть на чекширты, на гацты, что е около крака; ногавица, пача на дрѣхъ.

Крачюнецъ, с. м. День-тъ на крачѣнъ.

Крачкиж, ишь, — чиль (да крачкиж), гл. ср. Ходж, врывж съ малко пѣ-голѣмкы крачки; шагать. — чижся, гл. взвр. Разтварямъ си, разчеквамъ си крака-та; чекоржся; разводить ногн, карѣчѣться.

Крачѣ, ум. ср. отъ кракъ. Ногыца, ножѣца; нѣженка, пожка, нѣжечка. *Всѣака овца за крака-то си висѣ.*

Крачѣстый, сть, ста, сто, пр. Крачѣстый.

Крачѣтъ, с. м. Тынкы сухы клѣчки за подкладжане огнь; сжчкы, врьждакъ; щѣп-

ки, дрѣвесная мелочь, служѣщая для разведѣнїя огни.

Крѣцамъ (да крѣтж), гл. д. Кратувамъ, свршнамъ, довршнамъ; кончатъ, оканчиватъ, довершатъ. *Щж камъ орѣжж, доклѣ гы кратж.* — мся, гл. взвр. и стр. Кратувамся, свршнамся, довршнамся; **выходить**. *Захере-то имъ ся крацало. У васъ парж-тж не ся крацать.*

Крѣцане, с. ср. отъ крѣцамъ.

Крѣцѣль, с. м. Птица *Egretta alba*, бѣль рыбаръ.

Крѣвамъ (да крѣнж, крѣнувамъ), гл. д. 1) Вдигамъ, дигамъ, поддигамъ; подпнмать.

Крѣпѣте ми да станк,
Подайте ми тамбурж-тж,
Малко азъ да си посвириж;
Да си речж до три пѣсни. *Пѣс.*

2) Махвамъ, вдигамъ.

На Бога да се помоли,
Да си крене клѣтж чюмж,
Клѣтж чюмж и пануклж. *Пѣс.*

3) гл. ср. Трѣгамъ, уижтамся за нѣкждъ; **отправляться**.

Кренжль Марко на Святж Горж да иде,
И онъ ке иде и сына ке води,
Ке си води сына Михаила. *Пѣс.*

— мся, гл. взвр. 1) Ставамъ, вдигамся, сѣбуждамся; **подниматься**.

Не ми е жалба за прѣж любовь,
Токъ ми е жалба за мжжко дѣти,
Оставила го съмь въ срѣдъ одаж,
Кова му дошло да ми си крене,
Да ми ся крене, да си пащѣца. *Пѣс.*

2) Помѣствамся, вдигамся; крѣтаться, трѣгаться. *Крѣнжся отъ мѣсто-то си.*

Крѣване, с. ср. отъ крѣвамъ. — *Крѣване глѣбж*, обычной на службж, отчитане на хлѣбовы-ты и на нащѣта-та; прѣсвятѣа. — *Крѣване свѣщи*, обычной на другѣна день слѣдъ службж, въ който ся четжть молитвы и ся гошавать за Богъ да прости.

***Крѣвѣтъ**, с. м. Гр. Одырь за снаше на него; **кровать**.

Крѣзка, с. ж. и

Крѣзь, с. м. Гребень на птицж; кало, гребенець; гребень у птицъ.

Крѣменица, с. ж. Желѣзна плочна, въ кожто ся завира пята-та на водянично колело, та да ся врьти врьтено-то; **ракъ**.

Крѣменивый, въ, ва, во, пр. Что има кременъ; **кремнистый**.

Крѣменичъ, ум. ср. Кжсячя кременъ.

Крѣменичъ, с. м. Кремѣжъ.

Крѣменикъ, с. м. Остри кремѣччи камъне, ковто боджть, кога ся ходи по тѣхъ.

Кремь, с. м. 1) Раст. *Lilium candidum*, кришь, арсланово око, замбакъ, зжмбакъ,

зѣмбугъ, хурка; лілія, лілія, кришъ.

2) Крѣмъкъ.

Крѣмъкъ, с. м. Крѣмъкъ.

Крѣмъчпый, — чѣпъ и — чѣпъ, чпа, чо, пр. Направеный отъ крѣмъкъ; крѣмнѣвый.

Крѣмъкъ, с. м. Камыкъ *Silix pyramachus*, кремень, крѣмъкъ, крѣмъ; крѣмѣнь, искрѣкъ. *Съ крѣмъкъ ще го одержъ.*

Крѣнувамъ, гл. уч. отъ крѣнж.

Крѣнж, ешь, — нжлъ, гл. свр. отъ крѣ-
вамъ.

Крѣсница, с. ж. Така наричатъ въ Охридско-то езеро рыбж пестрѣвъ на единъ възрастъ.

Крѣсь, с. м. Крѣзь.

Крѣтамъ, гл. ср. 1) Ходж едвамъ, едвамъ отъ уморавање или отъ друго нѣчто; крѣ-
камъ, крѣтуцамъ, клонзамъ, щанамъ. 2) Ка-
то врѣвъ клатѣся ту на единъ странж, ту на другж, крѣтуцамъ. *Крѣта като па-
тицъ.*

Крѣтане, с. ср. отъ крѣтамъ.

Крѣтамъ, гл. ср. Крѣтамъ, крѣтуцамъ, клон-
замъ, щанамъ.

Крѣткане, с. ср. отъ крѣткамъ.

Крѣтуцамъ, гл. ср. Крѣтамъ.

Крѣтуцане, с. ср. отъ крѣтуцамъ.

Крѣтуць, междом. Показва крѣтуцане. *Кре-
туць, папуць.*

Крѣчеталка, с. ж. и

Крѣчетало, с. ср. в. крѣчетало.

Крѣчь, с. м. 1) Насѣкомо *Cicada ornî*, жеже-пече, жътваръ, жътварча, жюжеръ, жюжелъ, жюжи, жюжналъ, крѣчакъ, скре-
жець, скрежь, скръжь, цръкалецъ, цръцо-
рецъ; травниая кобылка, кузнѣчикъ. 2)
Въ срѣдѣ-тѣ на токъ колъ, за който сж
врѣзани коне-ти, та ся врѣгять около него,
кога врѣшкъ; стежеръ, стожеръ, стрежь,
пжпъ.

Крѣчя, с. ср. Крѣчетало.

Крѣчакъ, с. м. Насѣкомо крѣчь.

Крѣчаноба, пр. ж. Казвася за жнабж:
жаба крѣчаноба.

Крѣчанъ, с. м. Единъ видъ крушна, зрѣ
прѣзь Юлиа.

Крѣва вонска. Игра клендзане.

Крѣва дѣпка. Въ изреченне: *Отиде въ
крѣвж-тѣ дѣпжж*, казвать, кога нѣкой наде
нѣчто, на му заскокине, та ся задави.

Крѣвакъ, с. м. 1) Всеако криво дръво, кривъ
омашлекъ; карѣгуля, дубина. 2) Тогага съ
закривено на единъна край; клюка, пѣлица.
*Удари го съ кривака по главж-тѣ. Била-
ся Мара съ юнака, че му строшила
кривака. Кривакъ-тѣ има два краа.*

А мома му ся молане:
Пустни ми, пустыни, юначе,

Азъ съмь си твоа, пакъ твоа,
На робъшь ти съмь рѣзана,
На кривакъ ти съмь писана. *Иѣс*

Какъ ся Велко бие
Съсь триста-ми юнака,
Съсь триста-ми помака,
Срѣщж триста кривака. *Иѣс.*

3) На самаръ задни-ты двѣ дръвета, что
обгрѣщатъ стѣлжж-тѣ.

Криванъ, с. м. Птица *Ansus*.

Кривачець ум. м. отъ кривакъ

Кривачица и **кривачка**, ум. ж. отъ кри-
вача; горсточка.

Кривача, с. ж. 1) Една-та или двѣ-ты рѣцѣ
направены на копанжж; грѣсть, грѣща, грѣщъ,
пригрѣща, шыпа, шыка, стѣска; горсть.

2) Триглена дѣска на прѣтъ за гребенне
вжгле пѣъ намж. — *Харчи паркы-тѣ съ
кривачж*, нашироко, тврѣдъ много, не му
мъсди.

Кривачя, ум. ср. отъ кривакъ.

Кривда, с. ж. Кривдина, кривина, кривота,
неправда, вина; кривда. *Правда-та над-
вива на кривдѣж-тѣ. Ако правда-та не
помогне, кривда-та не ще никога. Ан-
гелъ съ правдж помага, дяволъ съ кривдѣж
потѣква. Правда-та е кысела, кривда-
та е сладка.*

Кривдина, с. ж. Кривда.

Кривдинка, ум. ж. отъ кривдина.

Кривдица, ум. ж. отъ кривда.

Криведнѣый, — дѣнь и — дѣнь, дпа, дно, пр.
Кривый, кривнѣый, криводѣтнѣый, който
прави кривы работы.

Кривѣние, с. ср. отъ кривѣж. *Ако имашъ
уста за кривѣне, азъ нѣмамъ главж за
трѣпѣне.*

Кривина, с. ж. 1) Кривда. 2) Искривено;
кривизна.

Кривинка, ум. ж. отъ кривина.

Кривица, с. ж. Криво нѣчто, кривда, вина.
*Кривица-та е у него, той е кривъ. Криви-
ца-та и кабиница да е, никой ж не
зема на себе си.*

Кривица, с. ж. 1) Криво перо на опашжж-тѣ
на патуръ; витица, гривица, трѣтица; за-
витокъ на хвостѣ сѣлезня. 2) Дюлгерско
сѣчиво, крива брадва.

Кривичка, ум. ж. отъ кривица.

Кривичкѣый, — чѣкъ, чка, чко, пр. смяжж.
отъ кривый.

Кривнувамъ, гл. уч. отъ кривнж.

Кривнѣый, — вѣнь и — вѣнь, вна, вио, пр.
Кривый, криведнѣый, криводѣтнѣый.

Кривнж, ешь, — нжлъ, гл. свр. отъ кри-
вѣж, отивамъ на странж. 1) Да клинжж,
да лѣгнж. *Кривнж на единъ странж.* 2)
Да закривжж изъ другъ пжтъ. *Кривнж задъ
могилжж-тѣ, та го не видѣжж.*

- Криво**, като с. ср. 1) Кривда, кривина. *За право-то мри, за криво-то удри.* 2) Пѣчто криво, изкривено. *Криво-то си е все криво, не можеш го изправи.*
- Криво**, нар. 1) Неправо, не направо, закривено; криво, неправо, косо. *Криво да сѣдишъ, право да хоратишъ. Криво сѣди, право сѣди. Нѣдно рало криво оре.* 2) Неправо, съ кривдъ, неистинно; криво, несправедливо. *Криво ни прѣсѣдишъ.* — **Криво ми е**, като безл. гл. Мъчно ми е, тяжело ми е. *Криво ми е като слушахъ такъви думи. Да ви не е криво, да не въ е мъчно, да не ся ерѣдите; не во гивъ вамъ.* — *Глядамъ нѣкого нѣкриво*, гядамъ го нѣ добръ, неприятно, съ надъ; *смотримъ, гядѣтъ на когô косо, коситъся.* — *Криво лѣво*, какъ да е, както можемъ; кое какъ, съ грѣхомъ пополамъ. *Криво лѣво направихъ го.*
- Кривовратъ**, ть, та, то, пр. Комуто е кривъ вратъ-тъ; кривошій; кривошѣя. *Тръгнѣли сж девять сестри Ерменки: прѣва куца, втора слѣпа, третя нѣма, четвърта глуха, пята зѣбата, шеста носата, седма грѣбата, осма кривоврата, девята кривоуста.*
- Кривоглѣдъ**, дъ, да, до, пр. Комуто очиты гядять нѣ п двѣ-ты направо по една посокж; кривоокъ, нягавъ, вядъ, вгъ, гвгъ, гаврогядъ, вазорливъ, разногядъ, шатавъ, шапавъ; косой, косоглазъ, косоокий, косиная.
- Криводолскъ**, ска, ско, пр. За пѣтъ что криви въ нѣкой долъ. *Право казва като криводолскый пѣтъ.*
- Криводѣтнъ**, — тнъ п — теиъ, тна, тно, пр. Криведитъ, кривтъ, кривнъ.
- Кривокракъ**, къ, ка, ко, пр. Комуто сж кривы крака-та; кривоногъ; кривоногъ, косоногъ, косолапъ.
- Кривокръстъ**, стъ, ста, сто, пр. Комуто кръстъ-тъ е кривъ, изкривокръстенъ.
- Кривокръстж**, ишь, — тиль, гл. д. Направямъ нѣкого да стане кривокръстъ, изкривокръщамъ.
- Криволица**, с. ж. Криволица.
- Кривоногъ**, гъ, га, го, пр. Кривокракъ.
- Кривоносъ**, съ, са, со, пр. Който е съ кривъ носъ; кривоносъ. *Избави, Боже, отъ лисочелъ, отъ разногядъ, отъ жълтобрадъ и отъ кривоносж.*
- Кривоокий**, къ, ка, ко, пр. Кривогядъ.
- Криво натя**. Итна *Podiceps*, далгъчъ, гмурецъ, норчя, потаникъ, шютка; чомга, нърбокъ, поганка.
- Криворѣкъ**, къ, ка, ко, пр. Комуто сж кривы рѣкъ-ты; косорукъ.
- Кривотъ**, с. ж. 1) Кривда. 2) Кога нѣкому всичко е криво, отъ всичко му е мъчно, ничто не му е угодно; лихота.
- Кривоустъ**, стъ, ста, сто, пр. Комуто сж кривы уста-та; криворотъ, кривоустъ.
- Кривошій**, шина, шие, пр. Комуто шина-та е крива; криворотъ; кривошѣя.
- Кривошійка**, с. ж. Едно растение.
- Кривошпанецъ**, пца с. м. Който носи шапкъ-тъ си накриво, който ходи съ накривенж шапкъ; *посѣщій шапку на беренъ.*
- Кривулакъ**, с. м. Едно шопско хоро, прилична на рѣченици. *Взикалъ бабж да му води кривулака.*
- Кривулѣше**, с. ср. отъ кривулѣж.
- Кривулецъ**, ум. м. отъ кривулъ. Кривуля.
- Кривулица**, с. ж. Криво, изкривено на дръво; кривулина, кривуля.
- Кривулистъ**, стъ, ста, сто, пр. Кривулистъ, что е на кривулѣ, что има много кривулѣ; извилъ, изгибистъ, изогнутъ, излучистъ. *Кривулистъ, тѣсни улици.*
- Кривулица**, с. ж. Извито като завой, лакутка, лакътушка, кривулина, кривулъ; излучина, изгъбъ, извилина. *Направено на кривулицъ.*
- Кривуличене**, с. ср. отъ кривуличѣж. Кривулене.
- Кривуличка**, ум. ж. отъ кривулица.
- Кривуличѣж**, ишь, — чиль, гл. ср. Кривулѣж.
- Кривулица**, с. ж. Криволица. *Правѣхъ криволицы, врьтж работж-тъ за да ѣхъ избривѣхъ.*
- Кривулкъ**, с. ж. мн. Шаркы на дръхж, вязаны съ шарены конци.
- Кривулчи**, ум. ср. отъ кривулъ.
- Кривулъ**, с. м. Мѣсто на пѣтъ, на рѣкъ, дѣто завива на една или на другъ страниж; завой, извой; поворотъ на дорогъ, на рѣкъ, излучина. *Ижтъ-тъ е на кривулѣ.*
- Кривулѣж**, ишь, — лилъ, гл. ср. Не врьвѣ право, кривѣ то на една странж, то на другж; кривуличж. *Ижтъ-тъ кривули, отива на кривулѣ.*
- Кривулистъ**, стъ, ста, сто, пр. Кривулистъ.
- Кривундалистъ**, стъ, ста, сто, пр. За дръво, за растение кога е криво, кога расте на криво; корявъ. *Кривундалисто дръво.*
- Кривчѣ**, с. м. Казвася нѣкому, кога е той кривъ. *Кривчѣ кривчѣ!*
- Кривъ дѣдо**. 1) Раст. *Iris germanica*, магареникы уши, магаренско цвѣтие, патета, перуника, перунига, пеперуга, пиронига,

хурка; касатикъ, пѣтушѳкъ. 2) Раст. *Erithrionium dens canis*, наведенъ дѣдо, кукулацъ старецъ.

Кривъ ракъ. Животина *Cancer uricolai*, опакъ ракъ, приколашъ, прѳколашъ; полевоу крабъ.

Кривый, въ, ва, во, пр. 1) Что не врьви по правѳ посокѳ, а завива на странѳ, не правый, завитый; кривоу, непрямой. *Криво древо; кривъ пѳтъ.*

Заградихъ си градинкѳ
Съ криво перо петлево. *Пѳсѳ*

2) Куцый, ливый, хромый, сакастый въ крака-та; косой. 3) Виновный, кабахатлина; виновеный, виноватый. *Ты си кривъ въ тѳкъ работѳ.* 4) За нѳчто кога не е право, не е пѳтно; нерадовный. *Подкачилъ е да врьши кривы работѳ.* 5) Който врьши кривы работѳ; криведный, кривный, криводѳтный, виновный, кабахатлина; виновеный, виноватый. *Хванѳли кривѳна и го затворили. — Кривы му кола-та,* казвать за дѣта, кога ся е разкривило, та плаче и хленчи. — *Кривый пѳтъ е поблизъ. До крива пѳтка ходилѳмъ. Трѳгнѳжъ е по кривъ пѳтъ. Врьви изъ кривѳна пѳтъ и не трѳси правый, че ся забръквашъ. Нашла баба краставицѳ, па рекла: крива е. Криви прозорци, жлътѳ тѳ жлътици. Крива-та кобылица побрѳтко носи. Криво вртѳно остра къдѳла. Криво лозѳ много грозде. Криво перо на кйораво око, жлъти чехли на слуканѳ пятѳ, кованѳ гердамъ на келавѳ шивѳ. Криво клоца, шото бѳде. Ако влѳзе правъ, не излиза здравъ; ако влѳзе кривъ, не излиза живъ. Ако сполучи, той сврьшилъ; ако сбръка, хората му криви. Господъ види, кой е кривъ, кой е правъ. Кой кривъ? — Кутель-тѳ. Вамъ даватъ, нѳде криви. Ангелъ кривъ, дяволъ правъ. Клякни злѳ и прѳдни, че хора-та криви. Криви на навоу, прави на разбой. Правый въ тѳмницѳ, кривый въ трѳницѳ. Правый ся смѳе, кривый ся крѳе. Еалъ попѳ-тѳ благо, село-то му криво.*

Крива, крива рѳщца,
Далъ въ Господъ овщѳжъ
И шарѳнѳ телѳцѳ;

така пѳбѳтъ дѣца, кога просятъ нѳчто.

Кривѳжъ, ишь, —вилъ (да кривѳж, кривнувамъ), 1) гл. ср. Не отивамъ направо, завивамъ, закрививамъ, засуквамъ, крѳшвамъ; поворачивать. *Пѳтъ-тѳ криви.* 2) Куцамъ, не ходѳ равѳнъ ходѳ; хромѳтъ. *Конѳ-тѳ съ дѳсныма прѳдедѳ кракѳ криви.* 3) гл. д. Закрививамъ, изкрививамъ, правѳ нѳчто

да стане криво; кривить, косить. *Какво си кривѳшь крака-та?* 4) Опачѳж, не казвамъ така, както е, изврѳтамъ; лукавить, вилѳтъ. *Криви ми думѳ-тѳ.* 5) Бѳдж, клеветѳж, клопамъ, кабахатѳж; клеветѳтъ, обвинѳтъ.

Ходилѳ момѳ на пазарѳ,
Ходилѳ и ся врьнѳжъ,
Нѳмалѳ думѳ да думѳтъ,
Ами Стоѳана кривилѳ,
Че либи Стоѳанъ каджичи,
Каджичи бѳло ханѳмѳчи. *Пѳсѳ.*

— **вѳжся**, 1) гл. *взѳвр.* Прѳструвамъ въ движѳнна-та си, пѳжѳся, клѳжѳся, чекнѳся; кривлятьсѳ. *Кривѳся като гевендикъ.* 2) Казвамъ, врьшѳж нѳчто криво. *Кривѳся като Юдж.* 3) гл. стр. Закрививамъ, изкрививамъ; кривитьсѳ, коситьсѳ. — **вѳнитый, прич. стр.** — *Кривѳж си душѳж-тѳ,* опачѳж си душѳж-тѳ, казвамъ или правѳ нѳчто на криво, не по правѳж; вилѳтъ, кривить душѳю. — *Кривѳж си уста-та,* казвамъ нѳчто неправо, казвамъ криво за нѳчто. — *Кривѳжся нѳкому,* пѳбѳж му ся.

***Крѳда, с. ж.** Прьѳтъ *Creta*, тебиширь; мѳлъ.

Крѳжѳ-мѳжѳ. Игра мѳжежъ, слѳпа котка, слѳпа баба; игра въ голѳчки, имѳлки.

Крѳкнувамъ, гл. уч. отъ крѳкнѳж.

Крѳкнѳж, ешь, — нѳжъ, гл. ед-кр. отъ крѳчѳжъ.

Крѳла, с. ср. мн. Ноздрѳ на носа, рылѳкѳ, рынѳкѳ, шюпелѳкѳ, жрѳкѳ; нѳздри.

Крѳна, с. ж. 1) Мѳра за жито и всѳкакѳвы хранѳы, кутѳна, кутленѳе, кошѳница, шинѳкѳ. 2) Сѳджъ отъ корѳж-тѳ на врьбѳж, на лишѳж като кошѳницѳ за ѳгоды, за малинѳ; набѳрка. *Една крѳна ѳгоды. — Голѳмѳж хамбарѳ съ малѳж крѳнѳ ся не пѳгни. Бѳзъ дѳно крѳна, празденъ хамбарѳ. Вѳхта крѳна, ново дѳно.*

Крѳница, у. м. ж. отъ крѳна.

Крѳничѳка, у. м. ж. отъ крѳница.

Крѳичѳка, у. м. ж. отъ крѳна.

Крѳичѳй, у. м. ср. отъ крѳна.

Крѳичѳ, с. м. Растѳние кремъ.

Крѳистотѳлъ, с. м. Чисто бѳло стѳгло, билѳръ; хрустѳлъ.

Крѳичѳне, с. ср. отъ крѳичѳжъ.

Крѳичѳтѳло, с. ср. Крѳѳчѳтѳло.

Крѳичѳжъ, ишь, — чѳлѳж (да крѳичѳж, крѳичнувамъ), гл. ср. Вѳлкамъ, крѳѳцѳж, крѳѳцѳж, баботѳж, боботѳж; крѳичѳтъ.

Крѳѳчѳне, с. ср. отъ крѳѳчѳжъ.

Крѳѳчѳжъ, ишь, — щѳлѳж, гл. ср. Крѳѳчѳжъ.

Крѳѳжѳжъ, ишь, —вилъ, гл. д. в. м. кроѳѳжъ.

Крѳѳежъ, с. м. 1) Кроѳѳне, бичѳмъ; покрѳѳй. *Крѳѳежъ както ся сега носи.* 2) Кога

крои, кога мысли иѣкой какъ да направи иѣчто: *зѣмисель*.

Крошење, *с. ср.* отъ **кроѣж**, кроежъ.

Крошпый, *прич. в.* **кроѣж**.

Крозъ, *прѣдл.* Прѣзъ, чрѣзъ, крѣзъ; сквозъ, черѣзъ. *Крозъ рѣкж-тж, село-то,*

Крокошчя, *ум. ср.* отъ **крокошь**.

Крокошь, *с. м.* 1) Раст. цвѣтие *Calendula officinalis*, цвѣти жълто-граниво; девеципо-вещъ, нѣвянь, голѣмо цвѣтие, джюнджюла, левашъ; ноготкй. 2) Птица *Corvus cornix*, вранъ, гавранъ, гавришь, гавранинь, гарванъ, галунь, гробаръ, гробникъ, гробъ, крѣкавецъ, мршнаръ; вѣронъ, вранъ, гайворонъ.

Кромидарець, *с. ж.* Животна кромидаръ.

Кромидарка, *с. ж.* 1) Конато продава кромидъ. 2) Животна кромидаръ.

Кромидаръ, *с. м.* 1) Който продава кромидъ. 2) Животна *Gryllotalpa vulgaris*, диво прася, дивъ ракъ, жюркъль, конопешница, копопишница, конопишница, конопишница, конопишь, конопишь, кромидарець, кромидарка, куконошекъ, мече прася, попово прася, ракъ, рачкъ, рачецъ, рачка, ручѣкъ, слѣпо кучя, усилка; сверчокъ земляной, земляной ракъ, медвѣдка.

Кромидѣвый, *въ, ва, во, пр.* отъ **кромидъ**. *Кромидѣва глава*, казвася на смѣхъ за часовникъ.

Кромидецъ, *ум. м.* отъ **кромидъ**. Малко кромидъ.

Кромидчя, *ум. ср.* отъ **кромидъ**. Малка глава кромидъ.

***Кромидъ**, *с. м.* *Гр.* Раст. *Allium sepa*, червенъ лукъ, скалонъ; *вукъ* обыкновенный, *цѣбуля*. *Осушенъ, досушенъ, тридевятъ кожошенъ*. Гат. — Кромидъ.

Кромниръ и **кромниль**, *в. м.* Раст. *Solanum tuberosum* и неговый плодъ, барабой, брѣбой, комбара, гомбелкы, кронниръ, ромпулъ, натати; *картофель*.

Кромѣ, *нар.* Освѣнь, не е само; *кромѣ*, *опричь*. *Кромѣ това има и дъжъ*.

Крондѣлчя, *ум. ср.* отъ **крондѣль**. Плоска. *сждя*, *юзя*; *кабачѣкъ*.

Крондѣль и

Крондѣръ, *с. м.* 1) Всакакжъ *сждъ* за *ракиж*; *жабка*, *плоска*, *шюля*; *кувшинъ* для *вѣдки* и *виная*. 2) Накътена съ цвѣтие *стовна*, *бѣзлица*, съ *кожто* *канятъ* на *сватѣж*; *калеска*. *Канили го съ крондиръ*.

Сиоци ми е крондиръ дошьль
Отъ мой-ты девять кумци,
Въ девять села да кумувамъ,
А въ десято да сватувамъ. *Иѣс.*

3) Свѣщъ на *стрѣхж* отъ *замръзжло*; *климистаръ*, *масуръ*, *мисуръ*, *мразорци*, *мран-*

зуля, *саполи*, *сопови*, *суджужи*, *сулинаръ*, *цивкы*, *цуцунаръ*, *чочюркы*, *шюшюлкы*; *висулька*, *висѣлюлка*, *ледяная* *сусулька*.

Кросна, *с. ж.* Люлка, *лилайка*, *лѣлайка*, *крошни*, *беншикъ*; *колыбѣль*.

Кросно, *с. ср.* 1) Дебело *валчисто* дръво на *станъ*, на *което* *ся* *навивать* *ищкы-ты* и *натъкано* *то*; *вратило*; *навѣй* на *ткацкомъ* *станкѣ*. *Изтъкажж платно-то, заврълижжж кросно-то*, или: *изтъкажж си платно-то, ргатамъ ти кросно-то. Господь съ кросно не ходи. Кросно да кажа, а не конь!* *Клятва*. 2) Дебело дръво за *закличанье* *врата*; *ключалка*, *заворка*, *завръшница*, *заворина*, *засовница*, *мъгало*, *лостъ*, *пирать*, *подпрячь*, *туркачь*; *запѣрка*, *завдѣжка*, *засѣвка*.

Кротичкый, —чѣкъ, чѣка, чѣко, *пр.* *смякы*. отъ **крѣткый**.

Кроткотина, *с. ж.* Кротость.

Крѣткый, —тъкъ, тѣка, тѣко, *пр.* *Мирный*, *тихий*, *благый*, *тромый*; **крѣткый**, *тихий*. *Кротѣкъ чловѣкъ. Кротѣкъ като кагня. Кротко-то кагня отъ девять (отъ двѣ) майкы цѣца.* —*тѣко, нар.* *Кротѣвъ*, *крѣтомъ*, *благъ*, *мирно*, *тихо*, *полека*; **крѣтко**, *тихо*, *мѣделенно*.

Крѣтомъ, *нар.* Съ *крѣтость*, *крѣтко*. *Подхваши го съ крѣтомъ. Съ крѣтомъ му каза*.

Крѣтость, *с. ж.* Качество на *крѣткый*, *кога* *е* *иѣкой* *крѣтѣкъ*; *крѣткотина*; **крѣтость**.

Кротувамъ, *гл. ср.* *Стож* *крѣтко*, *мирно*, *тихо*; *крѣтувъ*, *мирувамъ*. *Кротува като кагня*.

Кротуване, *с. ср.* отъ **крѣтувамъ**. *Мируване*.

Кротушка, *с. ж.* Рыба *Gobio*, *бабушка*, *водяничарка*, *говядарка*, *гулешъ*, *дерменджийка*, *крѣкушка*, *куртанъ*, *куртушка*, *циганчица*; *пискаръ*, *писковѣбъ*.

Кротуѣж, *ешъ, гл. ср.* *Кротувамъ*. *Онъ си кротуе и си пие, что станъ съ вино-то, не знае*.

Кротѣвъ, *нар.* *Крѣтко*

Кротѣ, *ишь*, —*тиль*, *гл. д.* *Правъ* *иѣкого*, *иѣчто*, *да* *стане* *крѣтѣкъ*, *смиривамъ* *иѣкого*, *укротивамъ*.

***Крофиа**, *с. ж.* *Гр.* *Врѣхъ* на *кжцк*.

Крошење, *с. ср.* отъ **крошѣж**.

Крошина, *с. ж. мн.* *Кросна*, *люлка*. *Както го кроциш залюлъж, така го мотжика закопала*.

Крошиница, *ум. ж.* отъ **крошина**.

Крошиничка, *ум. ж.* отъ **крошиница**. *Кошничка*; *корзиночка*.

Крошина, *с. ж.* *Кошница*; *корзина*, *крошиня*.

Крѡшѣжъ, ишь,—шилъ, гл. д. Трошѣжъ, правѣжъ пѣчто на трошѣ; крошѣть. *Не кроши хлѣба.*

Крѡѣжъ, ишь, кроѣль (кроѣвамь), гл. д. 1) Съ рѣзане изкарвамь отъ тъкань, отъ книгѣжъ, отъ кожѣжъ ивици за да ушпѣжъ, за да направѣжъ отъ тѣхъ нѣчто; кроѣть. *Кроѣли му дрѣвѣжъ.* 2) Рѣжѣжъ, подкастривамь подрѣзамь лозѣа, асмѣ. *На Свѣтѣй Трифонѣжъ кроѣтъ лозѣа-та.* 3) Мыслѣжъ какъ да направѣжъ, да изврѣшѣжъ нѣчто, какъ може да стане то; мыслѣжъ да направѣжъ нѣчто; задумывать, обдумывать, замыслѣть. *Кроѣжъ еднѣжъ голѣмѣжъ работѣжъ.—Кроѣжѣся, гл. стр.* Бывамь кроенѣжъ. *Кроѣся нѣчто, има нѣчто да стане.—Кроенѣжъ, прич. стр. кроенѣжъ.—Кроѣ му ся нѣчто за главѣжъ-тѣжъ, мыслѣть, гласѣть да му направѣтъ нѣчто зло.—Кроѣжѣ му кюлафѣжъ, нагласѣхѣжъ, направѣхѣжъ му нѣчто зло, нѣкакѣжъ взмамѣжъ.—Кучѣ-то му кроѣ калѣци, ухапа го, раздра му калѣци-ты.—Виждѣ му ума, та му кроѣ и за дома. Пѣ-напрѣжѣжъ мѣри, па тогава кроѣ. Дважѣ мѣри, еднѣжѣжъ кроѣ. Капа му ся кроѣ, майка му ся боѣ.*

Кроѣвамь, гл. мн-кр. отъ кроѣжъ.

Кроѣчка, с. ж. 1) Кѡнто кроѣ нѣчто за шивѣжъ, шивачка; портнѣха, швѣя. 2) Рѣзачка на лозѣе.

Кроѣчѣ, с. м. 1) Кѡнто кроѣ нѣчто за шивѣжъ, шивачѣ; портнѣѡй. 2) Рѣзачѣ на лозѣе.

Крувѣцѣ, с. м. мн. в. крухѣцѣ.

Крукамь (да крукѣжъ, крукиувамь), гл. ср. Кручѣжъ, издавамь гласѣ кру, кру! *Крукатъ ми чирѣа-та, крука ми вѣжъ корѣма; ворчѣтъ, бурчѣтъ въ животѣ, въ брѡѣхѣжъ, урчѣтъ въ животѣ. Гладнѣжъ чирѣа крукатъ —Вѣжъ корѣма му жабажъ крукатъ, огладнѣлъ е много, та му крукатъ чирѣа-та, отъ гладѣ ся прѣвива.—Крукѣжъ му жаба-та, сполучи му ся нѣчто добро, спечнали отъ нѣчто много.*

Крукамѣ, с. ср. отъ крукамь.

Крукиувамь, гл. уч. отъ крукѣжъ.

Крукѣжъ, ешь,—пжлъ, гл. ед-кр. отъ крукамь и кручѣжъ.

Круна, с. ж. Нѣкакѣа болѣсть.

Крунавица, с. ж. Градушка, градѣжъ; градѣ.

Крунѡсамь, гл. ср. свр. Да ме хѣашѣ болѣсть круна. *Круна да крунѡсамь!* Клятѣа.

Крунка, с. ж. Много малка частѣца нѣчто; троха, лющѣка.

Крунѣжъ,—пшь и—пенѣжъ, пна, пно, пр. Крунѣжъ, надрѣжъ, не дребнѣжъ; крунѣжъ. *Крунѣжъ брашно. Крунѣжъ работа, голѣма, надра работа.—пно, нар. Круно, надро, не*

ситно, не дребно; круно. *Брашно-то е умлако круно.*

Крунѣжъ, иъ, па, по, пр. Крунѣжъ. *Круна солѣ.*

Крусамь, гл. д. 1) Докачамь, закачамь, набутвамь нѣкого съ думѣжъ; задѣватъ, обижатъ. 2) Трусамь, прѣкалавамь съ нѣчто.

Крусанѣ, с. ср. отъ крусамь.

Крусецѣ, с. м. Крухѣцѣ.

Крустецѣ, с. м. Крухѣцѣ.

Крутмачѣ, с. м. в. куртмачѣ.

Крухѣ и **крухѣцѣ**, хѣци, с. м. Бучка солѣ, крусецѣ, крустецѣ, крусецѣ, грухѣци, крувѣци. *Солѣ па крухѣци, надра, не снѡкана добрѣ.*

Кручѣне, с. ср. отъ кручѣжъ. Кручанѣе.

Кручѣжъ, ишь,—чѣлъ, (да крукѣжъ, крукиувамь), гл. ср. Крукамь.

Крушѣ, и.м. соб. мжѣско.

Крушѣвѣжъ, въ, ва, во, пр. отъ крушна. *Крушѣво дрѣво. Крушѣва шѡмка. Крушѣва чорба.*

Крушенѣ, у.м. ср. отъ крушѣ. Крушенѣе.

Крушецѣ, шѣци, с. м. Крухѣцѣ.

Крушѣца, у.м. ж. отъ крушна.

Крушѣчка, у.м. ж. отъ крушѣца.

Крушка, у.м. ж. отъ крушна. *Какѣта крушка-та, такаѣа и крушка-та; каковѡ дрѣвѣцѡ, таковѣ и паблокѣ. Крушка-та отъ крушѣжъ-тѣжъ далѣчъ не пада. Кѡна крушка безѣ опасѣкѣжъ, та и той безѣ женѣ!*

Крушенѣе, у.м. ср. отъ крушѣ.

Крушѣ, у.м. ср. отъ крушна. Малко дрѣво крушна.

Крушѣнѣлъ, с. м. Раст. *Hedera Helix*, брешланѣжъ, брешналѣжъ, брошленѣжъ, брушленѣжъ, брѣчланѣжъ, брѣчланѣжъ; плѡщѣ.

Крушѣница, у.м. ж. отъ крушка.

***Крушѣмь**, с. м. Т. в. куршѣмь.

Крушѣ, у.м. ср. отъ крушна. Малко дрѣво крушна, крушѣ.

Крушна, с. ж. Дрѣво *Pyrus communis* и неговѣжъ плодѣжъ; грушна. Крушѣ-ты быватъ: дребнѣци, дрѣвенѣци, плинѣжъ, оскрушѣ, присади, прѣсѣдлиѣѣ, черѣпаца и др. — *До крушѣ, тѣрдѣжъ много, па присмѣхѣжъ. Научѣлѣся, знаѣс да чѣте до крушѣ, до крушѣжъ-тѣжъ крушѣжъ.—Обралѣжъ си крушѣ-ты, побѣпжѣлъ, отишѣлъ си; удралѣжъ.—Пра-тилѣжъ го да брушѣ крушѣ, изпждѣлъ го, натѣрилѣжъ го, далѣ му двѣ-ты пары. — Крушѣ падрѣжъ крушѣжъ пада. Крушѣ-та не пада далѣчъ отъ корѣна. Кѡнто сѣди падрѣжъ крушѣжъ-тѣжъ, той падрѣжъ крушѣ. Хубавѣжъ-тѣжъ крушѣжъ мѣчка-та (сѣвѣна-та) падрѣ. Крушѣ гѣ катѡ гнилѣжъ крушѣ за зимѣжъ. Баба Неда и гнилѣжъ крушѣжъ падрѣ. Каилѣжъ е баба и за гнилѣжъ крушѣжъ. Лѣсно е баба*

да каде гнилы круши, да видимъ какъ
ще каде червендаѣи. Дака, дука, кажъ,
бабо круши! Варимъ круши за бабинѣ
души. Молилася крушка баби да ѣ из-
каде, че ѣ были остри зѣби-ти. Вся-
кой трѣси круши по свои-тѣ зѣбы.
Турилъ му самаръ, па го пустялъ да
брули круши. Сиромашика и круши про-
дава и телѣи паса. Зрѣла крушка сама
пада. На зѣл крушиѣ зѣл прѣжѣ. Всяка
крушка за опаскѣ-тѣ си висѣи. Каквато
крушка-та, такава и опаска-та (и дрѣж-
ка-та). Белкимъ ще роди крушка-та
наблѣжѣ! Грѣжѣ на орѣжѣ, душа на
крушиѣ.

Дилли, дилли, гайда!
Дѣ да тя пайдѣ? —
Подѣ кривѣ-тѣ крушиѣ,
Тамъ да тя смушиѣ!

Така пѣжѣтъ, та ся присмивать на дѣца, кога
плачѣтъ за ничто и никакво.

Крѣбла, с. ж. Каца за прѣсолѣ, за грозде;
каруда, чебурѣ, фучина, футина, хутина; у-
шатѣ.

Крѣбларѣ, с. м. Който прави крѣблѣ; бѣ-
варѣ; бѣндарѣ.

Крѣблица, ум. ж. отъ крѣбла.

Крѣвѣвене, с. ср. отъ крѣвѣвѣж.

Крѣвѣвица, с. ж. Натѣпкано дебело сви-
ско чирво, кубаса отъ бѣлѣй дробѣ и другѣ
дребуниѣ отъ свињѣ; бабникѣ; родѣ сви-
ной колбасѣ. *Счюпилося като клѣчкѣ
въ крѣвѣвицѣ.*

Крѣвѣвичка, ум. ж. отъ крѣвѣвица.

Крѣвѣвѣя, 1) ум. ср. отъ крѣвѣвица.

2) Раст. *Iris pseudacorus*, калугерица,
калугеричка, патѣ; водяной касѣтикѣ, са-
бельникѣ. 3) Раст. *Lychnis coronaria*. 4)
Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, жа-
брынакѣ, жабунакѣ, капикосѣ, крѣвиносѣ,
качионѣ трѣва, лютиница, скопирнича, слѣти-
коса, струмишко цвѣте, попова чашка, тря-
скавица; лютикѣ, преградѣ, купало, соло-
монова печѣте, луговой, ранѣнкулъ, кури-
ная слѣпота, чечина.

Крѣвѣвѣй, въ, ва, во, пр. 1) Что е на-
мачканѣ или размѣсенѣ съ крѣвь; кровѣ-
вѣй. *Крѣвава дрѣжа, крѣвава вода.* 2)
Омразный; ненавѣстный. *Станѣлъ ми е
крѣвавѣ, не можѣ да го глѣдамѣ, окрѣва-
вѣлъ ми е, омразенѣ ми е. Крѣвавѣ ми
Стопанѣ, омразенѣ. Изъ пѣс. — Крѣвавѣ
слѣзи, много горящѣ, много тяжкѣ. Крѣ-
вавѣ слѣзи порони. — во, нар. Омразно;
ненавѣстно. Крѣваво ми е да го глѣдамѣ.*

Крѣвѣвѣж, ишь, — виль, гл. д. Умачквѣмъ,
напрѣсквѣмъ, увалѣмъ нѣчто съ крѣвь; кровѣ-
вѣвѣтъ. — вѣжѣся, гл. стр. и озѣвр. Умач-

квѣмъ, напрѣсквѣмъ съ крѣвь; окрѣва-
лѣтъся.

Крѣвѣене, с. ср. отъ крѣвѣжѣся.

Крѣвѣениѣ, с. ж. Кога нѣкой е крѣвѣнѣт;
дебелина, шишкавина; дорѣдство, толстѣта.

Крѣвѣениѣца, с. ж. Крѣвѣениѣ, прыщѣгы по
лицѣ-то; гнойниѣци, гойниѣци, огойниѣци,
свришкѣ.

Крѣвѣениѣчкѣтъ, — чѣкъ, чѣка, чѣко, и

Крѣвѣниѣкѣтъ, нѣка, нѣко, пр. смѣжѣ. отъ
крѣвѣнѣй.

Крѣвѣнѣй, нѣ, на, но, пр. Крѣвѣнѣй, де-
бѣлѣй, пѣлнѣй, тѣлѣстѣй, тронѣтѣстѣй, шиш-
кавѣй; жѣрнѣй, тучнѣй. *Крѣвѣнѣ като
поповѣ свињѣ.*

Крѣвѣнѣжѣ, ешь, — нѣлъ, гл. ср. Ставамъ
крѣвѣнѣ, дебелѣжѣ, пѣлнѣжѣ; жирѣтъ, туч-
нѣтъ, толстѣтъ.

Крѣвѣиносѣ, с. ж. Раст. *Ranunculus acris*,
крѣвавица въ 4-то знаменованѣе.

Крѣвѣнакѣ, с. м. Шипарѣ, скопена свиња за
хранѣне, за гоене; крѣвѣнакѣ, вѣрвѣникѣ.

Крѣвѣниѣкѣ, с. м. 1) Лошь, крѣвожѣденѣ
чловѣкѣ, крѣвѣница, крѣвопѣиѣца, крѣволѣч-
никѣ, кеседжѣна; крѣвожѣднѣй чловѣкѣ.
Глѣда като крѣвѣникѣ. 2) Свиња крѣвѣнакѣ.

Крѣвѣнина, с. ж. 1) Убийство, проливѣние
крѣвь, погубѣнанѣе.

Комарѣ ся люто разѣрѣди,
Изѣвади сабѣжѣ фрѣнѣжѣ,
Удари мужѣ въ срдѣце-то:
Тяжка крѣвѣнина падѣжѣла
На Царѣградѣскѣ друмиѣца. Пѣс.

2) Глоба, плата, откупѣ за убийство, за
погубѣнанѣе чловѣкѣт; голѣвѣщина, пѣна за
убийство.

Утепахѣ азанѣско сейменѣча,
Щѣ да сакаетѣ, бѣла Недѣо,
Пустѣжѣ-тѣ, мори, крѣвѣниѣжѣ. Пѣс.

3) Крѣвь, родѣ, колѣно, влака, корѣнѣ, лѣза
повой, понасѣ; колѣно, поколѣнѣе, родѣ
крѣвь, порѣда.

Кѣ те прѣшѣмъ, право да ми кажѣшь,
Жѣ ти рода и твоѣа крѣвѣнина,
Жѣ ти вѣра нашѣа православно,
Жѣ ти имя Христѣосѣ Исѣусѣо. Пѣс.

Крѣвѣниѣца, с. ж. 1) Крѣвѣникѣ въ прѣво-тѣ
знаменованѣе. 2) Люта, зла мечѣка; стрѣвѣниѣца

Дѣ да е Радилѣ да дойдѣ,
Да дойдѣ Радилѣ на борѣбежѣ,
Сѣ мечѣжѣ-тѣ да ся поборѣи,
Сѣ мечѣжѣ-тѣ съ сѣ борѣиѣжѣ-тѣ,
Сѣ мечѣжѣ-тѣ съ сѣ стрѣвѣниѣжѣ-тѣ,
Сѣ мечѣжѣ-тѣ съ сѣ крѣвѣниѣжѣ-тѣ. Пѣс

Крѣвѣниѣшкѣтъ, шѣка, шѣко, пр. отъ крѣвѣ-
ниѣжѣ, отъ крѣвѣниѣца. Страннѣй, лютиѣ
крѣвожѣднѣй.

Димитра трѣпкы избихъ,
Крѣвникы поглядъ погляднъ. *Пѣс.*

— **шкы**, нар. Като крѣвникъ; позлодѣй-ски. *Гляда го крѣвникы, гляда го страшно, сръдито.*

Кога сватѣ-тж посрѣщашъ,
Крѣвникы да не поглядвашъ. *Пѣс.*

Крѣвникъ, с. м. Свинна крѣвникъ.
Крѣволѣчникъ, с. м. Крѣвникъ, крѣво-пиецъ. *Крѣволѣчникъ е.*

Крѣвопиецъ, с. м. и

Крѣвопийца, с. об. Крѣвникъ, крѣвница, крѣволѣчникъ, изнадникъ; **кровопиецъ**.

Крѣвци, ум. ж. отъ крѣвъ. Крѣвчица.

Крѣвчица, ум. ж. отъ крѣвъ. Малко крѣвъ; крѣвца.—*Пусты-крѣвчица*, едно растение, сварено, пиеся вода-та му за бѣгавица.

Крѣвъ, с. ж. 1) Червенъ сокъ, что работи изъ жилы-ты на животны-ты; **кровь**. *Пуцамъ крѣвъ; битъ жиљу, отворять кровь.* 2) Колѣно, родъ, вака, корень, крѣвнина, пасмина, лоза, повой, понасъ, сой; **колѣно**, **поколѣние**, **родъ**, **кровь**, **порѣда**.—*Дошла работа-та до крѣвъ*, скаралися, та ся обили; *между ними дошло до пожевцины*.—*Съ ножъ да го боднешъ какка крѣвъ нѣма да потече*, много е сухъ, нѣма никакъ крѣвъ.—*Крѣвъ съ крѣвъ ся не мже*. *Спроти жилъ-тж и крѣвъ-та*. *Плѣтъ-тж си изадамъ, крѣвъ-тж си не давамъ*. *Мясо ми ся не каде, а крѣвъ-тж не оставамъ*. *Жиденъ като вранъ за крѣвъ*. *Крѣвъ-та не е вода*. *Кучинна крѣвъ-та да му излочать!* Клятва.

Крѣвѣжъ, ишь,—вилъ, гл. д. Хранѣж животно да стане крѣвено, дебело, тлъсто. *Болесть суши, не крѣви*. *Не туртя-то крѣви врата, а рѣженѣи глѣбъ (коматъ)*.—*вѣжся*, гл. өзвр. Ставамъ крѣвенъ, де-белѣж, тлъстѣж, плънѣж, надебелѣвамъ; **бо-тѣтъ**, **жирѣтъ**, **тучнѣтъ**, **толстѣтъ**. *Когато разбогатѣ село-то, поплъ-тж ся крѣви*.

Крѣвѣсамъ, гл. свр. отъ крѣвѣсамъ.

Крѣвѣсамъ и **крѣвѣсувамъ** (да крѣвѣ-самъ), гл. ср. Нацлѣнамъ, наливамъ съ крѣвъ, притична ми крѣвъ; **кровѣвътъ**. *На-трѣтеното крѣвѣсало*. *Крѣвѣсала му очи-тж; глаза затекли крѣвюю*.

Крѣвѣсанне и **крѣвѣсуванне**, с. ср. отъ крѣвѣсамъ.

Крѣвѣпозѣ, нар. Съ скръстенъ, съ крѣвосанъ позѣ, по Турскы, крѣстато

Крѣвѣжѣ, нар. Съ скръстенъ рѣжѣ.

Крѣвъ, прѣдл. Крѣвъ, чрѣвъ, прѣвъ, прѣко, низъ. *Крѣвъ село тече рѣка*.

Крѣвѣгъ, с. м. Овчарека гега.

Крѣвѣлицы, с. ж. мн. Дрѣвѣлицы кукы вби-

ты нарядъ въ стѣнж за окачанне на тѣхъ нѣчто. *Окачи го на крѣвѣлицы-тж*.

Крѣвѣлакъ, с. м. Вила за сѣно, за сламж; **набодна**; **вилы**.

Крѣвѣма, с. ж. 1) Храна за добытъкъ, крѣ-милка, крѣмило, крѣмъ, брѣкане, нарма; **кѣрмъ**, **мѣсиво** для скотѣ. *Ружнѣли сж (валятъ) като стадо на крѣвѣмъ*. 2) Май-чно млѣко; **молоко** матери.

Дайте ми дѣти крѣвѣма,
Дѣтенце да вы накрѣмж,
Че си ми крѣвѣма наприяжъ. *Пѣс.*

3) Лопата-та, съ кождо оправятъ враница; **вѣсла**, **крѣмплло**, **димень**; **руль**, **кѣрмило**.

Крѣвѣмакъ, с. м. Голѣма мѣжка свинна, крѣ-накъ, шинаръ.

Крѣвѣмѣчка, с. ж. Жена, хванжта да подаа дѣтя; **дойка**, **допка**, **дойница**, **крѣмилница**; **кѣрмилица**, **мама**, **мамка**.

Крѣвѣмѣчъ, с. м. 1) Дѣтя или животно още на бозкж; **бозайникъ**, **крѣмилникъ**, **подой-никъ**, **бозалакъ**; **грудиой младѣнецъ**, **жи-вѣтно**, **питаемое матернимъ молокохъ**. 2) Който оправж враницж или каккж; **дп-менджина**; **рулевѣой**, **кѣрмѣий**.

Крѣвѣмѣча, ум. ср. отъ крѣвѣмѣчъ въ прѣво-то знаменованне. **Бозайничъ**, **допка**, **крѣ-милничъ**, **подойничъ**, **спсачъ**, **сукалчъ**, **ци-цалчъ**, **цицѣйчъ**, **млѣкарчъ**.

Крѣвѣмѣне, с. ср. отъ крѣвѣмѣжъ; **кѣрмка**, **кѣрмѣне**.

Крѣвѣмѣлка, с. ж. Крѣма, крѣмплло, крѣмъ, храна, брѣкане, нарма; **кѣрмъ**, **мѣсиво**.

Крѣвѣмѣлникъ, с. м. Крѣмѣчъ въ прѣво-то знаменованне.

Крѣвѣмѣлница, с. ж. Крѣмѣчка.

Крѣвѣмѣлничъ, ум. ср. отъ крѣвѣмѣлникъ. Крѣмѣчъ.

Крѣвѣмѣло, с. ср. 1) Крѣма, крѣмилка, нарма за овця и говяда; **кѣрмъ**, **мѣсиво** *Крѣвѣ-ка слѣдъ него като овцж за крѣмѣло*.

2) Крѣма, **вѣсла**, **димень**; **руль**, **кѣрмило**.

Крѣвѣмѣлце, ум. ср. отъ крѣвѣмѣло.

Крѣвѣмѣца, ум. ж. отъ крѣвѣма.

Крѣвѣмѣ, с. м. Крѣма, крѣмплло, крѣмилка, нарма за овця, за говяда; **кѣрмъ**, **мѣсиво**.

Крѣвѣжъ, ишь,—милъ, гл. д. 1) Давамъ крѣмплло, крѣмъ на овця, на говяда, хранѣж съ крѣмъ добытъкъ; **кѣрмитъ** скотъ. *Крѣвѣмѣ говяда-та и овця-тж*. 2) Давамъ на дѣтя да бозае, дожъ, поданамъ; **кѣрмитъ** грудью. *Крѣвѣмѣ дѣтя-то си*.—*мѣжся*, гл. стр. Бывамъ крѣмѣнъ; **кѣрмитъся**.—**мѣнѣий**, *прим. стр.* **кѣрмѣлений**.

Крѣвѣмакъ, с. м. Свинна крѣмакъ.

Крѣвѣмѣчнина, с. ж. Крѣвѣмѣчъ животно.

Крѣвѣмѣило, с. ср. Родъ, пасмина, черга, **кѣрмило**.

Гръци-ти сж като свинско крътило, не ся дѣлятъ.

Крътица, с. ж. 1) Животно *Talpa Europaea*, крътична, крътечна, кръточина, крътокъ, крътулъ, крътъ, кръчетина, жрътъ; кротъ. 2) Чловѣкъ, что кръти, что ежне; назоичивый, навѣзчивый. *Каква е крътица!*

Крътична, с. ж. 1) Животно крътица. 2) Кучина ирьсть, изрыта отъ крътицъ, кръточина; кротовая куча, кротовина. 3) Раня отъ болестъ на слѣзъ-ты по шиж-тж; *scrophula*, желка, живеница, живиница, живница, крътица; волотуха, свинка, свинуха.

Крътичка, ум. ж. отъ крътица.

Крътичавый, въ, ва, во, пр. Който има болестъ крътичнихъ; гринчастый, желкавый, живничавый; волотушный, влотушливый, свинушный.

Крътога, с. ж. Душка, въ кождо живѣе мечка или другъ иѣкой звѣрь; назовина; берлога, логовище, логово. *Довъ мечки въ единъ крътогъ не живѣють*; два медвѣдя въ одной берлогѣ не уживутся.

Крътокъ, с. м. Животно крътица.

Кръточина, с. ж. Крътичина въ 1-то и 2-то знаменованиа.

Крътулъ, с. м. Животно крътица.

Крътъ, с. м. 1) Отврътено отъ иѣчто; крътѣлъ. 2) Голѣмъ кжъ ледъ; крътѣлъ, кръпѣлъ, кръжь; льдына, кабанъ, икра, глыба льда. 3) Животно крътица. *Разбира ли? — Като крътъ отъ трици.*

Крътый, ть, та, то, пр. За мясо, за плодъ: что ся лесно дѣвче, не жилавый, фрѣхкый.

Крътиль, с. м. Крътъ въ 1-то и 2-то знаменованиа.

Крътечина, с. ж. Животно крътица.

Кръчма, с. ж. 1) Дюкманъ, дѣто ся продава вино и ракиа; кръчмарица, пивница, капелна, механа; корчма, кабакъ, погребъ, питѣйный домъ. *Като въ кръчмъ; по кабацки.* 2) Чрынина, кога стане иѣкакъвъ сговоръ; почериннакъ, запивъ, алдамакъ; магарычъ, лѣтки, занѣвки. *Да му пиемъ кръчмъ-тж; запивать продажу, пить лѣтки, могарычъ. Грошь капа, шестдесять пары кръчма.* 3) Кога ся чрынять, служать нарядъ дружина, на чыжто чашъ ся изирадни еждъ-тъ, отъ който служать, казвать: *негова е кръчма-та*, спр. нему ся пада да служи. — *У него има кръчма*, има иѣчто ново, иѣчто е спечналилъ, сполучилъ.

Кръчмалыйка, с. ж. Кръчмарица, кръчмарка.

Кръчмаринъ, с. м. Кръчмаръ.

Кръчмарица, с. ж. Кръчмарка, механджийка.

Ты Петкано кръчмарице,
Ты Петкано механджийко,
Что продавашъ ройно вино. *Иѣс.*

Кръчмарка, с. ж. 1) Коато дръжи кръчмъ, кръчмарица, кръчмарыйка, механджийка; кабацница. 2) Жена на кръчмаръ.

Кръчмарица, с. ж. 1) Дюкманъ кръчма, пивница; кабакъ. 2) Мѣсто, дѣто ижтиница ся спирать да пощувать; хапъ; гостиница, постоялый дворъ.

Кръчмарскый, ска, ско, пр. Что е на кръчмаръ; механджийскый. — *скы, нар* Като кръчмаръ, механджийскый.

Кръчмарувать, гл. ср. Бывамъ кръчмаръ корчмничать.

Кръчмаруване, с. ср. отъ кръчмарувать

Кръчмаръ, ум. ср. отъ кръчмаръ. Малѣкъ, младъ кръчмаръ.

Кръчмаръ и кръчмаринъ, с. м. Който дръжи кръчмъ; механджина; кабацничкъ, корчмаръ, погребшикъ.

Кръчмица, ум. ж. отъ кръчма; кабацѣкъ

Кръчмичка, ум. ж. отъ кръчмица.

Кръчмѣж, ишь, — милъ, гл. д. Чрынь, точкъ наливма.

Донеслъ вино червено,
Отишла Петра да кръчми.
— Не кръчми, Петро, вино-то,
Съсь него щж ся ожешъ. *Иѣс.*

Кръчмагъ и кръчмакъ, с. м. 1) Стовна глинянь еждъ за водж; борчага. 2) Чашна бардакъ, бардѣкъ; кружка, кувшинъ. 3) Задънена каца съ грозде, трушнъ. 4) Высока голѣма каца, карчагъ.

Кръшѣмъ, нар. Крышѣмъ, скрышѣмъ, скрытомъ, тайно; скрътно, тайно, тайкомъ.

Кръшѣне, с. ср. отъ кръшѣж.

Кръшѣница, с. ж. Една игра, въ кождо единъ отъ играчи-ты мижн, други-ты ся кръшѣтъ, та послѣ който е мижналъ гѣдири; мѣшенъ, миженка, жмичка, кутку ишь; игра въ прѣтки.

Крылатинъ, с. м. Крылатица, така наричатъ въ иѣсени-ты Хрелна юнакъ.

Писалъ ми е тжжъ бѣлж книжъ,
Пратилъ иж е Хрелю крылатину.

Рано ранижъ троица юнаци:
Единъ ми бше Хрелна крылатина,
Другый ми бше Марко, добръ юнакъ,
Третий ми бше Момчилъ, пряденъ юнакъ.

Крылатица, с. м. Крылатинъ. *Дочолъ го Хрелѣ крылатица.* Изъ иѣс.

Крылатиный, — тень и — тенъ, тна, тно, и

Крылатый, ть, та, то, пр. Който има крылатъ врькатыи; крылатый.

Крылынѣ, ув. ср. отъ крыло.

Крыло, крыла, крылъ, с. ср. 1) У птици ты и насѣкомы-ты: члѣнъ-тъ, който им

слугува за връчение; крыло. 2) У рыбы: пера-та, съ който плуваць; пла́вникъ. 3) На вѣтръничавж водяницж разперены-ты платна, вонто вѣтръ-ть надува, та кара водяницж-тж; крыло у вѣтрёныхъ мельницъ. 4) На врата, на прозорець съ канаты единъй канатъ; стáвень, ствóры. Откачилъ едно-то крыло на врата-та и го занесълъ извънъ село-то. 5) Една часть отъ стадо овця, козы.

Съберѣте крыло овця,
Крыло овця, крыло козы,
Намльзѣте вѣдро млѣко,
Да съпемъ момѣ Цвѣтн. Пѣс.

— Пуцамъ крыль, растжть ми крыль. ставамъ крилатъ; крылатѣть. — Давамъ нѣкому крыль: а) Насрьдчавамъ го; ободрять, одушевлять. б) Навдигамъ; превозносьтъ. Давай му крыла да врьчи. — Отръзали му крыла-та, направили го да не може да се влада, както по-напрѣдъ; подрѣзали ему крылья. — Пораслы му крыль, станжль голѣма работа, порасла му работа-та. — Спорядъ тилъ и крыль. Мякы крыла има. Разперилъ крыль като пѣтелъ на стоборъ.

Крыльце, *ум. ср.* отъ крыло; крылышко. Или перце, или крылице, *спр.* что-годѣ. Все ще бѣде или перце или крылице. Отъ крылице перце. На одного крылице, на другъго трѣта.

Крышѣмъ, *нар.* Крыемъ, скрышѣмъ, скрытомъ, тайно; скрътно, тайно.

Крыльж, *ешъ, крыль, гл. д.* 1) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да не можъть да го намѣрятъ; скривамъ, кжтамъ, кутамъ; скривать. *Крые си паръ-тж въ земникъ.* 2) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да ся пазн да не ся загуби; кжтамъ; прятать. *Крые го въ санджж.* 3) Прибирамъ нѣчто, нѣйдѣ, дѣто да ся пазн да не ся поврѣди, да не ся изхаби, да не ся увехти; прятать. *Крые сладко-то въ долана. Крые си дрѣхъ-тж за голъмы дни.* 4) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да не го видятъ; потунамъ. *Крыль го изъ шюмж-тж.* 5) Пастрыж, пазж, чювамъ, вардж, кжтамъ; прятать. *Крыемъ го да са намѣри за черны дни.* 6) Тажъ, потанамъ нѣчто за да не стане извѣстно; скривать, тайть. *Не го крвй, кажи го и менѣ.* 7) Дръжж нѣйдѣ хора скръты; тайть, скривать, давать убѣжище. *Въ кжцж-тж си крые хайдуты.* 8) За животно: свивамъ нокте-то си да не ся показватъ изъ козинж-тж. *Крые го като коткж нокте-то си.* — **Крыльж**, *гл. стр.* и *възвр.* по знаменование на глагола. — **Крыленый** и **крытый**, *прич. стр.*

Кжтаный, потуланый, таеный; **крытый**. *Крые го като змыж нозѣ-тж си. Крые слънце-то въ рѣшето. Шило въ човалъ не ся крые. Крыено нѣма, пиено нѣма.*

Крыжливый, *въ, ва, во, пр.* За животно: мръшнавый, гръчнавый, дрыгивый, жюнавый, клошчнавый, сухый, сушчнавый; худой, изнурённый, измождённый, истощалый.

Крыжлякъ, *с. м.* Крыжливо, мръшнаво, одрыгнато животно, дрыгашъ; одѣръ, обранъ.

Крыжъ, *с. ж.* Крышѣль ледъ на Дунава, крѣтѣль, крѣдѣль; глыба льда, льдина.

Крыкавецъ, *с. м.* Птица *Gorvus cornix*, вранъ, гавранъ, гавринъ, гарванинъ, гарванъ, галунъ, гробаръ, гробникъ, гробъ, кроконъ, мръшнаръ; вóронъ, вранъ, гайворонъ.

Крыкамъ (крьквямъ, да крькж, крькнувамъ), *гл. ср.* 1) Шаврж, помѣствамъ, мрьдамъ. *Не може да крькне, да шнавне, да ся помѣсти, да мрьдне.*

Буле ле, булка Тодорке,
Откажъ си въ черквж отишла,
Не ти е дѣти крьквало,
Нито съмъ пакъ сколасала
До-въ кжци да го наглядямъ. Пѣс.

2) Продумвамъ, реквамъ. *Никой не крькж, не продума. Да не си крькжжль, да не си продумалъ нѣчто, да не си отворилъ уста-та; ни бхни, не смѣй бхнуть, ни шни, ни гуту.* 3) За жабы: крякамъ, крукамъ. *Кога прѣзъ прѣзъ-тж дни на Марта чюжтъ за прѣзъ пжтъ да кряка жаба, казватъ до три пжти: бѣла става въ кукж, цурна става въ поле.* 4) Намъ, плюскамъ, пукамъ, трюжжъ. *Крыкай, душѣ, да слушамъ. Крыкай, душѣ, благины: слѣзънъ и врткавецъ!* 5) Евиж, дльбамъ, заецвамъ, пекж, крѣж; каниочить, кучитьсь.

Крыкане, *с. ср.* отъ крькамъ.

Крыкараска, *с. ж.* Птица *Corvus pica*, какараска, какарацка, сврака, свакарака, сврачка, страчка; сороба.

Крыкачь, *с. м.* Който съ екнатие, съ дльбане, съ крѣтене п просене дотягва, омръзва, който вснакога дльба; прышначъ. — *Носи го на крякачь, нагрѣбѣ, чюшжтъ на грѣба, съ ржцѣ прѣгрънжлы шиж-тж на носача.*

Крыквямъ, *гл. мж-кр.* отъ крькамъ.

Крыкница, *с. ж.* Бубулечка *Bruchus pisi*, наде бобъ, ляцж, жито; гжгрець, гжгрица, вжгрица.

Крыкнувамъ, *гл. уч.* отъ крькж.

Крыкж, *ешъ, —нжль, гл. ед-кр.* отъ крькамъ,

Кръботене, с. ср. отъ кръботѣся,
Кръботѣся, ишея, — тился, гл. об. Кратотѣся, кръботѣся, кыкотѣся, кыскамея, смѣжѣся особенъ смѣхъ.
Кръбѣамь, гл. д. Клатж, крълюшкамь, люлъжъ; качать. — мѣя, гл. стр. и възвр. Клатѣся, крълюшкамея, люлъжѣся; качаться.
Кръбѣаме, с. ср. отъ кръбѣамь.
Крълешча, ум. ср. отъ крълешь.
Крълешь, с. м. 1) Настѣкомо *Acornus redivivus*; клещъ. *Сиромажъ с крълешь, че си нѣма*. . . 2) Раст. *Ricinus communis*, капушь; клещейна.
Крълю! междом. 1) Показва крълюшкаме. 2) За пѣдене плакакъ да не грабне пѣля.
Крълюшка, с. ж. Крълюшка.
Крълюшкамь (да крълюшкаж), гл. д. Люлъжъ, крълямь, крълебамь; качать. — мѣя, гл. стр. и възвр. Люлъжѣся, крълямѣя, крълебамѣя; качаться.
Крълюшкаме, с. ср. отъ крълюшкамь.
Крълюшкаж, ешь, — нжъ, гл. ед-кр. отъ крълюшкамь; качнуть.
Крълямь, гл. д. Крълюшкамь. — мѣя, гл. стр. и възвр. Крълюшкамея,
Кръляме, с. ср. отъ крълямь.
Кръляшка, с. ж. Крълюшка, люлка, вртѣшка; качѣлы, качѣлы.
Кръляшчица, ум. ж. отъ кръляшка.
Кръмѣнць, с. м. Австрийска жълтица минць.
Кръндакъ и кръндекъ, с. м. Китюкъ.
Кръндѣль, с. м. 1) Изхабенъ, нащрѣбенъ ножъ. 2) Кръжъ.
Крънѣне, с. ср. отъ крънѣжъ.
Кръноврѣхъий, хъ, ха, хо, пр. За растеши на което врѣхъ-ть е прѣрѣзанъ или прѣчюленъ.
Кръновъ, с. м. Чепъ на бѣчвѣж, ченка, гвоздъ, грездъ, грездѣй; крапъ.
Кръноухъий, хъ, ха, хо, пр. За животно съ прѣрѣзано, прѣханано ухо; корноухъий.
Крънчѣ, с. м. Така казвать на крънъ волъ.
Крънчый, нъ, на, но, пр. 1) За животно, на което или едно-то ухо е прѣрѣзано, прѣхапано, или единъ рогъ е прѣбитъ; корноухъий. *Крънъ волъ, съ прѣбитъ рогъ*. 2) Счюпенъий, щрѣбъий, нащрѣбенъий.
Крънѣжъ, ишь, — нѣль, гл. д. 1) Обрѣзвамъ нѣкоп отъ клоше-то на дръво; кастрѣжъ; обрѣзывать. *Крънѣть дръвѣта-та*. 2) Ощрѣблявамъ, нащрѣблявамъ, накрѣнавамъ. — нѣжѣя, гл. стр. 1) Кастрѣжѣя. 2) Ощрѣблявамѣя, нащрѣблявамѣя, накрѣнавамѣя.
Кръна, с. ж. 1) Кръстатъ кѣсь платъ за забраждане, за покрыване главж; махрама. *Белки цѣж приврѣжжъ чернж крънж да го жмалж!* 2) Всякой кѣсь тѣнакъ платъ за пзтрыване лице-то, носъ-ть, рѣдѣ-ты и

пр.; пошь, кесарина, тестемель, рута, шерве, чеуре; обрусь, пенкиръ, рѣченикъ, рѣчникъ; платокъ, платъ, полотѣнце, салфѣтка. 3) Всякой кѣсь тѣнакъ за врѣзване, за носене въ него нѣчто, за прѣврѣзване съ него нѣчто; неревѣзка. *Прѣврѣзали му ранж-тж съ новы кръны*. *Врѣжи го въ крънж*. 4) Крънка. *Иб-добрѣ кръна на казанъ да бѣдж, а не на врата-та на рана да сѣдж*. 5) Лой-та като крънж, что покрыва чирва-та, шкембе-то на животно; було; сѣльникъ, едоръ. *Сарма отъ крънж; сѣльникъ*. — *Игра на кръны*, на посѣдинжъ, на рѣченици, пѣшачка. — *Имамъ го въ крънж врѣзано*, готово, вѣрно, свршено. *Прилича му като жлѣтж крънж на тѣжкж*. *На крънж да вечерта!* Клятва.
Кръпѣатакъ, с. м. Кѣсо дръво за горѣше, кръпѣль.
Кръпѣчка, с. ж. 1) Кожато кръпи чюжды нѣчта. 2) Жена на кръпачъ.
Кръпѣчъ, с. м. 1) Който ся помнчува съ кръпежъ, който кръпи. 2) Пръвый снѣгъ, что прави свѣта да ся кръпи.
Кръпѣжъ, с. м. 1) Зашиване съдрано или разпрано на дрѣхж или на обуца, кръпѣне; почѣйка. *Гнилъ платъ кръпежъ не дрѣжи*. *Кръпежъ и трѣпежъ двѣ сѣла поминжли*. 2) Потягане, поправане тукъ тамъ малкы поврѣды на кѣщж, и пр. *Кръпежъ кѣщж дрѣжи*.
Кръпѣне, с. ср. отъ кръпѣжъ. Кръпежъ.
Кръпѣ-гунѣжъ,
Кръпѣ-кланѣйкъ и
Кръпѣ-кожѣохъ. Цвѣтие *Colchicum autumnale*, есененъ минцифаръ, качюпъ, мразовець; безврѣменикъ, песобойъ.
Кръпѣмъ, с. м. Една игра съ тонагы.
Кръпица, ум. ж. отъ кръпа.
Кръпичка, ум. ж. отъ кръпица.
Кръпичя, ум. ср. отъ кръпа. Кръпулчя.
Кръпка, с. ж. 1) На дрѣхж, на обуца нѣчто е закрѣнено. 2) Кѣсь платъ, съ който нѣчто е закрѣнено; кръпа, заплата, закрѣна, ламѣ; заплатѣ, намѣтка, лѣтка, платъ.
Кръпникъ, с. ж. Извѣстанъ чловѣкъ, нехрани-майкж, бездѣльникъ.
Кръпулчя, ум. ср. отъ кръпа. Кръпица, кръпичя.
Кръпичя, ум. ж. отъ кръпка.
Кръпичя, 1) ум. ср. отъ кръпа. Кръпица. *Павязанъ като шарѣно кръпичя*. 2) Раст. *Galanthus nivalis*, бѣлукты, гаджюнкы, бѣло цвѣтие, какычкы, качка, качюнка, качютка, кокычка, кокычя, костичя, кошѣринка; поденѣжликъ, снѣжнѣнка, поденѣжнѣй коловѣльчикъ, малъкоцвѣтникъ.

Кръпѣлчя, *ум. ср.* отъ **крѣпѣль**.

Кръпѣль, *с. ж.* 1) Дрѣво кжсъ, крѣпѣль, крѣпатакъ, омашекъ, вѣйка, откжслакъ; откболокъ. 2) Кжсъ, парчя, тонка, буца нѣчто. *Станж на крѣпѣли, на парчета. Крѣпѣлъ ледъ, крѣжь, крѣтъ; глѣба льда, льдѣна.*

Кръпѣж, *ишь*,—*пѣль*, *гл. д.* Зашивамъ съдрано или разпрано на нѣчто вехто, подновявамъ вехто нѣчто; чинить, починивать, штѡпать. — **пѣжся**, *гл. стр.* и *възер*. — **пеный**, *прич. стр.* — *Вехто крѣпи—дни губи. Вехто крѣпи—конци хаби, старо либи—дни губи. Доклъ ся не съдере, не го крѣпѣли. Крѣпи съдрано-то, доклъ е малко. Шие, та пие; крѣпи, та ся храни.*

Кръсава, *им. соб.* женско Чеши влжжк, *Кръсаво! Кръсава не чюе. На ти коматъ, Кръсаво!—Дай, дай!*

Кръстѣна, *им. соб.* женско.

Кръстѣнъ, *им. соб.* мжжско.

Кръстѣнѣтъ, —*тѣнъ* и —*тѣнъ*, *тна*, *тно*, *пр.* **Кръстѣтый**.

Зедохж си кытены сватове,
Зедохж си крѣстатна байрака. *Пѣс.*

Кръстѣто, *нар.* Съ крѣстосаны крака, крѣз-нозѣ. *Сѣда крѣстѣто на земж-тж.*

Кръстѣтый, *тъ*, *та*, *то*, *пр.* 1) Что е катокрѣсть, что има видъ на крѣсть; крѣстообразный. *Кръстѣто дрѣво, крѣстѣта гора.* 2) Что има по себе-си крѣстовы крѣстѣтый; крѣщѣтый, крѣсѣтый. *Кръстѣтѣ оредж, голѣмъ съ крѣсть оредж.* 3) Что е колкото длъгъ, толкова и широкъ; крѣстѣтый, четвъртитый; квадратный.

И тамъ те чѣка честна трапеза,
На трапезѣ-тж крѣстѣты мѣсали. *Пѣс.*

4) Что е колкото длъгъ, толкова и широкъ, колкото високъ, толкова и дебелъ; крѣстѣтый; кубическый. *Кръстѣтѣ чловѣкъ.* 5) Срѣща ся въ пѣсни-ты за чисто злато.

Прѣмънися, накытися,
Натуря злато крѣстѣто
И това сребро тяготно. *Пѣс.*

Кръстѣшка, *с. ж.* 1) Едно растение, цвѣтето му ся надѣтъ. 2) Бѣлѣгъ на рабошь за сто.

Кръстѣ, *им. соб.* мжжско.

Кръстѣльникъ, *с. ж.* Крѣщѣльникъ.

Кръстѣне, *с. ср.* отъ **крѣстжся**; поклѡнѣ.

Кръстѣница, *с. ж.* 1) Крѣстница; крѣстная мать, воспрѣмница.

Ты си бѣше крѣстѣница,
Кръстѣваше малы дѣца. *Пѣс.*

2) Кумица, кождо смѣи вѣнчали.

Проговори кума господина:
Просто да е, млада крѣстѣнице! *Пѣс.*

Кръстѣнце, *ум. ср.* отъ **крѣстѣ**.

Кръстѣнѣтъ, *нъ*, *на*, *но*, *прич.* отъ **крѣстж**, катокрѣсть. 1) Когото сж крѣстили. *Кръстѣтѣ дяволъ е. Господъ да те чюва отъ крѣстѣнъ дяволъ.* 2) Святеный. *Кръстѣна вода, свѣтана, пѣтана вода. Кръстѣна вода дѣ да е не ся тура. Кръстѣна вода въ казъ не стои.* 3) Христианскый. *Има вѣрж крѣстѣнж.*

Кръстѣць, *стѣцъ*, *с. ж.* 1) Девять, тринадесятъ, седемнадесятъ или двадесѣтъ и единъ снопъ нарядени на крѣсть на нивж; крѣстѣна, крѣсть, става, ставина, докурджумъ; крѣстѣць. *Гради крѣстѣць да лѣтува, а копенъ да зимува.* 2) Въ *мн. ч.* крѣстѣць: малкы чрѣве въ нѣчто.

Кръстѣць, *ум. ж.* отъ **крѣсть**.

Кръстѣль, *им. соб.* мжжско.

Кръстѣна, 1) *с. ж.* Крѣстѣць снопѣ.

Голѣма нива — рѣдкы крѣстѣны,
Малка нива — чисты крѣстѣны;
Който е честитъ, той да ж има!

2) *Им. соб.* женско.

Кръстѣтель, *с. ж.* Казвася за Св. Пророкъ Иоанъ, който е крѣстѣлъ Иисуса Христа. *Св. Иванъ Кръстѣтель.*

Кръстѣца, *с. ж.* *На крѣстѣцж*, крѣстомъ, крѣстосано; вдоль и поперѣгъ. *Обиде земж-тж на крѣстѣцж*, крѣтоса ж.

Кръстѣна недѣлна. Четвърта-та недѣлна на великы посты; крѣстѣпоклѡнная недѣлна.

Кръстѣниковый, *въ*, *ва*, *во*, *пр.* отъ **крѣстѣникъ**.

Кръстѣникъ, *с. ж.* 1) Който е крѣстѣлъ нѣкого; крѣстѣный отѣць, воспрѣмникъ. *На едно дѣтя много крѣстѣници не биватъ.* 2) Който е вѣнчавалъ нѣкого; кумъ. 3) Хлѣбъ направенъ на крѣсть; литургина.

Кръстѣница, *с. ж.* 1) Колато е крѣстѣла нѣкого; жена на крѣстѣникъ, крѣстѣница; крѣстная мать, воспрѣмница, кумѣ. 2) Глава, войвода на лазаркыни; царица.

Кръстѣчинѣтъ, *нъ*, *на*, *но*, *пр.* отъ **крѣстѣница**; воспрѣмницѣнъ.

Кръстѣничка, *ум. ж.* отъ **крѣстѣница**.

Кръстѣничя, *ум. ср.* Малкѣтъ, младъ крѣстѣникъ.

Кръстѣный,—*стѣнъ* и—*стѣнъ*, *стѣна*, *стѣно*, *пр.* отъ **крѣсть**; крѣстѣный. *Кръстѣна недѣлна.*

Кръстѣове, *с. ж. мн.* Празникъ 5 Яннуарина, день-тъ прѣдъ водници; попова коляда; крѣстѣнскый сочѣльникъ.

Кръстѣвище, *с. ср.* Дрѣвѣ на крѣсть въ кацж съ зелѣ, на самаръ, на мотовилкж отгорѣ, на вртѣншкж.

Кръстѣвка, *с. ж.* Шарка на тѣкано катокутѣж; кутѣйка; клѣтка (на тѣани).

Кръпа съ кръстовки; клѣчатый платокъ.

Кръстовникъ, с. м. Едно растение.

Кръстовци, с. м. мн. Шаркы и нашивкы на дрѣвхъ, на прѣстиакъ.

Кръстовъ день. Праздникъ въздвиженне Честнаго Креста, праздваея на 14 Септемвриа.

Кръстоиъ, нар. На кръсть, крътосано; *накрестъ. Турилъ ги на кръстоиъ.*

Кръстоиъ си хоро екасао
Отъ Недковы-ты хубости. *Пѣс.*

Кръстоиъ бодъ, особен шивъ, на когото бодове-ти ся крътосоватъ.

Кръстопѣтъ, с. м. Мѣсто, дѣто ся крътосоватъ ижтица; *разикъ, разикта, разкрестница, разкрестакъ, разколъ, раздрумъ; перекрестокъ, распутье.*

Крътосамъ, гл. свр. отъ крътосовамъ. — *саный, прич. стр.* 1) Турикътый на кръсть. 2) Что ся крътосова, что ся прѣсична; *перекрестный.* 3) Удареный по грѣба. — *сано, нар.* Накръсть, кръстоиъ; *накрестъ, кръсть на кръсть, кръстообразно.*

Крътосовамъ и крътосувамъ (да крътосамъ), *гл. д.* 1) Правѣтъ нѣчто на кръсть; прѣпрѣчвамъ нѣчто на кръсть; *складывать кръстоиъ, срещать. Крътосай вжжа-та.* 2) Прѣсичнамъ, прѣминувамъ прѣвъ нѣчто на кръсть; *пересѣкать, перекрещать. Крътоса прѣвъ рѣкж-тж.* 3) Ходжъ, изходвамъ; *искрещивать. Крътосалъ е всичкии свѣтъ.* 4) Скытамея, шьякамея, ходжъ безъ работжъ, сновжъ горѣ доу, крътосовамея; *шлѣться. Крътоса ижтица-та.* 5) Блжъ, враскамъ нѣкого на кръсть по грѣба. *Крътоса го съ остена и той не видѣ, какъ бѣга.* — *мея, 1) гл. възвр.* Часто прѣминувамъ прѣвъ нѣидѣ безъ работжъ, крътосовамъ въ 4-то знаменуване. *Крътосавая пять за четири.* 2) Прѣсичнамея съ нѣчто на кръсть; *пересѣкаться.* 3) *гл. стр.* Бынамъ крътосанъ. — *Крътосалъ крака, подвилъ крака, сѣднжлъ по Турекы, крътато, кръзнозъ; сидѣтъ калачикомъ.* — *Крътосалъ ржцѣ, скрестилъ ржцѣ, сгрнжлъ ржцѣ, сѣди, та чака на готово.*

Крътосоване и крътосуване, с. ср. отъ крътосовамъ.

Крътосека, с. ж. 1) Хлѣбъ на кръсть, на кравай, близнакъ. 2) Хиляда. *Хиляда греша една крътосека.*

Крътостигый, —тънь и —тень, тна, тно, пр. Крътатый. *Изкнжла крътотенъ босилжкъ.*

Крътотча, ум. ср. отъ крътотъ.

Крътотъ, с. м. 1) Дѣго дръво или желѣзо

на връха крътосано, прѣсѣчено съ друго нѣкжео; *крестъ. Бѣга като дяволъ отъ кръстж. Кръстж-тж да го тресе! Кръстж да му туратъ на главж-тж!* Клятвы.

2) Знамене-то на кръсть, косто правимъ съ ржкж на себе си или на друго нѣчто; *крестъ. Кога ся кръсти, прави голѣмж кръстж.* 3) Вѣлѣгъ кръсть, направенъ на нѣчто; *крестъ. Прѣдъ имя-то на когото има кръстж, той с платилъ.* 4) Задни-ты дръвие на самаръ, что еж крътосаны. 5) Кога излѣзатъ на поле-то съ хлѣбовы и пастиета въ честь на нѣкой святець. 6) в. **крѣтосове.** 7) У чловѣкъ и четвероного животно онаа часть на грѣба, конато достига до бутовы-ты; половина; *крестецъ, кострецъ, поясница, синия.* *Боли го кръстж-тж; у него ломъ въ кострецѣ.* 8) Задна-та часть на дрѣвхъ, что лѣга върху креста на снагж-тж; *лифъ.* 9) Крътець сноше. 10) Пары, что ся даватъ въ разны случая на булкж, на отročя или на колядары. *Дошло рядъ булкж-тж да бере кръстж. На тзлана Мара грошж дала, за булкж-тж кръстж нѣмала. Дарили ги кръстж дукато.* — *Кръстж дукато,* спомянува ся въ благословины-ты и въ пѣснп-ты за старж парж съ кръсть прѣвъ срѣдж-тж и. — *На кръстж: а) Крътотомъ, крътосано; накрестъ, кръсть на кръсть, кръстообразно* *Сложилъ ржцѣ на кръстж, крътосалъ гы.* б) На вси страны, отъ вси страны.

Хайде дружина, идѣте,

На кръсть ижтица хванѣте. *Пѣс.*

— *Сѣднжлъ въ кръстж мозъ,* съ крътосаны крака, по Турекы, кръзнозѣ, крътато; *сидѣтъ калачикомъ.* — *Кръстж ми, Бога ми, така е.* — *Кръсте Божий, помагай!* така едно врѣмя подквачахъ да учить азбукж тж. *Той учи оце кръсте Божий, помагай.* свр. оце азъ, буквы. — *Чинамъ кръстж, правѣтъ кръсть, крътжея; кръстѣтжся.*

Крътѣж, ишъ, —тѣлъ, гл. свр. отъ крътѣвамъ; *окрестить. —стенный, прич. стр.* в. го на ряда му.

Крътѣжея, ишся, —тѣлся, гл. възвр. Правѣтъ кръсть на себе-си, чинамъ кръсть; *крестѣтжся, творить знаменѣ креста, творить поклѣны.* *Намѣрилъ празднж чржжж да се кръсти. Ниши дявола да видитъ, ниши да ся кръститишъ.*

Крътѣи, ум. ср. отъ крътѣтъ. Крътѣча; *крѣстѣжкъ.*

Крътѣене, с. ср. отъ крътѣжъ.

Крътѣж, ишъ, —тѣлъ, гл. д. 1) Нѣчто залѣпено, затягнжто, зарасло разваламъ, съба-

рямь, отпирамь. *Крѣти лѣнежь-тѣ. Крѣ-тѣ кѣжѣ. Крѣтѣ камьне.* 2) Дрѣнкамь, дрѣнѣж, ежнѣ, захѣцвямь, врѣтѣ, пекѣ, длѣ-бамь нѣкого за нѣчто; кѣчнѣтьсѣ, канѣ-чнѣть. *Стѣга си крѣтилѣ. Стѣга си го крѣтилѣ.* — тѣся, *гл. стр.* Развадамь, сѣбарямь, падамь. — тѣся, *гл. безл.* Сѣ мѣстоим. *ми, крѣти ми ся*: пѣздига ми ся, кара мя на блюванѣ; менѣ тошнѣть. — тѣнѣй, *прнч. стр.*

Крѣхвамь (да крѣхнѣж), *гл. д.* За шпанѣж: накривавамь, навирвамь на еднѣ странѣ. *Крѣхнѣжлѣ шпанѣж,* навирплѣ калпакѣ.

Крѣхванѣ, *с. ср.* отъ крѣхвамь.

Крѣхнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. свр.* отъ крѣх-вямь. Да навирѣж, да накривѣж.

Крѣхѣкамь, *гл. ср.* Отъ врѣмя, на врѣмя покашлювамь сѣхѣ кашлицѣ.

Крѣхѣканѣ, *с. ср.* отъ крѣхѣкамь.

Крѣхѣцѣ, *с. ж. мн. вм.* крѣсетѣцѣ.

Крѣхѣчѣ, *вм.* крѣсетѣчѣ.

Крѣцямь (крѣцвямь, да крѣцнѣж, крѣцнѣ-вямь), 1) *гл. ср.* Издавамь гласѣ крѣцѣ, крѣцѣ! скрѣцамь, скрѣбуцамь. *Врата-та, кола-та крѣцать.* 2) *гл. д.* Рѣжѣ нѣчто сѣ ножици. *Крѣцнѣж, та го прѣрѣзѣ.*

Крѣцанѣ, *с. ср.* отъ крѣцямь.

Крѣцѣ-баба, *с. ж.* Насѣкомо *Cerambyx,* мермеруда, сѣчко-бечко; усѣчѣ, скрѣпѣнѣ, дровосѣбѣж.

Крѣцкамь, *гл. мн-кр.* отъ крѣцямь. *Крѣц-ка като скрѣпецѣ.*

Крѣцнѣвямь, *гл. уч.* отъ крѣцнѣж.

Крѣцнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. ед-кр.* отъ крѣ-цанѣ.

Крѣцѣ! *междом.* Гласѣ-тѣ, что ся чюва, кога нѣчто ся трѣка или стрѣже.

Крѣченѣсамь, *гл. свр.* отъ крѣченѣс-вямь. Да крѣченѣсамь.

Крѣченѣсвамь и **крѣченѣсувамь** (да крѣ-ченѣсамь), *гл. ср.* Крѣченѣсвамь, хваца ми крѣчанѣж, крѣчѣ. *Овѣцѣ-тѣ крѣченѣсалаги.*

Крѣченѣсванѣ и **крѣченѣсуванѣ,** *с. ср.* отъ крѣченѣсвамь.

Крѣчетѣло, *с. ср.* 1) Дѣсчица-та, что ся удриа о водяничнѣй камыкѣ, кога ся врѣти той, та пѣздава гласѣ и друга кошна за да падѣтъ зрѣна жито въ грѣло-то на хромѣла; дру-салка, крѣчетѣлка, крѣчетѣло, крѣчѣ, крѣче-тѣло, лопаткѣ, тѣтрачка; конѣкѣ въ мѣл-ницѣ. *Дрѣнка като крѣчетѣло на водя-ницѣж.* 2) Дѣтинѣска игралка, что ся врѣти и дрѣнка като водянично крѣчетѣло; брѣн-калка, брѣнкало, дрѣнкалка, дрѣнкало, дрѣн-кулка, траскалка; брѣнкушка, грѣмушка, по-брякушка, погрѣмушка, трѣшчѣтка. 3) Чловѣкѣ, който дрѣнка, който приказва много нѣчѣта бѣзѣ мѣсто.

Крѣчетѣлѣ, *ум. ср.* отъ крѣчетѣло.

Крѣчетѣлѣ, *с. м.* Птица *Querquedula cir-сѣа,* гачѣ, какѣрдакѣ, чѣкрѣкѣчѣйка; чѣрѣкѣж.

Крѣчѣ, *с. м.* 1) За мрѣзнѣжлѣ по сѣчкѣ-тѣ на дрѣвне-то лѣдѣ отъ влажнѣж мѣглѣж; скрѣжѣ. 2) Една болѣсть по овѣцѣ-тѣ.

Крѣчѣанѣж, *с. м.* Кѣрчѣанѣж, болѣсть по ов-цѣ-тѣ, нѣкого и по говѣда-та, хваца гѣ отъ горящнѣ-тѣ, когато гѣ свѣлятѣ отъ плащнѣж въ полѣ.

Крѣшвамь и **крѣшнѣвямь** (да крѣшнѣж), *гл. ср.* Отбѣвѣзмьсѣ, трѣгамь на другѣ стра-нѣж, завивамь, възвивамь, запрѣчвамь, за-суквамь; поворѣчнѣвать. *Крѣшнѣжлѣ въ тѣснѣж улицѣж.*

Крѣшванѣ и **крѣшнѣванѣ,** *с. ср.* отъ крѣшвамь.

Крѣшѣмь, *нар.* Сѣ крѣшенѣ, сѣ пѣзвнѣванѣ, назлѣжмь. *Крѣшѣмь, крѣшѣмь по сокаци ходи,* назлѣжмь, назлѣжмь ходи.

Крѣшенѣ, *с. ср.* отъ крѣшнѣж и крѣ-шнѣжсѣ.

Крѣшенѣка, *с. ж.* Рѣзнѣнѣ хлѣбѣж, филпа.

Крѣшнѣ-горѣж. Така е нарѣченѣ въ еднѣ пѣ-сенѣ конѣ-тѣ на Марѣо Крѣлевнѣтѣй.

Дочюль ми го Марѣо Крѣлевнѣтѣй,
Дочюль ми го отъ высѣкѣй диванѣж,
Вѣхнѣжлѣ си ми конѣ крѣши-горѣж,
Та отнѣжлѣ въвѣ горѣж зеленѣж. *Пѣс.*

Крѣшнѣнѣж, *с. м.* Прѣшнѣнѣж, кокачѣя отъ грѣбнѣакѣж; позвонѣкѣж.

Крѣшнѣвямь, *в.* крѣшвамь.

Крѣшнѣтѣй, — шнѣнѣ и — шнѣнѣ, шна, шно, *пр.* 1) Что е на брѣда, на баирѣ, баирѣ-стѣй; горѣстѣй, холмѣстѣй. 2) За мѣсто: что е много нанадолѣнѣж; стрѣмнѣй, врѣ-тѣй, лошнѣй, сарпѣж; крутѣй. *Крѣшно мѣсто.* 3) За пѣванѣ, за гласѣ: что ся крѣши, что ся пѣзва, сладкѣй. *Крѣшки гласѣ.* 4) За хоро кога е голѣмо и ся е залюлѣло.

Крѣшнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. свр.* отъ крѣш-вямь. Да завнѣж, да възвнѣж, да ся отбнѣж, да засучѣж; поворѣтѣть.

Крѣшнѣакѣж, *с. м.* Грѣбнѣакѣж, грѣбнѣачѣж, грѣб-нѣакѣж, хрѣбетѣж, жрѣбетѣж; позвонѣчнѣй столѣж у живѣтнѣхѣж, остѣж, хрѣбетѣж.

Крѣшнѣ, *с. ж.* Врѣло, стрѣмно мѣсто, стрѣм-нѣна; крутнѣнѣа, крутѣж.

Крѣшнѣж, нѣшь, — шнѣхѣж, *гл. д.* 1) Прѣбнѣ-вямь, прѣкрѣшвамь, чюнѣж, трѣшнѣж нѣчто; ломѣть. *Не крѣши прѣшнѣж-тѣж.* 2) Пѣзвнѣ-вямь, врѣтѣж, чюнѣж; изгнѣбѣть, пѣзвнѣвать, измнѣпѣть. *Крѣши си прѣшнѣж-то, снагж-тѣж. Крѣшнѣж гласѣ.*

Мушнѣца хоро крѣшнѣше,
Комарѣж ѣж сѣврѣ струвашѣ. *Пѣс.*

3) За конѣ: нарѣчѣж, разнѣгравамь.

Не марчи коша, не крыши,
Иъ го до пазарь пропустни,
Че куш Радинъ армагантъ. *Пѣс.*

— шѣжся, 1) *гл. възвр.* Извивамся, вртѣжся, чюньжся въ ходене-то, въ стоане то; ко-кѣтничать, нагибѣтъся въ поступи, въ держаніи тѣла. 2) *гл. стр.* Чюньжся, трошѣжся, прѣбвивамся отъ нѣчто; ломѣтъся. *Дрво-то ся крыши отъ вѣтра.* — шенный, прич. *стр.* Чюенный, трошеный; ломанный. — *Крышж нѣкому хатѣжж, тронж му хатѣжж-тъ, не правжж, каквото му ся пска.*

Кръщавамъ (да кръстж), *гл. д.* 1) Изврѣшвамъ таинство-то Св. Кръщеніе; **крестить**. *Попъ Стопанъ мя е кръстилъ. Безъ работж попъ карета-та кръщава.* 2) Бывамъ кръстникъ нѣкому; **крестить**, быть крестнымъ отцомъ, кумомъ. *Ако е кумж, по хесапъ да е: кръстилъ ми е дѣтя, изналъ ми е прася. Адама кръщава.* 3) Четж молитвж надъ водж, та жж освятивамъ, святж водж; **крестить** воду. *Кръстихж водж-тж на Богоавление.* 4) Давамъ имя нѣкому; **нарекать**, давать имя. *Кръстихж го на дѣдо му. Дѣтя-то не видѣли, Иванче го кръстили.* — *мся, гл. стр.* Бывамъ кръстенъ. — *Кръщавамъ нѣкого, хокамъ, навывкамъ, сѣдж нѣкого. — Кръсти, водо, свекръвинж ризж, казвася за не добро пране.*

Кръщаване, *с. ср.* отъ кръщавамъ.

Кръщавка, *с. ж.* Кръщеніе.

Кръщеликъ, *с. м.* Кръщеникъ. *Текне ли нуку за печено прася, трѣчи камъ кръщелика.*

Кръщелица, *с. ж.* Кръщеница.

Кръщеличя, *ум. ср.* Кръщеничя.

Кръщелно имя. Имя дадено нѣкому, когато го кръщавали; крестное имя.

Кръщеніе, *с. ср.* 1) Кръщеніе. 2) Яденіе, пиеніе и веселеніе, кога кръстятъ нѣкое дѣтя; кръшенка, кръщавка; **крестины**. *Не съмъ былъ (не съмъ налъ кашж) на кръщене-то му, та да знаж, колко години е. Еалъ на баццино-то си кръщене кашж. Наался на баццино-то си кръщене. На баццино-то си кръщене не е налъ толкова. Прѣпка като попъ на кръщене.*

Кръщеніе, *с. ср.* 1) Христианско таинство изврѣшвано въ имя-то на Отца и Сына и Св. Духа чрѣзъ троекратно потопаване въ водж; **крещеніе**. 2) Праздникъ Богоавление, Водокръще, водици, Иорданъ; Богоявлѣніе, Крещеніе.

Кръщенійкъ, *с. м.* Така бавза кръстникъ-тъ на кръстеный отъ него; кръщеликъ, кума-

шинъ; **воспріемный сынъ, крестный сынъ, крестникъ**.

Кръщеніца, *с. ж.* Така казва кръстникъ на кръстенж-тж отъ него; кръщелица; **воспріемная дочь, крестница**.

Кръстенічя, *ум. ср.* отъ кръщенійкъ. Малжж, младъ кръщеникъ, кръщеличя.

Кръщенка, *с. ж.* Кръщеніе, кръщавка; **крестины**.

Кръкамся, *гл. об.* Кръкотжся.

Кръкотене, *с. ср.* отъ кръкотжся. Кръкотене, кракотене, кыскаше.

Кръкотжся, *ишся, — тился, гл. об.* Кръкамся, кракотжся, кръкотжся, кръкотжся, кыскамся. *Кръкотися като гевендиж.*

Кръпеніе, *с. ср.* отъ кръпжж.

Кръпеникъ, *като нар.* Съ кръпеніе, кръпашкомъ.

Кръпашкомъ, **крѣпашкымъ** и **крѣпашкж-тж**, *нар.* Съ кръпеніе, крѣпашкж.

Кръпкый, — **пѣкъ**, **шка**, **пко**, *пр.* **Іакый**, **тврдыый**; **крѣпкій**, **тврдыый**. — **пко**, *нар.* **Здраво**, **нако**.

Кога Тунджж гази, Тунджж и Марицж,

Водж да не пше, очи да не мъе,

Тунджжа крѣпко врѣви, ала тяжко носи. *Пѣс*

Кръпно, *нар.* **Конъ-тж ходи крѣпно**, не друса, крѣпш.

Кръпжж, *ишж, — пилъ, гл. д.* Подпирамъ, држжж нѣчто да не падне; **поддѣрживать**, **подпирать**, **нести бережно**. *Крѣпш паницж-тж да не ся гаврѣтне. Конъ-тж крѣпш, не друса. — шѣжся, 1) гл. възвр.*

Подпирамся, држжжся о нѣчто за да не паднж; **крѣпиться**, **держаться**. 2) Боржся, држжжся, силжся, стожж насрѣщж; **перемогаться**. *Крѣпѣтжся, жемъ, царско ми е!*

3) *гл. стр.* Бывамъ крѣпенъ, подпирамся; **поддѣрживаться**, **подпираться**. — **пѣнъый**, *прич. стр.* — *Крѣпш си го, стои празденъ, безъ работж.*

Кръхавый, *въ, ва, во, и*

Кръхкый, — **хѣкъ**, **хва**, **хво**, *пр.* 1) Что ся лесно троши, сертъ; **хрупкій**, **ломкій**. *Крѣхко желѣзо. Крѣхко дрво, старокаво.* 2) За плодъ, за мясо, что ся лесно дѣвче, **крѣтый**, **нежплавый**. *Крѣхко мясо, крѣхка трѣвица.* 3) За смѣхъ: что ся крыши, **сладкый**; **нѣжный**. *Крѣхко смѣване.*

Твои-ты сладкы думици,

Твои-ты крѣхкы смѣховци. *Пѣс.*

Кръхотене, *с. ср.* отъ крѣхотжся. Кръкотене.

Кръхотжся, *ишся, — тился, гл. об.* Кракотжся, крѣкотжся, крѣкамся, крѣкотжся, кыкотжся кыскамся.

Кръхтинѣ, *с. ж.* **вм. крѣхтинѣ.**

Брѣхчина, с. ж. Брѣхтина, мясо безъ тлѣстинж и безъ жилы и кокалы; лудина, кайма; любовина.

Брѣхчинка, ум. ж. Малко брѣхчина.

Брѣглтый, — гль, гла, гло, пр. Брѣгластый: что е извить като колело; колелатый, колчистый, валчистый, валеvistый; круглый, округлый. *Брѣгло мѣсто, брѣгла дѣска.*

Брѣгластый, сть, ста, сто, пр. Брѣглтый.

Брѣгть, с. м. Брѣгла дѣска за точене на неж тѣсто, за носене хлѣбъ на фурж; блюдь, тануръ, настегачь.

Брѣжницъ, с. м. 1) Брѣжница, черчеве; рама, рамка. 2) Единъ видъ баница; мѣсеница.

Брѣжница, с. ж. Брѣжникъ, черчеве.

***Брѣжаѣкъ**, с. м. Т. 1) Насѣкомо *Scelopendra*; попадина, попадйка, скрипецъ, скрипка, скорпина, сонакъ, стоножецъ, стоножца, стонога, стоногалица, стоногалка, сунакъ, щипулка; сороконожка. 2) Насѣкомо *Julus terrestris*, совакъ, сунакъ; кавсаѣкъ, коржанъ.

***Брѣжмѣ**, с. ж. мн. Т. Длѣгы космы на главъ около пленици, около чомбаса.

***Брѣжмѣ**, с. м. Т. Когато стрижать овца; стригъ, стрижба.

***Брѣжтина**, с. ж. Т. Бѣржтина.

Бря, **бря!** междом. Выкъ отъ гжскы, га, га, га!

Брякамъ (бряквямъ, да брякнж, брякнувамъ), гл. ср. 1) За животно: брякж, брящж, бряскамъ, брячнамъ; брякать, карвать, квавать, кѣрвать, клегтать, гагатать, гоготать, шекать. *Гжска бряка; брякать, квавать. Маница бряка; утка брякаеть, сѣлезень шакаеть. Орель бряка; клегтать. Жабба бряка; квавать. На сухо жабба не бряка.* 2) За чловѣка: бряскамъ, брящж, брячж, выкамъ; брячать.

Брякане, с. ср. отъ брякамъ.

Бряквямъ, гл. мн-кр. отъ брякамъ; бряквивать.

Бряклѣтый, въ, ва, во, пр. Който много бряка.

Брякнувамъ, гл. уч. отъ брякнж.

Брякнж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ брякамъ; брякнуть, карвнуть, квавнуть, брякннуть.

Брякотъ, с. м. Брякане.

Брясвамъ, гл. мн-кр. отъ бряскамъ.

Бряскамъ (брясвамъ, да бряснж, бряснувамъ), гл. ср. Брящж, брячж, выкамъ, брякамъ; брячать, вскрѣивать.

Бряскане, с. м. отъ бряскамъ.

Бряснувамъ, гл. уч. отъ бряснж.

Бряснж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ бряс-

камъ и отъ брящж; брякнуть, вскрѣивать.

Брясьтъ, с. м. Бряскане, выкъ, каране, караница, хокане; брякъ, брякить.

Брячене с. ср. отъ брячж. Брякане.

Брячж, ишь, — чяль, гл. ср. Брякамъ. *Когато кокошка много брячи, малко кайца носи.*

Брящѣне, с. ср. отъ брящж. Бряскане, брясьтъ.

Брящж, ишь, — щяль (да бряснж), гл. ср. 1) Говорж высоко, выкамъ, брячж, бряскамъ; брячать. 2) Брякамъ.

***Ктиторъ**, с. м. Гр. Който е направилъ нѣкое богоугодно здание, цркъвж и проч., който е помогналъ съ нѣчто за да ся направи такова здание; адѣтель, виждѣтель, ктиторъ. *Ктиторъ и приложникъ святого храма.*

Кубаѣкъ, с. м. Оронень мамуль, в. кукуратка.

Кубаса и **кубасница**, с. ж. Калбаса, колбаса, чирво натыпкано съ клѣцано мясо за надене печено, варено, или сухо; наденица, луканка, суджукъ; калбаса, колбаса. *Дни ти сж много, кубасы-ты малко.*

***Кубѣ**, с. ср. Т. 1) Изпжнжло на покрыва на сградж като клѣбо; куполь. *Цркъва съ три кубета.* 2) На тована на сградж вдлѣбнжто като клѣбо; сводъ. *Кубе-то на цркъвж-тж е тъмно.*

***Кубелина**, пр. неизм. Т. Что има кубе, что е съ кубѣ; сводообразный.

Кубѣнце, ум. ср. отъ кубѣ; сводикъ, куполовъ.

Кубудина, с. ж. Единъ строй женскы обуца.

Кубурецъ, ум. ж. отъ кубуръ.

***Кубурлукъ**, с. м. Т. Кубуръ пищови.

***Кубуръ**, с. м. Т. Кабуръ, кобуръ: 1) Мѣшиненъ калжнъ на сѣдло или на крѣста за дрѣжане, за носене въ него пищовъ; туль; кубура, ольстра, чушка.

Кубуръ пищовы запаса. *Пѣс.*

2) Такъвъ калжнъ за стрѣлы; тжль, туль; колчанъ, калчанъ.

Енкулъ майкж си не слуша,
Наплъни кубуръ съсь стрѣлы,
Нарамп лжкъ-тъ на рамо,
Тапа си тръгнж да ходи,
Брата Радоа да трѣси. *Пѣс.*

3) Прозорець на покрыва на кжщж; окно. **Кубѣж**, ишь, — билъ, гл. д. Скубамъ. *Куби си брадж-тж, кож-тж.*

***Кувенджина**, с. м. Т. Кюмджина, кюмджина, златаръ.

Күверкы, с. ж. мн. Криви прѣтие на чергыло на кола, чембере.

Кѹвшинѣ, с. м. Стомна.

Кѹда, с. ж. 1) Вилюкъ птици, които връчатъ заедно; клана, клона. *Една куда яребици.* 2) Дружина, порда работници. *Отидохъ една куда на челтикъ, пѣколко душъ да работятъ заедно. — Сѣбралися куда и кудкуда, всакакви хора.*

Кѹдене, с. ср. отъ кѹдж.

Кѹдица, ум. ж. отъ кѹда.

Кѹдкуда, с. ж. Въ изречение: *сѣбралися куда и кудкуда*, всакакви люди.

Кѹдкудакамъ, гл. ср. За кокошкж: *крякамъ* особено крякане прѣдъ и слѣдъ снашаше яйце, кудкудачъ, куткудакамъ; *кудѣхатъ*, *рѣстятъ*, *нарѣстоватъ*.

Кѹдкудакане, с. ср. отъ кудкудакамъ. Кудкудачене; кудѣхтане.

Кѹдкудачѣне, с. ср. отъ кудкудачѣж. Кудкудакане.

Кѹдкудачѣж, ишь, — чиль, гл. ср. Кудкудакамъ. *Дѣ кудкудачятъ кокошки-тѣ, а дѣ носятъ. И кокошка-та, кога ще спесе яйце, кудкудачи. Дѣто снаска кокошка-та, тамъ та не кудкудачи.*

Кѹдж, ишь, — диль, гл. д. 1) Приказвамъ за нѣбого нѣчто лоше; *корѣж*, *укоривамъ*, *осждамъ*, *клеветѣж*, *ковладѣж*, *хулѣж*, *худѣж*, *бѣдѣж*; *порицѣтъ*, *хулитъ*, *бранитъ*. *Куди мя за порѣшкѣ-тѣ ми*, *осжда мя*, *кори мя*.

Утѣкмися Димитрина,
За дѣвойчи прѣкоморско,
Ама му го много кудятъ:
Едни выкатъ: болнигава,
Другы выкатъ: махалуша,
Другы выкатъ: не работи. *Пѣс.*

Хвали, който е за хваление, куди, който е за кудене. 2) Гонѣж, пѣдѣж, пропѣждамъ; *прогонѣтъ*. *Куди кокошки-тѣ. Разкудихъ хайдутѣ-тѣ*, *прогонихъ гѣ*. — *дѣся*, гл. *възвр.* и *стр.* *Корѣся*, *укоривамся*, *осждамся*, *клеветѣся*, *ковладѣся*, *хулѣся*, *худѣся*, *бѣдѣся*; *порицѣтѣся*, *хулитѣся*, *бранитѣся*. — *денѣтъ*, *прич. стр.*

*Кѹемджина, с. м. Т. Кѹемджина.

Кѹзница, с. ж. и

Кѹзна, с. ж. Дѣто *ковѣтъ* желѣзо, *ковачица*; *ковальня*, *кузницѣ*.

*Кѹзѹмъ, Т. Мое ягна, на галено.

*Кѹзѹ-гѣобѣ, Т. Гѣба *Morchella esculenta*; *сморчѣкъ*.

Кѹзѹ, с. м. Усойно мѣсто, усона, мрътвица.

Кѹка, с. ж. 1) Закривена дръвяна или желѣзна прѣтка на краи изострена за *окачаше* *разны* нѣчта; *кукѣрица*, *ченгелъ*; *врюкъ*. 2) Шпиль, игла за плетене; *чулѣчная* *игла*. *Правѣ като кукѣ*, много кривъ. *Около повдравление-то колко оѣе кукѣ*

има. Присѣблася кукѣ-та на криво-то дръво. Да е като кукѣ, нѣ да ми е тука. Да сѣди тука, та нека да е като кукѣ.

Кѹкавица, с. ж. Кукувица.

Кѹкалѣ, с. ср. Раст. *Salvia*, чай, рафакъ; *шалѣй*.

Кѹкалець, с. м. Кличъ, примка, клупъ, брижка на чорапъ, на нѣчто плѣтено; *пѣтля*.

Кѹкалицѣ, с. ж. Кривулъ, кривене ту *насамъ*, *пу* *пататѣкъ*. *Врѣятъ на кукѣ-калицѣж*.

Кѹкамъ (да *кукиж*, *кукнувамъ*), гл. ср.

1) За *выкъ* на *кукувицѣж*: *выкамъ* *куку*, *куку!* *коковѣтъ*, *куковѣтъ*. *Кукѣвица-та кука. Доклѣ кукѣж и пукѣж*. 2) *Кукѣвамъ*.

Кѹкане, с. ср. отъ кѹкамъ.

Кѹкарець, с. м. Птица *Picus*, дръваръ, дръводѣлець, *дятла*, *дятълъ*, *клукай-дрѣво*, *клуводръвецъ*, *кльвандрикъ*, *кльвандрѣчъ*, *кльвачъ*, *кльвочъ*, *кльводръвѣж*, *кльвондрикъ*, *кльвотръчъ*, *кльови-дрѣво*, *кльводръвецъ*, *кльокавецъ*, *кльокарець*, *кльокодръвецъ*, *ковачъ*, *желѣпа*, *вжленаръ*; *дѣтель*.

Кѹкѣрица, в. *кукѣрица*.

Кѹкѣрь, в. *кукѣри*.

*Кѹкла, с. ж. *Гр.* 1) Направа като *чловѣкъ*, като *животно* за да си *игражѣтъ* *дѣца*; *кукла*. *Сватове дошли, а мома-та на куклѣ играе*. 2) *Хлѣбъ* *кравай*, что *прилична* на *куклѣ*.

Сѣйте, сѣйте до три сита,
Та насѣйте много брашно,
Да умѣсимъ два краваиа,
Два краваиа, еднѣ *куклѣ*. *Пѣс.*

3) За *момѣж*, за *женѣж*, кога е много *прѣмѣнена*, много *накѣтена*. *Отвѣтъ кукла, отвѣтрѣ чома. Надворѣ кукла, дома на кукла*. 4) Издигнато мѣсто *покрыто* съ *канары*, съ *камъне* и *прошарено* съ *дрѣвета*.

Кукла си *Дони* *говори*:
Доне ле *моа* *душманко*,
Всичкѣ си *горѣ* *одари*,
Мсѣв си *дарѣж* не *даде*. *Пѣс.*

Кѹклинѣ день. Така ся *порицали* едно *врѣмя* *едни* *Врѣбницѣж*, *Цвѣтницѣж*, а *другы* *честѣтъ* *понедѣльникѣж*.

Кѹклица, ум. ж. отъ кѹкла.

Кѹкличка, ум. ж. отъ кѹклица.

Кѹкница, с. ж. *вм.* *кѣщница*.

Кѹкнувамъ, гл. *уч.* отъ кѹкиж.

Кѹкиж, ешь — *нѣжъ*, гл. *ед-кр.* отъ кѹкамъ.

Кѹко, с. ср. Кукувица. *Каквото кукѣ, таквотъ и пѣти*.

Кѹково лѣто. Срѣщася въ *изречение*: *на кѹково лѣто*, *сир.* *никога*, на *конекѣтъ* *ве-*

- ликденъ; послѣ дождичка въ четвѣргъ.
Ще стане на куково лѣто.
- Кѹковъ день.** 1) Така ся наричали едно врѣмя едни Благовѣць, а другы чистый понедѣльникъ. 2) Така наричати понѣдѣ сърный понедѣльникъ, кукъировъ день. Въ тоа день си отврщати за всякое зло, сторено по-напрѣдъ. — *Кога дойде куковъ день, на куково лѣто, никога.*
- Кѹко гроздѣ.** Раст. кукувичино гроздѣ въ 1-то знаменованне.
- Кукѡль, с. м.** Кжлица.
- Кукѡница, с. ж.** Раст. *Fragaria vesca* и неговый плодъ; нагода, зоница, зунца, пламеница, планина, планучка, плюскавица; земляника, зунца, сунца.
- Кукѡнощекъ, с. м.** Животина кромидаръ.
- Кѹку, междом.** Гласъ-тъ, выкъ-тъ на кукувицѣ. — *Не му рече ни куку не му каза ничто.*
- Кукѹвамъ, гл. ср.** Живѣж усамотенъ, стож самъ, кукамъ.
- Кукѹванѣ, с. ср.** отъ кукѹвамъ.
- Кукувана, с. ж.** Кукувица.
- Кукувица, с. ж.** Птица *Cuculus canorus*, кукавица, куко, кукуваца, кукувѣйка, кукъ, дива страчка; *кокушка, кукушка, вегзѣца.* *Жена-та е мощна кукувица. Изтила му кукувица ума.*
- Кукувичий, чл, че, пр.** отъ кукувица. Кукувичиный; *кокушкинъ, кукушкинъ.*
- Кукувичина, с. ж.** Раст. кукувичина пряжда
- Кукувичина плюнка.** 1) Раст. *Equisetum arvense*, горчица, дзука, хуркы, конска борика, наставка, пръшлика, прѣлици, ставякъ; хвощъ полевой, пестышкы, пунъши. 2) Раст. кукувичино гроздѣ въ 1 то знаменованне.
- Кукувичина пряжда.** Раст. *Cuscuta curc-rasa*, кукувичина, кукувица пряжда, русопецъ, русалакъ; *повилика, повилица, крестовикъ, крайняя малина.*
- Кукувичино гроздѣ.** 1) Раст. *Muscari racemosum*, куко гроздѣ, кукувичина пюнка, кукувичинъ хлѣбъ, змиино гроздѣ. 2) Раст. *Fumaria officinalis*, горчичка, горчивя; *дымянка, дымница, кокорышь, чистякъ, полевая рѹта.*
- Кукувичинъ хлѣбъ.** 1) Раст. кукувичино гроздѣ въ 1-то знаменованне. 2) Раст. *Rhynchospora alba*; *бчеретникъ бѣлый, веревочникъ.*
- Кукувичиный, нь, на, но, пр.** отъ кукувица. Кукувичий; *кокушкинъ, кукушкинъ.*
- Кукувичины слѣзѣ.** Едно растение.
- Кукувичка, ум. ж.** отъ кукувица; *кокушечка, кукушечка.*
- Кукувичина пряжда.** Раст. кукувичина пряжда.
- Кукувина, с. ж.** Птица кукумавка.
- Кукувѣйка, с. ж.** 1) Кукувица. 2) Кукумавка.
- Кукѹда, с. ж.** Цвѣтѣ-то, сѣмя-то на кромидѣ; *мушкаленъ. Блѣга роди кукудж.* Гат. — Сѣмя и зелка.
- Кукѹдавка, с. ж.** Тонага, съ кождо малко момча не съирача забръква брашно-то и водж-тж на замѣсъ, на засѣвкы на сватбж.
- Кукулѣза, с. ж.** Насѣкомо *Forficula*, кукулѣза; *вещакъ, уховѣртка.*
- Кукулѣшка, с. ж.** Ороненъ мамулъ, кукуратка.
- Кукулѣ, с. м.** Кожюрець.
- Кукулѣза, с. ж.** Насѣкомо кукулаза.
- Кукѹлацъ старецъ.** Раст. Кривъ дѣдо въ 2-то знаменованне.
- Кукумара, с. ж.** Насѣкомо *Coccinella*, божина бубалка, божина кравица, велиденця, водводица, господева момичка, гуроль, даскаля, кална-бубалка, кална-мална, калинка, литмара, мара, невѣстница, путмара; *божьа козѣвка, божья корѡвка, козѣвка.*
- Кукумарка, с. ж.** 1) Раст. Кукурузъ. 2) Кукуратка.
- Кукумѣрко, с. ср.** Едно растение.
- Кукумавка, с. ж.** Птица *Strix*, кукувина, кукувѣйка, пукълъ, улѣйка, утъ, утка, хуть; *совѣ. Забрѣдила ся като кукумавкж.*
- Кукумавкамъ, гл. ср.** Казвася за кукумавкж, кога выка.
- Кукумавканѣ, с. ср.** отъ кукумавкамъ.
- Кукумавчя, ум. ср.** Малко-то на кукумавкж; *сѡвка.*
- Кукунарка дѣва.** Едно растение.
- Кукуносець, с. м.** Птица *Scolopax rusticola*.
- Кукуносый, съ, са, со, пр.** Длгоносый. *Свята Срѣда, Свята Петка, кукуноса, длгоноса, образита, прозорита.*
- Кѹкура, с. об.** Глупакъ, ахмакъ, будала; *дурѣкъ.*
- Кукурѣтка, с. ж.** Ороненъ кочанъ царевница; *влашковица, дудулецъ, гроздчиничка, жюна, калаваръ, какалѣшка, каламаръ, класура, класчюнка, козулакъ, кочапкы, кубакъ, кукулашка, кукумарка, куленъ, луцка, махалка, мисирликъ, рапковина, тувка, чеканъ, чекутка, чепкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шюшюрага; кукурузина съ обитыми зѣрнами.*
- Кукурѣнци, с. м. ж.** Вязаны шаркы на дрѣхж дорамчя.
- Кукурѣчь, с. м.** Шиль кебанъ отъ вхтрѣшности-ты на агня, завиты съ крыж-тж му и завръзаны гжсто съ черва-та му.
- Кукурѣгамъ, гл. ср.** Кукурѣкамъ.

Кукурѣгане, с. ср. отъ кукурѣгамъ. Кукурѣгане.

Кукурѣгу! *междом.* Кукуруку!

Кукурѣкамъ (да кукурѣкиж), гл. ср. За пѣтель: кукурѣгамъ, выкамъ кукуругу! *Слѣпа кокотка, кога прогляда, и на стоборъ кукурака.*

Кукурѣкане, с. ср. отъ кукурѣкамъ. Кукурѣгане.

Кукурѣкиж, ешь, —нжль, гл. ед-кр. отъ кукурѣкамъ.

Кукурѣку! *междом.* Гласъ-ть на пѣтель, кога пѣе; кукуругу!

Кукурѣниъ, с. м. Раст. кукуракъ.

Кукурѣкъ, с. м. Раст. кукуракъ.

Кукурѣжлакъ, с. м. Вещко сухо, что остава отъ царевича и съ което ся храни добытъкъ.

Кукурѣзецъ, ум. м. Мало кукурузь.

Кукурѣзникъ, с. м. Хлѣбъ отъ кукурузно брашно; папуреникъ, мурузница, просеникъ, шюпа.

Кукурѣзничя, ум. ср. отъ кукурѣзникъ.

Кукурѣзничъ, —зънъ и —зень, зна, зно, пр. отъ кукурѣзь. Кукурузничъ.

Кукурѣзь, с. м. Раст. и плодъ *Sea maus*, арапка, влашка, грѣчка, гугули, гугуци, гълѣбе, колomboкъ, кукумарка, мамули, мисирка, мисиръ, моморозка, моморозъ, моруза, мумурузка, мумурузъ, папуръ, патка, печенка, пченичка, пченка, рапка, цабланъ, царевича, царевка, царица, царка, цомбуръ, ченичка, ченка; майсъ, кукуруза, турецкая пшенича, кивй. *Гружамъ кукурузь*, ронжъ, тронжъ.

Кукурѣзничъ, нь, на, по, пр. отъ кукурузь. Кукурузничъ, царевичничъ.

Кукурѣкъ, с. м. Птица *Dafila acuta*, маказничка.

Кукурѣшкы, с. ж. мн. Бждрици на косж, витици, парнаръ; кудри.

Кукурѣчинъ, с. м. *Турчинъ кукурѣчинъ*, насѣкомо.

Кукурѣкъ и **кукурѣгъ**, с. м. Раст. цвѣте *Helleborus niger*, куткуракъ, кукурѣниъ, пашйна глава, спряжъ; чемерѣца, чемерка, чемерѣчничъ, морѣзничъ. Съ *калъвъ кукуракъ* засприяждвать болестъ гутурачъ и шапъ. — Когато дѣца-та видять прѣвъ нжть пролѣтъ кукуракъ, пѣжтъ: *кукураже, рѣже, майка ти ся рѣже, баца ти ся коли!*

Кукурѣчя, ум. ср. отъ кукурѣкъ.

Куку, с. м. 1) Птица кукувица. 2) Дымникъ, коминъ, баджя; дымовѣя труба, дымникъ. 3) Прѣоблѣченъ чловѣкъ въ смѣшны дрѣхы за смѣхъ; бабурци, кукыри, старци, маскары; ряженны, обрѣтници.

Кукыли, с. м. мн. Кокыли, конкыли, ждракыли, пацулци, ногачкы, ногавици, стулци; ходули.

Кукыничя, ум. ср. отъ кукна, кжца. Бжщурка.

Кукыри, с. м. мн. Прѣоблѣчени въ смѣшны дрѣхы, съ начерены лица, ходять на кукыровъ день и на нъсий понедѣльникъ, та правять смѣхорви; бабурци, куковѣ, старци, маскары; ряженны, обрѣтници.

Кукыристичъ, стъ, ста, сто, пр. Что има много кукы; крюковѣтничъ.

Кукырица, с. ж. 1) Кука. 2) Единъ отъ кукыры-ты прѣоблѣченъ въ смѣшны женскы дрѣхы; баба.

Кукыричка, ум. ж. отъ кукырица. Кукыца; крючокъ.

Кукыровъ день. Така наричать по-пѣйдѣ понедѣльникъ на сырничъ; куковъ день. Тога день ходять кукыри, та правять различны смѣхурни.

Кукыца, ум. ж. отъ кукна.

Кукычка, ум. ж. отъ кукыца.

Кукна, с. ж. Кжца. *На кукж-тъж му баджж да нѣма!* Клятва.

***Кула**, с. ж. Т. Высока камяна сграда за стражъ; стлпъ; бѣшня, зѣмокъ, каланча. *Градъ кулж. Маркови кулж. — Хытра була въ праздж кулж, умень е, ала сыромахъ. Умна була у праздж кулж что ще чини!*

***Кулакына**, пр. неизм. Т. За сабы, за пожь: что е съ чирень като уни.

***Куластра**, с. ж. Коластра.

Кулень, с. м. Кукуратка. *Сѣкж куленъ*, (за царевичъ): цвѣтж, пуцамъ кытжж.

***Кулистичъ**, стъ, ста, сто, пр. За конь: что е съ жлѣтникавъ козинж; соловѣи лѣшадъ, буланая лѣшадъ. *Ачикъ кулистж конъ; полѣвая лѣшадъ.*

Кулица, ум. ж. отъ кула.

Куличка, ум. ж. отъ кулица.

Кулиакамъ, гл. д. Валамъ, трѣкаламъ; катать.—мся, гл. стр. и *възвр.* Валамся, трѣкаламся; кататься. — **каничъ**, прич. стр. Валанничъ, трѣкаланничъ; катанничъ.

Куликане, с. ср. отъ кулиакамъ.

Кулианиа, с. ж. Печень смлѣнъ сусамъ, направень на кашъ; траулъ.

Кумѣ, с. ж. Жена на кумъ, жена кумъ; нунка, калмана, батинаа. *Водимъ кумж-тъж, нѣма можж-тъж. Не куму кравай, а куми, в. кравай.*

Кумѣ кумѣда. Едно растение, съ корениа на което лѣгувать отъ улахъ.

Кумѣнига и **кумѣныка**, с. ж. Раст. комоныга.

Кумѣшницъ, с. м. Така кума, кумъ, брѣст-

никъ казвать на галено на свое крышел-
ничя.

*Кумашліна, пр. неизм. Т. Направеный
отъ кумашь.

*Кумашь, с. ж. Т. Всякаква тъкань. — *Ка-
къвъ кумашь е, за чловѣка, каква стока е.*

*Кумбарá, с. ж. Т. Желѣзна тонка наплъ-
нена съ баруть за врьгане съ топъ;
бомба.

Кумбула, с. ж. Слива съ много тръне,
тръносливка.

Кумѣне, с. ср. отъ кумѣжсн.

Кумѣрѣты, с. ж. мн. Дрѣва, които дрѣвари
качвать напанагонъ, възъ товара на чюдъ
конѣ, за да гы оставятъ у дома сп.

Кумѣтѣя, с. ср. Дрѣха нѣкаква.

Кога ме мама промъни
У чолено-то елечя,
У алово-то кумѣтѣя,
Азь тогай щж го цѣлувамъ. Пѣс.

Кумѣць, зв. кумче. с. ж. Така казвать
кумъ и кума на оногова, когото сж вѣнча-
вали; кумъ.

Кумица, с. ж. 1) Жена-та на кумѣць, жена
кумець. *Продай телицъ, купи кумицъ.
Не цкала кумица облизалъ паницъ.
И кумица пуца водицъ. Кумица не е
чюждица.* 2) Една отъ момъ-ты, която
прѣдвожда другарѣ-ты си на обичана
кумичене.

Кумичене, с. ср. На Врѣбница, куклинъ
день, въ нѣкои мѣста момъ-ты на чело съ
свож-тж кумицъ, вснака съ кравай куклж
отивать на рѣкж или край барж, пуцать
на дѣскы хлѣбовы-ты и глядать, кой ще
надмине другы-ты, та по това лучать, как-
во ще бѣде съ момж-тж. Прѣзь деня наджтъ
и пишѣтъ у кумицъ-тж си и пѣжтъ разны
пѣсни. Това се казва *кумичене*. Ето една
отъ пѣсни-ты, които пѣжтъ тона день:

Коя ся надж кумица? —
(Имярекъ) кумица.
Врѣтси, врѣти хоро-то
Да ѝ ся роить кошари!
Напрѣдъ, напрѣдъ кумпце,
Напрѣдъ ти ся паджло,
Та размитай дворовы
И наряддай столовы,
Че щѣтъ дожджъ Лазаркы:
Вси сж русы дѣвойкы,
Вси сж бѣлы червѣты.

Кумичинтый, нъ, на, но, пр. отъ кумица.

Кумичка, ум. ж. отъ кумица.

Кумичжсн, ишсн, —чилсн, гл. об. Бы-
вамъ кумица на обичана кумичене. *Вечеръ
ся кумичи, сутренъ ся разкумичи.*

Кумовый, въ, ва, во, пр. отъ кумъ. *Ку-
мова орда на сватбж. Прави го отъ
кумова срама. — Кумова вечеръ, вечеръ-*

та срѣщж вѣнчание, сжботж вечеръ-та срѣ-
щж сватбж-тж. — *Кумови хлѣбове, ку-
мови колаци, хлѣбове, краван, които ся
мѣсятъ за сватбж и за кума.*

Кумовци, с. ж. мн. Кумове.

Богъ да убие, Невяно,
Ваши-ты стары кумовци,
Что ми ти имя кладали,
Хубаво имя Невяна! Пѣс.

*Кумри́на, с. ж. Т. Птица *Columba tur-
tur*, грълавица, грълевица, гръголица, гръ-
лица, гръловица, гугутурка, гугутка, гугу-
шина, гугушка, гугучка, гугушкж, гургу-
лица, гургурица, гургутка, гурловица, тур-
турица; горлица.

Гължбѣ ся разрукали
По твои-ты паратиръ
Кумри си разгугалы
По твои-ты керамиды. Пѣс.

Кумствó, с. ср. Кумуване.

Доганка дума Стояну:
Стояне, любя Стояне,
Хайде Искара да газимъ,
Кумство-то да не оставимъ. Пѣс.

Кумувамъ, гл. ср. Правж кумство, бывамъ
кумъ, кумж. *Ако не съмъ кумувала, ба-
ре прѣзь пелтж съмъ глядала. Кумто
си кумувалъ, отъ него чакай и кравай.
Да знае Мара, кога е кумувала и на
тгпана грошъ дала, или: да знае Ма-
ра, кога е кумувала, да знае кутра,
кога е благо пала.*

Кумуване, с. ср. отъ кумувамъ.

Кумунѣга, с. ж. Комонѣга.

Кумчя, ум. ср. отъ кумъ. *Кумчя влѣчѣ.*

Кумъ, с. ж. 1) Който вѣнчавя нѣкого;
крѣтникъ, батна. 2) Кумець. — *Да ся
види, кой е кумъ, кой старый сватъ.
Стои като прѣдъ кумъ. Прѣдъ кумъ
ся не шавя. Прѣдъ кумъ ся вода не
гази. Стани, владжко святжй, че иде
кумъ-тж. Едвашь ми, куме, печено пра-
ся, да ти опечемъ. Ако е кумъ, по хе-
санъ да е: крѣстилъ ми дѣтя, изалъ
ми прася. Дѣка тумъ, онъ кумъ. За-
повѣдай, куме, и отъ боба! — Добрѣ
ми е и отъ хайвара! Заповѣдай, куме,
безъ хлѣбъ, че нѣмамъ манджж, та
процавай за вино. Побрѣкалъ си ума,
та си выкнѣлъ кума. Ще му дойде
умъ-тж, когато си отиде кумъ-тж. Дой-
де му умъ-тж, ала си пойде кумъ-тж.
Докога, куме, до кой демъ! Право, ку-
ме, та въ очи.*

Кумѣж, ишь, — миль, 1) гл. д. Хвацамъ
кумъ, хвацамъ кумж, калесвамъ кумъ,
кумж.

Ако си видишь Стоана,
Да си му кажеш, мале-ле,
Сватовы да си не ками,
Кумовы да си не куми:
Ще да му умре Велика. *Иъс.*

- 2) *гл. ср.* Кумувамъ.—*мѣся, гл. взвр.* Стожъ правъ мирно срѣщъ пѣкого, окума-
вамся. *Какво ми ся кумишь като
булкж?*
- *Кѹна, с. ж. *Гр.* Икона, купюзма, святица,
убрусъ; *явѣна.*
- Кѹндале, с. *ср.* Срѣщася въ гатаньж за
грозде: *Кусо, кусо кундале нарядено
съ петлицы.*
- Кѹндене, с. *ср.* отъ кѹнджся.
- Кѹндураджийскый, ска, ско, *пр.* отъ
кѹндураджѣна; сапѣжничѣй.
- *Кѹндураджѣна, с. м. *Т.* Който шпе и
продава кундуры; сапѣжничъ.
- Кѹндурець, *ум. м.* и кѹндурчя, *ум. ср.*
отъ кундуръ.
- *Кундуръ, с. м. *Т.* Еднѣйстрой обуца.
Лъскави кундури на спужаны пяты.
- Кѹнджся, *ишел,* — *дилел,* *гл. об.* Прѣмѣ-
тамся прѣзь главж, правж таклы.
- Кѹница, *ум. ж.* отъ кѹна.
- Кѹничка, *ум. ж.* отъ кѹница.
- Кѹнка, с. ж. 1) На галено за ржжж, рж-
чца; ручѣнка. *Дай куржж. Пети, пяти
кунки, дала мама цыци.* Така пѣжтъ на
дѣщица, кога гы друсать и тпн си пле-
щать ржчщи-ты. 2) Кытка на ржжж,
чюнка; ручная вистъ.
- Кункувалка, с. ж. Ватралъ, рженъ, лопата,
загрѣдачъ, ожегъ; кочергѣ, ожегъ.
- *Кункума, с. ж. 1) Сждъ за ракыж; юзе,
плоска, шюла. 2) Сждъ за гюдово масло.
- *Кунустѣсь, с. м. *Гр.* Мѣсто, дѣто стоятъ
иконы-ты.
- Кунъ, *прѣдл.* Конъ.
- Купюзнѣ, с. ж. Кѹна, икона.
- Кѹна, с. ж. Длѣбока паница.
- Кѹние, с. *ср.* Стока въ дюкнанъ за проданъ,
куша. *Брътви си като обранъ Гръжъ
на куте.*
- Купеница, с. ж. Овця купенъ, а не дамаз-
лжж; брашца, джеленска стока.
- Купѣнчѣ, с. м. Така казвать на купено дѣта.
- Купенжый, в. купенж.
- Купенцскый, ска, ско, *пр.* отъ купенъ:
1) Что е на купенъ, отъ купенъ; трѣгов-
скый; купенѣй, купенцскый. 2) Что е
купенъ, а не работенъ у дома; педомашний.
Тпа носи купенцскый сукманъ.
- Купенъ, с. м. 1) Купничъ. 2) Който прави
трѣговничъ; купчина, трѣговецъ; купенъ,
купчина, негодѣнть. *Срѣдитъ купецъ,
праздна му торбуличка.*

Тене ле, ты мой башце,
Иджъ си купи за жито
Четъре връви кампы,
Оце четъре катжре. *Иъс.*

- Кѹнець, *ум. м.* отъ купъ. Купчя.
- Купилка, с. ж. Купено нѣчто, купило. *Ку-
пилж дръва, купецкы.*
- Купило, с. *ср.* 1) Купено нѣчто, купилка;
покупка. *Това е купило,* не е домашна
работа. 2) Купуваше; покупанѣе. 3) Пары
за купуваше. *Свршишъ ти ся купило-то,
та нѣма съ какво да си купишь брашно.*
4) Колкото е купено на единъ пѣтъ. *Едно
купило влѣна.*
- Купина, с. ж. в. кжпѣна.
- Купница и купничка, *ум. ж.* отъ кѹна.
- Купнице, с. *ср.* 1) Мѣсто, дѣто ся връга
еметь, боклукъ; буннице, инопце, сметнице,
сметлице, смѣтнице, навѣзна куча. 2) Купъ.
*Всакой пѣтель на купнице-то си пѣе.
Разсгождася като пѣтель на купнице.
Кога пѣтель на купнице, и нѣе на озни-
це. Роди мя, мамо, съ кжметъ, ни мя
връли на купнице. Можичя е гнило
купнице.*
- Купилъ, с. ж. Купа.
- Купничъ, с. м. Който купува, прави алжжъ-
веринъ; куещъ, купувачъ; купенъ, поку-
пѣтель, покупничъ.
- Кѹнно, нар. Всичкы ведно, вкупъ, купномъ,
накупъ, закупомъ; вмѣстѣ. *Купно раджъ
и ся веселятъ.*
- Кѹнувамъ, *гл. уч.* отъ кѹничъ.
- Кѹничъ, *ешъ,* — *нжлъ,* *гл. смяжч.* отъ куну-
вамъ.
- Кѹпно, нар. 1) Купно. *Купномъ дойдохъ.*
2) Велчко-то на едно, топанъ. *Купомъ го
дадохъ толкова.*
- Купувамъ (да кунж, да кунжж, купувамъ),
гл. д. 1) Давамъ пары, та вмѣсто тѣхъ
зимамъ друго нѣчто; правж трѣговничъ; по-
купать. *Купижъ си дръва за зимжъ.* 2)
Глядамъ да научж нѣчто. *Азъ само слу-
шамъ и купувамъ. Купувамъ не про-
давамъ.—мен,* *гл. стр.* Бывамъ купенъ,
зимамся; покупаться. — *ванжый, прич. стр.*
— *Медъ купува, мѣтъ продава. Връмя
брѣмя продава, а скжпотица го купува.
Не купувай кжжж, а комжици. Царвулы
нѣма, гайдж си купува. Нѣмала баба
работж, та си купила прасенце. Про-
дай теллицж, купи кумицж. Ако нѣмашъ
старо, купи си; ако имашъ, изпжди го.
Който си нѣма кавжж, да си купи водя-
ничж. Ничто ся не купува съ вжжжж.
Съ шожды пары евшино ся купува.
Всичко ся купува, само здравие не може
ся купи. Който купува, что му не*

трѣбва, продава, что му трѣбва. Волъ вола купува. Баба умъ не купува, а продава. *Въди хитръ да купишь, а не да продадешъ. Както го купишь, така го и продавамъ. Виждь му ума, че му купи гайдъ. Добра срѣща! — Купишь си калпакъ. Дай ми паръ да си купиъ кесия, да си туркамъ паръ-тъ. Купилъ пѣтелъ, остава конь да купи. Магаря ся съ тягло не купува. Умъ и разумъ съ паръ не ся купувать. Магарячина-та съ паръ не ся купува. Продавалъ конь, купилъ сѣдло, продалъ сѣдло, купилъ юздъ, продалъ юздъ, купилъ тютюневъ кесия.*

Купуване, с. ср. отъ купувамъ.

Купувачка, с. ж. Която купува нѣчто; покупщица.

Купувачъ, с. м. Купщикъ; покущикъ.

Купусъ, с. м. Зелю, жируа, прѣсолъ, разсолъ, лахна, армена; капуста.

Купицъ, с. м. мн. Голѣмъ пазаръ, что става нѣйдѣ въ уречено врѣмя и трае нѣколко дни, и на него дождатъ трѣговци отъ много мѣста за продаване и купуване; весградъ, сборъ, съборъ, панаиръ; ярмарка, ярмонка. *Купци ся собирать, хора-та да обирать.*

Купчи́йка, с. ж. Която продава купъ.

Купчи́на, с. ж. Купъ нѣчто; куча.

Купчи́пка, ум. ж. отъ купчи́на; кучка.

Купчи́на, с. м. Който продава купъ.

Купча, ум. ср. отъ купъ.

Купщина, с. ж. 1) Голѣма челядь, кога нѣкои сж много въ къщи. 2) Калабалжкъ, купъ хора, тумба, тѣгна, сбуна, джанъ, сганъ, смречь, навалица; толпѣ.

Купъ, с. м. 1) Нѣчто натрунано едно връзь друго; купчина: куча, грѣда, кѣна, навѣлъ, ворохъ. *Купъ жито. Купъ дръва. Купове пѣскъ.* 2) Купщина, калабалжкъ, тумба люде, сбуна, джанъ, сганъ, смречь, навалица; толпѣ, ма́сса. *Прѣминуваъ купове, купове селяне.* 3) Твърдѣ много нѣчто, калабалжкъ; гора, ма́сса. *Купъ грошеве. Чака мя купъ работа.* 4) Прѣди да е дѣлено, когато нѣчто още е общо. *Разноска-тъ зимама отъ купа и послѣ виждама кому какво ся пада. — Въ купъ и на купъ, като парѣч. Вкупъ, накупъ, купшо, купомъ. — Прѣзъ купъ за грошь, какъ да е, както да си е, на двѣ, на три; черевъ пень колоду валиъ.*

Купи́ль, с. ж. Сждъ за връщаване дѣца въ него; купель.

Купи́ж, ишь, — пиль, эл. ср. отъ купувамъ; купи́ть. — **Купи́й**, прич. стр. купленный. *Купено нѣчто, купецко, недомашне.*

Кѣпа, с. ж. Всяка стока за проданъ въ дюкнѣнъ, а най-много что е за труфене, за гъздене; купе, купля; товары, преимущественно мануфактурные.

***Кѣраби́на**, с. ж. Т. Сладко, замѣсено отъ брашно съ яйца и шикеръ.

Кѣраи́къ, с. м. Малко чюкчи.

Кѣрайчи́я, ум. ср. отъ кѣраи́къ.

Кѣраи́къ, с. м. Налбантскый чюкъ.

***Кѣрамаджина́**, с. м. Т. Челенъ чловѣкъ, прѣвенець, чорбаджма.

***Кѣрамаджина́**, с. м. Т. Който играе добръ на кѣрамъ.

***Кѣраи́къ**, с. м. Т. Една игра съ камъчета по начрътанъ на дѣскѣ чръты.

Кѣраи́нець, ум. м. и **кѣраи́чя**, ум. ср. отъ кѣраи́къ.

***Кѣраи́къ**, с. м. Т. Жрътва, служба, молитва; жѣртва. *Какъто кѣраи́къ-тъ, такъвъ и темаи́къ-тъ. —* Всякой Българинъ си има уреченъ день или святець, когато коли нѣкое животно кѣраи́къ, та го раздава на съсѣды-тъ си или гы гоцава съ него.

***Кѣраи́къ-байри́амъ**, Т. Праздникъ у Турци-ты.

Кѣрбелешкы, нар. Кѣрпелешкы, урбелешкы, бѣгомъ, наперешкы, усѣтъ. *Отиде си, бѣга кѣрбелешкы, бѣга, побѣгнъ, отиде усѣтъ, съ выкане подтыр него.*

***Кѣрбѣтъ**, с. м. Т. в. гурбѣтъ.

Кѣрва, с. ж. Която прави блудъ, която блудува, курварка, блудница; блудница, любодѣйка, кѣрва, плѣха. *Подръжъ ми копеле-то да ся посмѣж на тѣжъ курвѣ. Кѣрва отъ курвѣ не ся бои. Присмѣлася кѣрва-та на копеле-то.*

Кѣрварка, с. ж. Курва.

Кѣрваректѣй, ска, ско, пр. отъ кѣрварь. —скы, нар. Като курварь.

Кѣрварство, с. ср. Блудство, блудость, блудуване; любодѣйство. *Кѣрварство-то е до врѣмя, тианство-то е довѣка.*

Кѣрварчи́я, ум. ср. отъ кѣрварь.

Кѣрварь, с. м. Който прави блудъ, който блудува; блудникъ, прѣкурварь; блудникъ, любодѣй. *Младъ—тианица, старъ—курварь и голъ—фудулинъ.*

Кѣрвѣтина, с. об. Курва, курварь.

Кѣрвини́тъй, иъ, на, но, пр. отъ кѣрва.

Кѣрвица, ум. ж. стѣ кѣрва.

Кѣрвичка, с. ж. Раст. *Corydalis bulbosa*, петровы, пѣтлѣвы гащи, диспичина; хохлатка.

Кѣрвѣжъ, ешь, гл. ср. Правъ курварство, блудувамъ; любодѣйствовать. *Кѣрва-та курвуе и отвѣтъ дае.*

Кѣрдежъ, с. м. Тягоба, мѣка, сжглетъ; скука. *Хвати мя кѣрдежъ отъ сѣдѣне.*

***Кѣрдисвамъ** и **кѣрдисувамъ** (да кѣрдѣ-

шиж), гл. д. Т. 1) Турнамъ, поставямъ, вѣстанивамъ. *Курдисалъ чаджръ. Курдисала станъ да тѣче.* 2) Наряждамъ, нагласивамъ пѣчо да врьви, да работи. *Курдисивамъ часовникъ; заводитъ часы.* —мя, 1) гл. *възвр.* Съдамъ пѣйдѣ, ширамъ пѣйдѣ. *Курдисался с сръвжъ мене. Курдисался с като халваджийскъ меслъ (като циганскій пицовъ, като рѣждивъ пицовъ, като три и золъ)* 2) гл. стр. Бывамъ курдисанъ.

Курдѣване и **курдѣсуване**, с. ср. отъ курдѣсвамъ.

Курдѣшиж, ешь, —дисахъ, —дисалъ, гл. свр. отъ курдѣсвамъ. —дисантый, прич. стр.

Курелникъ, с. м. Прѣтка съ врязанъ на неж сламъ, кождо палить дѣца на сырпо заговѣване вечеръ-тж и ѣж врьтять и махать, доклѣ изгори; оратникъ, рукла, самодивскій огонь.

Курецъ, с. м. Скопешъ пѣтель, куриакъ; канлауиъ.

Курешка, с. ж. Птиче лайно; курешница; итѣчий помѣтъ.

Курешница, с. ж. 1) Курешка. 2) Женскій накытъ отъ пары за главъ. 3) Кръстатъ накытъ отъ сребренъ тель съ лусны отгорѣ, носять го жепы на главъ-тж си.

Курѣна, с. ж. Птица врана, галуница; ворбона.

Курка, с. ж. 1) Птица кыка, миса, мисирка, миска, пуйка, пулта, фитка; индѣйка, индѣшка. 2) Горна дрѣха, енанча, чепкенъ, нагурдукъ. *Намѣтжъ рошавж куркж.*

Куркой, с. м. Птица гургоръ, лоранъ, мисиръ, миспрокъ, мишрокъ, пузакъ, фитъ, фитокъ; индѣекій пѣтухъ, индѣокъ.

Курникъ, с. м. Ограда за кокошкы; кочекъ, кочина, кокошарникъ; курятникъ, курникъ. *На кошинж прозорецъ и на курникъ катанецъ.*

Курниж, ешь, —пжлъ, гл. д. свр. Да заналъ, да подналъ, да палъ; зажѣчь.

Курпелешкы, нар. Курбелешкы.

Курсакъ, с. м. Отдѣление, гйозъ въ хамбаръ; окно, прѣсѣкъ. *Курсаци да има, жито да пѣма.*

Куртаныш, с. м. Рыба кротушка.

Куртина, с. ж. Просторъ, саржкъ намазанъ и побить въ земь-тж за да ся качвать по него на сватѣж.

Куртначъ, с. м. Прѣсникъ сваренъ много гжсто; овченикъ.

***Куртулисвамъ** и **куртулисувамъ** (да куртулишиж), гл. д. Т. Избавямъ, спасавамъ; выводитъ изъ бѣды. *Едвамъ го куртулисахъ.* —мя, гл. стр. и *възвр.* Избавямся, спасавамся, бывамъ куртули-

санъ; выходить изъ бѣды. *Евшино ся куртулиса; легко расплатился.*

Куртулисване и **куртулисуване**, с. ср. отъ куртулисвамъ.

Куртулишиж, ешь, —лисакъ, —лисалъ, гл. свр. отъ куртулисвамъ. Да избавъ, да спасъ. —лисантый, прич. стр. Избавеный, спасеный.

***Куртулина**, с. ж. и **куртулушь**, с. м. Куртулисване, избаване, спасавање; спасеніе. *Отъ него пѣма куртулижъ, не можемъ ся куртулиса.*

Куртуна, с. ж. Кротуна. *Кужжъ куртуны, праздни кротуны, праздни главы.*

Куртушка, с. ж. Рыба кротушка.

***Куруджѣна**, с. м. Т. Коруджина.

***Курудѣсвамся** (да ся курулдишиж), гл. об. Т. Шарѣся, навдигамся, перѣжся.

Курулѣсване, с. ср. отъ курулѣсвамся.

Курулдинж (да си), ешь, —дисался, гл. свр. отъ курулѣсвамся.

Курулекъ, с. м. Къжурка.

Куруца, с. ж. Една отъ четьре-ты пленници на невѣстж.

Курцохвѣтъ и **курцофакъ**, с. м. Капанъ, ловка за птици.

Куршѣна, с. ж. Моливъ, плаивасъ; карандашъ.

***Куршумджѣна**, с. м. Т. Който добрѣ ниши съ пушкж; нишанджѣна; мѣткій стрѣлокъ.

Главиль ми си е дели Димо,
Дели Димо куршумджѣна,
Куршумджѣна, нишанджѣна. Пѣс.

Куршумецъ, ум. м. Малко куршумъ.

Куршумный, —мень и —мень, мна, мно, пр. Направеный отъ куршумъ.

Извади шиты махрамы,
Иштули раны куршумны. Пѣс.

Куршумчи, ум. ср. отъ куршумъ. Дребень куршумъ.

***Куршумъ**, с. м. Т. Куршумъ, крушумъ: 1) Металь *Plumbum*; свинець. 2) Изгъно отъ тоа металь зрно за пльиение съ него пушкж, пицовъ; пули. — *Тяжко като куршумъ. Дяволу куршумъ въ уши. Дѣто има сговоръ, тамъ и куршумъ по водж плава, а дѣто пѣма сговоръ, тамъ и кротуна потѣва. Куршумъ да го прониже!*

***Куршумъ-мензлий**, Т. Мѣсто колкото гони куршумъ, врьленъ съ пушкж; врьлакъ; перестрѣлъ.

Курнякъ, с. м. 1) Мжжъ, който не може да ся схожда; *impotentum*. 2) Скопешъ пѣтель, курецъ.

Кусакъ, с. м. Кѣса горна дрѣха отъ абж

дорамча, дорамча, кусаля, кусь, кжсачя, глухчи.

Кусалка, с. ж. Издлѣбано-то на пера-та на водянично колело.

Кусаля, с. ср. Дрѣха кусакъ.

Кусамь (кусвамь, да куснж, куснувамь), гл. д. Кусж, хапвамь, срьбвамь, зимамаь си оть нѣчто за надене, пакушнамь; отвѣдывать, прикушивать.

Кусаше, с. ср. оть кусамь.

Кусаря, с. ср. Дрѣха коптошь.

Кусвамь, гл. мн-кр. оть кусамь.

Кусеише, с. ср. оть кусж.

Кусен! междом. Така казвать на дѣца за да не барать нѣчто; хане!

***Кускунь**, с. м. Т. Подошаникъ на сѣдло; пахви, огузье.

Кусланка, с. ж. Тяжичко тѣчто, което мамы врзвать на ксы-ты си за да тяжи, та да имь растжть ксы-ты дльгы.

Куснувамь, гл. уч. оть куснж.

Куснж, ешь, — нжль, гл. свр. оть кусамь и оть кусж.

Кусо, с. ср. Дрѣха коптошь.

Кусо, нар. Не колкото трѣбва, а по-малко, екскпж. *Кусо окы ми даваше*, екскпж окы.

Кустрене, с. ср. оть кустрж.

Кустрж, ишь, — рилъ, гл. д. Побуждамь, подуствамь, поисторвамь, подкустрамь; подстрекать. — ржся, гл. възвр. и свр. Като глдамь другыго, че врши нѣчто, приксва ми ся и азъ да земж да го вршиж.

Кусурецъ, ум. м. оть кусурь.

***Кусурлиа**, пр. неизм. Т. Что има кусурь, что е съ кусурь; съ недостаткомь.

***Кусурь**, с. м. Т. 1) Кога нѣчто не е както трѣбва; недостатокъ, порокъ. *Шиканство-то е голѣмж кусурь*. 2) Кога пѣма нѣчто, не е колкото трѣбва, не достига. *Има кусурь, да ся доплжши*. 3) Чтото остава оть нѣчто; остатокъ. *Поверни ми кусурь-тж*. — *Има кусурь*, не е тѣй както трѣбва. *Той не вижда, не врзва кусурь*, не замѣта, не заблѣжжа и да не е както трѣбва. — *Нѣма кусурь*, пѣма ничто, не врѣди; ничего, не бѣда. *Който иска жемж безъ кусурь, безъ жемж остаа*

Кусурж, ишь, — рилъ, гл. свр. Докарвамь пѣкажъвъ кусурь. *То не кусури*, пѣма кусурь, не врѣди.

Кусь, с. м. Дрѣха кусакъ.

Кусый, съ, са, со, пр. 1) Что е безъ опанкж или съ кжж опанкж; кжсопахъ, кжсопадъ, гуджый, шотжый; кучый, кургузый, короткохвостый. *Куса мечка*. *Кусо пиля*. 2) Кжсый, крапжый; короткый.

Кой си пмать кусж женж,
Да не ходитъ на пепушкы,
Пепушка-та дома му е. *Пѣс.*

Кусж, ишь, — силъ (да куснж), гл. д. 1) Кусамь. 2) Хапж, рѣвж. *Кучя-то куси*.

Кусж, ишь, — силъ, гл. д. Скжсавамь, скрапшавамь. — сжся, гл. свр. и възвр. Скжсавамся, скрапшавамся.

Кутамь, гл. д. Кжтамь, кржж, потуламь; скрывать. — мся, гл. възвр. Кжтамся, кржжся, потуламся; скрываться.

Куташе, с. ср. оть кутамь. *Да играемж на куташе*, на крыеницж.

Кутвамь (да кутнж, кутнувамь), гл. д. 1) Кутиннамь, куткамь, катурнамь, гжтвамь, новалинамь, събарнамь, бичж; валить, опрокидывать. 2) Повалинамь, кутиннамь, надвивамь въ борбж; поборать. — мся, гл. възвр. Катурнамся, събарнамся, надамь, ручкамся; обваливаться.

Кутваше, с. ср. оть кутвамь.

Кутекъ, с. м. Тыль, вратъ; зашѣекъ, подзатылокъ. *Изде единж кутекъ*, ударихж го по врата.

Кутелець, ум. м. и кутелчи, ум. ср. оть кутель.

Кутель, тли, с. м. 1) Сждъ за чюкане въ него соль и друго нѣчто; чотура, стжпа, дибекъ; стѣпка большая деревянная или каменная. 2) Мѣра за жито, шиниъ, крина, кутна за зимане уемъ. *Дай ми, сестро, кутель жито*. Изъ пѣсень. 3) Вдлѣбната лопата за загрибане брашно. 4) Мѣдянь сждъ, мѣдникъ. 5) Малкый прѣсть на ржкж; кутля; мизянецъ. *Кой кривъ? — Кутель-тж*.

Кутене, с. ср. оть кутж.

Кутийка, 1) ум. ж. оть кутиа. Кутийча; коробочка. 2) с. ж. Шарка на тѣкнѣ като кутнж; крѣстовка; клѣтка.

Кутийчица, ум. ж. оть кутийка.

Кутийча, ум. ср. оть кутиа. Кутийка; коробочка.

Кутиннамь, гл. д. Кутвамь. — мся, гл. възвр. 1) Кутвамся. 2) Трѣбалиамся, повалиамся, лѣтамь си.

Кутиниане, с. ср. оть кутиннамь.

***Кутиа**, с. ж. Т. 1) Сждъ валчить или четвертитъ съ захлуцакъ; коробка. *Кутиа за смѣе и за тошюиъ; табакѣрка*. 2) Такъвъ сждъ съ пробить захлуцакъ за събираше нары; кружка. 3) Мѣра за жито, за брашно.

Кутка, с. ж. Въ изречение: *да тя на-мѣрж съ куткж*, свр. три паницы и четверта отгоръ съ вино.

Куткамь (да кутнж, кутнувамь), гл. д. Кутвамь.

Куткане, с. ср. отъ куткамь.

Кутканица, с. ж. Куткане, повалнше, бореница.

Куткудѣчѣж, ишь, — чиль, и

Куткудѣкамь (да куткудѣкиж), гл. ср. кудкудакамь.

Куткуминь, с. м. Игра мѣжеж, миженка, жмичка, крыеница.

Куткуриакъ, с. м. Кукуриакъ.

Кутля, с. ж. Мѣра за жито, осма часть отъ кило, половина шиниць.

Кутлѣнце, у.м. ср. Крина, шиничя.

Кутлѣць, с. м. На шицелкы клуць, прѣзь който ся прѣварва основа-та.

Кутлица, с. ж. Вѣдро, вѣдрица, бадна, кобель, коблица, кофа; бадья, ведрѣ.

Кутлй, с. ср. Малкый прѣсть па ржжж; кутро, кутря, кутрець, кутель, малѣ, малешка, малакъ; мизинецъ.

*Кутпина, с. ж. Т. 1) Единь копринянь шать; родъ шѣлковой матеріи, кутня.

За дѣвойкы бѣла басма,

За невѣсты шамь кутпина.

За вдовици шамь аладжа. Пѣс.

2) Дарь, бохчалжкъ, что дава мома на годеника си прѣдь сватѣж-тж.

Кутниувамь, гл. у.м. отъ кутнѣж.

Кутнѣж, ешь, — ижль, гл. сѣр. отъ кутвань и куткамь. Да катурѣж, да повалжъ. — ижтый, прич. стр. Катуреный, поваленый, гжтнжтый; опрокѣнутый.

Кутракъ, с. м. Малко кутря, кутренце, щеня.

Кутрѣнце, у.м. ср. отъ кутря.

Кутрѣць, с. м. Кутро.

Кутро, с. ср. Малкый прѣсть, кутля. Млѣчи, кутро не порасло, и тебѣ щемъ да!

Кутрый, рая, рос, мѣст. Кой? который? Кутрые дойдохж? Кой дойдохж?

Кутрый, — тьрь, тра, тро, пр. Горкый, влятый; бѣдный, нещастный. Кутрыты дѣца! Горкыты дѣца! Да знае мара, кога с кумувала, да знае кутра, кога с благо жала, Трай, душе, трыти, кутро, аз пятжкъ благо си жала.

Кутря, с. ср. 1) Кученце, кущля, кутракъ, щеня; собачѣнокъ, щеня, лизунчикъ. 2) Кутро.

Кутунь, с. м. Котунь, въ изречение: свил-ся на кутунь, лѣгилъ и ея свилъ катѣ тонжж; свернулъся клубомъ.

Кутурица, нар. 1) Вещко-то ведно, топтань; гуртомъ, обтомъ. Кутилъ го кутурица за . . . 2) Какъ да е, прѣзь кушь. Направилъ го кутурица.

Кутж, ишь, — тиль, гл. д. Глядамь, изглядывамь, отглядывамь, отхранывамь, изчювывамь, изваювамь; вскармливать, воспитывать.

Майка ще дове три снѣхы,

Майка ще врьза три люлкы,

Майка ще кути три внука. Пѣс.

— тжся, гл. стр. Глядамся, отхранывамся; вскармливаться, воспитываться. — те-нгий, прич. стр. Гляданый, изгляданый, отгляданый, отхраненый, изчюваный; вскар-мленый, воспитанный.

Куфалица и куфарица, с. ж. Праздна глава, праздна кратуна, тыква; безмѣзглая голова. Не му стига куфарица-та, глупавъ е, не му стига умъ-ть.

Куфиня, с. ж. Празднота въ нѣчто; пусто-та въ чѣмъ нибудь.

Куфичкый, — чькъ, чка, чко, пр. смякч. отъ куфый.

*Куфый, фъ, фа, фо, пр. Гр. Праздный пзвжтрѣ, куфый; пустой. Куфа глава, праздна глава, куфалица.

Кухарѣца, с. ж. Готвачка, ахчийка; кухар-ка, стряпуха, повариха.

Кухарь, с. м. Готвачь, ахчина; поварь.

Кухый, хъ, ха, хо, пр. Куфый.

Куцалитъ, с. м. Така нарпчать единь отъ влчн-ты праздници, който е пѣкой день по-назадъ отъ другы-ты.

Куцамь (да куцѣж, куцниувамь), гл. ср.

1) Кривъ съ единъна кракъ, хромъ: хро-мать, костылять, колченожить, культя-вѣть. 2) Подскачнамь на единъ кракъ; клендзамь, клецамь. — Зжбъ го боли, та куца; бѣленъ: на зубѣхъ, мозѣли и во-лосѣ распухли, пил: на головѣ чйрей, а ногой хромѣеть. Ако ходишь съ куць, ще ся наръишь да куцашь. Иди, бабо, на черковж. Кракъ мя боли, не мож. — Хайдж, бабо, на службж — Чакай, съшко, да куцашь!

Куцане, с. ср. отъ куцамь.

Куцанъ граздѣт. Една игра, въ кохто единъ на куць кракъ гони другы-ты и, когото настигне, та го рытне, той изгаря.

Куций, цъ, ца, цо, пр. Бойто куца; хро-мый, кривый, ливый, кйшавый; хромѣй. Далеч куций отъ заака. Слѣный ту-нжль, та ударилъ заакж, а куций прып-нжль, та го уловилъ. Куций влжж вса-ко куря дрыла. Карай, Колѣ, куцо-то магаря. Да ты чова Господь отъ кйо-се, отъ куць и отъ слѣнъ!

Куцичкый, чка, чко, пр. смякч. отъ ку-ций.

Куцѣанка, нар. Куцашкомъ.

Куцниувамь, гл. у.м. отъ куцѣж.

Куцѣж, ешь, — ижль, гл. сѣ-кр. отъ куцамь.

Куцѹль, с. м. Въ изречение: хвати ли ми куцѹль-сы! хванж ли нѣкому лакъта, зе ли му нарвулы-ты!

Кучащкѡмь, кучащкѡмь и кучащкѡж-тж, нар. Съ кучаще, кучканка.

Кучѣ, с. ср. Куча.

Кучево грѡздіе. 1) Раст. *Solanum nigrum*, куче гроздіе, кучешко гроздіе, зрънатка, зрънешникъ, зрънищець, кучешка отрова, мацькино гроздіе, модриць, муркенъ, отровачка; пасленъ чернойгодинъ, вороньи ягоды. 2) Раст. *Solanum dulcamara*, гороцвѣтъ, разваленка, развалничя, разводничя; пасленъ сладкогорькій, сорѡчи ягоды.

Кучевый, въ, ва, во, пр. Кучий, кучешкый; собачій.

Кучево грѡздіе. Раст. кучево гроздіе.

Кучелскый, ска, ско, пр. Кучешкый.

Кучеше, с. ср. отъ кучежа,

Кученце, ум. ср. отъ куча. 1) Песенце; песикъ. *Ще прѣмине като на кученце*, ще оздраве лесно. 2) Малко-то на куча, щеня; щенѡкъ. 3) Въ мн. ч. *кученца*: раст. *Antirrhinum*, арсланонгы уста, арсланчя, гура, дойкынчя, зинп-лапцъ, зѣйка, зѣилакъ, зурличкы, рушкый шпбой, таушанчя, уста, устичя, филпбилийчя, табанско цвѣте; львовы уста, львиноустъ.

Кучеѡкъый, къ, ка, ко, пр. Който има кучешкы очи, който мига, лошаывый.

Кучешка дѣвка. Раст. *Cichorium intybus*, гаспка, гвачка, дѣвка, синна млѣчка; цикорій.

Кучешка лѡбѡда. Раст. *Chenopodium botrys Henricus*, двѡ лѡбѡда; лебѣда собачья, марь щѣбневѡя.

Кучешка отрѡва. Раст. кучево гроздіе.

Кучешка пѣчѡрка. Гѣба *Agaricus muscarius*, куча гѣба, зѡндракъ; мухомѡръ.

Кучешко грѡздіе. Раст. кучево гроздіе.

Кучешкый, ва, ко, пр. Кучий, кучелскый, кучевый, песий, песьий, пещкый; собачій. — *Кучешкы зѡби*, что пдѣтъ слѣдъ прѣдниты по единъ отстранж и сж по острп; песиаци; **зѡбы боковыѣ, клыгй.** — *Има кучешкѡ душж*, вспѣкы мѣкы и певолп прѣнасна юнашкы. — *Кучешкый животъ*, кучешко тягло, лѡшь, тяжѣкъ животъ. — *Уста сж кучешкы, разжадатся.* *Потурчилася Мара да не носи свинскы царвулы*, тя заносила кучешкы. *Рѣжжѣть като кучешкы зѡбы.* *На кучешко лѣгло кокалъ что ще!* *Трѣси кокалъ на кучешко лѣгловице.* *Хубѡво сырене въ кучешкый мѣхъ.* — **шкы, нар.** Като куча, като кучета, кучешкѡ-тж; по собачьему. *Работи кучешкы.*

Кучешкѡ-тж, нар. Като кучета-та, кучешкы, пещкы; по собачьему.

Кучещинѡ, с. ж. Кучешкый правъ, пещина, урсудукъ.

Кучещинѡ, ум. ж. отъ кучещинѡ.

Кучий, ча, че, пр. Кучешкый.

Кучий дръвѣ. Раст. дръвце *Cornus sanguinea*; курослѣпникъ, слѣпокуръ, глогъ, свидіна, дѣренъ кровянокрасный.

Кучица, ум. ж. отъ кучка.

Кучка, с. ж. 1) Животно женско куча; сука. 2) Зла жена, мома. — *Лай-кучка*, раст. *Matricaria chamomilla*, болывачъ, бѣлеочъ, бѣлъ понокъ, вртпнопъ, подрумичя, попадійка, попадичя, попадина, рамонъ, ржмонъ, жмжмпа; ромѡшка. — *Дѣвъ кучкы изъ едно корыто не пажжтъ.* *Зла кучка стадо пазѣ.* *Дотамъ го кучка и отиссла.* *Тѡва му кучка и отиссла.* *Вардися, доклѣ не ти сж изградилѣ свикж-тж; откакъ ти ж изградятъ, дотимъ тя кучка и отиссла.* *Залачкася като нѣкож бѡснж кучкѡ.* *Брѣжа-та (пржавата) кучка слѣзы гы ражда.* *Оженжжмы калинж, кучка-та ще умре, щемъ оетанемъ сами.* *Ако стане така, коѡ кучка ще лае.* *Кучкы главж-тж да му грызжтъ!*

Кучежа, ишея, — чѣлся, гл. об. 1) За кучкѡ: раждамъ, щенжся; щенѣться. *Какъ ся кучило, така ся и учило.* *Дѣто ся кучило, тамъ ся и научило.* 2) Ипатжся, загучивамся; упрямитесь, бычѣться.

Куча, с. ср. 1) Животно *Canis*, пѣсь, пѣся, пѣсѡ, бѣезъ; собѡка, пѣсъ. 2) Зѣлъ, лютъ, лѡшь члѡвѣкъ. — *Слѣпо куча, кѡрѡво куча*, животно *Spalax typhlus*. — *Зло куча*; лихѡшеретная собѡка. — *Овчарско куча*, голѣмо рунтѡво куча, что пазѣ стадо; лѡшная собѡка, овчѡрка. — *И куча и члѡвѣкъ*, казѡся за члѡвѣкъ и лѡшь и добръ. — *Скопѡва кучѡта-та*, ходи, скѣтѡся безъ работѣ. — *Куча и котка щжтъ слѣтъ заедно*, ще бѣде много студѡно. — *Нѣма ни куча, ни коткѡ*, нѣмѣ сп ни что. — *Живѣжжтъ като куча и коткѡ*, много ся карать; оиѣ живѣтъ какъ кошка съ собѡкой. — *Парѣно куча и отъ дѣждъ ся бои*; пуганная ворѡна и кучѡта бѡится. *Мига като куча въ глапавицѡ.* *Както си забилѣ куча-то, добий го.* *Щѣ прѣбѡли като на куча.* *Куча-то е вѣрѣж другарѣ.* *Куча-то е бѡгагословѣно, а котка-та проклѡята.* *Куча царвулы не носи.* *Храни куча да тя лае.* *Като куча отъ црѣкло.* *Отрѣсися като куча отъ росж.* *Старѡ (зло) куча стадо пазѣ.* *Куча брѣуз не каде, ала за пакѡсть го изѡжда.* *Сбрѣкася (смагѡся) като куча въ водѡницѡ (като куча на мѡстѣ).* *Евтинѡ-то мѡсо и кучѡта-та не пажжтъ.* *Орѡташѡ мѡсо*

и кучета-та не паджтъ. Всако кучя на двора си лае. Зло кучя ни кость каде, ни другому ж дава. Косто кучя не лае, то не хапе. Косто кучя не знае да лае, на стадо-то влъкъ докарва. Косто кучя мя е залапало (мя е ухапало), все е побѣсѣло. Направи кучя-то другарь, и тоягж-тж не пуцай. Кучя икрамъ нѣма. Кучя-то си, колкото ще, ала не каде, когато ще. На-мѣриль село безъ кучета, трѣгилъ безъ тоягж. Заврѣшилъ работж като кучя на нивж. Овця-тж си изпродадохъ, кучета-та си изхаризахъ, сега не ми трѣбва ксхаж. Който дава хлѣбъ на чюжды-тж кучета, скоро щжтъ го лажтъ неговы-тж. Ловецъ-тж дава мѣсто на заака да бѣга, а отъ странж пуца кучя-то да го гони. Да тя лае едно кучя, та да тя не лае всако. Който обича мене, обича и кучя-то жи. Гладно кучя и голъ кокаль грызе. Гладно кучя и сухо лайно каде. Гладно кучя и подлоги гложде. Вѣсно кучя и стопанина си не познава. И пита-та цѣла и кучя-то сѣто. Голъ кокаль и кучета-та не паджтъ. Гляда като кучя на зрѣвалъ сливж. Косто кучя дѣв порты пази, гладно остава. Остарѣль влъкъ маскара на кучета-та. Застарѣ ли влъкъ-тж, на кучета-та клоць става. И кучя-то обича своя сайбиж. Кучя-то да си познава сайбиж. Възирася като червиво кучя по кйюшета-та. Скрылся като червиво кучя на стѣнкж. Живѣе като кучя подъ стрѣжж. Скътася като кучя безъ сайбиж. Хлѣта като кучя по чюжды порты. Врѣга му като на кучя. Керванъ-тж да си връви, кучета-та нека си лажтъ. Ако ся отучи кучя да ходи на касапницж, и той ще ся отучи. Кога искать да обвѣять нѣкое кучя, казвать : бѣсно е. Само едно кучя не вькать караманъ. Срдце-то му трепка като на мртво кучя опашкж-тж. Натруналися като кучета на умрѣль конь. Милъ му е като на кучя калъ-тж. Кучя отъ ходене остарѣва, а мома отъ кѣтене. Да врьлишь камикъ на кучя, щеш ударишь Удари кучя въ главж-тж и мома ти насрѣжж. И за кучя-то пзятать отъ какъвъ с родъ. Земай жежж отъ сой, а кучя отъ копалж. Кога да идеш на крадежъ, сдружися прѣвѣ съ кучя-то. Накарали кучя-то на работж, а оно опашкж-тж си. Хапе като бѣсно кучя. Врѣви му като на побѣс-

нѣло кучя тояга. Ще стане, кога влъкъ-тж стане кучя. Мысли като кучя прѣзъ великъ постж. Съ гладны кучета овци ся не пазятъ. И отъ щени-то излиза овчарско кучя. Радва му ся като наше-то кучя на кошши-скж-тж кучкж. Обули кучя-то въ царвулы, то си изпало крака-та. Кучи-та-та гроба да му изрѣжжтъ! Црнж кучета главж-тж да му паджтъ!

Кучя́, с. ж. Жито, пшеница, варена за помянь; блюдець, коливо, куче́; кутій, кутья, ко́ливо.

Куча́ гѣба. Гѣба бучешка пичюрка.

Кущи́тница, с. ж. Срѣцася въ едик сурук-варекж пѣсень :

Роса роси кущитница;
Кждъ си си пароспла?

***Кущи́на,** пр. неизм. Т. 1) Плахъ, бѣзлпвъ; пугливый. *Кущина конь.* 2) Който е лекъ въ сына, та отъ ничто пѣчто ся събужда. 3) Събуденый, който зима отъ малко.

Кушла́, с. ж. Женско дѣтя още некръстено; кушленка.

Кушлѣ́, с. ж. Мжжско дѣтя още некръстено; кушленка.

Кушленка́, с. об. Дѣтя още некръстено, безъ имя; кушла, кушле, голче, гушле, джоля, желѣзко, еврейча, некръстеняча, некръстяча, ноня, нуже, нурде, пушле, пыже, шюлко, шюля.

Кушли́нице, ум. ср. отъ кушли́. Кутренце; собачѣнка, щеночекъ.

Кушли́, с. ср. Малко кучя, кутря; собачка, щеночкъ. Ще му прѣмине като на кушля, ще оздраве скоро.

Кушамъ́, гл. ср. Глядамъ, лѣкувамъ съ бапане, баъ, вражж, врачювамъ, чярувамъ, влѣхувамъ; ворожйтъ, гадѣтъ, волховѣтъ, колдовѣтъ.

Кушане́, с. ср. отъ кушамъ́.

Куши́ачка, с. ж. 1) Жена, конато куша; врачка, вражчалница, вражчачка, врачевница, баачка, бродница, глярка, магнеспница; ворожѣя, гадѣльница, аняхарка, колдунья. 2) Кушане, врачюване, врачба, вражба, баачкы, чяруване; ворожбѣ, гадѣние, волхование, колдование.

Кушрѣва́, с. ж. Трѣва *Alopecurus pratensis*, кощеникъ, лѣпавецъ, лѣпенка, лѣпка, муаръ, позланица, чилокъ; лисій хвостъ, лисохвостъ.

Куюмджи́ишница, с. ж. Златаришница.

Куюмджи́йскый, ека, ско, пр. отъ куюмджина. Златарекый.

***Куюмджи́на,** с. ж. Т. Куюмджина, златаръ; золотѣхъ и серебряныхъ дѣлъ мастеръ.

*Буюнь джебъ, *Т.* Коюнь джебъ, джебъ на дрѣхъ на пазухъ-тх.

Бѣда нар. Кога; когдѣ.

Бѣл. . . . Рѣчи-ты, копто нѣкоп начшпть отъ кѣл и кѣл, като кѣлцямъ, кѣлѣж в. на ряда при кѣл. . . . и кѣл. . . . кѣлцямъ, кѣлѣж.

Бѣндра, с ж. Раст. трѣва *Carex*, острпка, шаварь; особа,

Бѣнене, с. ср. отъ кѣнж.

Бѣнопль, с. м. Коноше въ 1-то знамено-ванне.

Бѣнтѣне, с. ср. отъ кѣнтѣ

Бѣнтѣ, ишь,—тѣлъ, *гл. ср.* Издавамъ гласъ, грѣмъ, ечь, бучѣж; звучѣтъ, отдаватъ ехѣ. *Кѣнтѣ като празникъ бѣчѣж.*

Бѣнж, ешь,—налъ, *гл. д.* Кѣсамъ, кѣнж. —нжся, *гл стр.* и *взвр.* Кѣнжся, кѣсамся.

Кѣр. . . . Рѣчи-ты, копто нѣкоп начинать отъ кѣр и кѣр, като кѣръ, кѣртъ в. на ряда при кѣр. . . . и кѣр. . . . кѣръ, кѣртъ.

Кѣсвамъ (да кѣснж, кѣснувамъ), *гл. д.* Хапвамъ, намъ. *Намѣсто да го бакне, ще го кѣсне.*

Кѣсване, с. ср. отъ кѣсвамъ.

Кѣсничкый, чѣкъ, чѣа, чѣо, *пр. смяк.* отъ кѣснѣй. — чѣо, *нар. смякч.* отъ кѣсно.

Кѣснувамъ, *гл. уч.* отъ кѣснж.

Кѣснѣй, —сѣнь и —сѣнь, сѣа, сѣо, *пр.* Что става нѣ когато е врѣмя, а послѣ; пѣзднѣй. *Сѣдѣхъ до кѣснѣ вечерѣж. Рано поля рано пѣе, кѣсно-то си дулице дере.* —сѣо, *нар.* Не рано, не когато е врѣмя; доцѣана, доцѣна, доцѣа, досѣа, одѣѣна, поздно, сугарь; пѣздно. *Ако кѣсно сѣннуа, тѣ пакъ рано ставай. Кѣсно е да пѣстѣишь, кога не оставе.*

Кѣснж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ кѣсвамъ. Да ханнж.

Кѣчи, кѣчи! *междом.* За вѣкане, за мамене куча.

Кѣивамъ (да кѣивнж, кѣивнувамъ), *гл. ср.* Кѣивамъ; кѣивать.

Кѣиване, с. ср. отъ кѣивамъ. Кѣиване. климане; кѣиване, мане.

Кѣивнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣивнж.

Кѣивнж, ешь,—нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ кѣивамъ. Да кѣивнж; кѣивнуть.

Кѣивченѣй, нъ, на, но, *пр.* Накѣченѣй, накѣтенѣй, нащаренѣй.

Кѣиекъ, с. м. в. кѣиакъ.

Кѣика, с. ж. 1) Мисерка, миса, курка, пуйка, фитка; нидѣйка. *Залуѣава като кѣкж, глуѣава като мисерка.* 2) Перчемъ, чомбазъ.

Кѣико, нар. Както. *Кѣико что сака, както что трѣбѣа.*

Кѣикѣтене, с. ср. отъ кѣикѣтѣся.

Кѣикѣтѣся, ишея,—тѣлѣя, *гл. об.* Смѣж-ся, кракотѣся, крѣкотѣся, крѣкамъ, крѣкотѣся, крѣхотѣся, кѣикамъ; хохотѣтъ. *Кѣикѣтѣя прѣзѣ главѣж, смѣжся јакж-тх.*

Кѣилкавѣй, въ, ва, во, *пр.* Что ся кѣилка, клаткѣй; вѣрткѣй, шаткѣй.

Кѣилкамъ (да ся кѣилнж, кѣилнувамъ), *гл. об.* Заваламъ, полятамъ, силтамъ, потуртамъ; шатѣтъся. *Като врѣви, кѣлкася. Кѣилнжся, та паднѣл.*

Кѣилкане, с. ср. отъ кѣилкамъ.

Кѣилнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣилнжся.

Кѣилнж (да ся), ешь,—нжлѣя, *гл. свр.* отъ кѣилкамъ.

Кѣивамъ (кѣиввамъ, да кѣивнж, кѣивнувамъ), *гл. ср.* 1) Правѣж нѣкому знакъ за пѣчто съ главѣж, съ очн; кѣивамъ, кѣивамъ; кѣивать. 2) Мѣгамъ съ очн.

Кѣиване, с. ср. отъ кѣивамъ.

Кѣиввамъ, *гл. ми-кр.* отъ кѣивамъ.

Кѣивнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣивнж.

Кѣивнж, ешь,—нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ кѣивамъ; кѣивнуть.

Кѣина, нар. 1) Какво? 2) За почюдванне, ба! **Кѣинаклиѣкѣй**, цѣа, цѣо, *пр.* *Кѣинаклиѣкѣ села, дѣто казватъ кѣина? вмѣсто какво?*

Кѣивамъ, *гл. д.* Кѣнж.

Кѣиндрене, с. ср. отъ кѣиндрѣж.

Кѣиндрѣж, ишь,—рилъ, *гл. д.* Кѣдрѣж.

Юнакъ сѣди на трапезѣ,
Кѣинакъ-тѣ му на кольѣо,
Хемъ го кѣиндри, хемъ го рѣдн
Спнж дреплж темнугж. *Пѣс.*

Кѣинене, с. ср. отъ кѣинж.

Кѣинж, ешь,—налъ, *гл. д.* Кѣнж, кѣивамъ, кѣсамъ; рватъ.—нжся, *гл. стр.* и *взвр.* Кѣнжся, кѣсамся; рватѣся.

Кѣивамъ, *гл. ми-кр.* отъ кѣинж.

Кѣинѣжъ, с. м. Кѣинѣне.

Кѣинериѣа, с. ж. Чорба отъ зелевъ сокъ и кѣисело зеле, застроена съ брашно; кѣинериѣа, понова каша.

Кѣинеричѣа, *ум. ж.* Малко кѣинериѣа.

Кѣиннувамъ, *гл. уч.* отъ кѣиннж.

Кѣиннж, ешь,—нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ кѣинж.

Кѣинрене, с. ср. отъ кѣинрѣж и кѣинрѣж-ся. Кѣичене, тавра, таврене.

Кѣинрѣй,—нѣръ, пра, про, *пр.* Хубавѣй, гыздавѣй, краснѣй, лѣпнѣй; краснѣй, пригѣжнѣй, млѣвиднѣй. *Кѣинрѣ уста.*

Ой мале, мале, кѣинро царне,
Тѣа сѣнове не сж пѣтовнн. *Пѣс.*

Кѣинрѣж, ишь,—рилъ, *гл. д.* Кѣнтѣ, кѣчѣж, гыздѣж, трукѣж, таврѣж. —рѣжся, *гл. взвр.*

кытѣся, кычѣся, кыздѣся, трупѣся, таврѣся. *Какъвъ ся кыпри като ходи.*

Кыпѣне, с. ср. отъ кыпѣтъ.

Кыпѣтъ, ишь, —пѣлъ (кыпвамъ, да кыпикъ, кыпинувамъ), гл. ср. 1) Казвася за пѣчто, кога ври и прѣлива прѣзь сѣда, въ който е; клокамъ, врж съ ключъ; плыть, кыпѣть. *Млѣко-то кыпи изъ тенджурж-тж; молоко изъ кострюли плывѣтъ.* 2) За хлѣбъ: възпждамъ много, та изкыпѣвамъ, изтичамъ. *Мѣтти хлѣба, че ѹце кыпне.* 3) За вино: врж, бродж; бродѣть.

Заколи ми цѣло агня,
Дѣ бозало девять майкы;
Донеси мя ройно вино,
Дѣ кыпѣло девять пакти. *Пѣс.*

4) Като гл. безл. и въ свѣр. видѣ, кыпикъ ми: не можнахъ вяче да траж, дови ми, дойде ми до тукъ; меня взорвало. *Кыпикъ отъ кадъ, отъ гнѣвъ, радосая и не можна вяче да трае; онъ кыпѣтъ гнѣвомъ.* — *Ври и кыпи*, ври отъ гнѣвъ, гнѣвися, радосая; сѣрдитеса, гнѣвается. — *Ни врѣли, ни кыпѣли*, ничто и никаквы. *Бѣбрѣ ти врѣлы, ни кыпѣли*, само си брыщелеви праздны работы; онъ несѣтъ околѣсную.

Кысела трѣва. Раст. *Blitum capitatum*, бодливо зеле, змѣйско грозде, чавкынгы уста; жмѣнда головчатая, борѣвникъ.

Кыселекъ, с. м. Кыслакъ.

Кыселѣне, с. ср. отъ кыселѣкъ.

Кыселець, с. м. Кыслакъ.

Кыселикъ, с. м. Кыслакъ.

Кыселинѣа, с. ж. 1) Кысело пѣчто; кыслота. 2) Вкыснѣлося вино, что не ся ине, а го подсыпывать въ настѣна за подкыселнаване; оцетъ; укусуъ. *Люта-та кыселина на сѣда си носи тцетъ.* *Бадихава кыселина отъ медъ с по-сладка.*

Кыселинкѣа, ум. ж. отъ кыселинѣа

Кыселица, с. ж. 1) Кысела яблъка, кыселка; кыслушка. *Набражми си кыселици.* 2) Неузрѣлъ още плодъ, та кысели; пѣродокъ. 3) Кыселъ опнавъ. 4) Раст. кыслакъ; кыслица, щавель. 5) Кыселъ чловѣкъ, что е много сѣръ, та лесно ся радоса; злоно; злѣюка, злѣюча. — *Запрѣргызва кыселици*, видѣ пѣчто за радене, та му ся поща и зѣжъ да му текжъ лигы-гы. — *Кыселица-та никогажъ не ражда яблъжж.* *Икыселици ѹце ся научи да раде.* *Лѣже го като малко дѣтя съ кыселици.*

Кыселичка, ум. ж. отъ кыселица.

Кыселичкый, —чѣкъ, чка, чѣо. пр. смяки. отъ кыселътый. Кыселкый.

Кыселка, с. ж. 1) Кыселица, кысела яблъка. 2) Вечеръ, когато момчета ся разотивать отъ иржъ, гонятся, та ся удрать, зимать си

сладжж, и което не може да си земе сладжж, да удари пѣкого то послѣдне, казвать му, че си е зело кыселжж, горчивжж.

Кыселкый, ка, ко, пр. смяки. отъ кыселътый. Кыселичкый, допѣйдѣ кыселътый; кысловатый, кысленькый. — *Лко, нар.* Кыселичко; кысловато, кысленько.

Кыселокъ, с. м. Кыслакъ.

Кыселътый и кыселътый, лъ, ла, ло, пр. 1) Что кысели, что има кыселинкъ; врылѣй, гордѣливый; кыслый. *Кысело млѣко*, квасено млѣко, квасеница, подквасъ. 2) За чловѣкъ: сръдитый, лютый. *Какъвъ е станжжж кыселъ.* — *Кысело е грозде-то*, казвать, кога пѣчто пѣы ся иска, накъ не можемъ да го имамы, та го коримъ; *виноградъ зѣленъ.* — *Кыселъ като оцетъ, като Арнаутижж*, много сръдитъ. — *Из-молена тѣква кысела гостба.* *Кыселъ оцетъ като огнь.* *Кысело винце, весело сръдце.* *Кысело, че весело.* *Който ся е изгорилъ съ трыеницижж, духа и на кысело млѣко.*

Кыселѣкъ, ишь, —лѣлъ, гл. ср. За пѣчто: имамъ кыселинкъ, кыселъ сѣмъ. *Вино-то кысели*, зело е да става кысело.

Кыселѣкъ, с. м. Кыслакъ.

Кысѣка, с. ж. Кытка, инеколю. *Кысѣка брада*, козна брада, кочнапъ брада, грозна брада.

Кысѣкамея (да ся кыснѣж), гл. об. Смѣжся кысъ, кысъ! хикать, хихикать.

Кысѣкане, с. ср. отъ кысѣкамея.

Кыселѣкъ и кыслѣкъ, с. м. Раст. *Rumex acetosa*, кышлекъ, кышлякъ, кыселѣкъ, кыселѣкъ, кыселикъ, кыселокъ, кыселица, козилачка, козна брада, гластурецъ, щавель, щавунакъ; щавель, кыслица.

Кыслѣачецъ, ум. м. отъ кыслѣкъ.

Кыснѣа и

Кыснѣне, с. ср. отъ кыснѣж.

Кыснѣж, ешь, —ахъ, —аль, 1) гл. д. Дръжж пѣчто въ водж или въ другж влажж да ся пакыснѣ; квасж, топжж; мочѣтъ. 2) гл. ср. Прокысвамъ, ставамъ кыселъ; кыснѣтъ, кыслѣтъ, кыснѣтъ. *Кожуто е по-голъжжж квасъ-тж, хлѣбъ-тж му по-скоро кыснѣ.* 3) Сѣдъ, стож много врѣмя на едно мѣсто, кюфтж, плужж; кыснѣтъ, кыснѣтъ. *Кыснѣж въ село*, не ходж никждѣ, не излизамъ изъ село-то навѣнъ. *Кыснѣж въ механж-тж*, все сѣмъ тамъ. — *снѣжся*, гл. възвр. Стож въ водж, топжся, квасжся, мокржся за да омькиж или за друго пѣчто.

Кыстѣатовый, въ, ва, во, пр. Кытатый.

Кыстѣа, с. ж. 1) Четка, фурчна, навуце за лѣбнене. 2) Четка, съ кожто живонисци работять; кыстъ живонисца.

Кыса́, с. ж. Развалена, никаква жена. *Ты да хрантушишь такъзи кыса.*

Кысь, кысь! *мѣждом.* Показва смѣхъ; хи, хи!

Кыта, 1) им. соб. женско. 2) с. ж. Кытыло.

Кытатовый, въ, ва, во, *пр.* Кытатый.

Кытатый, ть, та, то, *пр.* 1) Что има много клонне, та стои като кыткъ; кыстатовый, кытатовый, кытчий, кытый, кычистый, шюмастый; вѣтвистый, кудрый вый. *Кытато дрьво.*

Изберѣте елк най-высокх,
Най-высокх елк най-кытатъ,
Вижете ѥк за елк кытатъ,
Дѣка мечкы за мечета вьжыть. *Пѣс.*

2) За цвѣтне: кычистый, бухалатый, четворный, гжстый; мохровый. 3) За коск, за гривк: гжстый, чястый; густой, окладистый.

Марко кове коня у Заграда,
Самъ го кове, самъ кошито дрьжи,
Кытатъ му гривк обнizuва
Все съ золты и съ бѣлы грошовы. *Пѣс.*

Кытенне, с. ср. отъ кыткъ и кыткъся.

Кытено, като с. ср. Тѣкано отъ влѣкх, рошаво, дебело като чергж; кпимчя.

Кытеный, нь, на, но, 1) *пр. стр.* отъ кыткъ. 2) За сватовы: кытчий, кытовный, гыздавый, прѣмѣненный, накытеный, хубавый. *Кытени сватове.*

Кытыло, с. ср. Что е за кытенне, кыта, кычило, кычирина, гыздило, накыть, труфило; наряды, уборы.

Кытица, с. ж. Копыто; копыто.

Кытка, с. ж. 1) Цвѣтне нарядено и завръзано съ конецъ; букѣтъ. 2) Отъ босплагъ кытка, съ кошто рѣсать съ сватенж водж; кропыло. 3) Вязка ключевы или друго нѣчто; связка.

Гѣ земли кыткъ ключевы,
Отвори тьмны тьмници. *Пѣс.*

4) Отъ нищкы, отъ копринж направено като кыткъ, четкж; кисть. 5) На ржкж длань-та съ кокалчетата на неж; кунка, чюнка; кисть руки. 6) На крака-та на животно кытка косми, израсли по-длѣгы отъ козинж-тж; мохнѣ. 7) Въ пѣсень: една дръжина вонска.

Царь имъ прати до пять кыткы,
До пять кыткы пять хилады,
Пять хилады силнж войскж. *Пѣс.*

8) Цвѣтне. *Полѣ ли кыткы-ты? Въ градинк-тж имама много кыткы.* 9) Нѣчто накытено, хубаво като кыткъ. *Кжца-та му цѣла кытка. Самъ кытка, а кыткъ сака. — Изнасане кыткъ, обычай,* който понѣйдѣ правять на сватбж въ недѣлж прѣди вѣччансе-то; ладуваню.

— *Медова кытка,* раст. *Lathyrus tuberosus,* овча гюзель, фасуличя, шекерчя; земляные орѣхи, чина клубненосная. — *Сини кыткы,* раст. *Delphinium consolida,* злы ятрьвы, ралица, ржка, хуркы; жзковѣсть, кавалерійскія шпоры. — *Смѣссна, смѣсна кытка,* цвѣтне *Dianthus barbatus,* желѣзница, карамфилъ; лѣсная гвоздика.

Радо-ле, любя Радо-ле,
Всакой ми вечерь дождашь,
По смѣснж кыткъ допосашь. *Пѣс.*

— *Сибжна кытка,* раст. *Viburnum opulus,* бодеж, калина, картопъ, тутунга; слѣбжный шаръ. — *Цръна кытка,* раст. *Scabiosa argemisis;* корѣстовикъ, перенелѣхъ, скабіѣза луговая.

Кытко, им. соб. мѣжско.

Кыткѣсамъ, гл. д. *свр.* Да накычж, да накычж нѣчто съ кыткы.

Кытчий, — тьж и — тень, тна, тно, *пр.*

1) Кытчий, кытовный, гыздавый, хубавый. *Кытно нѣчто.*

Който направи срѣдъ море лозе,
До само лозе кыткъ градинк,
Днесъ да гы сади, утрѣ да зрьжыть,
Той ще да земе Влѣшж Грькышж. *Пѣс.*

2) Кытатый, кытатовый, кыстатовый, кытый, кычистый, шюмастый, клонистый; вѣтвистый, кудрый.

Кытовный, — вьнь и — вень, вна, вно, *пр.* Кытчий, кытеный. *Кытовни сватове.*

Кытомъ, нар. Нарядъ, накытено; срѣцася въ сватбарекж пѣсенъ;

Рядомъ по рядомъ сватове,
Кытомъ по кытомъ званици.

Кытуша, с. ж. Кытато дрьво, като кыткъ.

Турила ми е дѣтенце
Подѣ тжж крушж кытушж,
Голѣмж нивж ожапа. *Пѣс.*

Кытчица, 1) *ум. ж.* отъ кытка. 2) Раст. *Erythraea, Chironia Centaurium,* баема, жлѣчка; золототѣсничникъ, красянка.

Кытъ, с. м. 1) По дрьвие-то кычюри ледъ, който става, кога вали дѣждъ и мръзне, или кога има голѣмж мьлж; иней, иня, скрежъ; иней. *Гора-та с надтягнѣла отъ кытъ, та ся крьшятъ дрьвие-то.* 2) Дебела, усукана иряжда, наръзана нажксо, за да ѥк втѣкватъ междж основк-тж и вѣтъка на кытено, на кебе, та да стане то рошаво.

Кытый, ть, та, то, *пр.* Кытатый, кытатовый, кытчий, кычистый, шюмастый; вѣтвистый, кудрый.

Венокъ-тъ ю си закачи
За таж кытж ракътж,
За гюбриково корение. *Пѣс.*

Кытж, ишь, — тѣль, гл. д. Кычж : 1) Гыз-
дж, труфж, тѣмьж, накытывамъ; нарижаты,
убираты. *Кытжмъ булкж-тж.* 2) Наряж-
дамъ, уряждамъ, натѣкмавамъ шѣчто да
стои на рядъ, гыздаво; убираты, складыва-
вать. *Кытж стажж-тж. Кыти си дрѣхж-
ты въ санджж.* 3) Выж, правжж кытжж
свѣзывать въ букѣтъ.

Тамъ си има до три вилы,
До три вилы самодивы,
Цвѣте берять, кытжы кытять,
Кытжы кытитъ, вѣнци выжтъ. *Пѣс.*

4) Накытывамъ, укычывамъ, труфж съ цвѣтие.
Кыти цвѣтие на главж, втыка. — тжся,
гл. стр. и взвѣр. Кычжся, гызджся, тру-
фжся, тѣмьжся, тавржся, справямся, на-
кытывамся; рядытжся, нарижатыся, уби-
ратжся. *Обыча да ся кыти; онъ лю-
бытъ бытъ наридливымъ, щеголеватымъ.
Кожато мома много ся кыти, вяче е
остарѣла.*

Кыхавица, с. ж. Чясто кыхане; чихота.
Ходи като кыжавицж.

Кыхавичка, ум. ж. отъ кыхавица.

Кыхамъ (кыхвамъ, да кыхнж, кыхнувамъ),
гл. ср. Но нѣкожж причинж безъ да щж из-
карвамъ съ силж и изведикжж въздуха изъ
гржды-ты си прѣзъ носа; чихамъ, прыхамъ;
чихаты. *Който прѣзъ кызме на бѣднжй
вечерь, харизвать му нѣчто. Не си
кыханжж на бѣднжй вечеръ, та да ти
го харижж. Кога ся нука дяволь-тж?
— Кожато кыхантъ мртви-ти. — хася,
гл. безл. Чихася, прыхася; чихается.
Кыжа ми ся, иде ми да кыхнж.*

Кыхане, с. ж. отъ кыхамъ. Чихане, пры-
хане; чиханіе.

Кыхвамъ, гл. мн-кр. отъ кыхамъ.

Кыхнувамъ, гл. уч. отъ кыхиж.

Кыхиж, ешь, — ижжъ, гл. ед-кр. отъ кы-
хамъ. Да чихиж, да прыхиж; чихнуть.

Кычене, с. ср. отъ кычжж и кычжся.
Кычене, кычрене, таврене, тавра, труфене.

Кычеръ, с. м. Гора дребиты дрѣвета, млада
гора; гжстакъ, дряздакъ, джбрана, шюбракъ,
лѣсъ, растинца, орманъ; лѣсъ.

Кычыло, с. ср. и

Кычирипа, с. ж. Кытыло, кыта, труфа,
труфило.

Га ся врыжжж отъ хоро-но,
Тя засвала гыздила-па,
Гыздила-па, кычила-па. *Пѣс.*

Кычистый, стъ, ета, сто, пр. 1) За дрѣ-
во: кыстатовый, кытатовый, кытатый,
кытный, кытый, шюмастый, клонистый;

вѣтвистый, кудрыйый. *Ставамъ кычистъ;
кудрийвѣтъ.* 2) За цвѣте: кытатый, буха-
латый, четворный, гжжестый; мохровый.
Кычистъ шибой.

Кычка, с. ж. Накытъ, кычило за главж;
головной уборъ.

Кычь, с. м. Нескопенъ козелъ за дамазжж;
пръчь.

Кычюрча, 1) ум. ср. отъ кычюръ. 2)
с. ср. Клопча; вѣтка.

Кычюръ, с. м. 1) Гроздакъ, гроздь, пжш-
ка, ченка, салжжмъ; кистъ ягодъ, гроздь,
грязнь. 2) Замерзжжж ледъ на стрѣхж ка-
то свѣщъ; климистаръ, масуръ, мисуръ,
мразорець, мранзулъ, сапожъ, суджукъ, су-
лпнаръ, цивка, пуцунаръ, чючюркы, шю-
шюлкы, шине; висюлька, сосулька.

Кычиж, ишь, — чѣхъ, гл. д. Кытж. *Ка-
кыно-то мичя за хоро ся кычи. Кычи-
ся като гладенъ Грыкж на странѣ. — че-
птый, прич. стр. Кытеный.*

Кышѣвитый, тъ, та, то, и

Кышѣвнтый, — вѣпъ и — вепъ, впа, вно,
пр. Кышнавый, джжделивый, джждовитый,
джждовный, кога вали много джждъ, кога
има много кышжж, мокрый, мъгланый;
дождливый, ненастный, погодливый. *Кы-
шѣвна зима. Кышѣвито врѣмъ.*

Кышница, ум. ж. отъ кышна.

Кышлакъ, с. м. Кыслакъ.

Кышпа, с. ж. Кышѣвно, джждовито врѣмъ,
джждъ, мокрота, мокрежъ; слякотъ.

Кышнавый, въ, ва, во, пр. Кышѣвитый.

Кышьць, с. м. Кынакъ.

Кыюга, с. ж. Топка, топузъ на кантаръ,
кыць, кынакъ, кынаць.

Кынакъ, с. м. Кынаць, кыекъ: 1) Топка,
топузъ на кантаръ; тягло, кыць, кыюга;
гиря у римскихъ вѣсовъ. 2) Топка желъ-
зо съ дупкжж за тогаж; кынаецъ. Такы-
вы кынаци желъзари-ты краджтъ по вид-
ни-ты. 3) Тогага съ такжжж топкж желъзо
на врѣха; топузъ; кѣкъ. 4) Кжса тогага
съ топкж на единъна край за тѣнане тѣ-
панъ. 5) Дрьдобийекый топузъ. 6) Кжжж-
ны съ едно блюдо и съ топузъ за
тягло.

Кынаецъ, с. м. Кынакъ въ 2-то знаме-
новане.

Кынаць, с м. Кынакъ.

Кюковецъ, с. м. Птица *Totanus colidris*;
лоаникъ.

***Кюкюртъ**. с. м. Т. Тикюртъ, тюкюртъ,
синпуръ; ефра.

***Кюлафъ**, с. м. Т. Кюлахъ, шита или ва-
лана шапка. *Крой му кюлафъ*, изгабоса
го, изигра го. *Вижъ му главжж-тж (ума),
та му крой кюлафъ.*

Кюлбасти́на, с. ж. Т. Печено на жаравж мясо.

Кюлхане́, с. ср. Т. За чловѣкъ: никакъвъ, не за-въ люде.

Кюлче́, с. ср. Т. Къжъ злато, сребро или другъ металъ; королѣкъ, слѣтокъ.

Кюлбе́, с. ср. Т. Кимбе, соба, пещь, пламяница; печь для отопленія комнаты.

Кюлбѣнце, ум. ср. отъ кюлбе́.

Кюмюрджийка, с. ж. 1) Конато гори или продава кюмюръ. 2) Жена на кюмюрджикъ.

3) Умацана, уцанана съ черно по лице-то.

Кюмюрджийскый, ска, ско, пр. отъ кюмюрджина. Вжглищарскый.

Кюмюрджийча, ум. ср. Малъкъ, младъ кимюрджина.

Кюмюрджина, с. м. Т. Кимюрджина: 1)

Който гори или продава кюмюръ; вжглищаръ, вжглиаръ, угларъ; угольникъ, угблъщикъ *Чистъ като кюмюрджикъ. Подобръ въ село чорбаджина, а не въ градъ кюмюрджина.* 2) Умананъ, уцананъ съ черно, учерненъ по лице-то.

Кюмюрець, ум. м. Малко кюмюръ.

Кюмюрица, с. ж. Ама, огнище, дѣто горять кюмюръ; жижица, локва; уголя.

Кюмюрча, ум. ср. Къжся кюмюръ.

***Кюмюрь**, с. м. Т. Кимюръ, вжгле, вжглища, жгле; уголье. *Горъ кимюръ; вжжигать уголь.*

***Кюнець**, ици, и кюнь, кюнькове, с. м. Т. 1) Глиняна, желѣзна трѣба за прѣбар ване прѣзъ неж пѣчто; кюнець, кюнь; труба глиняная, желѣзная. 2) Глинянъ сѣдъ за лѣяние свѣци.

Кюнець, ум. м. отъ кюнь. Кюня.

Кюнечиче, с. ср. Раст. *Viola sylvatica*, комоныга; фйалка лѣсная.

Кюпрійка, ум. ж. отъ кюпріна. Мостча.

***Кюпріна**, с. ж. Т. Мостъ; мостъ.

Хазна-та не ми достига
Хайрата да си доправъ:
На Тунджъ, Ардж кюпрій,
Въ Бачково село манастиръ. *Пѣс*

Кюнча, ум. ср. отъ кюнь. Кюнець.

***Кюнь**, с. м. Т. Голѣмъ глинянъ сѣдъ като делвъ, врѣва, свѣда.

Кюрдина, с. ж. Горна бѣла абяна дрѣха, дѣла до колѣнъ; долома, долама.

***Кюрѣкъ**, с. м. Т. Лопата.

Кюркчийка, с. ж. Жена на кюркчийкъ.

Кюркчийница, с. ж. Кюркчийскый дуканъ; кожоухарница.

Кюркчийскый, ска, ско, пр. отъ кюркчина.

Кюркчийча, ум. ср. Малъкъ, младъ кюркчина.

***Кюркчина**, с. м. Т. 1) Който шне или

продава кюрковы; кожоухаръ; мѣховщикъ. 2) Който работи кожи за кюрковы; скорпикъ, мѣховщикъ.

Кюркча, ум. м. Малъкъ кюркъ.

***Кюркъ**, кюркове, с. м. Т. Горна дрѣха, подплатена съ кожи; шуба. *Кожна за кюркъ; мѣхъ. Назадъ, булка, че си съ кюрка. Отвѣвала си брашно-то, потарила си кюрка.*

***Кюспѣ**, с. ср. Т. Тръци отъ сусамъ, отъ орѣхы, като си изтиска и пцифди шарлаганъ-тъ отъ тѣхъ; жмѣхи, избойна, сбойна, вѣжимки.

Кюспѣнце, ум. ср. Малко кюспе.

***Кюстѣкъ**, с. м. Т. Кйостекъ.

***Кюстереджина**, с. м. Т. Който работи на стругъ, стругаръ; токаръ.

Кюта, с. ж. Нравъ. *Влѣкъ-тъ длак-тък си мѣнава, а кютъ-тък не. Влакно-то си измѣнава, кютъ-тък не.*

Кютѣнце, с. ср. отъ кютъ.

Кютиж, ешь, —ижъ, гл. ед-кр. отъ кютъ.

***Кютюкъ**, с. м. Т. Кютюкъ.

Кютъ, ишь, —тиль (да кютиж), гл. ср. Употрѣбавася вѣкаго съ си: мльчъ си, тражъ си, кротувамъ си. *Ты го пѣташь, онъ си кюти.*

***Кюфтѣ**, с. ср. Т. Отъ чюкано, кльцано мясо пытки печены или прѣжены.

Кюфтѣнце, ум. ср. отъ кюфтѣ.

Кюфтѣ, вм. кюхтѣ.

Кюхвамъ и **кюхнувамъ** (да кюхнж), гл. ср. Отъ старость или отъ друго пѣчто изпадамъ, стпадамъ, изнемогавамъ, зашпирямъ; дряхлѣтъ, слабѣтъ. *Кюхнжъ старецъ.*

Кюхване и **кюхнуване**, с. ср. отъ кюхвамъ и кюхнувамъ.

Кюхнж, ешь, —ижъ, гл. свр. отъ кюхвамъ.

Кюхтѣнце, с. ср. отъ кюхтѣ.

Кюхтѣ, ишь, —тиль, гл. ср. Засѣдамъ на едно мѣсто, стожъ много врѣмя тамъ; къснж, плуж. *Весь день кюхти тука.*

***Къвхрдийкъ**, пр. неизм. Т. Кѣдъръ.

Кѣдкаджика, с. ж. Птица *Fringilla carduelis*, кадджика, калничца, дочуличя, стиглицъ; щегобѣль.

Кѣдница, с. ж. Деверова сестра, посестрима.

Кѣдравый, въ, ва, во, пр. Кѣдрый

Кѣдрене, с. ср. отъ кѣдржъ.

Кѣдрица, с. ж. Коса отъ само себе завита; витица; кудерь, кудри.

Кѣдричка, ум. ж. отъ кѣдрица.

Кѣдричкый, —чъкъ, чка, чко, пр. смякъ. отъ кѣдрый. Възкъдрый; кудревѣтый.

Кѣдрый, —дъръ, дра, дро, пр. Кѣдравый, что има кѣдрици, что е на кѣдрици, виткавый; кудравый, курчавый.

Кждръжъ, ишь, — рѣль, гл. д. Кындръжъ, правжъ иѣчто да стане кждро, занывамъ кждрици на иѣчто; кудрявить. *Кждри си ко-скж-тж.* — ржжжъ, гл. стр. и свзвр. Правжъ си кждрици, ставамъ кждбрь; кудрявиться, курчавѣть. — реный, прич. стр.

Кждѣ и **кжду**, нар. 1) Въ кое мѣсто, въ кожъ странж; куда. *Кждѣ отивашъ? куде идѣшь? 2) Дѣ, на кое мѣсто; гдѣ. Кждѣ е братъ ти; гдѣ твой братъ? кждѣ сѣ чоло видѣло? кждѣ да е да го найдешъ. 3) Въмѣто кждѣто. Ако нецешъ, ты иди кждѣ цешъ. Кждѣ и да идешъ, всс си тж. 4) Като прѣдл. Камъ, камто; къ, ко. Обрнися кждѣ изтокъ; обернися къ востоку. Кждѣ пролѣтъ; къ веснѣ. Кждѣ краа на годинаж-тж; къ концу гѣда. Чяса кждѣ дванадцять; къ двѣнадцати часамъ. Поглядни кждѣ него. Отиде кждѣ мехамж-тж. — Иѣмай кждѣ; по необходимости. Направихъ го отъ иѣмай кждѣ. — До кждѣ, за кждѣ, на кждѣ, отъ кждѣ, камъ кждѣ, в. докждѣ, закждѣ, на-кждѣ, камкждѣ*

Кждѣ-годѣ, нар. 1) На кое да е, на кое-годѣ мѣсто; кудѣ нибудь. *Като трѣшишь, кждѣ-годѣ цешъ намѣришь. 2) Колко да е, колко-годѣ, отебери. Да е кждѣ-годѣ човѣкъ, та да му дамъ момичя-то си.*

Кждѣлица и **кждѣлка**, ум. ж. отъ кждѣла.

Кждѣла, с. ж. Увлачена и свита вѣна, приготоена за прядене; повѣсмо; кудель. *Ленка кждѣла, бабица, повѣсмо; мѣчка, мѣчка, прядиво. Весело срьдце кждѣлж пряде. Свила си дѣтя-то като кждѣлж. Шило копенъ подкопава? Гат. — Врѣтено и кждѣла.*

Кждѣто, нар. На което мѣсто, на-камъ което мѣсто, накждѣто. *Води мя кждѣто цешъ; ведѣ менѣ куда хочешъ.*

Кждѣшний, — шнь и — шень, шня, шне, пр. Отъ кое мѣсто.

Кжжелчекъ, ум. м. отъ кжжелъ.

Кжжелъ, с. м. 1) На хуркж горна-та часть, на кожто врзвать вждѣлж-тж. 2) Хурка шарена съ бои.

***Кжжамъ**, с. ж. Т. Срьбежъ на онашкж-тж на конь; зачѣсъ, вѣсцѣ.

***Кжжлджий**, с. ж. Т. Видъ жито, червенка.

***Кжжжлж**, с. м. Т. Мутафчийскый, кози-парекый копецъ.

***Кжжжмъ**, Т. Мое момичя, момо, дѣщи.

Кжж, нар. Кждѣ.

***Кжжма**, с. ж. Т. Кайма.

Кжжлѣ и **кжжлець**, с. м. и

Кжжлица, с. ж. Кжжль: 1) Раст. *Agro-*

stemma githago, черенъ милать, буколь; *куколь*. 2) Черны семена въ жито. — *Вѣла кжжлица*, раст. сусамъ. — *На момж-ты кжжлица, на момичи-ты бжжлица.*

Кжжличка, ум. ж. отъ кжжлица.

Иванъ Станки отговаря:

Стапнице ле черноока,

Черны ти сж очичкы-ты,

Очичкы-ты кжжличкы-ты. *Иѣс.*

Кжжличавый, въ, ва, во, пр. Что има въ него кжжлицж, кжжльвый.

Кжжкрене, с. ср. отъ кжжкрж.

Кжжкрж, ешь, — рѣхъ, — рѣль, гл. ср. 1) Казвася за иѣчто, кога ври полека. *Копри-ва-та кжжкре въ грзия-то. 2) Врьборжъ, бьборжъ, дрьдоржъ, пькамъ, приказвамъ; бол-тѣтъ, молѣтъ, нутослѣвить, калѣкѣтъ, ворчѣтъ, брьозжѣтъ, кропотѣтъ. Той си все като кжжкре ни врѣлъ, ни кжжлж. Кжжкре като грзия коприваря.*

Кжжкъ, с. м. вм. кжжкъ.

Кжжльвый, въ, ва, во, пр. Кжжличавый.

Кжжль, с. м. Кжжлица.

Кжжльтъ, с. м. 1) Цвѣтие *Fritillaria imperialis*, видрийци, туй; цѣрекий вѣнець, кудрявка, рѣбичицъ. 2) Въ мн. ч. Ягоды отъ дрьво черницж, барабонкы, бобонкы, брьбонкы, галашкы, дудулы, кжжники, скандали, съваменни, мурва, мургва, мура, муренка, муцуна, црьничка; ягода тѣтова-го дѣрева.

Кжжль, кжжть! *междом.* Показва гласа, кой-то ся слушна, когато ся излива или шие иѣчто отъ сждъ съ тѣсно гръло; буль-буль. *Навирилъ плоскж-тж и кжжль, кжжль изпилъ вино-то!*

***Кжжжчь**, с. м. Т. Калжчь.

***Кжжж**, с. ж. Т. Кана, боа, съ кожто Туркыни-ты боадисвать косж-тж, вѣжды-ты и покте-то си.

Кжжж-чичекъ, с. м. Т. Кана-чичекъ, цвѣ-тие *Impatiens balsamina*; бальзаминъ, недотыка.

Кжжжше, с. ср. отъ кжжжж и кжжжжж.

Кжжжнувамъ, гл. уч. отъ кжжжж.

Кжжжж, ешь, — ижжъ, гл. ед-кр. отъ кжжжж.

Кжжжсамъ, гл. свр. отъ кжжжсвамъ. Да враносамъ. — сацый, прич. стр. Враноса-ный.

Кжжжсвамъ и **кжжжсувамъ** (да кжжжсамъ), гл. д. Кжжжж.

Кжжжсване и **кжжжсуване**, с. ср. отъ кжжжсвамъ.

Кжжжтене, с. ср. отъ кжжжж. Ехо, ечеше; отголѣсокъ.

Кжжжтъ, ишь, — тѣлъ (да кжжжж, кжжжж-вамъ), гл. ср. 1) За гласа: раздавамся,

Кждръжъ, ишь, — рѣль, гл. д. Кындръжъ, правжъ ибъто да стане кждро, завивамъ кждрици на ибъто; кудрявить. *Кждри си ко-сж-тж.* — рѣжся, гл. стр. и въсвр. Правжъ си кждрици, ставамъ кждръжъ; кудрявиться, курчавѣть. — реный, прич. стр.

Кждѣ и **кждѹ**, нар. 1) Въ кое мѣсто, въ коуж странж; куда. *Кждѣ отивашъ? куде идѣшь?* 2) Дѣ, на кое мѣсто; гдѣ. *Кждѣ е братъ ти; гдѣ твой братъ? кждѣ сѣдите; гдѣ ви живѣте? кждѣ ся е чоло видѣло? кждѣ да е да го найдѣшь.* 3) Въмѣто кждѣто. *Ако нещѣшь, ты иди кждѣ щѣшь. Кждѣ и да идѣшь, все си тж.* 4) Като прѣдл. Камъ, камто; къ, ко. *Обрѣнися кждѣ изтокъ; обернись къ востокѹ.* *Кждѣ пролѣтъ; къ веснѣ.* *Кждѣ краа на годиан-тж; къ концу гѣда.* *Чяса кждѣ дванадѣсать; къ двѣнадцати часамъ.* *Поглядни кждѣ него.* *Отиде кждѣ мсхамж-тж.* — *Ивмай кждѣ; по необходимости.* *Направихъ го отъ ивмай кждѣ.* — До кждѣ, за кждѣ, на кждѣ, отъ кждѣ, камъ кждѣ, в. докждѣ, закждѣ, на-кждѣ, камкждѣ

Кждѣ-годѣ, нар. 1) На кое да е, на кое-годѣ мѣсто; куда нибудѣ. *Като трѣшишь, кждѣ-годѣ щѣшь намѣришь.* 2) Колко да е, колко-годѣ, отебери. *Да е кждѣ-годѣ човѣкъ, та да му дамъ момича-то си.*

Кждѣлица и **кждѣлка**, ум. ж. отъ кждѣла.

Кждѣла, с. ж. Увлачена и свита вълна, приготвена за прядене; повѣсмо; кудель. *Ленена кждѣла*, бабица, повѣсмо; мычка, мѣчка, прѣдиво. *Весело срьдце кждѣлжъ пряде.* *Свила си дѣтя-то като кждѣлжъ.* *Шило копенж подкопава? Гат.* — Врѣтено и кждѣла.

Кждѣто, нар. На което мѣсто, на-камъ което мѣсто, на-кждѣто. *Води мя кждѣто щѣшь; ведь меня куда хочѣшь.*

Кждѣшний, — шнь и — шень, шня, шне, пр. Отъ кое мѣсто.

Кжжелчекъ, ум. м. отъ кжжелъ.

Кжжелъ, с. м. 1) На хуркж горна-та чясть, на коужо врѣзвать вждѣлж-тж. 2) Хурка шарена съ бои.

***Кжжамъ**, с. ж. Т. Срьбежъ на онашкж-тж на конь; зачѣсь, воспѣ.

***Кжжлджий**, с. ж. Т. Видѣ жито, червенка.

***Кжжълъ**, с. м. Т. Мутафчийскый, кози-нарскый конецъ.

***Кжжъмъ**, Т. Мое момича, момо, дъци.

Кжжъ, нар. Кждѣ.

***Кжжма**, с. ж. Т. Кайма.

Кжжлѣ и **кжжлѣць**, с. м. и

Кжжлица, с. ж. Кжжль: 1) Раст. *Agro-*

stemma githago, черепъ милать, куколь; куколь. 2) Черны семена въ жито. — *Вѣла кжжлица*, раст. сусамъ. — *На момж-тж кжжлица*, на момичи-тж бжжлица.

Кжжличка, ум. ж. отъ кжжлица.

Иванъ Стапки отговаря:

Стапнице ле червоока,

Черны ти сж очичкы-ты,

Очичкы-ты кжжличкы-ты. *Ивс.*

Кжжличавый, въ, ва, во, пр. Что има въ него кжжлицж, кжжльевый.

Кжжрене, с. ср. отъ кжжрж.

Кжжрж, ешь, — рѣхъ, — рѣль, гл. ср. 1) Казвася за ибъто, кога ври полека. *Копри-ва-та кжжре въ гржя-то.* 2) Врѣборжъ, бѣборжъ, дрѣдоржъ, пѣкамъ, приказвамъ; бол-тѣтъ, молѣтъ, нутослѣвить, калѣкать, ворчѣтъ, брюзжѣтъ, кропотѣтъ. *Той си все като кжжре ти врѣль, ни кжжль.* *Кжжре като гржя коприваря.*

Кжжъ, с. м. вм. кжжль.

Кжжльевый, въ, ва, во, пр. Кжжличавый.

Кжжльъ, с. м. Кжжлица.

Кжжльъ, с. м. 1) Цвѣтие *Fritillaria imperialis*, видрийци, туй; ѳарекый вѣлѣць, кудрявка, рѣбчикъ. 2) Въ мн. ч. Ягоды отъ дръво черинцж, барабонкы, бобонкы, брѣбонкы, галанкы, дудулы, кжжннжы, скандали, сѣкаменци, мурва, мургва, мура, муренка, муцуна, прѣнничка; ягода тѹтова-го дѣрева.

Кжжль, кжжль! *междом.* Показва гласа, кой-то ся слушна, когато ся излива или пие ибъто отъ сждъ съ тѣсно грѣло; буль-буль. *Навирилъ плоскж-тж и кжжль, кжжль изгилъ вино-то!*

***Кжжльчъ**, с. м. Т. Калжчъ.

***Кжжний**, с. ж. Т. Капа, боиа, съ коужто Туркыни-ты боиадисвать косж-тж, вѣжды-ты и покте-то сп.

Кжжнѣ-чичѣкъ, с. м. Т. Капа-чичекъ, цвѣ-тие *Impatiens balsamina*; бальзаминъ, недотыка.

Кжжнѣне, с. ср. отъ кжжнѣж и кжжнѣжся.

Кжжнувамъ, гл. уч. отъ кжжнж.

Кжжнж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ кжжнѣж.

Кжжносамъ, гл. свр. отъ кжжносвамъ. Да враносамъ. — сапый, прич. стр. Враноса-пый.

Кжжносвамъ и **кжжносувамъ** (да кжжносамъ), гл. д. Кжжнж.

Кжжносване и **кжжносуване**, с. ср. отъ кжжносвамъ.

Кжжнѣне, с. ср. отъ кжжнѣж. Ехо, ечеше; отголѣбокъ.

Кжжнѣж, ишь, — тѣль (да кжжнж, кжжну-вамъ), гл. ср. 1) За гласа: раздавамся,

ентѣ, ехтѣ, ечѣ; раздаватьсь, отъзыватьсь, отдаватьсь (о глосѣ).

Вънѣж Недѣля что можѣ
И доле-то сѣ кжнѣжлѣ,
И гора-та е писнѣжла
Отъ Недѣлнчѣ гласовѣ. *Иѣс.*

2) Чюжся, разчювамся, разнасамся, та ся приказвамъ. *Кжнѣж изъ града, че станѣжло еде-что-си*, приказвася навсѣакждѣ.

Кжнѣж, ишѣ,—ниѣл, *гл. д.* Кжносвамъ, капосвамъ, чернѣж, почернивамъ косѣж, вѣждѣ, вжсы съ боѣж кжнѣж; враносвамъ; сурьмитѣ, подчѣрпявать. — *нѣжся, гл. стр. и възвр.* Враносвамся; сурьмитѣся, подчѣрпявѣтѣся.

Кжпане, *с. ср.* отъ **кжнѣж** и **кжпнѣжся**. Кжпачка. *Кжпанне на Ивановъ день*, кжпанкѣ, влѣчюга.

Кжпанкѣ, *с. ж. мн.* Обычай понѣйдѣ да ся кжпжть на Ивановъ день; влѣчюга. Тога день ся кжпжть единѣ другѣ, като подкачѣть отъ кмета. Който не иска да ся кжне, откупувася съ нѣчто, което кжпачи-ти или изпнѣвать или пакъ даватъ на общнѣж-тѣ за селско добро.

Кжпанѣ, *с. ж. мн.* Кжпнѣжы.

Кжпачка, *с. ж.* Кжпане.

Кжпина, *с. ж.* Раст. *Rubus fruticosus*, кашина, кашинка, купина; ежевика. — *Имама въжже, не е въжже като въжже, имама noktѣ, та ме дере.* Гат.—Кжпина.

Кжпнѣжы, *с. ж. мн.* Кжпнѣжы, черницы.

Кжпнѣжакъ, *с. м.* Мѣсто, дѣто има много кжпнѣжы.

Кжпнѣжѣ, *ум. ж.* отъ **кжпнѣжѣ**; вѣскѣ.

Кжпнѣжѣ, *с. ж. мн.* Кжпанѣ, кжпанѣ, справа съ двѣ блюда на кобылицѣ за тяглење; тягло; вѣсѣ.

Кжпнѣж, *ешѣ,—пахѣ,—пѣлѣ, гл. д.* Гуркамъ, поливамъ, потопнавамъ нѣкого, нѣчто въ водѣ за да го измѣж; *купѣть. Кжпнѣж дѣтя Кжнѣж нѣкого на Ивановъ день*, влѣчюгамъ.

Не пнѣж, Драганко, тѣжъ водѣж,
Тази е вода Галатска:
Снощѣ Галати мнѣжжж,
Ранѣж Галатнѣж посѣжжж,
Въ тѣжи го водѣж кашѣжж,
Лютѣ му ранѣж мѣпѣжж. *Иѣс.*

— *пнѣжся, гл. стр. и възвр.* Гуркамся, потопнавамся, влизамъ цѣлѣ въ водѣ за да ся измѣж; *купѣться.* — *панѣжѣ, прив. стр.;* *купѣжѣ.* *Сни като кжпанѣж*, много тихо и сладко.

***Кжрагасѣж**, *с. м. Т.* Кжрсердарѣ.

Кжрама, *с. ж.* Въ иѣснѣ:

Сабѣж залогъ оставѣ,
На сабѣж-тѣж кжрамѣ,
У кжрамѣж хилѣжж.

Кжрджалнѣжскѣж, *ска, ско, пр.* отъ **кжрджалнѣж**.

***Кжрджѣна**, *с. м. Т.* Кжрнѣжѣ, който живѣе по кжра, комуто работа-та е по кжра.

***Кжрджѣжлѣ**, *пр. неизм. Т.* За чловѣжѣ: побѣлѣж нѣколко; *сѣдовѣжѣж*, съ пробѣдѣю.

***Кжрджалнѣж** и **кжрджелнѣж**, *с. м. Т.* Така ся наричали Турци-ти, които въ конца на мнѣжлѣжѣ, отчѣсти и въ началѣ-то на настоящѣж вѣкѣ, на тайфѣ, като войска сѣж ходили по села-та, та сѣж гы обирали и горилѣ. *Нападнѣжли като кжрджалнѣж.*

Кжрець, *ум. м.* отъ **кжрѣ**.

Кжрѣще, *ув. ср.* отъ **кжрѣ**. Голѣмѣж кжрѣ.

***Кжрѣишѣ**, *с. м.* Каша отъ качамакъ, размѣть съ водѣж.

***Кжркмалнѣж**, *пр. неизм. Т.* Подстриженѣ. *Перчѣмѣж кжркмалнѣж.*

Кжркѣшѣка, *с. ж.* Рыба кротушка.

Кжрѣжѣць, *ум. м.* Малко кжрѣжѣж.

***Кжрѣжѣжѣ**, *с. м.* Бона направѣна отъ насѣвомѣ *Cocus*; кошѣнѣлѣ, карминѣж, червѣць.

Кжрѣжѣжнѣжѣ, *нѣ, на, пр.* Направѣнѣжѣ, вѣпанѣнѣж съ боѣж кжрѣжѣжѣ; кошѣнѣлевѣж.

Кжрѣишѣ, *с. м.* Кжрджѣна.

***Кжрсердарѣ**, *с. м. Т.* Кжрагасѣж, въ Турско началнѣжѣ на стражѣж, конато ходѣше по села-та да пѣзи тишинѣж.

Кжрсѣжѣж, *ска, ско, пр.* отъ **кжрѣ**. Что става, что ся намѣра по кжра; *полевѣж. Кжрсѣка работа.*

Кжрѣишѣлѣ, *с. м.* Крѣчанѣж.

***Кжрѣ**, **кжрѣща**, *с. м. Т.* Поле, вѣнѣж отъ село-то, отъ града; *пѣле. Ходѣ по кжрѣща-та.*

***Кжрѣишѣлѣ**, *с. м.* Комѣть хлѣбѣж.

***Кжрѣитнѣж**, *с. ж. Т.* 1) Парчѣта отъ нѣчто. 2) Крѣитнѣж, бѣбреци-ти отъ овцѣж или козѣж съ малко отъ чернѣжѣж дробѣж и мѣмѣци-ты наоколо.

Кжсѣжѣж, *с. м.* 1) Дрѣха кжсѣжѣж. 2) Длѣга бѣла абѣна дрѣха безѣ рѣжавѣж.

Кжсамъ, *гл. д.* 1) Правѣж нѣчто на кжсовѣж, кжнѣж, кжпѣж, дерѣж; *рватѣж, дратъ. Кжсамѣж кжнѣжж.* 2) За дрѣхѣжы и обуца: дерѣжгы съ носѣне-то; *дратъ (одѣжду, обувъ). Много си кжса дрѣхѣжы-ты.* 3) За цвѣтѣж, за надѣж: *отдѣлѣнамъ гы отъ стѣбло-то, отъ корѣша, отъ клѣше-то, кжнѣж, кжпѣж, рѣвѣж, берѣж; рватѣж. Не кжсай цвѣтѣж-то, круши-ты.* 4) Въ тѣканѣ-то шарѣж тѣканѣ съ шарѣжж кжсовѣж. 5) *Адосвамъ, срьдѣж, косѣж нѣкого; срьдѣть. Стѣга мя си кжсѣж.* — *мѣж,* 1) *гл. възвр.* *Адосвамся, срьдѣжся, косѣжся; терзѣться, надрѣвѣться, срьдѣться.* 2) Ушотрѣбѣжавася съ другѣж глаголѣж за да покаже, че ся врьши нѣчто твѣрдѣж много. *Лѣжж, та ся кжса, твѣрдѣж*

много лъже. *Иде, та ся кжся*, наде твёрдѣ много. 3) *гл. стр.* Цѣнжсѣ, дръжсѣ, кѣнжсѣ, кѣжсѣ; рвѣтсѣ, сѣчсѣ, лѣзтсѣ, изѣкѣтсѣ, носѣтсѣ. — *сангѣй, прич. стр.* *Кжсана крѣпа, кжсанг нешкѣрѣ*, тѣкани особена тѣкань.

Попь-ть ще да гы вѣнчава,
Ще зема крѣпы кжсаны
Дѣто гы Рада кжсала,
Кжсала и паричала:
Тази е крѣпа за попа. *Пѣс.*

— *Кжса ми ся срѣдце-то*, надосвамся, косекен, бахържсѣ, скръбѣж много *Кжса ми ся срѣдце-то отъ жалость*; срѣдце надривѣтсѣ отъ гора. — *Доклѣ цвѣти цвѣтѣ-то, всакой го кжса. Дѣто е тѣнко, тамъ ся и кжса. Дѣто е тѣнжкъ конецъ-тѣ, тамъ ся кжса. Вжже-то ся кжса, дѣто е най-тѣнко.*

Кжсане, *с. ер.* отъ **кжсамъ**.

Кжса Прѣвята. Така наричатъ понѣйдѣ недѣлж Вѣхъ Святыхъ.

Кжсѣчи, *с. ер.* 1) Кжса горна абяна дрѣха; кжсакъ, дорамка, дорамчя, кусакъ, глухчя, кусала, кусѣ, контошь; *полусубокъ*. 2) Горна женска дрѣха съ кжеты възвѣты рѣкавы; кжсакъ, клашеникъ, клашинкъ, еглобница.

Кжсѣ, *с. м.* Въ изречение: *Кжсѣ мя дрѣпа*, сир. азъ знаж какъ да живѣж, ала нѣмане-то мя не остава.

Кжсець, *ум. м.* отъ **кжсѣ**. Кжсечя.

Кжсичкѣй, — чѣкъ, чка, чко, *пр.* *смякч.* отъ **кжсьй**. *Да ти кажж едж кжсичкѣж*, да ти кажж накжсо, да ти кажж кжсичкѣж-тѣ.

Кжсичкѣж-тѣж, *като нар.* Кжсо, накжсо. *Да ти кажж кжсичкѣж-тѣж.*

Кжскжиджѣйка, *с. ж.* Кожато кжскжиджсва; завѣстница, завѣджѣйка, зилатарка; завѣстница, ревнѣйница.

***Кжскжиджѣйна**, *с. м. Т.* Който кжскжиджсва; завѣстникъ, завѣджѣйна, зилатаръ; завѣстникъ, ревнѣйвецъ.

***Кжскжиджѣжѣкѣж**, *с. м. Т.* Кжскжиджсваше, зилѣ, завѣсть, ревность; *зѣвѣсть, рѣвность.*

Кжскжиджѣсвамъ и **кжскжиджѣсувамъ** (да **кжскжиджѣшж**), *гл. д.* Завѣждамъ, ревнувамъ, зилѣосвамъ; завѣдовать, ревновать, **Кжскжиджѣсваше** и **кжскжиджѣсуваше**. *с. ер.* отъ **кжскжиджѣсвамъ**.

Кжскжиджѣшж, *ешъ*, — *дѣсахъ, гл. сѣр.* отъ **кжскжиджѣсвамъ**. Да завѣдж, да зилѣосамъ; *позавѣдовать.*

***Кжскжиджѣжѣж**, *с. м. Т.* Кжскжиджсваше, *зѣвѣсть, рѣвность.*

***Кжскжѣтна**, *пр. неизм. Т.* Скжѣж, скжѣперѣшкѣж; скрѣга.

Кжсливѣй, *въ, ва, во, пр.* Что ся кжса много и лесно; **кжсливѣй**.

Кжсметѣць, *ум. м.* отъ **кжсметѣж**.

***Кжсметѣйна**, *пр. неизм. Т.* Който има кжсметѣж, честитѣж. *Кжсметѣйна е; ему везѣть.*

***Кжсметѣж**, *с. м. Т.* Добръ случай, честь, дѣла, срѣща; *счѣстѣе, судьба.* *Такъоъ му бѣлѣж кжсметѣж-тѣж*, така му сж случило, така му бѣло опрѣдѣлено. *Работи ми кжсметѣж-тѣж, имамъ кжсметѣж, кжсметѣйна сѣмъ, честитѣж сѣмъ; счѣстѣе миѣж везѣть.* — *Новъ дѣш новъ кжсметѣж. Ако имаше кжсметѣж Пѣлика, црѣше жъ земе владѣйка. Кога Господь дава кжсметѣж, не пѣта чѣй си сѣжж. Господь нѣма что да прави, само кжсметѣж съ кжсметѣж събира. Роди мя, мамо, съ кжсметѣж, на мя врѣли на кунище (на бунище).*

Кжсливѣй, *въ, ва, во, пр.* **Кжсливѣй**.

Что тѣчешъ, Радо, и плачешъ,
Да ли ти брѣдо зашчѣж,
Или основа кжсѣшва? *Пѣс.*

Кжсоглѣдка, *с. ж.* Жѣна, мома кжсогляда; **близоглѣдка**; **близорѣкая**.

Кжсоглѣдѣй, *дѣ, дѣ, до, пр.* Който не вижда надалечъ, който не вижда отдалечъ, **близоглѣдѣй**; **близорѣкѣй**.

Кжсодрѣшѣвци и

Кжсодрѣшкѣвци, *с. м. мн.* Конто носятъ кжсы дрѣхы.

Кжсокрѣкѣй, *къ, ка, ко, пр.* Что е съ кжсы краба: **короткопѣгѣй**.

Кжсокрѣчница, *с. ж.* Болѣсть крачѣнѣж.

Кжсопѣтъ и

Кжсопѣхъ, *пр. неизм.* Что е бѣчъ опашкѣж, или съ кжж опашкѣж; **кусѣй**, **гуджѣй**; **курѣвѣй**, **короткохѣбѣстѣй**.

Кжсосвѣтъ, *пр. неизм.* *Кжсосвѣтъ чло-вѣжж*, който нѣмалѣ дни да живѣе много.

Кжсошѣна, *пр. неизм.* Что е съ кжж шнѣж

***Кжсѣтъ**, *с. м.* Гащи, конто пѣхлевани обличать, кога да ся борять.

Кжсечя, *ум. ер.* отъ **кжсѣ**. **Кжсечъ**; **кусѣ-чѣж**.

Кжсѣж, *с. м. 1)* Чѣсть отъ нѣчто; **дѣла**, **грудѣж**, **парче**, **залѣгъж**, **чкорка**, **комать**; **кусѣкѣж**, **клокъж**, **лѣкутъж**. *Кжсѣж по кжсѣж*, парче по парчи. *Тѣмусъ кжсѣж, отомусъ кжсѣж, менѣж голъж прѣстѣж.* 2) Особенности шнаркѣж на тѣкань, на прѣстѣпакѣж, на гурѣчета.

Кжсѣжж, *пр.* употрѣбѣваша само въ *м. родѣ ед. ч. вм. кжсѣж*.

Кжсьй, *сѣ, са, со, пр.* 1) **Недлѣгѣй**, **кра**

пый, краткый; короткый. *Както щеш го прѣобрѣцай, едно отъ друго по-късо. На лѣжж-тж крака-та сж къжсы. Къжъ пѣтель—пилеце.* 2) Что не заобыкала, правый, прѣбый. *Тога е най-късый-тж пжтъ за Марково.* 2) Като с. м. Бѣсъ, врагъ, вражлѣ, дяволъ, еднокракый, нечестивый, сотона; бѣсъ, дяволъ.

Кѣтамь, гл. д. 1) Крыж, кутамь, скжт-вамь; беречь. 2) Врѣшж нѣчто, работж, шьтамь. *Мама къта изъ къци.* — мся, 1) гл. өзвер. Стягамся, кытжся, готвжся, дюздисвамся. *Докога щеш ся кътамь?* 2) гл. стр.

Кѣтане, с. ср. отъ кѣтамь.

Кѣтець, у. м. отъ кжтъ. Кѣтця.

Кѣтина, с. ж. Кжтъ, котарь, кйше въз огньа.

Кѣтинка, у. м. ж. отъ кѣтина.

Кѣтище, у. ср. отъ кжтъ.

Кѣткаджика, с. ж. Кѣткаджика.

***Кѣтлжкъ**, с. м. Т. Кога нѣчто е кжтъ, кесать, не го има много, колкото трѣбва.

Кѣтнатие и

Кѣтнение, с. ср. отъ кѣтжж.

Кѣтничъ, с. м. Зжбъ отъ крайгы-ты на челюсти-ты, съ конто ся дѣвче, кѣтенъ зжбъ; кутный, коренной зубъ, жевательный зубъ. *Младо момця, останжли му два кѣтника. Щж му разклатж кѣтници-тж!* Закачанье.

Кѣтничя, у. м. ср. отъ кѣтничъ.

Кѣтний, — тень и — тень, тна, тно, пр. Что е въ кжта, въ кѣтничж-тж; угольный. *Кѣтенъ зжбъ, кѣтничъ; кутный зубъ.*

Кѣтжж, ешь, — наль, гл. д. 1) Барамъ, чеплж, играж сж, чачкамъ нѣчто; ковырять. *Не го кѣтжи да го не стопишь.* 2) Гыбамъ, задирамъ, задѣвамъ, закачамъ, залацамъ, лацамъ, халамъ; задѣвать, задирачь, трогать, приставать, ворошить. *Не кѣтжи мя.—нжся, гл. стр.* Бывамъ кѣтнать.

Кѣтця, у. м. ср. отъ кжтъ. Кѣтець.

Кжтъ, кѣтища, кѣтове, с. м. Кѣтина, рогъ, рогуль, кйше; уголь, куть. *Трѣсжж го по всички-тж кѣтища. За млади-тж е вѣкъ-тж, за стары-тж кѣтъ-тж. Отрѣбила булка-та едижня кѣтъ, а въ другя ся намѣстила.*

***Кжтъ**, пр. неизм. Т. Не го има доста, колкото трѣбва, както обыкновенно, кесать.

Кжтъ момы-ты, боль момци-ти,
Сама Рада за хилдо,
Коса-та ѝ за два града. *Шѣс.*

Кжтжркамь, 1) гл. ср. За куча: клинкамъ слѣдъ нѣчто. 2) гл. д. Хруцамъ, хрускамъ нѣчто кораво.

Кжтжркане, с. ср. отъ кжтжркамь.

***Кжтжръ**, с. м. Т. Катжръ.

Кжцямь (кжцвамь, да кжцжж, кжциувамь), 1) гл. ср. За врыкаты животны: кацамъ, застанамъ, клякамъ; садитьсе, опускаться. *Кжцжж птиця на дрьво-то.* 2) гл. д. Ловж рыбж съ вждицж; удить рыбу. — *На ножя му муха не къца, голѣма му е работа-та.* — *Който е откранжжж кошера, на шалжж-тж му шсла е кжциж-ла; на ворѣ шапка горить. Добрѣ врьчи, злѣ къца. Кжциж-ла му муха на носа. Къца като мухж на лайно.*

Кжцпане, с. ср. отъ кжцямь.

Кжциувамь, гл. мн-кр отъ кжцямь.

Кжциувамь, гл. уч. отъ кжцижж.

Кжцижж, ешь, — нжлъ, гл. ед-кр. отъ кжцямь. Да клякжж, да застанжж.

***Кжчь**, с. м. Т. На конь задна-та часть; задъ у лошади. *Врьжа кжчь, рыта. Кога има, кжчь врьжа, кога нѣма, спи.*

Кжшей, с. м. Кжсця хлѣбъ, колкото може да ся лопне наедижжъ; залъгъ, хапка; кусъ, крохя

Кжшейця, у. м. ср. отъ кжшей.

Кжшкамь (да кжшжж, кжшнувамь), гл. д. Пѣдъ кокошкы съ выканье: кжшь, къшь! шькамь.

Кжшкане, с. ср. отъ кжшкамь.

***Кжшла**, с. ж. Т. 1) Мѣсто за зимуване, зимовище; мѣсто, гдѣ зимуютъ, зимовище. 2) Сграда за да живѣжтъ въ неж войници; казарма.

Кжшлица, у. м. ж. отъ кжшла.

Кжшлѣвамь, гл. ср. Прѣкарвамъ зимж-тж нѣйдѣ на кжшлжж, зимувамъ.

Кжшлѣване, с. ср. отъ кжшлѣвамь.

Кжшнувамь, гл. уч. отъ кжшжжж.

Кжшжж, ешь, — нжлъ, гл. ед-кр. отъ кжшшкамь.

Кжшь, кжшь! междом. За пждене кокошкы, птици; шшу! ши, шинь!

Кжща, с. ж. 1) Домъ, жилище, живѣлище за чловѣци; домъ. *Селска кжща, хыжя; ѡзба. Кжща въ земж-тж, бурдей, бурдель, бурделница; землянка.* 2) Станъ въ кжщж, дѣто е огнище-то. — *Глядамъ, врьжж кжщж, радж ѡ, разправямъ ѡ, припосамъ едно друго въ неж; хожайничать въ домѣ, управлѣвать имъ, доставлять нужное.* — *Зять на кжщж, женимба на кжщж, кога зять-тъ иде да живе въ кжщж-тж на тыста и на тыщж си, зять на приводъ, в. зять. Добрѣ му е като зять на кжщж. Зять на кжщж — синигжръ у кратунжж. — Добро ѡж въ кжци! така поѣбога отговаряль на поздравление добръ денъ! — Въ кожто*

къщѣ нѣма оправиль, тамъ не виждашь млѣчикъ кравѣ. Не купувай къщѣ, а комшии. Не бы къщѣ тѣсна, ако не бы челядь бѣсна. Вдигнѣли къщѣ-тъ на главѣ-тъ си. Показалъ ти къщѣ-тъ, трѣси врата-та. Въ всяко село и адѣтъ, въ всякъ къщѣ и табѣхѣтъ. Къщѣ безъ жѣжѣ, мѣжѣ безъ пары, огънь да ги гори. Къщѣ безъ жѣжѣ — кладѣнецъ безъ кофѣжѣ. Къщѣ безъ жѣжѣ ся не вѣрѣти. Къщѣ ся съ инатѣ не вѣрѣти. Хубавина пазарѣ собира, а груботина къщѣ вѣрѣти. Мръзелѣва жена — къщѣ запырѣсна Шѣлъ, шѣлъ (шѣпотѣна) къщѣ развала. Въ поле-то щѣта става, въ къщѣ отличѣва. Дѣтъ мото-вилкѣ въ едѣкъ къщѣ не ся побирѣтъ. У едѣкъ къщѣ двама господари не бы-вать. У едѣкъ къщѣ два памята не бы-вать. Който си не хвали къщѣ-тъ, стурѣнался и го прѣтѣска. И Гиндѣ къщѣ има! Вѣрѣти ли ся къщѣ съ едѣкъ окъ брашно! Кѣто тя почита къщѣ-та ти, почитатъ тя и комшии-ти ти, като тя почитатъ комшии-ти, почита тя и цѣлѣй свѣтъ. Въ чюждѣ къщѣ не прѣстирай крака да тя не бѣжѣтъ. Село възъ село може, къщѣ възъ къщѣ не може. У кождѣ къщѣ жена-та парѣжда, тамо е бръкошиа. Отъ едѣкъ искрѣ много къщѣ изгарѣтъ. Къщѣ гори, дѣжѣ не пуца. Прѣдѣ порта-та си смѣла, а къщѣ-тъ си запырѣна. Мома-та е хайдукѣ у къщѣ. Къщѣ безъ покрьвѣ не быва.

Къщѣнце, ум. ср. отъ къщѣ.

Къщѣнѣй, иѣ, на, но, пр. Къщѣнѣй.

Къщѣница, ум. ж. отъ къщѣ.

Къщѣчка, ум. ж. отъ къщѣ.

Къщѣще, уя. ср. отъ къщѣ.

Къщѣникъ, с. м. 1) Мѣжѣ; супругѣ. *Къщѣ-никъ ми, мѣжѣ ми; мой хозѣинѣ.* 2) Къщѣ-щѣникъ.

Къщѣнина, с. ж. Всичко, что е потрѣбно и что има въкъщѣ; покъщѣнина.

Къщѣница, с. ж. 1) Жѣна; супруга. 2) Жѣщѣвница.

Къщѣнѣй, — щѣлъ и — щѣнѣ, щѣна, щѣно, пр. 1) Что е на къщѣ-тъ; къщѣнѣй. 2) Что става, что ся работѣ въ къщѣ; домашнѣй, домашнѣй. *Къщѣнѣ платѣ, дома тѣбанѣ. Къщѣна-та работѣ никогѣ не ся свѣрѣша. Къщѣна свѣтѣла не е*

комшийска. 3) Въ м. ч. съ члѣнѣ: *къщѣни-тъ*, като с. Всичкѣ, които живѣжѣтъ въ къщѣ, свои-ти, домашни-ти; домашнѣ.

Къщѣвникъ, с. м. Който вѣрѣти, глѣда добрѣ къщѣ-тъ ся; вѣрѣтокъщѣ, вѣрѣтокъщѣ-никъ, домовникъ, къщѣникъ, приносникъ; хорѣшѣй хозѣинѣ, економѣ.

Къщѣвница, с. ж. Който вѣрѣти, глѣда добрѣ къщѣ-тъ ся; вѣрѣтокъщѣ, вѣрѣтокъщѣ-ница, домовница, къщѣница, приносница; хорѣшѣла хозѣйка, економѣка.

Къщѣвнѣй, — вѣнѣ и — вѣнѣ, вѣнѣ, вѣно, пр. Който ся грѣжи за къщѣ-тъ ся, кой-то ѣжѣ вѣрѣти, ради добрѣ; домовнѣй. *Къщѣ-щѣвна жена.*

Къщѣвамъ, гл. ср. 1) Вѣрѣжѣ, глѣдамъ, радѣкъ къщѣ. 2) Сѣдѣкъ нѣйдѣ въ къщѣ, имамъ живѣщѣ.

Къщѣване, с. ср. отъ къщѣвамъ.

Къщѣурѣка, с. ж. Малка сѣлска къщѣ отъ плѣтъ, измазанѣ съ глѣнѣ; мѣзанѣка.

Къщѣурѣя, ум. ср. Колѣба, колѣбка; ла-чѣга.

Къщѣя, ум. ср. отъ къщѣ. Къщѣца.

Къщѣя, с. ежѣ. отъ къщѣ.

***Къщѣкъ**, пр. неизм. Т. Който не ся бои, а палѣта; смѣлѣй.

***Къщѣмѣтъ**, с. м. Т. Цѣна; стѣйность. *Не му знае къщѣмѣта.*

***Къщѣфѣтъ**, с. м. Т. 1) Вѣнѣкашность, видѣ. 2) Облѣкѣло.

Къщѣрѣне, с. ср. отъ къщѣрѣжѣ.

Къщѣрѣцѣ, ум. м. отъ къщѣрѣжѣ.

***Къщѣрѣя**, пр. неизм. Т. Къщѣрѣнѣй. *Къщѣрѣя сѣмѣ нѣчто*, имамъ къщѣрѣжѣ, печѣлѣжѣ.

Къщѣрѣнѣй, тѣ, та, то, пр. Къщѣрѣя, что има къщѣрѣжѣ отъ него, что докарѣва къщѣрѣжѣ; прибыльнѣй. — то, нар. Съ къщѣрѣжѣ; при-быльнѣно, нажѣйвно, клѣво.

Къщѣрѣвамъ, гл. ср. Къщѣрѣжѣ. *Умѣкъ къщѣрѣва, умѣкъ къщѣрѣва, умѣкъ пѣтѣкъ пѣсе.*

Къщѣрѣване, с. ср. отъ къщѣрѣвамъ.

***Къщѣрѣжѣ**, с. м. Т. Добывѣжѣ, добывѣчка, добытъ, придобывѣжѣ, печѣла; прибыль, барѣйшѣжѣ, хабѣрѣжѣ. *Който продаѣва, иска и къщѣрѣжѣ. Къщѣрѣжѣ до глѣзѣвъ, зарѣрѣжѣ до колѣвъ. Който слугѣва на вѣтѣра, прѣжѣжѣ-тъ му е къщѣрѣжѣ-тъ*

Къщѣрѣжѣ, ишѣ, — рѣйль, гл. ср. Зимамъ къщѣрѣжѣ, къщѣрѣвамъ, печѣлѣжѣ, имамъ добывѣжѣ.

***Къщѣрѣбѣ**, с. м. Т. Кѣтинѣжѣ, кѣтинѣнѣжѣ, инсѣрѣжѣ.

ПОГРѢШКЫ ВЪ ПЕЧАТАНІЕТО.

Образъ	Статья	Рядъ	Напечатано :	Чети :	Образъ	Статья	Рядъ	Напечатано :	Чети :
2	1	6	<i>Богомъ</i>	<i>Богомъ</i>	136	1	44	<i>захванажъ</i>	<i>захванжжъ</i>
3	2	47	онцица	онещца	138	1	31	кеневъ	кенешъ
4	2	6	<i>хвалжтъ</i>	<i>хвалять</i>	140	2	17	зарубманиамся	зарумянамся
5	2	20	<i>женж-тж</i>	<i>жена-та</i>	140	2	23	<i>зечер-</i>	<i>зачер-</i>
5	2	46	Единоѡрець	Единоѡрець	152	1	6	<i>Влечеса</i>	<i>Влечеса</i>
5	2	46	Единоѡрець	Единоѡрець	160	2	6	<i>atomodytes</i>	<i>amodytes</i>
6	1	25	земя	земь	166	1	¹² / ₁₃	<i>Antirrhinum</i>	<i>Antirrhinium</i>
7	1	22	наядрява	наядрѡва	165	2	35	*Зумулукъ	*Зулумукъ
11	1	25	Иванъ	Иванъ	176	2	23	Избаждь	Избаждамъ
14	2	53	<i>Жѡгжло</i>	<i>Жегжло</i>	189	„	54	Подухъ	Подуха
15	2	24	мѡталъ	металь	191	2	54	<i>спопе-шо</i>	<i>спопе-то</i>
17	1	22	жинилъ	жениль	195	1	57	Изѡбане	Изѡбане
22	1	54	Слеза	Слѡза	207	„	24	выканючивать	выканючивать
24	2	10	—дѡль	—дѡль	225	„	56	вамъ, опытвамъ	вамъ : 1) 0- пытвамъ
27	2	52	оста-та	уста-та					
29	1	48	<i>загубж</i>	<i>загубя</i>	268	2	43	<i>зомж-тж</i>	<i>земж-тж</i>
32	1	1	<i>за-нѡкогъ</i>	<i>за-нѡкога</i>	301	2	33	<i>Измукаль</i>	<i>Изсмукаль</i>
34	1	46	<i>рана-тж</i>	<i>рана-та</i>	304	1	25	Удрамъ	Удриамъ
35	1	13	чодкачж	подкачж	333	2	47	щеголь	щеголь
36	2	9	Заболѡвамъ	Заболѡвамъ	335	2	33	ковиль	ковылъ
38	1	19	брѡпане	Забрѡпане	362	1	1	водж-та	вода-та
44	1	30	Срѡшася	срѡшася	362	2	48	<i>Т.</i>	<i>Гр.</i>
59	1	58	отворано	отворено	384	2	13	Кокѡшый	Кокѡший
61	1	47	загрѡвамъ	загрѡвамъ	384	2	38	Кокашый	Кокѡший
103	1	50	<i>записъ</i>	<i>записъ</i>					

BINDING SECT. JUN 1 - 1967

PG
975
G4
ch.2

Gerov, Naiden
Riēchnik na bŭlgarskyi
īazyk

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

